

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

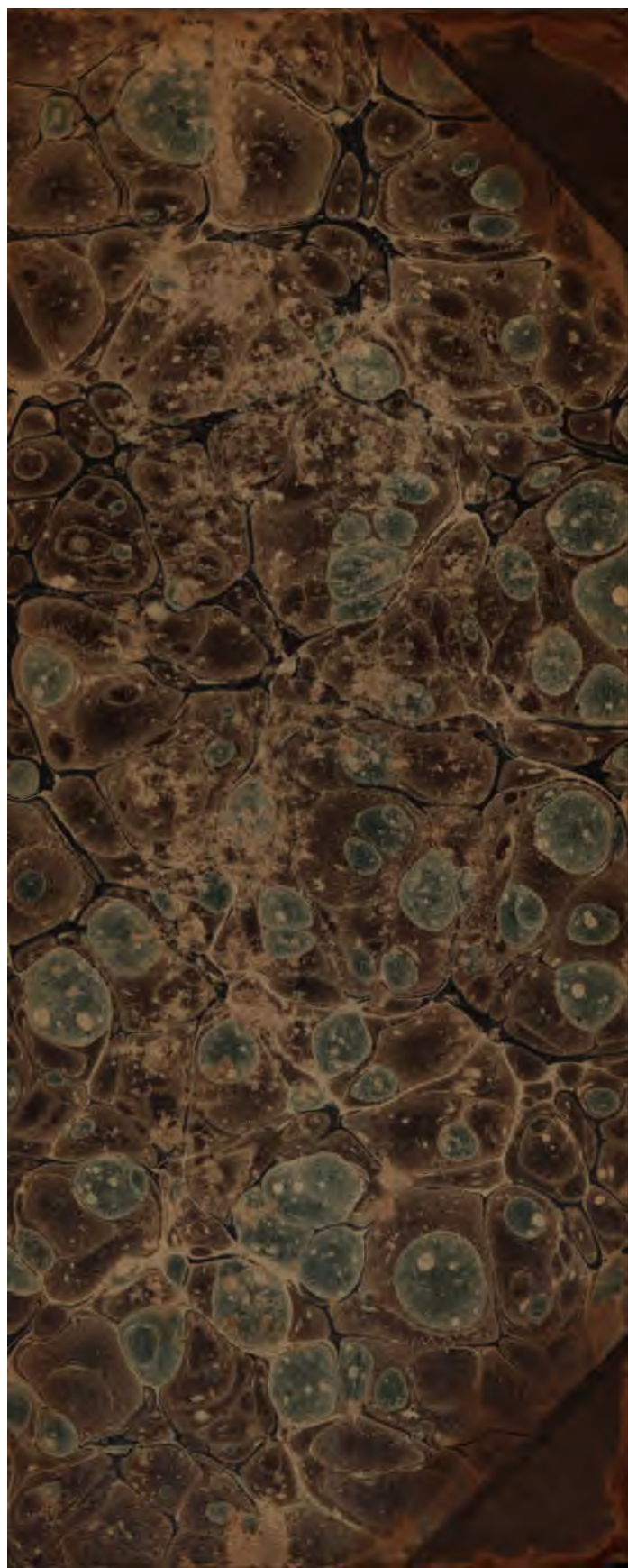
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

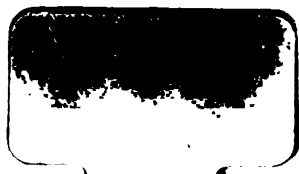

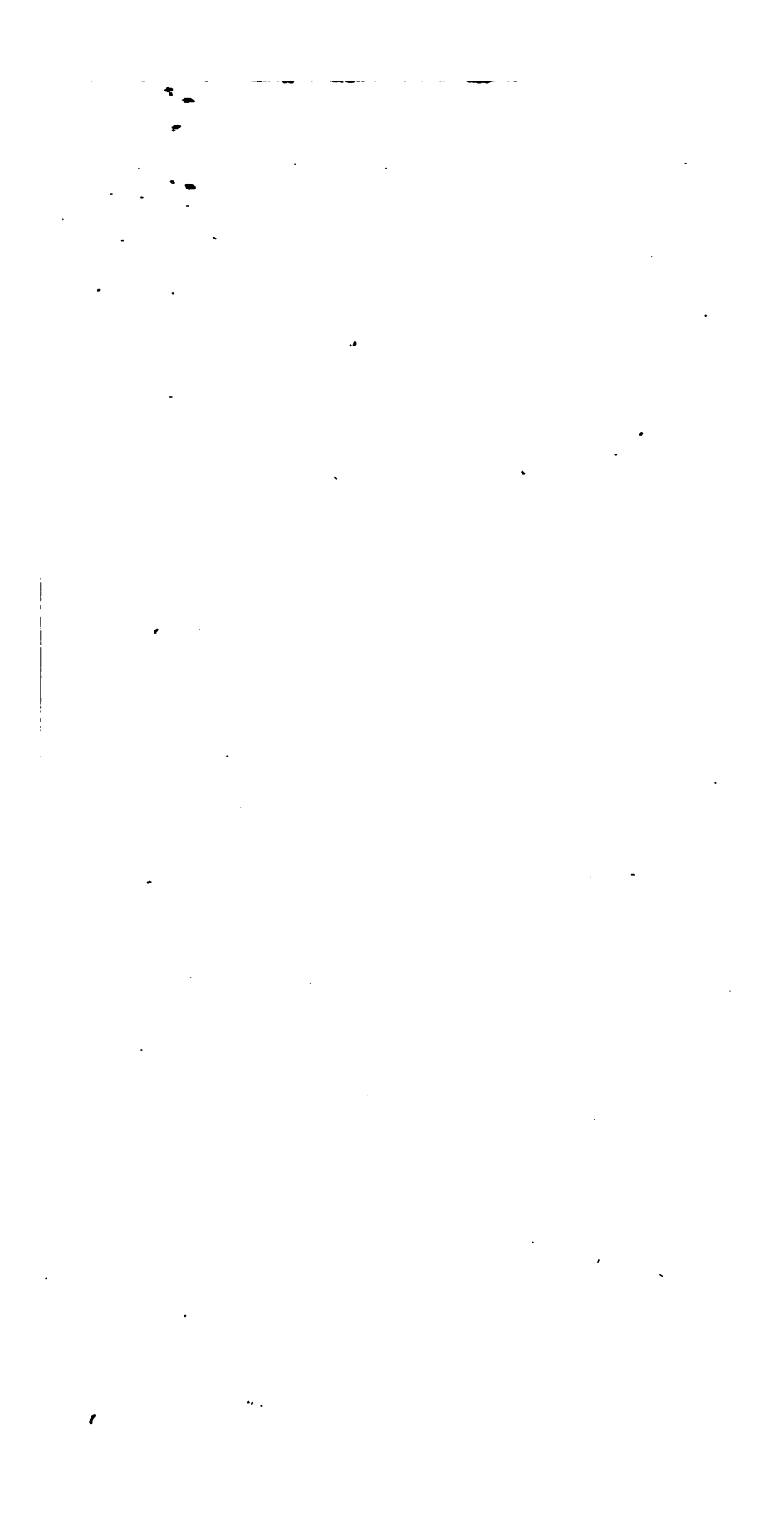

600009246R

31.

633.

THVCYDIDIS

DE

BELLO

PELOPONNESIACO

LIBRI OCTO

RECOGNOVIT ET CVM BREVI ANNOTATIONE MAXIMAM
PARTEM EXEGETICA

IN VSVM IUVENVM STUDIOORVM

ACCVRATE EDIDIT

CHRISTOPH. FRID. FERD. HAACKE.

L I P S I A E

SVMPTIBVS LIBRARIAE HAHNIANAE

MDCCCXXXI.

633.

PRAEFATIO EDITORIS.

Pauca sunt, Lector benevole, quae Te de huius editionis consilio ac ratione scire operae pretium sit. Cum *Hahnius*, vir honestissimus et de scriptoribus veteribus nitidis editionibus vulgandis optime meritis, *Seebodianam* Thucydides editionem, quae apud ipsum venalis prostabat, nollet iterare, ne iuventuti studiosae Thucydides sine ullo annotationum adiumento traderetur, cuiusmodi editionum nostra aetate satis magna copia est: me adiit, quem in hoc Scriptore non intermissum studium collocare sciret, rogans num illud mihi negotii imponi paterer, ut verba Scriptoris denuo ad optimos libros et editiones eas, quas nostra aetas protulit plures easque praestantissimas, exigere, et quaecumque graviore difficultate vel obscuritate lectorem possent impedire, brevi annotatione explanarem. Quod consilium cum non possem improbare, quia editio Scriptoris, quae tironibus profectionibus ipse Scriptor, remotis parergis, explicaretur, et quae parvo parabilis esset, nulla adhuc exstaret: non invitus promisi optimo viro opellam meam, et quidquid otii mihi contigerat huic studio sedulo impendebam. Recognovi igitur scriptoris orationem omnem, et eam, licet a mea eiusdem recensione a. 1820 in lucem edita profectus, innumeris tamen locis correxi, partim aliorum criticorum, partim meas ipsius rationes secutus. Quare neque *Im. Bekkeri*, neque *Popponis* recensione haec mea recognitio plane respondet, quamquam cum Poppone in longe plurimis mihi convenit. In distinguendi autem ratione potius Bekkerum secutus sum, quam aut Popponem aut Goellerum, quorum ille plura, hic pauciora, quam res posceret, interpunctionis signa mihi posuisse videbatur.

Quod reliquum est, libenter et gratissimo animo fateor, e libris doctissimorum virorum, qui post me Thucydidem ediderunt, permultum me didicisse et in hanc quoque Scriptoris editionem transtulisse. Sed hoc nunquam fere factum est sine auctoris nomine, quamquam non nemo ex istis cum aliorum tum mea compilavit atque in usum suum convertit, nomine meo plerumque non nisi ibi addito, ubi sententiam meam aut redargueret, aut deridendam aliis propinaret. Equidem ut non invideo eiusmodi rationi, ita doleo quod hominis animum studiis meis adeo infensum perspexi. Ceterum annotationes meae aliis parciores ac breviores, aliis iusto numerosiores longioresque videbuntur. Liberum concedimus unicuique iudicium, ut eum oportet, qui librum suum publici iuris fecerit. Quamquam haud scio an plus bonis litteris consulant ii, qui in iudicandis aliorum operibus humanitatem cum severo iudicio concilient, seque ipsos errori obnoxios esse meminerint, ne aliena cum fastu damnantes gravius ipsi, sicubi humani quid passi fuerint, errare videantur. In Thucydide interpretando non facile reperietur qui nusquam offenderit ac veram Scriptoris mentem semper et ubique penitus se percepisse iure contendat. Permultis in locis satis erit probabilem verborum explicandorum rationem demonstrasse, qua qui veriore ac meliorem sibi videatur proferre, fruatur iudicio suo, neque prohibeat alios quominus ipsi quoque optima quaeque adsciscant.

DE THUCYDIDIS VITA ET LIBRIS.

Quemadmodum saepe accidit, ut summorum scriptorum vita posteris ignota sit et obscura, ita etiam de Thucydidis vita parum constat. Ne gravissimae quidem vicissitudines et ortus et obitus, et exilium et reditus in patriam satis possunt vel temporibus definiri, vel ita cognosci, ut de locis, ubi, aut de ratione, qua acciderint, certo statui possit. Nam praeter paucos locos, in quibus de se ipse Scriptor in opere suo loquitur, nihil fere habemus, quod pro explorato et certo ponere possimus. Etenim ceteri scriptores veteres veluti Dionys. Hal., Plutarchus, Pausanias, Cicero, Plinius, alii, qui passim Thucydidem laudant, aut aetate tam sunt ab ipso remoti, ut eorum testimonium, nisi antiquiore fonte, unde ipsi hauserint monstrato, fidem facere per se possit nullam, aut ita inter se discrepant, ut vix possint conciliari. Multo autem minus certa sunt, quae Grammatici veteres, veluti *Marcellinus*, quem saeculo quarto exeunte post Chr. nat. fuisse putat Vossius, et alter plane ignotus auctor *Vitae Thucydidis*, et Suidas afferunt. Nam Suidas perpauca habet, neque omnia aliunde firmata. Anonymus autem scriptor *Vitae Thucydidis* plura protulit aperte falsa. Quem sub *Marcellini* nomine habemus libellum, eum ex tribus quatuorve a diversis viris conscriptis partibus leviter iunctis constare, et perversus ordo, et turbatus nexus, denique earundem rerum saepina et aliis modis instituta repetitio manifestum reddit.

E recentioribus hunc locum tractarunt *Henricus Dodwellus* in Apparatu ad Annales Thucydideos, *Bredovius* in Dissertatione de vita et stilo Thucydidis, Annotationibus in Thucydidem conversioni Heilmannianae subiectis praemissa. Optime autem et copiosissime de Thucydidis vita et libris, atque de toto eius dicendi genere, disseruit *Ern. Frid. Poppo* in Prolegomenis ad Thucyd. Vol. I. Part. 1.

Nos pro instituti nostri ratione non omnia, sed certissima quaeque persequimur, maxime nisi in iis, quae Scriptor de se ipse protulit. Itaque hoc primum ponimus tamquam certum ipsius testimonio, Thucydidem per totum belli Peloponnesiaci tempus, quod septem et viginti annos (ab Ol. LXXXVII. a 1. usque ad Ol. XCIII. a. 4. vel ante Chr. ab anno 431. usque ad annum 404.) duravit, floruisse, et per totum illud tempus viguisse viribus et sensibus ad res cognoscen-

das integris. Sic enim loquitur libro quinto cap. 26. *Ἐπιβλῶν δὲ διὰ παντός αὐτοῦ (τοῦ πολέμου), αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ καὶ προσέχων τὴν γνώμην, ὅπως ἀκριβές τι εἶσομαι.* Iam Heilmannus recte haec verba sic acceperat, ut a Scriptore significari putaret, se et ineunte bello ea iam aetate fuisse, ut vera a falsis discernere posset, et ad finem eius usque eum animi viriumque vigorem retinuisse, ut accurate quidque notare notatumque diiudicare valeret. Atque ita haud dubie reliqui interpretes hunc locum intellexerunt. Sed nuper Kruegerus ad Dionys. Hal. Historiogr. p. 90 sq. potissimum posteriorem belli partem his verbis respici censuit, quod eius initio Thucydidem florenti aetate fuisse sponte intelligatur. „Nam, ait, qui initio belli, quod multorum annorum fore praevidet, eius historiam se instituisse dicit, (vid. Thuc. 1, 1.) is eo tempore non *παρηγηκώς* esse poterat: poterat eodem exeunte. Quod si fuisset, de facultate eius rerum veritatem explorandi potuisse dubitari apparet, atque eiusmodi dubitationes ut removeret Scriptor, declarandum sibi esse duxit, se sine quoque belli *αἰσθέσθαι τῇ ἡλικίᾳ.*“ Haec et alia disputavit, ut opinionem eorum refelleret, qui Thucydidem aetatem octoginta annorum complevisse, et tempore finiti belli septimum et sexagesimum vitae annum egisse putarent. Quod si fuisset, nec tanta fiducia Thucydidem putat dicturum fuisse, se omnia *τῇ ἡλικίᾳ αἰσθέσθαι*, nec historiam suam imperfectam relicturum. Mihi quidem his argumentis parum videtur effici. Nam vel sexagenario licet attendere animum ad res gestas gerendasve; neque octogenarium mirum est inchoatum opus non perficere, vel senescente aetate, vel morte non immatura praepeditum.

Sed licet in universum certo constet de aevo nostri Scriptoris, quippe qui sui temporis historiam condiderit; tamen de anno, quo natus sit, item quem ad annum vitam extraxerit, nihil pro certo affirmare ausim. Praeter Kruegerum l. l. plerique sequuntur auctoritatem Pamphilae Graecae, quae Neronis temporibus in Aegypto degit, et quae de anno natali Thucydidis haec memoriae prodidit, servata ab A. Gellio Noctt. Att. XV, 23.: „Hellenicus, Herodotus, Thucydides historiae scriptores in iisdem temporibus fere laude ingenti floruerunt et non nimis longe distantibus fuerunt aetatibus. Nam Hellenicus initio belli Peloponnesiaci fuisse quinque et sexaginta annos videtur, Herodotus tres et quinquaginta, Thucydides quadraginta. Scriptum hoc libro undecimo Pamphilae.“ Si vere haec prodidit Pamphila (nihil autem nobis notum est, quod eius fidem infringat), Thucydides natus est Ol. 77, 2. ante Chr. 471. Fuisse eum Atheniensem, ipsius testimonio (1, 1. 5, 26.), et natum esse in pago Halimussio, qui tribus Leontiae erat, inscriptione monumenti eius, a Didymo et Antyllo apud Marcellin. §. 16. et 55. servata, docemur. Qua in inscriptione patris nomen exhibetur *Ἐρολός*.

Θουκυδίδης Ἐρολίου Ἀλιμούσιος.

Sed cum Thucydidis codices libro quarto cap. 104., ubi ipse Scriptor patris sui nomen apponit, *Ἐλόρου* exhibeant, non *Ἐρολίου*, cumque non raro vel in eiusmodi monumentis peccatum esse constet, codi-

cam consensum pluris facimus, praesertim cum ab Antyllo ex eodem titulo afferatur *Ὀλόρου*, ut Didymus titulum aut ipse non vidisse sed aliunde comperisse, aut parum accurate tradidisse putandus sit. Patris igitur nomen Olorus: matrem Hegesipylen appellat Marcellin. §. 2., si homini fides. Teste Cicerone in Bruto c. 10. *summo loco natus erat Thucydides*. Consentit Dionys. Hal. p. 770. *οὐ τῶν ἀπερ-
είμμένων, ἀλλ' ὧν ἐν πρώτοις ἦγον Ἀθηναῖοι*, et Scriptor incertus Vit. Thuc. §. 6. *τῶν πάντων κατὰ γένος Ἀθήνησι δοξαζομένων*. Nam paternum genus, teste Plutarcho in Cim. c. 4., referebat ad Cimonem, Miltiadis eius, qui apud Marathonem Persas devicit, atque Hegesipylae filium. Miltiades autem originem ab Aiace atque Aeaco repe-
tebat; Hegesipyle, Cimonis mater, Olori Thracum regis filia erat. Unde factum videtur, ut Olori nomen in Cimonis familia usitatum esset.

Patris nomine addito noster Thucydides a cognominibus quibusdam distinguitur, quorum duos ipse memorat, alterum Milesiae filium, Periclis in administranda republica aemulum, libro I. c. 117., alterum Pharsalium, Menonis filium lib. VIII. c. 92. Cum illo noster nonnumquam confunditur a Grammaticis illis, qui Vitas Thucydidis conscripserunt. Cf. Poppo Prol. T. I. p. 23 sq. Ita concidunt fabulae de nimia divitiarum cupiditate Thucydidis, de eius ostracismo in decem annos, de exsilio in Aegina insula transacto. Nec satis credibile est, quod puer Herodotum in Olympiis ludis historias suas recitantem audivisse, et quasi divino aemulationis stimulo ad simile laudis studium iam tum erectus illacrimasse traditur: quo animadverso, Herodotum egregiam Oloro patri prolem esse gratulatum ferunt, dicentem: *ὄργῃ ἢ φύσει τοῦ υἱοῦ σου πρὸς τὰ μαθήματα*. Fabulam primus narrat Lucianus in libello, qui inscribitur *Ἡρόδοτος ἢ Ἀκίων*, T. IV. p. 116. Bip., post eum Marcellin. §. 54. Phot. Bibl. cod. 60. Suidas in *Θουκυλίδης*. et *ὄργῃν*. Certatim Critici recentiores, veluti Bredovius, Poppo, Dahlmannus in libro inscripto: *Herodot, aus seinem Buche sein Leben*, et cum eo Goellerus hanc narrationem fictam esse docuerunt, refragante quodammodo Kruegero l. l. Et per se quidem rem incredibilem esse, quasi ingenio Thucydidis repugnaret, qui vulgi iudicii contemptorem se ostendat, neque ullam umquam Herodoti historiae, ab iis, quae ipse in historia spectanda putabat, alienissimae, admirationem prodat, non concesserim Popponi. Poterat enim pueri ingenium inflecti procedente aetate. Sed neque tempora conveniunt, neque auctores rei sunt satis locupletes. Nam primam recitationem istam Olympiae factam esse ponunt OL. 81. a. Chr. 456., quo anno Thucydides circiter quindecim annos natus fuerit, si Pamphilam auctorem sequaris, Herodotus autem octo et viginti. Iam hoc valde improbabile est, quod Herodotus tam juvenis diuturna iam illa et longinqua itinera fecisse et opus suum composuisse dicatur, et ad finem perduxisse. Non enim partem eius, veluti historiam bellorum, ab Herodoto tunc fuisse perfectam, sed totum opus praesto, totum recitatum fuisse narrat, unde novem eius libri nomen Musarum tum nacti sint. Praeterea Dahl-

mannus l. l. monet, non potuisse Herodotum tanto numero hominum recitantem aut ab omnibus audiri, aut narrationibus prosa oratione conscriptis tantum a Graecis hominibus applausum ferre, aut eorum animos auditione intentos tenere, qui vel ubi Demosthenes dicebat, interdum vagi discurrerent. Neque ullius hominis pectus et latera operi historico coram tot millibus hominum recitando sufficere potuisse videri, praesertim cum media aetate facta esse recitatio debeat Olympiae, ubi neque a solis ictibus, neque impetu pluviae adans Graecorum corona defenderetur. Neque taedii plenam illius aetatis Graecis hominibus esse non potuisse praelectionem vel per pauculas horas productam, nisi musicae concentu concitator esset, fultaque quodam actionis gestuumque adminiculo. Denique Luciano fidem in historicis abrogat Dahlmannus, ut qui alia ad historiae et veritatis speciem temere confingat, alia e vera rerum memoria desumpta in iocosas ridiculasque, grataeve audientibus narratiunculas diffingat, multisque locis de multis et rebus et hominibus vanissima prodiderit. Haec fere Dahlmanni argumenta sunt. Cf. Goellerus p. 5. Contra recitationem actam esse defendunt Heyse in Quaest. Herodot. Spec. I. p. 33 — 49. Passov. in Iahnii Annall. 1826. II. 1. p. 152. Krueger. (in Jahrb. für wissenschaftl. Krit. 1828. Nr. 29. p. 230.

Thucydides ut princeps historiae scriptorum evaderet, certe ex parte fecerunt eius magistri. Usus enim esse dicitur artis oratoriae praeceptore Antiphonte Rhamnusio, (cf. Marcell. §. 22. incert. script. Vit. Thuc. §. 2. Pseudoplutarch. in Vit. X. Orat. Graec. ap. Reisk. Vol. VII. p. 603.), quem ipse lib. VIII. c. 68. tamquam praestantissimum oratorem collaudat. Idem in philosophia magistrum habuisse Anaxagoram, et a Marcellino §. 22. traditur, et ex ipsius opere probabile est, in quo animus rerum divinarum humanarumque cognitione repletum, ab omni superstitione alienum, liberum et erectum ostendit. Ita non assentitur iis, qui insolita naturae eventa rerum futurarum prodigia esse opinabantur (cf. 2, 8.), sed talia haud obscure ex constantibus naturae legibus repetit, veluti 2, 28. solis defectionem, 3, 89. Maris inundationem, 7, 50. lunae defectum, 7, 79. tonitrua et imbres. Quare non abhorret a probabilitate, quod Marcellin. §. 22. ex Antylli testimonio scribit, ipsum Thucydidem pariter atque Anaxagoram paulatim ἀθεον haberi coepisse, quod Anaxagorae disciplinam avidius hausisse videretur. Quod nostro iudicio non potest crimini esse Thucydidi, sed potius laudi, quatenus eum a superstitione liberum fuisse testatur, ut recte monnit Poppo l. l. p. 41.

De iis, quas praeterea ante bellum Peloponnesiacum ei acciderunt, nihil constat. Nam eum Sybarin aliquando concessisse, solus refert incertus Scriptor §. 7. et fortasse ex permutatione cum Herodoto explicandum est. Quamquam in Italia et Sicilia Thucydidem fuisse, probabile est multis propter accuratam locorum in opere eius descriptionem. Sed nescio an rectius aliis videatur Axiochi, veteris

rerum Italiae Siciliaeque scriptoris, libros legisse, cuius rei vestigia nonnulla monstravit Goeller. de sit. et orig. Syracus. p. VIII. sq.

Uxorem duxit Thressam, ex urbe Scaptlesula oriendam, ditissimam et metallorum et auri fodinas ibi possidentem. Vid. Marcell. §. 19. Quod matrimonium utrum iam ante bellum, an primis belli annis inierit, incertum. Sed octavo belli anno, cum Brasidas Lacedaemonius in Thraciam veniret, Thucydides inter eius incolas auctoritate plurimum valebat eique ius erat auri metalla ibi exercendi. Vid. Thuc. 4, 105. Videtur enim haec metalla ex uxoris dote habuisse, non ex patrimonio ab Hegesipyla illa, Thraciae regula, ad quam originem eum retulisse supra diximus, accepto, ut vult Plutarch. Cim. c. 4. Cf. Boeckh. Oecon. polit. Athen. Tom. I. p. 336. Filium ei fuisse Timotheum, Suidas memorat.

Ipse autem secundo belli anno, ante Chr. 430., Athenis se pestilentia correptum esse scribit, qua posteriore anno Pericles periit. Tam anno belli octavo, a. Chr. 424., classis Atheniensium parti alicui praefuit circa Thasum insulam et Thraciam, unde cum auxilium eius arcessentibus Amphipolitanis sero se subvenisse, atque urbem a Brasida iam captam esse sensisset, Eionem certe servavit, quam, si naves Thaso non advenissent, postera nocte Lacedaemonii erant expugnaturi. Thuc. 4, 104 — 107. At Athenienses Thucydidem, quod Amphipolin non servasset, exilio damnarunt, quod per viginti annos (a Chr. 424. vel 423. usque ad 404. vel 403.) perpessus est. Vid. Thucyd. 5, 26 extr. Cuius calamitatis auctorem ei fuisse Cleonem tradit Marcell. §. 46. Exsul ubi vitam egerit, ipse non prodit, Grammatici varia commenti sunt. Maxime probabile videtur, in Thraciam eum secessisse, et Scaptlesulae exsilium egisse, ubi otio sua usus est, ut omnes res in bello Peloponnesiaco gestas quam accuratissime et verissime et ex Peloponnesiis et ex Atheniensibus cognoscere studeret. Vid. Thuc. 1, 22. 5, 26 extr. 7, 44 in. Nec tamen ea, quae comperit, iam eo tempore elaboravit atque in historiae formam redegit, ut vult Marcell. §. 47. et videtur existimare Cicero de Orat. 2, 13. dicens: „Hos libros tum scripsisse dicitur, cum a republica remotus, atque, id quod optimo cuique Athenis accidere solitum est, in exilium pulsus esset.“ Nisi forte Cicero de brevi rerum consignatione et prima adumbratione intelligi voluit. Nam Scriptorem opus suum finito demum bello conscripsisse, multa in ipso opere apparent certissima vestigia. Belli enim finem saepius commemorat, vid. 1, 13. 18. 5, 26. muros longos vidit destructos 1, 93 in. 2, 13. Unde simul patet, non firmo argumento niti eorum opinionem, qui cum incerto script. Vit. Thuc. §. 8. prooemium post reliquam historiam compositum esse colligunt inde, quod in prooemio belli finiti mentionem faciat. Hoc enim et alibi fieri, atque quamdiu et bellum et ipsius exsilium duraverit, commemorari vidimus. Iam certissime sequitur, eum qui exilii sui finem indicaverit, in patriam esse restitutum. Illud dubium est, utrum archonte Euclide, cum omnibus exsulibus plebis scito domum redeundi copia facta esset, an peculiari populi decreto, in patriam redierit. Posterius hoc tra-

dit Pausanias Attic. c. 23. §. 11., qui eius beneficii auctorem Oenobium appellat. Verba eius haec sunt: *Οινοβίου έργον έστιν εις Θουκυδίδη τον Όλορου χρηστόν· ψήφισμα γαρ ένίκησεν Οινόβιος καταθάν εις Αθήνας Θουκυδίδην.* *) Utrumque est, in eo certe Pausaniam errare putamus, quod in ipso reditu Thucydidem insidiis sublatum occubuisse narrat (ibid. *και οι δολοφονηθέντι, ως κατήει.*). Nam pluribus annis post in vivis fuisse Thucydidem, et ex eo patet, quod, ut supra vidimus, finito exsilio suo demum historiam in ordinem redigere coepit, id quod non erat paucorum annorum negotium; et alii argumentis demonstrari potest. Nam primum de Archelao, Macedonum rege, tamquam de mortuo loqui videtur Thucydides 2, 100. Eum autem decessisse Olymp. 95, 1. ante Chr. 400 auctor est Diodor. Sic. 14, 37. Accedit, quod Marcellin. §. 5. Praxiphane docet, post Archelai demum obitum Thucydidem inclaruisse. Deinde operis extrema pars satis ostendit, Scriptorem flumen orationis antea quasi exuberans in angustiores ripas conclusum compressisse. Nam inde a sexto libro minus nitet oratio accurata dictione, (cf. Poppo Prol. T. I. p. 30.) octavus autem liber omnibus caret orationibus artificiose compositis et uberioribus rerum gestarum descriptionibus, quibus alibi ornare solet narrationem. Hand dubie ipsa senectutis iamiam ingravescentis molestia animum quodammodo infringebat, atque a spe tantae amplitudinis operis aequali ornatu perficiendi revocabat. Denique extremus liber tam abrupte desinit, ut non noverit, sed non potuisse eum inchoatum opus absolvere, verisimile sit; neque alia de causa imperfectam eius historiam iudicamus, quam quod in scribendo morte interceptus est.

Sed quando, ubi et quomodo mortuus sit, plane ignoramus. Violenta morte periisse, praeter Pausaniam, quem supra de tempore caedis perperam statuere docuimus, etiam Plutarchus in Cim. c. 4. auctor est, qui Scaptēsulae in Thracia necatum (*φονευθέντα*), in Attica sepultum tradi scribit. Is si vera memoriae prodidit, Thucydides post exsiliū in Thraciam videtur rediisse, et Scaptēsulae usque ad mortem in historia scribenda versatus esse. In Thracia defunctum etiam Cratippus, Thucydidis aequalis, qui eius historiam, sicut Theopompus Chius et Xenophon, continuavit (vid. Dionys. Hal. p. 847.), auctor est. Ossa Athenas esse portata, et sepulcrum in monumentis Cimōnis monstrari, testatur Plutarchus l. l. Erant ea Athenis ad portas Melitidas (vid. Pausan. Attic. c. 23. et incert. script. Vit. §. 10.) in loco, qui *Coele* vocabatur, ibique inscriptio in Thucydidis sive sepulcro sive Cenotaphio, quam supra posuimus.

*) Kruegerus Comm. Thuc. p. 243. ideo putat peculiari psephismate Thucydidem revocatum, quod ad Pisistratidas pertineret (vid. Marcellin. §. 18. et Schol. ad Thuc. 1, 20.), Pisistratidae autem a beneficio legis, quae evsules restituebantur, exclusi erant. Contra Goellerus disputat, Pisistrati e Miltiadis genus neque consanguinitate neque affinitate iunctum fuisse. Cf. Poppo Prol. Vol. I. p. 24. Sed ad Kruegeri sententiam retulerim etiam verba 6, 55 in. *οτι προσβύτατος ών Ικκίας ήρξεν, ειδώς μιν και άκοή άκριβέστερον άλλων ισχυρίζομαι.*

Fuerunt inter veteres criticos, qui ultimum librum non a Thucydide, sed alii a filia eius, alii a Xenophonte conscriptum dicerent, teste Marcellino §. 43., qui tamen eorum opiniones refellit. Et sane is liber, ut a Xenophontis dicendi genere alienus, ita Thucydide haud indignus est, oratione autem vel sola arguitur esse Thucydideus. Ita autem subinde factum videmus, non solum apud recentiores, sed etiam apud veteres, ut si quid minus quam cetera eiusdem Scriptoris virtutibus conspicuum esset, id ei abiudicaretur. De Thucydide libri octavi vero auctore uberius egit Krueger. in Comment. ad calcedese Dionys. p. 253 sqq. Ceterum divisiones librorum Thucydide historiae olim alias quoque fuisse, e quibusdam veterum Grammaticorum citationibus cognoscimus. Modo enim novem, modo tredecim libri fuisse perhibentur. Diodor. 12, 37. Ὁ δὲ Θουκυδίδης ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι γέγραπεν ἐν βιβλίοις ὅκτω, ὡς δὲ τινες διαίρουσιν ἐννέα. Et Marcellin. §. 57. Ἰστέον δὲ, ὅτι τὴν πραγματείαν αὐτοῦ οἱ μὲν κατέτεμον εἰς τρεῖς καὶ δέκα ἱστορίας, ἄλλοι δὲ ἄλλως. ὁμοῦ δὲ ἡ πλεῖστη καὶ ἡ κοινὴ κενράτηται, τὸ μὲν οὖν ὅκτω διηρησθαι τὴν πραγματείαν. Unde apparet certe, non ipsum scriptorem quam hodie sequimur librorum divisionem instituisse, sed eam a Grammaticis, licet antiquis, esse introductam.

Quid praestiterit Thucydides in historia scribenda maxime apparet ex comparatione cum iis historiarum scriptoribus, qui aetatem eius antecesserunt. Erant isti quidem logographi, qui poeseos epicae, a qua profecta est apud Graecos historia, naturam ita retinebant, ut neque vera explorarent, et ineptissimas saepe fabulas narrarent. Vid. Gruzer. in Art. hist. et Dahlmann. l. 1. Poppo Proleg. I. p. 13. Famam ac rumores vulgi temere sequebantur. Ne delectus quidem rerum maxime memorabilium, aptus ordo et artificiosa compositio aderat; separatim singula tractabant, singulorum populorum vel civitatum res secuti, nullo neque nexu rerum significato, neque tempore accurate definito, neque causis rerum gestarum explicatis. Solam spectabant audientium oblectationem. Vid. Thucyd. 1, 21. cf. c. 97. de Hellenico, qui logographorum similis videtur fuisse. Qui logographis successit Herodotus, magis quidem quam illi veritati consuluit, et in longinquis itineribus pleraque omnia, quae narrat, aut suis ipse oculis inspexit, aut ex ore hominum peritorum excepit; tamen fabulosis narratiunculis parum abstinet. Qui scriptor laude dignissimus quo minus ubique vera traderet, non obstitit voluntas, sed partim ingenium, partim tempora, de quibus narrabat. Erant ea quidem pleraque admodum remota, in quibus qui vera a falsis discernere volebat, ei opus erat subtili atque subacto iudicio animoque ab omni superstitione alieno. Qualis non erat Herodotus, qui pio animo non solum deos colebat, sed etiam ministris eorum ac sacerdotibus, oraculis, vaticiniis fidem habebat, et quaecumque praeter consuetum rerum ordinem atque hominum expectationem evenissent, neglectis proximis causis, a coelestibus ipsis repetebat. Thucydidis mens philosophiae luce illustrata atque ab omni superstitione libera, quid, verum in unaquaque re esset, pervestigare, quam inanem vel rumorum strepitum,

vel falsorum speciem sequi maluit. Quanto veritatis studio in rebus et exquirendis et indicandis versatus sit, cum totum opus eius, tum maxime prooemium declarat. Vide imprimis 1, 22. Qua in re non solum ingenium et animi dotes eum adiuverunt, sed etiam temporum opportunitas. Primum enim multarum rerum gestarum testis oculatus erat. Nam cum bellum exardesceret, florente iam aetate erat, et ipsum bellum sibi scribendum sumebat; tum non in remoto aliquo loco degebat, sed in iis ipsis regionibus, in quibus cum maxime certabatur, in Attica atque Thracia; neque multo tempore interiecto res consignavit, sed deinceps annotavit, quae bello finito, cum factorum causas et eventus rectius perspicere posset, in ordinem redigeret atque elaboraret. In exsilio autem non solum Atheniensium, sed etiam Lacedaemoniorum consuetudine libere ei uti licebat (cf. 5, 26 extr.), et partium studium, si quod erat, tanto facilius exuere, quod patriae amorem iniuria, quam passus erat, iniuriae memoriam beneficium civium et reditus temperaret.

Animi autem dotes eiusmodi erant, ut vera dicere et potuisse et voluisse putandus sit. Nam non solum veritatis amantissimus erat, sed etiam, quomodo errores hominum in rerum praeteritarum memoria nascerentur (vid. 1, 20. 21.), et qua ratione vera a falsis discernenda essent, optime intelligebat. Primus in historia iudicandi rationem exercuit, longe alienam illam quidem a temporibus istis. Nam cum ceteri scriptores Graeci antiquissimas res popularium suorum mirum in modum auxissent atque ornassent, Thucydides non dubitavit profiteri, Graecos olim a barbaris omnino nihil discrepasse, et bella illa, a poetis admodum decantata, minora sequentibus fuisse. Quod iudicium Dionys. Halic. p. 855 sq. non immerito improbasse videtur Kruegero Commentat. p. 245 sq., suspicanti gravius Thucydidis de bello Peloponnesiaco iudicium inde ortum esse, quod cum rebus eogestis ipse interfuerit, tum easdem sibi perscribendas elegerit, ideoque sic considerarit collustraritque, ut minus, quam par esset, contueretur alia. At Thucydides non errat. Non enim comparat celebritatem et magnitudinem rerum bello Persico et Peloponnesiaco gestarum, sed de copiis Graecorum et diuturnitate discriminis in utroque bello disputat (vid. 1, 18.). Nam Atheniensium Lacedaemoniorumque opes, quae iam tum ceteris Graecis praestabant, postea sub Peloponnesiacci belli initium multo magis quam Persico bello floruisse recte existimat. (Vid. 1, 1.)

Ut autem φιλαλήθης erat Thucydides (cf. Marcellin. §. 26.), ita liberaliorem sensum ubique declarat. Oraculorum raro mentionem facit, et aliquoties non sine reprehensionis significatione. Vid. 1, 126., ubi oraculorum ambiguitatem notat; cf. 2, 54., ubi incertas esse oraculorum voces illustri exemplo demonstrat. Et 2, 17. ad verba oraculi τὸ Πελασγικὸν ἄργὸν ἄμεινον haec adnotavit: Ἐμοὶ δοκεῖ τὸ μαντεῖον τοῦναντίον ξυμβῆναι ἢ προσεδέχοντο· οὐ γὰρ διὰ τὴν παρανομον ἐνοίκησιν αἱ ξυμποραὶ γενέσθαι τῇ πόλει, ἀλλὰ διὰ τὸν πόλεμον ἢ ἀνάγκη τῆς οἰκίσεως.

Temporum notandorum diligentissimus fuit. Res gestas anni

temporibus, aestate et hieme, annos Archontibus, Ephoris, Boeotarchis, Olympiōnicis in pancratio (non in stadio) distinxit. Olympiadum autem rationem, multo serius a Timaeo ad tempora notanda in historia usurpatam, nondum noverat. Quare antiquiora aetatum res aut a Troicis, aut retro a fine belli Peloponnesiaci ut plurimum computat. Vid. 1, 12. bis 1, 13 bis.

De dictione Thucydidis et veterum multi, veluti Dionysius Halicarnassensis, Cicero, Quintilianus egerunt, et ex recentioribus Gerh. Ioh. Vossius de hist. gr., Creuzerus in Art. hist. et in libro, quem de Herodoti et Thucydidis comparatione scripsit, praecipue autem Poppo Proleg. T. I., hunc locum pertractarunt. Et quod ad Dionysii iudicium pertinet, saepe iniustum et acerbum, praeter Popponem l. l. p. 49 sqq. et p. 86 sqq. consulendus Kruegerus ad Dionys. Historiographica. Uterque Thucydidem contra plerasque Dionysii reprehensiones defendit. Rectius atque haud scio an optime omnium veterum Cicero de Thucydidis elocutione iudicavit, de antiquiorum Atticorum dictione sic disserens in Brute c. 7 extr.: „Quibus temporibus quod dicendi genus viguerit, ex Thucydidis scriptis, qui ipse tum fuit, intelligi maxime potest. *Grandes erant verbis, crebri sententiis, compressione rerum breves, et ob eam ipsam causam interdum subobscuri.*“ Idem de Orat. 2, 13.: „Thucydides omnes dicendi artificio mea sententia facile vicit, qui ita creber est rerum frequentia, ut verborum quoque numerum sententiarum numero consequatur: ita porro verbis aptus et pressus, ut nescias, utrum res oratione, an verba sententiis illustrentur.“ Et de orationibus a Thucydide intertextis idem Cicero in Orat. c. 9.: „Ipsae illae, inquit, conciones ita multas habent obscuras abditasque sententias vix ut intelligantur.“ Cf. *Bernhardy* in arte grammatica linguae graec. (wissenschaftliche Syntax) p. 19 seq., ubi grave ac severum iudicium de Scriptoris nostri ingenio et dicendi genere invenies. Vid. ibid. p. 453.

In genere dicendi Thucydidem varios aemulatum esse docent veteres Critici (vid. Marcellin. §. 35 sq. cf. Dionys. p. 929. ibique Krueg.); in dispositione quidem Homerum maxime, tum Pindari sublimitatem, nonnihil etiam Gorgiae Leontini artem, in collatione contrariorum atque in eo positam, ut verba verbis quasi demensa responderent, denique Prodicī Cei accuratum verborum delectum. Ab Herodoto in genere dicendi mirum quantum discrepat. Comparat eos Cicero Orat. c. 12.: „Quo magis Herodotus Thucydidesque mirabiles; — alter enim sine ullis salebris quasi sedatus amnis fluit; alter incitator fertur, et de bellicis rebus canit etiam quodammodo bellicum: primisque ab his, ut ait Theophrastus, historia commota est, ut auderet uberius, quam superiores, et ornatius dicere.“ Et Quintil. I. O. X, 1. „Densus et brevis et semper instans sibi Thucydides: dulcis et candidus et fusus Herodotus: ille concitatis, hic remissis affectibus melior: ille concionibus, hic sermonibus: ille vi, hic voluptate.“ Breviloquentia maxime est conspicua in concionibus, aut ubicumque deliberationes et consilia hominum exponit.

Nec potest negari, illo brevitatis studio non raro orationem gravissimi ac diligentissimi scriptoris factam esse obscuriorem. Ubique structuram variat, ut vel concinnitatem membrorum tollere non dubitet, nec raro abruptius loquatur. Grandius sublimiusque sectatur genus dicendi, quod nonnumquam vel poeticum dixeris. Vid. 6, 18. Idem nonnumquam novorum verborum aut insolentiorum significationum inventor putatur. Cf. 6, 34. At vero cum digerendarum rerum ratione, tum accuratissima rerum gestarum expositione, eventorumve ac locorum proeliorumque descriptione tam clarus est atque perspicuus, ut in his partibus non facile a quoquam perspicuitate superetur. Testatur Plutarch. de gloria Athen. p. 347. Ὁ γοῦν Θουκυδίδης αἰεὶ τῷ λόγῳ πρὸς ταύτην ἀμιλλᾶται τὴν ἐνάργειαν, ὅλον θεατὴν ποιῆσαι τὸν ἀκροατὴν, καὶ τὰ γινόμενα περὶ τοὺς ὁρῶντας ἐκπληκτικὰ καὶ ταρακτικὰ πάθη τοῖς ἀναγινώσκουσι ἐνεργάσασθαι λιγνεύομενος. Ὁ γὰρ τὴν βαχίαν αὐτῆς τῆς Πύλου παρατάτων τοὺς Ἀθηναίους Δημοσθένης (Thuc. 4, 9), καὶ ὁ τὸν κυβερνήτην ἐπισπέρχων Βρασιδᾶς ἐξοκέλλειν (Thuc. 4, 11 sq.), καὶ χωρῶν ἐπὶ τὴν βάρθραν, καὶ τραυματιζόμενος καὶ λιποψυχῶν καὶ ἀποκλίνων εἰς τὴν παρεξίρρεσσαν· καὶ οἱ πεζομαχοῦντες μὲν ἐκ θαλάττης Λακεδαιμόνιοι, ναυμαχοῦντες δὲ ἀπὸ γῆς Ἀθηναῖοι· καὶ πάλιν ὁ ἐν τοῖς Σικελικοῖς ἐκ τῆς γῆς περὶ ἀμφοτέρων, Ἰσοδόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκυίας (Thuc. 7, 71) ἄλαστον ἀγῶνα καὶ σύνταξιν τῆς γνώμης ἔχων διὰ τὰς συντάξεις, ὡς συνεχῆς τῆς ἀμίλλης καὶ τοῖς σώμασι αὐτοῖς, ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς συμπνέων τῇ διαθέσει καὶ τῇ διατυπώσει τῶν γινόμενων γραφικῆς ἐνάργειας. Ceterum in moribus exprimendis mirabilis sane est (vid. Thuc. 1, 70. 84), et sententiis, quae ad mores pertinent, excellit.

Thucydidi amatores defuisse affirmat Cicero in Brut. c. 17. Contra non paucos imperite eum secutos esse testatur idem in Orat. c. 9. Cf. Lucian. de hist. conscrib. §. 29 sqq. Demosthenes, qui Thucydidem octies sua manu descripsisse fertur, adeo ut eius libros paene ad verbum memoriter posset recitare (vid. Lucian. πρὸς ἀπαίδ. T. III. p. 102.), sententiarum potius vim et gravitatem, quam sublimem et concisum dicendi genus ex Thucydidis lectione videtur petiisse. Scilicet nimia Thucydeae orationis brevitatis et obscuritatis non conveniebat publico oratori. Vid. Wolf. Proleg. in Demosth. Leptin. p. LI. Quamquam Dionys. Halic. de Thucyd. iud. c. 53 sq. disputat, Demosthenem ad Thucydidis exemplum saepe a trita loquendi ratione deflexisse. Ceterum ipse Dionysius, licet acerrimus Thucydidis adversarius et insulsus saepe iudex, et Dio Cassius et Arrianus et Appianus inter Thucydidis imitatores nominandi sunt; ex Latinis autem Sallustius atque Tacitus. Vid. Poppo l. I. p. 355 sqq. Plutarchus quidem Thucydidem ante oculos habuit, sed in rebus magis, quam in elocutione, quae plane diversa est. Ex dēperditis autem scriptoribus Syracusium Philistum Cicero de orat. 2, 13. perhibet Thucydidem maxime imitatum esse. Cf. Idem in Bruto c. 17. Quintilian. X, 1, 74.

Sed quoniam Thucydides a gerendis rebus ad easdem scribendas

se contulit, (quare ante alios historiae scriptores nomine *συγγραφεύς* insignitur) historiamque in usum hominum politicorum composuit, non solum oratoribus, sed etiam regibus et principibus gratissimus fuit. Nam Alphonsus V., Aragoniae rex, sua ipse manu plus semel Thucydidis libros dicitur descripsisse; et Carolus V., Germanorum Imperator, ubique Claudii Seyssselii Francogallicam interpretationem Thucydidis secum ducebat (cf. Bredov. l. l. p. 12.), pariter atque Homeri poemata Alexander ille, rex Macedoniae. Et quicumque non reformidat in legendo cogitandi laborem, qui amat historiam gravem et veram, fabularum illecebris vacuam, raro degressionibus, nec nisi necessariis, interruptam, brevitate summa conspicuam, gravissimis sententiis repletam, neque intellectu facilem, nec cognitu in iucundam inutilemque: ei Thucydidis vehementer placebit. „*Quem velim, inquit Casaubonus, legat studiosa iuventus assidue. Credite mihi, adolescentes φιλομαθεῖς, sive eloquentiam quaeritis, sive scientiam civilem, sive historiae cognitionem, non potestis in alio auctore operam melius collocare.*“

Thucydidis libros abditos, cum suppressere potuisset, in lucem protulisse Xenophontem auctor est Diogen. Laert. in Vita Xenophon-
tis. Eisdem iam Plutarchi aetate tum librorum erratis, tum emendatorum audacia, vitia traxisse, indicia esse monet Wesseling. ad Diodor. T. V. p. 550. Argent. Commentatores mature nactus est propter multos difficiles et obscuros locos. Memoratur a Suida Enagoras Lindius, qui inter alia scripserit τῶν παρὰ Θουκυδίδη ζητούμενων κατὰ λέξιν. In Scholiis commentatores commemorantur nescio qui Sabinus, Antyllus, Aesculapius (Ἀσκήπιος) et Phoebamano. Ex quorum interpretationibus fragmenta tantum supersunt, quae cum pro diverso diversorum lectorum iudicio excerpta et quorundam Thucydidis exemplarium margini adscripta essent, tandem a quopiam ex illis collecta et variis tum ipsius tum aliorum aucta additamentis fuerunt. Inde intelligitur, qui fieri possit, ut alter alterius expositionem reprehendat. Re igitur vera non habemus unum Scholiastam, sed plurimum interpretationum et notationum veterum Criticorum et interpretum collectionem, levioribus subinde ac fatilibus posteriorum Grammaticorum vel lectorum expositionibus vel notulis adauctam. Atque ut diversa sunt aetate auctoribusque, ita diversum singulorum est pretium. Nonnulla pervetusta sunt, etque utilia ad illustrandos locos obscuriores; multa inepta, multa Thucydidis mente omnino aberrant. Saepe difficilibus et obscuris locis nihil lucis afferunt, lectoremque destituunt.

Restat, ut codicum recensum subiiciamus, et praestantiores Thucydidis editiones enumeremus. Cf. Poppo Thucyd. T. II. 1. p. 28 sqq.

Sigla apud Popp. et nostra ed.

ap. Bekk.

Cass. (Cassellanus)	H.	bombycinus scriptus a. 1252.
Aug. (Augustanus)	F.	membran. saeculo duodecimo antiquior.
Cl. (Clarendonianus)	N.	qui tantum usque ad lib. I. cap. 39 collatus est.
Ven. (Venetus)		qui finitur primi libri c. 40.
Par. A. (Parisiensis)	a.	
— C. — —	c.	
— F. — —	f.	
— G. vel Reg.	g.	apud Dukerum Regius appellatus
— H. — —	h.	
Pal. (Palatinus)	E.	membr. forma max. Bekk. comparavit libros tertium et sextum, Poppo reliquos conferendos curavit.
It. (Italus)	A.	membr. forma max., qui cum ex Italia superiore Parisiensi bibliothecae illatus esset, anno 1815 Austriacis redditus ubi nunc lateat ignotum. Bekk totum excussit 1812.
Vat. (Vaticanus)	B.	membr. forma paullo minore, scriptura compendiis referta, collatus a Bekk.
Marc. (Marcianus)	D.	Bessarioneus, bomb. f. max. Bekk. librum VII. tantum comparavit.
cod. Bas. (Basiliensis)	G.	
s. Camerarii.		
Gr. (Graevianus)	K.	chart.
Lugd. (Lugdunensis)		apud Popp. accessit.
Par. I. (Parisienses)	i.	
— D. — —	d.	
— B. — —	b.	
— E. — —	e.	
— K. — —	k.	
Laur. — —	C.	membr. f. max. Bekk. contulit lib. II. et primi capita 15—146. octavi 1—31.
Vind. (Vindobonensis)	I.	
Mosq. (Mosquensis)	Q.	
Ar. (Arundelianus)	L.	
Bar. (Baroccianus)	M.	qui conciones tantum habet, nec ullius est auctoritatis.
m. et b. (Monacensis et Bavarius)		

Sigla apud Popp. et in no-
stra ed. ap. Bekk.

Chr. (Collegii Corporis
Christi Oxon.) O.
Dan. (Danicus s. Hafniensis) P.

Ex his praestantissimi sunt Cass. Aug. Cl. Pal. It. Vat. Par. C. F. G. H.; mediocres Bas. Graev. Marc. Laur. Lugd. Par. L. D. Vind.; pessimi Ar. Chr. Dan. m. b. Bar. Editionum princeps est *Aldina*, Venet. 1502 fol. Sequebatur *Florentina* ap. Iuntam 1506 et 1526 fol. cum Scholiis; deinde *Basileensis* studio *Ioach. Camerarii*, cum Scholiis, 1540 fol.

Qui primus de Thucydidis libris et Graecis in eos Scholiis castigandis bene meruit, *Henricus Stephanus*, duas editiones paravit, alteram a. 1564, alteram emendatiorem a. 1588 fol., quam et *Aemil. Portus* Francofurti apud Wechel. 1594 fol., et *Ioh. Hudsonus*, additis variis lectionibus priorum Edd. et Mss. (Ar. Chr. Cl. Gr.) ab ipso collatorum, Oxoniae 1696 fol. repetiit. Post eum editionem Thucydidis parabat *Iosephus Wassius*, quam curavit postea *Car. Andreas Dukerus* cum annot. integr. Heur. Stephani, Hudsoni et Wassii, quibus adiecit suas, post Stephanum praestantissimas animadversiones, et codd. Reg. Dan. Cass. et Basil. varias lectiones, Amstel. 1731 fol. Haec Dukeriana editio repetita est Glasgae 1758 octo voll. 8. et Biponti 1788 et 1789. sex voll. 8. Has exceptit *Alteri* Editio, Vindobonae 1785. II. Tom. 8., in qua Cod. Vind. variantes lectiones adscriptae sunt. Superiorum editionum dotes pleraeque, licet minus commode dispositas, continet Editio *Lipsiensis* a. 1790 et 1804 II. Tom. (forma quadrata). Eam *Gottleberus* inchoaverat, *Baueus* post eius mortem volumen prius edidit, et annotationes in posteriores libros reliquit, quas *Beckius* in volumine secundo excudendas curavit cum cetero apparatu, qui maximam partem criticus est. Ex tribus editoribus longe plurimum debet haec editio Bauero, quamquam et eius cura magis in interpretando quam in emendando Scriptore versata est. Quare textum inde a Stephano vulgatum refert, perpaucis locis, maxime libro primo, a Gottlebero mutatum, raro emendatum, pravis saepe distinctionibus et soleocismis mendosum. Accessit tamen codd. Aug. et Mosq. lectionis discrepantia.

Nostro saeculo plures Thucydidi operam navarunt. Primum prodiit Vindobonae 1805. X voll. 8. *Neophyti Ducae* editio, cum annotationibus exegeticis Graeco sermone conscriptis ad interpretationem hodierna Graecorum lingua scriptam. Secuta est *Gailii* editio, Paris. 1807. X voll. 8., collationem codicum Parisinorum exhibens cum textu Baueriae editionis et interpretatione Aem. Porti. Novam Thucydidis librorum recensionem deinceps instituerunt tres ex sequioribus editoribus, quorum editionum titulos apponere placet: *Thucydidi de bello Peloponnesiaco libri octo. Ad optimorum codd. fidem, adhibitis doctorum virorum observationibus, recen-*

suit, summariis et notis illustravit, indicesque rerum et verborum adiecit Christoph. Frid. Ferd. Haackius, Gymn. Stendal. Rec. Lipsiae 1820. II. voll. 8.

Thucydidis de bello Peloponnesiaco libri octo ex recensione Inmanuelis Bekkeri. Accedunt Scholia Graeca et Dukeri Wassiqz annotationes. Berolini 1821. III. voll. 8.

Thucydidis de bello Peloponnesiaco libri octo. De arte huius scriptoris historica exposuit; eius vitas a veteribus Grammaticis conscriptas addidit; codicum rationem atque auctoritatem examinavit; Graeca ex iis emendavit; scripturae diversitates omnes, commentarios rerum geographicarum, Scholia graeca et notas tum Dukeri omnes atque aliorum selectas tum suas; denique indices rerum et verborum locupletissimos subiecit Ernestus Frid. Poppo Gubenensis. Lipsiae 1821 sqq.

Bekkeri etiam altera editio exstat, nitidissima, quae Oxoni 1824, 8. uno volumine prodiit, et sola Graeca cum Marcellini et incerti scriptoris Vitae Thucydidis et summaria a me conscripta in margine exhibet.

Recensionem Bekkerianam secuti sunt Lud. Dindorfius Lips. 1824. 8. (quae editio praeter Graeca in sex ultimis paginis parvas aliquot annotationes habet) et Franciscus Goellerus, cuius editio prodiit Lipsiae 1826. II. voll. 8. cum commentariis ex plurimorum interpretum libris contextis.

ARGUMENTVM PROEMII ET LIBRI I.

Belli Peloponnesiaci magnitudinem omnes priores motus exsuperantem persequitur, causis allatis, cur Graecia antiquis temporibus, quatenus ea cognosci liceat, imbecilla fuerit, c. 1—11. Post bellum Troianum multae in civitatibus singulis seditiones extiterunt, unde novae civitates ortae, veluti Boeotorum, Doriensium in Peloponneso, Ionum in Asia, Peloponnesiorum in Italia et Sicilia, c. 12. Auctis opibus tyrannides ortae, et rei navali maiorem operam dederunt prae ceteris Corinthii, deinde etiam Iones, Polycrates et Phocaenses, Siculi tyranni cum Corcyraeis, et paullo ante Medica Athenienses, c. 13—14. Classibus Graecorum insulae subiectae, terra non nisi proximi lacessiti, nec umquam in partes discessum, nisi in bello inter Chalcidenses et Eretrienses, c. 15. Cyrus Iones, Darius etiam insulas subegit, c. 16. Tyrannis ope Lacedaemoniorum eiectis, orta sunt bella cum Persis, quibus communi opera propulsis, inter ipsos Graeciae principes, Lacedaemonios et Athenienses, aut etiam cum sociis eorum deficientibus signa collata, c. 17—19. De vulgi fastidio res gestas explorandi ac cognoscendi, ut difficile sit verum invenire; sed tamen re ipsa comprobari, bellum Peloponnesiacum omnibus praecedentibus esse maius, c. 20—21. De ratione et consilio, quibus Scriptor in opere suo usus sit, c. 22. Belli diuturni atrocitas ac varia portenta; initium autem a sublatis induciis, post captam Euboeam factis, c. 23.

Rupti foederis causae explicantur, c. 24—125. Primum bellum inter Corinthios et Corcyraeos, c. 24—55, in quo cum Athenienses Corcyraeis opem tulissent, Corinthiorum in eos odium exarsit. Inde ortum bellum Potidaeaticum, c. 56—66, et Corinthiorum conatus instigandi Lacedaemonios ceterosque socios in Athenienses, c. 67—71, quibus frustra obnituntur Atheniensium legati, c. 72—78, et ipse Lacedaemoniorum rex, Archidamus, c. 79—85. Nam Sthenelaidas, unus ex Ephoris, brevi admonitione suadet bellum contra Athenienses, tamquam iniuriam inferentes; eoque auctore Lacedaemonii censent, foedus ab Atheniensibus ruptum videri, idque decretum sociis declarant, c. 86—88. Ad quam sententiam ferendam cum maxime eos moverit timor admodum crescentis potentiae Atheniensium, Thucydides uberius explicat per digressionem, quomodo rerum potiti fuerint Athenienses inde a bello Persico,

Cap. 89 — 117. Et primum quidem enarrat Athenarum et Piraei munitionem a Themistocle institutam, c. 90 — 93; deinde, quomodo a Lacedaemoniis ad Athenienses transierit imperium belli contra Persas gerendi, c. 94 — 96; tum res gestas ab Atheniensibus et quo modo imperium exercuerint in socios exponit, c. 97 — 113, quae in digressione subinde suspiciones hinc inde motas inter Atheniense atque Lacedaemonios commemorat, veluti in bello Ithomaeo c. 101 — 103., in Doriensi, c. 107 — 108., in Megarensi, c. 114.; denique ipsum foedus inter Lacedaemonios et Athenienses pactum in triginta annos, c. 115. Sequitur bellum Samium, duce Pericle c. 115 — 117. — Dehinc redit ad expositas supra causas propiore belli, enarrans, quid praeterea Lacedaemonii eorumque socii ad animos suos in capto consilio firmandos fecerint, c. 118 — 125. An tequam bellum erumperet, missae ultro citroque legationes, primur Lacedaemoniorum Athenienses de piaculo in Minervam commisso accusantium, quo loco breviter exponit de Cylone, c. 126, et de Lacedaemoniorum consilio, quo ea criminati fuerint, c. 127; deinde Atheniensium, qui duplex piaculum Lacedaemoniis exprobrabant, alterum de Helotibus ex templo Neptuni Taenarii vi depulsis et necatis alterum de Pausania, ex templo Chalcioeci elato, contractum: quo loco et proditio illius viri, et Lacedaemoniorum in ea ulciscendae severitas copiosius explicatur, c. 128 — 135. Ob argumenti similitudinem oratio transit ad Themistoclem, quem Lacedaemonii eodem tempore, quo Pausaniae proditionem cognoverant, eiusdem criminis apud Athenienses accusarunt, c. 135 — 138. Denique postulationes Lacedaemoniorum postremae exponuntur et quae Pericle auctore Athenienses responderint, c. 139 — 146.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΥΓΓΡΑΦΗΣ Α.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἀφ' ἑαυτοῦ εὐθύς καθισταμένον καὶ ἐλπίσας μέγαν τε εἶσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, τεκμαιρόμενος ὅτι ἀκμάζοντες τε ἦσαν ἐς αὐτὸν ἀμφοτέροι παρασκευῇ τῇ πάσῃ, καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ὄρων ξυνιστάμενον πρὸς ἑκατέρους, τὸ μὲν εὐθύς, τὸ δὲ καὶ διανοοῦμενον. κίνησις γὰρ αὕτη μεγίστη δὴ τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων, ὡς δὲ εἶπαι, καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων. τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν καὶ τὰ ἐπι παλαιότερα σαφῶς μὲν εὐρεῖν διὰ χρόνου πλῆθος ἀδύνατα ἦν· ἐκ δὲ τεκμηρίων ὧν ἐπὶ μακρότατον σκοποῦντι μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει, οὐ μεγάλα νομίζω γενέσθαι, οὔτε κατὰ τοὺς πολέμους οὔτε ἐς τὰ ἄλλα.

2. Φαίνεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλὰς καλουμένη οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη, ἀλλὰ μεταναστάσεις τε οὔσαι τὰ πρότερα, καὶ ῥαδίως ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀπολείποντες, βιαζόμενοι ὑπὸ τινων αἰεὶ πλειόνων. τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης, οὐδ' ἐπιμνηστές ἀδεῶς ἀλλήλοις, οὔτε κατὰ γῆν οὔτε διὰ θαλάσσης, νηρόμενοι τε τὰ αὐτῶν ἕκαστοι ὅσον ἀποξῆν, καὶ περιουσίαν πραγμάτων οὐκ ἔχοντες, οὐδὲ γῆν φντεῖοντες, ἀθλον ὃν ὀκότες τις ἐκελθῶν, καὶ ἀτειγίστων ἅμα ὄντων, ἄλλος ἀφαιρήσεται, τῆς τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς πανταχοῦ ἂν ἡγούμενοι ἐπικρατεῖν, οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο, καὶ δι' αὐτὸ οὔτε μεγέθει πόλεων ἰσχυρον οὔτε τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ. μάλιστα δὲ τῆς γῆς ἡ ἀρίστη αἰεὶ τὰς μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων εἶχεν, ἢ τε νῦν Θεσσαλία καλουμένη καὶ Βοιωτία Πελοποννήσου τε τὰ πολλὰ, κλῆν Ἀρκαδίας, τῆς τε ἄλλης ὅσα ἦν κράτιστα. διὰ

1. ἀκμάζοντες ἦσαν ἐς αὐτὸν, i. e. summo ad bellum gerendum vigore erant. Sic 2, 8. ἔβρωτο ἐς τὸν πόλεμον. 7, 7 extr. ἐς τὰλλα πολὺ ἐπέβρωτο.

ἐκ δὲ τεκμηρίων ὧν— Ad ὧν licet repetere praepositionem ἐξ, ut supra, 128. παρὰ πόλεις αἰς ἂν ἀμ-

φότεροι ξυμβῶσιν, qui locus nostro simillimus est. Alii ὧν referunt ad σκοποῦνται, et pro ἂ accipiunt. Quae ratio non deterior est.

2. ἀλλὰ μεταναστάσεις τε οὔσαι, int. φαίνονται ex superioribus.

γὰρ ἀρετὴν γῆς αἷ τε δυνάμεις τισὶ μείζους ἐγγιγνόμεναι στασεῖς ἐνεποιοῦν, ἐξ ὧν ἐφθείροντο, καὶ ἅμα ὑπὸ ἄλλοφύλω μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο. τὴν γοῦν Ἀττικὴν ἐκ τοῦ ἐπι πλείστο διατὸ λεπτόγεων ἀστασίαστον οὖσαν ἀνθρώποι ὄκουν οἱ αἰτοὶ αἰεὶ. καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι διατὰς μετοικίας ἐς τὰ ἄλλα μὴ ὁμοίως αὐξηθῆναι· ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος οἱ πολέμῳ ἢ στασεὶ ἐκκλίπτοντες, καὶ Ἀθηναίους οἱ δυνατώτατοι, ὡς βέβαιοι ὄν, ἀνεχώρουν· καὶ πολῖται γιγνόμενοι, εὐθύς ἀπὸ παλαιοῦ μείζω ἔτι ἐποίησα πλῆθει ἀνθρώπων τὴν πόλιν· ὥστε καὶ ἐς Ἰωνίαν ὕστερον, αὐτὴ οὐχ ἱκανῆς οὔσης τῆς Ἀττικῆς, ἀποικίας ἐξέπεμψαν.

3. *Ἀηλοὶ δέ μοι καὶ τόδε τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν οἱ ἤμιστα·* πρὸ γὰρ τῶν Τρωϊκῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῆ ἐργασαμένη ἢ Ἑλλάς. δοκεῖ δέ μοι, οὐδὲ τούνομα τοῦτι ξύμπασά πω εἶχεν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸ Ἑλληνος τοῦ Δευκαλλείνου καὶ πάντων οὐδὲ εἰνα ἢ ἐπικλησὶς αὐτῆ, κατὰ ἔθνη δὲ αἰετὰ τε καὶ τὸ Πελαγονικὸν ἐπι πλείστον ἀφ' ἐαυτῶν τὴν ἐπινομίαν παρέχεσθαι· Ἑλληνος δὲ καὶ τῶν καίδων αὐτοῦ ἐν τῷ Φθιώτιδι Ἰοχυσάντων, καὶ ἐπαγομένων αὐτοὺς ἐκ' ὠφελείας τὰς ἄλλας πόλεις, καθ' ἑκάστους μὲν ἤδη τῇ ὁμιλίᾳ μᾶλλον καλεῖσθαι Ἑλληνας. οὐ μέντοι πολλοῦ γε χρόνου ἠδύνατο καὶ ἄπασιν ἐκνικῆσαι. τεκμηριοὶ δὲ μάλιστα Ὀμηρος. πολλῶν γοῦν ὕστερον ἔτι καὶ τῶν Τρωϊκῶν γενόμενος, οὐδαμοῦ τοὺς ξύμπαστας ὠνόμασεν, οὐδ' ἄλλους ἢ τοὺς μετ' Ἀχιλλέως ἐκ τῷ Φθιώτιδος, οἵπερ καὶ πρῶτοι Ἑλληνες ἦσαν· Δαναοὺς δὲ τοῖς ἔπεισι καὶ Ἀργείοις καὶ Ἀχαιοῖς ἀνακαλεῖ. οὐ μὴν οὐ βαρβάρους εἶρηκε, διὰ τὸ μηδὲ Ἑλληνάς πω, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ ἀντίπαλον ἐς τὴν ὄνομα ἀποκεκριθῆναι. οἱ δ' οὖν ὡς ἕκαστοι Ἑλληνες κατὰ πόλεις τε, ὅσοι ἀλλήλων ξυνέεισαν, καὶ ξύμπαστας ὕστερον κληθέντες, οὐδὲν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν δι' ἀσθένειαν καὶ ἀμικίαν ἀλλήλων ἀθροοὶ ἐπραξαν. ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν στρατείαν θαλάσση ἤδη πλείω χρώμενοι ξυνῆλθον.

ἐκ τοῦ ἐπι πλείστον — οὐσαν. Vide de hac duarum locutionum confusione ad 4, 63.

διὰ τὰς μετοικίας — αὐξηθῆναι. Haec verba nihil nisi explanationem praecedentis τοῦ λόγου continent, i. e. eius ipsius rei, quae demonstratur argumentisque adstruitur. Ipsa enim Scriptoris argumentatio incipit demum a verbis sequentibus: *ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος*, quae verba pertinent ad παράδειγμα τόδε. Ita cap. 3. *Ἀηλοὶ δέ μοι καὶ τόδε τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν οὐχ ἤμιστα·* πρὸ γὰρ τῶν Τρωϊκῶν κ. τ. λ. Nostrum locum sic accipe: „Quod dixi, propter migrationes in ceteras terras non aequae atque Atticam auctas esse ceteras Graeciae regiones (hoc enim sub-

lectum ex proxime sequentibus ἢ Ἑλλης Ἑλλάδος intelligendum), e rei documentum non minimum est, quod Attica, cum advenas ex reliqua Graecia multos recepisset, iam antiqui adeo incolis repleta est, ut mox pere eos non posse videretur.“

ἀνεχώρουν, v. c. Heraclidae, quibus vid. Manso Spart. I. p. Melanthus Messenius (Conon nar 39.), Gephyraei, teste Herodoto 57., Iones ab Achaëis ex Peloponnesu pulsi.

3. *καὶ ἐπαγομένων αὐτοῦ* i. e. τοὺς Ἑλληνας καίδων. Ergo lectum ad ἐπαγομένων subaudiendum Ἑλλαν τινῶν ἀνθρώπων. Vid. ad 44.

4. Μίνως γὰρ καλαίτατος ὢν ἀκοῇ ἴσμεν ναυτικὸν ἐκτῆ-
σαι, καὶ τῆς νῦν Ἑλληνικῆς θαλάσσης ἐπὶ πλείστον ἐκράτη-
σε· καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων ἤρξε τε, καὶ οἰκιστὴς πρῶτος
τῶν πλείστων ἐγένετο, Κάρας ἐξέλασας, καὶ τοὺς ἑαυτοῦ παῖ-
δας ἡγεμόνας ἐγκαταστήσας. τότε ληστικὸν, ὡς εἰκὸς, κα-
θῆρει ἐκ τῆς θαλάσσης, ἐφόσον ἠδύνατο, τοῦ τὰς προσόδους
μᾶλλον λέναι αὐτῶ.

5. Οἱ γὰρ Ἕλληνες τὸ πάλαι καὶ τῶν βαρβάρων οἳ τε ἐν
τῇ ἡπίεω παραθαλάσσιοι καὶ ὅσοι νήσους εἶχον, ἐπειδὴ ἤρ-
ξαντο μᾶλλον περαιοῦσθαι ναυσὶν ἐπ' ἀλλήλους, ἐτράποντο
πρὸς ληστείαν, ἡγουμένων ἀνδρῶν οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων,
κέρδους τοῦ σφετέρου αὐτῶν ἕνεκα καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς·
καὶ προσκλιπτοντες πόλεσιν ἀτειχίστοις καὶ κατὰ κόμας οἰκου-
μέναις, ἤρπαζον, καὶ τὸν πλείστον τοῦ βίου ἐντεῦθεν ἐποι-
οῦντο, οὐκ ἔχοντίς πω ἀσχύνην τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος
δέ τι καὶ δόξης μᾶλλον· δηλοῦσι δὲ τῶν τε ἡπειρωτῶν τινες
ἐν καὶ νῦν, οἳς κόσμος καλῶς τοῦτο δρᾶν, καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν
ποιητῶν, τὰς πύστεις τῶν καταπλεόντων πανταχοῦ ὁμοίως
ἐρωτῶντες, εἰ λησταὶ εἰσιν, ὡς οὔτε ὢν πυνθάνονται ἀπα-
ξιοῦντων τὸ ἔργον, οἳς τ' ἐπιμελὲς εἴη εἰδέναι, οὐκ ὀνειδιζόν-
των. ἐληξοντο δὲ καὶ κατ' ἡπειρον ἀλλήλους. καὶ μέχρι τοῦ-
δε πολλὰ τῆς Ἑλλάδος τῶ παλαιῶ τρόπῳ νέμεται, περὶ τε Λο-
κροὺς τοὺς Ὀζόλας καὶ Αἰτωλοὺς καὶ Ἀκαρνανὰς καὶ τὴν
κατὰ τῆς ἡπειρον. τότε σιδηροφορεῖσθαι τούτοις τοῖς ἡπειρω-
ταῖς ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ληστείας ἐμμεμένηκε.

6. Πᾶσα γὰρ ἡ Ἑλλὰς ἐσιδηροφόρει διὰ τὰς ἀφράκτους
τε οἰκίσεις καὶ οὐκ ἀσφαλῆς παρ' ἀλλήλους ἐφόδους, καὶ
ἐνήθη τὴν διαίταν μεθ' ὅπλων ἐποιήσαντο, ὥσπερ οἱ βαρβα-
ροὶ σημεῖον δ' ἐστὶ ταῦτα τῆς Ἑλλάδος ἐτι οὕτω νεμόμενα
τῶν ποτὲ καὶ ἐς πάντας ὁμοίων διαιτημάτων. ἐν τοῖς πρῶτοι
δὲ Ἀθηναῖοι τὸν τε σίδηρον κατέθεντο, καὶ ἀνεμῆνη τῇ διαί-
τῃ ἐς τὸ τροφωδέτερον μετέστησαν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς
τῶν εὐδαιμόνων, διὰ τὸ ἀβροδίαιτον, οὐ πολὺς χρόνος ἐπι-
δὴ γιγνώσκων τε λιγυρῶν ἐπαύσαντο φοροῦντες καὶ χρυσῶν τετ-
τίγων ἐνέρσει κρωβύλον ἀναδοῦμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τρι-
χῶν. ἀφ' οὗ καὶ Ἰώνων τοὺς πρεσβυτέρους κατὰ τὸ ξυγγενὲς
καὶ πολὺ αὐτῇ ἢ σκευῇ κατέσχε. μετρίᾳ δ' αὐ ἐσθῆτι καὶ ἐς

5. τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς.
Brevius sic dixit pro ἕνεκα τροφῆς
τῆς τῶν ἀσθενέων. Vid. Valck. ad
Herodot. 8, 51. Οἱ ἀσθενεῖς oppronun-
tur τοῖς δυνατοῖς.

τὰς πύστεις — ἐρωτῶντες, i.
e. interrogare facientes. Nam non ipsi
poetae interrogant, sed ii, quos lo-
quentes fingunt. Ceterum τὰς πύστεις
ἐρωτῶν dictam est, ut ἐρωτῆσιν ἐρω-
τῶν et similia.

6. ἐν τοῖς πρῶτοι δὲ Ἀθ.
Omnium autem primi Athenienses. Vid.

Hermann. ad Viger. p. 787. Thucyd.
3, 17. ἐν τοῖς πλείστοις δὲ νῆες αὐ-
μοῖς ἐνεργοὶ κάλλι ἐγένοντο, i. e.
quam plurimae. 7, 24. μέγιστον δὲ καὶ
ἐν τοῖς πρῶτον ἐκάκωσε τὸ στρατεύμα
τὸ τῶν Ἀθηναίων ἢ τοῦ Πλημμυρίου
λῆψις. cf. 8, 81 extr. 7, 19 et 27.

μετρίᾳ δ' αὐ ἐσθῆτι. Medio-
cris vestitus videtur esse ab opulento-
rum splendore ac deliciis alienus et re-
motus, divitibus pauperibusque sine
discrimine communis. Id significant
verba ἐς τὰ ἄλλα, in ceteris, quod ad

τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο, καὶ ἐς τὰ ἄλλα πρὸς τοὺς πολλοὺς οἱ τὰ μείζω κερτημένοι ἰσοδραῖτοι μάλιστα κατέστησαν. ἐγυμνάθησάν τε πρῶτοι, καὶ ἐς τὸ φανερόν ἀποδύντες ἅπανα μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι ἤλειψαντο. τὸ δὲ πάσαι καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι διαζώματα ἔχοντες περὶ τὰ αἰδοῖα οἱ ἀθληταὶ ἠγωνίζοντο· καὶ οὐ πολλὰ ἔτη ἐπειδὴ πέπανται. ἔτι δὲ καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς νῦν, καὶ μάλιστα τοῖς Ἀσιανοῖς, πυγμῆς καὶ πάλης ἄθλα τίθεται, καὶ διεξωσμένοι τοῦτο δρῶσι. πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα τις ἀποδείξει τὸ παλαιὸν Ἑλληνικὸν ὁμοίτροπα τῷ νῦν βαρβαρικῷ διαιτώμενον.

7. Τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μὲν νεώτατα ᾤκισθησαν καὶ ἤδη κλιωιωτέρων ὄντων, περιουσίας μᾶλλον ἔχουσαι χρημάτων ἐπ' αὐτοῖς τοῖς αἰγιαλοῖς τεύχεσιν ἐκτίζοντο, καὶ τοὺς ἰσθμούς ἀπελάμβανον ἐμπορίας τε ἕνεκα καὶ τῆς πρὸς τοὺς προσοίκους ἔκαστοι ἰσχύος· αἱ δὲ παλαιαὶ διὰ τὴν ληστεῖαν ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσαν ἀπὸ θαλάσσης μᾶλλον ᾤκισθησαν, αἱ τε ἐν ταῖς νήσοις καὶ ἐν ταῖς ἠπείροις· (ἔφερον γὰρ ἀλλήλους τε καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ὄντες οὐ θαλάσσιοι κάτω ᾤκουν·) καὶ μέχρι τοῦδε ἔτι ἀνφικισμένοι εἰσὶ.

8. Καὶ οὐχ ἥσσον λησταὶ ἦσαν οἱ νησιῶται, Κᾶρες τε ὄντες καὶ Φοίνικες. οὗτοι γὰρ δὴ τὰς πλείστας τῶν νήσων ᾤκησαν. μαρτύριον δὲ· Διήλου γὰρ καθαιρομένης ὑπὸ Ἀθηναίων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ, καὶ τῶν θηκῶν ἀναιραθεισῶν, ὅσα ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν τῇ νήσῳ, ὑπὲρ ἡμισυ Κᾶρες ἐφάνησαν, γνωσθέντες τῇ τε σκευῇ τῶν ὅπλων ξυντεθαμμένη καὶ τῷ τρόπῳ, ᾧ νῦν ἔτι θάπτουσι. καταστάντος δὲ τοῦ Μίνι ναυτικοῦ, κλιωιωτέρα ἐγένετο παρ' ἀλλήλους· οἱ γὰρ ἐκ τῶν νήσων κακοῦργοι ἀνέστησαν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτε περ καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν κατάνηξε. καὶ οἱ παρὰ θάλασσαν ἀνθρωποὶ μᾶλλον ἤδη τὴν κτήσιν τῶν χρημάτων ποιούμενοι, βεβαιοτέρο ᾤκουν· καὶ τινες καὶ ταίχη περιεβάλλοντο, ὡς πλουσιώτεροι

cetera attinet. Mox ἐς τὸ φανερόν accipe pro ἐν τῷ φανερῷ, vel φανερωῶς. Sic 6, 82. ἐς τὸ ἀκριβές est ἀκριβῶς. Virg. Aen. 2, 471. In lucem pastus coluber.

7. κλιωιωτέρων ὄντων, int. τῶν πραγμάτων. Sic infra cap. 8. κλιωιωτέρα ἐγένετο παρ' ἀλλήλους. 4, 108. τότε δὲ ῥάδια ἤθηγεγενῆσθαι. 4, 117. καὶ ἀντίπαλα καταστήσαντος. 5, 8. ἀντίπαλα γὰρ πως ἦν. Inde etiam supra cap. 1. et saepe ἀδύνατα pro ἀδύνατον. Nonnumquam additur τὰ πράγματα, ut 3, 11. τὰ πράγματα ἐφαίνετο καταληπτά.

ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσαν, *diu obdurantem, i. e. diuturnam. Sic 7,*

71. ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσης τῆς ναυμαχίας.

ἔφερον γὰρ ἀλλήλους. Plinius φέρειν καὶ ἀγειν est praedari, d. riperere. Hom. Il. ε', 484. Herodot. 1, 86, 90. Mox ἀνοικίξειν est collocare in loco a littore remoto.

8. Διήλου γὰρ καθαιρομένης νησ. De duplici Deli lustratione, altera per Pisistratum effecta, altera a no belli Pelop. sexto, Ol. 88, 3. a. Cl. 426. vid. infra libro 3. cap. 104.

μᾶλλον ἤδη ποιούμενοι. Cap. 13. Ἑλλάδος τῶν χρημάτων κτήσιν ἐπι μᾶλλον ἢ πρότερον ποιούμενης. — πλουσιώτεροι ἐστώτων, ditiores quam ipsi antea fuerant.

ἐαυτῶν γιγνώμενοι. ἐφιέμενοι γὰρ τῶν κερδῶν οἷ τε ἡδούς
ὑπέμενον τὴν τῶν κρείσσωνων δουλείαν, οἷ τε δυνατώτεροι,
περιουσίας ἔχοντες, προσεποιούντο ὑπηκόους τὰς ἐλάσσους
πόλεις. καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ μᾶλλον ἤδη ὄντες ὕστερον
χρόνῳ ἐπὶ Τροίαν ἐστράτευσαν.

9. Ἀγαμέμνων τὲ μοι δοκεῖ τῶν τότε δυνάμει προὔχων,
καὶ οὐ τοσοῦτον τοῖς Τυνδάρεω ὄρκοις κατελιημμένους τοὺς
Ἑλένης μνηστῆρας ἄγων, τὸν στόλον ἀγείραι. λέγουσι δὲ καὶ
οἱ τὰ σαφέστατα Πελοποννησίων μνήμη παρὰ τῶν πρότερον
δεδεγμένοι, Πέλοπά τε πρῶτον πλήθει χρημάτων, ἃ ἦλθεν ἐκ
τῆς Ἀσίας ἔχων ἐς ἀνθρώπους ἀπόρους, δύναμιν περιποιησά-
μενον, τὴν ἐκωνυμίαν τῆς χώρας, ἐπηλύτην ὄντα, ὅμως σχεῖν,
καὶ ὕστερον τοῖς ἐκρόνοις ἐτι μείζω ξυνεχθῆναι, Εὐρυσθέως
μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ ὑπὸ Ἡρακλειδῶν ἀποθανόντος, Ἀτρέως δὲ
μπαρὸς ἀδελφοῦ ὄντος αὐτῶ, καὶ ἐπιτρέψαντος Εὐρυσθέως,
οἷ ἐστράτευε, Μυκήνας τε καὶ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ οἰκεῖον
Ἄρει· τυγχάνειν δὲ αὐτὸν φεύγοντα τὸν πατέρα διὰ τὸν
Χρυσίππου θάνατον καὶ ὡς οὐκέτι ἀνεχώρησεν Εὐρυσθεὺς,
βουλομένων καὶ τῶν Μυκηναίων φόβῳ τῶν Ἡρακλειδῶν, καὶ
ἅμα δυνατὸν δοκοῦντα εἶναι καὶ τὸ πλήθος τετρασκευκότα,
τῶν Μυκηναίων τε καὶ ὄσαν Εὐρυσθεὺς ἤρχε τὴν βασιλείαν
Ἄτρεα παραλαβεῖν, καὶ τῶν Περσειδῶν τοὺς Πελοπίδας μεί-
ζους καταστήναι. ἃ μοι δοκεῖ Ἀγαμέμνων παραλαβὼν, καὶ
ναυτικῶ [τε] ἅμα ἐπὶ πλεόν τῶν ἄλλων ἰσχύσας, τὴν στρατείαν
οὐ χάριτι τὸ πλείον ἢ φόβῳ ξυναγαγὼν ποιήσασθαι. φαίνε-
ται γὰρ ναυσί τε κλειστάς αὐτὸς ἀφικόμενος, καὶ Ἀρκάσι
προσπαρασχῶν, ὡς Ὀμηρος τοῦτο δεδήλωκεν, εἰ τῷ ἱκανὸς
τεμηριῶσαι. καὶ ἐν τοῦ σκήπτρου ἅμα τῇ παραδόσει εἰρηκεν

9. τοῖς Τυνδάρεω ὄρκοις.
Tynarus cum metueret, ne proci, qui-
bus Helenam denegaret, insurgerent et
in se et in sponsum eius, consilio Ulys-
siae usua, omnes iureiurando obstrinxit,
se iniuriam, si qua genero illata fuis-
set, iunctis viribus propulsuros. Apol-
lod. III, 10, 9. His fabulis poetarum
lectione tunc vulgo notis fidem non ha-
bet Thucydides, sed veram causam,
cur Agamemnon tot Graecorum prin-
cipes ac reges tantasque copias con-
gregaverit, in eius auctoritate et im-
perii amplitudine quaerendam esse
causet.

οἱ τὰ σαφέστατα Πελοπ. —
δεδεγμένοι, i. e. Peloponnesiorum
ii, qui certissima a maioribus accepe-
runt.

τὴν ἐκωνυμίαν — σχεῖν, i.
e. habuisse causam nominis, vel ratio-
nem cur ex ipsius nomine illa regio Pe-
loponnesus vocaretur. Euripid. Hec. v.

350. Herm. ζῆλον οὐ σμικρὸν γάμων
ἔχουσα, causa fui certandi de con-
nubio. Infra 2, 41. Καὶ μόνῃ (ἢ δύ-
ναμις τῆς πόλεως) τῶν νῦν ἀκοῆς
κρείσσων ἐς πείραν ἔρχεται, καὶ μόνῃ
ὄντε τῷ πολεμῷ ἐπελθόντι ἀγανά-
κτησιν ἔχει ὑφ' ὅλων κακοπαθεῖ, ὄν-
τε τῷ ὑπηκόῳ κατὰμεμφιν ὡς οὐχ
ὑπ' ἀξίῳ ἄρχεται. Ita ἐπώνυμος
dicitur, qui denominationem habet, i. e.
nomen praebet. Vid. Duk. ad 2, 41.

μείζω ξυνεχθῆναι, int. τὰ
πράγματα, auctiora iis evenisse. Sed
vocabulum μείζω a bonis quibusdam
libris abest.

μητρὸς, Nicippes. — Χρυσίπ-
που, quem Atreus cum fratre Thyeste
interfecerat, ab Hippodamia matre,
Chrysaippi noverca impulsus.

τὸ πλεῖον simpliciter est μᾶλ-
λον. — Ἀρκάσι προσπαρ. Hom. II. β',
612 sq. — σκήπτρου παραδόσ. Hom.
II. β', 101 sq.

αὐτόν „ΠΟΛΛΗΣΙ ΝΗΣΟΪΣΙ ΚΑΙ ΑΡΓΕΙ ΠΑΝΤΙ ΑΝΑΣ-
ΣΕΙΝ.“ οὐκ ἂν οὖν νήσων ἔξω τῶν περιουκίδων (αὐταὶ δὲ
οὐκ ἂν πολλαὶ εἴησαν) ἠπειρώτης ὦν ἐκράτει, εἰ μὴ τι καὶ
ναυτικὸν εἶχεν. εἰκάξειν δὲ χρῆ καὶ ταύτῃ τῇ στρατείᾳ οἷα ἦν
τὰ πρὸ αὐτῆς.

10. Καὶ ὅτι μὲν Μυκῆναι μικρὸν ἦν, ἢ εἴ τι τῶν τότε
πόλισμα νῦν μὴ ἀξιόχρεων δοκεῖ εἶναι, οὐκ ἀκριβεῖς ἂν τις
σημεῖω χρώμενος ἀπιστολῇ μὴ γενέσθαι τὸν στόλον τοσοῦτον,
ὅσον οἷ τε ποιηταὶ εἰρήκασι, καὶ ὁ λόγος κατέχει. Λακεδαι-
μονίων γὰρ εἰ ἢ πόλις ἐρημωθείη, λειψωθείη δὲ τὰ τε ἱερὰ καὶ
τῆς κατασκευῆς τὰ ἐδάφη, πολλὴν ἂν οἶμαι ἀπιστίαν τῆς δυ-
νάμεως, προελθόντος πολλοῦ χρόνου, τοῖς ἔπειτα πρὸς τὴν
κλέος αὐτῶν εἶναι· καίτοι Πελοποννήσου τῶν πέντε τὰς δύο
πόλεως νέμονται, τῆς τε ξυμπάσης ἡγνούνται, καὶ τῶν ἔξω ξυμ-
μάχων πολλῶν· ὅμως δὲ, οὔτε ξυνοικισθείσης πόλεως, οὔτε
ἱεροῖς καὶ κατασκευαῖς πολυτελεῖσι χρῆσαμένης, κατὰ κόμμα
δὲ τῷ παλαιῷ τῆς Ἑλλάδος τρόπῳ οἰκισθείσης, φαίνεται ἂν
ὑποδεεστέρα· Ἀθηναίων δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο παθόντων, διπλα-
σίαν ἂν τὴν δύναμιν εἰκάζεσθαι ἀπὸ τῆς φανεραῆς ὄψεως τῆ
πόλεως, ἢ ἔστιν. οὐκ οὖν ἀπιστεῖν εἰκὸς, οὐδὲ τὰς ὄψεις τῶν
πόλεων μᾶλλον σκοπεῖν ἢ τὰς δυνάμεις, νομίζειν δὲ τὴν στρα-
τείαν ἐκείνην μεγίστην μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λειπομέ-
νην δὲ τῶν νῦν, τῇ Ὀμήρου αὐτοὶ ποιήσει εἴ τι χρῆ καὶ
ταῦθα πιστεύειν, ἦν εἰκὸς ἐπὶ τὸ μείζον μὲν ποιητὴν ὄντι
κοσμήσαι, ὅμως δὲ φαίνεται καὶ οὕτως ἐνδεεστέρα. πεπολιη

οἷα ἦν τὰ πρὸ αὐτῆς, i. e. Agamemnonis imperium iam pervallidum ante bellum Troianum fuisse. Infra cap. 10. νομίζειν δὲ (εἰκὸς) τὴν στρατείαν ἐκείνην μεγίστην μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λειπομένην δὲ τῶν νῦν. Ibi demum redit ad demonstrationis principium, quam instituerat cap. 3 inquit.

10. τῶν πέντε τὰς δύο. Pausan. V, 1, 1. docet, intelligendos esse 1. Arcades cum Eleis, 2. Achaeos, 3. Argivos cum Epidauriis, Troezeniis, Corinthiis et Sicyoniis; 4. Lacedaemonios, 5. Messenios. — Paullo ante τῆς κατασκευῆς τὰ ἐδάφη sunt areae aedium privatarum.

καὶ τῶν ἔξω ξυμμάχων πολλῶν. Scribat haec Thucydides finito bello Peloponnesiaco, quo tempore plerique omnes, qui antea Atheniensium socii fuerant, partim sponte, partim coacti ad Lacedaemoniorum societatem transierant. At ante hoc bellum Spartani non nisi in Peloponneso valebant.

οὔτε ξυνοικισθείσης πό-
λεως. Articulum desideraveris. Si
sunt etiam alia omissi apud vocem π-
λις articuli exempla, ut 3, 43. μόνι
τε πόλιν. 4, 18. διὰ τὴν παρούσιν
νῦν ῥώμην πόλεως τε καὶ τῶν προγο-
ρημένων. 6, 10. μετῴρω πόλει.
67. ἔξω πόλεως.

ὅμως δὲ φαίνεται. Sed tam
non sequitur respectu praecedentium
verborum ποιητὴν ὄντα ἐπὶ τὸ μείζ-
ον κοσμήσαι, ut supra cap. 9. ἐπηλύτ-
οντα ὅμως ἄγειν (τὴν ἐπαυνομίαν τ-
χώρας); sed pertinet ad verba ea, qu-
ibus dubitationem suam enuntiat sc-
riptor: τῇ Ὀμήρου αὐτοὶ ποιήσεαι τὴν
κάνταῦθα πιστεύειν: „Si etiam in
re Homero fidem habere fas est
quod num recte fiat dubitare possi-
tamen vel sic i. e. si Homerum sequi-
ris, apertum est, Troianam expediti-
onem imbecilliorum fuisse quam τὰ νῦν
Particulae μὲν quod respondeat δέ,
est post ὅμως, sed suppressum est
toto membro sic fere supplendo: π-
ἀκριβείαν δὲ οὐκ ἀκριδῆσαι.

γὰρ ἡλίαν καὶ διακοσίων νεῶν τὰς μὲν Βοιωτῶν εἰκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν, τὰς δὲ Φιλοκλήτου πεντήκοντα, δηλῶν, ὡς ἱμοὶ δοκεῖ, τὰς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας. ἄλλων γοῦν μεγέθους κίρι ἐν νεῶν καταλόγῳ οὐκ ἐμνήσθη. αὐτερέται δὲ ὅτι ἦσαν καὶ μάχμοι πάντες, ἐν ταῖς Φιλοκλήτου ναυσὶ δεδύλωκε. τοξότας γὰρ πάντας πεποιήκε τοὺς προσκώπους. περινεως δὲ οὐκ εἰκόσ πολλοὺς ξυμπλεῖν, ἔξω τῶν βασιλείων καὶ τῶν μά-
 λιστα ἐν τέλει, ἄλλως τε καὶ μέλλοντας πέλαγος περαιωθεῖσθαι μετὰ σκευῶν πολεμικῶν, οὐδ' αὖ τὰ πλοῖα κατάφρακτα ἔχον-
 τας, ἀλλὰ τῇ παλαιῷ τρόπῳ ληστικώτερον παρεσκευασμένα. πρὸς τὰς μεγίστας γοῦν καὶ ἐλαχίστας ναῦς τὸ μέσον σκο-
 ποῦντι, οὐ πολλοὶ φαίνονται ἰδθόντες, ὡς ἀπὸ πάσης τῆς Ἑλλάδος κοινῇ πεμπομένοι.

11. Αἴτιον δ' ἦν οὐχ ἡ ὀλιγανθρωπία τοσοῦτον, ὅσον ἡ ἀρηματία. τῆς γὰρ τροφῆς ἀπορία τὸν τε στρατὸν ἐλάσσω-
 ηγον, καὶ ὅσον ἡλίπιζον αὐτόθεν πολεμοῦντα βιοτεύσειν·
 ἐκδὴ δὲ ἀφικόμενοι μάχῃ ἐκράτησαν, (δηλον δὲ· τὸ γὰρ ἔρυ-
 μα τῷ στρατοπέδῳ οὐκ ἂν ἐτειχίσαντο·) φαίνονται δ' οὐδ' ἐν-
 ταῖθα πάσῃ τῇ δυνάμει χρησάμενοι, ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν τῆς
 Λεσβονήσου τραπέζομενοι καὶ ληστείαν, τῆς τροφῆς ἀπορία. ἡ
 καὶ μᾶλλον οἱ Τρωῆς, αὐτῶν διεσπαρμένων, τὰ δέκα ἔτη ἀντεῖ-
 χον βία, τοῖς αἰὲ ὑπολειπομένοις ἀντίπαλοι ὄντες. περιουσίαν
 δὲ εἰ ἦλθον ἔχοντες τροφῆς, καὶ ὄντες ἀθρόοι ἀνευ ληστείας
 καὶ γεωργίας ξυνεχῶς τὸν πόλεμον διέφερον, ῥαδίως ἂν μάχῃ
 κρατοῦντες εἶλον· οἳ γε καὶ οὐκ ἀθρόοι, ἀλλὰ μέρει τῷ αἰε
 κρόντι ἀντεῖχον· πολιορκία δ' ἂν προσκαθεζόμενοι ἐν ἐλάσ-
 σονί τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον τὴν Τροίαν εἶλον. ἀλλὰ δι'
 ἀρηματίαν τὰ τε πρὸ τούτων ἀσθανῆ ἦν, καὶ αὐτὰ γε δὴ
 ταῦτα ὀνομαστότατα τῶν πρὶν γενόμενα δηλοῦται τοῖς ἔργοις
 τοσδεῖστερα ὄντα τῆς φήμης καὶ τοῦ νῦν περὶ αὐτῶν δια-
 πύς κοιητὰς λόγου κατεσχηκότος.

12. Ἐπεὶ καὶ μετὰ τὰ Τρωακὰ ἡ Ἑλλὰς ἔτι μετανίστατο
 τε καὶ κατακίχτετο, ὥστε μὴ ἡσυχάσασα ἀνέξηθῆναι. ἡ τε γὰρ
 ἀναγῶρησις τῶν Ἑλλήνων ἐξ Ἰλίου χρονία γενομένη πολλὰ
 ἐνεοχημῶσε, καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ὡς ἐπὶ πολὺ ἐγίνον-
 το, ἀφ' ὧν ἐκπίπτοντες τὰς πόλεις ἐκτίζον. Βοιωτοὶ τε γὰρ
 οἱ νῦν ἐξηκοστῶ· ἔπει μετὰ Ἰλίου ἄλωσιν, ἐξ Ἀργῆς ἀναστάν-
 τες ὑπὸ Θεσσαλῶν, τὴν νῦν μὲν Βοιωτίαν, πρότερον δὲ Κα-
 ῶν ἡμῶν γῆν καλουμένην ᾤκησαν· (ἦν δὲ αὐτῶν καὶ ἀποδοσμός

Βοιωτῶν. Hom. II. β, 510. —
 δεδύλωκε, ibid. v. 719 sq.

11. μάχῃ ἐκράτησαν, II. β, 698
 sqq. Respondet autem δὲ post ἐπειδὴ
 praecedenti τέ, ut alibi. Illud autem
 δὲ, quod est post φαίνονται, ad pro-
 ducendam pertinet, ut infra 2, 65. οὐ δὲ
 φαίνεται, ubi vide. Ceterum verba
 parenthesis inclusa Mehlhorn in Iahnii
 Anall. phil. 1829. p. 403. ad sequen-

tia refert, proprie post φαίνονται pa-
 renthesin istam collocandam fuisse do-
 cens.

διέφερον, διήνον. Herodot. 5,
 99. τὸν πρὸς Χαλκιδικῆς πόλεμον συν-
 διένεικαν.

12. ὥστε μὴ ἡσυχασ. ἀνέξη-
 θῆναι. Negatio μὴ bis intelligenda
 est, tamquam infinitivo et participio
 communis.

πρότερον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἀφ' ὧν καὶ ἐς Ἴλιον ἐστράτευσαν· Δωριῆς τε ὀδοηκοστῶ ἔτει ζῶν Ἡρακλείδαις Πελοπόννησο ἔσχον. μόλις τε ἐν πολλῷ χρόνῳ ἠσυχάσασα ἡ Ἑλλάς βεβαίως καὶ οὐκέτι ἀνισταμένη, ἀποικίας ἐξέπεμψε· καὶ Ἴωνας μὲ Ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν τοὺς πολλοὺς ὤκισαν, Ἰταλίας δὲ καὶ Σικελίας τὸ πλεῖστον Πελοποννήσιοι, τῆς τε ἄλλης Ἑλλάδος ἔστιν ἄ χωρία· πάντα δὲ ταῦτα ὕστερον τῶν Τρωϊκῶν ἐκτίσθη

13. Συνυπατάσσας δὲ γενομένης τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῶ χρημάτων τὴν κτήσιν ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ποιουμένης, πολλὰ τυραννίδες ἐν ταῖς πόλεσι καθίσταντο, τῶν προσόδων μειζόντων γιγνομένων· (πρότερον δὲ ἦσαν ἐπὶ ὅποις γέρας πατρικαὶ βασιλείαι·) ναυτικά τε ἐξηρτύετο ἡ Ἑλλάς, καὶ τῇ θαλάσσης μᾶλλον ἀντείχοντο. πρῶτοι δὲ Κορινθιοὶ λέγονται ἐγγύτατα τοῦ νῦν τρόπου μεταχειρίζαι τὰ περὶ τὰς ναῦς, καὶ τριήρεις πρῶτον ἐν Κορίνθῳ τῆς Ἑλλάδος ἐνναυπηγηθῆνα φαίνεται δὲ καὶ Σαμίους Ἀμεινοκλῆς Κορινθίος ναυπηγὸς ναυποιήσας τέσσαρας. ἔτη δ' ἔστι μάλιστα τριακόσια ἐς τὴν τελευταίαν τοῦδε τοῦ πολέμου, ὅτε Ἀμεινοκλῆς Σαμίους ἤλθεν ναυμαχία τε παλαιάτη ὧν ἴσμεν γίνεσθαι Κορινθίων πρὸ Κερκυραίων. ἔτη δὲ μάλιστα καὶ ταύτη ἐξήκοντα καὶ διακισιά ἔστι μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου. οἰκοῦντες γὰρ τὴν πόλιν οἱ Κορινθιοὶ ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ, αἰεὶ δὴ ποτε ἐμπόριον εἶχον τῶν Ἑλλήνων τὸ πάλαι κατὰ γῆν τὰ πλεῖω ἢ κατὰ θάλασσαν τῶν τε ἐντὸς Πελοποννήσου καὶ τῶν ἔξω, διὰ τῆς ἐκείνων παρ' ἀλλήλους ἐπιμισθόντων. χρήμασι τε δυνατοὶ ἦσαν, αἰ καὶ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς δεδιήλωται· ἀφνειὸν γὰρ ἐκωνόμισαν τὸ χωρίον. ἐπειδὴ τε οἱ Ἕλληνες μᾶλλον ἐπλάθοντο, τὰ ναῦς κτησάμενοι τὸ ληστικὸν καθήρουν· καὶ ἐμπόριον παρέχοντες ἀμφοτέρω, δυνατὴν ἔσχον χρημάτων προσόδον τὴν πάλιν. καὶ Ἴωσιν ὕστερον πολὺ γίνεσθαι ναυτικὸν ἐπὶ Κύροι

ὀδοηκοστῶ ἔτει, repete μετὰ Ἴλιον ἄλωσιν. Anno 1104. a. Chr. Dorienses, ducibus Heraclidis et Oxylo Aetolo, qui iis se adiunxerat cum parte Aetolorum, navibus per sinum Crisaeum in Peloponnesum invaserunt. Vid. Pausan. V, 3, 5.

Ἰταλίας. Cave putes a Thucydide eam terram designari, quam nos Italianam nominamus. Intelligit de more Graecorum aequalium suorum eam peninsula, quae postea Bruttiorum erat prope fretum Siculam, in qua erant plures coloniae Graecorum. Vid. Niebuhr's Hist. Rom. T. I. p. 17. ed. sec.

13. ἐπὶ ὅποις γέρας πατρικαὶ βασιλείαι, regna hereditaria et certis honorariis praemiis definita. — Tyranni autem erant praeter Pisistratidas Athenienses, Cypselus Corinthi, Orthogoras Sicyone, Theagenes Me-

garis, Aleuadae Larissae, Scopadi Pharsali, Siculi illi tyranni, Phalari Gelo, alii. Cf. c. 17. et 18.

μάλιστα τριακόσια. Apud nauticalam meralia μάλιστα valet, ferme, certum, non circiter, quod innuere videntur Scholiastae, cum explicant ἀναβασις, κατ' ἀκριβείαν.

Κορινθίων πρὸς Κερκυραίων. Cum propter Lycophronis filii necem Periander, Cypseli filius, bellum inferret Corcyraeis. v. Herodot. 3, 53. ἀμφοτέρω, triplici modo potest: aut emporium praebebant mari et terra aduentibus, cum prius terra tantum praebuissent; aut Graecis tam intra Isthmum, quam extra habitantibus, propter verba praecedentia τῶν τε ἐντὸς Πελοποννήσου καὶ τῶν ἔξω; aut pertinet ad duos port

Περσῶν πρώτου βασιλεύοντος, καὶ Καμβύσου τοῦ υἱοῦ αὐ-
τοῦ, τῆς τε καθ' ἑαυτοὺς θαλάσσης Κύρω πολεμοῦντες ἐπρό-
τρσαν τινα χρόνον. καὶ Πολυκράτης Σάμου τυραννῶν ἐπὶ
Καμβύσου, ναυτικῶ ἰσχύων, ἄλλας τε τῶν νήσων ὑπήκοους
ἐποίησθε, καὶ Ῥήνειαν ἑλὼν ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Ἀθήλα.
Φωκῆς τε Μασσαλλίαν οὐκίζοντες Καρχηδονίους ἐνίκων ναυ-
μαχοῦντες.

14. Δυνατώτατα γὰρ ταῦτα τῶν ναυτικῶν ἦν. φαίνεται
δὲ καὶ ταῦτα, πολλαῖς γενεαῖς ὕστερα γενόμενα τῶν Τρωϊκῶν,
τριηρεῖ μὲν ὀλίγαις χρόμασι, πεντηκοντόροις δ' ἔτι καὶ πλο-
οῖς μακροῖς ἐξηρτυμένα, ὥσπερ ἐκεῖνα ὀλίγων τε πρὸ τῶν
Μηδικῶν καὶ τοῦ Λαγείου θανάτου, ὃς μετὰ Καμβύσῃν Περ-
σῶν ἐβασίλευσε, τριήρεις περὶ τε Σικελίαν τοῖς τυράννοις ἐς
κίχθος ἐγένοντο, καὶ Κερκυραίοις. ταῦτα γὰρ τελευταῖα πρὸ
τῆς ἑξέσου στρατείας ναυτικὰ ἀξιόλογα ἐν τῇ Ἑλλάδι κατέστη.
Ἀγνῆται γὰρ καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ εἰ τινες ἄλλοι, βραχέα ἐκ-
κρητο, καὶ τούτων τὰ πολλὰ πεντηκοντόρους· ὅψ τε ἀφ' οὗ
Ἀθηναίους Θεμιστοκλῆς ἔπεισεν, Ἀγνῆταις πολεμοῦντας, καὶ
ἅμα τοῦ βαρβάρου προσδοκίμου ὄντος, τὰς ναῦς ποιήσασθαι,
εἰςπερ καὶ ἐνανμάχησαν· καὶ αὐταὶ οὐκ εἶχον διὰ πάσης κα-
ταστρώματα.

15. Τὰ μὲν οὖν ναυτικὰ τῶν Ἑλλήνων τοιαῦτα ἦν, τὰ
τε παλαιὰ καὶ τὰ ὕστερον γινόμενα· ἰσχύν δὲ περιεποιήσαντο
ἑαυτοῖς οὐκ ἐλαχίστην οἱ προσχόντες αὐτοῖς, χρημάτων τε προσ-
όδῳ καὶ ἄλλαν ἀρετῇ. ἐπιπλέοντες γὰρ τὰς νήσους κατεστρέ-
φοντο, καὶ μάλιστα ὅσοι μὴ διαρκῆ εἶχον χώραν. κατὰ γῆν
δὲ πόλεμος, ὅθεν τις καὶ δύναμις παρεγένετο, οὐδαὶς ξυνέστη·
καί τις δὲ ἦσαν, ὅσοι καὶ ἐγένοντο, πρὸς ὁμόρους τοὺς σφε-
ταίους ἐκάστοις· καὶ ἐκδήμους στρατείας πολὺ ἄπο τῆς ἑαυ-
τῶν ἐκ' ἄλλων καταστροφῇ οὐκ ἐξήεσαν οἱ Ἕλληνες. οὐ γὰρ
ἐπέστηκεσαν πρὸς τὰς μεγίστας πόλεις ὑπήκοοι, οὐδ' αὖ αὐ-
τοὶ ἀπὸ τῆς ἴσης κοινὰς στρατείας ἐποιοῦντο, κατ' ἀλλήλους
δὲ μᾶλλον ὥς ἕκαστοι οἱ ἀστυγείτονες ἐπολέμουν. μάλιστα δὲ
ἐς τὸν κάλαϊ ποτὲ γενόμενον πόλεμον Χαλκιδικῶν καὶ Ἐρετρι-
ῶν, καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ἐς ξυμμαχίαν ἑκατέρων διέστη.

16. Ἐπεγένετο δὲ ἄλλοις τε ἄλλοθι κωλύματα μὴ αὐξή-

Corinthiorum, Cenchreas et Lechaean. — Paulo ante ad ἀφνειὸν cf. Hom. II. β, 571.

Ῥήνειαν· ἐλὼν. Erat una Cycladem insularum, Delo vicina et catena ad Delo annexa a Polycrate Samio, teste Thucyde 3, 104. ubi eius copias maritimas iterum praedicat. — De Phocaeensibus vid. Herodot. 1, 166. Justin. 43, 5.

14. βραχέα, int. τὰ ναυτικά. Sic notam τὰ πολλά, quod sequitur, partem intellexeris.

ὅψ τε ἀφ' οὗ, subaudi ἐστὶ ad ὅψ, et compara supra cap. 6 extr. καὶ οὐ πολλὰ ἔτη ἐπειδὴ πέπαυται. Ita infra cap. 18. ἔτη γὰρ ἐστὶ μάλιστα τετρακόσια — ἀφ' οὗ Λακεδαιμόνιοι τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ χρωῶνται.

15. οὐδ' αὖ αὐτοί, i. e. ipsi soli, sine sociis, et intelligendi sunt principes potissimum populi, quia praecessit μέγισται πόλεις. — Μοχ ἀπὸ τῆς ἴσης int. συντελείας, partem contribuentes impensarum partem.

πόλ. Χαλκιδικῶν. Vid. Herodot. 5, 99. ibique Valcken.

21. Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων τεκμηρίων ὅμως τοιαῦτα ἄ τις νομίζων μάλιστα ἢ διήλθον οὐχ ἁμαρτάνοι, καὶ οὔτε ὡ ποιηταὶ ὑμνήσασι περὶ αὐτῶν, ἐπὶ τὸ μείζον κοσμοῦντες, μᾶλλον πιστεύων, οὔτε ὡς λογογράφοι ξυνέθεσαν ἐπὶ τὸ πρὸς ἀγωγότερον τῆ ἀκροάσει ἢ ἀληθέστερον, ὄντα ἀνεξέλεγκτα κατὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν ἀπίστως ἐπὶ τὸ μνθῶδες ἐκνευικηκότα· εὐρησθαι δὲ ἠγησάμενος ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων σημείων, ὡς παλαιὰ εἶναι, ἀποχρώντως. καὶ ὁ πόλεμος οὗτος καίπερ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ᾧ μὲν ἂν πολεμῶσι, τὸν παρόντι ἀεὶ μέγιστον κρινόντων, πανδοκίμων δὲ, τὰ ἀρχαῖα μᾶλλον θαυμαζόντων, ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων σκοποῦσι δηλώσει ὁμῶ μείζων γεγεννημένος αὐτῶν.

22. Καὶ ὅσα μὲν λόγῳ εἶπον ἕκαστοι, ἢ μέλλοντες πολὺ μῆσειν, ἢ ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες, χαλεπὸν τὴν ἀκριβείαν αὐτῆ τῶν λεχθέντων διαμνημονεῦσαι ἦν ἐμοὶ τε ἂν αὐτὸς ἤκουσα καὶ τοῖς ἄλλοθεν ποθεν ἐμοὶ ἀπαγγέλλουσιν· ὡς δ' ἂν ἐδόκουν ἐμοὶ ἕκαστοι περὶ τῶν ἀεὶ παρόντων τὰ δεόντα μάλιστα εἰπεῖν, ἐχομένην ὅτι ἐγγύτατα τῆς ξυμπάσης γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἴρηται· τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων ἐν τῷ πολέμῳ οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος πυνθανόμενος ἤξιωσι γράφειν, οὐδ' ὡς ἐμοὶ ἐδόκει, ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων, ὅσον δυνατόν, ἀκριβεῖα περὶ ἐκάστου ἐπέξειλθῶν. ἐπιπόνως δὲ εὐρίσκετο, διότι οἱ παρόντες τοῖς ἔργοι

21. πιστεύων. Ad hoc participium, sicut mox ad ἠγησάμενος repetitum ἂν ἁμαρτάνοι. Logographi sunt scriptores historiae antiquae vel mythicae, de quibus vid. Creuzer. de arte hist. Graec. p. 178. Idem Herod. et Thucyd. p. 30 seqq.

ὄντα ἀνεξέλεγκτα, quae neque firmari neque refelli argumentis possunt, ideoque vetustate temporis in fabulis degeneraverunt (ἐπὶ τὸ μνθῶδες ἐκνευικηκότα) ita ut nulla iis fides habeatur (ἀπίστως). Ceterum verba ὄντα ἀνεξέλεγκτα accusativo dicta accipias, non quo ὡς pro οὐα dictum sit, sed quod ad ξυνέθεσαν subaudiendum est αὐτά, sicut ad κοσμοῦντες. Denique in τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν hyperbaton est, pro τὰ πολλὰ αὐτῶν.

ὡς παλαιὰ εἶναι, für so alte Begebenheiten. Infinitivus εἶναι ex Graecismo abundat, ut in ἐκῶν εἶναι, τὸ νῦν εἶναι, für heute, de quibus formulis vid. Buttmann. Gr. Gr. §. 137. Errat Scholiasta, dicens εἶναι esse pro ὄντα. Nam participium cum ὡς rem non tamquam veram, sed tantummodo mente conceptam enuntiat, ut cap. 2.

ὡς βέβαιον ὄν. At ὡς simplici nomine praefixum significat veritatem, ut 4, 84 extr. οὐκ ἦν ἀδύνατος (Βρασίδης), ὡς Λακεδαιμόνιος, εἰπεῖν ut homo Lacedaemonius, für eine Lacedaemonier.

22. λόγῳ, iustis orationibus habitis. — ἐν αὐτῷ, i. e. τῷ πολεμείῳ. — Pro τῶν λεχθέντων expectes τούτων, quod ad ὅσα referatur, sed est confusio duarum constructionum, ut 1, 7. οὐ βουλόμενος αὐτοῦς διὰ τὸ ἐπὶ αὐτῷ καθημένους βαρύνεσθαι, ubi autem διὰ τὸ οmittendum, αὐ καθῆσθαι scribendum erat.

τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων concinnitatis causa pleonastice dixit patent autem τὰ πραχθέντα latiusquam τὰ ἔργα. Verte: die Thatensumme (cf. Bernhardt Wissenschaft Syntax p. 54.), cui opponuntur οἱ λόγοι

αὐτὸς παρῆν, utpote dux Atheniensium circa Thasum. Infra 4, 10 — ἐπέξειλθῶν h. l. de accurata investigatione usurpatur. Variavit autem structuram. Nam sic debet pergere: καὶ ἂ παρὰ τῶν ἄλλων ἐπέξειλθῶν.

ἑκάστοις οὐ ταῦτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον, ἀλλ' ὡς ἑκατέρων τις εὐνοίας ἢ μνήμης ἔχοι. καὶ ἐς μὲν ἀφρόασιν ἴσως τὸ μὴ μνησθῆναι αὐτῶν ἀτερεπότερον φανεῖται· ὅσοι δὲ βουλήσονται τῶν τε γενομένων τὸ σαφές σκοπεῖν, καὶ τῶν μελλόντων ποτὲ αὐθις κατὰ τὸ ἀνθρώπειον τοιούτων καὶ παρακλήσιαν εἶδῃσθαι, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτὰ, ἀρχαίντως ἔξει· κτήμ' αὖτε ἐς αἰ μᾶλλον, ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν, ἐύγκειται.

23. Τῶν δὲ πρότερον ἔργων μέγιστον ἐπράχθη τὸ Μηδικόν, καὶ τοῦτο ὅμως δυοῖν ναυμαχίαι καὶ πεζομαχίαι ταχέϊαν τὴν κρίσιν ἔσχεν. τοῦτου δὲ τοῦ πολέμου μήκος τε μέγα προὔβη, καθήματα τε ξυνηχθῆ γενέσθαι ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι οἷα οὐκ ἔτερα ἐν ἴσῳ χρόνῳ. οὔτε γὰρ πόλεις τοσαύτῃς ληφθεῖσαι ἠρημώθησαν, αἱ μὲν ὑπὸ βαρβάρων, αἱ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἀνικολομούντων· (εἰσὶ δὲ αἱ καὶ οἰκήτορας μετέβαλον· ἀλισχόμεναι) οὔτε φυγαὶ τοσαύτῃς ἀνθρώπων, καὶ φόνος, ὁ μὲν κατ' αὐτὸν τὸν πόλεμον, ὁ δὲ διὰ τὸ στασιάζειν. τὰ τε πρότερον αὐτῇ μὲν λεγόμενα, ἔργῳ δὲ σπανιώτερον βεβαιούμενα· οὐκ ἴσως κατέστη, σεισμῶν τε πέρι, οἳ ἐπὶ κλειστόν ἅμα μέρος ἦσαν καὶ ἰσχυροτάτοι οἱ αὐτοὶ ἐπέσχον· ἤλιου τε ἐκλείψεις, αἳ σπανιότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευόμενα ξυνέβησαν· αὐχμοὶ τε ἔστι παρ' οἷς μεγάλοι, καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ

ἑκατέρων τις εὐνοίας. Non a τις, sed ab εὐνοίας pendet genitivus αὐτῶν, i. e. πρὸς ἑκατέρους. Εὐνοίας autem sicut μνήμης pertinet ad τῶν ἔχοι. De optativi ratione vid. Math. Gr. §. 527. 1.

ἑτεροπότερον φανεῖται. Haec verba non obiter legenda sunt, quia is sunt opposita in sequentibus ea, quae minime percepta sunt a viris doctis, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτὰ. Sententiam totius loci hanc esse puto: „Ac fortasse, quod fabulis caret haec scriptio mea, audientibus minus voluntatis praebebit; sed qui volent et rectam praeteritarum veritatem considerare, et quatenus futura, ut sunt res humanae, quandoque talia et similia erunt, utilem eam iudicare, illis sufficit: et in possessionem perpetuam potius, quam in certamen praesentis recitationis est composita.“ Pendent αἰμία, praeter verba ἀρχαίντως ἔξει, et ὅσοι βουλήσονται, imprimis infinitivi σκοπεῖν et κρίνειν, quamquam particula τε transposita istam iuncturam obscuriorem reddit, sic suo loco futura: ὅσοι δὲ βουλήσονται τῶν γενομένων τὸ τε σαφές σκοπεῖν. Deinde in τῶν μελλόντων bis intelligendum est voc. μελλόντων. Tum αὐτὰ ad Thucydidis descriptionem pertinet, ut paulo

superius in τὸ μὴ μνησθῆναι ἀφρόασι. Alii aliter hanc obscuram locum expediunt, sed minus probabiliter. Goeller sic explicat: „Quicumque autem volent veritatem eorum, quae evenerint, contemnerare et eorum, quae, ut sunt res humanae, vel talia omnino vel similia sint eventura, illos satis erit, ea esse utilia iudicare.“

23. ὑπὸ βαρβάρων; Mycalesus 7, 29. ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, Plataea 3, 68. Sed non urgenda videtur vis verbi ἠρημώθησαν; alioqui Scriptoris moderationem desideres.

οἰκήτορας μετέβαλον, Potidaea 2, 70. Scione 5, 32. Melus 5, 116. — Ad οὔτε φυγαὶ τοσαύτῃς subaudi ἦσαν.

διὰ τὸ στασιάζειν, maxime apud Corcyraeos libro 3.

σεισμῶν τε πέρι. Terrae motus Thucydides saepius commemorat in hoc bello, in Delo 2, 8., in Attica, Boeotia, Euboea 3, 87. 89. in Peloponneso 5, 45. 50. 6, 95. 8, 6. In Coe insula 8, 41. Praeterea 4, 52. ubi regio diserte nulla traditur. — Solis defectiones legimus 2, 28. 4, 52. — Αὐχμούς autem ubi memoret et λιμούς inde ortos, non memini me legere. Seorsum quidem et aestus Atheniensibus noxios attingit 2, 52. 7, 87. et famem obsca-

λιμοὶ καὶ ἡ οὐχ ἥμισυ βλάβασα καὶ μέρος τι φθείρασα, λοιμώδης νόσος. ταῦτα γὰρ πάντα μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου ἅμα ξυνεπέθετο. ἤρξαντο δὲ αὐτοῦ Ἀθηναῖοι καὶ Πελοποννησίοι, λύσαντες τὰς τριακοντούτεις σπονδὰς, ἀλλ' αὐτοῖς ἐγένετο μετὰ Εὐβοίας ἄλωσιν. Διότι δ' ἔλυσαν, τὰς αἰτίας περὶ ἐργασίαν πρῶτον καὶ τὰς διαφορὰς, τοῦ μὴ τινα ζητῆσαι ποιεῖν ἐξ ὅτου τοσοῦτος πόλεμος τοῖς Ἕλλησι κατέστη. τὴν μὲν γὰρ ἀληθεστάτην πρόφασιν, ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ, τοὺς Ἀθηναίους ἡγοῦμαι, μεγάλους γιγνομένους καὶ φόβον παρέχοντες τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν. αἱ δ' ἐς φανερόν λεγόμεναι αἰτίαι αἰὶδ' ἦσαν ἐκατέρων, ἀφ' ὧν λύσιν τὴν τὰς σπονδὰς ἐς τὸν πόλεμον κατέστησαν.

24. **ΕΠΙΔΑΜΝΟΣ** ἴσθι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐκπλόντι τῆς Ἰόνιοι κόλπῳ· προσοικοῦσι δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι βάρβαροι Ἑλληρικῶν ἔθνος. ταύτην ἀπέκτισαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστὴ δ' ἐγένετο Φάλιος Ἐρατοκλείδου Κορινθίου, γένους τῶν ἀπὸ Ἡρακλέους, κατὰ δὲ τὸν καλαῖον νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως κατακληθείς. ξυνέκτισαν δὲ καὶ Κορινθίων τινες, καὶ τοῦτον Δωρικῶν γένους. προελθόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένετο τῶν Ἐπιδάμνιον πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος. στασιάσασα δὲ ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλὰ, ὡς λέγεται, ἀπὸ πολέμου τῶν προσοικῶν βαρβάρων, ἐφθάρησαν, καὶ τῆς δυνάμεως πολλῆς ἰσπερὶθῆσαν. τὰ δὲ τελευταῖα πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε τοὺς δυνατοὺς, οἱ δὲ ἀπελθόντες τὰ τῶν βαρβάρων ἐληίζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει κατὰ τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδάμνιοι ἐπὶ τῇ ἐπιέζοντο, κίμπευσιν ἐς τὴν Κέρκυραν κέρσβεις, ὡς τὸν πόλιν οὐσαν, δεόμενοι μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένην ἀλλὰ τοὺς τε φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι, καὶ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον καταλύσαι. ταῦτα δὲ ἰκέται καθεζόμενοι τὸ Ἡραϊὸν ἔδεικτον. οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὴν ἰκετείαν οὐκ ἔλαβον, ἀλλ' ἀπράκτους ἀπέπεμψαν.

25. Γινόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσι ἀπὸ τῆς πόλεως τιμωρίαν οὐσαν, ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο θέσθαι τὸ πᾶν καὶ κίμπευαντες ἐς Δελφούς τὸν θεὸν ἐπήρουντο, εἰ παρὰ Κορινθίοις τὴν πόλιν ὡς οἰκισταῖς, καὶ τιμωρίαν τινὰ περὶ

sis Potidaeatis 2, 70. Plataeensisibus 3, 52. — Ad ἐκλείψεις repetite κατέστησαν ἄπιστοι ex praecedentibus.

ἐγένοντο μετὰ Εὐβοίας ἄλωσιν. Vid. 1, 115.

αἰδ' ἦσαν, quas in sequentibus est expositurus. πρόφασις ἢ φ. αἰτία, Veranlassung. ἀφ' ὧν, ob quae.

24. ἐκ τῆς μητροπόλεως, ἢ e. Corintho, nam Corcyraei Corinthiorum erant coloni. Sacra patria coloni asportabant, ignemque sacrum e penetrali urbis depromptum et accensum,

qui si forte extinctus esset, ex hoc conditorum accendi eum oportebat. Quotannis legatos in maiorem triam mittebant coloniae, diis sacra facturos. Moris etiam ex coloniae ab originibus suis ponere acciperent; quin etiam si quando coloniam aliquo deducere vellent, eam a maiore patria postularent, quod h. l. videmus factum.

25. τιμωρίαν τινὰ, ἢ e.θειαν. Paullo inferius ἐκαμῦνται, et cap. 26. ἐφέλιτα.

το ἀπ' αὐτῶν ποιείσθαι. ὁ δ' αὐτοῖς ἀνάγκη παραδοῦναι καὶ ἡμέρας ποιείσθαι. ἔλθοντες δὲ οἱ Ἐπίδαμνιοι εἰς τὴν Κόρινθον, κατὰ τὸ μαντεῖον παρέδωσαν τὴν ἀποικίαν, τὸν τε οἰκιστὴν ἀποδεικνύντες σφῶν ἐκ Κορίνθου ὄντα, καὶ τὸ χρηστήριον θηλοῦντες. ἔδιδόντο τε μὴ σφῶς περιορᾶν διαφθειρομένους, ἀλλ' ἐκαμῦναι. Κορίνθιοι δὲ κατὰ τὸ δίκαιον ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, νομίζοντες οὐχ ἦσσαν ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἢ Κερκυραίων, ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν Κερκυραίων, ὅτι αὐτῶν παρημέλουν ὄντες ἀποικοί· οὕτως γὰρ ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς διδόντες γέρα τὰ νομιζόμενα, οὕτως Κορινθίῳ ἀνδρὶ προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν, ὡς περ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι, περιφρονούντες δὲ αὐτοὺς, καὶ χρημάτων δυνάμει ὄντες κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὅμοια τοῖς Ἑλλήνων πλουσιωτάτοις καὶ τῇ ἐς πόλεμον παρασκευῇ δυνατώτεροι, ναυτικῶ δὲ καὶ πολὺν πλοῦτον ἔστιν ὅτι ἐκαιρόμενοι, καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προενοικησιν τῆς Κερκύρας, κλέος ἐχόντων τὰ περὶ τὰς νηυσ. ἢ καὶ μᾶλλον ἐξηγοῦντο τὸ ναυτικόν, καὶ ἦσαν οὐκ ἀπίστοι. τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπήρχον αὐτοῖς, ὅτι ἦρχοντο πολεμεῖν.

26. Πάντων οὖν τούτων ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ Κορίνθιοι ἔκρινον εἰς τὴν Ἐπίδαμνον ἄσμενοι τὴν ἀφέλειαν, οἰκίτορά τε τὸν βοτλοῦμενον λέναι κτελόντες, καὶ Ἀμφρακιωτῶν καὶ Λευκαδίαν καὶ ἑαυτῶν φρουρούς. ἐπορευθῆσαν δὲ περὶ εἰς Ἀπολλωνίαν, Κορινθίαν οὖσαν ἀποικίαν, δεῖν τῶν Κερκυραίων, μὴ καλύσονται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θάλασσαν περαιούμενοι. Κερκυραῖοι δὲ ἐπειδὴ ἦσθοντο τοὺς τε οἰκίτορας καὶ φρουρούς τριήτας εἰς τὴν Ἐπίδαμνον, τὴν τε ἀποικίαν Κορινθίοις δεδομένην, ἐχάλεπαινον· καὶ πλεύσαντες εὐθύς πέντε καὶ εἴκοσι νηυσ, καὶ ὕστερον ἑτέρω στόλῳ, τοὺς τε φεγγόντας ἐκίλευον κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι αὐτοὺς, (ἦλθον γὰρ εἰς τὴν Κερκυραν οἱ τῶν Ἐπίδαμνίων φυγάδες, ταφους τε ἀποδεικνύντες καὶ

ἅμα δὲ καὶ μίσει. Hoc δὲ refertur ad τὴν in verbis κατὰ τὸ δίκαιον, ut cap. 11 init.

γέρα τὰ νομιζόμενα, intelligitur τὴν προεδρίαν, i. e. principem in consensu locum, ἐπιγαμίας, κτήριον γῆς, &c. Nam supra ad c. 24. vidimus, decem deducendae coloniae a maiore patria postulari, moris fuisse; item quatuordecim legatos mitti, diis sacra facerent. Omnino autem colonias eundem honorem originibus suis exhibent, quem filii parentibus. — Participia διδόντες, περιφρονούντες et ἐκαιρόμενοι, licet per γὰρ inducta, tamen non sunt loco verborum finitum, sed nitantur in verbo praecedenti παρημέλουν, quod Scriptoris animo obvertabatur, vel quod erat repetitum. Cf. Matth. Gr. §. 555. ed. 1. (556.

ed. 2.) — προκαταρχεσθαι τῶν ἱερῶν pertinet ad officia summi sacerdotis, *auspicari*, desecare crines hostiae atque eam immolare. Oratorem autem variatam esse docet Goeller, cum προκαταρχόμενοι sit pro ἐν προκαταρχῇ, in sacris auspicandis, vel cum sacra auspicantur, ut respondeat verbis ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς. Ita διδόντες γέρα τὰ νομίζ. etiam ad dativum Κορινθίῳ ἀνδρὶ pertinet, quem aliter commode explicare nequeas; „neque in communibus congregationibus solitos honores tribuentes, neque in sacris faciendis (solita munia) viro Corinthio.“

ὅμοια — πλουσιωτάτοις, inf. πλοῦσοι ex πλουσιωτάτοις. Nam ὅμοια adverbii loco est ut 7, 29. et saepe apud alios.

ἐγγένειαν, ἣν προῖσχομένοι ἐδίδοντο σφᾶς κατάγειν) τοὺς τι φρουροὺς, οὓς Κορινθῖοι ἐπεμψαν, καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν. οἱ δὲ Ἐπιδάμνιοι οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν· ἀλλὶ στρατεύουσαι ἐπ' αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι τεσσαράκοντα ναυσὶ μετὰ τῶν φυγάδων, ὡς κατάζοντες καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς προσλαβόντες. προσκαθεζόμενοι δὲ τὴν πόλιν, προσιπόν, Ἐπίδαμνίαν τε τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους ἀπαθεῖς ἀπιέναι εἰ δὲ μὴ, ὡς πολλοῖσι χρήσεσθαι· ὡς δ' οὐκ ἐκείδοντο, οἱ μὲν Κερκυραῖοι (ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον) ἐπολιορκούν τὴν πόλιν.

27. Κορινθῖοι δ', ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου ἦλθοι ἄγγελοι ὅτι πολιορκοῦνται, παρεσκευάζοντο στρατιάν· καὶ ἅμα ἀποικίαν ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἐκήρυσσον, ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ τὸν βουλόμενον ἔναι· εἰ δὲ τις τὸ παραντίκα μὲν μὴ ἐθέλοι ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντήκοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίας μένειν. ἦσαν δὲ καὶ οὐκ ὀλίγοι πολλοὶ, καὶ οἱ τὰ γύριον καταβάλλοντες. ἐδεήθησαν δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψειν, εἰ ἄρα κωλύοντο ὑπὸ Κερκυραίων πλεῖν. οἱ δὲ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς ὅκτω ναυσὶ ξυμπλεῖν, καὶ Παλῆς Κεραλλήνων τέσσαροι. καὶ Ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν, οἱ παρέσχον πέντε, Ἐρμιονῆς δὲ μίαι καὶ Τροιζήνιοι δύο, Λευκάδιοι δὲ δέκα, καὶ Ἀμπρακιῶτα ὀκτώ. Θηβαίους δὲ χρήματα ἤτησαν καὶ Φλιασίους, Ἡλείου δὲ ναῦς τε κενὰς καὶ χρήματα. αὐτῶν δὲ Κορινθίων νῆες παρεσκευάζοντο τριάκοντα, καὶ τριεχθλίαι ὀπλίται.

28. Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευῆν ἔλθόντες ἐς Κόρινθον μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικωνίων πρόσβρων, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευον Κορινθίους τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ φρουροὺς τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν, ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς Ἐπιδάμνου. εἰ δὲ τι ἀντιποιοῦνται, δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν Πελοποννήσῳ παρὰ πόλεσιν αἷς ἂν ἀμφοτέροι ξυμβῶσι ὀποτέρων δ' ἂν δικασθῆ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν ἤθελον δὲ καὶ τῶ ἐν Δελφοῖς μαντεῖῳ ἐπιτρέψαι. πόλεμον εἰ οὐκ εἶων ποιεῖν· εἰ δὲ μὴ, καὶ αὐτοὶ ἀναγκασθῆσεσθαι ἔφασαν, ἐκείνων βιαζομένων, φίλους ποιεῖσθαι οὓς οὐ βούλοντα ἑτέρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον, ὠφελείας ἔνεκα. οἱ δὲ Κορινθῖοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς, ἦν τὰς τε ναῦς καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου ἀπαγάγωσι, βουλευέσεσθαι· πρότερον εἰ οὐ καλῶς ἔχειν, τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, αὐτοὺς δὲ δικάζεσθαι

26. χρήσεσθαι, Bekk. et Poppe χρήσεσθαι.

27. ὅτι πολιορκοῦνται, int. οἱ Ἐπιδάμνιοι, ex Ἐπιδάμνον. ἰθὺλοι. Vulgo ἰθὺλοι. Graecorum sermo vividior facile ab obliqua structura ad rectam transit.

28. παρὰ πόλεσιν αἷς ἂν ἀμφ. ξυμβῶσιν, per attractionem

dictum puta pro παρ' αἷς ἂν ξυβῶσι πόλεσι δοῦναι αὐτάς (τὰς δίκας). Cf. 1, 1 extr.

ἑτέρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον, „alios potius (μᾶλλον) amicos, quam qui tunc essent, sibi esse comparaturos.“ Significat Athenienses.

αὐτοὺς δὲ δικάζεσθαι, ipse Corinthios.

Κερκυραῖοι δὲ ἀντέλεγον, ἦν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἐν Ἐπίδαμνῳ ἀπαγάγωσι, ποιήσειν ταῦτα· ἔτοιμοι δὲ εἶναι καὶ ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν, σπονδὰς [δὲ] ποιήσασθαι, ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται.

29. Κορινθιοὶ δὲ οὐδὲν τούτων ὑπήκουον, ἀλλ' ἐπειδὴ κήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἱ νῆες, καὶ οἱ ξύμμαχοι παρήσαν, προέψαυτες κήρυκα πρότερον πόλεμον προεφροῦντα Κερκυραίοις, ἄφαντες ἔβδομήκοντα ναοὶ καὶ πέντε, διςχιλίοις τε ὀπίλλταις, ἔλειον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαμνον, Κερκυραίοις ἐναντία πολεμῆσονται. ἔστρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν Ἀριστεύς ὁ Πελλήχου, καὶ Καλλικράτης ὁ Καλλίου, καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους· τοῦ δὲ πεζοῦ Ἀρχετίμος τε ὁ Εὐρυτίμου, καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου. ἐπειδὴ δὲ ἐγένοντο ἐν Ἀκτίῳ τῆς Ἀνατολίας γῆς, οὐ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐστίν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, οἱ Κερκυραῖοι κήρυκά τε προέπεψαν αὐτοῖς ἐν Ἀκτίῳ ἀπεροῦντα μὴ πλεῖν ἐπὶ σφᾶς, καὶ τὰς ναῦς ἅμα ἐπλήρουν, ζεύξαντές τε τὰς παλαιάς, ὥστε πλείμους εἶναι, καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες. ὡς δὲ ὁ κήρυξ τε ἀπήγγειλεν οὐδὲν εἰρηναῖον παρὰ τῶν Κορινθίων, καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐπεκλήρωον οὐσαι ὄγδοήκοντα, (τεσσαράκοντα γὰρ Ἐπίδαμνον ἐπολιόρουν), ἀνταναγόμενοι καὶ παραταξάμενοι ἐναυμάχησαν· καὶ ἐνίκησαν οἱ Κερκυραῖοι παρὰ πολὺ, καὶ ναῦς πεντεκαίδεκα διέφθειραν τῶν Κορινθίων. τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τοὺς τὴν Ἐπίδαμνον πολιορκούνας παραστήσασθαι ὁμολογίᾳ, ὥστε τοὺς μὲν ἐπήλυδας ἀποδοῦθαι, Κορινθίους δὲ δῆσαντας ἔχειν, ἕως ἂν ἄλλο τι δόξῃ.

30. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ Κερκυραῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῇ Λευκίμνῃ, τῆς Κερκύρας ἀκρωτηρίῳ, τοὺς μὲν ἄλλους οὓς ἔλαβον αἰχμαλώτους ἀπέκτειναν, Κορινθίους δὲ θύσαντες εἶχον. ὕστερον δὲ, ἐπειδὴ οἱ Κορινθιοὶ καὶ οἱ ξύμμαχοι ἠσσημένοι ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησαν ἐκ' οἴκου, τῆς θαλάσσης ἀπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία οἱ Κερκυραῖοι, καὶ πλεύσαντες εἰς Λευκάδα, τὴν Κορινθίων ἀποικίαν, τῆς γῆς ἔτεμον, καὶ Κυλλήνην, τὸ Ἥλειον ἐπίνειον, ἐνέκρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χεῖματα παρέσχον Κορινθίοις. τοῦ τε χρόνου τὸν πλείστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐπεκράτουν τῆς θαλάσσης, καὶ τοὺς τῶν Κορινθίων ξυμμάχους ἐπιπλέοντες ἐφθειρον, μέχρις οὗ Κορινθιοὶ περιόντι τῷ θέρει. πέψαντες ναῦς καὶ στρατιάν, ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν, ἔστρατο-

29. ζεύξαντες, reficientes, ζυγῶς ἀρμόσαντες, quod nos dicimus calistern. Schol. οὐδέμια κατῆν ναῦς ἦν, εἴ γε τὰς μὲν ἔξευξαν διαλελυμένας οὖσας καὶ ζυγομάτων προσδεθείσας εἰς συνοχήν, τὰς δὲ ἐπισκεύασαν. Verbum ἐπισκευάζειν in uauicium est nauem ad cursum aptare.

παρὰ στήσασθαι, int. τοὺς Ἐπίδαμνίους, vel αὐτὴν i. e. τὴν

THECYD. MIN.

Ἐπίδαμνον, ut hoc nomen bis cogitandum sit, ut saepe.

30. Λευκίμνη. Porro Λευκίμνη περιόντι τῷ θέρει, reliqua aestatis parte, superante aestate. Accipiendum autem de tempore aestatis ad finem properantis, quod hiemem proxime antecedit, quia iam plures eius aestatis menses praeterlapsi erant. — Pro ἐπεκράτουν alii ἐκράτουν, et μέχρι οὗ, non μέχρις.

πεδεύοντο ἐπὶ Ἀκτίῳ καὶ περὶ τὸ Χαιμέριον τῆς Θεσπρωτίδος, φυλακῆς ἕνεκα τῆς τε Λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων, ὅσαι σφίσι φίλαι ἦσαν. ἀντιστρατοπεδεύοντο δὲ καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ Λευκίμνῃ ναυσὶ τε καὶ πεζῶ. ἐπέπλεόν τε οὐδέτεροι ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸ θίρος τοῦτο ἀντικαθεζόμενοι, χερσῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν ἐκ' οἴκου ἑκάτεροι.

31. Τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν καὶ τὸν ὕστερον οἱ Κορινθιοὶ ὄργῃ φέροντες τὸν πρὸς Κερκυραῖους πόλεμον ἐναυπηγοῦντο, καὶ παρεσκευάζοντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον, ἕκ τε αὐτῆς Πελοποννήσου ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἱρέτας, μισθῶ κειθόντες. κινδανόμενοι δὲ οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ (ἦσαν γὰρ οὐδενός Ἑλλήνων ἐσπονδοὶ, οὐδὲ ἐξεγράφατο ἑαυτοὺς οὔτε ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς, οὔτε ἐς τὰς Λακεδαιμονίων) ἔδοξεν αὐτοῖς, ἔλθοῦσιν ὡς τοὺς Ἀθηναίους, ζυμμάχους γενέσθαι, καὶ ἀφ' ἑλπίαν τινα κερᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὐρίσκασθαι. οἱ δὲ Κορινθιοὶ, πυθόμενοι ταῦτα, ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς Ἀθήνας προσβυσσόμενοι, ὅπως μὴ σφίσι πρὸς τῷ Κερκυραίων ναυτικῷ καὶ τὰ αὐτῶν προσγεγόμενον ἐμπόδιον γίνηται θίεσθαι τὸν πόλεμον ἢ βούλονται. καταστάσης δὲ ἐκκλησίας, ἐς ἀντιλογίαν ἦλθον. καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιαύδε.

32. „ΔΙΚΑΙΟΝ, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς μῆτε εὐεργεσίας μεγάλῃς ἢ ζυμμαχίας προσηλομένης ἦκοντα παρὰ τοὺς πέλας, ἐπιμονίας, ὥσπερ καὶ ἡμῖς νῦν, δεησομένους, ἀναδιδάξαι πρῶτον, μάλιστα μὲν ὡς καὶ ζύμφορα δέονται, εἰ δὲ μὴ, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια ἔπειτα δὲ, ὡς καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἔξουσιν· εἰ δὲ τούτων μηδὲν σαφὲς καταστήσουσι, μὴ ὀργίζεσθαι, ἦν ἀνχωῶσι. Κερκυραῖοι δὲ μετὰ τῆς ζυμμαχίας τῆς αἰτήσεως καὶ ταῦτα πιστεύοντες ἔχουρά ὑμῖν παρῆξεσθαι, ἀπέστειλαν ἡμᾶς. τετύχηκε δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα πρὸς τε ὑμᾶς ἐς τὴν χροίαν ἡμῖν ἄλογον, καὶ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι ἀζύμφορον. ζύμμαχοί τε γὰρ οὐδενός ποτε ἐν τῷ προ-

31. καὶ τὸ αὐτῶν, i. e. τῶν Ἀθηναίων. Transitus ab urbe ad ciues. Sic Thucyd. 1, 136. de Themistocle narrans: φεύγει ἐς Κίερκυραν, ὅν αὐτῶν εὐεργετή. Plerique codices h. l. praebent τὸ Ἀττικόν, nonnulli omissio καί. Quod quis non videat interpretamentum esse?

32. τοὺς μῆτε εὐεργεσίας — δεησομένους. Sententia est: Instum est, eos, quibus neque beneficium magnum neque societatis officia debeantur, si ad alios accedant auxilium petitori, primum demonstrare, si possint, utilia se petere, sin minus, certe non noxia (iis quorum opem implorant); deinde, etiam gratiam fore certam.

μετὰ τῆς ζυμμαχίας τῆς

αἰτήσεως, bei dem Gesuch um das Bündnis. Sic saepe μετὰ pro ἐν, v. c. 1, 6. μετὰ τοῦ γυνάξασθαι. 2, 43 extr. Reliqua verba, utroque articulo servato, poterat etiam invertare: μετὰ τῆς αἰτήσεως τῆς ζυμμαχίας, aut abiecto altero articulo scribere μετὰ τῆς ζυμμαχίας αἰτήσεως, pro μετὰ τῆς τῆς ζυμμαχίας αἰτήσεως, quam articuli eiusdem formae repetitionem diligentissime vitant Graeci, utpote auribus ingratis. Vid. ad c. 17. et 136.

τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα, quod nullius adhuc socii fuerint, ut statim ipse explicat. Sententia: Accidit, ut eadem ratio nostra neque apud vos habeat quidquam momenti ad petitionem nostram, neque nostris ipsorum rebus faveat in praesentia.

τοῦ ἐκούσιοι γενομένοι, νῦν ἄλλων τοῦτο δεησόμενοι ἤκομεν, καὶ ἅμα ἐς τὸν παρόντα πόλεμον Κορινθίων ἐρημοὶ δι' αὐτὸ καθέσταμεν. καὶ περιέστηκεν ἡ δοκοῦσα ἡμῶν πρότερον σωφροσύνη, τὸ μὴ ἐν ἀλλοτριᾷ ξυμμαχίᾳ τῇ τοῦ πέλας γνώμῃ ἐγκυκλινομένῃ, νῦν ἀβουλία καὶ ἀσθένεια φαινομένη. τὴν μὲν οὖν γενομένην ναυμαχίαν αὐτοὶ καταμόνας ἀπεισάμεθα Κορινθίους. ἐπειδὴ δὲ μείζονα παρασκευῇ ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐφ' ἡμᾶς ὄρηται, καὶ ἡμεῖς ἀδύνατοι ὄραμεν διπλῆς τῇ οἰκίᾳ μόνον δυνάμει περιγενέσθαι, καὶ ἅμα μέγας ὁ κίνδυνος, εἰ ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς, ἀνάγκη καὶ ὑμῶν καὶ ἄλλου παντός ἐπικουρίας δεῖσθαι, καὶ ξυγγνώμῃ, εἰ μὴ μετὰ κήλιας, θόξῃς δὲ μᾶλλον ἀμαρτίᾳ, τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνῃ ἐναντία τολμῶμεν.

33. „Γενήσεται δὲ ὑμῖν πειθόμενοις καλὴ ἡ ξυντυχία κατὰ πολλὰ τῆς ἡμετέρας χρείας· πρῶτον μὲν, ὅτι ἀδικουμένοις, καὶ οὐχ ἐτέρους βλάπτουσι, τὴν ἐπικουρίαν ποιήσεσθε· ἔπειτα, περὶ τῶν μεγίστων κινδυνεύοντας δεξάμενοι, ὡς ἂν μάλα μετ' ἀειμνήστου μαρτυροῦν τὴν χάριν καταθεῖσθε. ναυτικὸν τε κερτήμεθα, πλὴν τοῦ παρ' ὑμῖν, πλειῆστον. καὶ σκέψασθε, τίς εὐπραξία σπανιωτέρα, ἢ τίς τοῖς πολεμίοις λυπηροτέρα, εἰ, ἢν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ χάριτος ἐπιήσασθε δυνάμει ὑμῖν προσγενέσθαι, αὕτη πάρεστιν αὐτεπαγγελτος, ἀνεὺ κινδύνων καὶ δαπάνης διδοῦσα ἑαυτήν, καὶ προσέει φέρουσα ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς ἀρετήν, οἷς δὲ ἐπαμυνεῖτε χάριν, ὑμῖν δ' αὐτοῖς ἰσχύν· ἃ ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ ὀλίγους δὴ ἅμα πάντα ξυνέβη· καὶ ὀλίγοι ξυμμαχίας δεόμενοι, οἷς ἐπικαλοῦνται, ἀσφάλειαν καὶ κόσμον οὐχ ἥσσον διδόντες ἢ λυφόμενοι παραγίγνονται. τὸν δὲ πόλεμον, δι' ὄνπερ χρήσιμοι ἐσόμεν, εἰ τίς ὑμῶν μὴ οἰεταὶ ἐσεσθαι, γνώμης ἀμαρτάνει, καὶ οὐκ αἰσθάνεται τοὺς Λακεδαιμονίους φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ πολεμῆσιν, καὶ τοὺς Κορινθίους δυναμένους παρ' αὐτοῖς, καὶ ὑμῖν ἐχθροὺς ὄντας, καὶ προκαταλαμβάνοντας ἡμᾶς νῦν

τοῦτο δεησόμενοι, int. ξυμμάχους ἡμῶν γενέσθαι.

ἐγκυκλινομένῃ, subaudi αὐτῇ i. e. τῷ πέλας.

καὶ ξυγγνώμῃ, εἰ μὴ μετὰ κήλιας — τολμῶμεν. Haec admodum concise dicta sunt pro εἰ μὴ μετὰ κήλιας, θόξῃς δὲ μᾶλλον ἀμαρτίᾳ ἢ πρότερον ἀπραγμοσύνῃ ἐγένετο, ἢ ἐναντία νῦν τολμῶμεν. Es ist verzeihlich, wenn wir nicht bei schlechter Gesinnung, sondern aus Irrthum frühzeitig, das Gegenheil jetzt thun.

33. καταθεῖσθε. Valgo praeter Bekkerum κατάδησθε, quemadmodum libri omnes praeter Pal. Cass. Aug., qui habent κατάδησθε. Coniunctivum,

quem Homeri usus fert, non videtur admittere usus Atticorum.

λυπηροτέρα, εἰ — Expectetes ἢ εἰ, sed ἢ, quod ab aliis additur, in uno tantum cod. reperitur loco εἰ. Aut subaudiendum est ἢ ἐμῆν, quae verba explicantur sequentibus εἰ — αὐτεπαγγελτος, aut Thucydides ἀνακολούθως ad sensum haec coniunxit, quasi non comparativo, sed superlativo usus esset: εὐπραξίαν εἶναι σπανιωτέτην cet. Cf. ad c. 60 extr.

ἐς τοὺς πολλοὺς ἀρετήν, apud Romanos virtutis existimationem. Nam οἱ πολλοὶ in tali contextu sunt multitudo, vulgus. ἀρετῇ Thucydidi est εὐδοξία, ut docent veteres Grammatici. Cf. 1, 123. ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς πᾶσθαι.

ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν, ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθῃ κατ' αὐτῶν μετ' ἀλλήλων στῶμεν, μηδὲ θυοῖν φθάσαι ἀμάρτωσιν ἢ κακῶσαι ἡμᾶς ἢ σφᾶς αὐτούς βεβαιώσασθαι. ἡμέτερον δ' αὖ ἔργον προτερεῖται, τῶν μὲν διδόντων, ὑμῶν δὲ δεξαμένων τὴν ξυμμαχίαν, καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἀντεπιβουλεύειν.

34. „Ἦν δὲ λέγωσιν ὡς οὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποίκους ὑμᾶς δέχεσθαι, μαδέτωσαν ὡς πᾶσα ἀποικία εὐ μὲν πάσχοῦσα τιμᾷ τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένη δὲ ἀλλοτριούται. οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ δοῦλοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅμοιοι τοῖς λειπομένοις εἶναι ἐκπέμπονται. ὡς δὲ ἠδίκουν σαφές ἐστι. προκληθέντες γὰρ περὶ Ἐπιδάμνου ἐς κρίσιν, πολέμῳ μᾶλλον ἢ τῷ ἴσῳ ἐβουλήθησαν τὰ ἐγγλήματα μετελθεῖν. καὶ ὑμῖν ἔστω τι τεκμήριον ἃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγενεῖς δρωσιν, ὥστε ἀπάτη τε μὴ παράγεσθαι ὑπ' αὐτῶν, δεομένοις τε ἐκ τοῦ εὐθέος μὴ ὑποργεῖν. ὁ γὰρ ἐλαχίστος τὰς μεταμελείας ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις λαμβάνων ἀσφαλέστατος ἂν διατελοῖη.

35. „Αὐσετε δὲ οὐδὲ τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς δεχόμενοι ἡμᾶς, μηδετέρων ὄντας ξυμμάχους. εἴρηται γὰρ ἐν αὐταῖς, τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἦτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ, ἐξεῖναι παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται ἐλθεῖν. καὶ δεῖνον, εἰ τοῖςδε μὲν ἀπὸ τε τῶν ἐνσπόνδων ἔσται πληροῦν τὰς ναῦς, καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, καὶ οὐχ ἦμισα ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑπηκόων ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τῆς προκειμένης τε ξυμμαχίας πρῶξουσιν, καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλοθεν ποθεν ὠφέλειας, εἴτα ἐν ἀδικήματι δῆσονται, πεισθέντων ὑμῶν ἃ δεόμεθα. πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτία ἡμεῖς μὴ πείσαντες ὑμᾶς ἔχομεν. ἡμᾶς μὲν γὰρ κινδυνεύοντας καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας ἀπώσεσθε, τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλυτὰ ἐχθρῶν ὄντων καὶ ἐπιόντων γενήσεσθε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύναμιν προσλαβεῖν περιόψεσθε, ἦν οὐ δίκαιον, ἀλλ' ἢ κἀκείνων κωλύειν τοὺς ἐκ τῆς ὑμετέρας μισθοφόρους, ἢ καὶ ἡμῖν πέμπειν, καθ' ὃ τι ἂν πει-

μηδὲ θυοῖν. Scholiastes intelligit θάταρον; Dindorf. subaudit ἐν. Sed infinitivi adiecti per se sufficient. Iunge μηδὲ ἀμάρτωσι φθάσαι θυοῖν (i. e. e duobus) ἢ κακῶσαι ἢ βεβαιώσασθαι. Simillimus locus est apud Sophoclem Oed. Tyr. v. 639 sq.

ἡμέτερον δ' αὖ. Vulgo ὑμέτερον δέ γ' αὖ. Illud aptius, quod pronomen primae personae verbis τῶν μὲν — ὑμῶν δὲ explicatur, et paullo ante erat μετ' — ἀλλήλων στῶμεν.

34. ὥστε ἀπάτη τε μὴ — ὑποργεῖν. Duplici τε usus est pro magis trita ratione: μὴ τε ἀπάτη παράγεσθαι ὑπ' αὐτῶν, μὴ τε ἐκ τοῦ εὐθέος δεομένοις ὑποργεῖν.

35. ἐξεῖναι — ἐλθεῖν. Post-

rior infinitivus bis intelligendus, et ad ἐξεῖναι et ad παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται. Vid. ad cap. 134.

οὐχ ὅπως κωλυτὰ, h. e. non modo non impedietis. Vid. Viger. p. 432. Herm. Paulo diversa Latinorum ratio est in non modo, quae particula non nisi ita videtur pro non modo non accipi posse, si sequatur negatio in altero membro, verbum autem unum et utriusque membro commune sententiam absolvat. De qua potestate illius particulae accurate exposuit Rosenheyn in programmatae scholasticae a. 1825.

ἀλλ' ἢ κἀκείνων κωλύειν — πέμπειν, repete δίκαιον. — καθ' ὃ τι ἂν πεισεσθῆτε, utcumque vobis persuasum fuerit.

ᾠθετε, ὠφέλειαν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς δεξαμένους βοηθεῖν. πολλὰ δὲ, ὡς περ ἐν ἀρχῇ ὑπέκομεν, τὰ ξυμφέροντα ἀποδεικνυμεν· καὶ μέγιστον, ὅτι οἱ τε αὐτοὶ πολέμιοι ἡμῖν ἦσαν (ὅπερ σαφεστάτη πίστις), καὶ οὗτοι οὐκ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἱκανοὶ τοὺς μεταστάντας βλάψαι· καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἡπειρωτικῆς ξυμμαχίας διδομένης, οὐχ ὁμοία ἢ ἀλλοτριώσις, ἀλλὰ μάλιστα μὲν, εἰ δύνασθε, μηδένα ἄλλον ἔαν κεντήσθαι ναῦς, εἰ δὲ μὴ, ὅστις ἐχυρώτατος, τοῦτον φίλον ἔχειν.

36. „Καὶ ὅτω τάδε ξυμφέροντα μὲν δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δὲ μὴ δι' αὐτὰ πειδόμενος τὰς σπονδὰς λύσῃ, γνώτω τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ, ἰσχυρὸν ἔχον, τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβήσον, τὸ δὲ θαρσοῦν μὴ δεξαμένου, ἀσθενὲς ὄν, πρὸς ἰσχύοντα τοὺς ἐχθροὺς ἀδεέστερον ἐσόμενον· καὶ ἅμα οὐ περὶ τῆς Κερκύρας νῦν τὸ πλέον ἢ καὶ τῶν Ἀθηναίων βουλευόμενος, καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐταῖς προνοῶν, ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον, τὸ ἀντίκα περισκοπῶν, ἐνδοικῆ χωρὶον προσλαβεῖν, ὃ μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκειοῦνται τε καὶ πολεμοῦνται. τῆς τε γὰρ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς κατακλυοῦνται, ὥστε μῆτε ἐκείθεν ναυτικὸν ἔασι Πελοποννησίοις ἐκελθεῖν, τὸ τε ἐνθένδε πρὸς τὰκεῖ παραπέμψαι, καὶ ἐς τὰλλα ξυμφορώτατόν ἐστι. βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαιῶ τοῖς τε ξυμπασι καὶ καθ' ἕκαστον τῶδ' ἂν μὴ προέσθαι ἡμᾶς μάθοιτε, τρία μὲν ὄντα λόγου ἄξια τοῖς Ἑλλήσι ναυτικά, τὸ κατ' ἡμῖν καὶ τὸ ἡμέτερον καὶ τὸ Κορινθίων· τούτων δ' εἰ περιφύεσθε τὰ δύο ἐς ταῦτόν ἐλθεῖν, καὶ Κορινθιοὶ ἡμᾶς προκαταλήψονται, Κερκυραίοις τε καὶ Πελοποννησίοις ἅμα ναυμαχήσετε· δεξάμενοι δὲ ἡμᾶς ἔξετε πρὸς αὐτοὺς πλείοσι ναυσὶ ταῖς ἡμετέραις ἀγωνίζεσθαι.“ Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορινθιοὶ μετ' αὐτοὺς τοιαύδα.

πολέμιοι ἡμῖν ἦσαν. Imperfectum ἦσαν offendit quosdam interpretes. Poterant enim Corcyraei cum eis, qui ipsorum hostes fuerant, in gratiam serius rediisse. Sed videtur hoc tempus ad praecedens ὑπέκομεν respicere, sic resolvendum: εἶσιν, ὡς ἦδη εἰλέξαμεν. Quae ratio apud Platonem frequentissima est. Vid. Buttman. ad Menon. p. 45. et locos ab eo laudatos in Ind. p. 235.

οὐχ ὁμοία ἢ ἀλλοτριώσις, ἀλλὰ — „non par est alienatio, sed interest ante omnia quidem, si possitis, cavere, ne alii classem possideant, sin minus, eum vobis amicum conciliare, qui sit certissimus.“

36. γνώτω τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ. Alii αὐτοῦ. Sententia: Timor non sine viribus, receptis nobis hostes potius terreat, fiducia autem asper-

nantis, infirma cum sit, contra potentes hostes nimis erit securus.

παράκλου. Hic genitivus pendet ex καλῶς, ut 1, 22. ὡς ἐννοίας ἢ μνήμης ἔχοι. Alter autem genitivus Ἰταλίας καὶ Σικελίας est pro ἐπιἸταλίας. Cf. 3, 92. τῆς τε ἐπὶ Θράκης παρόδου χρησίμως ἔξειν.

τοῖς τε ξυμπασι καὶ καθ' ἕκαστον, universis et singulis, für das Ganze und das Einzelne. Hic dativus ad sententiam idem valet, quod vincita per genitivum oratio, βραχυτάτῳ κατ' ἕκαστον τῶν τε ξυμπάντων καὶ καθ' ἕκαστον. — Participium ὄντα autem, ne absolute positum putes, quod vetat sequens δέ, a μάθοιτε ἂν pendet, vel quodammodo attrahitur, quae verba cogitando repetenda sunt, et quidem reputandi notione; propter participium. Est igitur μάθοιτε ἂν pro μάθοντες ἂν γνώητε. Cf. annot. ad 7, 28.

87. „ΑΝΑΓΚΑΙΟΝ, Κορυθαίων τῶνδε οὐ μόνον περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς τὸν λόγον ποιησαμένων, ἀλλ' ὡς καὶ ἡμεῖς τε ἀδικοῦμεν, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ ἀμφοτέρων, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον ἔλκει, ἵνα τὴν ἀφ' ἡμῶν τε ἀξίωσιν ἀσφαλέστερον προειδῆτε, καὶ τὴν τῶνδε χρεῖαν μὴ ἀλογίστως ἀπάσῃσθε. Φασὶ δὲ ξυμμαχίαν, διὰ τὸ σῶφρον, οὐδενός ποε δέξασθαι· τὸ δ' ἐπὶ κακουργίᾳ καὶ οὐκ ἀρετῇ ἐπετήδευσαν, ξύμμαχόν τε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τὰδικήματα οὐδὲ μάρτυρα ἔχειν, οὕτε παρακαλοῦντες αἰσχυρῆσθαι, καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἕμα, αὐτάρκη θέσιν κειμένη, παρέχεσθαι αὐτοῦς δικαστὰς ἂν βλάπτουσί τινὰς μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνοθήκας γίνεσθαι, διὰ τὸ ἥμισα ἐπὶ τοῦς πέλας ἐκπλέοντας μάλιστα τοῦς ἄλλους ἀνάγκη καταίροντας δέχεσθαι. κἂν τούτω τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον, οὐκ ἵνα μὴ ξυναδικήσωσιν ἑτέροις, προβέβληνται, ἀλλ' ὅπως καταμόνας ἀδικῶσι, καὶ ὅπως, ἐν ᾧ μὲν ἂν κρατῶσι, βιάζωνται, οὐ δ' ἂν λάθωσι, πλεον ἔχωσιν, ἦν δὲ κού τι προσλαβῶσιν, ἀναίσχυντῶσι. καίτοι εἰ ἦσαν ἄνδρες, ὥσπερ φασίν, ἀγαθοί, ὅσων ἀληπτότεροι ἦσαν τοῖς πέλας, τοσῶδε φανερωτέραν ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρετήν, διδοῦσι καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια, δεικνύουσι.

87. ἀξίωσιν. Hoc vocabulum significat, ut verbum ἀξιοῦν, aequam postulationem, vel petitionem, quam aequitas iubet; contra χρεία est petitio, quam necessitas cogit.

τὸ δ' ἐπὶ κακουργίᾳ. Articulus cum δὲ coniunctus interdum indicat id, quod alli cuiusdam ita opponitur, ut pro vero haberi debeat. Plat. Men. p. 97. D. λέγοντες ὅτι φρόνησις μόνον ἡγέται τοῦ ὀρθῶς πράττειν. τὸ δὲ ἄρα καὶ δόξα ἦν ἀληθής. Idem Apol. c. 9. p. 23. E. τὸ δὲ κινδυνεύει τῷ ὄντι ὁ θεὸς σοφός εἶναι, ubi τῷ ὄντι additum. Vid. ibi Stallbaum., Act. ad Politiam p. 363. Heindorf. ad Theaet. p. 157. A. Pro τὸ δὲ interdum plenius dici τὸ δὲ ἀληθές ibid. monuit Stallb. Cf. Hermann. ad Viger. p. 700.

δικαστὰς ἂν βλάπτουσί τινα. In optimis codd. legitur τινά pro τινάς. Utrumque hanc interpretationem patitur: „Simul urbis situs ipsis sufficiens efficit, ut eorum, quae aliis inferunt damna, arbitri sint potius, quam ut foedere teneantur.“ ἂν βλάπτουσί τινα est τούτων ἢ βλάπτ. τ. et verba κατὰ ξυνοθήκας γίνεσθαι Goellerus recte explicat, ut 2, 21. κατὰ ξυστάσεις γινόμενοι, cum in conciliabulis essent. Non tamen dissimulabo, vulgatam lectionem τινάς habere quo se commendat, si referas ad δικαστὰς, iudices

quosdam sive arbitros. Extenuat enim hoc pronomen vim vocis eius, cui additur, id quod h. l. propter inusitatum voc. δικαστής notionem aptissimum videtur. Iudices enim non fiunt, nisi aut lege, aut pactionibus. Ita ἂν βλάπτουσι acceperis pro ὅς βλάπτουσι, hoc sensu: „Die Lage macht sie mehr zu einer Art von Richtern derer, denen sie schaden, als geneigt zu einem Bundesvertrage. Sic etiam Schol. videtur accepisse, qui habet: εἴτα δικάζουσι αὐτούς.

οὐκ ἵνα μὴ ξυναδικήσωσι. Elliptica loquendi ratio, non absimilia ei, quae obtinet in οὐκ ὅπως (c. 35.), οὐκ ὅτι. Post negationem verbum vel participium subaudiendum est, veluti hoc loco ἐπιτηδύμενον, γενόμενον, ὄν. Eiusmodi brevitate utitur praeceteris Thucydidea. Iam alia exempla, licet diversa ab hoc et inter se, supra vidimus, cap. 33. c. 35. c. 36. ubi vide annotationes.

προβέβλησθαι est praeterere. ἐν ᾧ μὲν κρατῶσι — His verbis explicat τὸ καταμόνας ἀδικήσαι. Et sicut paullo superius in verbis ξύμμαχόν τε οὐδένα βουλόμενοι — αἰσχυρῆσθαι tribus causis Corcyraeorum institutum exposuit, ita hic quoque eorum consilium tribus membris absolvitur, variata tamen oratione verbis ἐν

38. „*Ἄλλ' οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους, οὔτε ἐς ἡμᾶς τοιοῦδε εἰδὴν ἀποικιοὶ δὲ ὄντες, ἀφιστάσθαι τε διὰ παντός, καὶ νῦν πολεμοῦσι, λέγοντες ὡς οὐκ ἐπὶ τῷ πακῶς πάσχειν ἐκπεμφθειῶσαν. ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοὶ φάμεν ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρίζεσθαι κατοικίσειν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἡγεμόνευσι τε εἶναι καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι. αἱ γοῦν ἄλλαι ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς, καὶ μάστιγα ὑπὸ ἀποίκων στεργόμεθα. καὶ θῆλον ὅτι, εἰ τοῖς πλεονάζοντες ἴσμεν, τοῖσδ' ἂν μόνοις οὐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν, οὐδ' ἐπιστρατεύομεν ἐκπεπῶς, μὴ καὶ διαφερόντως τι εἰκούμενοι. καλὸν δ' ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, τοῖσδε μὲν ἕξει τῇ ἡμετέρῃ ὀργῇ, ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι τὴν τούτων μετριοτήτα. ὕβρις δὲ καὶ ἐξουσία πλοῦτου πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἄλλα τε ἡμαρτήκασι, καὶ Ἐπίδαμνον ἡμετέραν οὖσαν, κακουμένην μὲν οὐ προσεκοιοῦντο, ἐλθόντων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ, ἴοντες βίᾳ ἔχουσι.*

39. „*Καὶ φασὶ δὴ δίκην πρότερον ἔθειλῃσαι κρῖνεσθαι· ἦν γε οὐ τὸν προὔχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς προκαλούμενον λέγειν τι δοκεῖν δεῖν, ἀλλὰ τὸν ἐς ἴσον τὰ τε ἔργα ὁμοίως καὶ τοὺς λόγους, πρὶν διαγωνίζεσθαι, καθιστάντα. οὔτοι δ' οὐκ εἰς κολιοθεῖν τὸ χωρῖον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡγήσαντο ἡμᾶς οὐκ ἐπιπέθεσθαι, τότε καὶ τὸ εὐκρεπὲς τῆς δίκης παρέσχοντο· καὶ δῆρο ἤκουσιν, οὐ τὰκεῖ μόνον αὐτοὶ ἁμαρτάνοντες, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς νῦν ἀξιούντες οὐ ξυμμαχεῖν, ἀλλὰ ξυναδικεῖν, καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν δέχεσθαι σφᾶς· οὐς χρῆν, ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν, τότε προσείναι, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς μὲν ἠδίκημεθα, οὔτοι δὲ κινδυνεύουσι, μηδ' ἐν ᾧ ὑμεῖς τῆς τε δυνάμειος αὐτῶν τότε οὐ μεταλαβόντες τῆς ἀφελείας νῦν μεταδώσετε, καὶ τῶν ἁμαρτημάτων ἀπογνόμενοι τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἔξεν· κάλαι δὲ κοινώσαντας τὴν δύναμιν κοινὰ καὶ τὰ ἀποβαί-*

ῖ — οὐ — ἦν. Βιάζονται nullo modo praepediti; πλέον ἔχουσι, nomine consocio et participle praedae; ἐναίσχυντῶσι, nullo teste argente.

38. *Θαυμάζεσθαι, coli, diligi, τιμᾶσθαι, hochgeachtet werden. Cic. Off. 2, 8. „Certum igitur hoc sit, idque et primum et maxime necessarium, familiaritates habere fidas amantium nos amicorum et nostra mirantium.“*

ἐπιστρατεύομεν e codd. receptum pro ἐπιστρατεύομεν. — ἐκπεπῶς, inauditum fero, adversum colonium bellum gerere metropolin.

ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι. Confusae sunt duae structurae rationes, altera τοῖσδε μὲν ἔξει — ἡμῖν δὲ μὴ βιάσασθαι, altera τοῖσδε μὲν καλὸν ἦν εἶξαι, ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι.

39. *ἦν γε οὐ τὸν προὔχοντα*

— δεῖ. Pronomen ἦν resolvendum est in ἀλλὰ ταύτην, ut hic verborum ordo sit constituendus: *ἄλλ' οὐ τὸν προὔχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς προκαλούμενον λέγειν τι δοκεῖν δεῖν, ἀλλὰ τὸν κ. τ. λ. ἄτ certe non is, qui superior est, et ex tuto eam (iuris deceptationem) deprecabit, videri debet dicere, quod alicuius momenti sit; sed est.*

οὐς χρῆν, i. e. ἀλλὰ χρῆν ὑμᾶς τότε προσείναι (αὐτοῦς), ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν. Mox οὔτοι pro αὐτοῖς significantius, quoniam accusantis oratio est, et ad Athenienses plerumque conversa.

τότε οὐ μεταλαβόντες. Respicit ad bella cum Samiis et Aeginetis gesta, quorum in seqq. subinde fit mentio. Erant autem ea bella ante Persica. Vid. c. 41.

νοντα ἔχειν· [ἐγκλημάτων δὲ μόνων ἀμετόχους οὕτω τῶν μετὰ τὰς πράξεις τούτων μὴ κοινωνεῖν.]

40. „Ὡς μὲν οὖν αὐτοὶ τε μετὰ προσηκόντων ἐγκλημάτων ἐρχόμεθα, καὶ οἷδε βίαιοι καὶ πλεονέκται εἰσὶ, δεδήλωται· ὡς δὲ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δέχοισθε, μαθεῖν χρη. εἰ γὰρ εἴρηται ἐν ταῖς σπονδαῖς, ἐξεῖναι παρ' ὁποτέρους τις τῶν ἀγράφων πόλεων βούλεται ἔλθειν, οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἐτέρων λουσίῃν ἢ ξυνηθήκη ἐστίν, ἀλλ' ὅστις μὴ ἄλλου ἑαυτὸν ἀποστρεφῶν ἀσφαλείας δεῖται, καὶ ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις, εἰ σωφρονοῦσι, πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ποιήσει· ὃ νῦν ὑμεῖς μὴ κειθόμενοι ἡμῖν πάθοιτε ἄν. οὐ γὰρ τοῖσδε μόνον ἐπικουροὶ ἂν γένοισθε, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἀντὶ ἐνσπόνδων πολέμιοι. ἀνάγκη γὰρ, εἰ ἴτε μετ' αὐτῶν, καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους. καίτοι δίκαιοι γ' ἐστὲ μάλιστα μὲν ἐκποδῶν στήναι ἀμφοτέροις, εἰ δὲ μὴ, τούναντιον ἐπὶ τούτους μεθ' ἡμῶν ἔλαι· (Κορινθίοις μὲν γε ἐνσπονδοὶ ἐστε, Κερκυραίοις δὲ οὐδὲ δι' ἀνακαυχῆς πάποι' ἐγένεσθε) καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι ὥστε τοὺς ἐτέρων ἀφισταμένους δέχεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς, Σαμίαν ἀποστάντων, ψῆφον προσεδίμεθα ἐναντίαν ὑμῖν, τῶν ἄλλων Πελοποννησίων δίχα ἐψηφισμένων, εἰ χρη. αὐτοῖς ἀμύνειν· φανερώς δὲ ἀντείπομεν τοὺς προσήκοντας ξυμμάχους αὐτὸν τινα κολάζειν. εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι δρῶντας δεχόμενοι τιμωρήσεται, φανείται καὶ ἅ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν τιμωρεῖσι, καὶ τὸν νόμον ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἐφ' ἡμῖν θήσεται.

41. „Δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν, ἱκανὰ κατὰ τοὺς Ἑλλήνων νόμους, παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάρι-

ἐγκλημάτων δὲ — κοινωνεῖν. Haec verba videntur interpretatio verborum τῶν ἀμαρτημάτων ἀπογινόμενοι — τὸ ἴσον ἔξετε, in margine primum adscripta, deinceps in Scriptoris orationem illata. Absunt enim ab optimis libris, et nihil continent, quod non in praecedentibus melius dictum sit.

40. μετὰ προσηκόντων ἐγκλημάτων. Olim vulgabatür μετὰ προσηκόντων τῶν τοῦ δικαίου κεφαλαίων, i. e. δικαιωμάτων (c. 41.), quae hoc ipso capite demum enumerantur. Deinde ante ἐρχόμεθα omisimus cum Bekk. verba ἐς ὑμᾶς, quae in optimis desunt, in nonnullis leguntur cum varietate praepositionis πρὸς ὑμ.

καὶ ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις, εἰ σωφρονοῦσι — ποιήσει. Mira est h. l. brevitatis et difficultatis ad explicandum. Ante omnia tenendum, Thucydidem saepe negationem bis cogitandam ponere. Vid. supra c. 12. et c. 141. ὅταν μήτε βουλευτηρίῳ

ἐπιχωρήμοι παραγοῦμαι τε δέξωμαι ἐπιταλώσει. Id etiam h. l. obtinet. Nam cum sententiarum nexus flagitet, ut dicatur: qui is, qui recipiant eum, non bellum pro pace afferet, Scriptor propter insertam conditionem εἰ σωφρονοῦσι proprie debet scribere: καὶ ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις (οὐ δέξονται δὲ, εἰ σωφρονοῦσι) πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ποιήσει. Sed brevitatis studio sic scripsit, ut Germanice interpretandum sit: welcher nicht denen, die ihn — nicht aufnehmen werden, wenn sie klug sind, Krieg statt Frieden bringen wird. In quo simul est hyperbaton pro τοῖς οὐ δεξομένοις. — Hoc illud est, quod Cicero ait de Orat. II, 18. Qui (Thucydides) ita creber est rerum frequentia, ut verborum prope numeram sententiarum numero censeatur; ita porro verbis aptus et pressus, ut nescias utrum res oratione an verba sententiae illustrentur.

Σαμίαν ἀποστάντων. Hoc de bello uberius loquitur infra c. 115—117.

τος τοιάνδε, ἦν οὐκ ἐχθροὶ ὄντες, ὥστε βλάπτειν, οὐδ' αὖ φίλοι, ὥστ' ἐπιζηῆσθαι, ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι φάμεν ζῆναι. νεῶν γὰρ μακρῶν σπανίσαντες ποτε πρὸς τὸν Αἰγινήτων ὑπὲρ τὰ Μηδικὰ πόλεμον, παρὰ Κορινθίων εἰκοσι ναῦς ἐλάβετε· καὶ ἡ εὐεργεσία αὕτη τε καὶ ἡ ἐς Σαμίους, τὸ δὲ ἡμᾶς Πελοποννησίους αὐτοῖς μὴ βοηθῆσαι, παρέσχεον ὑμῖν Αἰγινήτων μὲν ἐπικράτησιν, Σαμίων δὲ κόλασιν, καὶ ἐν καιροῖς τοιούτοις ἐγένετο, οἷς μάλιστα ἄνθρωποι ἐπ' ἐχθροῦς τοὺς σφετέροὺς λόντες τῶν πάντων ἀπεριοπτοὶ εἰσι παρὰ τὸ νῆαν. φίλον τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, ἦν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἢ πολεμιόν τε τὸν ἀντιστάντα, ἦν καὶ τυχεφίλος εἴν· ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεία χεῖρον τίθενται φιλονεικίας ἐνεκα τῆς αὐτίκα.

42. „Ὡν ἐνθυμηθέντες, καὶ νεώτερός τις παρὰ πρεσβυτέρου αὐτὰ μαθῶν, ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι, καὶ μὴ νομισθῆναι δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι, ζῦμφορα δὲ, εἰ πολεμήσει, ἄλλα εἶναι. τὸ τε γὰρ ζυμφέρον, ἐν ᾧ ἂν τις ἐλάχιστα ἐπαρτήσῃ, μάλιστα ἐπιτεταται· καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου, ᾧ φοβούμεντες ὑμᾶς Κερκυραῖοι κελεύουσιν ἀδικεῖν, ἐν ἀφανεί ἐτι κείται, καὶ οὐκ ἄξιον ἐπαρθέντας αὐτῷ φανεράν ἐχθραν ἤδη καὶ οὐ μέλλουσαν πρὸς Κορινθίους κτήσασθαι· τῆς δὲ ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγαρέας ὑποψίας σῶφρον ὑφελεῖν μάλλον· ἢ γὰρ τελευταία χάρις καιρὸν ἔχουσα, κἂν ἐλάσσων ἢ, δύναται μείζον ἐγκλημα λύσαι. μὴδ' ὅτι ναυτικῷ ζυμμαχίαν μεγάλην διδοῦσιν, τοῦτω ἐφέλκεσθε. τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν τοὺς ὁμοίους ἐχυρωτέρα δύναμις, ἢ τῷ αὐτίκα φανερῶ ἐπαρθέντας διὰ κινδύνων τὸ πλεον ἔχειν.

43. „Ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες οἷς ἐν τῇ Λακεδαιμονίᾳ αὐτοὶ προεἰκομεν, τοὺς σφετέροὺς ζυμμάχους αὐτὸν τινα κολλῆσαν, νῦν παρ' ὑμῶν τὸ αὐτὸ ἀξιούμεν κομίζεσθαι, καὶ μὴ τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ ὠφεληθέντας τῇ ὑμετέρᾳ ἡμᾶς βλάψαι. τὸ δ' ἴσον ἀνταπόδοτε, γνόντες τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ ὅ τε ὑπουργῶν φίλος μάλιστα, καὶ ὁ ἀντιστάς

41. ἐπιζηῆσθαι est h. l. vicissim uti, quam vim praepos. ἐπί Riegers in Lex. s. v. ἐπιφράζομαι explicat. Sententia: Non nos a vobis alio adiuti sumus, ut vos a nobis, neque intercedunt mutua inter nos officia: sed debitam a vobis gratiam flagitamus.

πρὸς τὸν Αἰγινήτων. Corinthiorum beneficium huc pertinens enarrat Herodotus 6, 89. Hoc factum est bello Aeginetico primo. Aliud beneficium Corinthiorum in Athenienses collatum, cum Hippium restitutori essent Lacedaemoni, legitur apud eundem Herodotum 5, 92 sq.

42. ἀμύνεσθαι apud Thucydi-

dem interdum est pro ἀμείβεσθαι, ut h. l. Cf. 4, 63.

ἢ γὰρ τελευταία χάρις — λύσαι. „Valet enim gratia ad extremum opportune collocata, etiamsi minor sit, maius opprobrium diluere.“ — Ἐγκλημα pertinet ad Corinthiorum cum Atheniensibus priorem inimicitiam, maxime bello Aeginetico secundo (vid. 1, 105.), quod bellum gestum est anno a. Chr. nat. 458. Bellum autem adversus Samios, quo referenda est Corinthiorum in Athenienses gratia, incidit in annum a. Chr. 440. Ergo posterior haec χάρις fuit.

43. αὐτόν τινα κολλῆσειν, vid. c. 40 extr.

ἐχθρός. καὶ Κερκυραίους τοὺςδε μῆτε ξυμμάχους δεχέσθε βίημων, μῆτε ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικοῦσι. καὶ τάδε ποιῶντες τι προσήκοντά τε δράσετε, καὶ τὰ ἄριστα βουλευάσθε ὑμῖν αὐτοῖς." Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορινθιοὶ εἶπον.

44. Ἀθηναῖοι δὲ ἀκούσαντες ἀμφοτέρων, γυνομένης καὶ δις ἐκκλησίας, τῇ μὲν προτέρα οὐχ ἤσσαν τῶν Κορινθίων ἀπεδέξαντο τοὺς λόγους, ἐν δὲ τῇ ὑστεραῖα μετέγνωσαν Κερκυραίοις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν· (εἰ γὰρ ἐπὶ Κόρινθον ἐκέλευον σφίσι οἱ Κερκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αὐτοῖς αἱ πρὸς Πελοποννησίους σπονδαί·) ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο, τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν, ἕαν τις ἐπὶ Κέρκυραν ἴη, ἢ Ἀθήνας, ἢ τοὺς τούτω ξυμμάχους. ἰδοῦκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησίους πόλεμος καὶ ὡς ἔσσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προσέσθαι Κορινθίοις, ναυτικὸν ἔχουσιν τοσοῦτον, ξυγκρούειν δὲ ὅτι μάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα ἀσθενεστέροις οὖσιν, ἦν τι δέη Κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν ἐς πόλεμον καθιστῶνται. ἄμα δὲ τῆς τῆς Ἰταλλίας καὶ Σικελίας καλῶς ἐφαίνετο αὐτοῖς ἢ νῆσος ἐν παράκτῳ κείσθαι.

45. Τριᾶντη μὲν γνώμη οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Κερκυραίους προεδέξαντο, καὶ τῶν Κορινθίων ἀπελθόντων, οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθούς. ἑστρατήγει δὲ αὐτῶν Λακεδαιμόνιος τε ὁ Κίμωνος καὶ Διότιμος ὁ Στρομβίχου καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους. προσέειπον δὲ αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι, καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν, ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων· οὕτω δὲ, κωλύειν κατὰ δύναμιν. προσέειπον δὲ ταῦτα τοῦ μὴ λύειν ἕνεκα τὰς σπονδὰς αἱ μὲν δὴ νῆες ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Κέρκυραν.

46. Οἱ δὲ Κορινθιοὶ, ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκευάσθη, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Κέρκυραν ναυαὶ πενήκοντα καὶ ἑκατόν. ἦσαν δὲ Ἑλλείων μὲν δέκα, Μεγαρέων δὲ δώδεκα, καὶ Λευκαδίων δέκα Ἀμπρακιωτῶν δὲ ἑπτὰ καὶ εἰκοσι, καὶ Ἀνακτορίων μίαν· αὐτῶν δὲ Κορινθίων ἑνεήκοντα. στρατηγὸι δὲ τούτων ἦσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἐκάστων, Κορινθίων δὲ Ξενοκλείδης ὁ Εὐθύκλειος, πέμπτος αὐτός. ἐπειδὴ δὲ προσέμιξαν τῇ κατὰ Κέρκυραν ἡκείρω ἀπὸ Λευκάδος πλέοντες, ὀρμίζονται ἐς Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς. ἔστι δὲ λίμνη, καὶ πόλις ὑπὲρ αὐτοῦ κεῖται ἀπὸ θαλάσσης, ἐν τῇ Ἐλαιάτιδι τῆς Θεσπρωτίδος Ἐφύρα· ἐξίησι δὲ παρ' αὐτὴν Ἀχερουσία λίμνη ἐς θάλασσαν διὰ δὲ τῆς Θεσπρωτίδος Ἀχέρων ποταμὸς ὄρων ἐσβάλλει ἐς αὐτήν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει. ῥεῖ δὲ καὶ Θύαμι ποταμὸς, ὀρίζων τὴν Θεσπρωτίδα καὶ Κεστρίνην· ὦν ἐντὸς ἰ

44. ἐπιμαχίαν, i. e. ἐπιβήθειον, genus societatis accuratius definitum addita hostis defendendi conditione.

46. ὦν ἐντὸς, int. ποταμῶν. Nam Cestrine a littore erat remota, ad

dextram Thyamis ripam sita, quoniam hoc fluvio a Thesprotide separatur in Thesprotia igitur et Chimerium situm fuit, non inter illas terras, sed inter Thyamin et Acherontem proxima nebat.

ώρα ἀνέγει τὸ Χειμέριον. οἱ μὲν οὖν Κορινθιοὶ τῆς ἡπείρου ἐπαύσαντο ὁρμίζονταί τε καὶ στρατοπέδου ἐποιήσαντο.

47. Οἱ δὲ Κερκυραῖοι ὡς ἤσθοντο αὐτοὺς προσπλέοντας, κληρώσαντες δέκα καὶ ἑκατὸν ναῦς, ἃν ἤρχε Μειμαδῆς καὶ Διομίδης καὶ Εὐρύβρατος, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν μιᾷ τῶν νήσων, αἱ καλοῦνται Σύβοτα· καὶ αἱ Ἀττικαὶ δέκα παρήσαν. ἐκὶ δὲ τῆ Λευκίμνῃ αὐτοῖς τῷ ἀκρωτηρίῳ ὁ πεζὸς ἦν, καὶ Ζακυνθίαν χίλιοι ὀπλίται βεβοηθηκότες. ἦσαν δὲ καὶ τοῖς Κορινθίοις ἐν τῇ ἡπείρῳ πολλοὶ τῶν βαρβάρων παραβεβοηθηκότες. οἱ γὰρ ταύτη ἡπειρώται αἰεὶ ποτε αὐτοῖς φίλοι εἰσίν.

48. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκευάσθη τοῖς Κορινθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν σιτία ἀνήγοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀπὸ τοῦ Χειμερίου νυκτός. καὶ ἅμα ἔφ' πλείοντες καθορῶσι τὰς τῶν Κερκυραίων ναῦς μετεώρους τε καὶ ἐπὶ σφῶς πλεούσας. ὡς δὲ κατεῖδον ἀλλήλους, ἀντικαριτάσσοντο, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας Κερκυραίων αἱ Ἀττικαὶ νῆες, τὸ δὲ ἄλλο αὐτοὶ ἐπέιχον, τρία τεῖλα ποιήσαντες τῶν νεῶν, ἃν ἤρχε τριῶν στρατηγῶν ἐκάστου ὡς οὕτως μὲν Κερκυραῖοι ἐτάξαντο. Κορινθίοις δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας αἱ Μεγαρίδες νῆες εἶχον καὶ οἱ Ἀμφρακιστίδες· κατὰ δὲ τὸ μέσον οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ὡς ἑκάστοι· εὐώνυμον δὲ κέρας αὐτοὶ οἱ Κορινθιοὶ ταῖς ἀριστα τῶν νεῶν πλεούσας, κατὰ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸ δεξιὸν τῶν Κερκυραίων, εἶχον.

49. Συμμιξάντες δὲ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἐκατέρωθεν ἦρθη, ἐπαύμαχον, πολλοὺς μὲν ὀπλίτας ἔχοντες ἀμφοτέρωθεν ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων, πολλοὺς δὲ τοξότας τε καὶ ἀκοντιστάς, τῷ κλιμακίῳ τρόπῳ ἀπειρώτερον ἔτι παρεσκευασμένοι. ἦν τε ἡ ναυμαχία καρτερὰ, τῇ μὲν τέχνῃ οὐχ ὁμοίως, πεζομαχίᾳ δὲ τὸ πλεονέκτημα προσφεροῦς οὐδα. ἐπειδὴ γὰρ προσβάλλοιεν ἀλλήλοις, οὐ σφίγας ἀπέκλυοντο, ὑπὸ τε πλήθους καὶ ὄχλου τῶν νεῶν, καὶ μάλιν τι πιστεύοντες τοῖς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὀπλίταις ἐπὶ τὴν νῆα, αἱ καταστάντες ἐμάχοντο, ἡσυχάζουσάν τῶν νεῶν. δικάπλοι δ' οὐκ ἦσαν, ἀλλὰ θυμῷ καὶ ῥώμῃ τὸ πλεονέκτημα ἐπαύμαχον ἢ ἐπιστήμῃ. πανταχῇ μὲν οὖν πολὺς θόρυβος, καὶ ταρυγῶδες ἦν ἡ ναυμαχία, ἐν ἣ αἱ Ἀττικαὶ νῆες παραγιγνώμεναι τοῖς Κερκυραίοις, εἴ πῃ πιέζοντο, φόβον μὲν παρεῖχον τοῖς ἐναντίοις, μάχης δὲ οὐκ ἤρχον δεδιότες οἱ στρατηγοὶ τὴν ἀφρόνησιν τῶν Ἀθηναίων. μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων ἐπόνει. Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι εἰκοσὶ ναυσὶν αὐτοὺς ἐπαύμαχον, καὶ καταδιώξαντες σποράδας ἐς τὴν ἡπείρου, μέγα τοῦ στρατοπέδου πλεύσαντες αὐτῶν καὶ ἐπεκράσαντες ἐνέπρησαν τε τὰς σκηνὰς ἐρήμους, καὶ τὰ χρήματα διήρπασαν. ταύτη μὲν οὖν οἱ Κορινθιοὶ καὶ οἱ ξύμμαχοι ἤσσαντό τε, καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπεκράτην· ἢ δὲ αὐτοὶ ἦσαν οἱ Κορινθιοὶ, ἐπὶ τῷ εὐώνυμῳ, πολὺ ἐνίκων, τοῖς Κερκυραίοις τῶν εἰκοσὶ νεῶν ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους ἐκ τῆς ἰδιώξεως οὐ παρούσων. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὀργῶντες τοὺς Κερκυραίους πιεζομένους, μᾶλλον ἦδη ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεχόμενοι ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τι· ἐπεὶ δὲ ἡ τροπὴ ἐγένετο λαμπρῶς, καὶ ἐνέ-

πειντο οἱ Κορινθιοί, τότε δὴ ἔργου πᾶς εἶχετο ἤδη, καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι, ἀλλὰ ξυνέπεισεν ἐς τοῦτο ἀνάγκης, ὥστε ἐπιχειρήσαι ἀλλήλοις τοὺς Κορινθίους καὶ Ἀθηναίους.

50. Τῆς δὲ τροπῆς γενομένης, οἱ Κορινθιοὶ τὰ σκάφια μὲν οὐχ εἰλον ἀναδύμενοι τῶν νεῶν, ἃς καταδύσειαν, πρόδὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐτράποντο, φονεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ ζωγρεῖν· τοὺς τε αὐτῶν φίλους, οὐκ ἀισθόμενοι ὅτι ἦσθην το οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα, ἀγνοοῦντες ἔκτεινον. πολλῶν γὰρ νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων, καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπεχουσῶν, ἐπειδὴ ξυνέμιξαν ἀλλήλοις, οὐ θάδως τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο, ὅποιοι ἐκράτουν ἢ ἐκρατοῦντο. ναυμαχία γὰρ αὐτῇ Ἑλλήσι πρὸς Ἑλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται. ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν τοὺς Κερκυραίους οἱ Κορινθιοὶ ἐς τὴν γῆν, πρὸς τὰ ναύαγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο· καὶ τῶν κλειστῶν ἐκράτησαν ὥστε προσκομίσαι πρὸς τὰ Σύβοτα, οἱ αὐτοῖς δὲ κατὰ γῆν στρατοὺς τῶν βαρβάρων προσεβεβοηθήκει. ἔστι δὲ τὰ Σύβοτα τῆς Θεσπρωτίδος λιμὴν ἔρημος. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, αὐθιγὰ ἀδροισθέντες ἐπέπλεον τοῖς Κερκυραίοις. οἱ δὲ ταῖς πλωτμοῖς καὶ ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ μετὰ τῶν Ἀττικῶν νεῶν καὶ αὐτοὶ ἀντέπλεον, δεισαντες μὴ ἐς τὴν γῆν σφῶν περῶσιν ἀποβαλεῖν ἤδη δὲ ἦν ὄψε, καὶ ἐπιπαιώνιστο αὐτοῖς ὡς ἐς ἐπίπλουν. καὶ οἱ Κορινθιοὶ ἐξακλίης πρὺμναν ἐκρούοντο, κατιδόντες εἰκοσὶ ναῦς Ἀθηναίων προσπλεύσας, ἃς ὕστερον τῶν δέκα βοηθούσιν ἐξέπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι, δεισαντες, ὅπερ ἐγένετο, μὴ νικηθῶσιν οἱ Κερκυραῖοι, καὶ αἱ σφέτεραι δέκα νῆες ὀλίγα ἀμύνειν ὄσι.

51. Ταύτας οὖν προΐδόντες οἱ Κορινθιοὶ, καὶ ὑποτοπήσαντες ἀπ' Ἀθηναίων εἶναι οὐχ ὅσας ἐώρων, ἀλλὰ πλείους· ὑπανεχώρουν. τοῖς δὲ Κερκυραίοις (ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς) οὐχ ἐωρῶντο, καὶ ἰθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρὺμναν κρουομένους, πρὶν τινεὶς ἰδόντες εἶπον ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλεύουσι· τότε δὲ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρουν· ξυνεσκόταξε γὰρ ἤδη, καὶ οἱ Κορινθιοὶ ἀποτρεπόμενοι τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο. οὕτω μὲν ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλήλων, καὶ ἡ ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς νύκτα. τοῖς Κερκυραίοις δὲ στρατοπεδευομένοις ἐπὶ τῇ Λευκίμνῃ αἱ εἰκοσὶ νῆες [αἱ] ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐταί, ὧν ἦρχε Γλαύκων τὸ Λεάγρου καὶ Ἀνδοκίδης ὁ Λεωγόρου, διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων προσκομισθεῖσαι, κατέπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον, οὐ πολλῶ ὕστερον ἢ ᾤφθησαν. οἱ

50. τῶν πρὸ αὐτῆς. Plerique libri exhibent ἐαυτῆς, quod Bekkerus recepit. — Παυλοῦ ἀντὶ τοῦ ἀπαιτήτου φονεύειν — ζωγρεῖν non cum praepositione πρὸς iungendos esse docet defectus articuli. Vid. Hermann. ad Vig. p. 702.

51. ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπι-

πλεύουσι. Verte: Dort kommen Schiffe her. Haec enim vis est pronominis demonstrativi, ubi nomini substantivo sine articulo iunctum est. Ita 2, 74. ὅτι ἐπὶ γῆν τῆνδε ἤλθομεν, ἐν ἧ κατέρες ἡμῶν — Μήδων ἐκράτησαν, i. e. nos in agrum hic venisse, in quo cet.

ἡ Κερκυραῖοι (ἦν γὰρ νύξ) ἐφοβήθησαν, μὴ πολέμια ᾶσιν, ἕκτα δὲ ἐγνωσαν, καὶ ὤρμισαντο.

52. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀναγόμεναι αἷ τε Ἀττικά τριάκοντα νῆες καὶ τῶν Κερκυραίων ὄσαι πλοῖμοι ἦσαν, ἐπέπλευσαν ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς Συβότοις λιμένα, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὤρμουν, βουλομένοι εἰδέναι, εἰ ναυμαγήσουσιν. οἱ δὲ τὰς μὲν ναῦς ἄραντες ἀπὸ τῆς γῆς καὶ παραταξάμενοι μετεώρους ἤσυχάζον, ναυμαχίας οὐ διανοοῦμενοι ἄρχειν ἐκόντες, ὄρῶντες προσγεγενημένας τε ναῦς ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἀκραιφνεῖς, καὶ σφίσι πολλὰ τὰ ἄπορα ξυμβεβηκότα, αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς, οὓς ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχον, καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὔσαν τῶν νεῶν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ· τοῦ δὲ οἴκαδὲ πλοῦ μᾶλλον διεσκόπων, ὅπη κομισθῆσονται, δεδιότες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι, νομίσαντες λελυσθαι τὰς εἰσόδους, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον, οὐκ ἐῶσι σφᾶς ἀποπλεῖν.

53. Ἐδοξεν οὖν αὐτοῖς, ἄνδρας ἐς κελήτιον ἐμβιβάσαντας ἐνευ κηρυκίου προσπέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ πείραν ποιῆσθαι. πέμψαντές τε ἔλεγον τοιαῦτα· Ἄδικεῖτε, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες, καὶ σπονδὰς λύοντες. ἡμῖν γὰρ πειρίους τοὺς ἡμετέρους τιμωρομένους ἐμποδῶν ἴστασθε, αἷα ἀνταιρόμενοι. εἰ δ' ὑμῖν γνώμη ἐστὶ κλύειν τε ἡμᾶς εἰ Κέρκυραν ἢ ἄλλοσε, εἰ ποὶ βουλόμεθα, κλεῖν, καὶ τὰς εἰσόδους λύετε, ἡμᾶς τοῦδε λαβόντες πρῶτον χρήσασθε ὡς πειρίους. Οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ Κερκυραίων τὸ ἐπιτρατόπεδον, ὅσον ἐκήμουσεν, ἀνεβόησεν εὐθύς λαβεῖν τε αὐτοὺς καὶ ἀποκτεῖναι. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοιαῦτα ἀπεκρίναντο· Ὅτε ἄρχομεν πολέμου, ᾧ ἄνδρες Πελοποννήσιοι, οὔτε τὰς εἰσόδους λύομεν· Κερκυραίοις δὲ τοῖςδε, ξυμμάχοις οὐαί, βοηθεῖν ἠέδομεν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοσέ ποὶ βούλεσθε κλεῖν, οὐ κωλύομεν· εἰ δὲ ἐπὶ Κέρκυραν πλευσεῖσθε, ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι γῆρας, οὐ περιοσόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν.“

ταὶ ὤρμισαντο, int. αἱ νῆες. Item πολέμια paullo ante exigit. Sic nepe variat subiectum.

52. καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὐ-
τεν. Pendet accusativus ex ὄρῶντες.
sed propter particulas τέ — καί, qui-
bus haec membra connexa sunt, cum
καὶ τὰ ἄπορα pertineat utrumque, ex-
spectes genitivum ἐπισκευῆς οὐκ οὐ-
τεν, qui aut a praepositione pendeat,
aut absolutus sit. Ergo etiam h. l. est
quaedam ἀνακλισηδία.

τοῦ δὲ οἴκαδὲ πλοῦ μ. δι-
εσκόπων. Genitivus pendet a verbo
κομισθῆσονται, quod h. l. significat de
ἀπορα re cogitare. Infra c. 68. τῶν
ἀρχόντων μᾶλλον ὕπεροσθε, ubi ta-
men genitivus etiam aliter potest ex-
plicari.

Ἐνευ κηρυκίου. Caduceo

legati utebantur in bello, qui eius re-
ligione tuti et sacrosancti erant. In
pace sine caduceo (ἀκηρύκτως c. 146.)
ad hostes se conferebant. Corinthii vo-
lebant adhuc amici et socii Athenen-
sium videri, certe explorare, ipsasne
impune abire liceret.

τῶν δὲ Κερκυραίων. Nomen
Κερκυραίων Scholiasta non agnoscit,
et delendum videtur, quia μὲν aliter
non suo est loco, sed legendum fuerit
τῶν δὲ Κερκυραίων μὲν τὸ στρατό-
πεδον, ut monuit Dindorf. Sed licet
suspicio non vana sit loci ab interprete
vel certe ex interpretatione corrupti,
tamen cum codices omnes taceant, ni-
hil decernimus; praesertim cum vul-
gata lectio aptam interpretationem ad-
mittat: Vociferabatur Corcyraeorum
exercitus ea pars, quae adstans loquen-
tis vocem exaudiebat.

54. Τοιαῦτα τῶν Ἀθηναίων ἀποκριναμένων, οἱ μὲν Κορινθιοὶ τὸν τε πλοῦν τὸν ἐπ' οἴκου παρεσκευάζοντο, καὶ τροπαῖον ἔστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ Συβότοις. οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὰ τε ναύαγια καὶ νεκροὺς ἀνείλοντο τὰ κατὰ σφῶς ἐνεχθέντα ὑπὸ τε τοῦ ροῦ καὶ ἀνέμου, ὃς γενόμενος τῆς νικτὸς διεσκέδασεν αὐτὰ πανταχῇ· καὶ τροπαῖον ἀντέστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις, ὡς νενικηότες. γνώμη δὲ ἐκάτεροι τοῦδε τὴν νίκην προσεποιήσαντο· Κορινθιοὶ μὲν κρατήσαντες τὴν ναυμαχίαν μέχρι νικτὸς, ὥστε καὶ ναύαγια πλεῖστα καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι, καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάσσους χιλίων, ναῦς τε καταδύσαντες περὶ ἑβδομήκοντα, ἔστησαν τροπαῖον· Κερκυραῖοι δὲ τριάκοντα ναῦς μάλιστα διασφειρατέες, καὶ ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον, ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφῶας αὐτοὺς ναύαγια καὶ νεκροὺς, καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ κέρματα κρουόμενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορινθιοὶ, ἰδόντες τὴν Ἀττικὰς ναῦς, καὶ ἐπειδὴ ἦλθον, οὐκ ἀντέπλεον ἐκ τῶν Συβότων, διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν. οὕτω μὲν ἐκάτεροι νικητέοντες ἤξιουν.

55. Οἱ δὲ Κορινθιοὶ ἀποπλέοντες ἐπ' οἴκου Ἀνακτόρου δ' ἔστιν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμφρακικοῦ κόλπου, εἶλον ἀπὸ τῆς (ἣν δὲ κοινὸν Κερκυραίων καὶ ἐκείνων) καὶ καταστήσαντες ἐν αὐτῷ Κορινθίους οἰκίτορας ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· τῶν Κερκυραίων ὀκτακοσίους μὲν, οἱ ἦσαν δοῦλοι, ἀπέδουσαν πεντήκοντα δὲ καὶ διακοσίους δῆσαντες ἐφύλασσαν, καὶ διαπραεῖα εἶχον πολλῇ, ὅπως αὐτοῖς τὴν Κέρκυραν ἀναχωρήσαντες προσποιήσειαν. ἐνύγχανον δὲ καὶ δυνάμει αὐτῶν κλειεὺς πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως. ἡ μὲν οὖν Κέρκυρα οὕτως περιγίγνεται τῷ πολέμῳ τῶν Κορινθίων, καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτῆς. αἰτία δὲ αὕτη πρώτη ἐγένετο τοῦ πολέμου τοῖς Κορινθίοις ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι σφίσιν σπονδαῖς μετὰ Κερκυραίων ἐνανμάχουν.

56. Μετὰ ταῦτα δ' εὐθὺς καὶ τὰς ξυμβῆθαι γενέσθαι τῶν Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων διάφορα ἐς τὸ πολεμεῖν. τῶν γὰρ Κορινθίων πρᾶσσόντων ὅπως τιμωρήσονται αὐτούς, ὑποστήσαντες τὴν ἔχθραν αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι Ποτιδαιάτας, οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ Ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης, Κορινθίων ἀποικίας αὐτῶν δὲ ξυμμάχους φόρον ὑποτελεῖς, ἐκίλουν τὸ ἐς Παλλήνην τεῖχος καθελεῖν καὶ ὀμήρους δοῦναι, τοὺς τε ἐπιδημιολογούς ἐπιπέμπειν, καὶ τὸ λοιπὸν μὴ δεχέσθαι, οὗς κατὰ ἕκαστον Κορινθιοὶ ἔκρηπον· δεισαντες μὴ ἀποστῶσιν ὑπὸ Περδίκκου πεδόμενοι καὶ Κορινθίων, τοὺς τε ἄλλους τε ἐπὶ Θοράκης ξυναποστήσωσι ξυμμάχους.

57. Ταῦτα δὲ περὶ τοὺς Ποτιδαιάτας οἱ Ἀθηναῖοι

54. καὶ ἐπειδὴ ἦλθον. Multi libri addunt οἱ Ἀθηναῖοι, quod receperunt Bekk. Goell. et Poppo, qui tamen uncis includit. Et si postridie Athenienses una cum Corcyraeis adver-

sus Corinthios perfecti erant c. 52.), ut ἦλθον non minus ad Athenienses quam ad Corcyraeos reluceat; tamen hoc aptius videtur additamentum interpreti debemus.

κατασκευάζοντο εὐθύς μετὰ τὴν ἐν Κορινθῶν ναυμαχίαν, ἵτε γὰρ Κορινθιοὶ φανερώς ἤδη διάφοροι ἦσαν, Περδικίας δὲ Ἀλεξάνδρου, Μακεδόνων βασιλεὺς, ἐπεκολέμωτο, ζύμμαχος πρότερον καὶ φίλος ὦν. ἐπολεμάθη δὲ, ὅτι Φίλιππῳ πατρὸς αὐτοῦ ἀδελφῷ καὶ Δέρδῳ, κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιούμενοι, ἡ Ἀθηναῖοι ζυμμαχίαν ἐποιήσαντο. δεδιώς τε ἐκράσσειν, ἕς τε τῆς Λακεδαιμόνα κέμπων, ὅπως πόλεμος γένηται αὐτοῖς πρὸς Πελοποννησίους, καὶ τοὺς Κορινθίους προσεκοιῖτο, τῆς Ποτιδαίας ἕνεκα ἀποστάσεως· προσέφερε δὲ λόγους καὶ τοῖς ἐπὶ ἑκάστης Χαλκιδεῦσι καὶ Βοττιαίοις ζυναποστήναι, νομίζων, εἴ τι πράγμα ταῦτα ἔχοι ὁμορα ὄντα τὰ χωρία, ῥᾶον ἂν τὸν πόλεμον μετ' αὐτῶν ποιῆσθαι. ὦν οἱ Ἀθηναῖοι ἀλοθόμενοι, καὶ κλιόμενοι προκαταλαμβάνειν τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις, ἔκρινον γὰρ τριάκοντα νῆας ἀποστέλλοντες καὶ χιλίους ὀπλίτας ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ, Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομήδους μετ' αὐτῶν δέκα στρατηγούσωντες, ἐπιστέλλουσι τοῖς ἀρχουσι τῶν ποτιδαϊατῶν τε ὁμήρους λαβεῖν καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν, ὥστε τὰ πλησίον πόλεων φυλακὴν ἔχειν, ὅπως μὴ ἀποστήσονται.

58. Ποτιδαῖαι δὲ κέμπαντες μὲν καὶ παρ' Ἀθηναίους κέρβεις, εἴ πως πείσειαν μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδὲν, ἰδόντες δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαιμόνα μετὰ Κορινθίων, [ἐκράσσειν] ὅπως ἐτοιμάσαιντο τιμωρίαν, ἣν δὲ, ἐπειδὴ ἕς τε Ἀθηναίων ἐκ πολλοῦ κράσσαντες οὐδὲν εὗροντο ἐπιτήδειον, καὶ αἱ νῆες αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν καὶ ἐπὶ σφῶν ὁμοίως ἐπλεον, καὶ τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ὑπέσχεοντο αὐτοῖς, ἣν ἐπὶ Ποτιδαίαν ἴασιν Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν, τότε δὴ καὶ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀφίστανται μετὰ Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων, κοινῇ ζυνομόσαντες. καὶ Περδικίας πείθει Χαλκιδέας, καὶ ἐπὶ Θαλάσῃ πόλεις ἐπιπόντας καὶ καταβαλλόντας ἀνοικίσθαι· ἐς Ὀλυμπιον, μίαν τε πόλιν ταυτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι· τοῖς ἐπιπόντοις τούτοις τῆς ἐκπτοῦ γῆς τῆς Μυγδοτίας περὶ τὴν ἑλκίαν λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως ἂν ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος ᾗ. καὶ οἱ μὲν ἀνωμίζοντό τε καθαιρούσντες τὰς πόλεις, καὶ ἐς πόλεμον κατασκευάζοντο.

59. Αἱ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀφικνοῦνται ἐς τὴν ἐπὶ Θρόακς, καὶ καταλαμβάνουσι τὴν τε Ποτιδαίαν καὶ

καὶ Δέρδα. Derdas erat Arcei filius, Perdiccae consobrinus.

κράσσειν ἕς τε τὴν Λακεδαιμόνα. Hoc dictum puta pro πρὸς Λακεδαιμονίους ἐκράσσειν κέμπων, ut deinceps respondeat verbum καὶ προσεκοιῖτο, non ἀπὸ τοῦ κέμπων, sed ἀπὸ τοῦ κέμπων, quod est participium προσκοιῖται. Frequens huiusmodi particulae τὴν transpositio.

ὅπως μὴ ἀποστήσονται. ὅπως μὴ ἀποστήσονται, quod o-
dicibus obsidet, praeter Gr. et

G. a prima manu, et Lauz. Sed cum defecisse graece sit ἀποστήσασθαι, non ἀποστήσασθαι (vid. exempla 3, 13.), recte futurum exhibuit Bekk. Eadem verba redeunt 8, 4.

58. ὑπέσχεοντο. Ex aliquot optimaenotae libris Bekk. et Porro receperunt ὑπέσχετο.

59. τὴν τε Ποτιδαίαν. Particulam τὴν omittunt septem praestantissimi libri, quae etiam a sibi non recte additur, h. l. tamen servanda vi-

τάλλα ἀφεστηκότα. νομισαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀδύνατα εἶναι πρὸς τε Περδικκαν πολεμῆν τῇ παρούσῃ δυνάμει καὶ τὰ ξυναφεσιώτα χωρία, τρέπονται ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρότερον ἐξεπέμποντο· καὶ καταστάντες ἐπολέμουν μετὰ Φιλίππου καὶ τῶν Λέρδου ἀδελφῶν, ἄνωθεν στρατιᾷ ἐσβληγόντων.

60. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Κορινθιοὶ, τῆς Ποτιδαίας ἀφεστηκυίας καὶ τῶν Ἀττικῶν νεῶν περὶ Μακεδονίαν οὖσῶν, δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ, καὶ οὐκ εὖ τὸν κίνδυνον ἠγούμενοι, πέμπουσιν ἑαυτῶν τε ἐθελοντάς, καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων μισθῷ πείσαντες, ἑξακοσίους καὶ χιλίους τοὺς πάντας ὀπλίτας καὶ ψιλοὺς τετρακοσίους. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἀριστέυς Ἀδειμάντου, κατὰ φιλλίαν τε αὐτοῦ οὐχ ἥμιστος οἱ πλείστοι Κορινθίου στρατιῶται ἐθελονταὶ ξυνέσποντο· ἦν γὰρ τοῖς Ποτιδαίαισι ἀπὸ ποτὶ ἐπιτήδειος, καὶ ἀφικνοῦνται τεσσαρακοσὶ ἡμέρᾳ ὕστερον ἐπὶ Θράκης, ἢ Ποτιδαία ἀπέστη.

61. Ἦλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εὐθύς ἡ ἀγγελία τῆς πόλεως ὅτι ἀφεσιώσιν· καὶ πέμπουσιν, ὡς ἤσθοντο καὶ τοῖς μετὰ Ἀριστίῳ ἐπιπαρόντας, διςχιλίους ἑαυτῶν ὀπλίτας καὶ τεσσαρακόκοντα ναῦς, πρὸς τὰ ἀφεσιώτα, καὶ Καλλίαν τὸν Καλλιάρχου πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν. οἱ ἀφικόμενοι εἰς Μακεδονίαν πρῶτον, καταλαμβάνουσι τοὺς προτέρους χιλίους Θέρμιον ἀφ' ἧς ἤρχηκός τε καὶ Πύδναν πολιορκούντας. προσκαθεζόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν Πύδναν ἐπολιόρκησαν μὲν, ἔπειτα δὲ ζύμβασιν ποιησάμενοι καὶ ξυμμαχίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὸν Περδικκαν, ὡς αὐτοὺς κατήκειεν ἡ Ποτιδαία καὶ ὁ Ἀριστέυς παρακληθῶς, ἀπανίστανται ἐκ τῆς Μακεδονίας· καὶ ἀφικόμενοι εἰς Βέροιαν, κάκειθεν ἐπιστρέψαντες καὶ περῶσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου καὶ οὐχ ἔλόντες, ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν Ποτιδαίαν, τριςχιλίους μὲν ὀπλίταις ἑαυτῶν, χωρὶς δὲ τῶν ξυμμαχῶν πολλοῖς, ἰσπεῦσι δὲ ἑξακοσίους Μακεδόνων μετὰ Φιλίππου καὶ Πανσανίου· ἅμα δὲ νῆες παρεπίπλον ἐβλήθηκοντα. κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες, τριταῖοι ἀφίκοντο εἰς Ἰγώνον, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο.

62. Ποτιδαίαιται δὲ καὶ οἱ μετὰ Ἀριστίῳ Πελοποννησίων

detur. Eadem discrepantia scripturae est supra c. 54. in verbis ὑπὸ τε τοῦ φῶς καὶ ἀνέμου. — Τὰ ἐπὶ Θράκης sunt regiones Thraciae vicinae, h. l. Chalcidica.

ἐφ' ὅπερ καὶ τ. π. ἐξεπέμποντο. Pronomen ne refer ad infinitivum τρέπεσθαι, sed potius ad totam enunciationem τρεπ. ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ut subaudias πρῶτα, ἔργον. Cf. 6, 47.

ἄνωθεν, non classe et a mari, sed ab interiore terra pedestri exercitu.

60. δεδιότας περὶ τῷ χωρίῳ. Sic rursus c. 67 init. c. 74 extr. 4, 70.

Etiam cum genitivo περὶ τῶν ἐν ἀφ' ἧς δεδιότας 7, 75 med.

ἢ Ποτιδαία ἀπέστη. Alii Sed illud codd. omnes et Schol. habent. Plene dicendum erat ἢ ἢ. Vid. Bismann. ad Demosth. Mid. p. 69.

61. κάκειθεν ἐπιστρέψαντες. Intellige de flexo ad urbem grediendam itinere, quod inde ab Igono loco incipiebat, cum in Beroeae viciniam venissent (ἐκείθεν). Itaque proxima illius participii explicandi causa a scriptore adiecta puto. Re non petrata institutum iter ulterius percuti sunt.

προσδεχόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἑστρατοπεδεύοντο πρὸς Ὀλύνθου ἐν τῷ Ἰσθμῷ, καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως ἐπεποιήντο. στρατηγὸν μὲν τοῦ περὶ πάντας οἱ ξυμμαχοὶ ἤρηντο Ἀριστέα, τῆς δὲ ἔκτου Πελοπίαν. ἀπέστη γὰρ εὐθύς πάλιν τῶν Ἀθηναίων, καὶ ξυνεμάχει τοῖς Ποτιδαίαισι, ἰόλαον ἀνθ' αὐτοῦ καταστήσας ἄρχοντα. ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστέως, τὸ μὲν μεθ' αὐτοῦ στρατόπεδον ἔχοντι ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἐπιτηρεῖν τοὺς Ἀθηναίους, ἦν ἐπίωσι, Χαλκιδέας δὲ καὶ τοὺς ἔξω Ἰσθμοῦ ξυμμαχοὺς καὶ τὴν παρὰ Πελοπίου διακοσίαν ἔκπον ἐν Ὀλύνθῳ μένειν, καὶ ὅταν Ἀθηναῖοι ἐπὶ σφας χωρῶσι, κατὰ ναύτου βοηθούσας ἐν μέσῳ ποιῶν αὐτῶν τοὺς πολεμίους. Καλλίας δ' αὖ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς καὶ οἱ ξυνάρχοντες τοὺς μὲν Μακεδόνας ἰππέας καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγους ἐπὶ Ὀλύνθου ἀποπέμπουσιν, ὅπως εἰργασί τοὺς ἐκεῖθεν ἐπιβοηθεῖν· αὐτοὶ δ' ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον ἐχώρουν ἐπὶ τὴν Ποτιδαίαν. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ ἐγένοντο, καὶ εἶδον τοὺς ἐναντίους παρασκευαζομένους ὡς ἐς μάχην, ἀντικαθίσταντο καὶ αὐτοί· καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ξυνέμισγον. καὶ αὐτὸ μὲν τὸ πρὸ Ἀριστέως κέρας, καὶ ὅσοι περὶ ἐκεῖνον ἦσαν Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων λογάδας, ἔτρεψαν τὸ καθ' αὐτοὺς, καὶ ἐπεξήλθον διακόντες ἐπὶ πολὺ· τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον τῶν τε Ποτιδαίων καὶ τῶν Πελοποννησίων ἤσσαντο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγεν.

63. Ἐπαναχωρῶν δὲ ὁ Ἀριστεὺς ἀπὸ τῆς διώξεως, ὡς ἔφαθ' ἄλλο στρατεύμα ἤσσημένον, ἠπόρησε μὲν ὀπιτέρως ἐκ τῆς Ποτιδαίας χωρήσας, ἢ ἐπὶ τῆς Ὀλύνθου, ἢ ἐς τὴν Ποτιδαίαν· ἔδοξε γοῦν ξυναγαγόντι τοὺς μεθ' αὐτοῦ ὡς ἐς ἐλάχιστον χωρίον, δρομῶν βιάσασθαι ἐς τὴν Ποτιδαίαν· καὶ παρήλθει παρὰ τὴν χηλὴν διὰ τῆς θαλάσσης βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς, ὀλίγους μὲν τινὰς ἀποβαλὼν, τοὺς δὲ πλείους σώσας. αὐτὸ δ' ἀπὸ τῆς Ὀλύνθου τοῖς Ποτιδαίαισι βοηθοί, (ἀπέχει δὲ ἔξῃγοντα μάλιστα σταδίων, καὶ ἔστι καταφανές,) ὡς ἡ μάχη ἐγένετο, καὶ τὰ σημεῖα ἤρθη, βραχὺ μὲν τι προσήλθον, ὡς βοηθήσοντες, καὶ οἱ Μακεδόνες ἰππῆς ἀντιπαρτάξαντο, ὡς

62. πρὸς Ὀλύνθου. Sic emendat Poppo vulgatum πρὸς Ὀλύνθου, apud Olynthum, cuius loco in quibusdam libris est πρὸ Ὀλύνθου, (ante Olynthum) in uno tantum πρὸς Ὀλύνθου, i. e. Olynthum versus; quod res postulat, cum castra apud Potidaeam essent.

στρατόπεδον ἔχοντι. Hoc praetuli cum aliis vulgato ἔχοντα.

63. ἔδοξε γοῦν. Certatim viri loci emendarunt δ' οὖν, ut supra 1, κ. Sed utroque loco vulgatum tuentur codices plerique omnes.

ὡς ἐς ἐλάχιστον, i. e. ἐς ὡς ἐλάχιστον, quemadmodum ὡς et ὅτι a

superlativo interposita praepositione saepe separantur. Vid. 3, 46. Sententia est, contractis in angustum copis cursu tendere ad Potidaeam.

παρὰ τὴν χηλὴν. Schol. χηλὴ καλεῖται οἱ ἐμπροσθεν τοῦ πρὸς θάλασσαν τεύχος προβεβλημένοι λίθοι διὰ τὴν τῶν κνυμάτων βίαν, μὴ τὰ τεύχος βλάπτοιο. εἰρηται δὲ παρὰ τὸ εὐκέναι χηλὴ βόας. Cf. ad 8, 90.

ἰππῆς δ' οὐδ' ἑτέροις παρ' ἑγένοντο. Hoc non nisi de ipsa pugna ad Potidaeam intelligendum. Nam utrisque equites erant Macedones, sed illi invicem alteri alteros observabant ad Olynthum versus. Vid. c. 62.

καλύδοντες· ἐπειδὴ δὲ διὰ τάχους ἢ νίκη τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο, καὶ τὰ σημεῖα κατεσπάσθη, πάλιν ἐκανεχώρουν ἐς τὸ τείχος, καὶ οἱ Μακεδόνες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους· ἰκπῆς δ' οὐδετέροις παρεγένοντο. μετὰ δὲ τὴν μάχην τροπαίον ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν τοῖς Ποτιδαιαταῖς. ἀπέθανον δὲ Ποτιδαιατῶν μὲν καὶ τῶν ξυμμαχῶν ὀλίγω ἑλάσσους τριακοσίων, Ἀθηναίων δὲ αὐτῶν πεντηκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός.

64. Τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τείχος εὐθύς οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέτειχίσαντες ἐφρούρουν· τὸ δ' ἐς τὴν Παλλήνην ἀτειχιστον ἦν οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἐν τῷ ἰσθμῷ φρουρεῖν, καὶ ἐς τὴν Παλλήνην διαβάντες τειχίζειν· δεδιότες μὴ σφίσις Ποτιδαιαταὶ καὶ οἱ ξύμμαχοι, γιγνομένοις δίχα, ἐπίδωντα καὶ πυνθανόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τὴν Παλλήνην ἀτειχιστον οὖσαν, χρόνῳ ὕστερον πέμπουσιν ἑξακοσίους καὶ χιλίους ὀπίστας ἑαυτῶν, καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρατηγόν. ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν Παλλήνην καὶ ἐξ Ἀφύτιος ὀρμῶντος προσήγαγε τῇ Ποτιδαίᾳ τὸν στρατὸν, κατὰ βραχὺ προοῖα καὶ κείρων ἅμα τὴν γῆν, ὡς δὲ οὐδεὶς ἐπέβη ἐς μάχην, ἀπέτειχε τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τείχος· καὶ οὕτως ἤδη κατὰ κράτος ἡ Ποτιδαία ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο, καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφορούσασαι.

65. Ἀριστεὺς δὲ, ἀποτιχισθείσης αὐτῆς, καὶ ἐλπὶδα οἱ δεμίαν ἔχων σωτηρίας, ἣν μὴ τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ ἄλλο παρὰ λόγον γίνηται, ξυνεβούλευε μὲν, πλὴν πεντακοσίων ἄνεμον ἠρηθῆσαι τοῖς ἄλλοις ἐκαλεῦσαι, ὅπως ἐπὶ πλείον σίτος ἀντίσχη, καὶ αὐτὸς ἠθέλει τῶν μινόντων εἶναι· ὡς οὐκ ἔπειθε, βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν, καὶ ὅπως τὰ ἔκωθεν ἔξει ὡς ἄριστα, ἐκπλοῦν ποιεῖται λαθῶν τὴν φυλακὴν τῶν Ἀθηναίων· καὶ παραμένων ἐν Χαλκιδεδεῦσι τὰ ἄλλα ξυνεπολέμει, καὶ Σερφυλλῶν λοχίας πρὸς τὴν πόλιν πολοὺς διέφθειρεν· ἐς τε τὴν Πελοπόννησον ἐπρασθεν ὄσα ὠφέλειά τις γενήσεται. μετὰ δὲ τῆς Ποτιδαίας τὴν ἀποτειχιστὴν Φορμίῶν μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χιλίους τὴν Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν ἐδήγουν, καὶ ἔστιν ἂ καὶ κολλίσματα εἰς.

66. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι μ

ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν, tamquam victores. Schol. Ἐπειδὴν τι μέρος ἠτήθη τῶν μαχομένων, μὴ δυναμένον τοὺς νεκροὺς αὐτοῦ λαβεῖν, αἰτεῖ γενέσθαι σκοπὰς, ἕως οὐ λαθὼν θάψῃ. Ἔστι δὲ κολλίαις, ὅτι καὶ ἀσπόνδους αὐτοὺς ἐκομίζοντο, δηλονότι κατὰ τὸ ἴσον ἔχοντες ἐκότεροι, καὶ τῆς μάχης ἰσοῤῥόπου γενομένης.

64. τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τείχος, is murus est, qui a Macedonia ad septemtrionem versus Potidaeam in-

tercluderet (ἀποτιχίσαντες); ad Pallenen spectabat ad meridiem, tamen eo tempore nondum extructa erat (ἀτειχιστον).

65. ἢ ἄλλο παρὰ λόγον. O legebatur παράλογον. Sed Thucydides ignorat adiectivum παράλογον (vid. 2, 91. 7, 71 extr. ubi item παράλογον scribendum.). Substantivo autem ὁ παράλογος utitur, ut 1, 78. τοῦ ἰσθμοῦ τὸν παράλογον. Monuit K. Ger. Comment. de Thucyd. histor. p. 267.

ῶται προεγεγένητο ἐς ἀλλήλους, τοῖς μὲν Κορινθίοις, ὅτι τὴν Ποτιδαίαν, ἑαυτῶν οὖσαν ἀποικίαν, καὶ ἄνδρας Κορινθίων τε καὶ Πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρχουν· τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἐς τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι ἑαυτῶν τε πόλιν ξυμμαχίδα καὶ φόρον ὑποταλῆ ἀπέστησαν, καὶ ἔλθόντες σφίσι ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμίχοντο μετὰ Ποτιδαιατῶν. οὐ μὲντοι ὁ γε πόλεμος καὶ ξυνεφέσκει, ἀλλ' ἔτι ἀνοκωχῆ ἦν. ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ Κορινθιοὶ ἔπραξαν.

67. Πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτιδαίας, οὐχ ἡσύχαζον, ἀνδρῶν τε σφίσι ἐόντων, καὶ ἅμα περὶ τῷ χωρίῳ δεδιότες· παρεκάλουν τε εὐθὺς ἐς τὴν Λακεδαιμόνα τοὺς ξυμμάχους, καὶ κατεβῶν ἔλθόντες τῶν Ἀθηναίων, ὅτι σπονδὰς τε λελυώτες εἶεν, καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. Αἰγυνηταὶ τε φανερώς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύφα δὲ, οὐχ ἥκιστα μετ' αὐτῶν ἐνήγον τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδὰς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, προσπαρκαλέσαντες τῶν ξυμμάχων καὶ εἰ τίς τι ἄλλο ἔφη ἠμικῆσθαι ὑπὸ Ἀθηναίων, ξύλλογον σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν εἰσθότα, λέγειν ἐκέλευον. καὶ ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἕκαστοι, καὶ Μεγαρής, δηλοῦντες μὲν καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλιστα δὲ, λιμένων τε εἰργασθαι τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ, καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς, παρὰ τὰς σπονδὰς. παρελθόντες δὲ τελευταῖοι οἱ Κορινθιοὶ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐάσαντες πρῶτον παροξύναι τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐπέικον τοιαῦτα.

68. „ΤΟ ΠΙΣΤΟΝ ὑμᾶς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλλας ἀπιστοτέρους ἐς τοὺς ἄλλους, ἦν τι λέγωμεν, καθίστησι· καὶ ἀπ' αὐτοῦ σωφροσύνην ἔχετε, ἀμαθία δὲ πλείονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε. κοιλᾶκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν ἃ ἐμέλλομεν ὑπὸ Ἀθηναίων βλαπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἕκαστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενοεῖτε ὡς ἐνεκεν τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσι· καὶ δι' αὐτὸ οὐ πρὶν πάθειν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμὲν, τοὺς ξυμμάχους τοὺςδε παρεκάλεσθε, ἐν οἷς προσήκει ἡμᾶς οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν, ὑπὸ μὲν Ἀθηναίων ὑβρίζομενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελουμένοι. καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς που ὄντες ἦλθικον τὴν Ἑλλάδα, διδασκαλίας ἂν ὡς οὐκ εἰδόσι προσέδει·

68. ἀλλὰ τῶν λεγόντων — λέγουσι. Genitivus h. l. aut pendet a verbo ὑπενοεῖν, ut in simili structura ap. 52., aut ex tota formula ὡς λέγουσι, idem significante quod τὸ λέγειν, quasi scripserit: ἀλλὰ τῶν λεγόντων ὑπενοεῖτε τὸ λέγειν (vel τοῦ ὡς λέγουσι) ἐνεκεν τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων. Eodem modo θανμάζειν cum genitivo frequens. Est genus attractionis, cuius loco e nostrae lin-

guae ingenio potius sic scribas: ἀλλὰ ὑπενοεῖτε ὡς οἱ λέγοντες ἐνεκεν τῶν αὐτ. ἰδ. διαφόρ. λέγουσι. Ergo redit ad notum schema *Datum quaeero ubi sit.* Thucyd. 1, 72. καὶ ἅμα τὴν σφαιτέραν πόλιν ἐβούλοντο σημεῖναι ὅση εἴη δύναμις. Unde apparet, non errare eos, qui a verbo ὑπενοεῖν genitivum pendere putent. Xenoph. Cyrop. V, 2, 18. ἐνενόησε αὐτῶν καὶ ὡς ἐπηρώτων ἀλλήλους τοιαῦτα.

καλύδοντες· ἐπειδὴ δὲ διὰ τάχους ἢ νίκη τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο, καὶ τὰ σημεῖα κατασπάσθη, πάλιν ἐπανεχώρουν ἐς τὸν τείχος, καὶ οἱ Μακεδόνες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους· ἰκπῆς δ' οὐδετέροις παρεγένοντο. μετὰ δὲ τὴν μάχην τροπαίου ἐστησαί οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν τοῖς Ποτιδαιαῖταις. ἀπέθανον δὲ Ποτιδαιατῶν μὲν καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγω ἑλάσσους τριακοσίων, Ἀθηναίων δὲ αὐτῶν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός.

64. Τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τείχος εὐθύς οἱ Ἀθηναῖοι ἀποτειχίσαντες ἐφρούρου· τὸ δ' ἐς τὴν Παλλήνην ἀτειχίστον ἦν οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἐν τε τῷ ἰσθμῷ φρουρεῖν, καὶ ἐς τὴν Παλλήνην διαβάντες τειχίζειν· δεδιότες μὴ σφίσιν οἱ Ποτιδαιαῖται καὶ οἱ ξύμμαχοι, γιγνομένοις δίχα, ἐπίδωνται καὶ πυρρῶνόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τὴν Παλλήνην ἀτειχίστην οὖσαν, χρόνον ὕστερον ἐμπουσιῶν ἑξακοσίους καὶ χιλίους ὀπλίτας ἑαυτῶν, καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρατηγόν. ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν Παλλήνην καὶ ἐξ Ἀφύτιος ὀρμώματος προσήγαγε τῇ Ποτιδαίᾳ τὸν στρατὸν, κατὰ βραχὺ προῖαί καὶ κείρων ἅμα τὴν γῆν, ὡς δὲ οὐδεὶς ἐπέβηκε ἐς μάχην, ἀπειχίσθη τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τείχος· καὶ οὕτως ἤδη κατὰ κράτος ἡ Ποτιδαία ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο; καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφοροῦσθαι.

65. Ἀριστέως δὲ, ἀποτειχισθείσης αὐτῆς, καὶ ἐπίδα οὐδεμίαν ἔχων σωτηρίας, ἦν μὴ τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ ἄλλο παρὰ λόγον γίγνηται, ξυμβούλευε μὲν, πλὴν πεντακοσίων ἄνεμον ἠρηθῆσθαι τοῖς ἄλλοις ἐκκαλεῦσαι, ὅπως ἐπὶ πλείονος σίτος ἀντίσχη, καὶ αὐτὸς ἤθελε τῶν μενόντων εἶναι· ὡς δ' οὐκ ἐπειθε, βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν, καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν ἔξει ὡς ἄριστα, ἐκπλοῦν ποιεῖται λαθῶν τὴν φυλακὴν τῶν Ἀθηναίων· καὶ παραμένων ἐν Χαλκιδεδεῦσι τὰ τε ἄλλα ξυνεπολιέμει, καὶ Σερμυλλίων λοχίστας πρὸς τῇ πόλει πολλοὺς διέφθειρεν· ἐς τε τὴν Πελοπόννησον ἐφρασθεν ὅπως ἀφέλεια τις γινήσεται. μετὰ δὲ τῆς Ποτιδαίας τὴν ἀποτειχίσθαι Φορμίων μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χιλίους τὴν Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν ἰδίῳ, καὶ ἔστιν ἂ καὶ πολλίσματα εἶλε.

66. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι μὲν

ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν, tamquam victores. Schol. Ἐπειδὴν τι μέρος ἠττηθῆ τῶν μαχομένων, μὴ θυνάμενον τοὺς νεκροὺς αὐτοῦ λαβεῖν, αἰτεῖ γενέσθαι σπονδὰς, ἕως οὗ λαβόν θάψῃ. Ἔστι δὲ κολλάκις, ὅτι καὶ ἀσπόνδους αὐτοὺς ἐκομίζοντο, δηλονότι κατὰ τὸ ἴσον ἔχοντες ἑκάτεροι, καὶ τῆς μάχης ἰσοφθόκων γενομένης.

64. τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τείχος, is murus est, qui a Macedonia ad septentrionem versus Potidaeam in-

tercluderet (ἀποτειχίσαντες); alie Pallenen spectabat ad meridiem, quae tamen eo tempore nondum exstructa erat (ἀτειχίστον).

65. ἢ ἄλλο παρὰ λόγον. Olli legebatur παράλογον. Sed Thucydidis ignorat adiectivum παράλογον (vid. 2, 91. 7, 71 extr. ubi item παράλογον scribendum.). Substantivo autem ὁ παράλογος utitur, ut 1, 78. τοῦ κλέμοντος τὸν παράλογον. Monnit Krueger. Comment. de Thucyd. histor. parte postrema p. 267.

αὐτὰ προεγενένητο ἐς ἀλλήλους, τοῖς μὲν Κορινθίοις, ὅτι τὴν Ποτιδαίαν, ἑαυτῶν οὖσαν ἀποικίαν, καὶ ἄνδρας Κορινθίαν τε καὶ Πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρουν· τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἐς τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι ἑαυτῶν τε πόλιν ξυμμαχίδα καὶ φόρου ὑποτελῆ ἀπέστησαν, καὶ ἐλθόντες σφίσι ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμίχοντο μετὰ Ποτιδαιατῶν. οὐ μὲντοι ὁ γε πόλεμος πῶς ξυνεξάρῳαγε, ἀλλ' ἔτι ἀνοκωχῆ ἦν. ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ Κορινθιοὶ ἔπραξαν.

67. Πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτιδαίας, οὐχ ἡσύχαζον, ἀνδρῶν τε σφίσι ἐνότων, καὶ ἅμα περὶ τῷ χωρῷ δεδιότες· παρεκάλουν τε εὐθύς ἐς τὴν Λακεδαιμόνα τοὺς ξυμμάχους, καὶ κατεβῶσαν ἐλθόντες τῶν Ἀθηναίων, ὅτι σπονδάς τε λελυώτες εἴεν, καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. Αἰγινῆται τε φανερώς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύφα δὲ, οὐχ ἡκιστα μετ' αὐτῶν ἐνήγον τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδάς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, προσπαρκαλέσαντες τῶν ξυμμάχων καὶ εἰ τίς τι ἄλλο ἔφη πεισθῆναι ὑπὸ Ἀθηναίων, ξύλλογον σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν εἰσθότα, λέγειν ἐκέλευον. καὶ ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιούντο ὡς ἕκαστοι, καὶ Μεγαρήs, δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλιστα δὲ, λιμένων τε εἰργεσθαι τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ, καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς, παρὰ τὰς ἐκοντάς. παρελθόντες δὲ τελευταῖοι οἱ Κορινθιοὶ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐάσαντες πρῶτον παροξύναι τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐπέειπον τοιαῦτα.

68. „ΤΟ ΠΙΣΤΟΝ ὑμᾶς, ὧ Λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ' ἑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὀμιλλας ἀπιστοτέρους ἐς τοὺς ἄλλους, ἦν τι λέγωμεν, καθίστησι· καὶ ἀπ' αὐτοῦ σωφροσύνην ἔχετε, ἀμαθία δὲ πλεονὶ πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε. πολέμους γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν ἂ ἐμέλλομεν ὑπὸ Ἀθηναίων βλαπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐιδιδάσκομεν ἐκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπεννοεῖτε ὡς ἐνεκεν τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσι· καὶ δι' αὐτὸ οὐ πρὶν εἰσθῆναι, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμεν, τοὺς ξυμμάχους τοὺςδε παρεκάλεσθε, ἐν οἷς προσήκει ἡμᾶς οὐχ ἡκιστα εἰπεῖν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν, ὑπὸ μὲν Ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελούμενοι. καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς που ὄντες ἴσθαιον τὴν Ἑλλάδα, διδασκαλίας ἂν ὡς οὐκ εἰδόσι προσέδει·

68. ἀλλὰ τῶν λεγόντων — λέγουσι. Genitivus h. l. aut pendet a verbo ὑπονοεῖν, ut in simili structura cap. 52., aut ex tota formula ὡς λέγουσι, idem significante quod τὸ λέγειν, quasi scripserit: ἀλλὰ τῶν λεγόντων ὑπεννοεῖτε τὸ λέγειν (vel τοῦτο ὡς λέγουσι) ἔνεκεν τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων. Eodem modo θαναμάζειν cum genitivo frequenter. Est genus attractionis, cuius loco e nostrae lin-

guae ingenio potius sic scribas: ἀλλὰ ὑπεννοεῖτε ὡς οἱ λέγοντες ἔνεκεν τῶν αὐτ. ἰδ. διαφόρ. λέγουσι. Ergo redit ad notum schema *Datum quareo ubi sit*. Thucyd. 1, 72. καὶ ἅμα τὴν σφετέρην πόλιν ἐβούλοντο σημεῖναι ὅση εἴη δύναμιν. Unde apparet, non errare eos, qui a verbo ὑπονοεῖν genitivum pendere putent. Xenoph. Cyrop. V, 2, 18. ἐνενόησε αὐτῶν καὶ ὡς ἐπηρώτων ἀλλήλους τοιαῦτα.

ἔϋν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὧν τοὺς μὲν δεδουλωμένους ὁρᾶν τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, καὶ οὐχ ἥμιστά τοις ἡμετέροισι τυμᾶσθαι, καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρέσκευασμένους, εἴ ποτε ἄρ' πολεμήσονται; οὐ γὰρ ἂν Κέρκυραν τε ὑπολαβόντες βία ἡμᾶς εἶχον καὶ Ποτίδαιαν ἐπολιόρχουν· ὧν τὸ μὲν ἐκικαιρότατον χωρίον πρὸς τὰ ἐπὶ Θούρης ἀποχρησθαι, ἢ δὲ ναυτικὸν ὁ μέγιστον παρέσχε Πελοποννησίους.

69. „Καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι, τὸ τε πρῶτον ἐάσαντες αὐτοὺς τὴν πόλιν μετὰ τὰ Μηδικὰ κρατῦναι, καὶ ὕστερον τὴν μακρὰ στήσαι τεῖχην, ἐς τότε τε αἰεὶ ἀποστεροῦντες οὐ μόνον τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑμετέρους ἤδη ξυμμάχους. οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ' ὀδύνη δυνάμενος μὲν παῦσαι, περιορῶν δὲ, ἀληθέστερον αὐτὸ δοκεῖ εἶπερ καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθερῶν τῆν Ἑλλάδα φέρεται. μόλις δὲ νῦν τε ξυνηλθομεν, καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ φρονεῖσθε. χρῆν γὰρ οὐκ, εἰ ἀδικούμεθα, εἶτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ θότι ἀμυνόμεθα. οἱ γὰρ δρωῖντες βεβουλευμένοι πρὸς οὐδὲν γινώσκοντας ἤδη καὶ οὐ μέλλοντες ἐπέρχονται. καὶ ἐπιστάμεθα οἷα ὁδῶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὅτι κατ' ὀλίγον χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς πέλας· καὶ λαυθάνειν μὲν οἴομενοι διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν ἦσσαν θαρσοῦσι· γνόντες δὲ εἰδότες περιορᾶν, ἰσχυρῶς ἐγκρατοῦνται. ἡσυχάζετε μὲν γὰρ μόνοι Ἑλλήνων, ὡς Λακεδαιμόνιο οὐ τῇ δυνάμει τινα, ἀλλὰ τῇ μελλήσει ἀμυνόμενοι, καὶ μόνον οὐκ ἀρχομένην τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν, διαπλασιουμένην ἐκ καταλυόντες· καίτοι ἐλέγεσθε ἀσφαλεῖς εἶναι, ὧν ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει. τὸν τε γὰρ Μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ περὶ ἀγαθῆς πρότερον ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντα, ἢ τὰ παλαιῶν ἀξίως προαπαντήσασθαι· καὶ νῦν τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ἕκαστος, ὡς περὶ ἐκείνων, ἀλλ' ἐγγὺς ὄντας, περιοράτε, καὶ ἂν τοῦ ἐπιελθεῖν αὐτοὶ ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόντας, καὶ ἐς τύχας πρὸς πολλῶν δυνατωτέρους ἀγωνιζόμενοι καταστήνα

τοὺς μὲν δεδουλωμένους, int. omnes Atheniensium socios ὑπηκόους. τοῖς δὲ autem refer ad Megarenses. Ceterum variavit structuram pro τοὺς δὲ ἐπιβουλεύομένους ὑπ' αὐτῶν.

εἴ ποτε ἄρα πολεμήσονται. Si forte quando bellum eis inferetur. Futurum medii pro passivo. Particula ἄρα a bonis quidem libris abest non paucis, tamen genuinam puto, cum alibi Thucydides in hac formula usurpet, et causa cur addita fuerit a librariis non appareat. — ὑπολαβόντες, furtim sibi subducientes. cf. 1, 143. — βία ἡμῶν, nobis innotitis.

ἐκικαιρότατον — ἀποχρησθῆσθαι. Verba sic ordina: ὧν τὸ μὲν (ἔστι) χωρίον ἐκικαιρότατον πρὸς τὰ ἐπὶ Θούρης ἀποχρησθῆναι (αὐτῶν), i. e.

deuson Gebrauch zu machen für die Gegend in der Nähe Thraziens. Ita s. pra c. 2. ἀποχρησθῆναι, alicunde vivere.

69. αὐτὸ δὲ ἄρ', i. e. δουλοῦνται νῦν τε ξυνηλθομεν. Popul recepti Stephani coniecturam νῦν γὰρ Puto Scriptorem ab initio scribere νῦν ἵσμεν: μόλις νῦν τε ξυνηλθομεν καὶ ἐπὶ φανεροῖς: Καὶ νῦν sind wir the erst jetzt, theils wegen ausgemacht Sachen zusammengekommen. Dein addidit οὐδὲ νῦν, quod multo fortē negat, quam μόλις.

ὧν ἄρα ὁ λόγος — ἐκράτει „quorum existimatio melior est, quae res patitur.“ Sic semper ἔργον (quod opponitur λόγῳ (verbo); h. l. τὰς λόγους, inflexa paululum significatio est fama, existimatio.

επιστάμενοι καὶ τὸν βάρβαρον αὐτὸν περὶ αὐτῶ τὰ πλείω σφαλίετα, καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους πολλὰ ἡμᾶς ἤδη τοῖς ἀμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ ἀφ' ἡμῶν τιμωρίᾳ περιγεγραμμένους· ἐπεὶ αἱ γὰρ ὑμετέρας ἐλπιδες ἤδη τινὰς πον καὶ ἀπαρσκεινούς διὰ τὸ πιστεῦσαι ἐφθειραν, καὶ μηδεὶς ἡμῶν ἐπ' ἐχθρὰ τὸ πλεόν ἢ αἰτία νομίσῃ τάδε λέγεσθαι. αἰτία μὲν γὰρ φίλων ἀνδρῶν ἐστὶν ἀμαρτανόντων, κατηγορία δὲ ἐχθρῶν ἀδικημάτων.

70. „Καὶ ἅμα, εἴτερο τινες καὶ ἄλλοι ἄξιοι νομιζομεν εἶναι τοῖς πέλᾳς φόρον ἐπενεγκεῖν, ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφερόντων καθεστῶτων, περὶ ὧν οὐκ αἰσθάνεσθαι ἡμῖν γὰρ δεῖται, οὐδ' ἐκλογίσασθαι πώποτε, πρὸς οἷους ἡμῖν Ἀθηναίους ὄντας, καὶ ὅσον ἡμῶν καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας, ὁ ἀγὼν ἐστὶν· οἱ μὲν γὰρ νεωτεροποιοὶ, καὶ ἐπινοῆσαι ὀξείας καὶ ἐπιτελέσαι ἔργω, ὁ δὲ ἂν γνῶσιν· ὑμεῖς δὲ τὰ ὑπάρχοντά τε σώζειν καὶ ἐπιγνώσκειν μηδὲν καὶ ἔργω οὐδὲ τἀναγκαῖα ἐξικέσθαι. αὐτοὶ δὲ οἱ μὲν καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταί, καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταί, καὶ ἐπὶ τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δὲ ὑμέτερον τῆς τε θυμῶν ἐνδεῶς πρᾶξι, τῆς τε γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαιοῖς πιστεῦσαι, τῶν τε δεινῶν μηδέποτε οἰεσθαι ἀπολυθῆναι, καὶ μὴν καὶ ἄσκητοι πρὸς ὑμᾶς μελλήτας, καὶ ἀποδημηταί πρὸς ἐνδημοτάτους. οἴονται γὰρ οἱ μὲν τῇ ἀπουσίᾳ ἂν κτᾶσθαι, ὑμεῖς δὲ τῷ ἐπιελθεῖν καὶ τὰ ἔτοιμα ἂν βλάψαι. κερτοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν ἐπὶ πλείστον ἐξέρχονται, καὶ νικῶμενοι ἐπ' ἐλάχιστον ἀνακίπτονται· ἔτι δὲ τοῖς μὲν σώμασιν ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πόλεως χρωῶνται, τῇ γνώμῃ δὲ οἰκιστικῆ ἐς τὸ πρᾶσσειν τι ὑπὲρ αὐτῆς. καὶ ἂ μὲν ἂν ἐπινοήσαν-

εἰτόν περὶ αὐτῶ — σφαλίετα, i. e. ipsum de se plerumque minus prospere egisse. Sic supra c. 60. δεδιότες περὶ τῶ χωρίῳ. Quam inesse illis verbis volunt vim sua ipsius culpa, eam equidem extricare non potui. Vid. 6, 33. καὶ περὶ σφίσι αὐτοῖς τὰ εἰς αὐτῶν πταίσασι, ubi item non alia de re sermo, nisi de infelici eventu, nullas culpa addita. Quae nostro loco fortasse quodammodo indicatur pronominis αὐτόν.

ὄρεται εἰλπίδες. Brevius et obscurius dictum pro αἱ ἐλπιδες τιμωρίας τινὸς ἀφ' ἡμῶν.

70. τοῖς πέλᾳς, ad Corinthios refer. — τὰ διαφέροντα sunt discrimina ingeniorum ac morum, quae inter Athenienses et Lacedaemonios incedebant. Cum egregia, quae sequitur, Atheniensium Lacedaemoniorumque comparatione confers defensionem Lacedaemoniorum in Archidami ratione 1, 84.

σώζειν καὶ ἐπιγνώσκειν, sub-

antē hanc ex ὀξείας. ἐπιγνώσκειν est inaper excogitare.

ἐπὶ τοῖς δεινοῖς. Alii ἐν τοῖς δειν. cum Dionys. Hal. et Procop. — τῆς γνώμης τοῖς βεβαιοῖς pro τῇ βεβαίᾳ γνώμῃ. Neutris adiectivorum loco substantivorum frequenter utitur Thucydides. Sic c. 68. τὸ πιστόν. c. 69. τὸ ἀναίσθητον. c. 70. τὰ διαφέροντα.

ἐξέρχονται — ἀνακίπτονται, persequuntur — animum abdicunt. ἀνακίπτειν apud Thucyd. esse ἀθροεῖν docent Athenaeus, Suidas et Eustathius.

τοῖς μὲν σώμασι ἀλλοτριωτάτοις — „Corpora pro urbe obiectant, tamquam sint non sua, sed aliena; mente autem utuntur tamquam patriae propria ad parandas eius utilitates.“ Ergo neque corpori parcunt, neque animum remittunt umquam, ubi civitati commodum potest parari. — τῇ γνώμῃ δὲ, al. τῇ δὲ γνώμῃ, et mox ἐξείλεσθαι et οἰκισίων.

τες μη ἐπεξέλθωσιν, οἰκεία στέρεσθαι ἡγοῦνται· ἃ δ' ἂν ἐπιθόντες κτήσωνται, ὀλίγα πρὸς τὰ μέλλοντα τυχεῖν πράξαντες ἦν δ' ἄρα του καὶ πείρα σφαλῶσιν, ἀντελπίσαντες ἄλλα ἐπιρῶσαν τὴν χρεῖαν. μόνοι γὰρ ἔχουσί τε ὁμοίως καὶ ἐπιζήσουσι ἃ ἂν ἐπινοήσωσι, διὰ τὸ ταχέειαν τὴν ἐπιχειρήσιν ποιῆσθαι ὃ ἂν γνώσι. καὶ ταῦτα μετὰ πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι' ὄλο τοῦ αἰῶνος μοιθοῦσι, καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων, διὰ τὸ ἀεὶ κτᾶσθαι καὶ μήτε εὐρετὴν ἄλλο τι ἡγείσθαι ἢ τὸ τὰ δέοντα πράξειν, ξυμφορὰν τε οὐχ ἡέσσαν ἡσυχίαν ἀπογμονα ἢ ἀσχολίαν ἐκίπνον· ὥστε εἰ τις αὐτοὺς ξυνηλῶν φάκεφυκέναι ἐπὶ τῷ μήτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν, μήτε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους εἶναι, ὀρθῶς ἂν εἶποι.

71. „Ταύτης μέντοι τοιαύτης ἀντικαθεστῆκυιας πόλει ὃ Λακεδαιμόνιοι, διαμείλετε, καὶ οἴσθε τὴν ἡσυχίαν οὐ τοι τοῖς τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ πλείστον ἀρκεῖν, ὃ ἂν τῇ μὲν παρὸ σκευῇ δίκαια πράσσωσι, τῇ δὲ γνώμῃ, ἣν ἀδικαῖνται, δηλώσῃ μὴ ἐπιτρέψοντες· ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν τε τοὺς ἄλλους καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι, τὸ ἴσον νέμετε. — μὴ δ' ἂν, πόλει ὁμοίᾳ παροικούντες, ἐτυγχάνετε τούτου· νῦν δ' ὅπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώσαμεν, ἀρχαιοτρόπα ὑμῶν τὰ ἐπιτηδεύματα πρὸς αὐτοὺς ἔστιν. ἀνάγκη δὲ, ὥσπερ τέχνης, αἰεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα κρατεῖν. καὶ ἡσυχάζουσιν μὲν πόλει τὰ ἀκίνητα νόμιμα ἄριστα, πρὸς πολλὰ δὲ ἀναγκαζομένοις ἔνασι πολλὰ καὶ τῆς ἐπιτεργήσεως δεῖ. διόπερ καὶ τὰ ταῦν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς πολυπειρίας ἐπὶ πλεον ὑμῶν κεκαίναται.

Μέχρι μὲν οὖν τοῦδε ἀριστῶ ὑμῶν ἡ βραδυτής· νῦν τοῖς τε ἄλλοις καὶ Πασιδαίαις, ὥσπερ ὑπεδέξασθε, βοηθήσατε κατὰ τάχος ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἵνα μὴ ἀνδρῶν τε φίλους καὶ ξυγγενεῖς τοῖς ἐχθρίστοις πρόψθε, καὶ ἡμᾶς τοῖς ἄλλοις ἀθύνεια πρὸς ἑτέραν τινα ξυμμαχίαν τρέψητε. ὀρθῶς δ' ἂν ἀδικῶν οὐδὲν οὔτε πρὸς θεῶν τῶν ὀρκίων, οὔτε πρὸ

τυχεῖν πράξαντες. Infinitivus pendet ex ἡγοῦνται. Sententia: per exigua se forte peregrisse iudicant, si cum illis conferantur, quae postea se consecuturos sperant.

71. καὶ οἴσθε — νέμετε. Confudit duas constructiones. Sic enim inchoavit, ut deinde scribendum esset: ἀλλ' ἐπὶ τῷ — νέμωσι, atque ita sequentia concinnavit, quasi incepisset: καὶ οὐχ οἴσθε. Cf. ad 4, 62. Sententia: Neque putatis quietem ista diutissime suppetere, qui apparatu quidem suo iniuste non abutantur, eo tamen sint animo, ut, si laedantur, iniuriam ulturos esse constet; sed ut non modo ceteris iniuriam non inferatis, sed ne ipsi quidem, si vos defendatis, damnum patiamini, in eo iustitiam ponitis. — Articulum τοὺς ante ἄλλους

cum septem optimis codd. expuncti Bekk.

πόλει ὁμοίᾳ, quae lisdem, quibus Lacedaemon, institutis utatur.

ἄρτι ἐδηλώσαμεν, c. 70.

ὥσπερ τέχνης. int. τὰ ἐπιγιγνόμενα.

ἐπὶ πλεον ὑμῶν. Saepe comparantur res cum personis. Pleni scriberetur ἢ τὰ ὑμῶν.

ὥσπερ ὑπεδέξασθε, vid. c. med. — ἑτέραν ξυμμαχίαν haud dubie Argivorum, qui Spartam semper inimici erant.

πρὸς θεῶν, apud, coram deo. Cf. Hermann. ad Viger. p. 863. laudat Hom. II. I, 338. Matth. Gr. c. §. 590. β. — τῶν ἀισθανομένων, i. e. ἀισθησίων ἐχόντων, φιλίμων. — Max ἐξ ἡγείσθαι h.

ἐνθρόσκων τῶν αἰσθανομένων. λύουσι γὰρ σπονδάς οὐχ οἱ δ' ἔρημιαν ἄλλοις προσδόντες, ἀλλ' οἱ μὴ βοηθοῦντες οἷς ἂν ἐπινοήσασαι. βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι, μενούμεν. ὅτι γὰρ ὅσα ἂν ποιῶμεν μεταβαλλόμενοι, οὔτε ἐξηγησετέρους ἂν ἄλλους εὐροίμεν. πρὸς τὰδε βουλευέσθε εὖ, καὶ τὴν Πελοπόννησον περιᾶσθε μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι ἢ οἱ πατέρες ἡμῖν παρέδοσαν.“

72. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον. τῶν δὲ Ἀθηναίων — ἐντε γὰρ πρεσβεία πρότερον ἐν τῇ Λακεδαιμονίᾳ περὶ ἄλλων παρούσα, καὶ ὡς ἦσθοντο τῶν λόγων, ἔδοξεν αὐτοῖς παρηγορεῖν ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι, τῶν μὲν ἐγκλημάτων περὶ μηδὲν ἀπολογησομένων, ὧν αἱ πόλεις ἐνεκάλουν, δηλώσει δὲ περὶ τοῦ παντός, ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλευτέον εἴη, ἀλλ' ἐν κλειῶν σκεπτέον· καὶ ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλοτο σημῆναι, ὅση εἴη δύναμιν, καὶ ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις ὧν ἦδσαν, καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξηγήσειν ὧν ἄπειροι ἦσαν· νομίζοντες μᾶλλον ἂν αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸ ἡσυχάζειν τραπέσθαι, ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν. προσελθόντες οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν, εἴ τι μὴ ἀποκαλύοι. οἱ δ' ἐπέκλειον τε ἐπιέναι, καὶ παρελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιαῦτα.

73. „*H MEN* πρέσβευσις ἡμῶν οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς νεωτέροις ἐπιμαχίους ἐγένετο, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἔκαμψεν· αἰσθόμενοι δὲ καταβῶν οὐκ ὀλίγην οὐδὲν ἡμῶν καρήλδομεν, οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πόλεων ἀντεροῦντες, (οὐ γὰρ παρὰ λαοσταῖς ὑμῖν οὔτε ἡμῶν, οὔτε τούτων, οἱ λόγοι ἂν γίγνοιεν) ἀλλ' ὅπως μὴ ῥαδίως περὶ μεγάλων πραγμάτων τοῖς ἐπιμαχοῖς πειδόμενοι χεῖρον βουλευέσθε, καὶ ἅμα βουλόμενοι περὶ τοῦ παντός λόγου τοῦ ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος δηλώσει οὔτε ἀπεικῶτως ἔχομεν ἢ κεκτημέθαι, ἢ τε πόλις ἡμῶν ἐπὶ λόγου ἐστί. καὶ τὰ μὲν πάντα παλαιὰ τί δεῖ λέγειν, ὧν ἕκαστοι μᾶλλον λόγων μάρτυρες, ἢ ὄψις τῶν ἀκουσομένων; τὰ δὲ Μηδικὰ, καὶ ὅσα αὐτοὶ ξύνιστε, εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον

cum accus., ut 3, 93 fin. 6, 85., videtur esse pro simplici ἡγείσθαι, ἀντερο, praesens.

72. ἀπολογησομένων — δηλώσει. Variata est oratio, cum aut δηλώσαντας, aut ἀπολογησασθαι scribendum fuisset. Accusativus autem non debet offendere; licet praesens erit παρηγορεῖν. Nam adiectiva verba in more Atticorum non solum dantur, sed etiam accusativo personae iuncta constat. Hoc effici videtur per notionem τοῦ ζηῆ vel δεῖ, quae illis inest. Apud Theocridem quidem praesens hoc non nisi unum eius generis exemplum reperitur 8, 65. ὡς οὐδε μισθογραφῆτον εἴη ἄλλους, ἢ τοὺς στρα-

τηνομένους. Possunt tamen etiam 1, 86. verba οὗς εὖ παραδοτέα — αὐτοῖς βλαπτομένους sic accipi, ut αὐτοῖς βλ. non referatur ad οὗς, sed ad Lacedaemonios. Cf. Butt. Gr. §. 121. 7. not. 3.

73. ὧν ἀκοαί — μάρτυρες. Verborum erdo est: ὧν μάρτυρες μᾶλλον ἀκοαί λόγων (i. e. λόγοι ἀκουσθέντες). „Quibus ea potius fidei conciliant, quae fando audiantur, quam audientium oculi.“ Intelligit non solum mythica, sed etiam quaecumque ante bella Persica gesta sunt.

εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται εἰσι προβαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν. Sententiam puto

ἔσται αἰεὶ προβαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν. καὶ γὰρ ὅτε ἰδρωμέν, ἐπ' ὠφελείᾳ ἐκινδυνεύετο, ἥς τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέσχετε, τοῦ δὲ λόγου μὴ παντός, εἴ τι ὠφελεί, στερισκώμεθα. ῥηθήσεται δὲ οὐ παρατήσεως μάλλον ἕνεκα, ἢ μαρτυροῖο καὶ δηλώσεως, πρὸς ὅαν ἡμῖν πόλιν μὴ εὖ βουλευομένοις ἰσχυρῶν καταστήσεται. φημὲν γὰρ Μαραθῶνι τε μόνοι προκινδυνεύσαι τῷ βαρβάρῳ, καὶ ὅτε τὸ ὕστερον ἦλθεν, οὐχ ἱκανοὶ ὄντες κατὰ γῆν ἀμύνεσθαι, ἐσβάντες ἐς τὰς ναῦς πανδημεὶ ἐν Σαλαμῖνι ξυμμαχηῖσαι, ὅπερ ἔσχε μὴ κατὰ πόλεις αὐτοὶ ἐπιπλέοντα τὴν Πελοπόννησον περθεῖν, ἀδυνατῶν ἂν ὄντων πρὸς ναῦς πολλὰς ἀλλήλαις ἐπιβοηθεῖν. τεκμήριον δὲ μέγιστον αὐτὸς ἐποίησε. νικηθεὶς γὰρ ταῖς ναυσὶν, ὡς οὐκέτι αὐτῷ ὁμοίως αὐτῆς τῆς δυνάμεως, κατὰ τάχος τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησε.

74. „Τοιοῦτου μέντοι ξυμβάντος τούτου, καὶ σαφῶς δηλωθέντος, ὅτι ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ πράγματα ἐγένετο, τρία τὰ ὠφελμώτατα ἐς αὐτὸ παρεσχόμεθα, ἀριθμὸν τε ναῶν πλείστον καὶ ἄνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον καὶ προθυμίαν ἀκκοτάτην· ναῦς μὲν γὰρ ἐς τὰς τετρακοσίας, ὀλίγα

esse hanc: „Medicum bellum et quae vobis ipsis nota sunt, tametsi ingrata potius vobis erunt quam auditu iucunda, propterea quod semper iactantur a nobis, tamen necesse est dicere.“ Subiectum, verbi ἔσται est λέγειν αὐτὰ, i. e. τὰ Μηδικὰ καὶ ὅσα αὐτοὶ ξύνιστε. Bredovius comma ponebat post ἔσται, et αἰεὶ προβαλλομένοις iungebat cum ἀνάγκη λέγειν, probante Goellera. Ipse olim ἡμῖν subaudiendum censebam, hoc sensu: licet ingratum futurum sit nobis eadem semper iactantibus. Quam interpretationem qui refutavit in Ephem. Hal. a. 1820, No. 260, προβαλλομένοις pro passivo accipit, relatum ad ἡμῖν, quod subaudit; non contra morem Graeci et Thucydidæ sermonis (vid. Matth. Gr. Gr. §. 490. p. 922.), sed tamen impeditus et obscurus. Equidem et ipse nunc ἡμῖν subaudio, et προβαλλομένους, quamquam medium ea potestate frequentissimum est apud Thucydidem, passivum esse puto, non tamen ad ἡμῖν referendum, sed neutrius generis, ut dativus causam iactantur rei indicet. Sic 6, 92. τὸν ὄφ' ἀπάντων προβαλλόμενον λόγον. Articulum ne desideres, vid. Matth. Gr. §. 271. annot. ed 2. Et fortasse ideo abest, ne τοῖς αἰεὶ προβαλλομένοις intelligatur iis quae quocumque tempore iactantur, cum sententia postulet rebus quae semper iactantur.

καὶ γὰρ — στερισκώμεθα. „Quae cum gereretis, in communem utilitatem pericula subimus, cuius utilitatis parandas tametsi vos participes eratis aliquatenus, tamen nos commemoratione rei, ubi prodest, ne omnino privemur.“ Sic videtur Scholiasta codd. Cass. Aug. verba τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέσχετε accepisse. Haec enim ascripsit: ἐπιδή εἰς Μυκάλης ἐδίωξαν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἕως Παμφυλίας. Sed per se non absurda est altera ratio, quam iniiit Bredovius, qua τοῦ ἔργου ex oppositione sequentis τοῦ λόγου sic res vera, veritas: von denen (Vortheilen) ihr des Wesentlichen euren Theil genossen habt. Sic enim saepissime Scriptor varie vocabula ἔργον et λόγος coniungit. Vid. dicta ad 1, 69. Illa tamen interpretatio videtur h. l. praestare, quia immedestiores iniustioresque forent Athenienses, si Lacedaemoniorum merita in bello Persico adeo non agnoscerent, ut illis tantum utilitatem a seo partam concedere viderentur. Paulo post certe modestius loquitur: ἐν Σαλαμῖνι ξυμμαχηῖσαι.

ἂ δυνάτων ἂν ὄντων, int. τῶν Πελοπόννησιον, ex praecedente Πελοπόννησον. Paulo ante προκινδυνεύσαι est μετὰ κινδύνου προμάχεσθαι, et ἔσχε pro ἐπέσχε, διακίλυσε. 74. ἐς τὰς τετρακοσίας. Herodot. 8, 48. navium numerum

ἰλάσους [τῶν] δύο μοιρῶν· Θμιστοκλέα δὲ ἀρχοντα, ὃς πλε
 ιώτατος ἐν τῷ αὐτῷ ναυμαχηῆσαι ἐγένετο, ὅπερ σαφέστατα
 ἔσσει τὰ πράγματα· καὶ αὐτὸν διὰ τοῦτο δὴ μάλιστα ἐτιμή-
 σαιε ἄνδρα ξένου τῶν ὡς ὑμᾶς ἐλθόντων· προθυμίαν δὲ καὶ
 πολὺ τολμηροτάτην ἐδείξαμεν, οἳ γε, ἐπειδὴ ἡμῖν κατὰ γῆν
 οὐδεὶς ἐβοήθει, τῶν ἄλλων ἤδη μέχρι ἡμῶν δουλευόντων,
 ἤβιασάμεν, ἐκλιπόντες τὴν πόλιν καὶ τὰ οἰκίαια διαφθειράντες,
 μηδ' ὡς τὸ τῶν περιλοίκων ξυμμάχων κοινὸν προλιπεῖν, μηδὲ
 σκεδασθέντες ἀχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι, ἀλλ' ἐσβάντες ἐς τὰς
 ναῦς κινδυνεῦσαι, καὶ μὴ ὀργισθῆναι, ὅτι ἡμῖν οὐ προετιμω-
 ρήσατε ὥστε φάμεν οὐχ ἥσσον αὐτοὶ ἀφελῆσαι ὑμᾶς, ἢ τυ-
 γῆν τοῦτου· ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀπὸ τε οἰκουμένων τῶν πόλεων,
 καὶ ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεισθαι, ἐπειδὴ ἐδίδασκατε ὑπὲρ ὑμῶν
 καὶ οὐχ ἡμῶν τὸ ἀλεῖν, ἐβοηθήσατε· ὅτα γοῦν ἡμεν εἴη σωθῆς
 οὐ παρενεσθῆ· ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τε τῆς οὐκ οὔσης εἴη ὀργώμε-
 νοί, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βραχεία ἐλαδίᾳ οὔσης κινδυνεύοντες, ξυ-
 νείσομεν ὑμᾶς τε το μέρους καὶ ἡμᾶς αὐτούς· εἰ δὲ προεξε-
 ρήσαμεν πρότερον τῷ Μήδῳ, δειδαντες, ὥσπερ καὶ ἄλλοι,
 περὶ τῆ γῆρας, ἢ μὴ ἐτολμήσαμεν ὑσπερον ἐσβῆναι ἐς τὰς ναῦς,
 ὡς διεσφαρμένοι· οὐδὲν ἂν εἴη ἔδει ὑμᾶς, μὴ ἔχοντας ναῦς
 ἰσχυράς, ναυμαχεῖν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ἂν αὐτῷ προεχώρησε
 τὰ πράγματα ἢ ἐβούλετο.

75. „Ἄρ' ἀξιοὶ ἐσμεν, ὦ Λακκαδαίμονιοι, καὶ προθυμίας
 εἶνα τῆς τότε καὶ γνώμης ξυνέσεως, ἀρχῆς γε, ἧς ἔχομεν, τοῖς
 Ἕλλησι μὴ οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνως διακείσθαι; καὶ γὰρ αὐτῆν
 τῆνδε ἐλάβομεν οὐ βιάσάμενοι, ἀλλ' ὑμῶν μὲν οὐκ ἐδελή-
 σαντων παραμεῖναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου, ἡμῖν δὲ
 προσελθόντων τῶν ξυμμάχων, καὶ αὐτῶν δεηθέντων ἡγεμόνας

CCCLXXVIII. fuisse scribit, quarum
 Atheniensibus tribuit c. 44. CLXXX.
 Demosthenes de cor. c. 70. universas
 trecentas, Atheniensium ducentas nu-
 merat, in quo posteriore numero con-
 sentit Diodor. Sic. 15, 58. Isocrat. Pa-
 neg. c. 31. affirmat, Athenienses du-
 plicia numero navium ceteros Graecos
 superasse. — Articulum τῶν, quem
 mittunt plerique codices, videntur
 veri loci similes 1, 104. 2, 10. et 47.
 Praevit Homerus II. x, 253:

καὶ αὐτὸν διὰ τοῦτο δὴ μ. ἐτ.
 Loco αὐτῶν alie codd. αὐτοὶ ediderunt,
 Bekk. etiam ὑμεῖς retinuit quod olim
 ante ἐτιμήσατε legebatur. Pronomen
 αὐτῶν codices praebent, apertissime addi-
 tum videretur; quamquam eo facilius
 carens in subiecto, quod in verbo latet,
 quam in obiecto, quod si αὐτοὶ legas,
 nullum est. Nam ἄνδρας ξένου sine
 articulo h. l. pro obiecto haberi non
 poterit, neque ullam vim habeant ea
 verba, nisi explices καίπερ ξένου ὄν-

τα, quandoquidem ξενιλία Lacedae-
 moniorum infamis est. Et alibi Thu-
 cydides ab his vocabulis incipit enun-
 tiationem. Sic 1, 134. Καὶ αὐτὸν ἐ-
 μέλλησαν μὲν ἐς τὸν Καϊάδαν — ἐμ-
 βάλλειν.

τὸ μέρος, pro virili parte, quan-
 tum in nobis erat.

75. Ἄρ' ἀξιοὶ ἐσμεν — ἀρχῆς
 γε. Ἄρα h. l. est nomine, aut saltem
 an, cum ironia dubitanter interrogantis.
 Cf. Hermann. ad Vig. p. 823. „Sind
 wir wohl würdig, wegen unsers da-
 mäligen Elfers und unserer Einsicht, den
 Griechen wenigstens um der Herr-
 schaft willen, die wir besitzen, nicht
 so sehr verdächtig zu seyn?“ Genitivum
 ἀρχῆς non pendere ab ἔσσει, sed a
 verbis ἐπιφθόνως διακείσθαι, i. e. φθο-
 νεῖν, invidere, verbo monuisse satis
 erit. Vid. Matth. Gr. §. 345. a. (368 ed.
 2.) Cf. ad 1, 77. Ceterum particu-
 la γέ e deterioribus libris recepta, cum
 praestantiores exhibeant τέ.

καταστῆναι· ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου καταναγκάσθημεν τὸ πρῶτον προαγαγεῖν αὐτὴν ἐς τόδε, μάλιστα μὲν ὑπὸ θεοῦ, ἔπειτα δὲ καὶ τιμῆς, ὕστερον καὶ ἀφελείας. καὶ οὐκ ἀσφαλὲς εἶδόςκει εἶναι, τοῖς πολλοῖς ἀπληρομένους, καὶ τινῶν καὶ ἡδ' ἀποστάτων κατεστραμμένων, ὑμῶν τε ἡμῖν οὐκ ἐστὶ ὁμοίως φιλῶν, ἀλλ' ὑπόπτων καὶ διαφόρων ὄντων, ἀνέντας κινδυνεύειν· καὶ γὰρ ἂν αἱ ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς ἐγγίνοντο. πᾶσι δ' ἀνεπίφθονον, τὰ ζυμφερόντα τῶν μεγίστων πέρι κινδύνων εἰσθεσθαι.

76. „Τυεῖς γοῦν, ᾧ Λακεδαιμόνιοι, τὰς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ πόλεις ἐπὶ τὸ ὑμῖν ἀφέλιμον καταστήσασθαι ἐξηγεῖσθαι καὶ εἰ τότε, ὑπομείναντες διὰ παντός ἀπλήροσθε ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ ὡς περ ἡμεῖς, εὐ ἴσμεν μὴ ἂν ἦσσαν ὑμᾶς λυπηροῦς γενομένοι τοῖς ζυμμάχοις, καὶ ἀναγκασθέντας ἂν ἡ ἀρχὴν ἐγκρατῶς, ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν. οὕτως οὐδ' ἡμεῖς θανατοῦ οὐδὲν πεποιθήκαμεν, οὐδ' ἀπο τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου, εἰ ἀρχὴν τε διδομένη ἐδεξάμεθα, καὶ ταύτην μὴ ἀνεῖμεν, ὑπὸ τῶν μεγίστων νικηθέντες, τιμῆς καὶ θεοῦ καὶ ἀφελείας, οὐδ' αὖ πρῶτος τοῦ τούτου ὑπάρξαντες, ἀλλ' αἰεὶ καθεστῶσθε, τὰν ἦσσαν ὑπὸ τῶν δυνατωτέρων κατελγεσθαι, ἄξιόι τε ἅμα νομιζόντες εἶναι, καὶ ὑμῖν δοκοῦντες, μέχρι οὗ τὰ ζυμφερόντα λογιζόμενοι, τῶν δ' αἰῶν λόγῳ νῦν χρῆσθε, ὃν οὐδεὶς πώ, παρατυχὸν ἰσχυρῶς κτήσασθαι, προθεῖς τοῦ μὴ πλείον ἔχειν ἀπετραπέτο. ἐπαινεσθαι τε ἄξιόι, οἷτινες χρῆσάμενοι τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει, ὡς ἑτέρων ἀρχεῖν, δικαιότεροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν γένησθε. ἄλλους γ' ἂν οὖν οἰόμεθα, τὰ ἡμέτερα λαβόντες δεῖξαι ἂν μάλιστα, εἴ τι μετριάξομεν ἡμῖν δὲ κατ' ἐκ τῶν ἐπαινοῦς ἀδοξία τὸ πλείον ἢ ἔπαινος οὐκ εὐκότως περιέσθη.

77. „Καὶ ἐλασσοῦμενοι γὰρ ἐν ταῖς ζυμβολαῖς, πρ

ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου. Schol. ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τοῦ πράγματος. καὶ τινῶν — κατεστραμμένων. Intelligit Naxios 1, 98. Thales 1, 100. Samios 1, 40. — ἀπλήροσθε, int. τὴν ἀρχὴν. Μετ in τῶν μεγίστων πέρι κινδ. accentum retractum in περί cum libris omnibus retinimus.

76. ἐπὶ τὸ ὑμῖν ἀφέλιμον καταστήσασθε. Oligarchicæ republicæ formæ favent semper Lacedæmonii. Ceterum cum accus. τὰς πόλεις iam ex participio pendeat, hic locus non est idoneus, quo structuram verbi ἐξηγεῖσθαι cum accusativo defendas.

μέχρι οὗ — οὖν χρῆσθε. Olim. μέχρις. Sententia: Vobis ipsis digni videbamur imperio nostro, donec vestra commoda spectantes, id quod nunc pretius facitis, de iustitia disceptaretis, quam nemo unquam, ubi li-

cebat aliquid vi sibi parare, ante seuit utilitati, ut ab ea recederet. Μη additum, licet iam insit nega verbo ἀποτραπέσθαι. Vid. But Gr. § 135. not. 9.

77. ἐν ταῖς ζυμβολαῖς δικαίς. Inter quas civitates frequenter commercium esset, de ratione ac num. instituendarum pacta quædam iri solebant, quæ σύμβολα vocabantur, causæ vero, quæ ex his pactis agerentur, δίκαι ἀπὸ συμβόλων, vel, ut apud Thucydidem, ζυμβολιαὶ δὲ commercium iuris præbendū et retinendū cum Livio (41, 28.) dixit Eiusmodi pacta plerumque civitates foederatas ita tenebant, ut in ea, u. peteretur, nisi in sua patria et patribus non posset in ius vocari a titere. Nonnunquam tamen ita in civitates convenerat, ut forum acti sequeretur reus, si forte in illius

τοὺς ἐπυμάχους δίκαις, καὶ παρ' ἡμῶν αὐτοῖς ἐν τοῖς δημοίοις νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις, φιλοδικεῖν δοκοῦμεν, καὶ οὐδὲν ἀπεικάζομεν αὐτῶν, τοῖς καὶ ἄλλοθι που ἀρχὴν ἔχουσι, καὶ ἡμῶν πρὸς τοὺς ὑπερκόους μετροῖς οὐσι, διότι τοῦτο οὐκ ὀνειδίζεται. βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ἐξῆ, δικάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται. οἱ δὲ, εἰδιωμένοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Ἰσού ὀμνέειν, ἦν τι παρὰ τὸ μὴ οἰεσθαι χρῆναι, ἢ γνώμη, ἢ δυνάμει τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν, καὶ ὅπως οὖν ἐλασσωθῶσιν, οὐ τοῦ πλείονος μὴ στερισκόμενοι χάριν ἔχουσιν, ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς χαλεπότερον φέρουσιν, ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης ἀποθέμενοι τὸν νόμον φανερώς ἐπλεονεκτοῦμεν· ἐκείνως δὲ οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον εἰς οὐ χρεῶν τὸν ἦσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν. ἀδικούμενοί τε, ὡς εἴποιεν, οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ὀφείλονται, ἢ βιαζόμενοι τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ Ἰσού, δοκεῖ πλεονεκτεῖσθαι· τὸ δ' ἀπὸ τοῦ κρείσσονος, καταναγκάζεσθαι. ὑπὸ γάρ τοῦ Μῆδον δευτέρου τούτων πάσχοντες ἠνείχοντο· ἢ δὲ ἡμέτερα ἀρχὴ χαλεπὴ δοκεῖ εἶναι, εἰκότως· τὸ παρὸν γὰρ αἰεὶ βαρὺ τοῖς ὑπερκόοις. ὑμεῖς γ' ἂν οὖν, εἰ καθελόντες ἡμᾶς ἄρχαιτε, τέχα ἂν τὴν εὐνοίαν, ἦν διὰ τὸ ἡμέτερον δέος ἐλλήφατα, μεταβάλοιτε· ἕκαστα οἷα καὶ τότε πρὸς τὸν Μῆδον δι' ὀλίγου ἠγησάμενοι

vitate commoraretur. Sed qui in foro peregrinae civitatis causa cecidisset, provocando ad suae civitatis iudicia demum poterat lege agere: Numerantur item in his causis ἀπὸ συμβόλων ἑτέραν controversiae sociorum imperio Attico negotiorum tam eae, quae inter eos, quam illae, quas cum civibus Atticis acceptabant. Omnes enim, certe matrem, Athenis per menses aestivos agi necesse erat, nisi quae inter se agebant civitates liberae et aequo cum Atheniensibus iure usae, ut Lesbii et Cuij. Vid. Boeckh. Oecon. polit. Ath. Vol. I. p. 434. Goek. ad h. l. — Duae igitur de causis suos immerito litigiosos videri dicit callidus Atheniensis, tam quod pacta de ratione iudiciorum cum sociis inierint, tum quod Athenis a iisdem legibus, quibus ipsi utantur Atheniensis ea iudicia exercent. — In verbis καὶ ἐλασσόμενοι γὰρ παρτοκταί καὶ γὰρ non possunt coniungi, et significant etenim; nam ubi hoc fit, quodam vocabulo interposito seceduntur. H. l. potius alterum καὶ referret alteri.

ἄλλοθι που ἀρχὴν ἔχουσι. Non tam de Persis et Scythiis cum Scholiasta cogitandum, sed de ipsis Spartanis, de Thebanis, Argivis, Eleis, qui subiectas civitates habebant, quorum exemplum Athenienses in re iudi-

ciaria sociorum constituenda secutos esse putat Boeckh. l. l.

παρὰ τὸ μὴ οἰεσθαι χρῆναι, pro παρὰ τὸ οἰεσθαι μὴ χρῆναι. Sic negationes saepe transponuntur, maxime cum praepositionibus, ut I, 78. ὡς οὐ περὶ βραχέων. 8, 57. περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν. Mox, pro καὶ ὅπως οὖν accuratius diceretur ἢ ὅπως οὖν.

τοῦ ἐνδεοῦς χαλεπ. φέρουσιν. Alii ad genitivum ἕνεκα vel περὶ subaudiunt; alii repetunt στερισκόμενοι. Sed genitive ipso causa enunttiatur. Vid. Matth. Gr. § 345. (368.) Thuc. 2, 62. οὐδ' εἰκὸς χαλεπῶς φέρειν αὐτῶν μᾶλλον. Maxime verba affectuum, quibus χαλεπῶς φέρειν ac censori potest, genitivum adhibent. Cf. ad. I, 75. Τὸ ἐνδεές est minus, imperfectum, die Unvollkommenheit, vel potius der nicht vollkommené Zustand. Minus, imbecillius ἢ σοφία explicant, qui participium e superioribus repetendum censent; quibus non magno opere refragabor, quia apponitur τῷ πλεόν. Illud tamen verius existimo. — ἀπὸ πρώτης, int. ἀρχῆς, et ἐκείνως δὲ est, nam si aliter non vult la lege sui sperte iurati esse.

ἀπὸ τοῦ Ἰσού. Cum alibi et supra hoc ipso capite ἀπὸ τοῦ Ἰσού sit aequo iure, h. l. a masculino Ἰσός deducendum est: von seines Gleichen.

ὕπαδειξαι, ὁμοῖα καὶ νῦν γινώσθεσθε. ἄμικτα γὰρ τὰ τε καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε, καὶ προσέτι εἰς ἕκαστος ἐξῶν οὔτε τούτοις χρεῖται, οὔθ' οἷς ἢ ἄλλη Ἑλλάς νομίζει.

78. „Βουλευέσθε οὖν βραδέως, ὡς οὐ περὶ βραχέων, καμὴ ἄλλοτριαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι κείσθοντες οἰκείον πόνον πρόσθῃσθε· τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστὶ πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, προδιάγνωτε. μηχανόμενος γὰρ φιλεῖς ἐς τύχας τὰ πολλὰ περιστασθαι. ὧν ἴσον τὲ ἀπέχομεν, καὶ ὁποτέρως ἔσται, ἐν ἀδήλω κινδυνεύεται. λόντες τε οἱ ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολέμους τῶν ἔργων πρότερον ἔχονται, ἢ χρῆν ὕστερον δοῦν· κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη τῶν λόγων ἄπτονται ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμιᾷ πᾶσι τοιαύτῃ ἀμαρτίᾳ ὄντες, οὔτ' αὐτοὶ οὔθ' ὑμᾶς ὀρώντες, λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι ἀνθαίρετος ἀμφοτέροις ἢ εὐβουλία· σπονδὰς μὴ λύειν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, τὰ δὲ διάφορα δίκῃ λύεσθαι κατὰ τὴν ξυνηθήκην· ἢ θεοὺς τοὺς ὀρκίους μάρτυρας ποιούμενοι περιθαρομέθα ἀμύνεσθαι πολέμου ἀρχοντας ταύτη, ἢ ἂν ὑψηλήσθε.“

79. Τοιαῦτα μὲν οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον. ἐπειδὴ δὲ τῶν τι ξυμμάχων ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἃ ἔλεξαν, μεταστησάμενοι πάντας ἐβουλεύοντο κατὰ σφᾶς αὐτοὺς περὶ τῶν παρόντων. καὶ τῶν μὲν πλεόνων ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰ γνώμαι ἔφερον, ἀδικεῖν τοὺς Ἀθηναίους ἤδη, καὶ πολεμητέα εἶναι ἐν τάχει· παρελθὼν δὲ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνῆρ καὶ ξυνετός δοκῶν εἶναι καὶ σώφρων, ἔλεξε τοιαῦτα.

80. „ΚΑΙ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἐμπειρὸς εἰμι, ὁ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ ὄρω· ὥστ' μήτε ἀπειρία ἐπιθυμῆσαι τίνα τοῦ ἔργου, ὅπερ ἂν οἱ πολλοὶ παθοῖεν, μήτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίσαντα. εὐροῖτε δ' αἰ τᾶνδε, περὶ οὗ νῦν βουλευέσθε, σὺκ ἂν ἐλάχιστον γινόμενον εἰ σωφρόνως τις αὐτὸν ἐκλογίζοιτο. πρὸς μὲν γὰρ τοὺς Πελοποννησίους καὶ ἀστυγέτονας παρόμοιος ἡμῶν ἢ ἀλκή, καὶ διὰ ταχέων οἶόν τε ἐφ' ἕκαστα ἔλθειν· πρὸς δὲ ἄνδρας, ὁ γῆν τε ἐκάς ἔχουσι, καὶ προσέτι θαλάσσης ἐμπειροτάτοί εἰσι καὶ τοῖς ἄλλοις ἄκασιν ἄριστα ἐξήρτυνται, πλούτω τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ καὶ ναυσὶ καὶ ἵπκοις καὶ ὄπλοις καὶ ὄχλῳ, ὅσο οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνὶ γῆ χωρίῳ Ἑλληνικῷ ἐστίν, ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους πολλοὺς φόρου ὑποτελεῖς ἔχουσι, πῶς χρῆ πρὸς τούτου

ἄμικτα. Despiciebant Dorienses ceteros Graecis, et peregrinos adeo contemnebant. Vid. 1, 124. μὴ μέλλετε Ποτιδαιάταις ποιέσθαι τιμωρίαν, οὐσι Λακωνεῦσι καὶ ὑπὸ Ἰώνων πολιορκουμένοις, οὐ πρότερον ἢν τούναντιον. Ibi Schol. διαβέβληται γὰρ τὸ ὄνομα τῶν Ἰώνων εἰς μαλακίαν· τῶν δὲ Λακωνέων ἐπὶ ἀνδρεία δοξάζεται. — Ἐξῶν, int. ἐς πόλεμον.

78. οὐ περὶ βραχέων. Vid. a cap. praec.

φιλεῖ ἐς τύχας. Poppo ex Casim et Aug. reposuit ἐς τύχας φιλεῖ. Idem sub finem capituli pro ἢ θεοὺς dedit ἢ δὲ μὴ, quae sane lectio est meliorum librorum, sed h. l., ut videtur, glossate interpolatorum. ἢ h. l. est aliquid, uti 1, 121 extr. et 140.

ράδιως πόλεμον ἄρασθαι, καὶ τινι πιστεύσαντας ἀπαρασκευάτους ἐκινῆσθαι; πότερον ταῖς ναυσὶν; ἀλλ' ἡσούς ἐσμέν· εἰ δὲ μελετήσομεν, καὶ ἀντικατασκευασόμεθα, χρόνος ἐνίσταται. ἀλλὰ τοῖς χρημασιν; ἀλλὰ πολλῶ ἐτι πλεόν τουτου ἐλλείπομεν, καὶ οὔτε ἐν κοινῶ ἔχομεν, οὔτε ἐτοίμως ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν.

81. „Τὰχ' ἂν τις θαρσολῆ, ὅτι τοῖς ἔπλοις αὐτῶν καὶ τῷ πλήθει ὑπερφέρομεν, ὥστε τὴν γῆν θροῦν ἐπιφοιτῶντες. τοῖς δὲ ἄλλῃ γῆ ἐστι πολλή, ἣς ἄρχουσι, καὶ ἐκ θαλάσσης ἂν δέονται ἐπάξονται. εἰ δ' αὖ τους ξυμμάχους ἀφιστάναι πειρασόμεθα, δεήσει καὶ τούτοις ναυσὶ βοηθεῖν, τὸ πλεόν οὔσι ηἰσιώταις. τίς οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλεμος; εἰ μὴ γὰρ ἡ ναυδὲ κρατήσομεν, ἢ τὰς προσόδους ἀφαιρήσομεν, ἀφ' ὧν τὸ ναυτικὸν τρέφουσι, βλαψόμεθα τὰ πλέω. κὰν τούτῳ οὐδὲ καταλυεσθαι ἐτι καλόν, ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν ἄρξαι μᾶλλον τῆς διαφορᾶς. μὴ γὰρ δὴ ἐκείνη γε τῇ ἐλπίδι ἐκαιρώμεθα, ὡς ταῦ καυθήσεται ὁ πόλεμος, ἦν τὴν γῆν αὐτῶν τάμωμεν. δέδοικα δὲ μᾶλλον, μὴ καὶ τοῖς παισὶν αὐτὸν ὑπολίπωμεν· οὕτως εἰκός, Ἀθηναίους φρονήματι μήτε τῇ γῆ δουλεύσαι, μήτε, ὡςπερ ἀπαίρους, καταπληγῆναι τῷ πολέμῳ.

82. „Οὐ μὴν οὐδὲ ἀναισθητῶς αὐτούς κελεύω τοὺς τε ξυμμάχους ἡμῶν ἐὰν βλάβπτειν, καὶ ἐπιβουλεύοντας μὴ καταφωρᾶν, ἀλλὰ ὄπλα μὲν μήπω κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιάσθαι, μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας, μὴδ' ὡς ἐπιτρέψομεν· κὰν τούτῳ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτύεσθαι ξυμμάχων τε προσαγωγῇ, καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἰ ποθέν τινα ἢ ναυτικοῦ ἢ χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα, (ἀνεπίφθονον δὲ, ὅσοι ἄλλοι καὶ ἡμεῖς ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλεύόμεθα, μὴ Ἑλληνας μόνον, ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας διασώθηται) καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζόμεθα. καὶ ἦν μὲν ἐσακούσωσι τι προεβουμένων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα· ἦν δὲ μὴ, διελλδόντων ἐτῶν δύο καὶ τριῶν, ἀμεινον ἤδη, ἦν δοκῇ, πεφραγμένοι, ἕμεν ἐπ'

80. τοῦτου ἐλλείπομεν, int. τοῦ πράγματος, χρημάτων.

81. τοῖς δέ, i. e. τούτοις δέ. Vid. supra ad 1, 37. Mox pro ἐπάξονται Ktäger. (Archiv f. Phil. a. 1824. f. III. p. 535.) coniecit ἐξάξονται.

καταλύεσθαι modo pro διαλύεσθαι. Et medium et activum καταλινεῖν, subaudito πόλεμον, hoc sensu est 8, 58 extr. — Formam breviorē παυθήσεται, quam h. l. codd. tuentur, Beutmannus Gr. ampl. p. 448. antiquioribus Atticis tribuit.

φρονήματι μήτε τῇ γῆ δουλεύσαι. Cf. 1, 143. τούτων γε ἐνεκα οὐχ ὄπακούσεσθε. Non metu ne terra ab hostibus vastetur, quamlibet conditionem accipient Athenienses, quippe superbiōres vel elatiōres (φρονήματι).

82. κὰν τούτῳ — τὰ αὐτῶν

ἐκποριζόμεθα. Vulgo αὐτῶν, quod Matth. Gr. § 489. interpretatur ἡμῶν αὐτῶν. Nostrum est ex codd. Pal. Cass. Gr. m. Non solet Thucydides dicere τὰ ἡμῶν et ὑμῶν, sed τὰ ἡμέτερα et ὑμέτερα, et αὐτοῦ, αὐτῶν saepe aut pronomiaibus istis adiunguntur, ut paullo ante, aut pronominum personalium loco usurpantur. κὰν τούτῳ int. χρόνῳ, et ad ὅσοι subaudi ἐπιβουλεύονται. Sic 3, 67 extr. verbum, quod principali sententiae debebatur, datum est sententiae vel enuntiationi interiectae et aliunde pendentis Ceterum verba καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζόμεθα cum responderē debeant praegressis ξυμμάχων τε προσαγωγῇ, minus concinne vel potius ἀνακόλουθως periodum claudunt, cum dicendum fuisset ἐκπαριζόμενοι.

αὐτούς. καὶ ἴσως δρῶντες ἡμῶν ἤδη τὴν τε παρασκευὴν, καὶ τοὺς λόγους αὐτῇ ὁμοία ὑποσημαίνοντας, μᾶλλον ἂν εἰκοιεν καὶ γῆν ἔτι ἄτμητον ἔχοντες, καὶ περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὐκ ἐφθαρμένων βουλευόμενοι. μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε τῆ γῆν αὐτῶν ἢ ὄμηρον ἔχειν, καὶ οὐχ ἦσον, ὅσα ἄμεινον ἐξείργασται. ἢς φείδεσθαι χρὴ ὡς ἐπὶ πλείστον, καὶ μὴ ἐς ἀπονοικαν καταστήσαντας αὐτούς ἀληπτοτέρους ἔχειν. εἰ γὰρ ἀπαράσκευοι, τοῖς τῶν ξυμμάχων ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες, τεμοῦμεν αὐτὴν, ὁρᾶτε ὅπως μὴ ἀσχιον καὶ ἀπορώτερον τῆ Πελοποννήσῳ πράξωμεν. ἐγκλήματα μὲν γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδίων τῶν οἴων τε καταλύσαι· πόλεμον δὲ ξυμπαντας ἀραμένους ἐνεκε τῶν ἰδίων, ὃν οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι καθότι χωρήσει, οὐ φάδιοι ἐπηρεαῶς θέσθαι.

83. „Καὶ ἀνανδρία μηδενὶ πολλοὺς μᾶ πόλει μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν δοκεῖτω εἶναι. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνοις οὐκ ἐλάσσονα χροήματα φέροντες ξύμμαχοι· καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὀπλων τὸ πλεον, ἀλλὰ δαπάνης, δι' ἣν τὰ ὄπλα ὠφελεῖ, ἄλλως τε καὶ ἡπειρωταῖς πρὸς θαλασσίους. πορισώμεθα οὖν πρῶτον αὐτὴν, καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον ἐκαιρώμεθα οἵπερ δὲ καὶ τῶν ἀποβαινόντων τὸ πλεον ἐπ' ἀμφοτέρω τῆ αἰτίας ἔξομεν, οὗτοι καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν προιδωμεν.

84. „Καὶ τὸ βραδύ καὶ μέλλον, ὃ μέμφονται μάλιστα ἡμῶν, μὴ ἀισχύνησθε. σπεύδοντές τε γὰρ, σχολαίτερον ἂν παύσαισθε, διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν· καὶ ἅμα ἐλευθέραν καὶ εὐδοξοτάτην πόλιν διὰ παντὸς νεμόμεθα. καὶ δύναται μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων τοῦτ' εἶναι. μόνον γὰρ δι' αὐτὸ εὐφραγίαις τε οὐκ ἐξυβρίζομεν, καὶ ξυμποραῖς ἦσον ἐτέρων εἰκομεν· τῶν τε ξὺν ἐπαίω ἐξοτρυνόντων ἡμᾶς ἐπὶ τὰ δεινὰ παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν οὐκ ἐκαιρούμεθα ἡδονῆ· καὶ ἦν τις ἄρα ξυκατηγορία παροξύνῃ, οὐδὲν μᾶλλον ἀχθεσθέντες ἀνεπέισθημεν

καὶ οὐχ ἦσον — ἐξείργασται. Dissuadet vastationem agrī Attici, quem eo certius pignus (ὄμηρον, i. e. ἐνέχυρον) Peloponnesiis fore ait, quo cultior Atheniensibus relinquatur. οὐχ ἦσον, i. e. τοσοῦτα μᾶλλον, ut οὐχ ἦμισα i. q. μάλιστα.

ἐνεκα τῶν ἰδίων, propter privata singulorum, veluti Corinthiorum, Megarensium, Aeginetarum, non propter universorum commune commodum.

83. δι' ἣν τὰ ὄπλα ὠφελεῖ. Magis in his displicet accusativus ἦν, quam activum ὠφελεῖ, cuius loco concinnius poneret passivum ὠφελεῖται. Sed ὠφελεῖ utcumque ferri potest, ita ut ad subiectum ὁ πόλεμος referatur. Pro ἦν autem rescribendum esse puto ἦς. Etiam 5, 111 extr. ἦν et ἦς confusa esse arbitramur.

τῶν ἀποβαινόντων — ἔξο-

μεν. Verba sic ordina: οἵπερ ἔξομε τὸ πλεον τῆς αἰτίας τῶν ἀποβαινόντων ἐπ' ἀμφοτέρω, i. e. in utrumque eventum, sive clades, sive victoria evenerit. αἰτία est etiam hic criminatio vel potius imputatio, propter verb ἐπ' ἀμφοτέρω.

84. καὶ ἅμα — νεμόμεθα. Alterum argumentum, cur ipsos pudet tarditatis vitio versae non oporteat, a effectu petitum.

καὶ δύναται — εἶναι. „In illam tarditatem et cunctationem, quam nobis exprobrant, maxime cadit prudens moderatio.“ τοῦτο est loci subiectum. Goellerus τοῦτ' εἶναι intellegit ἐλευθέρα εἶναι, quacumque inter pretatione sequentia non coeunt. Nam αὐτό nisi ad τὸ βραδύ καὶ μέλλον referas, sensu omnino caret.

ἀνεπέισθημεν, obtemperare se

πολεμικοί τε καὶ εὐβουλοὶ διὰ τὸ εὐκοσμον γιγνόμεθα, τὸ μὲν, ὅτι αἰδώς σωφροσύνης πλείστον μετέχει, αἰσχύνης δὲ εὐψυχία· εὐβουλοὶ δὲ, ἀμαθέστερον τῶν νόμων τῆς ὑπεροψίας παιδευόμενοι, καὶ ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστερον ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστέιν, καὶ μὴ τὰ ἀχρεΐα ξυνητοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν πολεμίων παρασκευὰς λόγῳ καλῶς μεμψόμενοι ἀνομοίως ἔργῳ ἐκείναι, νομίζουσι δὲ τὰς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι, καὶ τὰς προσηκτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρετάς. αἱ δὲ ὡς πρὸς εὐβουλενομένους τοὺς ἐναντίους ἔργῳ παρασκευάζομεθα· καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων ὡς ἀμαρτησομένων ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας, ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων. τοῖς τε διαφέρειν οὐ δεῖ νομίζουσι ἀνθρώπων ἀνθρώπου κρείωντον δὲ εἶναι, ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται.

85. „Ταύτας οὖν, ἃς οἱ πατέρες τε ἡμῶν παρέδοσαν μέλει, καὶ αὐτοὶ διὰ παντός ἀφελούμενοι ἔχραμεν, μὴ παρῶμεν, μηδ' ἐπειχθέντες ἐν βραχίῳ μορφῇ ἡμέρας περὶ πολλῶν σωμάτων καὶ χορημάτων καὶ πόλεων καὶ δόξης βουλευόμεν, ἀλλὰ κατ' ἡσυχίαν. ἔξεστι δ' ἡμῖν μᾶλλον ἑτέρων διὰ ἰσχύϊν. καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ [τῆς] Ποτιδαίας, πέμπετε δὲ περὶ ἧν οἱ ξύμμαχοι φασὶν ἀδικεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ

ma. Haec vis est aetisti, ut h. l. perspicuum maxime, cum praecedat praecens ἐκαιομέθα. Ceterum his verbis Archidamus Corinthiorum orationem significat.

πολεμικοί τε — διαιρετάς. Structura huius periodi saepissime variata est. Post τὸ μὲν, quod ad πολεμικοὶ spectat, expectes τὸ δὲ, cuius loco εὐβουλοὶ δὲ dixit. Deinde ἀμαθέστερον τῆς ὑπεροψίας, i. e. ἢ ὥστε ὑπεροψᾶν, et statim σωφρονέστερον ἢ ὥστε ἀνηκουστέιν. A participio παιδευόμενοι pendent sequentes infinitivi ἐπεξίεσθαι et νομίζουσι. — Vocabula αἰδώς et αἰσχύνη h. l. synonyma sunt, dedecoris vitandi studium, ex quo oritur fortitudo, sicut ex modestia dedecoris vitandi studium, testa etiam Homero II. ε', 531. — Χαλεπότης est dura vivendi ratio; τὰ ἀχρεΐα istam refer ad artificiosam eloquentiam. — παραπλησίους int. notis. Goellerus quidem hanc verborum sententiam veram esse negat, quia ita opus fuisset scribi μὴ διαιρετάς, pro οὐ διαίρεσι, et iungit cum Schol. παραπλησίους καὶ τύχας, quemadmodum saepe παραπλήσιος et ὅμοιος cum καὶ iunguntur. Sed huic rationi obstat τὴν ante διανοίας. Ne locus quidem 1, 140. multum adiuvat illam ex-

plicationem, ut docent sibi verba παραπλησίους, quae hominum consilia fortunae casibus saepe contraria esse significant. Quod autem nostro loco pro οὐ dicendum fuisse μη arbitrat, id ipse non necessarium esse concedit, si οὐ διαιρετάς quasi unam notionem esse statuas, ut nostrum; unbestimmbar, unerweislich, nicht durch Worte auszumachen.

ὡς πρὸς εὐβουλενομένους τοὺς ἐναντίους. Repete praepositionem ad τοὺς ἐναντίους, (Matth. Gr. §595.) quod minus necessarium videtur in usitatioribus verborum consecutione: πρὸς ἐναντίους ὡς εὐβουλενομένους. Sic statim ἐξ ἐκείνων ὡς ἀμαρτησομένων, non ὡς ἐξ ἀμαρτησῶν. Utroque modo verba iuncta sunt, quae sequuntur: ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων, pro (ἐξ) ἡμῶν αὐτῶν ὡς ἀσφαλῶς προνοουμένων. Licet tamen etiam aliam analogiam in his ultimis sequi.

ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται. Heilmannus vertit: Nur der ist der beste, der zu dem Wesentlichen angeführt ist. Mea quidem sententia Thucydides laudat dexteritatem eorum, qui per varios casus summaque discrimina rerum, ut cum poeta loquar, incedunt atque ita in difficillimis rebus educantur. Ergo convertam: der in den schwierigsten Lagen

ἐτοίμων ὄντων αὐτῶν δίκας δοῦναι· ἐπὶ δὲ τὸν δίδοντα οἱ πρότερον νόμιμον ὡς ἐπ' ἀδικοῦντα ἔναι· παρασκευάσεσθε δὲ τὸν πόλεμον ἅμα. ταῦτα γὰρ καὶ κράτιστα βουλευσέσθε, καὶ τοῖς ἐναντιοῖς φοβερῶτατα.“ Καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπε· παρελθὼν δὲ Σθηνελαΐδας τελευταῖος, εἰς τῶν Ἐφοροῦν τότε ὄν, ἔλεξεν ἐν τοῖς Λακεδαιμονίοις ὧδε.

86. „ΤΟΤΣ μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οἱ γιννώσκω· ἐπαινέσαντες γὰρ πολλὰ ἑαυτοὺς, οὐδαμοῦ ἀντίπικον ὡς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους καὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι εἰ πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγαθὰ τότε, πρὸς δὲ ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλασίας ζημίας ἀξιοὶ εἶσιν ὅτι ἀντ' ἀγαθῶν κακοὶ γεγένηται. ἡμεῖς δὲ ὅμοιοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμέν, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἦν σωφρονῶμεν, οὐ περιουσιόμεθα ἀδικουμένους, οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν· οἱ δ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν. ἄλλοις μὲν γὰρ χρημάτων ἔστι πολλὰ καὶ νῆες καὶ ἱπποὶ· ἡμῖν δὲ ξυμμαχοὶ ἀγαθοὶ, οὓς οἱ παραδοτέα τοῖς Ἀθηναίοις ἐστίν, οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα, μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτομένους· ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει, καὶ παντὶ σθένει. καὶ ὡς ἡμᾶς πρέπει βουλευσέσθαι ἀδικουμένους, μηδεὶς διδασκῆτω· ἀλλὰ τοὺς μέλλοντα ἀδικεῖν μᾶλλον πρέπει πολὺν χρόνον βουλευσέσθαι. ψηφίζεσθ' οὖν, ὃ Λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς Σπάρτης τὸν πόλεμον· καμῆτε τοὺς Ἀθηναίους ἕατε μέλους γίνεσθαι, μῆτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας.“

87. Τοιαῦτα δὲ λέξας ἐπεψήφισεν αὐτὸς, Ἐφοροῦν ὄν, ἐτὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ (κρίνουσι γὰρ βοῆ καὶ οὐ ψῆφον) οὐκ ἔφη διαγινώσκων τὴν βοήν, ὅποτέρα μελίζων· ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερώς ἀποδεικνυμένους τῆ γνώμην ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὀρμηθεῖν, ἔλεξεν, „Ὅτω μὲν ὑμῶν, ὃ Λακεδαιμόνιοι, δοκοῦσι λελύσθαι αἱ σπονδαί, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀναστήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ χωρίον.“ (διέλας τ' χωρίον αὐτοῖς) „ὅτω δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα· ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ πολλῶν πλειονοὶ ἐγένοντο, οἱ ἐδόκουν αἱ σπονδαὶ λελύσθαι. προσκαλέσαντές τε τοὺς ξυμμάχους εἶπον, ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψῆφοι ἐπαγαγεῖν, ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον ποιῶνται

sich ansbildet. Cf. Horat. Od. I, 12, 41—44.

85. οὐ πρότερον. Posterior vox videtur abundare. Sed videtur in mente habuisse scriptor aut κρίν τὸ μὴ ἀληθῶς δίδοναι, aut ἢ ὅταν μὴ ἀληθῶς δίκην δῶ, vel simile aliquid.

86. αὐτοὺς βλαπτομένους, referrī quidem potest ad οὓς, sed praesta. accusativum accipere pro dativo positum, ut ad Lacedaemonios referra-

tur. Accusativum verbalibus in τέτοιῖς iungi constat. Vid. ad I, 72. Vitarī dativum h. l. operae pretium erat propter viciniam praecedentium dativorum Ἀθηναίοις et λόγοις.

87. ἐς τὴν ἐκκλησίαν, pro ἐτὴ τῇ ἐκκλησίᾳ possis accipere propter I. 6. ἐς τὸ φανερὸν ἀποδύντες, et I, 90 οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς Ἀθηναίους. See Matth. Gr. § 395. (402. d. not.) explīcat τῇ ἐκκλησίᾳ.

ἦν δοκῆ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐκ' οἴκου διαπραξάμενοι ταῦτα· καὶ οἱ Ἀθηναίων πρόσβεις ὕστερον, ἐφ' ἅπερ ἦλθον ζηρηματίσαντες. ἡ δὲ διαγνώμη αὐτῆ τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῶν τριακοντούτιδων σπονδῶν προκεχωρηκυῶν, αἱ ἐγένοντο μετὰ τὰ Εὐβοικὰ.

88. Ἐψηφίσαντο δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς σπονδὰς λελύσθαι, καὶ πολεμητέα εἶναι, οὐ τοσοῦτον τῶν ξυμμάχων περὶ τῶν λόγους, ὅσον φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους, μὴ εἰ μίξον δυνηθῶσιν, ὀρῶντες αὐτοῖς τὰ πολλὰ τῆς Ἑλλάδος ὑπομείρια ἤδη ὄντα.

89. Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι τρόπῳ τοιῷδε ἦλθον ἐπὶ τὰ πράγματα, ἐν οἷς ἠϋξήθησαν. ἐπειδὴ Μῆδοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Εὐρώπης, νικηθέντες καὶ ναυσι καὶ πεζῷ ὑπὸ Ἑλλήνων, καὶ οἱ καταφρονέτες αὐτῶν ταῖς ναυσὶν ἐς Μυκάλην διεφθάρησαν, Λακωνίδης μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἦγειτο τῶν ἐν Μυκάλῃ Ἑλλήνων, ἀπεχώρησεν ἐκ' οἴκου, ἔχων τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου ξυμμάχους· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ἀπὸ Ἰωνίας καὶ Ἑλλησπόντου ξυμμαχοὶ, ἤδη ἀφροσθηκότες ἀπὸ βασιλείας, ὑπομείναντες Σησιόν ἐπολιόρκουν, Μῆδων ἐχόντων καὶ ἐπιχειμασάντες εἶλον αὐτὴν, ἐκλιπόντων τῶν βαρβάρων. καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέπλευσαν ἐξ Ἑλλησπόντου ὡς ἕκαστοι κατὰ τοὺς ἄλλους. Ἀθηναίων δὲ τὸ κοινόν, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ βάρβαροι ἐκ τῆς χώρας ἀπήλθον, διεκομίζοντο εὐθύς, ὅθεν ὑπέξέθεντο, παιδὰς καὶ γυναῖκας καὶ τὴν περιούσαν κατασκευεμήν· καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν παρεσκευάζοντο, καὶ τὰ τελεῖα. τοῦ τε γὰρ περιβόλου βραχέα εἰστήκει, καὶ οἰκίαι αἱ μὲν πολλαὶ ἐπεπτόκεισαν, ὀλίγαι δὲ περιῆσαν, ἐν αἷς αὐτοὶ ἐσκήνησαν οἱ δυνατοὶ τῶν Περσῶν.

90. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸ μέλλον ἦλθον πρόβειαι, τὰ μὲν, καὶ αὐτοὶ ἦδιον ἂν ὀρῶντες μῆτε ἐκείνους, μῆτε ἄλλον μηδένα τείχος ἔχοντα· τὸ δὲ πλέον, τῶν ξυμμάχων ἐστρατηγόντων καὶ φοβουμένων τοῦ τε ναυτικοῦ αὐτῶν τὸ πλήθος, ὃ πρὶν οὐχ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἐς τὸν Μηδικὸν πόλεμον τόλμαν γενομένην. ἠξίουν τε αὐτοὺς μὴ τειγίξαι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐξω Πελοποννήσου μᾶλλον, ὅσοις ξυνειστέθειται, ξυγκαταλεῖν μετὰ σφῶν τοὺς περιβόλους· τὸ μὲν βουλόμενον καὶ ὑπόπτον τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὡς δὲ τρυβάρου, εἰ αὐθις ἐπέλθοι, οὐκ ἂν ἔχοντος ἀπὸ ἐχυροῦ ποθῆν, ὡσπερ νῦν ἐκ τῶν Θηβῶν, ὀρμασθαι· τὴν τε Πελοπόννησον πᾶσιν ἔφασαν ἰκανὴν εἶναι ἀναχώρησιν τε καὶ ἀφορμῆν.

τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι. Pendet infinitivus ex διαγνώμη, quod substantivum duplicem genitivum h. l. regit, alterum subiecti, alterum objecti.

89. ἐπεπτόκεισαν. Boni libri praebent πεπτόκεισαν, receptum a Bekk. et Popp. De structura verborum

αἱ οἰκίαι αἱ μὲν πολλαὶ vid. ad 2, 95.

90. ξυνειστέθειται. Bekker ex paucis libris reposuit εἰστέθειται. Subiectum subaudiatur περιβολος. — τὸ βουλόμενον, i. e. τὴν βούλησιν, das Wollen. — ἀφορμῆν, locum int., unde procurrentes hostem invaderent.

Ἀθηνοὶ, Θεμιστοκλέους γνώμη, τοὺς μὲν Λακεδαιμο-
νοίαι, ἐπιτότας, ἀποκρινάμενοι οἱ κέρψουσι ὡς αὐτοὺς
πρὶ ὧν λέγουσιν, εὐθύς ἀπῆλλαξαν· εἰαυτὸν δ' ἐπέ-
στοίλειεν ὡς τὰριστὰ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐς τὴν Λακεδαί-
μονα, ἄλλ' ἑκισχέιν μέχρι τοσοῦτου, ἕως ἂν τὸ τεῖχος ἰκα-
νέσθαι, ὅσπερ ἀπομάχεσθαι ἐκ τοῦ ἀναγκαϊοτάτου ὕψους
καὶ κείνου πρὸς αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως, καὶ αὐτοὺς κα-
τασκευάζειν, οὐδέν τις ἀφέλεια ἔσται ἐς τὸ ἔργον, ἀλλῶ
ἀποφύγοιεν πάντα, τὴν ὁρμήν τε καὶ τὴν ἀποφασίαν
ἐπιφανέτωσαν, καὶ ὁ μὲν ταῦτα διδάξας, καὶ ὑπεκρίθη
ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν ἀποφύγεσθαι τὰ πάντα, καὶ ὁ μὲν ταῦτα διδάξας,
ἐπέσχετο ἵνα ἐπιτάξῃ τοὺς ἀρχαίους, ἀλλὰ διήγγεε καὶ προ-
φασίαν πρὸς τοὺς ἀρχαίους, ἅτερος ἕνα τῶν ἐν τῇ πόλει
ἐπεσκέψατο, οἳ δὲ ἀκούοντες τῆ μὲν Θεμιστοκλεῖ ἐπε-
λάθοντο, τῆ δὲ ἄλλων ἀφικνουμένων καὶ σαφῶς κατη-
γέρουσιν ὅτι τειχίζεται τε καὶ ἠδὴ ὕψος λαμβάνει, οὐκ εἶχον
τοὺς μάλιον παράγεσθαι, γνοὺς δὲ ἐκεῖνος κλεψύει αὐτοὺς μὴ λέ-
γουσιν, καὶ περὶ αὐτῶν ἀπαγγελοῦσι σκεψάμενοι, οὐκ
ἤθελον ἀφείναι, κλεψύων ὡς ἤμιστα ἐπιφανῶς κατασχεῖν, κα-
τασκευάζειεν ὁ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.

91.

οἳ δὲ ἀκούοντες τῆ μὲν Θεμιστοκλεῖ ἐπελάθοντο, τῆ δὲ ἄλλων ἀφικνουμένων καὶ σαφῶς κατη-
γέρουσιν ὅτι τειχίζεται τε καὶ ἠδὴ ὕψος λαμβάνει, οὐκ εἶχον
τοὺς μάλιον παράγεσθαι, γνοὺς δὲ ἐκεῖνος κλεψύει αὐτοὺς μὴ λέ-
γουσιν, καὶ περὶ αὐτῶν ἀπαγγελοῦσι σκεψάμενοι, οὐκ
ἤθελον ἀφείναι, κλεψύων ὡς ἤμιστα ἐπιφανῶς κατασχεῖν, κα-
τασκευάζειεν ὁ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.
ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων, ἄριστοι οἱ ἑμπαρτίων.

ἐξ ὧν σιν. Bekk. ἄρωςιν de con-
iactura. Vulgata defendi potest Grae-
futuras non secus ac praesentes indi-
cant.

διήγγε, tempus extraxit, ἐβράδυνε.
91. τῶν δὲ ἄλλων ἀφικνω-
Lacedaemoniorum legati iam c. 90. Cum
quibus narrentur, Atheniensium autem
de his quidem utriusque accipi nequit
ei ἄλλοι, sed de aliis quibusvis Athe-
posset, nisi Scriptor indicare voluiss-

set, omnes alios, quicumque inde vi-
nissent, idem nuntians. Infra c. 9
ἄδικα κατηγορεῖτο αὐτοῦ ὑπὸ τῶν
Ἑλλήνων τῶν ἀφικνουμένων. Itaque
compate post ἀφικνουμένων sublati
verba τῶν ἄλλων ἀφικνουμένων a
clius iaugenda et sequens καὶ προ vi-
adeo accipiendum puto, hoc sensu
Da aber die übrigen von daher Kom-
menden ganz zuverlässig anzeigen.
ὑψος λαμβάνει, int. τὸ τεῖχος
τειχίζεται. Cf. 4, 69. αἰ οὐκία ὕψ
λαμβάνουσαι.
καὶ τὰ κοινά, repete ἑμφορε

ἰδοῦναι ἐκλιπεῖν ἄμεινον εἶναι, καὶ ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι, ἄνευ ἐκείνων ἔφασαν γνώστες τολμῆσαι· καὶ ὅσα αὐτὸ μετ' ἐκείνων βουλευέσθαι, οὐδενὸς ὕστεροί γινώμην φανῆναι. δοκεῖν οὖν σφίσι καὶ τῶν ἄμεινον εἶναι τὴν ἐαυτῶν πόλιν τείχος ἔχειν, καὶ ἰδίᾳ τοῖς πολίταις καὶ ἐς τοὺς πάντας ξυμμάχους ὠφελιματέρον ἔσσεσθαι. οὐ γὰρ οἷόν τ' εἶναι, μὴ ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς, ὁμοίον τι ἢ ἴσον ἐς τὸ κοινὸν βουλευέσθαι. ἢ πάντας οὖν ἀτειχίστους ἔφη χρῆναι ξυμμαχεῖν, ἢ καὶ τάδε νομίζειν ὁρθῶς ἔχειν.

92. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκούσαντες ὄργην μὲν φανεράν οὐκ ἐποιοῦντο τοῖς Ἀθηναίοις· (οὐδὲ γὰρ ἐπὶ καλύμῃ, ἀλλὰ γνώμης παραινέσει δῆθεν τῷ κοινῷ ἐπρεσβεύσαντο· ἄρα δὲ καὶ προσφιλεῖς ὄντες ἐν τῷ τότε διὰ τὴν ἐς τὸν Μῆθρον προθυμίαν τὰ μάλιστα αὐτοῖς ἔτρυχανον·) τῆς μὲντοι βουλήσεως ἀμαρτάνοντες, ἀδῆλως ἤχθοντο· οἷ τε πρέσβεις ἐκατέρων ἀπῆλθον ἐκ' οἴκου ἀνεπικλήτους.

93. Τούτῳ τῷ τρόπῳ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν πόλιν ἐτειχίσαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ· καὶ δῆλη ἡ οἰκοδομία ἔτι καὶ νῦν ἐστίν· ὅτι κατὰ σπουδὴν ἐγένετο. οἱ γὰρ θεμέλιοι παντοίων λίθων ὑπόκεινται, καὶ οὐ ξυνειργασμένων ἔστιν ἡ, ἀλλ' ὡς ἕκαστοι ποτε προσέφερον· πολλὰ τε στῆλαι ἀπὸ σημάτων καὶ λίθοι εἰργασμένοι ἐγκατελέγησαν. μείζων γὰρ ὁ περιβολὸς πανταχῆ ἐξήχθη τῆς πόλεως, καὶ διὰ τοῦτο πάντα ὁμοίως κινουῦντες ἠπάγοντο. ἔπεισε δὲ καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ λοιπὰ ὁ Θεμιστοκλῆς οἰκοδομῆν· (ὑπῆρχτο δ' αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἀρχῆς, ἧς κατ' ἐνιαυτὸν Ἀθηναῖοι ἤρξε·) νομίζων τό τε χωρὶον καλὸν εἶναι, λιμένας ἔχον τρεῖς αὐτοφυεῖς, καὶ αὐτοὺς ναυτικούς γεγενημένους μέγα προσφέρειν ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν. τῆς γὰρ δὴ θαλάσσης πρῶτος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς ἀνδεκτῆ ἐστίν, καὶ τὴν ἀρχὴν εὐθύς ξυγκατεσκεύαζε. καὶ ἀποδομήσασαν τῇ ἐκεί-

Sic certe infra 6, 34. dixit τὸ ξύνηδες ἦσαν, et 6, 54. Πεισιστράτου γεραίου τελευτήσαντος. Structura variatur transitu ab ὅτι ad infinit. *εἶναι*, int. αὐτούς, qui pendet ex *εἶπεν*. *Διαγινώσκουσιν* est *statuere, discernere*. — Mox ad *ἔφασαν* int. Themistocles eiusque collegae. A quo verbo sequentia pendent, neque raro infinitivus pro verbo finito in oratione obliqua post relativa pronomina et conjunctiones usurpatur. Exempla congressi in ampl. ed. ad 2, 102.

92. τῷ κοινῷ ἐπρεσβεύσαντο. Dubito veram esse Scholiastae interpretationem ὑπὲρ τοῦ κοινῶ. Videtur potius τὸ κοινῶν h. l. esse τὸ τῶν Ἀθηναίων, commune Atheniensium, ut dativus sit pro ἐς cum accusativo, qua structura utitur infra 6,

104. Sic etiam 1, 126. ἐπρεσβεύοντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

93. καὶ οὐ ξυνειργασμένων, non-redactorum in formam quadratam; contra εἰργασμένοι λίθοι sunt politii, elaborati. Ceterum in his passive usurpatur perfectum cuius verbi. Sic 7, 70 extr. *κατημένης* passive accipiendum, ut supra c. 2. init. etiam praesens *βιαζόμενοι*. — Mox πάντα ὁμοίως κινουῦντες est neque *eccris* neque *profanis* parcentes.

ὑπῆρχτο δ' αὐτοῦ, initium eius factum erat. Nam ὑπάρχειν est incipere, etiam cum genitivo, cui iunctum plerumque imperare, praesens significat. Archon erat Themistocles Ol. 74, 2, a. Chr. 481. Cf. Nepos Themist. c. 6. Quod sequitur προσφέρειν Schol. recte exponit ἐκιδούσαι, i. e. proficere.

ὕπεδειξάτε, ὁμοία καὶ νῦν γινώσθεσθε. ἄμικτα γὰρ τὰ τε καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε, καὶ προσέτι εἰς ἕκαστος ἐξῶν οὔτε τούτοις χρῆται, οὔθ' οἷς ἢ ἄλλη Ἑλλάς νομίζει.

78. „Βουλευέσθε οὖν βραδέως, ὡς οὐ περὶ βραχέων, καὶ μὴ ἄλλοτριαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι πεισθέντες οἰκείον πόνον πρόσθρησθε· τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστὶ, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, προδιάγνωτε. μηχανόμενος γὰρ φιλεῖ εἰς τύχας τὰ πολλὰ περιστασθαι. ἂν ἴσον τε ἀπέχομεν, καὶ ὀκότερος ἔσται, ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται. ἴοντες τε οἱ ἄνθρωποι εἰς τοὺς πολέμους τῶν ἔργων πρότερον ἔχονται, ἢ χρῆν ὕστερον δοῶν· κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη τῶν λόγων ἄπτονται· ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμιᾷ καὶ τοιαύτῃ ἁμαρτία ὄντες, οὔτ' αὐτοὶ, οὔθ' ὑμᾶς ὁρῶντες, λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι αὐθαίρετος ἀμφοτέροις ἢ εὐβουλία, σπονδὰς μὴ λύειν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, τὰ δὲ δίκαια δικῆ λύσασθαι κατὰ τὴν ξυνηθήκην· ἢ θεοὺς τοὺς ὀρκίους μάρτυρας ποιούμενοι πειρασόμεθα ἀμύνεσθαι πολέμου ἄρχοντις ταύτῃ, ἢ ἂν ὑφηγήσθε.“

79. Τοιαῦτα μὲν οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον. ἐπειδὴ δὲ τῶν τε ξυμμάχων ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγγλήματα τὰ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἢ ἔλεξαν, μεταστησάμενοι πάντας ἐβόηκον κατὰ σφᾶς αὐτοὺς περὶ τῶν παρόντων. καὶ τῶν μὲν πλεόνων ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰ γινώμαι ἔφερον, ἀδικεῖν τε τοὺς Ἀθηναίους ἤδη, καὶ πολέμητᾶ εἶναι ἐν τάχει· παρελθῶν δὲ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνῆρ καὶ ξυνετὸς δοκῶν εἶναι καὶ σώφρων, ἔλεξε τοιαῦτα:

80. „ΚΑΙ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἐμπειρὸς εἰμι, ὃ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ ὄρω· ὥστε μῆτε ἀπειρία ἐπιθυμήσασθαι τινα τοῦ ἔργου, ὅπως ἂν οἱ πολλοὶ πάθοιεν, μῆτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίσασθαι. εὐροῖτε δ' ἂν τόνδε, περὶ οὗ νῦν βουλευέσθε, οὐκ ἂν ἐλάχιστον γενόμενον, εἰ σωφρόνως τις αὐτὸν ἐκλογίζοιτο. πρὸς μὲν γὰρ τοὺς Πελοποννησίους καὶ ἀστυγέτονας παρόμοιος ἡμῶν ἢ ἀλκή, καὶ διὰ ταχέων οἶόν τε ἐφ' ἕκαστα ἔλθειν· πρὸς δὲ ἄνδρας, οἱ γῆν τε ἑκάς ἔχουσι, καὶ προσέτι θαλάσσης ἐμπειρότατοι εἰσι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἄριστα ἐξήρτυνται, πλούτω τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ καὶ ναυσὶ καὶ ἵπποις καὶ ὄπλοις καὶ ὄχλῳ, ὅσος οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνὶ γῆ χωρίῳ Ἑλληνικῷ ἐστίν, ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους πολλοὺς φόρον ὑποτελεῖς ἔχουσι, πῶς χρῆ πρὸς τούτους

Ἐμικτα. Despiciebant Dorionenses ceteros Graecos, et peregrinos adeo eiciebant. Vid. 1, 124. μὴ μέλλετε Ποτιδαίαιταις ποιῆσθαι τιμωρίαν, οὕσι Λακωνεῖσι καὶ ὑπὸ Ἰώνων πολιτοκρομένοις, οὐδ' πρότερον ἦν τούτωντιον. Ibi Schol. διαβέβληται γὰρ τὸ ὄνομα τῶν Ἰώνων εἰς μαλακίαν· τῶν δὲ Λακωνέων ἐπὶ ἀνδρείᾳ δοξάζεται. — Ἐξείων, int. εἰς πόλεμον.

78. οὐ περὶ βραχέων. Vid. ad cap. praec.

φιλεῖ εἰς τύχας. Porro ex Cass. et Aug. reposuit εἰς τύχας φιλεῖ. Idem sub finem capitis pro ἢ θεοὺς dedit εἰ δὲ μὴ, quas sane lectio est meliorum librorum, sed h. l., ut videtur, glossamate interpolatorum. ἢ h. l. est aliena, uti 1, 121 extr. et 140.

ῥαδίως πόλεμον ἄρασθαι, καὶ τινι κιστεύσαντας ἀπαρασκεύους
ἐπιθῆναι; πότερον ταῖς ναυσίν; ἀλλ' ἤσσοις ἐσμέν· εἰ δὲ
μελετήσομεν, καὶ ἀντιπαρασκευασόμεθα, χρόνος ἐνέσται. ἀλλὰ
τοῖς χρημασίν; ἀλλὰ πολλῶ ἔτι πλέον τούτου ἐλλείπομεν, καὶ
οὔτε ἐν κοινῶ ἔχομεν, οὔτε ἐτοίμως ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν.

81. „Τὰχ' ἂν τις θαρροίη, ὅτι τοῖς ὅπλοις αὐτῶν καὶ
τῷ κλήθει ὑπερφέρομεν, ὥστε τὴν γῆν δοῦν ἐπιφοιτῶντες.
τοῖς δὲ ἄλλῃ γῆ ἔστι πολλή, ἣς ἀρχουσι, καὶ ἐκ θαλάσσης ὧν
θεύονται ἐπάξονται. εἰ δ' αὖ τοὺς ξυμμάχους ἀφιστάναι πειρα-
σόμεθα, δεήσει καὶ τοῖσι ναυσὶ βοηθεῖν, τὸ πλέον οὔσι
ησιώταις. τίς οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλεμος; εἰ μὴ γὰρ ἡ ναυδὲ
ερατήσομεν, ἢ τὰς προσόδους ἀφαιρήσομεν, ἀφ' ὧν τὸ ναυ-
τικὸν τρέφουσι, βλαψόμεθα τὰ πλέω. κὰν τούτῳ οὐδὲ κατα-
λυεσθαι ἔτι καλόν, ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν ἄρξαι μᾶλλον τῆς
διαφορᾶς. μὴ γάρ θη' ἐκείνη γε τῇ ἐλπίδι ἐκαιρώμεθα, ὡς
την καυθήσεται ὁ πόλεμος, ἣν τὴν γῆν αὐτῶν τάμωμεν. δέ-
δοικα δὲ μᾶλλον, μὴ καὶ τοῖς παισὶν αὐτὸν ὑπολίπωμεν· οὐ-
τάς εἰκός, Ἀθηναίους φρονήματι μῆτε τῇ γῆ δουλεύσαι, μῆτε,
ἄπειρ ἀπείρους, καταπλαγῆναι τῷ πολέμῳ.

82. „Οὐ μὴν οὐδὲ ἀναισθητῶς αὐτοὺς κελεύω τοὺς τε
ξυμμάχους ἡμῶν ἐὰν βλάπτειν, καὶ ἐπιβουλεύοντας μὴ κατα-
φροῦν, ἀλλὰ ὄπλα μὲν μήπω κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιάσθαι,
ἢτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας, μὴδ' ὡς ἐπιτρέψομεν· κὰν τού-
τῳ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτύεσθαι ξυμμάχων τε προσαγω-
γῇ, καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἰ ποθέν τινα ἢ ναυτικοῦ ἢ
χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα, (ἀνεπίφθορον δὲ, ὅσοι
ἄπειρ καὶ ἡμεῖς ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλεύόμεθα, μὴ Ἑλληνας
μόνον, ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας διασωθῆναι) καὶ τὰ
αὐτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα. καὶ ἦν μὲν ἑξακούσωσί τι πρε-
βουμένων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα· ἦν δὲ μὴ, διελθόντων ἐτῶν
ὄνο καὶ τριῶν, ἀμεινον ἦδη, ἦν δοκῇ, πεφραγμένοι, ἕμεν ἐπ'

80. τούτου ἐλλείπομεν, int. ἐκ ποριζώμεθα. Vulgo αὐτῶν, quod Matth. Gr. § 489. interpretatur ἡμῶν αὐτῶν. Nostrum est ex codd. Pal. Cass. Gr. m. Non solet Thucydides dicere τὰ ἡμῶν et ὑμῶν, sed τὰ ἡμέτερα et ὑμέτερα, et αὐτοῦ, αὐτῶν saepe aut pronomiibus istis adiunguntur, ut paullo ante, aut pronominum personalium loco usurpantur. κὰν τούτῳ int. χρόνῳ, et ad ὅσοι subaudi ἐπιβουλεύονται. Sic 3, 67 extr. verbum, quod principali sententiae debebatur, datum est sententiae vel enuntiationi interiectae et aliunde pendente Ceterum verba καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα cum responderi debeant praegressis ξυμμάχων τε προσαγωγῇ, minus concinne vel potius ἀνακόλουθως periodum claudunt, cum dicendum fuisset ἐκπαριζόμενοι.

81. τοῖς δέ, i. e. τοῖσι δέ. Vid. supra ad 1, 37. Mox pro ἐπάξονται Krüger. (Archiv f. Phil. a. 1824. f. III. p. 535.) coniecit ἐξάξονται.

καταλύεσθαι modo pro διαλύεσθαι. Et medium et activum καταλύειν, subaudito πόλεμον, hoc sensu est 8, 58 extr. — Formam breviorem παυθήσεται, quam h. l. codd. tuentur, Baumannus Gr. ampl. p. 448. antiquioribus Atticis tribuit.

φρονήματι μῆτε τῇ γῆ δουλεύσαι. Cf. 1, 143. τούτων γε ἕνεκα οὐκ ὑπακούσεσθε. Non metu ne terra ab hostibus vastetur, quamlibet conditionem accipient Athenienses, quippe superiores vel elatiores (φρονήματι).

82. κὰν τούτῳ — τὰ αὐτῶν

αὐτούς. καὶ ἴσως ὄρωντες ἡμῶν ἤδη τὴν τε παρασκευὴν, καὶ τοὺς λόγους αὐτῇ ὁμοία ὑποσημαίνοντας, μᾶλλον ἂν εἰκοιεν καὶ γῆν ἔτι ἄτμητον ἔχοντες, καὶ περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὐκ ἐφθαρμένων βουλευόμενοι. μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε τῆ γῆν αὐτῶν ἢ ὄμηρον ἔχειν, καὶ οὐχ ἦσσον, ὅσα ἄμεινον ἐξεργασται. ἧς φείδεσθαι χρὴ ὡς ἐπὶ πλείστον, καὶ μὴ ἐς ἀπονοίαν καταστήσαντας αὐτοὺς ἀληπτοτέρους ἔχειν. εἰ γὰρ ἀπαράσκευοι, τοῖς τῶν ξυμμάχων ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες, τεμοῦμεν αὐτήν, ὁρᾶτε ὅπως μὴ αἰσχίον καὶ ἀπορώτερον τῆ Πειλοποννήσῳ πράξωμεν. ἐγκλήματα μὲν γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν οἷον τε καταλύσαι· πόλεμον δὲ ξυμπαντας ἀραμένους ἐνεκε τῶν ἰδίων, ὃν οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι καθότι χωρήσει, οὐ φάδιον εὐπρεπῶς θέσθαι.

83. „Καὶ ἀνανδρία μηδενὶ πολλοὺς μιᾶ πόλει μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν δοκεῖτω εἶναι. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνοις οὐκ ἐλάσσονα χροῖματα φέροντες ξύμμαχοι· καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὀπλιωτῶν τὸ πλεον, ἀλλὰ δαπάνης, δι' ἣν τὰ ὄπλα ὠφελεί, ἄλλως τε καὶ ἡπειρώταις πρὸς θαλασσίους. πορισώμεθα οὖν πρῶτον αὐτὴν, καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον ἐπαιρούμεθα οἵπερ δὲ καὶ τῶν ἀποβαινόντων τὸ πλεον ἐπ' ἀμφοτέρω τῆ αἰτίας ἔξομεν, οὗτοι καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν προῖδωμεν.

84. „Καὶ τὸ βραδύ καὶ μέλλον, ὃ μέμφονται μάλιστα ἡμῶν, μὴ αἰσχύνησθε. σπευδόντες τε γὰρ, σχολαιτέρον ἂν παύσαισθε, διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν· καὶ ἅμα ἐλευθέραν καὶ εὐδοξοτάτην πόλιν διὰ παντὸς νεμόμεθα. καὶ δύναται μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων τοῦτ' εἶναι. μόνοι γὰρ δι' αὐτὸ εὐπράγλαις τε οὐκ ἐξυβρίζομεν, καὶ ξυμφοραῖς ἦσσον ἑτέρων εἰκομεν· τῶν τε ξὺν ἐπαίνοῳ ἔξοτρυνόντων ἡμᾶς ἐπὶ τὰ δεινὰ παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν οὐκ ἐπαιρούμεθα ἡδονῆ· καὶ ἦν τις ἄρα ξυπατηγορία παροξύνῃ, οὐδὲν μᾶλλον ἀχθεσθέντες ἀνεπίσθημα

καὶ οὐχ ἦσσον — ἐξεργασται. Dissuadet vastationem agrī Attici, quem eo certius pignus (ὄμηρον, i. e. ἐνέχυρον) Peloponnesiis fore ait, quo cultior Atheniensibus relinquatur. οὐχ ἦσσον, i. e. τοσοῦτα μᾶλλον, ut οὐχ ἦμισα i. q. μάλιστα.

ἐνεκε τῶν ἰδίων, propter privata singulorum, veluti Corinthiorum, Megarensium, Aeginetarum, non propter universorum commune commodum.

83. δι' ἣν τὰ ὄπλα ὠφελεί. Magis in his displicet accusativus ἦν, quam activum ὠφελεί, cuius loco concinnius poneret passivum ὠφελείται. Sed ὠφελεί utcumque ferri potest, ita ut ad subiectum ὁ πόλεμος referatur. Pro ἦν autem rescribendum esse puto ἧς. Etiam 5, 111 extr. ἦν et ἧς confusa esse arbitramur.

τῶν ἀποβαινόντων — ἔξο-

μεν. Verba sic ordina: οἵπερ ἔξομεν τὸ πλεον τῆς αἰτίας τῶν ἀποβαινόντων ἐπ' ἀμφοτέρω, i. e. in utrumque eventum, sive clades, sive victoria evenit. αἰτία est etiam hic criminatio, vel potius imputatio, propter verba ἐπ' ἀμφοτέρω.

84. καὶ ἅμα — νεμόμεθα. Alterum argumentum, cur ipsos pudet tarditatis vitio versae non oporteat, et effectum petiitum.

καὶ δύναται — εἶναι. „In illam tarditatem et cunctationem, quam nobis exprobrant, maxime cadit pro dens moderatio.“ τοῦτο est loci subiectum. Goellerus τοῦτ' εἶναι intelligit ἐλευθέρα εἶναι, quacumque interpretatione sequentia non coeunt. Nam αὐτό nisi ad τὸ βραδύ καὶ μέλλον referas, sensu omnino caret.

ἀνεπίσθημα, obtemperare s.

πολεμικοί τε καὶ εὐβουλοὶ διὰ τὸ εὐκοσμον γιγνόμεθα, τὸ μὲν, ὅτι αἰδῶς σωφροσύνης πλεῖστον μετέχει, ἀσχύνης δὲ εὐψυχία· εὐβουλοὶ δὲ, ἀμαθέστερον τῶν νόμων τῆς ὑπεροφίας παιδευόμενοι, καὶ ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστερον ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν, καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν πολεμίων παρασκευὰς λόγῳ καλῶς μεμφομένοι ἀνομιόως ἔργῳ ἐκείναι, νομίζουσιν δὲ τὰς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι, καὶ τὰς προσπιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρετάς. αἱ δὲ ὡς πρὸς εὐβουλευομένους τοὺς ἐναντίους ἔργῳ παρασκευάζομεθα· καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων ὡς ἀμαρτησομένων ἔχουσιν δεῖ τὰς ἐπίβιας, ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων. πολὺ τε διαφέρειν οὐ δεῖ νομίζειν ἀνθρώπον ἀνθρώπου κράτους δὲ εἶναι, ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται.

85. „Ταύτας οὖν, ὡς οἱ πατέρες τε ἡμῶν παρέδοσαν μελέτας, καὶ αὐτοὶ διὰ παντός ὠφελούμενοι ἔχομεν, μὴ παρώμεν, μηδ' ἐπειχθέντες ἐν βραχέϊ μορίῳ ἡμέρας περὶ πολλῶν σωμάτων καὶ χορημάτων καὶ πόλεων καὶ ἀόξης βουλευόμεν, ἀλλὰ κατ' ἡσυχίαν. ἔξεστι δ' ἡμῖν μᾶλλον ἕτερον διὰ ἰσχύος. καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ [τῆς] Ποιδαίας, πέμπετε δὲ περὶ ἧν οἱ ξυμμαχοὶ φασὶν ἀδικεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ

ma. Haec vis est aristi, ut h. l. per-
cipuum maxime, cum praecedat prae-
causa ἐπινοούμεθα. Ceterum his verbis
laudamus Corinthiorum orationem si-
ficat.

πολεμικοί τε — διαιρετάς.
structura huius periodi saepissime
data est. Post τὰ μὲν, quod ad
πολεμικοί spectat, expectes τὸ
ἐκείνους loco εὐβουλοὶ δὲ dixit.
Deinde ἀμαθέστερον τῆς ὑπερο-
φίας, i. e. ἢ ὥστε ὑπεροφῶν, et
αὐτῶν σωφρονέστερον ἢ ὥστε
ἀνηκουστεῖν. A participio παι-
δευόμενοι pendent sequentes infi-
nitivi ἐπεξεῖναι et νομίζουσιν. — Vo-
cabula αἰδῶς et ἀσχύνη h. l. synonymo-
nunt, dedecoris vitandi studium, ex
quo oritur fortitudo, sicut ex modestia
dedecoris vitandi studium, teste etiam
Atheno II. ε', 53f. — Χαλεπότης
καὶ τὰ ἀχρεῖα vivendi ratio; τὰ ἀχρεῖα
καὶ τὰ ἀχρεῖα referat ad artificiosam eloquen-
tiam — παραπλησίους int. no-
tionem. Goellerus quidem hanc verbo-
rum sententiam veram esse negat, quia
et opus fuisset scribi μὴ διαιρετάς,
pro οὐ διαιρετῶν, et iungit cum Schel-
lingi παραπλησίους καὶ τύχας, quemad-
modum saepe παραπλησίους et ὅμοιος
καὶ iunguntur. Sed huic rationi
obstat τὸ ante διανοίας. Ne locus qui-
dem I, 140. multum adiuvat hanc ex-

plicationem, ut docent ibi verba παρα-
λόγῳ, quae hominum consilia fortunae
casibus saepe contraria esse significant.
Quod autem nostro loco pro οὐ dicen-
dum fuisse μὴ arbitratur, id ipse non
necessarium esse concedit, si οὐ διαιρε-
τάς quasi unam notionem esse status;
ut nostrum: unbestimmbar, unerweis-
lich, nicht durch Worte auszumachen.

ὡς πρὸς εὐβουλευομένους
τοὺς ἐναντίους. Repete prae-
positionem ad τοὺς ἐναντίους, (Matth.
Gr. §595.) quod minus necessarium vi-
detur in usitatioribus verborum consecu-
tione: πρὸς ἐναντίους ὡς εὐβουλευο-
μένους. Sic statim ἐξ ἐκείνων ὡς ἀμαρ-
τησομένων, non ὡς ἐξ ἀμαρτησῶν. Utro-
que modo verba iuncta sunt, quae se-
quuntur: ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς
προνοουμένων, pro (ἐξ) ἡμῶν αὐτῶν
ὡς ἀσφαλῶς προνοουμένων. Licet ta-
men etiam aliam analogiam in his ulti-
mis aequi.

ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτά-
τοις παιδεύεται. Heilmannus
vertit: Nur der ist der beste, der zu
dem Wesentlichen angeführt ist. Mea
quidem sententia Thucydides laudat
dexteritatem eorum, qui per varios ca-
sus summaque discrimina rerum, ut cum
poeta loquar, incedunt atque ita in-diffi-
cillimis rebus educantur. Ergo conver-
tam: der in den schwierigsten Lagen

ἐτοίμων ὄντων αὐτῶν δίκας δοῦναι· ἐπὶ δὲ τὸν δίδοντα οἱ πρότερον νόμιμον ὡς ἐπ' ἀδικοῦντα ἔναι· παρασκευάσεσθε δὲ τὸν πόλεμον ἅμα· ταῦτα γὰρ καὶ κράτιστα βουλευσέσθε, καὶ τοῖς ἐναντιοῖς φοβεράτατα.“ Καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπε· παρελθὼν δὲ Σθενελαΐδας τελευταῖος, εἰς τῶν Ἐφοροῶν τότε ὢν, ἔλεξεν ἐν τοῖς Λακεδαιμονίοις ὧδε.

86. „ΤΟΥΣ μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οἱ γιννώσκω· ἐπαινέσαντες γὰρ πολλὰ ἔαντους, οὐδαμοῦ ἀντίπον ὡς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους καὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι εἰ πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγαθὰ τότε, πρὸς δὲ ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλάσιας ζημίας ἄξιοι εἰδὼν ὅτι ἀντ' ἀγαθῶν κακοὶ γηγένηται. ἡμεῖς δὲ ὅμοιοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμεν, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἣν σωφρονῶμεν, οὐ περιουσιώμεθα ἀδικουμένους, οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν· οἱ δ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν. ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματά ἐστι πολλὰ καὶ νῆες καὶ ἱπποὶ· ἡμῖν δὲ ξυμμαχοὶ ἀγαθοὶ, οὓς οἱ παραδοτέα τοῖς Ἀθηναίοις ἐστίν, οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα, μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτομένους· ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει, καὶ παντὶ σθένει. καὶ ὡς ἡμᾶς πρέπει βουλευέσθαι ἀδικουμένους, μηδεὶς διδασκῆτω· ἀλλὰ τοὺς μέλλοντα ἀδικεῖν μᾶλλον πρέπει πολὺν χρόνον βουλευέσθαι. ψηφίσεσθ' οὖν, ὃ Λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς Σπάρτης τὸν πόλεμον· καμῆτε τοὺς Ἀθηναίους ἕατε μείζους γίγνεσθαι, μῆτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας.“

87. Τοιαῦτα δὲ λέξας ἐπεψήφισεν αὐτὸς, Ἐφοροῶν ὢν, ἐτὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ (κρίνουσι γὰρ βοῆ καὶ οὐ ψῆφον) οὐκ ἔφη διαγινώσκων τὴν βοήν, ὅποτέρᾳ μείζων· ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερώς ἀποδεικνυμένους τῇ γνώμῃ ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὀρμηθεῖν, ἔλεξεν, „Ὅτω μὲν ὑμῶν, ὃ Λακεδαιμόνιοι, δοκοῦσι λελύσθαι αἱ σπονδαί, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀναστήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ χωρίον.“ (δέξας ἰχωρίον αὐτοῖς) „ὅτω δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα· ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ πολλῶν πλείους ἐγένοντο, οἳ ἐδόκουν αἱ σπονδαί λελύσθαι. προσκαλέσαντές τε τοὺς ξυμμάχους εἶπον, ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψῆφον ἐπαγαγεῖν, ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον ποιῶνται

sich ausbildet. Cf. Horat. Od. I, 12, 41—44.

85. οὐ πρότερον. Posterior vox videtur abundare. Sed videtur in mente habuisse scriptor aut κρίν τὸ μὴ ἀληθῶς δίδοναι, aut ἢ ὅταν μὴ ἀληθῶς δίκην δῶ, vel simile aliquid.

86. αὐτοὺς βλαπτομένους, referri quidem potest ad οὓς, sed praesta. accusativum accipere pro dativo positum, ut ad Lacedaemonios refera-

tur. Accusativum verbalibus in τέσταιν coniungitur. Vid. ad 1, 72. Vitae dativum h. l. operae pretium erat propter viciniam praecedentium dativorum Ἀθηναίοις ἐτὶ λόγοις.

87. ἐς τὴν ἐκκλησίαν, pro ἐτὴν ἐκκλησίᾳ possis accipere propter 1, 6. ἐς τὸ φανερὸν ἀποδύντες, et 1, 9, οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς Ἀθηναίους. See Math. Gr. § 395. (402. d. not.) expricat τῇ ἐκκλησίᾳ.

ἦν δοκῆ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐκ' οἴκου διαπραξάμενοι ταῦτα· καὶ οἱ Ἀθηναῖων πρέσβεις ὕστερον, ἐφ' ἅπερ ἦλθον ῥηματίσαντες. ἡ δὲ διαγνώμη αὐτῆ τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τὰς σπονδὰς λελυῖσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῶν τριακοντοετιδῶν σπονδῶν προκεχωρηκυῶν, αἱ ἐγένοντο μετὰ τὰ Εὐβοϊκά.

88. Ἐψηφίσαντο δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς σπονδὰς λελυῖσθαι, καὶ πολεμητέα εἶναι, οὐ τοσοῦτον τῶν ξυμμάχων περὶ τοῖς λόγοις, ὅσον φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους, μὴ εἰ μείζον θυνηθῶσιν, ὁρῶντες αὐτοῖς τὰ πολλὰ τῆς Ἑλλάδος ὑποχείρια ἤδη ὄντα.

89. Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι τρόπῳ τοιαῦδε ἦλθον ἐπὶ τὰ πράγματα, ἐν οἷς ἠτύχησαν. ἐπειδὴ Μῆδοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Εὐρώπης, νικηθέντες καὶ ναυσι καὶ περὶ ὑπὸ Ἑλλήνων, καὶ οἱ καταφυγόντες αὐτῶν ταῖς ναυσὶν ἐς Μυκάλην διεφθάρησαν, Λεπυχιδῆς μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἤγειτο τῶν ἐν Μυκάλῃ Ἑλλήνων, ἀπεχώρησεν ἐκ' οἴκου, ἔχων τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου ξυμμάχους· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ἀπὸ Ἰωνίας καὶ Ἑλλησπόντου ξυμμαχοί, ἤδη ἀφεστηκότες ἀπὸ βασιλείας, ὑπομεινάντες Σησιτὸν ἐπολιόρχουν, Μηδῶν ἐχόντων· καὶ ἐπιχειμάσαντες εἶλον αὐτὴν, ἐκλιπόντων τῶν βαρβάρων. καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέκλευσαν ἐξ Ἑλλησπόντου ὡς ἕκαστοι κατὰ πόλεις. Ἀθηναίων δὲ τὸ κοινόν, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ βάρβαροι ἐκ τῆς χώρας ἀπῆλθον, διεκομίζοντο εὐθύς, ὅθεν ὑπεξέβητο, παιδὰς καὶ γυναῖκας καὶ τὴν περιούσαν κατασκευὴν· καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν παρεσκευάζοντο, καὶ τὰ τελεῖν. τοῦ τε γὰρ περιβόλου βραχέα εἰστήκει, καὶ οἰκίαι αἱ μὲν πολλαὶ ἐπεπτόκεισαν, ὀλίγαι δὲ περιῆσαν, ἐν αἷς αὐτοὶ ἐσκήνησαν οἱ δυνατοὶ τῶν Περσῶν.

90. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸ μέλλον ἦλθον πρόβεια, τὰ μὲν, καὶ αὐτοὶ ἤδιον ἂν ὁρῶντες μῆτε ἐκείνους, μῆτ' εἶλον μῆδένα τεῖχος ἔχοντα· τὸ δὲ πλεόν, τῶν ξυμμάχων ἐξοτρυνόντων καὶ φοβουμένων τοῦ τε ναυτικοῦ αὐτῶν τὸ κληῖδος, ὃ πρὶν οὐχ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἐς τὸν Μηδικὸν πόλεμον τόλμαν γενομένην. ἤξιον τε αὐτοὺς μὴ τειχίζειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου μάλλον, ὅσοις ξυνειστήκει, ξυγκαθελεῖν μετὰ σφῶν τοὺς περιβόλους· τὸ μὲν βουλούμενον καὶ ὑποπτον τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὡς δὲ τοῦ βαρβάρου, εἰ αὐτίς ἐπέλθοι, οὐκ ἂν ἔχοντος ἀπὸ ἔγυροῦ ποθέν, ὡς περὶ νῦν ἐκ τῶν Θηβῶν, ὁρμαῖσθαι· τὴν τε Πελοπόννησον πᾶσιν ἔφασαν ἰκανὴν εἶναι ἀναχώρησίν τε καὶ ἀφορμὴν.

τοῦ τὰς σπονδὰς λελυῖσθαι. Pendet infinitivus ex διαγνώμη, quod substantivum duplicem genitivum h. l. regit, alterum subiecti, alterum obiecti.

89. ἐπεπτόκεισαν. Boni libri praebent πεπτόκεισαν, receptum a Bekk. et Popp. De structura verborum

αἱ οἰκίαι αἱ μὲν πολλαὶ vid. ad 2, 95.

90. ξυνειστήκει. Bekker ex paucis libris reposuit εἰστήκει. Subiectum subaudiatur περίβολος. — τὸ βουλούμενον, i. e. τὴν βούλησιν, das Wollen. — ἀφορμὴν, locum int., unde procurrentes hostem invaderent.

οἱ δ' Ἀθηναῖοι, Θεμιστοκλέους γνώμῃ, τοὺς μὲν Λακεδαιμόνους ταῦτ' εἰπόντας, ἀποκρινάμενοι ὅτι πέμψουσιν ὡς αὐτοῦ πρόσβεις περὶ ὧν λέγουσιν, εὐθύς ἀπήλλαξαν· εαυτὸν δ' ἐκέλευεν ἀποστέλλειν ὡς τάχιστα ὁ Θεμιστοκλῆς ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἄλλους δὲ πρὸς ἑαυτῷ ἐλομένους πρόσβεις μὴ εὐθύς ἐκπέμπειν, ἀλλ' ἐπισχεῖν μέχρι τοσοῦτου, ἕως ἂν τὸ τεῖχος ἰκανὸν αἴρωσιν ὥστε ἀκομάζεσθαι ἐκ τοῦ ἀναγκαιοτάτου ὕψους τειχίζειν δὲ πάντας πανδημεῖ τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ αὐτοὺς κογυναῖκας καὶ παῖδας, φειδομένους μήτε ἰδίου μήτε δημοσίου οικοδομήματος, ὅθεν τις ἀφέλεια ἔσται ἐς τὸ ἔργον, ἀλλὰ καθαιρούντας πάντα. καὶ ὁ μὲν ταῦτα διδάξας, καὶ ὑπεκπῶ τάλλα ὅτι αὐτὸς τάκῃ πράξει, ἤχρητο. καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ἔλθων οὐ προσηῖ πρὸς τὰς ἀρχάς, ἀλλὰ διήγῃ καὶ προῦφασίζετο. καὶ ὁπότε τις αὐτὸν ἔροιτο τῶν ἐν τέλει ὄντων, ὅ τι οὐ ἐπέχεται ἐπὶ τὸ κοινόν, ἔφη τοὺς ξυμπρόσβεις ἀναμένει ἀσχολλας δὲ τινας οὕσας αὐτοὺς ὑπολειφθῆναι· πρὸς δὲ χεσθὰ μέντοι ἐν τάχει ἤξειν, καὶ θαναμάζειν ὡς οὐκ ἀφείσειν.

91. Οἱ δὲ ἀκούοντες τῷ μὲν Θεμιστοκλεῖ ἐπέσιδοντο διφιλλαν αὐτοῦ· τῶν δὲ ἄλλων ἀφικνουμένων καὶ σαφῶς κατηγορούντων ὅτι τειχίζεται τε καὶ ἤδη ὕψος λαμβάνει, οὐκ εἶχον ὅπως χρῆ ἀπιστῆσαι. γνούς δὲ ἐκεῖνος κελεύει αὐτοὺς μὴ λόγοις μᾶλλον παράγεσθαι, ἢ πέμψαι σαφῶν αὐτῶν ἄνδρας, οἱ τινες χρηστοί, καὶ πιστῶς ἀπαγγελοῦσι σκεψάμενοι. ἀποστέλλουσιν οὖν· καὶ περὶ αὐτῶν ὁ Θεμιστοκλῆς τοῖς Ἀθηναίοις κρύφα πέμπει, κελεύων ὡς ἥκιστα ἐπιφανῶς κατασχεῖν, κομῆ ἀφείναι, πρὶν ἂν αὐτοὶ πάλιν κομισθῶσιν. (ἤδη γὰρ κομῆον αὐτῷ οἱ ξυμπρόσβεις, Ἀβρώνυχος τε ὁ Ἀνσικλῆους κομιστὴς ὁ Ἀνσιμάχου, ἀγγέλλοντες ἔχειν ἰκανῶς τὸ τεῖχος ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι σφᾶς, ὁπότε σαφῶς ἀκοισειαν, οὐκέτι ἀφῶσιν. οἱ τε οὖν Ἀθηναῖοι τοὺς πρόσβεις, ὡς περὶ ἐπιστάλη, κατεῖχον· καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπελθὼν τοῖς Λακεδαιμόνοις ἐνταῦθα δὴ φανερωῶς εἶπεν, ὅτι ἡ μὲν πόλις σφᾶς τετελείχεται ἤδη, ὥστε ἰκανῆ εἶναι σῶζειν τοὺς ἐνοικοῦντας· καὶ δὲ τι βούλονται Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι πρὸς βεβούεσθαι παρά σφᾶς, ὡς πρὸς διαγιγνώσκοντας τὸ λοιπὸν εἶναι τὰ ἰσφίσειν αὐτοῖς ξύμφορα καὶ τὰ κοινά. τὴν τε γὰρ πόλιν ὅτι

αἴρωσιν. Bekk. ἄρωσιν de coniectura. Vulgata defendi potest Graecorum ratione ea, qua res absentes et futuras non secus ac praesentes indicant.

διήγῃ, tempus extraxit, ἐβράδυνε.

91. τῶν δὲ ἄλλων ἀφικν. Cum Lacedaemoniorum legati iam c. 90. reliquiae narrentur, Atheniensium autem adventus infra diserte commemoretur, de his quidem utriusque accipi nequit nisi ἄλλοι, sed de aliis quibusvis Athenis comaeantibus. Articulus abesse posset, nisi Scriptor indicare voluis-

set, omnes alios, quicumque inde venissent, idem nuntiasse. Infra c. 91. ἀδικία κατηγορεῖτο αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῶν ἀφικνουμένων. Itaque commate post ἀφικνουμένων sublevari verba τῶν ἄλλων ἀφικνουμένων auctus iungenda et sequens καὶ pro καὶ adeo accipiendum puto, hoc sensu. Da aber die übrigen von daher Kommenden ganz zuverlässig anzeigten. ὕψος λαμβάνει, Int. τὸ τεῖχος τειχίζεται. Cf. 4, 69. αἱ οἰκίαι ὕψος λαμβάνουσαι.

καὶ τὰ κοινά, repete ξύμφορα

ἰδοὺ ἐκλιπεῖν ἄμεινον εἶναι, καὶ ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι, ἄνευ ἐκείνων ἔφασαν γνόντες τολῆσαι· καὶ ὅσα αὐτῷ μετ' ἐκείνων βουλευέσθαι, οὐδενὸς ὕστεροι γνώμῃ φανῆναι. δοκεῖν οὖν σφίσι καὶ νῦν ἄμεινον εἶναι τὴν ἑαυτῶν πόλιν τείχος ἔχειν, καὶ ἰδίᾳ τοῖς πολίταις καὶ ἐς τοὺς πάντας ξυμμάχους ἀφελιμώτερον εἶσθαι. οὐ γὰρ οἷόν τ' εἶναι, μὴ ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς, ὁμοίον τι ἢ ἴσον ἐς τὸ κοινὸν βουλευέσθαι. ἢ πάντας οὖν ἀτειχίστους ἔφη χρῆναι ξυμμαχεῖν, ἢ καὶ τὰδε νομίζουσιν ὁρθῶς ἔχειν.

92. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκούσαντες ὄργην μὲν φανεράν οὐκ ἐποιούντο τοῖς Ἀθηναίοις· (οὐδὲ γὰρ ἐπὶ κωλύμῃ, ἀλλὰ γνώμῃς παραινέσει δῆθεν τῷ κοινῷ ἐπρεσβεύσαντο· ἄρα δὲ καὶ προσφιλεῖς ὄντες ἐν τῷ τότε διὰ τὴν ἐς τὸν Μῆδον προθυμίαν τὰ μάλιστα αὐτοῖς ἐτύγγανον·) τῆς μὲντοι βουλήσεως ἀμαρτάνοντες, ἀδήλως ἤχθοντο· οἳ τε πρέσβεις ἐκατέρων ἀπῆλθον ἐκ οἴκου ἀνεπικλήτως.

93. Τούτῳ τῷ τρόπῳ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν πόλιν ἐτείχισαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ· καὶ δῆλη ἡ οἰκοδομία ἔτι καὶ νῦν ἐστίν ὅτι κατὰ σπουδὴν ἐγένετο. οἱ γὰρ θεμέλιοι καρτοίων λίθων ὑπόκεινται, καὶ οὐ ξυνειργασμένων ἐστίν ἢ, ἀλλ' ὡς ἕκαστοι ποτε προσέφερον· πολλοὶ τε στήλαι ἀπὸ σημάτων καὶ λίθοι εἰργασμένοι ἐκατελέγησαν. μείζων γὰρ ὁ περίβολος πανταχῇ ἐξήχθη τῆς πόλεως, καὶ διὰ τοῦτο πάντα ὁμοίως κινουῦντες ἤπαινοντο. ἔπεισε δὲ καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ λοιπὰ ὁ Θεμιστοκλῆς οἰκοδομῆν· (ὑπῆρκετο δ' αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἀρχῆς, ἧς κατ' ἐνιαυτὸν Ἀθηναῖοις ἤρξε·) νομίζων τό τε χωρὶον καλὸν εἶναι, λιμένας ἔχον αὐτοφνεῖς, καὶ αὐτοὺς ναυτικοὺς γεγεννημένους μῆγα προφέρειν ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν. τῆς γὰρ δὴ θαλάσσης πρῶτος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς ἀνδρακτεῖα ἔσει, καὶ τὴν ἀρχὴν εὐθὺς ξυγκατεσκεύαζε. καὶ ἀφοδόμησεν τῇ ἐκεί-

Sic certe infra 6, 34. dixit τὸ ξύνηδες ἔργον, et 6, 54. Παισιστράτου γεραίου τελευτήσαντος. Structura variatur transitu ab ὄτι ad infinit. ἔναι, int. αὐτούς, qui pendet ex εἶπεν. Διαγνωστικὴ est statuere, decernere. — Mox ad ἔφασαν int. Themistocles eiusque collegae. A quo verbo sequentia pendent, neque raro infinitivus pro verbo finito in oratione obliqua post relativa pronomina et conjunctiones usurpatur. Exemplum conguessi in ampl. ed. ad 2, 102.

92. τῷ κοινῷ ἐπρεσβεύσαντα. Dubito veram esse Scholiastae interpretationem ὑπὲρ τοῦ κοινού. Videtur potius τὸ κοινόν h. l. esse τὸ τῶν Ἀθηναίων, commune Atheniensium, ut datus sit pro ἐς cum accusativo, qua structura utitur infra 6,

104. Sic etiam 1, 126. ἐπρεσβεύοντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

. 93. καὶ οὐ ξυνειργασμένων, non-redactorum in forma quadratam; contra εἰργασμένοι λίθοι sunt positi, elaborati. Ceterum in his passive usurpatur perfectum huius verbi. Sic 7, 70 extr. κερτημένης passive accipiendum, ut supra c. 2. int. etiam praesens βιαζόμενοι. — Mox πάντα ὁμοίως κινουῦντες est neque sacris neque profanis parcentes.

ὑπῆρκετο δ' αὐτοῦ, initium eius factum erat. Nam ὑπάρχειν est incipere, etiam cum genitivo, cui iunctum plerumque imperare, praesens significat. Archon erat Themistocles Ol. 74, 2, a. Chr. 481. Cf. Nepos Themist. c. 6. Quod sequitur προοφείσειν Schol. recte exponit ἐπιδοῦσαι, i. e. proficere.

νου γνώμη τὸ πάχος τοῦ τείχους, ὅπερ νῦν ἔτι δῆλόν ἐστι περὶ τὸν Πειραιᾶ. δύο γὰρ ἄμαξαι ἐναντία ἀλλήλαις τοὺς λίθους ἐπήγον. ἐντὸς δὲ οὔτε χάλιξ, οὔτε πηλὸς ἦν, ἀλλὰ ξυνοκοδομημένοι μεγάλοι λίθοι καὶ ἐντομῇ ἐγγώνιοι, σιδήρω πρὸς ἀλλήλους τὰ ἔξωθιν καὶ μολύβδω δεδεμένοι. τὸ δὲ ὕψος ἡμισυ μάλιστα ἐτελέσθη οὐ διανοεῖτο. ἐβούλετο γὰρ τῷ μεγέθει καὶ τῷ πάχει ἀφισταναὶ τὰς τῶν πολεμίων ἐπιβουλὰς ἀνθρώπων τε ἐνόμιζεν ὀλίγων καὶ τῶν ἀρχαιοτάτων ἀρκέσειν τὴν φυλακὴν, τοὺς δ' ἄλλους ἐς τὰς ναῦς ἐβήσσειν. ταῖς γὰρ ναυσὶ μάλιστα προσέκειτο, ἰδῶν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τῆς βασιλέως στρατίας τὴν κατὰ θάλασσαν ἔφοδον εὐπορωτέραν τῆς κατὰ γῆν οὖσαν. τὸν τε Πειραιᾶ ὠφελιμώτερον ἐνόμιζε τῆς ἀνω πόλεως, καὶ πολλὰκις τοῖς Ἀθηναίοις παρήνει, ἣν ἄρα ποτὲ κατὰ γῆν βιασθῶσι, καταβάντας ἐς αὐτὸν ταῖς ναυσὶ πρὸς ἄπαντας ἀνθίστασθαι. Ἀθηναῖοι μὲν οὖν οὕτως ἐτελιόσθησαν, καὶ τᾶλλα κατεσκευάζοντο εὐθύς μετὰ τὴν Μήδων ἀναχώρησιν.

94. Πανσανίας δὲ ὁ Κλεομβρότου ἐκ Λακεδαιμονος στρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἐξεπέμφθη μετὰ εἰκοσι νεῶν ἀπὸ Πελοποννήσου· ξυνέπλεον δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναυσὶ, καὶ τῶν ἄλλων συμμαχῶν πλήθος. καὶ ἐστράτευσαν ἐς Κύπρον, καὶ αὐτῆς τὰ κολλὰ κατεστρέψαντο· καὶ ὕστερον ἐς Βυζάντιον, Μήδων ἐχόντων, καὶ ἐξεπολιόρησαν.

95. Ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ ἤδη βιαίου ὄντος αὐτοῦ, οἱ τε ἄλλοι Ἕλληνες ἤρθοντο, καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ Ἴωνες, καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἠλευθέρωντο· φοιτῶντές τε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἤξιον αὐτοὺς ἡγεμόνας σφῶν γενέσθαι κατὰ τὸ ξυγγενές, καὶ Πανσανίᾳ μὴ ἐπιτρέπειν, ἣν που βιάζεται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἰδέξαντό τε τοὺς λόγους, καὶ προσεῖχον τὴν γνώμην ὡς οὐ περιουσίμοι, τᾶλλά τε καταστησόμενοι, ἢ φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι μετεπέμνοντο Πανσανίαν, ἀνακρινούστας ἄν περὶ ἐκινδάνοντο. καὶ γὰρ ἀδικία πολλὴ κατηγορεῖτο αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῶν ἀφικνουμένων, καὶ τυραννίδος μᾶλλον ἐφαίνετο μίμησις ἢ στρατηγία.

ἐν ἔτι, finito bello Pelop., quo tempore commentarios suos adornabat Thucydides. Vid. 2, 18 extr. 5, 26.

δύο γὰρ ἄμαξαι ἐναντ. ἀλλήλαις. Obscura verba nec satis adhuc expedita. Scholiasta: ἢ ἐπαντῶσαι ἀλλήλαις, ἢ συνεξομιεῖναι διὰ τὰ μεγέθη τῶν λίθων. Sed cum Scriptoris consilium sit docere, quanta murorum fuerit latitudo, sententia videtur esse: duo currus lapides advehentes, in ipso muro sibi obvios, sese evitare potuisse.

ἀρχίσσειν. Forma fut. Att. sprata. Sed 8, 48. pro νομίσσειν e codd. scribendum νομίσσειν.

95. ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ. In

plerisque editionibus haec verba cum fine praecedentis capitis iunguntur, et cap. 95. incipit ita: ἤδη δὲ βιαίου ὄντος αὐτοῦ. Quam rationem defendit Poppo hoc imprimis argumento, quod aliter ἀσύνδετος sit oratio. Sed praeterquam quod ea verba multo aptius sequentibus quam antecedentibus iunguntur, σύνδεσμος quidem h. l. mihi desiderari non videtur, cum progrediatur Scriptor ad Pansaniae res accuratius enarrandas, quod novum quoddam est episodium. Et licet fere asyndotis absteineat Thucydides, tamen 2, 27. habes ὁ Σάλας pro ὁ μὲν Σάλας De Pansaniae ferocia vid. Plutarchi Aristid. c. 23. Cim. c. 6.

ξυνήθη τε αὐτῷ καλεῖσθαι τε ἅμα, καὶ τοὺς ξυμμάχους τῷ ἐκείνου ἔχθει παρ' Ἀθηναίους μετατάξασθαι, πλὴν τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατιωτῶν. ἐλθὼν δὲ ἐς Λακεδαιμόνα τῶν μὲν ἴδια πρὸς τινα ἀδικημάτων εὐθύνη, τὰ δὲ μέγιστα ἀπολύεται καὶ ἀδικεῖν. κατηγορεῖτο δὲ αὐτοῦ οὐχ ἥμισθα Μηδικὸς, καὶ ἰδοὺ σαφέστατον εἶναι. καὶ ἐκείνον μὲν οὐκέτι ἐκπέμπουσιν ἄρρηκτα, Δόρυκιν δὲ καὶ ἄλλους τινὰς μετ' αὐτοῦ, στρατιὰν ἔχοντας οὐ πολλήν· οἷς οὐκέτι ἐφίεσαν οἱ ξύμμαχοι τὴν ἡγεμονίαν. οἱ δὲ αἰσθόμενοι ἀπῆλθον· καὶ ἄλλους οὐκέτι ὕστερον ἐξέπεμψαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, φοβούμενοι μὴ σφίσι οἱ ἐκόντες χεῖρους γίνωνται, (ὅπερ καὶ ἐν τῷ Πανσανίᾳ ἐνεῖδον,) ἀκαλλαξέοντες δὲ καὶ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, καὶ τοὺς Ἀθηναίους νομίζοντας ἰκανοὺς ἐξηγεῖσθαι, καὶ σφίσι ἐν τῷ ὕπαι καρόντι ἐπιτηδεύουσιν.

96. Παραλαβόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἡγεμονίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ, ἐκόντων τῶν ξυμμάχων, διὰ τὸ Πανσανίου μῖσος, ἔαξαν ἅς τε ἴδει παρέχειν τῶν πόλεων χρήματα πρὸς τὸν βάρβαρον, καὶ ἅς, ναῦς. πρόσχημα γὰρ ἦν ἀμύνασθαι ὧν ἔαδον, δηρῶντας τὴν βασιλείᾳ χάραν. καὶ Ἑλληνοταμίαι τότε πρῶτον Ἀθηναίους κατέστη ἀρχή, οἱ ἐδέχοντο τὸν φόρον· οὕτω γὰρ ἀνομάσθη τῶν χρημάτων ἡ φορά. ἦν δ' ὁ πρῶτος φόρος ταχθεῖς τετρακόσια τάλαντα καὶ ἐξήκοντα· ταμιεῖον τε ἄλλος ἦν αὐτοῖς, καὶ αἱ ξυνοδοὶ ἐς τὸ ἱερὸν ἐγίγνοντο.

97. Ἠγούμενοι δὲ αὐτονομίᾳ τὸ πρῶτον τῶν ξυμμάχων, καὶ ἀπὸ κοινῶν ξυνοδῶν βουλευόντων, τοσάδε ἐπῆλθον πολέμῳ τε καὶ διαχειρίσει πραγμάτων μεταξὺ τούδε τοῦ πολέμου καὶ τοῦ Μηδικοῦ, ἃ ἐγένετο πρὸς τε τὸν βάρβαρον αὐτοῖς, καὶ πρὸς τοὺς σφετεροὺς ξυμμάχους νεωτερίζοντας, καὶ Πελοποννησίων τοὺς ἀεὶ προστυγχάνοντας ἐν ἐκάστῳ. ἔγραψα δὲ αὐτά, καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου ἐποιησάμην διὰ τὸδε, ὅτι τοῖς πρὸ ἐμοῦ ἄκασιν ἐκλιπὲς τοῦτο ἦν τὸ χωρίον, καὶ ἦ τὰ πρὸ τῶν Μηδικῶν Ἑλληνικὰ ξυνετίθεισαν, ἢ αὐτὰ τὰ Μηδικὰ· τούτων δὲ ὅσπερ καὶ ἦφατο ἐν τῇ Ἀττικῇ ξυγγραφῇ Ἑλλάνικος, βραχέως τε καὶ τοῖς χρόνοις οὐκ ἀκριβῶς ἐπεμνήσθη. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπόδειξιν ἔχει τῆς τῶν Ἀθηναίων, ἐν οἷῳ τρόπῳ κατέστη.

98. Πρῶτον μὲν Ἠλιόνα τὴν ἐπὶ Στρομόνι, Μήδων ἐχόντων, κολορκίᾳ εἶλον, καὶ ἠνδρακόδισαν, Κίμωνος τοῦ Μιλ-

εὐθύνη. Cum sequatur τὰ δὲ μέγιστα ἀπολύεται, quod ad Medicum pertinet: εὐθύνη haud dubie recte acciperis pro κατεδικάσθη, in privatis causis condemnatus est. — ἰδοὺ ἀ σαφέστατον εἶναι subaudi τὸ πρῶγμα δ κατηγορεῖτο.

96. ἀμύνασθαι. De vi huius verbi vid. ad 1. 42. — ὁ πρῶτος φόρος. Vid. Plutarch: Aristid. c. 24. Thucyd. 5, 18.

97. ἐν ἐκάστῳ. Int. πράγματι vel νεωτερισμῷ, ex νεωτερίζοντας. Hellenicus erat Lesbius, duodecim annis Herodoto maior, qui res Graecorum inde a pugna Marathonica usque ad Thucydidis tempora scripserat. Vid. de Vit. Thucyd. — ἀπόδειξις ἔξει, subiectum est ταῦτα ex praecedente τούτων.

98. Ἠλιόνα. De hac expeditione vid. Plutarch. c. 7. et de Scyro c. 8.

τιάδου στρατηγούτος· ἔπειτα Σκῦρον τὴν ἐν τῷ Αἰγαίῳ νῆ-
σον, ἣν ὄκουν Δόλοπες, ἠνδραπόδισαν, καὶ ὄκισαν αὐτοί.
πρὸς δὲ Καρυστίους αὐτοῖς, ἄνευ τῶν ἄλλων Εὐβοέων, πόλε-
μος ἐγένετο· καὶ χρόνῳ ξυνέβησαν καθ' ὁμολογίαν. Ναξίοις
δὲ ἀποσταῖσι μετὰ ταῦτα ἐπολέμησαν, καὶ πολιορκία παρεστή-
σαντο. πρώτη τε αὕτη πόλις ξυμμαχίς παρὰ τὸ καθεστηκός
ἔδουλώθη, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὡς ἐκάστη ξυνέβη.

99. Αἰτίαι δὲ ἄλλαι τε ἦσαν τῶν ἀποστασεων, καὶ μέγι-
σται αἱ τῶν φόρων καὶ νεῶν ἔκδομαι, καὶ λιποστράτιον εἰ τῷ
ἐγένετο. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἀκριβῶς ἔπρασσον, καὶ λυπηροὶ ἦσαν,
οὐκ εἰωθόσιν οὐδὲ βουλομένοις τάλαιπωρεῖν προσάγοντες τὰς
ἀνάγκας. ἦσαν δὲ πῶς καὶ ἄλλως οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι ὁμοίως
ἐν ἡδονῇ ἄρχοντες, καὶ οὐτε ξυνοστράτευον ἀπὸ τοῦ ἴσου, ὁμό-
διόν τε προσάγεσθαι ἦν αὐτοῖς τοὺς ἀφισταμένους. ὃν αὐτοὶ
αἰτίοι ἐγένοντο οἱ ξυμμαχοί. διὰ γὰρ τὴν ἀπόκνησιν ταύτην
τῶν στρατειῶν οἱ πλείους αὐτῶν, ἵνα μὴ ἅπ' οἴκου ὧσι χρή-
ματα ἐτάξαντο ἀντὶ τῶν νεῶν τὸ ἐκνούμενον ἀνάλωμα φέρειν.
καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις ἠῦξετο τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῆς δαπάνης,
ἦν ἐκείνοι ξυμφέροιεν, αὐτοὶ δὲ, ὁπότε ἀποσταίεν, ἀπαρά-
σκευοὶ καὶ ἄπειροὶ ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο.

100. Ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ἡ ἐπ' Εὐρυμέδοντι πο-
ταμῷ ἐν Παμφυλίᾳ πεζομαχία καὶ ναυμαχία Ἀθηναίων καὶ τῶν
ξυμμάχων πρὸς Μήδους, καὶ ἐνίκων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀμφοτέρω
Ἀθηναῖοι, Κίμωνος τοῦ Μιλιτιάδου στρατηγούτος· καὶ εἶλον
τριήρεις Φοινίκων, καὶ διεφθίρειαν τὰς πύσας ἐς διακοσίας.
χρόνῳ δὲ ὕστερον ξυνέβη Θάσιους αὐτῶν ἀποστῆναι, διενε-
χθέντας περὶ τῶν ἐν τῇ ἀντιπύρας Θράκῃ ἐμπορίων καὶ τοῦ
μετάλλου, ἃ ἐνέμοντο. καὶ ναυσὶ μὲν ἐπὶ Θάσον πλεύσαντες
οἱ Ἀθηναῖοι ναυμαχίᾳ ἐκράτησαν, καὶ ἐς τὴν γῆν ἀπέβησαν.
ἐπὶ δὲ Στρυμόνα πέμψαντες μυρίους οὐκίτορας αὐτῶν καὶ τῶν
ξυμμάχων ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, ὡς οἰκονύντες τὰς τότε
καλουμένας Ἐννέα ὁδοὺς, νῦν δὲ Ἀμφίπολιν, τῶν μὲν Ἐννέα
ὁδῶν αὐτοὶ ἐκράτησαν, ἃς εἶχον Ἡδωνοὶ· προσελθόντες δὲ τῆς
Θράκης ἐς μεσόγειαν διεφθάρησαν ἐν Λαβήσῳ τῇ Ἡδωνικῇ
ὑπὸ τῶν Θρακῶν ξυμπάντων, οἷς πολέμιον ἦν τὸ χωρίον αἱ
Ἐννέα ὁδοὶ κτιζόμενον.

101. Θάσιοι δὲ ἠικηθέντες μάχαις καὶ παλινορούμενοι

99. ἄπειροί. Vulgo ἄποροι. Utrumque codices suppeditant, utrumque aptum est; sed ἀπειροί exquisitius et rei accommodatius est, et cum maxime Plutarchi loco in Cimone cap. 11 fin. defenditur.

100. ἐπ' Εὐρυμέδοντι. Vid. Plutarch. Cim. c. 12. 13.

ἐς διακοσίας. Bekk. ἐς τὰς διακοσίας. Idem max tē post χρόνῳ e probatissimis libris pro δέ addidit, sequente Poppone. Mihi vulga-

tum aptius h. l. videtur in transitu. De expeditione in Thasios vid. Plut. l. c. c. 14. — Paulo inferius Popponē edidit αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων. Emendationem incertam reddit locus c. 107., ubi in simili iunctura est ἔκαστων. — Diversus autem eiusdem subiecti ambitus est in particiπia πέμψαντες, quod pertinet ad universos Athenienses, et προσελθόντες, quod eorum tantum colonos spectat. Cf. Matth. Gr. § 562. p. 1109 not.

Λακεδαιμονίους ἐπεκαλοῦντο, καὶ ἐκαμῦναι ἐκέλευον ἐσβαλόν-
τες ἐς τὴν Ἀττικὴν. οἱ δὲ ὑπέσχοντο μὲν κρύφα τῶν Ἀθη-
ναίων, καὶ ἔμελλον, διεκωλύθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ γενομένου σει-
σμοῦ, ἐν ᾧ καὶ οἱ Ἕλληες αὐτοῖς καὶ τῶν περιόρων Θου-
ραίων τε καὶ Αἰθαιῆς ἐς Ἰθώμην ἀπέστησαν. πλείστοι δὲ τῶν
Ἑλλήων ἐγένοντο οἱ τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων, τότε δουλω-
θέντων, ἀπόγονοι· ἢ καὶ Μεσσηνιοὶ ἐκλήθησαν οἱ πάντες.
πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἐν Ἰθώμῃ πόλεμος καθιστῆται Λακεδαιμο-
νίαι· θάσιοι δὲ τρίτῳ ἔτει πολιορκούμενοι ὠμολόγησαν Ἀθη-
ναίους, τεῖχος τε καθελόντες καὶ ναῦς παραδόντες, χρήματά
τε ὅσα ἔδει ἀποδοῦναι αὐτίκα ταξάμενοι καὶ τὸ λοιπὸν φέρειν,
ἢ τε ἠπικροῦν καὶ τὸ μέταλλον ἀφέντες.

102. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὡς αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἐν Ἰθώμῃ
ἤκοντο ὁ πόλεμος, ἄλλους τε ἐπεκαλέσαντο ξυμμάχους, καὶ
Ἀθηναίους. οἱ δ' ἦλθον, Κίμωνος στρατηγούντος, πλήθει οὐκ
ὀλίγῃ. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπεκαλέσαντο, ὅτι τειχομαχεῖν ἐδό-
κων δυνατόν εἶναι· τῆς δὲ πολιορκίας μακρᾶς καθιστηκυίας,
τοῦτο ἐνδεᾶ ἐφαίνετο· βία γὰρ ἂν εἶλον τὸ χωρίον. καὶ δια-
φορὰ ἐκ ταύτης τῆς στρατείας πρῶτον Λακεδαιμονίοις καὶ
Ἀθηναίοις φανερὰ ἐγένετο. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὸ
χωρίον βία οὐκ ἠλίσκετο, δειδαντες τῶν Ἀθηναίων τὸ τολμη-
ρον καὶ τὴν νεωτεροποιεῖν, καὶ ἄλλοφύλους ἅμα ἠγῆσάμενοι,
μή τι, ἢν παραμείνωσιν, ὑπὸ τῶν ἐν Ἰθώμῃ κεισθέντες γεω-
τερίωσι, μόνους τῶν ξυμμάχων ἀπέπεμψαν, τὴν μὲν ὑποψίαν
οὐκ ἀηλοῦντες, εἰπόντες δὲ ὅτι οὐδὲν προσδέονται αὐτῶν ἔτι.
οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἔγνωσαν οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ ἀποπεμ-
ζόμενοι, ἀλλὰ τινος ὑπόπτου γενομένου· καὶ δεινὸν ποιησά-
μενοι, καὶ οὐκ ἀξιώσαντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦτο παθεῖν,
ἄλλως ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, ἀφέντες τὴν γενομένην ἐπὶ τῷ Μή-
δῃ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς, Ἀργείοις, τοῖς ἐκείνων πολεμίοις.
ἔξυμμαχοὶ ἐγένοντο· καὶ πρὸς Θεσσαλοὺς ἅμα ἀμφοτέροις οἱ
αὐτοὶ ὄρκοι καὶ ξυμμαχία κατέστη.

103. Οἱ δ' ἐν Ἰθώμῃ δεκάτῳ ἔτει, ὡς οὐκέτι ἐδύναντο
ἀντέχειν, ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧ τε ἐξί-
αον ἐκ Πελοποννήσου ὑπόσπονδοι, καὶ μηδέποτε ἐπιβήσονται
αὐτῆς· ἢν δὲ τις ἀλίσκηται, τοῦ λαβόντος εἶναι δούλον. ἢν
δέ τι καὶ χρηστήριον τοῖς Λακεδαιμονίοις Πυθικὸν πρὸ τοῦ,

102. οἱ δ' ἠλθον. Plutarchus in
Cm. c. 17. tum iterum Athenienses ar-
cessitos tradit.

τῆς δὲ πολιορκίας. Alii τοὺς
δὲ πολιορκίας — Sed articulus
necessarius videtur. — τοῦτον ἐν-
δεᾶ ἐφαίν. subaudi τὰ (πράγματα)
αὐτῶν, i. e. Lacedaemoniorum. τοῦ-
τον est τοῦ τειχομαχεῖν. Totum locum
cum Heilmanno sic interpretatur Goel-
er: Lacedaemoniis vero cum in len-
gam traheretur obsidio, arte obsidie-

nali opus esse videbatur; per vim enim
si stetisset, oppidum cepissent. βία
est vis, impetu, non arte obsidionali,
qua vis augetur et recte temperatur.

ἀμφοτέροις, Atheniensibus et
Argivis.

103. ἐφ' ᾧ τε ἐξίασι, ea condi-
tione ut exirent. Infra c. 113. ἐφ' ᾧ
τοὺς ἄνδρας κομισῶνται. c. 126 ἐφ'
ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν. Cf. 4,
30 extr.

τόν Ικέτην τοῦ Διὸς τοῦ Ἰδωμήτα ἀφίκεται. ἐξήλθον δὲ αὐτοὶ καὶ παῖδες καὶ γυναῖκες, καὶ αὐτοὺς Ἀθηναῖοι δεξάμενοι καταέχθος ἤδη τὸ Λακεδαιμονίων, ἐς Ναύπακτον κατώμισαν, ἧς ἔτυχον ἡρηνότες νεωστί, Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐχόντων. προσεχώρησαν δὲ καὶ Μεγαρῆς Ἀθηναίους ἐς ξυμμαχίαν, Λακεδαιμονίων ἀποστάντες, ὅτι αὐτοὺς Κορινθιοὶ περὶ γῆς ὄρων πολέμῳ κατεῖχον. καὶ ἔσχον Ἀθηναῖοι Μέγαρον καὶ Πηγὰς, καὶ τὰ μακρὰ τεῖχη ἀποδόμησαν Μεγαρεῦσι τὰ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐς Νίσαιαν, καὶ ἐφρούρουν αὐτοί. καὶ Κορινθίοις μὲν οὐχ ἦκιστα ἀπὸ τοῦδε τὸ σφοδρὸν μῖσος ἤρξατο πρῶτον ἐς Ἀθηναίους γενέσθαι.

104. Ἰνάρως δὲ ὁ Ψαμμητίχου, Αἴβυς, βασιλεὺς Αἰβύων τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ, ὁρμώμενος ἐκ Μαρείας τῆς ὑπὲρ Φάρου πόλεως, ἀπέστησεν Αἰγύπτου τὰ πλέω ἀπὸ βασιλείας Ἀρταξέρξου· καὶ αὐτὸς ἄρχων γενόμενος, Ἀθηναίους ἐπηγάγετο. οἱ δὲ (ἔτυχον γὰρ ἐς Κύπρον στρατεύομενοι ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων) ἦλθον, ἀπολιπόντες τὴν Κύπρον· καὶ ἀναπλεύσαντες ἀπὸ θαλάσσης ἐς τὸν Νεῖλον, τοῦ τε ποταμοῦ κραταῦντες καὶ τῆς Μέμφιδος τῶν δύο μερῶν, πρὸς τὸ τρίτον μέρος, ὃ καλεῖται Λευκὸν τεῖχος, ἐπολέμουν. ἐνήσαν δὲ αὐτόθι Περσῶν καὶ Μήδων οἱ καταφυγόντες, καὶ Αἰγυπτίων οἱ μὴ ξυναποστάντες.

105. Ἀθηναῖοι δὲ ναυσὶν ἀποβάσιν ἐς Ἀλῖας, πρὸς Κορινθίους καὶ Ἐπιδαυρίους μάχῃ ἐγένετο· καὶ ἐνίκων Κορινθιοὶ. καὶ ὕστερον Ἀθηναῖοι ἐνανμάχησαν ἐπὶ Κερκυραία Πελοποννησίων ναυσὶ· καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. πολέμου δὲ καταστάντος πρὸς Αἰγυπτίους Ἀθηναῖοι, μετὰ ταῦτα ναυμαχία γίνεται ἐπ' Αἰγίῳ μεγάλῃ Ἀθηναίων καὶ Αἰγυπτῶν· καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἐκατέροις παρήσαν. καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι, καὶ ναῦς ἑβδομήκοντα λαβόντες αὐτῶν ἐς τὴν γῆν ἀπέβησαν, καὶ ἐπολιόρουν, Λεωκράτους τοῦ Στρούβου στρατηγούντος. ἔπειτα Πελοποννήσιοι ἀμύνειν βουλόμενοι Αἰγυπτίαις ἐς μὲν τὴν Αἰγίαν τριακοσίους ὀπίστας, πρότερον Κορινθίων καὶ Ἐπιδαυρίων ἐπικούρους, διεβίβασαν, τὰ δὲ ἄκρα τῆς Γερανείας κατέλαβον· καὶ ἐς τὴν Μεγαρίδα κατέβησαν Κορινθιοὶ μετὰ τῶν ξυμμάχων, νομίζοντες ἀδυνάτους ἔσεσθαι Ἀθηναίους βοηθεῖν τοῖς Μεγαρεῦσιν, ἐν τε Αἰγίῳ ἀπούσης στρατιᾶς πολλῆς καὶ ἐν Αἰγύπτῳ· ἦν δὲ καὶ βοηθῶσιν, ἀπ' Αἰγίης ἀναστήσεσθαι αὐτούς. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸ μὲν πρὸς Αἰγίῳ στρατεύματα οὐκ ἐκίνησαν, τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως ὑπολοίπων οἱ τε πρεσβύτατοι καὶ οἱ νεώτατοι ἀφικνοῦνται ἐς τὰ Μέγαρον, Μυρωνίδου στρατηγούντος· καὶ μάχης γενομένης ἰσοδρόπου πρὸς Κορινθίους, διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἐνόμισαν αὐτοὶ ἐκάτεροι οὐκ ἔλασσαν ἔχειν ἐν τῷ ἔργῳ. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι (ἐκράτησαν γὰρ ὄμως μᾶλλον,) ἀπελθόντων τῶν Κορινθίων, τροπαῖον

105. Ἀλῖας. Sic Poppo rescripsit men urbis non sit Ἀλῖαι, sed Ἀλιεῖς. pro codd. lectione Ἀλῖας, cum no- Vid. eius Prolegg. Vol. II. p. 221.

Λακεδαιμονίους ἐπεκαλοῦντο, καὶ ἐκαμῖναι ἐκέλευον ἐσβαλόν-
τας ἐς τὴν Ἀττικὴν. οἱ δὲ ὑπέσχοντο μὲν κρύφα τῶν Ἀθη-
ναίων, καὶ ἔμελλον, διεκωλύθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ γενομένου σει-
σμοῦ, ἐν ᾧ καὶ οἱ Εἰλωτες αὐτοῖς καὶ τῶν περιόικων Θου-
ριάται τε καὶ Αἰθαίης ἐς Ἰθάμην ἀπέστησαν. πλείστοι δὲ τῶν
Εἰλωτῶν ἐγένοντο οἱ τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων, τότε δουλω-
θέντων, ἀπόγονοι· ἢ καὶ Μεσσηνιοὶ ἐκλήθησαν οἱ πάντες.
πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἐν Ἰθάμῃ πόλεμος καθειστήκει Λακεδαιμο-
νίοις· Θάσιοι δὲ τρίτῳ ἔτει πολιορκούμενοι ὠμολόγησαν Ἀθη-
ναίους, τειχὸς τε καθελόντες καὶ ναῦς παραδόντες, χρήματά
τε ὅσα ἔδει ἀποδοῦναι αὐτίκα ταξάμενοι καὶ τὸ λοιπὸν φέρειν,
τὴν τε ἡκειρον καὶ τὸ μέταλλον ἀφέντες.

102. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὡς αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἐν Ἰθάμῃ
ἐμκύνετο ὁ πόλεμος, ἄλλους τε ἐπεκαλέσαντο ξυμμάχους, καὶ
Ἀθηναίους. οἱ δ' ἦλθον, Κίμωνος στρατηγούτος, πλήθει οὐκ
ὀλίγῃ. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπεκαλέσαντο, ὅτι τειχομαχεῖν ἐδό-
κουν δυνατοὶ εἶναι· τῆς δὲ πολιορκίας μακρᾶς καθειστηκυίας,
τούτου ἐνδεᾶ ἐφαίνετο· βία γὰρ ἂν εἶλον τὸ χωρίον. καὶ δια-
φορὰ ἐκ ταύτης τῆς στρατείας πρῶτον Λακεδαιμονίοις καὶ
Ἀθηναίοις φανερὰ ἐγένετο. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὸ
χωρίον βία οὐχ ἤλσκετο, δεισαντες τῶν Ἀθηναίων τὸ τολμη-
ρὸν καὶ τὴν ἐωυτεροποιεῖν, καὶ ἄλλοφύλους ἅμα ἡγησάμενοι,
μή τι, ἣν παραμείνωσιν, ὑπὸ τῶν ἐν Ἰθάμῃ κεισθέντες ἐω-
τερίωσι, μόνους τῶν ξυμμάχων ἀπέπεμψαν, τὴν μὲν ὑποψίαν
οὐ δηλοῦντες, εἰπόντες δὲ ὅτι οὐδὲν προσδέονται αὐτῶν ἔτι.
οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἔγνωσαν οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ ἀποπεμ-
πόμενοι, ἀλλὰ τινος ὑπόπτου γενομένου· καὶ δεινὸν ποιησά-
μενοι, καὶ οὐκ ἀξιώσαντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦτο παθεῖν,
εὐθὺς ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, ἀφέντες τὴν γενομένην ἐπὶ τῷ Μη-
δῷ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς, Ἀργείοις, τοῖς ἐκείνων πολεμίοις.
ξυμμαχοὶ ἐγένοντο καὶ πρὸς Θεσσαλοὺς ἅμα ἀμφοτέροις οἱ
αἰτοὶ ὄρκοι καὶ ξυμμαχία κατέστη.

103. Οἱ δ' ἐν Ἰθάμῃ δεκάτῳ ἔτει, ὡς οὐκέτι ἐδύναντο
ἀντέχειν, ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧ τε ἔξλα-
βῶν ἐκ Πελοποννήσου ὑπόσπονδοι, καὶ μηδέποτε ἐπιβήσονται
αὐτῆς· ἣν δὲ τις ἀλίσκηται, τοῦ λαβόντος εἶναι δούλον. ἣν
δὲ τι καὶ χρηστήριον τοῖς Λακεδαιμονίοις Πυθικὸν πρὸ τοῦ,

102. οἱ δ' ἦλθον. Plutarchus in
Cim. c. 17. tum iterum Athenienses ar-
cessitos tradit.

τῆς δὲ πολιορκίας. Alii τοῦς
δὲ πολιορκίας — Sed articulus
necessarius videtur. — τούτου ἐν-
δεᾶ ἐφαίν. subaudi τὰ (πράγματα)
αὐτῶν, i. e. Lacedaemoniorum. τοῦ-
του est τοῦ τειχομαχεῖν. Totum locum
cum Heilmanno sic interpretatur Goel-
ler: Lacedaemoniis vero cum in lon-
gum traheretur obsidio, arte obsidio-

nali opus esse videbatur; per vim enim
si stetisset, oppidum cepissent. βία
est vi, impetu, non arte obsidionali,
qua vis augetur et recte temperatur.

ἀμφοτέροις, Atheniensibus et
Argivis.

103. ἐφ' ᾧ τε ἔξλαβῶν, ea condi-
tione ut exirent. Infra c. 113. ἐφ' ᾧ
τοὺς ἄνδρας κομιοῦνται. c. 126 ἐφ'
ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν. Cf. 4,
30 extr.

108. Γενομένης δὲ μάχης ἐν Ταναγρα τῆς Βοιωτίας, ἐν κων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξυμμαχοί, καὶ φόνος ἐγένετο ἀμφότερων πολὺς. καὶ Λακεδαιμόνιοι μὲν ἐς τὴν Μεγαρίδα ἔλθοιτες καὶ δειδροτομήσαντες πάλιν ἀπῆλθον ἐκ' οἴκου διὰ Γερνείας καὶ Ἰσθμοῦ· Ἀθηναῖοι δὲ δευτέρα καὶ ἔξηκοστῇ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν μάχην ἐστράτευσαν ἐς Βοιωτοὺς, Μυρωνίδου στρατηγούντος, καὶ μάχῃ ἐν Οἰνοφύτοις τοὺς Βοιωτοὺς νικῆσαι τῆς τε χώρας ἐκράτησαν τῆς Βοιωτίας καὶ Φωκίδος, καὶ Ταναγραίων τὸ τεῖχος περιεῖλον, καὶ Δοκρῶν τῶν Ὀπουντίων ἑκατὸν ἄνδρας ὁμήρους τοὺς πλουσιωτάτους ἔλαβον. τὰ τε τείχη τὰ ἑαυτῶν τὰ μακρὰ ἐπετέλεσαν. ὠμολόγησαν δὲ καὶ Ἀθηναῖοι μετὰ ταῦτα τοῖς Ἀθηναίοις, τείχη τε περιελόντες, καὶ ναῦς παραδόντες, φόρον τε ταξάμενοι ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον καὶ Πελοπόννησον περιέπλευσαν Ἀθηναῖοι, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγούντος· καὶ τὸ νεώριον τῶν Λακεδαιμονίων ἐνπρήσαν, καὶ Χαλκίδα Κορινθίων πόλιν ἔβλον, καὶ Σικυωνίους ἐν ἀποβάσει τῆς γῆς μάχῃ ἐκράτησαν.

109. Οἱ δὲ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἐπέμμενον, καὶ αὐτοῖς πολλὰ ἰδέαι πολέμων κατέστησαν. οἱ μὲν γὰρ πρῶτον ἐκράτουν τῆς Αἰγύπτου Ἀθηναῖοι. καὶ βασιλεὺς πέμπει ἐς Λακεδαίμονα Μεγάβαρον, ἄνδρα Πέρσην, χρημάτων ἔχοντα, ὅπως, ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν πεισθέντων τῶν Πελοποννησίων, ἀπ' Αἰγύπτου ἀπαγάγοι Ἀθηναίους, ὡς αὐτῶν οὐ προύχῃ, καὶ τὰ χρήματα ἄλλως ἀναλοῦτο, ὃ μὲν Μεγάβαρος καὶ τὰ λοιπὰ τῶν χρημάτων πάλιν ἐς τὴν Ἀσίαν ἀνεκομίσθη, Μεγάβουρον δὲ τὸν Ζωπύρου πέμπει, ἄνδρα Πέρσην, μετὰ στρατιᾶς πολλῆς· ὃς ἀφικόμενος κατὰ γῆν τοὺς Αἰγυπτίους καὶ τοὺς ξυμμάχους μάχῃ ἐκράτησε, καὶ ἐκ τῆς Μέμφιδος ἐξήλασε τοὺς Ἕλληνας, καὶ τέλος ἐς Πρωσωπλίτιν τὴν νῆσον κατέκλεισε· καὶ ἐπολιόρχει ἐν αὐτῇ ἐνιαυτὸν καὶ ἄρξιν μῆνας, μέχρις οὗ ξηράνας τὴν διώρυγα καὶ παρατρέφας αἰὲν ἕλγ τὸ ὕδωρ, τὰς τε ναῦς ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐποίησε, καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἤπειρον, καὶ διαβάς εἰλε τὴν νῆσον περὶ.

110. Οὕτω μὲν τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα ἐφθάσθη, ἔτη πολεμήσαντα· καὶ ὄλγοι ἀπὸ πολλῶν πορευόμενοι διὰ τὴν Λιβύης ἐς Κυρήνην ἐσώθησαν, οἱ δὲ πλείστοι ἀπώλοντο. Ἀργυπτος δὲ πάλιν ὑπὸ βασιλεῖα ἐγένετο, πλὴν Ἀμυρταίου το

108. φόνος — πολὺς. Vid. Plutarch. Pericl. c. 10. Cim. c. 17.

τὸ νεώριον τῶν Λακεδαιμονίων. Bekk. e bonis libris recepit τὸ Λακεδαιμονίων. Vulgatum alii non minus probati libri tueri videntur. Ceterum νεώριον illud erat Gythium oppidum. Vid. Poppo Proleg. Vol. II. p. 198. — Chalcis ea, quae h. l. intelligenda est, in ora Aetoliae sita erat.

109. πολλὰ ἰδέαι. Cf. Diodor. Sic. 11, 77. — βασιλεύς, Artaxer-

xes Longimanus. — ἀνεκομίσθη. codd. plerique ἐκομίσθη, quod receperunt editores novissimi.

110. πολεμήσαντα. Bene Ahrschius: „Per periphrasin dictum τῶν Ἑλλήνων πράγματα pro οἱ Ἕλληνας, et accommodari quidem in istius modi circumlocutione structura solent, quae circumscribitur, at nonnullam quam quoque, ut hic, vocabulo, quo periphrasi inseruit.“ Cf. 8, 82. ἐσώθησιν τε οὖν τὰ τῶν πόλεων κ. τ. λ.

ἐν τοῖς ἔλεσι βασιλέως· τοῦτον δὲ διὰ μέγεθός τε τοῦ ἔλους οὐκ ἔδυναντο ἔλεῖν. καὶ ἅμα μαχιμώτατοί εἰσι τῶν Αἰγυπτίων οἱ ἔλεοι. Ἰνάρωσ δὲ ὁ Λιβύων βασιλεὺς, ὃς τὰ πάντα ἔπραξε κατὰ τῆς Αἰγύπτου, προδοσίᾳ ληφθεὶς ἀνεσταυρώθη. ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς ἄλλης ξυμμαχίδος πεντήκοντα τριήρεις διάδοχοι πλέουσai ἐς Αἴγυπτον ἔσχον κατὰ τὸ Μενδησίον κέρας, οὐκ εἰδότες τῶν γεγενημένων οὐδέν. καὶ αὐτοῖς ἕκ τε γῆς ἐπιεσόντες περὶ, καὶ ἕκ θαλάσσης Φοινίκων ναυτικόν, ἐπέφθειραν τὰς πολλὰς τῶν νεῶν, αἱ δ' ἐλάσσους διέφυγον πάλιν. τὰ μὲν κατὰ τὴν μεγάλην στρατείαν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἑταρῶν ἐς Αἴγυπτον οὕτως ἐτελεύτησεν.

111. Ἐκ δὲ Θεσσαλίας Ὀρέστης ὁ Ἐγκερατίδου υἱὸς τοῦ Θεσσαλῶν βασιλέως φεύγων ἔπεισεν Ἀθηναίους ἑαυτὸν κατὰγειν. καὶ παραλαβόντες Βοιωτοὺς καὶ Φωκίας, ὄντας ξυμμάχους, Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν τῆς Θεσσαλίας ἐπὶ Φάρσαλον· καὶ τῆς μὲν γῆς ἑκράτουν ὅσα μὴ προϊόντες πολὺ ἐκ τῶν ἑσίων, (οἱ γὰρ ἰακῆς τῶν Θεσσαλῶν εἶργον) τὴν δὲ πόλιν οὐκ ἔβλεπον, οὐδ' ἄλλο προύχον αἰκοῖς οὐδὲν ἄν ἕνεκα ἐστράτευσαν, ἀλλ' ἀπεχώρησαν πάλιν, Ὀρέστην ἔχοντες, ἀπρακτοὺς. μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῶ ὕστερον χίλιοι Ἀθηναίων ἐπὶ τὰς νῆας τὰς ἐν Πηγαῖς ἐπιβάντες, (εἶχον δ' αὐτοὶ τὰς Πηγὰς,) παρελεύσαντο ἐς Σικυώνα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγούτου· καὶ ἀποβάντες Σικυωνίων τοὺς προσμικάντας μάστιγι ἑκράτησαν. καὶ εὐθὺς παραλαβόντες Ἀχαιοὺς, καὶ διαπλεύσαντες πέραν, τῆς Ἀκαρναντίας ἐς Οὐλιάδας ἐστράτευσαν, καὶ ἐπολιόρχουν· οὐ μέντοι εἰλόν γε, ἀλλ' ἀπεχώρησαν ἐπ' ὄκκου.

112. Ὑστερον δὲ, διαλιπόντων ἐτῶν τριῶν, σπονδαὶ γίνονται Πελοποννησίοις καὶ Ἀθηναίοις πενταετείς. καὶ Ἕλλητικῷ μὲν πολέμῳ ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐς δὲ Κύπρον ἐστράτευοντο ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, Κίμωνος στρατηγούτου. καὶ ἐξήκοντα μὲν νῆες ἐς Αἴγυπτον ἀπ' αὐτῶν ἐπλευσαν, Ἀμυρταίου μεταπέμποντος, τοῦ ἐν τοῖς ἔλεσι βασιλέως· αἱ δὲ ἄλλαι Κτίον ἐπολιόρχουν. Κίμωνος δὲ ἀπο-

ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων. Bekk. de coniectura dedit τῶν Ἀθηναίων. Non necessarium videtur, cum subaudiri debeat γῆς, propter ξυμμαχίδος. Mox ἔργον est προσμικάντας.

111. τοῦ Θεσσαλῶν βασιλέως. Erant in Thessalia praeter Thessalos Oetaei, Melienses, Phthiotes, Achaei. Cf. Plutarch. Pericl. c. 17. Ante Medica videtur amicitia intercessisse Thessalis cum Pisistratidis. Nam Hippiae Iolcum donant (Herodot. 5, 94.). Sequitur haec expeditio Atheniensium adversus Thessalos. Sed deinde foedus inter eos erat, Thucyd. 1, 102. 107. 2, 22. quamquam non satis firmum 1, 107.

ὅσα μὴ προϊόντες πολέ. Cum alibi infinitivus sequatur ὅσον, quod vocabulo τοσούτου subianctum est. (exempla vide ap. Matth. Gr. § 479. p. 663. [896. ed. 2.] h. l. participium adhibetur. Elliptica ratio est. Verba sic iunge et supple: καὶ ἑκράτουν τῆς μὲν γῆς (τοσαῦτα) ὅσα (ἑδύναντο κρατῆσαι) μὴ προϊόντες πολέ ἀπὸ τῶν ὀπλων.

112. σπονδαὶ γίνονται. Vid. Plutarch. in Cim. c. 18. qui etiam in sequentibus conferendus. Idem in Pericle c. 20. habet, quae eodem pertinent.

ἔσχον, ἐπέσχον, ἀπέσχοντο.

θανόντος, και λιμοῦ γενομένου, ἀπεχώρησαν ἀπὸ Κιτιου· κλυδάντες ὑπὲρ Σαλαμίνας τῆς ἐν Κύπρῳ Φολιῆι και Κίξιν ἐναυμάχησαν και ἐκσεομάχησαν ἅμα, και νικήσαντες εφόρτα ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, και αἱ ἐξ Αἰγύπτου νῆες καὶ αἱ ἐλθοῦσαι μετ' αὐτῶν. Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ ταῦτα ἰερὸν καλούμενον πόλεμον ἐστράτευσαν· και κρατήσαντες ἔν Δελφοῖς ἱεροῦ, παρέδοσαν Δελφοῖς. και αὐθις ὕστερ Ἀθηναῖοι, ἀποχωρησάντων αὐτῶν, στρατεύσαντες και κρασαντες παρέδοσαν Φωκεῦσι.

113. Καὶ χρόνου ἐγγενομένου μετὰ ταῦτα Ἀθηναῖοι, Βοιωτῶν τῶν φεγγόντων ἔχόντων Ὀρχομενὸν και Χαιρώνειαν· ἀλλ' ἄττα χωρία τῆς Βοιωτίας, ἐστράτευσαν ἑαυτῶν μὲν ἄλλοις ὀπλίταις, τῶν δὲ συμμαχῶν ὡς ἐκάστοις, ἐπὶ τὰ χωρία ταῦτα, πολέμια ὄντα, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγούντι και Χαιρώνειαν ἐλόντες [και ἀνδραποδίσαντες] ἀπεχώρουν, ἑκαταχὴν καταστήσαντες. πορευομένοις δὲ αὐτοῖς ἐν Κορωνίᾳ ἐπιτίθενται οἱ τε ἐκ τῆς Ὀρχομενοῦ φυγάδες Βοιωτῶν, και Λοκροὶ μετ' αὐτῶν, και Εὐβοέων φυγάδες, και ὅσοι τῆς οὐραίας γῆς ἦσαν· και μάχη κρατήσαντες τοὺς μὲν διέφθειραν τῶν Ἀθηναίων, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον. και τὴν Βοιωτίαν ἐπέλασαν Ἀθηναῖοι πᾶσαν. σπονδὰς ποιησάμενοι ἐφ' ᾧ τοὺς ὀρθοὺς κομοῦνται. και οἱ φεύγοντες Βοιωτῶν κατελθόντες, και οἱ ἄλλοι πάντες, αὐτόνομοι πάλιν ἐγένοντο.

114. Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῶ ὕστερον Εὐβοία ἀπέσχετο ἀπὸ Ἀθηναίων· και ἐς αὐτὴν διαβεβηκότες ἦδη Περικλέος στρατιᾷ Ἀθηναίων, ἠγγέλθη αὐτῶ ὅτι Μέγαρο ἀπέστης, και Πελοποννήσιοι μέλλουσιν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν, και φρουροὶ Ἀθηναίων διεφθαρημένοι εἰσὶν ὑπὸ Μεγαρέων, και ὅσοι ἐς Νίσαιαν ἀπέφυγον· ἐπαγαγόμενοι δὲ Κορινθίους και Σικυωνίους και Ἐπιδαυρίους ἀπέστησαν οἱ Μεγαρήες. ὁ δὲ Περικλῆς πάλιν κατὰ τάχος ἐκόμιζε τὴν στρατιάν ἐκ τῆς Εὐβοίας και μετὰ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐλεονσίνα και Θρωάξ ἐσβαλόντες ἐδήωσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Πανσανί βασιλέως Λακεδαιμονίων ἡγουμένον· και τὸ πλεον οὐκέτι πρὸς ἑλθόντες ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. και Ἀθηναῖοι πάλιν ἐς Εὐβοίαν διαβάντες, Περικλίους στρατηγούντος, κατεστρέψαν πᾶσαν. και τὴν μὲν ἄλλην ὁμολογία καταστήσαντο, ἔστιαι δὲ ἐξοικίσαντες αὐτοὶ τὴν γῆν ἔσχον.

115. Ἀναχωρήσαντες δὲ ἀπὸ Εὐβοίας οὐ πολλῶ ὕστερ σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς Λακεδαιμονίους και τοὺς συμμαχῶν τριακοντούτους, ἀποδόντες Νίσαιαν και Πηγὰς και Τροιζηνίαν και Ἀχαΐαν. ταῦτα γὰρ εἶχον Ἀθηναῖοι Πελοποννησίων. ἐκ

τὸν ἰερὸν — πόλεμον. Cf. Plut. in Pericl. c. 21.

113. ἐκ τῆς Ὀρχομενοῦ. Cum Arcadica urbs Orchomenus semper sit generis masculini, Boeotica hic dicitur ἡ Ὀρχομενός. Vid. Poppo Tom. I. 1. p. 103.

115. και Ἀχαΐαν. Poppo Tom. I. 2. p. 175. urbem quandam integendam esse existimat, nobis non est tam. Sed etiam c. 111. Achaeci erant in Atheniensium classe. Nec videtur quid cogat totam provinciam Achaiae intelligere potius, quam eas Achaiae

ἢ ἔπει Σαμίους καὶ Μιλήσιους πόλεμος ἐγένετο πρὸς Πριήνης· καὶ οἱ Μιλήσιοι ἔλασσούμενοι τῷ πολέμῳ, παρ' Ἀθηναίους ἰδόντες κατεβόων τῶν Σαμίων. ξυμπελαμβάνοντο δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Σάμου ἄνδρες ἰδιῶται, νεωτερίσαι βουλόμενοι τὴν πολιτείαν. πλεύσαντες οὖν Ἀθηναῖοι ἐς Σάμον ναυσὶ τεσσαράκοντα δημοκρατίαν κατέστησαν, καὶ ὁμήρους ἔλαβον τῶν Σαμίων πεντηκοντα μὲν παῖδας, ἴσους δὲ ἄνδρας, καὶ κατέθεντο ἐς Ἀἴηνον, καὶ φρουρὰν ἐγκαταλιπόντες ἀνεχώρησαν. τῶν δὲ Σαμίων ἦσαν γὰρ τινὲς οἱ οὐχ ὑπέμενον, ἀλλ' ἔφυγον ἐς τὴν περὶ ξυνηθέμενοι τῶν ἐν τῇ πόλει τοῖς δυνατωτάτοις καὶ Πισσοῦθῳ τῷ Ἰσταάσπου ξυμμαχίαν, ὃς εἶχε Σάρδεις τότε, ἐκιοῦρους τε ξυλλέξαντες ἐς ἑπτακοσίους, διεβησαν ὑπὸ νύκτα ἐς τὴν Σάμον. καὶ πρῶτον μὲν τῷ δήμῳ ἐπανέστησαν, καὶ ἀρετήσαν τῶν πλειστών· ἔπειτα τοὺς ὁμήρους κλέψαντες ἐκ Ἀἴηνον τοὺς αὐτῶν ἀπέστησαν, καὶ τοὺς φρουροὺς τοὺς Ἀθηναίων καὶ τοὺς ἄρχοντας, οἱ ἦσαν παρὰ σφίσι, ἐξέδοσαν Πισσοῦθῳ, ἐπὶ τῇ Μίλητον εὐθύς παρεσκευάζοντο στρατεύειν. ἤρακτισησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Βυζάντιοι.

116. Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ἤσθοντο, πλεύσαντες ναυσὶν ἐξήκοντα ἐπὶ Σάμου, ταῖς μὲν ἑκατάδεκα τῶν νεῶν οὐκ ἐχρήσαντο· (ἔτυγον γὰρ αἱ μὲν ἐπὶ Καρίας ἐς προσκοπὴν τῶν Φοινισσῶν νεῶν οἰχόμεναι, αἱ δ' ἐπὶ Χίου καὶ Λέσβου, περιεργίλλουσαι βοηθεῖν) τεσσαράκοντα δὲ ναυσὶ καὶ τέσσαρσι, Περικλήους δεκάτου αὐτοῦ στρατηγούντος, ἐνανμάχησαν πρὸς Τραγίᾳ τῇ νήσῳ, Σαμίων ναυσὶν ἑβδομήκοντα, ὧν ἦσαν αἱ ἑκοσι στρατιώτιδες· ἔτυγον δὲ αἱ πᾶσαι ἀπὸ Μιλήτου πλέουσαι καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. ὕστερον δὲ αὐτοῖς ἐβοηθήσαν ἐκ τῶν Ἀθηναίων νῆες τεσσαράκοντα, καὶ Χίαν καὶ Λεσβίων πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ ἀποβάντες καὶ κρατοῦντες τῷ περὶ ἔπολιόρων τρισὶ τεύχεσι τὴν πόλιν, καὶ ἐκ θαλάσσης ἄμα. Περικλῆς δὲ λαβὼν ἐξήκοντα ναῦς ἀπὸ τῶν ἐφοροῦσῶν, ᾤχετο κατὰ πηγὸς ἐπὶ Καύνου καὶ Καρίας, ἐξαγγελθέντων ὅτι Φοίνισσαι

partes, quas Athenienses usque ad illud tempus tenuerint.

Σαμίους — πόλεμος ἐγένετο. Vid. Plutarch. Pericl. c. 25. Diod. Sic. 12, 27 sq.

ἐνηθέμενοι refer ad τινες, quod successit.

116. ἐνανμάχησαν πρὸς Τραγίᾳ. Ea insula est prope Samum, quam Plutarchus Pericl. c. 25. ait appellatum esse Tragias (ἢν Τραγίας καλοῦσιν). Etiam Sophocles Tragicus unus erat horum praetorum. Vid. Cic. Off. 1, 40. Incidit autem ea expeditio in annum 440. a. Chr. nat. Vid. Seidlerii dissertat. de tempore, quo primum acta

est Antigona, Hermanni edit. huius Sophoclis fabulae praefixa, p. XX sqq.

στρατιώτιδες, στρατιώτας ἄγουσαι τοὺς μέλλοντας περμαχεῖν.

τρισεύχεσι. A tribus partibus urbem obsidebant muro vel operibus, continuata circummunitione; quod reliquum erat, naves obsidebant, quae paullo post dicuntur αἱ ἐφοροῦσαι.

ἐξαγγελθέντων, int. αὐτῶν, i. e. cum iis nuntiatum esset. Sic Graeci utuntur participiis, ut aut pronomen demonstrativum, aut aliud subiectum subaudiendum sit. Vid. Matth. Gr. § 563. cf. supra ad 1, 3.

νήες ἐπ' αὐτοὺς πλείουσιν. ὄχρετο γὰρ καὶ ἐκ τῆς Σάμου πέντε ναυσὶ Στισταγόρας καὶ ἄλλοι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας.

117. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σάμιοι ἐξαπιναιῶς ἔκπλουν ποσάμενοι, ἀφράκτω τῷ στρατοπέδῳ ἐπιπεσόντες, τὰς τε προλακίδας ναῦς διεφθειραν, καὶ ναυμαχοῦντες τὰς ἀνταναγονας ἐνίκησαν, καὶ τῆς θαλάσσης τῆς καθ' ἑαυτοὺς ἐκράτησεν ἡμέρας περὶ τέσσαρας καὶ δέκα, καὶ ἐσεκομίσαντο καὶ ἐξεκοσάντο ἃ ἐβούλοντο. ἔλθοντας δὲ Περικλέους, κάλιν ταῖς ναυσὶν κατεκλείσθησαν. καὶ ἐκ τῶν Ἀθηναίων ὕστερον προσεβηθήσαν τεσσαράκοντα μὲν αἱ μετὰ Θουκυδίδου καὶ Ἀγνωνος Φορμίωνος νῆες, εἰκοσι δὲ αἱ μετὰ Τληπολέμου καὶ Ἀντικλοῦς· ἐκ δὲ Χίου καὶ Λέσβου τριάκοντα. καὶ ναυμαχίαν μάλιστα τινα βραχεῖαν ἐποίησαντο οἱ Σάμιοι· ἀδύνατοι δὲ ὄντες ἀντισχεῖν ἐξεπολιορκήθησαν ἐνάτῳ μηνί, καὶ προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ, τείχος τε καθελόντες, καὶ ὁμήρους δόντες, καὶ ναυὰ παραδόντες, καὶ χρήματα τὰ ἀναλωθέντα κατὰ χρόνους ταῖς ἀποδοῦναι. ξυνέβησαν δὲ καὶ Βυζάντιοι, ὥσπερ πρότερον, ὑπήκοοι εἶναι.

118. Μετὰ ταῦτα δὲ ἤδη γίνεται οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον τὰ προειρημένα, τὰ τε Κερκυραϊκὰ, καὶ τὰ Ποτιδαιατικὰ καὶ ὅσα πρόφασις τοῦδε τοῦ πολέμου κατέστη. ταῦτα δὲ ξυμπάντα, ὅσα ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες πρὸς τε ἀλλήλους καὶ τὴν βάρβαρον, ἐγένετο ἐν ἔτεσι πεντήκοντα μάλιστα, μεταξὺ τῶν Περσέων ἀναχωρήσεως καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦδε τοῦ πολέμου· οἷς Ἀθηναῖοι τὴν τε ἀρχὴν ἐγκρατεστέραν κατεστήσαντο, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμει. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐκσθόμενοι οὔτε ἐκώλουν, εἰ μὴ ἐπὶ βραχὺ, ἡσύχαζόν τε πλεον τοῦ χρόνου, ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ μὴ ταχεῖς εἶναι τοὺς πολέμους, εἰ μὴ ἀναγκάζοιτο, τὸ δὲ τι καὶ πολέμοις ἐκείνοις ἐξεργόμενοι· πρὶν δὲ ἢ ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων σαφὴς ἦρετο, καὶ τῆς ξυμμαχίας αὐτῶν ἤπτοντο. τότε δὲ οὐκέτι ἀντισχετὸν ἐποιοῦντο, ἀλλ' ἐπιχειρητέα ἐδόκει εἶναι πάσῃ προθυμίᾳ, καὶ καθαιρετέα ἢ ἰσχυρῶς, ἣν δύνωνται, ἀραμένους τὸν τὸν πόλεμον. αὐτοῖς μὲν οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις διέγνωσι λελύσθαι τε τὰς σπονδὰς, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀδικεῖν· πέφαντες δὲ ἐς Δελφοὺς ἐκηρώτων τὸν θεόν, εἰ πολεμοῦσά μιν ἔσται. ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὐτοῖς, ὡς λέγεται, κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι· καὶ αὐτὸς ἐφη ξυλλήψεσθαι, καὶ παρακαλούμενος καὶ ἄκλητος.

ἐπὶ τὰς Φοινίσσας. Cum Stesagoras esset Samius, non pugnaturus cum Phoenissis, sed cum iisdem se consociaturus, obviam iis profectus est.

117. ἀφράκτω τῷ στρατοπέδῳ. Parum firmum erat praesidium navale ante portum, quippe quod abductis a Pericle plerisque navibus admodum imminutum erat. Diodor. 12, 28. Plut. Pericl. c. 26. De sequenti rerum

conversione cf. idem l. l. c. 27, 28. περὶ cum numeralibus est circiter, 1, 54. τὰς καταδύσαντες περὶ ἑβδόμηκοντα. De Thucydide, qui post nominatur, Milesiae filio et Periclis in republica administranda malo, vid. Plutarch. l. l. c. 8, 11, 1.

118. ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ μὴ ταχεῖς εἶναι. Ne offendamur, cuius loco expectes o t, tam

119. Ἀδῆς δὲ τοὺς ξυμμάχους παρακαλέσαντες φῆρον βούλοντο ἐπαγαγεῖν, εἰ χρὴ πολεμῆιν. καὶ ἑλθόντων τῶν πρέσβων ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας, καὶ ξυνόδου γενομένης, οἱ τε ἄλλοι εἶπον ἃ βούλοντο, κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸν πόλεμον ἀξιούντες γενέσθαι· καὶ οἱ Κορινθιοὶ δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἐκάστων ἰδίᾳ, ὥστε τηρίσασθαι τὸν πόλεμον, δεδιότες περὶ τῆ Πιοτιδαίᾳ μὴ προδιαφθαρῆ· παρόντες δὲ καὶ τότε, καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες, ἔλεγον τοιαῦτα.

120. „ΤΟΥΤΣ μὲν Λακεδαιμονίους, ὧ ἄνδρες ξύμμαχοι, οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασάμεθα, ὡς οὐ· καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμον εἶσι, καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. χρὴ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας, τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας, τὰ κοινὰ προσκοπεῖν, ὡς περ καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ πάντων προτιμῶνται. ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις ἤδη ἐνηλλάγησαν, οὐχὶ διδαχῆς δέονται, ὥστε φυλάξασθαι αὐτούς· τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν μᾶλλον καὶ μὴ ἐν πορῶ καταφικημένους εἰδέναι χρὴ ὅτι, τοῖς κάτω ἢν μὴ ἀμύνωσι, γαλεπωτέραν ἔχουσι τὴν κατακομιδὴν τῶν ὠραίων καὶ πάλιν ἀντίληψιν ὧν ἡ θάλασσα τῇ ἡπείρῳ δίδωσι· καὶ τῶν νῦν λεγομένων μὴ κακοὺς κριτὰς, ὡς μὴ προσηκόντων, εἶναι, προσδεσθαι δὲ ποτε, εἰ τὰ κάτω προοῖντο, κἂν μέχρι σφῶν τὸ θεινὸν προελθεῖν, καὶ περὶ αὐτῶν οὐχ ἤσσαν νῦν βουλευέσθαι. διόπερ καὶ μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτούς τὸν πόλεμον ἀντ' ἀρήνης μεταλαμβάνειν. ἀνδρῶν γὰρ σωφρόνων μὲν ἐστίν, εἰ μὴ ἀδικοῖντο, ἡσυχάζειν· ἀγαθῶν δὲ ἀδικουμένους ἐκ μὲν εἰρήνης πολεμῆιν, εὐ δὲ παρασχόν, ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι· καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὐτυχίᾳ ἐπαίρεσθαι, μήτε τῷ ἡσυχίᾳ τῆς εἰρήνης ἠδόμενον ἀδικεῖσθαι. ὅ τε γὰρ διὰ τὴν ἠδοὴν ὀκνῶν τάχιστ' ἀν' ἀφαιρεθείῃ τῆς ῥασωπῆς τὸ τερπνόν, δι' ὅπερ ὀκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι· ὅ τε ἐν πολέμῳ εὐτυχίᾳ πλεονάζων, οὐκ ἐντεθύμηται θράσει ἀπίστῳ ἐπαυρόμενος. πολλὰ γὰρ κακῶς γνωσθέντα, ἀβουλοτέρων τῶν ἐναντίων τυχόντα, κα-

dam est, ὃδ negare totam enuntiationem (h. l. οὐκ ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ ταχεῖς εἶναι), μὴ unam tantam notionem vel vocem, ut h. l. μὴ ταχεῖς. Vid. Matth. Gr. §. 600. p. 886. (1222 sq.)

120. καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. Haec verba non pendunt ex ὧς, sed absoluta est enuntiatione pro: ξυνήγαγον γὰρ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν. His autem verbis cum haec sententia insit vel facile inde subaudiat: *qua in re recte fecerunt; sequitur γὰρ ad confirmandam istam sententiam.* „Decet enim eos, qui aliis praesunt, ita curare rem communem, ut suis rebus non plus tribuant; sicuti aliis in rebus honore praestant omni-

bus.“ Mox ἐπαλλάσσασθαι τινε est commercium habere cum aliquo.

τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν — καταφικημένους. Libri nonnulli καταφικισμένους. Sed. vid. Thuc. 8, 34. Herod. 1, 27. 2, 92. 102. 7, 9. 8, 115. Unde apparet οἰκείσθαι etiam cum accusativo iungi. Πόρον accipe de mari, per quod navibus transvehī licet. Cf. 6, 48. ubi additur ἐν προσβολῇ.

μὴ κακοὺς κριτὰς — εἶναι. Repete χρὴ.

εὐ δὲ παρασχόν, pro παρασχόντος, int. τοῦ καιροῦ, cum liceat per temporis rationem.

τυχόντα. Alii τυχόντων. Mox si ἃ abesset, concinnior esset oratio. Sed

τωρδῶδη· καὶ ἐτι πλέω, ἃ καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι, τούναντιον αἰδωρῶς περιέστη. ἐνθυμαίται γὰρ οὐδαίς ὁμοία πιστεῖ, καὶ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, ἀλλὰ μετ' ἀσφαλείας μὲν δοξάζομεν, μετὰ δέους δὲ ἐν τῷ ἔργῳ ἠλλείπομεν.

121. „Ἡμεῖς δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενοι τὸν πόλεμον ἐγίρομεν, καὶ ἱκανὰ ἔχοντες ἐγκλήματα· καὶ ὅταν ἀμυνώμεθα Ἀθηναίους, καταθησόμεθα αὐτὸν ἐν καιρῷ. κατὰ πολλὰ ἡμᾶς εἰκὸς ἐπικρατῆσαι, πρῶτον μὲν κλήθει προὔχοντας καὶ ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ, ἔπειτα ὁμοίως πάντας ἐς τὰ παραγγελμένα ἰόντας. ναυτικὸν τε, ᾧ ἰσχύουσιν, ἀπὸ τῆς υπαρχούσης τε ἐκάστοις οὐσίας ἐξαρτυσόμεθα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Δελφῶ καὶ Ὀλυμπίᾳ χρημάτων. δάνεισμα γὰρ ποιησάμενοι, ὑποκλιβεῖν οἴοι τε ἐσμέν μισθῷ μείζονι τοὺς ξένους αὐτῶν ναυβίας. ὠνητὴ γὰρ Ἀθηναίων ἡ δύναμις μᾶλλον ἢ οἰκεία· ἡ ἡμετέρα ἦσσαν ἂν τοῦτο πάθοι, τοῖς σώμασι τὸ πλεον ἰσχύουσα ἢ τοῖς χρημασι. μᾶ τὴν νίκη νανυμαχίας κατὰ τὸ εἰκάλισκονται· εἰ δ' ἀντίσχοιεν, μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλεον χρόνῳ τὰ ναυτικά, καὶ ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν, τῇ γε εὐψυχίᾳ δήπου περιεσόμεθα. ὁ γὰρ ἡμεῖς ἔχμεν φύσει ἀγαθόν, ἐκείνοις οὐκ ἂν γένοιτο διδαχῇ· ὁ δὲ ἐκεῖνοι ἐπιστήμη προὔχουσι, καθαιρετέον ἡμῖν ἐστὶ μελέτη. χρῆματι δ' ὡστ' ἔχουσιν ἐς αὐτὰ, οἴσομεν· ἡ δεινὸν ἂν εἴη, — εἰ οἱ μὲν ἐκεῖνων ξύμμαχοι ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν φέροντες οὐκ ἀπικροῦσιν, ἡμεῖς δ' ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθρούς καὶ αἰτιολοῦμεν ἅμα σώζεσθαι οὐκ ἄρα δαπανήσομεν, καὶ ἐπὶ τῷ μὴ ὑπεκείνων αὐτὰ ἀφαιρεθέντες αὐτοῖς τοῦτοις κακῶς πάσχειν.

122. „Ἐπαρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι ὁδοὶ τοῦ πολέμου ἡμῶν ξυμμάχων τε ἀπόστασις, μάλιστα παραλαβίσις οὐδα τῶν προόδων, αἷς ἰσχύουσι, καὶ ἐπιτελιχισμὸς τῇ χώρᾳ, ἄλλα τε, ὅσα οὐκ ἂν τις νῦν προῖδοι. ἥκιστα γὰρ πόλεμος ἐπὶ φητοῖς χωρῶν αὐτῶν δὲ ἀπ' αὐτοῦ τὰ πολλὰ τεχνάται πρὸς τὸ παρατυγχάνον. ἐν τῷ ὁ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας βεβαίωτερον ὁ δὲ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν οὐκ ἐλάσσω πταίει. ἐνθυμαίμεθα ἰ

variari solet structura, et ad πλέω subaudiendum est ἐστὶ.

ὁμοία εἴη πιστεῖ καὶ ἔργῳ. ἐπεξ. Arctius iungenda sunt verba ὁμοία καὶ, pariter ac, quibus duae enuntiationes continentur. Ad sententiam et structuram simillimus est locus 1, 140 in. Καταρξ εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομένους τε πολεμεῖν, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πρᾶσσοντας. Tamen Poppo e Reiskii coniectura dedit ὁμοία. Sententiam exponit Goeller: „Nemo eodem animi impetu res gerendas exsequitur, quo in ipsa consultatione de iis deliberat fiducia fretus (τῇ πίστει, propter fiduciam); sed cum securitate quidem de-

cernimus, at in ipsa rerum administratione deficiamus.“

121. ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ. In his templis maximi auri argentique thesauri asservabantur, unguentum sumpturi erant argentum Peloponnesii.

καθαιρετέον. Apte Dindorfii scribendum coniecit καθαιρετέον.

122. ἐν ᾧ ὁ μὲν εὐοργήτως πταίει. Ἐν ᾧ est qua in re, in qua — εὐοργήτως, εὐτρόπως, non in vel furore abrepti, mit verständige Eifer. — περὶ αὐτόν utrum ad ὀργισθεὶς, an ad πταίει referas, quae potest. Illud sententiae et concinnitate

καὶ οὗτοι, εἰ μὲν ἦσαν ἡμῶν ἐκάστοις πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ὄραν διαφοραὶ, οἷστον ἂν ἦν· νῦν δὲ πρὸς ξυμπαντάς τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι ἰκανοὶ, καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατωτέροι· ὥστε εἰ μὴ καὶ ἀθρόοι καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστυ μᾶλλον γινώμη ἀμυνόμεθα αὐτούς, δίχα γὰρ ὄντας ἡμᾶς ἀπόνως χειρώσονται· καὶ τὴν ἦσαν, εἰ καὶ δευρόν τῳ ἀκούσαι, ἴστω οὐκ ἄλλο τι φέρουσαν ἢ ἀντικρὺ δουλείαν. ὃ καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι αἰσχροῦν τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ πόλεις τοσάδε ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν. ἐν ᾧ ἢ δικαίως δοκοῖμεν ἂν πάσχειν, ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι, καὶ τῶν κατέρων χεῖρους φαίνεσθαι, οἳ τὴν Ἑλλάδα ἠλευθέρωσαν· ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἡμῖν αὐτοῖς βεβαιούμεν αὐτὸ, τύραννον δὲ ἐῷμεν ἐγκαθεστάναι πόλιν, τοὺς δ' ἐν μᾶλλον ἀξιούμεν καταλύειν. καὶ οὐκ ἴσμεν ὅπως τάδε τριῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν ἀπήλλακται, ἀξυνεσίας, ἢ μαλακίας, ἢ ἀμειλείας. οὐ γὰρ ὅν πεφηνυότας ταῦτα, ἐπὶ τὴν πλείστον δὴ βλάψασαν καταφρόνησιν κερωρήκατε· ἢ ἐκ τοῦ πολλοῦ ἐφάλλειν, τὸ ἐναντίον ὄνομα ἀφροσύνη μετωνόμασται.

123. „Τὰ μὲν οὖν προγεννημένα τί δεῖ μακρότερον, ἢ ἐς ὅσον τοῖς νῦν ξυμφέρι, αἰτιᾶσθαι; περὶ δὲ τῶν ἔπειτα μελλόντων τοῖς παροῦσι βοηθοῦντας χρῆ ἐπιταλαιπωρεῖν· (πάτριον γὰρ ὑμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι,) καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλούτεσ τε νῦν καὶ ἐξουσία ὀλίγον προφέρετε· (οὐ γὰρ δίκαιον, ἂ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτίθη, τῇ περιουσίᾳ ἀπολέσθαι·) ἀλλὰ θαρσοῦντας ἴνα κατὰ πολλὰ ἐς τὸν πόλεμον, τοῦ τε θεοῦ χρήσαντος, καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου ἐπιλήψεσθαι, καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος πάσης ξυναγωνιουμένης,

hinc loci, hoc loquendi usui est magis accommodatum.

καὶ ἀθρόοι καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον. cuncti et singuli vel populi vel urbes, ut paullo ante πρὸς ξυμπαντάς καὶ κατὰ πόλιν. — ἀντικρὺς est recta, geradezu, ganz und gar.

ὃ καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι — Relativum ὃ refero ad enuntiationem praecedentem, τὴν ἦσαν οὐκ ἄλλο τι φέρουσαν ἢ δουλείαν. Et eadem sententia vel vis pronominis explicatur verbis subsequenibus: καὶ πόλεις τοσάδε ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν. Prius autem igitur nullam ad posterius habet relationem, sed significat vel. Videtur igitur huius loci sententia esse haec: Quae de re vel verbis ambigi, et tot urbes ab una premi, turpe est Peloponneso. Re enim et omnibus viribus vitandum est, ut tantum malum ne ingratum. — ἐν ᾧ, i. e. si civitates Peloponnesi Atheniensium dominationem perferrent. — ἠλευθέρωσαν, maxime Lacedaemonii. vid. supra c. 18.

Pro φαίνομεθα accuratius dixisset φαίνοίμεθα ἂν.

οὐ γὰρ δὴ πεφηνυότας ταῦτα — μετωνόμασται. Est paullo ante negationem οὐκ, quae olim legebatur ante ἀπήλλακται, codicibus adstipulantibus et sententia flagitante eisdem, tamen γὰρ h. l. cogit, ut ex verbis οὐκ ἴσμεν ὅπως ἀπήλλακται, quae per circumscriptionem nihil aliud significant quam οὐκ ἀπήλλακται, horum ipsorum verborum sententiam mente repetamus. „Non intelligimus, quomodo haec agendi ratio vel ab inscitia, vel ab ignavia, vel a socordia libera sit (i. e. libera non est, sed cum uno horum trium malorum coniuncta;) nam cum ea non effugeritis, desipientiam (hostium contemptum) induistis, quae multis iam detrimento fuit, ideoque alio et illi quidem contrario nomine insipientia appellata est.“

123. προφέρετε, int. τῶν κατέρων. — κατὰ πολλὰ, iunge cum participio θαρσοῦντας.

τὰ μὲν φόβῳ, τὰ δὲ ὠφελείῃ. σκοπδᾶς τε οὐ λύσετε πρότεροι (ἄς γε καὶ ὁ θεὸς, κελύων πολεμῆν, νομίζει παραβραβεῖσθαι, ἡδικημέναις δὲ μᾶλλον βοηθήσει. λύουσι γὰρ οὐχ οἱ ἀμυνόμενοι, ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες.

124. „Ὡστε πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον ὑμῖν πολεμῆν καὶ ἡμῶν τάδε κοινῇ παραινούντων εἰς τὸ βεβαιοτάτον τὸ ταῖτα ξυμφέροντα καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις εἶναι, μὴ μέλλετε Ποτιδαίαις τε ποιεῖσθαι τιμωρίαν, οὐσι Λωριεῦσι, καὶ ὑπὸ Ἰσθμων πολιορκουμένοις, (οὐ πρότερον ἢν τούναντιον,) καὶ τῶν ἄλλων μετελθεῖν τὴν ἐλευθερίαν· ὥς οὐκέτι ἐσθίεται, περιμένοντες τοὺς μὲν ἤδη βλάπτεσθαι, τοὺς δ', εἰ γνωσθῶσθε ξυνελθόντες μὲν, ἀμυνεσθαι δὲ οὐ τολμῶντες, μὴ πολὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάσχειν· ἀλλὰ νομίσαντες ἐς ἀνάγκην ἀφίχθαι ὡς ἄνδρες ξύμμαχοι, καὶ ἅμα τάδε ἀριστα λέγεσθαι, ψηφίσασθε τὸν πόλεμον, μὴ φοβηθέντες τὸ αὐτίκα δεῦνον, τῆς δ' ἅπ' αὐτοῦ διὰ κλεινοῦς εἰρήνης ἐκιδυμῆσαντες. ἐκ πολέμοιο μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιούται, ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι οὐχ ὁμοίως ἀκινδύνον. καὶ τὴν καθεστηκυῖαν ἐν τῇ Ἐλλάδι πόλιν τύραννον ἡγησάμενοι ἐπὶ πάσιν ὁμοίως καθεστᾶναι, ὥστε τῶν μὲν ἤδη ἄρχειν, τῶν δὲ διανοεῖσθαι, παραστησώμεθα ἐπελθόντες· καὶ αὐτοὶ [τε] ἀκινδύνως τὸ λοιπὸν οἰκῶμεν, καὶ τοὺς νῦν δεδουλωμένους Ἑλλήνας ἐλευθερώσωμεν. Τοιαῦτα [μὲν] οἱ Κορίνθιοι εἶπον.

125. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπειδὴ ἀφ' ἀπάντων ἤκουσαι γνώμην, ψήφον ἐπήγαγον τοῖς ξυμμάχοις ἅπασιν, ὅσοι παρήσαν, ἐξῆς, καὶ μέλζον καὶ ἐλάσσονι πόλει· καὶ τὸ πλῆθος ἐψηφίσαντο πολεμῆν. δεδογμένον δὲ αὐτοῖς, εὐθύς μὲν ἀδύνατα ἦν ἐπιχειρεῖν ἀπαρσκευοῖς οὐσίαι, ἐκπορίζεσθαι δὲ ἐδοκέει ἐκάστοις ἢ πρόσφορα ἦν, καὶ μὴ εἶναι μέλλουσιν· ὅμως δὲ καθισταμένοις ἂν ἔδει ἐναυτὸς μὲν οὐ διετίβη, ἐλάσσον δὲ πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι φανερώς.

126. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπεσβεύοντο τῷ χρόνῳ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐγκλήματα ποιούμενοι, ὅπως σφίσις ὅτι μεγίστη πρόφασις εἴη τοῦ πολεμῆν, ἢν μὴ τι ἐσακούωσι. καὶ πρῶτοι μὲν πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον τοὺς Ἀθηναίους τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ. τὸ δὲ ἄγος ἦν τοιόνδε Κύλων ἦν, Ὀλυμπιονίκης, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τῶν πάλαι εὐγενῆς τε καὶ δυνατὸς. ἐγγεγραμῆκει δὲ θυγατέρα Θεαγένους, Με-

124. περιμένοντες. Schol. dicit esse pro περιμένοντων. Ergo aut genitivum partitionis esse voluit, aut subaudivit ἡμῶν, quod rectius Schol. cod. Aug. ad τοὺς μὲν subintellexit. Goellerus facilius esse existimat, περιμένοντας referre ad Potidaeas, ut sit sensus: expectantes vestrum auxilium. Sed ad eos tantum τοὺς μὲν pertinet; περιμένοντας ad utroque.

Quare ἡμῶν subaudiverim ante τοῦ μὲν, et intelligam Potidaeas.

ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι. „Ab otio (i. e. ita ut otium relinquas) ad bellum non transire, nec pariter periculo vacat, ac si quis in bello pacem pepigerit.“ — παραστησώμεθα, Schol. δουλωσάμεθα. Similiter 1, 29. παραστησάμεθα ὁμοίως.

γαρὲς ἀνδρὸς, ὃς κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐτυράννει Μεγά-
ρων. χωμένω δὲ τῷ Κύλωνι ἐν Δελφοῖς ἀνεῖλεν ὁ θεὸς, ἐν
τῇ τοῦ Διὸς τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ καταλαβεῖν τὴν Ἀθηναίων ἀκρό-
πολιν. ὁ δὲ παρὰ τοῦ Θεαγένοους δύναμιν λαβὼν καὶ τοὺς
φίλους ἀναπέλασας, ἐπειδὴ ἐπῆλθεν Ὀλύμπια τὰ ἐν Πελοπον-
νήσῳ, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὡς ἐπὶ τυραννίδι, νομίσας
ἑορτὴν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι, καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν,
Ὀλύμπια νενικηκότι. εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἄλλοθι αὐοῦ ἡ με-
γίστη ἑορτὴ εἴρητο, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι κατενόησε, τό τε μαντεῖον
οὐκ ἐδήλου. ἔστι γὰρ καὶ Ἀθηναίους Διάσια, ἃ καλεῖται Διὸς
ἑορτὴ Μειλιχίου μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως· ἐν ἣ καυθήμεῖ θυ-
νοῖ, πολλοὶ οὐχ ἱερεῖα, ἀλλὰ θύματα ἐπιχώρια. θεῶν δὲ
θεῶν γινώσκων, ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι αἰ-
σθημένοι βροθήθησάν τε καυθήμεῖ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐπ' αὐτοὺς,
καὶ προσκαθεζόμενοι ἐπολιόρχουν. χρόνον δὲ ἐπιγιγνομένου,
οἱ Ἀθηναῖοι τρυχόμενοι τῇ προσεδρεία, ἀπῆλθον οἱ πολλοί,
ἐπιτρέφοντες τοῖς ἐννέα Ἄρχουσι τὴν φυλακὴν καὶ τὸ πᾶν αὐ-
τοκράτορσι διαθεῖναι, ἢ ἂν ἄριστα διαγιγνώσκωσι. τότε δὲ τὰ
πολλὰ τῶν πολιτικῶν οἱ ἐννέα Ἄρχοντες ἔπρασον. οἱ δὲ με-
τὰ τοῦ Κύλωνος πολιορχούμενοι φλαύρως εἶχον σίτου τε
καὶ ὕδατος ἀπορία. ὁ μὲν οὖν Κύλων καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
ἐκιδράσκουσιν· οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ἐπέξοντο, καὶ τινες καὶ ἀπέ-
θησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἰκέται τὸν
ἐν τῇ ἀκροπόλει. ἀναστήσαντες δὲ αὐτοὺς οἱ τῶν Ἀθηναίων
ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν, ὡς ἑώρων ἀποθνήσκοντας ἐν τῷ
ἔργῳ, ἐπ' ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν, ἀπαγαγόντες ἀπέκτει-
ναν καθεζομένους δὲ τινὰς καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν ἐν τοῖς
βωμοῖς ἐν τῇ παρόδῳ διεχρήσαντο. καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγείς
καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ ἐκεῖνοί τε ἐκαλοῦντο, καὶ τὸ γένος τὸ
αὐτῶν ἐκείνων. ἤλασαν μὲν οὖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐναγείς
τούτους· ἤλασε δὲ καὶ Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος ὕστερον

126. ἐπειδὴ ἐπῆλθεν Ὀλύμπια τὰ ἐν Πελοποννήσῳ. Poppo et Goeller ex septem libris receperunt ἐπῆλθον, ut 5, 75. Κάρονια ἐτύγχανον ὄντα. Ita cogitandum fuerit, Scriptorem in mente habuisse Ὀλύμπιοι ἀγῶνας. Sic etiam accipiendus locus 8, 10 init., ubi αἱ σπονδαὶ subaudiendum; et 5, 26, ἀμφοτέροις ἀμαρτήματα ἐγένοντο, ubi facile ἀμαρτίαι mente substitutas. Nostrum tamen loco plurimi et inter eos optimi libri vulgatum tuentur. Quod addit τὰ ἐν Πελοποννήσῳ, ideo factum est, quia etiam in Macedonia et Athenis Olympia agebantur.

θύματα ἐπιχώρια. Victimæ quædam cremabantur Iovi Milichio, ut patet ex Xenoph. Anab. VII, 8, 5. et Aristoph. Nub. 407. Sed tenuiores de

plebe homines tantum θύματα, i. e. πέσματα εἰς ζῶων μορφῆς τετυπωμένα (popana) deo offerebant. Vid. Schneid. ad Xenoph. l. 1.

οἱ Ἀθηναῖοι — ἀπῆλθον οἱ πολλοί. Eiusdem subiecti latior ambitus arctius definitur, ut sæpe. Vid. ad 1, 100 extr.

ὡς ἑώρων ἀποθνήσκοντας. Vetus superstitio erat, sacra deorum pollui cadaverum contractatione. Itaque vivos et templo vel sacro loco efferebant. Cf. infra c. 134 med. Rem etiam Herodotus narrat 5, 71. — τῶν σεμνῶν θεῶν, i. e. τῶν Ἐρινυῶν, quemadmodum Athenis vocabantur ominis avertendi causa. Earum templum erat prope Areopagum. — Κλεομένης, vid. Herodot. 5, 72.

μετὰ Ἀθηναίων στασιαζόντων· τοὺς τε ζῶντας ἐλαύνοντες καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὄσῳ ἀνελόντες, ἐξέβαλον. κατῆλθε μέντοι ὕστερον; καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἔστιν ἔτι ἐν τῇ πόλει.

127. Τοῦτο δὴ τὸ ἄγος οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον εἰλανεῖν, δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμαρῶντες, εἰδότες δὲ Περικλέα τὸν Ξανθίππου προσεχόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν μητέρα, κινουμένοντες, ἐκπεσόντος αὐτοῦ, ῥᾶον σφίσι προχωρεῖν τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. οὐ μέντοι τοσοῦτον ἠλπίζον παθεῖν ἂν αὐτὸν τοιοῦτο, ὅσον διαβολὴν οἴσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος. ὦν γὰρ διὰ ναιώτατος τῶν καθ' ἑαυτὸν, καὶ ἄγων τὴν πολιτείαν, ἦσαν τοιοῦτο πάντα τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ οὐκ εἶα ὑπέκειν, ἀλλ' ἐς τὸν πόλεμον ὄραμα τοὺς Ἀθηναίους.

128. Ἀντεκέλευον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Λακεδαιμόνιους τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι ἀναστήσαντες ποτὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ Ταινάρου τῶν Εἰλώτων ἰκέτας, ἀπαγαγόντες διέφθειραν· δι' ὃ δὲ καὶ σφίσι αὐτοῖς νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμόν γενέσθαι ἐκ Σπάρτης. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸ τῆς Χαλκιοίκου ἄγος ἐλαύνει αὐτούς. ἐγένετο δὲ τοιοῦδε. ἐπειδὴ Πausanίας ὁ Λακεδαιμόνιος τὸ πρῶτον μεταπεμφθεὶς ὑπὸ Σπαρτιατῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐν Ἑλλήσποντῳ, καὶ κριθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἀπελύθη μὴ ἀδικεῖν, δημοσίᾳ μὲν οὐκέτι ἐξεπέμφθη, ἰδίᾳ δὲ αὐτὸς τριηλαβὼν Ἐρμιονίδα ἄνευ Λακεδαιμονίων ἀφικνεῖται ἐς Ἑλλήσποντον, τῷ μὲν λόγῳ, ἐπὶ τὸν Ἑλληνικὸν πόλεμον, τῷ δὲ ἔργῳ, τὰ πρὸς βασιλέα πράγματα πράσσειν, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐπεχείρησεν, ἐπιέμενος τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχῆς. εὐεργεσία δὲ ἀπὸ τούτου πρῶτον ἐς βασιλέα κατέθετο, καὶ τὸν παντὸς πράγματος ἀρχὴν ἐποιήσατο. Βυζάντιον γὰρ ἔλῳν τῇ προτέῳ παρουσίᾳ μετὰ τὴν ἐκ Κύπρου ἀναχώρησιν, (εἶχον δὲ Μῆδος αὐτὸ, καὶ βασιλέως προσήκοντες τινες καὶ ξυγγενεῖς, οἱ ἑάλωσαν ἐν αὐτῷ,) τότε τούτους, οὓς ἔλαβεν, ἀποπέμπει βασιλικρῶν τῶν ἄλλων ξυμμάχων· τῷ δὲ λόγῳ, ἀπέδρασαν αὐτοῖς ἐπρασσε δὲ ταῦτα μετὰ Γογγύλου τοῦ Ἐρετριέως, ὅπερ ἐπέτριψε τὸ τε Βυζάντιον καὶ τοὺς αἰχμαλώτους. ἐπεμψε δὲ καὶ ἐπιστολὴν τὸν Γογγύλον φέροντα αὐτῷ· ἐνεγέγραπτο δὲ τὰ

ἔστιν ἔτι ἐν τῇ πόλει. Ipse Pericles ex tali gente erat. Vid. c. 127. Plutarch. Pericl. c. 33.

127. δῆθεν ironice dictum, scilicet, quasi. Cf. Zeun. ad Viger. p. 499. Herm., ubi etiam exemplum est eius vocis initio enunciationis positae. — εἰδότες δέ, non praecedente μὲν, ut 1, 19. οὐχ ὑποτελεῖς ἔχοντες — κατ' ὀλιγαρχίαν δέ. 1, 86. πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένετο ἀγαθὸν τότε, πρὸς δ' ἡμᾶς κακοὶ γῆν. 1, 95 extr. οἱ Λακεδαιμόνιοι φοβούμενοι — ἀκα-

λαξίοντες δέ. — Mox προχωρεῖν αἱ δices tuentur loco vulgati προχωρεῖσιν. Usitatus quidem Graecis e προχωρεῖν ἂν vel προχωρεῖσθαι ἂν. Sic saepius Thucydides. Vid. anno ad h. l. in ed. maiore.

128. πρῶτον μεταπεμφθεὶς. Vid. supra c. 95. — ἄνευ Λακεδαιμόνιων, ut ipse interpretatur c. 131 in. Sic 2, 72. 4, 7 — πράσσειν, ad agendum cum rege. Similiter variatur 1, 72. ἀλάσαι δέ, praecedente participio.

ἐν αὐτῇ ὡς ὕστερον ἀνευρέθη. „Παυσανίας ὁ ἡγεμῶν τῆς Σπάρτης τοὺςδε τέ σοι χαρίζεσθαι βουλόμενος ἀποπέμπει δορὶ ἐλῶν καὶ γυνάμην ποιοῦμαι, εἰ καὶ σοὶ δοκεῖ, θυγατέρα τε τῆρ σὴν γῆμαι, καὶ σοὶ Σπάρτην τε καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ὑποχείριον ποιήσαι. δυνατὸς δὲ δοκῶ εἶναι ταῦτα πράξαι, μετὰ σοῦ βουλευόμενος. εἰ οὖν τί σε τούτων ἀρέσκει, πέμπε ἄνδρα πιστὸν ἐπὶ θάλασσαν, δι' οὗ τὸ λοιπὸν τοὺς λόγους ποιησόμεθα.“

129. Ταῦτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου. Ξέρξης δὲ ἤσθη τε τῇ ἐπιστολῇ, καὶ ἀποστέλλει Ἀρτάβαζον τὸν Φαρνάκου ἐπὶ θάλασσαν, καὶ κελεύει αὐτὸν τὴν τε Δασκυλίτιν σατραπείαν παραλαβεῖν, Μεγαβάτην ἀπαλλάξαντα, ὃς πρότερον ἦρχε· καὶ παρὰ Παυσανίαν ἐς Βυζάντιον ἐπιστολὴν ἀντεπεστίθει αὐτῷ ὡς ταῦτα διαπέμψαι, καὶ τὴν σφραγίδα ἀποδειξαι, καὶ ἦν τι αὐτῷ Παυσανίας παραγγέλλῃ περὶ τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων, πράσσειν ὡς ἄριστα καὶ πιστότατα. ὁ δὲ ἀφικόμενος τὰ τε εἴλα ἐποίησεν ὡςπερ εἶρητο, καὶ τὴν ἐπιστολὴν διέπεμψεν. ἀντεγέγραπτο δὲ ταῦδε. „Ὡςδε λέγει βασιλεὺς Ξέρξης Παυσανία· καὶ τῶν ἀνδρῶν, οὓς μοι πέραν θαλάσσης ἐκ Βυζαντίου ἴσασας, κείσεται σοὶ εὐσεβεία ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ ἐς αἰεὶ ἀνάγραφτος, καὶ τοῖς λόγοις τοῖς ἀπὸ σοῦ ἀρέσκονται. καὶ σε μήτε νῆξ μήτε ἡμέρα ἐπισχέτω, ὥστε ἀνεῖναι πράσσειν τι ὧν ἐμοὶ ὑπισχνῆ· μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου δαπάνη κεκαλώσθω, μηδὲ στρατίας πλήθει, εἰ ποὶ δεῖ παραγίνεσθαι· ἀλλὰ μετ' Ἀρταβάζου, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ὃν σοὶ ἐπεμψα, πράσσε θαρσῶν καὶ τὰ ἐμὰ καὶ τὰ σά, ὅπη κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔξει ἀμφοτέρους.“

130. Ταῦτα λαβὼν ὁ Παυσανίας τὰ γράμματα, ὧν καὶ πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώματι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν Πλαταιῶν ἡγεμονίαν, πολλῶ μᾶλλον τότε ἦρχο, καὶ οὐκέτι ἡδύνατο ἐν τῷ καθεστῶτι τρόπῳ βιοτεῦναι· ἀλλὰ σκευᾶς τε Μηδικᾶς ἐνδύμενος ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἐξῆι, καὶ διὰ τῆς Θράκης πορευόμενον αὐτὸν Μῆδοι καὶ Αἰγύπτιοι ἰδορυφόρον· τράπεζαν τε Περσικὴν παρετίθειτο, καὶ κατέχειν τὴν διάνοιαν οὐκ ἡδύνατο, ἀλλ' ἔργους βραχέσι προὔδηλου, ἃ τῇ γυνάμῃ μεζύωνος ἐς ἔπειτα ἐμελλε πράξειν. δυσπρόσοδόν τε αὐτὸν παρεῖχε, καὶ τῇ ὄργῃ οὕτω χαλεπῇ ἐχρῆτο ἐς πάντας ὁμοίως, ὥστε μη-

τὴν σὴν γῆμαι. Herodot. 5, 32. Megabatis filiam perhibet. Vid. ibi Wesseling. Nostrum sequitur ad verbum Cornelius Nepes in Pausan. c. 2. — Paulo ante in δορὶ ἐλῶν animadvertenda poetica forma δορὶ, quam tamen in hac phrasi etiam in prosa remansisse docet Buttmann. Gr. max. p. 230. cf. Thuc. 4, 98 extr.

129. Δασκυλίτιν. Altera erat ex duabus satrapiis, in quas divisa erat Asia ceterior, Hellepontum, i. e. Bithyniam et Phrygiam complectens, et ab urbe Bithyniae Dascylis nomi-

nata; altera satrapia erat Lydia, cui accensebatur Ionia et Doris. Vid. Heeren. Ideen I, 1. p. 166.

κείσεται σοὶ — ἀνάγραφτος. Alii κείται. Mos erat apud Persas, nomina eorum, qui de rege vel regno Persarum bene meruerant, tamquam εὐσεβῶν in codices regios referre. Vid. Herodot. 8, 85. Diodor. Sic. 15, 12. et de ipsis libris idem Diodor. 2, 32. — κεκαλώσθω, int. τι ὧν ἐμοὶ ὑπισχνῆ.

130. ὄργῃ οὕτω χαλεπῇ. Suidas ὄργῃν apud Thucydidem esse τρῶ-

δένα δύνασθαι προσίεναι. διότι καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οὐκ ἤμισα ἢ ξυμμαχία μετέστη.

131. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι τὸ τε πρῶτον δι' αὐτὰ ταῦτα ἀνεκάλεσαν αὐτὸν, καὶ ἐπειδὴ τῇ Ἑρμιονίδι νηϊ τὸ δεύτερον ἐκπέυσας, οὐ κελυσάντων αὐτῶν, τοιαῦτα ἐφάνετο ποιῶν, καὶ ἐκ τοῦ Βυζαντίου βία ὑπ' Ἀθηναίων ἐκπολιορκηθεὶς ἐς μὲν τὴν Σπάρτην οὐκ ἐκανεχώρει, ἐς δὲ Κολωνὰς τὰς Τρωάδας ἰδρυθεὶς πρᾶσσων τε ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ οὐκ ἐπ' ἀγαθῶν τὴν μονὴν ποιούμενος· οὕτω δὴ οὐκέτι ἐπέσχον, ἀλλὰ ἠμψαντες κήρυκα οἱ Ἐφοροὶ καὶ σκυτάλην εἶπον τοῦ κήρυκος μὴ λείπεσθαι· εἰ δὲ μὴ, πόλεμον αὐτῶ Σπαρτιάτας προαγορεύειν. ὁ δὲ βουλόμενος ὡς ἤμισα ὄπιστος εἶναι, καὶ πιστεύων χρημασί διαλύσειεν τὴν διαβολὴν, ἀνεχώρει τὸ δεύτερον ἐς Σπάρτην· καὶ ἐς μὲν τὴν εἰρκτὴν ἐσπλάτει τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Ἐφόρων· (ἔξοσι δὲ τοῖς Ἐφόροις τὸν βασιλεὺς δοῦσαι τοῦτο)· ἔπειτα διαπραξάμενος, ὕστερον ἐξῆλθε, καὶ καθίστησιν ἑαυτὸν ἐς κλίω τοῖς βουλομένοις περὶ αὐτὸν ἐλέγγειν.

132. Καὶ φανερόν μὲν εἶχον οὐδὲν οἱ Σπαρτιάται σημεῖον, οὔτε οἱ ἐχθροὶ, οὔτε ἢ πάσα πόλις, ὅτω ἐν πιστεύσαντες βεβαίως ἐτιμωροῦντο ἄνδρα γένους τε τοῦ βασιλείου ὄντα καὶ ἐν τῷ παρόντι τιμὴν ἔχοντα· (Πλείσταρχον γὰρ τὸν Λαωνίδου, ὄντα βασιλεὺς καὶ νέον ἔτι, ἀνεψιὸς ὦν ἐπετρόπευεν)· ὑποψίας δὲ πολλὰς παρείχε τῇ τε παρανομίᾳ καὶ ζηλώσει τῶν βαρβάρων, μὴ ἴσος βούλεσθαι εἶναι τοῖς παροῦσι· τὰ τε ἄλλα αὐτοῦ ἀνεσκόπουσιν, εἰ τί που ἐξεδειχτήτο τῶν καθιστάτων νομίμων, καὶ ὅτι ἐπὶ τὸν τρίποδα ποτὲ τὸν ἐν Δελφοῖς, ὃν ἀνέθεσαν οἱ Ἕλληνας ἀπὸ τῶν Μήδων ἀκροθίνιον, ἤξισεν ἐπιγράψασθαι αὐτὸς ἰδίᾳ τὸ ἐλεγείον τόδε,

Ἑλλήνων ἀρχηγός, ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε Μήδων,

Πανσανίας, Φοίβῳ μνημ' ἀνέθηκε τόδε.

τὸ μὲν οὖν ἐλεγείον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐξεκόλασαν εὐθὺς τότε ἀπὸ τοῦ τρίποδος τοῦτο, καὶ ἐτέγραψαν ὀνομασί τὰς πόλεις, ὅσαι ξυγκατελοῦσαι τὸν βάρβαρον ἔστησαν τὸ ἀνάδημα. τοῦ μέντοι Πανσανίου ἀδίκημα καὶ τοῦτ' ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπειδὴ ἐν τούτῳ καθειστήκει, πολλῶ μᾶλλον παρόμοιον κραχθῆναι ἐφάνετο τῇ παρούσῃ διανοίᾳ. ἐκυνθάνοντο δὲ καὶ ἐς τοὺς Ἑλλώτας πρᾶσσειν τι αὐτόν. καὶ ἦν δὲ οὕτως· ἐλευθέρωσιν τε γὰρ ὑπισχενεῖτο αὐτοῖς καὶ πολιτεῖαν, ἣν ξυνεπαναστῶσι, καὶ τὸ πᾶν ξυγκατεργάζονται. ἀλλ' οὐδ' ὡς οὐδὲ τῶν Ἑλλώτων μηνυταῖς τισὶ πιστεύσαντες ἤξισαν νεώτερόν τι πεισῖν ἐς αὐ-

πον, *διάνοιαν recte dicit. De moribus in universum, vel de animi affectione accipiendum est, ut ὄργη χαλεπή sit pro χαλεπότητι, ὑπεροφία, moribus difficilibus.*

132. τοῖς παροῦσι. Pro neutro cum Schol. recte accipit, leges intelligens, Spalding. ad Demosth. Mid. p. 83.

ed. Butt. — Mox de duplici augmento in ἐξεδειχτήτο vid. Butt. Gr. max. l. p. 346. — De voce ἐλεγείον, quae modo solum pentametrum dactylicum, modo distichon hexametri et pentametri dactylicī significat, docte exposuit Bach in Allg. Schulzeit. Nov. 1829. p. 1099.

τῶν, χράμενοι τῷ τρόπῳ, ὅπως εἰσάσιν ἐς σφᾶς αὐτοὺς, μὴ ταχεῖς εἶναι περὶ ἀνδρὸς Σπαρτιάτου ἄνευ ἀναμφισβητήτων τεκμηρίων βουλευσαί τι ἀνήκεστον, πρὶν γὰρ δὴ αὐτοῖς, ὡς λέγεται, ὁ μέλλων τὰς τελευταίας βασιλεῖ ἐπιστολάς πρὸς Ἀρτάβαζον κομίσιν, ἀνήρ Ἀργίλιος, παιδικὰ ποτὲ ὄν αὐτοῦ καὶ πιστότατος ἐκείνου, μηνυτὴς γίνεταί, δείσας κατὰ ἐνδύμησιν τινα ὅτι οὐδεὶς πᾶ τῶν πρὸ ἑαυτοῦ ἀγγέλων κάλιν ἀφίκοι· καὶ παρακοιησάμενος σφραγίδα, ἴνα, ἣν ψευδοῦσθ τῆς δόξης, ἣ καὶ ἐκείνός τι μεταγράψαι αἰτήσῃ, μὴ ἐπιγνῶ, λύσει τὰς ἐπιστολάς· ἐκ αἷς ὑπονοήσας τι τοιοῦτο προσκωσάσθαι, καὶ αὐτὸν εὖρον ἐγγεγραμμένον κτείνων.

133. Τότε δὴ οἱ Ἐφόροι, δείξαντος αὐτοῦ τὰ γράμματα, μίλλον μὲν ἐπίστειψαν, αὐτῆμοι δὲ βουλευθέντες ἐτι γένεσθαι αὐτοῦ Πανσανίου τι λέγοντος, ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ Ταίναρον ἰκέτου οἰχομένου καὶ σκηνησαμένου διπλῆν διαφράγματι καλύβην, ἐς ἣν τῶν τε Ἐφόρων ἐντός τινας ἐκρυψί, καὶ Πανσανίου ὡς αὐτὸν ἐλθόντος καὶ ἐρωτῶντος τὴν προφασιν τῆς ἰκετείας, ἤσθοντο πάντα σαφῶς, αἰτιωμένου τοῦ σφραγιστοῦ τὰ τε περὶ αὐτοῦ γραφέντα, καὶ τάλλα ἀποφαίνοντος καθ' ἕκαστον, ὡς οὐδὲν κάποτε αὐτὸν ἐν ταῖς πρὸς βασιλέα διακονίαις παραβάλοιτο, προτιμηθεῖν δ' ἐν ἴσῳ τοῖς πολλοῖς τῶν διακόνων ἀποθανεῖν· κάκεινου αὐτὰ ταῦτα ξυνομολογούντος, καὶ περὶ τοῦ παρόντος οὐκ ἐώντιος δογίλασθαι, ἀλλὰ πιστῶν ἐκ τοῦ ἱεροῦ διδόντος τῆς ἀναστάσεως, καὶ ἀξιώστος ὡς τάχιστα πορεύεσθαι, καὶ μὴ τὰ κωσόμενα διακτείνων.

134. Ἀκούσαντες δὲ ἀκριβῶς τότε μὲν ἀπῆλθον οἱ Ἐφόροι, βεβαίως δὲ ἤδη εἰδότες ἐν τῇ πόλει τὴν ξύλληψιν ἐκούντο. λέγεται δ' αὐτὸν, μέλλοντα ξυλληφθῆσθαι ἐν τῇ ὁδοῦ, πρὸς μὲν τῶν Ἐφόρων τὸ πρόσωπον προσκόντος ὡς εἶδε, γινώσκειν ἐφ' ᾧ ἐχώρει· ἄλλου δὲ νεύματι ἀφανεί χρησαμένου, καὶ θηλώσαντος εὐνοία, πρὸς τὸ ἱερόν τῆς Χαλκιοῦκου χωρῆσαι ὁρόμα, καὶ προκαταφυγεῖν· ἣν δὲ ἐγγὺς τὸ τέμνως. καὶ ἐς οἶκημα οὐ μέγα, ὃ ἦν τοῦ ἱεροῦ, ἐξελθὼν, ἴνα μὴ ὑκαίθριος τελαικωροίη, ἠσύχαζεν. οἱ δὲ τὸ παραυτίκα μὲν ὑστέρησαν τῇ διώξει, μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ τε οἰκήματος τὸν ὄρομον ἀφείλον, καὶ τὰς θύρας, ἔνδον ὄντα τηρήσαντες αὐτὸν, καὶ ἀπολαβόν-

133. διπλῆν διαφράγματι καλύβην, tugurium ab uno latere duplici pariete instructum. — Μοχ τὴν τῶν Ἐφόρων, quod structuram turbare videtur, ab omnibus codd. defenditur, neque a me amplius accusatur. Scripserat variavit orationem, ut saepe, καὶ Πανσανίου ἐλθόντος καὶ ἐρωτῶντος scribens, pro καὶ Πανσανίας ἤϊδε, (quae ad verba ἐς ἣν mente repetendum est, certe repeti potest, licet explicandi causa ὡς αὐτὸν

addiderit;) ἐρωτῶντος αὐτοῦ (Πανσανίου) τὴν προφ. κ. τ. λ. — παραβάλλεσθαι est frustrari, in periculum adducere. Sic Hom. II. 4, 322. Thuc. 3, 14. παραβάλλεσθαι κινδύνου.

134. ἐς οἶκημα αὐ μέγα. Hoc non erat ipsum Deae templum celeberrimum (ναός), sed aliud quoddam aedificium, quod in sacro loco (τῷ ἱερῷ) sive τεμένει erat. Pausanias III, 17, 6. σκηνομα ibi fuisse prohibet, quod fortasse idem est hoc οἶκημα.

τες εἶδω, ἀπρωκοδόμησαν· προσκαθεζόμενοι τε ἐξεπολιόρησαν λιμῶ. καὶ μίλλοντος αὐτοῦ ἀποψύχειν, ὥσπερ εἶχεν, ἐν τῷ οἰκῆματι, αἰσθόμενοι τε ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐτι ἔμπροσθεν ὄντα, καὶ ἐξαχθῆις ἀπέθανε παραχορήμα. καὶ αὐτὸν ἐμέλλησαν μὲν ἐς τὸν Καϊάδαν, οὐκ ἐπὶ τοὺς κακούργους εἰώθασιν ἐμβάλλειν· ἔπειτα ἔδοξε πηλοῖον πον κατορῦσαι. ὁ δὲ θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς τὸν τε τάφον ὕστερον ἔχρησε τοῖς Λακεδαιμονίοις μετανεγκεῖν, οὐκ ἐπὶ ἀπέθανε, (καὶ νῦν κείται ἐν τῷ προτεμνίσματι, ὃ γραφῆι στήλαι δηλοῦσι) καὶ, ὡς ἄγος αὐτοῖς ὄν τὸ πεπραγμένον, δύο σώματα ἀνθ' ἑνὸς τῆι Χαλκιοῖα ἀποδοῦναι οἱ δὲ ποιησάμενοι χαλκοῦς ἀνδριάντας δύο ὡς ἀντὶ Πανσανίου ἀνέθεσαν.

135. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ τοῦ θεοῦ ἄγος κρίναντος, ἀντεπέταξαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐλαύνειν αὐτό. — Τοῦ δὲ Μηδισμοῦ τοῦ Πανσανίου Λακεδαιμόνιοι, πρότεροις πέμψαντες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους, ξυνεπητιῶντο καὶ τὸν Θεμιστοκλέα, ὡς εὔρισκον ἐκ τῶν περὶ Πανσανίαν ἐλέγχων· ἤξιον τε τοῖς αὐταῖς κολάζεσθαι αὐτόν. οἱ δὲ πεισθέντες (ἔτυχε γὰρ ὡστρακισμένος καὶ ἔχων δίαίταν μὲν ἐν Ἀργεῖ, ἐπιφοιτῶν δὲ καὶ ἐπὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον) κήικουσι μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐτοίμων ὄντων ξυνδιώκειν, ἀνδρας οἷς εἰρητο ἄγειν, ὅπου ἀπεριτύχουσιν.

136. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς προαισθόμενος φεύγει ἐκ Πελοποννήσου ἐς Κέρκυραν, ὧν αὐτῶν εὐεργέτης. δεδιέναι δὲ φασκόντων τῶν Κερκυραίων ἔχειν αὐτόν, ὡς τε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἀπέχθεσθαι, διακομίζεται ὑπ' αὐτῶν ἐς τὴν ἠπειρον τῆι καταντικῶν. καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν προστεταγμένων, κατεκύστιν ἢ χωροῖη, ἀναγκάζεται κατὰ τι ἄπορον παρὰ Ἀδμητοῦ τὸν Μολοσσῶν βασιλέα, ὄντα αὐτῷ οὐ φίλον, καταλύσαι. καὶ ὁ μὲν οὐκ ἔτυχεν ἐπιδητῶν· ὁ δὲ, τῆς γυναικὸς ἐκείτης γενός

Καϊάδαν. Fossa vel caveina erat in Laconica, in quam facinorosos et perditos cives deiciebant, fortasse orta ex terrae motu. Nam a κείω, κείωξω, ἄνδο, ductum videtur vocabulum. Simile est Atheniensium βάρανθος. — In sequentibus scriptura fluctuat, aliis codicibus εἰώθεσαν, aliis εἰώθασιν exhibentibus, et hoc verbum modo ante ἐμβάλλειν, modo post hanc infinitivum collocantibus. Pal. utroque loco omittit, quem secuti sunt Bekk. et Pappo. Ceterum ἐμβάλλειν blasphemandum. Cf. ad. 7, 47. — πηλοῖον πον, prope eum locum, quo mortuus erat. Sed Cornelius Nepos scribit, „procul ab eo loco infoderunt, quo erat mortuus.“ Et videtur procul esse „in einiger Entfernung,“ quandoquidem id vocabulum mediae est significationis, ut nuper et alia. — ἔχρησε, vid.

Diodor. 11, 45 extr. ὁ θεὸς ἔδωκε χρησμὸν κελύων ἀποκαταστήσαι τῆι θεῷ τὸν ἐκείτην. διόπερ οἱ Σπαρτιάται — οὐ δύναμενοι ποιῆσαι τῆι προσταττόμενον ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅμοιο δ' ἐκ τῶν ἐνδεχομένων βουλευσάμενοι κατεσκεύασαν εἰκόνας δύο τοῦ Πανσανίου χαλκῆς κ. τ. λ.

135. ὡς εὔρισκον ἐκ τῶν περὶ Π. ἐλ. Vid. Plutarch. in Themist. c. 23.

136. ὃν αὐτῶν εὐεργέτης Dissuasera enim Graecis, ne Corcyraeos aliasque civitates ob negatum contra Persas auxilium bello persequerentur. Vid. Schol. ad h. l. Plutarch. Themist. c. 24. Ceterum ab urbe ad incolae transit oratio. Sic 3, 5, 8, 48. Ita etiam a navibus ad nautas fit transitus 2, 83 extr. 6, 53 in. et vicissim a nautis ad naves 8, 102.

μος, διδάσκειται ὑπ' αὐτῆς τὸν παῖδα σφῶν λαβὼν καθίξασθαι ἐπὶ τὴν ἐστίαν. καὶ ἔλθοντας οὐ πολὺ ὕστερον τοῦ Ἀμήτου, δηλοῖ τε ὅς ἐστι, καὶ οὐκ ἀξιοῖ, εἴ τι ἄρα αὐτὸς ἐνταῦθα Ἀθηναίων δεομένῳ, φεύγοντα τιμωρεῖσθαι· καὶ γὰρ ἐν ὑπ' ἐκείνου πολλῶ ἀσθενεστεροῦ ἐν τῷ παρόντι κατὰ κάσκειν· γενναῖον δὲ εἶναι, τοὺς ὁμολοῦς ἀπὸ τοῦ Ἰσοῦ τιμωρεῖσθαι· καὶ ἅμα αὐτὸς μὲν ἐκείνω χρεῖας τινός, καὶ οὐκ ἐς τὸ σῶμα σώξασθαι, ἐναντιωθῆναι· ἐκείνον δ' ἂν, εἰ ἐκδοίη αὐτὸν, (εἰπὼν ὑπ' αὐν καὶ ἐφ' αὐτὸν διώκεται) σωτηρίας ἂν τῆς τυτῆς ἀποστρέψῃ. ὁ δὲ ἀκούσας ἀνίστασθαι τε αὐτὸν μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ υἱότος. ὡς περὶ καὶ ἔχων αὐτὸν ἐκαδέξαστο, (καὶ μέγιστον ἦν ἰκτενμα τοῦτο)

137. Καὶ ὕστερον οὐ πολλῶ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἔλθοῦσι καὶ πολλὰ εἰκοῦσιν οὐκ ἐκδίδωσιν, ἀλλ' ἀποπέλλει βουλόμενον ὡς βασιλεῖα πορευθῆναι ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν περὶ, ἐς Πύδναν τὴν Ἀλεξάνδρου. ἐν ἣ ὀλκάδος τῆσαν ἀναγομένης ἐπ' Ἰωνίας, καὶ ἐπιβάς, καταφέρεται χειμῶνι ἐς τὸ Ἀθηναίων στρατόπεδον, ὃ ἐπολιόρκει Νάξον· καὶ ἦν γὰρ ἀγνώστῳ τοῖς ἐν τῇ νηϊ) δεῖσας φράζει τῶ ναυκλήρω ὅστις ἐστὶ καὶ δι' αὐτὸν φεύγει· καὶ εἰ μὴ σῶσει αὐτὸν, ἔφη ἐρεῖν ὅτι χρήμασι πεισθεὶς αὐτὸν ἄγει· τὴν δὲ ἀσφάλειαν εἶναι μηδένα ἐκβῆναι ἐκ τῆς νηὸς, μέχρι πλοῦς γένηται· κειδομένῳ δ' αὐτῷ χάριν ἀπομνήσασθαι ἄξιον. ὁ δὲ ναυκλήρος ποιεῖ τε ταῦτα, καὶ ἀποθαλεύσας ἡμέραν καὶ νύκτα ὑπὲρ τοῦ στρατοπέδου ὕστερον ἀφικνεῖται ἐς Ἐφεσον. καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκείνῳ τε ἐθεράπευσε χρημάτων δόσει, (ἦλθε γὰρ αὐτῷ ὕστερον ἐκ τῆς Ἀθηνῶν παρὰ τῶν φίλων, καὶ ἐξ Ἀργούς, ἃ ὑπεξέκεινται) καὶ μετὰ τῶν κάτω Περσῶν τινὸς πορευθεὶς ἄνω, ἐσπέμψατο γράμματα ἐς βασιλεῖα Ἀρταξέρξην τὸν Πέρσου, νεωστὶ βασιλευσάντα. ἐδήλου δ' ἡ γραφὴ ὅτι. „Θεμιστοκλῆς ἦκω παρὰ σε, ὃς κακὰ μὲν κλειστά Ἑλλήνων εἰργασμαι τὸν ὑμέτερον οἶκον, ὅσον χρόνον τὸν σὸν πατέρα ἐπιόντα ἐμοὶ ἀνάγκη ἡμυνομένην, πολὺ δ' ἔτι πλείω ἀγαθὰ, ἐπειδὴ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μὲν ἐμοί, ἐκείνω δὲ ἐν ἐπικινδύνῳ πάλιν ἢ ἀποκομιδῇ ἐρίγνετο.

ἀσθενεστεροῦ. In cod. Gr. ex emendatione notatum est ἀσθενεστεροῦ, quod recepit Goeller. „Nam non idcirco, ait, si voluisset, rex sup- plicem malo affecisset, ut potentiam suam ostentaret, sed ut inimicum ul- cisceretur.“ Vulgata tamen defendi potest, in qua latet haec sententia: Facillime quidem sibi ab rege iniuriam inferri posse, cum vel ab inferioribus possit; sed nunc non quaeri, quid factas, sed quid honestas patiatur. — ἐπὶ τοῦ Ἰσοῦ, mit gleichen Streit- kisten und Mitteln. — In verbis ἐς τὸ σῶμα σώξασθαι intelligendus est articulus, ad infinitivum. et ad sub-

stantivum. Vid. supra ad 1, 32. coll. c. 17.

137. ἐς βασιλεῖα. Sic libri pluri- mi. Nonnulli ὅς, quod recepit Bekk., alii πρὸς. — De re cf. Plutarch. Them. c. 27.

ἐν τῷ ἀσφαλεῖ, int. τὰ πράγμα- τα. Nam sequens substantivum ἢ ἀπο- κομιδῇ ad regem tantum quadrat. — In verbis πάλιν ἢ ἀποκομιδῇ εὐνη- σιν easse monet Goeller, pro ἢ πάλιν ἀποκομιδῇ, ut paullo post in verbis τὴν ἐκ Σαλαμῖνος προάγγελον τῆς ἀναγωγῆσεως. Ceterum de re cf. He- sedot. 8, 75.

„καὶ μοι εὐεργεσία δοκέσθαι, (γράφας τὴν τε ἐκ Σαλαμῶν προάγγελσιν τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ τὴν τῶν γεφυρῶν ἦν ψ. δῶς προσεποιήσατο, τότε δι' αὐτὸν οὐ διάλυσιν) καὶ νῦν ἔχουσε μεγάλα ἀγαθὰ θράσσει πάρομι, διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν σὴν φιλλαν. βούλομαι δ' ἐπιαντὸν ἐπισχῶν αὐτοῖσι περὶ ὧν ἤκω δηλώσαι.“

138. Βασιλεὺς δὲ, ὡς λέγεται, ἰθαύμασά τε αὐτοῦ τὸ διάνοιαν, καὶ ἐκέλευσε ποιῆν οὕτως, ὁ δ' ἐν τῷ χρόνῳ, ἐπίσχε, τῆς Περσίδος γλώσσης ὅσα ἠδύνατο κατονομήσει, τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς χώρας ἀφικόμενος δὲ μετὰ τὸ ἐπιαντὸν γίνεται παρ' αὐτῷ μέγας, καὶ ὅσος οὐδεὶς Ἑλλήνων, διὰ τε τὴν προὔπαρχουσαν ἀξίωσιν καὶ τὴν Ἑλληνικοῦ ἐλπίδα ἢ ὑπεκίθει αὐτῷ δουλώσειν· μάλιστα ἀπὸ τοῦ πείραν διδοῦς ξυνετός φαινεσθαι. ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα δὴ φύσει ἰσχυρὸν δηλώσας, καὶ διαφρόντως τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἀξίος θανατάσαι. οἰκεία γ' ἐξυνέσει, καὶ οὔτε προμαθῶν ἐς αὐτὴν οὐδὲν, οὔτ' ἐπιμθῶν; τῶν τε παραχρῆμα δι' ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστι γυνάμων, καὶ τῶν μελλόντων ἐπὶ πλείστον τοῦ γενησομένου ἀριστος εὐκαστής· καὶ ἂ μὲν μετὰ χεῖρας ἔχοι, καὶ ἔξηγασθαι οἷός τε· ὧν δὲ ἀπειρος εἴη, κρῖναι ἰκανῶς οὐκ ἀπῆλλακτο· τό τε ἄμεινον ἢ χειρὸν ἐν τῷ ἀφανεί ἐτι προσημαία μάλιστα, καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, φύσει μὲν δυνάμει, μετὰ τῆς δὲ βραχυτήτι, κράτιστος δὴ οὗτος ἀντοσχεδιάζειν τὰ δέον ἐγένετο. νοσήσας δὲ τελευτᾷ τὸν βίον. λέγουσι δὲ τινες καὶ ἐκούσιον φαρμάκῳ ἀποθανεῖν αὐτὸν, ἀδύνατον νομίσαντα καὶ ἐπιτελέσαι, βασιλεῖ ἂ ὑπέσχετο. μνημεῖον μὲν οὖν αὐτοῦ ἐν Μαγνησίᾳ ἐστὶ τῇ Ἀσιανῇ, ἐν τῇ ἀγορᾷ. ταύτης γὰρ ἡ

ἦν ψεν δῶς προσεποιήσατο, τότε. Alii virgulam ponunt post τὸ τε. Utrumcumque praeferas, ad ἦν simpliciter διάλυσιν subaudiendum est, tametsi ad τὴν τῶν γεφυρῶν pertinet idem vocabulum una cum negatione οὐ. Cf. etiam Herodot. 8, 110.

138. καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐλπίδα ἢ ὑπεκίθει. Subaudi αὐτό. Sic enim verba cohaerent: καὶ (διὰ) ἦν ἐλπίδα ὑπεκίθει αὐτῷ δουλώσειν τὸ Ἑλληνικόν. Hanc structuram supra iam explicavimus ad c. 68.

ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἀξίος θανατάσαι, int. αὐτόν, ut θαῦμα ἰδέσθαι. — ἐς αὐτό, i. e. ἐς τὸ τῆς φύσεως ἰσχυρὸν δηλώσαι. — μᾶλλον ἑτέρας. In sequentibus τὸ γενησομένου est quod se vera fiet, quae pars est τῶν μελλόντων, verum futurum omnium, incertarum et calligine

obscuratarum, vel futuri temporis in verse. — ἐξηγήσασθαι malim facundia Themistocles, quam de perficiendi res susceptas dexteritate intelligere. Nam cum aliis eloquendi cultas in summa laude ponatur, vel Pericli ab ipso Thucydide 2, 60, vel Themistoclem ea videtur eade quem etiam Cicero in Brut. c. 10. ter antiquiores Graecos dicendi laudat insignes recenset. Eiusdem honorificentissimum de Themistocle iudicium exstat de Orat. 2, 74. „Ut apud Graecos fertur incredibili quadam magitudine consilii atque ingenii Atheniensis ille fuisse Themistocles;“ et quae ibi sequuntur.

μνημεῖον, monumentum est, μνημα autem sepulcrum. Pellux IX, 1 παρὰ δὲ Θουκυδίδη μόνον τῷ κειμένῳ (leg. τῶν κειμένων, i. e. perbatorum scriptorum) μνημαία ἂν εἰρημύνα εἶποι.

ἢ πρὸς, δόντος βασιλέως αὐτῷ Μαγνησίαν μὲν, ἄρτον, ἢ προσέφερε πεντήκοντα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ· Λάμψακον δὲ, οἶνον· (ἰδóκει γὰρ πολυινότατον τῶν τότε εἶναι·) Μνουῦντα δὲ, ὄφρον. τὰ δὲ ὅσα φασὶ κομισθῆναι αὐτοῦ οἱ προσήκοντες ἀπαρτε, καλεῦσαντος ἐκείνου, καὶ τεθῆναι κούφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ· οὐ γὰρ ἐξῆν θάπτειν, ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγοντος· τὰ μὲν κατὰ Πανσανίαν τὸν Λακεδαιμόνιον καὶ Θμιστολίαν τὸν Ἀθηναῖον, λαμπροτάτους γενομένους τῶν καθ' ἑαυτῶν Ἑλλήνων, οὕτως ἐτελεύτησε.

139. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβείας τοιαῦτα ἐπέταξάν τε καὶ ἀντεκελεύσθησαν περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς εἰσεως· ὅστερον δὲ φοιτῶντες παρὰ Ἀθηναίους Ποτιδαίας τε ἀνίστασθαι ἐκέλευον, καὶ Ἀγινῶν αὐτόνομον ἀφιέναι. καὶ κείνῳ γε πάντων καὶ ἐνδηλότατα προὔλεγον, τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα καθελούσι μὴ ἂν γίνεσθαι πόλεμον· ἐν ᾧ ἄρρητο, αὐτοῦς μὴ χρῆσθαι τοῖς λιμῶσι τοῖς ἐν τῇ Ἀθηναίῳ ἀρῇ, μηδὲ τῇ Ἀττικῇ ἀγορᾷ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι οὐκ ἔλαττον ἄλλα ὑπήκουον, οὔτε τὸ ψήφισμα καθήρουν, ἐπιμαλόντες ἐπεργασίαν Μεγαρέων τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀορίστου, καὶ ἀνδρῶν ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων. τέλος δὲ, ἀφικομένων τῶν κλειστῶν πρεσβέων ἐκ Λακεδαιμόνος, Παμφίλου τε καὶ Μεγαρέου καὶ Ἀγησάνδρου, καὶ λεγόντων ἄλλο μὲν οὐδὲν ἄνωγον ἑώρασαν, αὐτὰ δὲ τάδε, ὅτι „Λακεδαιμόνιοι βούλομαι τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴη δ' ἂν, εἰ τοὺς Ἕλληνας αὐτοῦς ἀφείτε.“ ποιήσαντες ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι γνώμας ἑαυτοῖς ἀντιοῖς προὔτιθεσαν· καὶ ἰδóκει ἅπασι περὶ πάντων βουλευσάμενους ἀποκρινασθαι. καὶ παριόντες ἄλλοι τε πολλοὶ ἄνθρωποι, ἐκ' ἀμφοτέρω μνησόμενοι ταῖς γνώμασι, καὶ ὡς χρῆσθαι καίμην, καὶ ὡς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης, ἀλλὰ πρὸς εἶναι· καὶ παρελθὼν Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, ἀνήρ κατὰ τὸν χρόνον πρῶτος Ἀθηναίων, λέγειν τε καὶ ἀρτίσσειν ἡπιωτάτως, παρήνει τοιαῦτα.

140. „Τῆς μὲν γνώμας, ὧ Ἀθηναῖοι, αἰεὶ τῆς ἀδότης ἴσθαι, μὴ εἶναι Πελοποννησίοις, καίπερ εἰδῶς τοὺς ἀνθρώπους οὐ τῇ αὐτῇ ὁρῇ ἀναπειθόμενους τε πολεμεῖν καὶ ἐν τῇ ἴσθαι πρᾶσσοντας, πρὸς δὲ τῆς ξυμφορᾶς καὶ τῆς γνώμας τρεπόμενους. ὁρῶ δὲ καὶ νῦν ὅμοια καὶ παραπλήσια ξυμβουλευόμενα μοι ὄντα, καὶ τοὺς ἀναπειθόμενους ὑμῶν δικαίῳ τοῖς κοινῇ δόξασιν, ἢν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα, βοηθεῖν, ἢ μηδὲ καταρθούντας τῆς ξυμβουλῆς μεταποιεῖσθαι. ἐνδέχεται γὰρ τῆς ξυμφορᾶς τῶν πραγμάτων οὐχ ἥσσον ἀμαθῶς χωρῆσαι, ἢ καὶ τῆς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου· διόπερ καὶ τὴν τύχην, ὅσα ἂν παρὰ λόγον ξυμβῆ, εἰρώδαμεν αἰτιασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ

ἄρτον, i. e. ἐς ἄρτον.

139. τῆς ἀορίστου. Sic hanc habet idcirco dicitur ager Cereris Hecusinae et Proserpinae inter Atticam et Megaridem situs, quod non cer-

tis limitibus esset descriptus et a confinium agrorum possessionibus seclusus. ἄλλο μὲν οὐδὲν ἄνωγον περὶ εἰσεως Genitivus ἄνω non est partitionis, sed comparationis, pendens ex ἄλλο. „Ni-

πρότερόν τε δήλοι ἦσαν ἐπιβουλευόντες ἡμῖν, καὶ νῦν ο ἥμιστα. εἰρημένον γὰρ δίκας μὲν τῶν διαφορῶν ἀλλήλοις εἶδόναι καὶ δεχέσθαι, ἔχειν δὲ ἑκατέρους ἃ ἔχομεν, οὔτε αὖν δίκας πῶ ἦτησαν, οὔτε ἡμῶν διδόντων δεχονται, βούλονται δὲ πολέμῳ μᾶλλον ἢ λόγοις τὰ ἐγκλήματα διαλύεσθαι, καὶ ἐπιτάσσοντες ἦδη καὶ οὐκέτι αἰτιώμενοι πάρεσι. Ποτιδαί τε γὰρ ἀπαντίσασθαι κελεύουσι, καὶ Ἀθίνας αὐτόσημον ἀφαινεῖν, καὶ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα καθαιρεῖν· οἱ δὲ τελευταῖοι οἶδε ἦκοντες καὶ τοὺς Ἕλληνας προαγορεύουσιν αὐτονόμο ἀφιέναι. ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίση περὶ βραχίος ἂν πολεμεῖν, τὸ Μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν, ὅπερ μάλιστα προὔχεται, εἰ καθαιρεθῆι, μὴ ἂν γίνεσθαι τὸν πόλεμον· μηδ' ἐν ὑμῶν αὐτοῖς αἰτία ὑπολίπησθαι, ὡς διὰ μικρὸν ἐπολεμησάτω. γὰρ βραχὺ τι τοῦτο πάσαν ὑμῶν ἔχει τὴν βεβαίωσιν καὶ πῶς τῆς γνώμης. οἷς εἰ ξυγχωρήσετε, καὶ ἄλλο τι μείζον εὐδαίμονα καταχθήσεσθε, ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες· ἀπισχυοῦσάμενοι δὲ, ὡς ἂν καταστήσετε αὐτοῖς, ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῶν μᾶλλον προσφάσεσθαι.

141. „Αὐτόθεν δὴ διανοήθητε, ἢ ὑπακούειν πρὶν τι βλῆναι, ἢ εἰ πολεμησόμεν, ὥσπερ ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι καὶ ἐπὶ μεγάλη καὶ ἐπὶ βραχεία ὁμοίως προσφάσει μὴ εἶχοντες. μηδὲ ξὺν φόβῳ ἔξοντες ἃ κεκτήμεθα. τὴν γὰρ αὐτὴν δύναμις δούλωσιν ἢ τε μεγίστη καὶ ἐλαχίστη δικαιοσύνη ἀπὸ τῶν ὁμοίων πρὸ δίκας τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη. τὰ δὲ τοῦ πολέμου ἢ τῶν ἑκατέρους ὑπαρχόντων ὡς οὐκ ἀσθενέστερα ἔχομεν, γὰρ καθ' ἕκαστον ἀκούοντες. αὐτουργοὶ τε γὰρ εἰσι Πελοποννησίοι, καὶ οὔτε ἰδίᾳ, οὔτε ἐν κοινῷ χρημάτων ἐστὶν αὐτοῖς ἕκαστα χρόνιων πολέμων καὶ διακοντιῶν ἄπειροι, διὰ τὸ βραχέως αὐτοὶ ἐκ' ἀλλήλους ὑπὸ πεινίας ἐπιφάσειν. καὶ οἱ τοιοῦτοι οὔτε ναῦς πληροῦντες, οὔτε πᾶσας στρατίας πολλαῖς κίμπερ δύνανται, ἀπὸ τῶν ἰδίων τε ἅμα ἀπόντες, καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν δαπανῶντες, καὶ προσέτι καὶ θαλάσσης εἰργόμενοι αἱ δὲ περιουσίαι τοὺς πολέμους μᾶλλον, ἢ αἱ βίαιαι ἐσφορᾶν ἀνέχουσι· σώμασι τε ἐτοιμότεροι οἱ αὐτουργοὶ τῶν ἀνδράπων ἢ χρημάτων πολεμεῖν, τὸ μὲν πιστὸν ἔχοντες ἐκ τῶν κινδύνων ἂν περιγενέσθαι, τὸ δὲ οὐ βέβαιον μὴ οὐ προαναλώσειν, εἰ

hil diversi ab iis, quae antea dicere solebant, sed ea ipsa.“

140. τὸ Μεγαρέων ψήφισμα. Plinius supra τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφ. c. 139.

141. ἢ εἰ πολεμησόμεν. Sic scripsisse nonnullis videtur, oratione mutata, pro ἢ πολεμεῖν, ut εἰ sit pro an, num. Alii εἰ consuetam potestate accipientes ex εἰ πολεμησόμεν subaudiunt πολεμεῖν. Mihi neutrum satis placet, sed cum vis verbi πολεμεῖν intelligatur etiam in verbis ὥσπερ ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι, (quae pa-

rentheseos signis, quibus vulgo et apud Popponem inclusa sunt, liberavi.) probabile sane fuerit, Scriptorem πολεμεῖν vel τοῦτο δοκῶν in mente habuisse, et eo retulisse participia εἶχοντες et ἔξοντες. — δύναται est vim habet, valet, significat. δικαιοσύνη autem est postulatio, Praetensio. Mox τῶν ἑκατέρους ὑπαρχόντων accipe pro τὰ ἐκ ὑπαρχόντων, μὴ οὐ προαναλώσειν, id est priusquam bello finem imposuerint, iustitiam non absumptum iri, non habere periculum. Ad οὐ βέβαιον rep-

ίως τε κἄν παρὰ δόξαν, ὅπερ εἰκός, ὁ πόλεμος αὐτοῖς μηκέ-
 ηται. μάχη μὲν γὰρ μιᾷ πρὸς ἅπαντας Ἕλληνας δυνατοὶ Πε-
 λοποννήσιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἀντισχεῖν, πολεμεῖν δὲ μὴ πρὸς
 ὁμοίαν ἀντικαρασκευὴν ἀδύνατοι, ὅταν μήτε βουλευτηρίῳ ἐνὶ
 γινόμενοι παραχοῆμά τι ὀξέως ἐπιταλῶσι, πάντες τε ἰσόψηφοι
 ὄντες, καὶ οὐχ ὁμόφυλοι, τὸ ἐφ' ἑαυτῶν ἕκαστος σπεύδῃ· ἐξ
 ἂν φιλεῖ μηδὲν ἐπιτελεῖς γίνεσθαι. καὶ γὰρ οἱ μὲν ὡς μάλιστα
 τιμωρήσασθαι τινα βούλονται, οἱ δὲ ὡς ἤμισα τὰ οἰκεία
 φθίρει· χρόνιοι τε ξυλλόντες ἐν βραχεῖ μὲν μορῶ σκοποῦσι
 τῶν κοινῶν, τῷ δὲ πλείονι τὰ οἰκεία πράσσουν, καὶ ἕκαστος
 οὐ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν οἶσται βλάψειν, μέλειν δὲ τινι
 καὶ ἄλλῳ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τι προῖδεν· ὥστε τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἁπάν-
 των ἴδια δοξάσματος λαυθάνειν τὸ κοινὸν ἀθρόον φθειρόμενον.

142. „Μέγιστον δὲ, τῇ τῶν χρημάτων σπάνει κωλύου-
 νται, ὅταν σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι διαμέλλωσι· τοῦ δὲ πολέ-
 μου οἱ καιροὶ οὐ μενετοί. καὶ μὴν οὐδ' ἡ ἐπιτελίσεις, οὐδὲ
 τὸ ναυτικὸν αὐτῶν ἄξιον φοβηθῆναι. τὴν μὲν γὰρ χαλεπὸν
 καὶ ἐν εἰρήνῃ πόλιν ἀντίπαλον παρασκευάσασθαι, ἢ που δὴ ἐν
 πολέμῳ τε, καὶ οὐχ ἡσσὸν ἐκείνοις ἡμῶν ἀντεπιτετελισμένων·
 φρούριον δ' εἰ ποιήσονται, τῆς μὲν γῆς βλάπτοιεν ἂν τι μέ-
 γρος καταδρομαῖς καὶ αὐτομολαῖς, οὐ μὲντοι ἱκανὸν γε ἔσται
 ἐπιτελίσειν τε κωλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας ἐς τὴν ἑκείνων, καὶ
 ἕπερ ἰσχύουσα, ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι. πλεον γὰρ ἡμεῖς ἔχο-
 μεν τοῦ κατὰ γῆν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἐμπειρίας, ἢ ἐνείνοις ἐκ
 τοῦ κατ' ἡγεῖρον ἐς τὰ ναυτικά· τὸ δὲ τῆς θαλάσσης ἐπιστή-
 μονας γενέσθαι οὐ θαδῶς αὐτοῖς προσγενήσεται. οὐδὲ γὰρ
 οἱ εἰς, μελετῶντες αὐτὸ εὐθύς ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, ἐξείργασθέ
 καὶ πῶς δὴ ἄνδρες γεωργοὶ, καὶ οὐ θαλάσσιοι, καὶ προσέτι

ἄνδρες. — In verbis μὴ πρὸς
 ὁμοίαν negatio est transposita pro
 πρὸς μὴ ὁμοίαν, ut supra cap. 91 extr.
 καὶ ἀπὸ ἀντίπαλον παρασκευῆς, et
 ἴδι. Vid. ad cap. 77.

μήτε βουλευτηρίῳ. Negatio
 participium et ad verbum finitum
 pertinet, ut supra c. 12. c. 143. Καὶ
 Πελοποννησίους — ὀργισθέντας — μὴ
 ἀμαρτῆσθαι. Plato Menex. p. 195.
 Tacit. de caesis in pugna ad Argi-
 νonas commissis: οὐκ ἀναιρεθέντες ἐκ
 τῆς θαλάττης κείνται ἐνθάδε. — τὸ
 ἐφ' ἑαυτῶν, quod ad ipsam perti-
 net. Sed Gr. m. exhibent ἑαυτῶν,
 quod recepit Poppo, quia sic 1, 17.
 ἐφ' ἑαυτῶν μόνον προσρούμενοι,
 i. e. quod ipsis commodum et utile sit.
 loc praefendum videbatur. Simile
 καὶ ἐπὶ σφῶν αὐτῶν οἰκείν 2, 63.

παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν.
 Quisque non propter suam negligē-
 tiam damnam capere rempublicam pu-

tat, sed et alii cuiuspiam curae esse suo
 loco ei prospicere.“

142. κωλύονται pro κωλύθη-
 σονται. Sic etiam in participio ἐασόμε-
 νοι inferius hoc cap. ea genera verborum
 permutantur. — ἐπιτελίσεις est
 circummunitio continuis operibus facta
 contra urbem aliquam, tum ad incursi-
 ones inde faciendas, tum ad eruptiones
 hostium arcendas. — Ἀντεπιτετε-
 λισμένων recte Goellerus de classi-
 bus Atheniensium accipit, quibus oras
 Peloponnesi advecti Lacedaemonios,
 terrae suae obsessores, ab obsidione
 avocarent. Huic interpretationi per-
 fectum verbi tempus non potest refragari.
 Quod enim Athenienses postea
 faciebant, id iam tum Pericles mente
 praevidebat, et classe certe instructā
 iam erant. Vid. sequentia. — ἄξιον
 φοβηθῆναι, ut c. 138. ἄξιον θαυ-
 μάσαι. — αὐτομολαῖς, servorum,
 quos recipere.

οὐδὲ μαλετῆσαι ἐκτόμενοι, διὰ τὸ ὕφ' ἡμῶν πολλαῖς ναυαίει ἐφορμείσθαι, ἄξιον ἂν τι δοῦναι; πρὸς μὲν γὰρ ὀλίγη φορμύσας κἄν διακινδυνεύσειαν, πλήθει τὴν ἀμαθίαν θροσύνοντες· πολλαῖς δὲ εἰργόμενοι ἡσυχάσουσι· καὶ ἐν τῷ μελετῶντι ἀξυνετώτεροι ἔσονται, καὶ δι' αὐτὸ καὶ ἀκνηρόροι. τὸ δὲ ναυτικὸν τέχνης ἐστίν, ὡς περὶ καὶ ἄλλο τι, καὶ οὐκ ἐνδέχεται, ὅταν τύχη, ἐκ παρέρπου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μηδεὶς ἐκείνῳ παρέργον ἄλλο γίνεσθαι.

143. „Ἐἴ τε καὶ, κινήσαντες τῶν Ὀλυμπιάσιν ἢ Δελφικῶν ἀγώνων, μισθῶ μίλιον πειρῶντο ἡμῶν ὑπολαβεῖν τοὺς κινουμένους τῶν ναυτῶν, μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἀντιπάλων, ἐσβάντων αὐτῶν τε καὶ τῶν μετοίκων, δευρὸν ἂν ἦν· νῦν δὲ τόδε ὑπάρχει, καὶ, ὅπερ κράτιστον, κυβερνήτας ἔχομεν πολίτας, καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν πλειοὺς καὶ ἀμείνους ἢ πᾶσα ἡ Ἑλλάς. καὶ ἐπὶ τῷ κινδύνῳ οὐδεὶς ἂν δέξαιτο τῶν ξένων τε αὐτοῦ φεύγειν, καὶ μετὰ τῆς ἡσσοῦς ἅμα ἐλπίδος, ὀλίγη ἡμερῶν ἕνεκα μεγάλα μισθοῦ δόσεως, ἐκείνοις ξυναγαυοῦν ἔσθαι. καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίων ἔμοιγε τοιαῦτα καὶ παρακίβητα δοκεῖ εἶναι· τὰ δὲ ἡμέτερα τούτων τε, ὧν περὶ ἐκείνοις ἐμὴ φάμη, ἀπηλλάχθαι, καὶ ἄλλα οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου μεγάλα ἔχειν ἐπὶ τὴν χάραν ἡμῶν περὶ ἰσῶν, ἡμῖς ἐπὶ τὴν ἐκείνων κλευσοῦμεθα· καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται, Πελοποννησίων μέρους τι τηρῆναι, καὶ τὴν Ἀττικὴν ἀπασαν. οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἐξοῦσι ἄλλην ἀντιλαβεῖν ἀμαχεῖ· ἡμῖν δὲ ἐστὶ γῆ πολλή καὶ ἐν νήσοις, καὶ κατ' ἤπειρον. μέγα γὰρ τὸ τῆς θαλάσσης ἀφάρτος. σκέψασθε δὲ· εἰ γὰρ ἡμεῖς νησιῶται, τίνας ἂν ἀληπτικῶν ἦσαν; καὶ νῦν χρὴ ὅτι ἐγγύτατα τούτου διανοηθέντες πρὸς μὲν γῆν καὶ οἰκίαν ἀφείναι, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ πόλεως φυλακὴν ἔχειν, καὶ Πελοποννησίοις ὑπὲρ αὐτῶν ὀργισθέντες πολλῶν κλειοσὶ μὴ διαμάχεσθαι· (κρατήσαντες τε γὰρ αὐτῶν οὐκ ἐλάσσοσι μαχοῦμεθα, καὶ ἦν σφαλῶμεν, τὰ τῶν ξυμμάχων, ὅθεν ἰσχύομεν, προσαπόλλυται· οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι, ἰκανῶν ἡμῶν ὄντων ἐπ' αὐτοὺς στρατεύειν·) τὴν τε ὀλοφύσειν μὴ οἰκίαν καὶ γῆς ποιείσθαι, ἀλλὰ τῶν σωμάτων· οὐ γὰρ πρὸς τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' οἱ ἄνδρες ταῦτα κτῶνται. καὶ εἰ ὅμως πείσειν ὑμᾶς, αὐτοὺς ἂν ἐξελεθόντας ἐκέλευον αὐτὰ δηρῶς καὶ δεῖξαι Πελοποννησίοις, ὅτι τούτων γε ἕνεκα οὐκ ὑποκούσεσθε.

ἐν τῷ μὴ μαλετῶντι, pro ἐν τῷ μὴ μελετῶντι. Sic 3, 43. ἐν τῷ τοιῶνδε ἀξιοῦντι. 5, 9. τοῦ ὀπακίειναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος τὴν διάνοιαν ἔχουσαν. Negat autem Pericles, quod Corinthii c. 121. asseveraverant, Peloponnesios ad proelia navalia exercitiis et periculum faciendis se paraturos esse, eorum pluribus Athenienses naves eos semper sint observaturi (πολλὰς δὲ εἰργόμενοι ἡσυχάσουσι.) — ἀλλὰ μᾶλλον — γίνεσθαι,

int. del. ex praecedente οὐκ ἐνδέχεται. Saepè verbum cognatae significatione subaudiendam est, ut 2, 13. ἀφίηκεν αὐτὰ δημόσια εἶναι, καὶ μηδεμίαν οἱ ὑποψίαν κατὰ ταῦτα γίνεσθαι.

143. ὅτι ἐγγύτατα τούτου i. e. τοῦ νησιῶτας εἶναι. — οἰκίαν villas, domicilia in agris. Paullo post de negatione μὴ bis cogitanda videtur ad c. 141.

οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι, οἱ ξυμμαχοί.

144. „Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔγω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἐν ἐθέλητι ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτάσθαι ἅμα πολεμοῦντες, καὶ κινδύνους ἀνθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι. μᾶλλον γὰρ πεφóβημαι τὰς οὐκείας ἡμῶν ἀμαρτίας, ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. αἰὲν ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται· νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι, ἀποπέμψωμεν, Μεγαράεας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἦν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι, μήτε ἡμῶν, μήτε τῶν ἡμετέρων ζυμμάχων· οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς, οὔτε τὸδε· τὰς τε πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπεισάμεθα, καὶ ὅταν κάκεινοι ταῖς αὐτῶν ἀποδῶσι πόλεσι, μὴ σφίσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπιτηθείως αὐτονομείσθαι, ἀλλὰ αὐτοῖς ἐκάστοις, ὡς βούλονται· δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς ξυνηθείας, πολεμῶν δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνόμεθα. ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῆδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι. κωλύει δὲ χρῆ ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν· ἦν δὲ ἐκούσιοι μᾶλλον δεχόμεθα, ἢ σπον ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἔχομεν· ἔκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ἰδιότητι μέγιστα καὶ περιγίγνονται. οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν ὑποστάντες Μήδους, καὶ οὐκ ἀπὸ τῶσάνδε ὀργαζόμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες, γνώμη τε πλείονη ἢ τύχη, καὶ τόλμη μείζων ἢ δυνάμει, τὸν τε βάρβαρον ἀπέσταντο, καὶ ἐς τὰδε προήγαγον αὐτά. ἂν οὐ χρῆ λείπεσθαι, ἀλλὰ τοὺς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμυνέσθαι, καὶ τοῖς ἐπιγυγνομένοις κειράσθαι καὶ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι.“

145. Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι νομίζοντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν ἐψηφίσαντο ἃ ἐκέλευε. καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο τῇ ἐκείνου γνώμῃ, καθ' ἑκάστην τε ὡς ἔφρασε, καὶ τὸ ζυμπαν, οὐδὲν κελυόμενοι ποιήσαν, δίκην δὲ κατὰ τὰς ξυνηθείας ἔτοιμοι εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων, ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ· καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐκ οἴκου, καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπαφροβέοντο.

146. Αἰτίαι δὲ αὐταὶ καὶ διαφοραὶ ἐγένοντο ἀφροτέροις πρὸ τοῦ πολέμου, ἀρξάμεναι εὐθύς ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμνῳ καὶ Ἐρκυρῳ· ἐπεμύγνοντο δὲ ὁμῶς ἐν αὐταῖς, καὶ παρ' ἀλλήλους ἰσχυρῶν, ἀκηρυκτως μὲν, ἀνυπόπτως δὲ οὐ. σπονδῶν γὰρ ἔσθην τὰ γιγνόμενα ἦν καὶ πρόφρασις τοῦ πολεμεῖν.

14. οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς ἐκ. Hermannus τί subintellegit, ut κωλύει habeat subiectum. Græger. ad Dionys. p. 228. conicit κωλύειν deleto ἐν legendum, quod apud Dionys. abest. Valla vertit: impeditur est foederibus servandis. Inde etiam Poppo suspicatur ἐν delendum esse κωλύει: neutraliter accipiendum pro impeditur est; nam cum ita ad sen-

sum idem denotet, quod ἐμπόδιόν ἐστι, recte cum dativo iungi. Ceterum ἐκεῖνος spectat ad ἐν χρῆσθαι λιμέσι Μεγαράεας, τότε ad ξενηλασίας μὴ ποιῆειν. — In verbis τὰς τε πόλεις referret ad praecedens μὲν. Vid. ad 2, 65 extr.

μὴ σφίσι — ἐπιτηθείως. Cf. supra c. 19. ubi additur κατ' ὀλιγαρχίαν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΥΓΓΡΑΦΗΣ Β

ἈΡΧΕΤΑΙ δὲ ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη Ἀθηναίων καὶ Πεποννησίων καὶ τῶν ἐκατέρους ξυμμάχων, ἐν ᾧ οὔτε ἐπιγυννιοῦσι ἀκηροικί παρ' ἀλλήλους, καταστάντες τε ξυνεχέπολεμον. γέγραπται δὲ ἐξῆς, ὡς ἕκαστα ἐγίγνωτο κατὰ δέξι καὶ χειμῶνα.

Hoc libro complectitur res gestas trium annorum inde ab initio belli, ordine temporum ita digestas, ut ea, quae aestate facta sunt, ab iis, quae per hiemem acciderunt, excipiantur. Plataea a Thebanis proditione ac nocturno impetu occupata foedus ruptum esse aperte demonstrabat, cap. 1 — 6. Utraque pars parat bellum cum sociis, qui enumerantur, c. 7 — 9. Apud duces congregatorum Peloponnesiorum verba facit Archidamus, rex Lacedaemoniorum, qui propter belli gravitatem summam vigilantiam commendat, c. 10 — 11. Pericles legatum Spartanum non recipit, c. 12., Atheniensibusque opes domesticas demonstrat, c. 13. ac persuadet, ut omnia sua ex agris in urbem comportent, quo loco et de primo Atheniensium *ἐννομισμῶ*, Theseo regnante, agitur, et de ea ratione, qua hoc in bello usi fuerint, c. 14 — 17. Initium belli Archidamii, c. 18 — 25., et quae per eandem aestatem et sequentem hiemem acciderint, c. 26 — 46. ex quibus maxime memorabilis est Periclis oratio funebris. — Insequenti aestate morbus pestiferus coepit Athenis grassari, qui uberius describitur, c. 47 — 54. Vastatis agris Atticis usque ad Laurium discedunt Lacedaemonii. Item Athenienses classe vastant nonnullas Peloponnesi partes, dum morbus etiam Potidaeam dissipatur, fractis magis magisque Atheniensium ani-

mis, quos erigit Pericles, c. 55 — De Pericle iudicium, c. 65. Lacedaemoniorum expeditio adversus Zacynth c. 66. Eorum legati ad regem Persarum missi in Thracia intercepti Athenis necati, c. 67. Ambraciotaecum barbaris eius tractus Argos / philochicum frustra adorti, c. 68. Plinio ad sinus Crissaei custodiam Nepactum missus, Melesander in Lycadversus praedones, c. 69. Potidaea factione interposita, expugnatur, c. 70. Tertio belli anno Peloponnesii in Ithacenses exercitum ducunt, frustra precantibus vim intendunt, sed impetu ad suam voluntatem adigere possent, ad circummunitionem se cingunt eamque perficiunt, c. 71 — Atheniensium expeditio adversus Cnidenses, a quibus apud Spartolugati sunt, c. 79. Paulo post Ambraciae et Chaonea, classe Peloponnesi arcessita, Acarnaniam subigere coeunt. Cnemo duce Stratum invadunt, quam classis advenerat, magnaque de afficiuntur, c. 80 — 82. nec classis postea a Phormione in severtitur, c. 83. 84. Sed reparatae Peloponnesii Phormionem, cui serasidia veniebant, ad pugnam in sinu saeo committendam cogunt, nec tunc vincunt, c. 85 — 92. Salamis vase Peloponnesiis, c. 93. 94. Permem Sitalces magnum exercitum adversus Perdiccam et Chalcides

2. Τέσσαρα μὲν γὰρ καὶ δέκα ἔτη ἐνέμειναν αἱ τριακον-
 τύτες σπονδαί, αἱ ἐγένοντο μετὰ Εὐβόλας ἄλωσιν· τῷ δὲ
 πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει, ἐπὶ Χρυσίδος ἐν Ἀργεὶ τότε πενή-
 κωντα δυοῖν δέοντα ἔτη ἰσραμμένης, καὶ Αλυσίου Ἐφόρου ἐν
 Σάρτη, καὶ Πυθοδώρου ἔτι δύο μῆνας ἀρχόντος Ἀθηναίους,
 μετὰ τὴν ἐν Ποτιδαίᾳ μάχην μὴν ἕκτῃ, καὶ ἅμα ἦρι ἀρχο-
 μένῳ, Θηβαίων ἄνδρες ὀλίγω πλείους τριακοσίων, (ἤγουντο
 δὲ αὐτῶν Βοιωταρχοῦντες, Πυθάγγελός τε ὁ Φυλείδου καὶ
 Διέμορος ὁ Ὀνητορίδου,) ἐσῆλθον περὶ πρῶτον ὕπνον ἐν
 ἰσλῶς ἐς Πλάταιαν τῆς Βοιωτίας, οὐδὲν Ἀθηναίων ξυμμαχίδα.
 ἐπιπαρόντων δὲ καὶ ἀνέφραξαν τὰς πύλας Πλαταιῶν ἄνδρες, Ναυ-
 κιδίης τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, βουλόμενοι ἰδίως ἕνεκα δυνά-
 μεως ἄνδρας τε τῶν πολιτῶν τοὺς σφίσι ὑπεναντίους δια-
 φθεῖραι, καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις προσκοιῆσαι. ἔπραξαν δὲ
 ταῦτα δι' Εὐρυνμάχου τοῦ Λεοντιάδου, ἀνδρὸς Θηβαίων δυ-
 νιστατάτου. προΐδοντες γὰρ οἱ Θηβαῖοι ὅτι ἔσοιτο ὁ πόλεμος,
 ἠβούλοντο τὴν Πλάταιαν, ἀεὶ σφίσι διάφορον οὐδὲν, ἔτι ἐν
 ἀρήνῃ τε καὶ τοῦ πολέμου μῆπω φανεροῦ καθεστῶτος προκα-
 ταλαβεῖν. ἢ καὶ ῥᾶον ἔλαθον ἐσελθόντες, φυλακῆς οὐ προκα-
 δεστηκυίας. Θέμενοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὄπλα τοῖς μὲν ἐπα-
 ρομένοις οὐκ ἐπέιδοντο, ὥστ' εὐθύς ἔργου ἔχεσθαι καὶ ἰέναι
 ἐς τὰς οἰκίας τῶν ἐχθρῶν· γνώμην δὲ ἐποιούντο κηρύγμασι τε
 κηρύσσασθαι ἐπιτηδεύουσιν, καὶ ἐς ξύμβασιν μᾶλλον καὶ φιλίαν τὴν
 πόλιν ἀγαγεῖν· (καὶ ἀνεῖπεν ὁ κήρυξ, εἴ τις βούλεται κατὰ
 τὰ πάτρια τῶν πάντων Βοιωτῶν ξυμμαχεῖν, τίθεσθαι παρ'
 αὐτοῦ τὰ ὄπλα·) νομίζοντες σφίσι ῥαδίως τοῦτω τῷ τρόπῳ
 προσχωρήσειν τὴν πόλιν.

3. Οἱ δὲ Πλαταιῆς ὡς ἦσαντο ἔνδον τε ὄντας τοὺς Θη-
 βαίους, καὶ ἐξακιννάως καταλημμένην τὴν πόλιν, καταδείσαν-
 τες καὶ νομίσαντες πολλῶ πλείους ἐσεληλυθέναι, (οὐ γὰρ ἐώ-
 ρον ἐν τῇ νυκτὶ.) πρὸς ξύμβασιν ἐχώρησαν, καὶ τοὺς λόγους
 θέμενοι ἠσύχαζον, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ ἐς οὐδένα οὐδὲν
 ἐπιπέριζον. πρᾶσσοντες δὲ πως ταῦτα κατενόησαν οὐ πολλοὺς
 τῶν Θηβαίους ὄντας, καὶ ἐνόμισαν ἐπιθέμενοι ῥαδίως κρατῆ-
 σαι. τῷ γὰρ πλήθει τῶν Πλαταιέων οὐ βουλομένῳ ἦν τῶν
 Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. ἐδόκει οὖν ἐπιχειρητέα εἶναι, καὶ ξυν-
 λέγοντο, διορῶσσοτες τοὺς κοινούς τοίλους, παρ' ἀλλήλους,
 ὥστε μὴ διὰ τῶν ὁδῶν φανεροὶ ᾤσιν ἰόντες· ἀμάξας τε ἄνευ
 τῶν ὑποζυγίων ἐς τὰς ὁδοὺς καθίστασαν, ἐν' ἀντὶ τειχους ἦ·

c. 95 — 101., per quam occasionem re-
 rum Odrysarum describitur, c. 96 — 98,
 de Macedonia Perdiccae, c. 99. Phor-
 nis in Acarnania res ordinat, Oenia-
 nis autem adoriri per hiemem non au-
 det. Situs urbis, Acheloi cursus, Echli-
 mides insulae describuntur, et quid de
 Ucaea fabulae ferant, c. 102. Phor-
 nis Athenas cum captivis revertitur.
 Finis tertii anni, c. 103.

2. Κατὰ τὰ πάτρια. Τὰ πά-
 τρια sunt τὰ κοινά, das Gemeinwe-
 sen, consociatio perpetua civitatum con-
 sanguinearum, qualis obtinebat apud
 Achaeos, Aetolos, Thessalos, Boeotos
 (praeter Plataeenses), apud Locros et
 Arcades non omnes. Vid. Poppo Pro-
 legg. T. II. p. 9.

3. ἐν' ἀντὶ τειχους ἦ. Ant
 τοῦτο (ὁ καθίστασαν) subaudiendum

νομένων, ἣν τι ξυμβαίνωσι· καὶ ἐκομῶσαι οὐ φασίν. ἐκ δ' οὖν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν οἱ Θηβαῖοι οὐδὲν ἀδικήσαντες· εἰ δὲ Πλαταιῆς ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῆς χώρας κατὰ τάχος ἐξεκομίσαντε ἀπέκτειναν τοὺς ἀνδρας εὐθύς. ἦσαν δὲ ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν οἱ ληφθέντες, καὶ Εὐρύμαχος εἰς αὐτῶν ἦν, πρὸς ᾧ ἔπραξαν οἱ προδιδόντες.

6. Τοῦτο δὲ ποιήσαντες ἔς τε τὰς Ἀθήνας ἄγγελον ἔπεμπον, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν τοῖς Θηβαίοις τὰ τ' ἐν τῇ πόλει καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα, ἣ ἔδοκει αὐτοῖς. τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἠγγέλθη εὐθύς τὰ παρὰ τῶν Πλαταιῶν γεγενημένα· καὶ Βοιωτῶν τε παραχρῆμα ξυνέλαβον οἱ ἦσαν ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ ἔς τὴν Πλαταιαν ἔπεμψαν κήρυκα, καλεῦντες εἰπεῖν μηδὲν νεώτερον ποιεῖν περὶ τῶν ἀνδρῶν εὐς ἔχουσι Θηβαίων, πρὶν ἂν τι καὶ αὐτοὶ βουλευσῶσι περὶ αὐτῶν. οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς ὅτι τεθνηκότες εἶεν· ἅμιν γὰρ τῇ ἐξόδῳ γιγνομένη τῶν Θηβαίων ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐξῆκει ὁ δὲ δεύτερος, ἄρτι νενικημένων τε καὶ ξυνειλημμένων· καὶ τῶν ὕστερον οὐδὲν ἤδεσαν. οὕτω δὴ οὐκ εἰδότες οἱ Ἀθηναῖοι ἐπέστελλον· ὁ δὲ κήρυξ ἀφικόμενος εὐρα τοὺς ἀνδρας διεφθαρμένους. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύσαντες ἐς Πλαταιαν σίτον τε ἐσῆγαγον, καὶ φρουροὺς ἐγκατέλιπον, τῶν τε ἀνθρώπων τοὺς ἀχρειοτάτους ξὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐξέκομισαν.

7. Γεγενημένου δὲ τοῦ ἐν Πλαταιαῖς ἔργου, καὶ λελυμένων λαμπρῶς τῶν σπονδῶν, οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσουσιν, παρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ αὐτῶν, πρὸς βελίας τε μέλλοντες πέμπειν παρὰ βασιλέα καὶ ἄλλοις ἐς τοὺς βαρβάρους, εἴ ποθὲν τινα ἀφέλειαν ἠλπιζον ἐκάτεροι προσλήψεσθαι, πόλις τε ξυμμαχίδας ποιούμενοι, ὅσαι ἦσαν ἐκτὸς τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως. καὶ Λακεδαιμόνοις μὲν πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις ἐξ Ἰταλλίας καὶ Σικε-

Εὐρύμαχος. Cf. Herodot. 7, 233.

6. τὰ παρὰ τῶν Πλαταιῶν. Sic etiam hic (vid. c. 2.) exhibuimus genitivum illius nominis cum pluribus et bonis libris, pro vulgato Πλαταιῶν, quae forma Thucydidi multo est frequentior, quam contracta illa. Praepositio παρὰ in paucioribus est libris; nam περὶ assertur ex It. Bas. Pal. Cass. Aug. quod receperunt Bekk. et Poppo; in C. G. H. I. fortasse nulla praepositio inventa est, quam rationem secutus est Goeller. Ita infra cap. 19. τὰ ἐν Πλαταιαῖς τῶν ἐξελθόντων Θηβαίων γεγενημένα. Nos vulgatam et olim defendimus, (quam per attractionem explicamus pro τὰ ἐν Πλαταιαῖς γεγενημένα ἠγγέλθη παρ' αὐτῶν) et etiamnum tenemus, quia tum difficilior est lectio, tum varietas lectionis quomodo

orta fuerit, alia lectione admissa non facile explicari potest. Praeterea Scriptor sic significat, a Plataeensibus publice missum esse nuntium ad Athenienses, fidelissimos socios, non simpliciter de rebus, quae Plataeensibus acciderint, fortuito nuntium venisse Athenas.

7. καὶ Λακεδαιμόνοις μὲν — ναὺς ἐπιτάχθησαν π. κ. μ. τῶν πόλεων. Notum est Graece dici ἐπιτάσσομαι τι pro ἐπιτάσσει μοι τι, ut I, 140 extr. οἷς εἰ ἐνγγωρήσετε, καὶ ἄλλο τι μείζον εὐθύς ἐπιταχθήσεσθε. Cum hoc passivo iungendus est datus Λακεδαιμόνοις, i. e. ὑπὸ Λακεδαιμόνων. Sed nullum apparet subiectum verbi ἐπιτάχθησαν diserte expressum, quod alii aliunde repetierunt. Hermannus quidem (v.

μας τοῖς τάκεινων ἐλομένοις ναῦς ἐπετάχθησαν ποιείσθαι κατὰ μέγεθος τῶν πόλεων, ὡς ἐς τὸν πάντα ἀριθμὸν πεντακοσίων νεῶν ἐσομένων, καὶ ἀργύριον θητὸν ἐτοιμάζειν, τὰ τ' ἄλλα ἡσυχάζοντας, καὶ Ἀθηναίους δεχομένους μιά νηϊ; ἕως ἂν ταῦτα παρασκευασθῆ. Ἀθηναῖοι δὲ τὴν τε ὑπάρχουσαν ξυμμαχίαν ἐξήταζον, καὶ ἐς τὰ περὶ Πελοπόννησον μᾶλλον γωρία ἐπρεσβευοντο, Κέρκυραν καὶ Κεφαλληνίαν καὶ Ἀκαρνανίας καὶ Ζάκυνθον, ὄραντες, εἰ σφίσι φίλια ταῦτ' εἴη, βεβαίως πείριξ τὴν Πελοπόννησον καταπολεμήσουσες.

8. Ὀλίγον τε ἐκενόουν οὐδὲν ἀμφοτέροι, ἀλλ' ἐβῆδωντο ἐς τὸν πόλεμον, οὐκ ἀπεικότεως ἀρχόμενοι γὰρ πάντες ὀξύτερον ἀντιλαμβάνονται· τότε δὲ καὶ νεότερης κολλῆ μὲν οὐσα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, πολλῆ δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις, οὐκ ἄκονσώς ὑπὸ ἀπειρίας ἤπειτη τοῦ πολέμου· ἢ τε ἄλλη Ἑλλὰς πᾶσα μετέωρος ἦν, ξυνιουσῶν τῶν πρώτων πόλεων· καὶ πολλὰ μὲν λόγια ἐλέγετο, πολλὰ δὲ χρησμολόγῳ ἦδον, ἐν τε τοῖς μέλλουσι πολεμήσειν, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν. ἔτι δὲ Ἀἴγιος ἐκί-

Popp. Prolegg. T. I. p. 180.) e verbis praecedentibus οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι subaudiri iussit sola verba οἱ ξύμμαχοι. Goellerus autem in verbis κατὰ μέγεθος τῶν πόλεων subiectum latere putavit ita, quasi scriptum esset: αἱ πόλεις κατὰ μέγεθος ἐκίστη. Haec ratio videtur praestare. Nam si, ut equidem aliquando conieci-
bam, ex τοῖς τάκεινων ἐλομένοις subiectum οὗτοι subaudires, hoc non ad omnes Lacedaemoniorum socios pertineret, sed tantum ad Siculos et Italos; itaque ea nunc retracto. Illud autem etiamnum placet, quod verba ista τοῖς τάκεινων ἐλομένοις iuxta eam ὑπαρχούσαις αὐτοῦ ἐξ Ἰταλίας καὶ Σικελίας, ut intelligerentur naves eae, quae sociis Lacedaemoniorum Siciliensibus atque Italicis essent; et tum forte in Peloponneso (αὐτοῦ) commorarentur. Poppo enim verba τοῖς τάκεινων ἐλομένοις per se accipiens interpretatur: in usum eorum, qui Atheniensium societate relicta ad Lacedaemoniorum partes accesserint; nam aristū participium notionem futuri exactū habere. Quam in rem affert locum I, 33, ubi tamen δεξάμενοι cum futuro iunctum est (pro εἰ δεξασθε, καταθείσθε ἄν). Sed si quis eam interpretationem probabiliorem existimaverit propter Lacedaemoniorum consilium socios Atheniensium qui defecissent classe adiuvandi (vid. I, 81.), equidem non refragabor. Iam illud difficillimum est ad explicandum, quod iam tum na-

ves Italicae et Siciliae Lacedaemone fuisse dicuntur, cum id neque alibi dictum neque ob ipsam belli historiam verisimile sit. Erat quidem Peloponnesiis cum Doriensibus Siciliae et Italiae civitatibus commercium; unde consentaneum esse putat Goellerus, illos ab his consanguineis suis primis auxilium petere non neglexisse. Annus autem forte elapsus erat inde ex eo tempore, quo a Peloponnesiis bellum erat decretum. Vid. I, 125. Sed quid quaerimus? Clare pronuntiat Thucydides I, 86.; socios fuisse inde ab initio belli Sicilienses Dores Lacedaemonias, sed non conflixisse. Fortius loci, quem desperatum Poppo pronuntiat, sententia videtur esse haec; *A Lacedaemoniis sociis urbes pro sua quaeque magnitudine praeter naves eas, quae ibi iam aderant sociis Peloponnesiorum Italicis Siciliensibusque, alias conficere iussae sunt.*

ἐτοιμάζειν, int. ἐκέλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι, ex verbis praecedentibus Λακεδαιμόνοις ἐπετάχθησαν, Sequitur enim ἡσυχάζοντας — δεχομένους.

8. τότε δὲ καὶ νεότερης. Sic legendum esse coniecimus in maiore editione. Secuti sunt Bekk, et Poppo. Libri omnes τότε δη.

λόγια ἐλέγετο. In bonis quibusdam libris legitur ἐλέγοντο, in tribus ἔλεγον. Unde Poppo illud recepit concinnitatis causa. — Mox in ὀλίγῳ fluctuant codices, aliis ὀλίγον praebentibus aequè bene.

νηθη ὀλίγη πρὸ τούτων, πρότερον οὐκ ἔσεισθησα, ἀφ' ἧς Ἕλληνες μέμνηται· ἐλέγετο δὲ καὶ ἰδόκει ἐπὶ τοῖς μέλλουσιν γενήσεσθαι σημήναι. εἴτε τι ἄλλο τοιοῦτότροπον ξυνέβη γενέσθαι, πάντα ἀνεξητέιτο. ἡ δὲ εὐνοια παρὰ πολὺ ἐποίησε τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἄλλως τε καὶ προσιπόντων οὐκ τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦσιν· ἐβόωτό τε πῶς καὶ ἰδιώτης καὶ πόλις, εἴ τι δύναιτο καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ξυνεπιλαμβάνειν αὐτοῖς, ἐν τούτῳ τε κεκωλύσθαι ἰδόκει ἐκάστω τὰ πράγματα, ἢ μὴ τις αὐτὸς παρέσται. οὕτως ὄργῃ εἶχον οἱ πλείους τοὺς Ἀθηναίους, οἱ μὲν τῆς ἀρχῆς ἀπολυθῆναι βουλόμενοι, οἱ δὲ μὴ ἀρχῆσιν φοβούμενοι. παρασκευῆ μὲν οὐκ καὶ γνώμῃ τοιαύτῃ ὄρηθητο.

9. Πόλεις δ' ἐκάτεροι τὰς δ' ἔχοντες ξυμμάχους ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο. Λακεδαιμονίων μὲν οἷδε ξυμμαχοί· Πελοποννήσιοι μὲν οἱ ἐντὸς ἰσθμοῦ πάντες, πλην Ἀργείων καὶ Ἀχαιῶν· τούτοις δ' ἐς ἀμφοτέρους φίλα ἦν· Πελληνῆς δὲ Ἀχαιῶν μόνον ξυνεπολέμων τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ ἄπαντες· ἔξω δὲ Πελοποννήσου Μεγαρῆς, Λοκροί, Βοιωτοί, Φωκῆς, Ἀμφικιωνῆται, Λευκάδιοι, Ἀνακτόριοι. τούτων ναυτικὸν παρεῖχον Κορίνθιοι, Μεγαρῆς, Σικυώνιοι, Πελληνῆς, Ἠλείοι, Ἀμφικιωνῆται, Λευκάδιοι· ἱππείας δὲ Βοιωτοί, Φωκῆς, Λοκροί· αἱ δ' ἄλλαι πόλεις περὶ παρεῖχον. αὐτῆ μὲν Λακεδαιμονίων ξυμμαχία· Ἀθηναίων δὲ, Χίοι, Λέσβιοι, Πλαταιῆς, Μεσσήνιοι οἱ ἐν Ναυπάκτῳ, Ἀκαρνάνων οἱ πλείους, Κερκυραῖοι, Ζακύνθιοι, καὶ ἄλλαι πόλεις αἱ ὑποτελεῖς οὐσαι ἐν ἔθνεσι τοσοῖσδε· Καρία ἡ ἐπὶ θαλάσῃ, Δαρειῖς Καροὶ πρόξοικοι, Ἴωνία, Ἑλλήσποντος, τὰ ἐπὶ Θράκης, νῆσοι ὄσαι

οὐκ ἔσεισθησα. Herodotus tamen 6, 98. prodidit, temporibus Medici belli Delum esse motam, taddens: ὡς εἶργον οἱ Ἀῆλιοι.

ἐποίησε τῶν ἀνθρώπων. Hanc lectionem e melioribus libris enotant, cum in deterioribus inveniatur ἐπίσει, inclinabat; quam deserere ausus sum, quod alteram quoque quemadmodum satis commode explicem habeo. Goellerus quidem recte videtur exponere: das Wohlwollen der Menschen traf vorzüglich die Lacedaemonier: nam ποιεῖν h. l. et alibi (Thucyd. 4, 12. Lucian. D. D. 6.) esse effectum habere in aliquem. Sed parum inter se similes esse locos illos puto. Nam effectum habere in aliquem si idem est quod valere in aliquem, vim exercere, Einfluss auf Jemand haben, alienum videtur ab altero loco Thucydideo (4, 12.), ubi simpliciter est efflicere; in locum Luciani cadit, ubi τὸ αἰσχρὸν ἐπ' ἐμὲ ποιήσει διὰ τὴν ὁμοιότητα est: Die Schande wird mich tref-

fen wegen der Aehnlichkeit; i. e. turpitudine afficiar. Ergo nostro loco ἡ εὐνοια ἐποίησε ἐς τοὺς Λακεδ. nihil aliud est quam Lacedaemonii experiebantur hominum benevolentiam. — Mox προσιπόντων int. αὐτῶν, per enallagen casuum pro προσιπόντας. Sic cap. 5. ἀναχωρησάντων δὲ κάλιεν ἐκ τῆς γῆς, ἀποδῶσιν αὐτοῖς τοὺς ἀνδρας. 3, 22. οὐ προκρίδωντων αὐτῶν. — ἐλευθεροῦσιν non est Fut. att. sed praesens. Cf. Sommer. in Bibl. crit. 1828. p. 492. Indicativo autem utitur, pro optativo, quasi praesentes fingens Lacedaemonios dicentesque: τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦμεν. Vid. Hermann. ad Vig. p. 900.

οὕτως ὄργῃ εἶχον τοὺς Ἀθ. Poppo de Stephani coniectura dedit ἐν ὄργῃ, quemadmodum sane alibi Thucydides loquitur, vel etiam δι' ὄργης εἶχον τινά.

τῆς ἀρχῆς ἀπολυθῆναι βουλ. Aeginetas prae ceteris intelligere videtur, de quibus vide 1, 67.

ἐντὸς Πελοποννήσου καὶ Κρήτης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, πᾶσαι αἱ ἄλλαι Κυκλάδες, πλὴν Μήλου καὶ Θήρας. τούτων ναυτικὸν παρείχοντο Χίοι, Λέσβιοι, Κερκυραῖοι, οἱ δ' ἄλλοι πλοῖα καὶ χορήματα. ξυμμαχία μὲν αὕτη ἐκατέρων καὶ παρασκευὴ ἐς τὸν πόλεμον ἦν.

10. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι μετὰ τὰ ἐν Πλαταιαῖς εὐθύς περιηγγελλον κατὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν ἕξω ξυμμαχίδα στρατιαν παρασκευάζεσθαι ταῖς πόλεσι, τὰ τε ἐπιτήδεια, οἷα εἰκὸς ἐπὶ ἔξοδον ἐκδημον ἔχειν, ὡς ἐσβαλοῦντες ἐς τὴν Ἀττικὴν. ἐπειδὴ δὲ ἐκάστοις εἶποιμα γίνοντο κατὰ τὸν χρόνον τὸν εἰρημένον, ξυνήεσαν τὰ δύο μέρη ἀπὸ πόλεως ἐκάστης ἐς τὸν ἴσθμὸν. καὶ ἐπειδὴ πᾶν τὸ στρατεύμα ξυνειλεγμένον ἦν, Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἠγάετο τῆς ἐξόδου ταύτης, ξυγκαλέσας τοὺς στρατηγούς τῶν πόλεων πασῶν καὶ τοὺς μάλιστα ἐν τέλει καὶ ἀξιολογώτατους παρεῖναι, τοιάδε μίλεν.

11. „**ΑΝΔΡΕΣ** Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατίας καὶ ἐν αὐτῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἕξω ἐποίησαντο, καὶ αὐτῶν ἡμῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροὶ πολέμων εἰσὶν· ὅμως δὲ τῆσδε οὐκ ἄμειζονα παρασκευὴν ἔχοντες ἐξήλθομεν· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχομεθα, καὶ αὐτοὶ πλείστοι καὶ ἄριστοι στρατεύοντες. δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χεῖρους φαίνεσθαι, μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδυστέρους. ἡ γὰρ Ἑλλάς πᾶσα τῆδε τῇ ὁρμῇ ἐπιήρται, καὶ προσέχει τὴν γνώμην, εὐνοίαν ἔχουσα διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος πρᾶξαι ἡμᾶς ἢ ἐπινοοῦμεν. οὐκ οὐκ ἔστι καὶ δοκοῦμεν πλήθει ἐπιέναι, καὶ ἀσφάλεια πολλὴ εἶναι μὴ ἂν ἐλθεῖν τοὺς ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης, τούτου ἕνεκα ἀμελέστερον τι παρεσκευασμένους χωρεῖν, ἀλλὰ καὶ πόλεως ἐκάστης ἠγεμόνα καὶ στρατιωτὴν τὸ καθ' αὐτὸν αἰεὶ προσδέχεσθαι ἐς κίνδυνόν τινα ἤξειν. ἄθλα γὰρ τὰ τῶν πολέμων, καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ καὶ δι' ὀργῆς αἱ ἐπιχειρήσεις γίνονται· κόλλαις τε τὸ ἔλασσον πλήθος, δεδιὸς, ἄμεινον ἡμύνατο τοὺς πλείονας, διὰ τὸ καταφρονοῦντας ἀπαρασκευοὺς γενέσθαι. χορὴ δὲ αἰεὶ ἐν τῇ πολεμῇ τῇ μὲν γνώμῃ θαρσαλέους στρατεύειν, τῇ δὲ ἔργῳ δεδιότας παρασκευάζεσθαι· οὕτω γὰρ πρὸς τε τὸ

9. ἐντὸς Πελοπ. καὶ Κρήτ. τῆς. Significat Sporades et Cycladum as, quae illis viciniae ad meridiem et orientem versus erant.

10. ἐπειδὴ δὲ ἐκάστοις εἶποιμα γίνοντο. Optativum fort actio pro singulari repetita. Vid. Matth. Gr. §. 521. — ξυνήεσαν τὰ δύο μέρη, int. ἕκαστοι, quod est subiectum latioris ambitus, cui adiungitur arctius descriptam subiectum τὰ δύο μέρη. Sic 2, 47. Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὰ δύο μέρη, ὡς περ καὶ

τὸ πρῶτον, ἐσβαλὼν ἐς τὴν Ἀττικὴν. Quod autem dicitur τὰ δύο μέρη, videtur ea pars antea imperata fuisse a civitate principatum tenente. Nam sua eulque civitati rata pars iam definita erat, ultra quam numquam contribuerent, neque nisi quata pars in praesentia conferenda esset, indicii opus erat.

11. εὐνοίαν ἔχουσα — πρᾶξαι ἡμᾶς, i. e. cum benevolentia et studio expectans nos consilia nostra exsecuturos.

ἐπιέναι τοῖς ἐναντιοῖς εὐφυχότατοι ἂν εἴεν, πρός τε τὸ ἐπιχειρεῖσθαι ἀσφαλέστατοι. ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἐπὶ ἀδύνατον ἀμύνεσθαι οὕτω πόλιν ἐρχόμεθα, ἀλλὰ τοῖς πᾶσιν ἄριστα παροσκευασμένην· ὥστε γῆ καὶ πᾶν ἐπλήκειν διὰ μάχης ἕνεαι αὐτούς, εἰ μὴ καὶ νῦν ὠρμηγνται, ἐν ᾧ οὐπω πάρεσμεν, ἀλλ' ὅταν ἐν τῇ γῇ ὀρῶσιν ἡμᾶς διοῦντάς τε καὶ τάκεινων φθείροντας. πᾶσι γὰρ ἐν τοῖς ὄμμασι καὶ ἐν τῷ παρατυπικῷ ὄραν πάσχοντάς τι ἀηθές ὀργῇ προσπίπτει· καὶ οἱ λογισμῷ ἐλάττωστα χρωόμενοι θυμῷ πλείστα ἐς ἔργον καθίστανται. Ἀθηναίους δὲ καὶ πλείοντι τῶν ἄλλων εἰκὸς τοῦτο δρᾶσαι, οἱ ἄρχων τε τῶν ἄλλων ἀξιοῦσαι, καὶ ἐπιόντες τὴν τῶν πέλας διοῦν μᾶλλον ἢ τὴν ἑαυτῶν ὄραν. ὡς οὖν ἐπὶ τοσαύτην πόλιν στρατεύοντες, καὶ μερῖστην δόξαν οἰδομένοι τοῖς τε προγόνοις καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἐπ' ἀμφοτέροια ἐκ τῶν ἀποβαινόντων, ἐπεσθε ὅπῃ ἂν τις ἡγήται, κόσμον καὶ φυλακὴν περὶ παντός ποιούμενοι, καὶ τὰ παραγγελόμενα ὀξέως δεχόμενοι. κάλλιστον γὰρ τόδε καὶ ἀσφαλέστατον, πολλοὺς ὄντας ἐνὶ κόσμῳ χρωμένους φαίνεσθαι.“

12. Τοσαῦτα εἰπὼν καὶ διαλύσας τὸν ξύλλογον ὁ Ἀρχίδαμος Μελήσιππον πρῶτον ἀποστέλλει ἐς τὰς Ἀθήνας τὸν Διακρίτου, ἄνδρα Σπαρτιάτην, εἰ τι ἄρα μᾶλλον ἐνδοίειν οἱ Ἀθηναῖοι ὀρῶντες ἤδη σφᾶς ἐν ὁδῷ ὄντας. οἱ δὲ οὐ προσεδέξαντο αὐτὸν ἐς τὴν πόλιν οὐδ' ἐπὶ τὸ κοινόν. ἦν γὰρ Περικλέους γνώμη πρότερον νενίκηκυῖα, κήρυκα καὶ πρεσβείαν μὴ προσδέχεσθαι Λακεδαιμονίων ἐξεστρατευμένων. ἀποπέμπουσιν οὖν αὐτὸν πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ ἐκέλευον ἐκτός ὄρων εἶναι αὐθημερόν, τὸ τε λοιπὸν ἀναχωρήσαντας ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἦν τι βούλονται, πρεσβεύεσθαι. ζυμπέμπουσι τε τῷ Μελήσιππῳ ἀγωγούς, ὅπως μηδενὶ ζυγγένηται. ὁ δὲ ἐπειδὴ ἐπὶ τοῖς ὀροῖς ἐγένετο, καὶ ἔμελλε διαλύσεσθαι, τοσόνδε εἰπὼν ἐπορεύετο, ὅτι ἤδη ἡμέρα τοῖς Ἕλλησι μεγάλων κακῶν ἄρξει. ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἔγνω ὁ Ἀρχίδαμος ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν πᾶ ἐνδῶσούσιν, οὕτω δὴ ἄρας τῷ στρατῷ προῦχώρει ἐς τὴν γῆν αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ μέρος μὲν τὸ σφέτερον καὶ τοὺς ἰππέας παρείχοντο Πελοποννησίοις ζυστρατεύειν, τοῖς δὲ λειπομένοις ἐς Πλάταιαν ἐλθόντες τὴν γῆν ἐδῆγον.

13. Ἐπὶ δὲ τῶν Πελοποννησίων συλλεγομένων τε ἐς τὸν Ἰσθμὸν καὶ ἐν ὁδῷ ὄντων, πρὶν ἐμβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν, Περικλῆς ὁ Πανθήσιππον, στρατηγὸς ὢν Ἀθηναίων δεκάτος αὐτός, ὡς ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην, ὑποτοπίσας, ὅτι Ἀρχίδαμος

πᾶσι γὰρ ὁ ὀργῇ προσπίπτει. Post πᾶσι cum infinitivo ὀρᾶν iungi accusativum πάσχοντας, nihil habet offensionis. Cf. 2, 27. 39 extr. 4, 2. 30. ubi praecedit genit. ἀναγκασθέντων. Sed difficultas est in ipso infinitivo ὀρᾶν, cuius loco expectes

ὀρῶσι, vel ἐν τῷ ὄραν. Sed constructio ad sensum facta est; latet enim in ὀργῇ προσπίπτει sententia φθορῆς ἔστι vel simile quid. — Paulo post ad verba ἢ τῆν ἑαυτῶν ὀρᾶν subaudi διονμένην, ex praecedente διοῦν.

αὐτῷ ξένος ὦν ἐτύχων, μὴ κολλάκις, ἢ αὐτὸς ἰδίᾳ βουλό-
 μνος χαρίζεσθαι, τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ παραλίπη, καὶ μὴ δηώ-
 σθ, ἢ καὶ, Λακεδαιμονίων καλευσάντων, ἐπὶ διαβολῇ τῇ αὐτοῦ
 γιγνεται τοῦτο, (ὡςπερ καὶ τὰ ἄγῃ ἐλαύνειν προεῖπον ἕνεκα
 ἐκείνου,) προηγόρευε τοῖς Ἀθηναίοις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅτι Ἀρ-
 γίδαμος μὲν οἱ ξένος εἶη, οὐ μέντοι ἐπὶ κακῷ γε τῆς πόλεως
 γένοιτο· τοὺς δ' ἀγροὺς τοὺς ἑαυτοῦ καὶ οἰκίας ἦν ἄρα μὴ
 δηώσασιν οἱ πολέμοι, ὡςπερ καὶ τὰ τῶν ἄλλων, ἀφήσιν αὐ-
 τὰ δημόσια εἶναι, καὶ μηδεμίαν οἱ ὑποψίαν κατὰ ταῦτα γίγνε-
 σθαι. παρῆναι δὲ καὶ περὶ τῶν παρόντων ἄπειρ καὶ πρότερον,
 κροσσουάξασθαι τε ἐς τὸν πόλεμον, καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐσ-
 κομίζεσθαι, ἔς τε μάχην μὴ ἐπεξίεναι, ἀλλὰ τὴν πόλιν ἐσθ-
 λόντας φυλάσσειν, καὶ τὸ ναυτικόν, ἦπερ ἰσχύουσιν, ἐξαρ-
 τῆσθαι, τὰ τε τῶν συμμάχων διὰ χειρὸς ἔχειν, λέγων τὴν
 ἰσθμὸν αὐτοῖς ἀπὸ ταύτων εἶναι τῶν χρημάτων τῆς προσόδου,
 τὰ δὲ κολλὰ τοῦ πολέμου γνώμη καὶ χρημάτων περιορισμὸς κρα-
 τισθαι. θαρσεῖν τε ἐκέλευε, προσιόντων μὲν ἑξακοσίων ταλάν-
 των ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φόρου κατ' ἑναιαυτὸν ἀπὸ τῶν συμμάχων
 τῇ πόλει ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου, ὑπαρχόντων δὲ ἐν τῇ
 ἐκπολίᾳ ἔτι τότε ἀργυρίου ἐπισήμου ἑξακισχιλίων ταλάντων·
 τὰ γὰρ κλειστά τριακοσίων ἀποδόντα μύρια ἐγένετο, ἀφ'
 ὧν ἐς τε τὰ προκύλαια τῆς ἀκροπόλεως καὶ τὰλλα οἰκροδομή-
 ματα, καὶ ἐς Ποιτίαιαν, ἀπανηλώθη·) χωρὶς δὲ χρυσίου ἀση-
 μου καὶ ἀργυρίου ἐν τε ἀναθήμασιν ἰδίοις καὶ δημοσίοις, καὶ
 ὅσα ἱερὰ σκεύη περὶ τε τὰς πομπὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας, καὶ
 αὐτὰ Μηδικὰ, καὶ εἴ τι τοιοῦτότροπον, οὐκ ἐλάσσονος [ἦν]
 ἢ πεντακοσίων ταλάντων. ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἄλλων ἱερῶν
 προσετίθει χρήματα οὐκ ὀλίγα, οἷς χρῆσασθαι αὐτοὺς, καὶ ἦν
 αὐτῶν ἐξείργονται πάντων, καὶ αὐτῆς τῆς θεοῦ τοῖς περιουσι-
 μῶν χρυσοῖς. ἀπέφαινε δ' ἔχον τὸ ἀγάλμα τεσσαράκοντα τάλ-
 λαντα σταθμὸν χρυσοῦ ἀπέφθου, καὶ περιαιροστὸν εἶναι ἅπαν,
 χρυσαμένους τε ἐπὶ σωτηρίᾳ ἔφη χρῆναι μὴ ἐλάσσω ἀντικατα-
 στήσθαι πάλιν. χρῆμασι μὲν οὖν οὕτως ἐθάρσυνεν αὐτοὺς.
 αἰτίας δὲ τρισχιλοὺς καὶ μυροὺς εἶναι ἄνευ τῶν ἐν τοῖς

12. μὴ κολλάκις, ne forte. Ea
 vocabili κολλάκις post μὴ potestas
 frequens est apud Platonem. Vid. Hein-
 dorf. ad Phaed. §. 11. Buttman, ad
 Alcib. I. p. 229.

τὰ ἄγῃ, Cyloneum intellige. Vid.
 1, 127. Μοχ ἀφήσιν pendet ex
 οὐ; infinitivus autem γίνεσθαι ex
 αἰτίῳ, unde facile subauditur sive
 κείναι, sive βούλεται.

ἐπὶ τούτων — προσόδου,
 i. e. ἀπὸ τῆς τῶν χρημάτων προσόδου
 τούτων, int. συμμάχων.

ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου,
 quae ex metallis, portoriis, bonis da-

mnatorum in iudiciis, inquilinorum tri-
 butia cet. redibat.

οὐκ ἐλάσσονος ἦν. Hoc ἦν
 videtur ab interprete adscriptum, quod
 non videret, haec omnia esse iungenda
 cum ὑπαρχόντων. — Paulo ante ἱερὰ
 σκεύη sunt φιάλαι, οἰνοχόαι, θυ-
 μιαιτήρια. Cf. 6, 46.

τεσσαράκοντα τάλαντα.
 Diodor. 12, 40. quinquaginta talenta
 pondo memorat. Vid. Bredon. ad h. l.
 Manso Spart. II. p. 398. — τὰ περι-
 κείμενα intelligo aurum eboris super-
 structum, non χιτῶνα ποδηγῆ, quo
 vestita erat dea.

φρουροῖς καὶ τῶν παρ' ἑπαλξίν ἑξακισχιλίων καὶ μυρίων. τσοῦτοι γὰρ ἐφύλασσον τὸ πρῶτον, ὅποτε οἱ πολέμοι ἐσβλοῖεν, ἀπὸ τε τῶν πρεσβυτάτων καὶ τῶν νεωτάτων, καὶ μτοίκων ὅσοι ὀπλίται ἦσαν. τοῦ τε γὰρ Φαληρικοῦ τείχουστάδιοι ἦσαν πέντε καὶ τριάκοντα πρὸς τὸν κύκλον τοῦ ἄστεος καὶ αὐτοῦ τοῦ κύκλου τὸ φυλασσόμενον τρεῖς καὶ τεσσαρκοντα. ἔστι δὲ αὐτοῦ ὃ καὶ ἀφύλακτον ἦν, τὸ μεταξὺ τοῦ μακροῦ καὶ τοῦ Φαληρικοῦ. τὰ δὲ μακρὰ τείχη πρὸς τὸν Πιραιᾶ, τεσσαράκοντα σταδίων, ἂν τὸ ἔξωθεν ἐτηρεῖτο. καὶ τε Πιραιᾶς ξὺν Μουνυχίᾳ, ἐξήκοντα μὲν σταδίων ὁ ἅπας περβολος, τὸ δ' ἐν φυλακῇ ὄν, ἡμισυ τούτου. ἰκπίας δ' ἀπέφαιδιακοσίλους καὶ χιλίους ξὺν ἰπποτοξόταις, ἑξακοσίλους δὲ κχιλίους τοξότας, καὶ τριήρεις τὰς πλωτῖμους τριακοσίας. ταῦτὴ γὰρ ὑπῆρχεν Ἀθηναίοις καὶ οὐκ ἐλάσσω ἕκαστα τούτων, ὃ ἢ ἐσβολῇ τὸ πρῶτον ἐμελλε Πελοποννησίων ἐσεσθαι, καὶ ἐς τὴ πόλεμον καθίσταντο. ἔλεγε δὲ καὶ ἄλλα οἷά περ εἰώθει Περκλῆς, ἐς ἀπόδειξιν τοῦ περιέσεσθαι τῷ πολέμῳ.

14. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἀνεπέλθοντό τε καὶ ἐσεκμίζοντο ἐκ τῶν ἀγρῶν παιδάς καὶ γυναῖκας καὶ τὴν ἄλλην κιασκεινήν, ἣ κατ' οἶκον ἐχρῶντο, καὶ αὐτῶν τῶν οἰκιῶν κιαθαιρούντες τὴν ξύλωσιν· πρόβατα δὲ καὶ ὑποζύγια ἐς τὴν Εἰβοιαν διαπέμφαντο καὶ ἐς τὰς νήσους τὰς ἐπικειμένας. χαλεπὰ δὲ αὐτοῖς, διὰ τὸ ἀεὶ εἰσθῆναι τοὺς πολλοὺς ἐν τοῖς ἀγροδιαταῖσθαι, ἢ ἀνάστασις ἐγίνετο.

15. Συνεβεβήκει δὲ ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου ἑτέρων μᾶλλον Ἀθηναίοις τούτο. ἐπὶ γὰρ Κίρκροπος καὶ τῶν πρώτων βισιλέων ἢ Ἀττικῇ ἐς Θησῆα ἀεὶ κατὰ πόλεις ὄκειτο, κρυτανεῖτε ἔχουσα καὶ ἀρχοντας· καὶ ὅποτε μὴ τι δεῖσιαν, οὐ ξυνησαν βουλευσόμενοι ὡς τὸν βασιλέα, ἀλλ' αὐτοὶ ἕκαστοι ἐπολτεῦντο καὶ ἐβουλευντο· καὶ τινες καὶ ἐπολέμησάν ποτε αἰ

τοῦ τε μακροῦ. Cam mox sequatur τὰ μακρὰ τείχη, τὸ μακρόν intelligendum est exterius brachium longorum murorum, sive τὸ βόρειον, alterum enim τὸ νότιον vel τὸ διὰ μέσον τείχος vocabatur. Vid. Plat. Gorg. §. 24. pag. 456. a. ad quem locum Schol. haec habet: διὰ μέσον τείχος λέγεται, ὃ καὶ ἄχρι νῦν ἔστιν ἐν Ἑλλάδι. Ἐν τῇ Μουνυχίᾳ γὰρ ἐποίησε καὶ τὸ μέσον τείχος, τὸ μὲν βάλλον ἐπὶ τὸν Πιραιᾶ, τὸ δὲ ἐπὶ Φάληρα, ἔσ', εἰ τὸ ἐν καταβληθῆ, τὸ ἄλλο ἐπικρητοῖη ἄχρι κολλοῦ. Quare frustra hunc murum Leace (cuius argumenta in Addendis Prolegg. Tom. II. p. 589 sq. retulit Poppo.) fuisse negat et temere negligentiae accusat Thucydidem. Is enim accuratissime omnium h. l. eam rem explicat. Non potest

pluralis τὰ μακρὰ τείχη, si opponit Phalerico, de uno muro vel muri brachio accipi. Si, quemadmodum Thucydides rem demonstrat, septemtrionalem murum et Phalericum externo et alterum longorum murorum brachium τὸ νότιον, ab utraque parte ab illius inclusum esse putas, omnia bene haerent. Nam ita apparet, cur τὸ διὰ μέσον defendi non opus fuerit. Eadem ratio erat muri eius, qui, Piraeum Munychiam ambiens, ex parte ceteris munitionibus, quibus erat interior, tangebatur. — Quod autem imperfectum ἦν utitur Thucydides, apparet, eum destructis demum a Lacedaemoniis muris longis, i. e. bello Pelop. finit haec scripsisse.

15. συνεβεβήκει — τούτο, ἵνα τὸ ἐν τοῖς ἀγροῖς διαταῖσθαι.

ἄν, ὥσπερ καὶ Ἐλευσίτιοι μετ' Εὐμόλοκου πρὸς Ἐρεχθίδα. ἐπειδὴ δὲ Θησεὺς ἐβασίλευσε, γινόμενος μετὰ τοῦ ξυνοικοῦ καὶ ὄντος, τὰ τε ἄλλα διεκόσμησε τὴν χώραν, καὶ καταλύσας τῶν ἄλλων πόλιν τὰ τε βουλευτήρια καὶ τὰς ἀρχάς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν, ἐν βουλευτήριον ἀποδιέξας καὶ προτανεῖον, ξυνοίκισε πάντας· καὶ νεμομένους τὰ αὐτῶν ἐκάστους, ἅπερ καὶ πρὸ τοῦ, ἠνάγκασε μιᾷ πόλει ταύτῃ χρῆσθαι, ἢ, ἀπάντων ἢ τῆς ξυνοικούντων ἐς αὐτήν, μεγάλη γενομένη παρεδόθη ὑπὸ Θησεῦς τοῖς ἔπειτα· καὶ ξυνοικία ἐξ ἐκείνου Ἀθηναῖοι ἔτι καὶ νῦν τῇ θεῷ ἑορτὴν δημοτελεῖ ποιοῦσι. τὸ δὲ πρὸ τούτου ἢ ἀποκόλις ἢ νῦν οὐσα, πόλις ἦν, καὶ τὸ ὕψ' αὐτῆν πρὸς νότον μάλιστα τετραμμένον. τεκμήριον δέ· τὰ γὰρ ἱερά ἐν αὐτῇ τῇ ἀποκόλει καὶ ἄλλων θεῶν ἐστὶ, καὶ τὰ ἔξω πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τῆς πόλεως μᾶλλον ἴδονται, τὸ τε τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου καὶ τὸ Πύθιον καὶ τὸ τῆς Γῆς καὶ τὸ ἐν Δίμναις Διονύσου, ᾧ τὰ ἀρχαιότερα Διονύσια τῇ δωδεκάτῃ ποιεῖται ἐν μηνὶ Ἀνθεστηριῶνι, ὥσπερ καὶ οἱ ἀπ' Ἀθηναίων Ἴωνες ἔτι καὶ νῦν νομίζουσιν· ἴδονται δὲ καὶ ἄλλα ἱερά ταύτῃ ἀρχαία· καὶ τῇ κρήνῃ τῇ νῦν μὲν, τῶν τυράννων οὕτω σκευασάντων, Ἐπιτακρούω καλουμένη, τὸ δὲ κάλας, φανερωῶν τῶν πηγῶν ὕδατος, Καλλιφόρῃ ἀνορασμένη, ἐκείνῃ τε ἐγγὺς οὖσα τὰ πλείονα ἄξια ἐχρῶντο, καὶ νῦν ἔτι ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου πρὸς τὰ γαμῶν καὶ ἐς ἄλλα τῶν ἱερῶν νομίζεται τῷ ὕδατι χρῆσθαι. κλείεται δὲ διὰ τὴν παλαιὰν ταύτῃ κατοικησίαν καὶ ἡ ἀποκόλις μέχρι τοῦδε ἔτι ὑπ' Ἀθηναίων πόλις.

16. Τῇ τε οὖν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν χώραν αὐτονομῶ οἰκεῖ μετεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἐπειδὴ ξυνοικίσθησαν, διὰ τὸ ἔθος ἐν τοῖς ἀγροῖς ὅμως οἱ πλείους τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν ὕστερον μέχρι τοῦδε τοῦ πολέμου πανοικησίᾳ γενόμενοι καὶ οἰκήσαντες οὐ ῥαδίως τὰς μεταναστάσεις ἐποιοῦντο, ἄλλως τε καὶ ἄρτι ἀνειληφότες τὰς κατασκευὰς μετὰ τὰ Μηδικὰ· ἐβαρύνοντο δὲ καὶ χαλεπῶς ἔφερον οἰκίας τε καταλιπόντες καὶ ἱερά, ἃ διὰ παντός ἦν αὐτοῖς ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἀρχαίον πολιτείας πάτρια, θλαϊτὰν τε μέλλοντες μεταβάλλειν, καὶ οὐδὲν ἴσως ἢ πόλιν τὴν αὐτοῦ ἀπολείπων ἕκαστος.

17. Ἐπειδὴ τε ἀφίκοντο ἐς τὸ ἄστυ, ὀλίγοις μὲν τισὶν ὑπῆρ-

Ἰνθεστηριῶνι, qui mensis respondet fere Februario nostro. Antiquiora Dionysia non manebant celebria Athenis, quod contra evenerat apud Iones, moris antiqui tenaciores. De Dionysia vid. Buttmani excursam ad caeteram Demosth. Mid. p. 119 seq. — Μὴν σκευασάντων, i. e. κατασκευασάντων, ad circumstructionem et confectionem fontis pertinet, qui antea fuerat apricus. — ἐκείνῃ, ibi, ut cum Schol. subaudias τῆς ἀποκόλιος. Sed apte coniecit Bekk. legendum κλείεται. An fait κλείσης? Certo

g et i subscr. saepe permutantur. — τὰ πλείστον ἄξια ἐχρῶντο, ut cap. 4 extr. εἰτε τι ἄλλα χρῆσονται. Vid. Matth. §. 413. not. 4. (409. 6.)

16. τῇ — οἰκήσει μετεῖχον. Schol. per ἀντίκτωσην explicat, pro τῆς οἰκήσεως.

καὶ οὐδὲν ἄλλο, subaudi ποιούστας. Similiter Latini facere omitunt. Vid. Liv. 2, 49. 4, 3. 23, 3. Sententia: Atheniensibus migratio ab agris in urbem tam molesta videbatur, quam si suam quisque urbem relinquentes peregre abirent.

χον οικήσεις καὶ παρὰ φίλων τινὰς ἢ οἰκείων καταφυγή, οὐδὲ πολλοὶ τὰ τε ἔργα τῆς πόλεως ᾤκησαν καὶ τὰ ἱερά καὶ τὰ ἡρώα πάντα, πλην τῆς ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Ἐλευσινίου καὶ εἴ τι ἄλλο βεβαίως κληστόν ἦν· τό τε Πελασγικὸν καλοῦμενον τὸ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν, ὃ καὶ ἐπάραιον τε ἦν μὴ οἰκεῖν καὶ τι καὶ Πυθικοῦ μαντείου ἀκροτελεύτιον τοιόνδε διεκάλω λέγον ὡς „τὸ Πελασγικὸν ἀργὸν ἄμεινον,“ ὅμως ὑπὸ τῆς παραχρῆμα ἀνάγκης ἐξοικήθη. καὶ μοι δοκεῖ τὸ μαντεῖον τοῦναντίον ξυμβῆναι ἢ προσεδέχοντο· οὐ γὰρ διὰ τὴν παράνομι ἐνοικήσιν αἱ ξυμποφαὶ γενέσθαι τῇ πόλει, ἀλλὰ διὰ τὸν πόλεμον ἢ ἀνάγκη τῆς οἰκήσεως· ὃν οὐκ ὀνομάζον τὸ μαντεῖον προῖδει μὴ ἐπ' ἀγαθῶ ποτὲ αὐτὸ κατοικισθῆσόμενον. κατεσκευάσαντο δὲ καὶ ἐν τοῖς πύργοις τῶν τειχῶν πολλοὶ, καὶ ἑκάστος πῦρ ἰδύνατο. οὐ γὰρ ἐχώρησε ξυνελθόντας αὐτοὺς πόλις, ἀλλ' ὕστερον δὴ τὰ τε μακρὰ τεῖχη ᾤκησαν κατανεμῆναι, καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ πολλὰ. ἅμα δὲ καὶ τῶν πρὸς τὴν πόλεμον ἦπτοντο, ξυμμάχους τε ἀγείροντες καὶ τῇ Πελοποννήσῳ ἑκατὸν νεῶν ἐπέπλουον ἐξαρτύοντες. καὶ οἱ μὲν ἐν τούτῳ παρασκευῆς ἦσαν.

18. Ὁ δὲ στρατὸς τῶν Πελοποννησίων προῖων ἀφίκεται τῆς Ἀττικῆς ἐς Οὐνιόην πρῶτον, ἧπερ ἐμελλον ἐσβαλεῖν· καὶ οὐκ ἐκαδέξοντο, προσβολὰς παρεσκευάζοντο τῷ τεῖχει ποιησόμενα μηχαναῖς τε καὶ ἄλλω τρόπῳ. ἢ γὰρ Οὐνιόη, οὕσα ἐν μεσοπόλει τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, ἐτατίχιστο, καὶ αὐτῶ φρονησάντων οἱ Ἀθηναῖοι ἐχρῶντο, ὅποτε πόλεμος καταλάβοι. τὰς οὖν προσβολὰς εὐτρεπίζοντο, καὶ ἄλλως ἐνδιέτριψαν χρόνον περὶ αὐτήν. αἰτίαν τε οὐκ ἐλαχίστην Ἀρχίδαμος ἔλαβεν ἀπὸ αὐτοῦ, δοκῶν καὶ ἐν τῇ ξυναγωγῇ τοῦ πολέμου μαλακὸς εἶναι, καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιτήδειος, οὐ παραινῶν προθύμην πολεμῆναι· ἐπειδὴ τε ξυνελέγετο ὁ στρατὸς, ἢ τε ἐν τῷ ἴσθμῳ ἐπιμονὴ γενομένη καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πορείαν ἢ σχολαίως διέβαλεν αὐτὸν, μάλιστα δὲ ἢ ἐν τῇ Οὐνιόῃ ἐπίσχεσις. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἐσεκομίζοντο ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, καὶ ἐδόκουν Πελοποννήσιοι ἐπελθόντες ἂν διὰ τάχους πάντα ἔτι ἔξω καταλαβεῖν, εἰ μὴ διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν. ἐν τοιαύτῃ μὲν ὅρῳ ὁ στρατὸς τὸν Ἀρχίδαμον ἐν τῇ καθέδρᾳ εἶχεν. ὁ δὲ προσδρόμος, ὡς λέγεται, τοὺς Ἀθηναίους, τῆς γῆς ἔτι ἀκεραίας οὐσίας, ἐνδῶσειν τι, καὶ κατοκνήσειν περιῦδειν αὐτὴν τηρεῖσαν, ἀνεῖχεν.

19. Ἐπειδὴ μὲντοι προσβαλόντες τῇ Οὐνιόῃ καὶ πᾶσι

17. τοῦ Ἐλευσινίου. Templum erat Cereris et Proserpinae Athenis in Ceramico. — τὸ Πελασγικόν. Locus erat, Pelasgico muro, qui arcem Athenarum circumdabat, adiacens, ad septentrionem versus ab arce. Vide prae ceteris Herodot. 6, 137. Pelasgicum murum nominabant, quia a Pelasgis erat exstructus, ut ibidem narrat

Herodotus. — ἐξοικήθη, impletum fuit incolis, omne frequentatum. Eadem vis praepositionis, qua perfectum significat, est in ἐφοικισθησῶν ἐκποσειν al.

18. αἰτίαν — ἀπ' αὐτοῦ, ἰ. τοῦ ἐνδιετριβεῖν. αἰτία autem hic est criminatio, ut 1, 146. et saepe.

Μέν πειράσαντες οὐκ ἔδόναντο ἐλεῖν, οἳ τε Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐπεφυκένοντο, οὕτω δὴ ὀρμήσαντες ἀπ' αὐτῆς, μετὰ τὰ ἐν Πλαταιᾷ τῶν ἐσελθόντων Θηβαίων γενόμενα ἡμέρα ὄγδοηκοστή μάλιστα, τοῦ θέρους καὶ τοῦ σίτου ἀκμάζοντος, ἐξέβαλον ἐς τὴν Ἀττικὴν ἤγειτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ καθεζόμενοι ἔτεμον πρῶτον μὲν Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον, καὶ τροπὴν τινα τῶν Ἀθηναίων ἰακίον περὶ τοὺς Πείτους καλουμένους ἐποιήσαντο· ἔπειτα προήγουν ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ Αἰγάλειον ὄρος, διὰ Κρωπειᾶς, ἐς ἀφίκοντο ἐς Ἀχαρνάς, χώρον μέγιστον τῆς Ἀττικῆς τῶν θήρων καλουμένων. καὶ καθεζόμενοι ἐς αὐτὸν στρατοπέδον τε καὶ κήσαντο, χρόνον τε πολὺν ἐμμείναντες ἔτεμον.

20. Γνώμη δὲ τοιαύδε λέγεται τὸν Ἀρχίδαμον περὶ τε τὰς Ἀχαρνάς ὡς ἐς μάχην ταξάμενον μῆναι, καὶ ἐς τὸ πεδίον ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ οὐ καταβῆναι. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους ἤλπικεν, καταβήσοντας τε πρῶτην κολλῆ, καὶ παρεσκευασμένους ἐς πόλεμον ὡς οὐκα πρότερον, ἴσως ἂν ἐπεξέλθω, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐπιχειρεῖν τμηθῆναι. ἐπειδὴ οὖν αὐτῷ ἐς Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον οὐκ ἀπήντησαν, κείραν ἐποιεῖτο, περὶ τὰς Ἀχαρνάς καθήμενος, εἰ ἐπεξέλθω. ἅμα μὲν γὰρ αὐτῷ ὁ χώρος παρθένος ἐφαίνετο ἐνστρατοπεδεῦσαι, ἅμα δὲ καὶ οἱ Ἀχαρνῆς, μέγα μέρος ὄντες τῆς πόλεως, (τρειςχίλιοι γὰρ ὄπλιται ἔγενοντο), οὐ περιόψεσθαι ἔδοκον τὰ σφέτερα διαφθαρέντα, ἀλλ' ἐπρήσειν καὶ τοὺς πάντας ἐς μάχην· εἴ τε καὶ μὴ ἐπεξέλθοιεν αὐτῇ τῇ ἐσβολῇ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀδείστερον ἤδη ἐς τὸ ὕστερον τὸ πεδίον τεμῆν, καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν χωρήσασθαι. τοὺς γὰρ Ἀχαρνῆας, ἐστρατημένους τῶν σφετέρων, οὐχ ὁμοίως προήγουν ἐσεσθαι ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων κινδυνεύειν, στάσιν δὲ καταβῆναι τῇ γνώμῃ. τοιαύτη μὲν διανοία ὁ Ἀρχίδαμος περὶ τῆς Ἀχαρνῆς ἦν.

21. Ἀθηναῖοι δὲ, μέχρι μὲν οὐ περὶ Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον ὁ στρατὸς ἦν, καὶ τινα ἐλπίδα εἶχον ἐς τὸ ἡγήσασθαι αὐτοὺς μὴ προΐναι, μεμνημένοι καὶ Πλειστοάνακτα τὸν Πανσανίου Λακεδαιμονίων βασιλέα, ὅτε ἐσβαλὼν τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐλευσίνα καὶ Θριάσιον στρατῷ Πελοποννησίων, πρὸ τοῦτοῦ τοῦ πολέμου τέσσαρα καὶ δέκα ἔτεσιν, ἀνεχώρησε πάλιν, ἐς τὸ πλεῖον οὐκέτι προελθῶν· (διὸ δὴ καὶ ἡ φυγὴ αὐτῶν ἐγένετο ἐκ Σπάρτης, δόξαντι χρόμασι πεισθῆναι τὴν ἀνα-

19. ἀκμάζοντος. Hoc vocabulo utitur Thucydes designat illud tempus, quo segetes florent, non quo ad maturitatem pervenerunt summam. Vid. Küster. ad Dionys. Histor. p. XXXII. δὲ Κρωπειᾶς. Κρωπειᾶ, ὄρος τῆς Λεοντίδος φυλῆς. Steph. Byz. — Paullo ante οἱ Πῆστοι erant equorum alvei in Attica, de quibus vid. Pica. 1, 33.

21. καὶ τινα ἐλπίδα εἶχον.

Ab his verbis apodosin incipere negat Goellerus, qui monet verba μέχρι μὲν οὐ — προελθῶν apodosi carere, et subaudiendam esse ex sequentis membri, huic contraria continentis, verbis οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιούντο apodosin fere hanc: ἀνασχετὸν ἐποιούντο. Equidem certe necessitatem istius interpretationis non video.

καὶ ἡ φυγὴ αὐτῶν ἐγένετο. Vid. 1, 114. Cf. 5, 16.

χώρησιν) ἐπειδὴ δὲ περὶ Ἀχαρνὰς εἶδον τὸν στρατὸν ἐξήκοντα σταδίου τῆς πόλεως ἀπέχοντα, οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιούνην ἀλλ' αὐτοῖς, ὡς εἰκὸς, γῆς τεμνομένης ἐν τῷ ἔμφανει, (ὃ οὐκ ἔωράκεισαν οἱ γε νεώτεροι, οὐδ' οἱ πρῶτον, κλῆν Μηδικὰ,) δεινὸν ἐφαίνετο· καὶ ἐδόκει τοῖς τε ἄλλοις, καὶ μάλιστα τῇ νεότητι, ἐπεξίβναι, καὶ μὴ περιορᾶν· κατὰ ξυστάσει τε γιγνόμενοι ἐν πολλῇ ἔριδι ἦσαν, οἱ μὲν καλεῦντες ἐξίβναι οἱ δὲ τινες οὐκ ἔβντες. χρησμολόγοι τε ἦδον χρησμούς πατοίλους, ἂν ἀκροᾶσθαι ὡς ἕκαστος ὄρητο. οἱ τε Ἀχαρνολόμενοι παρὰ σφίσιν αὐτοῖς οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν εἶναι Ἀθναίων, ὡς αὐτῶν ἡ γῆ ἐτέμνετο, ἐνήγον τὴν ἔξοδον μάλιστα παντὶ τε τρόπῳ ἀνηρέδιστο ἡ πόλις, καὶ τὸν Περικλέα ἐν ὃ γῆ εἶχον, καὶ ἂν παρήνεσε πρότερον ἐμμένητο οὐδέου, ἀλλ' ἐκάμειον ὅτι στρατηγὸς ἂν οὐκ ἐπεξάγοι, ἀτιόν τε σφίσι ἐνόμιζον πάντων ἂν ἔλασσον.

22. Περικλῆς δὲ ὄρων μὲν αὐτοὺς πρὸς τὸ παρὸν καὶ παλινούτας καὶ οὐ τὰ ἄριστα φρονούοντας, πιστεύων δὲ ὄρθι γινώσκων περὶ τοῦ μὴ ἐπεξίβναι, ἐκκλησίαν τε οὐκ ἐποίησεν αὐτῶν οὐδὲ ξύλλογον οὐδένα, τοῦ μὴ ὄρηγῃ τι μᾶλλον ἢ γνώμῃ ξυνελθόντας ἐξαμαρτεῖν, τὴν τε πόλιν ἐφύλασσε καὶ δι' ἡσυχίας μάλιστα ὅσον ἐδύνατο εἶχεν· ἰαπείας μὲντοι ἐξέπεμπεν ἀπὸ τοῦ μὴ προδρομούς ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἐπιπύοντας ἐς τοὺς ἀγρούς τοὺς ἐγγύς τῆς πόλεως κακουργεῖν. καὶ ἰαπομαχλα ἐνεγένετο βραχεία ἐν Φρυγίῳ τῶν τε Ἀθναίων τέλει ἰαπείας, ἐν ἣ οὐκ ἔλασσον ἔσχον οἱ Ἀθναῖοι καὶ Θεσσαλῶν μέγροι οὐ, προσβοηθησάντων τοῖς Βοιωτοῖς τῶν ὀπλιτῶν, τῆ πῆ ἐγένετο αὐτῶν, καὶ ἀπέθανον τῶν Θεσσαλῶν καὶ Ἀθναίων οὐ πολλοί· ἀνείλοντο μὲντοι αὐτοὺς αὐθημερόν ἀσπόνδους. καὶ οἱ Πελοποννήσιοι τροπαίον τῇ ὑστεραῖα ἔστησαν. ἡ δὲ βοήθεια αὐτῆ τῶν Θεσσαλῶν κατὰ τὸ παλαιὸν ξυμμαχικὸν ἐγένετο τῶν Ἀθναίων· καὶ ἀφίκοιτο παρ' αὐτοὺς Λαρισαῖοι, Φαρσάλιοι [Παράσιοι], Κρανάσιοι, Πυράσιοι, Γυρτάνιοι, Φεραῖοι. ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν ἐκ μὲν Λαρίσσης Πολυμήδης καὶ Ἀριστόνοιο ἀπὸ τῆς στάσεως ἐκάτερος, ἐκ δὲ Φαρσαλου Μένων. ἦσαν καὶ τῶν ἄλλων κατὰ πόλεις ἄρχοντες.

23. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ οὐκ ἐπεξέλασαν αὐτοὺς

22. ἐνεγένετο — ἐν Φρυγίῳ. Olim ἐγένετο. Illud praebent optimi codices Cass. Aug. It. Vat., quo proelium non apud Phrygia, sed in ipso vico commissum esse significatur, ut monet Poppo.

Παράσιοι — Πυράσιοι. Prius nomen e varietate scripturae posterioris ortum videtur. Parasii in Thessalia erant nulli, et Παράσιοι, quod nomen Gottlieb. de coniectura receperat, ad Melienses pertinent. Vid. Poppo

Prol. T. I, 2. p. 310. Πυράσιοι in lo Cass. exstat, ceteri ut vulgo Πευραῖοι. Magnesia civitas erat Πευραῖα et Πυραῖαις, teste Steph. B. Cf. Popp. l. l. p. 311. Ceterum Thessalorum et Atheniensium antiq. societate vid. Herod. 5, 63. Thuc. 1, 102. 107. 4, 78.

ἀπὸ τῆς στάσεως ἐκάτερος Goeller. ex Popponis emendatione, codices parum adstipulantur, repositi ἐκατέρωθεν.

οὐκ Ἀθηναῖοι ἐς μάχην, ἄραντες ἐκ τῶν Ἀχαρνῶν, ἐδήουν τῶν ἡμῶν τινὰς ἄλλους, τῶν μεταξὺ Πάρονηθος καὶ Βοιλήσσου ὄρους. ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῆ, οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τὰς ἑκατὸν ναῦς περὶ Πελοπόννησον, ὥσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ χιλίους ὀπλίτας ἐκ' αὐτῶν καὶ τοξότας τετρακοσίους. ἐστρατηγεῖ δὲ Καρκίνος τε ὁ Ξενοτίμου καὶ Πρωτίεας ὁ Ἐπικλέους καὶ Σακράτης ὁ Ἀντιγένους. καὶ οἱ μὲν ἄραντες τῇ παρασκευῇ ταύτῃ περιέπλεον· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι χρόνον ἐμμενῆσαντες ἐν τῇ Ἀττικῇ ὅσον εἶχον τὰ ἐπιτηδεῖα, ἀνεχώρησαν διὰ Βοιωτῶν, οὐχ ὅπως ἐσέβαλον. παριόντες δὲ Ὠρωπὸν, τὴν γῆν τῆν Γραικὴν καλουμένην, ἣν νέμονται Ὠρωπιοὶ Ἀθηναίων τῆσσι, ἐδήωσαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς Πελοπόννησον διελύθησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι.

24. Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, οἱ Ἀθηναῖοι φυλακὰς κατέστησαν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὥσπερ δὴ ἐμελλόν δια παντός τοῦ πολέμου φυλάξειν· καὶ χιλία τάλαντα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων ἔδοξεν αὐτοῖς ἐξαίρετα ποιησάμενοις χωρὶς θέσθαι καὶ μὴ ἀναλοῦν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων κωλύειν· ἦν δὲ τις εἴπη ἢ ἐπιψηφίσῃ κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα ἐς ἄλλο τι, ἦν μὴ οἱ πολέμιοι νῆϊτι στρατῶ ἐπιπλέωσι τῇ πάλαι, καὶ δέη ἀμύνασθαι, θάνατον ζημίαν ἐπέθειντο. τριήρεις τε μετ' αὐτῶν ἑκατὸν ἐξαιρέτους ἐποίησαντο κατὰ τὸν ἐνιαυτῶν ἕκαστον τὰς βελτίστας, καὶ τριηράρχους αὐταῖς· ὧν μὴ πρῶτοι μηδεμιᾶ ἐς ἄλλο τι ἢ μετὰ τῶν χρημάτων περὶ τοῦ αἰτοῦ κινδύνου, ἦν δέη.

25. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶ περὶ Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι, καὶ Κερκυραῖοι μετ' αὐτῶν, πενήτημονα ναυσὶ προσβεβησῆκότας, καὶ ἄλλοι τινες ἐκεῖ ξυμμαχῶν, ἄλλα τε ἐκαστῶν περιεπέπλεον, καὶ ἐς Μεθώνην τῆς Λακωνικῆς ἀποβάντες ἐπὶ τείχεϊ προσέβαλον ὄντι ἀσθενεῖ, καὶ ἀνθρώπων οὐκ ἐνόησαν. ἐνῆγε δὲ περὶ τοὺς χώρους τούτους Βρασίδης ὁ Τέλλιδος, ἀπὸ Σπαρτιάτης, φρουρὰν ἔχων· καὶ αἰσθόμενος ἐβοήθειστος ἐν τῷ χωρίῳ μετὰ ὀπλιτῶν ἑκατόν. διαδραμῶν δὲ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ἐσκαδασμένον κατὰ τὴν χώραν καὶ ἔκτος τὸ τεῖχος τετραμμένον, ἐσπίπτει ἐς τὴν Μεθώνην, καὶ κίλους τινὰς ἐν τῇ ἐσδρομῇ ἀπολέσας τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, τὴν πόλιν περιεποίησε, καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος πρῶτος τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐπηνέθη ἐν Σπάρτῃ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἄραντες παρέπλεον, καὶ σχόντες τῆς Ἠλείας ἐς Φειάν ἐδήουν τὴν γῆν ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ προσβοηθήσαντας τῶν ἐκ τῆς κολίης Ἠλίδος τριακοσίους λογάδας καὶ τῶν αὐτόθεν ἐκ τῆς περιουκίδος Ἠλείων μάχῃ ἐκράτησαν. ἀνέμου δὲ κατιόντος

23. ὥσπερ παρεσκευάζοντο. Vid. supra c. 17 extr. Sed praeposita loco cod. Gr. ὥσπερ παρεσκευάζοντο inagitur.

ὅσον εἶχον. Sic libri optimi. Cf.

3, 1. Mox Γραικὴν ex Steph. Byz. recipiendum esse docuerunt Bredov. et Poppe Tom. I, 2. p. 263.

25. ἀνέμου δὲ κατιόντος, i. e. a terra ingruente vento.

μεγάλου, χιμαζόμενοι ἐν ἀλιμένῳ χωρίῳ, οἱ μὲν πολλοὶ ἐκβησαν ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ περιέπλεον τὸν Ἰγθύον καλούμενην ἄκραν ἐς τὸν ἐν τῇ Φειᾷ λιμένα· οἱ δὲ Μεσσηνιοὶ ἐν τῷ τῷ καὶ ἄλλοι τινὲς οἱ οὐ δυνάμενοι ἐπιβῆναι, κατὰ γῆν χεθήσαντες, τὴν Φειάν αἰροῦσι. καὶ ὕστερον αἷ τε νῆες περὶ πλεύσασαι ἀναλαμβάνουσιν αὐτούς, καὶ ἐξανάγονται ἐκλιπόντι Φειάν· καὶ τῶν Ἑλλείων ἡ πολλὴ ἤδη στρατιὰ προσεβηθηθεῖ. παραπλεύσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ ἄλλα χωρία ἐδήουν.

26. Ἐπὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ Ἀθηναῖοι τρικοντὰ ναῦς ἐξέπεμψαν περὶ τὴν Λοκρίδα, καὶ Εὐβόλας ἀμφυλακῆν. ἐστρατηγεῖ δὲ αὐτῶν Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου. καὶ ἀποβάσεις ποιησάμενος τῆς τε παραθαλασσίου ἐστὶν ἃ ἐδήλωσεν καὶ Θρόνιον εἰλεν· ὁμήρους τε ἔλαβεν αὐτῶν, καὶ ἐν Ἀλόισ τοὺς βοηθήσαντας Λοκρῶν μάχῃ ἐκράτησεν.

27. Ἀνέστησαν δὲ καὶ Ἀργινῆτας τῷ αὐτῷ θέρει τοῦ ἐξ Ἀργίνης Ἀθηναῖοι, αὐτούς τε καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, ἐκκαλέσαντες οὐχ ἥμιστά τοῦ πολέμου σφίσιον αἰτίους εἶναι· καὶ τὴν Ἀργιναν ἀσφαλέστερον ἐφαίνετο, τῇ Πελοποννήσῳ ἐπιχειρήσειν, αὐτῶν πέμψαντας ἐποικίους ἔχων. καὶ ἐξέπεμψαν ὕστερον οὐ πολλῶν ἐς αὐτὴν τοὺς οἰκητορας. ἐκπεσοῦσι δὲ τῶν Ἀργινῆταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδωσαν Θυρέαν οἰκεῖν, καὶ τὴν γῆν νέμεσθαι, κατὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων διάφορον, καὶ ὅτι σφοδρῶς ἐνεργεῖται ἦσαν ὑπὸ τὸν σεισμόν καὶ τῶν Ἑλλήτων τὴν ἐπανστασίαν. ἡ δὲ Θυρέατις γῆ μεθορία τῆς Ἀργελας καὶ Λακωνικῆς ἐστίν, ἐπὶ θάλασσαν καθήκουσα. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἐταῦθα ᾤκησαν, οἱ δ' ἐσπάρησαν κατὰ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα.

28. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους νομηνία κατὰ σελήνην, (ἃ περὶ καὶ μόνον δοκεῖ εἶναι γίνεσθαι δυνατόν,) ὁ ἥμιος ἐξέλειπε μετὰ μεσημβρίαν, καὶ πάλιν ἀνεπληρώθη, γενόμενος μηνὸς ὅλης, καὶ ἀστέρων τινῶν ἐκφανέντων.

29. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει Νυμφόδαρον τὸν Πύθειον, ἀδελφὸν Ἀβδηρίτην, οὗ εἶχε τὴν ἀδελφὴν Σιτάλικης, δυνάμενος παρ' αὐτῷ μέγα, οἱ Ἀθηναῖοι πρότερον πολέμιον νομίζοντες πρόξενον ἐποίησαντο καὶ μετεπέμψαντο, βουλόμενοι Σιτάλικῃ σφίσι τὸν Τήρειον, Θρακῶν βασιλέα, ξύμμαχον γενέσθαι. ὁ Τήρειος οὗτος, ὁ τοῦ Σιτάλικου πατήρ, πρῶτος Ὀδρυσίας τὴν

27. καὶ ἐξέπεμψαν — τοὺς οἰκήτορας. Vid. Plutarch. in Pericle. c. 34. — Ἐποικοὶ dicuntur coloni respectu eius loci, quo missi sunt; ἀποικοὶ iidem vocantur ratione eius loci habita, unde abeunt. Sic probabiliter distinguit Krüger. ad Dionys. p. 101.

ὑπὸ τῶν σεισμών. Vid. 1, 101.

28. νομηνία κατὰ σελήνην. Κατὰ σελήνην idem addit, quod primus civilis mensis dies, qui νομηνία vulge dicebatur, uno vel duobus tribusve diebus post verum interlunium

incidebat. Hoc igitur verum interlunium significat verbis κατὰ σελήνην adiectis. Vid. Ideler. Chronol. fecnic. Vol. I. p. 280. Huc videntur pertinere quae Cicero de Rep. 1, 16. narrat de Pericle; unde patet, Anaxagorae sententias nostro quidem Scriptore sed non vulgo notas fuisse. Cf. Budevium in eam partem plura disputatam, ut accuratiorum harum rerum scientiam veteribus defuisse contendit — γενόμενος μηνός ὅλης, aut quam rursus impleteretur, corniculat videbatur et stellae apparebat.

μεγάλην βασιλείαν ἐπὶ πλείον τῆς ἄλλης Θυράκης ἐποίησε. πολὺ γὰρ μέρος καὶ αὐτόνομόν ἐστι Θυράκων. Τῆρεϊ δὲ τῷ Πρόκνην τὴν Πανδίωνος ἀπ' Ἀθηναίων σθέντι γυναῖκα προσήκει ὁ Τῆρης οὗτος οὐδὲν, οὐδὲ τῆς αὐτῆς Θυράκης ἐγένοντο· ἀλλ' ὁ μὲν ἐν Λαυλίᾳ τῆς Φωκίδος νῦν καλουμένης γῆς ὁ Τῆρεὺς ἔκει, τότε ὑπὸ Θυράκων οἰκουμένης, καὶ τὸ ἔργον τὸ περὶ τὸν Ἴων αἱ γυναῖκες ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἐπραξαν· πολλοῖς δὲ καὶ τῶν ποιητῶν ἐν ἀηδόνος μνήρῃ Λαυλίας ἡ δρις ἐκωνόμασται. εἰκὸς δὲ καὶ τὸ κῆδος Πανδίωνά ξυνάψασθαι τῆς θυγατρὸς διὰ τοσοῦτου, ἐπ' ὠφελείᾳ τῇ πρὸς ἀλλήλους, μᾶλλον ἢ διὰ πολλῶν ἡμερῶν ἐς Ὀδρυσῶν ὁδοῦ. Τῆρης δὲ οὔτε τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχων, βασιλεὺς τε πρῶτος ἐν κράτει Ὀδρυσῶν ἐγένετο. οὐ δὴ ἴστα τὸν Σιτάλην οἱ Ἀθηναῖοι ξύμμαχον ἐποίησαντο, βουλόμενοι σφίσι τὰ ἐπὶ Θυράκης χωρία καὶ Περδικίαν ξυναίειν αὐτόν. ἰδῶν τε δὲ τὰς Ἀθήνας ὁ Νυμφόδορος· τῆν τε τοῦ Σιτάλου ξυμμαχίαν ἐποίησε, καὶ Σάδοκον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, Ἀθηναίων τὸν τε ἐπὶ Θυράκης πόλεμον ὑπεδέχτο καταλύσειν· πέσειν γὰρ Σιτάλην πέμψειν στρατιῶν Θυράκων Ἀθηναίοις ἐπίειν τε καὶ πελασטיῶν. ξυνεβίβασε δὲ καὶ τὸν Περδικίαν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ Θέρμην αὐτῷ ἔπεισεν ἀποδοῦναι· ξυνεστράτευσε τ' εὐθὺς Περδικίας ἐπὶ Χαλκιδέας μετ' Ἀθηναίων καὶ Φορμίανος. οὕτω μὲν Σιτάλης τε ὁ Τῆρεω, Θυράκων βασιλεὺς, ξύμμαχος ἐγένετο Ἀθηναίοις, καὶ Περδικίας ὁ Ἀλεξάνδρον, Μακεδόνων βασιλεὺς.

30. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἔτι δύντες περὶ Πελοπόννησον Σόλλιον τε Κορινθίαν πόλιν αἰρούσι, καὶ παραδιδόασιν Παλαϊρευσίαν Ἀκαρνανίαν μόνοις τὴν γῆν καὶ πόλιν νέμεσθαι. καὶ Ἀστακὸν, ἧς Εὐαρχος ἐτυράννει, λαβόντες κατὰ μέρος, καὶ ἐξελάσαντες αὐτόν, τὸ χωρίον ἐς τὴν ξύμμαχίαν προσποιήσαντο. ἐπὶ τε Κεφαλληνίαν τὴν νῆσον προσπλεύσαντες προσηγάγοντο ἀνευ μάχης· περταὶ δὲ ἡ Κεφαλληνία κατὰ Ἀκαρνανίαν καὶ Λευκάδα, τετράπολις σῶα· Πάλης, Κράνιοι, Σαμιοὶ, Προνναῖοι. ὕστερον δ' οὐ πολλῶ ἀνεχώρησαν αἱ νῆες ἐς τὰς Ἀθήνας.

29. ἐπὶ πλείον τῆς ἄλλης Θυράκης, i. e. imperium extendit in Thracia reliquae Thraciae populos, quos tunc suo subiecit, idque eo auxit.

Τῆρεϊ δὲ τῷ Πρόκνην. — γυναῖκα. Vid. Apollod. 3, 14, 8. Ovid. Metam. 6, 433 — 679. — Λαυλία, τὸν μὲν οὗτος ἐστὶν ὄνομα τῆς γῆς, ὡς ἀπὸ τῆς Λαυλίας διαβήσεται, quod nomen abet Stephan. Byz. — πῆδος ὅς προεῖται δicitur de affinitate, ἐπιγαμία. — τὸ τοσοῦτου, int. διαστήματος, i. e. in vicinis.

οὔτε τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχων, ἔπεισεν ἑ. Vid. Hermann. ad Vig. p. 70. — βασιλεὺς τε — ἐγένετο,

i. e. primus rex Odrysarum fuit, cui validum imperium esset.

ἐπὶ τε Κεφαλληνίαν τὴν νῆσον προσπλεύσαντες προσηγάγοντο ἀνευ μάχης. περταὶ δὲ ἡ Κεφαλληνία κατὰ Ἀκαρνανίαν καὶ Λευκάδα, τετράπολις σῶα· Πάλης, Κράνιοι, Σαμιοὶ, Προνναῖοι. ὕστερον δ' οὐ πολλῶ ἀνεχώρησαν αἱ νῆες ἐς τὰς Ἀθήνας. Poppe ex aliquot libris ξυνεβίβασε. Certè hoc verbum non cum Schol. ex seq. ξυνεβίβασε per προσποιήσασθαι explicandum videtur, sed vid. adhibitam significat. Paullo inferiori Thucydides Chaalcidenses, qui incolebant τὰ ἐπὶ Θυράκης, una cum Perdicca vi impugnatos esse narrat. Ergo ξυνεβίβασε potius est παραστήσασθαι, subigere, non προσποιήσασθαι, conciliare.

Θέρμην ἀποδοῦναι. Ceperant eam Athenienses, ut memoriae prodidit 1, 61. De Phormione vid. 1, 64. 65.

31. Περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον τοῦ θέρους τούτου Ἀθηναῖοι πανδημίᾳ, αὐτοὶ καὶ οἱ μέτεικοι, ἐξέβαλον ἐς τὴν Μεγαρίδα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγοῦντος. καὶ οἱ πελοπόννησον Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἑκατῶν ναυσίαισι. (ἔφυγον γὰρ [ἦδη] ἐν Ἀργύῃ ὄντες, ἐκ' οἴκου ἀνακομιζόμενοι.) ὡς ἦσθον τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανστρατιᾷ ἐν Μεγάροις ὄντας, ἐπλευσέντες παρ' αὐτοὺς, καὶ ἐννεμύχθησαν. στρατόπεδον τε μέγιστον ἐποίησαν τοῦτο ἀδρόσον Ἀθηναίων ἐγένετο, ἀκμαζούσης ἔτι τῆς πόλεως καὶ οὐκ ἄνευ κενόσηκίας. μὲντοι γὰρ ὀπλιτῶν οὐκ ἐλάσσονες ἦσαν αὐτῶν Ἀθηναῖοι. (χωρὶς δὲ αὐτοῖς οἱ ἐν Πητιδαίᾳ τριχίλιοι ἦσαν.) μέτεικοι δὲ ἐννεμύχθησαν οὐκ ἐλάσσονες τριεπίσταντες ὀπλιτῶν, χωρὶς δὲ ὁ ἄλλος ὁμιλος ψιλῶν οὐκ ἄλλος. θύσαντες δὲ τὰ πολλὰ τῆς γῆς ἀνεχώρησαν. ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλοι ὑστερον ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ ἔτος ἑκαστὸν ἐξβολαὶ Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεγαρίδα, καὶ ἰσκιῶν καὶ πρῶστρατιῶν, μέχρι οὗ Νίσαια ἔαλλο ὑπ' Ἀθηναίων.

32. Ἐπιχλοσθὴ δὲ καὶ Ἀκαλάκη ὑπ' Ἀθηναίων φρούρου τοῦ θέρους τούτου τελευταῖος, ἢ ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπούντιοις νῆσός, ἐρημῆ-πρότερον οὖσα, τοῦ μὴ ληστῆς ἐκκλῆναι ἐξ Ὀπούντος καὶ τῆς ἄλλης Λοκίδος κλονεῖν τὴν Εὐβοίαν ταῦτα μὲν ἐν τῷ θερεὶ τοῦτω μετὰ τὴν Πελοποννησίαν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀναχώρησιν ἐγένετο.

33. Τοῦ δ' ἐπιχειρομένου χειμῶνος Εὐαργος ὁ Ἀκαρνῶν βουλόμενος ἐς τὴν Ἀστακὸν κατελθεῖν, κείδῃ Κορινθίους τε σαράκοιτα ναυαὶ καὶ πεντακοσίαις καὶ χίλοις ἀπλήτῃς ἑαυτὸν κατάγειν πλεῖσάντας· καὶ αὐτὸς ἐπικυρῶσας τινὰς προεμισθεσάμενος, ἤρχον δὲ τῆς στρατιᾶς Εὐφραμίδης τε ὁ Ἀριστάνου καὶ Τιμόκηνος ὁ Τιμοκράτους καὶ Εὐμαχος ὁ Χρύσιδος. κλειψάντες κατήγαγον· καὶ τῆς ἄλλης Ἀκαρναντίας τῆς πελάσσαν ἔστιν ἢ χωρὶς βουλόμενοι προσπρηθασθαι, καὶ περὶ τὴν πόλιν, ὡς οὐκ ἠδύναντο, ἀπέκλειον. ἐκ' οἴκου σθέντες ἐν τῷ παράκλῳ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἀπαβαθύν ποιησάμενοι τὴν Κρανίων γῆν ἀπατηθέντες ὑπ' αὐτῶν ἐξ ὁμολογίας τινῶν ἀνδρῶν τε ἀποβάλλουσι σφῶν αὐτῶν, ἐπιθεμένων ἀπροσδοκίαις τῶν Κρανίων, καὶ βιαιότερον ἀναγαγόμενοι ἐκομισθῆσαν ἐκ' οἴκου.

34. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι οἱ Ἀθηναῖοι, τῷ πατρὶ νόμῳ χρῶμενοι, δημοσίᾳ τιμῆς ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρῶτον ἀποθανόντων, τρόπον τοιούτου. τὰ μὲν οὖν

31. ἄλλαι — ἐξβολαί, et binas quidem quotannis. Vid. infra 4. 66. et Plutarch. in Pericle, c. 80. Ex decreto publico iurabant Athenienses στρατιῶν ἑκατὰ καὶ δις ἑκατὰ ἑτας εἰς τὴν Μεγαρίαν ἐξέβαλλεσθαι. — Νίσαια ἔαλλο. Vid. 4. 69.

34. δημοσίᾳ τιμῆς ἐποιήσαντο. Esat. in. mes. proprius Atheniensium. Nam Romani quidem lau-

dabant mortuos privatim et singulis non publice omnes in bello pro patri defunctos. Moris origo a tempore Persici belli repetenda. Vid. Diod. Sic. II 33. Dionys. Hal. Ant. Rom. 5. 17. C Wolf. ad Demosth. Leptin. p. 362. Exstant praeter Thucydidis λόγους ἐπιγεγονοῦσιν hodie alii tres, unus in Platonis Menexeno, alter Lysiae, tertius Demostheni falso tribuitur.

προτίθεται τῶν ἀπογενομένων προτερτα σπητὴν ποιήσαντες, καὶ ἐπιφέρει τῷ αὐτοῦ ἕκαστος, ἦν τι βούληται. ἐπειδὴν δὲ ἡ ἐφορὰ ἢ, λάφνακας κυκαρισσίνας ἀγούσιν ἀμαθαί, φυλῆς καθύπερθε μίαν· ἐπιστεὶ δὲ τὰ ὄσα, ἧς ἕκαστος ἦν φυλῆς. μίαν δὲ κλίην κενὴ φέρεται, ἰστρομένη, τῶν ἀφανῶν, οἳ ἂν μὴ ἐβρεθῶσιν ἐς ἀναίρεσιν. ξυνηφέροι δὲ ὁ βουλόμενος καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, καὶ γυναικίς κάθεισιν αἰ προσήκουσαι ἐπὶ τῶν τάφον, ὀλοφυρόμεναι. τιθέασιν οὖν ἐς τὸ δημόσιον σῆμα, ὃ εἶναι ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστείου τῆς πόλεως· καὶ αἰεὶ ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων, κλήν γε τοὺς ἐν Μαγαθῶν· ἐκείνων δὲ διακροκῆτην ἀρετὴν κρίναντες αὐτοῦ καὶ τῶν τάφον ἐποικίσαν. ἐπειδὴν δὲ κρύψωσι γῆ, ἀνὴρ ἤρημένος ὑπὸ τῆς πόλεως, ὃς αὖ γνῶμη τε δοκῆ μὴ ἀξύνετος εἶναι, καὶ ἐξάσει προτέρη, λέγει ἐπ' αὐτοῖς ἔκαινον τὸν πρόκοτον. μετὰ δὲ τοῦτο ἀπέχονται. αἴθε μὲν θάπτουσι· καὶ διὰ παντός τοῦ πολέμου, ὅποτε ξυμβαίη αὐτοῖς, ἐχρῶντο τῷ νόμῳ. ἐπὶ δ' οὖν τοῖς πρώτοις τοῖσδε Περικλῆς ὁ Πανθηλικὸς ἤρεθῆ λέγειν. καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε, προελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βήμα ὑψηλὸν πεποιημένον, ὅπως ἀκούοντο ὡς ἐπὶ κλειστόν τοῦ ὀμίου, ἔλεγε τοιαῦτα.

35. „Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε εἰρηκτότων ἤδη ἔκαινον οὖσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θάπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δ' ἀρκούν ἂν ἰδοῦμαι εἶναι, ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων, ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμὰς, (οἷα καὶ νῦν περὶ τῶν τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὁρᾷτε,) καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετῶν κινδυνεύεσθαι εὐ τε καὶ χεῖρον εἰπόντι πιστευθῆναι. ἡλικίον γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν, ἐν ᾧ μόλις καὶ ἡ δοκῆσις τῆς ἀληθείας βεβαιούται. ὃ τε γὰρ ξυνηδῶς καὶ εὐνοῦς, ἀκροατῆς

πρότερτα, τῇ τρίτῃ ἐκάνω ἡμέρᾳ, ἡμεῖς ἐπιφέρειν (int. τάφον τοῦσδε,) καὶ inferias offerre. Paulo inferias εἶπε καὶ Hesych. ἐπιφέρειν τάφος, μνήμα. hoc erat in Ceramico extra urbem. Vid. Meursius in Ceramico gem. c. 22. ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε, h. e. cum tempus appropriasset. Bekk. et Cl. H. Vat. G. H. recepit καιρόν. lacus Dionysii A. R. 10. p. 2141. affert Goell. ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε ὁ καιρὸς ἀγαθῶν καιρὸς.

35. τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον. Mortui vel interituro publice sepeliendi pro patria defunotos post legem Plataensem, testē Diod. l. c., additum est, ut fidem ab oratore publico constituto laudarentur:

καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ — πιστευθῆναι. Sententia: Neque in uno vivo, sive apte loquatur, sive non apte, multorum virtutis fidem periculi-

tari debere. Verba ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ per attractiōnem coniuncta sunt cum κινδυνεύεσθαι, cum propriis hic sit verborum ordo: καὶ μὴ κινδυνεύεσθαι πολλῶν ἀρετῶν, (ἀρετῆ) πιστευθῆναι ἐνὶ ἀνδρὶ, εὐ τε καὶ χεῖρον εἰπόντι. — μετρίως εἰπεῖν est symmetrice, apte, rei accommodate dicere, ita ut in neutram partem a veritate discedas, neque nimis nec parum laudando, ἐν ᾧ autem non referendum est ad μετρίως εἰπεῖν, sed valet qua in re, in quo, ubi. Ita enim non rationi moderate dicendi, sed ipsius rei conditioni visio vertitur, quod orationi fides negatur. — δοκῆσις τῆς ἀληθείας est veritatis opinio. „In quo vix certa opinione imbuantur, qui audiunt, vera ab oratore praedicari.“ Sallust. Catil. c. 3. Ardum videtur res gestas scribere: primum quod facta dictis sunt commemoranda: dehinc quia plerumque,

τάχ' ἂν τι ἐνδεσιτέρως πρὸς ἃ βούλεται τε καὶ ἐπίσταται κ
μίσεισι δηλοῦσθαι, ὃ τε ἄπειρος ἐστὶν ἃ καὶ πλεονάζεσθαι, δι
φθόνου, εἴ τι ὑπὲρ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἀκούσι. μέχρι γὰρ το
δε ἀνεκτοὶ οἱ ἔκαινοί εἰσι περὶ ἑτέρων λεγόμενοι, ἐς ὅσον ἰ
καὶ αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἱκανὸς εἶναι δρᾶσαι τε ἂν ἦκουσ
τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν φθονοῦντες ἦδη καὶ ἀπιστοῦσι
ἐπειδὴ δὲ τοῖς κάλασι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχει
χρῆ καὶ ἐμὲ ἐκόμενον τῷ νόμῳ περιᾶσθαι ὑμῶν τῆς ἐκάστῃ
βουλήσεώς τε καὶ δόξης τυχεῖν ὡς ἐπὶ κλειστόν.

36. „Ἀρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρώτων δίκαιον γο
αὐτοῖς καὶ κρίπον δὲ ἅμα ἐν τῷ τοιαῦδε τὴν τιμὴν ταύτην τι
μνημῆς δίδοσθαι. τὴν γὰρ χώραν αἰεὶ οἱ αὐτοὶ οἰκοῦντες δι
δοχῆ τῶν ἐπιγυγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλευθέρων δι' ἀρετὴν κ
ρέδοσαν. καὶ ἐκείνοι τε αἴτιοι ἔκαινον, καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ κ
τέρες ἡμῶν. κησάμενοι γὰρ πρὸς οἷς ἐδέξαντο ὅσῃν ἔχομε
ἀρχὴν, οὐκ ἀπόνως, ἡμῖν τοῖς νῦν προσκατέλιπον. τὰ δὲ πλε
αὐτῆς αὐτοὶ ἡμῖς οἶδε, οἱ νῦν ἔτι ὄντες μάλιστα ἐν τῇ κ
θεοτηκνίᾳ ἡλικίᾳ, ἐκηυξήσαμεν, καὶ τὴν πόλιν τοῖς καὶσι κ
ρεσκευάσαμεν καὶ ἐς πόλεμον καὶ ἐς εἰρήνην αὐταρκεστάτην. ἃ
ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οἷς ἕκαστα ἐκτῆθη, ἢ εἴ τι αὐτ
ῆ οἱ πατέρες ἡμῶν βαρβαρον ἢ Ἑλλήνα πόλεμον ἐπιόντα προδι
μως ἡμυνάμεθα, μακρογορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος ἕασα

quae delicta reprehenderit, malivolentia et invidia putant: ubi de magna virtute et gloria donorum memores, quas sibi quisque facillia factu putat, aequo animo accipit: supra ea, veluti facta, pro falsis dicit.

ἐν δεσιτέρως pro ἐνδεσιτέρως. Sic vel postea Attici rarius, tamen comparativi nonnulla exempla et afferuntur a Grammaticis ex antiquioribus Atticis, et exstant hodie apud Thucydidem (2, 50. χαλεπωτέρως. 4, 39. ἐνδεσιτέρως), Platonem, Xenophontem, Isocratem, maxime cum verbis ἔχειν, διακρίεσθαι, διάγειν, e. c. Xen. Sympos. 4, 3. ἐχθιδίως ἔχουσιν. Plat. Rep. 1. p. 343. φιλοτιμωτέρως διέκιντο. Xen. Laced. 2, 5. ἐνδεσιτέρως διάγειν. Vid. Buttm. Gr. Gr. max. II. p. 269. §. 115. b. not. 2. Matth. Gr. §. 252. (ed. sec.).

τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν, Alii cum Schol. αὐτῶν explicant τῶν ἔκαινων, exsuperanti, i. e. nimias laudi invidenti, ut 7, 67 extr. ὑπερβαλλόντων αὐτοῖς τῶν κακῶν; alii interpretantur: iis autem, quas ipsorum vires exsuperant, invidenti. Nam ὑπερβάλλειν non solum cum accusativo, sed etiam cum genitivo iungitur. Vid. Plat. Gorg. §. 68. p. 475. e. ibique Heind,

36. ἐν τῇ καθεστῆκνίᾳ ἡλικίᾳ. Firmam, robustam, militarem aetatem Graeci vocant ἡλικίαν. I cum etiamnum durat, dicitur καθεστῆκνία. Sed cum non omnes, qui tu Periclem audiebant, ac ne ipse quidem ea iam aetate essent, praeferenda nonnullis videtur ea vocabuli ἡλικία significatio, qua aetatem, tempus, et Zeitalter designat. Ita Heilmann accepit, et Schneider. in Lex. κ. ἡλικία, ubi laudat Demosthenis verba ἕως εἰς τὴν νῦν ζῶσαν ἡλικίαν ὃ πρόσπροηγάμεν ἡμᾶς. — Schol. ἐκηυξήσαμεν refert ad Periclis expeditionem in Samum et Euboeam, de quibus legimus supra 1, 114 seqq. Sed et aliae urbes et insulae, longae maris, navium aedificatas, praeclara opera et aedificia in urbe, Periclis consilio extruxisse addere poterat. Nam quid sit h. ἐκηνξάνμεν, explicatur verbis proxime sequentibus: καὶ τὴν πόλιν — αὐταρκεστάτην.

βάρβαρον ἢ Ἑλλήνα πόλεμον ἐπιόντα. Etiam πολέμου ἐπιόντα usitatus fuerit, tamen πόλεμος ἐπιών ita dici licet, ut ἐπιών κ. κ. ἐπιών ὄλεθρος. Deinde βάρβαρος et Ἑλλήν h. l. sunt pro adiectivis accipienda, ut alibi. v. Matth. §. 429.

ἀπὸ δὲ οἴας τὰ ἐπιτηδεύσεως ἤλθομεν ἐκ' αὐτὰ, καὶ μεθ' οἴας πολιτείας, καὶ τρόπων ἐξ οἴων μεγάλα ἐγένετο, ταῦτα δηλώσας κρῖτον εἶμι καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον, νομίζων ἐπὶ τῷ κρῖτονι οὐκ ἂν ἀπρεπῆ λεγθῆναι αὐτὰ, καὶ τὸν πάντα διμύλον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων ἑυμοφορον εἶναι αὐτῶν ἑπακούσαι.

37. „Χρῶμεθα γὰρ πολιτεία οὐ ζηλούσῃ τοὺς τῶν πέλας νόμους, παραδείγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τιμῇ, ἢ μιμούμενοι ἑτέροις. καὶ ὄνομα μὲν, διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους ἀλλ' ἐς πλείους οἰκεῖν, δημοκρατία κέκληται· μέτεστι δὲ, κατὰ μὲν τοὺς νόμους, πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος ἐν τῷ εὐδοκίμῳ, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλείον ἐς τὰ κοινὰ ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται· οὐδ' αὖ κατὰ πᾶσαν, ἔχων δὲ τι ἀγαθὸν δοῦναι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφαιρέσει κεκώλυται. ἑλευθέρως δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτευόμεν, καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδεύματων ἰσοψῖαν, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονὴν τι δοῦναι ἔχοντες, οὐδὲ ἀξήμιους μὲν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνους

apud Euripidem in Phoenias. v. 1519. αἴτιο τίς Ἑλλάς ἢ τίς βάρβαρος τῶν προσάροιδεν εὐγενετῶν ἑτέρος τίς — invenitur, ubi, quae alias forma feminini est, Ἑλλάς loce masculini (tamquam generis communis est. Vid. Battm. Gr. max. p. 258. Hermann. ad Soph. Trach. 1049.

καὶ μεθ' οἴας πολιτείας. Haec verba dubitari potest num sint ad ἡλθον, an ad μεγάλα ἐγένετο referenda. Sententia quidem non mutatur, nec iunguntur,

37. ἐς πλείους οἰκεῖν. Οἰκεῖν τὴν πόλιν non solum est habitare urbem, sed etiam administrare. Vid. 1, 12. τὰς πόλεις ἄκουσιν. 3, 37. ἄμεινον αἰσῶσαι τὰς πόλεις. Idem igitur est quod πολιτεύειν. 8, 53. εἰ μὴ πολιτεύωμεν τε σωφρονίστερον καὶ ἐς ὀλίγους μᾶλλον. Ἐς ὀλίγους οἰκεῖν non est, ut vulgo interpretantur, ad paucorum commodum administrare, sed ita rempublicam administrare, ut penes paucos imperium sit, quae erat Lacedaemoniorum respublica, cui cum praedicatione quadam praefert Atheniensium democratiam. Distributio enim ἐς usurpatur, ut alibi notat. Cf. 8, 53. quem locum modo usurpamus, et 2, 7. ubi κατὰ μέγεθος τῶν πόλεων resolvendum est καὶ πόλεις κατὰ μέγεθος ἐκείσθ. Οἰκεῖν possis etiam administrari interpretari. Demosth. Lept. 38. βλέπτου-

σιν οἱ κονηροὶ νόμοι καὶ τὰς ἀσφαλῶς οἰκεῖν οἰομένας πόλεις.

οὐκ ἀπὸ μέρους. Cum μέρος hic opponatur ἀρετῇ, recte mihi accepisse videor de parte nobilium vel procerum, optimatumque gentibus, tamquam potentiore et ampliore ordine, (einer privilegirten Kaste). Tales erant apud Lacedaemonios soli Heraclidae et Dorienses sive Spartiatae. Ceteri enim non optimo civitatis iure fruebantur. — κατὰ πᾶσαν, pro πάντων μὲν ὧν.

ἐς τὴν — ὀνοψίαν. Sententia: „in quotidianis vitae institutis vacui sumus a suspitione mutua.“ Liberaliores esse dicit Athenienses, quam, quos tacite carpit, Lacedaemonios, qui suspiciose, si quis suo ingenio indulgeret, et a communibus moribus allquantulum discederet, rationem exigebant, cur ita ageret, quo tenderet, quomodo sibi ab eo cavendum esset. — ἀξήμιοι ἀχθηδόνες, λυπηροὶ δὲ τῇ ὄψει sunt solennes illae apud Lacedaemonios puerorum διαμαστιγώσεις, quae non poenae erant, sed corporis animique obdurandi causa usurpabantur. Verte: „Mit freiem Sinne behandeln wir die Staatsgeschäfte und das in den Bestrebungen des täglichen Lebens entstehende gegenseitige Misstrauen, nicht grollend dem Nachbar, wenn er in der Lust seines Herzens etwas thut, noch straflose aber schon dem Auge wehthuende Schmerzen verhängend.“

προστιθέμενοι ἀνεπαχθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες, τὰ θε-
μῶσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε αἰὶ ἐν ἀρ-
χῇ ὄντων ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι
τε ἐκ' ὀφελείας τῶν ἀδικουμένων κείνται, καὶ ὅσοι ἄγραφοι
ὄντες αἰσχύνῃν ὀμολογουμένην φέρουσι.

38. „Καὶ μὴν καὶ τῶν πόρων πλείστας ἀναπάσας τῆ
γνώμῃ ἐπορισάμεθα, ἀγῶσι μὲν γε καὶ θυσίαις διετησίους νο-
μίζοντες, ἰδίαις δὲ κατασκευαῖς εὐπρεπέσιν, ὧν καθ' ἡμέραν
ἢ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει. ἐκείσερχεται δὲ διὰ μέγεθος
τῆς πόλεως ἐκ πάσης γῆς τὰ πάντα, καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν μη-
δὲν οἰκειότερα τῇ ἀπολαύσει τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γιγνόμενα κατ-
ποῦσθαι, ἢ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

39. „Διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις
τῶν ἐναντίων τοῖσδε. τῆν τε γὰρ κόλιν κοινῇ παρέχομεν, κα-
οὐκ ἔστιν ὅτε ξηνηλασίαις ἀπειρογόμεν τινα ἢ μαθήματος, ἢ θεά-
ματος, ὃ μὴ χρυφθὲν ἂν τις τῶν πολεμίων ἰδῶν ὀφεληθεῖν
πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς τὸ πλεον καὶ ἀπάταις, ἢ τὰ
ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐθύχῳ· καὶ ἐν ταῖς παιδείαις
οἱ μὲν ἐπιπόνῳ ἀσκήσει εὐθύς νέοι ὄντες τὸ ἀνδρεῖον μετέρ-
χονται· ἡμεῖς δὲ ἀνειμένως διαιτώμενοι οὐδὲν ἡσσον ἐπὶ τοῦ
ἰσοκαλεῖς κινδύνους χωροῦμεν. τεκμήριον δὲ· οὔτε γὰρ Λακί-
δαιμόνιοι καθ' ἐκάστους, μετὰ πάντων δ' ἐς τὴν γῆν ἡμῶν
στρατεύουσι· τὴν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες, οὐ χαλεπὰ

ἀνεπαχθῶς δὲ — προσομι-
λοῦντες, i. e. und während wir in
Privatverhältnissen einander nicht
drückend werden. Mox δέος est re-
verentia, quam obedientia et obtempe-
ratione praestant.

ἄγραφοι νόμοι sunt τὰ ἴδη,
quibus violatis flagitium vel dedecus
contrahitur.

38. τῇ γνώμῃ, Schol. τῇ φυχῇ,
dem Gemüthe. — διετησίους θυ-
σίαις, anniversariis sacris, i. e. κατ'
ἔτος ἑάστον. — νομίζειν cum dat.
est in usu habere, uti. 1, 77. οἷς (νο-
μίμοις) ἢ ἄλλῃ Ἑλλὰς νομίζει, qui-
bus uti solet, quae usurpat. Adde 3,
82 extr. εὐσβεῖα μὲν οὐδέτεροι ἐνό-
μιζον. Inde Med. significat usu venire.
6, 32. εὐγὰς τὰς νομιζόμενας ἐποιοῦν-
το. 1, 25. γέγρα τα νομίζομε ἄ. 2, 15.
νομίζεται τῷ ὄδατι χρῆσθαι.

ὧν καθ' ἡμέραν ἢ τέρψις,
pro ὧν ἢ καθ' ἡμέραν τέρψις. Sic
1, 137. κάλιν ἢ ἀποκριδὴ ἐγένετο,
utl vid. annot. — ἐκπλήσσει, ἐκ-
βάλλει, ut c. 87. φόβος μνήμην ἐκ-
πλήσσει. Ceterum haec omnia laudan-
tur cum contemptu Lacedaemoniorum,

qui tristem et humilem vitam degre-
bant.

39. διαφέρομεν — τοῖσδε.
Cum τοῖσδε ad sequentem expositione
pertineat, ταῖς μελέταις intelligenda
est ἐν ταῖς μελέταις.

ξηνηλασίαις. Plutarch. Lycurg.
c. 27. Ἄλλα καὶ τοὺς ἀθροισμένους
ἐκ' οὐδενὶ χρησίμῳ καὶ παρεισρέσει
τας εἰς τὴν κόλιν ἀπήλασσαν, οὐ
ὡς Θουκυθίδης φησὶ, δεδιὼς μὴ τι
πολιτείας μμηταὶ γένηνται, καὶ προ-
ἀρετὴν τι χρῆσιμον ἐμαῶθωσιν, ἀλλ'
μᾶλλον, ὅπως μὴ διδάσκαλοι κακῶ
τινὸς υπάρξωσιν.

Λακεδαιμόνιοι καθ' ἐκά-
στους. Haec est lectio librorum
omnium. Aptius videatur καθ' ἐκά-
τοὺς, quae verba docta manus est
exempli cuiusdam Florentini adscri-
psit. Nam de pluribus quidem, ne
de uno eodemque populo καθ' ἐκά-
στοὺς dicere licet. Vulgatum si tu-
neas, Lacedaemonios latiore sensu ac-
cipe pro Peloponnesiis, quemadmodum
sociendum videtur supra c. 12. πε-
σβαίαν μὴ δεχέσθαι Λακεδαιμονία
ἐξοστρατευμένων. — Mox αὐτοὶ
Athenienses.

ἐν τῇ ἀλλοτριᾷ τοῦς περὶ τῶν οὐκ αἰσίων ἀμνηστούμενους μαχομένοι
τὰ κλειῶ κρατούμεν. ἄθροῦς τε τῇ δυνάμει ἡμῶν οὐδεὶς πο
κρίμος ἐπέτυχε, διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε ἅμα ἐπιμέλειαν καὶ
τῶν ἐν τῇ γῆ ἐπὶ πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν ἐπίπεμψιν. ἦν δὲ που
μορῶς τινὶ προσμύξωσι, κρατήσαντες τὴν τινὰς ἡμῶν πάντα
ἀγούσιν ἀπεώσθαι, καὶ νικηθέντες ὑφ' ἀπάντων ἡσθῆσθαι.
καὶτοι εἰ φαθνυμῖα μᾶλλον ἢ πόρων μελέτη, καὶ μὴ μετὰ νόμων
τὸ κλειῶν ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλομεν κινδυνεύειν, περιγίγνε
ται ἡμῖν τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγεινοῖς μὴ προκαμνεῖν, καὶ ἐς
σὴν ἔλθοῦσι, μὴ ἀτολμοτέρους τῶν αἰεὶ μοχθούντων φαίνε
σθαι, καὶ ἐν τε τούτοις τὴν πόλιν ἀξίαν εἶναι θαυμάζεσθαι,
καὶ ἐπὶ ἐν ἄλλοις.

40. „Φιλοκαλοῦμεν τε γὰρ μετ' εὐτελείας, καὶ φιλοσο
φούμεν ἄνευ μαλακίας· πλοῦτῳ τε ἔργου μᾶλλον καιρῷ ἢ λό
γου κόμπῳ χρῶμεθα· καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τινὶ αἰ
σχρόν, ἀλλὰ μὴ διαφεύγειν ἔργῳ αἰσχρόν. ἐνι τε τοῖς αὐτοῖς
οὐκ αἰσίων ἅμα καὶ πολιτικῶν ἐπιμέλεια καὶ ἑτέροις, πρὸς ἔργα
τετραμμένοις, τὰ πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς γινώσκει· μόνοι γὰρ τόν

μὴ μετὰ νόμων — ἀνδρείας.
„Si virtute, non legibus sed moribus
bonis parta, pericula subire velimus;
hoc praestamus Lacedaemoniis, quod
est.“ Krügerum ad Dionys. p. 233. et
LVIII. secutus Bekk. pro ἐθέλομεν
repositus ἐθέλομεν e codd. Laur. Vind.,
quia de re non dubia sed vera et con
cessa loquatur. Sed non concedit Pe
ricles, Atheniensis remissius et sine
laboriosa exercitatione, sine legibus et
publicis institutionibus, morum tantum
praestantia usos pericula subire, sed
tantum contendit, etiamsi hoc facerent,
tamen habere, quo Lacedaemonios su
perent, quatenus neque praecipiant la
bores adhuc imminentes, et ingruenti
bus aliquando malis non minus sint
fortes, quam qui semper laborant. De
iudicativo post optativum vid. Matth.
§ 524. 3.

καὶ ἐν τε τούτοις — ἄλλοις.
Haec verba vulgo capiti sequenti tri
buntur. Sed cum pendeant ex περι
γίγνεται ἡμῖν, et post φαίνεσθαι vir
gula, non puncto distinguendum sit,
cum Poppone ea ad hoc caput retraxi
mus.

40. μετ' εὐτελείας, modico ap
paratu et sumptu. Hoc dicit, quia ab
aliis τρυφή βίον et σχολὴ πολλὴ Athe
niensibus exprobrari solebat. Vid.
Schol. Pertinet igitur ad vitam priva
tam. φιλοκαλεῖσθαι est pulchri et
artium studiosum esse.

πλοῦτῳ τε — χρῶμεθα. Iun-

ge καὶ χρῶμεθα πλοῦτῳ καιρῷ ἔργου
μᾶλλον ἢ κόμπῳ λόγον, i. e. ut sa
pientem divitiarum usum non sperni
mus, ita non iactamus divitias; vel:
divitiae nobis praebent opportunitatem
agendi, non vanam sermonis iactatio
nem. Nam praepositio ἐν ante καιρῷ
cum optimis libris expungenda est. Se
quentium verborum hic est ordo con
stituendus: καὶ οὐχ αἰσχρόν (ἔστι) τι
νι τὸ ὁμολογεῖν πένεσθαι, ἀλλὰ μὴ
διαφεύγειν αἰσχρόν (i. e. μᾶλλον αἰ
σχρόν). De transpositione negationis
vid. ad 1, 77. Hoc vult: Paupertatem
confiteri, nemini dedecori est, nisi com
meritam. Comparativum αἰσχρόν re
solvendum esse in αἰσχρόν μᾶλλον,
turpe potius, docui ad 5, 102. mai. ed.
Cf. 8, 27. οὐ γὰρ αἰσχρόν εἶναι, Ἀθη
ναίους ναυτικῶ μετὰ καιροῦ ὑποχω
ρῆσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ὁποιοῦν τρό
που αἰσχρόν ἐνυβρίεσθαι, ἦν ἡσθη
θῶσι.

ἐνι τε τοῖς αὐτοῖς — γινώ
σκει. Etiam hoc respectu Lacedaemo
niorum dictum est, quorum perpauca
reipublicae administrandae operam da
bant, cum militiam omnes exercebant.
Οὐκ αἰσίων ἅμα καὶ πολιτικῶν ἐπιμέλεια
in ditiores tantum cives cadit; opifices,
operae (δημιουργοί, θῆτες) ex opere
qui rem quaerunt (πρὸς ἔργα τετραμ
μένοι) non curant quidem data opera
republicam propter domestica nego
tia, neque tamen eiusdem parum sunt
gnari.

χον οικήσεις καὶ παρὰ φίλων τινὰς ἢ οικέων καταφυγή, ἃ δὲ πολλοὶ τὰ τε ἔργα τῆς πόλεως ᾤκησαν καὶ τὰ ἱερά καὶ τὰ ἥρωα πάντα, πλην τῆς ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Ἐλευσινίου καὶ εἴ τι ἄλλο βεβαίως κληστόν ἦν· τό τε Πελασγικὸν καλοῦμενον τὸ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν, ὃ καὶ ἐπάρατόν τε ἦν μὴ οικεῖν καὶ τι καὶ Πυθικοῦ μαντείου ἀκροτελευτίον τοιόνδε διεκάλυλλον ὡς „τὸ Πελασγικὸν ἀργὸν ἄμεινον,“ ὅμως ὑπὸ τῆς περατοῦ ἀνάγκης ἐξῆκθη. καὶ μοι δοκεῖ τὸ μαντεῖον τοῦ ναυτίου ξυμβῆναι ἢ προσεδέχοντο· οὐ γὰρ διὰ τὴν παράνομον ἐνοικήσιν αἱ ξυμποφαὶ γενέσθαι τῇ πόλει, ἀλλὰ διὰ τὸν πόλεμον ἢ ἀνάγκη τῆς οικήσεως· ὃν οὐκ ὀνομάζον τὸ μαντεῖον προῦδει μὴ ἐπ' ἀγαθῶ ποτὲ αὐτὸ κατοικισθῆσόμενον. κατεσκευάσαντο δὲ καὶ ἐν τοῖς πύργοις τῶν τειχῶν πολλοὶ, καὶ ἀεὶ ἕκαστός που ἐδύνατο· οὐ γὰρ ἐχώρησε ξυνηλθόντας αὐτοὺς πόλις, ἀλλ' ὕστερον δὴ τὰ τε μακρὰ τεῖχη ᾤκησαν κατανεμῆμενοι, καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ πολλὰ. ἅμα δὲ καὶ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἤπιοντο, ξυμμέχουσι τε ἀγείροντες καὶ τῇ Παλοπονήσῳ ἑκατὸν νεῶν ἐπλήρου ἐξαρτύοντες. καὶ οἱ μὲν ἐν τούτῳ παρασκευῆς ἦσαν.

18. Ὁ δὲ στρατὸς τῶν Πελοποννησίων προῖων ἀφίκει τῆς Ἀττικῆς ἐς Οὐνὸν πρῶτον, ἧπερ ἔμελλον ἐσβαλεῖν· καὶ ἀεὶ ἐκαθέζοντο, προσβολὰς παρεσκευάζοντο τῷ τεῖχει ποιησόμενοι μηχαναῖς τε καὶ ἄλλω τρόπῳ. ἢ γὰρ Οὐνὸν, οὐσα ἐν μηθορίοις τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, ἐτατίχιστο, καὶ αὐτῶ φροσῖον οἱ Ἀθηναῖοι ἐχρῶντο, ὅποτα πόλεμος καταλάβοι. τὰς οὖν προσβολὰς εὐτρεπίζοντο, καὶ ἄλλως ἐνδιέτριψαν χρόνον πρὸς αὐτήν. αἰτίαν τε οὐκ ἐλαχίστην Ἀρχίδαμος ἔλαβεν ἀπὸ αὐτοῦ, δοκῶν καὶ ἐν τῇ ξυναγωγῇ τοῦ πολέμου μαλακὸς εἶναι, καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιτήδειος, οὐ παραινῶν προθύμα πολεμῆν· ἐπειδὴ τε ξυνηλέγετο ὁ στρατὸς, ἢ τε ἐν τῷ ἴσθμῳ ἐπιμονὴ γενομένη καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πορείαν ἡ σχολαιότης διέβαλεν αὐτὸν, μάλιστα δὲ ἢ ἐν τῇ Οὐνὸν ἐπίσχευσις. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἐσεκομίζοντο ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, καὶ ἐδάκον· οἱ Πελοποννήσιοι ἐπελθόντες ἂν διὰ τάχους πάντα ἔτι ἔξω καταλαβεῖν, εἰ μὴ διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν. ἐν τοιαύτῃ μὲν ὄργῃ ὁ στρατὸς τὸν Ἀρχίδαμον ἐν τῇ καθέδρᾳ εἶχεν. ὁ δὲ προσδρόμος, ὡς λέγεται, τοὺς Ἀθηναίους, τῆς γῆς ἔτι ἀκεραλοῦσθης, ἐνδῶσεν τι, καὶ κατοκνήσειν περιῦδεν αὐτὴν τηθεῖσαν, ἀνεῖχεν.

19. Ἐπειδὴ μέντοι προσβαλόντες τῇ Οὐνὸν καὶ πᾶσα

17. τῶν Ἐλευσινίων. Templum erat Cereris et Proserpinae Athenis in Ceramico. — τὸ Πελασγικόν. Locus erat, Pelasgico muro, qui arcem Athenarum circumdabat, adiacens, ad septentrionem versus ab arce. Vide prae ceteris Herodot. 6, 137. Pelasgicum murum nominabant, quia a Pelasgis erat exstructus, ut ibidem narrat

Herodotus. — ἐξῶ κήθη, impletum fuit incolas, omne frequentatum. Eadem vis praepositionis, qua perfectum significat, est in ἐφοικισμένοι ἐκπορεύειν al.

18. αἰτίαν — ἀπ' αὐτοῦ, i. τοῦ ἐνδιετριψέν. αἰτία autem haec est criminatio, ut 1, 146. et saepe.

ἄλλαν κεριάσαντες οὐκ ἐτόνναντο ἐλεῖν, οἳ τε Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐκεκρυμμένον, οὕτω δὴ ὀρμήσαντες ἀπ' αὐτῆς, μετὰ τὰ ἐν Πλαταιᾷ τῶν ἐσθλόντων Θηβαίων γενόμενα ἡμέρα ὀρθοηκοσὴ μάλιστα, τοῦ θέρους καὶ τοῦ αἵτου ἀκμάζοντος, ἐξέβαλον ἐς τὴν Ἀττικὴν· ἤγειτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, καὶ καθεζόμενοι ἔτεμνον πρῶτον μὲν Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδῖον, καὶ τροπὴν τινα τῶν Ἀθηναίων ἰκτίων περὶ τοὺς Πείτους καλουμένους ἐποίησαντο· ἔπειτα προῦψαρον ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ Ἀργάλειον ὄρος, διὰ Κρωπειᾶς, ἕως ἀφίκοντο ἐς Ἀχαρνάς, χῶρον μέγιστον τῆς Ἀττικῆς τῶν ἄλλων καλουμένων. καὶ καθεζόμενοι ἐς αὐτὸν στρατοπέδον τε ἐποιήσαντο, χροῖνον τε πολὺν ἐμμελνάντες ἔτεμνον.

20. Γνώμη δὲ τοιαύδε λέγεται τὸν Ἀρχίδαμον περὶ τε τὰς Ἀχαρνάς ὡς ἐς μάχην ταξάμενον μεῖναι, καὶ ἐς τὸ πεδῖον ἐκείτῃ τῇ ἐσβολῇ οὐ καταβῆναι. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους ἠλπίζεν, ἀκμάζοντάς τε νεότητι πολλῇ, καὶ παρσκευασμένους ἐς πόλεμον ὡς οὐπω πρότερον, ἴσως ἂν ἐπεξέλθωσιν, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐν κερυιδεῖν τμηθῆναι. ἐπειδὴ οὖν αὐτῶ ἐς Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδῖον οὐκ ἀπήντησαν, πείραν ἐποιεῖτο, περὶ τὰς Ἀχαρνάς καθήμενος, εἰ ἐπεξέλθωσιν. ἅμα μὲν γὰρ αὐτῶ ὁ χῶρος ταυτηδεῖος ἐφαίνετο ἐνστρατοπεδεῦσαι, ἅμα δὲ καὶ οἱ Ἀχαρνῆς, μὴ μέρος ὄντες τῆς πόλεως, (τρειςχίλιοι γὰρ ὀπλίται ἐγένοντο) οὐ περιόψεσθαι ἐδόκουν τὰ σφέτερα διαφθαρέντα, ἀλλ' ὀφείδειν καὶ τοὺς πάντας ἐς μάχην· εἰ τε καὶ μὴ ἐπεξέλθωσιν ἐκείτῃ τῇ ἐσβολῇ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀδείεστερον ἤδη ἐς τὸ ὕστερον τὸ πεδῖον τεμῖν, καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν χωρῆσθεσθαι. τοὺς γὰρ Ἀχαρνέας, ἐστειρωμένους τῶν σφετέρων, οὐχ ὁμοίως προθύμως ἔσεσθαι ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων κινδυνεύειν, στάσις δὲ ἐπιεσθῆαι τῇ γνώμῃ. τοιαύτη μὲν διανοία ὁ Ἀρχίδαμος περὶ τῶν Ἀχαρνῶν ἦν.

21. Ἀθηναῖοι δὲ, μέχρι μὲν οὐ περὶ Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδῖον ὁ στρατὸς ἦν, καὶ τινα ἐλπίδα εἶχον ἐς τὸ ἤγχετόν αὐτοὺς μὴ προϊέναι, μεμνημένοι καὶ Πλειστοάνακτα τὸν Πανσανίλου Λακεδαιμόνιον βασιλέα, ὅτε ἐσβαλὼν τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐλευσίνα καὶ Θριάσιον στρατῶν Πελοποννησίων, πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου τέσσαρσι καὶ δέκα ἔτσεων, ἀνεχώρησε πάλιν, ἐς τὸ πλεῖον οὐκέτι προελθῶν· (διὸ δὴ καὶ ἡ φυγὴ αὐτῶ ἐγένετο ἐκ Σπάρτης, δόξαντι χροῖμασι κεισθῆναι τὴν ἀνα-

19. ἀκμάζοντος. Hoc vocabulo semper Thucydides designat illud tempus, quo segetes florent, non quo ad maturitatem pervenerunt summam. Vid. Krüger. ad Dionys. Histor. p. XXXII. διὰ Κρωπειᾶς. Κρωπειᾶ, ὄρος τῆς Λεοντίδος φυλῆς. Steph. Byz. — Paulo ante οἱ Πείτοι erant agrorum alvei in Attica, de quibus vid. Paus. 1, 33.

Ab his verbis apodosin incipere negat Goellerus, qui monet verba μέχρι μὲν οὐ — προελθῶν apodosi carere, et subaudiendam esse ex sequentis membri, huic contraria continentis, verbis οὐκέτι ἀνασχετόν ἐποιεῖντο apodosin fere hanc: ἀνασχετόν ἐποιεῖντο. Equidem certe necessitatem istius interpretationis non video.

21. καὶ τινὰ ἐλπίδα εἶχον. καὶ ἡ φυγὴ αὐτῶ ἐγένετο. Vid. 1, 114. Cf. 5, 16.

χώρησιν·) ἐπειδὴ δὲ περὶ Ἀχαρνὰς εἶδον τὸν στρατὸν ἐξήκοντα σταδίους τῆς πόλεως ἀπέχοντα, οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντ ἄλλ' αὐτοῖς, ὡς εἰκὸς, γῆς τριμομένης ἐν τῷ ἔμφανει, (ὃ οὐκ ἔπαυσε εὐρακίεσθαι οἱ γε νεώτεροι, οὐδ' οἱ πρεσβύτεροι, πλὴν ἡ Μηδικὰ,) δεινὸν ἐφαίνετο· καὶ εἶδοκε τοῖς τε ἄλλοις, καὶ μάλιστα τῇ νεότητι, ἐπεξίεναι, καὶ μὴ περιορᾶν· κατὰ ξυστάσει τε γιγνόμενοι ἐν πολλῇ ἔριδι ἦσαν, οἱ μὲν καλεύοντες ἐξίεναι οἱ δὲ τινες οὐκ ἔαυτες. χρησμολόγοι τε ἦδον χρησμούς πατοίους, ὧν ἀκροᾶσθαι ὡς ἕκαστος ἄσχητο. οἱ τε Ἀχαρνολόμοι παρὰ σφίσι αὐτοῖς οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν εἶναι Ἀθηναιῶν, ὡς αὐτῶν ἡ γῆ ἐτέμνετο, ἐνήγον τὴν ἕξοδον μάλιστα παντὶ τε τρόπῳ ἀνηρέθιστο ἢ πόλις, καὶ τὸν Περικλέα ἐν δὲ γῆ εἶχον, καὶ ὧν παρήνυσσε πρότερον ἐμέμνηντο οὐδὲν, ἀλλ' ἐκάκιζον ὅτι στρατηγὸς ὧν οὐκ ἐπεξάγοι, αἰτιὸν τε σφίσι ἐνόμιζον πάντων ὧν ἔπασχον.

22. Περικλῆς δὲ ὄρων μὲν αὐτοὺς πρὸς τὸ παρὸν χαλπαίνοντας καὶ οὐ τὰ ἀριστα φρονούντας, πιστεύων δὲ ὄρθην γινώσκων περὶ τοῦ μὴ ἐπεξίεναι, ἐκκλησίαν τε οὐκ ἐποίησε αὐτῶν οὐδὲ ξύλλογον οὐδένα, τοῦ μὴ ὀργῆ τι μᾶλλον ἢ γνώμην ξυνελθόντας ἐξαμαρτεῖν, τὴν τε πόλιν ἐφύλασσε καὶ δι' ἡσυχίας μάλιστα ὅσον ἐδύνατο εἶχεν· ἱππέας μὲντοι ἐξέπεμπεν αὐτῶν τοῦ μὴ προδρομοὺς ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἐσπίπτοντας ἐς τοὺς ἀγρούς τοὺς ἐγγύς τῆς πόλεως κακουργεῖν. καὶ ἱππομαχία τε ἐνεγένετο βραχυσία ἐν Φρυγίῳ τῶν τε Ἀθηναίων τέλει ἐκ τῶν ἱππέων καὶ Θεσσαλοῖς μετ' αὐτῶν πρὸς τοὺς Βοιωτῶν ἱππέας, ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσαν ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Θεσσαλοὶ μέχρι οὗ, προσβροθηθέντων τοῖς Βοιωτοῖς τῶν ὀπλιτῶν, τῆς πᾶσι ἐγένετο αὐτῶν, καὶ ἀπέθανον τῶν Θεσσαλῶν καὶ Ἀθηναίων οὐ πολλοί· ἀνεύλοντο μὲντοι αὐτοὺς αὐθημερόν ἀσπόνδους. καὶ οἱ Πελοποννήσιοι τροπαῖον τῇ ὑστεραίᾳ ἔστησαν. ἡ δὲ βοήθεια αὕτη τῶν Θεσσαλῶν κατὰ τὸ καλαιὸν ξυμμαχικὸν ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις· καὶ ἀφίκοντο παρ' αὐτοὺς Λαριῶν, Φαρσάλων [Παράσιων,] Κρανῶν, Πυράσιων, Γυρτῶν, Φεραίων. ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν ἐκ μὲν Λαριῶν Πολυμήδης καὶ Ἀριστόνοιο ἀπὸ τῆς στάσεως ἐκείνης, ἐκ δὲ Φαρσαλῶν Μένων. ἦσαν καὶ τῶν ἄλλων κατὰ πόλεις ἄρχοντες.

23. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ οὐκ ἐπεξήσαν αὐτοὺς

22. ἐνεγένετο — ἐν Φρυγίῳ. Olim ἐγένετο. Illud praebent optimi codices Cass. Aug. It. Vat., quo proelium non apud Phrygia, sed in ipso vico commissum esse significatur, ut monet Poppo.

Παράσιοι — Πυράσιοι. Prius nomen e varietate scripturae posterioris ortum videtur. Parasii in Thessalia erant nulli, et Παράσιοι, quod nomen Gottleb. de coniectura receperat, ad Melienses pertinent. Vid. Poppo

Prol. T. I, 2. p. 310. Πυράσιοι in illo Cass. exstat, ceteri ut vulgo Πευρασιοι. Magnesia civitas erat Πευρασία et Παιρασιῖς, teste Steph. B. Cf. Popp. l. l. p. 311. Ceterum Thessalorum et Atheniensium antiq. societate vid. Herod. 5, 63. Thuc. 1, 102. 107. 4, 73.

ἀπὸ τῆς στάσεως ἐκείνης. Goeller. ex Popponis emendatione, codices parum adstipulantur, repositi ἐκείνης.

οἱ Ἀθηναῖοι ἐς μάχην, ἄφαντες ἐκ τῶν Ἀχαρνῶν, ἐδύοντο τῶν ὀντων τινὰς ἄλλους, τῶν μεταξὺ Πάριονος καὶ Βριλήσσου ὄρους. ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῆ, οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τὰς ἑκατὸν ναῦς περὶ Πελοπόννησον, ἄσπερ παρὰ σκευάζοντο, καὶ χιλίους ὀπλίτας ἐπ' αὐτῶν καὶ τοξότας τετρακοσίους. ἐστρατήρει δὲ Καρκίνος τε ὁ Ξενοτίμου καὶ Πρωτίτας ὁ Ἐπιπλέους καὶ Σακράτης ὁ Ἀντιγένοῦς. καὶ οἱ μὲν ἄφαντες τῇ παρασκευῇ ταύτῃ περιέπλεον· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι χρόνον ἐμμενῆσαντες ἐν τῇ Ἀττικῇ ὅσον εἶχον τὰ ἐπιτήδεια, ἀνεχώρησαν διὰ Βοιωτῶν, οὐχ ἤπερ ἐσέβαλον. παριόντες δὲ Ὠρωπὸν, τὴν γῆν τῆς Γραικῆς καλουμένην, ἣν νέμονται Ὠρωπιοὶ Ἀθηναίων παῖδες, ἐδήλωσαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς Πελοπόννησον διελεύθησαν κατὰ πόλεις ἕκαστος.

24. Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, οἱ Ἀθηναῖοι φυλακὰς κατέστησαν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὥσπερ δὴ ἐμελλόν διαπαντός τοῦ πολέμου φυλάξουσιν· καὶ χίλια τάλαντα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων ἔδοξεν αὐτοῖς ἐξαίρετα ποιησόμενοι χωρὶς θέσθαι καὶ μὴ ἀναλοῦν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν· ἣν δὲ τις εἶπε ἢ ἐπισηφίση κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα ἐς ἄλλο τι, ἣν μὴ οἱ πολέμιοι νηΐται στρατῶ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει, καὶ δεῖ ἀμύνασθαι, θάνατον ζημίαν ἐπέθειτο. τριήρεις τε μετ' αὐτῶν ἑκατὸν ἐξαιρέτους ἐποίησαντο κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον τὰς βελτίστας, καὶ τριηράρχους αὐταῖς· ὧν μὴ κησθῆναι μηδεμιᾶ ἐς ἄλλο τι ἢ μετὰ τῶν χρημάτων περὶ τοῦ αὐτοῦ κινδύνου, ἣν δεῖ.

25. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶ περὶ Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι, καὶ Κερκυραῖοι μετ' αὐτῶν, πενήτην ναυσὶ προσβεβηκότες, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων, ἄλλα τε ἑκάστην περιεπλέοντες, καὶ ἐς Μεθώνην τῆς Λακωνικῆς ἀποβάντες τῇ τεῖχει προσέβαλον ὄντι ἀσθενεῖ, καὶ ἀνθρώπων οὐκ ἐνόντων. ἐνῆγε δὲ περὶ τοὺς χώρους τούτους Βρασίδης ὁ Τέλλιδος, ἀπὸ Σααρτιάτης, φρουρὰν ἔχων· καὶ αἰσθόμενος ἐβοήθει τὰς ἐν τῷ χωρίῳ μετὰ ὀπλιτῶν ἑκατόν. διαδραμῶν δὲ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ἐσκαδασμένον κατὰ τὴν χώραν καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τετραμμένον, ἐσπίπτει ἐς τὴν Μεθώνην, καὶ ἄλλους τινὰς ἐν τῇ ἐσδρομῇ ἀπολέσας τῶν μετ' αὐτοῦ, τὴν πόλιν περιεποίησε, καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος πρώτος τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐπηνέθη ἐν Σπάρτῃ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἄφαντες παρέπλεον, καὶ σχόντες τῆς Ἠλείας ἐς Φειάν ἔβησαν τὴν γῆν ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ προσβηθῆσαντας τῶν ἐκ τῆς κοίτης Ἠλίδος τριακοσίους λογάδας καὶ τῶν αὐτόθεν ἐκ τῆς περιουκίδος Ἠλείων μάχη ἐκράτησαν. ἀνέμου δὲ κατιόντος

23. ἄσπερ παρὰ σκευάζοντο. Vid. supra c. 17 extr. Sed praeplacet lectio cod. Gr. ἄσπερ παρὰ σκευάζοντο iungitur.

ὅσον εἶχον. Sic libri optimi. Cf.

3, 1. Mox Γραικῆν ex Steph. Byz. recipiendum esse docuerunt Bredov. et Poppe Tom. I, 2. p. 263.

25. ἀνέμου δὲ κατιόντος, i. e. a terra ingruente vento.

μεγάλου, χειμαζόμενοι ἐν ἀλιμένῳ χωρίῳ, οἱ μὲν πολλοὶ ἐβησαν ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ περιέπλεον τὸν Ἰχθυῖν καλούμενην ἄκραν ἐς τὸν ἐν τῇ Φειᾷ λιμένα· οἱ δὲ Μεσσήνιοι ἐν τῷ τῷ καὶ ἄλλοι τινὲς οἱ οὐ δυνάμενοι ἐπιβῆναι, κατὰ γῆν πρήσαντες, τὴν Φειᾶν αἰροῦσι. καὶ ὕστερον αἷ τε νῆες πλεῦσασαι ἀναλαμβάνουσιν αὐτούς, καὶ ἐξανάγονται ἐκκλιπόντῃ Φειᾷ· καὶ τῶν Ἡλείων ἡ πολλὴ ἤδη στρατιὰ προσεβέβηθη κει. παραπλεύσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ ἄλλα χωρία ἐδήοντο.

26. Ἐπὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ Ἀθηναῖοι τρεῖς κοντὰ ναῦς ἐξέπεμψαν περὶ τὴν Λοκρίδα, καὶ Εὐβόλας ἀφ' οὐρακῆν. ἑστρατήγει δὲ αὐτῶν Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου. καὶ ἀποβάσεις ποιησάμενος τῆς τε παραθαλασσίου ἔστιν ἃ ἐδήλωσεν καὶ Θρόνιον εἶλεν· ὁμήρους τε ἔλαβεν αὐτῶν, καὶ ἐν Ἀλόϊ τοὺς βοηθήσαντας Λοκρῶν μάχῃ ἐκράτησεν.

27. Ἀνέστησαν δὲ καὶ Ἀργινῆταις τῷ αὐτῷ θέρει τοῦτο ἐξ Ἀργίνης Ἀθηναῖοι, αὐτούς τε καὶ καίδας καὶ γυναῖκας, ἐκ καλέσαντες οὐχ ἥμισυ τοῦ πολέμου σφίσισι αἰτίους εἶναι· καὶ τὴν Ἀργινῶν ἀσφαλέστερον ἐφαίνετο, τῇ Πελοποννήσῳ ἐπιχειρήσειν, αὐτῶν πέμψαντας ἐποίκους ἔχειν. καὶ ἐξέπεμψαν ὕστρον οὐ πολλῶν ἐς αὐτὴν τοὺς οἰκήτορας. ἐκπεσοῦσι δὲ τοῖς Ἀργινῆταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδωσαν Θυρέαν οἰκεῖν, καὶ τὴν γῆν νέμεσθαι, κατὰ τὸ Ἀθηναίων διάφορον, καὶ ὅτι σφοδρῶς ἐβλάστησαν ὑπὸ τὸν σεισμόν καὶ τῶν Ἑλλήτων τὴν ἐπανστασίαν. ἡ δὲ Θυράτις γῆ μεθορία τῆς Ἀργείας καὶ Λακεδαιμόνιαις ἐστίν, ἐπὶ θάλασσαν καθήκουσα. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἐταῦθα ᾤκησαν, οἱ δ' ἐσπάρησαν κατὰ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα.

28. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους νοσηρῶς κατὰ σελήνην, (ἃ περὶ καὶ μόνον δοκεῖ εἶναι γίνεσθαι δυνατόν,) ὁ ἥλιος ἐξέλειπε μετὰ μεσημβρίαν, καὶ πάλιν ἀνεπληρώθη, γενόμενος μηνιοδής, καὶ ἀστέρων τινῶν ἐκφανέντων.

29. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει Νυμφόδερον τὸν Πύθεω, ἃ δὲ ἀδελφὴν Σιτάλκῃς, δυνάμενος παρ' αὐτῶν μέγα, οἱ Ἀθηναῖοι πρότερον πολέμιον νομίζοντες πρόξενον ἐποίησαντο καὶ μετεπέμψαντο, βουλόμενοι Σιτάλκῃ σφίσι τὸν Τήρῳ, Θορακῶν βασιλέα, ξύμμαχον γενέσθαι. ὁ Τήρης οὗτος, ὁ τοῦ Σιτάλκου πατήρ, πρῶτος Ὀδρύσαις τε

27. καὶ ἐξέπεμψαν — τοὺς οἰκήτορας. Vid. Plutarch. in Pericl. c. 34. — Ἐποίκοι dicuntur coloni respecta eius loci, quo missi sunt; ἀποίκοι iidem vocantur ratione eius loci habita, unde abeunt. Sic probabiliter distinguit Krüger. ad Dionys. p. 101.

ἔπὸ τὸν σεισμόν. Vid. 1, 101.

28. νοσηρῶς κατὰ σελήνην. Κατὰ σελήνην ideo addit, quod primus civilis mensis dies, qui νοσηρῶς vulgo dicebatur, uno vel duobus tribusve diebus post verum interlunium

incidebat. Hoc igitur verum interlunium significat verbis κατὰ σελήνην adiectis. Vid. Ideler. Chronol. ceteric. Vol. I. p. 280. Huc videtur pertinere quae Cicero de Rep. 1, 16. narrat de Pericle; unde patet, Anaxagorae sententias nostro quidem Scriptore sed non vulgo notas fuisse. Cf. Biederman in eam partem plura disputatum, ut accuratiorum harum rescientiam veteribus defuisse contendit — γενόμενος μηνιοδής, anquam rursus impleteretur, corniculata videbatur et stellae apparebant.

31. Περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον τοῦ θέρους ποταῖα Ἀθηναῖοι πανδημίαι, αὐτοὶ καὶ οἱ μετριοὶ, ἐξέβαλον ἐς τὴν Μεγαρίδα, Περικλέους τοῦ Ξανδίππου στρατηγούντος. καὶ οἱ περ Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσίαι. (ἔτυγον γὰρ [ἦδη] ἐν Ἀργυλῇ ὄντες, ἐπ' οἴκου ἀνακομιζόμενοι,) ὡς ἦσθοντοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανστρατιᾷ ἐν Μεγάροις ὄντας, ἐπλευσαὶ παρ' αὐτοῦς, καὶ ξυνεμύθησαν. στρατάπεδόν τε μέγιστον δὲ τοῦτο ἀδρόαν Ἀθηναίων ἐγένετο, ἀκμαζούσης ἐπι τῆς πόλεως καὶ οὐκ ἀνεύθουρας. μάλιστα γὰρ ὀπλιτῶν οὐκ ἐλάσσον ἦσαν αὐτοὶ Ἀθηναῖοι. (χωρὶς δὲ αὐτοῖς οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ τοῖς ὀπλιτοῖς ἦσαν.) μετριοὶ δὲ ξυνεξέβαλον οὐκ ἐλάσσονα τριεξῆκοντα ὀπλιτῶν, χωρὶς δὲ ὁ ἄλλος ὄμιλος ψιλῶν οὐκ ὀλίγος. ἀγῶσαντες δὲ τὰ πολλὰ τῆς γῆς ἀνεχώρησαν. ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὑστερον ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ ἔτος ἑκάστου ἐξβολαὶ Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεγαρίδα, καὶ ἰσπείων καὶ πρῶστρατιᾶ, μέχρι οὗ Νίσαια ἐάλω ὑπ' Ἀθηναίων.

32. Ἐπειχθῆθη δὲ καὶ Ἀκαλάκτῃ ὑπ' Ἀθηναίων φρούριον τοῦ θέρους τούτου τελευταῖον, ἢ ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπούντιοις νῆσος ἐρημῆ πρότερον οὖσα, τοῦ μὴ ληστας ἐκπλέοντα ἐξ Ὀπούντος καὶ τῆς ἄλλης Λοκίδος κακουργεῖν τὴν Εὐβοίαν ταῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει τοῦτω μετὰ τὴν Πελοποννησίων ἐκ τῆ Ἀττικῆς ἀναχώρησιν ἐγένετο.

33. Τοῦ δ' ἐπιγεγενημένου χειμῶνος Εὐαργος ὁ Ἀκαρναίων βουλόμενος ἐς τὴν Ἀστικὸν κατελθεῖν, πλείους Κορινθίους τε σαράκοινα ναυαὶ καὶ πεντακοσίαις καὶ χίλοις ὀπλίταις ἑαυτὸ κατάγειν, πλείονας καὶ αὐτὸς ἐπικούρους τινας προεμισθεσάτο, ἦρχον δὲ τῆς στρατιᾶς Εὐφαιμίδας τε ὁ Ἀριστάνωμο καὶ Τιμόδεμος ὁ Τιμοκράτους καὶ Εὐμαχος ὁ Χρύσιδος. καὶ πλεύσαντες κατήγαγον καὶ τῆς ἄλλης Ἀκαρνανίας τῆς περὶ θάλασσαν ἑστίην ἢ χωρὶς βουλόμενοι προσκρηθῆσθαι, καὶ περιρθεῖντες, ὡς οὐκ ἠδύναντο, ἀπέπλευον ἐπ' οἴκου σφόντες. ἐν τῷ παραλίῳ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἀπάσθιν ποιησάμενοι ἐπὶ τὴν Κρανίαν γῆν, ἀπατηθέντες ὑπ' αὐτῶν, ἐξ ὁμολογίας τινὸς ἄνδρος τε ἀποβάλλουσι σφῶν αὐτῶν, ἐπιθεμέντων ἀπροσδοκί τοις τῶν Κρανίων, καὶ βιαιότερον ἀναγαγόμενοι ἐκομισθῆσα ἐπ' οἴκου.

34. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι οἱ Ἀθηναῖοι, τῷ πατρὶ νόμῳ χροῖμενοι, δημοσίᾳ ταφῆς ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρώτων ἀποθανόντων, τρόπῳ τοιούτῳ. τὰ μὲν ὅστις

31. ἄλλαι — ἐσθλαί, et binæ quidem quotannis. Vid. infra 4. 96. cf. Plutarch. in Pericle, c. 80. Ex decreto publico instabant Athenienses στρατηγῶν, ὅσοι καὶ δις ἀπὸ πᾶν ἔτος εἰς τὴν Μεγαρικήν ἐξέβαλλον. — Νίσαια ἐάλω. Vid. 4. 69.

34. δημοσίᾳ ταφῆς ἐποιήσαντο. Estatis, nos propriis Atheniensium. Nam Romæ quidem lau-

dabant mortuos privatim et singulis non publica omnes in bello pro patri defunctos. Mors erigo a tempore Persici belli repetenda. Vid. Diod. Sic. II 83. Dionys. Hal. Ant. Rom. 5. 17. C Wolf. ad Demosth. Leptin. p. 362. Estant praeter Thucydidis λόγον ἐπιπέποιον hodie alii tres, unus in Platoni Menexeno, alter Lysias, tertius Demostheni falso tribuitur.

προτίθεται τῶν ἀπογεγομένων προτερτα σπηγὴν ποιήσαντες, καὶ ἐπιφέρει τῷ αὐτοῦ ἕκαστος, ἢν τι βούληται. ἐπειδὴν δὲ ἡ ἐκφορά ἢ, λάφου καὶ κυκαρισθείας ἀγούσιν ἀμαθαί, φυλῆς καὶ στήθης μίαν· ἕρπει δὲ τὰ ὄσα, ἢς ἕκαστος ἦν φυλῆς. μία δὲ κλίση κατὰ φέρται, ἰστρομένη, τῶν ἀφανῶν, εἰ ἂν μὴ ἐφ- ραδῶσιν ἐς ἀναίρεσιν. ξυναφίρει δὲ ὁ βουλόμενος καὶ ἄστῶν καὶ ξένων, καὶ γυναῖκες κάρυσιν αἰ προσήκουσαι ἐπὶ τῶν τά- ρων, ὀλοφυρόμεναι. τιθίσαι οὖν ἐς τὸ δημόσιον σῆμα, ὃ εἶναι ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστείου τῆς πόλεως· καὶ αἰεὶ ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων, κλήν γε τοὺς ἐν Μα- ραθῶν· ἐκείνων δὲ διακρεπὴν τὴν ἀρετὴν κολιαντες αὐτοῦ καὶ τὸν τάφον ἐκοίρησαν. ἐπειδὴν δὲ κρύψασαι γῆ, ἀνήρ ἤρημένος τὰ τῆς πόλεως, ὃς ἂν γνώμη τε δεκτὴ μὴ ἀξύνετος εἶναι, καὶ ἐξώσει προήκη, λέγει ἐκ' αὐτοῖς ἕκαστον τὸν πρόκοινα. μετὰ δὲ τοῦτο ἀπέρχονται. ὡς μὲν θάπτουσι· καὶ διὰ παντός τοῦ πολέμου, ὅποτε ξυμβαίη αὐτοῖς, ἐχρῶντο τῷ νόμῳ. ἐπὶ δ' οὖν τοῖς πρώτοις τοῖςδε Περικλῆς ὁ Ξανθίππου ἠρόδη λέγειν. καὶ ἐπειδὴ καίρος ἐλάμβανε, προελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ἄηλον πεποιημένον, ὅπως ἀκούοντο ὡς ἐπὶ πλειστον τοῦ ὀμ- λου, ἔλεγε τοιαῦτα.

35. „Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε εἰρηκότων ἦδη ἕκαστουσι τὸν προθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θάπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δ' ἀρ- κούν ἂν ἰδοῦναι εἶναι, ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργα γενομένων, ἔργα καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμὰς, (οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὄρατε,) καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετῶν κινδυνεύεσθαι εὐ τε καὶ χειρὸν εἰκόντι πιστευθῆναι. μετὸν γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν, ἐν ᾧ μόλις καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιούται. ὃ τε γὰρ ξυναίθεος καὶ εὐνοῦς, ἀχροατῆς

προτερτα, τῇ τρίτῃ ἐπάνω ἡμέρᾳ, δὴδ. ἐπιφέρειεν (Int. τάφῳ τοῦτος,) καὶ inferius affertur. Paulo inferius ση- με Hesych. expricit τῆς, μνημα- hoc erat in Ceramico extra urbem. Vid. Meursius in Ceramico gem. c. 22. ἐπειδὴ καίρος ἐλάμβανε, h. e. cum tempus appropriasset. Bekk. a G. H. Vat. G. H. recepit καίροσ. locum Dionysii A. R. 10. p. 2141. af- fert Goell. ἐπεὶ δὲ κατελάμβανεσθαι ὁ τὸν ἀρχαίους καίρος.

35. τὸν πρόσθεντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον. οἱ πολλοὶ καὶ ἐν τῷ δημοτικῷ βιβλίῳ ἐπιφέρειεν (Int. τάφῳ τοῦτος,) καὶ inferius affertur. Paulo inferius ση- με Hesych. expricit τῆς, μνημα- hoc erat in Ceramico extra urbem. Vid. Meursius in Ceramico gem. c. 22. ἐπειδὴ καίρος ἐλάμβανε, h. e. cum tempus appropriasset. Bekk. a G. H. Vat. G. H. recepit καίροσ. locum Dionysii A. R. 10. p. 2141. af- fert Goell. ἐπεὶ δὲ κατελάμβανεσθαι ὁ τὸν ἀρχαίους καίρος.

καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ — πρ- οτευθῆναι. Sententia: Neque in uno viro, sive apte loquatur, sive non apte, multorum virtutis fidem periculi-

tari debere. Verba ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ per attractionem coniuncta: sūnt· cum κιν- δυνεύεσθαι, cum propria hic sit ver- borum ordo: καὶ μὴ κινδυνεύεσθαι πολλῶν ἀρετῶν, (ὡςτε) πιστευθῆναι ἐνὶ ἀνδρὶ, εὐ τε καὶ χειρὸν εἰκόντι. — μετρίως εἰπεῖν est symmetrice, apte, rei accommodate dicere, ita ut in neutram partem a veritate discedas, neque nimis nec parum laudando, ἐν ᾧ αὐτὴ non referendum est ad με- τρίως εἰπεῖν, sed valet quia in re, in quo, ubi. Ita enim non rationi mode- rate dicendi, sed ipsius rei conditioni vitio vertitur, quod orationi fides ne- getur. — δόκησις τῆς ἀληθείας est veritatis opinio. „In quo vix certa opinione imbuuntur, qui audiunt, vera ab oratore praedicari.“ Sallust. Catil. c. 3. Arrium videtur res gestas scri- bere: primum quod facta dictis sunt observanda: deinde quia praeterita,

ρήσας και οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ ἐν Ἄργει καταστάσει, Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω, ἐν τῷ Ἀμπρακικῷ κόλπῳ ὁμώνυμον τῇ ἔστι τοῦ πατρὶδι Ἄργος ὀνομάσας. καὶ ἦν ἡ πόλις αὕτη μεγίστη τῆς Ἀμφιλοχίας, καὶ τοὺς δυνατωτάτους εἶχεν οἰκητορας. ὑπὲρ ξυμπορῶν δὲ πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον κισζόμενοι Ἀμπρακιάτας, ὁμόρους ὄντας τῇ Ἀμφιλοχίῃ, ξυνοίκους ἐπηγάγοντι καὶ ἑλληρισθησαν τὴν νῦν γλῶσσαν τότε πρῶτον ἀπὸ τῶν Ἀμπρακιωτῶν ξυνοικησάντων· οἱ δὲ ἄλλοι Ἀμφίλοχοι βάθρα εἰσιν. ἐκβάλλουσιν οὖν τοὺς Ἀργεῖους οἱ Ἀμπρακιάται χρόνῳ καὶ αὐτοὶ ἴσχουσι τὴν πόλιν. οἱ δ' Ἀμφίλοχοι, γενομένου τοιούτου, διδώσιν ἑαυτοὺς Ἀκαρνᾶσι, καὶ προσπαρακαλέσαντι ἀμφοτέρω Ἀθηναίους, οἳ αὐτοῖς Φορμίωνα τε στρατηγὸν ἔπεμψαν καὶ ναῦς τριάκοντα, ἀφικομένον δὲ τοῦ Φορμίωνα αἰρούσι κατὰ κράτος Ἄργος, καὶ τοὺς Ἀμπρακιάτας ἠνδρὶ πόδισαν· κοινῇ τε ᾤκησαν αὐτὸ Ἀμφίλοχοι καὶ Ἀκαρνᾶνες μετὰ δὲ τούτου ἡ ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον Ἀθηναίοις καὶ Ἀκαρνᾶσιν. οἱ δὲ Ἀμπρακιάται τὴν μὲν ἔχθραν ἐς τοὺς Ἀργεῖοι ἀπὸ τοῦ ἀνδραποδισμοῦ σφῶν αὐτῶν πρῶτον ἐποιήσαν ὕστερον δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τήνδε τὴν στρατείαν ποιοῦνται αἰτῶν τε καὶ Χαόνων καὶ ἄλλων τινῶν τῶν πλησιοχώρων βασιλέων· ἐλθόντες τε πρὸς τὸ Ἄργος τῆς μὲν χώρας ἐκράτου τὴν δὲ πόλιν ὡς οὐκ ἐδύναντο εἰλεῖν προσβαλόντες, ἀπεχώρσαν ἐκ' οἴκου, καὶ διελύθησαν κατὰ ἔθνη. τσαυτὰ μὲν ἐν τῷ θέρει ἐγένετο.

69. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἀθηναῖοι ναῦς ἔστειλαν εἰκοσι μὲν περὶ Πελοπόννησον καὶ Φορμίωνα στρατηγόν· ὃς ὁρμώμενος ἐκ Ναυπάκτου φυλακὴν εἶχε μὴτ' ἐκπλεῖν· Κορίνθου καὶ τοῦ Κρισαίου κόλπου μηδένα, μὴτ' ἐσπλεῖν· ἐτέρως δὲ ἕξ ἐπὶ Καρίας καὶ Λυκίας καὶ Μελήσανδρον στρατηγόν, ὅπως ταυτὰ τε ἀργυρολογῶσι, καὶ τὸ ληστικὸν τὰ Πελοποννησίων μὴ ἐῷσιν αὐτόθεν ὁρμώμενον βλάπτειν τὰ πλοῦν τῶν ὀλκᾶδων τῶν ἀπὸ Φασήλιδος καὶ Φοινίκης καὶ τῶν ἐκείθεν ἡπείρου. ἀναβὰς δὲ στρατιᾷ Ἀθηναίων τε τῶν αἰετῶν νεῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς τὴν Λυκίαν ὁ Μελήσανδρος ἀποθνήσκει, καὶ τῆς στρατιᾶς μέρος τι διεφθίρε, νικηθεὶς μάχῃ.

70. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Ποτιδαιᾶται, ἐπειδὴ οὐκέτι ἐδύναντο πολιορκούμενοι ἀντέχειν, ἀλλ' αἴ τε ἐς τὴν Ἀτικὴν ἐσβολαὶ Πελοποννησίων οὐδὲν μᾶλλον ἀπαντίσασαν τοῖς Ἀθηναίοις, ὃ τε σίτος ἐπελελοίπει, καὶ ἄλλα τε πολλὰ ἔπευ

68. καὶ ἑλληρισθησαν. Sic libri omnes et scripti et editi, praeter recentissimas Bekk. et Popp. edd., quae cum Lobeck. ad Phryn. p. 380. ἑλληρισθησαν exhibuerunt. Vulgatum tueretur Butt. Gram. max. II. p. 416. Paulo ante verba οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ ἐν Ἄργει καταστάσει refer ad Eriphytes matris caedem, a

fratre Amphilochi, Alcmaeone, in patris Amphiarai patrata. Cf. inl. c. 102. Apollod. III, 6, 2. 7, 2 et 5

καὶ προσπαρακαλέσαντες. Hoc participium iungendum est cum sequenti verbo αἰρούσι, ideoque mihi plene interpungendum post τριάκοντα. Cf. ad 4, 40.

ἤπειτα αὐτόθι ἤδη βράβειος περί ἀναγκῆς, καὶ τινες καὶ ἀλλήλων ἐγένεοντο, οὕτω δὲ λόγους προσφέρουσι περὶ ξυμβάσεως τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων τοῖς ἐπὶ σφίσι τεταγμένους, Ξενοφῶντι τε τῷ Εὐριπίδου, καὶ Ἐστιοδώρῳ τῷ Ἀριστοκλείδου, καὶ Φανομάχῳ τῷ Καλλιμάχου. οἱ δὲ προσεδέξαντο, ὁρῶντες μὲν τῆς στρατιᾶς τὴν ταλαιπωρίαν ἐν χωρῷ χειμερινῷ, ἀναλασκίας τε ἤδη τῆς πόλεως διςχίλια τάλαντα ἐς τὴν πολιορκίαν. ἐπὶ τοῖσδε οὖν ξυνέβησαν, ἐξελεῖν αὐτοὺς καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς ἐπικούρους, ξὺν ἐνὶ ἱματίῳ, ἡναικάς δὲ ξὺν δυοῖν, καὶ ἀργυρίῳν τι ῥητὸν ἔχοντας ἐφόδιον. καὶ οἱ μὲν ὑπόσπονδοι ἐξήλθον ἐπὶ τὴν Χαλκιδικήν, καὶ πᾶσις ἢ ἐδύνατο Ἀθηναῖοι δὲ τοὺς τε στρατηγούς ἐπητιάσατο, ὅτι ἄνευ αὐτῶν ξυνέβησαν, (ἐνόμιζον γὰρ ἂν κρατῆσαι τῆς πόλεως ἢ ἐβούλοντο,) καὶ ὕστερον ἐποίκους ἑαυτῶν ἔπεμφαν ἐς τὴν Ποτιδαίαν, καὶ κατώκισαν. ταῦτα μὲν ἐν τῷ χειμῶνι ἐγένετο· καὶ τὸ δευτέρου ἐτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ἐν Θουκυδίδῃς ξυνέγραψε.

71. Τοῦ δ' ἐπιμνημονεύοντος θέρους οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἐς μὲν τὴν Ἀττικὴν οὐκ ἐξέβαλον, ἐστράτευσαν δ' ἐπὶ Πλαταιάν. ἤγειτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, καὶ καθίσας τὸν στρατὸν ἐμελλε δηλώσειν τὴν γῆν· οἱ δὲ Πλαταιῆς εὐθύς πρῆσθεις πέμψαντες πρὸς αὐτὸν ἄνευ τοιαύτης. „Ἀρχίδαμε καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε, οὐδ' ἄξια οὐτε νῦν οὐτε πατέρων ἂν ἴσθε, ἐς γῆν τὴν Πλαταιέων στρατεύοντες. Πανσανίας γὰρ ὁ Κλεομβρότου, Λακεδαιμόνιος, ἔλευθερώσας τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν Μήδων μετὰ ἑλλήνων τῶν ἐδελθησάντων ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης, ἢ παρ' ἡμῖν ἐγένετο, θύσας ἐν τῇ Πλαταιέων ἀγορᾷ Διὶ Κλεοβρότῳ ἱερά καὶ ξυγκάλεσας πάντας τοὺς ξυμμάχους ἀπεδίδομεν Πλαταιεῦσι γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέρην ἔχοντας αὐτονόμους οἰκεῖν, στρατεύσαι τε μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ' αὐτούς, ἢ ἐπὶ δουλείᾳ· εἰ δὲ μὴ, ἀμύνειν τοὺς παρόντας ξυμμάχους καὶ δύναμιν. τάδε μὲν ἡμῖν πατέρες οἱ ὑμέτεροι ἔδοσαν ἀρετῆς ἕνεκα καὶ προθυμίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς κινδύνοις γενόμενης· ὑμεῖς δὲ τάναντία δοῦτε. μετὰ γὰρ Θηβαίων τῶν ἡμῖν ἐχθίστων ἐπὶ δουλείᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἤκατε. μάρτυρας δὲ τοὺς τοὺς τε ὀρκίους τότε γενομένους ποιούμενοι, καὶ τοὺς πατέρας καὶ ἡμετέρους ἐγγωρίους, λέγομεν ὑμῖν ἵνα γῆν τὴν Πλαταιίδα μὴ ἀδικεῖν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὀρκίους, εἴαν δὲ οἰκεῖν αὐτονόμους, καθάπερ Πανσανίας ἐδικαίωσε.“

72. Τοσαῦτα εἰπόντων Πλαταιέων, Ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν λέγει· „Δίκαια λέγετε, ὦ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἣν ποιῆτε ὁμοίως λόγοις. καθάπερ γὰρ Πανσανίας ὑμῖν παρέδωκεν, αὐτοὶ ἐαυτονομείσθε, καὶ τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε, ὅσοι μετακρίνοντες τῶν τότε κινδύνων ὑμῖν τε ξυνώμοσαν, καὶ εἰδὶ νῦν

70. καὶ ἀλλήλων ἐγένεοντο. ἰερῶν ἀλλήλων. Μοχ ὁ ῥῶντες μὲν ἐκ 8, 81. διέφθαιραν αὐτοῦ ἐν τῷ — τέ expr̄catum supra c. 65 sub fin.

ὅτι Ἀθηναίους· παρασκευή τε τοσούτοις καὶ πόλιμος γεγέννηται αὐτῶν ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερωσέως. ἥς πάσιστα μὲν μεσχόντες καὶ αὐτοὶ ἐμμείνατε τοῖς ὅρκοις· εἰ δὲ μὴ, ἔπειτα τὸ πρότερον ἤδη προὐκαλεσάμεθα, ἡσυχίαν ἔχετε, νεμόμεθα τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, καὶ ἔστε μὴδὲ μεθ' ἑτέρων, δέχεσθε ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ δὲ μὴδ' ἑτέρους. καὶ τι ἡμῖν ἀρκέσει.“ Ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοσαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Πταιέων πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα ἐσηλθον ἐς τὴν πόλιν, καὶ τῷ πλήθει τὰ φηθέντα κοινώσαντες ἀπεκρίναντο αὐτῷ ὅτι ἀνάστα σφίσι εἴη κοιεῖν ἢ προκαλεῖται ἄνευ Ἀθηναίων· καὶ γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκες παρ' ἐκείνοις εἴησαν· δεδιέναι δὲ περὶ τῆ πάσης πόλει, μὴ, ἐκείνων ἀποχωρησάντων, Ἀθηναῖοι ἐλθόντες σφίσι οὐκ ἐπιτρέψουσιν, ἢ Θηβαίους, ὡς ἑνοχοὶ ὄντες κατὰ τὸ ἀμφοτέρους δέχεσθαι, αὐτοῖς σφῶν τὴν πόλιν κρούσωσι καταλαβεῖν. ὁ δὲ, θαρσύνων αὐτούς, πρὸς ταῦτα ἔφη· Ὑμεῖς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίαν ἡμῖν παράδοτε τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ γῆς ὄρους ἀποδείξατε, καὶ δένδρα ἀριθμῶν ὑμέτερα, καὶ ἄλλο εἴ τι δυνατόν ἐς ἀριθμὸν ἔλθειν· αὐτοὶ δὲ μεταχωρήσατε ὅσοι βούλησθε, ἕως ἂν ὁ πόλεμος ἦ· ἐπιθὰν δὲ παρελθῆ, ἀποθασόμεν ὑμῖν, ἢ ἂν παραλάβωμεν. μὴ δὲ τοῦδε ἔξομεν παρὰκατωθήκην, ἐργαζόμενοι καὶ φορᾶν ἐρῶντες, ἢ ἂν ὑμῖν μέλλῃ ἱκανῆ ἔσεσθαι.“

73. Οἱ δ' ἀκούσαντες ἐσηλθον αὐτοῖς ἐς τὴν πόλιν, καὶ βουλευσάμενοι μετὰ τοῦ πλήθους ἔλεξαν ὅτι βούλονται, προκαλεῖται, Ἀθηναίους κοινώσαι πρώτον, καὶ ἢν κείνοι αὐτοῖς, κοιεῖν ταῦτα· μέχρι δὲ τούτου σπείσασθαι σφίσι ἐκέλευον, καὶ τὴν γῆν μὴ ὀχεῖν. ὁ δὲ ἡμέρας τε ἐσπέισατο ἐν αἷς εἰκὸς ἦν κομισθῆναι, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἔεμμεν. ἔλθοντες δὲ οἱ Πλαταιῆς πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ βουλευσάμενοι μετ' αὐτῶν, πάλιν ἦλθον ἀπαγγέλλοντες τοῖς ἐν πόλει τοιαῦτα· „Οὐτ' ἐν τῷ προτοῦ χρόνῳ, ὃ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἀπ' οὗ ζύμμαχον ἐγενόμεθα, Ἀθηναῖοι φασὶν ἐν ὀνόματι ἡμᾶς πρὸςθεσθαι ἀδικουμένους, οὐτὲ νῦν περιώψασθαι, βουλήσασθαι δὲ κατὰ δύναμιν. ἐπισκήπτουσί τε ὑμῖν πρὸς τῶν δεικνύων, οὓς οἱ πατέρες ἄμωσαν, μὴδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ζήτησιν.“

72. καὶ τὰς. ἡμῖν ἀρκέσει. Olim legebatur ἀρκέσει. Illud codices non pauci cum Dionys. Hal. praebent, et ad sententiam sane aptus est. Etiam supra 1, 93. in ἀρκέσειν futuram Atticam neglectam vidimus. εἴησαν. Sic pro εἴην etiam infra 6, 96. Optativus praecedenti γὰρ non convenire videtur; dicendum enim aut ὅτι — εἴησαν, aut καί τις γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκας — εἴηαι. Cf. Krüger. ad Dion. Hal. p. 169. qui aliquot similes locos apposuit. Xen. Hellen. VI, 5, 86. Ὁ πλείστος ἦν λόγος, ὡς κατὰ

τοὺς δευτέρους βουλήσασθαι. οὐτὲν ἀδικουμένων σφῶν, ἐπισκεπτοῦσι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ μετ' αὐτῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις. VII, 1, 23. Ὁ δὲ ἐπέπλησε φρονήματος τοὺς Ἀρκάδας, λέγων ὡς μόνοις αὐτοῖς Πλαταιῆς πόννησας παρὰ εἴη· μόνοι γὰρ ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐπὶ αὐτῶν οἰκίαν. Cf. Thucyd. 8, 51. ἐξάγγελος γίγνεται ὡς πόλιμοι μέλλουσιν — ἐπισκεπτοῦσι τὰ θεράτοκέδρα, καὶ ταῦτα σαφῶς κενομένους εἴη. Ubi tantum tractus est ab indicativo ad optativo Adde Demosth. Olynth. I. p. 15. ἡμῖν

74. Τοιαῦτα τῶν παρῆθεν ἀπαγγελλόμενων, οἱ Πλαταιῆς
 ἐβούλευσαντο Ἀθηναίους μὴ προδικῶσαι, ἀλλ' ἀνέχεσθαι καὶ
 γῆν τενομένην, εἰ δεῖ, οὐρανίας, καὶ ἄλλο κάσχοντας, ὅ τι
 ἐν συμβαίῳ ἐξελεύειν τε μηδένα ἐτι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τείχους
 ἀποκρίνασθαι ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιῆν ἔστιν ἢ Λακεδαιμό-
 νιοι προκαλοῦνται. ὡς δὲ ἀπεκρίναντο, ἐντέθεν δὴ πρῶτον
 μὲν ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ἡρώων τῶν ἐγγωρίων Ἀρ-
 ριδάρος ὁ βασιλεὺς κατέστη, λέγων ὡς· „Θεοί, ὅσοι γῆν τὴν
 Πλαταιδα ἔχετε, καὶ ἦραες, ξυνίστορες ἴσπε, ὅτι οὔτε τὴν
 ἐγγὴν ἀδικῶς, ἐλλειπόντων τῶνδε πρότερον τὸ ξυνώμοτον, ἐπὶ
 γῆν τήνδε ἤλαθον, ἐν ἧ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐξάμενοι ὑπὸν
 Μήδων ἐκράτησαν, καὶ παρέσχετε αὐτὴν εὐμενῆ ἐναγωνίως αἰ-
 νῶς· Ἐλλήσιν, οὔτε νῦν, ἦν τι ποιῶμεν, ἀδικήσομεν· προπα-
 κτάμενοι γὰρ πολλὰ καὶ εἰκότα, οὐ τυγχάνομεν. ξυγγνώμους
 ἔε ἴστε τῆς μὲν ἀδικίας κολάζεσθαι τοῖς ὑπάρχουσι πρότεροις,
 τῆς δὲ κριμίας τυγχάνειν τοῖς ἐπιφέρουσι νόμιμως.“

75. Τοιαῦτα ἐπιδικάσας καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρα-
 τῶν καὶ πρῶτον μὲν περιεσταυρώσεν αὐτοῦς τοῖς δένδροισιν,
 ἔκοψεν, τοῦ μηδένα ἐτι ἐξίσται· ἔπειτα γῶμα ἔχον πρὸς
 ἡν πόλεον, ἐλείποντες τειχίστην ἀφῆσιν ἔσεσθαι αὐτῶν, στρα-
 τήματος τοσοῦτου ἐργαζομένου. ξύλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ
 τοῦ Κιθαιρώωνος παρακοδόμου ἐκατέρωθεν, φορητῶν ἀντι-
 πῶν τήντες, ὡς μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πόλεον τὸ γῶμα. ἐφό-
 ρον δὲ ὕλην ἐς αὐτὸ καὶ λίθους καὶ γῆν, καὶ εἰ τι ἄλλο ἀνί-
 κτων μὲλλον ἐπιβαλλόμενον. ἡμέρας δὲ ἔχον ἐβδομηκότα καὶ
 ἡμέρας ξυνεχῶς, διηρημένοι κατ' ἀναπαύλας, ὥστε τοὺς μὲν
 φερεῖν, τοὺς δὲ ὑπὸν τε καὶ σίτον ἀφῆσθαι· Λακεδαιμονίων
 οἱ ξυναγοὶ ἐκάστης πόλεως ξυνεφεστώτες ἠνάγκαζον ἐς τὸ

μὴ ἐργῆν κινῶν ὡς οὐδὲ κοῦρῶν ἐ-
 λῆος καὶ τῆς ἀγορῆς ἐτι δεσποῖαν
 ἀπὸ καρπῶσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τὰ
 ἑταίων ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν,
 ἢ φίλων λαμβάνων.

74. εἰ δεῖ, ὁρῶντας. Accusati-
 onem pendet ex interposito δεῖ, cum
 ἑταίρια ὁρῶντας scribendum fuisset.
 Ed. Lobock. ad Phryn. p. 755. Thes.
 1, 68. πρὸς ἀνδρας — ἀποκρίτους
 ἡμῶν καὶ ἡμῶν.

ἐλλειπόντων τῶνδε. Codd.
 Pal. Reg. E. Vind. Mosq. Ar.
 Ed. Thom. Mag. in συνώμοτον inae-
 quat δὲ post ἑλλειπόντων, quod Goel-
 ner. recepit, Pappo uncis inclusit. In
 Ed. et H. pro τῶνδε solum δὲ le-
 gitur, sicut in Laur. δὲ τῶν. Itaque
 verbatim est h. l., et vulgata, etiam
 in se satis apta, videtur servanda.
 τὴν κατέσχετε αὐτήν. Trans-
 positam a structura pronominis relativi ad
 constructionem per demonstrativum. —
 ἡμεῖν, benignam, propitiam, in-

tellige τοῖς ἑλλήσιν. Tribuit terras,
 quod proprie de diis ἐγγωρίοις dicitur.

75. ἐπιδικάσας, Schol. κατε-
 ξάμενος, deos invocans, non furorē
 correptus, ut Suidas explicat. Μοκ
 δὲ ἐνδρῶσιν (a nom. inusitate τὸ δέν-
 δρον) pro δένδροις apud Atticos in
 usu erat. Vid. Buttm. Gr. max. p. 230.
 — Μοκ ἀντῶν, int. Πλαταιέων,
 quod praecedit ἡν πόλεον. Sic 1, 136.
 φεῖται ἐς Κίρηνων, ἂν αὐτῶν ξυνα-
 γέτης.

ἐκατέρωθεν, int. τοῦ γῶματος.
 Utrimque aggerem muniebant, ita ut
 ἀντι τοίχων essent ligna, storearum
 instar (φορητῶν, i. e. ut ligna alia
 recta in longitudinem, alia in obliquum
 ponerentur) composita.

ξυναγοὶ. Singularum civitatum
 consociatarum millibus praeter ipsorum
 praefectum Lacedaemonium dux prae-
 erat. De forma voc. ξυναγός vid. Lo-
 beck. ad Phryn. p. 430. „Imprimis,
 inquit, mihi animadvertissae video, vo-

ἔργον. οἱ δὲ Πλαταιῆς ὄραντες τὸ χῶμα αἰσθόμενον, ἐβύλιον τείχος ξυμβάντες καὶ ἐπιστήσαντες τῷ ἑαυτῶν τείχει ἢ προεσχούτο, ἐσφυροδόμου ἐς αὐτὸ πλῆθους, ἐκ τῶν ἐγγύς οἰκιστὰς καθαιρούντες. ξύνδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, τοῦ μὴ ὑπὸν γιγνόμενον, ἀσθενῆς εἶναι τὸ οἰκοδόμημα καὶ προκαλύματα εἶχε δέφρσις καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους καὶ τὰ ξύλα μήτε πυροφόροις οἰστοῖς βάλλεσθαι, ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι. ἤρτετο δὲ τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέγα, καὶ τὸ χῶμα ἐσχυροτάτερον ἀντανῆει αὐτῷ. καὶ οἱ Πλαταιῆς τοιόνδε τι ἐπινοοῦσι· διαλόντες τοῦ τείχους ἢ προσέπιπτε τὸ χῶμα, ἐσφυροῦν τὴν γῆν.

76. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι, ἐν ταρσοῖς καὶ μὲν πηλὸν ἐνελλόντες ἐπέβαλον ἐς τὸ διηρημένον, ὅπως μὲν διαχωόμενον, ὡς περὶ ἢ γῆ, φοροῖτο. οἱ δὲ ταυτὴ ἀποκλιθόμενον χούτο μὲν ἐπέσχον, ὑπονομον δ' ἐκ τῆς πόλεως ὀρύξαντες καὶ ξυντεκμηράμενοι ὑπὸ τὸ χῶμα, ὑπέϊκον αὐτοῖς παρὰ σφίτων χούων· καὶ ἐλάσανον ἐπὶ πολὺ τοὺς ἔξω, ὥστ' ἐπιβάλλοντας ἤσσαν ἀνύτων, ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χῶματος καὶ ἰζάνοντος αἰεὶ ἐπὶ τὸ κωοῦμενον, δεδιότες δὲ μὴ οὐδ' οὐτὸ δύνανται ὀλλοῖν πρὸς κολλοὺς ἀντέχειν, προσεπιξέουσι τὸ τὸ μὲν μέγα οἰκοδόμημα ἐπαύσαντο ἐργαζόμενοι τὸ κατὰ τὸ χῶμα, ἐνθεν δὲ καὶ ἐνθεν αὐτοῦ, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ βραχέος τείχους, ἐκ τοῦ ἐντὸς μνησοιδῆς ἐς τὴν πόλιν προσφυροδόμου ὅπως, εἰ τὸ μέγα τείχος ἀλίσκοιτο, τοῦτ' ἀντέχοι, καὶ δὲ τοὺς ἐναντίους αὐτοῖς πρὸς αὐτὸ χούων, καὶ προχωροῦντας εἰς διπλασίον τε κόνον ἔχων, καὶ ἐν ἀμφιβόλῳ μᾶλλον γίνεσθαι ἅμα δὲ τῇ χάσει καὶ μηχανὰς προσῆγον τῇ πόλει οἱ Πελοποννήσιοι· μίαν μὲν, ἢ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος, κατὰ τὸ χῶμα προσαχθεῖσα, ἐπὶ μέγα τε κατέσεισε, καὶ τοὺς Πλαταιῆς ἐφόβησεν· ἄλλας δὲ ἄλλη τοῦ τείχους, ἃς βρόχους τε περιβάλλοντες ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς, καὶ δοκοῦς μεγάλας ἀρτήσαντες

cabula musica, palaestrica et militaria, quarum rerum scientia florebat Graecia Doricensis, dorice colorata esse, vellet ipsum illud λοχαγός et εὐραγός et εὐραγός et χοραγός, quae Athenis quidem omnia, nedom in communi dialecto colorum mutarant, et hinc ad Romanos transfusa tum quoque tenoris sui permanerunt.¹⁴

οἰστοῖς. Atticam formam οἰστοῖς primus Bekk. in minore edit. exhibuit, haud dubie recte.

διαλόντες τοῦ τείχους ἢ πρ. τ. γ. Vid. Matth. Gr. §. 354. (321.).

76. διαχωόμενον, int. τοῦτο δ' ἐπέβαλον, τὸ ἐσβεβλημένον. Cf. 2, 3. ἐν ἀντὶ τείχους ἢ. cap. 56. καὶ ἐπιεδῆ ἱστοῖα ἦν.

τοῦτο μὲν ἐπέσχον. Pal. It.

Vat. E. Valla ἔσχυρον. Sed ἐπέσχον quamquam rarius cum accusativo quam cum genitivo iungitur, tamen sic reperitur 6, 63. τὴν ἰσηλίαν καὶ τὴν καὶ σικυθίαν ἐπέσχον. cf. 7, 83. ἐπέσχον ἐφ' ἑαυτοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν. Mox ξυντεκμηράμενοι Schol. explicat δὲ ἀντεκμηροῦ τινὸς ἐργάται νοι ὑπὸ τὸ χῶματιον.

ἐνθεν δὲ καὶ ἐνθεν — προσφυροδόμου. In circulo ampliore aliqui muri novum ita extruebant, ut ab utroque altioris aedificii sine a breviori muro introrsum ducerent in urbem, lunae falcatae non absimilis. — ἐν ἀμφιβόλῳ γίνεσθαι Schol. ἐκατέρωθεν βάλλεσθαι.

ἀνέκλων, i. e. reflectebant, aut edebant. cf. 7, 25.

ἀλύσει μαχητῆς σιδηραῖς ἀπὸ τῆς κομῆς ἐλατρώσθην, ἐπὶ κεραιῶν δύο ἐπιτεταμένω, καὶ ὑπερτείνουσῶν ἕατο ταυ, τείχεος ἀνελύσαντες ἐγκαρούας, ὅποτε προῶπεσθεῖσαι πη μέλλοι ἢ μηγανῆ, ἀφίσταναι τὴν δοκὸν χαλαραῖς ταῖς ἀλύσει, καὶ οὐ διὰ χειρός, ἔχοντες ἢ δὲ ὄμην ἐμπέπουσα ἀπεκαίθης τὸ προῶγον τῆς ἐπιβίης.

77. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Πελοποννησίοι, ὡς εἶπε μὲν καὶ οὐδὲν ὠφέλου, καὶ τῷ χρόνῳ τὸ ἀκτελείημα ἐγγύστα, ἦσαν μάλιστα ἔσπερον εἶναι ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν εἶέναι τὴν πόλιν, πρὸς τὴν παρεταίχισιν, παρεσκευάζοντο, προῶσον δὲ ἐπιδοθεῖν αὐτοῖς κειράσαι, εἰ δὲ θνηαίτο, πνεύματος γενναίου, ἐπιπλέξαι τῇ πόλιν, αὐτοῖσι οὐκ ἐπαλάμην, ἀσάν γὰρ δὲ ἰδέαν ἐπέκκοον, εἰ πρὸς ἐπιβίῳ ἀνὰ δεσπόνης καὶ πολιορκίας προσαθῆναι. φροῦντες δὲ ὕλης φακέλλους, ἀρέβαλλον, ἀπὸ τοῦ χρόματος εἰ τὸ μεταξὺ πρώτον τοῦ τείχεος καὶ τῆς προῶσεως. ταχὺ δὲ πλήρους μενόμενον δεῖα πολιορκίῳ, ἐπιπαρῆσαν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως, ἴσασιν ἔμνησαντο. ἄσφ τοῦ μακροῦ πλείστον ἐπιστήν. ἐπιβαλόντες δὲ πρὸ ἔκκ. θείας καὶ πύργου ἦσαν τὴν ὕλην, καὶ ἐγένετο φλόξ τοσαύτη, ὅση οὐδὲς πρὸ εἰς γε ἐκείνον κόα χρόνον, κεραιαίτητο, εἶδεν ἦδη γὰρ ἐκ τῶν ἐπιβίῳ ἦν ἡ τροπῆσι, ὑπ' αὐτῶν πρὸς αὐτῆν, ἀπὸ τῶν χρόμων πρὸ καὶ πλῆθος ἀπ' αὐτοῦ ἀγῆς. τοῦτα δὲ μέγα εἰς ἡμῶν καὶ τοὺς Πλαταιέας, τάλλα διαφρονότας, ἐλαχίστον εἶδεναι, διαφθῆραι. ἐντὸς γὰρ καλλοῦ χρόλου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πλείοναι πνεύματι, καὶ ἐπεγένετο κινή ἐπιβίῳ. (ὅπιο καὶ ἡλικίον οἱ ἐπικρίτοι) οὐκ ἦν ἀέθρου. ἦν δὲ καὶ τὸδε λέγεται τομῆσαι, ἔθως ἔξ ἀγῆσι πάλιν καὶ βρονταῖς γενομένας, εἶδεναι τὴν φλόγα, καὶ τοῦτο παρῆται τὸν κινδύνον.

78. Οἱ δὲ Πελοποννησίοι, ἐπειδὴ καὶ τοῦτον διημιόταν, κίρος μὲν τὰ καταλιπούτες τοῦ σφῆραπέδου, τὸ δὲ λοιπὸν ἐφύτες, περιτειχίζον τὴν πόλιν κύκλω, διελόμενοι κατὰ πο-

ἀπὸ τῆς κεραιῆς, ἴσασιν ἔμνησαντο. ἄσφ τοῦ μακροῦ πλείστον ἐπιστήν. ἐπιβαλόντες δὲ πρὸ ἔκκ. θείας καὶ πύργου ἦσαν τὴν ὕλην, καὶ ἐγένετο φλόξ τοσαύτη, ὅση οὐδὲς πρὸ εἰς γε ἐκείνον κόα χρόνον, κεραιαίτητο, εἶδεν ἦδη γὰρ ἐκ τῶν ἐπιβίῳ ἦν ἡ τροπῆσι, ὑπ' αὐτῶν πρὸς αὐτῆν, ἀπὸ τῶν χρόμων πρὸ καὶ πλῆθος ἀπ' αὐτοῦ ἀγῆς. τοῦτα δὲ μέγα εἰς ἡμῶν καὶ τοὺς Πλαταιέας, τάλλα διαφρονότας, ἐλαχίστον εἶδεναι, διαφθῆραι. ἐντὸς γὰρ καλλοῦ χρόλου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πλείοναι πνεύματι, καὶ ἐπεγένετο κινή ἐπιβίῳ. (ὅπιο καὶ ἡλικίον οἱ ἐπικρίτοι) οὐκ ἦν ἀέθρου. ἦν δὲ καὶ τὸδε λέγεται τομῆσαι, ἔθως ἔξ ἀγῆσι πάλιν καὶ βρονταῖς γενομένας, εἶδεναι τὴν φλόγα, καὶ τοῦτο παρῆται τὸν κινδύνον.

plebant. Alio deinde tempore in Peloponneso subdit partes, quam longissime poterant, desuper iniiciebant. Haec verba abunt. Cl. It. Vat. H. Mosq. Ar. Chr. Dan. et Aug. e pr. man. quae Bekk. uncis circumscriptis, Porro sustulit. Nos etiam quae servamus, primum quod non minus prohi codices ad praebent; tum quia, ut aliter non habet, quo referatur, misere labante sententia; denique quia, per se non est improbabile, partem aliquam magis exercitus, qui una in loco per plures menses coniunctus difficilius aleretur, prius dimissam esse, quam tota expeditio finita esset, praesertim cum opprati ac vi urbs expugnari non potuerit, et ad circummunitionem dignitatem se acciuerint. Lacedaemo-

και το χωριον. ταφρας δε εντος τε ην και ορμηδον, εξ η
 λαλιουτουσαντο. και εκειθη και εξελεγαστο περιδρατυρον εν
 κολας, καταλιπντες φυλακας του ημισους τειχους, (το ε
 ηρισον Βοιωτοι επιλασσον,) ανεχωρησαν τω στρατω, και δι
 Αθησασαν κατα πολεις. Πλαταιης δε παιδας μεν και γυναικας
 και τους πρεσβυτατους τε και πληθος το ακρηστον των αι
 θρωπων προτερον εκπεπορευμενου ησαν ες τας Αθηνας. αυτοι
 δε εσπλιορχουνοτο εγκαταλειμμενοι τετρακοσιοι, Αθηναια
 δε ορδηκοντα, γυναικες δε δεκα και εκατον σιτροποιοι. τοσοι
 τοι ησαν οι εφυκαντες, οτις ες την πολιουριαν κωδισταντα
 και εκλος αυθις ην εν τω τειχει, οστις θεολογος οδτε ελευθε
 ρος. τοιαυτη μεν η Πλαταιων πολιουρια κατασκευασθη.

79. Του δ' αυτου θερους και ερα τη των Πλαταιων
 επιστρατια, Αθηναιοι διεξιλιθος οαλιταις εντων και εκπει
 δακοσιοις εστρατησαν επι Χαλκιδιδας τους επι Θωακης κ
 Βουβουλιους, εκμαζοντες του αιτου εστρατηγην δε Ξενοφων
 Βερικιδου τριτος αυτος. ελθοντες δε υπο Σααρτωλον τη
 Βουτικη τον σιτρον διεφθειραν. εδοκει δε και προσχωρησαι
 η πολεις υπο τινων ενδοθεν κραδοντων. προσκειμενων
 ες Οκυνθου των ου ταυτα βουλαμενων, εαλλα τε ηλθον κ
 θωρακω ες πολικην. ης επεξελθουσης εκ της Σπαρταλου,
 μαχη καθιστανται οι Αθηναιοι προς αυτην τη πολει. και
 μεν οαλιται των Χαλκιδιων και εκλουροδ τωες μετ' αυτα
 νικωνται υπο των Αθηναλων, και αναχωροθαι ες την Σπα
 ρτων. οι δε εκτης των Χαλκιδιων και φιλοι εκεισε τους τα
 Αθηναλων δε εκτας και φιλους. ελθον δε τωας ου πολλους πε
 ριστας εν εης Κρονιδος ηης πολουμηνης. οστις δε της μαχ
 ρεγεννημενης, εμπεροθουεν αλλος κειταιστω εκ της Ολυμπο
 δαδ οι εκ της Σπαρταλου φιλοι ως ελθον, θαροθησαντες το
 τε προσηγηνομενις και ουδ' αφοτερον ουχ' ησεωντο, εκπειδι

nii longinquas expeditiones fugiebant
 79. 141. ἡρώτων πολέμων καὶ διακο
 τίων ἀκέραιοι, διὰ τὸ βραχέως ἀφείλ
 ἐκ' ἀλλήλους ἢ πρὸ πινίας ἐπιφύετο·)
 et ab Atheniensibus impetu tanto minus
 his metuendum erat, quia Thebant tan
 tis corporibus praesto erant, ut vel dimi
 diam custodiam partem praebent (τὸ
 ἡμισὶν Βοιωτοὶ ἐφύλασσον.)
 καὶ οὐδ' ἀφροσύρον ἐπιφύετο.
 Circa aequinoctium autumnale, ἡρώτων
 Boedromionος, Septembri iam affluente,
 matutinus est ortus (ἔρα ἐπιτολή) Ar
 cturi.

79. εἴην οὐ ταῦτα βουλόμ
 εωv. Olim a η, quod esset, si vis
 nollent.
 εἰλον δε ε, sint. οι Αθηναιοι. Saepe
 h. l. transit ab altero ad alterum
 subiectum. Mox etiam ad ἀναχωροθ
 ε: subaudiendum Αθηναιοι, quamquam

aliud subiectum praecesserat. Qu
 autem: Poppo ubi vult; perperam
 sed a me acceptam dictas, non expe
 79. 141. anset. mox in maiore ed., i
 significavi, quod Atheniensibus tant
 gravis armaturae milites et equites
 fuissent, hic autem: φιλοι memorare
 tur; hos levis armaturae milites et
 εἰρησες (παιδαγωγος) non esse diver
 ualmites autem Olympio pugnatas a
 his opponi, qui ex Graecis venisse
 sed illi praesto (σπαρτα), quod pri
 Olytho missam fuisse, in quo etiam
 ueritas esse potuit. ἄλλοι και
 υραι accipe dictum pro ἄλλοι, και
 υραι δυεσ, αλλι et quidem ceterati,
 κηπε. Ergo Scriptor verbis εἰλον
 + καιθωμενης nihil aliud quam ex
 cat, unde Athenienses suos leviter
 matos habuerunt.

οὐχ' ησεωντο. Sic cum Bekk.

καὶ αὐτὸς, μετὰ τῶν Χαλκιδίων ἱππέων καὶ τῶν προσβοηθῶ-
 ντων, τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἀναχωροῦσι πρὸς τὰς ἡμέτε-
 ρας, ὡς κατέλιπον παρὰ τοῖς σινοπόροισι, καὶ ὅσατι μὲν
 εἶσαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνεδίδαξαν, ἀποχωροῦσι δὲ ἐνέκειντο, καὶ
 ἠκρόντιζον· οἱ τε ἱππῆς τῶν Χαλκιδίων προσιπκνύοντες ὕδρο-
 κί, προσέβαλλον, καὶ οὐχ ἥμισυ φραβύσαντες ἐτροχίαν τοῦ
 Ἀθηναίου, καὶ ἐκείδωξαν ἐπὶ πολὺ, καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐς
 τὴν Ποτίδαιαν καταφεύγουσι, καὶ ὕστερον τοῦς περὶ τοὺς στρα-
 τῶνδους κομισάμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀναχωροῦσι ἐπὶ περὶ τὴν
 αὐτοῦ στρατοῦ, ἐπέδανον δὲ αὐτῶν τριακοντα καὶ τετρακονταί
 καὶ οἱ στρατηγοὶ πάντες, οἱ δὲ Χαλκιδῆς καὶ οἱ Πατριεῖος
 ἠφαιδίου τε ἐσθῆσαν, καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς αὐτῶν ἀνελεόμενοι
 ἐκέντησαν κατὰ πόλεις.

80. Ταῦτ' αὐτοῦ θύραυς, οὐ πολλῶ ὕστερον τοῦτων,
 Ἀμφικίπται καὶ Χάωνες βουλόμενοι Ἀμφικίπταιν πρῶτον κα-
 τὰ τὴν ἰσθμὸν καὶ Ἀθηναίων ἀποστήσασθαι, πλῆθους Ἀμφικίπται-
 νος ναυτικὸν κατασκευάσασθαι ἐκ τῆς συμμοχθῆς καὶ ὀλλί-
 τας γίλλους πέμψαι ἐς Ἀμφικίπταιν, λέγοντες ὅτι, τῶν ναυαῖ
 καὶ πλεῖον ἄλλα μετὰ σφῶν ἔλθωσιν, ἀδυνάτων ὄντων, συμμοχ-
 θῆν τῶν ἀπὸ θαλάσσης Ἀμφικίπταιν, φάβως ἂν Ἀμφικίπταιν
 ὄντες καὶ τῆς Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας κρατήσασθαι, καὶ
 ἰσθμίου οὐκίετι ἔσθῃτο Ἀθηναίοις ὅμοιος περὶ Ἡλοποννη-
 σῶν ἑπίδα· δ' εἶναι καὶ Νανπακτον λαβεῖν, οἱ δὲ Ἀμφικί-
 πταινοι πεισθέντες Κηῆρον μὲν, ναύαρχοι εἶναι ὄντα, καὶ τοὺς
 ἑλτίας ἐπὶ ναυαῖ ὀλλίταις εἰδύς πέμπουσι, τῶν δὲ ναυτικῶν
 περιηγητῶν κατασκευασμένων ὡς τάχιστα πλεῖν ἐς Λευκάδα,
 ἵσαν δὲ Κορίνθιοι ἐμπροσθενόμενοι μάλιστα τοῖς Ἀμφικί-
 πταις, ἑπαικοῖς οὐκίε, καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν ἐκ τῆς Κορίνθου καὶ
 Λευκάδος καὶ τῶν αὐτῶν χωρίων ἐν παρασκευῇ ἦν, καὶ δὲ ἐκ
 Λευκάδος καὶ Ἀμφικίπταιν καὶ Ἀμφικίπταις προτῶν ἐπιπέ-
 νον ἐν Λευκάδι κερύμενοι. Κηῆρος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἦ-
 νοι ὀλλίται, ἐπειδὴ ἐπεραιώθησαν λαθόντες Φοαίλων, ὡς
 ἴσθῃ τῶν εἰκοσι μετῶν τῶν Ἀττικῶν, αἱ περὶ Νανπακτον
 ἐπαικῶν, εἰδύς κατασκευάζοντο τὴν κατὰ γῆν στρατείαν,
 καὶ αὐτῶν παρῆσαν Ἑλλήνων μὲν Ἀμφικίπται καὶ Λευκάδιοι
 καὶ Ἀνακτόριοι καὶ οὐς αὐτὸς ἔχων ἦλθε, γίλλοι Ἡλοποννη-
 σῶν· βάρβαροι δὲ Χάωνες, γίλλοι, ἀβασιλευτοί, ἐν ἀγούρη
 περὶ τῆς προσημασίας ἐκ τῶν ἀρχικοῦ γένους Φωτίος καὶ Νικα-
 σῶν, ἴσθῃσαν οὐκίε, δὲ μετὰ Χαρμῶν καὶ Θεσπρωτῶν ἀβασιλευ-

Popp. e codd. rescripsi pro ἦσθητο,
 ἴσθη non minus aptum est.
 80. τῶν δὲ πὸ θαλάσσης
 Ἀμφικίπταιν. Resolvo τῶν παρὰ
 θαλάσσει Ἀμφικίπταιν ἀπὸ θαλάσσης
 ἐμπροσθῆν ἀδυνάτων ὄντων. Sic
 τῶνδε ἰσθῃ. καὶ δὲ ἰσθῃ, ὅπως μὴ
 ἐμπροσθῶσιν οἱ ἀπὸ θαλάσσης ἀπὸ
 Ἀμφικίπταιν, pro ὅπως μὴ ἡ ἀπὸ θα-
 λάσσει Ἀμφικίπταιν ἀπὸ θαλάσσης ἴσθη

ἐνβοηθῶσι. Cf. 5, 65. Sophocl.
 Electr. κ. 137. — Pro ὄλλίταις vel
 ὄλλίταις Bekk. legendum, coniecit
 ὄλλίταις.
 κατασκευασμένων ὡς τά-
 χιστα πλεῖν. Non magis ad infiniti-
 tum quam ad participium referendum
 ὡς τάχιστα. — τῶν εἰκοσι νε-
 αῖς; vid. supra c. 69.

ρήσας και οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ ἐν Ἄργει καταστάσει, Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάργω, ἐν τῷ Ἀμπρακικῷ κόλπῳ ὁμώνυμον τῇ ἐστὶ τοῦ πατρὸς Ἄργος ὀνομάσας. καὶ ἦν ἡ πόλις αὕτη μεγίστη τῆς Ἀμφιλοχίας, καὶ τοὺς δυνατωτάτους εἶχεν οἰκῆτορας. ὑπερυμφορῶν δὲ πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον πιεζόμενοι Ἀμπρακιώταις, ὁμόρους ὄντας τῇ Ἀμφιλοχίῃ, ξυνοίκους ἐπηγάγοντο καὶ ἑλληνίσθησαν τὴν νῦν γλῶσσαν τότε πρῶτον ἀπὸ τῶν Ἀμπρακιωτῶν ξυνοικησάντων· οἱ δὲ ἄλλοι Ἀμφίλοχοι βάρβαροι εἰσιν. ἐκβάλλουσιν οὖν τοὺς Ἀργεῖους οἱ Ἀμπρακιῶται χρόνῳ καὶ αὐτοὶ ἴσχουσι τὴν πόλιν. οἱ δ' Ἀμφίλοχοι, γενομένου τοῦτου, διδῶσιν ἑαυτοὺς Ἀναρναῖσι, καὶ προσπααρακαλέσαντες ἀμφοτέρωθεν Ἀθηναίους, οἳ αὐτοῖς Φορμίωνά τε στρατηγὸν ἐπιμψαν καὶ ναῦς τριάκοντα, ἀφικόμενοι δὲ τοῦ Φορμίωνος αἰρουῦσι κατὰ κράτος Ἄργος, καὶ τοὺς Ἀμπρακιώτας ἠνδραπόδισαν· κοινῇ τε ᾤκησαν αὐτὸ Ἀμφίλοχοι καὶ Ἀναρναῖς μετὰ δὲ τοῦτο ἡ ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον Ἀθηναίοις καὶ Ἀναρναῖσι. οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται τὴν μὲν ἔχθραν ἐς τοὺς Ἀργεῖους ἀπὸ τοῦ ἀνδραποδισμοῦ σφῶν αὐτῶν πρῶτον ἐποίησαν ὕστερον δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τήνδε τὴν στρατείαν ποιοῦνται αἰετῶν τε καὶ Χαόνων καὶ ἄλλων τινῶν τῶν πλησιοχώρων βαρβάρων· ἐλθόντες τε πρὸς τὸ Ἄργος τῆς μὲν χώρας ἐκράτου τὴν δὲ πόλιν ὡς οὐκ ἐδύναντο εἰεῖν προσβαλόντες, ἀπεχώρησαν ἐκ οἴκου, καὶ διελύθησαν κατὰ ἔθνη. τοσαῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει ἐγένετο.

69. Τοῦ δ' ἐπιγυγνομένου χειμῶνος Ἀθηναῖοι ναῦς ἔσταν ἑξήκοντα μὲν περὶ Πελοπόννησον καὶ Φορμίωνα στρατηγὸν ὄντος ὁρμώμενος ἐκ Ναυπάκτου φυλακὴν εἶχε μήτ' ἐκπλεῖν Κορίνθου καὶ τοῦ Κρισαίου κόλπου μηδένα, μήτ' ἐξπλεῖν ἑτέρας δὲ ἔξ ἐπὶ Καρίας καὶ Λυκίας καὶ Μελησανδρῶν στρατηγόν, ὅπως ταυτά τε ἀργυρολογῶσι, καὶ τὸ ληστικὸν τῶν Πελοποννησίων μὴ εἰδῶσιν αὐτόθεν ὁρμώμενον βλάπτειν τὴν πλοῦν τῶν ὀλκᾶδων τῶν ἀπὸ Φασήλιδος καὶ Φοινίκης καὶ τῶν ἐκείθεν ἡπείρου. ἀναβὰς δὲ στρατιᾷ Ἀθηναίων τε τῶν αἰετῶν νεῶν καὶ τῶν ξυμμαχῶν ἐς τὴν Λυκίαν ὁ Μελησανδρῶν ἀποθνήσκει, καὶ τῆς στρατιᾶς μέρος τι διεφθίμει, νικηθεὶς μάχῃ.

70. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Ποτιδαιᾶται, ἐπειδὴ οὐκέτι ἐδύναντο πολιορκούμενοι ἀντέχειν, ἀλλ' αἷ τε ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολαὶ Πελοποννησίων οὐδὲν μᾶλλον ἀπαντίσασαν τοῖς Ἀθηναίοις, ὃ τε σίτος ἐπελελοιπίκει, καὶ ἄλλα τε πολλὰ ἔπε-

68. καὶ ἑλληνίσθησαν. Sic libri omnes et scripti et editi, praeter recentissimas Bekk. et Popp. edd., quae cum Lobeck. ad Phryn. p. 380. ἑλληνίσθησαν exhibuerunt. Vulgatum tunc tur Butt. Gram. max. II. p. 416. Paulo ante verba οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ ἐν Ἄργει καταστάσει refer ad Eriphytes matris caedem, a

fratre Amphilochi, Alcmaeone, ius patris Amphiarai patratam. Cf. inf. c. 102. Apollod. III, 6, 2. 7, 2 et 5

καὶ προσπααρακαλέσαντες. Hoc participium iungendum est cum sequenti verbo αἰρουῦσι, ideoque mihi plene interpungendum post τριάκοντα. Cf. ad 4, 40.

ἦντο αὐτόθι ἤδη βρώσεως περί ἀναγκαίας, καὶ τινες καὶ ἄλλων ἐγένεοντο, οὕτω δὴ λόγους προσφέρουσι περὶ ξυμμάσεως τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων τοῖς ἐπὶ σφίσι τεταγμένοις, Ξενοφῶντι τε τῷ Εὐριπίδου, καὶ Ἐστιοδώρῳ τῷ Ἀριστοκλείδου, καὶ Φανομάχῳ τῷ Καλλιμάχου. οἱ δὲ προσεδέξαντο, ὀρῶντες μὲν τῆς στρατιᾶς τὴν ταλαιπωρίαν ἐν χωρίῳ χειμερινῷ, ἀναλωκυίας τε ἤδη τῆς πόλεως διςχίλια τάλαντα ἐς τὴν πολιορκίαν. ἐπὶ τοῖσδε οὖν ξυνέβησαν, ἐξελεῖν αὐτοὺς καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς ἐπικουρούς, ξὺν ἐνὶ ἱματίῳ, ἡναικάς δὲ ξὺν δυοῖν, καὶ ἀργυρίῳν τι ῥητὸν ἔχοντας ἐφόδιον. καὶ οἱ μὲν ὑπόσπονδοι ἐξῆλθον ἐπὶ τὴν Χαλκιδικήν, καὶ ἑαστος ἢ ἐδύνατο. Ἀθηναῖοι δὲ τοὺς τε στρατηγούς ἐπητιάσαντο, ὅτι ἄνευ αὐτῶν ξυνέβησαν, (ἐνόμιζον γὰρ ἂν κρατῆσαι τῆς πόλεως ἢ ἐβούλοντο,) καὶ ὕστερον ἐποίκους ἐαυτῶν ἐπεμψαν ἐς τὴν Ποτίδαιαν, καὶ κατόκησαν. ταῦτα μὲν ἐν τῷ χειμῶνι ἐγένετο· καὶ τὸ δευτερον εἶτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃ Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

71. Τοῦ δ' ἐπιγνηγομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἐς μὲν τὴν Ἀττικὴν οὐκ ἐξέβαλον, ἐστράτευσαν δ' ἐπὶ Πλαταιαν. ἤγειτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμόνιος βασιλεὺς, καὶ καθίσας τὸν στρατὸν ἐμελλε θηροῦσιν τὴν γῆν· οἱ δὲ Πλαταιῆς εὐθύς πρόσβεις ἐπέψαντες πρὸς αὐτὸν ἄγον τοιάδης. „Ἀρχίδαμε καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε, οὐδ' ἄξια οὔτε ὑμῶν οὔτε πατέρων ὧν ἐστέ, ἐς γῆν τὴν Πλαταιέων στρατεύοντες. Πανσανίας γὰρ ὁ Κλεομβρότου, Λακεδαιμόνιος, ἐλευθερώσας τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν Μήδων μετὰ Περσῶν τῶν ἐπιλησάντων ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης, ἢ παρ' ἡμῖν ἐγένετο, θύσας ἐν τῇ Πλαταιέων ἀγορᾷ Διὶ Κλυδερῶν ἱερά καὶ ξυγκάλεσας πάντας τοὺς ξυμμάχους ἀπέδιδε Πλαταιεῦσι γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας αὐτονομίαν οἰκεῖν, στρατεύσαι τε μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ' αὐτούς, ἀλλ' ἐπὶ δουλείᾳ· εἰ δὲ μὴ, ἀμύνειν τοὺς παρόντας ξυμμάχους μετὰ δύναμιν. τάδε μὲν ἡμῖν πατέρες οἱ ὑμέτεροι ἔδοσαν ἀρετῆς ἕνεκα καὶ προθυμίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς κινδύνοις γενόμενης· ὑμεῖς δὲ τάναντία θραῖτε. μετὰ γὰρ Θηβαίων τῶν ἡμῖν ἐχθίστων ἐπὶ δουλείᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἤκετε. μάρτυρας δὲ τοὺς τοὺς τε ὀρκίους τότε γενομένους ποιούμενοι, καὶ τοὺς πατέρους πατράτους καὶ ἡμετέρους ἐγχωρούς, λέρομεν ὑμῖν τὴν γῆν τὴν Πλαταιίδα μὴ ἀδικεῖν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὀρκίους, ἔαν δὲ οἰκεῖν αὐτονόμους, καθάπερ Πανσανίας ἐδικαίωσε.“

72. Τοσαῦτα εἰπόντων Πλαταιέων, Ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν αὐτοὺς· „Δίκαια λέγετε, ὦ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἣν ποιῆτε ὅμοια τοῖς λόγοις. καθάπερ γὰρ Πανσανίας ὑμῖν παρέδωκεν, αὐτοὶ τε αὐτονομείσθε, καὶ τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε, ὅσοι μεταφροντες τῶν τότε κινδύνων ὑμῖν τε ξυνώμοσαν, καὶ εἰσὶ νῦν

70. καὶ ἄλλων ἐγένεοντο. ἱερῶ ἀλλήλοισ. Μοx ὀρῶντες μὲν
 81. διεφθίρασαν αὐτοῦ ἐν τῷ — τέ explicatum supra c. 65 sub fin.

ὅπ' Ἀθηναίους παρασκευή τε τοσήδε καὶ πόλιμος γεγῆνη αὐτῶν ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως. ἥς μάλιστα μὲν μεσχόντες καὶ αὐτοὶ ἐμμελνῶντες τοῖς ὄροισι· εἰ δὲ μὴ, ἔπειρ· τὸ πρότερον ἤδη προὐκαλεσάμεθα, ἡσυχίαν ἔχετε, νυμῶν τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, καὶ ἔστε μὴδὲ μὲδ' ἑτέρων, θέξεσθε ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ δὲ μὴδ' ἑτέροισι. καὶ τι ἡμῖν ἀρκέσει." Ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοσαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Πταισίαν κρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα ἐσηλθον ἐς τὴν πόλιν, τῷ πλήθει τὰ ῥηθέντα κοινώσαντες ἀπεκρίναντο αὐτῷ ὅτι ἀνάτα σφίσι εἴη κοιεῖν ἢ προκαλεῖται ἄνευ Ἀθηναίων· καὶ γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκες παρ' ἐκαίνοις εἴησαν· δεδιέναι δὲ περὶ τῆς πόλεως, μὴ, ἐκείνων ἀποχωρησάντων, Ἀθηναῖοι ἐλθόντες σφίσι οὐκ ἐπιτρέψωσιν, ἢ Θηβαίους, ὡς ἔνορκοι ὄντες κατὰ τὸ ἀμφοτέρους θέξεσθαι, αὐτοῖς σφῶν τὴν πόλιν κρᾶσσωσι καταλαβεῖν. ὁ δὲ, θαρσύνων αὐτούς, πρὸς ταῦτα ἐξήκει· "Τρεῖς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίας ἡμῖν παράδοτε τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ γῆς ὄρους ἀποδεῖξατε, καὶ δένδρα ἀριθμῶν ὑμέτερα, καὶ ἄλλο εἴ τι δυνατόν ἐς ἀριθμὸν εἶλθειν· αὐτὰ δὲ μεταχωρήσατε ὅσοι βούλησθε, ἕως ἂν ὁ πόλιμος ἢ ἐκ δὴν δὲ παρελθῇ, ἀποθᾶσθωμεν ὑμῖν, ἢ ἂν παραλάβωμεν. μὴ δὲ τοῦδε ἔξομεν παρακαταθήκην, ἐργαζόμενοι καὶ φορᾶν ῥόντες, ἢ ἂν ὑμῖν μέλλῃ ἰκανὴ ἔσεσθαι."

73. Οἱ δ' ἀκούσαντες ἐσηλθον αὐτοῖς ἐς τὴν πόλιν, βουλευσάμενοι μετὰ τοῦ πλήθους ἔλεξαν ὅτι βούλονται, προκαλεῖται, Ἀθηναίους κοινώσασθαι πρῶτον, καὶ ἢν κείνοι αὐτούς, κοιεῖν ταῦτα· μέχρι δὲ τούτου σκείσασθαι σφῶν ἐκέλευον, καὶ τὴν γῆν μὴ ὀγοῦν. ὁ δὲ ἡμέτερας τε ἐσκέια ἐν αἷς εἰκὸς ἦν κομισθῆναι, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἔτεμνεν. ἐλθόντες δὲ οἱ Πλαταιεῖς κρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ βουλυσάμενοι μετ' αὐτῶν, κάλιον ἦλθον ἀπαγγέλλοντες τοῖς ἐν πόλει τοιαῦτα· "Οὐτ' ἐν τῷ προτοῦ χρόνῳ, ὃ ἄνδρες Πταισίης, ἄπ' οὐ ζύμναχοι ἐγενόμεθα, Ἀθηναῖοι φασὶν ἐν δεινὴ ἡμᾶς κρέσθαι ἀδικομένους, οὕτως νῦν κερύψασθαι, βεβήθειαν δὲ κατὰ δύναμιν. ἐπισκήπτουσί τε ὑμῖν πρὸς τῶν ἑκείνων, οὓς οἱ πατέρες ὤμοσαν, μὴδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ἑμαυρίαν."

72. καὶ εἰς αὐτὸν ἡμῖν ἀρκέσει. Olim legebatur ἀρκέσει. Illud codices non pauci cum Dionys. Hal. praebent, et ad sententiam sane aptius est. Etiam supra 1, 93. in ἀρκέσειν futurum Atticum neglectum vidimus. εἰρήσαν. Sic pro εἰεν etiam infra 6, 96. Optativus praecedenti γὰρ non convenire videtur; dicendum enim aut ὅτι — εἴησαν, aut παιδας γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκας — εἶναι. Cf. Krüger. ad Dion. Hal. p. 169. qui aliquot similes locos apponit. Xen. Hellen. VI, 5, 26. Ὁ πλείστος ἦν λόγος, ὡς κατὰ

τοὺς θεοὺς βοηθεῖν αἰεὶ· οὐ γὰρ ἀδικησάντων σφῶν, εἰς ἑσπεράτιοι εἰεν οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ μετ' αὐτοῖς Λακεδαιμονιοῖς. VII, 1, 23. Ὁ τὸς ἐπέκρησε φρονήματος τοὺς Ἀρκάδας, λέγων ὡς μόνοις αὐτοῖς Πλαταιῶν παρὰ εἰρήνην· μόνοι γὰρ ἐκείνοι ἐν αὐτῇ οἰκίσειν. Cf. Thucyd. 8, 51. Ἐξάγγελος γίγνεται ὡς πόλεμοι μέλλουσιν — ἐπιθήσει τῶν θεοῶν ἐπὶ τῶν πόλεων, καὶ ταῦτα σαφῶς περὶ τῶν πόλεων εἴη. Ubi tantum transitus est ab indicativo ad optativum. Adde Demosth. Olynth. I, p. 15. ἦν

74. Τοιαῦτα τῶν κρήσεων ἀπαγγελλόντων, οἱ Πλαταιῆς βουλευσαντο Ἀθηναίους μὴ προδιδόναι, ἀλλ' ἀνέχεσθαι καὶ τὴν τιμωμένην, εἰ δέ, ὄρωστας, καὶ ἄλλο κίχοντας, ὃ τι ἐν συμβολῇ ἐξελθεῖν τε μὴδένα ἔτι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τείχους παρορνεσθαι ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν ἔστιν ἢ Λακεδαιμόνιοι προκαλοῦνται. ὡς δὲ ἀπεκρίναντο, ἐντέθεν δὴ πρῶτον μὲν ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ἡρώων τῶν ἐγχωρίων Ἀργυρίδης ὁ βασιλεὺς κατέστη, λέγων ὡς. „Θεοί, ὅσοι γῆν τὴν Πλαταιδα ἔχετε, καὶ ἡρώες, ξυνίστορες ἔσθε, ὅτι οὔτε τὴν γῆν ἀδικῶς, ἐλαττόνων πῶσθε πρότερον τὸ ξυνώμοτον, ἐπὶ γῆν τίνδε ἤλθομεν, ἐν ἧ οἱ πατέρες ἡμῶν εὐξάμενοι ὑμῖν κήρων ἐκράτησαν, καὶ παρέσχετε αὐτὴν εὐρανήν ἐναγωνίσασθαι μὴς Ἑλλήσιν, οὔτε νῦν, ἦν τι ποιῶμεν, ἀδικήσομεν· κηρόν κἀκεῖνοι γὰρ πολλὰ καὶ εἰκότα, οὐ τυγχάνομεν. ξυγγνώμονες ἔσθε τῆς μὲν ἀδικίας κολάζεσθαι τοῖς ὑπάρχουσι πρότεροις, ὡς δὲ τιμωρίας τυγχάνειν τοῖς ἐπιφέρουσι ὑβρίως.“

75. Τοιαῦτα ἐπιδικάσας καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρατὸν καὶ πρῶτον μὲν περισταθρῶσεν αὐτοῦς τοῖς δένδροισιν, ἔκοψαν, τοῦ μὴδένα ἔτι ἐξίέναι· ἔπειτα χῶρα ἔχον πρὸς τὴν πόλιν, ἐπιείζοντες ταχίστην αἰρεσιν ἐσεσθαι αὐτῶν, στρατοῦ τῶσούτου ἐργαζομένου. ἔβλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐπὶ τῷ Κιθαριῶνος παρακοδόμῳ ἐκατέρωθεν, φορηθὸν ἀντιθέων τιθέντες, ὅπως μὴ διαγέοιτο ἐπὶ πᾶσι τὸ χῶμα. ἐφόρων δὲ ὕλην ἐς αὐτὸ καὶ λίθους καὶ γῆν, καὶ εἰ τι ἄλλο ἀνίη μῆλλον ἐπιβαλλόμενον. ἡμέρας δὲ ἔχον ἐβδομήκοντα καὶ ἑπτά ξυνεχῶς, διηρομένοι κατ' ἀνάγκην, ὥστε τοὺς μὲν ἔχειν, τοὺς δὲ ἔκων τε καὶ σίτον ἀφείσθαι· Λακεδαιμονίων οἱ ξαναγοὶ ἐκάστης πόλεως ξυνεφεστῶτες ἠνάγκαζον ἐς τὸ

ἔργον πινον ὡς οὐδὲ καθὼς ἐπεὶ καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δῶσιν ἐν τῷ κρηνοῦσθαι τὴν γὰρ κοινὰ τὰ πτωχῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, Πλάτωνος Λακεδαιμόνιον.

ἢ εἰ δέ, ὄρωστας. Accusatiōnes pōdet ex interpretate δέ, cum quān ὄρωστας scribendum fuisse. l. Lobeck. ad Phrya. p. 255. Thes. 68. πρὸς ἀνδρας — ἀπολέτους ἐπὶ καὶ ἡμᾶς.

ἐπιπέοντων τῶνδε. Codd. n. Pal. Reg. R. Vind. Mosq. Ar. l. Them. Mag. in συνώμοτον inserte δὲ post ἐπιπέοντων, quod Goel. recepit, Pappo uncia inclusit. In l. et H. pro τῶν δε σφίλων δέ εἰλετ, sicut in Laur. δὲ τῶν. Itaque batum est h. l., et vulgata, etiam se satis apta, videtur scribenda.

ἢ παρέσχετε αὐτῇν. Transactio pronomini relativi ad constructionem per demonstrativum. — ἐπὶ ἡ, benignam, propitiā, in-

tellige τοῖς Ἑλλήσι. Tribuit terras, quod proprie de filiis ἐγχωρίοις dicitur.

75. ἐπιδικάσας, Schol. κατενέχμενος, deos invocans, non furorē cotrectus, ut Suidas explicat. Μοκ δ' ἐν δ' ο' ε' ε' ε' (a nom. inuoluto π' δ' ἐν δ' ο' ε' ε' ε' pro δένδροις apud Atticos in usu erat. Vid. Buttm. Gr. max. p. 230. — Μοκ ἀπ' αὐτῶν, iat. Πλαταιῶνα, quod praecedit τὴν πόλιν. Sic l. 136. φέρει ἐς Κίρκουρας, ἀν' αὐτῶν εὐαργείης.

ἐκατέρωθεν, int. τῶν χωμάτων. Utrimque aggerem muniebant, ita ut ἀντι τοῖσιν essent ligna, storearum instar (φορηθῶν, i. e. ut ligna alla recta in longitudinem, alia in obliquum ponerentur) composita.

ξαναγοὶ. Singularum civitatum consociatarum militibus praeter ipsorum praefectum Lacedaemonium dux praefectat. De forma voc. ξαναγός vid. Lobeck. ad Phrya. p. 430. „Imprimis, inquit, mihi animadvertisse videor, vo-

ἔργον. οἱ δὲ Πλαταιῆς ὄραντες τὸ χῶμα αἰρόμενον, ἐπὶ τείχος ξυθάντες καὶ ἐπιστήσαντες τῷ ἑαυτῶν τείχει ἢ προσχούτο, ἐσφοδόμουν ἐς αὐτὸ πλινθούς, ἐκ τῶν ἐγγύς οἰκημαθαιροῦντες. ξυθδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, τοῦ μὴ ὑπὸν γιγνόμενον, ἕσθως εἶναι τὸ οἰκοδόμημα· καὶ προκαλιματα εἶχε δέφθεις καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους τὰ ξύλα μήτε πυρφόροις οἴστοις βάλλεσθαι, ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι. ἤρθετο δὲ τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέγα, καὶ τὸ χῶμα σχολαίτερον ἀντανῆει αὐτῷ. καὶ οἱ Πλαταιῆς τοιόνδε τι ἐβροῦσι· διελόντες τοῦ τείχους ἢ προσέπιπτε τὸ χῶμα, ἐσφρον τὴν γῆν.

76. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι, ἐν ταρσοῖς καὶ μὲν πηλὸν ἐνελλόντες ἐσέβαλον ἐς τὸ διηρημένον, ὅπως διαχεόμενον, ὡς περὶ ἢ γῆ, φοροῖτο. οἱ δὲ ταυτὴ ἀποκλήρομεν χούτο μὲν ἐπέσχον, ὑπόνομον δ' ἐκ τῆς πόλεως ὀρύξαντι καὶ ξυντεκμηράμενοι ὑπὸ τὸ χῶμα, ὑφείλλον ἀντίς παρὰ σφ τῶν χούν· καὶ ἐλάυνθον ἐπὶ πολὺ τοὺς ἔξω, ὡστ' ἐπιβάλλετας ἤσσον ἀνύτειν, ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χῶματος καὶ ἰσάνοντος αἰεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον, δεδιότες δὲ μὴ οὐδ' οὐ δύνωνται ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἀντέχειν, προσεπεξεῦθρον τὸ μὲν μέγα οἰκοδόμημα ἐπαύσαντο ἐργαζόμενοι τῷ κατὰ χῶμα, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν αὐτοῦ, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ βραχέ τείχους, ἐκ τοῦ ἐκτός μνησοιδῆς ἐς τὴν πόλιν προσσφοδόμο ὅπως, εἰ τὸ μέγα τείχος ἀλίσκοιτο, τοῦτ' ἀντέχοι, καὶ δ τοὺς ἐναντίους ἀντίς πρὸς αὐτὸ χούν, καὶ προσχωροῦντας εἰ δικλάσιόν τε πόνον ἔχειν, καὶ ἐν ἀμφιβόλῳ μᾶλλον γίγνεσθ ἄμα δὲ τῇ χώσῃ καὶ μηχανὰς προσῆγον τῇ πόλει οἱ Πελοπ κῆσιοι· μίαν μὲν, ἢ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος, κατὰ χῶμα προσαχθεῖσα, ἐπὶ μέγα τε κατέσεισε, καὶ τοὺς Πλαταιαῖ ἐφόβησεν· ἄλλας δὲ ἄλλη τοῦ τείχους, ὡς βρόχους τε περιβ λοντες ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς, καὶ ὄκους μεγάλας ἀρτήσαν

cabula musica, palaestrica et militaria, quarum rerum scientia florebat Graecia Doricensis, dorice colorata esse, velut ipsam illud λοχαγός et εὐραγός et ξυραγός et χοραγός, quae Athenis quidem omnia, nedom in communi dialecto colorem mutarunt, et hinc ad Romanos transfusa tum quoque tenoris sui permanserunt."

ὀίστοσις. Atticam formam ὀίστοσις primus Bekk. in minore edit. exhibuit, haud dubie recte.

διελόντες τοῦ τείχους ἢ πρ. τ. γ. Vid. Matth. Gr. §. 354. (321.).

76. διαχεόμενον. Int. τοῦτο δ ἐσέβαλον, τὸ ἐσβεβλημένον. Cf. 2, 3. ἐν ἀντι τείχους ἢ. cap. 56. καὶ ἐπειδὴ ἔτοιμα ἦν.

τοῦτο μὲν ἐπέσχον. Pal. It.

Vat. E. Valla ἔπασχον. Sed ἐπέσχε, quaequidem rarius cum accusativo et cum genitive iungitur, tamen sic reperitur 5, 63. τῆς ζηρίαν καὶ τῆς κα σαφῆν ἐπέσχον. cf. 7, 83. ἐπέσχε ἀσθίας τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειροῦν. Mox ξυντεκμηράμενοι. De explicat deat τεκμηρίον τινὸς ἐργασιοῖ ἀπὸ τὸ χωματίον.

ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν — προσσφοδόμων. In circulo ampliore aliqui muri novum ita extruebant, ut ab utroque altioris aedificii sine a breviori muro introrsum ducerent in urbem, lunae falcatae non absimile. — ἐν ἀμφιβόλῳ γίγνεσθαι. Schol. ἐκατέρωθεν βάλλεσθαι.

ἀνέκλων, i. e. reflectebant, a tebant. cf. 7, 25.

αἰόσει παρὰ τὰς ἀκρόασις ἀπὸ τῆς τομῆς ἐκαστράθεν, ἐπὶ κε-
ραίων δυο-ἐπιπέλαμπυρον, καὶ ὑπερτεινονσῶν ὕατο ταῦ τεύχεα,
ἀνελκυσαντες ἐγκαρσίας, ὅποτε πρῶταπεισίσθαι πη μέλλοι ἢ
μηχανή, ἀφίεσαν τὴν δοκὸν χαλαραῖς ταῖς ἀλύσεσι, καὶ οὐ
διὰ χειρὸς ἔχοντες ἢ δὲ ὄαυη ἐμπέπουσα ἀπεκαίλις πρὸ προ-
έρον τῆς ἐπιβολῆς.

77. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι, ὡς εἶ τε μηχαναί
οὐδὲν ἐφέλουσι, καὶ τῶ χῶματι τὸ ἐπιτείχισμα ἐγίνετο, να-
μίαντες ἀπορου εἶναι ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν, εἰσὶν τὴν
πόλιν, πρὸς τὴν ὀπισθετείχιον, παρεσκευάζοντο. πρῶτα δὲ
ἐπὶ ἔδοξεν ἀναλαῖσθαι, πειράσαι, εἰ δύναιντο, πνεύματος χενομέ-
νου, ἐπιπλέσαι τὴν πόλιν, ἄσασθαι οὐκ ἐπαρῆν, πᾶσαν γὰρ δε-
ύσαν ἐπέθεσαν, εἰ πρὸς ἐφίσιον, ἄσασθαι ὁρατοῦ καὶ πολιορκίας
προσχεθῆαι. φοροῦντες δὲ ἕλης φακέλλους ἀπεβάλλου, ἀπὸ
τοῦ χῶματος ἐς τὸ μεταεῖς κρῆνον τοῦ τεύχους καὶ τῆς προ-
πέρας, ταχὺ δὲ πλήρους γενομένου διὰ πολιορκίας, ἐπιπα-
ρήσαν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως ἄσασθαι ἐβύνατο. ἀπὸ τοῦ μετα-
ρου πλείστον ἐπισχῆν. ἐμβαλόπιες δὲ πρὸ ἐκκ. δὲ καὶ κλάσασθαι
ἦσαν τὴν ἕλην, καὶ ἐγένετο φλόξ ἑοσάντη, ὅσην οὐδαὶς πρὸ
ἐς γε ἐκείνον ποσὸν χρόνον χερασσάθητο. εἶδον ἦδη γὰρ ἐπιπρε-
σιν ἕλην τρωπείσασθαι, ὑπ' ἀνέμων, πρὸς αὐτὴν ἀπὸ τῶν τομῶν
πρὸ καὶ πλάσθαι ἀπ' αὐτοῦ ἀνήκε. τοῦτο δὲ μέγα ἐς ἡμᾶς ἀπὸ
τοῦ Παλαιῆας, ἑλάττω διαφροῦντας, ἐλαχίστου εἶδους, δια-
φροῖται, ἐν τῷ γὰρ πολλοῦ χροίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πρὸς
καὶ πνεύματι καὶ εἰ ἐπεγένετο, τινὲν ἐπιφορον, (ἔπειτα καὶ ἡλί-
κον οἱ ἐκαστῶν) οὐκ ἄν διέφυγον, ἂν δὲ καὶ εὐδαί. λέγουσι
συβήσαν ἕδωκ, ἔξ ἀνέμου πάλιν καὶ βροχίας γενομένης, ἐβί-
κασθαι τὴν φλόγα, καὶ οὕτω κερῆσαι τὸν κινδύνον.

78. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ καὶ τοῦτον διήμαρτον,
ἄρος μὲν τε καταλιπόντες τοῦ ἀσπρῆτος, τὸ δὲ λοιπὸν
ἄρτες, περιετείχιον τὴν πόλιν κύκλω, διελομένοι κατὰ πό-

ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν πόλιν ἄσασθαι, καὶ τῶν δο-
κῶν. Paulsen post quae, δοκῶν, par-
ticipialis causae additum, etsi iam
cessasset ἀσασθαι, ἔπειτα
ἀπὸ κεραίων. ὑπερτεινονσῶν
77. Antennae duae muro inclinatae
superabant. Ad hanc deinde abant
nava, quae obliquas sursum tulissent.
77. παρὰ τὸ ἐπιπέλαμπυρον — πρὸς ἐφίσιον
78. Es. Cas. Aug. Pal. It. Vat.
Laur. B. afferunt quae, εἰς ἀπὸ τῶν
nod Bekk. et Poppo reserparunt. Re-
s. Nam licet sequitur τῶν πλῆθος
τομῶν, tamen ipsae, verbi, βάλλας
et νοῦς ἐπιπλέσαι, ut superioris re-
am actionem cogitentia. Quod sequit
in sequenti: ἀσασθαι ἐπιπρε-
78. — Agger exteriorem murum ab-
tebat, inter quem et, interiorem spa-
um erat, quod, primus fasciculis, re-

plebant. Alios deinde etiam in reliquis
iuxta partes, quae longissime poterant,
desuper iniiciebant.
77. ἔπειτα δὲ ἀπὸ τῶν κεραίων
Haec verba abant. a Cl. It. Vat. H.
Mosq. Ar. Chr. Dan. et Aug. a pr. man.
quae Bekk. uncia circumscriptis, Pop-
po sustulit. Nos etiam cum servamus,
primam quod non minus probi codices
ab antebant; tum quia, ut aliter non
habet, quae referatur, misere labante
sententia; denique quia, per se non
est improbable, partem aliquam ma-
gni exercitus, qui uno in loco per plu-
res menas coniunctus difficiliter alere-
tur, prius dimissam esse, quam tota
expeditio finita esset, praesertim cum
improbi ac vi urbs expugnari non po-
tuerit, et ad circummunitionem di-
mittentem se acciuxerint. Lacedaemo-

και το χωριον. ταυτα δε εντος τε ην και ορασαν, εξ
 εβληθησαντο· και εκειθη και εξεβραστο περιεπατούρου ει
 κολας, καταλιπόντες φυλακας του ημιστος τελους, (το
 ημισιον Βειωτοι εφυλασσον,) ανεχώρησαν τω στρατω, και δι
 αδήσαν κατά πόλεις. Πλαταιης δε παιδας μεν και γυναικα
 και τους πρεσβυτάτους τε και πληθος το αχρηστον των α
 θρωπων προτερον εκκθηομισμενοι ησαν εις τας Αθήνας, αυτ
 ο: εσπλιορχουοντο εγκαταλειμμενοι τετρακόσιοι, Αθηναί
 οι ορθοθήοντα, γυναικες δε δίκαι και εναντον σιωποισι. τοσο
 νοι ησαν οι συμπαντες, οτι εις την πολιορκιαν καθίσταν
 και άλλος αυθις ην εν τω τειχει, οτις θούλος οτις ελευθ
 ρος· τοιάντη μεν η Πλαταιων πολιορκια κατασκευάσθη.

791. Του δ' αυτοθ θέρους και ερα τη των Πλαταιω
 εισιτρατεια, Αθηναίοι δουκιδος άλλταις εναντων και εκπει
 δακκοσίοις εστρατησαν επι Χαλκιδας τους και Θρακης η
 Βοσνιαλος, ακμαζοντας του αιτου· εστρατηγη δε Λεωφαν
 δουκιδου τριτος αυτος. ελθόντες δε υπό Σαάρτωλον τι
 Βουτικην τον σιτον διεφθειραν· εδοκει δε και προσχωρησε
 η πόλις υπό τινων ενδοθεν προσόντων, προσκειψάντων
 εις Ολυνθου των ου ταυτα βουλακτων, άλλται τε ηλθον η
 Βοσνια εις φυλακην. ης επεξειδουσης εκ της Σααρτάλου,
 μάχη καθίστανται οι Αθηναίοι προς αυτη τη πόλει, και
 μεν οπλίζται των Χαλκιδεων και εκλιουροι τινες μετ' αυτ
 νικηντα υπό των Αθηναίων, και αναχωροει εις την Σα
 αρόλον· οι δε εκπης των Χαλκιδεων και φιλοι αυτου τους η
 Αθηναίους εκπιας και φιλους· κελρον δε τινας ου πολλους η
 τιντας εις της Κρησιδος της πολιορκιης· οτι δε της μη
 γενημενης εμπροθεουσιν άλλος κατασταται εκ της Ολυνθι
 κης· οι εκ της Σααρτάλου φιλοι ως ειδον, θαρσήσαντες τι
 ης προσήγγνομενοις και δυο προτερον οχη ησεωντο, εκαλιθ

nii longinquas expeditiones fugiebant
 791. γέννησαν πολέμων και διακοσι
 οτων ακκοσι, δια το βραχέως αυτη
 εν' άλληλος υπό πιντας εκπροθεου·
 et ab Atheniensibus impeta tanto minus
 his metuendum erat, quia Thebani tantis
 copis praesto erant, ut vel dimi
 diam custodiam partem praebent (υπο
 ημιον Βοιωτοι εφυλασσον.)
 και ο ακρονον εν τω τειχει.
 Circa equinoctium auctumnale, mensis
 Boedromionis, Septembri iam afflato,
 matutinus est ortus (ερα εκετολη) Ar
 cturi.

19. τω ου ταυτα βουλακω
 των. Olim a η, quod esset, si vni
 nollent.
 ελχον δε, sint. οι Αθηναίοι. Sae
 pe h. l. transit ab altero ad alterum
 subiectum. Mox utiam ad αναχωρο
 σε: subaudiendum Αθηναίοι, quamquam

aliud subiectum praecesserat. Q
 autem Poppo sibi vult; perperam
 iud' a me acceptam dicens, non exp
 791. annot. mens in maiore ed.,
 significavi, quod Atheniensibus tant
 gravis armaturae milites et equites
 praesto, hic autem φιλοι memorar
 tor; hos levis armaturae milites et
 ακκοσι (κατακκοσι) non esse divers
 submittas autem Olyntho postestas
 his opponi, qui ex Graeciae venias
 set illi praesidio (στρατια), quod η
 Οlyntho missum suspexit, in quo et
 veteratos esse potuisse. Άλλοι κ
 υται accipe dictum pro άλλοι, κα
 τω εν τω εν τω, αλλι et quidem ορωται
 thepe. Ergo: Scripser verbis ειχε
 και αυμενης nihil aliud quam ε
 cat, unde Athenienses suos levitas
 matos habuerint.

οχη ησεωντο. Sic cum Beckl

κα αὐτοῖς, μετὰ τῆν Χαλκιδεῶν ἐκπίων καὶ τῶν προσβοηθ-
 όντων, τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἀναχωροῦσι πρὸς τὰς θύα, τα-
 ρεις, ἕς κατέλιπον παρὰ τοῖς αἰετοφόροις, καὶ οὕτως μὲν
 εἰσιον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνεδίδασαν, ἀποχωροῦσι δὲ ἐνέκλειστα, καὶ
 ἐρημόνιζον· οἱ τε ἐκπῆς τῶν Χαλκιδεῶν προσπακισσόμενοι ἢ βο-
 και, προσέβαλλον, καὶ οὐχ ἥμισυ φοβήσαντες ἔτρεψαν τοὺς
 Ἀθηναίους, καὶ ἐπέδωξαν ἐπὶ πολὺ, καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐς
 τὴν Ποτιδαίαν καταφεύγουσι, καὶ ὕστερον τοὺς κερκούς, ἀπρ-
 αίνουδους κομισάμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀναχωροῦσι πρὸς περὶ τῆν
 τοῦ στρατοῦ, ἐπίδανον δὲ αὐτῶν τριακοντα καὶ τετρακονταίη
 καὶ οἱ στρατηγὸι πάντες, οἱ δὲ Χαλκιδεῖς καὶ οἱ Βαργαῖοι
 κρηπαῖον τε ἔστησαν, καὶ τοὺς κερκούς τοὺς αὐτῶν ἀναλόμενοι
 ἐκώδισαν κατὰ πόλεις.

80. Ταῦτ' αὖτὸς θέρους, οὐ πολλῷ ὕστερον τούτων,
 Ἀπρκαῖται, καὶ Χάονες βουλόμενοι Ἀκαρνανίαν πάσαν κα-
 ταστρέψασθαι, καὶ Ἀθηναίων ἀφροτήσαι, κείδουσι, Δακεδαίμο-
 νους ναυτικόν παρασκευάσασθαι ἐκ τῆς συμμαχίδος, καὶ ὀπλι-
 τας γίλλους πέμπαι ἐς Ἀκαρνανίαν, λέγοντες ὅτι, ἦν ναυαῖ
 καὶ τειφ. κατὰ μετὰ σφῶν ἔλθωσιν, ἀδυνάτων ὄντων, συμβοη-
 θῶν τῶν ἀπὸ θαλάσσης Ἀκαρνανῶν, φάδως ἂν Ἀκαρνανίαν
 ἔγόντες καὶ τῆς Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας κρατήσουσι, καὶ
 ἰ κερκίλους οὐκίτι ἔσοιτο Ἀθηναίοις ἄμοιος περὶ Πελοποννη-
 σῶν ἐκίδα· δ' εἶναι καὶ Ναυπακτον λαβεῖν, οἱ δὲ Δακεδαί-
 ρονιοι κεισθέντες Κνήμον μὲν, ναύαρχον εἶτι ὄντα, καὶ τοὺς
 αἰτίας ἐπὶ ναυαῖν ὀλίγαις εἰδῶς πέμπουσι, τῷ δὲ ναυτικῷ
 περιγγεῖλαν παρασκευασμένῳ ὡς τάχιστα πλεῖν ἐς Δευκάδα,
 ἴσαν δὲ Κορίνθιοι, συμπαροῦσιν μάλιστα τοῖς Ἀπρκαῖται-
 τας, ἀπρκαῖται οὐαί, ἢ τὸ μὲν ναυτικόν ἐκ τῆ Κορίνθου καὶ
 Δευκάδος καὶ τῶν ταυτῆ χωρίων ἐν παρασκευῇ ἦν, τὰ δ', ἐκ
 Δευκάδος καὶ Ἀνακτοφίου καὶ Ἀπρκαῖτας προτερον ἀφικου-
 ρον ἐν Δευκάδι περιμένει. Κνήμος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ χί-
 λιοι ὀπλίται, ἐπειδὴ ἐπεραιώθησαν λαβόντες Φορμίωνα, ὡς
 ἴσι τῶν εἰκοσι μετῶν τῶν Ἀττικῶν, αἱ περὶ Ναυπακτου
 ἴσῶσιν, εἰδῶς παρασκευάζοντο τὴν κατὰ γῆν στρατείαν,
 καὶ αὐτῷ παρήσαν Ἕλλήνων μὲν Ἀπρκαῖται καὶ Δευκάδιοι
 καὶ Ἀνακτοφιοι καὶ οὐς αὐτὸς ἔχων ἦλθε, χίλιοι Πελοποννη-
 σῶν· βάρβαροι δὲ Χάονες, χίλιοι, ἀβασιλευται, ἐν ἀρχοῦντα
 παρῶν προσειασία ἐκ τῶν ἀρχικοῦ γένους Φώτιος καὶ Νικα-
 κῶ, ἔστρατεύοντο, δὲ μετὰ Χαρμῶν καὶ Θεσπρωτῶν ἀβασιλευ-

opp. e codd. rescipsi pro ἦσθητο,

80. τῶν αὖτὸ θαλάσσης
 τερῶν αὐτῶν. Rescribo τῶν παρὰ
 τῶν αὐτῶν ἀπὸ θαλάσσης
 ἡρωδῶν ἀδυνάτων ὄντων. Sic
 utraque infra cap. 83. in it. ὅπως μὴ
 ἡρωδῶσιν οἱ ἀπὸ θαλάσσης ἀνα-
 τερῶντες, pro ὅπως μὴ ἢ παρὰ θα-
 λάσσης Ἀκαρνανίης ἀπὸ θαλάσσης αὐτῶν

συμβοηθῶσι. Cf. 5, 65. Sophocl.
 Electr. v. 137. — Pro ὅπως vel
 ὅπως Bekk. legendam coniecit
 ὅπως.

παρασκευασμένῳ ὡς τά-
 χιστα πλεῖν. Non magis ad infinitivum quam ad participium referendum
 ὡς τάχιστα. — τῶν εἰκοσι νε-
 αῖν, vid. supra c. 69.

τοί. Ἰππολοστόδης δὲ ἦγε καὶ Ἀντινάνας Σαρδίνιος, ἐπίτροποι
 ὧν Θάρυκος τοῦ βασιλέως, ἔτι παῖδος ὄντος· καὶ Παρανατοί
 Ὀροῖδης, βασιλεὺς ὧν. Ὀρέσται δὲ χιλιοί, ὧν ἐβασίλευε
 Ἀντιλόδης, μετὰ Παραναίων ξυνεστρατεύοντο Ὀροῖδω, Ἀντι
 γου ἐπιτρέφοντος. ἔπεμψε δὲ καὶ Περδίκκας κρήφα τῶν Ἀθη
 ναίων χιλίους Μακεδόνων, οἱ ὕατερον ἦλθον. τούτω τῷ στρα
 τῷ ἐπορεύετο Κνήμος, οὐ περιμείνας τὸ ἀπὸ Κορίνθου να
 τικὸν· καὶ διὰ τῆς Ἀργείας ἰόντες Λιμναίαν, κώμην ἀπέτ
 στον, ἐπόρθησαν ἀφικνούμεναι τε ἐπὶ Στράτον, πόλιν μεγίστην
 τῆς Ἀκαρνανθίς, νομιζόμετες· εἰ ταύτην πρώτην λάβοιεν, φε
 δὴως ἂν σφίσι τάλλα προσχωρήσειν.

81. Ἀκαρναντες δὲ αἰσθόμενοι κατὰ τε γῆν πολλὴν στρα
 τῖαν ἐσβεβληκυῖαν, ἐκ τε θαλάσσης ναυοῖν ὄρα τοὺς πολε
 μίους κρηθόμενους, ὅτε ξυνεβούθησαν, ἐβύλασσαν τε τὰ αἰ
 τῶν ἑκάστοι· παρὰ τε Φορημένα ἐκμισοὶ κελύοντες ἀμύνει
 ὁ δὲ πῶδαντος ἔφη εἶναι, ναυικὸς ἐκ Κορίνθου μέλλοντο
 ἐκπελεῖν Νυκτακτον ἐρήμην ἀπολιπεῖν. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι
 καὶ οἱ ἑβμαχοὶ τρία τέλη ποιήσαντες σφίσι πᾶσιν ἐχώρον
 πρὸς τὴν τῶν Στρατιῶν πόλιν, ὅπως ἔγγυς στρατοπεδεύσαι
 νοί, ἔβ μὴ λόγοις πεῖθοιεν, ἔργω κειρῶντο τοῦ τεύχους κα
 μέσον μὲν ἔχοντες προσήσαν Χάονες καὶ οἱ ἄλλοι βαρβαροὶ
 ἐκ δεξιῶς δ' αὐτῶν Λιμναῖοι καὶ Ἀνακτόριοι καὶ οἱ με
 τριτάτων, ἐν ἀριστερᾷ δὲ Κνήμος καὶ οἱ Πελοποννήσιοι κα
 Ἀμπροκασταὶ. διείχον δὲ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἔστιν ὅτι
 οὐδὲ ἐωρῶντο. καὶ οἱ μὲν Ἕλληες τεταγμένοι τε προσήσαν
 καὶ διαφυλακῆς ἔχοντες, ἕως ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν ἐκτετακείᾳ
 οἱ δὲ Χάονες, σφίσι τε αὐτοῖς πιστεύοντες καὶ ἕξιούμενοι ὅτι
 τῶν ἐκείνη ἠπειρωτῶν μαχίμοτατοὶ εἶναι, οὐκ ἐπέσχον τ
 στρατοπέδου καταλαβεῖν, χωρήσαντες τε ὅμῃ μετὰ τῶν ἄλλω
 βαρβάρων ἐνόμισαν ἀποβοεῖ ἂν τὴν πόλιν εἰλεῖν, καὶ αὐτῷ
 τὸ ἔργον γενέσθαι. γινόντες δ' αὐτοὺς οὐ Στράτοι ἔτι πρὸς
 ἰόντας, καὶ ἠγησάμενοι, μέμονωμένων εἰ κρατήσονται, οὐκ ἂ
 ἔτι σφίσι τοὺς Ἕλληνας ὁμοίως προσέειπον, προλοχίζουσι τι
 περὶ τὴν πόλιν ἐνεδραῖς· καὶ ἐπειδὴ ἔγγυς ἦσαν, ἔκ τε τῆ
 πόλεως ὁμοσε χωρήσαντες καὶ ἐκ τῶν ἐνεδρῶν προσέπιπτοι
 καὶ ἐς φόβον καταστάντων, διαφθειρόνται τε πολλοὶ τῶν Χαό
 νων, καὶ οἱ ἄλλοι βαρβαροί, ὡς εἶδόν αὐτοὺς ἐνδόντας, ἐπὶ
 κέτι ὑπέμειναν, ἀλλ' ἐς φυγὴν κατέστησαν. τῶν δὲ Ἑλλητικῶν
 στρατοπέδων οὐδέτερον ἦσθετο τῆς μάχης, διὰ τὸ κολῶ προελ
 θεῖν αὐτοὺς, καὶ στρατοπέδου οἰηθῆναι καταληψομένους ἐπὶ

81. καὶ μέσον μὲν ἔχοντες.
 Articulum τὸ codices prescribunt. Omittitur etiam 4, 31. 96., ubi item adjectivum est loco substantivi. Mox οἱ μετὰ τοῦ ὄρων mihi videntur intelligendi Oenidae, quos affuisse memorat c. 32.

μη. Ibid habes 2, 76. 7, 70. Pauli ante articulum ante στρατοπέδου, qui abundare iudicat Schollastes, videtur significare articulum non ad nomen, sed ad infinitivum esse referendum. Sed vel ad nomen relatus non aboulat. Significat enim castra, quae locere iussit crati. Vide supra. h. c. ὅπως ἔγγυς στρατοπεδεύσαι νοί.

ὁ ὕ μ η. Codices plerique omnes ὁ ὕ

μαται. ἐκεῖ δὲ ἐπέκειντο φεύγοντες οἱ βάρβαροι, ἀναλαμβάνον τε αὐτοὺς, καὶ ξυναγαγοντάς τὰ στρατοπέδα ἠδύχαζον αὐτοὺς τὴν ἡμέραν, ἐς χεῖρας μὲν οὐκ ἴονταν σφίσι τῶν Στρατιῶν, δια τὸ μήπω τοὺς ἄλλους Ἀκαρνανίας συμβεβοηθηκέναι, ἀποδὲν δὲ σφενδονάντων καὶ ἐς ἀπορίαν καθιστάντων· οὐ γὰρ ἦν ἄνευ ὕδατος κινηθῆναι. δοκοῦσι δ' οἱ Ἀκαρνανεὺς κράτιστοι εἶναι τοῦτο ποιεῖν.

82. Ἐπειδὴ δὲ πῶς ἐγένετο, ἀναχωρήσας ὁ Κνήμιος τῇ στρατιᾷ κατὰ τοῦτον ἐπὶ τὸν Ἀνακτον ποταμὸν, ὅς ἀπέχει σταδίου ὀγδοήκοντα Στρατοῦ, τὰς τε νεκροὺς κομίζεται τῇ ὑστεραίᾳ ὑποσπόνδους, καὶ Οἰκιάδων ξυμπαραγενομένων καταφυγάντων, ἀναχωρεῖ παρ' αὐτοὺς, πρὶν τὴν ξυμβοήθειαν ἔλθειν. κακίδεν ἐκ' οἴκου ἀπῆλθον ἕκαστοι. οἱ δὲ Στρατιῶται τροπαίου ἕστησαν τῆς μάχης τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους.

83. Τὸ δ' ἐκ τῆς Κορίνθου καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ἐκ τοῦ Κόρινθαίου κόλπου ναυτικῶν, ἃ ἔδει παραγενέσθαι τῷ Κνήμιῳ, ὅπως μὴ ξυμβοηθῶσιν οἱ ἀπὸ θαλάσσης ἀνα Ἀκαρνανίας, οὐ παραγίγνεται, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τῆς ἐν Στόικῳ μάχης ναυμαχῆσαι πρὸς Φορμίωνα καὶ τὰς εἰκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων, αἱ ἐφρουροῦν ἐν Ναυπάκτῳ. ἵνα γὰρ Φορμίονα παραπλέοντας αὐτοὺς ἔξω τοῦ κόλπου ἔτηρει, βυλόμενος ἐν τῇ ἐντρονίᾳ ἐπιπέσθαι. οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ ἡ ξυμμαχοὶ ἔπλεον μὲν οὐχ ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν, ἀλλὰ στρατηκώτερον προσεκκενασμένοι, ἐς τὴν Ἀκαρνανίαν, καὶ οὐκ ἐπίδομοι πρὸς ἑκτὰ καὶ τεσσαράκοντα ναῦς τὰς σφετέρας κληθεῖαι τοὺς Ἀθηναίους εἰκοσι ταῖς ἑαυτῶν ναυμαχίαν ποιησάσαι· ἐπειδὴ μῆντοι ἀντιπαραπλέοντας τε ἐώρων αὐτοὺς, καὶ γῆν σφῶν κομίζομεναι, καὶ ἐκ Πατρῶν τῆς Ἀχαΐας πρὸς τὴν ἀκτινῆρας ἡπειροῦ διαβαλλόντων ἐπὶ Ἀκαρνανίας, κειδὸν τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τῆς Χαλκίδος καὶ τοῦ Εὐήνου πειλοῦ προσηλθόντας σφίσι, καὶ οὐκ ἔλαδον νυκτὸς ὑφορμύμενοι· οὕτω δὲ ἀναγκάζονται ναυμαχεῖν κατὰ μέσον τὸν ὁρμόν. στρατηγὸν δὲ ἦσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἕκαστων, οἱ

ἐπέκειντο φεύγοντες, i.e. κατέλαβον αὐτοὺς. γένηται αὐτῶ, ubi subiectam repetitur. 82. πρὸς τὴν ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἔπλεον, i.e. προσήλθοντες. 83. 13. βοηθησάντων ἡμῶν προθύμως, i.e. πρὸς τὴν ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἔπλεον. 16. ἐπόντων ἔπειτα, int. Ἀκαρνανίαν. Vid. cap. 7, 48. θαλασσοκράτύντων, ubi subiectum subaudiendum. Quod ubi sit, oratio nonnumquam perobscura est, ut 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100. 83. 13. βοηθησάντων ἡμῶν προθύμως, i.e. πρὸς τὴν ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἔπλεον. 16. ἐπόντων ἔπειτα, int. Ἀκαρνανίαν. Vid. cap. 7, 48. θαλασσοκράτύντων, ubi subiectum subaudiendum. Quod ubi sit, oratio nonnumquam perobscura est, ut 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

παρασκευάζοντο, Κορινθίων δὲ Μυρτῶν καὶ Ἰσοκράτης καὶ Ἀγαθάοριδος· καὶ οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἐτάξαντο κύβηλον τῶν νεῶν, ὡς μέγιστον ὅλοι τ' ἦσαν, μὴ διδόντες διακλιῶν, τὰ πρῶτας μὲν ἔσω, ἔσω δὲ τὰς πύργους· καὶ τὰ τε ἑσπέρῃ πλοίῳ δ' ἐνέπλει, ἐντός ποιοῦνται, καὶ πέντε ναῦς τὰς ἀριστα πλοῦσας, ὅπως ἐκκλίσειεν διὰ βραχέος παραρρηθῆναι, εἰ προσκλίσειεν οἱ ἐναντίοι.

84. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι κατὰ μίαν ναῦν τριγυμνοί, περιέπλεον αὐτοὺς κύβηλον, καὶ ἔσθηγον ἐς ὄλιγον, ἐν ᾗ δὲ καὶ φακίζοντες καὶ δοκῶν παρήγοντες ἀσπίδα ἐμβαλεῖν· προείρησεν δ' αὐτοῖς ὑπὸ Θεορίωνος μὴ ἐπιχειρεῖν, πρὶν ἂν αὐτοὺς θῆ μῆνη. ἤλπιζε γὰρ αὐτῶν οὐ μένεν τὴν τάξιν, ὅσπερ ἐν γαλιῶν, ἀλλὰ ἐμπροσθεῖσαι πρὸς ἀλλήλας τὰς ναῦς, καὶ τὰ πλοῖα ταραχῆν παρέξειν, εἰ τ' ἐκπνεῦσαι ἐκ τοῦ κόβηλου τὸ πνεῦμα, ὅπερ ἀναμένων τὸ περιέπλει, καὶ εἰδέναι γινεσθαι ἐπὶ τὴν ἔσω, οὐδενὴ χρόνον ἠσυχάσειεν αὐτούς· καὶ τὴν ἐπιχέουσαν ἐφ' ἑαυτῶν τε ἐνόμιζεν εἶναι, ὅσπερ βούληται, τῶν νεῶν ἀπείνων πλοουσῶν, καὶ τότε καλλίστην γινεσθαι. ὡς δ' τὸ τε πνεῦμα κατῆι, καὶ αἱ νῆες ἐν ὄλιγῳ ἦδη οὐσαι ὑπ' ἀμφοτέρων, τοῦ τε ἀνέμου τῶν τε πλοίων, ἅμα προσηκόμενοι ἐταράσσοντο, καὶ ναῦς τε νηὶ προσέπιπτε, καὶ τοὶς κοντοὶ διαδοῦντο, βοῆ τε χρωμένοι καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀντιφύλακτε καὶ λοιδορία οὐδὲν κατήκουον οὔτε τῶν παραγγελλομένων οὔτε τῶν κελευστικῶν, καὶ τὰς κώπας ἀθέητοι ὄντες ἐν κλυδωνῷ ἀναφέρειν ἀνθρώποι ἀπειροὶ τοῖς κυβερνήταις ἀπειθὴ σέβας τὰς ναῦς παρήγον· τότε δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτο σημαίνει, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι προσπίδοντες πρῶτον μὲν κατὰ δύουσι τῶν στρατηγίδων νεῶν μίαν, ἔπειτα δὲ καὶ πάσας, χωρήσειαν, διεφθειρον, καὶ κατέσθησαν ἐς ἄλλην μὲν μηδὲν τρέπεσθαι αὐτῶν ὑπὸ τῆς ταραχῆς, φεύγειν δ' ἐς Πάτρας καὶ Λύμην τῆς Ἀχαΐας. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καταδιώξαντες καὶ ναῦς δώδεκα λαβόντες, τοὺς τε ἐνήθρας ἐξ αὐτῶν τοὺς πλείους ἀνελόρηναι, ἐς Μολύβριον ἀπέβαλον, καὶ τῶν αὐτῶν στήσαντι ἐπὶ τῷ Πρωῖ, καὶ ναῦν ἀναθέντες τῷ Ποσειδῶνι, ἀνεχώρησαν ἐς Ναύπακτον· παρέπλευσαν δὲ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι εὐθὺς ταῖς περιλόχοις τῶν νεῶν ἐκ τῆς Λύμης καὶ Πατρῶν ἐς Κυλλήνην, τὸ Ἠλαίων ἐπλευσόν· καὶ ἀπὸ Λαονάδος Κνήμος, καὶ αἱ ἐκείθεν νῆες, ἃς ἔδει ταύταις συμμῆλαι, ἀφικνύονται μετὰ τὴν ἐν Στρατῶν μάχην ἐς τὴν Κυλλήνην.

προσπίδουσιν. Alii προσπί-
πτοιαν.

84. κατὰ μίαν ναῦν τριγυ-
μνοί, ita ut, si a cornu procede-
rent, ut h. l. ἐν ᾗ δὲ καὶ παρακλίον-
τες; una tantum navis in fronte esset,
ceterae singulae altera alteram seque-
rentur; si a fronte, unum tantum ve-
dinem efficerent: Sic cap. 90. ἐπι-
σάφην.

ἐν ᾗ δὲ, i. e. κλησίον.

ταραχῆν παρήγειν. In boni
libris est παρήγειν. — τὰ πλοῖα
ἐπὶ navis illa minora (τὰ λεπτά)
quae in medium circumlocum recuperant
c. 83 vult. — Inferius ἀνελό-
ρηναι est recipientes, non inferiorium
tes, quod significat activum ἀνελόν-
τες.

85. Πέμποσαι δὲ καὶ οἱ Ἀκαιοὶ ἐπὶ Κρήμω συμ-
βούλους ἐπὶ τὰς ναῦς, Τιμοκρέτην καὶ Βρασίδα καὶ Δυκό-
φωνα, κελύοντες ἄλλην ναυμαχίαν βολύτα κατασκευάζεσθαι,
καὶ μὴ ὑπ' ὀλίγων νεῶν εἰρησθαι τῆς θαλάσσης, ἰδοὺ γὰρ
αὐτοῖς, ἄλλως τε καὶ πρῶτον ναυμαχίας περὶσσεύμενοι, πολλὸς
ὁ παράλογος εἶναι, καὶ οὐ ποσούτω ὄντω σφῶν τὸ ναυτικὸν
ἐπιεῖσθαι, γεννηθῆσαι δὲ τινα μαλακίαν, οὐκ ἀντιειδίτας τῆν
Ἀθηναίων ἐκ πολλοῦ ἐμπειρίαν τῆς σφετέρης δὲ ὀλίγου μιλί-
της ὄργῃ οὐκ ἀπέστειλλον. οἱ δὲ ἀφικόμενοι κατὰ Κνήμου ναῦς
τε περιήγγαλλον κατὰ πέλεις, καὶ τὰς προὔπαρχούσας ἐξερ-
ῶντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν. κέρπει δὲ καὶ ὁ Φορμίων ἐς τὰς
Ἀθήνας τὴν τε παρασκευὴν αὐτῶν ἀγγελοῦντας, καὶ περὶ τῆς
ναυμαχίας, ἣν ἐνίκησαν, φράσσοντας, καὶ κελύων αὐτῶν ναῦς
οὐ κλίσεις διὰ ταχῶς ἀποστέλλαι, ὡς καθ' ἡμέραν ἡκίστην
ἡκίθος οὐσης ἀεὶ ναυμαχίσειν. οἱ δὲ ἀποκείμενοι ἐκίθη
ναῦς αὐτῶν, τῶν δὲ κομίζοντι αὐτὰς προσεπίστειλαν ἐς Κρήτην
πρῶτον ἀφικέσθαι. Νικίας γὰρ Κρηῖ Γορτύειος, πρόξενος
ἦν, κίθει αὐτοῖς ἐπὶ Κυθωνίαν πλεῦσαι, φράσκων προσποιή-
σιν αὐτήν, οὐδαι πολεμίαν· ἐπήγες δὲ Πολιχνίταις χερσίζομε-
νος, ὁμοροῖς τῶν Κυθωνιατῶν. καὶ ὁ μὲν λαβὼν τὰς ναῦς
ἦλθε ἐς Κρήτην, καὶ μετὰ τῶν Πολιχνιτῶν ἔδρου τὴν γῆν
τῶν Κυθωνιατῶν, καὶ ὑπὸ ἀνέμων καὶ ὑπὸ ἀκλίας ἐνδιέτρι-
ψεν οὐκ ὀλίγον χρόνον.

86. Οἱ δ' ἐν τῇ Κυλλήνῃ Πελοποννήσιοι ἐν τούτῳ,
ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι περὶ Κρήτην κινήοντο, παρασκευασμέ-
νοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν παρέκλεισαν ἐς Πάνορμον τοῦ Ἀχαιῶν,
οὐκ ἐπὶ αὐτοῖς ὁ κατα γῆν στρατός τῶν Πελοποννησίων
προσεβροηθῆκει. παρέκλεισε δὲ καὶ ὁ Φορμίων ἐπὶ τὸ Πίον
τὸ Μολυκρικόν, καὶ ὠρμίσατο ἔξω αὐτοῦ ναυσὶν εἰκοσιν, αἰε-
περ καὶ ἐναυμάχησεν. ἦν δὲ τοῦτο μὲν τὸ Πίον φίλιον τοῖς
Ἀθηναίοις, τὸ δ' ἕτερον Πίον ἐστὶν ἀνικέρας, τὸ ἐν τῇ Πε-
λοποννήσῳ· διεχέτον δὲ ἀπ' ἀλλήλων σταδίους μάλιστα. ἑκτὰ
τῆς θαλάσσης, τοῦ δὲ Κρισαίου κόλπου στόμα τοῦτό ἐστιν.
ἐπὶ οὖν τῶ Πίῳ τῶ Ἀχαιῶν οἱ Πελοποννήσιοι, ἀπέχοντι αὐ-
τῶν τοῦ Πάνορμου, ἐν ᾧ αὐτοῖς ὁ περὶ ἦν, ὠρμίσαντα
καὶ αὐτοὶ ναυσὶν ἑκτὰ καὶ ἑβδομήκοντα, ἐπιεδῆ καὶ τοῖς
Ἀθηναίοις εἶδον. καὶ ἐπὶ μὲν δεξὴ ἑκτὰ ἡμέρας ἀνθρώμου
ἀλλήλοισι, μελετώντες τε καὶ παρασκευαζόμενοι τὴν ναυμαχίαν,
γνώμην ἔχοντες οἱ μὲν μὴ ἐκπλεῖν ἔξω τῶν Πίων ἐς τὴν εὐ-
ρυχωρίαν, φοβούμενοι τὸ πρότερον κῆθος, οἱ δὲ μὴ ἐκπλεῖν
ἐς τὰ στενὰ, νομίζοντες πρὸς ἐκείνων εἶναι τὴν ἐν ὀλίγῳ ναυ-
μαχίαν. ἔπειτα ὁ Κνήμος καὶ ὁ Βρασίδης καὶ οἱ ἄλλοι τῶν
Πελοποννησίων στρατηγοὶ, βουλόμενοι ἐν τάξει τὴν ναυμαχίαν
ποιῆσαι, πρὶν τι καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπιβροηθῆσαι, ξυ-

85. ἀντιειδίτας — μελέτης.
Pro dativo genitivum usurpavit etiam
d. 56. τῆς οὖν ἀμαρτίας — ἀντιει-
ναίτην τότε ἀμαρτίαν.

καθ' ἡμέραν ἐκίστην — ἀεὶ,
int. singulorum dierum omnibus et sin-
gulis horis et horarum momentis. Pro
α ὅτε φ post κελύων Bekk. ἀντφ.

εκάλεσαν ὄντας στρατιώτας πρώτον, καὶ ὄρῳντες αὐτῶν τοὺς πολλοὺς διὰ τὴν προτέρα ἦσαν φοβουμένους καὶ οὐ προθύμους ὄντας παρεκελεύσαντο, καὶ ἔλ. ἔαν τοιάδε.

87. Ἡ ΜΕΝ γενόμενῃ ναυμαχίᾳ, ὡ ἄνδρες Πελοποννήσιοι, εἴ τις ἄρα δεῖ αὐτὴν ὑμῶν φοβεῖται τὴν μέλλουσαν, οὐχὶ δικαίαν ἔχει τέκμαρσιν τὸ ἐκφοβεῖσθαι. τῆ τε γὰρ παρασκευῇ ἐνδεής ἐγένετο, ὥσπερ ἴσπερ καὶ ἔσσις ἐς ναυμαχίαν μᾶλλον ἢ ἐπὶ στρατείαν ἐκλίμεν· ξυνέβη δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς τύχης οὐκ ἄλλογα ἐναντιωθῆναι· καὶ που τί καὶ ἡ ἀπειρία πρώτον ναυμαχοῦντας ἐσφηλεν. ὥστε οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν κακίαν τὸ ἠσθῆσθαι πρόσγεγένετο, οὐδὲ δίκαιον τῆς γνώμης τὸ μὴ κατὰ κράτος νικῆσθαι, ἔχον δὲ τινα ἐν πύτῳ ἀντιλογίαν, τῆς γε ἑυφορίας τῷ ἀποβαίνει ἀμβλύνοσθαι, νομίζοιαι δὲ ταῖς μὲν τύχαις ἐνδέχασθαι σφάλλασθαι τοὺς ἀνθρώπους, ταῖς δὲ γνώμαις τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι, καὶ μὴ ἀπειρίαν, τοῦ ἀνδρείου παρόντος, προβαλλομένους εἰκότως ἂν ἐν τι κινδύνου γινέσθαι. ἡμῶν δὲ οὐδ' ἡ ἀπειρία τοσοῦτον λείπεται, ὅσον τόλμη προέχετε· τῶνδε δὲ ἡ ἐπιστήμη, ἣν μάστιχα φρεσίδε, ἀνδρείαν μὲν ἔχουσα, καὶ μνήμην ἔξει ἐν τῷ δεινῷ ἐπιτελεῖν ἃ ἔμαθεν, ἄνευ δὲ εὐψυχίας οὐδεμία τέχνη πρὸς τοὺς κινδύνους ἰσχύει. φόβος γὰρ μνήμην ἐκκλήσσει, τέχνη δὲ ἄνευ ἀληθῆς οὐδέτις ἀφελεί· πρὸς μὲν οὖν τὸ ἑμπειρότερον αὐτῶν τὸ τολμηρότερον ἀντιτάξασθε, πρὸς δὲ τὸ διὰ τὴν ἦσαν δεδιέναι τὸ ἀπαράσκειναι τότε τυχεῖν. περιγίγνεται δὲ ὑμῖν κληθῆς τε νεῶν, καὶ πρὸς τῇ γῇ οἰκία οὐσῆ, ὀπλιτῶν παρόντων, ναυμαχεῖν· τὰ δὲ πολλὰ, τῶν πλειόνων καὶ ἄμεινον παρεσκευασμένων τὸ κράτος ἐστίν. ὥστε οὐδὲ κατ' ἐν εὐφρόδωμιν εἰκότως ἂν ἡμᾶς σφαλλομένους· καὶ ὅσα ἡμάρτομεν πρότερον, νῦν αὐτὰ ταῦτα προσγεγόμενα διδασκαλίαν παρέξει. θαρσύνετε οὖν καὶ κηβεσθῆται καὶ ναῦται τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἐπισθε, χῶραν μὴ προλείποντες, ἢ ἂν τις προσταχθῇ. τῶν δὲ πρότερον ἡγεμόνων οὐ χεῖρον τὴν ἐπιχείρησιν ἡμεῖς παρασκευάσομεν, καὶ οὐκ ἐνδῶσομεν πρόφασιν οὐδενὶ κακῷ γενέσθαι· ἦν δὲ τις ἄρα καὶ βουληθῆ, κολασθήσεται τῆ προπόσῃ ζημία· οἱ δὲ ἄγαθοὶ τιμῆσονται τοῖς προσηκουσῖν ἄθλοις τῆς ἀρετῆς.

88. Τοιαῦτα μὲν τοῖς Πελοποννησίοις οἱ ἄρχοντες παρεκελεύσαντο. ὁ δὲ Φορμίων δεδιώς καὶ αὐτὸς τὴν τῶν στρατιωτῶν ὀρθώσαν, καὶ αἰσθόμενος ὅτι τὸ πλῆθος τῶν νεῶν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνιστάμενοι ἐφοβοῦντο, ἐβούλετο ξυγκαλῆσαι

87. τὸ ἐκφοβεῖσθαι. Articulos τὸ cum infinitivo ponitur, ubi etiam genitivus admitti poterat, h. l. pro ὥσπερ ἐκφοβεῖσθαι. Vid. Hermann. ad Soph. Aiac. v. 114. Matth. Gr. §. 542. (543.) Not. 3. Cf. supra ad 2, 53. — Schol. τέκμαρσιν exponit στοιχασπόν. → Mox ἀντιλογίαν, excusationem vel defensionem, veluti

non defuisse fortem animum, non sua sed fortunae culpa se inferiores pugna fuisse. — πρὸς βαλλομένους, praeterentes.

88. τὸ πλῆθος τῶν νεῶν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνιστάμενοι. Supra 2, 21, κατὰ συστάσεις γινόμενοι. Sed h. l. ξυνιστάμενοι

παρῶναι τε καὶ παραλύσειν ἐν τῷ παρόντι ποιήσασθαι· πρότερον μὲν γὰρ αἰεὶ αὐτοῖς ἔλεγε, καὶ προπαρεσκευάζε τὰς γυνῶμας, ὡς οὐδὲν αὐτοῖς κλήθος νεῶν τοσοῦτον, ἣν ἐπιπέλη, ἢ π οὐχ ὑπομενετέον αὐτοῖς ἔστι· καὶ οἱ στρατιῶται ἐκ πολλοῦ ἐν σφίσι αὐτοῖς πῆν ἀλλοσιν ταύτην ἀλλήλοισιν, μηδένα ὄχλον Ἀθηναῖοι οὐτες Πέλοποννησίου νεῶν ὑποχωρεῖν. τότε δὲ πρὸς τὴν παρούσαν ὄψιν ὄρων αὐτούς ἀδυναμούντας ἐβούλετο ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῦ θαρσεῖν, καὶ ἐξηκολύσεως τοὺς Ἀθηναίους ἔλεξε τοιαύτα.

89. „ΟΡΩΝ ὁμᾶς, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, πεφοβημένους τὸ κλήθος τῶν ἐναντίων ἐνεκέλευσα, οὐκ ἀμῶν τὰ μὴ δεῖν ἐν ὄρωδιᾷ ἔχειν. οὗτοι γὰρ πρότερον μὲν διὰ τὸ προειρηνησθαι καὶ μηδὲ αὐτοὶ οἴεσθαι ὅμοιοι ἡμῖν εἶναι, τὸ κλήθος νεῶν νεῶν, καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου, παρεσκευάσαντο· ἕκαστα, ὡ μάλιστα πιστεύοντες προσέρχονται, ὡς ἀρρητόν σφίσι ἐν ὄρωδι εἶναι, οὐ διὰ ἄλλο τι θαρσεύειν, ἢ διὰ τὴν ἐν ταῖς πῆν ἐμπειρίαν τῶ πλείω καταρθεύειν, καὶ οἴονται σφίσι καὶ ἐν τῷ παρῶντι κλήθει τὸ αὐτό. τὸ δ' ἐκ τοῦ δικαίου, ἡμῖν μᾶλλον νῦν περιεῖσθαι· εἴπερ καὶ τούτοις ἐν ἐκείνῳ ἐπέλεον ἦν γὰρ οὐδὲν προφέρονα, γὰρ δὲ ἕκαστοί τι ἐμπειρότεροι εἶναι θαρσύτεροι ἴσμεν. Λακεδαιμόνιοι τε ἡγούμενοι τῶν ξυμμάχων, διὰ τὴν σφαιτέρων δόξαν ἄκοντας προσάγουσι τοὺς πολλοὺς ἐς τὸν λιθόστονον· ἐπεὶ οὐκ ἂν ποτε ἐπαιρησάν ἤσσηδεντες κατὰ πολὺ αὐτίς ψαυμαχρεῖν, μὴ δὲ αὐτῶν τῆμ τολμασθεῖσθε. πολὺ δὲ ὑμεῖς ἐκείνοις πλείω φόβον παρέχετε καὶ πιστότερον, κατὰ τῆ κτ. προειρηνησθαι, καὶ αὐτὸ οὐκ ἂν ἡγούνηται, μὴ μέλλοντας τι ἄξιον τοῦ παρῶντι πράξαι, ἀνδρίζεται

nam ad κλήθος, in quo verbo latet οἱ στρατιῶται καὶ γυνῶται.

μηδένα ὄχλον — ὑποχωρεῖν. Verborum φηγοειν et ἀποδιδασκαλεῖν constructionem imitatus. Scriptior videtur Porponi T. I. 1. 132. ut 3, 34. in κατελέγεσθαι. Etiam verba cum ἐπί composita nonnumquam cum accusativo coniunxit, ex. c. 4, 92. ἐπιστρατεύειν, 5, 110. ὄσσης μὴ βραχίδας ἐπέλετε.

89. καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου. Cum quod praecedit τὸ κλήθος τῶν νεῶν — παρεσκευάσαντο accipiendum sit, paraturus est quam habeat navium multitudinem, non video quidni perspicuitatis causa additum putare liceat καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου, et non ad parum nobis numerum. Nam in τὸ κλήθος per se non inest maior numerus. Goellerus tamen duo significari potat: et navium hostilium numerum maiorem esse, et reliquum quoque apparatus, velut numerum mi-

litum, armatarum, remigum cet. non paria Atheniensibus esse.

σφίσι — τὸ αὐτό. Haec olim iungebam, ἠέλαρτῶν ἀμείνοος vel γέρονος dicitur. Alii τὴν ἐμπειρίαν reputant tamquam subiectum ἰσχυρίσθαι ποιήσειν, quod nunc magis placet. Pro οἴονται codd. K. Vat. Reg. H. οἴον τε. — Verba autem τὸ δ' ἐκ τοῦ δικαίου ne inter se iungenda credas, sed τὸ δὲ refer ad praecedentia ἐν τῷ παρῶντι καταρθεῖν. Ita per se patet, ἐν ἐκείνῳ esse ἐν τῷ παρῶντι. In sequentibus τῷ δὲ ἕκαστοί τι ἐμπειρότεροι εἶναι θαρσύτεροι ἴσμεν, vox ἕκαστοί his intelligenda est, et ad ἐμπειρότεροι εἶναι et ad θαρσύτεροι ἴσμεν. ἐπεὶ οὐκ ἂν ποτε ἐπαιρησάν ὄσση. Reddunt haec irrationem verborum ἄκοντας προσάγουσι in antecedentibus, et subiectum ex ἄκοντας suppleendum οἱ ξυμμάχοι Λακεδαιμόνιοι. ἄξιον τοῦ παρῶντι πολὺ πράξαι. Certatim subaudiunt in:

σθαι ἡμᾶς. ἀντίπαλοι μὲν γὰρ οἱ πλείους, ὡς περ οὔτοι. τῆ δυνάμει τὸ πλεον πύσσουσι ἢ τῆ γνώμῃ ἐπιέχοντα· οἱ δ' ἐκ πολλῶ ὑποδειστέραν, καὶ ἅμα οὐκ ἀνεγνασκόμενοι, μέγα τῆς δεινότητος τὰ βίβητον ἔχοντες ἀντιτολιμῶσιν. ἃ λογιζόμενοι οὔτοι τῷ οὐκ εἰκότι πλεον κερδοβηναὶ ἡμᾶς, ἢ τῆ κατα λόγον παρασκευῆ. πολλὰ δὲ καὶ στρατόπεδα ἤδη ἔπεσον ὑπ' ἐλασσόνων τῆ ἀπειρίας, ἔστι δὲ ἃ καὶ τῆ ἀτολμῆς· ὧν καθετέρου ἡμῖς νῦν μετέχομεν. τῶν δὲ ἀγῶνα οὐκ ἐν τῷ κόλπῳ ἐκείνῳ εἶναι ποιήσομαι, οὐδὲ ἐκπλεύσομαι ἐς αὐτόν. ὅρα γὰρ ὅτι πρός πολλὰς ὑαῖς ἀνεπιστήμονας ὀλίγαις ναυσὶν ἐμπειροῖς καὶ ἅμειναν κλισύσαις ἢ στενοχωρία οὐ ξυμφέροι. οὔτε γὰρ ἂν ἐκπλεύσαιε τις ὡς χρῆ ἐς ἐμβολήν, μὴ ἔχων τὴν πρόσφιν τῶν πολεμίων ἐκ πολλοῦ, οὔτε ἂν ἀποχωρήσειεν ἐν δέοντι, κτερόμενος διέκπλοι τὴν οὐκ εἰδίην· οὐδὲ ἀναστραφεῖ, ἅπερ πρῶτον ἅμεινον κλισυῶν ἔργον, ἐστὶν, ἀλλ' ἀναγκη ἂν εἴη τὴν ναυμαχίαν παρομοιᾶσαν καθίστασθαι· καὶ ἐν τοιαύτῃ αἱ πλείους αἴσῃ κρείσσοις γίνονται τοῦτων μὲν· σὺν ἐγὼ ἔξω τὴν πρόνοιαν καὶ τὸ θνατόν· ὑμεῖς δὲ εὐτακτοὶ παρὰ ταῖς ναυεὶ μένοιστε τε παραγγελλόμενα ὀξέως δεχέσθε, ἄλλως τε καὶ δι' ὀλίγου τῆ ἐφορησεως οὔσης, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ κόσπον καὶ συγῆν παρὰ πλείστον ἠγείσθε, ὃ ἐξ τε τὰ πολλὰ τῶν πολεμίων, καὶ ξυμφέροι καὶ ναυμαχία οὐκ ἤπιστα· ἀμύνασθε τε τοῖσδε ἀξίως τῶν προεργασμένων. ὃ δὲ ἀγῶνι μέγας ὑμῖν, ἢ καταλῦσαι Πελοποννησίαν νῆν ἐλπίδα τοῦ ναυτικοῦ, ἢ ἐγγυτέρω καταστήσαι· Ἀθηναῖοι

finitivum ad ἔξιον τοῦ παρὰ πολὺ. Krügerus ad Dionys. p. 48. *νενηκησῆναι*, Goeller. *προνενηκησῆναι*, Poppo Tom. I, p. 285. *πράξιον* vel *πράσσειν*. Ita enim Thucyd. 8, 41. *ἀφείς τὸ ἐς τὴν χίον ἔπειε ἐς τὴν Κάστρον*, ubi *αἰεῖν* subaudiendum. Quare h. l. *πράσσειν* certe ad istam rationem Thucydidis proxime accedit. Schol. *παραπολύ, παρεβαλλόντως*.

ἀντίπαλοι μὲν γὰρ — ἀντιτολιμῶσιν. Ordo verborum est: οἱ πλείους ἀντίπαλοι (ὄντες), ὡς περ οὔτοι, τῆ δυνάμει *cet.* Ἀντίπαλοι sunt pares potentia, *copiis*, quibus opponuntur οἱ ἐκ πολλῶ ὑποδειστέραν.

τῷ οὐκ εἰκότι. Opponuntur inter se τὸ οὐκ εἰκότι et ἢ κατὰ λόγον *παρασκευῆ*. Haec cum sit apparatus bellicus rationi obnoxius et subiectus, qui aestimari et censeri potest (die zu berechnende Rüstung): sequitur τὸ οὐκ εἰκότι esse id, quod non cadit in aestimationem, veluti *διείροισαν, σύφυζαν*, quam in apparatu minime aequali nemo solet expectare. Sententia igitur haec est: „Illi reputantes, eos, qui multo infirmioribus copiis sponte con-

tra dant, certam animi fiduciam habere, nos magis extimescunt propter id quod non verisimile erat (nos cum tanto minoribus copiis ipsis obviaturus) quam propter apparatus ipsorum aestimationi subiectum“ (quem non aequalem esse sciunt). Goeller. verba *κατὰ λόγον παρασκευῆ* explicat: *derhältnismässige Rüstung*. Paull post de locutione *ἐγὼν εἶναι* cf. Hermann ad Vig. p. 888. Matth. Gr. §. 541 (545.)

ἐς ἐμβολήν. Differt ἐμβολή, *προσβολή*. Incurtio adversae frontis cum impetu e longinquo facta in latera hostilis navis dicitur proprie ἐμβολή, quae fit maxime in *διέκπλῳ*. Vid. a. 7, 70. *προσβολή* latius patet, et maxime concursus adversarum frontium significat. — Mox pro *πρόσφιν* Bekk coniecit et recepit *πρόσφιν*.

ὃ ἐξ τε τὰ πολλὰ. Haec est Stephani coniectura. Libri omnes ὡς τὸ τὰ πολλὰ. Goeller. ex Abreschii emendatione ὡς τὸ τὰ π. de qua transpositione particulae sic vide annot. in mai. ed. mea ad h. l.

ὡν φόβου κατὰ τῆς θαλάσσης, ἀναμνηστικῶς δ' αὖ ὑμᾶς, ὅτι νικῆκατε αὐτῶν τοὺς πολλοὺς ἠσσημένων δὲ ἀνδρῶν, ἀλλ' ἠτιλοῦσιν αἱ γῆραι, πρὸς τοὺς αὐτοὺς κινδύνους ὁμοίαι εἶναι.

90. Τοιαῦτα δὲ καὶ ὁ Φορμίων παρεκλεύσατο, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ ἀστραῖς οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἐπέπλεον ἐς τὸν κόλπον καὶ τὰ στενὰ, βουλομένοι ἄκοντας ἔσω παραγαγῆν αὐτοὺς, ἀναγομένοι, ἅμα ἐφ' ἐπλεον, ἐπὶ τεσσάρων ταξάμενοι τὰς ναῦς, ἐπὶ τῆν ἑαυτῶν γῆν ἔσω, ἐπὶ τῷ κόλπῳ, δεξιῶ κέρα ἠγρονμέτω, ὡς περὶ καὶ ὠμοῖον, ἐπὶ δ' αὐτῷ εἰκοσιν ἔταξαν τὰς ἀριστα πλεουσᾶς, ὅπως, εἰ ἄρα νομίδας ἐπὶ τὴν Ναυπάκτρον αὐτοὺς, πλεῖν ὁ Φορμίων καὶ αὐτὸς ἐπιβοηθῶν αὐτῶν παραπλεῖ, μὴ διαφύγοιεν πλεόντα τῶν ἐπίπλεον σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι ἔσω τῷ ἑαυτῶν κέρως, ἀλλ' αὐταὶ αἱ νῆες περικλεισθῆσαν. ὁ δὲ, ὅπερ ἐπικροὶ προσεδέχοντο, φοβηθεὶς περὶ τῷ γοῦν ἐρήμῳ ὄντι, ὡς ἔφρα ἀναγομένους αὐτοὺς, ἄκων καὶ κατὰ σπουδὴν ἐμβιβάσας ἐπλεὶ παρὰ τὴν γῆν, καὶ ὁ πέδος ἅμα τῶν Μεσσηνίων παρεβόηθει. ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως παραπλέοντας, καὶ ἤδη ὄντας ἐντός τοῦ κόλπου τε καὶ πρὸς τὴν γῆν, ὅπερ ἐβούλοντο μάλιστα, ἀποσημείου ἐνός ἄφρονι ἐπιστρέψαντες τὰς ναῦς, μετωπηδὸν ἔπλεον, ὡς εἶχε κέρως ἕκαστος, ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἠλπίζον πάσας τὰς ναῦς ἀπολήψασθαι. τῶν δὲ ἐνδεκα μὲν τινες, αἰπεῶ ἠγροῦντο, ὑπεκφεύγουσι τὸ κέρως τῶν Πελοποννήσιων καὶ τὴν ἐπιστροφὴν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, τὰς δὲ ἄλλας ἐπικαταλαβόντες ἔξωσαν τε πρὸς τὴν γῆν ὑποφευγούσας, καὶ διέφθειραν, ἀνδρας τε τῶν Ἀθηναίων ἀπέκτειναν, ὅσοι μὴ ἐξένευσαν αὐτῶν, καὶ τῶν νεῶν τινὰς ἀναδούμενοι εἰλκον κενὰς, μίαν δὲ αὐτοῖς ἀνδράσιν εἶλον ἤδη, τὰς δὲ τινὰς οἱ Μεσσηνιοὶ, παραβόηθησαντες καὶ ἐπεσβαίνοντες ζῶν τοῖς ὅπλοις ἐς τὴν θάλασσαν καὶ

90. τοιαῦτα δέ. Olim leg. τοιαῦτα μὲν. Vid. c. 88 init. cf. I, 43. 79. 87. 3, 68. H. l. δέ sumptum e Pal. Reg. Laur.

οὐκ ἐπέπλεον ἐς τὸν κόλπον. Extra sinum apud Rhium Molycticum stationem habebant Athenienses (vid. c. 86.); Lacedaemonii ad Paurotam naves appulsas tenebant (d. c. 92 in.). Locorum angustias Athenienses vitabant, Peloponnesii, ut pugna navalis terrestri similis fieret, petebant.

ἐπὶ τεσσάρων ταξάμενοι, in ordines ha instruxerunt aciem, ut singuli quaternas naves haberent, et ubi a cornu procederent (δεξιῶ κέρως ἠγρονμέτω), frontem agminis quatuor efficerent naves. — ἐπὶ τῆν ἑαυτῶν γῆν Schol. ἀπὸ τοῦ παρὰ τῆς. — ἐπὶ δ' αὐτῷ, int. κέρως. — ἐπικροῦσθαι

ταύτην, i. e. Ναυπάκτρον. De conatu autem accipiendum παραπλεῖ. — ἐμβιβάσας, τοὺς στρατιώτας. Μεσσηνίῳ ἢ Ναυπάκτῳ incolebant. — In verbis, κατὰ μίαν, μίαν ἐπὶ κέρως Poppo κατὰ μίαν uncis circumscrisit, tamquam ex interpretatione additum, licet omnes codices praebeant. Excusari posse putat aliis abundantia sententiae generibus, qualia in Prolegg. I. p. 198. protulerit. Sed verba κατὰ sunt et vel necessaria, ut intelligamus et unum ordinem tantum fuisse navium (κατὰ μίαν), et eam a cornu procedentem (ἐπὶ κέρως), non μετωπηδόν, P. e. adversis frontibus, quod eius contrarium est. Vid. ad c. 84.

Ἐνδεκα μὲν τινες. Ultimam vocem omitunt Cass. Aug. Cl. C. G. H. Pal. It. Vat. Bas. Bekk. Popp. Sed non raro numeralibus additur, et. facit

ἐπιβάτες, ἀπὸ τῶν καταστροφῶν μαχόμενοι ἀφείλοντο ἑλκόμενας ἤδη.

91. Ταύτη μὲν οὖν οἱ Πελοποννησῖοι ἐκράτουσ' τε καὶ ἐφθειρον τὰς Ἀττικὰς ναῦς, αἱ δὲ εἰκοσι νῆες αὐτῶν αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως ἔδωκεν τὰς ἑνδεκά ναῦς τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ ὑπεξέφυγον τὴν ἐπιστροφήν εἰς τὴν εὐρυχωρίαν, καὶ φθάνουσιν αὐτούς, πλὴν μίαν νεωσ, προκαταφυροῦσαι εἰς τὴν Ναυπακτον, καὶ λαγύσαι ἀντιπρωτοὶ κατὰ τὸ Ἀπολλωνίου παρεσκευάζοντο ἀμυνόμενοι, ἦν εἰς τὴν γῆν ἐπὶ σφῶς πλέουσιν. οἱ δὲ παραγενόμενοι ὕστερον ἐκταυθίσθησ' τε ἅμα πλείοντες ὡς νενικηκότες, καὶ τὴν μίαν ναὺν τῶν Ἀθηναίων τὴν ὑπολοιπὸν ἔδωκε Λευκαδία ναῦς μίαν πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων. ἔτυχε δὲ ἄλλας ὁμοῦσα μετέωρος, περὶ ἣν ἡ Ἀττικὴ ναὺς φθάσασα καὶ περιπλευσασα τῇ Λευκαδίᾳ διακρούσῃ ἐμβάλλει μέσῃ, καὶ καταδύει τοῖς μὲν οὖν Πελοποννησῖοις, γενόμενον τοῦτο ἀπροσδοκῆτον τε καὶ κατὰ λόγον, φόβος ἐμπλῆται· καὶ ἅμα ἀτάκτως διακοντες διὰ τὸ κρατεῖν, αἱ μὲν τίτες τῶν νεωσ καθείδαι τὰς καθὰς ἐπέστησαν τοῦ πλοῦ, ἀξύνμορον δρῶντες πρὸς τὴν εἰς ὀλίγου ἀντεξομήσιν, βουλομένοι τὰς πλείους περιμεῖναι· αἱ δὲ καὶ εἰς βράχεια ἀπειρία χωρίων ὄκειλαν.

92. Τούτῳ δ' Ἀθηναίους ἰδόντας ταῦτα γιγνόμενα θάρσος τε ἔλαβε, καὶ ἀπὸ ἑνὸς κελύφματος ἐμφορησάντες ἐπ' αὐτοὺς ἔφρησαν· οἱ δὲ διὰ τὰ ὑπάρχοντα ἁμαρτήματα καὶ τὴν παρούσαν ἀτάκταν ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμειναν, ἔπειτα δὲ ἐτράποντο εἰς τὸν Πανορμον, ὅθεν περ ἀνηγάγοντο. ἐπιδιακοντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς τε ἔγγυς οὐσὰς μάλιστα ναῦς ἔλαβον ἔξ καὶ τὰς ἐαυτῶν ἀφείλοντο, ὡς ἐκείνοι πρὸς τὴν γῆν διαφθείραντες τὸ πρῶτον ἀνεδήσαντο· ἀνδρας τε τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τινὰς δὲ καὶ ἐξώρρησαν. ἐπὶ δὲ τῆς Λευκαδίας νεωσ, ἣ περὶ τὴν ὀλκάδα κατέδου, Τιμοκράτης ὁ Λακεδαιμόνιος πλέων, ὡς ἡ ναὺς διεφθείρετο, ἔφαξεν ἑαυτὸν, καὶ ἐξέπεσεν εἰς τὸν Ναυπακτιανὴν λιμένα· ἀναχωρησάντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τροπαίων ἐστήσαν, ὅθεν ἀναγόμενοι ἐκράτησαν· καὶ τοὺς νεκροὺς καὶ τὰ σπανάγια, ὅσα πρὸς τῇ θαυτῶν ἦν, ἀνείλοντο, καὶ ταῖς ἐναντίοις τὰ ἐκείνων ὑπόσπονδα ἀπέδωσαν· ἐστήσαν δὲ καὶ οἱ Πελοποννησῖοι τροπαίον, ὡς νενικηκότες, τῆς τροπῆς, εἰς πρὸς

Huc excludere poterat, quam a libraribus addi. — ἡ δὲ περὶ εἰλον ομιττὶ Bekk. cum Ar. Dan.

91. ὄλλας ὁμοῦσα, μετέωρος. — ὄλλας est ναὺς ἐμφορικῆ μετέωρος ὁμοῦσα, quae in alto ad anchoras stabat. — Verba καὶ περιπλευσασα exprimit Bekk. auctoritate, codd. It. Vat. Poppo uncis inclusit.

ἡ ἐπ' ἐστήσαν τοῦ πλοῦ, certum videtur. vid. Matth. Gr. §. 331.

e. (853. 3.) πρὸς τὴν εἰς ὀλίγου ἀντεξομήσιν. Athenisnium, ex prolepsique iam: interuenientem: facientium. — βράχεια sunt vada. Vulgo βραχέα.

92. διεφθείραντες. — ἀνεδήσαντο. Vid. cap. 90 sub fin. — Infra καὶ ἡ περὶ ἔλαβον ναῦν refer ad verba cap. 90 ext. μίαν δὲ αὐτοῖς ἀνδρῶν εἶλον ἡδη. — τῆς τροπῆς, ὡς — ναῦς διεφθ. per attractionem pro τῶν νεωσ, ὡς πρὸς τῇ γῇ διεφθ..

τη γη ναυς διέφθειραν και ην κτελεβλεπον και ανιθρονον ειπεν το Πρωτο Αγαθον παρα το τροπαειον. μερα δε ταυτα φεβουμένοι την απο των Αθηναίων βοηθειαν υπο νυκτα εις πλευραν εις κολαπον του Κορινθίου και Κρονιδου παντες πλην Λυκαίων και οι δε της Κρήτης Αθηναίοι ταυς εικοσι ναυων, ας εδει προ της ναυμαχίας τω Φορμίωνι παραγγευσθαι, ου κολλω. υστερον της αναχωρήσεως των μετ' αυτην αφικνηται εις την Ναυπακτον. και το θέρμας εκλαυτα.

93. Πριν δε διαλυσαι το εις Κρονιδου τε και του Κορινθίου κλιπον αναχωρησαν ναυτικον. ο Κυρηνιος και ο Βρασιδας και οι άλλοι αρχοντες των Πελοποννησίων, αρχομενοι του γαιωνος, εβουλοντο, διδασκωντων Μεγαρέων, αποπειρασθαι του Πειραιώς του λιμένος των Αθηναίων, ην δε αφυλακτος και αιχμηρος, εικότως, δια το επικρατειν πολυ τω ναυτικω, εδοκει δε λαβόντα των ναυτων εκαστον την κοπην και το υληριδιον και τον τροπατηρα περη ναυαι εκ Κορινθου, επι την προς Αθηναις θαλασσαν, και αφικομενους κατα ταχος εις Μεγαραν, καθελκυσαντας εκ Νισαιας, του νεωριου αυτων, τεσσαρακοντα ναυς, αι επιγον αυτοις ουσαι, πλευσαι ευδους επι τον Πειραια. ουτε γαρ ναυτικου ην προφυλασσον εν αυτο τον οδον, ουτε προσδοκια ουδεμία μη αν ποτε οι πολεμιοι εκπαινωσιν ουτως επιπλευθειαν. επει ουτ απο του προφανους τοιμησαι αν καθ ησυχίαν, ουτε, ει διενουοντο, μη ουκ αν κροισθεσθαι. ως δε εδοξεν αυτοις, και εχώρουν ευδους και ηνικόμενοι νυκτος και καθελκυσαντας εκ της Νισαιας τας ναυς πλεον επι τον Πειραια ουκει, ωσπερ διενουοντο, καταλειψαντας του κινδυνου, (και τις και ανεμος αυτους λεγεται κωιδαι,) επι δε της Σαλαμίνος το ακρωτηριον το προς Μεγαρον ορών και φρουριον επι αυτου ην και νεων τριων φυλακην, του μη εκπλειν Μεγαρευσιν μηδ εκπλειν μηδεν τω τε κρουσι προσεβαλον, και τας τριηρεις αφελκυσαν κενας, την ε άλλην Σαλαμινα απροσδοκητοις επιπεδοντες επόρουον.

94. Ες δε τας Αθηναις φουκτοι τε ηοντο πολλοιοι, και κληεις εγγετο ουδεμιας των κατα τον πολειμον ελασθων. οι εν γαρ εν τω αστει εις τον Πειραια θοντο τους πολεμιους απλευκέναι ηδη, οι δ εν τω Πειραια την τε Σαλαμινά

93. επει ο δε εδοξεν αυτοις, και εχώρουν ευδους και ηνικόμενοι νυκτος και καθελκυσαντας εκ της Νισαιας τας ναυς πλεον επι τον Πειραια ουκει, ωσπερ διενουοντο, καταλειψαντας του κινδυνου, (και τις και ανεμος αυτους λεγεται κωιδαι,) επι δε της Σαλαμίνος το ακρωτηριον το προς Μεγαρον ορών και φρουριον επι αυτου ην και νεων τριων φυλακην, του μη εκπλειν Μεγαρευσιν μηδ εκπλειν μηδεν τω τε κρουσι προσεβαλον, και τας τριηρεις αφελκυσαν κενας, την ε άλλην Σαλαμινα απροσδοκητοις επιπεδοντες επόρουον.

κλειεις τριων απο φυλακην ηνικόμενοι, αφικνουντες εφελκυσαντας αναθεν των νεων τριηρων εις ημας τον Πειραια. ηνικόμενοι νυκτος και καθελκυσαντας εκ της Νισαιας τας ναυς πλεον επι τον Πειραια ουκει, ωσπερ διενουοντο, καταλειψαντας του κινδυνου, (και τις και ανεμος αυτους λεγεται κωιδαι,) επι δε της Σαλαμίνος το ακρωτηριον το προς Μεγαρον ορών και φρουριον επι αυτου ην και νεων τριων φυλακην, του μη εκπλειν Μεγαρευσιν μηδ εκπλειν μηδεν τω τε κρουσι προσεβαλον, και τας τριηρεις αφελκυσαν κενας, την ε άλλην Σαλαμινα απροσδοκητοις επιπεδοντες επόρουον.

94. φουκτοι τε ηοντο πολλοιοι. Vid. 22. Schol. ad h. l. φουκταί ειναι λικμ

εκάλεσαν ἐπὶ στρατιωτικῆν κρᾶτον, καὶ ὄρωντες αὐτῶν τοὺς πολλοὺς διὰ τῆν πρότερον ἦσαν φοβουμένους καὶ οὐ προθυμοὺς ὄντας παρεκλεύσαντο, καὶ ἔλεον τοιάδε.

87. „H MEN γενόμενῃ ναυμαχίᾳ, ὧ ἄνδρες Πελοποννησιοί, εἰ τις ἄρα δι' αὐτῆν ὑμῶν φοβέται τὴν μέλλουσαν, οὐχὶ δικαίαν ἔχει τέκμαρσιν τὸ ἐκφοβῆσαι. τῇ τε γὰρ παρασκευῇ ἐνδοξὸς ἐγένετο, ὥσπερ ἴσται καὶ οὐχὶ ἐξ ναυμαχίαν μᾶλλον ἢ ἐπὶ στρατιαν ἐπίστανται. ξυνέβη δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς τύχης οὐκ ἄλλοι ἐναντιωθῆναι καὶ πού τι καὶ ἡ ἀπειρία κρᾶτον ναυμαχοῦντας ἰσώηλεν. ὥστε οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν κλιάν τὸ ἠσθῆσθαι προσεγένετο, οὐδὲ δίκαιον τῆς γνώμης τὸ μὴ κατὰ κράτος νικῆσαι, ἔχον δὲ τινα ἐν αὐτῷ ἀντιλογίαν, τῆς γὰρ συμφορᾶς τῷ ἀποβάντι ἀμβλύνοσθαι νομίσει. δὲ ταῖς μὲν τύχαις ἐνδέχεται σφάλλισθαι τοὺς ἀνθρώπους, ταῖς δὲ γνώμαις τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι, καὶ μὴ ἀπειρίαν, τοῦ ἀνδρείου παρόντος, προσβαλλομένους εὐκότως ἂν ἐν τινα κακοὺς γενέσθαι. ἡμῶν δὲ οὐδ' ἡ ἀπειρία ποσοῦτον λείπεται, ὅσον τόλμῃ προέχετε· τῶνδε δὲ ἡ ἐπιστήμη, ἣν μάλιστα φοβείσθε, ἀνδρείαν μὲν ἔχουσα, καὶ μνήμην ἔξει ἐν τῷ θειῶν ἐπιταλεῖν ἃ ἔμαθεν, ἄνευ δὲ εὐψυχίας οὐδεμίαν τέχνην πρὸς τοὺς κινδύνους ἰσῶναι. φόβος γὰρ μνήμην ἐκαλήσσει, τέχνη δὲ ἄνευ ἀλκῆς οὐδέτι ἀφελῆται. πρὸς μὲν οὖν τὸ ἐμπειρότερον αὐτῶν τὸ τολμηρότερον ἀντιτάξασθε, πρὸς δὲ τὸ διὰ τὴν ἦσαν δεδιέναι τὸ ἀπαράσχενοι τότε τυχεῖν. περιγίγνεται δὲ ὑμῖν πλήθος τε νεῶν, καὶ πρὸς τῇ γῆ οἰκία οὐση, ὀπλιτῶν παρόντων, ναυμαχεῖν· τὰ δὲ πολλὰ, τῶν πλειόνων καὶ ἄμεινον παρεσκευασμένων τὸ κράτος ἐστίν. ὥστε οὐδὲ καθ' ἐν εὐριδύκωμιν εὐκότως ἂν ἡμᾶς σφαλλομένους· καὶ ὅσα ἡμάρτομεν πρότερον, νῦν αὐτὰ ταῦτα προσγεγόμενα διδασκαλίαν παρέξει. θαρσοῦντες οὖν καὶ κυβερνήται καὶ ναῦται τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἐπεσθε, χάραν μὴ προλείποντες, ἢ ἂν τις προσταχθῇ. τῶν δὲ πρότερον ἠγεμόνων οὐ χεῖρον τὴν ἐπιχειρήσιν ἡμεῖς παρασκευάσομεν, καὶ οὐκ ἐνδύσομεν πρόφασιν οὐδενὶ κακῷ γενέσθαι· ἦν δὲ τις ἄρα καὶ βουληθῇ, κατασθήσεται τῇ προκώσῃ ζημίᾳ· οἱ δὲ ἄγασθαι τιμήσονται τοῖς προσήκουσιν ἄθλοις τῆς ἀρετῆς.“

88. Τοιαῦτα μὲν τοῖς Πελοποννησίοις οἱ ἄρχοντες παρεκλεύσαντο. ὁ δὲ Φορμίων δεδιὼς καὶ αὐτὸς τὴν τῶν στρατιωτῶν ὀρθόδιαν, καὶ αἰσθόμενος ὅτι τὸ πλήθος τῶν νεῶν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνιστάμενοι ἐφοβοῦντο, ἐβούλετο συγκαλέσας

87. τὸ ἐκφοβῆσαι. Articulus τὸ cum infinitivo ponitur, ubi etiam genitivus admitti poterat, h. l. pro ὥστε ἐκφοβῆσαι. Vid. Hermann. ad Soph. Aiac. v. 114. Matth. Gr. §. 542. (543.) Not. 3. Cf. supra ad 2, 53. — Schol. τέκμαρσιν exponit στοχασμόν. → Μοχ ἀντιλογίαν, excusationem vel defensionem, veluti

non defuisse fortem animum, non sua sed fortunae culpa se inferiores pugna fuisse. — προσβαλλομένους, praeterentes.

88. τὸ πλήθος τῶν νεῶν κατὰ σφᾶς τῶν νεῶν ἐξιστάμενοι. Supra 2, 21. κατὰ συστάσεις γινόμενοι. Sed h. l. ξυνιστάμενοι

κατάθεσεν, καὶ οὐ μόνον κινῶ, ἀλλὰ καὶ τοῖς παράδοκασίαι
 οὐκ ἐπὶ καὶ γενναίως Ὀδρυσῶν. καταστράσαντο γὰρ πούταντιο
 ἐπὶ Περσῶν βασιλείας τὰν νόμον, οὐκὰ μὲν καὶ τοῖς ἄλλοι
 θροῶν, λαμβάνειν μᾶλλον ἢ διδόναι, καὶ ἄσχετον ἦν αἰτηθῆναι
 γῆ δούλαι, ἢ εἰρησάκεα μὴ τυχεῖα. ὁμοίως δὲ κατὰ τῆ δύν
 σθαι ἐπὶ πλέον αὐτῶν ἐχορήσαντο. οὐ μᾶλλον ἦν πρᾶξαι οὐδὲν μ
 εἰδόντα δῶραι, ὡς τὴ ἐπὶ μέγα ἢ βασιλεία ἤλθεν ἰσχυρός. τῶ
 κείνῃ τῆ Εὐρώπῃ, ἔδοξε μετὰ τὸν Ἰουίου πόλεμον, καὶ το
 ἠξέμενον πόλεμον, μερίσσει ἐγένετο, χρημίστην προσδοῦν καὶ τ
 ἄλλῃ εὐδαιμονία. ἰσχυρὸν δὲ μάχης, καὶ σθένος, κλήθει πολ
 δευτέρα μετὰ τῆ Σκυθῶν, ταυτῆ δὲ ἀδύνατα ἐξισοῦσθαι εὐ
 ἦκα τὰ ἐν τῆ Εὐρώπῃ, ἀλλ' οὐδ' ἐν τῆ Ἀσίᾳ ἔθνος, ἐκ προ
 ἰστῶν, ἔστιν ὃ ἐκ δυνατῶν Σκυθῶν ὁμογενῶν ὄντοσι πᾶσι ἀντι
 πρῆσαι, οὐ μὴ οὐδ' ἐξ τῆ ἑλλην εὐβουλλαν καὶ ἔμπει
 κερητῶν παραδωκῆ, ἐς τὸν βίον ἄλλοις ὁμοῦνται. τὸ
 ἔστι δὲ Σιταλῆος μὲν οὐκ χώρας ποταμῆς βασιλείαν, πα
 ρεσπασετο τῶν ἑσθέρων, καὶ ἐκείνῃ αὐτῶν ἔτοιμα ἦν, ἰσχυρῶς ἐκ
 ρεύετο ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, πρῶτον μὲν διὰ τῆς ἰσχυρῆς ἐκ
 ἠξέ, καὶ ἐκείνῃ διὰ τῆς ἰσχυρῆς, ἐξ ἧμεν ὄρατος, ὃ ἔστι μεθόρου Σι
 τῶν καὶ Πάριουσι, ἐπορεύετο, ὡς δὲ τῆ ἀσπίου, τῆ ἰσχυρῆς, πρῶτον
 φου, ἐκείνῃ ἰσχυρῶν ἀμφοῖν τῆν ἰσχυρῶν, ὡς ἐπὶ Πάριουσι, ἔστι
 ἔστι δὲ τῆ ὄρατος, ἐξ Ὀδρυσῶν, ὡς ἐπὶ ἐν δεξιᾷ, ἡμῶν, εἰς
 Πάριουσι, ἐν ἀριστερᾷ δὲ Σιτῶν καὶ Μακεδονίᾳ, ἀεικλιῶντες ἰ
 κινῶ ἀφίκοντο, ἐς Δόβηρον τῆν Πάριουσι, ἐκείνῃ μὲν δὲ αἰ
 σπ, ἀπερίνετο μὲν οὐδὲν τοῦ ἀσπασί, καὶ μὴ πὶ ἰσχυρῆ, προ
 ἠξέ, ὡς τῆ ἀφίκοντο, ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἰσχυρῶν, ἐπὶ τῆ ἀφίκοντο
 ἐπὶ τῆ ἀφίκοντο, ἡσθέρων, ὡς τῆ πᾶν, κλήθει, ἰσχυρῶν, ὡς
 ἰσχυρῶν, περὶ τῆ ἀφίκοντο, ἡσθέρων, γυνῶν, καὶ καὶ τῶν τῶ
 αἰσπ, πᾶν ἦν, τῶν ἰσχυρῶν, δὲ μάλιστα ἰσχυρῶν, καὶ ὃ ἰ
 σχυρῶν, τῶ πᾶν, αὐτῶν Ὀδρυσῶν παραδωκῆ, καὶ μετ' αἰ
 σπ, ἔστιν. τῶν δὲ πᾶν, οἱ μαχαιροφόροι, μαχαιροφόροι, μὴ
 ἰσχυρῶν, ἐξ τῆς Ῥοδόπης, αὐτόνομοι ἀεταβάντες, ὃ ἔστι ἄλλο
 ἰσχυρῶν, ἰσχυρῶν, κλήθει, φοβεροτάτος, ἡμῶν, ὡς τῆ.

λαμβάνειν μᾶλλον ἢ διδόναι. λαμβάνειν ἔστι δὲ ἔστιν accipere, καὶ numerare, auferre, et μᾶλλον non libentius, sed magis; potius. Aliter non videtur quid magnopere interesset in hoc Thraces et Persas! Nam etiam Persarum nobiles permulta accipiebant ab his qui opem eorum implorabant. Sed hoc interesset: Persas non postulabant, sed potius sponte oblata accipiebant, vel si quid petebant, repulsam segre vel moleste ferrebant; Thraces contra nihil expectabant, miterna obtulata, sed ipsi vel sumebant, vel postulabant, quae placerent, nec indignabantur, si forte recusaret alter; quod apud Persas maior ignominia erat, rogatum recusare, quam rogantem non impetrare.

Similia de Germanis tradit Tacitus Germ. c. 21. exire, abunde, si qui poposcerit, concedere motis; et potius seendi iracundiam eadem facillime; Gaudet mitteribus; sed nec data impetrant, ne acceptis oblitantur. — κατὰ τὸ δὲ ἀσπασί Schol. διὰ τῆν δύναμι. Quandobquidem pollebant, magis quam ostent. Thraces illo more utebantur. τῶν δὲ ἀσπασί ὡς ἐστὶν ὡς ἐστὶν. Herodot. 5; 3. Thraces maxime terrarum populum vocat post Indos. Thucydides utriusque Scythas ad tempore videtur. Vid. Valerius ad Herod. l. 1. — ὡς μὴν ὡς δ' — ὡς μὴν ὡς δ' recte Schol. ἀλλ' ἐπιφοβῶν ἔστιν ἀφίκοντο. Alii explicant: praeter bellicam artem et scientiam, quae

99. *Ἰννηθροίζοντο οὖν ἐν τῇ Δοβήρῳ καὶ παρεσκευά-
ζοντο, ὅπως κατὰ κορυφὴν ἐσβαλοῦσιν ἐς τὴν κάτω Μακεδο-
νίαν, ἧς ὁ Περδίκκας ἦρχε. τῶν γὰρ Μακεδόνων εἰσι καὶ
ἀγχισταὶ καὶ Ἐλειμῶνται καὶ ἄλλα ἔθνη ἐπάνωθεν, ἃ ξύμμα-
χα μὲν ἐστί τούτοις καὶ ὑπήκοα, βασιλείας δ' ἔχει καθ' αὐτά.
τὴν δὲ παρὰ θάλασσαν τῶν Μακεδονίαν Ἀλέξανδρος ὁ Περ-
δίκκου πατὴρ καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ Τημενίδαι, τὸ ἀρχαῖον
ὄντες ἐξ Ἀργούς, πρῶτον ἐκτίσαντο, καὶ ἐβασίλευσαν, ἀναστή-
σαντες μᾶλλον ἐκ μὲν Πιερίας Πίερας, οἱ ὕστερον ὑπὸ τὸ Παγ-
γαῖον πέραν Στυμμῶνος ὤκησαν Φάργητα, καὶ ἄλλα χωρία,
(καὶ ἐπὶ καὶ νῦν Πιερικὸς κόλπος καλεῖται ἢ ὑπὸ τῷ Παγγαίῳ
πρὸς θάλασσαν γῆ,) ἐκ δὲ τῆς Βοττίας καλουμένης Βοττιαίους,
οἱ νῦν ὄμοροι Χαλκιδέων οἰκοῦσι· τῆς δὲ Παιονίας παρὰ τὸν
Ἄξιον ποταμὸν στενήν τινα, καθ' ἑαυτοὺς ἀναθεν μέχρι Πέλ-
λης καὶ θαλάσσης, ἐκτίσαντο· καὶ πέραν Ἄξιον μέχρι Στυμ-
μῶνος τὴν Μυγδονίαν καλουμένην, Ἡδωνεὺς ἐξελάσαντες, νέ-
ρονται. ἀνέστησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς νῦν Ἐορδίας καλουμένης
Ἐορδοῦς, ἧν οἱ μὲν πολλοὶ ἐφθάρησαν, βραχὺ δὲ τι αὐτῶν
περὶ Φύσκαν καταῶνται· καὶ ἐξ Ἀλμωπίας Ἀλμῶπας. ἐκράτη-
σαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἔθνων οἱ Μακεδόνες οὗτοι, ἃ καὶ νῦν
ἐπιέξουσιν, τὸν τε Ἀνθεμοῦντα καὶ Γρησιτωνίαν καὶ Βισαλτίαν
καὶ Μακεδόνων αὐτῶν πολλήν. τὸ δὲ ξύμπαν Μακεδονία κα-
λεῖται, καὶ Περδίκκας Ἀλεξάνδρου βασιλεὺς αὐτῶν ἦν, ὅτε
Σιτάλκης ἐπέη.*

100. *Καὶ οἱ μὲν Μακεδόνες οὗτοι, ἐπιόντος πολλοῦ στρα-
τῶν ἀδύνατοι ὄντες ἀμύνεσθαι, ἐς τε τὰ καρτερά καὶ τὰ τει-
τῆ, ὅσα ἦν ἐν τῇ χώρᾳ, ἐσεκομίσθησαν. ἦν δὲ οὐ πολλὰ· ἄλ-
λι ὕστερον Ἀρχέλαος ὁ Περδίκκου υἱὸς, βασιλεὺς γενόμενος,
τὰ νῦν ὄντα ἐν τῇ χώρᾳ ὠκοδόμησε, καὶ ὁδοὺς εὐθείας ἔτεμε,
καὶ τάλλα διεκόσμησε· τὰ [τε] κατὰ τὸν πόλεμον ἵπποις καὶ
ὄπλοις καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ κρείσσειν ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλ-
λοι βασιλεῖς ὅτι οὗτοι πρὸ αὐτοῦ γενόμενοι. ὁ δὲ στρατὸς τῶν
Θρακῶν ἐκ τῆς Δοβήρου ἐσέβαλε πρῶτον μὲν ἐς τὴν Φιλίππου*

aeque excellent Scythae, ceterum consi-
lio et prudentia aliis inferiores sunt.

99. κατὰ κορυφῆν, desuper, ex
superiore parte, inde a ingis montium.
πρῶτον ἐκτίσαντο. Vid. He-
rod. 8, 137 — 139.

καὶ Μακεδόνων αὐτῶν. Ab
initio tantum maritima s. inferior Ma-
cedonia Temenidis subiecta erat; in
superiore Macedonia, gentes erant aut
liberae, aut sub suis quaeque regibus,
quorum quosdam deinceps Temenidae,
sicut alios vicinos populos, subigebant.
Recte igitur Schol. τῶν ἀνω intelli-
git. Etenim cum τὴν κάτω Μακεδο-
νίαν iam proavi Perdiccae primum

(πρῶτον) expugnaverint, non erat quod
ex Macedoniae partibus amplius occu-
parent, nisi superior. Et ea in regio-
ne Temenidas regnasse patet vel ex
cap. 100., ubi Thracas venisse dicun-
tur primum ἐς τὴν Φιλίππου πρότερον
ὄσαν ἀρχὴν, cuius Philippi filium
Amyntam in regnum paternum, quod
Perdiccae ei eripuerat, restitutus erat
Sitalces; (vid. cap. 95 extr. cf. 1, 57.
59.) deinde καὶ ἐς τὴν ἄλλην Μακε-
δονίαν προήγαγε.

100. Ἀρχέλαος. Quemadmodum
regnum adeptus sit caede Alcetae pa-
trui et Alexandri, eius filii, narrat
Plato in Gorg. §. 59. p. 471. a. Vid.
quos laudat Heindorf. ad l. 1, §. 58.

πρότερον οὐσαν ἀρχὴν, καὶ εἶπεν Εἰδομένην μὲν κατὰ κράτος Γορτυνίαν δὲ καὶ Ἀταλάντην καὶ ἄλλα ἄττα χωρία ὁμολογίᾳ διὰ τὴν Ἀμύντου φιλίαν προσχωροῦντα, τοῦ Φιλίππου υἱέος παρόντος· Εὐρωπὸν δὲ ἐπολιόρησαν μὲν, εἰλεῖν δὲ οὐκ ἠδύνατο. ἔπειτα δὲ καὶ ἐς τὴν ἄλλην Μακεδονίαν προὔχασεν τῆ ἐν ἀριστερᾷ Πέλλης καὶ Κιφῆου. ἔσω δὲ τούτων ἐς τὴν Βοττιαίαν καὶ Πισρίαν οὐκ ἀφίκοντο, ἀλλὰ τὴν τε Μυγδονίαν καὶ Γρηστωνίαν καὶ Ἀνθεμοῦντα ἐδήουν. οἱ δὲ Μακεδόνες περὶ μὲν οὐδὲ διανοοῦντο ἀμύνεσθαι, ἵππους δὲ προσμεταπαμφάμενοι ἀπὸ τῶν ἄνω ξυμμάχων, ὅπη δοκοί, ὀλλοὶ πρὸς πολλοὺ ἐσέβαλλον ἔς τὸ στρατεύμα τῶν Θρακῶν. καὶ ἡ μὲν προσπέσειεν, οὐδεὶς ὑπέμεινεν ἄνδρας ἰππίας τε ἀγαθοὺς καὶ τεθωρακισμένους· ὑπὸ δὲ πλήθους περικληρόμενοι αὐτοὺς πολλαπλασίῳ τῷ ὀμίλῳ ἐς κίνδυνον καθίστασαν, ὥστε τέλος ἡσυχία ἦγον, οὐ νομίζοντες ἱκανοὶ εἶναι πρὸς τὸ πλεόν κινδυνεύειν.

101. Ὁ δὲ Σιτάλκης πρὸς τε τὸν Περδίκκην λόγους ἐποιεῖτο ὧν ἕνεκα ἐστράτευσες, καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ παρῆσαν ταῖς ναυσίν, ἀπιστοῦντες αὐτὸν μὴ ἦξειν, δῶρα δὲ καὶ πρέσβεις ἐπεμφαν αὐτῷ, ἔς τε τοὺς Χαλκιδικίας καὶ Βοττιαλοῦ μέρος τι τοῦ στρατοῦ πέμπει, καὶ τειχίηρας ποιήσας ἐδήγει τὴν γῆν. καθημένου δ' αὐτοῦ περὶ τοὺς χώρους τούτους, οὐ πρὸς νότον οἰκούντες Θεσσαλοὶ καὶ Μάγνητες καὶ οἱ ἄλλοι ὑπήκοοι Θεσσαλῶν καὶ οἱ μέχρι Θερμοπυλῶν Ἕλληνας ἐφοβήθησαν μὴ καὶ ἐπὶ σφῶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ, καὶ ἐν παρασκευῇ ἦσαν. ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ πέραν Στρυμόνος πρὸς βορρῆαν Θραῖκες, ὅσοι πεδία εἶχον, Παναῖοι καὶ Ὀδόμαντοι [καὶ Δρωοὶ] καὶ Δερσαῖοι· αὐτόνομοι δ' εἰσὶ πάντες. παρέσχε δὲ λόγον καὶ ἐπὶ τοὺς τῶν Ἀθηναίων πολεμίους Ἕλληνας, μὴ ὑπ' αὐτῶν ἀγόμενοι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν καὶ ἐπὶ σφῶς χωρήσασιν. ὁ δὲ τὴν τε Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν καὶ Μακεδονίαν ἅμα ἐπέχων ἐφθειρε, καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ οὐδὲν ἐπράσσειτο ὧν ἕνεκα ἐσέβαλε, καὶ ἡ στρατιὰ σίτον τε οὐκ εἶχεν αὐτῷ, καὶ ὑπὸ χιμῶτος ἰταλαιπύρει, ἀνακλιθεται ὑπὸ Σεύθου τοῦ Σπαρδόχου, ἀδελφιδοῦ ὄντος καὶ μέγιστον μετ' αὐτὸν δυναμένου ὧστ' ἐν τάξει ἀπελθεῖν. τὸν δὲ Σεύθην κούφα Περδίκκας ὑποσχόμενος ἀδελφῆν ἑαυτοῦ δώσειν καὶ χρήματα ἐπ' αὐτῇ προσποιεῖται. καὶ ὁ μὲν πεισθεὶς καὶ μείνας τριάκοντα τὰς πάσαις ἡμέρας, τούτων δὲ ὀκτῶ ἐν Χαλκιδεῦσιν, ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου. Περδίκκας δὲ ὕστερον Στρατονικήν

101. καὶ οἱ μέχρι Θερμοπυλῶν Ἕλληνας. Etiam Thessali inter Hellenas censentur vel ab ipso Thucydide, veluti 4, 78. cf. Diodor. 12, 51. Est igitur pro καὶ οἱ ἄλλοι — Ἕλληνας. Sic 1, 116. ἐπὶ Κάννον καὶ Κορίνας. Sic apud Homerum Ἐκτῶρ καὶ Τρωῆς.

καὶ Δρωοὶ. His verbis uncas apposimus ex Gattereri sententia, quem

vide ap. Popp. I, 2. p. 380. ubi docet nomen ortum esse ex male lecto nomine Δρωαῖοι. Deraeos enim et Deraeos eodem esse. Steph. Byz. Δεραιῶν Θρακικὸν ἔθνος. Ἡρόδοτος Δερσαῖους αὐτοὺς φησι. Vid. Herodot. 7, 110.

μὴ ὑπ' αὐτῶν ἀγόμενοι, i. e. Thracas. A Sitalce ad copias eius transit.

τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν δίδωσι Σεύθῃ, ὡς περ ὑπέσχετο. τὰ μὲν κατὰ τὴν Σιτάλκον στρατείας οὕτως ἐγένετο.

102. Οἱ δὲ ἐν Ναυκίῳ Ἀθηναῖοι τοῦδε τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, ἐπειδὴ τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικὸν διελύθη, Φορμίωνος ἡγουμένου, ἐστράτευσαν παρακλύσαντες ἐκ' Ἀστικού. καὶ ἀποβάντες ἐς τὴν μεσόγειαν τῆς Ἀκαρναντίας τετρακοσίοις μὲν ὀπλίταις Ἀθηναίων τῶν ἀπὸ τῶν νεῶν, τετρακοσίοις δὲ Μισσηνίων, καὶ ἔκ τε Στρατοῦ καὶ Κορόντων καὶ ἄλλων χωρίαν ἀνδρας οὐ δοκοῦντας βεβαίους εἶναι ἐξήλασαν, καὶ Κύνητα τὸν Θεολύτου ἐς Κόροντα καταγαγόντες ἀνεχώρησαν πάλιν εἰς τὰς ναῦς. ἐς γὰρ Οἰνιάδας, αἰεὶ ποτε πολεμίους ὄντας μόνους Ἀκαρνανῶν, οὐκ ἔδοκει δυνατόν εἶναι, χειμῶνος ὄντος, στρατεῦναι. ὁ γὰρ Ἀχελῷος ποταμὸς ῥέων ἐκ Πίνδου ὄρους διὰ Δολοκίας καὶ Ἀγρῶν καὶ Ἀμφιλόχων καὶ διὰ τοῦ Ἀκαρνανικοῦ πεδίου, ἀνωθεν μὲν παρὰ Στρατόν πόλιν, ἐς θάλασσαν διεξιείς παρ' Οἰνιάδας, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς περιλιμνάζων, ἀπορον ποιεῖ ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐν χειμῶνι στρατεῦναι. κίνται δὲ καὶ τῶν νήσων τῶν Ἐχινάδων αἱ πολλαὶ καταντιπρὸς Οἰνιάδων, τοῦ Ἀχελῷου τῶν ἐκβολῶν οὐδὲν ἀπέχουσαι, ὥστε μέγας ὢν ὁ ποταμὸς προσχῶι αἰεὶ, καὶ εἰς τῶν νήσων αἰ κείρονται. ἐλπίς δὲ καὶ πάσας οὐκ ἐν κολλῶ τινὶ ἂν χρόνῳ τοῦτο παθεῖν. τὸ τε γὰρ ρεῦμά ἐστι μέγα καὶ πολὺ καὶ θολερὸν, αἱ τε νῆσοι πυκναὶ, καὶ ἀλλήλαις τῆς προσχώσεως τῶ μὴ σκεδάννυσθαι σύνδεσμοι γίνονται, παραλλάξ καὶ οὐ κατὰ στοίχων κείμεναι, οὐδ' ἔχουσαι εὐθείας διόδους τοῦ ὕδατος ἐς τὸ πέλαγος. Ἐρημοὶ δ' εἰσὶ καὶ οὐ μεγάλαι. λέγεται δὲ καὶ Ἀλκμαίῳ τῷ Ἀμφιάρῳ, ὅτι δὴ ἀλάσθαι αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, τὸν Ἀπόλλω ταύτην τὴν γῆν χρῆσαι οἰκεῖν, νκειπόντα οὐκ εἶναι λύσειν τῶν δειμάτων, πρὶν ἂν εὐρῶν ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ κατοικήσῃται, ἣτις, ὅτε ἐκτείνε τὴν μητέρα, μήπω ὑπὸ ἡλίου ἐωρᾶτο, μηδὲ γῆ ἦν, ὡς τῆς γε ἄλλης αὐτῷ μεμιασμένης. ὁ δ' ἀπορῶν, ὡς φασί, μόλις κατενόησε τὴν προσχωσιν ταύτην τοῦ Ἀχελῷου, καὶ ἔδοκει αὐτῷ ἰκανὴ ἂν

102. διελεύθη, post expeditionem Salaminiam, cap. 93. — Mox καὶ ante ἔκ τε Στρατοῦ omittunt Cass. m. Ar. Chr. Dan. Bekk. Ad alterum καὶ ante Κύνητα spectare putat Poppo. Equidem delere malim.

διεξιείς. Poppo coniecit δὲ ἐξείεις, quod Bekk. quoque recepit. Probabilem coniecturam adiuvat etiam Herodoti locus 2, 10. (Ἀχελῷος) ῥέων δι' Ἀκαρναντίας καὶ ἐξιείς ἐς θάλασσαν, τῶν Ἐχινάδων νήσων τὰς ἡμέρας ἤδη ἤκειρον πεποιήκα.

ὅτι δὴ ἀλάσθαι αὐτόν. Infinitivus cum accusativo post ὅτι in oratione obliqua; quod fit non raro post

el, v. Hermann. ad Vig. p. 832., post particulas temporales et pronomem relativum. cf. Matth. Gr. §. 537. (538.) Ex Thucydide aliquot exempla apponam. 1, 91. ὅσα αὐ μετ' ἐκείνων βουλεύεσθαι, οὐδενὸς ὕστεροι γνώμη φανῆναι. 2, 13. οἳς χρῆσθαι αὐτοῦς. 4, 98. εἰ μὲν ἐπὶ πλέον δουρηθῆναι. 5, 63 extr. ἀνευ ὧν μὴ κέρριον εἶναι. 6, 64 extr. ἀφ' ὧν αὐτὸς ἦκειν. 6, 72. ὅσον εἰκὸς εἶναι. 7, 47. ἀπερ διακινδυνεύσαι. cf. Liv. 4, 51. „Quum interim de sanguine et supplicio suo latam legem confestim exerceri, et tantam vim habere.“ — μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, Eriphyles. Vid. ad cap. 68.

πεχῶσθαι δίαιτα τῷ σώματι, ἀφ' οὗπερ κτείννας τὴν μητέρα οὐκ ὀλίγον χρόνον ἐπλανᾶτο. καὶ κατοικισθεὶς ἐς τοὺς περὶ Οἰνιάδας τόπους ἐδυνάστευσέ τε, καὶ ἀπὸ Ἀκαρνᾶνος παιδὸς ἑαυτοῦ τῆς γῆρας τὴν ἑκωννημίαν ἐγκατέλιπε. τὰ μὲν περὶ Ἀλκμαίωνα τοιαῦτα λεγόμενα παρελάβομεν.

103. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φορμίων, ἄραντες ἐκ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὴν Ναύπακτον, ἅμα ἦρι κατέπλευσαν ἐς τὰς Ἀθήνας, τοὺς τε ἐλευθέρους τῶν αἰχμαλώτων ἐκ τῶν ναυμαχιῶν ἄγοντες, οἳ ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς ἐλύθησαν, καὶ τὰς ναῦς ἄς εἶλο'. καὶ ὁ γυμῶν ἐτελεύτα σῆτος, καὶ τρίτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυγράψεν.

δίαιτα τῷ σώματι, i. e. τρόπος εἰς ἐνδιαίτημα τοῦ σώματος.

99. *Ἀνηθορίζοντο οὖν ἐν τῇ Δοβήρῳ καὶ παρεσκευάζοντο, ὅπως κατὰ κορυφὴν ἐσβαλοῦσιν ἐς τὴν κάτω Μακεδονίαν, ἧς ὁ Περδίκκας ἦρχε. τῶν γὰρ Μακεδόνων εἰσι καὶ Ἀνγκησταὶ καὶ Ἐλειμῶνται καὶ ἄλλα ἔθνη ἐπάνωθεν, ἃ ξύμμαχα μὲν ἐστί τούτοις καὶ ὑπήκοα, βασιλείας δ' ἔχει καθ' αὐτά. τὴν δὲ παρὰ θάλασσαν νῦν Μακεδονίαν Ἀλέξανδρος ὁ Περδίκκου πατήρ καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ Τημενίδαι, τῷ ἀρχαίῳ ὄντες ἐξ Ἄργου, πρῶτον ἐπήσαντο, καὶ ἐβασίλευσαν, ἀναστήσαντες μάχῃ ἐκ μὲν Πιερίας Πίερας, οἱ ὕστερον ὑπὸ τῷ Πάργαιον πέραν Στρομόνος ὤκησαν Φάργητα, καὶ ἄλλα χωρία, (καὶ ἔτι καὶ νῦν Πιερικὸς κόλπος καλεῖται ἢ ὑπὸ τῷ Παργαίῳ πρὸς θάλασσαν γῆ,) ἐκ δὲ τῆς Βοττίας καλουμένης Βοττιαίους, οἱ νῦν ὄμοροι Χαλκιδῶν οἰκοῦσι· τῆς δὲ Παιονίας παρὰ τὸν Ἄξιον ποταμὸν στενήν τινα, καθ' ἣν οὖσαν ἀναθεν μέχρι Πέλλης καὶ θαλάσσης, ἐκτίσαντο· καὶ πέραν Ἄξιον μέχρι Στρομόνος τὴν Μαγδονίαν καλουμένην, Ἡδωνᾶς ἐξελάσαντες, νέμονται. ἀνέστησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς νῦν Ἐορδίας καλουμένης Ἐορδοῦς, ἧν οἱ μὲν πολλοὶ ἐφθάρησαν, βραχὺ δὲ τι αὐτῶν περὶ Φύσκαν καταώκηται· καὶ ἐξ Ἀλωπίας Ἀλωπίας, ἐκράτησαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἔθνων οἱ Μακεδόνες οὗτοι, ἃ καὶ νῦν ἔτι ἔχουσι, τὸν τε Ἀνθεμοῦντα καὶ Γρησιωνίαν καὶ Βισαλτίαν καὶ Μακεδόνων αὐτῶν πολλήν. τὸ δὲ ξύμπαν Μακεδονία καλεῖται, καὶ Περδίκκας Ἀλεξάνδρου βασιλεὺς αὐτῶν ἦν, ὅτε Σιτάλικης ἐπῆε.*

100. *Καὶ οἱ μὲν Μακεδόνες οὗτοι, ἐπιόντος πολλοῦ στρατοῦ ἀδύνατοι ὄντες ἀμύνεσθαι, ἐς τε τὰ καρτερά καὶ τὰ τελεχῆ, ὅσα ἦν ἐν τῇ χώρᾳ, ἐσεκομίσθησαν. ἦν δὲ οὐ πολλὰ· ἀλλὰ ὕστερον Ἀρχέλαος ὁ Περδίκκου υἱὸς, βασιλεὺς γενόμενος, τὰ νῦν ὄντα ἐν τῇ χώρᾳ ὠκοδόμησε, καὶ ὁδοὺς εὐθείας ἔτεμε, καὶ τάλλα διεκόσμησε· τὰ [τε] κατὰ τὸν πόλεμον ἵπποις καὶ ὄπλοις καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ κρείσσοι ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι βασιλῆς ὅστω οἱ πρὸ αὐτοῦ γενόμενοι. ὁ δὲ στρατὸς τῶν Θρακῶν ἐκ τῆς Δοβήρου ἐσέβαλε πρῶτον μὲν ἐς τὴν Φιλίππου*

sola excellunt Scythae, ceterum consilio et prudentia aliis inferiores sunt.

99. κατὰ κορυφῆν, desuper, ex superiore parte, inde a iugis montium. πρῶτον ἐπήσαντο. Vid. Herod. 8, 137—139.

καὶ Μακεδόνων αὐτῶν. Ab initio tantum maritima s. inferior Macedonia Temenidas subiecta erat; in superiore Macedonia, gentes erant aut liberae, aut sub suis quaeque regibus, quorum quosdam deinceps Temenidae, sicut alios vicinos populos, subigebant. Recte igitur Schol. τὸς ἀνω intelligit. Est enim cum τὴν κάτω Μακεδονίαν iam proavi Perdiccae primum

(πρῶτον) expugnaverint, non erat quod ex Macedoniae partibus amplius occuparent, nisi superior. Et ea in regione Temenidas regnasse patet vel ex cap. 100., ubi Thracas venisse dicuntur primum ἐς τὴν Φιλίππου πρότερον ὄσαν ἀρχὴν, cuius Philippi filium Amyntam in regnum paternum, quod Perdiccae eieperat, restitutus erat Sitalces; (vid. cap. 95 extr. cf. 1, 57. 59.) deinde καὶ ἐς τὴν ἄλλην Μακεδονίαν προῦχώρει.

100. Ἀρχέλαος. Quemadmodum regnum adeptus sit caede Alcetae patruī et Alexandri, eius filii, narrat Plato in Gorg. §. 59. p. 471. a. Vid. quos laudat Heindorf. ad l. l. §. 58.

σβος, πλὴν Μηθύμνης, ἀπέστη ἀπ' Ἀθηναίων, βουλευθέντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου, (ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσεδέξαντο, ἀναγκασθέντες δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν πρότερον, ἢ διεννοοῦντο, ποιήσασθαι. τῶν τε γὰρ λιμένων τὴν γῶσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν καὶ νεῶν πολήσιν ἐπέμενον τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε καὶ σίτον, καὶ ἅ μεταπεμπόμενοι ἦσαν. Τενέδιοι γὰρ, ὄντες αὐτοῖς διάφοροι, καὶ Μηθυμναῖοι, καὶ αὐτῶν Μυτιληναίων ἰδίᾳ ἄνδρες κατὰ στάσιν, πρόξενοι Ἀθηναίων, μηνυταὶ γίνονται τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι ξυνοικίζουσι τε τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μυτιλήνην βία, καὶ τὴν παρασκευὴν ἄπασαν μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν ξυγγενῶν ὄντων ἐπὶ ἀποστάσει ἐπιγόνται· καὶ εἰ μὴ τις προκαταλήφεται ἤδη, στερησεσθαι αὐτοὺς Λέσβου.

3. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ἦσαν γὰρ τεταλαιπωρημένοι ὑπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ πολέμου ἄρτι καθισταμένου καὶ ἀκμάζοντος,) μέγα μὲν ἔργον ἠγοοῦντο εἶναι Λέσβον προσπολεμάσασθαι, ναυτικὸν ἔχουσαν καὶ δύναμιν ἀκραιον, καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο τὸ πρῶτον τὰς κατηγορίας, μείζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμψαντες πρέσβεις οὐκ ἔπειδον τοὺς Μυτιληναίους τὴν τε ξυνοικίωσιν καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δεισάντες προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. Καὶ πέμπουσιν ἐξαπιναίως τεσσαράκοντα ναῦς, αἱ ἔνυχον περὶ Πελοπόννησον παρεσκευασμένα κλειῖν· Κλειππίδης δὲ ὁ Δεινίου τρῖτος αὐτὸς ἐστρατήγει. ἐξηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς ὡς εἴη Ἀπόλλωνος Μαλόεντος ἕξω τῆς πόλεως ἑορτῆ, ἐν ἣ πανδημεῖ Μυτιληναῖοι ἑορτάζουσι, καὶ ἐλπίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν

thodorus Athenis submittendae maiori classi praemisus, c. 115. Aetnae eruptio, c. 116.

2. βουλευθέντες, int. Λέσβιοι ex Λέσβος. Sic 1, 136. φεύγει ἐκ Πελοποννήσου ἐς Κέρκυραν, ὡν αὐτῶν (Κερκυραίων) ἐναργέτης. Infra 3, 5. πλὴν Μηθύμνης· οὗτοι δὲ (οἱ Μηθυμναῖοι) τοῖς Ἀθηναίοις ἐβίσηθησαν.

ὁ ὁ προσεδέξαντο. Hand dubie propter foedus in triginta annos pactum, de quo vide 1, 115. — λιμένων τὴν γῶσιν. Obstruebant portus, qui a validioribus se defendere, iisque aditum intercludere studebant. Schol. Οἱ προσδεχόμενοι πολεμίους κατὰ θάλατταν ἰσχυροτέρους αὐτῶν γῶμα ἔχον ἐπὶ τοῖς στόμασι τῶν λιμένων, ὅπως δυσεἰσπλωτοὶ τοῖς πολεμίους εἴεν. — Infinitivus ἀφικέσθαι bis intelligendus. Vid. ad 4, 21.

Τενέδιοι γάρ. Cum superiore sententia explicuerit, cur Mytilenaei, quamvis iam diu defectionem machinati, eam adhuc differri vulerint, nunc

docet, quare inviti ad eam maturandam adducti sint. Similes sunt loci 1, 40. 1, 91.

ξυγγενῶν ὄντων. Nam et Boeoti et Lesbii Aeolicae gentis erant. Cf. 7, 57. Hortati autem Boeoti erant Lesbios ad defectionem. Vid. c. 13. στερησεσθαι, pro στεραθήσεσθαι. Transit ab structura per ὅτι inchoata ad infinitivum, ut c. 3. med. ἐξηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς, ὡς εἴη Ἀπόλλωνος ἑορτῆ, — καὶ ἐλπίδα εἶναι.

3. οὐκ ἀπεδέχοντο τὸ πρῶτον. Cum Cass. Aug. Pal. It. Vat. G. H. articulum τὸ abiecerunt Bekk. et Poppo.

μείζον μέρος νέμοντες, i. e. plus tribuentes suae voluntati, quae has criminationes suas non esse maluit. Similis sententiae locus attulit Krüger. ad Dionys. Hal. p. 164. ad verba Dionysii: ἃ γὰρ ἕκαστος εἶναι βούλεται περὶ τὸ φιλομένον τε καὶ θανατούμενον ὑφ' ἑαυτοῦ, ταῦτα οἰεσται. — Mox pro ξυνοικίωσιν cum paucis libris Poppo rescripsit ξυνοικίωσιν

ἴσταν. καὶ ἦν μὲν ξυμβῆ ἡ πείρα — εἰ δὲ μὴ, Μυτιληναίοις εἰ-
πὼν ναῦς τε παραδοῦναι καὶ τείχη καθελεῖν· μὴ πειθομένων
δὲ, πολεμεῖν. καὶ αἱ μὲν νῆες ὄχοντο. τὰς δὲ τῶν Μυτιλη-
ναίων δέκα τριήρεις, αἷ ἔτυχον βοηθοὶ παρὰ σφᾶς κατὰ τὸ
ξυμμαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς ἄνδρας
ἐξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο. τοῖς δὲ Μυτιληναίοις ἀνήρ,
ἐκ τῶν Ἀθηνῶν διαβάς ἐς Εὐβοίαν καὶ περὶ ἐπὶ Γεραιστὸν
ἰδῶν, ὀλακάδος ἀναγομένης ἐπιτυχῶν, πλῶ χρησάμενος καὶ
τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μυτιλήνην ἀφικόμενος ἀγγέλλει
τὸν ἐπίκλουν. οἱ δὲ οὔτε ἐς τὸν Μαλόεντα ἐξῆλθον, τὰ τε
ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ τὰ ἡμιτέλεστα φραξάμενοι
ἐφύλασσον.

4. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ πολὺ ὕστερον καταπλεύσαντες ὡς
ἴσταν, ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρατηγοὶ τὰ ἐπεσταλμένα, οὐκ ἐξ-
ακουόντων δὲ τῶν Μυτιληναίων, ἐς πόλεμον καθίσταντο. ἀπα-
ράσκευοι δὲ οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἐξαίφνης ἀναγκασθέντες πολε-
μεῖν, ἔκπλουν μὲν τινα ἐποιήσαντο τῶν νεῶν ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ
ὀλίγον πρό τοῦ λιμένος, ἔπειτα καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν Ἀτ-
τικῶν νεῶν λόγους ἤδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλό-
μενοι τὰς ναῦς τὸ παραντίκα, εἰ δύναιντο, ὁμολογῆσαι τινὶ ἐπιει-
κεῖ ἀποπέμψασθαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπεδέξαν-
το, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι μὴ οὐχ ἱκανοὶ ὄσει Λέσβῳ πάσῃ πο-
λεμεῖν. καὶ ἀνακωχὴν ποιησάμενοι πέμπουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας
οἱ Μυτιληναῖοι τῶν τε διαβαλλόντων ἕνα, ᾧ μετέμελεν ἤδη,
καὶ ἄλλους, εἴ πως πείσειαν τὰς ναῦς ἀπελθεῖν, ὡς σφῶν οὐ-
δὲν νεωτεροῦντων. ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλλουσι καὶ ἐς τὴν Λα-
κεδαιμόνα πρόεσβεις τριήρει, λαθόντες τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυ-
τικόν, οἱ ὄρμον ἐν τῇ Μαλέᾳ, πρὸς βορέαν τῆς πόλεως· οὐ

an, apte et tantum non necessario. Nam ξυνοικισιν superiore capite memoratam nondum secuta videtur ξυνοικησις, sed in ipso erant ξυνοικισμοί, quandoquidem Athenienses προκαταλαβείν, i. e. antevertere volebant. Confusione harum vocum nihil in codicibus frequentius.

καὶ ἦν μὲν ξυμβῆ ἡ πείρα. Cum apodosi careat haec protasis, quod indicat lineola adscripta, subaudiendum καλῶς ἔχειν ἔφασαν vel εἶπον, unde etiam sequentes infinitivi εἰπεῖν et πολεμεῖν pendent, quia ex εἶπον facile subauditur ἐκέλευσαν.

τὰ τε ἄλλα — ἐφύλασσον. Genitivus τῶν τειχῶν καὶ λιμένων pendet ex verbis περὶ τὰ ἡμιτέλεστα, non ex τὰ ἄλλα, quem accusativum accipe pro ἐς τὰ ἄλλα, sicut infra c. 10. καὶ τὰλλα ὁμοίότροποι ἴτε. Cf. Horat. Ep. I, 10, 3. Cetera laetus. Μα-

λόεντα intellige campum Maloentem, ita vocatum a Malea, promontorio Lesbi meridionali (vid. c. 4. cf. Strab. lib. XIII, 2.), ubi Apollini feriae agebantur.

4. οὐ γὰρ ἐπίστευον — προχωρήσειν. „Thiersch. in act. philol. Mon. t. III. p. 454. legit αὐτοῖς τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθ. προχ., id quod est explicare, non corrigere scriptorem. Sensus est: non fidebant iis, quae ab Atheniensibus expectabant, fore ut bene cedant.“ Goeller. Similiter ipse olim explicabam. Nunc malim per attractionem dictum accipere, ut cap. 5. init. οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρόεσβεις ὡς οὐδὲν ἦλθον πρᾶξαντες, et sexcenta alia, (vid. annot. ad 2, 80.); ut sententia sit: eos qui Athenas missi erant (vel qui Athenis erant, παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις), ab Atheniensibus non impetraturos esse credebant, quae ab iis peterent vel postularent. De forma

γὰρ ἐπίστατον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν Λακεδαίμονα τάλαιπῶρος διὰ τοῦ πελάγους κομισθέντες αὐτοῖς ἔπρασσον ὅπως τις βοήθεια ἦξει.

5. Οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ὡς οὐδὲν ἦλθον πράξαντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος, πλὴν Μηθύμνης· οὗτοι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν, καὶ Ἰμβριοὶ καὶ Ἀήνιοι καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ξυμμάχων. καὶ ἔξοδον μὲν τινα πανθημεῖ ἐπολιόσαντο οἱ Μυτιληναῖοι ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατοπέδον, καὶ μάχην ἐγένετο, ἐν ἣ οὐκ ἔλασσαν ἔχοντες οἱ Μυτιληναῖοι οὔτε ἐπηυλίσαντο, οὔτε ἐπίστευσαν σφίσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἀνεχώρησαν· ἔπειτα οἱ μὲν ἠσύχαζον, ἐκ Πελοποννήσου καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς βουλομένοι, εἰ προσγένετο τι, κινδυνεύειν. καὶ γὰρ αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται καὶ Ἐρμαιώνας Θηβαῖος, οἱ προαπεστάλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως, φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὸν τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλουν κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέουσι τριήρει, καὶ παρῆνον πέμπειν τριήρη ἄλλην καὶ πρέσβεις μετ' ἑαυτῶν καὶ ἐκπέμπουσιν.

6. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πολὺ ἐπιβρόσθέντες διὰ τὴν τῶν Μυτιληναίων ἠσυχίαν ξυμμάχους τε προσεκάλουν, οἳ πολὺ θάσσον παρήσαν, ὁρῶντες οὐδὲν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβίων, καὶ περιορμισάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἐκατέρωθεν τῆς πόλεως, καὶ τοὺς ἐφόρους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμένσιν ἐποιούντο. καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι τοὺς Μυτιληναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν· οἱ Μυτιληναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Λεσβιοὶ, προσβεβοηθηκότες ἦδη· τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα οὐ πολὺ κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον ἢν αὐτοῖς κλοῖων καὶ ἀγορᾶς ἡ Μαλία. καὶ τὰ μὲν περὶ Μυτιλήνην οὕτως ἐπολεμεῖτο.

7. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους τοῦτου Ἀθηναῖοι καὶ ἐς Πελοπόννησον ναῦς ἀπέστειλαν τριάκοντα καὶ Ἀσώπιον τὸν Φορμίωνος στρατηγὸν. κελυσάντων Ἀκαρνανῶν τῶν Φορμίωνός τινα σφίσι πέμψαι ἢ υἱὸν ἢ ξυγγενῆ ἄρχοντα. καὶ παραπλεύουσαι αἱ νῆες τῆς Λακωνικῆς τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἐπόρθησαν. ἔπειτα τὰς μὲν πλείους ἀποπέμπει τῶν νεῶν πάλιν ἐπ' οἴκου ὁ Ἀσώπιος, αὐτὸς δ' ἔχων δώδεκα ἀφικνεῖται ἐς Ναύπακτον· καὶ ὕστερον Ἀκαρνανίας ἀναστήσας πανθημεῖ στρατεύει ἐπ' Οἰνιάδας. καὶ ταῖς τε ναυσὶ κατὰ τὸν Ἀγε-

προχωρήσειν rectius nunc Buttannus in Gram. ampl. II. p. 260. cf. p. 52. Apud Thucydidem in compositis activa futuri forma reperitur etiam 1, 140. οἷς εἰ ξυγχωρήσετε. Contra 4, 64. legitur καὶ ξυγχωρησόμεθα γε πάλιν.

5. ἐπηυλίσαντο. Schol. ἐπαυλίσασθαι ἐστὶ τὸ πλησίον τῶν πολεμίων νυκτὸς αὐλίσασθαι, καθυπερερεούτων αὐτῶν.

6. στρατόπεδα. Poppo dedit nescio unde στρατοπέδα.

7. τῶν Φορμίωνός τινα — ξυγγενῆ. Phormio, qui cum captivus Athenas vere illius anni redierat (vid. 2, 103.), videtur aut mortem obfuisse paullo post, aut valetudine et imbecillitate, cum esset senex, impeditus esse, quo minus ipse rem administraret.

ἴσον ἐκλευσε, καὶ ὁ κατὰ γῆν στρατὸς ἰδίου τὴν χώραν. ὡς δ' οὐ προσεχώρουν, τὸν μὲν περὶ ἀφίησιν, αὐτὸς δὲ πλεύσας ἐς Λευκάδα καὶ ἀπόβασιν ἐς Νήρικον ποιησάμενος, ἀναχωρῶν διαφθείρεται αὐτὸς τε καὶ τῆς στρατιᾶς τι μέρος ὑπὸ τῶν αὐτόθεν τε ξυμβοηθησάντων καὶ φρουρῶν τινῶν ὀλίγων. καὶ ἴσπερον ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς ἀποκλύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι παρὰ τῶν Λευκαδίων ἐκομίσαντο.

8. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεῶς ἐκπεμφθέντες Μυτιληναίων πρέσβεις, ὡς αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶπον Ὀλυμπίαζε παρεῖναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βουλευσάντων, ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Ὀλυμπίαν· ἣν δὲ Ὀλυμπίας ἢ Δωριεὺς Ῥόδιος τὸ δεύτερον ἐνίκα. καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἑορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιαῦτα.

9. „Τὸ μὲν καθεστὼς τοῖς Ἑλλησι νόμιμον, ὃ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι καὶ ξύμμαχοι, ἴσμεν. τοὺς γὰρ ἀφισταμένους ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ξυμμαχίαν τὴν πρὶν ἀπολείποντας οἱ δεξιόμενοι, καθ' ὅσον μὲν ὠφελοῦνται, ἐν ἡδονῇ ἔχουσι· νομίζοντες δὲ εἶναι προδότας τῶν προτοῦ φίλων, χεῖρους ἡγοῦνται. καὶ οὐκ ἄδικος αὕτη ἡ ἀξιολογία ἐστίν, εἰ τύχοιεν πρὸς ἀλλήλους οἷ τε ἀφιστάμενοι, καὶ ἀφ' ὧν διακρίνοιτο, ἴσοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες καὶ εὐνοίᾳ, ἀντίπαλοι δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ ὀνύμῃ, πρόφασίς τε ἐπιεικῆς μηδεμίᾳ ὑπάρχοι τῆς ἀποστάσεως· ὃ ἡμῖν καὶ Ἀθηναίοις οὐκ ἦν. μηδὲ τῷ χεῖρους δόξαμεν εἶναι, εἰ ἐν τῇ εἰρήνῃ τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν ἐν τοῖς δαινοῖς ἀφιστάμεθα.

10. „Περὶ γὰρ τοῦ δικαίου καὶ ἀρετῆς πρῶτον, ἄλλως τε καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι, τοὺς λόγους ποιησόμεθα, εἰδότες οὔτε φίλλαν ἰδιώταις βέβαιον γιγνομένην, οὔτε κοινωνίαν πόλεον ἐς οὐδὲν, εἰ μὴ μετ' ἀρετῆς δοκούσης ἐς ἀλλήλους γίγνοιτο, καὶ τὰλλα ὁμοιότροποι εἶεν· ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι τῆς γνώμης καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν ἔργων καθίστανται. ἡμῖν δὲ καὶ Ἀθηναίοις ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον, ἀπολιπόντων μὲν ἡμῶν ἐκ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, παραμεινάντων δὲ ἐκείνων πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἔργων. ξύμμαχοι μέντοι ἐγενόμεθα οὐκ ἐπὶ καταδουλώσει τῶν Ἑλλήνων Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ Μήδου τοῖς Ἑλλησι. καὶ μέθοι μὲν ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγοῦντο, προθύμως εἰπόμεθα· ἐπειδὴ δὲ ἐωρῶμεν αὐτοὺς τὴν μὲν τοῦ Μήδου ἐχθρὰν ἀνιέντας, τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων δούλωσιν ἐπαγομένους, οὐκ ἀδεεῖς ἔτι ἡμεν. ἀδύνατοι δὲ ὄντες καθ' ἐν γενόμενοι, διὰ πολυψηφίαν, ἀμύνασθαι οἱ ξύμμαχοι ἐδουλώθησαν, πλὴν ἡμῶν καὶ Χίων. ἡμεῖς δὲ, αὐτόνομοι δὴ ὄντες καὶ ἐλεύθεροι τῷ ὀνόματι, ξυνεστρατεύσαμεν. καὶ πιστοὺς οὐκέτι εἶχομεν ἡγεμόνας Ἀθηναίους, παραδείγμασι τοῖς προγιγνομένοις χρώμενοι. οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς, οὐς

9. τὸ μὲν καθεστὼς. Bekk. ex Pal. Gr. καθεστὼς. Cf. Butim. Gr. ampl. T. II. p. 159.

10. τῷ διαλλάσσοντι, τῇ διαλλαγῇ, τῇ διαφορᾷ, neutrum participii pro substantivo, ut saepe. Vid. ad 1, 142.

μὲν μεθ' ἡμῶν ἐνσπόνδους ἐποιήσαντο, καταστρέφασθαι, τοὺς δὲ ὑπολοίπους, εἴ ποτε ἄρα ἐδυνήθησαν, μὴ δρᾶσαι τοῦτο.

11. „Καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν ἅπαντες, βεβαίως τοι ἂν ἡμῖν ἦσαν μὴδὲν νεωτεριεῖν· ὑποχειρίους δὲ ἔχοντες τοὺς πλείους, ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου ὀμιλοῦντες, χαλεπώτεροι εἰκότως ἔμελλον οἴσκειν, καὶ πρὸς τὸ πλεῖον ἤδη εἶκον τοῦ ἡμέτερου ἔτι μόνου ἀντισουμένου, ἄλλως τε καὶ ὅσῳ δυνατώτερο αὐτοὶ αὐτῶν ἐγίγνοντο, καὶ ἡμεῖς ἐρημότεροι. τὸ δὲ ἀντίκαλον δέος μόνον πιστὸν ἐς ξυμμαχίαν· ὁ γὰρ παραβαίνειν τι βουλόμενος τῷ μὴ προέχων ἂν ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται. αὐτόνομοι τε ἐλεεσθημεν οὐ δι' ἄλλο τι ἢ ὅσον αὐτοῖς ἐς τὴν ἀρχὴν εὐπρέπεια τε λόγου καὶ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ ἢ ἰσχύος τὰ πράγματα ἐφαίνετο καταληπτά. ἅμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ ἐχρῶντο, μὴ ἂν τοὺς γε ἰσοψήφους ἄκοντας, εἰ μὴ τι ἠδίκουν οὐκ ἐπῆσαν, ξυστρατεύειν· ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ τὰ κράτιστα ἐπὶ τι τοὺς ὑποδεστέρους πρῶτους ξυνεπήγον, καὶ τὰ τελευταῖα λιπόντες, τοῦ ἄλλου περιηρημένου, ἀσθενέστερα ἔμελλον ἔξειν εἰ δὲ ἀφ' ἡμῶν ἤρξαντο, ἐχόντων ἔτι τῶν πάντων αὐτῶν τι ἰσχὴν καὶ πρὸς ὃ τι χρῆ στήναι, οὐκ ἂν ὁμοίως ἐχειρώσαντο

11. καὶ πρὸς τὸ πλεῖον ἤδη εἶκον — Verba χαλεπώτερον εἰκότως ἔμελλον οἴσκειν referri debent ad utrumque membrum, et ad praecedens ἡμῖν ἀπὸ τοῦ ἴσου ὀμιλοῦντες, et ad subsequens καὶ — ἀντισουμένου, quare comma post εἶκον delevi. Πρὸς etiam h. l. in comparatione usurpatur, ut 1, 10. πολλὴν ἀπιστίαν τοῖς ἔκριντα πρὸς τὸ κλέος αὐτῶν εἶναι. Quemadmodum hac formula vel similia vel dissimilia comparantur, ita quae mox sequitur comparationis forma δυνατώτεροι αὐτοὶ αὐτῶν ἐγίγνοντο proponit ea, quae magnitudine vel praestantia diversis temporibus diversa fuerunt. Totus locus in hanc sententiam accipiendus: Si omnes libertate uteremur, fidem habere possemus Atheniensibus, eos nihil novarum rerum esse structuros. Cum autem plurimos subegerint, nobis vero tamquam sociis aequo inre utantur, cumque nos adhuc soli pares ipsis dignitate simus, comparati ceteris maximam partem iam cedentibus: eos molestius rem laturos verisimile est (cf. ad 3, 20.), praesertim cum ipsi interim validiores, quam antea, facti sint, nos contra imbecilliores.

τῷ μὴ προέχων ἂν ἐπελθεῖν ἀπ. Haec est lectio codd. Cass. Reg. Gr. Pal. It. Vat. m. Et negatio, et ἐπελθεῖν bis cogitanda sunt: τῷ

μὴ προέχων ἂν ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται μὴ ἐπελθεῖν.

ἐς τὴν ἀρχήν, in Beziehung auf ihre Herrschaft, für die Herrschaft Durum enim videtur, haec verba iungere cum ἐφόδῳ, quod facit Goellerus τὰ πράγματα non idem est, quod ἡ ἀρχή, sed successus rerum susceptarum ad imperium stabilendum.

ἅμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ ἐχρῶντο, int. ἡμῖν. Pro ἄκοντα Schol. ἐκόντας. Sed codicum lectio vera est, dummodo difficiliori enuntiationi ita succurras, ut verba εἰ μὴ — ἐπῆσαν tamquam diversam a voluntaria ratione propositionem accipias, quae si scriptum esset copula addita ἀκοντας, εἴ τε μὴ — ἐπῆσαν. Sententia „Nobis documento utebantur, eos certe, qui idem ius suffragii ferendi haberent, non esse sibi auxilium laturos invitos, et nisi quos aggrediantur, aliquid deliquissent.“ Ceterum his verbis λόγου εὐπρέπεια explicatur; sequentibus ars et dola Atheniensium (γνώμης ἐφοδος) explanatur, ἐν τῷ αὐτῷ δὲ — ἔξειν. Ubi τὰ κράτιστα et τὰ τελευταῖα ad Chios, Samiam et ipsos Lesbios vel Mytilienses referendum, navalibus copiis validissimae; contra οἱ ὑποδεδέστεροι ad imbecilliores Atheniensium socios, ope illorum subigendos.

καὶ πρὸς ὃ τι χρῆ στήναι

τό τε ναυτικὸν ἡμῶν παρῆχε τινα φόβον, μὴ ποτε καθ' ἕν γενόμενον, ἢ ὑμῖν ἢ ἄλλω τῷ προςθέμενον, κίνδυνον σφίσι παράσῃ. τὰ δὲ καὶ ἀπὸ θεωρακείας τοῦ τε κοινοῦ αὐτῶν καὶ τῶν ἀεὶ προσεστώτων περιεγγνόμεθα. οὐ μέντοι ἐπὶ πολὺ γ' ἂν ἔδοκομεν δυνηθῆναι, εἰ μὴ ὁ πόλεμος ὕδε κατέστη, παρδείγμασι χρώμενοι τοῖς ἐς τοὺς ἄλλους.

12. „Τίς οὖν αὐτῇ ἢ φιλία ἐγγίνετο ἢ ἔλευθερία πιστῇ, ἐν ἣ παρὰ γνώμην ἀλλήλους ὑπεδεχόμεθα, καὶ οἱ μὲν ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ δεδιότες ἔθεράπευον, ἡμεῖς δὲ ἐκείνους ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τὸ αὐτὸ ἐποιοῦμεν· ὃ τε τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὐνοία πιστῶν βεβαιοῖ, ἡμῖν τοῦτο ὁ φόβος ἐχυρὸν παρῆχε· δέει τε τὸ πλεον ἢ φιλία κατεχόμενοι ζύμμαχοι ἡμεν· καὶ ὁποτέροις θάσσον παράσχοι ἀσφάλεια θάρσος, οὗτοι πρότεροι τε καὶ παρῆσθεσθαι ἔμελλον. ὥστε, εἴ τῷ δοκοῦμεν ἀδικεῖν προαποσταίτες διὰ τὴν ἐκείνων μέλλῃσιν τῶν ἐς ἡμᾶς δεινῶν, αὐτοὶ οὐκ ἀνταναμείναντες σαφῶς εἰδέναι εἴ τι αὐτῶν ἔσται, οὐκ ὁρθῶς σκοπεῖ. εἰ γὰρ δυνατοὶ ἡμεν ἐκ τοῦ ἴσου καὶ ἀντεπιβουλεύσαι καὶ ἀντιμελλῆσαι τι, ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶναι· ἐπ' ἐκείνοις δὲ ὄντος ἀεὶ τοῦ ἐπιχειρεῖν, καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶναι δεῖ τὸ προαμύνασθαι.

i. e. quibus accederent et se adiungerent, veluti Lesbii et alii validioribus. — καθ' ἕν γενόμενον, per se, navales copiae nostrae per se solae. Cf. c. 10. med. καθ' ἕν γενόμενοι. περιεγγνόμεθα. Quatuor argumentis utuntur Mytilenaei, ut Athenienses non propter fidem, sed propter astutiam sibi pepercisse demonstrarent. Unum erat, quod speciosa oratione; alterum, quod astutia potius quam vi usi fuerint; tertium, quod navales copias metuerint; quartum, quod tum populus Atheniensis, tum magistratus eorum a se semper eximie culti sint. Ad περιεγγνόμεθα Goellerus subaudit ἀπτότοιμοι ὄντες, apte etiam ad sequens δυνηθῆναι. Proprie περιηγηθεῖσθαι est superstitem esse, ut 4, 10. ἐκ τούτων ἂν περιγεγόμενος.

12. αὐτῇ ἢ φιλία. Ex Dindorfii coniectura Poppo recepit αὐτῇ ἢ φιλία. — παρὰ γνώμην, praeter animi sententiam. Verba ὃ τε τοῖς ἄλλοις — παρῆχε sic accipe: ὃ τε τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὐνοία βεβαιοῖ, πιστῶν, τοῦτο ἡμῖν ὁ φόβος ἐχυρὸν παρῆχε. „Qua in re aliis benevolentia fidem confirmat, eum nobis timor certam praestabat.“ Unde apparet, vere hanc dici posse duarum structurarum confusionem, ex ὃ εὐνοία βεβαιοῖ, et ἦν — πιστῶν βεβαιοῖ, ταύ-

την — ἐχυρὸν παρῆχε. Cf. ad 2, 40. Post ἔμελλον Bekk. interrogatio nis signum posuit cum aliis. Popponi tota comprehensio verborum exclamatio magis videtur esse quam interrogatio.

καὶ ἀντιμελλῆσαι τι. Hanc scripturam recepit cum Poppo, sed aliter distinguimus totum locum. Vulgo enim sic legitur: εἰ γὰρ δυνατοὶ ἡμεν ἐκ τοῦ ἴσου καὶ ἀντεπιβουλεύσαι καὶ ἀντιμελλῆσαι, τί ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶναι. Pro ἀντιμελλῆσαι boni libri praebent ἀντιμελλῆσαι, quod Dukero probatum sed non alibi lectum olim ipse recepit. Sed videtur ad similitudinem ἐπὶ insertam, itaque cum aliis nunc rescripti ἀντιμελλῆσαι. Sed sententiam loci maxime difficilem reddunt verba ἐπ' ἐκείνοις εἶναι (quantum quidem per illos liceret), totum locum sic scribens: εἰ γὰρ δυνατοὶ ἡμεν ἐκ τοῦ ἴσου καὶ ἀντεπιβουλεύσαι, καὶ ἀντιμελλῆσαι τι ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ' ἐκ. εἶναι. Bekkerus vulgatum servavit, in quo cum Schollastes ἐπ' ἐκείνοις εἶναι interpretetur ὑπ' ἐκείνοις ταχῆσαι ἢ ὑπακούειν αὐτοῖς, Goellerus hanc interpretationem absurdam esse pronuntians, de coniectura sua temere reposuit ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, quomodo Grae-

13. „Τοιαύτας έχοντες προφάσεις και αιτίας, ὃ Λακιδαιμόνιοι και ξυμμαχοί, ἀπέστημεν, σαφείς μὲν τοῖς ἀκούουσι γινῶναι ὡς εἰκότως ἐδράσαμεν, ἱκανάς δὲ ἡμᾶς ἐκφοβῆσαι καὶ πρὸς ἀσφάλειάν τινα τρέψαι, βουλομένους μὲν και κάλαι, ὅτι ἔτι ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπέψαμεν ὡς ὑμᾶς περὶ ἀποστάσεως, ὑμῶν δὲ οὐ προσδεξαμένων, κωλυθέντας· νῦν δὲ, ἐπειδὴ Βοιωτοὶ προὐκαλέσαντο, εὐθύς ὑπηκούσαμεν, και ἐνομιζομεν ἀποστήσειν διπλὴν ἀπόστασιν, ἀπὸ τε τῶν Ἑλλήνων, μὴ ἔξιν και κῶς ποιεῖν αὐτοὺς μετ' Ἀθηναίων, ἀλλὰ ξυνελευθεροῦν, ἀπὸ τε Ἀθηναίων, μὴ αὐτοὶ διαφθαρήναι ὑπ' ἐκείνων ἐν ὑστέροφ ἀλλὰ προποιῆσαι. ἢ μέντοι ἀπόστασις ἡμῶν θᾶσσον γεγένηται και ἀπαράσκευος· ἢ και μᾶλλον χρὴ ξυμμάχους δεξαμένους ἡμᾶς διὰ ταχέων βοήθειαν ἀποστέλλειν, ἵνα φαίνησθε ἀμύνοντες τε οἷς δεῖ, και ἐν τῷ αὐτῷ τοὺς πολέμους βλάπτοντες καιρός δὲ ὡς οὐκ ἔστι πρότερον. νόσω τε γὰρ ἐφθάραται Ἀθηναῖοι και χρημάτων δακάνη· νῆες τε αὐτοῖς αἰ μὲν περὶ τὴν ὑμετέραν εἰσὶν, αἰ δ' ἐφ' ἡμῖν τετάχεται. ὥστε οὐκ εἰκότως αὐτοὺς περιουσίαν νεῶν ἔχειν, ἣν ὑμεῖς ἐν τῷ θέρει ταῖσι ναυσὶ τε και περὶ ἅμα ἐπεσβάλητε τὸ δεύτερον· ἀλλ' ἢ ὑμᾶς οὐκ ἀμυνοῦνται ἐπιπλέοντας, ἢ ἀπ' ἀμφοτέρων ἀποχωρήσονταί. βούλησθε τε μηδεὶς ἀλλοτριᾶς γῆς πέρι οἰκείον κίνδυνον ἔξειν. ὃ γὰρ δοκεῖ μακρὰν ἀπεῖναι ἢ Λέσβος, τὴν ὠφέλεια αὐτῷ ἐγγύθεν παρῆξει. οὐ γὰρ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἔσται ὁ πόλεμος ὡς τις οἴεται, ἀλλὰ δι' ἣν ἢ Ἀττικῇ ὠφελείται. ἔστι δὲ τῶν

cis loqui non licet. Equidem Scholiastae explicationem etsi non omnino probō, tamen verae loci sententiae proprius, tamen ceteras accedere iudico. Videtur enim ἐπ' ἐκείνοις εἶναι h. l. nihil esse aliud, quam „pendere ex alicuius arbitrio, quatenus eius exemplum nobis imitandum est, sich nach Jemandem richten.“ Sic etiam Heilmannum vensisse accipio. Quare interpunctionem mutavi, virgula post τι, quod pro τι cum Kistem. aliisque exhibui, posita. Ita sententia, quam orationis tenor requirit, exit haec: „Potentes (in hoc vocabulo maxima est vis) si essemus aequae atque illi ad vim contra inferendam et ad vicissim cunctandum in re quapiam, sane oporteret nos exemplum eorum eodem, quo praecirent, modo sequi. Nunc cum in illorum potestate semper sit impugnare, in nostra esse debet praecooccupare.“

13. πρὸς ἀσφάλειάν τινα τρέψαι, securitati vel salutis consulere.

διπλὴν ἀπόστασιν. Ne frigidus hic lusus tibi esse videatur in verbo ἀπόστασις, monendum est, hoc vocabulum, ut ἀφίστασθαι, non solum

esse desistere, sed etiam abstinere. A Graecis abstinere Lesbii recte dici poterant, quatenus ab iniuriis abhorrebant, Graecis quas una cum Atheniensibus inferre solebant. — Mox ξὺν κακῶς ποιεῖν dictum videtur ut Eurip. Phoen. v. 887. και πρὸς ἡμιμοσμέτος. Plat. Phaedr. §. 29. ἔσθ μοι λαβέσθε τοῦ μύθου. Demosth. de Chers. p. 105. Reisk. μὴ συννεπεπονθότων τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων, et paullo post μὴ συννεπεπονθότος τοῦ πλήθους τοῦ Θετταλῶν. Unde concilias aut scribendum esse ξὺν κακῶς π., aut ξυγκακῶς ποιεῖν. Sed nostrum cum melioribus libris servandum. Vid. Lobeck. ad Phryn. p. 620. Buttm. Gr. max. p. 91.

ἐφθάραται, et mox τετάχεται: apud Thucydidem legi dicit Photius, addens: πάντα τὰ τοιαῦτα ἀφχαϊκά. Scilicet ex Ionismo. Cf. Buttm. §. 98. 6. — τὸ δεύτερον, vid. de prima eius anni invasione supra c. 1.

δι' ἣν ἢ Ἀττικῇ ὠφελείται, per attractionem dictum accipio pro δι' ἐκείνην, ἢ (vel δι' ἣς) ἢ Ἀττ. ἀφ. Non debet spectari in hac deliberatione, ubi bellum geratur, sed quibus co-

ρημάτων ἀπὸ τῶν ξυμμάχων ἢ πρόσδοτος, καὶ ἔτι μείζων ἴσται, εἰ ἡμᾶς καταστρέφονται· οὔτε γὰρ ἀπόστησεται ἄλλος. τὰ τε ἡμέτερα προσγενήσεται· πάδοιμὲν τ' ἂν δεινότερα ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες. βοηθησάντων δὲ ὑμῶν προθύμως, πόλιν τε προσλήψεσθε ναυτικὸν ἔχουσαν μέγα, οὔπερ ὑμῖν μάλιστα προσδεῖ, καὶ Ἀθηναίους ῥᾶον καθαιρήσετε, ὑφαιρουῦντες αὐτῶν τοὺς ξυμμάχους· (θρασύτερον γὰρ πᾶς τις προσχωρήσεται) τὴν τε αἰτίαν ἀποφεύξεσθε, ἣν εἴχετε, μὴ βοηθεῖν τοῖς ἀφισταμένοις. ἦν δ' ἔλευθεροῦντες φαλησθε, τὸ κράτος τοῦ πολέμου βεβαιότερον ἔξετε.

14. „*Δισχυνθέντες οὖν τὰς τε τῶν Ἑλλήνων ἐς ὑμᾶς ἐλπίδας καὶ Δία τὸν Ὀλύμπιον, ἐν οὗ τῷ ἱερῷ Ἴσα καὶ ἰκέται ἴσμεν, ἐκαμύνατε Μυτιληναίοις ξύμμαχοι γενόμενοι· καὶ μὴ πρόησθε ἡμᾶς, ἴδιον μὲν τὸν κίνδυνον τῶν σωμάτων παραβαλλομένους, κοινήν δὲ τὴν ἐκ τοῦ κατορθώσαι ὠφέλειαν ἀπασι δάσοντας, ἔτι δὲ κινωτέραν τὴν βλάβην, εἰ, μὴ κεισθέντων ὑμῶν, σφαλισόμεθα. γίνεσθε δὲ ἄνδρες, οἴουςπερ ὑμᾶς αἶτε Ἑλληνας ἀξιούσι, καὶ τὸ ἡμέτερον θεός βούλεται.*“

15. Τοιαῦτα μὲν οἱ Μυτιληναῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπειδὴ ἤκουσαν, προσδεξάμενοι τοὺς λόγους ξυμμάχους τε τοὺς Λαοβίους ἐκοιήσαντο, καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν τοῖς τε ξυμμάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔπραξαν ἰέναι ἐς τὸν Ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν ὡς ποιησομενοι, καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, καὶ ὄλκους παρσκευάζοντων νεῶν ἐν τῷ Ἰσθμῷ, ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν, καὶ ναοὶ καὶ πεζῶ ἅμα ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν προθύμως ταῦτα ἔπρασσον· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι βραδέως τε ξυνελέγυντο, καὶ ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν καὶ ἀφρόστια τοῦ στρατεύειν.

16. *Δισθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι διὰ κατάγνωσιν ἰσθμείας σφῶν παρσκευαζομένους, δηλώσαι βουλόμενοι ὅτι καὶ ὀρθῶς ἐγνώκασιν, ἀλλ' οἷοί τε εἶσι μὴ κινουῦντες τὸ ἐπὶ ἕσπερ ναυτικὸν καὶ τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπιὸν θαλάσσης ἀνυπερβαῖν, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν ἐσβάντες αὐτοὶ τε, πλὴν ἰππέων καὶ πενταχοσιομεδίωνων, καὶ οἱ μέτοικοι· καὶ παρὰ τὸν*

in hostis bellum gerat, et posthac periturus sit.

βοηθησάντων δὲ ὑμῶν. Genitivi absoluti pro casu, quem sequens legit verbum. Sic 1, 114. genitivus absolutus pro dativo usurpatus, et repositio quidem subiecto: καὶ ἐς αὐτὴν ἀπεβηκότος ἤδη Πελοπόννησος στρατῷ Ἀθηναίων, ἠγγέλθη αὐτῷ. Alia templa adscripta ad 2, 8. Vid. Poppo vol. T. I. p. 119 sq. Maxime memorabile illius enallages exemplum exstat 1, 10. in verbis μερόντων μὲν ἡμῶν ἔμμαχον γίνεσθαι, ὑποχωρήσασαι δὲ, αὐτῶν χαλεπὸν ὄν, εὐκόρον ἔσθαι,

μηδενὸς κολύοντος, ubi exspectes μενοῦσιν ἡμῖν ξύμμαχον γίνεσθαι, ὑποχωρησάντων δὲ — εὐκόρον ἔσθαι; videlicet τοῖς πολεμίοις, non Atheniensibus.

15. τὴν δὲ τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν. Haec verba iunge cum participio ὡς ποιησόμενοι. — τοῖς δύο μέρεσι vid. ad 2, 10. ὄλκοι τῶν νεῶν sunt machinae ad naves trahendas in terra. Verbo ὑπεροίσειν de eadem re utitur 3, 81. 4, b. — ἀφρόστια. Suidas h. v. ἀφρόστια τοῦ στρατεύειν ἀντὶ τοῦ ἀπορθημῆα. Θεοκωνίδης.

ισθμὸν ἀναγαγόντες ἐπίδειξιν τε ἐποιούντο, καὶ ἀποβάσεις τε Πελοποννήσου ἢ δοκοῖ αὐτοῖς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὄρωντο πολὺν τὸν παράλογον, τὰ τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ὄρθέντα ἡγοῦτο οὐκ ἀληθῆ, καὶ ἄπορα νομίζοντες, ὥς αὐτοῖς καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἅμα οὐ παρήσαν, καὶ ἠγγέλλοντο καὶ αἱ περὶ τὴν Πελοπόννησον τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιουλίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ὕστερον δὲ ναυτικῆ παρεσκευάζον, ὅ τι πέμψουσιν ἐς τὴν Λέσβον· καὶ κατὰ πλείεις ἐπήγγελλον τεσσαράκοντα νεῶν πλήθος, καὶ ναυαρχὸν προσέταξαν Ἀλκίδα, ὃς ἔμελλεν ἐπιπλευσέσθαι. ἀνεχώρησεν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσίν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοι εἶδον.

17. Καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ὃν αἱ νῆες ἔπλεον, τοῖς πλείοσι δὴ νῆες ἅμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ κάλλι ἐγένοντο, παραπλήσια δὲ καὶ ἑξὶ πλείους ἀρχομένου τοῦ κολλέμου. τὴν γὰρ Ἀττικὴν καὶ Εὐβοίαν καὶ Σαλαμίνα ἑκατὸν ἐφύλασσαν καὶ περὶ Πελοπόννησον ἕτεραι ἑκατὸν ἦσαν, χωρὶς δὲ αἱ περὶ Ποτιδαίαν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις· ὥστε αἱ πᾶσαι ἅμα ἐγγινοντο ἐν ἐνὶ θέρει διακόσιαι καὶ πενήκοντα. καὶ τὰ χροῖματα τοῦτο μάλιστα ὑπανάλωσε μετὰ Ποτιδαίας. τὴν τε γὰρ Ποτιδαίαν διδραχμοὶ ὀπλίται ἐφρούρουν, (αὐτῷ γὰρ καὶ νεώτερον δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας.) τριςχίλιοι μὲν οἱ πρῶτων οὐκ ἐλάσσους διεπολιόρχησαν, ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι μετὰ Φορμίωνος, οἱ προαπῆλθον· νῆες τε αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν μισθὸν ἔφερον. τὰ μὲν οὖν χρήματα οὕτως ὑπαναλώθη πρῶτον, καὶ νῆες τοσαῦται δὴ πλείοσι ἐπληρώθησαν.

18. Μυτιληναῖοι δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸν ἰσθμὸν ἦσαν, ἐπὶ Μηθύμναν ὡς προεδομένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν, αὐτοὶ τε καὶ οἱ ἐπίκουροι καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει, ἐπειδὴ οὐ προύχουσι ἢ προσεδοχόντο, ἀπῆλθον ἐπ' Ἀντίσσης καὶ Πύρρας καὶ Ἐφέσου· καὶ καταστησάμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις βεβαιότερα, καὶ τὴν γῆν κρατύναντες, διὰ τάχους ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. ἐστράτευσεν δὲ καὶ οἱ Μηθύμναῖοι, ἀναχωρησάντων αὐτῶν, ἐπ' Ἀντίσσης

16. ἀναγαγόντες. Usitatus est medium ἀναγαγόμενοι, ut 4, 13.

17. ἐν τοῖς πλείοσι δὴ νῆες. De hoc loquendi genere vult. ad 1, 6. et annot. in ed. ampl. ad h. l. — κάλλι, quid h. l. sit et quocum iungatur verbo, nemo docuit. Ego quidem cum ἐνεργοὶ iungo, et intelligo ob praesentiam, durch schöne Beschaffenheit wirksam und in Thätigkeit.

τὰ χρήματα. Haud dubie intelligit paratam illam pecuniam, quam enumeravit supra 2, 13. Iam ibi monuit, in Potidaeae munitionem multum impensum esse. — διδραχμοὶ ὀπλίται qui sint, docet Boeckh.

de polit. Athen. oecon. T. I. p. 11. cf. libellum meum de Antiquitt. p. 6. Si binas drachmas accepisse dicuntur non solum σιτηροσίον, sed etiam μίσθου (ὑπηρέτου) stipendium hac summa comprehensum est. Plerumque bis quotidie oboles militi, totidem minime dabant stipendii loco; tantundem ut quae σιτηροσίον nomine, quod non summo mento, sed pecunia solebant representare.

τὸν αὐτὸν μισθόν, int. ταῦτα, nam etiam in navibus erant ὀπλίται. De his autem solis intelligendū esse puto, non de nautis vel ceteris classariis.

καὶ ἐκβοηθείας τινὸς γενομένης, πληγέντες ὑπὸ τε τῶν Ἀντισαίων καὶ τῶν Ἐπικούρου ἀπέθανόν τε πολλοὶ, καὶ ἀνεχώρησαν οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πυνθανόμενοι ταῦτα, τοὺς τε Μυτιληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας, καὶ τοὺς σφετέρους στρατιώτας οὐχ ἱκανοὺς ὄντας εἶργειν, πέμπουσι περὶ τὸ φθινόπωρον ἤδη ἀρχόμενον Πάχητα τὸν Ἐπικούρου στρατηγὸν καὶ χιλίους σπλίτας ἑαυτῶν. οἱ δὲ αὐτερέται πλεύσαντες τῶν νεῶν ἀφικνοῦνται, καὶ περιτειχίζουσι Μυτιλήνην ἐν κύκλῳ ἀπλῶ τείχει· φρουρία δὲ ἔστιν οἱ ἐπὶ τῶν καρτερῶν ἐγκατακοδόμηται. καὶ ἡ μὲν Μυτιλήνη κατὰ κράτος ἤδη ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης εἶργετο, καὶ ὁ χειμῶν ἤρθετο γίνεσθαι.

19. Πρὸςδεόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι χρημάτων ἐς τὴν πολιορίαν, καὶ αὐτοὶ ἐξενεγκόντες τότε πρῶτον ἐσφορὰν διακόσια τάλαντα, ἐξέπεμψαν καὶ ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους ἀργυρολόγους ναὺς δώδεκα καὶ Λυδικὰ κλέα πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν. ὁ δὲ ἄλλα τε ἡργυρολόγει καὶ περιέπλει, καὶ τῆς Καρίας ἐκ Μυούνης ἀναβάς διὰ τοῦ Μαιάνδρου πεδίου μέχρι τοῦ Σανδίου λόφου, ἐπιθεμένων τῶν Καρῶν καὶ Ἀναϊτῶν, αὐτὸς τε διαφθείρεται, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς πολλοί.

20. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Πλαταιῆς (ἔτι γὰρ ἐπολιοροῦντο ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν) ἐπειδὴ τῶν οἴτῳ ἐπιλιπόγει ἐπέξοντο, καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν οὐδεμίαν ἔλπις τιμωρίας, οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο, ἐπιβουλεύοντες αὐτοὶ τε καὶ Ἀθηναῖων οἱ ξυμπολιοροῦμενοι πρῶτον μὲν πάντες ἐξελεθῆναι καὶ ὑπερβῆναι τὰ τεῖχη τῶν πολεμίων, ἣν δύπονται βιάσασθαι, ἐσηγησαμένον τὴν πείραν αὐτοῖς Θεαινέτου τοῦ Τολμίδου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ Εὐμολπίδου τοῦ Δαιμόνου, ὃς καὶ ἐστρατήγει· ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις ἀπώκησάν τε, τὸν κίνδυνον μέγα ἡγησάμενοι, ἐς δὲ ἄνδρας διακοσίους ἐπὶ εἰκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθελονταί, τρόπῳ τοιῶνδε κλίμακας ἐποιήσαντο ἴσας τῷ τείχει τῶν πολεμίων. ξυμπετήσαντο δὲ ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων, ἣ ἔτυχε πρὸς ἑρᾶς οὐκ ἐξαλημιμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἡριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολὰς, καὶ ἔμελλον οἱ μὲν τινες ἀμαρτήσεσθαι,

18. ἐγκατακοδόμηται. Bekk. Inf. min. ed. p. V. conjicit ἐγκατακοδόμηθη, cui Poppo ad h. l. adstipulatur, perfectum ferri vix posse rati, imperfectum vero non ineptum esse. Equidem perfectum ferendum propter praecedentia praesentia videntur, περιτειχίζουσι.

19. ἐσφορὰν. Extraordinarium rat tributum, a locupletioribus tantum Atheniensium belli tempore exactum. Vid. Wolf. Prol. ad Dem. Lept. p. XC sq. Boeckh. in libro de polit. Athen. oecon. T. II. p. 4.

τῆς ἄλλης στρατιᾶς. Vocem

mediam ἄλλης eiiciendam censet Krüger. ad Dionys. p. 328. cf. c. 7. sub fin. 2, 69. aliique loci. Sed contra Xenoph. Cyr. VI, 4, 1. Κῆρος μὲν ἐθύετο, ὁ δ' ἄλλος στρατός. Plutarch. Alex. c. 47. τὸ μὲν ἄλλο πλήθος — τοὺς δὲ ἀρίστους. Tacit. Hist. 4, 56. Legatis — interfectis, ceterum vulgus — facile accessurum.

20. καὶ ἔμελλον — ἀμαρτήσεσθαι, i. e. ἴσκει vel ἐχρῆν τοὺς μὲν ἀμαρτήσεσθαι. Sententia: Es war natürlich, dass wenn auch ehnige irren, die meisten doch die wahre Zahl trafen. Sic supra 3, 11. ὑποχειρίους

οἱ δὲ πλείους τρέψασθαι τοῦ ἀληθοῦς λογισμοῦ, ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες, καὶ ἅμα οὐ πολὺ ἀπέχοντες, ἀλλὰ ὁ δῖος καθορωμένοις ἐς ὃ ἐβούλοντο τοῦ τείχους. τὴν μὲν οἱ ξυμμέτρῃσιν τῶν κλιμάκων οὕτως ἔλαβον, ἐκ τοῦ πάχους τῆς κλίμακας εἰκάσαντες τὸ μέτρον.

21. Τὸ δὲ τείχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιόνδε τῆς κατασκευῆς. εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους, πρὸς τε Πλαταιῶν καὶ εἴ τις ἔξωθεν ἀπ' Ἀθηναίων ἐπίοι· διείχον δὲ οἱ περιβολοὶ ἑκακίδεκα πόδας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. τὸ οὖν μεταξὺ τούτων οἱ ἑκακίδεκα πόδες, τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανενημημένα ὡς δόμητο· καὶ ἦν ξυνεχῆ, ὥστε ἐν φαίνεσθαι τείχος παρὸν, ἐκείνοι δὲ ἔχον ἀμφοτέρωθεν. διὰ δὲκα δὲ ἐκάλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι καὶ ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἕως τε τὸ ἔσω μὲν τῶν πύργων αὐτοῦ, καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ τὸ ἔξω· ὥστε πάροδον μὴ εἶναι παρὰ πύργον, ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διήσαν. τὰς οἰκίας οὐκ ἔχοντες, ὅπως χειμῶν εἴη νοτερός, τὰς μὲν ἐκάλξεων ἀπέκλιπον, ἐκ δὲ τῶν πύργων, ὄντων δι' ὀλίγον καὶ ἄνωθεν στεγνῶν, τὴν φυλακὴν ἐποιούντο. τὸ μὲν οὖν τείχος, ὡς περὶ εἴρησιν εἴρησιν οἱ Πλαταιῆς, τοιοῦτον ἦν.

22. Οἱ δ', ἐπειδὴ παρσκευάσθη αὐτοῖς, τηρήσαντες καὶ κατὰ χειμῆριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ καὶ ἅμα ἀσέληνον ἐξήσαν ἠγούντο δὲ οἵπερ καὶ τῆς πείρας αἴτιοι ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν, ἣ περιεῖχεν αὐτοὺς, ἔπειτα προσέμιξεν τῷ τείχει τῶν πολεμίων, λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνατὰς τὸ στείνοιον μὲν οὐ προϊδόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ τῷ ἐκ τοῦ προειρημένου αὐτοὺς ἀντιπαταροῦντος τοῦ ἀνέμου, οὐ κατακουσάντα ἅμα δὲ καὶ διεχόντες πολὺ ἦσαν, ὅπως τὰ ὅπλα μὴ κρουσθῆναι καὶ πρὸς ἄλληλα ἀσθῆσιν παρέχῃ. ἦσαν δὲ εὐσταλεῖς τε ἀπλῆσαι, καὶ τὸν ἀριστερὸν πόδα μόνον ὑποδεδεμένοι ἀσφ

δὲ ἔχοντες τοὺς κλειούς, ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλοῦντες, χαλεπώτερον εἰκότως ἐμελλόν οἶσαν.

ὁ δῖος καθορωμένους ἐς ὃ ἐβούλοντο. Schol. δηλονότι θεῖναι κλίμακας. Mihi videtur repetendum καθορᾶν ad ἐβούλοντο. Nam et dicitur καθορᾶν ἕς τι, (4, 15. βουλευσθαι πρὸς τὸ χρῆμα ὁρᾶντας. 4, 18. γινώτε δὲ καὶ ἐς τὰς ἡμετέρας νῦν ξυμφορὰς ἀπιδόντες.) et Scholiastae ratio temere ficta videtur. Simili modo altitudo muri aestimatur apud Liv. 25, 23.

21. πρὸς τε Πλαταιῶν. Plenumque Thucydides urbem nominat τὴν Πλαταιῶν, nonnumquam tamen plurali numero utitur, ut h. l. 2, 10. et 3, 86.

τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο — ὡς δόμητο. Verbum ὡςδομήτο minus aptum nominativo τὸ μεταξὺ

τοῦτο, aptissimum adiecto οἰκίμα. Fortasse primo voluit ὡςδομήτο vel ἔδομητο τοῖς φύλαξι scribere (cf. 2, 11) deinde mutavit consilium propter adiectum οἰκίματα διανενημημένα, quod est quasi appositio totius enuntiationis pro ὃ ἦν οἰκίματα τοῖς φύλαξι διανενημημένα.

διὰ δὲκα ἐκάλξεων, spatium parum pinnarum interposito, post eas pinnas. Sic infra ὄντων δι' ὀλίγον, int. διαστήματος, brevis spatium distantiae. — ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει. Turres illae praeter utrumque murum etiam intervallum illud sedes pedum complexae suat, ita ut uterque murus ibi tamquam ponte iungeretur ubi turris esset, alterutrum autem murum incedenti via non nisi iatram rim pateret. Cf. c. 23 in.

22. τὸν ἀριστερὸν πόδα μόνον. Sin istum pedem habebant a

κίνας ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πῆλόν. κατὰ οὖν μεταπύργιον προσ-
 ἰμύγον πρὸς τὰς ἐκάλξεις, εἰδότες δὲ ἰσχυροὶ εἶσι, πρῶτον
 μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες, καὶ προσέβησαν· ἔπειτα φιλοὶ
 δάδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ διστάκι ἀνέβαινον, ὧν ἦγειτο Ἀμ-
 μίας ὁ Κοροΐβου, καὶ πρῶτος ἀνέβη, μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἐπό-
 μενοι, ἔξ ἑφ' ἑκάτερον τῶν πύργων, ἀνέβαινον· ἔπειτα φιλοὶ
 ἄλλοι μετὰ ταύτους ξὺν δορατίοις ἐχώρουν, οἷς ἕτεροι κατό-
 πιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκείνοι ὄρου προσβαλῶσι, καὶ
 ἔμειλλον δάσειν, ὅποτε πρὸς τοῖς πολεμίοις εἴδαν. ὡς δὲ ἄνω
 κίλους ἐγένοντο, ἤσθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες· κα-
 τέβαλε γὰρ τις τῶν Πλαταιέων, ἀντιλαμβάνόμενος, ἀπὸ τῶν
 ἐκάλξεων περαμίδα, ἣ πεσοῦσα φόφον ἐποίησε, καὶ ἀντίκα-
 βῆ ἦν. τὸ δὲ στρατοπέδον ἐπὶ τὸ τείχος ὠρμησεν· οὐ γὰρ
 ᾗδε ὅ τι ἦν τὸ δεινόν, σκοτεινῆς νυκτὸς καὶ χειμῶνος ὄντος·
 καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν Πλαταιέων ὑπολειμμένοι ἐξελ-
 θόντες προσέβαλλον τῷ τείχει τῶν Πελοποννησίων ἐκ τοῦ μπα-
 λιν ἢ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἤμισθα πρὸς αὐ-
 τοὺς τὸν νοῦν ἔχουσιν. ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν κατὰ χώραν μέ-
 ροντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς,
 ἢ ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. καὶ οἱ τριακόσιοι
 πῦτων, οἷς ἐτίτακτο παραβοηθεῖν, εἴ τι δεοί, ἐχώρουν ἔξωθεν
 πῦ τείχους πρὸς τὴν βοήν· φρυκτοὶ τε ἦροντο ἐς τὰς Θήβας
 πολέμοι. παρανίσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς ἀπὸ
 πῦ τείχους φρυκτοὺς πολλοὺς, πρότερον παρεσκευασμένους ἐς
 πῦ τοῦτο, ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πο-
 τείοις ἦ, καὶ μὴ βοηθοῖεν, ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμε-
 νον εἶναι ἢ τὸ ὄν, πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐξιόντες διαφύ-
 βειν, καὶ τοῦ ἀσφαλούς ἀντιλάβωτο.

23. Οἱ δ' ὑπερέβαινοντες τῶν Πλαταιέων ἐν τούτῳ, ὡς
 πρῶτοι αὐτῶν ἀναβηθήκεσαν, καὶ τοῦ πύργου ἑκατέρου
 ὡς φύλακας διαφθείραντες ἐκεκράτηκεσαν, τὰς τε διόδους
 ἐν πύργων ἐστάσαντες αὐτοὶ ἐφύλασσον, ἠγδῆνα δὲ αὐτῶν
 βοηθεῖν, καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς
 ἕργοις, καὶ ἐκαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, οἱ μὲν ἀπὸ
 ἐν πύργων ταῦς ἐκδοθησύντες, καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἰρ-
 ῶν βάλλοντες, οἱ δ' ἐν τούτῳ, οἱ πλείους, πολλὰς προσθέν-
 τας κλίμακας· ἅμα καὶ τὰς ἐκάλξεις ἀπέσαντες διὰ τοῦ μετα-
 πύργου ὑπερέβαινον· ὁ δὲ διακομιζόμενος αἰ ἴσταντο ἐπὶ τοῦ
 κίλους τῆς ἀσφύου, καὶ ἐκπέδον ἐτόξων τε καὶ ἠκρότερον,
 τις παραβοηθεῖν πικρὰ τὸ τείχος κελυτῆς γίγνετο τῆς δια-

nam, ut tutius insisterent inter
 um in pede sinistro militem fere ni-
 vteres putabant, dextra manu usu-
 n;) dextrum nudum, ut expeditiores
 ent et celerius procederent. Eum
 ebant τὸν ἠγόμενον πόδα, quod
 utebat esse loven ac celerem. —
 τὰς ἐφύλασσον est spatium (h. l.
 ri) inter duas turres. Vid. ad 2, 94.
 23. εἰ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων.
 Hi erant partim custodes transitus, qui
 erant per turres, partim in superiori
 turrium parte, quo scalis ascenderant,
 ut turres melius defenderent, stationem
 habebant. Ita καὶ κάτωθεν καὶ ἄνω-
 θεν petere poterant hostes, qui ad im-
 petum faciendam appropinquarent.

βάσεως. ἐπὶ δὲ πάντες διεσπεραλῶντο, οἱ ἀπὸ τῶν πύργων χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαλινόντες ἐχώρουσιν ἐπὶ τὴν τάφρον καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπαφέροντο, λαμπάδας ἔχοντες. οἱ μὲν οὖν Πλαταιῆς ἐκείτους ἐώρων μᾶλλον ἐκ τοῦ σκοτους, ὁσαῦτες ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξενόν τε καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά· αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ ἀφανεί ὄντι ἦσαν διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο· ὥστε φθάνουσι τῷ Πλαταιέων καὶ οἱ ἕστατοι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς ἐπὶ καὶ βιαίως κρύσταλλός τε παρ' ἐπαπήγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ ὥστε ἐκκλθεῖν, ἀλλ' ὅλος ἀπηλιώτου ἢ βορέου ὑδατῶδης μᾶλλον· καὶ ἡ νύξ τοιοῦτον ἀνέμῳ ὑπονευφομένη· πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ μόλις ὑπερέχοντες ἐσπεραλώθησαν. ἐγίνετο δὲ καὶ ἡ διάφρευξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τε μύγεθος.

24. Ὁρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ Πλαταιῆς ἐχώρουσιν ἀθρόοι τὴν ἐς Θήβας φέρουσαν ὁδόν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τῶν Ἀνδροκράτους ἡρώων, νομίζοντες ἥμισυ σπᾶς ταύτην αὐτοὶ ὑποτοπήσθαι τραπέσθαι, τὴν ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ ἅμα ἐσώρων τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαιρώνα καὶ Δουρὸν κεφαλᾶς, τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν, μετὰ λαμπάδων διακόσιαι. καὶ ἐπὶ μὲν ἕξ ἢ ἑπτὰ σταδίου οἱ Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῷ Θηβῶν ἐχώρησαν, ἐπειδ' ὑποστρέψαντες ἦσαν τὴν πρὸς τὸν ἄλκιον φέρουσαν ὁδόν, ἐς Ἐργυράς καὶ Τσιᾶς, καὶ λαβόμενοι τῶν ὁρῶν διαφεύγουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλείονων. εἶσι γάρ τινες αὐτῶν οἱ ἀπετραπόνη ἐς τὴν πόλιν, πρὶν ὑπερβαίνειν· εἰς δ' ἐπὶ τῇ ἔξω τάφρῳ τὸ ἐξότης ἐλήφθη. οἱ μὲν οὖν Πελοποννησῖοι κατὰ χώραν ἐγένοντο, τῆς βοηθείας καυσάμενοι· οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆ τῶν μὲν γέγεννημένων εἰδότες οὐδέν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσι ἀπαγγελλάντων ὡς οὐδεὶς περιεστὶ, κήρυκα ἐκπέμψαντες, ἐπεὶ ἡμεῖρα ἐγένετο, ἐσπένδοντο ἀναλρεσὶν τοῖς νεκροῖς μαθόντες δὲ τὸ ἀληθές ἐπαύσαντο. οἱ μὲν δὲ τῶν Πλαταιέων ἄνδρες οὕτως ὑπερβάντες ἐσώθησαν.

25. Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαιμόνης τοῦ ἀντικῦ χειμῶνος τέλος πάντος ἐκπέμπεται Σάλαθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μυτιλήνην τριήρη· καὶ πλεύσας ἐς Πύρρον, καὶ ἐξ αὐτῆς περὶ κατὰ τὸν ἰσθμὸν τινὰ, ἢ ὑπερβατόν ἢ μὲν ἀριτελισμα, διαλαθῶν ἐσέχεται ἐς τὴν Μυτιλήνην· καὶ ἄλλως τοῖς προϊέτοισι ὅτι ἐσβόλῃ τε ἀμα ἐς τὴν Ἀττικὴν ἔσται, καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες παρῶσονται, ὡς ἔδει βοηθῆσαι αὐτοῖς· προαποκρυφθῆναι τε αὐτοῖς τούτων ἔπειτα· καὶ ἅμα τῶν ἄλλων ἐκμελησόμενος· καὶ οἱ μὲν Μυτιληναῖοι ἐθάρσυνον τε, καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἦσαν ἐπὶ τὸν χεῖρον τὴν γνώμην, ὥστε ξυμβαλεῖν. ὃ τε χειμῶν ἐτελεύτα οἱ

ὁ δὲ αὐτὸς δὲ. Cum nox illa obscura et pluvia ventoque turbida esset, Euro flante et Aquillone, glacies quidem gigai petai, quod alio vento non

solet sed propter humidiores aetheris temperationem non potuit ad eam crassitudinem crescere, quae coelo sereno et tranquillo fieri solet.

τος, και ἑκατέρωθεν ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ἐν Θουκυ-
δίδῃς ξυγγράμῃ.

26. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπι-
δὴ τὰς ἐς τὴν Μυτιλήνην δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπίστει-
σαν ἔχοντα Ἀλκίδαυ, ὃς ἦν αὐτοῖς ναυαρχος, προστάξαντες,
αὐτοὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ οἱ ξυμμάχοι ἐξέβαλον, ὅπως οἱ Ἀθη-
ναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι ἦσσαν ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν
Μυτιλήνην καταπλεύσαις ἐπιβοηθήσασιν. ἤγγειτο δὲ τῆς ἐσβο-
λῆς ταύτης Κλεομένης ὑπὲρ Πausανίου τοῦ Πλειστοάναντος
τίτος, βασιλέως ὄντος καὶ νεωτέρου ἔτι, πατρός δὲ ἀδελφός
αὐ. ἰδηώσαν δὲ τῆς Ἀττικῆς τὰ τε πρότερον τετρακμήνα, καὶ
εἰ τι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς παρελείπει-
το· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπωτάτη ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις
μετὰ τὴν δευτέραν. ἐπιμένοντες γὰρ αἱ ἀπὸ τῆς Λέσβου τι
εἰσεσθαι τῶν νεῶν ἔρχον, ὡς ἤδη πεπεραιωμένων, ἐπεξήλ-
θον τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὡς δ' οὐδὲν ἀπέβαινε αὐτοῖς αὐ
προσεδέχοντο, καὶ ἐπελελοίπει ὁ αἶτος, ἀνεχώρησαν καὶ διε-
ῶθησαν κατὰ πόλεις.

27. Οἱ δὲ Μυτιληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἱ τε νῆες αὐτοῖς
οὐκ ἦγον ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ ἐνεγράμμιζαν, καὶ ὁ
αἶτος ἐπελελοίπει, ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθη-
ναίους διὰ τὰδε. ὁ Σάλαυθος καὶ αὐτός οὐ προσδεχόμενος ἔτι
τὰς ναῦς ὀπλίξει τὸν δῆμον, πρότερον ψιλὸν ὄντα, ὡς ἐπεξ-
ῶν τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δὲ ἐπειδὴ ἔλαβον ὄπλα, οὐτε ἠφροῶν-
το ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι ἢ τῶν σί-
των ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς φέρειν ἐς τὸ φανερόν καὶ διανε-
ειν ἅπασιν, ἢ αὐτοὶ ξυγκωρήσαντες πρὸς Ἀθηναίους ἔφασαν
κραδῶσαι τὴν πόλιν.

28. Γνώστες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν οὐκ ἀποκαλιῶσαι
ἵνατοι ὄντες, εἴ τι ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως, αἰνδυ-
νύοντες, ποιῶνται κοινὴ ὁμολογίαν πρὸς τε Πάριον καὶ τὸ
κρατόπεδον, ὥστε Ἀθηναίοις μὲν ἐξεῖναι βουλευῆσαι περὶ Μυ-
τιληναίων ὁποῖον αὐν τι βούλωνται, καὶ τὴν στρατιάν ἐς τὴν
πόλιν δέχεσθαι αὐτοὺς, πρεσβείαν δὲ ἀποστέλλειν ἐς τὰς Ἀθή-
νας Μυτιληναίους περὶ ἑαυτῶν· ἐν ὅσῳ δ' αὐν πάλιν ἔλθωσι,
κίχητα μῆτε δεῖσαι Μυτιληναίων μηδένα, μῆτε ἀνδραποδίσαι,
ἢ ἀποκτεῖναι· ἢ μὲν ξυμβάσις αὕτη ἐγένετο· οἱ δὲ πράξαν-

26. δύο καὶ τεσσαράκοντα.
infra cap. 16 et 26. quadraginta tan-
quam memorabantur, totidemque infra
29. et 69. Quod suspectam h. l.
adderet lectionem, nisi liceret existi-
mare, Scriptorem alibi, ubi minus in-
ferat accurate definire, rotundo quem
sunt numero usum, hoc autem loco
in classem profectam narrat, accura-
te navium numerum indicasse.

καὶ εἴ τι ἐβεβλαστήκει. Div-

dorf. καὶ delendum censet, quem se-
cuti sunt omnes recentiores editores,
qui voculam unciis incluserunt. Sane
speciosa est ista emendatio, non tamen
prorsus necessaria. τὰ πρότερον
τετρακμήνα si accipias loca, ut fieri
solet, passim, non ubique, ab hoste
vastata, ut in his partim relinqueren-
tur, partim succrescerent, quae in se-
cunda populatione corrumpi possent:
nihil habet offensionis vulgata, quam
libri omnes tuerentur.

τες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν Μυτιληναίων, πρὸς οὓς ὄντες, ὡς ἡ στρατιὰ ἐσῆλθεν, οὐκ ἠνέσχοτο, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς βαμνοὺς ὁμοῦ καθίζουσι. Πάχης δ' ἀναστήσας αὐτοὺς ὥσπερ μὴ ἀδικῆσαι, κατατίθεται ἐς Τένεδον, μέχρι οὗ τοῖς Ἀθηναίοις τι δόξη. πέμψας δὲ καὶ ἐς τὴν Ἀντιόσαν τριήρα προσεκτήσατο, καὶ τὰλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον καθίσταται ἢ αὐτῷ ἰδοκεῖ.

29. Οἱ δ' ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ Πελοποννησίων οὓς ἔδει ἐν τάξει παραγενέσθαι, πλείοντες περὶ τε αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν, καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχελαῖοι κομισθέντες τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους λανθάνουσι, πρὶν δὴ τῆς Διήλω ἔσχω. προσμύξαντες δ' ἀπ' αὐτῆς τῆς Ἰαράφου καὶ Μυκόνου πρυθάνονται πρῶτον ὅτι ἡ Μυτιλήνη ἐλάσκει. βουλούμενοι δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι κατέκλευσαν ἐς Ἐμβάτον τῆς Ἐρυθραίας. ἡμεῖραι δὲ μάλιστα ἦσαν τῆς Μυτιλήνης ἐλασκνία ἐκτὰ, ὅτ' ἐς τὸ Ἐμβάτον κατέκλευσαν. πρυθόμενοι δὲ τὸ σαφὲς ἐβουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων· καὶ ἔλεξεν αὐτὸ Τευτίακλος ἀνὴρ Ἡλείος τάδε.

30. „ΑΛΚΙΔΑ καὶ Πελοποννησίων ὅσοι πάρεσμεν ἄρχοι τῆς στρατίας, ἐμοὶ δοκεῖ πλείν ἡμᾶς ἐπὶ Μυτιλήνην, πρὸς ἐκπύστους γενέσθαι, ὥσπερ ἔχομεν. κατὰ γὰρ τὸ εἰκὸς ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν ἔχοντων πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὐρήσομεν, κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνυ, ἢ ἐκεῖνοί τε ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἢ τινὰ σφίσι πολέμιον, καὶ ἡμῶν ἢ ἀλκή τυγχάνει μάλιστα οὐσίαι κινῆσθαι καὶ τὸ περὶ αὐτῶν κατ' οἰκίας ἀμελέστερον, ὡς κινητοῦσαν, διεσπάρθαι. εἰ οὖν προσέσοιμεν ἄφνω τε καὶ νυκτὸς, ἐλπίσω μετὰ τῶν ἔνδον, εἰ τις ἄρα ἡμῖν ἔστιν ὑπολοῖκος εὐνοῦς, καταληφθῆναι ἂν τὰ πράγματα. καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίζαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ κινῆσθαι τοῦ πολέμου ἢ τὸ τοιοῦτον, ὃ εἴ τις στρατηγὸς ἐν τῇ αὐτῇ φυλάσσοιτο, καὶ τοῖς πολεμοῖς ἐνορῶν ἐπιχειροῖη, πλείον ἂν ὀρθοίτο.“

31. Ὁ μὲν τοσαῦτα εἰπὼν οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδα. αἱ δὲ οἱ τινες τῶν ἀπ' Ἰωνίας φηγάδων καὶ οἱ Λέσβιοι συμπαρόντες παρήκουν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, τὰ ἐν Ἰωνίᾳ πόλεωσιν καταλαβεῖν τινα, ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα, ὅσα ἐκ πόλεως ὀρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσιν. ἔλπιδα δ' ἐπειθεῖν οὐδενὶ γὰρ ἀκουσίως ἀφίχθαι, καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην

29. τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους, qui in navibus Salamina et Parala erant.

30. ὥσπερ ἔχομεν, refer ad κλείν ἡμᾶς. Itaque est illico, statim.

31. ἐλπίδα δ' εἶναι—ἐμπόλοισιν. In loco, qui maxime vexavit interpretes, libros meliores secuti οὐδενὶ recepimus pro οὐδέν, et paullo post δαπάνη σφίσι pro σφίσι δαπάνη. Sed αὐτοῦς, quod his verbis praece-

dit, licet iisdem fere codicibus αὐτοῦ praebentibus, cum Cass. E. Bekk. servavimus. Quod ad distinctionem pertinet, Poppo Krügerum ad Diony p. 352. secutus verba ἐλπίδα — ἀφίχθαι in parenthesis redegit, ut γίγνηται penderet ab ὅπως, ἐφορμώσιν autem esset conjunctivus, et ante δαπάνη virgula poneretur. Ipsi olim post γίγνηται lineolam, tamquam abrupti sermonis vel deficientis apodosis a

μάλιστα οὐδαν Ἀθηναίων ἦν ὑπέλωσι, καὶ ἅμα ἦν ἐφορμῶ-
αι αὐτοὺς δακάρην ὄφρασι γλῆνηται· κείσιν τε οἰεσθαι καὶ Πισ-
σοῦθην ὡςτε ξυμπολεμείν. ὁ δὲ οὐδὲ ταῦτα ἐνεδέχτο, ἀλλὰ
τὸ κλειστόν τῆς γνώμης εἶχεν, ἐκιδῆ τῆς Μυτιλήνης ὑστερή-
ει, ὅτι τάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ κάλιν προσεβίβηται.

32. Ἄρας δὲ ἐκ τοῦ Ἐμβάτου παρέκλει· καὶ προσχῶν Μυον-
νήσῳ τῇ Τητῶν τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει,
ἀπέσφαξε τοὺς πολλοὺς. καὶ ἐς τὴν Ἐφεσον καθορμισαμένου
αὐτοῦ, Σαρίων τῶν ἐξ Ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἔλεγον
οὐ καλῶς τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτόν, εἰ ἄνθρωπος διεφθει-
ρεν οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένους οὔτε πολεμίους, Ἀθηναίων δὲ
ἐκ ἀνάγκης ξυμμάχους· εἰ τε μὴ καίσεται, ὀλίγους μὲν αὐ-
τῶν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξεισθαι, πολὺ δὲ κείσιν τῶν
ἐφίλων πολεμίων ἔξειν. καὶ ὁ μὲν ἐπέσθη τε, καὶ Χίων ἄν-
θρωπος ὅσους εἶχεν ἔτι ἀφῆκε, καὶ τῶν ἄλλων τινας. ὁρῶντες
γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔφρουγον, ἀλλὰ προσεχώρουσαν
μῖλλον ὡς Ἀττικαῖς, καὶ ἐκίβδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον μὴ
ποτε, Ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων, ναῦς Πελοποννη-
σίων ἐς Ἴωνίαν παραβαλεῖν.

33. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἐφεσσοῦ ὁ Ἀκίδας ἔκλει κατὰ τάχος,
καὶ φηγήν ἐποιεῖτο· ὤφθη γὰρ ὑπὸ τῆς Σαλαμινίας καὶ Πα-

ram, postquam. Nunc aptius visum,
nihil illud ἦν cum verbis ei adhae-
rentibus referre ad enuntiationem prae-
sentiam οὐδενὶ γὰρ ἀνευλαῖς ἀφί-
θαι, ut haec exeat sententia: „Spem
istam esse (sc. Peloponnesios Ioniam
Itheniensibus esse erepturos): nemini
nim (Ionum) eos ingratos venisse, tum
i reditum istum, qui maximus esset,
Itheniensibus eriperent, tum simul si
nis eos aggredientibus sumptus (ad
illum gerendum) suppeterent: et spe-
re etiam Pisistratini se perovasuros es-
t, ut bellum una gereret.“ Quare
καὶ ἀφίθαι, ubi vulgo punctum, apud
LXX et Popp. colon est, virgula in-
sprunxi. Adeo gratus, inquit, noster
tentus erit Ionibus, ut neque suc-
meant abreptam Atheniensibus pro-
nciam, neque invadeant opes inde ad
Athenienses debellandos percipiendas.
In aliter, quorum rationes explicare
egum est. Equidem quod magis pro-
tem non habeo, neque apud alios in-
ui.

ἀλλὰ τὸ κλειστόν τῆς γνώ-
μης εἶχεν, i. e. in eam maxime sen-
tentiam inclinabat.

32. Σαρίων τῶν ἐξ Ἀναίων.
ἔπειτα c. 19. Ἀναίτται una cum Cari-
is nominantur, et inter Maeandri flu-

vil accolae referuntur. Erant Samii
exsules, qui eo se contulerant, quod
obiter narrat Thucydides 4, 75. Laei
etiam mentio fit 8, 19.

33. τῆς Σαλαμινίας καὶ Πα-
ράλιου. Erant Atheniensibus naves
duae ὀπηρείδας, quibus utebantur ad
θεωρίας, i. e. sacras legationes (ἡ
Ἀθλία), et ad publica negotia, ut vel
praetoribus aliquid nuntiarent, vel man-
data populi perferrent, vel etiam do-
mum reducerent reos, qui Athenas ar-
cescebantur. Hae naves appellabantur
ἡ Σαλαμινία et ἡ Πάραλος, quarum
saepae mentio fit apud Thucydidem.
Vid. 3, 77. 6, 53. 61. 8, 74. Cf. Schol.
ad Aristoph. Av. v. 147. Boeckh. de
Oecon. polit. Ath. T. I. p. 258. Ce-
terum περὶ Ἰκαρον et infra ἐν τῇ Ἰκά-
ρῳ ex Popponia coniectura dedimus pro
Κλάρον et Κλάρῳ, sicuti Πάτρον
scripsimus ex Vind. Ar., quemadmo-
dum Palmerius dudum coniecerat. In-
sulae Latmi nemo veterum, quotquot
supersunt, fecit mentionem. Scholium
cod. Bas. Λάτρον] μήποτε Πάτρον λέ-
γει; Clarus vicus est Ioniae prope Co-
lophonem, quo post longius temporis
spatium demum pervenire poterat Al-
cidas, a Paralis et Salaminis iam con-
spectus, postquam Delum pervenit, un-
de Icarum discessit, ut legimus c. 29.

ράλου ἔτι περὶ Ἰακρον ὀρμῶν· αἱ δ' ἀπ' Ἀθηναίων ἔτυχον πλεούσαι· καὶ δεδιώς τὴν δίωξιν ἔπλει διὰ τοῦ πελάγους, ὡς γὰρ ἔκουσιος οὐ σήσων ἄλλη ἢ Πελοποννήσῳ. τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἦλθε μὲν καὶ ἀπὸ τῆς Ἐρυθραίας ἀγγελία ἀφικνεῖτο δὲ καὶ πανταχόθεν. ἀτειχίστου γὰρ οὔσης τῆς Ἰωνίας, μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλέοντες οἱ Πελοποννήσιοι εἰ καὶ ὡς μὴ διευοοῦντο μῆνειν, πορθῶσιν ἅμα προσπίπτοντες τὰς πόλεις. αὐτάγγελοι δ' αὐτὸν ἰδοῦσαι ἐν τῇ Ἰκάρῳ ἢ τῇ Πάρακῳ καὶ ἡ Σαλαμινία ἔφρασαν. ὁ δὲ ὑπὸ σπουδῆς ἔποιε το τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν Πάτμου τῆς νήσου ἐπέδιωξεν ὡς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνεται, ἐπανεχώρει. κέρδος δ' ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἔγκαταληφθεῖσαι ἠναγκάσθησαν στρατόπεδον [τε] ποιῆσθαι, καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν.

34. Παραπλέον δὲ πάλιν ἔσχε καὶ ἐς Νότιον τὸ Κολοφωνίων, οὐ κατώκητο Κολοφώνιοι, τῆς ἄνω πόλεως ἑλά κνίας ὑπὸ Ἰταμάνους καὶ τῶν βαρβάρων, κατὰ στάσιμ ἰδία ἐπαχθέντων. ἑάλα δὲ μάλιστα αὕτη, ὅτε ἡ δευτέρα Πελοποννησίων ἐσβολὴ ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐγίνετο. ἐν οὖν τῷ Νοτίῳ καταφυγόντες καὶ κατοικήσαντες αὐτόθι αὐθις στασιάζοντες οἱ μὲν παρὰ Πισσοῦθνον ἐπικούρους Ἀρχάδων τε καὶ τῶν βαρβάρων ἐπαγόμενοι ἐν διατειχίσματι εἶχον, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως Κολοφωνίων οἱ μηδίσαντες ξυνεσθλόντες ἐπολίτευον οἱ δὲ ὑπεξελθόντες τούτους καὶ ὄντες φυγάδες τὸν Πάχητ ἐπάγονται. ὁ δὲ προκαλεσάμενος ἐς λόγους Ἰππίαν τὸν ἐν τῷ διατειχίσματι Ἀρχάδων ἄρχοντα, ὥστε, ἦν μηδὲν ἀρέσκον λῆγη, πάλιν αὐτὸν καταστήσειν ἐς τὸ τεῖχος σῶν καὶ ὑγιά, — ὁ μὲν ἐξῆλθε παρ' αὐτὸν, ὁ δ' ἐκείνον μὲν ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχε αὐτὸς δὲ προσβαλὼν τῷ τειχίσματι ἐξαπινάϊως, καὶ οὐ προδεχομένων, αἰρεῖ, τοὺς τε Ἀρχάδας καὶ τῶν βαρβάρων ὅσιν ἦσαν διαφθείρει· καὶ τὸν Ἰππίαν ὕστερον ἐξαγαγών, ὡς περὶ ἐσπίσατο, ἐπειδὴ ἔνδον ἦν, ξυλλαμβάνει, καὶ κατατοξενὶ Κολοφωνίοις δὲ Νότιον παραδίδωσι, πλὴν τῶν μηδισάντων καὶ ὕστερον Ἀθηναῖοι οικιστὰς πέμπαντες κατὰ τοὺς ἑαυτὸν νόμους κατώκισαν τὸ Νότιον, ξυναγαγόντες πάντας ἐκ τῶν πόλεων, εἰ που τις ἦν Κολοφωνίων.

ὅτι οὐδαμοῦ — παρασχεῖν. Negatio ex οὐδαμοῦ et ad ἐγκαταληφθεῖσαι et ad ἠναγκάσθησαν referenda. Paches pro lucro habebat, quod Peloponnesiorum classem nusquam assecutus esset. Si enim alicubi esset deprehensa, in littore quodam castra munire coacta esset, quo sibi eam obsidendi et navibus custodiendi necessitatem attulisset. Itaque τε, quod omittunt It. Vat. Reg. H. et Bekk., melius absit.

34. κατὰ στάσιμ — ἐπαχθέντων. Intestinae seditionis tempore

barbari cum Itamane arcessiti erant altera factione.

ἐν διατειχίσματι. Castellum erat prope Notium situm; paullo interiorius simpliciter τειχίσμα vocatur.

ὁ μὲν ἐξῆλθε. Cum Popponelliam, signum interruptae constructionis, addidimus. Scriptor ab initio periodi sic scripsit, quasi continuatur ἐξελθόντα αὐτὸν ἐν φυλακῇ εἶχε, continuavit ita, ut ab initio scribendum esset τούτων προκαλεσάμενον. Videtur dicta ad 4, 80.

35. Ὁ δὲ Πάρις ἀφιόρμενος ἐς τὴν Μυτιλήνην τὴν τε Πύρρον καὶ Ἐρεσον παρεστήσατο, καὶ Σάλαιθρον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν Λακεδαιμόνιον κεικουμένον ἀποπέμπει ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Τενίδου Μυτιληναίων ἀνδρας ἅμα, οὓς κατέθετο, καὶ εἴ τις ἄλλος ἀντὶ αἰτίας ἰδοῦκε εἶναι τῆς ἀποστάσεως. ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλεον· τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων καθίστατο τὰ περὶ τὴν Μυτιλήνην καὶ τὴν ἄλλην Δεβρον, ἣ αὐτῷ ἰδοῦκε.

36. Ἀφικομένον δὲ τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ Σαλαίθρου, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθρον εὐθύς ἀπέκτειναν, ἔστιν ἂν παρεχόμενον, τὰ τ' ἄλλα, καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν (ἔτι γὰρ ἐπολιορροῦντο) ἀπάξεν Πελοποννησίους· περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώρας ἐποιούντο. καὶ ὑπὸ ὀργῆς ἰδοῦκεν αὐτοῖς οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτείνειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἅπαντας Μυτιληναίους, ὅσοι ἦσαν, καὶ τὰς δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαι, ἐπιμαλοῦντες τὴν τε ἄλλην ἀπόστασιν, ὅτι οὐκ ἀρχόμενοι ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἐποίησαντο, καὶ προσξυνεβάλετο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὀργῆς αἰ Πελοποννησίους νῆας ἐς Ἰωνίῳ ἐκείνοις βοηθοὶ τολμήσασαι παρακινδυνεύσαι· οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας διανοίας ἰδοῦκεν τὴν ἀπόστασιν ποιήσασθαι. πέμπουσιν οὖν τριήρη ὡς Πάριτα ἀγγιλον τῶν δεδογμένων, κατὰ τάχος κελύοντες διακρησασθαι Μυτιληναίους. καὶ τῇ ὑστερικῇ μετάνοιά τις εὐθύς ἢ αὐτοῖς καὶ ἀναλογισμὸς ἁμὸν τὸ βούλευμα καὶ μέγα ἐγνωσθαι, πόλιν ὅλην διαφθεῖραι μᾶλλον, ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. ὥς δ' ἦσθοντο τοῦτο τῶν Μυτιληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων συμπράσσοντες, παρεσκευάσαν τοὺς ἐν τέλει ὥστε αὐθις γνώρας προθεῖναι· καὶ ἐπέσαν ὄρον, διότι καὶ ἐκείνοις ἐνδηλον ἦν βουλόμενον τὸ πλεον τῶν πολιτῶν αὐθις πινὰς σφίσι ἀποδοῦναι βουλεύσασθαι. καταστάσης δ' εὐθύς ἐκκλησίας, ἄλλαι τε γνώμαι ἀφ' ἐκάστων ἐλέγοντο, καὶ Κλέων ὁ Κλειαινέτου, ὥσπερ καὶ τὴν προτέραν ἐνευκλήκει ὥστε ἀποκτείνειν, ὧν καὶ ἐς τὰ ἄλλα βιαιότατος τῶν πολιτῶν, τῷ τε

36. ἐπιμαλοῦντες. Pro ἐπιμαλοῦσι, quod praegressum ἰδοῦκεν αὐτοῖς postulat, nominativum subiecit, quia in illis verbis latet ἐψηφίσαντο. Vid. ad 2, 53. 4, 52. et 108. 7, 70. πολλὴ γὰρ δὴ παρακίνησις καὶ βοή ἀφ' ἐκατέρων τοῖο κελύονταίς — ἐγιγνετο, τοῖς μὲν Ἀθηναίοις βιάζεσθαι τε τὸν ἐκπλεον ἐπιβόωντες κ. τ. λ. — Verba οὐκ ἀρχόμενοι de meliore conditione, qua Mytilenenses et Chii praeceteris Atheniensium sociis utebantur, accipe. Cf. a. 10. ὀργή est studium et cupiditas ulciscendi, quod naves Peloponnesiorum videbantur non sine Mytilenaeorum impulsu in illas regiones navigasse suas. Pro vulgato προσξυνεβάλλοντε elibris optimis cum Bekk. et Popp. recepi προσξυνεβάλετο,

pro quo in nonnullis est προσξυνεβάλλοντο. Singularem verbi cum plurali substantivi iunctum Goellorus defendit hoc modo: „Duplicitate structurae commixtio est; nam vel sic scribere poterat: καὶ προσξυνεβάλετο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὀργῆς παρακινδυνεύσαι τὰς ναῦς II. ἐς I. ἐκ. βοηθούς τολμήσαι, vel sic καὶ προσξυνεβάλλοντε οὐκ ἐλάχιστον τ. ὀργ. αἰ II. νῆες ἐς I. ἐκ. τολμήσασαι βοηθοὶ παρακ., i. e. et non minimum contulit ad impetum tam praecipitis decreti faciendi, quod Peloponnesiorum naves fuerant illis in Ioniam optulatum venire suas non sine periculo.“

μᾶλλον, ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. De hac loquendi ratione dixi ad 2, 62.

δήμῳ παρὰ κολὺ ἐν τῷ τότῃ πιθανώτατος, παρελθὼν αὐτὸ ἔλεγε τοιάδε.

37. „ΠΟΛΛΑΚΙΣ μὲν ἤδη ἔγωγε καὶ ἄλλοτε ἔγνων δημοκρατίαν ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν, μάλιστα δ' ἐν τῇ νῦν ὑμετέρα περὶ Μυτιληναίων μεταμελῶσα... διὰ γὰρ καθ' ἡμέραν ἀδελῆς καὶ ἀντιβουλεύειον πρὸς ἀλλήλους καὶ τοὺς ξυμμάχους τὸ αὐτὸ ἔχετε, καὶ ὅ τι ἂν ἢ λόγῳ πεισθέντες ὑπ' αὐτῶν ἀμάργητε, ἢ οἰκτῶ ἐνδῶτε, οὐκ ἐπικινδύνῃς ἠγείσθε ἐς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν μαλακῆσθαι, οὐ ἀκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν, καὶ πρὸς ἐπιβουλεύοντας αὐτοὺς καὶ ἄκοντας ἀρχομένους· [οἱ] οὐκ ἂν ἂν χαρίζεσθε βλαπτόμενοι αὐτοί, ἀκροῶνται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰσχυρὸν μᾶλλον ἢ τῇ ἐκλίνας εὐνοία περιγένησθε. πάντων δὲ δεινοτάτον, εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν καθεστῆξει ἂν ἀδόξη πῆρι, μηδὲ γνωσόμεθα ὅτι χεῖροσι νόμοις ἀκινήτοις χάριν μὲν πόλις κρείσσειν ἐστὶν ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκύροισι, ἀμαθί τε μετὰ σωφροσύνης ἀφαιμιώτερον ἢ δεξιότης μετὰ ἀκολασίας οἱ τε φανυλότεροι τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ξυμμετέροισι ἐπὶ τὸ κλειῖον ἀμεινον οἰκοῦσι τὰς πόλεις. οἱ μὲν γὰρ τῶν νόμων σωφώτεροι βούλονται φαίνεσθαι, τῶν τε αἰεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγναι, ὡς ἐν ἄλλοις μείζονσιν οὐκ ἂν διαλάσαντες τὴν γνώμην· καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου τὰ πολλὰ σφί

37. ἔγνω δημοκρατίαν ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν. Olim legebatur ἀδύνατος, contra liberos plerosque. Si comma ponitur post δημοκρατίαν, subiectum δημοκρατίας ad ἀδύνατόν ἴσκι subaudiendum est, in quo hotissimo attractionis generis neutrum ἀδύνατον substantivo feminini generis iunctum neminem offenderit. Vid. Matth. Gr. §. 437. Sed aptius videtur, sublato commate, sic interpretari, quasi hic esset verborum ordo: ἔγνω ὅτι ἀδύνατόν ἐστι δημοκρατίαν ἑτέρων ἄρχειν, ut δημοκρατίαν simul sit obiectum verbi ἔγνω. et subiectum verbi ἄρχειν.

τὸ αὐτὸ ἔχετε, int. τὸ ἀδελῆς καὶ ἀντιβουλεύειον. Similis ad sententiam locus est 1, 68 init.

οὐκ ἐπικινδύνῃς — μαλακῆσθαι. Inuge: οὐκ ἠγείσθε μαλακῆσθαι ἐπικινδύνως ἐς ὑμᾶς καὶ (μαλακῆσθαι) οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν. Schol. Καὶ οὐκ ἠγείσθε οὗτο, ὅτι, ἂν τε λόγῳ παραχθέντες ὑπ' αὐτῶν, ἂν τε οἰκτιζόμενοι αὐτοῦς, μαλακώτερον καὶ φοβώτερον προσενηθῆτε, οὐκ ἐκείνοις τε χαρίζεσθε, ἀλλ' αὐτοὶ κινδυνεύετε καταφρονούμενοι· ἐκείνοι δὲ οὐκ ἴσασιν χάριν ὑμῖν.

καὶ πρὸς ἐπιβουλεύοντας. Sic e Cass. Pal. primus Bekk. edidit pro προσεπιβουλεύοντας. πρὸς αὐτῷ casu est προσέτι. — Mox οἱ, quo abest a plerisque codd., et ab interprete adscriptum esse videatur, unci inclusimus. Cf. Schol. Non raro varii structuram Thucydides et abruptius alia ad aliam transit. Veluti hic proprie dicendum erat ἀκροῶμένους.

δεξιότης. Cum δεξιότης h. l. ponatur ἀμαθίς, de intelligentia et cognoscendi facultate accipiendum est quemadmodum etiam Schol. intellexit ἐπὶ τῆς ξυμμετέρας. Mox ξυμμετέροις eos appellat, ad quos illa δεξιότης pertinet. φανυλότεροι ergo sunt h. l. homines tardiores s. stupidiores. Eurip. Phoen. v. 505. τὰντα καὶ σοφοῖς καὶ τοῖσι φανυλοῖσι ἐνδίζ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. Cf. infra cap. 83.

ὡς ἐν ἄλλοις μείζονσιν οὐκ ἂν δηλ. Schol. ὡς ἐν ἄλλοις μείζονσιν οὐκ ὀνομάζονται δηλῶσαι καὶ γὰρ ῥιμον ποιῆσαι πᾶσι τὴν ἴδιαν ἐπιμένειν, εἰ μὴ ἐν οἷς βούλονται δεῖξαι ὅτι σωφώτεροι εἰσι τῶν νόμων. Verba ἄλλοις μείζ. opposita sunt illis τῷ αἰεὶ λεγομ. ἐς τὸ κοιν.

λοῦσι τὰς πόλεις. οἱ δ' ἀπιστοῦντες τῇ ἔξ αὐτῶν ξυνέσει ἀμαθιότεροι μὲν τῶν νόμων ἀξιοῦσιν εἶναι, ἀδυνατώτεροι δὲ τοῦ καλῶς ἐκόντος μὲν ψεκσθαι λόγον· κριταὶ δὲ ὄντες ἀπὸ τοῦ ἴσου μᾶλλον ἢ ἀγωνισταὶ ὀρθοῦνται τὰ πλεῖα. ὡς οὖν χρὴ καὶ ἡμᾶς κοινοῦντας, μὴ δεινότητι καὶ ξυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρομένους παρὰ δόξαν τῷ ἡμετέρῳ πλήθει παρανοεῖν.

38. „Ἐγὼ μὲν οὖν ὁ αὐτὸς εἰμι τῇ γνώμῃ, καὶ θαυμάζω μὲν τῶν προθέντων αὐδῆς περὶ Μυτιληναίων λέγειν καὶ χρόνου διατριβὴν ἐμποησάντων, ὃ ἐστὶ πρὸς τῶν ἡδικηκότων μᾶλλον· (ὁ γὰρ παθὼν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρα τῇ ὀργῇ ἐπέχρηται· ἀμύνασθαι δὲ τῷ παθεῖν ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον, ἀνταλον δὲν, μάλιστα τὴν τιμωρίαν ἀναλαμβάνει·) θαυμάζω δὲ καὶ ὅστις ἔσται ὁ ἀντερῶν καὶ ἀξιώσεων ἀποφαινεῖν τὰς μὲν Μυτιληναίων ἀδικίας ἡμῖν ὀφθαλμοῦσιν οὐσας, τὰς δ' ἡμετέρας ἐμπορίας τοῖς ἐπιμάχοις βλάβας καθισταμένας. καὶ δῆλον ὅτι ἢ τῷ λέγειν πιστεύσας τὸ πάνυ δοκοῦν ἀνταποφῆναι ὡς οὐκ ἔγνωσται ἀγωνίσαι· ἢ κέρδει ἐπαιρόμενος, τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας, παρεγγυῖν κεράσεται. ἢ δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιῶνδε ἀγῶνων τὰ μὲν ἄθλα ἑτέροις δίδωσιν, αὐτὴ δὲ τοὺς πρῶτοντος ἀναφέρει. αἰτιῶν δ' ὅμοις κακῶς ἀγωνοθετοῦντες, οἷσιν εὐδαιμονία θάταται μὲν τῶν λόγων ἀγῶνισθαι, ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων, τὰ μὲν μείλλοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὐ εἰπόντων σκοποῦντες ὡς δυνατὰ γίνεσθαι, τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη, οὐ τὸ δραστὲν πιστότερον ὄψει λαβόντες ἢ τὸ ἀκουσθὲν ἀπὸ τῶν λόγων καλῶς ἐπιτιμησάντων· καὶ μετὰ καιρότητος μὲν λόγου

τῇ ἔξ αὐτῶν ξυνέσει. E codd. C. F. D. Mosq. et Stob. Bekkerus et Poppo receperunt τῇ ἑαυτῶν ξυν. Sed non desunt exempla additae praepositionis, ubi vulgaris sermo solis nominum casibus uti solet. Vid. Poppo l. 1. p. 201.

ὡς οὖν χρὴ. Insolenter ὡς pro ὅτις dictum videtur. Cf. Buttman. Gr. med. §. 136. 1. Cass. in marg. γο. ἔστιν ὁ χρὴ. Ita etiam Aug. et m. In Chr. ὡδ' οὖν χρὴ, in quod propensior est Poppo. — Mox ἡμᾶς int. publicos oratores.

38. ἀμύνασθαι δὲ — ἀναλαμβάνει. „Quo propius, inquit, accipiam iniuriam vindictio sequitur, eo magis, viribus aequa cum alic, apta est ad ulciscendum.“ Cf. Schol.

ἢ τῷ λέγειν πιστεύσας — κεράσεται. Iunge: ἢ πιστεύσας τῷ λέγειν ἀγωνίσαι· ἢ ἀνταποφῆναι ὡς οὐκ ἔγνωσται τὸ πάνυ δοκοῦν, ἢ κέρδει ἐπαιρόμενος κεράσεται παρῶν, τὸ εὐπρ. τ. λ. ἔκον. De structura verborum τὸ πάνυ δοκοῦν, ἀν-

ταποφ. ὡς οὐκ ἔγν. Vid. ad cap. 37 init. τὸ πάνυ δοκοῦν est, quod maxime placuit populo, vel a populo decretum est, tamquam omnibus optimum visum. Schol. ἢ τὴν τοῦ λόγου δύναμιν ἐνδειξασθαι βουλόμενος, ἢ κέρδους χάριν λαλήσει. — Mox ἀναφίρει pro ἀναλαμβάνει, ἀναδέχεται.

τὰ δὲ πεπραγμένα. „Mosq. τῶν δὲ πεπραγμένων, quae correctio alioquin grammatici est. Thucydides enim totum et partes eodem casu designavit, quo factum, ut τὰ πεπραγμένα absolute dictum videatur pro quod attinet ad facta. Cf. Matth. Gr. §. 426. 2.“ Poppo. Ne δραστὲν, quod pro δραστὲν e codd. receperimus, propter tantologiam quandam displiceat, monemus et alibi Thucydidem haec et similia verba geminare. 1, 22. τὰ δ' ἔργα τῶν προθέντων. 1, 138. τῶν μελλόντων ἐπὶ κλείστον τοῦ γενησομένου ἄριστος εἰκαστής. Ceterum ad sententiam similes sunt loci 5, 113. 4, 108 med. εὐδαιμόντες· οἱ ἄνθρωποι — λογισμῷ.

ἀπατάσθαι ἄριστοι, μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ μὴ ξυνάγεσθαι ἐθέλειν, δούλοιο ὄντες τῶν αἰεὶ ἀτόπων, ὑπερόπται δὲ τῶν εἰωθότων· καὶ μάλιστα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν ἕκαστος βουλόμενος δύνασθαι, εἰ δὲ μὴ, ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς τοιαῦτα λέγουσι μὴ ὕστεροιο ἀκολουθῆσαι δοκεῖν τῇ γνώμῃ, ὁξέως δὲ τι λέγοντο προεκαινέσθαι, καὶ προαισθέσθαι τε πρόθυμοι εἶναι τὰ λεγόμενα, καὶ προνοῆσαι βραδεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποβησόμενα· ζητοῦντες τε ἄλλο τι, ὡς εἰπεῖν, ἢ ἐν οἷς ζῶμεν, φρονούντες δὲ οὐδὲν περὶ τῶν παρόντων ἰκανῶς· ἀπλῶς τε, ἀκοῆς ἡδοτῆ ἡσώμενοι, καὶ σοφιστῶν θεαταῖς ἰοικότες καθημένοις μᾶλλον; ἢ περὶ πόλεως βουλευομένοις.

39. „Ὡν ἐγὼ περιφόμενος ἀποτρέπειν ὑμᾶς, ἀποφαίνω Μυτιληναίους μάλιστα δὴ μιαν πόλιν ἡδίκημότης ὑμᾶς. ἐγὼ γάρ, οἵτινες μὲν πῶς δυνατοὶ φέροιν τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν, οἵτινες ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ξυγγνώμην ἔχω· νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες μετὰ τειχῶν, καὶ κατὰ θάλασσαν μόνον φοβούμενοι τοὺς ἡμετέρους πολεμίους, ἐν ἑστέροις καὶ αὐτοὶ τριήρων παρασκευῇ οὐκ ἄφρακτοὶ ἦσαν πρὸς αὐτοὺς, αὐτόνομοι τε οἰκοῦντες καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα ὑπὸ ἡμῶν, τοιαῦτα εἰργάσαντο, τί ἄλλο οὐτὶ ἢ ἐκβεβούλευσάν τε καὶ ἐκἀνέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν; (ἀπόστασις μὲν γε τῷ βίαιόν τι κασχόντων ἐστίν,) ἐξήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιστῶν τῶν ἡμᾶς σταντες διαφθεῖραι; καίτοι δειωτέρον ἐστίν ἢ κατὰ αὐτοὺς δύναμιν κτώμενοι ἀντεπολέμησαν. παράδειγμα δὲ αὐτοῖς οὐτε αἰ τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐγένοντο, ὅσοι ἀποστάταις ἤδη ἡμῶν ἐχειρώθησαν, οὐτε ἡ παρούσα εὐδαιμονία κέρεισεν ὄκνον μὴ ἐλθεῖν ἐς τὰ δυνά· γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον θρασεῖς, καὶ ἐλπίσαντες μακρότερα μὲν τῆς δυνάμεως ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως, πόλεμον ἤραστο, λόχον ἀξιώσαντι τοῦ δικαίου προθεῖναι· ἐν ᾧ γὰρ φήθησαν περιτεσεσθαι, ἐπεὶ θεντο ἡμῖν οὐκ ἀδικούμενοι. εἴωθε δὲ τῶν πόλεων αἷς ἂν μάλιστα καὶ δι' ἐλαχίστου ἀπροςδόκητος εὐπραξία ἔλθῃ, ἐς ὕβρι τρέπειν· τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὐτυχοῦντ ἀσφαλέστερα ἢ παρὰ δόξαν, καὶ κακοπραγίαν, ὡς εἰπεῖν, ῥᾶσ ἀκωθοῦνται, ἢ εὐδαιμονίαν διασώζονται. γοῆν δὲ Μυτιληναίους καὶ πάλαι μὴδὲν διαφέροντας τῶν ἄλλων ὑφ' ἡμῶν τετιμῆσθαι, καὶ οὐκ ἂν ἐς τόδε ἐξύβρισαν· (πέφυνκε γὰρ καὶ ἄλ

ἄριστοι Schol. ἀντὶ τοῦ ἐπιτήδειοι καὶ ἔτοιμοι. Quare apte etiam ad ἐθέλειν referri potest.

πρόθυμοι εἶναι. Etiam haec pendent a δοκεῖν. Non bene Poppo εἶναι tentat propter sequens βραδεῖς. Idem Atheniensis, qui videri volebant cupidi oratoris mentem percipiendi, priusquam verbis enuntiaret, simulare tamen videbantur tarditatem quandam in intelligendis iis, quae ex oratoris oratione vel sententia consequerentur,

adeo verborum tinnitu delectati, ut ea, quae prudentes facile per se inteligerent, ab oratore vellent explana

39. μιαν πόλιν. Ets auget vti superlativi, ut Latinorum unum. Cf. Planc. c. 41. ubi tam unum mihi amicis nomen decolinavi.

εἴωθε δὲ τῶν πόλεων — τρεπείν. Schol. εἴωθε δὲ πρὸς ὕβριν τρέπειν ἢ εὐπραξία τῶν πόλεων ἐκίνας, αἷς ἂν αὐτῇ ἐξαιφνης ἐγγίηται καὶ ἀπροςδέκτης.

ως ἄνθρωπος τὸ μὲν θεραπεῦον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὀκεί-
κον θαυμάζειν·) κολασθήτωσαν δὲ καὶ νῦν ἀξίως τῆς ἀδικίας.
καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλλοῖσι ἢ αἰτία προστεθῆ, τὸν δὲ δῆμον ἀπο-
λύσῃτε. πάντες γὰρ ἡμῖν γε ὁμοίως ἐπέθεντο, οἷς γ' ἔξῃν ὡς
ἡμᾶς τραπομένοισι νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι· ἀλλὰ τὸν με-
τὰ τῶν ὀλλῶν κίνδυνον ἡγησάμενοι βεβαιότερον ξυνακίστη-
σαν. τῶν τε ξυμμάχων, σκέψασθε, εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν
ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἐκούσιν ἀποστᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας
προσθήσετε, τίνα οἰσθε ὄντινα οὐ βραχεία προφάσει ἀποστή-
σεσθαι, ὅταν ἢ κατορθώσονται ἐλευθέρως ἢ, ἢ σφαλῆντι μη-
δὲν καθεῖν ἀνήκεστον; ἡμῖν δὲ πρὸς ἐκάστην πόλιν ἀποκειν-
δυνεύεται τὰ τε χρήματα καὶ αἱ ψυχαί. καὶ τυχόντες μὲν, πό-
λιν ἐφθαρμένην παραλαβόντες, τῆς ἐπειτα προσόδου, δι' ἣν
ισχύομεν, τὸ λοιπὸν στερήσεσθε, σφαλίντες δὲ πολεμίους πρὸς
τοῖς ὑπάρχουσιν ἔξομεν, καὶ ὄν χρόνον τοῖς νῦν καθεστηκόσι
δεῖ ἐχθροῖς ἀνθίστασθαι, τοῖς οικείοις ξυμμάχοις πολεμήσομεν.

40. „Οὐκ οὖν δεῖ προσθεῖναι ἐλπίδα οὔτε λόγῳ πιστῆν
οὔτε χρήμασιν ὠνητῆν, ὡς ξυγγνώμην ἀμαρτεῖν ἀνθρωπείως
λήφονται. ἄκουτες μὲν γὰρ οὐκ ἔβλαψαν, εἰδότες δὲ ἐπεβού-
λευσαν· ξυγγνωμον δ' ἐστὶ τὸ ἀκούσιον. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τό-
τε πρῶτον, καὶ νῦν διαμάχομαι μὴ μεταγνώμαι ὑμᾶς τὰ προ-
δεδογμένα, μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἰκτῶ
καὶ ἡδονῇ λόγων καὶ ἐπιεικείᾳ, ἀμαρτάνειν. Ἐλεός τε γὰρ πρὸς
τοὺς ὁμοίους δίκαιος ἀντιδίδοσθαι, καὶ μὴ πρὸς τοὺς οὐτ'
ἀντοιχιτοῦντας, ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας αἰεὶ πολεμίους· οἷ
τε τέροντες λόγῳ ἥτιορες ἔξουσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν
ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἢ μὲν πόλις βραχεία ἡσθεῖσα μεγάλη ζη-
μιώσεται, αὐτοὶ δὲ ἐκ τοῦ εὐ εἰπεῖν τὸ καθεῖν εὐ ἀντιλήφου-
ται· καὶ ἢ ἐπιεικεία πρὸς τοὺς μέλλοντας ἐπιτηδεύουσιν καὶ τὸ
λοιπὸν ἔσεσθαι μᾶλλον δίδοται ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίους τε καὶ
οὐδὲν ἡσσον πολεμίους ὑπολειπομένους. Ἐν δὲ ξυνηλῶν λέγω,
πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ τὰ τε δίκαια ἐς Μυτιληναίους καὶ τὰ
ξυμφορα ἅμα ποιήσετε, ἄλλως δὲ γνόντες τοῖς μὲν οὐ χαριεῖ-
σθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλλον δικαιώσεσθε. εἰ γὰρ οὗτοι ὀρ-
θῶς ἀπίστησαν, ὑμεῖς ἂν οὐ χρεῶν ἄρχοιτε· εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ

ζημίας προσθήσετε. Poppo
προσθήσετε legendum censet. Illud est
roenam iniungetis, hoc roenam pro-
ponetis, neque video cur illud non fe-
rendum sit. Immo alterum deterius
ei minus congruum aoristis ἀναγκα-
σθεῖσιν et ἀποστᾶσι.

40. ἀνθρωπείως. Codd. Cass.
Aug. Cl. Pal. It. Vat. Reg. H. D. Vind.
m. Ar. Chr. Dan. cum Schol. exhibent
ἀνθρωπείως. Sed alibi saepe noster
ἀνθρώπιως. Vid. 4, 61. 8, 24. —
Verba οὔτε λόγῳ πιστῆν οὔτε χρήμα-
σιν ὠνητῆν (weder durch Ueberre-
dung erlangt, noch durch Bestechung

erkauf) in eandem sententiam dicta
sunt, qua supra c. 38. καὶ δῆλον ὅτι
ἢ τῷ λέγειν πιστεύσας — πειράσεται.

πρὸς τοὺς ὁμοίους, i. e. qui
invicem miseratione commoventur, ut
statim ipse explicat.

τὸ παθεῖν εὖ. Acerbe etiam his
verbis pungit et corruptelae insinuat
adversarios. Vid. paullo superius. Spi-
rat autem tota oratio hominem vehe-
mentissimum, importunum, turbulen-
tum.

δικαιώσεσθε. Elmsleius ad Eu-
rip. Med. v. 93. probante Dindorfio
coniecit δικαίωσετε, quia illa for-

προσῆκον ὁμοῦς ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν, παρὰ τὸ εἰκὸς τοι κα
 τοῦσδε συμφορῶς δεῖ κολάζεσθαι, ἢ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς κα
 ἐκ τοῦ κινδύνου ἀνδραγαθίζεσθαι. τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξιώ
 σατε ἀμύνασθαι, καὶ μὴ ἀναληγτότεροι οἱ διαφύγοντες τῷ
 ἐπιβουλευσάντων φανῆναι, ἐνθυμηθέντες ἂ εἰκὸς ἦν αὐτοῦ
 ποιῆσαι κρατήσαντας ἡμῶν, ἄλλως τε καὶ προὔπαρξαντας ἀδι
 κίας. μάλιστα δὲ οἱ μὴ ξὺν προφάσει τινὰ κακῶς ποιοῦντα
 ἐπεξέρονται καὶ διόλλυνται, τὸν κίνδυνον ὑφορῶμενοι τοι
 ὑπολειπομένου ἐχθροῦ· ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ τι παθῶν χα
 λεπώτερος διαφυγῶν τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ. μὴ οὖν προ
 δόται γίνησθε ὑμῶν αὐτῶν· γινόμενοι δ' ὅτι ἐγγύτατα τῇ
 γνώμῃ τοῦ πάσχειν, καὶ ὡς πρὸ παντὸς ἂν ἐτιμήσασθε αὐτοῦ
 χειρώσασθαι, νῦν ἀνταπόδοτε, μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ πα
 ρὸν αὐτίκα, μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ποτὲ δεινοῦ ἀμνημο
 νούντες. κολάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε, καὶ τοῖς ἄλλοις συμ
 μάχοις παράδειγμα σαφεῖς καταστήσατε, ὅς ἂν ἀφιστήται, θα
 νάτῳ ζημιωσόμενον. τοδε γὰρ ἦν γνώσων, ἤσσαν τῶν πολεμίων
 ἀμειλίξαντες τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε συμμάχοις.“

41. Τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων εἶπε. μετὰ δ' αὐτὸν Διοδότος
 ὁ Εὐκράτους, ὅσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντίλεγε μᾶ
 λιστα μὴ ἀποκτείναι Μυτιληναίους, παρελθῶν καὶ τότε ἔλεγεν
 τοιάδε.

42. „Οὔτε τοὺς προθέντας τὴν διαγνώμην αὐτῶν πρὸ
 Μυτιληναίων αἰτιῶμαι, οὔτε τοὺς μεμφομένους μὴ πολλὰ κί
 μα non sit activo significato usurpata. At vide Butt. Gr. max. II. p. 53. Schol. Δικαιοσέσθε] δικαίως καθ' ὑμῶν ἀποδείξετε, ὅτι τυραννικῶς ἄρχετε. παρὰ τὸ εἰκὸς τοι καὶ τοῦσδε. Pro τοῖσιν ex praestantissimis libris receptum τοι. — συμφορῶς, Schol. τοῦ συμφοροῦτος ἕνεκα τῇ ἀρχῇ. Sed καὶ aptius fortasse ante παρὰ τὸ εἰκὸς legeretur. Certe ad τοῦσδε pertinere nequit; ergo ad totam enuntiationem referri debet. — Paulo ante Poppo cum Kistem. verba καὶ οὐ προσῆκον commatibus circumscripsit. Sed vid. Elmlel. ad Soph. Al. v. 15. — Μοχ ἐκ τοῦ ἀκινδύνου ἀνδραγαθ. recte exponit Schol. ἀσκήν ἀνδραγαθίαν ἀκινδύνον. μὴ ἀναληγτότεροι οἱ διαφύγοντες. Hortatur Cleon Athenienses, ut Lesbios ulciscantur, ne cum tantum periculum evaserint, duriores et sensus doloris ex defectione Mytilenaeorum percepti magis expertes videantur, quam illi insidiatores, qui si vicissent, gravissimas ab Atheniensibus poenas tolerati Imperii sumpturi fuissent. Pro οἱ διαφύγοντες qui le
 gere malunt οἱ διαφύγοντες, refuta Poppo T. I. p. 152. et ad h. l. καὶ διόλλυνται. Schol. ἐπὶ τοῦ διαφύγουσι. Non recte transiivam vim huic verbo tribuit. Heilmann de Thucyd. scrib. gen. p. XV. interpretatur perditte grassari, alii verlorne Lente fechten. Poppo et Goeller. hoc verbum iungi volunt cum ὑφορῶμενοι, et posterior vertit: sic glauben zu vergehen, dass sie von dem verschont gebliebenen Feinde fürchten müssen. Ita cum Poppo comma non post διόλλυνται, sed post ἐπεξέρονται ponendum fuerit. ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ — ἐχθροῦ. Sententia: Quicumque prae- ter necessitatem (i. e. cum non lac- sierit alterum, vel immerito atque ini- iuria) aliquid passus est, is acrior, si evasit, hostis est, quam qui et ipse pari modo iniuria inferenda hostis ex- stitit. Est tamen etiam alia lectio ἐν δίκῃ. γινόμενοι δ' ὅτι ἐγγύτατα τῇ γνώμῃ. Schol. εἰς ἔννοιαν ἐλθόντες ὡν ἐμέλλετε πάσχειν ἐπὶ Λεσβίων. 42. οὔτε τοὺς προθέντας — Respondet Diodotus ad singula, que

περὶ τῶν μεγίστων βουλευέσθαι ἔπαινω· νομίζω δὲ δέο τὰ
 ἐναντίατα εὐβουλία εἶναι, τάχος τε καὶ ὀργήν· ὧν τὸ μὲν
 μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίνεσθαι, τὸ δὲ μετὰ ἀπαιδεύσεως καὶ βρω-
 γήτους γνώμης. τοὺς τε λόγους ὄσους διαμάχεται μὴ διδα-
 σκάλους τῶν πραγμάτων γίνεσθαι, ἢ ἀξύνετός ἐστιν, ἢ ἴδια
 π' αὐτῷ διαφέρει· ἀξύνετος μὲν, εἰ ἄλλω τινὶ ἡγεῖται περὶ τοῦ
 μέλλοντος δυνατὸν εἶναι· καὶ μὴ ἐμφανούς φράσαι· διαφέρει
 δ' αὐτῷ, εἰ βουλόμενός τι αἰσχρὸν κείσθαι εὐ μὲν εἰπεῖν οὐκ
 ἂν ἡγεῖται περὶ τοῦ μὴ καλοῦ δύνασθαι, εὐ δὲ διαβαλὼν ἐκ-
 κίχθαι ἂν τοὺς τε ἀντεροῦντας καὶ τοὺς ἀκουσομένους. χαλε-
 πώτατοι δὲ καὶ οἱ ἐπὶ χρήμασι προσκατηροῦντες· ἐπίδειξιν
 τινα· εἰ μὲν γὰρ ἀμαθίαν κατηγιῶντο, ὁ μὴ κείσας ἀξυνετώ-
 τερος ἂν δόξας εἶναι ἢ ἀδικιώτερος ἀπεχῶρε· ἀδικίας δ' ἐπι-
 φερομένης, κείσας τε ὑποκτος γίνεσθαι, καὶ μὴ τυχεῖν μετὰ
 ἀνυσίας καὶ ἄδικος. ἢ τε πόλις οὐκ ἀφελεῖται ἐν τῷ τοιαύτῳ·
 φόβῳ γὰρ ἀποστρεφῆται τῶν ζυμβαύλων, καὶ κλειστ' ἂν ἐπ-
 ῶδοιτο ἀδυνάτους λέγειν ἔχουσα τοὺς τοιοῦτους τῶν πολιτῶν·
 ἄλλα γὰρ εἴναι κείσθαι ἀμαρτάνειν. καὶ δὲ τὸν μὲν ἀγα-
 θὸν πολίτην μὴ ἐκφοβαῦντα τοὺς ἀντεροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ
 ἴσου φαίνεσθαι ἀμεινον λέγοντα, τὴν δὲ σῶφρονα πόλιν τῶν
 κλειστά εὐ βουλευάντι μὴ προστιθέναι τιμὴν, ἀλλὰ μὴδ'
 ἄλλοσούν τῆς ὑπαρχούσης, καὶ τὸν μὴ τυχόντα γνώμης οὐκ
 ἴσως ζημιῶν, ἀλλὰ μὴδ' ἀτιμάζειν. οὕτω γὰρ ὁ τε κατορ-
 θῶν ἦμισα ἂν ἐπὶ τῷ ἔτι μείζονων ἀξιοῦσθαι παρὰ γνώμην
 καὶ πρὸς χάριν λέγοι, ὃ τε μὴ ἐπιτοχῶν ὀρέγοιτο τῷ αὐτῷ
 μαρζόμενός τε καὶ αὐτός προσάγεσθαι τὸ πλήθος.

43. „Ὡν ἡμεῖς τάναντία δρώμεν, καὶ προσέτι, ἢν τις
 καὶ ὑποκευῆται κέρδους μὲν ἕνεκα, τὰ βέλτεστα δ' ὅμως λέ-
 γειν, φθονήσαντες τῆς οὐ βεβαίου δοκῆσεως τῶν κερδῶν, τὴν
 πανεργὰν ἀφέλειαν τῆς πόλεως ἀφαιρούμεθα. καθέστηκε δὲ
 ἡγάδα ἀπὸ τοῦ εὐθέως λεγόμενα μηδὲν ἀνυποκίτοτερα εἶναι
 τῶν κακῶν· ὥστε δαῖν ὁμοίως τὸν τε τὰ δεινότερα βουλόμενον
 εἶσαι ἀπάτη προσάγεσθαι τὸ πλήθος, καὶ τὸν τὰ ἀμεινω λέ-

leon dixit. Haec quidem verba, spe-
 tant ad c. 38 in. ubi Cleon: θυμῶ-
 μὲν τῶν προθέτων αὐθιγὲς περὶ
 φυλιηραίων λέγειν. Da μὴ post
 ἔμφρομαι vid. Zeun. et Hermann. ad
 lig. p. 459 et 810.

ἄλλω τινὶ. Schol. καὶ οὐχὶ τῷ
 ἡφθολοστί.

ἐπὶ χρήμασι — ἐπίδειξιν
 να. Respiciunt haec ad ea „ἀπέσι
 ἐπὶ τοῦ εὐ εἰπεῖν τὸ καθέτιν εὐ ἀ-
 ἡφθονας.“ — ἐπὶ χρήμασι,
 in Geld, wegen Bestechung. ἐπίδειξιν
 nem h. l. non est, ut alibi, ostentan-
 da, vel oratio ostentandae facundiae
 una habita, sed oratio non ex sensu

oratoris composita, sed ex voluntate
 eius, qui sua sibi pecunia in usum au-
 tum componendam curavit, ut recte
 Goell. interpret.

ἔν τῷ κείσθαι. Ex ἡ πόλις
 repetit. οἱ πολῖται, vel pluralem verbis
 ad singularem nominis πόλις refer. —
 Μοκ προσέτι εἶναι τιμὴν est ad-
 denda pecunia honorum.

τῷ αὐτῷ, i. e. τῷ παρὰ γνώμην
 τι καὶ πρὸς χάριν λέγειν. — Ceterum
 non ἦμισα ἂν mente repetendum est
 ad ὀρέγοιτο, sed tantum ἂν.

43. κέρδους μὲν ἕνεκα. Re-
 spectat ad illa Cleonis cap. 38. ἢ κέρδους
 ἐπαυρόμενος, τὸ εὐκρετὲς τοῦ λόγου

γοντα ψευδόμενον πιστὸν γενέσθαι· μόνην τε πόλιν διὰ τὰ περινοίας εὐ ποιῆσαι ἐκ τοῦ προφανοῦς, μὴ ἑξακατήσαντο ἀδύνατον. ὁ γὰρ διδοὺς φανερώς τι ἀγαθὸν ἀνθυποκπιεύετα ἀφανῶς πη πλείον ἔξαι. χρῆ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν τοιῶδα ἀξιοῦντι ἡμᾶς περαιτέρω προνοοῦντας λέγειν ὑμῶν τῶ δι' ὀλίγου σκοποῦντων, ἄλλως τε καὶ ὑπεύθυνον τὴν παραίνυσιν ἔχοντας πρὸς ἀνεύθυνον τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν. εἰ γὰρ ὅ τε πείσας καὶ ὁ ἐπισπόμενος ὁμοίως ἐβλάπτοντο, σωφρονοῦσσαν ἂν ἐκρίνετε: νῦν δὲ πρὸς ὀργὴν ἦντινα τύχητε, ἔστι ὅτε σφαλέντες, τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην ζημιούτε, καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν, εἰ πολλαὶ οὐσαι ξυνετήμαρτον.

44. „Ἐγὼ δὲ παρῆλθον οὐτε ἀντεῶν περὶ Μυτιληναίων οὔτε κατηγοροῦν. οὐ γὰρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῶν ἀγῶν, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. ἢ τε γὰρ ἀποφῆνω πάνην ἀδικούντας αὐτούς, οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ξυμφέρον ἦν τε καὶ ἔχοντές τι ξυγ-

ἐκπονήσας, παρῆγειν περιφάσεται. — *Mox in μόνην τε πόλιν, ne articulum desideres, vid. ad 1, 10. — περινοίας, Schol. περιεργίας.*

ἐν τῷ τοιῶδα ἀξιοῦντι, i. e. in tali vestra de oratoribus sententia, maligna atque invidiosa. τὸ ἀξιοῦν substantivo existimatio, suspicio. Ita 1, 142. ἐν τῷ μὴ μελετῶντι. 3, 10. ἐν τῷ διαλλάσσοντι τῆς γνώμης. 5, 9. τοῦ ὑπακίεμαι πλείον ἢ τοῦ μένοντος τῆς διάνοιαν ἔχουσαν. — Verba τῶν δι' ὀλίγου σκοποῦντων, ut cap. 42. βραχέτης γνώμης, significat dementiam.

ὑπεύθυνον. Inconstanter satis populus Atheniensis eos multabat, quorum auctoritate et consilio ipse legem quandam sanxerat, si quis intra annum spatium, nomine delato, doceret, legem illam reipublicae perniciosam esse, quae actio dicebatur γραφή παρανόμων. Vid. Wolf. Prolegg. in Dem. Lepti p. 187 sqq. Schömann. de com. Ath. p. 159. Et sane verum est, quod hic dicit Diodotus, populum Atheniensem moderatius et cautius decretorum fuisse, nisi consultandi laborem alius etiam ipsorum periculum iniunxisset, sibi met autem impunitatem reserasset.

πρὸς ὀργὴν ἦντινα τύχητε, subaudi ζημιούντες, et praepositionem repete ad relativum, nisi mavis iungere πρὸς ἦντινα ὀργὴν τύχητε. Pro ἦντινα Abresch. coniecit ἦντινα, quod repertum in Vat. Sed vulgata recte habet. Vid. Matth. Gr. §. 527. not. 2.

44. ἦν τε καὶ ἔχοντές τι ξυγ-

γνώμης εἶεν. Poppo. Prolegg. 1 p. 144. „Hic cum optativo proprie non construi, neminem fugit. Vid. Herodian. p. 433. Bekk. Anecd. I. p. 144 Thom. Mag. p. 267. et Hermann. de Praeceptt. quibusdam Atticistt. p. 1 seqq. „Fit hoc igitur in hac atque alii ex an constatis particulis tantum in oratione obliqua. Cf. Hermann. ad Vig p. 822. Talis est locus Thuc. 8, 27. Ἐκείλευε — ἐκείθεν ἠδὲ ξυναγαγόντας πρὸς τὰς τῶν, τοὺς ἐπιπλοῦς, ἦν ποιηκαίρος εἴη, ποιησθαι, ubi omnes libertentur ἦν.“ Corruptum igitur cense nostrum locum, in quo facile liceret si recipi, nisi hoc in depravatis modo libris Mosq. Ar. Chr. Dan. legeretur Ipse ἔχοντας legendum et εἶεν delendum esse coniecit. Quorum alterus probat Reisig. in Coniectt. ad Aristoph p. 278. sed ἔχοντες tuetur. Ita αὐτοῦ subaudiendum est. Pro εἶεν Lindavius coniecit εἶεν. Quod si non probas, repetendum erit ex praegressis οὐ διὰ τοῦτο καὶ ξυγγνώμῃαι κελεύσω, quemadmodum Valla interpretatus est Neque eis, si nocentes plane assereri volo, idcirco vitam adimi iubebo; neque, si qua venia dignos, idcirco veniam dari, nisi constiterit idem civitati convalescere. Sed εἶεν, quod placet etiam Popponi et Goelleri, Dindorfus tuetur loco Platonis Eutyphr. p. 4. Ἐάντε ἐν δίκῃ ἔκτισεν ὁ πάλιν εἶεν μὴ, καὶ εἰ μὲν δίκῃ, εἶεν, εἰ δὲ μὴ ἐπεκρίναι. Et infra ipse Thucydides c. 48., ubi omnem Diodoti sententiam paucis verbis repetit, dicit Μυτιλη-

γνώμης εἶναι, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμᾶς μᾶλλον βουλευέσθαι ἢ τοῦ παρόντος. καὶ τοῦτο, ὃ μάλιστα Κλέων ἰσχυρίζεται, ἐς τὸ λοιπὸν ξυμφέρον εἶσθαι πρὸς τὸ ἦσσαν ἀφίστασθαι θάνατον ζημίαν προθεῖσαι, καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυρίζομενος, τάναντία γιννώσκω· καὶ οὐκ ἀξιώ ὑμᾶς τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ ἐκείνου λόγου τὸ χορησιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι. δικαιοτέρος γὰρ ὢν αὐτοῦ ὁ λόγος πρὸς τὴν νῦν ὑμετέραν ὀργὴν ἐς Μυτιληναίους τάχα ἂν ἐπισκασάιτο. ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτούς, ὥστε τῶν δικαίων δεῖν, ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως χρησίμως ἔξουσιν.

45. „Ἐν οὖν ταῖς πόλεσι πολλῶν θανάτου ζημία προέκειται, καὶ οὐκ ἴσων τῶδε, ἀλλ' ἑλασσόνων ἀμαρτημάτων· ὅμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρούμενοι κινδυνεύουσι, καὶ οὐδεὶς πω καταγνοῦς ἑαυτοῦ μὴ περιέσεσθαι τῷ ἐπιβουλεύματι ἤλθεν ἐς τὸ δεινόν. πόλις τε ἀφίσταμένη τίς πω, ἦσσω τῇ δοκῆσει ἔχουσα τὴν παρασκευὴν, ἢ οἰκίαν, ἢ ἄλλων ξυμμαχία, τούτῳ ἐπεχειρήσει; περὶ κασὶ τε ἄπαντες καὶ ἰδία καὶ δημοσία ἀμαρτάνειν, καὶ οὐκ ἔστι νόμος ὅστις ἀπέλοξει τούτου. ἐπεὶ διεξεληλύθασι γὰρ διὰ κασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἄνθρωποι, προστιθέντες, εἰ πως ἦσσαν ἀδικοῖντο ὑπὸ τῶν κακαύργων· καὶ εἰκός, τὸ πάλαι τῶν κριστῶν ἀδικημάτων μαλακατέρας κείσθαι αὐτάς, παραβαρύνων δὲ τῷ χρόνῳ, ἐς τὸν θάνατον αἰ πολλοὶ ἀνήκουσι· καὶ τοῦτο ὅμως παραβαίνεται. ἢ τοίνυν δεινότερον τι τούτου ἕως εὐρετέον ἐστίν, ἢ τῶδε γε οὐδὲν ἐπιχειρῆ· ἀλλ' ἢ μὲν περὶ ἀνάγκη τὴν τόλμην παρέχουσα, ἢ δ' ἐξουσία ὑβρὸς τὴν μεουξίαν καὶ φρονίματι, αἱ δ' ἄλλαι ξυντυχίαι ὀργῇ τῶν θρώστων, ὡς ἐκάστη τις κατέχεται ὑπ' ἀνηκέστου τιωὸς κρείσσονος, ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους. ἢ τε ἐλπίς καὶ ὁ ἔρωσ ἐκ παντὶ, ὁ μὲν ἠγούμενος, ἢ δ' ἐφεπομένη, καὶ ὁ μὲν τὴν κβολὴν ἐκφροντίζων, ἢ δὲ τὴν εὐπορίαν τῆς τύχης ὑποτιθεῖσα, κλειστά βλάπτουσι, καὶ ὄντα ἀφανῆ κρείσσω ἐσσι τῶν ρωμένων δεινῶν. καὶ ἢ τύχη· ἐκ' αὐτοῖς οὐδὲν ἑλασσόν· ξυμπίλλεται ἐς τὸ ἐκείθεν· ἀδοκίμως γὰρ ἔστιν ὅτε παρασταμένη, καὶ ἐκ τῶν ὑποδεετέρων κινδυνεύειν τινα προάγει, καὶ οὐκ

ἴσων οὐδὲ μὲν Πάγης ἀπέκρυψεν ὡς κριότερας, κρίναι καθ' ἡσυχίαν, ὡς δ' ἄλλοτε εἶεν εἰμῆν. Alique vitatur durior ellipsis verbi ξυντυχίαι.

δικαιοτέρος, i. e. gratius ad secentem animi vestri affectum accommodatior, convenientior, ut Latini solent usurpare solent. Similiter ostendit Heilmannus: weil seine Rede entgegen die Mytilenaeer gefaassten Willen mehr Gerechtigkeit widerlegen lässt. Contra Gualler.: denn

wäre seine Rede gerechter, bei euren jetzigen Zorne gegen die Myt. dürfte sie noch leicht anziehen.

45. τούτῳ ἐπεχειρήσει, int. τῷ ἀφίστασθαι.

καὶ τοῦτο ὅμ. παραβαίνεται. Τοῦτο intellige τὸ θάνατον ζημίαν προέκεισθαι.

ὡς ἐκάστη — κρείσσονος. „Subiectum vocis ἐκάστη est ξυντυχία, subiectum comparativi κρείσσονος est ὀργῇ.“ Gualler.

ἦσσαν τὰς πόλεις, ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων, ἐλευθερίας ἢ αἰ-
λων ἀρχῆς, καὶ μετὰ πάντων ἕκαστος ἀλογίστως ἐπὶ πλεονί-
αυτὸν ἐδόξασεν. ἀπλῶς τε ἀδύνατον καὶ πολλῆς εὐφροσύνης
ὄφτις οἰεται, τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ὀφρωμένης προθύμως
πράξει, ἀποτροπὴν τινα ἔχειν ἢ νόμων ἰσχύϊ ἢ ἄλλῳ τι-
δεινῷ.

46. „Οὐκοῦν χρὴ οὔτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίᾳ ὡς ἔχει
γῶφ πιστεύσαντας χεῖρον βουλευσασθαι, οὔτε ἀνέλπιστον κο-
ταστῆσαι τοῖς ἀποστασίῳ, ὡς οὐκ ἔστι μεταγνώσθαι καὶ ὅτι ἐ-
βραχυτάτῳ τὴν ἀμαρτίαν καταλύσαι. σκέψασθε γὰρ ὅτι νῦν
μὲν, ἢν τις καὶ ἀποσταῖσα πόλις γνῶ μὴ περιεσομένη, ἔλθοι
ἂν ἐς ξυμβασίν δυνάτῃ οὔσα ἔτι τὴν δαπάνην ἀποδοῦναι κα-
τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν· ἐκείνας δὲ τῶν ὄψεσθε ἦντινα οὐκ ἄμει-
νον μὲν ἢ νῦν παρασκευάσασθαι, πολιορκίᾳ τε παρατενεῖσθαι
ἐς τοῦσχατον, εἰ τὸ αὐτὸ δύναται σχολῇ καὶ ταχὺ ξυμβῆναι
ἡμῖν τε πῶς οὐ βλάβῃ δαπανᾶν καθημένοις διὰ τὸ ἀξυμβατοί
καὶ ἦν ἔλωμεν πόλιν, ἐφθαρμένην παραλαβείν καὶ τῆς προ-
σδοχῆ τοῦ λοιποῦ ἀπ' αὐτῆς στέρεσθαι; ἰσχυροῦμεν δὲ πρὸς τοῦ
πολεμίους τῶδε. ὥστε οὐ δικαιοσύνην ὄντας δεῖ ἡμᾶς μᾶλλον τῶ
ἐξαμαρτανόντων ἀκριβεῖς βλάπτεσθαι, ἢ ὄραν ὅπως ἐς τὸ
ἔπειτα χρόνον μετρίως κολάζοντες ταῖς πόλεσιν ἔξομεν ἐς χρῆ-
μάτων λόγον ἰσχυροῦσθαι χρῆσθαι· καὶ τὴν φυλακὴν μὴ ἀπὸ
τῶν νόμων τῆς δεινότητος ἀξιούν ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν
ἔργων τῆς ἐπιμελείας οὐ νῦν τάναντία δρώντες, ἢν τινα ἐλευ-
θερον καὶ βίᾳ ἀρχόμενον, εἰκότως πρὸς αὐτονομίαν ἀποστασι-
χειρωσώμεθα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι. χρὴ δὲ
τοὺς ἐλευθέρους οὐκ ἀφισταμένους σφόδρα κολάζειν, ἀλλ'
πρῶτον ἀποστῆναι σφόδρα φυλάσσειν καὶ προκαταλαμβάνειν
ὅπως μὴδ' ἐς ἐπινοίαν τούτου ἰώσιν, ἀρᾶτῃ δυνάτῃ τε ὅτι ἐκ
ἐλάχιστον τὴν αἰτίαν ἐπιφέρουσιν.

47. „Τυχεῖς δὲ σκέψασθε ὅσον ἂν καὶ τοῦτο ἀμαρτάνοι
Κλίωμι· παιδομένοισι γὰρ μὲν γὰρ ἡμῖν ἡ δῆμος ἐν πάσαις ταῖς
πόλεσιν εὐνοῦς ἐστὶ, καὶ ἢ οὐ ἐναφίσταται ταῖς ὀλίγοις, ἢ
ἐάν βιασθῆ, ὑπάρχει τοῖς ἀποστῆσαι, καὶ ἡμῖν εὐδὸς, καὶ τῆ
ἀντικαθισταμένης πόλεως τὸ πλεῖστον ξυμμάχων ἔχοντα ἐς πο-
λεμον ἐπέροχεσθε. εἰ δὲ διαφθερεῖτε τὸν δῆμον τῶν Μυτιλη-
ναίων, ὅς οὔτε μετέσχε τῆς ἀποστάσεως, ἐπειδὴ τε ὀκλίω

ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων αἰ-
τιωδυνεφέουσι. Ad verba αἰ. μετὰ
πάντων repetit ὅσῳ. Sententia: Ci-
vitatibus tanto magis accidit, ut for-
tuna secunda ad pericula subeunda ab-
ripiantur, quanto graviora sunt, de
quibus contenditur, et quanto quisque
in communis periculo confidentior est.

46. δαπάνην ἀποδοῦσθαι.
Schol. ταῦτα δὲ πρὸς τὸν Κλίωνα,
εἰπόντα· „ἡμῖν δὲ πρὸς ἐκείνην πόλιν

ἀποκαταθνήσκειται τὰ τε χρήματα
καὶ αἱ ψυχαί.“ — Barrois infra c. 47.
ad verba γὰρ μὲν γὰρ — idem hoc
habet: πρὸς τὸ „καὶ μὴ τοῖς μὲν αἰ-
γῶσι ἢ αἰτία προστεθῆ, τὸν δὲ δῆμον
ἀποκλέψατε.“

ὅτι δὲ ἐλάχιστον, pro ἐπὶ
ὅτι ἐλάχιστον, ut supra ὅτι ἐν βραχυτάτῳ
pro ἐπὶ βραχυτάτῳ. — Paulo ante ἐ-
κείνω, facit ut coniectantur est. Ne-
mo enim liber non parat invitus.

ἐκράτησεν, ἐκάν παρῆδωκε τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν ἀδικήσετε τοὺς εὐεργέτας κτείνοντες, ἔπειτα καταστήσετε τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων ὃ βούλονται μάλιστα. ἀπιστάντες γὰρ τὰς πόλεις τὸν δῆμον εὐθὺς ξύμμαχον ἔξουσι, προδειξάντων ὑμῶν τὴν αὐτὴν ζήμιαν τοῖς τε ἀδικούσιν ὁμοίως κείσθαι καὶ τοῖς μὴ. δεῖ δὲ, καὶ εἰ ἠδίκησαν, μὴ προσποιεῖσθαι, ὅπως, ὃ μόνον ἡμῖν ἔτι ξύμμαχόν ἐστι, μὴ πολέμιον γένηται. καὶ τοῦτο πολλῶ ξυμφορώτερον ἡγοῦμαι ἐς τὴν κάθειν τῆς ἀρχῆς, ἐκόντας ἡμᾶς ἀδικηθῆναι, ἢ δικαίως οὖς μὴ δεῖ διαφθεῖραι· καὶ τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορον τῆς τιμωρίας οὐχ εὐρίσκειται ἐν αὐτῷ δυνατόν ὄν ἅμα γίνεσθαι.

48. „Τρεῖς δὲ γνόντες ἀμείνω τάδε εἶναι, καὶ μήτε οἴκτω πλέον νείμαντες μήτ' ἐπιεικεία, οἷς οὐδὲ ἐγὼ ἐὼ προσάγεσθαι, ἀτ' αὐτῶν δὲ τῶν παραινουμένων κείσεσθέ μοι, Μυτιληναίων οὖς μὲν Πάγης ἀπέπεμψεν ὡς ἀδικούντας, κρῖνα καθ' ἥσυχίαν, τοὺς δ' ἄλλους ἐάν οἰκείν. τάδε γὰρ ἔς τε τὸ μέλλον ἀγαθὰ, καὶ τοῖς πολεμοῖς ἡδὴ φοβερά. ὅστις γὰρ εὐ βουλεύεται, πρὸς τοὺς ἐναντίους κρείσσων ἐστίν, ἢ μετ' ἔργων ἰσχύος ἀνοία ἐπιών.“

49. Τοιαῦτα δὲ ὁ Διόδωτος εἶπε. ῥηθεισῶν δὲ τῶν γνωμῶν τούτων μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς ἀλλήλας, οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον μὲν ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης, καὶ ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγῶμαλοι· ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διοδότου. καὶ τριήρη εὐθὺς ἄλλην ἀπέστειλλον κατὰ σκουδῆν, ὅπως μὴ φθασάσης τῆς δευτέρας εὐρωσι διεφθαρμένην τὴν πόλιν· προεῖχε δὲ ἡμέρα καὶ νυκτὶ μάλιστα. παρασκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων

47. παρῆδωκε τὴν πόλιν. De conatu accipe. Nam optimates, minis plebis territi, una cum plebe de urbis dedicatione cum Pachete agebant. Vid. c. 28.

μὴ προσποιεῖσθαι, ἀπιστάντας, ut οὐ φάναι; negare, οὐκ ἔαν, pro libere. — οὐς μὴ δεῖ, pro ξυμπεριεῖ.

ἐν αὐτῷ — γίνεσθαι. Verba ἢ αὐτῷ aut referas ad τιμωρίας, aut inde cum Goell. subaudias τιμωρεῖσθαι. Neutrum pronominis relatum ad substantivum feminini generis non debet offendere. Sic modo c. 46. in verbis ἡγομεν δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους τῷ-λε, postrema vox pertinet ad praegressam πρόσοδος. Adiuvat h. l. eam interpretationem, quod τὸ praecessit, iuxta τὸ Κλέωνος τὸ τῆς τιμωρίας, ut certe clarius dicere potuerit: καὶ ὁ Κλέωνος, ὅτι τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορόν ἐστιν ἐν τιμωρίᾳ, οὐχ εὐρίσκειται δυνατόν ὄν ἅμα γίνεσθαι ἐν τῇ τιμωρίᾳ. Ceterum respicit verba Cleonis c. 40. „πιθόμενοι μὲν ἔμοι

τά τε δίκαια ἐς Μυτιληναίους καὶ τὸ ξύμφορα ἅμα ποιήσετε, ut iam monuit Schol.

49. ἡ 18ον μὲν ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης. Particulae ὅμως ea est incholet, ut ad conditionem concessam respiciat, sive ea diserte exprimitur, sive omissa sit, ut h. l. Nam subaudienda est sententia: „etsi eos decreti prioris iam antea poenituerat.“ Simillimus huic locus est 3, 28. ubi ad verba: ἀλλ' ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ὅμως καθίζουσι, subaudiendum est: „licet fides incolumitatis data esset.“ Cf. c. 30. 7, 48.

ὅπως μὴ φθασάσης τῆς δευτέρας — εὐρωσι. Pro δευτέρας D. I. Cl. in marg. προτέρας, quod recepit Bekk. in min. ed. In Ar. Chr. Dan. est ἐτέρας. Utrunque correctionem redolet. Negationem μὴ bis cogitandam esse, et ad εὐρωσιν et ad φθασάσης, monui in ed. mai. p. 546. Vid. ad 1, 141. Plat. Men. c. 21. εἰ δὲ μὴ ἐν τῷ νῦν βίβλα βλῶν ἡδὲ τοῦτο, δῆλον ὅτι ἐν ἄλλῳ τινι χρόνῳ εἰ-

πρόσβειαν τῇ νηϊ οἶνον καὶ ἄλφιτα, καὶ μεγάλα ὑποσχομένων εἰ φθάσαιεν, ἐγένετο σπουδῇ τοῦ πλοῦ τοιαύτη, ὥστε ἡσθίοι τε ἅμα ἐλαύνοντες οἶνω καὶ ἐλαίῳ ἄλφιτα πεφυραμένα, καὶ οἱ μὲν ὕπνον ἤρουντο κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἤλαννον. κατὰ τύχην δὲ πνεύματος οὐδενὸς ἐναντιωθέντος, καὶ τῆς μὲν προτέρας νεῶς οὐ σπουδῇ πλεούσης ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον, ταύτη δὲ τοιοῦτω τρόπῳ ἐπειγομένης, ἣ μὲν ἐφθασε τοσοῦτον, ὅσοι Πάχητα ἀνεγνωκέναι τὸ ψήφισμα, καὶ μέλλειν δράσειν τὰ δεδογμένα· ἣ δ' ὕστερα αὐτῆς ἐπικατάγεται, καὶ διεκώλυσε μιδιασθεῖραι. παρὰ τοσοῦτον μὲν ἡ Μυτιλήνη ἦλθε κινδύνου.

50. Τοὺς δ' ἄλλους ἄνδρας, οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς αἰτιωτάτους ὄντας τῆς ἀποστάσεως, Κλέωνος γνώμη διέφθειραν οἱ Ἀθηναῖοι· ἦσαν δὲ ὀλίγῳ πλείους χιλίων· καὶ Μυτιληναίων τεύχη καθέειλον, καὶ ναῦς παρέλαβον. ὕστερον δὲ φόροι μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις, κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς πλὴν τῆς Μηθυμναίων, τρισχιλίους, τριακοσίους μὲν τοῖς θεοῖς ἱερούς ἐξείλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κληρούχους τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἷς ἀργύριον Λεσβιοὶ ταξάμενοι τοῦ κλήρου ἐκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ δύο μνᾶς φέρειν, αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἡπίερα πολλίσματα οἱ Ἀθηναῖοι, ὅσων Μυτιληναῖοι ἐκράτουν· καὶ ὑπήκαον ὕστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτω ἐγένετο.

51. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει, μετὰ τὴν Λέσβου ἄλωσιν Ἀθηναῖοι, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγούντος, ἐστράτευσαν ἐπὶ Μινωαν τὴν νῆσον, ἣ κεῖται πρὸ Μεγαρήων· ἐχρῶντο δὲ αὐτῇ πύργον ἐνοικοδομήσαντες οἱ Μεγαρῆς φρουρίῳ. ἐβούλετο δὲ Νικίας τὴν φυλακὴν αὐτόθεν δι' ἐλάσσονος τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ Βουδόρου καὶ τῆς Σαλαμῖνος εἶναι τοὺς τε Πελοποννησίους, ὅπως μὴ ποιῶνται ἐκπλους αὐτόθεν λαυθάνοντες τριήρων τε, οἷον καὶ τὸ πρὶν γενόμενον, καὶ ληστῶν ἐκπομπαῖς, τοῖς τε Μεγαρεῦσιν ἅμα μηδὲν ἐσπλεῖν ἔλων οὐδ' ἀπὸ τῆς Νισαίας πρῶτον δύο πύργῳ προέχοντε μηχαναῖς ἐκ θαλάσσης, καὶ τὸν ἐσπλον ἐς τὸ μεταξὺ τῆς νήσου ἐλευθερώσας, ἀπετείχετο καὶ τὸ ἐκ τῆς ἡπίερον, ἣ κατὰ γέφυραν διὰ τενάγους ἐπιβοήθεια ἦν τῇ νήσῳ, οὐ πολὺ διεχομένη τῆς ἡπίερον. ὡς δὲ τοῦτο ἐξεργάσαντο ἐν ἡμέραις ὀλίγαις

ze καὶ ἐμεμαθήκει, ubi οὐκ, quod ante ἦδει vulgo legitur, interpretis additamentum putamus. Illud tamen nostro loco molestum, quod necessario verbi προείχε subiectum est ἡ προτέρα ναῦς.

51. τοὺς τε Πελοπ. subandi φυλάσσεσθαι ex φυλακῆς εἶναι. Vid. Krüg. ad Dion. p. 297. Possis tamen etiam per attractionem dictum accipere, ut ab infinitivo ad ὅπως transierit. Cf. Matth. Gr. §. 538. (639.) — τὸ

πρὶν, vid. 2, 93. — Prius αὐτόθεν recte Schol. ἀπὸ τῆς Μινωῆς posterius ad totum illum tractum, maxime Nisaeam, videtur pertinere. — Mox ἀπὸ τῆς Νισαίας est Nisaeam verus, vel a parte Nisaeae, i. e. qua insula septemtriones spectat. Sic 1, 64. τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τειχὸς ἀφίεται, quod paulo ante erat τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης. Et rursus τὸ ἐκ τῆς ἡπίερον eam designat insulae partem, quae erat a continentis parte.

ὑστερον δὴ καὶ ἐν τῇ νήσῳ τείχος ἐγκαταλιπὼν καὶ φρουρὰν ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ.

52. Ἐπὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ Πλαταιῆς, οὐκέτι ἔχοντες σίτον, οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι, ξυνέβησαν τοῖς Πελοποννησίοις τοιῶδες τρόπον. προσέβαλον αὐτῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ οὐκ ἐδύναντο ἀμύνεσθαι. γνούς δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν, βία μὲν οὐκ ἐβούλετο εἰλεῖν· (εἰρημένον [γὰρ ἦν] αὐτῷ ἐκ Λακεδαιμονος, ὅπως, εἰ σπουδαί γίγνοιτό ποτε πρὸς Ἀθηναίους, καὶ ξυγχαροῖεν, ὅσα πολέμῳ χωρία ἔχουσιν ἐκάτεροι, ἀποδίδοσθαι, μὴ ἀνάδοτος εἴη ἡ Πλάταια, ὡς αὐτῶν ἐκόντων προσχωρησάντων) προσπέμπει δὲ αὐτοῖς κήρυκα λέγοντα, εἰ βούλονται παραδοῦναι τὴν πόλιν ἐκόντες τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ δικασταῖς ἐκείνοις πρῆσασθαι, τοὺς τε ἀδίκους κολάζειν, παρὰ δίκην δὲ οὐδένα. τοσαῦτα μὲν ὁ κήρυξ εἶπεν. οἱ δὲ (ἦσαν γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ) παρέδωκαν τὴν πόλιν. καὶ τοὺς Πλαταιῆς ἔτρεπον οἱ Πελοποννήσιοι ἡμέρας τινὰς, ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμονος δικασταὶ πέντε ἄνδρες ἀφίκοντο. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν, κατηγορία μὲν οὐδεμία προστέθη, ἠρώτων δὲ αὐτοὺς ἐπικαλεσάμενοι τοσοῦτον μόνον, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀγαθόν τι εἰργασμένοι εἰσίν. οἱ δ' ἔλεγον, αἰτησάμενοι μακρότερα εἰπεῖν, καὶ προτάξαντες σφῶν αὐτῶν Ἀστυμάχον τε τὸν Ἀσωπολάου καὶ Δάκωνα τὸν Ἀειμνήστον, πρόξενον ὄντα Λακεδαιμονίων· καὶ ἐπελθόντες ἔλεγον τοιαῦτα.

53. „ΤΗΝ μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως, ᾧ Λακεδαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑμῖν ἐποιησάμεθα, οὐ τοιῶνδε δίκην οἰόμενοι ὑφέξειν, νομιμωτέραν δὲ τινα ἔσεσθαι, καὶ ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι, ὥσπερ καὶ ἐσμεν, γενέσθαι ἢ ὑμῖν, ἠγούμενοι τὸ ἴσον μάλιστα ἂν φέρεσθαι. νῦν δὲ φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν. τὸν τε γὰρ ἄγωνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι εἰκότως ὑποπτεύομεν, καὶ ὑμᾶς, μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε, τακμαιρόμενοι προκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ προγεννημένης, ἢ καὶ ἀντεῖπειν, (ἀλλ' αὐτοὶ λόγον ἠτησάμεθα,) τὸ τε ἐπερωτήματα βραχὺ ὄν, ᾧ τὰ μὲν ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι ἐναντία γίνεταί, τὰ δὲ ψευδῆ. ἔλεγχον ἔχει πανταχόθεν δὲ

52. εἰρημένον γὰρ ἦν — προσχωρησάντων. Haec verba in parenthesis redigi. Ex scholiis colligas γὰρ ἦν non lectum esse a Scholiasta. εἰρημένον enim absolute positum monet pro εἰρημένον (ut 7, 18 med.) et subaudiendum ex praegressis μὴ εἰλεῖν βία.

τοὺς τε ἀδίκους. Ab his verbis apodosis incipit, quae pertinet ad illa: εἰ βούλονται — χρῆς. Et respondet τε sequenti δέ. Vid. 1, 11.

οἱ δ' ἔλεγον — ἔλεγον τοιαῦτα. Primum ἔλεγον ad Plataenses omnes,

posteriori adoratores solum referendum videtur.

53. μὴ — ἡμαρτήκαμεν. „Indicativo utitur scriptor, significaturus, Plataensibus persuasum fuisse, se in re timere, eosque rem fere certo praevidisse.“ Poppo. Cf. Rost. Gr. Gr. §. 122. not. 7. Hermann. ad Vig. p. 810. et ad Soph. Ai. v. 272.

τὸ τε ἐπερωτήματα βραχὺ ὄν. Absolute etiam haec dicta, ut paullo ante προκατηγορίας — προγεννημένης. — Verborum ἐναντία γίνε-

ἄποροι καθεστῶτες ἀναγκαζόμεθα, καὶ ἀσφαλέστερον δοκεῖ εἶναι εἰπόντας τι κινδυνεύειν· καὶ γὰρ ὁ μὴ φηθεὶς λόγος τοῖς ἄλλοις ἔχουσι αἰτίαν ἂν παράσχοι, ὡς, εἰ ἐλέχθη, σωτήριος ἂν ἦν. χαλεπῶς δὲ ἔχει ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πενθία. ἀγνώτες μὲν γὰρ ὄντες ἀλλήλων, ἐπεισενεργάμενοι μαρτύρια ἂν ἄπειροι ἦτε, ἀφελούμεθ' ἂν· νῦν δὲ πρὸς εἰδότας πάντα λελέξεται. καὶ δέδιμεν οὐχί, μὴ προκαταγνόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἤσσοις εἶναι τῶν ὑμετέρων, ἔγκλημα αὐτὸ ποιῆτε, ἀλλὰ μὴ ἄλλοις χάριν φέροντες ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα.

54. „Παρεχόμενοι δὲ ὅμως ἃ ἔχομεν δίκαια πρὸς τε τὰ Θηβαίων διάφορα καὶ ἐς ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, τῶν εὐ δεδρασμένων ὑπόμνησιν ποιησόμεθα, καὶ πείθειν πειρασόμεθα. φαιέν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχὺ, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῶδε ἀγαθὸν πεποιήκαμεν, εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς μὴ εὐ παθόντας, φίλους δὲ νομίζοντας αὐτοὺς ἀμαρτάνειν μᾶλλον τοὺς ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντας. τὰ δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν Μῆδον ἀγαθοὶ γεγενημέθα, τὴν μὲν οὐ λύσαντες νῦν πρότεροι, τῷ δὲ ξυνεπιθέμενοι τότε ἐς ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος μόνοι Βοιωτῶν. καὶ γὰρ ἡπειρώταί τε ὄντες ἐνανταχῆσαμεν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, μάχῃ τε τῇ ἐν τῇ ἡμετέρῃ γῆ γενομένη παρεγενόμεθα ὑμῖν τε καὶ Πανσανίῳ· εἰ τί τι ἄλλο κατ' ἐκείνου τὸν χρόνον ἐγένετο ἐπιανδύνον τοῖς Ἕλλησι, πάντων παρὰ δύναμιν μετέσχουμεν. καὶ ὑμῖν, ὧ Λακεδαιμόνιοι, ἰδίᾳ, ὅτεπερ δὴ μέγιστος φόβος περιέστη τὴν Σπάρτην μετὰ τὸν σεισμόν τῶν ἐς Ἰθάμην Εἰλωτῶν ἀποστάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν ἐξεπέμφαμεν ἐς ἐπικουρίαν. ἂν οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν.

55. „Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγιστα τοιοῦτοι ἤξιώσαμεν εἶναι, πολέμιοι δὲ ἐγενόμεθα ὕστερον· ὑμεῖς δὲ αἰτιοὶ. θεομένων γὰρ ξυμμαχίας, ὅτε Θηβαῖοι ἡμᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπέσασθε, καὶ πρὸς Ἀθηναίους ἐκσεύετε τραπέσθαι, ὡς ἐγγὺς ὄντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούντων. ἐν μέντοι τῷ πολέμῳ οὐδὲν ἐκαραπέστερον ὑπὸ ἡμῶν οὔτε ἐπάθετε, οὔτε ἐμελλήσατε. εἰ δ' ἀποστῆναι Ἀθηναίων οὐκ ἠθέλησαμεν, ὑμῶν κλευσάντων, οὐκ ἠδικοῦμεν. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβροήθουν ἡμῖν ἐναντία Θηβαίοις, ὅτε ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε· καὶ προδοῦναι αὐτοὺς οὐκέτι ἦν

ταῖς subjectum est τὰ ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι. Vid. Matth. Gr. §. 443, 1.

ἀλλὰ μὴ — καθιστώμεθα. Proprie scribendum erat καθιστήτε. Sic infra c. 59 extr. ἐπισυλήπτομέν τε ἅμα μὴ Πλαταιῆς ὄντες — παραδοθῆναι· γονεῖσθαι δὲ σωτήρας ἡμῶν, ubi pro παραδοθῆναι exspectes παραδιδόναι ἡμᾶς. — ἄλλοις χάριν φέροντες, int. Θηβαίοις. Paullo ante ἀρεταὶ sunt beneficia, merita.

54. τὴν μὲν οὐ λύσαντες πρῶτον. Respicit ad Thebanorum clandestinum impetum 2, 2. — μόνοι Βοιωτῶν. Non vere gloriantur. Nam etiam Thespenses et Haliartii libertatem Graeciae defenderunt. Cf. Poppo II. p. 283. ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, vid. Herodot. 8, 1.

55. θεομένων. Casus absolutus pro θεομένους (ἡμᾶς) ἀπέσασθε. Cf. ad 4, 20. Μοκ ante ὑμῶν δὲ abest

καλόν, ἄλλως τε καὶ οὐδ' εὖ καθῶν τις καὶ αὐτὸς δεόμενος προσηγάγετο ξυμμάχους, καὶ πολιτείας μετέλαβεν· ἴναί τε δὲ ἐς τὰ παραγγελλόμενα εὐκὸς ἦν προθύμως. ἃ δὲ ἑκάτεροι ἐηγυρίσθη τοῖς ξυμμαχοῖς, οὐχ οἱ ἐκόμηναι αἴτιοι, εἴ τι μὴ καλῶς ἰδῶτε, ἀλλ' οἱ ἄγοντες ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα.

56. „Θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἡμᾶς ἠδίκησαν, τὸ δὲ τελευταῖον αὐτοὶ ξύνιστε, δι' ἅπερ καὶ τὰδε πάσχουμεν. πόλιν γὰρ αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν καταλαμβάνοντας ἐν σπονδαῖς, καὶ προσέτι ἱερομηνία, ὀρθῶς ἐτιμωρησάμεθα, κατὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεστῶτα, τὸν ἐπιόντα πολέμιον ὅσιον εἶναι ἀμύνεσθαι· καὶ νῦν οὐκ ἂν εὐκότως δι' αὐτοὺς βλαπτοίμεθα. εἰ γὰρ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμῶ τὸ δίκαιον ἠφεςθε, τοῦ μὲν ὀρθοῦ φανείσθη οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄντες, τοῦ δὲ ξυμφέρου μᾶλλον θεραπεύοντες. καίτοι, εἰ νῦν ὑμῖν ἀφέλμιμο δοκοῦσιν εἶναι, πολὺ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες μᾶλλον τότε, ὅτε ἐν μείζονι κινδύνῳ ἦτε. νῦν μὲν γὰρ ἑτέροις ὑμεῖς ἐπέχεσθε δαινοί· ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ, ὅτε πᾶσι δουλείαν ἐπέφερεν ὁ βάρβαρος, οἶδα μετ' αὐτοῦ ἦσαν. καὶ δίκαιον ἡμῶν τῆς νῦν ἀμαρτίας, εἰ ἄρα ἡμάρτηται, ἀντιθεῖναι τὴν τότε προθυμίαν· καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσω εὐρήσετε, καὶ ἐν καιροῖς οἷς σπάνιον ἦν τῶν Ἑλλήνων τινὰ ἀρετὴν τῇ ἑρέξου δυνάμει ἀντιτάξασθαι, ἐγνονούτο τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα πρὸς τὴν ἔφοδον αὐτοῖς ἀσφαλεῖα πρᾶσσοντες, ἐθέλοντες δὲ τολμᾶν μετὰ κινδύνου τὰ βέλτεστα. ὧν ἡμεῖς γενόμενοι, καὶ τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα, νῦν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν μὴ διαφθαρωμέν, Ἀθηναίους ἐλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κερδαλέως. καίτοι χρὴ ταῦτα περὶ τῶν αὐτῶν

μέν, quo dē referatur. Item mox propter ἴναί τε dē locum habere possit μὲν post προδοῦναι.

εὖ καθῶν τις καὶ αὐτὸς δεόμενος. Duabus maxime de causis orator iustam censet gratiam Atheniensibus referendam, primum quod ab eis beneficio affecti fuerint Plataeenses, deinde quod ipsi hoc beneficium expropterint. — πολιτείας μετέλαβεν, cap. 63. Ἀθηναίων ξύμμαχοι καὶ πολῖται vocantur a Thebanis Plataeenses. Cf. Boeckh. Oec. polit. Ath. I. p. 282.

56. ἱερομηνία. Schol. ad Pind. Nem. III, 2. ἱερομηνία λέγονται αἱ ἐν τῷ μηνὶ ἱερὰ ἡμέραι αἰαιδιήκοις θεοῖς ἀνεμείναι. Ergo etiam νομηνία est ἱερομηνία, sed h. l. non potest νομηνία intelligi, quia Thuc. 2, 4 Plataea a Thebanis occupata traditur τελευταῖος τοῦ μηνός. Latius igitur patet nomen ἱερομηνία quam νομηνία, et simpliciter diem festum designat.

ὁ μῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμῶ. Traiecta est particula τε. Nam proprie scribendum erat τῷ τε αὐτίκα χρησίμῳ ὑμῶν καὶ ἐκ. πολ. — Ceterum Krüger. nescio quo loco coniecit πολεμῶς, ut 4, 17. λάβετε αὐτοὺς μὴ πολεμῶς. 6, 17. τὸ πρᾶγμα μείζονος ἐλάμβανον. Cf. 6, 53. 61. τὸ δίκαιον λαμβάνειν est cognoscere, iudicare, decernere de iure, ut nostrum das Recht schöpfen.

τὰ ξύμφορα — τὰ βέλτεστα. In his singula sibi respondent, τὰ ξύμφορα αὐτοῖς πρὸς τὴν ἔφοδον et τὰ βέλτεστα, πρᾶσσοντες et ἐθέλοντες τολμᾶν, denique μετὰ κινδύνου et ἀσφαλεῖα, i. e. μετ' ἀσφαλείας. Pronomen αὐτοῖς cum ἔφοδον arctius iunctum, ut sit den Angriff auf sie, minus huic antithesi favet. Non in ipsos solos Persarum exercitus irruerat, sed in omnes. In communi periculo non solum sequebantur commodum, sed quod esset honestissimum. — ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, ob eandem animi fortitudi-

ὁμοίως φαίνεσθαι γιγνώσκοντας, καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι. ἢ τῶν ξυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς ὅταν αἰεὶ βέβαιον τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχωσι, καὶ τὸ παραντίκα πού ἡμῖν ὠφέλιμον καθίστηται.

57. „Προσκέψασθέ τε ὅτι νῦν μὲν παράδειγμα τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίας νομίζεσθε· εἰ δὲ περὶ ἡμῶν γινώσεσθε μὴ τὰ εἰκότα, (οὐ γὰρ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπαινούμενοι δὲ περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν,) ὁρᾶτε ὅπως μὴ οὐκ ἀποδέξωνται ἀνδρῶν ἀγαθῶν περὶ, αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας, ἀκρεπὲς τι ἐπιγνώσκειν, οὐδὲ πρὸς ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς σκύλα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος ἀνατεθῆναι. δεινὸν δὲ δόξει εἶναι Πλαταιαν Λακεδαιμονίους πορθῆσαι, καὶ τοὺς μὲν πατέρας ἀναγράψαι ἐς τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς δι' ἀρετὴν τὴν πόλιν, ὑμᾶς δὲ καὶ ἐκ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ πανοικησία διὰ Θηβαίων ἐξαλεῖψαι. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ξυμφορᾶς προκεχωρήκαμεν, οἵτινες Μήδων τε κρατησάντων ἀπωλύμεθα, καὶ νῦν ἐν ὑμῖν τοῖς πόλιν φιλάτοις Θηβαίων ἠδωμέθα, καὶ δύο ἀγῶνας τοὺς μερίστους ὑπέστημεν, τότε μὲν, τὴν πόλιν εἰ μὴ παρέδομεν, λιμῶ διαφθαρήναι, νῦν δὲ θανάτου κρινεσθαι· καὶ περιεώσμεθα ἐκ πάντων Πλαταιῆς, οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι ἐς τοὺς Ἕλληνας, ξοημοὶ καὶ ἀτιμώρητοι· καὶ οὔτε τῶν τότε ξυμμάχων ὠφελεῖ οὐδεὶς, ὑμεῖς τε, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἢ μόνη ἐλπίς, θέδιμεν μὴ οὐ βέβαιοι ᾗτε.

58. „Καίτοι ἀξιοῦμέν γε καὶ θεῶν ἕνεκα τῶν ξυμμαχικῶν ποτὲ γενομένων καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας κερδοῦσθαι ὑμᾶς, καὶ μεταγνώσκειν, εἰ τι ὑπὸ Θηβαίων ἐπέσθητε, τὴν τε δωρεὰν ἀνταπαιτῆσαι αὐτοὺς, μὴ κτείνειν οὐς μὴ ὑμῖν πρόπει, σώφρονα τε ἀντὶ αἰσχρᾶς κομισασθαι χάριν, καὶ μὴ ἠδονὴν δόντας ἄλλοις κακίαν αὐτοῦς ἀντιλαβεῖν. βραγὺ γὰρ τὸ τὰ ἡμέτερα σώματα διαφθεῖραι, ἐπίπονον δὲ τὴν δυσκλειαν αὐτοῦ ἀφανίσαι. οὐκ ἐχθροὺς γὰρ ἡμᾶς εἰκότως τιμωρήσεσθε, ἀλλ' εὖνους, κατ' ἀνάγκην πολεμήσαντας. ὥστε καὶ τῶν σωμάτων ἄδειαν ποιοῦντες ὅσια ἂν δικάζοιτε, καὶ προνοοῦντες ὅτι ἐκόντας τε ἐλάβετε καὶ χεῖρας προῖσχομένους, (ὁ δὲ νόμος τοῖς Ἕλλησι μὴ κτείνειν τούτους,) ἔτι δὲ καὶ εὐεργέτας γεγενημένους διὰ παντὸς. ἀποβλέψατε γὰρ ἐς πατέρων τῶν ὑμετέρων θήκας, οὓς ἀποθανόντας ὑπὸ Μήδων, καὶ ταφέντας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ, ἐτιμῶμεν κατὰ ἕτος ἕκαστον δημοσίᾳ

nem, qua honestum utili praeferebamus.

καὶ τὸ ξυμφέρον — καθίστηται. Pro ἔχωσι Heilmannus coniecit ἔχουσι, deleta proxima virgula, ut sententia sit: bonis sociis semper gratiam debitam habere, et hoc modo res praesentes ex proprio commodo componere, ea demum vera est utilitas. In vulgata subiectum verbi ἔχωσι est οἱ ἄνθρωποι.

57. περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν, i. e. περὶ ἡμῶν οὐ μεμπτῶν. Mox ad ἀποδέξωνται subaudi οἱ Ἕλληνες, et verbum hoc repete post οὐδέ. „Videte ne non probent Graeci de bonis viris indecorum vos iudicium facere, nec communibus sacris spolia de nobis addi.“

οἵτινες Μήδων — ἀπολλύμεθα. Sic solus Cacs. et Poppo, ceteri ἀπολλύμεθα. Verba τότε μὲν —

ἑσθίμασι τε καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις, ὅσα τε ἡ γῆ ἡμῶν ἀνεδίδου ἑραῖα, πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες, εὐνοί μὲν ἐκ φιλικῆς χώρας, ξυμμαχοὶ δὲ ὀμάλχοις ποτὲ γενομένοις. ὃν ὑμεῖς τὸνναντίον ἂν δρᾶσαιτε μὴ ὀρθῶς γνόντες. σκεψασθε δὲ Πανδανίας μὲν γὰρ ἔδαπτεν αὐτούς, νομίζων ἐν γῆ τε φιλία τιθῆναι καὶ παρ' ἀνδράσι τοιούτοις ὑμεῖς δὲ εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς, καὶ χώραν τὴν Πλαταιίδα Ἐθβαῖδα ποιήσετε, τί ἄλλο ἢ ἐν πολεμῶν τε καὶ παρὰ τοῖς αὐθένταις πατέρας τοὺς ὑμετέρους καὶ ξυγγενεῖς, ἀτίμους γερῶν ὃν νῦν Ἰσχυοῦσι, καταλείψετε; πρὸς δὲ καὶ γῆν, ἐν ἣ ἡλευθερώθησαν οἱ Ἕλληνας, δουλώσετε, ἰερά τε θεῶν, οἷς εὐξάμενοι Μήδων ἐκράτησαν, ἐρημοῦτε, καὶ θυσίας τὰς πατέρας τῶν ἑσαμένων καὶ κτισάντων ἀφαιρήσεσθε;

59. „Ὅν πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης, ὧ Λακεδαιμόνιοι, τάδε, οὔτε ἐς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων νόμιμα καὶ ἐς τοὺς προγόνους ἀμαρτάνειν, οὔτε ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας ἀλλοτριᾶς ἔνεκα ἔχθρας μὴ αὐτούς ἀδικηθέντας, διαφθεῖραι, φείσασθαι δὲ καὶ ἐπιπλασθῆναι τῇ γνώμῃ οἴκτω σώφρονι λαβόντας, μὴ ὢν πεισόμεθα μόνον δεινότητά κατανοοῦντας, ἀλλ' οἷοί τε ἂν ὄντες πάθοιμεν, καὶ ὡς ἀστάθμητον τὸ τῆς ξυμπορίας, ὧ τινα ποτ' ἂν καὶ ἀναξίω ξυμπέσοι. ἡμεῖς τε, ὡς πρότερον ἡμῖν, καὶ ὡς ἡ χρεια προάγει, αἰτούμεθα ὑμᾶς, θεοὺς τοὺς ὀμοβωμίους καὶ κοινούς τῶν Ἑλλήνων ἐπιβωόμενοι, πείσαι τάδε, προφερόμε-

διαφθαρήναι refer ad illud tempus belli Peloponnesiaci, cum Plataeenses urbem suam Lacedaemoniis dederent inopia victi (c. 52.).

58. ἑσθίμασι. Vestium usum in inferiis praeter hunc locum ostendit locus Euripidis Hec. 573 sq. τῇ νεανιδί σὺ πέπλον οὐδὲ κόσμον ἐν γεροῖν ἔχων. Vid. ibi Schol. Cf. Plutarch. in vit. Alex. c. 21. θάψαι γὰρ ὄσους ἐβούλοντο Περσῶν ἔδρακεν, ἑσθῆτι καὶ κόσμῳ χρησαμέναις ἐκ τῶν λαφύρων. Quamquam utroque loco de sepultura sermo, non de annuis inferiis, quas uberius descriptas reperies apud eundem Plutarchum in vit. Aristid. c. 21.

ἐρημοῦτε. Atticam futuri formam esse contendit Buttman. Gr. max. §. 95. not. 16. Matth. Gr. §. 178. 2. Cautius loquitur Poppo Prolegg. I. p. 153. et maxime Sommer. in Bibl. crit. 1823. p. 492. qui ἐρημοῦτε malit ex ἑρημώσετε corruptum putare, quam contra omnem analogiam ex-ώσω contractum. De forma ἑσαμένων (vulgo ἑσαμένων) vid. Buttman. l. I. p. 545.

59. οἴκτω σώφρονι λαβόν-

τας, sc. αὐτόν (τὸν οἴκτον). Thucyd. 5, 15. ἐπιθυμία τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκ τῆς νῆσον κομισσασθαι, int. αὐτούς. Plat. Crit. p. 52. B. οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης πόλεως οὐδ' ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰδέναι.

αἰτούμεθα ὑμᾶς — ἰκέται γιγνόμεθα. Olim ante ἰκέται copula deesse mihi videbatur; nunc nihil desidero, sed verba αἰτούμεθα ὑμῶν, interiectis pluribus verbis, graviore enuntiatione ἰκέται γιγνόμεθα ὑμῶν repetita arbitror. Nam, ut recte vidit Poppo (Observ. p. 22.), etiam αἰτούμεθα pertinet ad sequens μὴ γενέσθαι ὑπὸ Ἐθβαίοις μηδὲ — παραδοθῆναι. Verba sic cohaerent: Petimus a vobis, deos invocantes, ut haec persuadeamus, proferentes iurandiuranda, quae patres vestri iurarunt, ut ne obliviscamini eorum, supplices oramus vos per patrum sepulcra, et mortuos invocamus, ne simus sub Thebanis, neu inimicissimis tradamur, qui carissimi vobis simus. — ὀμοβώμιοι θεοὶ „hic videntur dei esse culti in aris, quae universis Graecis communes erant, velut Olympiae, Delphicae.“ Goell.

νοι ὄρκους, οὓς οἱ πατέρες ὑμῶν ὤμοσαν, μὴ ἀμνημονεῖν, ἰκέ-
ται γιγνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρῶων τάφων, καὶ ἐπικαλούμεθα
τοὺς κεκηκότας, μὴ γενέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις, μηδὲ τοῖς ἐχθί-
στοις φίλτατοι ὄντες παραδοθῆναι· ἡμέρας τε ἀναμνησκόμεν
ἐκείνης, ἣ τὰ λαμπρότατα μετ' αὐτῶν πράξαντες νῦν ἐν τῆδε
τὰ δεινότατα κινδυνεύομεν παθεῖν. ὅπερ δὲ ἀναγκαῖον τε καὶ
χαλεπώτατον τοῖς ὧδε ἔχουσι, λόγον τελευτᾶν, διότι καὶ τοῦ
βίου ὁ κίνδυνος ἔγγυς μετ' αὐτοῦ, πανόμενοι λέγομεν ἤδη
ὅτι οὐ Θηβαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν, (εἰλούμεθα γὰρ ἂν πρό-
γε τούτου τῷ αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ, λιμῶ, τελευτῆσαι,) ὑμῖν δὲ
πιστεύσαντες προσήλθομεν. καὶ δίκαιον, εἰ μὴ πείθομεν, ἐς
τὰ αὐτὰ καταστήσαντας τὸν ξυntyχόντα κίνδυνον· ἔασαι ἡμᾶς
αὐτοὺς ἐλέσθαι. ἐπισκῆπτομέν τε ἅμα μὴ Πλαταιῆς ὄντες, οἱ
προθυμώτατοι περὶ τοὺς Ἑλληνας γενόμενοι, Θηβαίοις τοῖς
ἡμῖν ἐχθίστοις ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν καὶ τῆς ὑμετέρας πί-
στεως, ἰκέται ὄντες, ὧ Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆναι· γενέ-
σθαι δὲ σωτήρας ἡμῶν, καὶ μὴ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας ἐλευθε-
ροῦντας ἡμᾶς διολέσαι.“

60. Τοιαῦτα μὲν οἱ Πλαταιῆς εἶπον. οἱ δὲ Θηβαῖοι δε-
σαντες πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι τι ἐνδῶσι,
παρελθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βούλεσθαι εἰπεῖν, ἐπειδὴ καὶ
ἐκείνοις παρὰ γνώμην τὴν αὐτῶν μακρότερος λόγος ἐδόθη τῆς
πρὸς τὸ ἐρώτημα ἀποκρίσεως. ὡς δ' ἐκέλευσαν, ἔλεγον τοιαῦτα.

61. „ΤΟΤΣ μὲν λόγους οὐκ ἂν ἤτησάμεθα εἰπεῖν, εἰ
καὶ αὐτοὶ βραχέως τὸ ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο, καὶ μὴ ἐπὶ
ἡμᾶς τραπόμενοι κατηγορίαν ἐποιήσαντο, καὶ περὶ αὐτῶν, ἔξω
τῶν προκειμένων, καὶ ἅμα οὐδὲ ἤτιαμένων πολλὴν τὴν ἀπο-
λογίαν, καὶ ἔπαινον ὧν οὐδεὶς ἐμέμψατο. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὰ
ἀντειπεῖν δεῖ, τῶν δὲ ἔλεγγον ποιήσασθαι, ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα
αὐτοὺς κακία ὠφελῆ, μήτε ἡ τούτων δόξα, τὸ δ' ἀληθές περὶ
ἀμφοτέρων ἀκούσαντες κρῖνῃτε. ἡμεῖς δὲ αὐτοῖς διάφοροι ἐγε-
νόμεθα πρῶτον, ὅτι, ἡμῶν κτισάντων Πλάταιαν ὕστερον τῆς
ἄλλης Βοιωτίας καὶ ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἃ συμμίκτους
ἀνθρώπους ἐξελάσαντες ἔσχομεν, οὐκ ἤξιλον οὔτοι, ὥσπερ
ἐτάχθη τὸ πρῶτον, ἡγεμονεῦσθαι ὑφ' ἡμῶν, ἔξω δὲ τῶν
ἄλλων Βοιωτῶν παραβαίνοντες τὰ πάτρια, ἐπειδὴ προσηναγκά-
ζοντο, προσεχώρησαν πρὸς Ἀθηναίους, καὶ μετ' αὐτῶν πολλὰ
ἡμᾶς ἔβλαπτον, ἀνθ' ὧν καὶ ἀντέπασχον.

62. „Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ βάρβαρος ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,
φασὶ μόνου Βοιωτῶν οὐ μηδίσει, καὶ τούτῳ μάλιστα αὐτοὶ τε
ἀγάλλονται, καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσιν. ἡμεῖς δὲ μηδίσει μὲν αὐτοὺς
οὐ φαμέν, διότι οὐδ' Ἀθηναίους, τῇ μέντοι αὐτῇ ἰδέᾳ ὕστερον,
λόνταν Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας, μόνους αὐ Βοιωτῶν ἀτιμῆ-
σαι. καίτοι σκέψασθε ἐν οἴῳ εἶδει ἐκάτεροι ἡμῶν τοῦτο ἔπρα-
ξαν. ἡμῖν μὲν γὰρ ἡ πόλις τότε ἐτύγγανεν οὔτε κατ' ὀλι-

61. ἡ ἡμετέρα αὐτοὺς κακία
ὡφ. Haec per ironiam dicta esse, mo-
nuit iam Schol. Eodem modo accipien-

da verba ἡ τούτων δόξα. Nam se
ipsos immense laudaverant Plataenses
in oratione praegressa.

πραγμῶν ἰσόνομον πολιτεύουσα, οὔτε κατὰ δημοκρατίαν· ὅπερ δὲ ἴσῳ νόμοις μὲν καὶ τῷ σώφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτω δὲ τυράννου, δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν εἶχε τὰ πράγματα. καὶ οὔτοι ἰδίας δυνάμεις ἐλπιδαντες ἔτι μᾶλλον σχήσειν, εἰ τὰ τοῦ Μήδου κρατήσῃ, κατέχοντες ἰσχυρὸν τὸ πλῆθος ἐπηγάροντο αὐτόν· καὶ ἡ ξύμπασα πόλις οὐκ αὐτοκράτωρ οὔσα ἑαυτῆς τοῦτ' ἐπραξεν, οὐδ' ἄξιον αὐτῇ ὀνειδίσαι ὧν μὴ μετὰ νόμων ἤμαρ-
 τεν. ἐπειδὴ γοῦν ὁ τε Μήδος ἀπῆλθε, καὶ τοὺς νόμους ἔλαβε, οὐκ ἐκείσθαι χρῆ, Ἀθηναίων ὕστερον ἐπιόντων τὴν τε ἄλλην Ἑλλάδα καὶ τὴν ἡμετέραν χώραν περικυμένων ὑφ' αὐτοῖς ποιεῖσθαι, καὶ κατὰ στάσιν ἤδη ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλὰ, εἰ μα-
 χόμενοι ἐν Κορωνεῖα καὶ νικῆσαντες αὐτοὺς ἠλευθερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν, καὶ τοὺς ἄλλους νῦν προθύμως ξυνελευθεροῦ-
 μεν, ἵκπουσ τε παρέχοντες καὶ παρασκευῆν ὅσων οὐκ ἄλλοι τῶν ξυμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν μηδισμόν τῶσαῦτα ἀπολο-
 γούμεθα.

63. „Ὡς δὲ ὑμεῖς μᾶλλον τε ἡδίκηκατε τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἀξιώτεροί ἐστε πάσης ζημίας, πειρασόμεθα ἀποφαίνειν. ἔγενεσθε ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ, ὡς πατέ, Ἀθηναίων ξύμμαχοι καὶ πολῖται. οὐκοῦν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς ἐπάγεσθαι αὐτοὺς, καὶ μὴ ξυνεπιέναι μετ' αὐτῶν ἄλλοις, ὑπάρχον γε ὑμῖν, εἴ τι καὶ ἄκοντες προσήγεσθε ὑπ' Ἀθηναίων, τῆς τῶν Λακεδαιμονίων τῶνδε ἤδη ἐπὶ τῷ Μήδῳ ξυμμαχίας γεγενημένης, ἣν αὐτοὶ μάλιστα προβάλλεσθε· ἱκανὴ γέ ἦν ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέπειν, καὶ, τὸ μέγιστον, ἀδεῶς παρέχειν βουλεύεσθαι. ἀλλ' ἐκόντες καὶ οὐ βιαζόμενοι ἔτι, εἴλεσθε μᾶλλον τὰ Ἀθηναίων. καὶ λέγετε ὡς αἰσχροὶν ἦν προδοῦναι τοὺς εὐεργέτας· πολὺ δὲ γε αἰσχρὸν καὶ ἀδικιώτερον τοὺς πάντας Ἕλληνας καταπροδοῦναι, οἷς ξυνωμόσατε, ἢ Ἀθηναίους μόνους, τοὺς μὲν καταδουλομένους τὴν Ἑλλάδα, τοὺς δὲ ἐλευθερούνας. καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταπέδοτε, οὐδὲ αἰσχύνης ἀπηλλαγμένην. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀδικούμενοι αὐτοὺς, ὡς πατέ, ἐπηγάγεσθε, τοῖς δὲ ἀδικούσιν ἄλλους ξυνεργοὶ κατέστητε. καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι αἰσχρὸν μᾶλλον, ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὀφειληθείσας, ἐς ἀδικίαν δὲ ἐποδιδομένας.

64. „Ἀπὸ τῆς ἐποιήσατε οὐδὲ τότε τῶν Ἑλλήνων ἕνεκα ἴσῳ οὐκ ἔσην ἀδικίαν, ἀλλ' ὅτι οὐδ' Ἀθηναῖοι. ὑμεῖς δὲ τοῖς μὲν ταῦτα βουλόμενοι ποιεῖν, τοῖς δὲ τάναντία, καὶ νῦν

63. ἀξιώτεροί ἐστε, i. e. ἄξιοί ἐστε μᾶλλον. Vide annotata ad 4, 61. οὐκ ἴσην — χάριν ἀνταπέδοτε. Plataeenses enim Atheniensibus opem tulerant in aliis opprimendis, cum Athenienses illos oppressos tantum adiuverint. Quare eam gratiam non parem negat dedecore liberam esse, atque adeo parem gratiam non restituisse licere ait, ubi gratia cum iustitia

contracta sine iniustitia solvi nequeat. Verba μὴ ἀντιδιδόναι ad τὰς μετὰ δικαιοσύνης — ἀποδιδόμενας repetenda sunt. Ceterum cardo argumentationis vertitur in posteriore membro ἐς ἀδικίαν δὲ ἀποδ., verba autem τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὀφειλ. tantum oppositionis causa praemissa sunt. Vid. exempla in Buttmann. ad Demosth. Mid. Ind. v. μὲν.

ἀξιοῦτε, ἀφ' ὧν δι' ἑτέροισ ἐγένεσθε ἀγαθοί, ἀπὸ τούτου ἀφελείσθαι. ἀλλ' οὐκ εἰκός· ὥσπερ δὲ Ἀθηναίους εἴλεσθε, τοῖσι ξυναγωνίζεσθε, καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε γενομένην ξυνομοσίαν, ὡς χρὴ ἀπ' αὐτῆς νῦν σώζεσθαι. ἀπελλίπετε γὰρ αὐτήν, καὶ παραβάντες ξυγκατεδουλοῦσθε μᾶλλον Ἀθηνῶν καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ξυνομοσάντων, ἢ διεκωλύετε, καὶ ταῦ οὔτε ἄκοντες, ἔχοντές τε τοὺς νόμους, οὔσπερ μέχρι τοῦ δευτέρου, καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου, ὥσπερ ἡμᾶς. τὴν τελευταίαν τε, πρὶν περιτελιγέσθαι, πρόκλησιν ἐς ἡσύχιαν ὑμῶν, ὡς μὴδ' ἑτέροις ἀμύνειν, οὐκ ἐδέχεσθε. τίνας ἂν οὖν ὑμῶν ἐκαιότερον πᾶσι τοῖς Ἕλλησι μισοῖντο, οἵτινες ἐπὶ τῷ ἐκείνῳ κακῷ ἀνδραγαθίαν προὔθεσθε; καὶ ἂ μὲν ποτε χρηστοὶ ἐγένεσθε, ὡς φατέ, οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδειξάτε· ἂ δὲ ἢ φύσει αἰεὶ ἐβούλετο, ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές· μετὰ γὰρ Ἀθηναίων ἀδικον ὁδὸν λόντων ἐχωρήσατε. τὰ μὲν οὖν ἐς τὸν ἡμέτερον τε ἀκούσιον μηδισμόν καὶ τὸν ὑμέτερον ἐκούσιον ἀττικισμόν τοιαῦτα ἀποφαίνομεν.

65. „Ἄ δὲ τελευταῖά φατε ἀδικηθῆναι, (παρὰ νόμους γὰρ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖσι καὶ ἱερομηναῖσι ἐπὶ τὴν ὑμέτεραν πόλιν,) οὐ νομίζομεν οὐδ' ἐν τούτοις ὑμῶν μᾶλλον ἀμαρτεῖν. μὲν γὰρ ἡμεῖς αὐτοὶ πρὸς τε τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμεθα καὶ τὴν γῆν ἐθροῦμεν ὡς πολέμιοι, ἀδικοῦμεν· εἰ δὲ ἀνδρῶν ὑμῶν οἱ πρῶτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει, βουλόμενοι τῆς πόλεως ἕξω ξυμμαχίας ὑμᾶς παύσαι, ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια καταστῆσαι, ἐπεκαλέσαντο ἐκόντες, τί ἀδικοῦμεν οἱ γὰρ ἄγοντες παρὰ νόμους μᾶλλον τῶν ἐπομένων. ἄλλ' οὐκ ἐκείνοι, ὡς ἡμεῖς κρινόμεν, οὐδ' ἡμεῖς· πολῖται δὲ ὄντες, ὡς περ ὑμεῖς, καὶ πλείω παραβαλλόμενοι, τὸ ἑαυτῶν τεῖχος ἀνίσταντες καὶ ἐς τὴν αὐτῶν πόλιν φιλίως, οὐ πολεμῶς κομισάμενοι, ἐβούλοντο τοὺς τε ὑμῶν χεῖρους μηκέτι μᾶλλον γενέσθαι τοὺς τε ἀμείνους τὰ ἄξια ἔχειν, σωφρονιστὰς ὄντας τῆς πόλεως καὶ τῶν σωμάτων τὴν πόλιν οὐκ ἄλλοτριούντες, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ξυγγένειαν οἰκιοῦντες, ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ὡς οὐδ' ὁμοίως ἐνσπόνδους.

66. „Τεκμήριον δὲ ὡς οὐ πολεμῶς ἐπράσσομεν· οὐ

64. ἀφ' ὧν δι' ἑτέροισ ἐγένεσθε ἀγαθοί. ἀγ. Ἀφ' ὧν dicit pro ἐν οἷς, (int. τοῖσι Μηδικοῖς) quia bellum Persicum ansam Plataeensibus praebebat virtutis ostentandae. Paulo apte τοῖσι μὲν pertinet ad Athenienses, τοῖσι δὲ ad Graecos. Ceterum Bekkerum, ante ὑμεῖς δὲ νῦν γὰρ distinguentem, puncto autem post τὰν ἀντιάντην, non sequimur.

ὅτι προσήκοντα, int. τῇ φύσει ὑμῶν vel ὑμῶν. Atheniensium enim auctoritate et iussu ita eos se gessisse dicit.

65. μηκέτι μᾶλλον γενέσθαι. Schol. explicat ἀδικούς μᾶλλον γενέ-

σθαι. Et Schol. cod. Cass. χεῖρας δηλονότι, ut Eurip. Hec. v. 375. μᾶλλον εὐτυχέστερος. Sed μᾶλλον τῶν ἑτέρων vice adiectivi positum, ut 3, μᾶλλον δὲ καὶ ἡσυχαιότερα, ubi pro μείζονα, vide annot. Ita καὶ μᾶλλον γίνεσθαι fuerit superiora se. Hoc optime respondet προὔθεσθε. Hoc optime respondet προὔθεσθε.

σωφρονιστὰς ὄντας τῆς πόλεως καὶ τῶν σωμάτων τῆς πόλεως, i. e. τὴν γνώμην σωφρονιστῶν. Thuc. 8, 1. τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εὐτέλειαν σωφρονιστῶν καὶ τῶν δῆμον σφῶν τε καταφρονῶντων καὶ ἐκείνων σωφρονιστῶν.

ἡρ ἡδικήσαμεν οὐδένα, προεπιμένει τὸν βουλόμενον κατὰ τὰ [τῶν] πάντων Βοιωτῶν πάτρια πολιτεύειν ἵνα πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὑμεῖς ἄσμενοι χωρήσαντες καὶ ξύμβασιν ποιησόμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχάζετε, ὕστερον δὲ κατανοήσαντες ἡμᾶς ὀλίγους ὄντας, εἰ ἄρα καὶ ἔδοκοῦμέν τι ἀνεπιεικίστερον προᾶξει οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ἡμῶν ἐσελθόντες, τὰ μὲν ὅμοια οὐκ ἀνταπίδοτε ἡμῖν, μήτε νεωτερίσαι ἔργῳ, λόγοις τε κείσειν ὥστε ἐκλιθεῖν· ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν, οὓς μὲν ἐν χειρῶν ἀπεκτείνετε, οὐχ ὁμοίως ἀλοοῦμεν· (κατὰ νόμον γὰρ δὴ πᾶσι ἐπασχον·) οὓς δὲ χεῖρας προῖσχομένους καὶ ζωγρήσαντες, πασχόμενοι τε ἡμῖν ὕστερον μὴ κτενεῖν, παρανόμως διεφθέρητε, πῶς οὐ δεινὰ εἴργασθε; καὶ ταῦτα τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαντες, τὴν τε λυθείσαν ὁμολογίαν, καὶ τῶν ἀνδρῶν ἡμῶν ὕστερον θάνατον, καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτείνειν παροῦσαν ὑπόσχεσιν, ἦν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ ἀδικῶν ἐν ὁμοῖοις φασὶ ἡμᾶς παρανομήσαι, καὶ αὐτοὶ ἀξιοῦτε μὴ ἀνωδοῦναι δίκην. οὐκ, ἦν γε οὗτοι τὰ ὄρθα γιγνώσκωσι· πάντων δὲ αὐτῶν ἕνεκα κολασθήσεσθε.

67. „Καὶ ταῦτα, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τούτου ἕνεκα ἐπεξήλθμεν, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν, ἵνα ὑμεῖς μὲν εἰδῆτε δικαίως ὅτι πάντες καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι ὀσιώτερον τιμησόμενοι. καὶ μὴ καλαιᾶς ἀρετᾶς, εἰ τις ἄρα καὶ ἐγένετο, ἀκούοντες κολασθῆτε, ὡς καὶ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἐπικούρους εἶναι, οὐκ ἀλλὰ ἀλίσχρον τι δοῦσι διπλάσιος ζημίας, ὅτι οὐκ ἐκ προσήκοντων ἀμαρτάνουσι· μηδὲ ὀλοφρυμῶ καὶ νίκτῳ ἀφελείδω, κατέρωθεν τε τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβωῶμενοι καὶ τὴν κτεῖραν ἐρημίαν. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀνταποφαινομεν πολλῶν δεινῶν παθοῦσαν τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διεφθαρμένην, ὧν πατέρες οἱ μὲν πρὸς ὑμᾶς τὴν Βοιωτίαν ἄγοντες ἀπέθανον ἐν Κορωνείᾳ, οἱ δὲ πρεσβῦται λελειμμένοι καὶ οἰκίασται πολλῶν δικαιοτέρων ὑμῶν ἵκετελαν ποιοῦνται τοὺςδε τιμωρῶσθαι. οἰκτου τε ἀξιώτεροι τυγχάνειν οἱ ἀπρεπῆς τι πάσας τῶν ἀνθρώπων· οἱ δὲ δικαίως, ὥσπερ οἶδε, τὰ ἐναντιοῦν ἐπίχαρτοι εἶναι. καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν δι' ἑαυτοὺς ἔχουσι. καὶ γὰρ ἀμείνους ξυμμάχους ἐκόντες ἀπέσταντο· παρηγόμητε οὐ προκαθόντες ὑφ' ἡμῶν, μῖσει δὲ πλεονῆ δίκη κλίσεις, καὶ οὐκ ἀνταποδίδοντες νῦν τὴν ἴσῃν τιμωρίαν· ἔνομα κτείνονται, καὶ οὐχὶ ἐκ μάχης χεῖρας προῖσχομενοι, ὥσπερ ἔλεγε, ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως ἐς δίκην σφᾶς αὐτοὺς παραδόντες ἀμύνετε οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῷ τῶν Ἑλλήνων ὅτι ὑπὸ τῶνδε παραβαθέντι, καὶ ἡμῖν ἔνομα παθοῦσιν ἀνωδοῦτε χάριν δικαίαν ὧν πρόθυμοι γεγενήμεθα. καὶ μὴ τοῖς λόγοις περιορθώμεν ἐν ὑμῖν· ποιήσατε ὅε τοῖς Ἑλλήσι κτεῖμα οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσοντες, ἀλλ' ἔργων· ἀγαθῶν μὲν ὄντων, βραχεῖα ἢ ἀπαγγελία ἀρκεῖ· ἀμαρτανο-

ἐπίχαρτοι εἶναι. Pendet ἕτιοί εἰσι, quod ex ἀξιώτεροι subleandum. Schol.: ὧν τῷ ὀλέθρῳ

ὀφείλει πάντας ἀνθρώπους ἐπίχαρτῶναι. — Paulo ante de pugna ἐν Κορωνείᾳ vid. Thuc. 1, 113.

μένων δὲ, λόγοι ἔπεισι κοσμηθέντες προκαλύμματα γίνοντα ἄλλ' ἢν οἱ ἡγεμόνες, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς κεφαλαιώσαντες πρὸ τοὺς ξύμπαντας διαγνώμας ποιήσησθε, ἡσούν τις ἐπ' ἀδικοῦ ἔργοις λόγους καλοὺς ζητήσῃ.“

68. Τοιαῦτα δὲ οἱ Θηβαῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασταὶ νομίζοντες τὸ ἑπερώτημα σφίσιν ὀρθῶς ἔξῃν, εἰ ἐν τῷ πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν ἀγαθὸν πεπόνθανσι, διότι τὸν τε ἄλλον χρόνον ἤξιον δῆθεν αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιὰς Πανσανίῳ μετὰ τὸν Μῆδον σπονδὰς ἡσυχάζειν, καὶ ὅτε ὕστερον, ἂ πρὸ το περιτελιχθεῖσαι προύσχοιτο αὐτοῖς, κοινούς εἶναι κατ' ἐκεῖνι ὥς οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσῃ ἔκσκοιοι ἤδη ὑπ' αὐτῶν κακῶς πεπονθέναι, αὐτίς τὸ αὐτὸ ἐν ἑκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες, εἴ τι Λακεδαιμονίῳ καὶ τοὺς ξυμμαχοὺς ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δεδρακότες εἶδη ὁπότε μὴ φαίεν, ἀπάγοντες ἀπέκτεινον, καὶ ἐξαιρέτων ἔκκοισαντο οὐδένα. διέφθειραν δὲ Πλαταιῶν μὲν αὐτῶν οὐκ ἐλαίσους διακοσίαν, Ἀθηναίων δὲ πέντε καὶ εἰκοσίην, οἱ ξυνοπλιοκοῦντο· γυναικᾶς δὲ ἡνδρακόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνιαυτὸ μὲν τινα Θηβαῖοι Μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ στάσιν ἐκπεπτακόσ καὶ ὄσοι τὰ σφέτερα φρονοῦντες Πλαταιῶν περιῆσαν, ἔδοσα ἐνοικεῖν· ὕστερον δὲ καθελόντες αὐτὴν ἐς ἔδαφος πᾶσαν ἐτῶν θεμελίωσαν, ἀκοδόμησαν πρὸς τῷ Ἡραίῳ καταγῶγιον διακοσίαν ποδῶν, πανταγῇ κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κάτωθεν κα ἄνωθεν, καὶ ὀροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν Πλαταιῶν ἐχρίσαντο· καὶ τοῖς ἄλλοις ἂ ἦν ἐν τῷ τείχεϊ ἔπιπλα, χαλκὸς κα σίδηρος, κλίνας κατασκευάσαντες ἀνέθεσαν τῇ Ἡρᾷ, καὶ νεῶ ἑκατόμποδον λίθινον ἀκοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημοσίωσαντες ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο Θηβαῖοι. σπιδὸν δὲ τι καὶ τὸ ξύμπαν περὶ Πλαταιῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐτως ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο Θηβαίων ἕνεκα, νομίζοντες ἐτὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι τότε καθιστάμενον ἀφελίμους εἶναι καὶ τὰ μὲν κατὰ Πλάταιων, ἔπει τρίτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ ἐπειδὴ Ἀθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο, οὕτως ἐτελεύτησεν.

69. Αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες τῶν Πελοποννησίων, α Λεσβίοις βοηθοὶ ἐλθούσαι, ὥς τότε φεύγουσαι διὰ τοῦ πελάγους, ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐπιδιωχθεῖσαι καὶ πρὸς τῇ Κρήτῃ χεμισθεῖσαι καὶ ἀπ' αὐτῆς σποραδες, πρὸς τὴν Πελοπόννη

ἀλλ' ἢν οἱ ἡγεμόνες—ποιήσησθε. Pro ποιήσωνται. Vide dicta ad 1, 82. Sententia: Si illi, penes quos arbitrium est, ut nunc penes vos, rebus singulis in summam contractis, de omnibus simul sententias ferant.

68. καὶ ὅτε ὕστερον. Haec respondent verbis τὸν τε ἄλλον χρόνον, et repetendum est verbum ἤξιον, postulabant, nisi malis προύσχοιτο, vel quod optimi libri exhibent προύσχοιτο,

bis intelligere. κατ' εἰσεῖνα referat et ad ἐκσκοιοι ἤδη subaudi ὄντες vel γενόμενοι cum Schol. cod. Bas. Pertinet autem vocabulum ad Lacedaemonios. Mox in verbis αὐτίς—ἐρωτῶντες trialectio est verborum πρὸ αὐτίς εἶνα ἑκαστον παραγαγόντες καὶ τὸ αὐτὸ ἐρωτῶντες.

ἐκ τῶν θεμελίωσιν. A pleonasmis non semper abstinet Thucydides. Exempla congescit Poppo I, 1. p. 197^{sq}.

τον κατηρέχθησαν, καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ Κυλλήνῃ τρισεκα-
 ἑκα τριῆρεις Λευκαδίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν, καὶ Βρασίδαν τὸν
 Τίλλιδος ξύμβουλον Ἀλκίδα ἐπεληλυθότα. ἐβούλοντο γὰρ οἱ
 Λακεδαιμόνιοι, ὡς τῆς Λέσβου ἡμαρτήκεσαν, πλεον τὸ ναυτι-
 κὸν ποιήσαντες ἐς τὴν Κέρκυραν πλεῦσαι στασιάζουσαν, δώ-
 δεκα μὲν ναυσὶ μόναίς παρόντων Ἀθηναίων περὶ Ναύπακτον,
 πρὶν δὲ πλεον τι ἐπιβοηθῆσαι ἐκ τῶν Ἀθηναίων ναυτικόν, ὅπως
 προφθάσωσι· καὶ παρισκευάζοντο ὃ τε Βρασίδης καὶ ὁ Ἀλκι-
 δας πρὸς ταῦτα.

70. Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι ἐστασίαζον, ἐπειδὴ οἱ αἰχμάλω-
 τὴν ἦλθον αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν περὶ Ἐπίδαμνον ναυμαχιῶν ὑπὸ
 Κορινθίων ἀφαιθέντες, τῷ μὲν λόγῳ ὀκτακοσίων ταλάντων
 πρὸς προξένους διηγγυημένοι, ἔργῳ δὲ πεπεσμένοι Κορινθίοις
 Κέρκυραν προσποιῆσαι. καὶ ἔπρασσον οὗτοι, ἕκαστον τῶν πο-
 λιτῶν μειλιχίως, ὅπως ἀποστήσωσιν Ἀθηναίων τὴν πόλιν. καὶ
 ἐπιχομιένῃς Ἀττικῆς τε νεῶς καὶ Κορινθίας, πρέσβεις ἀγού-
 σαι, καὶ ἐς λόγους καταστάντων, ἐψηφίσαντο Κερκυραῖοι
 Ἀθηναίοις μὲν ξύμμαχοι εἶναι κατὰ τὰ ξυγκείμενα, Πελοπον-
 νησίοις δὲ φίλοι, ὡς περὶ καὶ πρότερον. καὶ — ἦν γὰρ Πειθίας
 Πειλοπρόξενός τε τῶν Ἀθηναίων, καὶ τοῦ δήμου προειστήκει
 — ὑπάγουσιν αὐτὸν οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐς δίκην, λέγοντες Ἀθη-
 ναίοις τὴν Κέρκυραν καταδουλοῦν. ὃ δὲ ἀποφυγῶν ἀνδραπέγει
 πρὸς τοὺς πλουσιωτάτους πέντε ἄνδρας, φάσκων τέμνειν χά-
 ρμας ἐκ τοῦ τε Διὸς τοῦ τεμένους καὶ τοῦ Ἀλκίνου. ζημία
 ἢ καθ' ἑκάστην χάρακα ἐπέκειτο στατήρ. ὀφλόντων δὲ αὐτῶν,
 καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ ἱκετῶν καθεζομένων διὰ πληθος τῆς ζημίας,
 ὡς ταξάμενοι ἀποδῶσιν, ὁ Πειθίας (ἐτύγχανε γὰρ καὶ βου-
 λῆς ὦν) πείθει ὡς τε τῷ νόμῳ χρήσασθαι. οἱ δ' ἐπειδὴ τῷ τε

70. ὀκτακοσίων ταλ. τοῖς
 προξένοις διηγγυημένοι.
 Schol. διεγγύα τῶν προξένων. Hi
 quæni erant cives Corinthii, Corcy-
 reorum civitati amici. Cf. Diodor. 12,
 8. De numero ὀκτακοσίων disceptant
 interpretes. Valla vertit octoginta,
 pro ὀγδοήκοντα reponendum cen-
 sit. Contra Goeller. nihil in vulgata
 scriptura mutandum censet. „Fuerunt
 quæni, ducenti quinquaginta Corcy-
 reici, plerique principes civitatis. Vid.
 l. 55. Apud Herodotum 5, 77. Chal-
 censes, ab Atheniensibus bello capti,
 suis minis redimuntur. Pretium aeta-
 re auctum ease, consentaneum est. Ita-
 que Aeschines de fals. leg. p. 274. scri-
 bit, mediocris viri libertatis pretium ta-
 lentum esse: τάλαντον φέρων, ἐνός
 ὀφθός, οὐδὲ τούτου λίαν ἐσπόρον,
 πανὰ λύτρα. V. Boeckh. Staatsh. d.
 Ath. Tom. I. p. 77. 500.“
 ἐς λόγους καταστάντων, int.
 τῶν πρέσβεων.

ἔθελοπρόξενος. Schol. ἀφ'
 αὐτοῦ γενομένος καὶ μὴ κελευσθεῖς
 ἐκ τῆς πόλεως. Vid. Pollux III, 59,
 ubi Kuhnio ἐθελοπρόξενος videtur esse,
 qui sua sponte alterius urbis lega-
 tos hospitio excipit, quamvis nondum
 ab illa urbe agnitus sit hospes, multo
 minus in tabulas publice relatum sit,
 hospitium cum illo contractum esse. —
 οὗτοι οἱ ἄνδρες, qui nuper ex
 manibus Corinthiorum redempti ac di-
 missi erant. De structura totius loci
 vid. Matth. Gr. §. 613. VII. (615.)
 Pro parenthesis signis, quibus ego olim
 usus eram, Poppo lineolas fixit propter
 αὐτόν, quod ad Πειθίας pertinet.

τῷ νόμῳ ἐξείργοντο. Puto le-
 gem fuisse in eos, qui aerario publico
 debebant ὀφλοῦντες, i. e. condemnati (v.
 Buttman. Gr. ind. verb. anom.), nec
 solvendo erant, ut senatoriam dignita-
 tem amitterent. Itaque τῷ v. ἐξείρ-
 γοντο intelligo, senatu movebantur
 lege. Male Goeller. verba Scholiastæ

νόμῳ ἐξείργοντο, καὶ ἅμα ἐπυνθάνοντο, τὸν Πειθίαν, ἕως βουλῆς ἔστι, μέλλειν τὸ πλῆθος ἀνακείσειν τοὺς αὐτοὺς Ἀθηναίοις φίλους τε καὶ ἐχθροὺς νομίζειν, ξυνίσταντό τε. καὶ ἰσχυρόντες ἐγχειρίδια, ἑξαπιναίως ἐς τὴν βουλήν ἐσελθόντες τε Πειθίαν κτείνουσι καὶ ἄλλους τῶν τε βουλευτῶν καὶ ἰδιωτῶν ἐς ἐξήκοντα. οἱ δὲ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίῳ ὀλίγοι ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον ἔτι παρῶσαν.

71. Ἀράσσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραῖοι εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη, καὶ ἥμιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων· τὸ τε λοιπὸν μηδετέρους δεχέσθαι ἀλλ' ἢ ἐπιβῆναι, ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεόν πολέμιον ἠγείσθαι. ὡς δὲ εἶπον καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. πέμπουσι δὲ καὶ πρὸς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις, περὶ τε τῶν πεπραγμένων διδόντες, ὡς ξυνέφερα, καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείθουσι μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφὴ γένηται.

72. Ἐλθόντων δὲ, οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νικῶντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Ἀθήνας. ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἐπιπέσανται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. ἀφικομένης νυκτός, ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει, καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεῖς ἰδρῦθη, καὶ τὸν Ἰλαίικόν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπερ πολλοὶ ἄκων αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἠπειρον.

73. Τῇ δ' ὑστεραία ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα, καὶ ἐς τὸ ἄγρους περιέπεμπον· ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντες τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ πῶ μὲν δήμῳ τῶν ὀλιγῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἠπείρου ἐπικουροὶ ὀκτακόσιοι.

74. Διαλιπούσης δ' ἡμέρας, μάχη αὐθις γίνεται, καὶ νικᾷ ὁ δῆμος, χωρίων τε ἰσχυρῶν καὶ πλήθει προέχων· αἱ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο, βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον· γενναίας δὲ τῆς τροπῆς περὶ δέλλην ὄψιν, δειδαντες οἱ ὀλιγοὶ μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τα νωρίον κρατήσειεν ἐπελθεῖν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπικρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύνῃ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἢ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας, οὔτε ἀλλοτριᾶς· ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη, καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσεν πᾶσα διαφθερῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπιφόρος ἐς αὐτήν.

ἐξέπιπτον τῆς βουλῆσι αὐτῶν ad hanc sententiam traxit, quasi βουλῆσι esset βουλῆ. Ex Scholiastae mente potius haec fuerit loco sententia: cum consilium eorum (pensionibus solvendi) irritum esset factum. Paulo ante ὅπως ταξάμενοι ἀποδῶσιν est

ut sibi multam (quam repraesentare non poterant) pensionibus solvere ceret, .i. e. constitutis diebus.

74. διαλιπούσης δ' ἡμέρας, μάχη αὐθις γίνεται, καὶ νικᾷ ὁ δῆμος, χωρίων τε ἰσχυρῶν καὶ πλήθει προέχων· αἱ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο, βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον· γενναίας δὲ τῆς τροπῆς περὶ δέλλην ὄψιν, δειδαντες οἱ ὀλιγοὶ μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τα νωρίον κρατήσειεν ἐπελθεῖν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπικρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύνῃ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἢ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας, οὔτε ἀλλοτριᾶς· ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη, καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσεν πᾶσα διαφθερῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπιφόρος ἐς αὐτήν.

ἢ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης, ὡς ἑκάτεροί ἦσυχάσαντες, τὴν πύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς, τοῦ δήμου κρατηκότος, ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἤπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.

75. Τῇ δ' ἐπιγιννομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διῦτροφούς, Ἀθηναίων στρατηγός, παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσί, καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις, ἄμβασιν τε ἔπρασσε, καὶ πείθει ὡςτε ξυγγορῆσαι ἀλλήλοις ἕκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρίναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὡςτε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους ἠμίζειν. καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλευσεσθαι. οἳ δὲ τοῦ δήμου προστᾶται πείθουσιν αὐτὸν κέντε μὲν ναῦς μὲν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἦσόν τι ἐν κινήσει, ὅσιν δὲ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμψυχεῖν. καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἳ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεπον ἐς τὰς ναῦς, δεῖσαντες δὲ ἐκείνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπομυθῶσι, καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκούρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν ἄλλων ὕγιες διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστία, τὰ ἔπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε, καὶ αὐτῶν τινὰς, οἳς κέντρον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν. ὁρῶντες δ' οἳ ἄλλοι τὰ γινώμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἡραῖον ἵκεται, καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσοις τετρακοσίων. ὁ δὲ δῆμος εἰσας ἢ τι νεωτερίσωσιν, ἀνίστησι τε αὐτοὺς πείσας, καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκείσοις τοῖς διεπέμπετο.

76. Τῆς δὲ στάσεως ἐν τούτῳ οὔσης, τετάρτῃ ἢ πέμπτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν νῆσον διακομιδὴν, αἱ ἐκ τῆς Κυλλήνης Πελοποννησίων νῆες, μετὰ τὸν ἐκ τῆς Ἰωνίας ἰσοῦν ἔφορμοι οὐδαί, παραγίγνονται τρεῖς καὶ πενήκοντα. ἄρχε δὲ αὐτῶν Ἀλκίδας, ὡςπερ καὶ πρότερον, καὶ Βρασίδης πρῶτος ξύμβουλος ἐπέπλει. ὁρμισάμενοι δὲ ἐς Σύβοτα, λιμένας ἤπειρου, ἅμα ἔω ἐπέπλειον τῇ Κερκύρᾳ.

77. Οἳ δὲ πολλῶν θορύβῳ, καὶ πεφοβημένοι τὰ τ' ἐν τῇ νήσει καὶ τὸν ἐπίπλοον, παρεσκευάζοντο τε ἅμα ἑξήκοντα ναῦς, καὶ τὰς αἰεὶ πληρουμένας ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς ἐναντίους, παλαιούτων Ἀθηναίων σφᾶς τε εἶσθαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι, καὶ ἕτερον πάσαις ἅμα ἐκείνους ἐπιγενέσθαι. ὡς δὲ αὐτοῖς πρὸς τοὺς πολεμίοις ἦσαν σκοράδες αἱ νῆες, δύο μὲν εὐθύς ἠτολμήσαν, ἐν ἑτέραις δὲ ἀλλήλοις οἳ ἐμπλόοντες ἐμάχοντο. ἦν δὲ οὐδεὶς κόσμος τῶν ποιουμένων. ἰδόντες δὲ οἳ Πελοποννησίοι τὴν ταραχὴν εἰκοσι μὲν ναυσί πρὸς τοὺς Κερκυραίους τάξαντο, ταῖς δὲ λοιπαῖς πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων, ἃν ἦσαν αἱ δύο Σαλαμινία καὶ Πάραλος.

75. οὐ οὐκέτι ἔμειναν. Non expectabant iudicii eventum, sed fugam et incolumitatem quaerebant.

78. Καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγον προσπίπτοντες ἑταλαιπωροῦντο καθ' αὐτούς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι φοβούμενοι τὸ πλήθος καὶ τὴν περικύκλωσιν ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον, οὐδὲ κατὰ μέσον ταις ἐφ' ἑαυτοὺς τεταγμέναι προσβαλόντες δὲ κατὰ κέρας καταδύουσι μίαν ναῦν. καὶ μετὰ ταῦτα, κύκλον ταξαμένων αὐτῶν, περιέπλεον, καὶ ἐπειρῶντι θορυβεῖν. γνόντες δὲ οἱ πρὸς τοῖς Κερκυραίοις, καὶ δειδαντι μὴ, ὅπερ ἐν Ναυπάκτῳ, γένοιτο, ἐπιβοηθοῦσι· καὶ γενόμενοι ἀθρόαι αἱ νῆες ἅμα τὸν ἐπίπλου τῶν Ἀθηναίων ἐποιοῦντι· οἱ δ' ὑπεχώρουν ἤδη πρῦμναν κρούμενοι· καὶ ἅμα τὰς τῶν Κερκυραίων ἐβούλοντο προκαταφυγεῖν, ὅτι μάλιστα ἑαυτῶν σχολῇ τε ὑποχωρούντων, καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἑταίρων. ἡ μὲν οὖν ναυμαχία τοιαύτη γενομένη ἐτελεύτα ἐς ἕλλη δύσειν.

79. Καὶ οἱ Κερκυραῖοι δεισαντες μὴ σφίσι ἐπιπλεύσαι τε ἐπὶ τὴν πόλιν ὡς κρατοῦντες οἱ κολέμιοι ἢ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀναλάβωσιν, ἢ καὶ ἄλλο τι νεωτερίσωσι, τοὺς τε ἐπὶ τῆς νήσου πάλιν ἐς τὸ Ἡραῖον διεκόμισαν, καὶ τὴν πόλιν ἐφίλασσαν. οἱ δ' ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐκ ἐτόλμησαν πλεύσαι, κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ, τρισεκαθεκά τε ναῦς ἔχοντες τῶν Κερκυραίων ἀπέπλευσαν ἐς τὴν ἡπειρὸν, ὅθεν περ ἀνηγάγοντο. οἱ δ' ὑστεραίᾳ ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐδὲν μᾶλλον ἐπέπλεον, καίπερ ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ φόβῳ ὄντας, καὶ Βρασιδῶν παραινοῦντος, ὡς λέγεται, Ἀλκίδα, Ἰσοψήφου δὲ οὐκ ὄντος· ἐπὶ δὲ τῇ Λευκίμνῳ τὸ ἀκρωτήριον ἀποβάττες ἐπόρθον τοὺς ἀγροῦς.

80. Ὁ δὲ δήμος τῶν Κερκυραίων ἐν τούτῳ, περιδεὴς γινόμενος μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ νῆες, τοῖς τε ἰκέταις ἤθεσαν λόγους καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅπως σωθήσεται ἡ πόλις. καὶ τινὰ αὐτῶν ἐπέσταν ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι· ἐπλήρωσαν γὰρ ὅμας τριάκοντα, [προςδεχόμενοι τὸν ἐπίπλου]. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι μέχρι μέσου ἡμέρας δηρώσαντες τὴν γῆν ἀπέπλευσαν, καὶ ὑπὸ νύκτα αὐτοῖς ἐφρουκτωρήθησαν ἑξηκοντα νῆες Ἀθηναίων προσπλεύσαι ἀπὸ Λευκάδος· ὡς οἱ Ἀθηναῖοι πυνθανόμενοι τῆς στάσις καὶ τὰς μετ' Ἀλκίδου ναῦς ἐπὶ Κέρκυραν μελλούσας πλεῖν ἀπέστειλαν, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους στρατηγὸν

81. Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκον παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων Ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν κολεμίων οἰχομένας, λα-

80. Ὡς τριάκοντα, subaudi: etsi victi et in hoc rerum statu erant. Verba προσδεχόμενοι τὸν ἐπίπλου Poppo eiecit, tamquam ex scholio e verbis cap. 79. δεισαντες μὴ σφίσι ἐπιπλεύσαντες ducto orta, quia absunt a Cass. Aug. It. Vat. H. Reg. Nos cum Bekk. uncas adiecimus. — Mox μέσον ἡμέρας Atticis fre-

quentatum, ut poetis μέσον ἡμερῶν et μέσον ἡμαρ, docet Lobeck. in Phrynich. p. 54.

81. ὑπερενεγκόντες — ἰσθμὸν. Leucadia eo tempore erat peninsula. Cf. 4, 8. De usu machinarum in navibus per terram vehendis vid. supra 3, 15. — Μεσοστρίους cap. 75.

ρόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον, πρότερον ἔσω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελύσαντες, ἃς ἐπλήρωσαν, ἐς τὸν Ἰλλαικὸν λιμένα, ἐν ᾧσφ περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν, ὄσους ἐπεισαν ἐσβῆναι, ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἡραϊὸν τε ἰλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἐπεισαν, καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὄσοι οὐκ ἐπεισθησαν, ὡς ἐῶρων τὰ γιγνώσκεια, διέφθειραν αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγοντο, οἱ δ' ὡς ἑκάστω ἰδύναντο, ἀναλοῦντο. ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνεον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες ταῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν· ἀπέθανον δὲ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσι δειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων. πασά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, καὶ οἶον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίνεσθαι, οὐδὲν ὅ τι οὐ ξυνέβη, καὶ ἔτι περαιτέρω. καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε, καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπάντο, καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο· οἱ δὲ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον. οὕτως ὡμὴ στάσις προῦχθησε, καὶ ἔδοξε μᾶλλον, διότι ἐν τοῖς πρώτῃ ἐγένετο.

82. Ἐπεὶ ὕστερόν γε καὶ πᾶν, ὡς εἰπεῖν, τὸ Ἑλληνικὸν ἐκινήθη, διαφορῶν οὐσῶν ἑκαταρχῶ τοῖς τε τῶν δῆμων προσιτάται τοὺς Ἀθηναίους ἐπάγεσθαι, καὶ τοῖς ὀλλγοῖς τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ ἐν μὲν εἰρήνῃ οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφρασιν, οὐδ' ἐτοιμῶν παρακαλεῖν αὐτούς· πολεμουμένων δὲ, καὶ ζυμ-

ἀπεχρῶντο. Vulgata lectionem ἀπεχρῶσαν corruptam esse, et sententia loci, et grammatica ratio docet. Debebat enim non ἐκβιβάζοντες, sed ἐκβιβάσαντες scribi. Recepti, quod tamquam varia lectio margini codd. Cl. et Aug. appictum est ἀπεχρῶντο, cum Goell. et Popp.

διέφθειραν — ἀλλήλους. Mutuo se interfecerunt. Sic 2, 70. Καὶ τινες καὶ ἀλλήλων ἐγένεοντο.

τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, democratiam evertere conantibus. Nimirum sub praetextu, se hostes tantum, quos dicebant republicae, ultimos, suos inimicos atque adeo creditores trucidabant.

οὕτως ὡμὴ στάσις. Krüg. ad Dionys. p. 151. interponendum censet ἢ ante στάσις. — ἐν τοῖς πρώτῃ, vid. ad 1, 6.

82. ἐπεὶ ὕστερόν γε. Quae hinc de communibus Graecarum civitatum malis addit Thucydides, ea tamquam tragica et obscurus atque implicitus verborum ac sententiarum nexu

habentia, et a communi usu sermonis abhorrentia, reprehendit Dionys. Hal. de Thucyd. iud. p. 886. (c. 29.).

παρακαλεῖν αὐτούς, int. et Athenienses et Lacedaemones. — Μοχ πολεμουμένων, i. e. πολεμῶν ὄντος, ἐν πολέμῳ, accipit pro πολεμουμένοις. Sequentia sic construit Goeller. φράσις αἱ ἐπαγωγαὶ ἐκατέρωσιν τοῖς πωταρῆσιν τι βουλομένοις ἐπορίζοντο καὶ τῇ τῶν ἐναντιῶν ζυμμάχιας κακῶσει καὶ σφίσι αὐτοῖς ἀμα ἐκ τοῦ αὐτοῦ ζυμμάχιας προσηκίσει, quod interpretatur: bello autem coorto utrorumque qui rerum novarum studiosi erant, iis facile se offerebat occasio accersendi [arcessendi] socios, simul imminuendae adversae factionis, et potentiae sibi met ipsis comparandae causae. In quo recte vocabulum ζυμμάχιας et ad κακῶσει et ad προσηκίσει retulit, ideo primo loco positum ratus, ne opus esset bis poni. Sed quod ἐκατέρωσιν cum βουλομένοις iunxit, videtur errare. Nam ἐκατέρωσιν pertinet ad Athenienses et Peloponnesios, βου-

μαχίας ἕνα ἐκατέρωθεν τῆ τῶν ἐναντίων κακώσει καὶ θλίβειν αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ προσκοιήσει, ῥαδίως αἱ ἐπαγωγαὶ τοῖς νεωτερίζειν τι βουλομένοις ἐπορίζοντο. καὶ ἐπέκεισε πολλὰ καὶ χαλεπὰ κατὰ στάσιμ ταις πόλεσι, γιγνόμενα μὲν καὶ αἰεὶ ἐσόμενα, ἕως ἂν ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων ἦ, μᾶλλον δὲ καὶ ἡσυχαίτερα καὶ τοῖς εἰδέσι διηλλαγμένα, ὡς ἂν ἕκασται αἱ μεταβολαὶ τῶν ξυτυχηῶν ἐφιστῶνται. ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν αἱ τε πόλεις καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσι, διὰ τὸ μὴ ἐς ἀκουσίλους ἀνάγκης πίπτειν· ὁ δὲ πόλεμος, ὑφελὼν τὴν εὐπορίαν τοῦ καθ' ἡμέραν. βίαιος διδάσκαλος. καὶ πρὸς τὰ παρόντα τὰς ὀργὰς τῶν πολλῶν ὁμοιοῖ. ἐστασιαζέει τε οὖν τὰ τῶν πόλεων. καὶ τὰ ἐφυστερίζοντα πούκστι τῶν προγενομένων πολὺ ἐπέφερε τὴν ὑπερβολὴν τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας, τῶν τ' ἐπιχειρήσεων περικτηῆσαι καὶ τῶν τιμωριῶν ἀτοκία. καὶ τὴν εἰσθυϊαν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῆ δικαιοσύνης. τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος ἀνδρεία φιλέταιρος ἐνομιόθη, μέλλησις δὲ προμηθῆς δειλία εὐφραδής, τὸ δὲ σῶφρον τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα, καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνητόν ἐπὶ πᾶν ἄργόν· τὸ δ' ἐμπλήκτως οὐκ ἀνδρὸς μοῖρα προσετίθη· ἀσφαλεία δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι, ἀποτροπῆς πρόφασις εὐλογος. καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων πιστός αἰεὶ, ὁ δ' ἀντιλέγων αὐτῷ, ὑποπτος. ἐπιβουλεύσας δὲ τις, τυχῶν, ξυνητός, καὶ ὑπονοήσας, ἔτι δεινότερος· προβουλεύσας δὲ ὅπως μηδὲν αὐτῶν δεήσει, τῆς τε ἐταιρίας διαλυτῆς καὶ

λομέτοις ad factiones Corcyraeorum. Erat ea ipsa causa, cur facile iis, qui res moxas moliantur auxilium se offerret, quod utriusque, et Athenienses et Lacedaemonii, ita tum adversariorum societatem minuerent, tum suam ipso augerent.

μᾶλλον δὲ καὶ ἡσυχαίτερα. Schol. μᾶλλον δὲ καὶ ἥτιον. ὅσον εἰπεῖν, ἐν ἄλλῃ πόλει μᾶλλον, ἐν ἄλλῃ δὲ ἥτιον, πῆ μὲν πλέον, πῆ δὲ ἔλαττον, ὡς συνέβαιεν ἕκασταχοῦ. Itaque μᾶλλον quodammodo vice adiectivi fungitur, cum ἡσυχαίτερα sic iunctum, quasi μείζονα, χαλεπώτερα. Sic 4, 68: ἀσφάλεια δὲ αὐτοῖς μᾶλλον ἐγγίνεται τῆς ἀνοιξίας. Cf. 2, 47. φθορὰ οὐτως ἀνθρώπων. 3, 65. μηκέτι μᾶλλον γίγνεσθαι. 4, 10. ῥαδίως οὐσης τῆς ἀναχωρήσεως; ubi vide annot.

τὰ ἐφυστερίζοντα, ad vocabulum, quod circumscriptioni inseruit, relatum pro αἱ ἐφυστερίζουσαι, i. e. αἱ ὕστερον τῶν ἄλλων στασιαζούσαι πόλεις. Dionys. l. l. p. 886. haec verba sic interpretatur: οἱ δὲ ὕστερόν τινος ἐκινῶν ἀνόμενοι τὰ γυγνημένα παρ.

ἑτέρων ἐλάμβανον ἐπερβολῆς ἐπὶ τὸ διανοεῖσθαι τι καινότερον.

καὶ τὴν εἰσθυϊαν ἀξίωσιν — δικαιοσύνη. Ἀξίωσις est vis et significatio verborum (Geltung), δικαιοσύνη ἀντίστασις, κρίσις (Gutdanken). Verba ἐς τὰ ἔργα Goeller. imgit cum participio εἰσθυϊαν, propterea quod Dionys. p. 887. ea verba ita interpretetur: τὰ τ' εἰσθυϊαν ὀνόματα ἐπὶ τοῖς πράγμασι λέγεσθαι μετασθέντες; ἄλλως ἤξιον αὐτὰ καλεῖν. Sed recte Krüger. p. 154. annotavit Dionysium ibi recte verba ἐς τὰ ἔργα cum ἀξίωσις coniunxisse. Neque ego quomodo aliter possint constitui, perspicuo. Schol. h. l. βούλεται δὲ εἰπεῖν ὅτι μετέθεσαν τὰ ὀνόματα· οὐ γὰρ ὡς νερόμιστο πρόσθεν, ἐγγράντο κατὰ τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ μετῆρσαν κατὰ τὴν ἐαυτῶν κρίσιν. Cum sequentibus comparata similem σποκορμόν apud Horat. Serm. 1, 3, 45 sqq. Alia exempla laudat Krüger. l. l. in Add. p. LIII.

ἀποτροπῆς, detractionis (Ausscheidung).

τοὺς ἐναντίους ἐπιτεληγμένους. ἀπλῶς δὲ, ὁ φθάσας τὸν μέλλουτα κακόν τι δράν ἐπηρεῖτο, καὶ ὁ ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον. καὶ μὴν καὶ τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἐταιρικοῦ ἀλλοτριώτερον ἐγένετο, διὰ τὸ ἐτοιμότερον εἶναι ἀπροφασίστως τολμᾶν. οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελείας αἱ τοιαῦται ξυνοδοί, ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας πλεονεξία. καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστις οὐ τῷ θεῷ νόμῳ μᾶλλον ἐκρατύνοντο ἢ τῷ κοινῇ τι παρανομήσαι. τὰ τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων καλῶς λεγόμενα ἐνεδέχοντο ἔργων φυλακῇ, εἰ προὔχοιεν, καὶ οὐ γενναίωτηι. ἀντιτιμωρήσασθαι τέ τινα περὶ πλείονος ἦν, ἢ αὐτὸν μὴ προπαθεῖν. καὶ ὅσοι εἴ που ἄρα γένοιτο ξυναλλαγῆς, ἐν τῷ αὐτίκα πρὸς τὸ ἄπορον ἑκατέρῳ διδόμενοι ἰσχυρον, οὐκ ἔχοντων ἄλλοθεν δύναμιν· ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι ὁ φθάσας θαρσύνεται, εἰ ἴδοι ἄφρακτον, ἡδίων διὰ τὴν πίστιν ἐτιμωρεῖτο ἢ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς καὶ τὸ τε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο, καὶ ὅτι ἀπάτη περιγενόμενος ξυνέσεως ἀγώνισμα προσελάμβανε. ὅραον δ' οἱ πολλοί, μακροῦργοι ὄντες, δεξιοὶ κέκληνται, ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοί· καὶ τῷ μὲν ἀσχύνονται, ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται. πάν-

καὶ ὁ ἐπικελεύσας — διανοούμενον. Schol. ὁ παρακλειεσάμενος τοῖς μὴ διανοουμένοις κακόν τι δράσαι ἐπηρεῖτο.

μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελείας. *Intellige legitimas utilitates, i. e. quas leges sanctae concedunt.*

τῷ θεῷ νόμῳ. Schol. πιστοί, φησὶν, ἦσαν ἀλλήλοις, οὐκ ὅρονος διόσυντες, ἀλλὰ κοινῶς τι παράνομον πράξαντες.

ἔργων φυλακῇ. *Erat cum intelligerem: ita ut facta eorum (verbis illis obligata) observarent. Goeller dictum putat pro διὰ τὸ ἔργοις πεφυλεγμένοι εἶναι. Similiter Schol. et Heilmannus ceperunt, quorum interpretationes adscribam: τοῖς ὁρθῶς φησὶν, ὑπὸ τῶν ἐξ ἐναντίας λεγομένων ἐκείθοντες οὐ δι' ἐννομιουσύνην, ἀλλὰ εἰ ἔργα κρείσσους ἦσαν αὐτοὶ τῶν ἐναντίων, καὶ ἐν τῷ ἀσφαλῆ κερδοσήμεσαν. „Annehmliche Erklärungen vom Gegentheil wurden angenommen, insofern man sich ohnehin in gewissem Verfassung fand, und nicht aus einem edelmüthigen Vertrauen.“ Heilm.*

οὐκ ἔχόντων, refer ad eos, qui latent in ἑκατέρῳ, quod est ὅφ' ἑκατέρω. Vid. Krüg. l. l. p. 157. Non diutius valebat apud eos iurisiurandi religio, quam suis ipsi viribus diffiderent.

ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι — προσελάμβανε. *Dionys. p. 892. Σκολιαστὴρα δὲ τούτων ἐστὶ καὶ ἀμυτά ταῦτα τίθειν. — εἰκάζειν δὲ ἐστίν, ὅτι τοῦτο βούλεται λέγειν. Ἐξ δὲ που παρατύχοι τινὶ καιρὸς καὶ μάθου τὸν ἔχθρον ἀφολκίτων, ἡδίων ἐτιμωρεῖτο, ὅτι πιστεύσαντι ἐπέθετο μᾶλλον ἢ φυλαττομένῳ, καὶ συνέσεως δόξαν προσελάμβανε, τὸ τε ἀσφαλὲς λογιζόμενος καὶ ὅτι διὰ τὴν ἀπάτην αὐτὸς περιγένετο. Ubi Krügerus: Haec, inquit, perverso ordine a Dionysio proposita esse, vix monitore eget. Thucydides enim oratio hoc modo procedit: *opportunitate oblata qui prior virium fiduciam nactus esset, si minus munitum animadvertisset adversarium, ob fidem eum libentius ulcisceretur, quam palam, partim quod hoc tutius putabat, partim quod prudentiae laudem eo acquirebat. Ceterum idem Krüg. pro ὅτι cum Reiskio legendum censet ἐν, et τὸ τὸ accipit pro το ὅτι δὲ, at verba καὶ ὅτι — προσελάμβανε ita pendent ab ἐλογίζετο, ut τὸ τε ἀληθές.**

ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοί. *Ad ἀγαθοί cum Reisk. subaudiendum videtur ὄντες. Δέξιοι opponuntur τοῖς ἀμαθεῖσι. — τῷ μὲν ἀσχύνονταί, τῷ ἀμαθεῖς κελήσθαι. Ita ὁ μὲν ad posterius, ὁ δὲ ad prius membrum refertur 3, 59. 62. ubi vide not.*

των δ' αὐτῶν αἴτιον ἀρχὴ ἢ διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαι ἐκ δ' αὐτῶν καὶ ἐς τὸ φιλονεικεῖν καθισταμένων τὸ πρόθυμον. οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες, μετὰ ὀνόματος ἐκείροι εὐπροσπευῆς, πλήθους τε ἰσονομίας πολιτικῆς καὶ ἀριστοκρατίας σώφρονος προτιμήσει, τὰ μὲν κοινὰ λόγῳ θεραπεύουσιν ἀδλα ἐποιούσιντο, παντὶ δὲ τρόπῳ ἀγωνιζόμενοι ἀλλήλα περιγίγνεσθαι ἐτόλμησάν τε τὰ δεινότερα, ἐπεξήσασάν τε, τὰ τιμωρίας ἔτι μείζους οὐ μέγρι τοῦ δικαίου καὶ τῇ πόλει ξυμφόρου προτιθέντες, ἐς δὲ τὸ ἐκατέροις πονεῖν ἢ δόνην ἐξορίσοντας, καὶ ἢ μετὰ ψήφου ἀδίκου καταγνώσεως, ἢ χεικτώμενοι τὸ κρατεῖν, ἔτοιμοι ἦσαν τὴν αὐτίκα φιλονεικία ἐκπιμπλάναι· ὥστε εὐσεβεῖα μὲν οὐδέτεροι ἐνόμιζον, εὐπροσπευδὲ λόγου οἷς ξυμβαλῆ ἐπιφθόνως τι διαπραξασθαι, ἄμεινο ἦκουον. τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπ' ἀμφοτέρων, ἢ ὅτι οἱ ξυνηγωνίζοντο, ἢ φθόνῳ τοῦ περιεῖναι, διεφθείροντο.

83. Οὕτω πᾶσα ἰδέα κατέστη κακοτροπίας διὰ τὰς στάσεις τῶν Ἑλληνικῶν. καὶ τὸ εὐθηδες, οὐ τὸ γενναῖον κλειστό μετέχει, καταγελασθὲν ἠφανίσθη, τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοι τῇ γνώμῃ ἀπίστως ἐπὶ πολὺ διήνεγκεν. οὐ γὰρ ἦν ὁ διαλύσων οὕτως λόγος ἐχυρὸς, οὔτε ὄρκος φοβερός· κρείσσους δὲ ὄντας ἅπαντες λογισμῶ ἐς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ βεβαίου, μὴ καθεῖν μᾶλλον προεσκόπων, ἢ πιστεύσαι ἐδύναντο. καὶ οἱ φανυότεροι γνώμῃ ὡς τὰ πλείω περιεγίνοντο. τῶν γὰρ δεδιέναι τε αὐτῶν ἐνδεῆς καὶ τὸ τῶν ἐναντίων ξυνητῶν, μὴ λόγοις τι ἤσσαν ὡς, καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν τῆς γνώμης φθᾶσθαι προεπιβουλευόμενοι, τολμηρῶς πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν· οἱ δὲ καταφρονούντες κἂν προαισθῆσθαι, καὶ ἔργῳ οὐδὲν σφᾶν δεῖν λαμβάνειν ἢ γνώμῃ ἔξεστιν, ἀφρακτοὶ μᾶλλον διεφθείροντο.

ἐκ δ' αὐτῶν, int. ἦν, natum est. Subiectum autem est τὸ πρόθυμον, unde pendet genit. καθισταμένων. „Causa, inquit, malorum omnium principatus erat, avaritia ille quidem et honoris studio appetitus. Inde orta contentiois cupiditas.“

ὥστε εὐσεβεῖα — ἐνόμιζον. Verbum νομίζειν cum dativo iunctum etiam 2, 38. legimus, ubi vid. annot. — ἐπιφθόνως, cum invidia, i. e. nefasti quid. — τὰ μέσα τῶν πολιτῶν Schol. explicat οἱ μηδετέρῳ μέρει προτιθέμενοι, μήτε τῶν τῶν δημοκρατικῶν μήτε τῶν τῶν ολιγαρχικῶν, ἀλλ' ἡσυχάζοντες καὶ μὴ θέλοντες στασιάζειν. — Verba ἢ φθόνῳ τοῦ περιεῖναι idem exposuit: ἢ φθονοῦμενοι ὑπὸ τῶν στασιαζόντων, ὅτι μόνον ἀπαθείς ἦσαν.

83. καὶ τὸ εὐθηδες. In bonam partem h. l. dicitur τὸ εὐθηδες, i. e. τὸ ἀπλοῦν, τὸ ἀπόνηρον, simplicitas. Vid. Schol. et Krüg. ad Dion. p. 161.

κρείσσους δὲ ὄντας — ἐδύναντο. Schol. ῥέποντες δὲ οἱ ἀφρακτοὶ τοῖς λογισμοῖς πρὸς τὸ μὴ ἀλλάξειν τινὰ πίστιν καὶ βεβαιότητα, προενοοῦντο μᾶλλον, ἵνα μὴ πάσθαι αὐτοὶ κακῶς. πιστεύσαι δὲ οὐκ ἐδύναντο. καὶ οἱ ἀσυνεπότεροι ὡς ἐπιτοκλήστοι ἦτοι ἐσώζοντο ἢ θνήσκον. — φανυότεροι, vid. ad 3, 37.

οἱ δὲ καταφρονούντες κἂν προαισθῆσθαι. Krüg. l. l. p. 162. καταφρονούντες recte explicat per δὲ καταφρόνησιν αὐτῶν πεποιθότες (νομίζοντες) κἂν προαισθῆσθαι, unde ad δεῖν subaudiendum νομίζοντες.

84. [Ἐν δ' οὖν τῇ Κερκύρα τὰ πολλὰ αὐτῶν προστοληθῆ, καὶ ὁπόσα ὕβρει μὲν ἀρχόμενοι τὸ πλεον ἢ σωφροσύνη

84. *Ἐν δ' οὖν τῇ Κερκύρα* — Totum hoc caput in cod. Aug. obelis notatum, et in margine adscriptum est hoc scholion, cuius primam partem etiam Cass. habet: τὰ ἀβελισμένα ὀδονοὶ τῶν ἐξηγητῶν ἔδοξε Θουκυδίδου εἶναι. ἀσαφὴ γὰρ καὶ τῷ τύπῳ τῆς ἑρμηνείας καὶ τοῖς διανοήμασι πόλιν ἐμφαίνοντα τὸν νεωτερισμόν. Bekk. primus uncis inclusit, Poppo T. III. p. 12 genuina esse censuit, uncis tamen circumscripta exhibuit, Goellerus autem gravibus argumentis impugnavit. Sunt autem haec fere: (1) „Prima enuntiatio per tres optativos pendentes ex ὁπόσα continuatur, qui, cum nulla sententia principali inclusi sint, neque in rotunditatem periodi conformati, orationem languidam reddunt. [Verum quidem, sed etiam Thucydides saepe annectit principali sententiae plura membra; quamquam quod plane aequet non habeo.] (2) Verbis ὕβρει τὸ πλεον ἢ σωφροσύνη comparatio instituitur inepta. Ubi enim perpetrata sunt, qualla tunc Corcyrae, quid opus erat dicere, ea non temperanter patratas esse? [Quae hic et ad (3et 4) disputantur, verissima sunt, nisi licet ἀρχόμενοι iungere cum ὑπὸ τῶν τῆν τιμῶν παρασχόντων, ut sententia sit: quae facere soleant, qui iniurias ulciscantur illatas ab iis. a quibus insolentiore quam moderatiore imperio habiti ad vindictam provocati fuerint. Sic 3, 37. ἔποντας ἀρχόμενος. cf. cap. 103.] (3) Ἀρχόμενοι dixit respiciens, ut videtur, illa cap. 81. καὶ ἔδοξε μᾶλλον ἂν στασις, διότι ἐν τοῖς πρώτῃ ἐγένετο, porro illa cap. 85. οἱ μὲν οὖν κατὰ πόλιν Κερκυραῖοι τοιαύταις ὀργαῖς ταῖς πρώταις ἐν ἀλλήλους ἐχρήσαντο, quae verba prorsus praeter necessitatem adiecta essent, si quod tractamus caput genuinum esset. (4) Verba ὑπὸ — παρασχόντων non habent unde pendeant. (5) Verbum ἀνταρνομένοι non nisi semel apud Thucydidem 4, 19. legitur. [Ergo et probum est, nec potest quidquam inde confici.] (6) Deinde non minus absurda sunt illa πενίας τῆς εἰσθυσίας et διὰ πάθος, nam et quod consuetum est, facilius toleratur, neque causa fit novarum rerum quaerendarum, et quid verba διὰ πάθος sibi velint, velim mi-

hi aliquis explicet. [Sed nonnumquam tamen vincunt patientiam diuturna mala, quorum levamentum nullum ostenditur. διὰ πάθος accipi fortasse possit pro δι' ὀργῆς, perturbatione animi incitati, quamquam hoc voc. numquam sic utitur Thuc.] (7) Auctores seditionum ponit primo loco nescio quos ὕβρει ἀρχόμενος ἀνταρνομένους, secundo paupertatis exuendae cupidos, sed ἀπὸ ἰσού μάλιστα ἐπιόντας et hos postremos dicit ἀπαιδευσία ὀργῆς πλείστον ἐκφερομένους. At qualis contrariorum positio: μὴ ἐπὶ πλεονεξία ἀπὸ ἰσού διέ! Nam ἀπὸ ἰσού quidem nihil aliud in hoc nexu esse potest nisi vel paribus viribus, vel ex aequo, quibuscum quam conveniat ἢ ἀπαιδευσία ὀργῆς, intelligis. [Ἀπὸ ἰσού est ex aequo, sed aequitas dicitur superata ferocia inculti animi efferati. Non plus habere illi cupiebant, sed quod postulabant, efferata hominum humanitatis expertium libidine persequebantur.] (8) Profecto haec si cognita fuissent Dionysio, aut pro eo, quod verum est, i. e. pro spurii [supposititii] habuisset, aut Thucydides ἐκολιότητος exemplum ea ponere non neglexisset. [Ex iis, quae Dionys. p. 896. dicit, hoc parum certe colligas. Ἐκ πολλῶν ἐτι δυνάμενος παραδειγμάτων ποιῆσαι φανερόν ὅτι — ἀκριθεῶς τοῖς τοῖς, ἵνα μὴ περιετέρω τοῦ διοντος ἢ γραφῆ μοι προβῆ.] (9) Sequitur politici scilicet hominis γνωμολογία. Animadvertite primum genitivum absolutum ξυνταραχθέντος τοῦ βίου, quem excipit nominativus absolutus ἢ ἀνθρωπεία φύσις, quae verba sumpsit e Thuc. 1, 22., nisi sic malis, verbis καὶ τῶν νόμων ἀποδοσιν incipere. (10) Sed illud: εἰσθυσία καὶ παρὰ τοῦ νόμου ἀδικεῖν, et illa ἀσμένως ἐδήλωσαν ἀκρατῆς ὀργῆς οὐσα, i. e. vel adversus leges petere solita et libenter se impotentem irae esse manifestavit, qui a sano homine proferri potuisset iudices? [Καὶ illud, quod est ante τῶν νόμων abesse velis cum Poppo. Sed molesta sane loquacitas relinquitur in proximis, quam nemo defenderit. Etiam hoc quaeras, num Thucydides dicat ἐς τὸν καιρὸν τοῦτον pro κατὰ. — Ceterum τὸν προύχοντα intellexeris τὸν πλεονε-

ὑπὸ τῶν τὴν τιμωρίαν παρασχόντων οἱ ἀνταμυνόμενοι δρᾶσιαν, πενίας δὲ τῆς εἰσθυίας ἀπαλλαξείοντες τινες, μάλιστα δ' ἂν διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν, παρὰ δίκην γιγνώσκουσιν, οἳ τε μὴ ἐπὶ πλεονεξία, ἀπὸ ἴσου δὲ μάλιστα ἐπιόντες, ἀπαιδευσία ὀργῆς πλείστον ἰκφερόμενοι, ὡμῶς καὶ ἀπαραιτήτως ἐπέλθοιεν. ζυτταραχθέντος τε τοῦ βίου ἐς τὸν καιρὸν τοῦτον τῇ πόλει, καὶ τῶν νόμων κρατήσασα ἢ ἀνθρωπεύα φύσις, εἰσθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, ἀσμένῃ ἐδήλωσεν ἀκρατῆς μὲν ὀργῆς οὐσα, κρείστων δὲ τοῦ δικαίου, πολεμία δὲ τοῦ προύχοντος. οὐ γὰρ ἂν τοῦ τε ὀσίου τὸ τιμωρεῖσθαι προὔτιθισαν, τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν τὸ κερδαίνειν, ἐν ᾧ μὴ βλάπτουσιν ἰσχυρὴν εἶχε τὸ φθνεῖν. ἀξιοῦσι τε τοὺς κοινούς περὶ τῶν τοιούτων οἱ ἄνθρωποι νόμους, ἀφ' ὧν ἄπασιν ἕλπις ὑπόκειται σφαλῆσι κἄν αὐτοὺς διασώζεσθαι, ἐν ἄλλων τιμωρίαις προκαταλύειν, καὶ μὴ ὑπολείπεσθαι, εἴ ποτε ἄρα τις κινδυνεύσας τινὸς δεήσεται αὐτῶν.]

85. Οἱ μὲν οὖν κατὰ τὴν πόλιν Κερκυραῖοι τοιαύταις ὀργαῖς ταῖς πρώταις ἐς ἀλλήλους ἐχρήσαντο, καὶ ὁ Εὐρυμέδων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέκλευσαν ταῖς ναυσί. ὕστερον δὲ οἱ φεύγοντες τῶν Κερκυραίων, (διεσώθησαν γὰρ αὐτῶν ἐς πεντακοσίους,) τελεχὴ τε λαβόντες, ἃ ἦν ἐν τῇ ἠπειρῷ, ἐκράτουν τῆς πέραν οἰκείας γῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς ὀρμώμενοι ἐληίζοντο τοὺς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ πολλὰ ἔβλαπτον· καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς ἐγένετο ἐν τῇ πόλει. ἐπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαιμονα καὶ Κόρινθον περὶ καθόδου· καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπράσσετο, ὕστε-

προὔστα, qui superior in libera civitate est, h. l. sunt optimates.] (11) Deinde velim doceri, quinam sit ὁ προύχων, cui inimica dicitur humana natura. (12) In verbis οὐ γὰρ ἂν — τὸ φθνεῖν ineptus interpolator male intellectam formulam ἐν ᾧ, quae nihil aliud significare potest nisi dum, posuit pro εἰ μὴ. [Poppo I. 1. 246. alium locum affert 6, 55 fin., ubi ἐν ᾧ simili modo usurpatur. Vix teneas hanc formulae vim, ut sit pro nisi, per commixtionem duarum loquendi rationum, qua potuerit ἐν ᾧ μὴ dicere pro εἰ μὴ ἐν τῷ, ut 2, 44. τὸ δ' ἐπὶ τυχὸς, οἳ ἂν — λέχουσι.] (12) In postremis dicere velle videtur, violare talibus temporibus homines illas leges, quas si non violarent, sperare possent fore, ut salvi abirent, si quando ipsi hostibus succumbant. Ubi plane non habent verba περὶ τῶν τοιούτων, quae referantur. [Junge: ἀξιοῦσι οἱ ἄνθρ. προκαταλύειν τοὺς κοινούς νόμους τοὺς περὶ τῶν τοιούτων, ἀφ' ὧν ἄπασιν — διασώζεσθαι. Videtur igitur paullo latius dictum περὶ τῶν τοιούτ. pro το-

ούτους, quod prope κοινούς h. l. minus accommodatum videri poterat.] (13) Recens haec adiecta esse, probat etiam scholarum paucitas et grammaticorum silentium. — Equidem interna argumenta per se non satis valida esse arbitror ad hoc caput damnandum, sed cum externis Scholarum testimoniis coniuncta sufficere ea puto, ut Thucydidi hunc pannum abiudicemus. Fuerunt olim haud dubie plures, qui Thucydidem imitarentur, et per obscura et implicita verba eius indelem maxime referre sibi viderentur. Quod Cicero in Orat. c. 9 extr. declarat his verbis: „Huius (Thucydidis) nemo neque verborum neque sententiarum gravitatem imitatur: sed cum multa quaedam et hiantia locuti sunt, quae vel sine magistro facere potuerunt, germanos se putant esse Thucydidas.“ Similia reprehendit Lucianus: Quomodo hist. conscr. sit §. 29 sqq. et 49.

85. τῆς πέραν οἰκείας γῆς, i. e. τῆς ἐν ἠπειρῷ. Non enim insulam solum, sed etiam in continente adversa agros habebant Corcyraei.

ρον χρόνον πλοία και ἐπικούρους παρασκευασάμενοι διεβησαν ἐς τὴν νῆσον ἑξακόσιοι μάλιστα οἱ πάντες. και τὰ πλοία ἐμπροσθέντες, ὅπως ἀπρόνοια ἢ τοῦ ἄλλο τι ἢ κρατεῖν τῆς γῆς, ἀναβάντες ἐς τὸ ὄρος τὴν Ἰστώνην, τείχος ἐνοικοδομησάμενοι ἐφθειρον τοὺς ἐν τῇ πόλει, και τῆς γῆς ἐκράτουν.

86. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναὺς ἔστειλαν ἐς Σικελίαν, και Λάχητα τὸν Μελανώπου στρατηγὸν αὐτῶν και Χαροιάδην τὸν Εὐφιλήτου. οἱ γὰρ Συρακοῖοι και Λεοντῖνοι ἐς πόλεμον ἀλλήλοις καθέστασαν. ζύμμαχοι δὲ τοῖς μὲν Συρακοῖοις ἦσαν πλὴν Καμαριναίων αἱ ἄλλαι Λαριίδες πόλεις, αἵπερ και πρὸς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων τὸ πρῶτον ἀρχομένου τοῦ πολέμου ζυμμαχίαν ἐτάχθησαν, οὐ μόντοι ζυνεπολέμησάν γε· τοῖς δὲ Λεοντῖνοις αἱ Χαλκιδικαὶ πόλεις και Καμαρίνα. τῆς δὲ Ἰταλίας Λοκροὶ μὲν Συρακοῖων ἦσαν, Ῥηγῖνοι δὲ κατὰ τὸ ξυγγενὲς Λεοντῖνων. ἐς οὖν τὰς Ἀθήνας πέμφαντες οἱ τῶν Λεοντῖνων ζύμμαχοι, κατὰ τε παλαιὰν ζυμμαχίαν και ὅτι Ἴωνες ἦσαν, κείδουσι τοὺς Ἀθηναίους πέμψαι σφίσι ναῦς. ὑπὸ γὰρ τῶν Συρακοῖων τῆς τε γῆς εἰργοντο και τῆς θαλάσσης. και ἐπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι, τῆς μὲν οἰκειότητος προσάσει, βουλόμενοι δὲ μήτε σίτον ἐς τὴν Πελοπόννησον ἄγεσθαι αὐτόθεν, πρόπειράν τε ποιούμενοι, εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ὑποχέτρια γενέσθαι. καταστάντες οὖν ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας τὸν πόλεμον ἐκοιούντο μετὰ τῶν ζυμμάχων. και τὸ θῆρος ἐτελεύτα.

87. Τοῦ δ' ἐπιγυγνομένου χειμῶνος ἡ νόσος τὸ δεύτερον ἐπέπεσε τοῖς Ἀθηναίοις, ἐκλιπούσα μὲν οὐδένα χρόνον τὸ παντάπασιν, ἐγένετο δὲ τις ὁμοῦ διακωχῆ. παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὑστερον οὐκ ἔλασσον ἐνιαυτοῦ, τὸ δὲ πρότερον και δύο ἐτη· ὥστε Ἀθηναίων γε μὴ εἶναι ὅ τι μᾶλλον ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. τετρακοσίων γὰρ ὀπλιτῶν και τετρακισχιλίων οὐκ ἔλασσον ἀπέθανον ἐκ τῶν τάξεων και τριακοσίων ἱππέων, τοῦ δὲ ἄλλου ὄχλου ἀνεξέυρετος ἀριθμὸς. ἐγένοντο δὲ και οἱ πολλοὶ τότε σεισμοὶ τῆς γῆς, ἐν τε Ἀθήναις και ἐν Εὐβοίᾳ και ἐν Βοιωτοῖς, και μάλιστα ἐν Ὀρχομενῷ τῷ Βοιωτίῳ.

88. Καὶ οἱ μὲν ἐν Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι και Ῥηγῖνοι τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τριάνοντα ναοὶ στρατεύουσιν ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους καλσυμένας· θέρους γὰρ δι' ἀνδρῶν ἀδύνατα ἦν ἐπιστρατεύειν. νέμονται δὲ Λικαραῖοι αὐτάς, Κνιδῖων ἀποικοὶ ὄντες. οἰκοῦσι δ' ἐν μιᾷ τῶν νήσων οὐ μεγάλη, καλεῖται δὲ Λικάρᾳ· τὰς δὲ ἄλλας ἐκ ταύτης ὀρμάμενοι γεωργοῦσι, Λιδύμην και Στρογγύλην και Ἰερᾶν. νομίζουσι δὲ οἱ ἐκαίρη ἀνδρακοὶ, ἐν τῇ Ἰερᾷ ὡς ὁ Ἑφραϊστος χαλκεύει, ὅτι τὴν νύκτα

86. ἐς οὖν τὰς Ἀθήνας πέμφαντες. Uberius de hac legatione, in qua Gorgias ille Leontinus fuit, exponit Diodor. 12, 53.

ἐκ τῶν συντάξεων, τῶν πολεμικῶν δηλοῦσι [τῶν λεγομένων ἀλλαγῶν Βασ.], ubi quid sit ἀλλαγῶν nescio. Goeller. putat gravis armaturae milites, vel τοὺς ἐκ καταλόγου h. l. ἐκ τῶν τάξεων dici.

87. ἐκ τῶν τάξεων. Schol.

φαινεται πῦρ ἀναδιδούσα πολὺ καὶ τὴν ἡμέραν καπνόν. κείνται δὲ αἱ νῆσοι αὐταὶ κατὰ τὴν Σικελῶν καὶ Μεσσηνίων γῆν· ξύμμαχοι δ' ἦσαν Συρακοσίων. τεμόντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι τὴν γῆν, ὡς οὐ προσεχώρουν, ἀπέπλευσαν εἰς τὸ Ῥήγιον. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ πέμπτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυγγράφειν.

89. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι μέχρι μὲν τοῦ Ἰσθμοῦ ἦλθον ὡς εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλοῦντες, Ἀγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου ἡγουμένου, Λακεδαιμονίων βασιλέως· σεισμῶν δὲ γενομένων πολλῶν, ἀπετραύοντο πάλιν, καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολή. καὶ περὶ τούτους τοὺς χρόνους τῶν σεισμῶν κατεχόντων, τῆς Εὐβοίας ἐν Ὀροβίαις ἡ θάλασσα ἐπελθούσα ἀπὸ τῆς τότε οὖσης γῆς καὶ κυματωθεῖσα ἐπῆλθε τῆς πόλεως μέρος τι, καὶ τὸ μὲν κατέκλυσε, τὸ δ' ὑπενόστησε, καὶ θάλασσα νῦν ἔστι πρότερον οὖσα γῆ· καὶ ἀνθρώπους διέφθειρεν, ὅσοι μὴ ἐδύναντο φθῆναι πρὸς τὰ μετέωρα ἀναδραμόντες. καὶ περὶ Ἀταλάντην τὴν ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀποντιοῖς νῆσον παρακλησία γίνεσθαι ἐπέκλυσις, καὶ τοῦ τε φρουρίου τῶν Ἀθηναίων παρείλε, καὶ δύο νεῶν ἀνεικυσμένων τὴν ἑτέραν κατέαξεν. ἐγένετο δὲ καὶ ἐν Πεπαρήθῳ κύματος ἐπαναχώρησις τις, οὐ μέντοι ἐπέκλυσέ γε· καὶ σεισμός τοῦ τείλους τι κατέβαλε καὶ τὸ Πρωτανεῖον καὶ ἄλλας οἰκίας ὀλίγας. αἴτιον δ' ἔγωγε νομίζω τοῦ τοιοῦτου ἢ ἰσχυρότατος ὁ σεισμός ἐγένετο, κατὰ τοῦτο ἀποστέλλειν τε τὴν θάλασσαν, καὶ ἐξαπίνης πάλιν ἐπισπωμένην βιαιότερον τὴν ἐπέκλυσιν ποιεῖν· ἄνευ δὲ σεισμοῦ οὐκ ἂν μοι δοκεῖ τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι γενέσθαι.

90. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐπολέμων μὲν καὶ ἄλλοι, ὡς ἐκάστοις ξυνέβαινε, ἐν τῇ Σικελίᾳ, καὶ αὐτοὶ οἱ Σικελιώται ἐπ' ἀλλήλους στρατεύοντες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ξὺν τοῖς σφετέροις ξυμμάχοις· ἃ δὲ λόγου μάλιστα ἄξια ἢ μετὰ τῶν Ἀθηναίων οἱ ξύμμαχοι ἐπραξαν, ἢ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ ἀντιπολέμιοι, τούτων μνησθήσομαι. Χαροιάδου γὰρ ἤδη τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ τεθνήκοντος ὑπὸ Συρακοσίων πολέμῳ, Λάγης ἄκασαν ἔχων τῶν νεῶν τὴν ἀρχὴν ἐστράτευσε μετὰ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ Μυλᾶς τὰς τῶν Μεσσηνίων. ἔτυχον δὲ δύο φυλαὶ ἐν ταῖς Μυλαῖς τῶν Μεσσηνίων φρουροῦσαι, καὶ τινα καὶ ἐνίδραν πεποιημέναι τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τοὺς τε ἐκ τῆς ἐνίδρας τρέκουσι, καὶ διαφθείρουσι πολλοὺς, καὶ τῷ ἐρύματι προσβαλόντες ἠνάγκασαν ὁμολογῆσαι τὴν τε ἀρόπολιν παραδοῦναι, καὶ ἐπὶ Μεσσήνην ξυστρατεύ-

89. ἐπελθούσα. Coniect legendum ἐπανελθούσα, quemadmodum Schol. videtur legisse. Idem panlo inferius dicitur ἐπαναχώρησις. Interpunctionem correxit Porpo. Vulgo enim comma ponitur post Ὀροβίαις. — τὸ μὲν κατέκλυσε. Recte Schol. καὶ τὸ μὲν κύμα, φησι, κατέκλυσε τὴν

γῆν, τὸ δὲ μέρος τῆς γῆς ἐκείνο ὑπενόστησε καὶ ὑποκαθέσθη καὶ τακινότερον ἐγένετο.

πάλιν ἐπισπωμένην. Hoc participium, relatum ad θάλασσαν, quod modo obiectum erat verbi ἀποστέλλειν, fit subiectum infinitivi ποιεῖν. Schollastae haeserunt in h. l.

ται. καὶ μετὰ τοῦτο ἐπειθόντων οἱ Μεσσηνῖοι τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμαχῶν προσεχώρησαν καὶ αὐτοὶ, ὁμήρους τε δόντες καὶ τὰ ἄλλα πιστὰ παρασχομένοι.

91. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οἱ Ἀθηναῖοι τριάκοντα μὲν ναῦς ἔστειλαν περὶ Πελοπόννησον, ὧν ἑστρατήγει Δημοσθένης τε ὁ Ἀλικσθένους καὶ Προκλῆς ὁ Θεοδώρου, ἐξήκοντα δὲ ἐς Μῆλον καὶ διςχιλλοὺς ὀπλίτας· ἑστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου. τοὺς γὰρ Μηλίους ὄντας νησιώτας, καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν οὐδὲ ἐς τὸ αὐτῶν ξυμμαχικὸν ἵεναι, ἐβούλοντο προσαγαγῆσθαι. ὥς δὲ αὐτοῖς, δρομύνης τῆς γῆς, οὐ προσεχώρουν, ἄραντες ἐκ τῆς Μήλου αὐτοὶ μὲν ἔκλευσαν ἐς Ὠρωπὸν τῆς πέραν γῆς, ὑπὸ νύκτα δὲ σχόντες εὐθύς ἐπορεύοντο οἱ ὀπλίται ἀπὸ τῶν νεῶν περὶ ἐς Τανάγραν τῆς Βοιωτίας· οἱ δὲ ἐκ τῆς πόλεως κανθημεῖ Ἀθηναῖοι, Ἴπκονίκου τε τοῦ Καλλίου στρατηγούντος καὶ Εὐρυμέδοντος τοῦ Θουκλέους, ἐκὸ σημεῖου ἐς τὸ αὐτὸ κατὰ γῆν ἀπήντων. καὶ στρατοπεδεύσαντες ταύτην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ Τανάγρα ἐδήουν καὶ ἐνηλίσσαντο· καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐπεξεληδύντας τῶν Ταναγραίων καὶ Θηβαίων τινὰς προσβεβηθηκότας, καὶ ὄπλα λαβόντες καὶ τροχαιὸν στήσαντες, ἀνεχώρησαν, οἱ μὲν ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ παραπλεύσας ὁ Νικίας ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ τῆς Λοκρίδος τὰ ἐπιθαλάσσια ἔταμε, καὶ ἀνεχώρησεν ἐπ' οἴκου.

92. Ἐπὶ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίᾳ ἀποικίαν καθίσταντο, ἀπὸ τοιαύτης γνώμης. Μηλιῆς οἱ ξύμπαντες εἰσὶ μίση, Παράλιοι, Ἴσθης, Τραχίνιοι· τούτων δὲ οἱ Τραχίνιοι πολλὴν ἐφθαρμένοι ὑπὸ Οἰταίων ὁμόρων ὄντων, τὸ πρῶτον μελλήσαντες Ἀθηναίους προσθεῖναι σφᾶς αὐτούς, δειδαντες δὲ μὴ οὐ σφίσι πιστοὶ ᾄσι, εἰμπούσι ἐς Λακεδαίμονα, ἐλόμενοι προσβεντήν Τισαμενόν. βνεπροσβενύοντο δὲ αὐτοῖς καὶ Ἰωρῆς, ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν αὐτῶν δεόμενοι· ὑπὸ γὰρ τῶν Οἰταίων καὶ αὐτοὶ ἐφθείροντο. ἀκούσαντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι γνώμην ἔχον τὴν ἀποικίαν ἐκπέμπειν, τοῖς τε Τραχινίοις βουλόμενοι καὶ τοῖς Ἰωρῆσιν τιμωρεῖν, καὶ ἅμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου καλῶς αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις καθίστασθαι· ἐπὶ τε γὰρ τῇ Εὐβοίᾳ ναυτικὸν παρασκευασθῆναι ἂν, ὥστ' ἐκ βραχέως τὴν διάβασιν γίνεσθαι, τῆς τε ἐπὶ Θράκης παρόδου χρησίμως ἔχειν. τό τε ξύμπαν ἔωρηντο τὸ χωρίον κίττειν. πρῶτον μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπήρουντο· κελεύοντος δὲ, ἐξέπεμφαν τοὺς οἰκήτορας αὐτῶν τε καὶ τῶν περιούκων· καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὸν βουλόμενον ἐκέλευον ἐπεσθαι, πλὴν Ἰώνων καὶ Ἀχαιῶν καὶ ἔστιν ἄν ἄλλων ἔθνων. οἰκισταὶ δὲ τρεῖς Λακεδαιμονίων ἠγήσαντο, Λέων καὶ Ἀλκίδας καὶ Λαμάγων. καταστάντες δὲ ἐτείχισαν τὴν πόλιν ἐκ καινῆς, ἣ νῦν Ἡράκλεια καλεῖται, ἀπέχουσα Θερμοπυλαίων σταδίους μάλιστα τεσσαράκον-

92. καὶ ἅμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους — καθίστασθαι. De hac constructione adverbii cum genit. vid. ad 1, 36.

τα, τῆς δὲ θαλάσσης εἰκοσι. νεώριά τε παρεσκευάζοντο, κ' ἤρξαντο κατὰ Θερμοπύλας, κατ' αὐτὸ τὸ στενόν, ὅπως εὐφ' λακτα αὐτοῖς εἴη.

93. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, τῆς πόλεως ταύτης ξυνοικιζομένη τὸ πρῶτον ἔδεισαν τε, καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ Εὐβοίᾳ μάλιστα καθίστασθαι, ὅτι βραχύς ἐστιν ὁ διάπλους πρὸς τὸ Κήριαι τῆς Εὐβοίας· ἔπειτα μέντοι παρὰ δόξαν αὐτοῖς ἀπέβη, οὐ γὰρ ἐγένετο ἀπ' αὐτῆς δευτὸν οὐδέν. αἴτιον δὲ ἦν· οἱ τε Θεσσαλὸν ἐν δυνάμει ὄντες τῶν ταύτη χωρίων, καὶ ἄν' ἐπὶ τῇ γῆ ἐκζέτο, φοβούμενοι μὴ σφίσι μεγάλη ἰσχυρὴ παροικῶσιν, ἐφθίρον, καὶ διὰ παντός ἐπολέμουν ἀνθρώποις νεοκαταστάτοι ἕως ἐξετράχασαν γενόμενους τὸ πρῶτον καὶ κίνου πολλοῦ πᾶς γάρ τις, Λακεδαιμονίων οἰκισόντων, θαρσαλέως ἦει, ββαῖον νομίζων τὴν πόλιν. οὐ μέντοι ἤμιστα οἱ ἄρχοντες α τῶν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ ἀφικνούμενοι τὰ πράγματα· ἐφθίρον, καὶ ἐς ὀλιγανθρωπίαν κατέστησαν, ἐφοβήσαντο τοὺς πολλοὺς, χαλεπῶς τε καὶ ἔστιν ἄ οὐ καλῶς ἐξηγουμένο ὡς τε ῥῆον ἤδη αὐτῶν οἱ πρόσκοικοι ἐπεκράτου.

94. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐν τῇ Μήλῳ οἱ Ἀθηναῖοι κατεῖχοντο, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τρι κοντα νεῶν Ἀθηναῖοι περὶ Πελοπόννησον ὄντες πρῶτον Ἑλλομένῳ τῆς Λευκαδίας φρουρούς τινας λογήσαντες διέφθιραν, ἔπειτα ὕστερον ἐπὶ Λευκάδα μείζονι στόλῳ ἦλθον, Ἀκα νᾶσι τε πᾶσιν, οἱ πανδήμει πλὴν Οἰνιαδῶν ξυνέσποντο, κ Ζακυνθίοις καὶ Κεφαλλῆσι καὶ Κερκυραίων πεντεκαίδεκα νε σί. καὶ οἱ μὲν Λευκάδιοι, τῆς τε ἕξω γῆς θηουμένης καὶ τ ἐντός τοῦ Ἰσθμοῦ, ἐν ἧ καὶ ἡ Λευκάς ἐστι καὶ τὸ ἱερὸν τ' Ἀπόλλωνος, κλήθει βιαζόμενοι ἠσύχατον· οἱ δὲ Ἀκαρναν ἤλιον Δημοσθένην τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων ἀποτειχίσαν αὐτοὺς, νομίζοντες ῥαδίως τ' ἂν ἐκπολιορκῆσαι, πόλεως ἂν σφίσι πολεμίας ἀκαλλαγῆναι. Δημοσθένης δ' ἀναπέδεται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπὸ Μεσσηνίων ὡς καλὸν αὐτὸν στρατιᾶς τοσαύτης ξυνειλεγμένης, Αἰτωλοῖς ἐπιπέσει, Να κάκτω τε πολεμοῖς οὔσι, καὶ ἦν κρατήση αὐτῶν, ῥαδίως κ τὸ ἕλλο ἠπειρωτικὸν τὸ ταύτη Ἀθηναίοις προσκοιήσει. γὰρ ἔθνος μέγα μὲν εἶναι τὸ τῶν Αἰτωλῶν καὶ μάχιμον, ο κούν δὲ κατὰ κάμας ἀτειχίστους, καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ, κ σκευῆ ψιλῆ χρώμενον, οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον, πρὶν ξυμβῆθῆσαι, καταστραφῆναι. ἐπιχειρεῖν δ' ἐκέλευον πρῶτον μὲ Ἀποδάτοις, ἔπειτα δὲ Ὀφιονεύσι, καὶ μετὰ τούτους Εὐρυμ σιν (ὅπερ μέγιστον μέρος ἐστὶ τῶν Αἰτωλῶν· ἀγνωστότατ δὲ γλῶσσαν καὶ ὠμοφάγοι εἰσὶν, ὡς λέγονται) τούτων γὰ ληφθέντων, ῥαδίως καὶ τἄλλα προσχωρήσειν.

95. Ὁ δὲ τῶν Μεσσηνίων χάριτι πεισθεῖς, καὶ μάλιστα νομίσας ἄνευ τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως τοῖς ἠπειρωτάτ ξυμμάχοις μετὰ τῶν Αἰτωλῶν δύνασθαι ἂν κατὰ γῆν ἔλδει

94. προσκοιήσειν, subaudi λεγόντων ex ἀναπέδεται ὑπὸ Μεσσηνίω

καὶ Βοιωτοὺς διὰ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐς Κυτίνιον τὸ Λωρικόν, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν Παρνασσόν, ἕως καταβαλῆ ἐς Φωκίας, οἱ προθύμως ἐδόκουν κατὰ τὴν Ἀθηναίων αἰεὶ ποτε φιλλαν εὐστρατεῦσιν, ἢ κἂν βλαβερὰ προσαχθῆναι· (καὶ Φωκεῦσιν ἤδη ὄμορος ἢ Βοιωτία ἐστίν·) — ἄρας οὖν ξύμπαντι τῷ στρατεύματι ἀπὸ τῆς Λευκάδος, ἀκόντων [τῶν] Ἀκαρνάνων, παρεκλυσεύεν ἐς Σόλλιον. κοινώσας δὲ τὴν ἐκίνοϊαν τοῖς Ἀκαρνᾶσιν, ὡς οὐ προσεδέξαντο διὰ τῆς Λευκάδος τὴν οὐ περιτείχιαν, αὐτὸς τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, Κεφαλλῆσι καὶ Μεσσηνίοις καὶ Ζακυνθίοις καὶ Ἀθηναίων τριακοσίοις τοῖς ἐπιβάταις τῶν σφετέρων νεῶν, (αἱ γὰρ πεντεκαίδεκα τῶν Κερκυραίων ἀπῆλθον τῆς,) ἐστράτευσεν ἐκ Ἀιτωλοῦς. ὠρμαῖο δὲ ἐξ Οἰνεῶνος τῆς Λοκρίδος. οἱ δὲ Ὀζόλαι οὗτοι Λοκροὶ ξύμμαχοι ἦσαν, καὶ βίαι αὐτοὺς κανστρατιᾷ ἀπαντῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὴν μεσογίαν. ὄντες γὰρ ὄμοροι τοῖς Αἰτωλοῖς καὶ ὁμόσκηνοι μερῆλη ἀφ᾽ ἑλπίαι ἐδόκουν εἶναι εὐστρατεῦντες, μάχης τε ἐμπειρία τῆς ἐκείνων, καὶ χωρίων.

96. Ἀντισάμενος δὲ τῷ στρατῷ ἐν τοῦ Διὸς τοῦ Νεμείου τῷ ἱερῷ, ἐν ᾧ Ἡελοδος ὁ ποιητὴς λέγεται ὑπὸ τῶν ταύτη ἀποθανεῖν, χρησθὲν αὐτῷ ἐν Νεμείᾳ τοῦτο παθεῖν, ἅμα τῇ ἐπ' ἄρας ἐπορεύετο ἐς τὴν Αἰτωλίαν. καὶ αἰρεῖ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ Ποιδανίαν, καὶ τῇ δευτέρᾳ Κροκύλειον, καὶ τῇ τρίτῃ Τέληρον· ἔμπρὸς τε αὐτοῦ, καὶ τὴν λείαν ἐς Εὐπάλιον τῆς Λοκρίδος ἀπέκემψε. τὴν γὰρ γνώμην εἶχε, τὰ ἄλλα καταστρεφάμενος οὕτως ἐπὶ Ὀφιονέας, εἰ μὴ βούλοιντο ξυγχορεῖν, ἐς Ναύκαμπον ἐπαναχωρήσας, στρατεῦσαι ὕστερον. τοὺς δὲ Αἰτωλοὺς ὑπὲρ ἐλάττανεν αὐτῇ ἢ παρασκευῇ, οὕτε ὅτε τὸ πρῶτον ἐπεβουλεύετο, ἐπειδὴ τε ὁ στρατὸς ἐξεβεβλήκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθουν πάντες· ὥστε καὶ οἱ ἔσχατοι Ὀφιονέων, οἱ πρὸς τὸν Μηλιακὸν κόλπον καθήκοντες, Βωμητῆς καὶ Καλλιτῆς ἐβοήθησαν.

97. Τῷ δὲ Δημοσθένει τοιόνδε τι οἱ Μεσσηνιοὶ παρήτουν, ὅπερ καὶ τὸ πρῶτον· ἀναδιδάσκοντες αὐτὸν τῶν Αἰτωλῶν ὡς εἴη ῥαδίᾳ ἢ αἰρεσίς, εἶναι ἐκέλευον ὅτι τάχιστα ἐπὶ τὰς κώμας, καὶ μὴ μένειν ἕως ἂν ξύμπαντες ἀθροισθέντες ἀντιτάξωνται, τὴν δ' ἐν ποσὶν αἰεὶ πειραῶσθαι αἰρεῖν. ὁ δὲ τοῦτοίς τε πεισθεὶς καὶ τῇ τύχῃ ἐλπίας, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ ἦν ἀποκωλύετο, τοὺς Λοκροὺς οὐκ ἀναμίνας, οὓς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι, (ψιλῶν γὰρ ἀκοντιστῶν ἐνδεής ἦν μάλιστα,) ἐχώρει ἐπὶ Ἀγλιτίον, καὶ κατὰ κράτος αἰρεῖ ἐπιών. ὑπέφενγον γὰρ οἱ ἀνθωποὶ, καὶ ἐκάθηγον ἐπὶ τῶν λόφων τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως· ἦν γὰρ ἐφ' ὑψηλῶν χωρίων, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὀγδοήκοντα σταδίους μάλιστα. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ (βεβοηθηκότες γὰρ ἤδη ἦσαν ἐπὶ τὸ Ἀγλιτίον,) προσέβαλλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις, καταθέοντες ἀπὸ τῶν λόφων ἄλλοι ἄλλοθεν, καὶ

95. ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν Παρνασσόν. Vulgo legitur ἔχον. Ex It. Vat. Bekk. primus recepit ἔχων. — De-

infinitivo praesentis εὐστρατεῦσιν cf. dicta ad 1, 127. Poppo l. 1. p. 154. et 158.

ἐσηκόντιζον· καὶ ὅτε μὲν ἐπλοὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον ὑπεχώρουν, ἀναχωροῦσι δὲ ἐπέκειντο· καὶ ἦν ἐπὶ πολὺ τοῖς αὐτῇ ἢ μάχῃ, διαΐξις τε καὶ ὑπαγωγαί, ἐν οἷς ἀμφοτέρου ἡσσοὺς ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι.

98. Μέχρι μὲν οὖν οἱ τοξόται εἶχον τε τὰ βέλη αὐτοῖς καὶ οἰοί τε ἦσαν χρῆσθαι, οἱ δὲ ἀντεῖχον· τοξενόμενοι γὰρ οἱ Αἰτωλοὶ, ἄνθρωποι ψιλοὶ, ἀνεστέλλοντο· ἐπαίδῃ δὲ τοῦ τοξάρχου ἀποθανόντος, οὗτοι διεσκαδάσθησαν, καὶ αὐτοὶ ἐκ μὴκεσαν καὶ ἐπὶ πολὺ τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι, οἳ τε Αἰτωλοὶ ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον, οὕτω δὲ τραπούμενοι ἔφηνον καὶ ἐσπίπτοντες ἕς τε χαράδρας ἀνεκβάτους καὶ χωρία, ὧν οὐκ ἦσαν ἔμπειροι, διεφθείροντο. καὶ γὰρ ὁ ἡγεμῶν αὐτοῦ τῶν ὀδῶν, Χρόμων ὁ Μεσσήνιος, ἐτύγχανε τσθνηκῶς. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ ἐσακοντίζοντες πολλοὺς μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ τροπῇ κατὰ πόδας αἰρούντες, ἄνθρωποι ποδώκες καὶ ψιλοὶ, διεφθείροντοὺς δὲ κλειούς, τῶν ὀδῶν ἀμαρτάνοντας καὶ ἕς τὴν ὕλην ἐσφερομένους, ὅθεν διέξοδοι οὐκ ἦσαν, πῦρ κομισάμενο περιεπίπρασαν. πᾶσά τε ἰδέα κατέστη τῆς φυγῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ἀθηναίων, μόλις τε ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὸν Οἰνεῶνα τῆς Λοκρίδος, ὅθεν περὶ καὶ ὠρηθήσαν, οἱ περιγενόμενοι κατέφυγον. ἀπέθανον δὲ τῶν τε ξυμμάχων πολλοὶ καὶ αὐτῶν Ἀθηναίων ὀπλίται περὶ εἰκοσι μάλιστα καὶ ἑκατόν· τοσοῦτοι μὲν τὸ πλῆθος, καὶ ἡλικία ἢ αὐτῇ· οὗτοι βέλτιστοι δὲ ἄνδρες ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἐκ τῆς Ἀθηναίων πόλεως διαφθάρθησαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἕτερος στρατηγὸς Προκλῆς. τοὺς δὲ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελόμενοι παρὰ τῶν Αἰτωλῶν, καὶ ἀναχωρήσαντες ἕς Ναύπακτον, ὕστερον ἕς τὰ Ἀθήνας ταῖς ναυσὶν ἐκομισθῆσαν. Δημοσθένης δὲ περὶ Ναύπακτον καὶ τὰ χωρία αὐτὰ υπελείφθη, τοῖς πεπραγμένοις φεβούμενος τοὺς Ἀθηναίους.

99. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ οἱ περὶ Σικελίαν Ἀθηναῖοι, πλεύσαντες ἕς τὴν Λοκρίδα, ἐν ἀποβάσει τέ τις τοὺς προσβοηθήσαντας Λοκρῶν ἐκράτησαν, καὶ περιπόλαια αἰρούσιν ὃ ἦν ἐπὶ τῷ Ἀλφειῷ ποταμῷ.

100. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Αἰτωλοὶ, προκέμψαντες πρότερον ἕς τε Κόρινθον καὶ ἕς Λακεδαίμονα πρέσβεις, Τόλοφόν τε τὸν Ὀφιονέα καὶ Βοριάδην τὸν Εὐρύτῆνα καὶ Τίσανδρον τὸν Ἀπόδωτον, κείθουσιν ὥστε σφίσι κέμψαι στρατιάν ἐκ

98. οἱ τοξόται εἶχον τε τὰ βέλη αὐτοῖς. Pronomen cum οἱ τοξόται ita nectatur, ut sit pro αὐτῶν, ipsorum sagittarii. — τὰ βέλη, i. e. ea tela, quibus uti solebant, ne articulum abesse malis. — οἱ δὲ cum Bekk. ex Cass. Aug. Pal. It. Reg. dedimus pro οἷς. Cf. 1, 11. 2, 46. 65. Mox οὔτοι sunt τοξόται, qui erant in Atheniensium exercitu; αὐτοὶ autem Athenienses ipsi.

καὶ ἐπὶ πολὺ. καὶ, a Poppon olim impugnatum, a Bekk. unciis inclusum, defendit Krüger. l. 1. p. 274. docens ubi adverbis quantitatis comitetur, veluti in καὶ μάλα, καὶ πάντ' intendendi vim habere istam partem lam. Sic c. 93. καὶ πάντ' κάλλους.

τῷ στρατοπέδῳ. Sic Valla videtur legisse. Codices τῶν στρατοπέδων.

Ναύπακτον διὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγὴν. καὶ ἐξέπεσαν Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸ φθινόπωρον τρισεπίλους ὀπλίτας τῶν ἑυμάχων. τούτων ἦσαν πεντακόσιοι ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Τραχίνοι πόλεως, τότε νοστικίστου οὔσης· Σπαρτιάτης δ' ἤρχεν Εὐρύλοχος τῆς στρατιᾶς, καὶ ξυνηκολούθουν αὐτῷ Μακάριος καὶ Μενεδαῖος οἱ Σπαρτιάται.

101. Συλλεγέντος δὲ τοῦ στρατεύματος ἐς Δελφοὺς, ἐπεκηροκένετο Εὐρύλοχος Λοκροῖς τοῖς Ὀξόλαις. διὰ τούτων γὰρ ἡ ὁδὸς ἦν ἐς Ναύπακτον, καὶ ἅμα τῶν Ἀθηναίων ἐβούλετο ἀποστῆσαι αὐτούς. ξυνέπρασσον δὲ μάλιστα αὐτῷ τῶν Λοκρῶν Ἀμφισσῆς, διὰ τὸ τῶν Φωκίων ἔχθος δεδιότες· καὶ αὐτοὶ πρῶτον δόντες ὀμήρους καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι, φοβούμενος τὸν ἐπίοντα στρατόν· πρῶτον μὲν οὖν τοὺς ὄμορους αὐτοῖς Μυονέας, (ταύτη γὰρ δυσεσβολάτατος ἢ Λοκρῆς,) ἔπειτα Ἰκτιάς καὶ Μεσοβαλούς καὶ Τριταίεας καὶ Χαλαίους καὶ Τολοφανίους καὶ Ἡσσίους καὶ Οἰανθέας. οὗτοι καὶ ξυνεστράτευον πάντες. Ὀλπαιοὶ δὲ ὀμήρους μὲν ἔδωσαν, ἠκολούθουν δὲ οὐ· καὶ Ταῖοι οὐκ ἔδωσαν ὀμήρους, πρὶν αὐτῶν εἶλον κάμην, Πόλιον ὄνομα ἔχουσαν.

102. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκευάσθη πάντα, καὶ τοὺς ὀμήρους κατέθετο ἐς Κυντίμιον τὸ Δωρικόν, ἐχώρει τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ναύπακτον διὰ τῶν Λοκρῶν, καὶ πορευόμενος Οἰνεῶνα αἰρεῖ πύργον καὶ Εὐπάλιον· οὐ γὰρ προσεχώρησαν. γενόμενοι δ' ἐν τῇ Ναυπακτίᾳ, καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἅμα ἤδη προσβεβοηθηκότες, ἔθρονον τὴν γῆν, καὶ τὸ προάστειον, ἀτείχιστον ὄν, εἶλον. ἐπὶ τῇ Μολύκρειον ἐλθόντες, τὴν Κορινθίαν μὲν ἀποικίαν, Ἀθηναίων δὲ ὑπήκοον, αἰροῦσι. Δημοσθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος, (ἐτι μὲν ἐτύγγανεν ὦν μετὰ τὰ ἐκ τῆς Αἰτωλίας περὶ Ναύπακτον,) προαποθόμενος τοῦ στρατοῦ, καὶ δείσας περὶ αὐτῆς, ἐλθὼν κίθει Ἀκαρονάνας χαλεπῶς, διὰ τὴν ἐκ τῆς Δευκάδος ἀναχώρησιν, βοηθῆσαι Ναυπάκτῳ. καὶ πέμποσιν μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῶν τῶν χίλους ὀπλίτας, οἱ ἐσελθόντες περιεποίησαν τὸ χωρίον· αὐτὸν γὰρ ἦν μὴ, μεγάλου ὄντος τοῦ τείχους, ὀλίγων δὲ τῶν μυνομένων, οὐκ ἀντίσχωσιν. Εὐρύλοχος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὡς ἤσθοντο τὴν στρατιάν ἐσεληλυθυῖαν καὶ ἀδύνατον ὄν τὴν πόλιν βία εἶλιν, ἀνεχώρησαν, οὐκ ἐπὶ Πελοποννήσου, ἀλλ' ἐς τὴν Αἰολίδα, τὴν νῦν καλουμένην Καλυδῶνα, καὶ Πευρῶνα, καὶ ἐς τὰ ταύτη χωρία, καὶ ἐς Πρόσχιον τῆς Αἰωλίας. οἱ γὰρ Ἀμφρακιῶται ἐλθόντες πρὸς αὐτοὺς πείδουσιν ὅτι μετὰ σφῶν ἄρχει τὸ Ἀμφιλοχικῶ καὶ Ἀμφιλοχία τῇ ἡγεῖται εἶναι, καὶ Ἀκαρονάνα ἅμα, λέγοντες ὅτι, ἦν τούτων κρατήσασθαι, πᾶν τὸ ἠπειρωτικὸν Λακεδαιμονίου ἐυμάχων κτεσθῆξει. καὶ ὁ μὲν Εὐρύλοχος κεισθεῖς καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς πρὸς ἡσύχαζε τῷ στρατῷ περὶ τοὺς χώρους τούτους, ἕως τοῖς

102. ἐς τὴν Αἰολίδα. Alii re- Poppe I. 2. p. 162. cui Calydonia
onem, alii urbem intelligunt. Cf. urbis antiquus nomen videtur de-
beocrit. 1, 56. ibique Schol. gaari.

λαβόμενοι δὲ τοῦ Θυάμου ὄρους, ὃ ἔστιν ἀγροίκον, ἐχώροι δι' αὐτοῦ, καὶ κατέβησαν εἰς τὴν Ἀργεῖαν νυκτὸς ἤδη· καὶ διεξελθόντες μεταξὺ τῆς τε Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κρναῖς Ἀκαρνανῶν φυλακῆς ἔλαθον, καὶ προσέμιξαν τοῖς Ὀλκαῖς Ἀμπρακισιαῖς.

107. Γενόμενοι δὲ ἄνθρωποι ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καθίζουσιν εἰς τὴν Μητρόπολιν καλουμένην, καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντ' Ἀθηναῖοι δὲ ταῖς εἰκοσὶ ναυσὶν οὐ πολλῶ ὕστερον παραγίγνεται εἰς τὸν Ἀμπρακικὸν [κόλπον], βοηθοῦντες τοῖς Ἀργείοις καὶ Δημοσθένους Μεσσηνίων μὲν ἔχων διακοσίους ὀπλίτας, ἐξί κοντα δὲ τοξότας Ἀθηναίων. καὶ αἱ μὲν νῆες περὶ τὰς Ὀλκῆς τὸν λόφον ἐκ θαλάσσης ἐφώρουν· οἱ δὲ Ἀκαρνανεὶς καὶ Ἀμφιλόχων ὄλχοι, (οἱ γὰρ πλείους ὑπὸ Ἀμπρακισιῶν βία κατέχοντο,) εἰς τὸ Ἄργος ἤδη ξυνηληλυθότες παρεσκευάζοντο ἀμαχοῦμενοι τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἡγεμόνα τοῦ παντὸς ξυμμαχοῦ αἰροῦνται Δημοσθένην μετὰ τῶν σφετέρων στρατηγῶν. δὲ προσαγαῶν ἐγγὺς τῆς Ὀλκῆς ἐστρατοπεδεύσατο· χαράδρ' αὐτοῦς μεγάλη διεῖργε. καὶ ἡμέρας μὲν πέντε ἠδύχαζον, τὴν δὲ ἕκτην ἐτάσσοντο ἀμφοτέρωθεν ὡς εἰς μάχην. καὶ (μείζον γὰρ ἐγένετο, καὶ περιέσχε τὸ τῶν Πελοποννησίων στρατόπεδον,) Δημοσθένης δειδὼς μὴ κυκλωθῆναι, λοχίζει εἰς ὁδὸν τινα κοίλην καὶ λοχμάδην ὀπλίτας καὶ ψιλοῦς, ξυναμφοτέρωθεν εἰς τετρακοσίους, ὅπως κατὰ τὸ ὑπερέχον τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυνοδίᾳ αὐτῇ ἐξανασταίντες οὗτοι κατὰ νότον γίγνωνται. ἐπεὶ δὲ παρεσκευάσθη ἀμφοτέρωθεν, ἦσαν εἰς χεῖρας, Δημοσθένης μὲν τὸ δεξιὸν κέρασ ἔχων μετὰ Μεσσηνίων καὶ Ἀθηναίων ὀλίγων· τὸ δὲ ἄλλο Ἀκαρνανεὶς ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι ἐπέειχον, καὶ Ἀμφιλόχων οἱ παρόντες ἀκοντισταί. Πελοποννησῖοι δὲ καὶ Ἀμπρακισιαῖς ἀναμιξὶ τεταγμένοι. πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ ἐν τῷ εὐώνυμῳ μᾶλλον, καὶ οὐ τὸ κέρασ ἄκρον ἔχοντες, ἀθροίσθησαν· ἀλλ' Εὐρύλοχος ἔσχατον εἶχε τὸ εὐώνυμον καὶ οἱ μὲν αὐτοῦ, κατὰ Μεσσηνίους καὶ Δημοσθένην.

108. Ὡς δ' ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες περιέσχον τῷ κέρασι Πελοποννησῖοι, καὶ ἐκυκλούντο τὸ δεξιὸν τῶν ἐναντίων, καὶ ἐπὶ τῆς ἐνέδρας Ἀκαρνανεὶς ἐπιγεγόμενοι αὐτοῖς κατὰ νότον προσπίπτουσί τε καὶ τρέπουσιν, ὥστε μὴτε εἰς ἀλήκην ὑπομῆσαι, φοβηθέντας τε εἰς φυγὴν καὶ τὸ πλεόν τοῦ στρατεύματος κατὰστήσαι· ἐπειδὴ γὰρ εἶδον τὸ κατ' Εὐρύλοχον, καὶ ὃ κράτιστον ἦν, διαφθειρόμενον, πολλῶ μᾶλλον ἐφοβοῦντο. καὶ οἱ Μεσσηνῖοι ὄντες ταύτῃ μετὰ τοῦ Δημοσθένους, τὸ πολὺ τοῦ

106. ἀγροίκον. Valgo ἀγροίκον. Αἰτιασθῆναι: Ἀγροίκος καὶ ἀγροίκος διαφθόροι· προπρίασθῆναι μὲν γὰρ ὁ, ἐν ἀγρῷ κατοικῶν, προπαροξυτονως δὲ ὁ σκαιὸς τοὺς τρόπους. Consentiant codd. optimi Cass. Aug. Pal. Vat. Reg. cum Mosq.

107. ὑπὸ Ἀμπρακ. βία κατέχοντο, aut domi, quia hostes fines

eorum transgressi erant, aut Ambra-
ciae tamquam obviae. Haec praesta
propter vec. βία. Vid. infra ad c. 114
Mox περὶ εἶσχε Schol. ὑπερέειπε.

ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι, pro
se quisque collocati, ex ordine singu-
lorum populorum; cuius contrarium est
sequens ἀναμιξί.

ἔργου ἐξῆλθον. οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ πρὸς τὸ Ἄργος ἀπεδίωξαν· καὶ γὰρ μαχημώτατοι τῶν περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία τυγχάνουσιν ὄντες. ἐπαναχωροῦντες δὲ ὡς ἐώρων τὸ πλεον νυκτικημένον, καὶ οἱ ἄλλοι Ἀκαρνᾶνες σφίσι προσέκειντο, χαλεπῶς διεσώζοντο ἐς τὰς Ὀλπας, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον αὐτῶν, ἀτάκτως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ προσπίπτοντες, πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ μάστιγα ξυντεταγμένοι παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελευτά ἐς ὄψε.

109. Μενεδαῖος δὲ τῇ ὑστέραια, Εὐρύλοχον τεθνεῶτος καὶ Μακαρίου, αὐτὸς παρειληφῶς τὴν ἀρχὴν καὶ ἀπορῶν, μεγάλῃ ἡβῆσιν γεγενημένης, ὅτῳ τρόπῳ ἢ μένων πολιορκησεται, ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ταῖς Ἀττικαῖς ναυσὶν ἀποκεκληγμένος, ἢ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, προσφέρει λόγον περὶ σπονδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνάνων στρατηγοῖς, καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα ἀναφίσεως. οἱ δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν, καὶ τροπαῖον αὐτοὶ ἔσθησαν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν τριακοσίους· μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλοντο· ἀναχώρησιν δὲ ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς οὐκ ἐσπέσαντο ἅπασι, κρύφα δὲ Δημοσθένῃς μετὰ τῶν ὑστρατηγῶν Ἀκαρνάνων σπένδονται Μανιεῦσι καὶ Μεγδαίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρχουσι τῶν Πελοποννησίων, καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι, ἀποχωρεῖν κατὰ τάχος, βουλόμενος ψιλῶσαι τοὺς Ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρον ὄχλον τὸν ξενικόν, μάλιστα δὲ Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους διαβαλεῖν ἐς τοὺς ἐκείνη χορῶν Ἑλληνας, ὡς καταπροδόντες τὸ ἑαυτῶν προύργιατερον ἐποιήσαντο. καὶ οἱ μὲν τοὺς τε νεκροὺς ἀνείλοντο καὶ διὰ τάχους ἔθαπτον, ὥσπερ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα, οἷς ἐδέδοτο, ἐπεβούλευον.

110. Τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνᾶσιν ἀγγέλλεται τοὺς Ἀμπρακιώτας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανδημῆι κατὰ τὴν πρώτην ἐκ τῶν Ὀλπῶν ἀγγελίαν ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν Ἀμφιλόχων, βουλομένους τοῖς ἐν Ὀλπαῖς ξυμμίξαι, εἰδότας οὐδὲν βῶν γεγενημένων. καὶ πέμπει εὐθύς τοῦ στρατοῦ μέρος τι εἰς ὁδοὺς προλογοῦντας, καὶ τὰ καρτερὰ προκαταληφόμενους· καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα παρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτούς.

111. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Μαντινῆς καὶ οἷς ἐσπειστο, πρόφασιν ἐπὶ λαχανισμὸν καὶ φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελθόντες, υπαχῆσαν κατ' ὀλίγους, ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ ἐξῆλθον ὀηθῆν· προεχωρηκότες δὲ ἤδη ἄπωθεν τῆς Ὀλπῆς θᾶσσον ἀπεχώρουν. οἱ δ' Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐτύγχανον οὕτως ἀθρόοι ξυνελθόντες, ὡς ἔγνωσαν ἀπίοντας, ὤρησαν

108. προσπίπτοντες. Perperam τοῖς ἐναντίοις intelligit Schol. De ἀναχωρήσει sermo est. Recte Portus expressit verborum sententiam: Dum in Olpas, perturbatis ordinibus et nulla rei militaria disciplina servata, irruerent.

109. ὡς περ ὑπῆρχε, Schol. ὡς

ἐκ τῶν παρόντων δυνατὸν ἦν. — Paulo superius in σπένδονται pluralis rationem facile perspicies.

111. ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ ἐξῆλθον δηθεν. Schol. Ἰστέον ὅτι τὸ δηθεν ἐταῦθα ὡς ἐν προσκοιήσει κείται· ἀντὶ τοῦ ἐφ' ἃ προσκοιούνητο ἐξελθεῖν καὶ ἅμα ἀπίεσαι.

καὶ αὐτοὶ, καὶ ἔθιον θρόμφ, ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ Ἀκαρῶνες τὸ μὲν πρῶτον καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀπιέναι ἀσπόνδους ὁμοίως, καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἐπιδίωκον· καὶ τινὰς αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντας καὶ φάσκοντας ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαι σφῶς· ἔπειτα μέντοι τοὺς μὲν Μαντινέας καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἀφίσταν, τοὺς δ' Ἀμπρακιώτας ἔκτεινον καὶ ἦν κολλή ἕρις καὶ ἄγνοια, εἴ τε Ἀμπρακιώτης τις ἔστιν εἴ τε Πελοποννήσιος. καὶ ἐς διανοσίους μὲν τινὰς αὐτῶν ἀπέκτειναν· οἱ δ' ἄλλοι διεφύγον ἐς τὴν Ἀργαίδα, ὁμορον οὖσαν, καὶ Σαλύνθιος αὐτούς, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀργαίων φίλος ὦν ὑπεδέξατο.

112. Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρακιῶται ἀφικνούνται ἐκ Ἰδομένην. ἔστων δὲ δύο λόφω ἡ Ἰδομένη ὑψηλῶ. τούτων τὸν μὲν μείζω, νυκτὸς ἐπιγενομένης. οἱ προαποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλαθόν τε καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες· τὸν δ' ἐλάσσω ἔτυχον οἱ Ἀμπρακιῶται προαναβάντες, καὶ ἠῶλλισαντο. ὁ δὲ Δημοσθένης δεικνύσας ἐχώρει καὶ τὸ ἄλλο στρατεύμα ἀπὸ ἐσπέρας εὐθύς, αὐτὸς μὲν τὸ ἦμισον ἔχων ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ' ἄλλο διὰ τῶν Ἀμφιλόχων ὁρῶν. καὶ ἅμα ὄρθρω ἐπικίπτει τοῖς Ἀμπρακιώταις ἐν ταῖς εὐναῖς, καὶ οὐ προησθημένοις τὰ γεγενημένα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσας τοὺς ἑαυτῶν εἶναι. καὶ γὰρ τοὺς Μεσσηνίους πρῶτους ἐπίτηδες ὁ Δημοσθένης προὔταξε, καὶ προσγορεύειν ἐκέλευς, Λαορίδα τε γλώσσαν ἰέντας καὶ τοὺς προφύλαξι πιστὴν παρεχομένους, ἅμα δὲ καὶ οὐ καθορωμένους τῇ ὄψει, νυκτὸς ἔτι οὖσης. ὡς οὖν ἐπέπεσε τῷ στρατεύματι αὐτῶν, τρέπουσι· καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτοῦ διεφθειραν, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὄρμησαν. προκατειλημμένους δὲ τῶν ὄρων, καὶ ἅμα τῶν μὲν Ἀμφιλόχων ἐμπίλων ὄντων τῆς ἑαυτῶν γῆς, καὶ φιλῶν πρὸς ὀπίστας, τῶν δὲ ἀπειρῶν καὶ ἀνεπιστημόνων ὄρη τρώπονται, ἐσπίκτοντες ἐς τε χαρῆδρας καὶ τὰς προλελοχισμένας ἐνέδρας διεφθειρόντο. καὶ ἐπᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς, ἐτράποντό τινες καὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, οὐ πολὺ ἀπέχουσαν· καὶ ὡς εἶδον τὰς Ἀττικὰς ναῦς παραπλευούσας ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυνηγία, προσένευσαν ἠγησάμενοι ἐν τῷ αὐτίκα φόβῳ κρείσσον εἶναι σφίσιν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσίν, εἰ δεῖ, διαφθαρήναι, ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ἐχθίστων Ἀμφιλόχων. οἱ μὲν οὖν Ἀμπρακιῶται, τῶν οὐτῶ τρόπῳ κακωθέντες, ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν πόλιν. Ἀκαρῶνες δὲ σκυλεύσαντες τοὺς νεκροὺς καὶ τροπαῖα στήσαντες ἀπεχώρησαν ἐς Ἄργος.

113. Καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραία ἡλθε κήρυξ ἀπὸ τῶν ἐν Ἀργαίους καταφυγόντων ἐκ τῆς Ὀλπῆς Ἀμπρακιωτῶν, ἀναρρῶσιν αἰτήσαν τῶν νεκρῶν, οὓς ἀπέκτειναν ὑστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν Μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ἐπ-

ἠκόντισέ τις. Roete Schol. post varios explicandi conatus, τίς interpretatur ἄλλος καὶ ἄλλος, quo sensu

maxime apud Homerum legitur, vel uti II. 7, 201.

112. τρέπουσι, i. e. οἱ αὐτοὶ

ἐξέσαν ἄσπονδοι. ἰδὼν δ' ὁ κήρυξ τὰ ὄπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀμπρακιωτῶν ἐθαύμαζε τὸ πλήθος· οὐ γὰρ ᾔδει τὸ πάθος, ἀλλ' ᾔετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. καὶ τις αὐτὸν ᾔρητο ὅτι θαυμάζοι, καὶ ὁπόσοι αὐτῶν τεθνήσκουσιν, οἴομενος αὐτὸν ὁ ἐρωτῶν εἶναι τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν Ἰδομέναις. ὁ δ' ἔφη διακοσίους μάλιστα ὑπολαβὼν δ' ὁ ἐρωτῶν εἶπεν, Οὐκ οὐκ ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ πλεον ἢ χιλίων. αὐτίς δὲ εἶπεν ἐκείνος, Οὐκ ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐστίν. ὁ δ' ἀεικρίνατο, Εἶπερ γε ὑμεῖς ἐν Ἰδομένῃ χθὲς ἐμάχεσθε. Ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς, ἀλλὰ πρώην ἐν τῇ ἀποχωρήσει. Καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως βοηθήσασι τῆς Ἀμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα. ὁ δὲ κήρυξ ὡς ἤκουσας καὶ ἔγνω ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διεφθάρται, ἀνομιῶξας καὶ ἐκπλαγείς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν ἀπῆλθεν εὐθὺς ἄπρακτος, καὶ οὐκέτι ἀπῆγει τοὺς νεκρούς. πάθος γὰρ τοῦτο μὴ πόλει Ἑλληνίδι ἐν Ἰσθμῶν ἡμέραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. καὶ ἀριδμόν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἄπιστον τὸ πλήθος λέγεται ἀπολέσθαι, ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. Ἀμπρακίαν μέντοι οἶδα ὅτι, εἰ ἐβουλήθησαν Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι Ἀθηναίους καὶ Δημοσθένει πειθόμενοι ἐξελεῖν, αὐτοβοεῖ ἂν εἶλον· νῦν δ' ἔδεισαν μὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντες αὐτὴν χαλεπαίτεροι σφίσι πάροικοι εἴσι.

114. Μετὰ δὲ ταῦτα τρίτον μέρος νειμαντες τῶν σκύλων τοῖς Ἀθηναίοις τὰ ἄλλα κατὰ τὰς πόλεις διείλοντο. καὶ τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων πλείοντα εἶλω· τὰ δὲ νῦν ἀνακειμένα ἐν τοῖς Ἀττικοῖς ἰεροῖς Δημοσθένει ἐξηρέθησαν τριακόσιοι πανοαλλίαι, καὶ ἄγων αὐτὰς κατέπλευσε. καὶ ἐγένετο ἄρα αὐτῶ μετὰ τὴν τῆς Αἰτωλίας ξυμφορὰν ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως ἀεισετέρα ἢ κἀθοδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἰκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἐς Ναύπακτον. Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι, ἀελθόντων Ἀθηναίων καὶ Δημοσθένους, τοῖς ὡς Σαλύνθιον καὶ Ἀργαίους καταφυγούσιν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίους ἀναχώρησιν ἐπέιδαντο ἐξ Οἰνιαδῶν, οἵπερ καὶ μετανέστησαν παρὰ Σαλύνθιον. καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἔτη Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι πρὸς Ἀμπρακιώτας ἐπὶ τοῖςδε, ὥστε μήτε Ἀμπρακιώτας μετὰ Ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ Πελοποννησίους, μήτε Ἀκαρνᾶνας μετὰ Ἀμπρακιωτῶν ἐπ' Ἀθηναίους, βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων, καὶ ἀποδοῦναι Ἀμπρακιώτας ὁπόσα ἢ χωρία ἢ ὀμή-

στρατεύεται, ἔξ στρατεύματι. Cf. ad cap. 109.

113. ἀλλ' ᾔετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. Schol. ἀλλ' ᾔετο τῶν μετὰ σφῶν ἐν τῇ δευτέρῃ μᾶτῃ (cap. 111.) πεπτακτότων εἶναι τὰ ὄπλα.

114. οἵπερ καὶ μετανέστησαν παρὰ Σαλύνθιον. „Haec depravata et οἵπερ in οἵπερ corrigent-

dum, παρὰ Σαλύνθιον vero aut tamquam ex interpretatione praeced. ὡς Σαλύνθιον orta delenda, aut in παρὰ Σαλύνθιον cum Hermannō mutanda videntur.“ Porpo ad h. l. — Mox ὀμήρους ex eiusdem coniectura receptum pro ὀμόρους. Cf. c. 107. Οἱ πλείους (Ἀμφίλοχῶν) ἐπὶ Ἀμπρακιωτῶν βία κατεῖχοντο.

τα, τῆς δὲ θαλάσσης εἰκοσι. νεώριά τε παρεσκευάζοντο, καὶ ἤρξαντο κατὰ Θερμοπύλας, κατ' αὐτὸ τὸ στενόν, ὅπως εὐφρατα αὐτοῖς εἴη.

93. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, τῆς πόλεως ταύτης ξυνοικιζομένην τὸ πρῶτον ἔδεισαν τε, καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ Εὐβοίᾳ μάλιστα καθίστασθαι, ὅτι βραχὺς ἐστὶν ὁ διάκλους πρὸς τὴν Κῆρον τῆς Εὐβοίας· ἔπειτα μὲντοι παρὰ δόξαν αὐτοῖς ἀπέβη, οὐ γὰρ ἐγένετο ἀπ' αὐτῆς δευτέρον οὐδέν. αἴτιον δὲ ἦν· οἱ τε Θεσσαλοί ἐν δυνάμει ὄντες τῶν ταύτη χωρίων, καὶ ὧν ἐπὶ τῇ γῆ ἐκίετο, φοβούμενοι μὴ σφίσι μεγάλη ἰσχυρὴ παροικῶσιν, ἐφθόρου, καὶ διὰ παντός ἐπολέμουσαν ἀνθρώποις νεοκαταστάτοις ἕως ἐξεστράχσαν γενόμενους τὸ πρῶτον καὶ κένον πολλοὶ πᾶς γὰρ τις, Λακεδαιμονίων οἰκισόντων, θαρσαλέως ἦεν, βραβύον νομίζον τὴν πόλιν. οὐ μὲντοι ἤμιστα οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ ἀφικνούμενοι τὰ πράγματα ἐφθείρον, καὶ ἐς ὀλιγανθρωπίαν κατέστησαν, ἐκφοβήσαντες τοὺς πολλοὺς, χαλεπῶς τε καὶ ἔστιν ἄ οὐ καλῶς ἐξηγούμενον ὥστε ῥᾶον ἤδη αὐτῶν οἱ πρόσκοικοι ἐκευράτουσαν.

94. Τοῦ δ' αὐτοῦ χρόνου, καὶ πρὶν τὸν αὐτὸν χρόνον ἐν τῇ Μήλῳ οἱ Ἀθηναῖοι κατεῖχοντο, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τριῶν κοντα νεῶν Ἀθηναῖοι περὶ Πελοπόννησον ὄντες πρῶτον ἐκκαταστήσαντες τῆς Δευκαλίας φρουρούς τινας λοχίσαντας διέφθοραν, ἔπειτα ὑστερον ἐπὶ Δευκάδα μείζονι στόλῳ ἦλθον, Ἀκαρναντοῖς τε πᾶσιν, οἱ κενδῆμαί πλην Οἰνιαδῶν ξυνήσποντο, καὶ Ζακυνθίοις καὶ Κεφαλλῆσι καὶ Κερκυραίων πεντεκαίδεκα ναυσί. καὶ οἱ μὲν Δευκάδιοι, τῆς τε ἕξω γῆς θρουμένης καὶ τῆς ἐντός τοῦ Ἰσθμοῦ, ἐν ἧ καὶ ἡ Δευκάς ἐσσι καὶ τὸ ἰερόν τοῦ Ἀπόλλωνος, κλήθει βιαζόμενοι ἠσύχαζον· οἱ δὲ Ἀκαρναντοὶ ἤξιον Δημοσθένην τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων ἀποτειχίσαντες αὐτοὺς, νομίζοντες ῥαδίως τ' εὖ ἐκπολιορκῆσαι, πόλεως τ' ἀεὶ σφίσι πολέμιας ἀκαλλαγῆναι. Δημοσθένης δ' ἀνακείδεται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπὸ Μεσσηνίων ὡς καλὸν αὐτῶν στρατιᾶς τοσαύτης ξυμμελεμένης, Αἰτωλῶσι ἐπιπέσειν, Ναννακῶν τε πολέμοις οὔσι, καὶ ἦν κρατήση αὐτῶν, ῥαδίως καὶ τὸ ἄλλο ἡπειρωτικὸν τὸ ταύτη Ἀθηναίοις προσποιήσειν. καὶ γὰρ ἔθνος μέγα μὲν εἶναι τὸ τῶν Αἰτωλῶν καὶ μάχιμον, οὐ μὲν δὲ κατὰ κάμας ἀτειχίστους, καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ, καὶ σκευῇ ψιλῇ χρώμενον, οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον, πρὶν ξυμμελεθῆσαι, καταστραφῆναι. ἐπιχειρεῖν δ' ἐκέλευον πρῶτον μὲν Ἀποδάμοις, ἔπειτα δὲ Ὀφιονεῦσι, καὶ μετὰ τούτους Εὐρυπύλοισιν (ὅπερ μέγιστον μέρος ἐσσι τῶν Αἰτωλῶν· ἀγνωστότατοι δὲ γλῶσσαν καὶ ὄνομα εἰσὶν, ὡς λέγονται) τούτων γὰρ ληφθέντων, ῥαδίως καὶ τὰλλα προσχωρήσειν.

95. Ὁ δὲ τῶν Μεσσηνίων χάριτι πεισθεὶς, καὶ μάλιστα νομίσας ἄνευ τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως τοῖς ἡπειρωτικαῖς ξυμμάχοις μετὰ τῶν Αἰτωλῶν δύνασθαι εὖ κατὰ γῆν ἔλθεσθαι

94. προσποιήσειν, subaudi λεγόντων ex ἀνακείδεται ὑπὸ Μεσσηνίων

ἐπὶ Βοιωτοὺς διὰ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐς Κυτίλιον τὸ Λοκρικόν, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν Παρνασσόν, ἕως καταβαίῃ ἐς Φωκίας, οἱ προθύμως ἐδόκουν κατὰ τὴν Ἀθηναίων ἀεὶ ποτε φιλίαν ἔυστρατεύειν, ἢ κἂν βία προσαχθῆναι· (καὶ Φωκεῦσιν ἦδη ὄμορος ἢ Βοιωτία ἐστίν) — ἄρας οὖν ξύμπαντι τῷ στρατεύματι ἀπὸ τῆς Λευκάδος, ἀκόντων [τῶν] Ἀναρράτων, παρεκλυσεύον ἐς Σόλλιον. κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν τοῖς Ἀναρράταις, ὡς οὐ προσεδέξαντο διὰ τῆς Λευκάδος τὴν οὐ περιτελείαν, αὐτὸς τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, Κεφαλλῆσι καὶ Μεσσηνίοις καὶ Λακωνίοις καὶ Ἀθηναίων τριακοσίοις τοῖς ἐπιβάταις τῶν σφετέρων νεῶν, (αἱ γὰρ πεντεκαίδεκα τῶν Κερκυραίων ἀπῆλθον τῆς,) ἐστράτευσε ἐπ' Αἰτωλούς. ὠρμάτο δὲ ἐξ Οἰνεῶνος τῆς Λοκρίδος. οἱ δὲ Ὀζόλαι οὗτοι Λοκροὶ ξύμμαχοι ἦσαν, καὶ ἔδει αὐτοὺς πανστρατιᾷ ἀπαντῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὴν μεσόγειαν. ὄντες γὰρ ὄμοροι τοῖς Αἰτωλοῖς καὶ ὁμόσκαυτοι μεγάλη ἀφέλεια ἐδόκουν εἶναι ἔυστρατεύοντες, μάχης τε ἐμπειρία τῆς ἐκείνων, καὶ χωρίων.

96. Ἀυλισάμενος δὲ τῷ στρατῷ ἐν τοῦ Διὸς τοῦ Νεμειῶνος τῷ ἱερῷ, ἐν ᾧ Ἡελίοδος ὁ ποιητὴς λέγεται ὑπὸ τῶν ταύτη ἀποθανεῖν, χρησθεῖν αὐτῷ ἐν Νεμείᾳ τοῦτο παθεῖν, ἅμα τῇ ἑσπερίᾳ ἐπορεύετο ἐς τὴν Αἰτωλίαν. καὶ αἰρεῖ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ Πιτιδαίαν, καὶ τῇ δευτέρᾳ Κροκύλειον, καὶ τῇ τρίτῃ Τέλιον· ἔμενέ τε αὐτοῦ, καὶ τὴν λείαν ἐς Εὐπάλιον τῆς Λοκρίδος ἀπέπεμψε. τὴν γὰρ γνῶμην εἶχε, τὰ ἄλλα καταστρεφάμενος οὕτως ἐπὶ Ὀφιονέας, εἰ μὴ βούλονται ξυγχωρεῖν, ἐς Ναύκαπον ἐπαναχωρήσας, στρατεύσαι ὕστερον. τοὺς δὲ Αἰτωλοὺς οὐκ ἐλάττωσεν αὐτῇ ἢ παρασκευῇ, οὔτε ὅτε τὸ πρῶτον ἐπεβουλεύετο, ἐπειδὴ τε ὁ στρατὸς ἐσεβελήκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθησαν πάντες· ὥστε καὶ οἱ ἔσχατοι Ὀφιονέων, οἱ πρὸς τὸν Μηλιακὸν κόλπον καθήκοντες, Βωμητῆς καὶ Καλλιτῆς ἐβοήθησαν.

97. Τῷ δὲ Δημοσθένει τοιόνδε τι οἱ Μεσσηνιοὶ παρήκον, ὅπερ καὶ τὸ πρῶτον· ἀναδιδάσκοντες αὐτὸν τῶν Αἰτωλῶν ὡς εἴη ραδία ἢ αἴρεσις, ἵνα ἐκέλευον ὅτι τάχιστα ἐπὶ τὰς κώμας, καὶ μὴ μένειν ἕως ἂν ξύμπαντες ἀδροισθέντες ἀντιτάξωνται, τὴν δ' ἐν ποσὶν ἀεὶ πειραῖσθαι αἰρεῖν. ὁ δὲ τοσοῦτος τε πεισθεὶς καὶ τῇ τύχῃ ἐλπίσας, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ ἦν ἀντιπύτο, τοὺς Λοκροὺς οὐκ ἀναμαίνας, οὓς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι, (ψιλῶν γὰρ ἀκοντιστῶν ἐνδεής ἦν μάλιστα,) ἐχώρει ἐπὶ Αἰγίτιον, καὶ κατὰ κράτος αἰρεῖ ἐπιών. ὑπέφενυγον γὰρ οἱ ἀνδροῦχοι, καὶ ἐκάθητο ἐπὶ τῶν λόφων τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως· ἦν γὰρ ἐφ' ὑψηλῶν χωρίων, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὄρθογωνα σταδίων μάλιστα. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ (βεβοηθηκότες γὰρ ἦδη ἦσαν ἐπὶ τὸ Αἰγίτιον,) προσέβαλλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμαχοῖς, καταθέοντες ἀπὸ τῶν λόφων ἄλλοι ἄλλοθεν, καὶ

95. ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν Παρνασσόν. Vulgo legitur ἔχον. Ex It. Vat. Bekk. primus recepit ἔχων. — De-

infinitivo praesentis *ἔυστρατεύειν* cf. dicta ad 1, 127. Poppo L. 1. p. 154. et 158.

ἐσηκόντιζον· καὶ ὅτε μὲν ἐπλοὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον ὑπεχώρουν, ἀναχωροῦσι δὲ ἐπέκειντο· καὶ ἦν ἐπὶ πολὺ τοιαύτη ἡ μάχη, διαίσεις τε καὶ ὑπαγωγαί, ἐν οἷς ἀμφοτέρου ἤσθους ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι.

98. Μέγροι μὲν οὖν οἱ τοξόται εἰχόν τε τὰ βέλη αὐτοῖς καὶ οἰοί τε ἦσαν χρῆσθαι, οἱ δὲ ἀντείχον· τοξενόμενοι γὰρ οἱ Αἰτωλοὶ, ἄνθρωποι φιλοὶ, ἀνεστέλλοντο· ἐπισηδῆ. δὲ τοῦ τοξάρχου ἀποθανόντος, οὗτοι διεσκηδάσθησαν, καὶ αὐτοὶ ἐκ κμήκεσαν καὶ ἐπὶ πολὺ τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι, οἱ τε Αἰτωλοὶ ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον, οὕτω δὲ τραπούμενοι ἔφραγον καὶ ἐσπίπτουτες ἐς τε χαράδρας ἀνεκβάτους καὶ χωρία, ὧν οὐκ ἦσαν ἔμπειροι, διεφθείροντο. καὶ γὰρ ὁ ἡγεμῶν αὐτοῦ τῶν ὀδῶν, Χρόμων ὁ Μεσσηνίος, ἐτύγχανε τεθνηκώς. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ ἐσακοντίζοντες πολλοὺς μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ τροπῇ κατὰ πόδας αἰρουῦντες, ἄνθρωποι ποδώκες καὶ φιλοὶ, διεφθείροντοὺς δὲ πλείους, τῶν ὀδῶν ἀμαρτάνοντας καὶ ἐς τὴν ὕλην ἐσφερομένους, ὅθεν διέξοδοι οὐκ ἦσαν, πῦρ κομισάμενοι περιεπλήμπρασαν. πᾶσά τε ἰδέα κατέστη τῆς φυγῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ἀθηναίων, μόλις τε ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὸν Οἰνεῶνα τῆς Λοκρίδος, ὅθεν περὶ καὶ ὠρμήθησαν, οἱ περιγεγόμενοι κατέφυγον. ἀπέθανον δὲ τῶν τε ξυμμαχῶν πολλοὶ καὶ αὐτῶν Ἀθηναίων ὀπλίται περὶ εἰκοσι μάλιστα καὶ ἑκατόν· τοσοῦτοι μὲν τὸ πλῆθος, καὶ ἡλικία ἡ αὐτή· οὐ τοὶ βέλτιστοι δὲ ἄνδρες ἐν τῷ πολέμῳ τῶνδε ἐκ τῆς Ἀθηναίων πόλεως διεφθάρησαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἕτερος στρατηγὸς Προκλῆς. τοὺς δὲ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελόμενοι παρὰ τῶν Αἰτωλῶν, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐς Ναυπακτον, ὕστερον ἐς τὰς Ἀθήνας ταῖς ναυσὶν ἐκομίσθησαν. Δημοσθένης δὲ περὶ Ναυπακτον καὶ τὰ χωρία ταῦτα ὑπελείφθη, τοῖς παρηγαγμένοις φεβούμενος τοὺς Ἀθηναίους.

99. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ οἱ περὶ Σικελίας Ἀθηναῖοι, πλεύσαντες ἐς τὴν Λοκρίδα, ἐν ἀποβάσει τέ τινα τοὺς προσβροθήσαντας Λοκρῶν ἐκράτησαν, καὶ περιπόλιοι αἰρουῶσιν ὃ ἦν ἐπὶ τῷ Ἀλφειῷ ποταμῷ.

100. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Αἰτωλοὶ, προπέμψαντες πρότερον ἐς τε Κόρινθον καὶ ἐς Λακεδαιμόνα κρέσβεις, Τόλοφόν τε τὸν Ὀφιονέα καὶ Βοριάδην τὸν Εὐρυτάνα καὶ Τίσανδρον τὸν Ἀπόδατον, κείθουσιν ὥστε σφίσι πέμψαι στρατιὰν ἐπὶ

98. οἱ τοξόται εἰχόν τε τὰ βέλη αὐτοῖς. Pronomen cum οἱ τοξόται ita nectatur, ut sit pro αὐτῶν, ipsorum sagittarii. — τὰ βέλη, i. e. ea tela, quibus uti solebant, ne articulum abesse malis. — οἱ δὲ cum Bekk. ex Cass. Aug. Pal. It. Reg. dedimus pro οἷς. Cf. 1, 11. 2, 46. 65. Mox οὔτοι sunt τοξόται, qui erant in Atheniensium exercitu; αὐτοὶ autem Athenienses ipsi.

καὶ ἐπὶ πολὺ. καί, a Poppon olim impugnatum, a Bekk. unciis inclusum, defendit Krüger. l. i. p. 274. docens ubi adverbium quantitatis comitetur, veluti in καὶ μάλα, καὶ πάντων, intendendi vim habere istam particulae. Sic c. 93. καὶ πάντων πολλούς.

τῷ στρατοπέδῳ. Sic Valla videtur legisse. Codices τῶν στρατοπέδων.

Ναύπακτον διὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγὴν. καὶ ἐξέπερθεν Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸ φθινόπωρον τρισεπίλους ὀπλίτας τῶν ξυμμάχων. τούτων ἦσαν πεντακόσιοι ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Τραχίνι πόλεως, τότε νεοκτίστου οὔσης· Σπαρτιάτης δ' ἦρχεν Εὐρύλοχος τῆς στρατιᾶς, καὶ ξυνηκολούθουν αὐτῷ Μακάριος καὶ Μενεδαῖος οἱ Σπαρτιάται.

101. Συλλεγέντος δὲ τοῦ στρατεύματος ἐς Δελφούς, ἐπεκηρυκνέετο Εὐρύλοχος Λοκροῖς τοῖς Ὀξόλαις. διὰ τούτων γὰρ ἡ ὁδὸς ἦν ἐς Ναύπακτον, καὶ ἅμα τῶν Ἀθηναίων ἐβούλετο ἀποστῆσαι αὐτούς. ξυνέπρασσον δὲ μάλιστα αὐτῷ τῶν Λοκρῶν Ἀμφισσῆς, διὰ τὸ τῶν Φωκῆων ἔχθος δεδιότες· καὶ αὐτοὶ πρῶτον δόντες ὁμήρους καὶ τοὺς ἄλλους ἐπεισαν δοῦναι, φοβουμένους τὸν ἐπιόντα στρατόν· πρῶτον μὲν οὖν τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς Μυονέας, (ταύτη γὰρ δυσεσβολώτατος ἡ Λοκρὶς,) ἔπειτα Ἰνέας καὶ Μεσοπαίους καὶ Τριταίεας καὶ Χαλαίους καὶ Τολοφανίους καὶ Ἡσθίους καὶ Ὀλανθέας. οὗτοι καὶ ξυνεστράτευσον πάντες. Ὀλπαιοὶ δὲ ὁμήρους μὲν ἔδοσαν, ἠκολούθουν δὲ οὐ· καὶ Ταῖοι οὐκ ἔδοσαν ὁμήρους, πρὶν αὐτῶν εἶλον κώμην. Πόλιν ὄνομα ἔχουσαν.

102. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκευάσθη πάντα, καὶ τοὺς ὁμήρους κατέθετο ἐς Κυτίνιον τὸ Λωρικόν, ἐχώρει τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ναύπακτον διὰ τῶν Λοκρῶν, καὶ πορευόμενος Οἰνεῶνα αἰρεῖ αὐτῶν καὶ Εὐπάλιον· οὐ γὰρ προσεχώρησαν. γενόμενοι δ' ἐν τῇ Ναυπακτίᾳ, καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἅμα ἤδη προσβεβοηθηκότες, ἔδρουν τὴν γῆν, καὶ τὸ προάστειον, ἀτείχιστον ὄν, εἶλον. ἐπὶ τῇ Μολύκρειον ἐλθόντες, τὴν Κορινθίων μὲν ἀποικίαν, Ἀθηναίων δὲ ὑπήκουον, αἰρουσὶ. Δημοσθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος, (ἐτι γὰρ ἐτύγγανεν ὦν μετὰ τὰ ἐκ τῆς Αἰτωλίας περὶ Ναύπακτον,) προαισθόμενος τοῦ στρατοῦ, καὶ δεισῶς περὶ αὐτῆς, ἐλθὼν κείδει Ἀκαρνανάας χαλεπῶς, διὰ τὴν ἐκ τῆς Δευκάδος ἀναχώρησιν, βοηθῆσαι Ναυπάκτῳ. καὶ πέμποσσι μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πᾶν χιλλοὺς ὀπλίτας, οἳ ἐσελθόντες περιεπολήσαν τὸ χωρίον· δεινὸν γὰρ ἦν μὴ, μεγάλου ὄντος τοῦ τείχους, ὀλλῶν δὲ τῶν ἐμνημονύμενων, οὐκ ἀντίσχωσιν. Εὐρύλοχος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὡς ἦσθοντο τὴν στρατιὰν ἐσεληλυθυῖαν καὶ ἀδύνατον ὄν τὴν πόλιν βία εἰλεῖν, ἀνεχώρησαν, οὐκ ἐπὶ Πελοποννήσου, ἀλλ' ἐς τὴν Αἰολίδα, τὴν νῦν καλουμένην Καλυδῶνα, καὶ Πλευρῶνα, καὶ ἐς τὰ ταύτη χωρία, καὶ ἐς Πρόσχιον τῆς Αἰτωλίας. οἱ γὰρ Ἀμφρακιῶται ἐλθόντες πρὸς αὐτοὺς κείδουσιν ἔστε μετὰ σφῶν Ἄργεϊ τε τῷ Ἀμφιλοχικῷ καὶ Ἀμφιλοχίᾳ τῇ ἄλλῃ ἐπιχειρῆσαι, καὶ Ἀκαρνανίᾳ ἅμα, λέγοντες ὅτι, ἦν τοῦτων κρατήσασσι, πᾶν τὸ ἡπειρωτικὸν Λακεδαιμονίοις ξυμμάχων κωδεστήξει. καὶ ὁ μὲν Εὐρύλοχος κεισθεὶς καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς ἰφείς ἠσύχαζε τῷ στρατῷ περὶ τοὺς χώρους τούτους, ἕως τοῖς

102. ἐς τὴν Αἰολίδα. Alii regionem, alii urbem intelligunt. Cf. Theocrit. 1, 56. ibique Schol.

Poppo I. 2. p. 162. cui Calydonis urbis antiquius nomen videtur designari.

λαβόμενοι δὲ τοῦ θανάτου ὄρους, ὃ ἔστιν ἀγροίκον, ἐχώρου δὲ αὐτοῦ, καὶ κατέβησαν εἰς τὴν Ἀργεῖαν νυκτὸς ἤδη· καὶ διεξιλλθόντες μεταξὺ τῆς τε Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κριναῖς Ἀκαρνανῶν φυλακῆς Ἑλλάδου, καὶ προσέμιξαν τοῖς Ἰολκαῖς Ἀμπρακιωταῖς.

107. Γινόμενοι δὲ ἀθροοὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καθίζουσιν εἰς τὴν Μητρόπολιν καλουμένην, καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο· Ἀθηναῖοι δὲ ταῖς εἰκοσὶ ναυσὶν οὐ πολλῶ ὕστερον παραγίγνεται εἰς τὸν Ἀμπρακικὸν [κόλπον], βοηθοῦντες τοῖς Ἀργείοις καὶ Δημοσθένει Μεσσηνίῳ μὲν ἔχον διακοσίους ὀπλίτας, ἔξι κούρα δὲ τοῖς Ἀθηναίοις. καὶ αἱ μὲν νῆες περὶ τὰς Ὀλκας τὸν λόφον ἐκ θαλάσσης ἐφώρμου· οἱ δὲ Ἀκαρνανεὶς καὶ Ἀμπρακιῶται ὄλλοι, (οἱ γὰρ πλείους ὑπὸ Ἀμπρακιωτῶν βία κατεφύλαγον ὄλλοι, (εἰς τὸ Ἄργος ἤδη ξυνηλυθότες παρεσκευάζοντο ἀποχωροῦντες εἰς τὸν Ἰόνιον πελάγος, καὶ ἡγεμόνα τοῦ παντὸς ξυμμαχικοῦ αἰροῦνται Δημοσθένην μετὰ τῶν σφετέρων στρατηγῶν. οὗ δὲ προσεγγών ἔγγυς τῆς Ὀλκῆς ἐστρατοπεδεύσατο· χαράδρῳ δ' αὐτοῦς μεγάλη διεύρεσε, καὶ ἡμέρας μὲν πέντε ἠσύχαζον, καὶ δὲ ἐκεῖ ἐτάσσοντο ἀμφοτέρωθεν ὡς εἰς μάχην. καὶ; (μεῖζον γὰρ ἐγένετο, καὶ περιέσχε τὸ τῶν Πελοποννησίων στρατόπεδον,) καὶ Δημοσθένης δεισας μὴ κυκλωθῆναι, λοχίζει εἰς ὁδὸν τινα κοίλην καὶ λοχμῶδη ὀπλίτας καὶ ψιλοῦς, ξυναμφοτέρους εἰς τετρακοσίους, ὅπως κατὰ τὸ ὑπερέχον τῶν ἑναντίων ἐν τῇ ξυνόδῳ αὐτῇ ἐξαναστάντες οὗτοι κατὰ νότον γίνωνται. ἐπεὶ δὲ περικελεύσατο ἀμφοτέροις, ἦσαν εἰς χεῖρας, Δημοσθένης μὲν ἰσχυρῶς κέρας ἔχων μετὰ Μεσσηνίων καὶ Ἀθηναίων ὄλλων· καὶ δὲ ἄλλο Ἀκαρνανεὶς ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι ἐπέειχον, καὶ Ἀμπρακιῶται ἀναμίξ τεταγμένοι. πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ ἐν τῷ εὐώνυμῳ μᾶλλον, καὶ οὐ τὸ κέρας ἄχρον ἔχοντες, ἀθροίσαντο· ἀλλ' Εὐρύλοχος ἔσχατον εἶχε τὸ εὐώνυμον καὶ οἱ μετὰ αὐτοῦ, κατὰ Μεσσηνίους καὶ Δημοσθένην.

108. Ὡς δ' ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες περιέσχεον τῷ κέρας εἰς τὴν Πελοποννησίον, καὶ ἐκυκλῶντο τὸ δεξιὸν τῶν ἑναντίων, καὶ ἐπὶ τῆς ἐνέδρας Ἀκαρνανεὶς ἐπιγενομένοι αὐτοῖς κατὰ νότον προσπίπτουσί τε καὶ τρέπουσιν, ὥστε μήτε εἰς ἀλκὴν ὑπομείναι, φοβηθέντας τε εἰς φυγὴν καὶ τὸ πλεον τοῦ στρατεύματος καταστῆσαι· ἐπειδὴ γὰρ εἶδον τὸ κατ' Εὐρύλοχον, καὶ ὃ χροῖστον ἦν, διαφθειρόμενον, πολλῶ μᾶλλον ἐφοβοῦντο. καὶ εἰς Μεσσηνίους ὄντες ταύτῃ μετὰ τοῦ Δημοσθένους, τὸ πλεον τοῦ

108. ἀγροίκον. Valgo ἀγροίκον. *Ambrosius*: Ἀγροίκος καὶ ἄγροικος διαφέρει· προπρίακαμῆως μὲν γὰρ ὃ, ἐν ἀγρῷ κατοικῶν, προπαφοξτόως δὲ ὃ οικιῶς τοὺς τόπους. *Constantini* codd. optimi *Casa. Aug. Pal. Vat. Reg.* cum *Mosq.*

107. ἐπὶ Ἀμπρακ. βίτῃ καὶ τὰς ἰζοντο, aut domi, quia hostes fines

eorum transgressi erant, aut Ambrosias tamquam obsides. Hoc praesta propter voc. βίτῃ. Vid. infra ad c. 114 *Mox* περιέσχε *Schol.* ἐπιερέειν.

ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι, pro se quisque collocati, ex ordine singulorum populorum; cultus contrarium esse sequens ἀναμίξ.

ἔργου ἐξῆλθον. οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ πρὸς τὸ Ἄργος ἀπεδίωξαν· καὶ γὰρ μαχημῶτατοι τῶν περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία τυγχάνουσιν ὄντες. ἐπαναχωροῦντες δὲ ὡς ἐώραν τὸ πλεόν νενικημένον, καὶ οἱ ἄλλοι Ἀκαρνᾶνες σφίσι προσέκειντο, χαλεπῶς διεσάζοντο ἐς τὰς Ὀλπας, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον αὐτῶν, ἀτάκτως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ προσπίπτοντες, πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ μάλιστα ξυντεταγμένοι παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελεύτα ἐς ὄψι.

109. Μενεδαῖος δὲ τῆ ὕστεραία, Εὐρυλόχου τεθνεῶτος καὶ Μακαρίου, αὐτὸς παρεληφῶς τὴν ἀρχὴν καὶ ἀπορῶν, μεγάλῃ ἡδσθῆς γεγενημένης, ὅτῳ τρόπῳ ἡ μένων πολιορκησεται, ἐκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ταῖς Ἀττικαῖς ναυσὶν ἀποκεκλημῆνος, ἡ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, προσφέρει λόγον περὶ ἐκουδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνάνων στρατηγοῖς, καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα ἀναίρεσεως. οἱ δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν, καὶ τροπαῖον αὐτοὶ ἔστησαν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν βριακοσίους, μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλοντο· ἀναχώρησιν δὲ μὲν τοῦ προφανοῦς οὐκ ἐσπέισαντο ἅπασι, κρύφα δὲ Δημοσθένῃς μετὰ τῶν ξυστρατήγων Ἀκαρνάνων σπένδονται Μανιεῦσι καὶ Μενεδαίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρχουσί τῶν Πελοποννησίων, καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι, ἀποχωρεῖν κατὰ βίβλος, βουλόμενος ψιλῶσαι τοὺς Ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρον ὄχλον τὸν ξενικόν, μάλιστα δὲ Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους διαβαλεῖν ἐς τοὺς ἐκείνη χρόζων Ἑλληνας, ὡς καταπροδόντες τὸ ἑαυτῶν προύργιαίτερον ἐποιήσαντο. καὶ οἱ μὲν τοὺς τε νεκροὺς ἀνείλοντο καὶ διὰ τάχους ἔθαπτον, ὡς περὶ ἐπήρχε, καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα, οἷς ἐδέδοτο, ἐπεβούλευον.

110. Τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνᾶσιν ἀγγέλλεται τοὺς Ἀμπρακιώτας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανδημῆ κατὰ τὴν πρώτην ἐκ τῶν Ὀλπῶν ἀγγελίαν ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν Ἀμφιλόχων, βουλομένους τοῖς ἐν Ὀλπαῖς ξυμμίξει, εἰδότες οὐδὲν μὲν γεγενημένων. καὶ πέμπει εὐθύς τοῦ στρατοῦ μέρος τι εἰς ὁδοὺς προλογοῦντας, καὶ τὰ καρτερὰ προκαταληφόμενος· καὶ τῆ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα παρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτούς.

111. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Μαντινῆς καὶ οἷς ἐσπειστο, πρόρασιν ἐπὶ λαχανισμόν καὶ φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελεθόντες, πακῆσαν κατ' ὀλίγους, ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ ἐξῆλθον ὀψίν· προεχωρηκότες δὲ ἤδη ἄπωθεν τῆς Ὀλπῆς θάσσον ἀπεβίβρουν. οἱ δ' Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐτύγγανον ἤτῳ ἀθροοὶ ξυνελθόντες, ὡς ἔγνωσαν ἀπίοντας, ὠρμησαν

108. πρὸς πίπτοντες. Perperam οἷς ἐναντίοις intelligit Schol. De ἀναχωρήσει sermo est. Recte Portus expressit verborum sententiam: Dum a Olpas, perturbatis ordinibus et nulla rei militaris disciplina servata, iruerent.

109. ὡς περὶ ἐπήρχε, Schol. ὡς

ΤΗΝΟΥ. ΜΙΝ.

ἐκ τῶν καρότων δυνατὸν ἦν. — Paulo superius in σπένδονται pluralis rationem facile perspicies.

111. ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ ἐξῆλθον δηθεν. Schol. ἴσταν ὅτι τὸ δηθεν ἐνταῦθα ὡς ἐν προσποιήσει κείται· ἀντὶ τοῦ ἐφ' ἃ προεπιούοντο ἐξελεθῆναι καὶ ἅμα ἀπίεσαι.

Ἀμπερακιώταις ἐστρατευσαμένοις περὶ τὸ Ἄργος δύο βοηθῶν καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

103. Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι τοῦ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἐπελθόντες μετὰ τῶν Ἑλλήνων ξυμμάχων, καὶ οἱ Σικελῶν κατὰ κράτος ἀρχόμενοι ὑπὸ Συρακοσίων, καὶ ξυμμοχοὶ ὄντες, ἀποστάντες αὐτοῖς ἀπὸ Συρακοσίων ξυνεπολέμουν ἐπ' Ἰγρῶσαν, τὸ Σικελικὸν πόλισμα, οὗ τὴν ἀκρόπολιν Συρακοσῖοι εἶχον, προσέβαλλον· καὶ ὡς οὐκ ἐδύναντο εἰλεῖν, ἀπήσαν. ἐν δὲ τῇ ἀναχώρῃσει ὑστέροις Ἀθηναίων τοῖς ξυμμάχοι ἀναχωροῦσιν ἐπιτίθενται οἱ ἐκ τοῦ τευχιδάματος Συρακοσῖοι καὶ προσπεσόντες τρέπονσι τε μέρος τι τοῦ στρατοῦ, καὶ ἀπέκτειναν οὐκ ὀλίγους. καὶ μετὰ τοῦτο ἀπὸ τῶν νεῶν ὁ Λάχης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Λοκρίδα ἀποβάσεις τινὰς ποιησάμενοι κατὰ τὸν Καιμῖνον ποταμὸν τοὺς προσβοηθούντας Λοκροὺς μετὰ Προξένου τοῦ Καπάτωνος, ὡς τριακοσίους, μάχῃ ἐκρήτησαν, καὶ ὄπλα λαβόντες ἀπεχώρησαν.

104. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Δῆλον ἐκάθησαν Ἀθηναῖοι κατὰ χρησμόν δῆ τινα. ἐκάθηρε μὲν γὰρ καὶ Πεισίστρατος ὁ τύραννος πρότερον αὐτὴν, οὐχ ἄπασαν, ἀλλ' ὅταν αὐτοῦ ἱεροῦ ἐφεωράτο τῆς νῆσου· τότε δὲ πᾶσα ἐκαθάρθη, τοιοῦτο δὲ τρόπον. θῆκαι ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν Δῆλῳ, πᾶσαι ἀνεῖλον, καὶ τὸ λοιπὸν προεῖπον μῆτε ἐναποθνήσκειν ἐν νήσῳ, μῆτε ἐντίκτειν, ἀλλ' ἐς τὴν Ῥήνειαν διακομίζεσθαι. ἀπέχει δὲ ἡ Ῥήνεια τῆς Δήλου οὕτως ὀλίγον· ὥστε Ποδλυκίης ὁ Σαμίλων τύραννος, ἰσχύσας τινὰ χρόνον ναυτικῶς, καὶ τῶν τε ἄλλων νήσων ἀρχῆς καὶ τὴν Ῥήνειαν ἐλάων, ἀνέστη τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ, ἀλύσει θήσας πρὸς τὴν Δῆλον. καὶ τὴν πεντετηρίδα τότε πρῶτον μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐποίησαν Ἀθηναῖοι τὰ Δήλια. ἦν δὲ ποτε καὶ τὸ πάλαι μεγάλη ξυνοδὴ ἐς τὴν Δῆλον τῶν Ἰωνῶν τε καὶ περικτιῶνων νησιωτῶν. ἦν γὰρ γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐθεωροῦν, ὡς περὶ νῦν ἐς τὰ Ἐφεσῖα Ἴωνες, καὶ ἀγῶν ἐποιεῖτο αὐτόθι καὶ γυμνικὸς καὶ μουσικὸς, χοροὺς τε ἀνήγον αἱ πόλεις. δηλοῖ δὲ μάλιστα Ὀμηρὸς ὅτι τοιαῦτα ἦν, ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖςδε, ἃ ἔστιν ἐκ προουμίου Ἀπόλλωνος,

Ἄλλοτε Δῆλῳ, Φοῖβε, μάλιστα γε θυμὸν ἐτέρφθης,

Ἐνθά τοι ἐλπεχίτωνας Ἰάονες ἠγερέθονται,

Σὺν σφοῖσιν τεκέσσι γυναιξὶ τὰ σὴν ἐς ἀγνίαν·

Ἐνθά σε πυγμαλίῃ [τε] καὶ ὄρχηστῶνι καὶ ἀοιδῇ·

Μνησάμενοι τέτρουσιν, ὅταν καθέσσωσιν ἀγῶνα.

ὅτι δὲ καὶ μουσικῆς ἀγῶν ἦν, καὶ ἀγωνιούμενοι ἐφοίτων, τοῖςδε αὖ δηλοῖ, ἃ ἔστιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ προουμίου. τὸν γ

104. ἐναποθνήσκειν. Vetitum erat, ne quis ad mortem aegrotans, neve mulier gravida, instante partu, in insula esset, quae Apollini sacra erat, eiusque locum ab Atheniensibus illustrata. ἐκ προουμίου. Est hymnus pri-

mus in Apollinem V. 146 sqq. et 172. Codicum vero Thucydidis citiones in his versibus mirum quantum discrepant a vulgatis et Thucydidis ipsius et Homericorum hymnorum citionibus.

ἡλιακὸν χορὸν τῶν γυναικῶν ὑμνήσας, ἐτελεύτα τοῦ ἐκα-
του ἐς τὰδε τὰ ἔπη, ἐν οἷς καὶ ἑαυτοῦ ἐπεμνήσθη,

Ἄλλ' ἄγεθ', ἰλήκοι μὲν Ἀπόλλων Ἀρτέμιδι ξύν,
Χαίρετα δ' ὑμεῖς πᾶσαι. ἔμειο δὲ καὶ μετόπισθε
Μνήσασθ', ὅπποτε κέν τις ἐπιχθονίαν ἀνδράπων
Ἐνθάδ' ἀνείρηται ταλακείριος ἄλλος ἐπιπύων·

„Ὡ κοῦραι, τίς δ' ὑμῖν ἀνήρ ἠδίστος αἰοιδῶν
Ἐνθάδε πωλεῖται, καὶ τῷ τέρασθε μάλιστα;“

Ἦμεῖς δ' ἐν μάλα πᾶσαι ὑποκρίνασθ' εὐφήμων·

„Τυφλὸς ἀνήρ, οὐκί δὲ Χίω ἐπὶ παικαλοτόσῃ.“

τῶσαῦτα μὲν Ὀμηρος ἐτεκμηρίωσεν, οἷ ἦν καὶ τὸ κάλαι με-
γάλῃ ξυνοδοῦ καὶ ἐορτῇ ἐν τῇ Δήλῳ. ὕστερον δὲ τοῦς μὲν χο-
ροῦς οὐ νησιώται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μετ' ἰσθμῶν ἐπεμνον, τὰ
ἔπειρ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ κλειστά καταλείθη ὑπὸ ξυμπορῶν,
ὡς εἰκόσ, πρὶν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι τότε τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν καὶ
ἀποδορίας, ὃ πρότερον οὐκ ἦν.

105. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀμπρακιῶται, ὡς περὶ ὑπο-
ήμενοι Ἐθρυνόχῳ τὴν στρατιάν κατέσχον, ἐστρατεύοντα
ἐπὶ Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν τριςχιλλοῖς ὀπλίταις· καὶ ἐσβαλόν-
τες ἐς τὴν Ἄργεῖαν καταλαμβάνουσι Ὀλκας, τεῖχος ἐπὶ λό-
φου ἰσχυρὸν πρὸς τῇ θαλάσῃ, ὃ πρὸς Ἀκαρνανες τειχιόαμε-
νοι κοινῶ δικαστήριον ἐχρῶντο· ἀπέχει δὲ ἀπὸ τῆς Ἄργεῖαν
ὄλεως, ἐπιθαλασσίας οὐσῆς, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους μά-
ιστα. οἱ δὲ Ἀκαρνανες οἱ μὲν ἐς Ἄργος ξυμβοήθουν, οἱ δὲ
τῆς Ἀμφιλοχίας ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ, ὃ Κοῖναι καλεῖται, φω-
βισσόντες τοὺς μετὰ Ἐθρυνόχου Πελοποννησίους, μὴ λάθωσι
πρὸς τοὺς Ἀμπρακιώτας διελθόντες, ἐστρατοπεδεύσαντο. κέρ-
ουσι δὲ καὶ ἐπὶ Δημοσθένην τὸν ἐς τὴν Αἰτωλίαν Ἀθηναίων
κρατηρήσαντα, ὅπως σφίσι ἡγεμῶν γίνηται, καὶ ἐπὶ τὰς
κοσι ναῦς Ἀθηναίων, αἱ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον οὔσαι,
ἣ ἤρχεν Ἀριστοτέλης τε ὁ Τιμοκράτους καὶ Ἱεροφῶν ὁ Ἀντι-
νήστου. ἀπέστειλαν δὲ καὶ ἄγγελον οἱ περὶ τὰς Ὀλκας Ἀμ-
πρακιῶται ἐς τὴν πόλιν, κελύοντες, σφίσι βοηθεῖν πανθημε-
ριότους μὴ οἱ μετ' Ἐθρυνόχου οὐ δύνανται διελθεῖν τοὺς
καρῶνας, καὶ σφίσι ἢ μονωθεῖσιν ἢ μάχῃ γένηται, ἢ ἀντι-
σρεῖν βουλομένοις οὐκ ἦ ἀσφαλές.

106. Οἱ μὲν οὖν μετ' Ἐθρυνόχου Πελοποννησῖοι ὡς
ἔειποντο τοὺς ἐν Ὀλκῆς Ἀμπρακιώτας ἡκόντας, ἀρσαντες ἐκ
τῷ Προσχιῶν ἐβοήθουν κατὰ τάχος, καὶ διαβάντες τὸν Ἀγα-
ρὸν ἐχώρουν δι' Ἀκαρνανίας, οὐσῆς ἐρημοῦ διὰ τὴν ἐς Ἄρ-
γος βοήθειαν, ἐν δεξιῶ· μὲν ἔχοντες τὴν Στρατιῶν πόλιν, καὶ
ἐν φρουρᾷ αὐτῶν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὴν ἄλλην Ἀκαρνανίαν
ἐλ διελθόντες τὴν Στρατιῶν γῆν ἐχώρουν διὰ τῆς Φυτίας
ἐλ αὐτῆς Μεδεῶνος παρ' ἰσθατά, ἔπειτ' ἐπὶ Ἀμνατίας, καὶ
ἐβήσαν τῆς Ἀργείων, οὐκέτι Ἀκαρνανίας, φιλίας δὲ σφίσι.

105. ἐς τὴν πόλιν, i. e. Ambraciam, quae non admodum remota erat ab
pis.

λαβόμενοι δὲ τοῦ Θυάμου δρους, ὃ ἐστὶν ἀγροίκον, ἐχώροι δι' αὐτοῦ, καὶ κατέβησαν ἐς τὴν Ἀργεῖαν νυκτὸς ἤδη· καὶ διεξελθόντες μεταξὺ τῆς τε Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κερναῖς Ἀκαρνάνων φυλακῆς Ἑλλάδου, καὶ προσέμιξαν τοῖς Ὀλκαῖς Ἀμφρακιώταις.

107. Γενόμενοι δὲ ἀθρόοι ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καθίζουσιν ἐν τὴν Μητρόπολιν καλουμένην, καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαν· Ἀθηναῖοι δὲ ταῖς εἰκοσι ναυσὶν οὐ πολλῶ ὕστερον παραγίγνεται ἐς τὸν Ἀμφρακικὸν [κόλπον], βοηθοῦντες τοῖς Ἀργείοις καὶ Δημοσθένει Μεσσηνίῳ μὲν ἔχων διακοσίους ὀπλίτας, ἐξ κοντα δὲ τοξότας Ἀθηναίων. καὶ αἱ μὲν νῆες περὶ τὰς Ὀλκῶν τὸν λόφον ἐκ θαλάσσης ἐφώρουν· οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφιλόχων ὀλίγοι, (οἱ γὰρ πλείους ὑπὸ Ἀμφρακιωτῶν βία καταχροντο,) ἐς τὸ Ἄργος ἤδη ξυνηληλυθότες παρεσκευάζοντο ἀμαχοῦμενοι τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἡγεμόνα τοῦ παντὸς ξυμμαχικοῦ αἰροῦνται Δημοσθένην μετὰ τῶν σφετέρων στρατηγῶν. δὲ προσαγαγῶν ἐγγὺς τῆς Ὀλκῆς ἐστρατοπεδεύσατο· χαράδρ δ' αὐτοῦς μεγάλη διεῖργε. καὶ ἡμέρας μὲν πέντε ἠσύχαζον, καὶ δὲ ἕκτη ἐτάσσοντο ἀμφοτέρω ὡς ἐς μάχην. καὶ; (μείζον γὰρ ἐγένετο, καὶ περιέσχε τὸ τῶν Πελοποννησίων στρατόπεδον.) Δημοσθένει δειλίας μὴ κυκλωθῆ, λοχίζει ἐς ὄδον τινα κοίλην καὶ λοχιάδην ὀπλίτας καὶ ψιλοὺς, ξυναμφοτέρους ἐς τετρακοσίους, ὅπως κατὰ τὸ ὑπερέχον τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυνόδῳ αὐτῇ ἐξαναστάιντες οὗτοι κατὰ νότον γίνωνται. ἐπεὶ δὲ πρὸς ἀσπίδα ἀμφοτέροις, ἦσαν ἐς χεῖρας, Δημοσθένει μὲν ἐξελθὼν κέρως ἔχων μετὰ Μεσσηνίων καὶ Ἀθηναίων ὀλίγων· καὶ δὲ ἄλλο Ἀκαρνᾶνες ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι ἐπέιχον, καὶ Ἀμφιλόχων οἱ παρόντες ἀκοντισταί· Πελοποννησίοι δὲ καὶ Ἀμφρακιῶται ἀναμιξ τεταγμένοι. πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ ἐν ἐὺνύμῳ μᾶλλον, καὶ οὐ τὸ κέρως ἄκρον ἔχοντες, ἀθρόοι ἦσαν· ἀλλ' Εὐρύλοχος ἔσχατον εἶχε τὸ ἐὺνύμῳ καὶ οἱ μετὰ αὐτοῦ, κατὰ Μεσσηνίους καὶ Δημοσθένην.

108. Ὡς δ' ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες περιέσχον τῷ κέρῳ Πελοποννησίοι, καὶ ἐκυκλόντο τὸ δεξιὸν τῶν ἐναντίων, καὶ ἐπὶ τῆς ἐνέδρας Ἀκαρνᾶνες ἐπιγενόμενοι αὐτοῖς κατὰ νότον προσπίπτουσί τε καὶ τρέπουσιν, ὥστε μήτε ἐς ἀλήην ὑπομενοῦναι, φοβηθέντας τε ἐς φυγὴν καὶ τὸ πλεον τοῦ στρατεύματος καταστήσαι· ἐπειδὴ γὰρ εἶδον τὸ κατ' Εὐρύλοχον, καὶ ὃ κρῖνιστον ἦν, διαφθειρόμενον, πολλῶ μᾶλλον ἐφοβοῦντο. καὶ Μεσσηνίοι ὄντες τὰντῇ μετὰ τοῦ Δημοσθένους, τὸ πολὺ

106. ἀγροίκον. Valgo ἀγροίκον. Anomalus: Ἀγροίκος καὶ ἀγροίκος διάφοροι· προπαρακαμίνως μὲν γὰρ ἐν ἀγρῷ κατοικῶν, προπαροξενότως δὲ ὁ σκαῖος τοὺς τρόπους. Consiliunt codd. optimi Cass. Ang. Pal. Vat. Reg. cum Mosq.

107. ἐπὶ Ἀμφρακίᾳ βία καταχροντο, aut domi, quia hostes fines

eorum transgressi erant, aut Amiciae tamquam obviae. Hoc praeter propter voc. βία. Vid. infra ad c. 1. Mosq. περιέσχε Schol. ἐπερέμει

ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι, se quisque collocati, ex ordine sinistorum populorum; culus contrarium sequens ἀναμιξ.

ἔργου ἐξῆλθον. οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ πρὸς τὸ Ἄργος ἀπεδίωξαν· καὶ γὰρ μαχημώτατοι τῶν περὶ ἐκείνα τὰ χωρία τυγχάνουσιν ὄντες. ἐπαναχωροῦντες δὲ ὡς ἐώρων τὸ πλεόν νενικημένον, καὶ οἱ ἄλλοι Ἀκαρνᾶνες σφίσι προσέκειντο, χαλεπῶς διεσώζοντο ἐς τὰς Ὀλκας, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον αὐτῶν, ἀτάκτως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ προσπίπτοντες, πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ μάλιστα ξυνταγαμένοι παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελεύτα ἐς ὄψε.

109. Μενεδαῖος δὲ τῇ ὑστεραίᾳ, Εὐρύλοχου τεθνεώτος καὶ Μακαρίου, αὐτὸς παρεληφὼς τὴν ἀρχὴν καὶ ἀπορῶν, μεγάλῃ ἡσθῆσι γεγεννημένης, ὅτῳ τρόπῳ ἡ μένων πολιορκησεται, ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ταῖς Ἀττικαῖς ναυσὶν ἀποκεκλημμένος, ἡ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, προσφέρει λόγον περὶ σκοπῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνάνων στρατηγοῖς, καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα ἀναιρέσεως. οἱ δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν, καὶ τροπαῖον αὐτοὶ ἔστησαν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν πριακοσίους μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλοντο· ἀναχώρησιν δὲ ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς οὐκ ἐσπέιδαντο ἅπασι, κρύφα δὲ Δημοσθένει μετὰ τῶν ξυστρατῆγων Ἀκαρνάνων σπένδονται Μαντινεῦσι καὶ Μενεδαίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρχουσι τῶν Πελοποννησίων, καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι, ἀποχωρεῖν κατὰ τάχος, βουλόμενος φιλωδαὶ τοὺς Ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρον ὄχλον τὸν ξενικόν, μάλιστα δὲ Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους διαβαλεῖν ἐς τοὺς ἐκείνη χορῆσαν Ἑλληνας, ὡς καταπροδόντες τὸ ἑαυτῶν προύργιαίτερον ἐποιήσαντο. καὶ οἱ μὲν τοὺς τε νεκροὺς ἀνείλοντο καὶ διὰ τάχους ἔθαπτον, ὡς περ ἠπῆρχε, καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα, οἷς ἐδίδετο, ἐπεβούλευον.

110. Τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνάσιν ἀγγέλλεται ἡ Ἀμπρακιώτας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανδημῆι κατὰ τὴν κωπτήν ἐκ τῶν Ὀλκῶν ἀγγελίαν ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν Ἀμφιόχων, βουλομένους τοῖς ἐν Ὀλκαῖς ξυμμίξει, εἰδότας οὐδὲν ἄν γεγεννημένων. καὶ κέμπει εὐθὺς τοῦ στρατοῦ μέρος τι ὡς ὁδοὺς προλοχιούντας, καὶ τὰ καρτερὰ προκαταληφόμενους· καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα παρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτοὺς.

111. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Μαντινῆς καὶ οἱς ἔσπειστο, πρόρασις ἐπὶ λαχαισμὸν καὶ φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελθόντες, παπήγεσαν κατ' ὀλίγους, ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ ἐξῆλθον ὅτιεν· προκεχωρηκότες δὲ ἤδη ἄπωθεν τῆς Ὀλκῆς θάσσον ἀπεσώρουν. οἱ δ' Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐτύγχανον ὕτως ἀθροοὶ ξυνελθόντες, ὡς ἔγνωσαν ἀπίοντας, ὠρμησαν

108. προσπίπτοντες. Perperam οἷς ἐναντίοις intelligit Schol. De νραχωρήσει sermo est. Recte Portus upressit verborum sententiam: Dum Ὀλκας, perturbatis ordinibus et nullo rei militaris disciplina servata, irerent.

109. ὡς περ ἠπῆρχε, Schol. οἷς

ἐκ τῶν παρόντων δυνατὸν ἦν. — Paulo superius in σπένδονται pluralis rationem facile perspicies.

111. ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ ἐξῆλθον ὅτιεν. Schol. ἰστέον ὅτι τὸ δῆθεν ἐνταῦθα ὡς ἐν προσηγορίᾳ κεῖται· ἀντὶ τοῦ ἐφ' ἃ προσκειοῦντο ἐξελθεῖν καὶ ἅμα ἀπίνααι.

καὶ αὐτοὶ, καὶ ἔθιον δρόμῳ, ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ Ἀκαρναῖνες τὸ μὲν πρῶτον καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀκίεναὶ ἀσπόνδους ὁμοίως, καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἐπεδύκον· καὶ τινὰς αὐτῶν τῶν στρατηγῶν καλύοντας καὶ φάσκοντας ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαι σφᾶς· ἔπειτα μὲντοι τοὺς μὲν Μαντινέας καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἀφίσταν, τοὺς δ' Ἀμπρακιώτας ἔκτεινον καὶ ἦν πολλὴ ἔρις καὶ ἀγνοία, εἴτε Ἀμπρακιώτης τις ἔστιν εἴτε Πελοποννήσιος. καὶ ἐς διακοσίους μὲν τινὰς αὐτῶν ἀπέκτειναν· οἱ δ' ἄλλοι διεφθγον ἐς τὴν Ἀργαίδα, ὁμορον οὖσαν, καὶ Σαλύνθιος αὐτούς, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀργαίων φίλος ὦν ὑπεδέξατο.

112. Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρακιῶται ἀφικνούνται ἐκ Ἰδομένην. ἐστὸν δὲ δύο λόφῳ ἡ Ἰδομένη ὑψηλῶ. τούτου τὸν μὲν μείζω, νυκτὸς ἐπιγενομένης. οἱ προαποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλαθόν τε καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες· τὸν δ' ἐλάσσω ἔτυχον οἱ Ἀμπρακιῶται προαναβάντες, καὶ ἠλλίσαντο. ὁ δὲ Δημοσθένης δευπηθεὶς ἐχῶραι καὶ τὸ ἄλλο στρατεύμα ἀπὸ ἐσπέρας εὐθύς, αὐτὸς μὲν τὸ ἡμισυ ἔχων ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ' ἄλλο διὰ τῶν Ἀμφιλοχικῶν ὁρῶν. καὶ ἅμα ὄρθρῳ ἐπικίπτει τοῖς Ἀμπρακιώταις ἐν ταῖς εὐναῖς, καὶ οὐ προησθημένοις τὰ γεγενημένα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσασι τοὺς ἑαυτῶν εἶναι. καὶ γὰρ τοὺς Μεσσηνίου πρώτους ἐπιτηθεὶς ὁ Δημοσθένης προῦταξε, καὶ πρὸς ἀγορεύειν ἐκέλευε, Δωρίδα τε γλώσσαν ἰέντας καὶ τοῖς προφύλαξι πλίστιν παρεχομένους, ἅμα δὲ καὶ οὐ καθορωμένους τῆ ὄψει, νυκτὸς ἔτι οὖσης. ὡς οὖν ἐπέπεσε τῷ στρατεύματι αὐτῶν, τρέπουσι· καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτοῦ διεφθειραν, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὤρμησαν. προκατειλημμένῳ δὲ τῶν ὁδῶν, καὶ ἅμα τῶν μὲν Ἀμφιλόχων ἐμπέτρων ὄντων τῆς ἑαυτῶν γῆς, καὶ φυλῶν πρὸς ὀπίστας, τῶν δὲ ἀκείρων καὶ ἀνεκιστημόνων ὄρη τράπονται, ἐσπίπτοντες ἐς τε χαλεπὰς καὶ τὰς προελεχομισμένας ἐνέδρας διεφθειρόντο. καὶ ἡ πᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς, ἐτράποντό τινες καὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, οὐ πολὺ ἀπέχουσιν· καὶ ὡς εἶδον τὰς Ἀττικὰς ναῦς παρακλειούσας ἅμα τοῦ ἔργου τῆ ἕντην, προσηένουσαν ἠγησάμενοι ἐν τῷ αὐτίκα φόβῳ κρείσσον εἶναι σφίσιν ἢ αὐτῶν ἐν ταῖς ναυσὶν, εἰ δεῖ, διαφθαρήναι, ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ἐχθρίστων Ἀμφιλόχων. οἱ μὲν οὖν Ἀμπρακιῶται, τῶν οὐτῷ τρόπῳ κακωθέντες, ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν πόλιν. Ἀκαρναῖνες δὲ σκυλευσάντες τοὺς νεκροὺς καὶ τροπαῖα στήσαντες ἀπεχώρησαν ἐς Ἄργος.

113. Καὶ αὐτοῖς τῆ ὑστεραία ἤλθε κήρυξ ἀπὸ τῶν ἐν Ἀργαίους καταφυγόντων ἐκ τῆς Ὀλπῆς Ἀμπρακιωτῶν, ἀναρρῆσιν αἰτήσων τῶν νεκρῶν, οὓς ἀπέκτειναν ὑστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν Μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ἐπὶ

ἠκόντισέ τις. Recte Schol. post varios explicandi conatus, τις interpretatur alios καὶ alios, quo sensu

maxissime apud Homerum legitur, uti II. η', 201.

112. τρέπουσι, int. οἱ αὐτοὶ

εἴησαν ἄσπονδοι. ἰδὼν δ' ὁ κήρυξ τὰ ὄπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀμπρακιωτῶν ἐθαύμαζε τὸ πλήθος· οὐ γὰρ ᾗθει τὸ κάθος, ἀλλ' ᾄετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. καὶ τις αὐτὸν ἤρτετο ὅ τι θαυμάζοι, καὶ ὀπόσοι αὐτῶν τεθνεῶσιν, οἴομενος αὐτὸν ὁ ἐρωτῶν εἶναι τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν Ἰδομέναις. ὁ δ' ἔφη διακοσίους μάλιστα ὑπολαβῶν δ' ὁ ἐρωτῶν εἶπεν, Οὐκ οὐκ ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ πλεον ἢ χιλίων. αὐτὸς δὲ εἶπεν ἐκείνος, Οὐκ ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐστίν. ὁ δ' ἀπεκρίνατο, Εἴπερ γε ὑμεῖς ἐν Ἰδομένη χθὲς ἐμάχεσθε. Ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς, ἀλλὰ πρώην ἐν τῇ ἀποχωρήσει. Καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθησαι τῆς Ἀμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα. ὁ δὲ κήρυξ ὡς ἤκουσε καὶ ἔγνω ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διεφθάρται, ἀνομιώξας καὶ ἐκπλαγείς τῷ μεγέθει τῶν καρόντων κακῶν ἀπῆλθεν εὐθὺς ἄπρακτος, καὶ οὐκέτι ἀπῆγει τοὺς νεκρούς. κάθος γὰρ τοῦτο μῖα πόλις Ἑλληνίδι ἐν ἰσαῖς ἡμέραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. καὶ ἀριθμὸν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἄπιστον τὸ πλήθος λέγεται ἀπολέσθαι, ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. Ἀμπρακίαν μέντοι οἶδα ὅτι, εἰ ἐβουλήθησαν Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι Ἀθηναίους καὶ Δημοσθένει κειθόμενοι ἐξελεῖν, αὐτοβοεῖ ἂν εἶλον· νῦν δ' ἔβασαν μὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντες αὐτὴν χαλεπαῖσθαι σφίσι πάροικοι ᾄδι.

114. Μετὰ δὲ ταῦτα τρίτον μέρος νείμαντες τῶν σκύλων τοῖς Ἀθηναίοις τὰ ἄλλα κατὰ τὰς πόλεις διείλοντο. καὶ τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων πλείοντα ἐάλω· τὰ δὲ νῦν ἀνακείμενα ἐν τοῖς Ἀττικοῖς ἱεροῖς Δημοσθένει ἐξηρέθησαν τριακόσιοι πανοαλῖαι, καὶ ἄγων αὐτὰς κατέπλευσε. καὶ ἐγένετο ἄρα αὐτῶ μετὰ τὴν τῆς Αἰτωλίας ξυμφορὰν ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως ἕπεστέρα ἢ κἀθοδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἰκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἐς Ναύπακτον. Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι, ἐπελθόντων Ἀθηναίων καὶ Δημοσθένους, τοῖς ὡς Σαλύνθιον καὶ Ἀργαίους καταφυγούσιν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίους ἀναχώρησιν ἐπέειδαντο ἐξ Οἰνιαδῶν, οἵπερ καὶ μετανεύθησαν παρὰ Σαλύνθιον. καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἑτη Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι πρὸς Ἀμπρακιώτας ἐπὶ τοῖσδε, ὥστε μήτε Ἀμπρακιώτας μετὰ Ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ Πελοποννησίους, μήτε Ἀκαρνᾶνας μετὰ Ἀμπρακιωτῶν ἐπ' Ἀθηναίους, βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων, καὶ ἀποδοῦναι Ἀμπρακιώτας ὀπόσα ἢ χωρία ἢ ὀμή-

στρατεύεται, ἢ ἐκ στρατεύματι. Cf. ad cap. 109.

113. ἀλλ' ᾄετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. Schol. ἀλλ' ᾄετο τῶν μετὰ σφῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ μᾶτη (cap. 111.) πεπρωμένων εἶναι τὰ ὄπλα.

114. οἴπερ καὶ μετανεύθησαν παρὰ Σαλύνθιον. „Haec depravata et οἴπερ in οἴπερ corrigent-

dum, παρὰ Σαλύνθιον vero aut tamquam ex interpretatione praeced. ὡς Σαλύνθιον orta delenda, aut in παρὰ Σαλύνθιον cum Hermanno mutanda videntur.“ Porro ad h. l. — Mox ὀμήρους ex eiusdem coniectura receptum pro ὀμόρους. Cf. c. 107. Οἱ πλείους (Ἀμφιλόχων) ὑπὸ Ἀμπρακιωτῶν βίβη κατείχοντο.

ρους Ἀμφιλόχων ἔχουσι, καὶ ἐπὶ Ἀνακτόριον μὴ βοηθεῖν, κί-
 λέμιον δὲν Ἀκαρῶσι. ταῦτα ξυνθέμενοι διέλυσαν τὸν πόλεμον
 μετὰ δὲ ταῦτα Κορινθιοὶ φυλακὴν ἑαυτῶν ἐς τὴν Ἀμπρακίαν
 ἀπέστειλαν, ἐς τριακοσίους ὀπλίτας, καὶ Ξενοκλείδαν τὸν Εὐ-
 θυκλέους ἄρχοντα· οἱ κομιζόμενοι χαλεπῶς διὰ τῆς ἡπειρο
 ἀφίκοντο. τὰ μὲν κατ' Ἀμπρακίαν οὕτως ἐγένετο.

115. Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι τοῦ αὐτοῦ χειμῶν
 ἐς τὴν Ἱμεραίαν ἀπόβασιν ἐποιήσαντο ἐκ τῶν νεῶν με-
 τῶν Σικελιωτῶν ἄνωθεν ἐσβεβληκότων ἐς τὰ ἔσχατα τῆς Ἱμ-
 ραίας, καὶ ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους ἔπλευσαν. ἀναχωρήσαντι
 δὲ ἐς Ῥήγιον, Πυθόδωρον τὸν Ἰσολόχου Ἀθηναίων στρατηγὸν
 καταλαμβάνουσιν ἐπὶ τὰς ναῦς διάδοχον ὧν ὁ Λάχης ἦρχε·
 οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ ξύμμαχοι πλεύσαντες ἔπεισαν τοὺς Ἀθη-
 ναίους βοηθεῖν σφίσι πλείοσι ναυσί. τῆς μὲν γὰρ γῆς αὐτῶ
 οἱ Συρακόσιοι ἐκράτουν, τῆς δὲ θαλάσσης ὀλίγαις ναυσὶν ἐμ-
 γόμενοι παρεσκευάζοντο ναυτικὸν ξυναγείροντες, ὡς οὐ περι-
 οφόμενοι. καὶ ἐπλήρουν ναῦς τεσσαράκοντα οἱ Ἀθηναῖοι, ἃ
 ἀποστελοῦντες αὐτοῖς, ἅμα μὲν ἠγοούμενοι θαῦσον τὸν ἐκ
 πόλεμον καταλυθήσεσθαι, ἅμα δὲ βουλόμενοι μελέτην τοῦ να-
 τικοῦ ποιεῖσθαι. τὸν μὲν οὖν ἕνα τῶν στρατηγῶν ἀπέστειλα
 Πυθόδωρον ὀλίγαις ναυσί· Σοφοκλέα δὲ τὸν Σωστρατίδου
 καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους ἐπὶ τῶν πλείωνων νεῶν ἀπι-
 κέμψειν ἔμελλον. ὁ δὲ Πυθόδωρος, ἤδη ἔχων τὴν τοῦ Λάχ-
 τος τῶν νεῶν ἀρχὴν, ἔπλευσε τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἐκ
 τὸ Λοκρῶν φρούριον, ὃ πρότερον Λάχης εἶλε· καὶ νικηθεὶς
 μάχῃ ὑπὸ τῶν Λοκρῶν ἀνεχώρησεν.

116. Ἐξόφῃ δὲ περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τοῦτο ὁ φύαξ τοῦ πι-
 ρός ἐκ τῆς Αἰτνῆς, ὡςπερ καὶ τὸ πρότερον· καὶ γῆν τὴν
 ἔφθαιρε τῶν Καταναίων, οἱ ὑπὸ τῇ Αἰτνῇ τῷ ὄρει οἰκοῦσι
 ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὄρος ἐν τῇ Σικελίᾳ. λέγεται δὲ πεντηκ-
 στῶ ἔπει θνήναι τοῦτο μετὰ τὸ πρότερον φεῦμα, τὸ δὲ ξύμ-
 παν τρεῖς γεγενῆσθαι τὸ φεῦμα, ἀφ' οὗ Σικελία ὑπὸ Ἑλλήνων
 οἰκεῖται. ταῦτα μὲν κατὰ τὸν χειμῶνα τούτου ἐγένετο· κα-
 ἔκτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυν-
 ἔγραψεν.

115. ὀλίγαις ναυσί, int. ταῖς πρὸτ. Α. εἶλε. Haud dubie intelli-
 Ἄττικαῖς. gendum περικόλιον, quod memoravi
 τὸ Λοκρῶν φρούριον, ὃ cap. 99.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΠΙΓΡΑΦΗΣ Δ.

Το β' ἐπιγεγραμμένου βίβλου, περί σίτου ἐμβολῆν,

Septimo belli anno Syracusii Messenam recipiunt, Locri Rhegium adoriuntur, c. 1. Athenienses, in Siciliam navigantes, auctore Demosthene, Pylum muniunt paucis diebus, ibique praesidium cum Demosthene relinquunt, c. 2 — 5., quo facto Lacedaemonii ex Aetia vastata domum redeunt, c. 6. et Pylum recuperare conantur, contra molente Demosthene, quae certamina uberius describuntur, c. 8 — 14., quibus cum viri Spartanorum nobilissimi in Sphacteria insula essent interclusi, pactione eos redimere cupientes Lacedaemonii legatos mittunt Athenas, quae ea re agerent, c. 15 — 20. Ille Cleonis maxime culpa infecta re domum revertantur, ac bellum circa Sphacteriam resuscitatur, c. 21 — 23. Syracusii una cum Megarensibus Rhegium adorti, pugna in freto Siculo commissa profigantur ab Atheniensibus, apud Messanam vero aequo Marte contendunt; et alias res in Sicilia opus Atheniensium gestae, c. 24. 25. Sphacteriae custodia cum extraheretur, Cleoniam ceterosque praetores calumniata, postremo cogitur oblatam imperium sustinere, quo suscepto, adiuvante Demosthene, viros in insula captos Athenas deportat, c. 26 — 29. Graecorum de iis, qui se dederant, iudicium, c. 40. Pylum Messenijs tradunt Athenienses custodiendam, c. 41. Horum expeditio in Corinthiam, 42 — 45. Eurymedon et Sophocles, Athenienses, Pylum in Siciliam traecturi, Corcyram praeterecti, exsules Corcyraeas, in fidem receptos, Corcyraeis ad supplicium tradunt, 46 — 48. Anaetorium ab Athe-

niensibus captum, c. 49. Epistolae Persico legato ad Lacedaemonios misso ab iisdem ademptae, c. 50. Chlorum novus murus iussu Atheniensium destructus, c. 51. — Octavo anno Lesbii exsules Antandrum capiunt, c. 52., et Athenienses Cythera occupant, Laconicam devastant et Thyream capiunt, c. 53 — 57. Inde Hermocratis auctoritate Sicillenses inter se pacem conciliant, et Atheniensium duces, Athenas reversi, partim exilio, partim multa damnantur, quod paci non refragati erant, c. 58 — 65. Megarenses quomodo longos muros et Nisaeam proderint Atheniensibus, ipsa autem Megara Brasidae adventu servata sit, c. 66 — 74. Antandrum Athenienses recipiunt, c. 75. in Boeotia autem Siphias et Chaeroneam per proditionem occupare constituunt, c. 76. 77. Brasidae iter per Thessaliam et res in Thracia et Macedonia praeclare gestae, c. 78 — 135. Quid Lacedaemonios ad eam expeditionem permoverit, c. 80. Brasidae virtus quomodo Atheniensium socios Lacedaemoniis conciliarit, c. 81. Eius expeditio prima contra Arribaeum Lyncestarum regem, c. 83. Quomodo Acanthios sibi conciliaverit, c. 84 — 88. Interim Athenienses Delium quidem muniunt, in ceteris autem errore dierum frustrati, deinde etiam commisso ad Oropum proelio victi, Delium rursus amittunt, c. 89 — 100. Braidas quomodo Amphipolim occupaverit, c. 102 — 106., ab Eione repulsus sit, c. 107. plures Atheniensium urbes et inter eas Toronam ad defectionem permoverit cepitque, — c. 116. Quare

Συρακοσίων δέκα νῆες πλεύσασαι καὶ Λοκρίδες Ἰσαι Μεσσηνήν τὴν ἐν Σικελίᾳ κατέλαβον, αὐτῶν ἐπαγαγομένων· καὶ ἀπίστη Μεσσηνή Ἀθηναίων. ἔπραξαν δὲ τοῦτο μάλιστα οἱ μὲν Συρακοῖοι, ὄρῳντες προσβολὴν ἔχον τὸ χωρίον τῆς Σικελίας, καὶ φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους, μὴ ἔξ αὐτοῦ ὀρμώμενοι ποτε σφίσι μείζονι παρασκευῇ ἐπέλθωσιν· οἱ δὲ Λοκροὶ, κατὰ ἔχθος τὸ Ῥηγίων, βουλόμενοι ἀφοπτερωθῆν αὐτοὺς καταπολεμῆν. καὶ ἐξεβέβληκεσαν ἅμα ἐς τὴν Ῥηγίων οἱ Λοκροὶ πανστρατιᾷ, ἵνα μὴ ἐπιβοηθῶσι τοῖς Μεσσηνίοις, ἅμα δὲ καὶ ξυνεπαγόντων Ῥηγίωνων φυγάδων, οἱ ἦσαν παρ' αὐτοῖς, τὸ γὰρ Ῥηγίον ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔστασλαξε, καὶ ἀδύνατα ἦν ἐν τῷ παρόντι τοὺς Λοκροὺς ἀμύνεσθαι· ἢ καὶ μᾶλλον ἐπετίθεντο. θηρώσαντες δὲ οἱ μὲν Λοκροὶ τῷ περὶ ἀπεχώρησαν, αἱ δὲ νῆες Μεσσηνήν ἐφρούρουσαν· καὶ ἄλλαι αἱ πληρούμεναι ἐμελλον, αὐτοὺς ἐγκαθορμισάμεναι, τὸν πόλεμον ἐνταῦθα κοιηθεῖσθαι.

2. Ἐπὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἧρος, πρὶν τὸν εἶτον ἐν ἀκμῇ εἶναι, Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἐβέβαλον ἐς τὴν Ἀττικὴν ἠγείτο δὲ Ἄγις ὁ Ἀρχιδάμου, Δικσδαμωνίαν βασιλεύς· καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐθόουν τὴν γῆν, Ἀθηναῖοι δὲ τὰς τε τεσσαράκοντα ναῦς ἐς Σικελίαν ἀπέστειλαν, ὡς περὶ παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγούς τοὺς ὑπολοίτους, Εὐρυμέδοντα καὶ Σοφοκλέα· Πυθόδωρος γὰρ ὁ τρίτος αὐτῶν ἤδη προσηπτο ἐς Σικελίαν. εἶπον δὲ τούτοις καὶ Κερκυραίων ἅμα παραπλέοντας τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιμεληθῆναι, οἱ ἐλυστεύοντο ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ὄρει φυγάδων· καὶ Πελοποννησίων αὐτοὺς νῆες ἐξήκοντα παρεπικλύκεσαν τοῖς ἐν τῷ ὄρει ἑταίροις, καὶ, λ-

nono anno inempte inducias annuas faciunt Lacedaemonii et Athenienses, c. 117—119., mox tamen de Scionensibus a Brasida receptis ac retentis nova disceptatio et novum bellum oritur, c. 120—122. item de Mendacis, c. 123. Altera Brasidae cum Pardiaca adversus Arribacum in Lynceum expeditio, in qua relictus a Perdicca fortissime hostium impetum et excepit et represit, c. 124—128. Interea Athenienses, duce Nicia, Mendam recipiunt; et Scionem oppugnant, c. 129—131. Pactiones inter Perdiccam et Athenienses facta, ille per amicos suos in Thessalia efficit, ut exercitus Brasidae submitendus arceatur, c. 132. Thebani diruunt Thespensium muros, et Iunonis Argivae templum incendio deletum, c. 133. Bellum inter Mantinenses et Tegestas ancipiti praelio conficitur, c. 134. Brasidas Potidaeam nocturno impetu capere aggressus a conatu ab-sistit, c. 135.

1. Συρακοσίων. Bekk. Poppo ubique Συρακοσίων, Συρακοῖοι et

oct. Codd. πλεῖστοι, ut vulgo; Συρακοσίων hic et alibi; nonnulli tamen, veluti Cass. et Aug., etiam Pal. libro VIII., exhibent Συρακοῦσιοι, vel Συρακοῖοι duplici ὄ. Συρακοῖοι solum habent It. et Laur. libro VII. et VIII. Ita, satis explorata et certa videbatur genuina Atticorum antiquiorum scriptura, quam ea, quae postea invaluit, in codicibus plerisque obliteravit. Vid. Poppo. Vol. I. p. 213.

αὐτῶν; ἔπραξι, i. e. τῶν Μεσσηνίων ex praegrasso Μεσσηνήν, ut l. 136 init. et centies alibi.

2. τὰς τε τεσσαράκοντα. Vid. 3, 115 med.

εἶπον. — παραπλέοντας. Vid. ad 2, 11. annotata de hac structura. Mox τιμωροὶ et συμίζοντες grammatice neque ad νῆες, neque ad Πελοποννησίων referri possunt. Relatio, ut saepe, ad sensum facta est, et intelligendi Peloponnesii, quasi scripsisset: καὶ Πελοποννήσιοι οὖν ναῦσι ἐξήκοντα παρεπικλύκεσαν — τιμωροὶ καὶ — συμίζοντες.

μοῦ ὄντος μεγάλων ἐν τῇ πόλει, νομίζοντες καταστῆσαι φά-
 δας τὰ πράγματα. Δημοσθένης δὲ, ὄντι ἰδιώτῃ μετὰ τὴν
 ἀναχώρησιν τὴν ἐξ Ἀναρνανίας, αὐτῷ δεηθέντι εἶπον χρῆσθαι
 ταῖς ναυσὶ ταύταις, ἣν βούληται, περὶ τὴν Πελοπόννησον.

3. Καὶ ὡς ἐγένοντο πλείοντες κατὰ τὴν Λακωνικὴν, καὶ
 ἐκινδύοντο ὅτι αἱ νῆες ἐν Κερκύρα ἤδη εἰσὶ τῶν Πυλοπο-
 νησίαν, ὁ μὲν Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς ἤκεινοντο εἰς τὴν
 Κέρκυραν, ὁ δὲ Δημοσθένης εἰς τὴν Πύλον πρῶτον ἐκέλευε
 ἄγοντας αὐτοὺς, καὶ πράξαντας ἂ δεῖ, τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι.
 ἀντιλεγόντων δὲ, κατὰ τύχην χειμῶν ἐπιγενόμενος κατήνεγκε
 τὰς ναῦς εἰς τὴν Πύλον. καὶ ὁ Δημοσθένης εὐθύς ἤξιον τε-
 ρίεσθαι τὸ χωρίον, (ἐπὶ τοῦτο γὰρ ξυνεκπεύσαι,) καὶ
 ἀπέφαινε πολλὴν εὐφορίαν ξύλων τε καὶ λίθων, καὶ φύσει κα-
 τερὸν ὄν καὶ ἔρημον αὐτό τε καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς γῆρας· ἀπέχε-
 γαρ σταδίους μάλιστα ἢ Πύλος τῆς Σπάρτης τετρακοσίους,
 καὶ ἔστιν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ ποτὲ οὔση γῆ, καλοῦσι δὲ αὐτὴν οἱ
 Λακεδαιμόνιοι Κορυφάσιον. οἱ δὲ πολλὰς ἔφασαν εἶναι ἄκρας
 ἔρημους τῆς Πελοποννήσου, ἣν βούληται καταλαμβάνων τὴν
 πόλιν δακρυῶν. τῷ δὲ διάφορον τι ἐδόκει εἶναι τοῦτο τὸ χω-
 ρίον ἑτέρου μᾶλλον, λιμένος τε προσόντος, καὶ τοὺς Μεσση-
 νίους, οἰκίους ὄντας αὐτῷ τὸ ἀρχαῖον καὶ ὁμοφώνους τοῖς
 Λακεδαιμονίοις, πλείστ' ἂν βλέπτειν ἐξ αὐτοῦ ὀρωμένους,
 καὶ βεβαίους ἅμα τοῦ χωρίου φύλακας ἔσεσθαι.

4. Ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν οὐτε τοὺς στρατηγούς οὔτε τοὺς
 στρατιώτας, ὕστερον καὶ τοῖς ταξιαρχοῖς κοινώσας, ἤσυχασεν
 ὑπὸ ἀπλοίας, μέχρι αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζουσιν ὀρμη

3. εἰς τὴν Πύλον. Pylum pro-
 montorium esse dicit Poppe (Prolegg.
 Vol. II. p. 191.) a Spartan Coryphasio
 appellatum. Sed Stephanus Byz.
 in Πύλος: Πύλος πόλις ἐν Μεσσηνίᾳ:
 ἐκαλεῖτο δὲ Κορυφάσιον. Etiam Pau-
 sanias in Messen. 36. promontorium vo-
 cat Coryphasium, et in eo Pylum ei-
 tam esse dicit. Et Ptolemaeus p. 89.
 Pylum a promontorio Coryphasio di-
 stinguat. Thucydidi h. l. et eius Scho-
 liaetae ad 5, 18. Coryphasium est Py-
 lus, non urbs, sed: promontorium. Con-
 firmant verba infra h. cap. sequentia:
 οἱ δὲ πολλὰς ἔφασαν εἶναι ἄκρας
 ἔρημους τῆς Πελοποννήσου.

ἣν βούληται: κατὰ τὴν πόλιν
 δακρυῶν, si vellet urbem sumptus
 facere. Nam τῆς πόλιος iust. accusati-
 vus subiecti; et frustra Suidas δακρυ-
 ῶν h. l. interpretatur εἰς ἀναλώματα
 μεγάλα ἐμβάλλων.

οἰκίους. ὕστερος αὐτῷ, i. e.
 Demostheni, non πρὸ χωρίου (Pyle),
 ut vult Schol. Messenii, qui Naupactum
 cum tunc incolabant, et Demosthenis

amici erant ex prioribus eius expedi-
 tionibus, et, quatenus antiquitus a
 Messenia oriundi, Dorica dialecto uto-
 bantur una cum Lacedaemoniis. Sed
 vide, num forte transponenda sint
 verba τὸ ἀρχαῖον post Λακεδαιμονίους
 vel, quod etiam facilius est, post καί,
 ut non Demosthenes dicatur antiquitus
 Messeniorum familiaritate uti, quod de
 homine uno, et eo quinquaginta circiter
 annorum dici apte nequit, sed origo
 Messeniorum Dorica et antiqua decla-
 retur, καὶ τὸ ἀρχαῖον ὁμοφώνους τοῖς
 Λακεδ. Accedit, quod Messenii non
 amplius triginta annis Naupactum ha-
 bitabant. Loco accusativi cum infini-
 tivo aspectus genitivus absolutos, ma-
 xime propter τὴ — καί, cum non tam
 quid existimaverit, quam cur ita ex-
 istimaverit, enuntiandam sit. Itaque
 ex ἐδόκει, unde ἐνόμισε, vel tale quid,
 subaudiendum, proprie et plene sub-
 audiendum erat ὅτι ἐνόμισε.

4. ἤσυχασεν ὑπὸ ἀπλοίας.
 Verba ὑπὸ ἀπλοίας Poppe, virgula
 transposita ante haec verba, iungit cum

ἐπέπεσε περιστάσιν ἐκτειλῆσαι τὸ χωρίον. καὶ ἐργισθήσαντες εἰς γάξοντο, σιδήρια μὲν λιθουργὰ οὐκ ἔχοντες, λογάδην δὲ φέροντες λίθους, καὶ ξυνετίθεσαν, ὡς ἕκαστόν τι ξυμβαλνοὶ καὶ τὸν πηλὸν, εἴ που δεοὶ χοῆσθαι, ἀγγεῖαν ἀπορία, ἐκ τοῦ ὕψους ἔφερον, ἐγκεκυφότες τε, ὡς μάλιστα μέλλοι ἐπιμένειν, καὶ τὰ χεῖρε ἐς τοὺς πλάσσω ξυμπλέκοντες, ὅπως μὴ ἀποκίπτοι. παντὶ τε τρόπῳ ἠπειλούντο φθῆναι τοὺς Λακεδαιμονίους τὰ ἐπιμαχώτατα ἐξεργασάμενοι πρὶν ἐπιβοηθῆσαι· τὸ γὰρ πλεον τοῦ χωρίου αὐτὸ καρτερόν ὑπῆρχε, καὶ οὐδὲν ἔδει ταίχους.

5. Οἱ δὲ ἑορτὴν τινα ἔτεχον ἄγοντες, καὶ ἅμα πυνθανόμενοι ἐν ὀλιγοφῶρᾳ ἐποιούντο, ὡς, ὅταν ἐξέλθωσιν, ἢ οὐχ ὑπομενούντας σφᾶς, ἢ ῥαδίως ληψόμενοι βία· καὶ τι καὶ αὐτοὺς ὁ στρατὸς ἔτι ἐν ταῖς Ἀθήναις ὦν ἐπέσχε. τειχίσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ χωρίου τὰ πρὸς ἠπειρον καὶ ἂ μάλιστα ἔδει ἐν ἡμέραις ἕξ, τὸν μὲν Δημοσθένην μετὰ νεῶν πάντε αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσι, ταῖς δὲ πλείοσι ναυαὶ τὸν ἐς τὴν Κέρκυραν πλοῦν καὶ Σικελίαν ἠπειλούντο.

6. Οἱ δ' ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι ὡς ἐκύθοντο τῆς Πύλου κατελιημμένης, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου νομίζοντες μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἄγρις ὁ βασιλεὺς οἰκίον σφίσι τὸ πρὸ τὴν Πύλον ἅμα δὲ, πρῶ ἐσβαλόντες, καὶ τοῦ σίτου ἔτι γλαροῦ ὄντος, ἐσπᾶνίζον τροφῆς ταῖς πολλοῖς· χειμῶν τε ἐπιγενομένου μελίων παρὰ τὴν καθέστηκυῖαν ὥραν, ἐπίπεσε τὸ στράτευμα. ὥστε πολλαχόθεν ξυνέβη ἀναχωρῆσαι τε θᾶσσον αὐτοὺς, καὶ βραχυτάτην γενέσθαι τὴν ἐσβολὴν ταύτην. ἡμέρας γὰρ πεντεκαίδεκα ἔμειναν ἐν τῇ Ἀττικῇ.

sequentibus. Secutus est Goeller: „mare quietum, ait, non effecit ut quiesceret, sed potius ut quod vellet consequeretur.“ Praeter alia argumenta, quae contra attuli in maiore editione, etiam hoc considerandum. Nondum erant ad Coryphasium, sed littora Laconicae legebant, cum ceteri praetores Corcyram properarent, Demosthenes Pylum dirigere cursum iuberet. Refragantibus illis ac tempestate Pylum delatis acrius institit Demosthenes, nec tamen potuit persuadere, ut locum munirent; cum tamen non possent discedere, quod malacia cogebatur ibi manere, eam occasionem quiescendi nactus non amplius institit, et rem non curare dissimulavit, (nos: die Windstille bestimmte ihn sich ruhig zu verhalten,) ut rebus ipsis potius, quam verbis suis, incitarentur milites otiosi ad rem aggrandiendam. Et quemadmodum fore praevidebat, ita factum est. Haud dubie enim taxiarchi, quibuscum consilium communicaverat, milites in-

ter otium accenderant. — Pro ἐπίπεσε boni libri ἐπέπεσε, quod cum dativo et de animi motibus a Scriptore nostro dici negat Poppo. — περιστάσιν ex uno Casa. receptum pro vitioso πρὸς ἀνάσιν. Infra c. 12. ἐς τοῦτο περίεστη ἡ τύχη.

5. ἐν ταῖς Ἀθήναις, i. e. ἐν τῇ Ἀττικῇ.

6. ἐσπᾶνίζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς. Heilmann. intellexit: plerisque rebus quae ad vitam pertinent, egebant. Cui assentiebar olim, quod Schneiderus in Lexico σπᾶνίζω apud Strabonem cum dativo iungi docet. Sed saepius haud dubie cum genitivo iungitur illud verbum, veluti Dionys. Hal. de Thac. iud. XVI, 4. Itaque nescio an recte Schol.: οἱ πολλοὶ αὐτῶν οὐχ ἑαυτῶν εἶχον τροφῆς. Sic 8, 57. ἢ ἀπορῶσι πολλοαῖς ναυαὶ τῆς τροφῆς. Videntur alii aliis frumento et cibariis instructiores in bellum esse profecti.

7. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Σιμωνίδης, Ἀθηναίων στρατηγός, Ἡίωνα τὴν ἐπὶ Θράκης, Μενδαίων ἀποικίαν, πολυμίαν δὲ οὖσαν, ξυλλέξας Ἀθηναίους τε ὀλίγους ἐκ τῶν φρουρῶν καὶ τῶν ἐκείνην ξυρμάχων πλῆθος, προδιδομένην κατέλαβε. καὶ παραχορῆμα ἐπιβοηθησάντων Χαλκιδικῶν καὶ Βοττιῶν, ἐξεκρούσθη τῆς, καὶ ἀπέβαλε πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν.

8. Ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς Ἀττικῆς Πελοποννησίων, οἱ Σαρατιᾶται αὐτοὶ μὲν καὶ οἱ ἑγγύτατα τῶν περὶ ὧν εὐθὺς ἐβοηθοῦν ἐπὶ τὴν Πύλον, τῶν δὲ ἄλλων Λακεδαιμονίων βραδυτέρα ἐγίνετο ἡ ἐφοδος, ἄχρι ἀφιγμένων ἀπ' εἰσῆς στρατίας. περιηγγέλλον δὲ καὶ κατὰ τὴν Πελοπόννησον βοηθεῖν οὐ τάχιστα ἐπὶ Πύλον, καὶ ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Κερκύρα ναὺς σφῶν τὰς ἐξήκοντα ἐκπεψαν, αἱ ὑπερνεχθεῖσαι τῶν Λακεδαιῶν ἰσθμῶν καὶ λαθοῦσαι τὰς ἐν Ζακύνθῳ Ἀττικὰς ναὺς ἀφικνούσται ἐπὶ Πύλον· παρῆν δὲ ἤδη καὶ ὁ περὶ τῆς στρατίας Δημοσθένης δὲ, προσκαλεσάντων ἐπὶ τῶν Πελοποννησίων, ὅπως κίμει φθάσαι δύο ναὺς ἀγγεῖλαι· Ἐθρουμένοντι καὶ αἰεὶ ἐπὶ τὰς ναυαῖς ἐν Ζακύνθῳ Ἀθηναίους παρεῖναι, ὡς τοῦ χειρότερου κινδυνεύοντος. καὶ αἱ μὲν νῆες κατὰ τέχος ἔπλεον κατὰ τὰ ἐπισταλμένα ὑπὸ Δημοσθένους· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πικροδικευάζοντο ὡς τῷ τεύχεσσι προσβαλοῦντες κατὰ τὴν γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἐπιλάσαντες ῥαδίως αἰρήσασθαι οὐκ ὀκνητοῦσιν ἐργασμένον, καὶ ἀνθρώπων ὀλίγων ἐνότων. κραδαινομένοι δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Ζακύνθου τῶν Ἀττικῶν κερκυραίων, ἐν νῶ εἶχον· ἦν ἄρα μὴ πρότερον εἰλαί, καὶ τοῦ εὐεργετοῦ τοῦ λιμένος ἐμφράξαι, ὅπως μὴ ἢ τοῖς Ἀθηναίοις ἐφορεῖσθαι εἰς αὐτόν. ἡ γὰρ νῆσος ἡ Σαρακτηρία καλουμένη, τὸν τε λιμένα, παρατείνουσα καὶ ἑγγὺς ἐκαιεμένη, ἔχουσα ποικίλως καὶ τοὺς ἑσπλους στενοὺς, τῇ μὲν δυοῖν νοσίων διαπλοτῶν κατὰ τὸ τεύχος τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν Πύλον, τῇ δὲ, πρὸς τὴν ἄλλην ἡπειρόν, ὀκτώ ἢ ἐννέα ὑλώδης τε καὶ ἀτρίβης, πᾶσα ὑπ' ἐρημίας ἦν, καὶ μέγεθος περὶ πεντεκαίδεκα σταδίων μάλιστα. τοὺς μὲν οὖν ἑσπλους ταῖς ναυσὶν ἀντικρῶροις βύζην κλήσειν ἐμελλον· τὴν δὲ νῆσον ταύτην φοβούμενοι, μὴ ἐξ αὐτῆς τὸν πόλεμον σφίσι ποιῶνται, ὀπλίτας διεβίβασαν ἐξ αὐτῆν, καὶ παρὰ τὴν ἡπειρόν ἄλλους ἔταξαν· οὕτω γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις τὴν τε νῆσον πολεμίαν ἔσοδαι, τὴν τε ἡπειρόν, ἀποβάσειν οὐκ ἔχουσαν· τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς Πύλου ἔξω τοῦ

7. Ἡίωνα τῆς ἐπὶ Θράκης.
Hoc oppidum diversum est a cognomine urbe Eione ad Strymonem sita, τῇ ἐπὶ Στρυμόνι, quae Atheniensium colonia erat. (Thuc. 1, 98.) prope Amphipoliam. Ea semper erat Atheniensium; haec Mendacorum colonia, in Pieria sita, nunc demum ab iis capitur. Eustath. ad Hom. Il. p. 179. ὅτι δὲ Ἡίων διουλλίβωτος καὶ τόπος ἐστὶ Στρυμότος καὶ Ἡίων τριουλλίβωτος

πόλις ἐν Χερσονήσῳ παρὰ Θερμοδίδην καὶ ἄλλη σφὸς τῇ Πασφίῳ.

8. καὶ πεντεκαίδεκα σταδίων μάλιστα. Cum pro eis circiter, μάλιστα significat ferme, vollkommen, eher mehr als vorher plus quam. Vid. Bast. Ep. crit. p. 87. sq. cf. Iud. verb. — Μοχ βύζην Schol. explicat ἀφρώς. οἱαν βύζαντες ταῖς ναυσὶ ἀντικρῶν. ἀποβάσειν οὐκ ἔχουσαν. Voss.

καὶ αὐτοὶ, καὶ ἔθειον θρόμφ, ἐπικαταλαβεῖν βοτάνοι. οἱ δὲ Ἀκαρνανεὶς τὸ μὲν πρῶτον καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀπικνεῖν ἀσπίδους ὁμοίως, καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἐπεδίωκον· καὶ τινα αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντας καὶ φάσκοντας ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαι σφᾶς· ἔκει μὲντοι τοὺς μὲν Μαντινίεας καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἀφίστα τοὺς δ' Ἀμπρακιώτας ἔκτεινον καὶ ἦν πολλὴ ἔρις καὶ ἄγνοι εἴτε Ἀμπρακιώτης τίς ἐστιν εἴτε Πελοποννήσιος, καὶ ἐς διακοσίους μὲν τινας αὐτῶν ἀπέκτειναν· οἱ δ' ἄλλοι διεφθγον ἐπὶ τῇ Ἀγραῖδα, ὄμορον οὖσαν, καὶ Σαλύνθιος αὐτούς, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀγραίων φίλος ὦν ὑπεδέξατο.

112. Οἱ δ' ἐν τῆς πόλεως Ἀμπρακιώται ἀφικνοῦνται ἐπ' Ἰδομένην. ἐστὸν δὲ δύο λόφω ἡ Ἰδομένη ὑψηλῶ. τοῖτοι τὸν μὲν μείζω, νυκτὸς ἐπιγενομένης, οἱ προαποσταλέντες ἐκ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλαθον τε καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες· τὸν δ' ἐλάσσω ἔτυχον οἱ Ἀμπρακιῶται προαναβάντες, καὶ ἠλόσαντο. ὁ δὲ Δημοσθένης δεικνύσας ἐχθρῶν καὶ τὸ ἄλλο στρατεύμα ἀπὸ ἐσπέρας εὐθύς, αὐτὸς μὲν τὸ ἡμισυ ἔχων ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ' ἄλλο διὰ τῶν Ἀμφιλόχων ὁρῶν. καὶ ἅμα ὄρθρῳ ἐπικίπτει τοῖς Ἀμπρακιώταις ἐν ταῖς εὐναῖς, καὶ οὐ προησθημένοις τὰ γεγενημένα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσασιν τοὺς ἑαυτῶν εἶναι. καὶ γὰρ τοὺς Μεσσηνίους πρῶτους ἐπίτηδες ὁ Δημοσθένης προὔταξε, καὶ πρὸς ἀγορεύειν ἐκέλευε, Δωρίδα τε γλώσσαν ἰέντας καὶ τοῖς προφύλαξι πίστιν παρεχομένους, ἅμα δὲ καὶ οὐ καθορωμένους τῆ ὕψει, νυκτὸς ἔτι οὖσης. ὡς οὖν ἐπέπεσε τῷ στρατεύματι αὐτῶν, τρέπουσι· καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτοῦ διεφθειραν, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὄρμησαν. προκατελημμένη δὲ τῶν ὁδῶν, καὶ ἅμα τῶν μὲν Ἀμφιλόχων ἐμπειρῶν ὄντων τῆς ἑαυτῶν γῆς, καὶ φιλῶν πρὸς ὀκλίτας, τῶν δὲ ἀπειρῶν καὶ ἀνεπιστημόνων ὄρη τράπονται, ἐσπίκτοντες ἕς τε χάρακας καὶ τὰς προλελοχισμένας ἐνέδρας διεφθείροντο. καὶ ἡ πᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς, ἐτράποντό τινας καὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, οὐ πολὺ ἀπέχουσαν· καὶ ὡς εἶδον τὰς Ἀττικὰς ναῦς παρακλειούσας ἅμα τοῦ ἔργου τῆ ἔκτυχιλα, προξένουσαν ἠγγεσάμενοι ἐν τῷ αὐτίκα φόβῳ κρεῖσσον εἶναι σφίσαν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσίν, εἰ δεῖ, διαφθαρήναι, ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ἐχθίστων Ἀμφιλόχων. οἱ μὲν οὖν Ἀμπρακιῶται, τοῦ οὐτῷ τρόπῳ κακωθέντες, ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσωθήσαν ἐς τὴν πόλιν. Ἀκαρνανεὶς δὲ σκυλεύσαντες τοὺς νεκροὺς καὶ τροπαῖα στήσαντες ἀπεχώρησαν ἐς Ἄργος.

113. Καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραῖα ἦλθε κήρυξ ἀπὸ τῶν ἐπὶ Ἀγραίου καταφυγόντων ἐκ τῆς Ὀλύμπης Ἀμπρακιωτῶν, ἀνεβρεθῆσαν αἰτήσεων τῶν νεκρῶν, οὓς ἀπέκτειναν ὕστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν Μαντινίων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ἐστ

ἡ χάρισις τις. Recte Schol. post varias explicandi conatus, τίς interpretatur ἄλλος καὶ ἄλλος, quo sensu

maxissime apud Homerum legitur, vel uti II. 7, 201.

112. τρέπουσι, int. οἱ αἰτί

εἴησαν ἄσκοπδοι. ἰδὼν δ' ὁ κήρυξ τὰ ὄπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀμπρακιωτῶν ἐθαύμαζε τὸ πλῆθος· οὐ γὰρ ἦδει τὸ πάθος, ἀλλ' ᾔετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. καὶ τις αὐτὸν ἤρετο ὅ τι θαυμάζοι, καὶ ὀπόσοι αὐτῶν τεθνεῶσιν, οἴομενος αὐτὸς ὁ ἐρωτῶν εἶναι τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν Ἰδομέναις. ὁ δ' ἔφη διακοσίους μάλιστα ὑπολαβῶν δ' ὁ ἐρωτῶν εἶπεν, Οὐκ οὐκ τὰ ὄπλα ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ πλεον ἢ χιλίων. αὐτῆς δὲ εἶπεν ἐκείνος, Οὐκ ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐστίν. ὁ δ' ἀπεκρίνατο, Εἶπερ γε ὑμεῖς ἐν Ἰδομένῃ χθὲς ἐμάχεσθε. Ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς, ἀλλὰ πρώην ἐν τῇ ἀποχωρηθείσῃ τῆς Ἀμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα. ὁ δὲ κήρυξ ὡς ἤκουσε καὶ ἔγνω ὅτι ἢ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διέφθαρται, ἀνοιμώξας καὶ ἐκπλαγείς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων καυῶν ἀπῆλθεν εὐθὺς ἄπρακτος, καὶ οὐκίτι ἀπῆγει τοὺς νεκρούς. πάθος γὰρ τοῦτο μὲν πόλει Ἑλληνίδι ἐν Ἰδαίς ἡμέραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. καὶ ἀριθμὸν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἀπιστον τὸ πλῆθος λέγεται ἀπολέσθαι, ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. Ἀμπρακίαν μέντοι οἶδα ὅτι, εἰ ἐβουλήθησαν Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι Ἀθηναίους καὶ Δημοσθένει κειθόμενοι ἐξελεῖν, αὐτοβοεῖ ἂν εἶλον· νῦν δ' ἔβασαν μὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντες αὐτὴν χαλεπότεροι σφίσι πάροικοι εἴσι.

114. Μετὰ δὲ ταῦτα τρίτον μέρος νείμαντες τῶν σκύλων τοῖς Ἀθηναίοις τὰ ἄλλα κατὰ τὰς πόλεις διείλοντο. καὶ τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων πλείοντα ἐάλω· τὰ δὲ νῦν ἀνακειμένα ἐν τοῖς Ἀττικοῖς ἱεροῖς Δημοσθένει ἐξηρέθησαν τριακόσιοι πανακίαι, καὶ ἄγων αὐτὰς κατέκλυσε. καὶ ἐγένετο ἄρα αὐτῶ μετὰ τὴν τῆς Αἰτωλίας ξυμφορὰν ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως ἀειστέρα ἢ κἀνοδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἰκοσι ναυαῖν Ἀθηναῖοι ἐς Ναύπακτον. Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι, ἐπελθόντων Ἀθηναίων καὶ Δημοσθένους, τοῖς ὡς Σαλύνθιον καὶ Ἀργαίους καταφυγοῦσιν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίοις ἀναχώρησιν ἐσπέιδαντο ἐξ Οἰνιαδῶν, οἵπερ καὶ μεταβίβησαν παρὰ Σαλύνθιον. καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἑτη Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι πρὸς Ἀμπρακιώτας ἐπὶ τοῖςδε, ὥστε μήτε Ἀμπρακιώτας μετὰ Ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ Πελοποννησίους, μήτε Ἀκαρνᾶνες μετὰ Ἀμπρακιωτῶν ἐπ' Ἀθηναίους, βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων, καὶ ἀποδοῦναι Ἀμπρακιώτας ὀπόσα ἢ χωρία ἢ ὀμή-

στρατεύεται, ἢ ἐκ στρατεύματι. Cf. ad cap. 109.

113. ἀλλ' ᾔετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. Schol. ἀλλ' ᾔετο τῶν μετὰ σφῶν ἐν τῇ δευτέρῃ μάχῃ (cap. 111.) πεπρακῶτων εἶναι τὰ ὄπλα.

114. οἵπερ καὶ μεταβίβησαν παρὰ Σαλύνθιον. „Haec depravata et οἵπερ in οἵπερ corrigent-

dum, παρὰ Σαλύνθιον vero aut tamquam ex interpretatione praeced. ὡς Σαλύνθιον orta delenda, aut in παρὰ Σαλύνθιον cum Hermanno mutanda videntur.“ Porpo ad h. l. — Mox ὀμήρους ex eiusdem coniectura receptam pro ὀμόρους. Cf. c. 107. Οἱ πλείους (Ἀμφιλόχων) ὑπὸ Ἀμπρακιωτῶν βίβη κατείχοντο.

δει ἐν τῇ θαλάσῃ ξυμβῆναι. ὥστε τὰς τούτων ἀπορίας ἀντι-
 κάλους ἠγοῦμαι τῷ ἡμετέρῳ πλήθει καὶ ἅμα ἀξιώ υἱᾶς
 Ἀθηναίους ὄντας, καὶ ἐπισταμένους ἐμπειρία τὴν ναυτικὴν ἐν
 ἄλλοις ἀπόβασιν, οἱ, εἰ τις ὑπομένοι, καὶ μὴ φόβῳ ἄποθιο
 καὶ νεῶν δεινότητος κατάκλον ὑποχωροῖ, οὐκ ἂν ποτε βιά-
 ζοιτο, καὶ αὐτοὺς νῦν μείναι τε, καὶ ἀμνημονέτους παρ' αὐ-
 τὴν τὴν βαρβαν σώζειν ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ χωρίον."

11. Τόσαυτα τῷ Δημοσθένους παρακλεισεσθαι μένοντι, οἱ
 Ἀθηναῖοι ἐπαρήσαν ἑς μάλιστά, καὶ ἐπιματὰβάντες ἐτάξαν
 παρ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἄραντες τῷ
 κατὰ γῆν στρατῷ προξέβαλλον τῷ τεύχεσσι, καὶ ταῖς ναυσὶ
 ἅμα, οὐδαμῶς περὶφρονέοντα καὶ τρισὶ νάυαρχος δὲ αὐτῶν
 ἐπέκλετε Θεμισκλήδης ὁ Κραττησιλλεύς, Σκαρτιάτης. προξέβαλλ
 δὲ ἦτορ. ὁ Δημοσθένης προξεδίχετο καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀρ-
 φοτέρωθεν, ἐκ' ἐσ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης, ἤμνονον. οἱ δὲ κατὰ
 θάλασσαν ναὺς διακείμενοι, δίδου οὐκ ἦν πλειοσι προσχεῖν, καὶ
 ἀνεπιπύοντες ἐν τῷ μέρῳ τοῦ ἐπιπλοῦς ἐποιδύοντο, προθύρη
 τὴν πᾶσιν κρούμενοι καὶ παρακλεισεσθαι, εἰ πῶς εἰσάμενοι εἰσοί-
 τῳ τὸ τεύχος. πάντων δὲ φανερώτατος Βρασίδης ἐγένετο. τριη-
 ἄρχων γὰρ καὶ ὑψῶν, τῷ χωρίῳ χαλεποῦ ὄντος, τοὺς τριη-
 ἄρχους καὶ κυβερνήτας, εἴ πη καὶ δοκοῦνται θνητῶν εἶναι οὐκ
 ἀποκινῶντας καὶ φύλασσομένους τῶν νεῶν, μὴ ξυνηθῆσθαι
 ἐβόα λθῶν ὡς οὐκ εἰκόσ εἰη. ἔχλων φειδομένους τοὺς πολε-
 μίους ἐν τῇ χώρα περιόδειν τείχος πεποιημένους. ἀλλὰ τὰς τ
 σφετέρησ ναὺς, βλαστούμενους τὴν ἀπόβασιν, καταγνύσαι ἐκ
 γῆς, καὶ τοὺς συμμάχους μὴ ἀποκησῆσαι ἀντι μεγάλων εὐερ-
 γειῶν τὰς ναὺς τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ παρόντι ἐκιδού
 ναυ, ἐκείλαντας δὲ καὶ παντὶ τρόπῳ ἀποβάνας τῶν τε ἀν-
 θρωπῶν καὶ τοῦ χωρίου κρατῆσαι.

12. Καὶ ὁ μὲν τοὺς ἑὲ ἄλλους τοιαῦτα ἐπέσπερχε, κα-
 τὸν ἑαυτοῦ κυβερνήτην ἀναγκάσας ἀκείλαι τὴν ναὺν ἐχόμε-
 ναί τὴν ἀπαβάθραν. καὶ κειρώμενος ἀποβαίνειν ἀνεκώχη ναυ

— πρὸς τὸν. Sententia: „Non in ter-
 ra est exercitus eorum, ubi cum ea-
 dem nobis conditione uteretur, quae
 nostro futurus esset, sed in navibus
 collocatus et inde pugnans, ubi quibus
 incommodis laborant, his nostra periculi-
 tas quodammodo compensatur.“ τὰ
 κατὰ γῆν ἀπορίας. Πλὴθ. οἱ οὐκ
 αὐτ. voc. mediam, etiam de paupertate
 usurpat. Max φόβου Schol. ex-
 πλεῖν ὁ ἦτος τῆς ἐκείλου. Verborum
 ὁ φ. ἢ ἀποβασεῖ, quod vocabulisti per attri-
 ctionem: fruguentissimam ad principale
 verbum relatum. est. βιάζονται h. i.
 non est passivum, ut facilla ante in
 βιάζονται, sed deponens medium, cuius
 obiectum nullum diserte enuntiat,

sed facile ex interiectis verbis et tu
 ὑπομένει octo subauditur τοὺς ἐκεί-
 λαντας. Sic 3. 20. ἦν δύνασται βιά-
 ζοσθαι. — φάγια ἐστὶ περὶ τῆς τό-
 πος, καὶ ὁ περὶ τῆς θαλάσσης ἡ θάλασ-
 σης ἑσμή. Schol. Illud καὶ αὐτοὺς
 quod valet ἐπίου quoque, respicit ad
 ipsum Demosthenem, qui tum unus
 monebat, quod milites posthac caeteri
 ultriciesant facturi.
 11. ἐκ τῆς γῆς, i. e. ab ea parte,
 qua hostium impetus e terra fiebat. Si-
 milliter accipiendum est καὶ ἐκ θαλάσσης,
 ubi item a terra, non a navibus,
 Demosthenes arcebat Peloponnesiorum
 naves.
 12. ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν. Schol. ἢ ἐπὶ τῆς ναὺς ἐπὶ τὴν γῆν

τῶν Ἀθηναίων, καὶ τραυματισθεὶς πολλὰ ἐλαπιονήχησά τε, καὶ κρόντος αὐτοῦ ἐς τὴν παρεξίρεσίαν, ἣ ἀσπίς περιερόβη ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐξενηθείσης αὐτῆς ἐς τὴν γῆν, οἱ Ἀθηναῖοι ἀναλόμενοι ὕστερον πρὸς τὸ τροπαῖον ἐχρησάντο, ὃ ἕστησαν τῆς προσβολῆς ταύτης. οἱ δ' ἄλλοι προὔθυμοῦντο μὲν, ἀδύνατοι δ' ἦσαν ἀποβῆναι, πᾶσιν τε χωρίων χαλεπότητι, καὶ τῶν Ἀθηναίων μενόντων καὶ οὐδὲν ὑπαχωροῦντων. ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη, ὥστε Ἀθηναίους μὲν ἐκ γῆς τε, καὶ ταύτης Λακωνικῆς, ἀμύνεσθαι ἐκείνους ἐπιπλέοντας, Λακεδαιμόνους δὲ ἐκ νεῶν τε καὶ ἐς ἑαυτῶν, πολεμίων οὐδαν, ἐπ' Ἀθηναίους ἀποβαίνειν. ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης ἐν τῷ τότε τοῖς μὲν ἡπειρώταις μάλιστα εἶναι καὶ τὰ περὶ κρατίστος, τοῖς δὲ θαλασσίους τε καὶ ταῖς ναυοὶ κλειστόν προέχειν.

13. Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τῆς ὕστερας μερὸς τι προσβολὰς ποιησάμενοι ἐπέκταντο· καὶ τῇ τρίτῃ ἐπὶ ἔβλα ἐς μηχανὰς παρέπεμψαν τῶν νεῶν τινὰς ἐς Ἀσίην, ἐλπίζοντες τὸ κατὰ τὸν λιμένα τεῖχος ὕψος μὲν ἔχειν, ἀποβάσεως δὲ μάλιστα οὐσης, ἐλαῖν μηχαναῖς. ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἐκ τῆς Ζακύνθου νῆες τῶν Ἀθηναίων παραγίγνονται τεσσαράκοντα: προσβοήθησαν γὰρ τῶν τε φρουρίδων τινὲς αὐτοῖς τῶν ἐκ Ναυακίου καὶ Χίαι τέσσαρες. ὡς δὲ εἶδον τὴν τε ἡπειρον ἁλιπῶν περιπλεῶν τὴν τε νῆσον, ἐν τε τῷ λιμένι οὐσας τὰς νεῖς καὶ οὐκ ἐκπλεύσας, ἀπορήσαντες ὅλη καθορμίσωνται. τότε μὲν ἐς Πρωτὴν τὴν νῆσον, ἣ οὐ πολὺ ἀπέχει, ἔρημος

ἔσδος ἀποβάθρα καλεῖται. Est scala, qua ex nave descenditur. Πραξιρεσία ἐστὶν ὃ ἔξω τῆς πύργου τῆς νεῖς τόπος, καθ' ὃ μέρος οὐκ ἐπιπλοῦνται κίχρηται. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἀρότατον τῆς πύργου καὶ τῆς πύργου. Idem. Similia affert ad 7, 34. τὸ κατὰ τὴν πύργον πρὸ τῶν κωπῶν.

ἐπ' Ἀθηναίους ἀποβαίνειν de conatu accipiendum. — Verborum ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης τοῖς μὲν — προέχειν haec est sententia: „Eo enim tempore multam gloriae adepti erant illi, quod essent continentis potentes et terrestri certamine potiores, hi, quod essent navales et mari maxime omnia pollebant.“ Utrisque igitur tunc accidit, ut alio pugnae genere uterentur, alio opinione hominum excellerent. Quam fortunae ac rerum humanarum vicissitudinem miratus, ea verba addit Thucydidea. De locutione κοῖσιν ἐς τι et ἐπὶ τι, vid. ad 2, 8. Subiectum verbi ἐποίει est infinitivus εἶναι et προέχειν.

13. ἀποβάσεως δὲ μάλιστα οὐσης ἐλαῖν μ. Krüg. ad Dionys.

p. 296. μάλιστα per traiectionem referendum putat ad ἐλαῖν, quem Poppo videtur sequi, cum distinctionem post οὐσης sustulerit. Goellerus contra sententiam esse ait: *wenn sie nur erst gelandet wären, ante omnia escensione facta*; (quasi legeretur γερουμηνος). Mihi neutra harum rationum satis placet. Ad ἀποβάσεως οὐσης, quod est cum escendere liceret, subintelligo ἐπιπλοῦν, i. e. κατὰ τὸ κατὰ τὸν λιμένα τεῖχος. Ergo sententia est: „cum vero ibi maxime escendere liceret, sperabant se murum machinis capturos.“ De ambigua inter putare et sperare significatione verbi ἐπιπλοῦν diximus ad c. 9. Infinitivus aoristi ἐλαῖν etiam sine ἄν pro futuro h. l. usurpatur. Vid. ad 1, 127. Matth. Gram. §. 506. 2. Maxime hoc fit post verba ἐπιπλοῦν, νομίζων et similia.

τεσσαράκοντα. Hanc lectionem omnium librorum praeter Cl., qui praebet πενήκοντα, quod coniecerat Aem. Portus, et Poppo recepit, defendi in maiore edit. contra Bredovii argumentationem.

οὔσα, ἔπλευσαν, καὶ ἠύλιθοντο· τῆ δ' ὕστεραία παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀνήγοντο, ἦν μὲν ἀντεκπεῖν ἐθελῶσι σφίσι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν· εἰ δὲ μὴ, ὡς αὐτοὶ ἐπεσπλευσοῦμενοι. καὶ οἱ μὲν οὔτε ἀντανήγοντο, οὔτε δὲ διανοήθησαν φράσαι τοὺς ἔσπλους, ἔτυχον ποιήσαντες· ἡσυχάζοντες δ' ἐπὶ τῆ γῆ τὰς τε ναῦς ἐπλήρουν, καὶ παρεσκευάζοντο, ἦν ἔσπλευτις, ὡς ἐν τῷ λιμένι, ὅτι οὐ μικρῶ, ναυμαχῆσόντες.

14. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι γινόντες καθ' ἐκάτερον τὸν ἔσπλον φθρησαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ τὰς μὲν πλείους καὶ μετεώρους ἦδὲ τῶν νεῶν καὶ ἀντιπρώρους προςπείοντες ἐς φρυγὴν κατέστρησαν, καὶ ἐπιδιώκοντες ὡς διὰ βραχέος ἔτρωσαν μὲν πολλὰς, πέντε δὲ ἔλαβον, καὶ μίαν τούτων αὐτοῖς ἀνδράσι· ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐν τῆ γῆ καταπεφηνυλαῖς ἐνέβαλλον· αἱ δὲ καὶ πληροῦμεναι ἔτι, πρὶν ἀνάγεσθαι, ἐκόπτοντο· καὶ τινὰς καὶ ἀναδύμενοι κενὰς εἶκον, τῶν ἀνδρῶν ἐς φρυγὴν ἀρμημένων. ἰδῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ περιαλοῦντες τῷ πᾶθει, ὅτι περὶ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο ἐν τῆ νήσῳ, παρεβόηθον· καὶ ἐπεβρίοντες ἐς τὴν θάλασσαν ζῆν τοῖς ὀπλοῦ ἀνθεῖλλον, ἐπιλαμβανόμενοι τῶν νεῶν. καὶ ἐν τούτῳ κεκλιθεὶς αἱ ἐδόκει ἕκαστος, ὃ μὴ τινι καὶ αὐτὸς ἔργῳ παρῆν. ἐγὼ δὲ τὸ τε ὁ θόρυβος μέγας, καὶ ἀντιηλλαγμένους τοῦ ἐκατέρω τρόπου περὶ τὰς ναῦς. οἱ τε γὰρ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ προῦθ μίας καὶ ἐκπλήξεως, ὡς εἰπεῖν, ἄλλο οὐδὲν ἢ ἐκ γῆς ἐναυμά

14. ἐν τῆ γῆ καταπεφηνυλαῖς ἐνέβαλλον. Licet h. l. iungas ἐν τῆ γῆ cum ἐνέβαλλον, tamen loci bene multi reperiantur, ubi ἐν cum verbis motum significantibus iungitur, plerumque tamen in *perfecto*. Vid. Heindorf. ad Plat. Sophist. p. 427. Praeter hunc nostrum Poppo Prol. T. 1. p. 178. attulit 1, 47. παραβεβοηθηκότας. 7, 87. ἐμπειτικότας. 8, 11. τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ Πειραιῶ τῶν νεῶν καταφυγὴν ἠγγέλθη. Simile est exemplum a Goellero allatum 8, 71. τοὺς ἐκεῖ καταπρωνοῦσας. Unde apparet, haec omnia ad attractionem satis notam esse referenda. Vid. ad 2, 80. Cf. 3, 106. τοὺς ἐν Ὀλκῆς Ἀμρακιάτας ἦκοντας. 4, 42. ἐν Ἀμρακίᾳ καὶ ἐν Λευναδίᾳ ἀπῆσαν αὐτῶν πεντακόσιοι φρουροί. Unus apud Thucydidem locus 7, 17. videtur refragari, παρεσκευάζοντο αὐτοὶ ἀποστελοῦντες ὀπίστας ἐν τῆ Σικελίᾳ. Sed etiam ibi videtur Scriptor effectum missionis magis respicere, quam ipsam missionem: Parabant milites gravis armaturae mittere (in Siciliam), quos in Sicilia haberent. Neque aliter accipiendus videtur locus 4, 27. ἰδῶντες τῶν ἐπιηθείων τὴν περὶ τὴν Πελο-

πόννησον κομιδὴν ἀδύνατον ἰσορρήν ἅμα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ.

ἐν τούτῳ κεκλιθεῖσθαι ἐδοκεῖ ἕκαστος. — Alacritatem summam ita describit. Unusquisque ubi que adesse et subvenire cupiens, cui omni operi non sufficeret, ubicumque non aderat, impeditam rem putabat quominus procederet. Similis sententia est 2, 8. ἐν τούτῳ τε κεκλιθεῖσθαι ἐδοκεῖ ἕκαστος τὰ πράγματα, ὃ μὴ τις αὐτὸς παρέσται. Sed h. l. δοκῆ non est *videri*, ut plerumque apud nostrum Scriptorem, sed *putare*, ut 5, 83 et subaudiendum τὸ πρᾶγμα vel τὰ πράγματα. — ὃ μὴ τινι, pro *quod non* videtur. Poppo tamen dubitans, non apte sic loquatur, et num *ergo* praecedente oīτος usurpare poterit Thucydides, colligit ὃ μὴ τις.

ἀντηλλαγμένους Schol. μετῆλλα γένος. Alias enim in navibus tamquam in continente dimicabant Spartani Athenienses non facile navalem pugnam in pedestrem mutabant, sed potius cum maxime vitabant. Vid. 2, 89. ubi Phormiae angustias freti incommodum suis putat: δεικνύσιν τε οὐκ εἶσιν οὐδὲ ἀναστροφῆι, ἀπερ νεῶν ὄμινον πλεουσῶν ἔργα εἶσιν, ἀλλ' ἀνάγκη δὲ

ρον, ὃς τε Ἀθηναῖοι κρατοῦντες, καὶ βουλόμενοι τῇ παρούσῃ πύλῃ ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐπιξελθεῖν, ἀπὸ νεῶν ἐπεξομαχούν. πολὺν τε πόνον παρασχόντες ἀλλήλοις, καὶ τραυματίζαντες, διεκρίθησαν· καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς κενὰς ναῦς, πλὴν τῶν τὸ πρῶτον ληφθεῖσῶν, διέσωσαν. καταστάντες δὲ ἐκάτεροι ἐς τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν τροπαῖόν τε ἔστησαν, καὶ νεκροὺς ἀπέδωσαν, καὶ ναυαγίων ἐκράτησαν, καὶ τὴν νῆσον εὐθύς περιέβαλον, καὶ ἐν φυλακῇ εἶχον, ὡς τῶν ἀνδρῶν ἀπειλημμένων· οἱ δ' ἐν τῇ ἡπίεσσι Πελοποννήσιοι καὶ ἀπὸ πάντων ἦδη βοηθημότες ἔμενον κατὰ γῶραν ἐπὶ τῇ Πύλῳ.

15. Ἐς δὲ τὴν Σπαρτην ὡς ἠγγέλθη τὰ γεννημῆνα περὶ Πύλον, ἔδοξεν αὐτοῖς, ὡς ἐπὶ ξυμφορᾷ μεγάλη, τὰ τέλη καταβάνας ἐς τὸ στρατόπεδον βουλευεῖν πρὸς τὸ χροῖμα ὄρωντας, ὅ τι ἂν δοκῇ. καὶ ὡς εἶδον ἐδύνατον ὄν τιμωρεῖν τοῖς ἀνδράσι, καὶ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο ἢ ὑπὸ λιμῶν τι παθεῖν αὐτούς, ἢ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας κρατηθῆναι, ἔδοξεν αὐτοῖς πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν Ἀθηναίων, ἦν ἐθέλωσι, σπονδὰς ποιησαμένους τὰ περὶ Πύλον, ἀποστεῖλαι ἐς τὰς Ἀθήνας κρέσβεις περὶ ξυμβάσεως, καὶ τοὺς ἀνδρας ὡς τάχιστα κερᾶσθαι κομίσασθαι.

16. Δεξαμένον δὲ τῶν στρατηγῶν τὸν λόγον, ἐβλήθησαν σπονδαὶ τοιαύται, Λακεδαιμονίους μὲν τὰς ναῦς, ἐν αἷς ἐναυμάχησαν, καὶ τὰς ἐν τῇ Λακωνικῇ πάσας, ὅσαι ἦσαν μακρᾶι, παραδοῦναι κομίσαντας ἐς Πύλον Ἀθηναίοις, καὶ ὄπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ τεχίλισματι, μήτε κατὰ γῆν, μήτε κατὰ θάλασσαν· Ἀθηναίους δὲ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ἀνδράσι σίτον ἕαν τοὺς ἐν τῇ ἡπίεσσι Λακεδαιμονίους ἐκπέμπειν τακτὸν καὶ μεμαγμένον, δύο φθίνικας ἐκάστῳ Ἀττικᾷς ἀλφίτων καὶ δύο κοτύλας οἴνου καὶ κρίας, θεράσκοντι δὲ τούτων ἡμίσεια· ταῦτα δὲ ὄρωντων τῶν Ἀθηναίων ἐσπέμπειν, καὶ πλοῖον μηδὲν ἐσπλεῖν λάθρα· φυλάσσειν δὲ καὶ τὴν νῆσον Ἀθηναίους μηδὲν ἔσσαν, ὅσα μὴ ἀπομείνοντας· καὶ ὄπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ Πελοποννησίῳ στρατῷ, μήτε κατὰ γῆν, μήτε κατὰ θάλασσαν· ὅ τι δ' ἂν τούτων παραβῆναι ἑκάτεροι καὶ ὀτιοῦν, τότε λελύσθαι τὰς σπονδὰς.

ἢ τῆς ναυμαχίας ἐξομαχίαν καθίσταται. Inde patet, perperam Goelsum verba περὶ τὰς ναῦς iungere μετὰ θόρυβος.

καὶ — βεβοηθηκότας. Recte ἐκὼς οἱ ἀπὸ τῶν ἄλλων ξυμμάχων (inter Peloponnesum) αὐτοῖς προσελθόντες ἦν.

15. πρὸς τὸ χροῖμα ὄρωντας. Notio codicum plerorumque est παραλήμα, quam receperant Bekk. et Poppe. Dindorf. defendit vulgatam laudans Aristoph. Av. 1334. πρὸς ἀνδρῶν, et Dionys. Hal. de struct. verb. p. 190. Schaefer. ubi πρὸς χροῖμα ὄρωντας sequitur. Quod autem male a Du-

kerio iungitur dicitur πρὸς τὸ χροῖμα βουλεύειν, errat. Nam primum sic dicitur 1, 71 extr. πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι ἔν, ut esse possit pro βουλεύεσθαι ἐν τῶν παρόντων δ, 29. Deinde perinde est, utrum ad βουλεύειν, an ad ὄρωντας subaudias demonstrativum pronomen πρὸς αὐτό vel τοῦτο. Ceterum τὰ τέλη sunt magistratus.

16. μεμαγμένον, i. e. μάζαν, panis quoddam genus, ne conservari diutius posset. Nam una χοῖσις in diurnum alimentum hominis sufficere credebatur.

ὅ τι δ' ἂν τούτων — τότε λελύσθαι τ. σκ. Expectes τούτο λύναι τὰς σπονδὰς; αὐτὰς αἰσῶν ἔσται

ἐπαϊσθαι δὲ αὐτάς, μέχρι οὗ ἐπανέλθωσιν οἱ ἐκ τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμονίων πρέσβεις. ἀποστείλαι δὲ αὐτοὺς τριήρα Ἀθηναίους, καὶ πάλιν κομισαί. ἐλθόντων δὲ, τὰς τε σπονδαὶ λελύσθαι ταύτας, καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι Ἀθηναίους ὁμοίαις οἰσπερ ἂν παραλάβωσι. αἱ μὲν σπονδαὶ ἐπὶ τούτοις ἐγένοντο καὶ αἱ νῆες παρεδόθησαν, οὐσαι περὶ ἑξήκοντα, καὶ οἱ πρέσβεις ἀπεστάλησαν. ἀφικόμενοι δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας ἔλεγε τοιαῦτα.

17. „ΕΠΙΕΜΨΑΝ ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι, ὧ Ἀθηναῖοι περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀνδρῶν πράξοντας ὅ τι ἂν ὑμῖν τε ἄφελμον ὦν τὸ αὐτὸ πειθώμεν, καὶ ἡμῖν εἰς τὴν ξυμφορὰν, ἀπὸ τῶν παρόντων, κόσμον μάλιστα μέλλη οἶσθαι. τοὺς δὲ λόγους μακροτέρους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηχανοῦμεν, ἀλλ' ἐκ χάριον ὦν ἡμῖν, οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι, μὴ πολλοῖς χρησθῆαι πλειοσι δὲ, ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ἢ διδάσκοντάς τι τῶν προύργων λόγους τὸ δέον πράσσειν. λαβετε δὲ αὐτοὺς μὴ πολεμῶς, μηδὲ ἄξύνετοι διδασκόμενοι, ὑπόμνησιν δὲ τοῦ καλῶς βουλευσῆσαι πρὸς εἰδότας ἠγησάμενοι. ὑμῖν γὰρ εὐτυχίαν τὴν παροῦσαν ἔξεστι καλῶς θέσθαι, ἔχουσι μὲν ὧν κρατεῖτε, παραλαβοῦσι δὲ τιμὴν καὶ δόξαν, καὶ μὴ παθεῖν ὅπερ οἱ ἀήθως ἀγαθὸν λαμβάνοντες τῶν ἀνθρώπων. αἰεὶ γὰρ τοῦ πλείονος ἐπιβίβησι ὀφείλονται, διὰ τὸ καὶ τὰ παρόντα ἀδοκίμως εὐτυχήσασθαι οἷς δὲ πλείσται μεταβολαὶ ἐπ' ἀμφοτέρωθεν ξυμβεβήκασι, δικαιοσύνη καὶ ἀπιστότατοι εἶναι ταῖς εὐπραγίαις. ὃ τῇ τε ὑμετέρῃ πόλει δι' ἐμπειρίαν καὶ ἡμῖν μάλιστα ἂν ἐκ τοῦ εἰκότου προσεῖη.

18. „Ἰνῶτε δὲ καὶ εἰς τὰς ἡμετέρας νῦν ξυμφορὰς ἀπιδόντες, οἷτινες ἀξίωμα μέγιστον τῶν Ἑλλήνων ἔχοντες ἠκοῦσα παρ' ἡμᾶς, πρότερον αὐτοὶ κυριώτεροι νομίζοντες εἶναι δοῦναι ἐφ' ἃ νῦν ἀφιγμένοι ὑμᾶς αἰτούμεθα. καίτοι οὔτε δυναμῶς ἐνδείξασθαι ἐπάδομεν αὐτὸ, οὔτε μείζονος προσγενομένη ὑβρίσαντες, ἀπὸ δὲ τῶν αἰεὶ ὑπαρχόντων γνώμῃ σφαλέντες, ἐν

δὲ τι vel ἐὰν δὲ τι. Sed eiusmodi structurae immutatio nihil habet offensionis.

οἱ πρέσβεις ἀπεστάλησαν. Huius legationis princeps fuit Archepolemus. Vid. Aristoph. Eq. v. 798. Monuit Kœger. ad Dionys. p. 96.

17. ὅ τι ἂν ὑμῖν τε — μέλλη οἶσθαι. Durum est, pronomen ὅ τι h. l. primam quarto, deinde primo casu usurpari. Sed ita variat noster Scriptor, cum posset scribere μέλλον.

μακροτέρους — μηχανοῦμεν. Schol. μακροτέρους dicit abdicare. Goeller. μηχανοῦμεν explicat ποιήσομεν. In sequentibus quod ἀλλὰ apposuit, anacoluthon est, ut monuit Goeller. — Mox in οὐ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι: Dissen. disquis. philol.

p. 19. legi volebat οὐ μὲν ἂν. Sed pronomini relativo a Thucydide interdictum coniunctivum sine ἂν addi, exemplis docet Poppo Prol. T. I. p. 14. Sic insequentibus cap. οἷτινες — τῶν σπονδῶν. 3, 43. ἤντινα τύχηται. 7, 71. ὧ ἀναγκασθῆναι.

18. ἐφ' ἃ νῦν ἀφ. ὑμ. α. τοῦ μ. Schol. τὰς σπονδὰς λέγει. In secundo belli anno Athenienses, Lacedaemoniis Atticam iterum devastantibus et pestilentia urgente moti ad Lacedaemonios de pace miserant legatos sed frustra. Vid. 2, 59.

ἀπὸ δὲ τῶν ἀπὸ ὑμῶν τῶν, i. e. iis uis, quae nobis temporibus sumt, neque minoribus, neque maioribus copiis. — ἐν ᾧ, Schol. ἐν τῇ δύνασθαι γνώμῃ σφαλένται.

κάτι τὸ αὐτὸ ὁμοίως ὑπάρχει. ὥστε οὐκ εὐκλὲς ὑμᾶς διὰ τὴν παροῦσαν νῦν φάμην πόλεως τε καὶ τῶν προσγεννημένων καὶ τὸ τῆς τύχης οἰεσθαι ἀεὶ μεθ' ὑμῶν ἔσσεσθαι. σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν οὔτινες τάγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο, (καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοὶ εὐξυνετώτερον ἂν προσφέροιτο,) τὸν τε πόλεμον νομισῶσι μὴ. καθ' ὅσον ἂν τις αὐτοῦ μέρος βούληται μεταχειρίζειν, τούτῳ ξυνεῖναι, ἀλλ' ὡς ἂν αἱ τύχαι αὐτῶν ἡγήσωνται. καὶ ἐλάχιστ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πταλόντες, διὰ τὸ μὴ τῷ ὀρθομένῳ αὐτοῦ πιστεύοντες ἐπαίρουσθαι, ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα καταλύοντο. ὃ νῦν ὑμῖν, ὦ Ἀθηναῖοι, κελῶς ἔχει πρὸς ἡμᾶς πρᾶξι, καὶ μήποτε ὑστερον, ἣν ἀρα μὴ κειθόμενοι σφαλῆτε, ἀ κολλὰ ἐνδέχεται, νομισθῆναι τύχη καὶ τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι, ἐξὸν ἀκίνδυνον δόκησιν λόγος καὶ ξυνέσεως ἐς τὸ ἔπειτα καταλιπεῖν.

19. Ἰακεδαιμόνιοι δὲ ὑμᾶς προκαλοῦνται ἐς σπονδὰς καὶ διάλυσιν πολέμου, διδόντες μὲν εἰρήνην καὶ ξυμμαχίαν καὶ ἄλλην φιλίαν πολλήν καὶ οἰκειότητα ἐς ἀλλήλους ὑπάρχειν, ἐνταυτοῦντες δὲ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀνδρας, καὶ ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύεσθαι, εἰ τε βίᾳ διαφυγίεν,

σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν οὔτινες.— De hac confusione duarum structurarum diximus ad 2, 44. ubi hunc ipsum locum explicavimus. Sed praeterea monendum, verba τάγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς θέσθαι esse secundas res ambiguas et incertas esse existimando in tuto ponere; illa autem καὶ ταῖς ξυμφοραῖς — προσφέρουσι quasi per parenthesis esse interposita; quibus ne structura difficiliter percipitur, quoniam sequens coniunctivus νομισῶσι (cf. ad c. 17.) item ad οὔτινες pertinet, cum Accusativum autem τὸν πόλεμον per attractionem quandam positum putamus, ut in notissimo illo Davium quae sit ubi sit, pro καὶ οὔτινες νομισῶσι μὴ καθ' ὅσον ἂν τις τοῦ πολέμου μέρος βούληται μεταχειρίζειν κ. τ. λ. Tum τὸ ὅτι pertinet ad μέρος, αὐτῶν autem, cuius loco Bredovius, non improbande. Poppone, propter sequens τῷ ὀρθομένῳ αὐτοῦ, coniciebat αὐτῷ, (τῷ πολέμῳ) referri quidem potest ad partes belli, quae insunt in colectivo ὅσον ἂν μέρος, aptius tamen referri videtur ad ἀνδρας, quod subiectum totius periodi est. Sententiam loci verbis Scholiastae explicabo: σωφρονεῖς εἰσὶν οὔτινες, ἀδήλον ὅστις τοῦ ἀποβησομένου, ἐκ τῆς παρούσης ἐπιγραφίας ἐπὶ ἀσφαλῆτερον θέτουσι, καὶ οὐκ ἐξυβρίζουσιν, ὡς κα-

ραμενοῦσης αὐτοῖς αἰεὶ τῆς ἐπιγραφίας, ἀλλὰ συμβαίνοσι τοῖς ἐναντίοις. καὶ γὰρ τὰς ξυμφορὰς οὗτοι δεξιότατον ἂν καὶ ὡς συντοὶ προσδέχοιεντο τε καὶ φέροιεν, οὔτινες οἴονται τὰ ἐκ τῶν πολέμων μὴ κατὰ προαίρεσιν ἡματέραν ἀποβαίνειν, ἀλλὰ κατὰ τύχην.

τῷ ὀρθομένῳ αὐτοῦ, int. πολέμου, belli amocessu prospero cessat. — καταλύεσθαι est ἀνακαίνεσθαι, pacem facere.

καὶ μήποτε. — νομισθῆναι, „neque committere ut credamini casu, non consilio, quae nunc feliciter cesserunt, obtinuisse.“ — ἀκίνδυνος δόκησις — Schol. ἐξουσίας ὑμῖν ὄψεως, εἰρήνης γενομένης, ἀπὸ κινδύων εὐβουλίας τε καὶ ἀνδρίας δόξαν. πρὸς μετὰ ταῦτα ἀνθρώποις καταλιπεῖν, λόγος μὲν, διὰ τὸ μείναι ὑμῖν τῆς εὐτυχίας καὶ μὴ μεταβληθῆναι, εὐβουλίας δὲ, ὅτι ἐπεκίσεσθε ἐν τῷ εὐτυχεῖν, ἀδέετες τὸ τῆς τύχης ἄετατον.

19. ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύεσθαι. Antyllus, ut ex Scholiis discimus, ἀμφοτέροις ad Athenienses et Lacedaemonios referebat, ἵνα δοκῶσι Ἰακεδαιμόνιοι καὶ τοῦ τῶν Ἀθηναίων προνοεῖσθαι συμφέροντος. Sed praestat altera interpretatio ἐν ἀμφοτέροις, ἢ διαφυγίεν τοὺς ἀνδρας, ἢ ἐκπολιορηθῆναι. Utroque enim, inquit, modo in bellan-

παραταχούσης τινός σωτηρίας, εἰ τε καὶ ἐκπολιορκηθέντες μᾶλλον ἂν χειρωθεῖεν. νομίζομεν τε τὰς μεγάλας ἔχθρας μάλιστα ἂν διαλύεσθαι βεβαίως, οὐκ ἦν ἀνταμυνόμενός τις καὶ ἐπικρατήσας τὰ πλεῖον τοῦ πολέμου, κατ' ἀνάγκην ὄρκοις ἐγκαταλαμβάνων μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῆ, ἀλλ' ἦν, παρὸν τὸ αὐτὸ δοῦναι, πρὸς τὸ ἐπιεικὲς καὶ ἀρετῇ αὐτὸ νικῆσας, παρὰ ἃ πρὸςδέχεται, μετρίως ξυναλλαγῇ. ὀφείλων γὰρ ἤδη ὁ ἐναντίας μὴ ἀνταμύνεσθαι ὡς βιασθεῖς, ἀλλ' ἀνταποδοῦναι ἀρετῇ, ἐτοιμότερός ἐστιν ἀσχύνη ἐμμένειν οἷς ξυνέθετο. καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μειζόνως ἔχθρους τοῦτο δοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, ἢ πρὸς τοὺς τὰ μέτρια διανεχθέντας· πεφύκασί τε τοῖς μὲν ἐκούσιως ἐνδοῦσιν ἀνθησαῖσθαι μετ' ἡδονῆς, πρὸς δὲ τὰ ὑπερευχούσιν καὶ παρὰ γνώμην διακινδυνεύειν.

20. „Ἡμῖν δὲ καλῶς, εἴπερ ποτὲ, ἔχει ἀμφοτέροις ἢ ξυναλλαγῇ, πρὶν τι ἀνήκεστον διὰ μέσου γεγόμενον ἡμᾶς καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ἀνάγκη αἰδίων ἕμιν ἔχθραν πρὸς τῇ κοινῇ καὶ ἰδίαν ἔχειν, ὑμᾶς δὲ στερεηθῆναι, ἂν νῦν προκαλούμεθα. ἐκ δ' ὄντων ἀκριτῶν, καὶ ὑμῖν μὲν δόξης καὶ ἡμετέρας φιλίας προσγίγνομένης ἡμῖν δὲ πρὸ ἀσχροῦ τινος ξυμφορᾶς μετρίως κατατιθεμένης, διαλλαγῶμεν, καὶ αὐτοὶ τε ἀντὶ πολέμου εἰρήνην ἐλάμβανον, καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσιν ἀνάπαντα κακῶν ποιήσωμεν· οἱ καὶ ἐν τούτῳ ὑμᾶς αἰτιωτέρους ἡγήσονται. πολεμοῦνται μὲν γὰρ ἀσαφῶς ὀποτέρων ἀρχάντων καταλύσεως διγενομένης, ἣς νῦν ὑμεῖς τὸ πλεον κύριοι ἐστε, τῆν χάριν ὑμῖν προσθήσουσιν. ἦν τε γυνῶν, Λακεδαιμονίοις ἔξασιν ὑμῖν φίλους γενέσθαι βεβαίως, αὐτῶν τε προκαλεσαμένων, χαρισάμενοις τε μᾶλλον ἢ βιασαμένοις. καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἐνόητα ἀγαθὸ σκοπεῖτε ὅσα εἰκὸς εἶναι. ἡμῶν γὰρ καὶ ὑμῶν ταυτὰ λεγόντων τό γε ἄλλο Ἑλληνικόν ἴστε ὅτι, ὑποδέστερον ὄν, τὰ μέγιστα τιμήσει.“

21. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι τοσαῦτα εἶπον, νομίζοντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ σκοπεῖν μὲν ἐπιθυμῶν, ὀφῶν δὲ ἐναντιουμένων, κωλύεσθαι· διδομένης δὲ εἰρήνης, ἀσμένους δέξασθαι τε καὶ τοὺς ἄνδρας ἀποδώσειν. οἱ δὲ

de perseverabimus. Altero enim nos vobis pareas erimus, altero ira moti bellum continuabimus, nova odii causa accedente.

κατ' ἀνάγκη δ' ὄρκοις ἐγκαταλαμβάνων, i. e. δι' ὄρκων ἀποκρίσασθαι ἀναγκάσας. — τὸ αὐτὸ δόξασαι, melius esset αὐτὸ τοῦτο, i. e. τὸ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῆναι ἀναγκάσαντα τὸν ἡττηθέντα. — In verbis αὐτὸ νικῆσας refer αὐτὸ ad τὸ [παρεῖναι] τοῦτο δοῦναι, i. e. τὸ [δύνασθαι] μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῆναι. — πρὸς δὲ χετο passive h. l. accipiendum esse, monuit Poppe obs. p. 89.

τοῦτο δοῦναι, subandi, sententia flagitante, τὸ ἀνταμύνεσθαι, et potius ἐκείνο expectes. — Μοχ ἀνθησαῖσθαι cum dativo, licet ἡσασθαι alibi cum genitivo reperitur. Sequitur igitur h. l. structuram verbi εἰπειν, ἐνδοῦναι, quarum vim habet. — τὰ μέτρια accipe pro μετρίως. — καὶ παρὰ γνώμην, vel sine victoriae et prosperi eventus spe.

20. χαρισάμενοις refer ad ἑμῖν. — τὰ μέγιστα τιμήσει, i. e. μεγάλως ἡμᾶς τιμήσει. Genitivum absolutum pro accusativo, quem sequens verbum postulet, positum esse, ut 5. 3. προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων, ἡμῶν

ως μὲν σπονδάς, ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ, ἦδη σφί-
 αν ἐτόμιζον ἑτοίμους εἶναι ὁπόταν βούλωνται ποιῆσθαι πρὸς
 αὐτοὺς, τοῦ δὲ πλείονος ἄρτεγοντο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνήγη
 Κλέων ὁ Κλειωνίτου, ἀνήρ δημοαγωγός κατ' ἐπίσημα τὸν χρό-
 νον ἂν, καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος· καὶ ἔκτισεν ἀποκρινα-
 σθαι ὡς χρῆ τὰ μὲν ὄπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν τῇ νήσῳ
 παραδόντας πρῶτον κομισθῆναι Ἀθήναζε, ἰδδέντων δὲ, ἀπο-
 δόντας Λακεδαιμονίους Νίσαιαν καὶ Πηγὰς καὶ Τροϊζήνα καὶ
 Ἀγίαν, ἃ οὐ πολὺμ ἔλαβον, ἀλλ' ἀπο τῆς προτέρας ξυμβά-
 σιας, Ἀθηναίων ξυγχωρησάντων κατὰ ξυμπορίας, καὶ ἐν τῷ
 τότε δεομέναν τι μᾶλλον σπονδῶν, κομισσασθαι τοὺς ἄνδρας,
 καὶ σπονδάς ποιῆσασθαι, ὁπόσον ἂν δοκῇ χρόνον ἀμφοτέροις.

22. Οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόκρισιν οὐδὲν ἀνταῖπον, ξυ-
 ἴηρος δὲ σφίσι ἐπέλεον ἐλίσθαι, οἵτινες ἰθύνοντες καὶ ἀκου-
 οντες καθ' ἑκάστου, ξυμβήσονται κατὰ ἡσυχίαν, ὁ.τι ἂν κεί-
 τασιν ἀλλήλους. Κλέων δὲ ἐνταῦθα δὴ πολὺς ἐνέκειτο, λέ-
 γων γινώσκειν μὲν καὶ πρότερον οὐδὲν ἐν τῷ ἔχοντες δι-
 καιον αὐτοὺς, σαφὲς δ' εἶναι καὶ νῦν, οἵτινες τῷ μὲν πλή-
 θει οὐδὲν ἐθέλουσιν εἰπεῖν, ὄλλοις δὲ ἀνδράσι ξύνεδροι βου-
 λονται γίνεσθαι· ἀλλὰ εἴ τι ὑγίης διανοοῦνται, λέγων ἐκέλευ-
 σεν ἅσασιν. ὁρῶντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐτε σφίσι οἷον τε
 ἂν ἐν πλήθει εἰπεῖν, εἴ τι καὶ ὑπὸ τῆς ξυμπορίας ἐδέκεαι αὐ-
 τοῖς ξυγχορεῖν, μὴ ἐς τοὺς ξυμμάχους διαβληθῶσιν εἰπόντες
 καὶ οὐ τυχόντες, οὐτε τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ μετρίοις ποιήσου-
 νας ἢ προῦκαλοῦντο, ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄπρακτοι.

23. Ἀφικομένῳ δὲ αὐτῶν διελευντο εὐθύς αἱ σπονδαὶ
 αἱ περὶ Πύλον, καὶ τὰς ναῦς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπήντων, κα-
 θάπερ ξυνέκειτο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐγκλήματα ἔχοντες, ἐπιδρο-
 μὴν τε τῷ τειχίσματι παρασπονδον καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα
 δοκούντα εἶναι, οὐκ ἀπεδίδοσαν, ἰσχυρίζόμενοι ὅτι δὴ εἴρητο,
 ἴαν καὶ ὅτι οὐκ παραβυθῇ, λελευσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ Λα-
 κειμόνιοι ἀντέλεγόν τε, καὶ ἀδίκημα ἐπικαλέσαντες τὸ τῶν
 ναῶν, ἀπελθόντες ἐς πόλεμον καθίσταντο. καὶ τὰ περὶ Πύλον
 ἐπ' ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπολεμεῖτο, Ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν
 ναῶν ἐναντίας, αἱ τὴν νῆσον περιπλέοντες πῆς ἡμέρας, (τῆς

πρῶτο, monuit Goeller. Cf. annot. ad
 l. 8. 3, 13.

21. σφίσι ἐτόμιζον ἑτοι-
 μους εἶναι. — Ne ἑτοίμους in ἑ-
 τώμας mutandum, aut illud pro hoc
 accipiendum sit, Porpo ad h. l. in hunc
 modum orationem mente explendam
 censet: τὰς μὲν σπονδάς (ποιῆσθαι)
 — ἑτοίμους (αὐτοὺς, τοὺς Λακεδ.)
 εἶναι, ὁπόταν (σφίσι, οἱ Ἀθην.) βου-
 λωνται. Itaque ποιῆσθαι bis intelligen-
 dum est. Cf. 1, 134. καὶ αὐτὸν ἐμέ-
 λησαν μὲν ἐς Κατάδαν — ἐμβάλλειν.
 ἀπὸ τῆς προτέρας ξυμβά-
 σεως. Vid. 1, 115.

22. ἢ προῦκαλοῦντο, int. οἱ
 Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίους. Cf. Du-
 ker ad 5, 37.

23. Ἀθηναῖοι μὲν — περι-
 πλέοντες. Pro genitivo aut ad ὑπ'
 ἀμφοτέρων referendo, aut absolute,
 usus est nominativo, quasi antea scri-
 psisset ἀμφοτέροι κατὰ κράτος ἐπο-
 λέμουν. Sic 5, 70. Καὶ μετὰ ταῦτα
 ἡ ξύνοδος ἦν· Ἀργεῖοι μὲν καὶ οἱ ξυμ-
 μαχοὶ ἐτόμως καὶ ὀργῇ χωρῶντες,
 Λακεδαιμόνιοι δὲ βραδέως. Cf. ad
 2, 53. — Vocabulum νσοῖν cum pau-
 cis libris It. Vat. Cass. Pal. et a pr.
 man. Aug. et H. omiserunt Porpo,

τινων τὸ πᾶν, καὶ ἀπέτειναν πολλούς. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν ἐβοήθουν, καὶ κατεδίωξαν τοὺς Μεσσηνίους κάλιν ἐς τὴν πόλιν, τεταραγμένους ἐπιγενόμενοι· καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν ἐς τὸ Ῥήγιον. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἕλληνας ἀνευ τῶν Ἀθηναίων κατὰ γῆν ἐστράτευον ἐπ' ἀλλήλους.

26. Ἐν δὲ τῇ Πύλῳ ἔτι ἐπολιορκουν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἐν τῇ ἡπείρῳ στρατόπεδον τῶν Πελοποννησίων κατὰ χώραν ἔμενον. ἐπίκουρος δ' ἦν τοῖς Ἀθηναίοις ἡ φυλακὴ σίτου τε ἀπορίας καὶ ὕδατος· οὐ γὰρ ἦν κρήνη οὐ μὴ μία, ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει τῆς Πύλου, καὶ αὕτη οὐ μεγάλη· ἀλλὰ διαμώμενοι τὸν κάχημα οἱ πλείστοι ἐπὶ τῇ θαλάσῃ ἔπινον οἶον εἰκὸς ὕδατος, στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπέδουμένοις ἐγίνετο· καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν ὄμμον αἱ μὲν σίτου ἐν τῇ γῇ ἤρουντο κατὰ μέρος, αἱ δὲ μετέωροι ἔρμουν. ἀδυσίαν τε πλείστην ὁ χρόνος παρείχε παραλόγον ἐπιγιγνόμενος, οὓς ἔωγον ἡμερῶν ὀλίγων ἐπολιορκήσειν ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ, καὶ ὕδατι ἀλυμνῶ χρωμένους. αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι προειπόντες ἐς τὴν νήσον· ἐσάγειν σίτον τε τὸν βουλόμενον ἀηλισμένον καὶ οἶνον καὶ τυρὸν καὶ εἴ τι ἄλλο βρωμα, οἶον ἂν ἐς πολιορκίαν ξυμφέρη, τάξαντες ἀργυρίου πολλοῦ, καὶ τῶν Εἰλωτῶν τῶν ἐσαγαγόντι ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ ἐσῆγον ἄλλοι τε παρακινδυνεύοντες, καὶ μάλιστα οἱ Εἰλωτες, ἀπαίροντες ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὀπόθεν τυχοίεν, καὶ κατακλόντες ἔτι νυκτὸς ἐς τὰ πρὸς τὸ πέλαγος τῆς νήσου. μάλιστα δὲ ἐτήρουν ἀνέμῳ καταφέρεσθαι· ὅσον γὰρ τὴν φυλακὴν τῶν τριήρων ἐλάνθανον, ὁπότε πνεῦμα ἐκ πόντου εἴη· ἀπορον γὰρ ἐγίνετο περιορμῆν, τοῖς δὲ

ler. ad h. l. Cf. ad 3, 59. Hoc quidem loco non multum differt ἐν ἑαυτοῖς ab ἐν σφίσι αὐτοῖς, (in ihrer Mitte) quod habes 5, 69 extr.

26. διαμώμενοι. Schol. ἀντι τοῦ διασκαπτοντες. εἰρηται δὲ ἀπὸ τοῦ ἄμη, ὃ ἐστὶ σκαφεῖον πλατύ. Vid. Schneid. in Lex. voc. ἄμη. Idem tamen deducit διαμῶν ab ἄμῳ, colligo. Zonaras διαμησάμενος, διορύξας. Suidas διαμώμενος, θερίζων, καὶ διαμώμενοι, διασκάπτοντες, ζητοῦντες, hoc Thucydidis loco adscripto. Nostrum imitati sunt Arrian. exped. Alex. 6, 23. χαλεπῶς διαμωμένους τὸν κάχημα, et Arrian. p. 21. D. Steph. διαμώμενος τὴν ψάμμον.

οὓς ἔωγον — ἐπολιορκήσειν. Pronomen relativum spectat ad παραλόγον, et resolvi potest in αὐτοῦς γὰρ ut pro ἔωγον γὰρ αὐτοῦς — accipi possit. Sic accipi potest etiam Sophoclis locus in Philoct. v. 594 sqq,

τίνος δ' Ἀτρεΐδαι τοῦδ' ἔγαν οὕτω χροῖον τοσφῶδ' ἐπεστρέφοντο παράγματος χάριν, ὅν γ' εἶλον ἤδη χρόνισ ἐμβεβληκότες; Nam et si ibi τοῦδε ad Philoctetem referri potest, tamen aptius videtur iungi cum τίνος παράγματος, quia sequitur v. 597. τίς ἰκόθ' οὗς αὐτοῦς ἔκαστο;

αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδ. Scirpius verbum non subiecto, sed praedicato accommodatur. Infra c. 39. in χρόνος δὲ ὁ ἔμπας ἐγένετο — ἔβδημιοντα ἡμέραι καὶ δύο. c. 102. ἔτασαν τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπως πρότερον Ἐννία ὁδοὶ ἐκαλοῦντο. 8, 9. αἴτιον δ' ἐγένετο οἱ πολλοὶ οὐκ εἰδότες. Cf. 3, 114 in. Matth. Gr. §. 304. (305.)

οἶον ἂν ἐς πολιορκίαν ξυμφέρη. Sic Cass. Aug. (a rec. ma.) It. H. Ceteri ξυμφέροι, quod recte poni, subaudito εἴ τις εἰσαγάγει, monet Poppe ad h. l. coll. Procl. l. p. 145.

άντων. καὶ μετὰ τοῦτο, τῶν Συρακοσίων ἐξβάντων ἐς τὰς
 κῆς καὶ παρακλιόντων ἀπὸ κάλω ἐς τὴν Μεσσηνίην, αὐθις
 προσβάλλοντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποσιμωσάντων ἐκείνων καὶ προεμ-
 βαλόντων, ἕτερον ναῦν ἀπολλύουσι. καὶ ἐν τῷ παρακλίῳ καὶ
 τῇ ναυμαχίᾳ τοιοῦτοτρόπῳ γενομένη οὐκ ἔλασον ἔχοντες οἱ
 Συρακοσιῶν παρεκομισθῆσαν ἐς τὸν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ λιμένα.
 καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, Καμαρίνης ἀγγαλιείῃς προδίδεσθαι
 Συρακοσίοις ὑπ' Ἀρχίου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ἐπέλευσαν ἐκείσε·
 Μεσσηνιοὶ δ' ἐν τούτῳ πανδημῆι κατὰ γῆν καὶ ταῖς ναυσὶν
 ἅμα ἐστράτευσαν ἐπὶ Νάξου τὴν Χαλκιδικίην, ὄμορον οὖσαν.
 καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τειχῆρεις ποιήσαντες τοὺς Ναξίους, ἐδή-
 ον τὴν γῆν· τῇ δ' ὑστεραία ταῖς μὲν ναυσὶ περιπελευσάντες
 κατὰ τὸν Δυσεῖνν ποταμὸν τὴν γῆν ἐδήουν, τῷ δὲ περὶ
 πρὸς τὴν πόλιν ἐξέβαλλον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σικελοὶ ὑπὲρ τῶν
 ἰσίων πολλοὶ κατέβαινον βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς Μεσσηνίους.
 οἱ οἱ Νάξιοι ὡς εἶδον, θαρσύναντες καὶ παρακλιώμενοι ἐν
 ταῖς ὡς οἱ Ἀσυντινοὶ σφίσι καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ζυμμάχοι
 ἐς τιμωρίαν ἐπέρχονται, ἐκδραμόντες ἄφνω ἐκ τῆς πόλεως
 προσπίπτουσι τοῖς Μεσσηνίοις, καὶ τρέφαντες ἀπέκτεινάν τε
 καὶ χιλίους· καὶ οἱ λοιποὶ χυλῶς ἀπεχώρησαν ἐκ' οἴκου.
 καὶ γὰρ οἱ βάρβαροι ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπιπεσόντες τοὺς πλείστους
 κήφθειραν. καὶ αἱ νῆες σχοῦσαι ἐς τὴν Μεσσηνίην ὑστερον
 ἐκ' οἴκου ἕκασται διακρίθησαν. Ἀσυντινοὶ δὲ εὐθύς καὶ οἱ
 ζυμμάχοι μετὰ Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεσσηνίην, ὡς κριακωμένην,
 ἐστράτευσον· καὶ προσβάλλοντες οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν λι-
 μένα ταῖς ναυσὶν ἐπέκρουον, ὁ δὲ περὶ πρὸς τὴν πόλιν ἐπεκ-
 τρομὴν δὲ ποιήσαντες οἱ Μεσσηνιοὶ καὶ Λοκρῶν τινας μετὰ
 τοῦ Δημοτέλους, οὐ μετὰ τοῦ πάθος ἐγκατελείφθησαν φρονοὶ,
 ἔκρινάτωσ προσπεσόντες τρέπουσι τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀσυν-

na ita corrumpti, ut homines enata-
 bent? Denique in verbis statim sequen-
 tibus: καὶ ἐν τῷ παρακλίῳ καὶ τῇ ναυ-
 μαχίᾳ τοιοῦτοτρόπῳ γενομένη οὐκ ἔ-
 λασον ἔχοντες οἱ Συρ. — haud dubie
 de Syracusani non victi esse dicun-
 tur, quod etiam Athenienses duas na-
 ves amiserunt. — ἀπὸ κάλω, ve-
 nulo trahentes. Schol. τῷ λεγομένῳ
 τερὸν· οἱ γὰρ κατ' αὐτὴν τὴν
 ἡν πλείοντες οὐ δύνανται ἐρέττειν.
 καὶ ἀποσιμωσάντων est τὰς ναῦς με-
 τὰς, reflectere vel in altum re-
 trahere naves, ut inde maiore cum im-
 petu, ex longiore intervallo capto, ho-
 rium naves rostro potant.

πρὸς τὴν πόλιν ἐξέβαλλον.
 Sic codd. optimi. Vulgo ἐξέβαλον.
 Porro coniecit προσέβαλλον, quia
 ἰββαλλειν Thueydidi sit irruptionem
 in terram facere, non urbem adoriri,
 nec unquam cum πρὸς iungatur. Etiam

2, 79. haec verba inter se confusa do-
 cet, ubi nunc legitur προσέβαλλον.

κατὰ τὸν Δυσεῖνν. Plin. H.
 N. III, 8. „Colonia Taurominium, quae
 sita Naos. Flumen Asines.“ Inde
 Porro-Prol. T. M. p. 530. putat re-
 scribendum h. l. Ἀσίνης.

παρακλιερόμενοι ἐν ναυ-
 τοῖς, pro ἐν ἀλλήλοις. Reprehen-
 dit hunc usum in Memandro Eustath.
 ad Hom. Od. E. 461. „Τὸ μὲν γὰρ
 ἐαυτοῦς, ὡς φασὶν οἱ παλαιοὶ, ἐπὶ
 τῶν καθ' αὐτὸ λεγομένων τέθειται·
 οἷον, ἄσας καὶ Μενουικεύς, φασὶν, ὁ
 Κρόντος ἑαυτοῦς ἀνέλλον, ἦγον ἐ-
 κάτερος ἑαυτόν. τὸ δὲ Ἀλλήλους ἐπὶ
 τῶν συμπλεγμένων κείται· οἷον
 οἱ τοῦ Οἰδίποδος παῖδες ἀλλήλους
 ἀπέκτειναν, ἦτοι ἕτερος τὸν ἕτερον.
 Sed nonnunquam negligentius scri-
 ptoris pronomen reflexivum pro reci-
 proca posituisse docent quae laudat Goel-

τίτων τὸ πῶλον, καὶ ἀπέκτειναν πολλούς. ἰδόντες δὲ οἱ Ἄθη-
ναῖοι καὶ ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν ἐβρόήθουν, καὶ κατεδίωξαν
τούς Μεσσηνίους κάλιν ἐς τὴν πόλιν, τεταραγμένοις ἐπιγενό-
μενοι· καὶ τροπαίον στήσαντες ἀνεχώρησαν ἐς τὸ Ῥήγιον. μετὰ
δὲ τοῦτο οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἕλληνες ἀντι τῶν Ἀθηναίων
κατὰ γῆν ἐστράτευον ἐπ' ἀλλήλους.

26. Ἐν δὲ τῇ Πύλῳ ἔτι ἐπολιόρχουν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ
Λακεδαιμονίους οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἐν τῇ ἡπίσῳ στρατοπέ-
δῳ τῶν Πελοποννησίων κατὰ χώραν ἔμμεν. ἐπίκουρος δ' ἦν
τοῖς Ἀθηναίοις ἡ φυλακὴ οἴτου τε ἀπορία καὶ ὕδατος· οὐ γὰρ
ἦν κρήνη οὐ μὴ μία, ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει τῆς Πύλου, καὶ
αὕτη οὐ μεγάλη· ἀλλὰ διαμώμενοι τὸν κάλχηκα οἱ πλειστοὶ
ἐπὶ τῇ θαλάσῳ ἔκινον οἶον εἰκὸς ὕδαρ. στενοχωρία τε ἐν
ὄλλῳ στρατοπέδουμένοις ἐγίνετο· καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἔχο-
σάν δομον αἱ μὲν οἴτου ἐν τῇ γῇ ἤροῦντο κατὰ μέρος, αἱ
δὲ μετέωροι ἔρμουν. ἀδυμῖαν τε πλειστοὶν ὁ χρόνος παρῆεν
παρὰ λόγον ἐπιγιγνόμενος, οὓς ᾤοντο ἡμερῶν ὄλλῳ ἐπο-
λιορκήσιν ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ, καὶ ὕδατι ἀλυμφοῦ χρωμένους
αἵτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι προειπόντες ἐς τὴν νῆσον ἐς
ἀγειν οἴτον τε τὸν βουλόμενον ἀηλεσμένον καὶ οἶνον καὶ τυροὶ
καὶ εἴ τι ἄλλο βρώμα, οἶον ἂν ἐς πολιορκίαν ξυμφέρῃ, τάξαι
τες ἀργυρίου πολλοῦ, καὶ τῶν Ἑλλώτων τῶν ἐξαγαγόντι ἔλεν
θεοῖαν ὑπισχνούμενοι. καὶ ἐσήγον ἄλλοι τε παρακινθυνεύοντες
καὶ μάλιστα οἱ Ἑλλῶτες, ἀκαίροντες ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου
ὀπόθεν τύχοιεν, καὶ κατακλόντες ἔτι νυκτὸς ἐς τὰ πρὸς τὴν
πέλαγος τῆς νήσου. μάλιστα δὲ ἐτήρουν ἀνέμῳ καταφέρεσθαι
ῥᾶον γὰρ τὴν φυλακὴν τῶν τριήρων ἐλάτθανον, ὁπότε πρὸς
μα ἐκ πάντου εἴη· ἄπορον γὰρ ἐγίνετο περιορμῆν, τοῖς δ'

ler. ad h. l. Cf. ad 3, 59. Hoc qui-
dem loco non multum differt ἐν ἰαν-
τοῖς ab ἐν σφίσι αὐτοῖς, (in ihrer
Mitte) quod habes 5, 69 extr.

26. διαμώμενοι. Schol. ἀντι
τοῦ διασκαπτόντες. εἰρηται δὲ ἀπὸ
τοῦ ἄμῃ, ὃ ἴσται σκαφεῖον πλατύ.
Vid. Schneid. in Lex. voc. ἄμῃ. Idem
tamen deducit διαμῶν ab ἄμῶν, col-
ligo. Zonaras διαμωσάμενος, διορύ-
ξας. Suidas διαμωμένος, θαρξῶν,
καὶ διαμώμενοι, διασκαπτόντες, ζη-
τοῦντες, hoc Thucydidis loco adscri-
pto. Nostrum imitati sunt Arrian. ex-
ped. Alex. 6, 23. χαλεπῶς διαμωμέ-
νους τὸν κάλχηκα, et Arrian. p. 21.
D. Steph. διαμωμένους τὴν ψάμμον.

οὓς ᾤοντο — ἐπολιορκή-
σειν. Pronomen relativum spectat ad
παρὰ λόγον, et resolvi potest in αὐ-
τοῖς γὰρ ut pro ᾤοντο γὰρ αὐτοῖς —
accipi possit. Sic accipi potest etiam
Sophoclis locus in Philoct. v. 594 sqq.

τίνος δ' Ἀτρεΐδαι τοῦδ' ἔχον οὐκ
χρόνον τοσούτ' ἐπιστρέφοντο κρήμα-
τος χάριν, ὅς γ' εἶχον ἤδη χρόνον
ἐκβεβλητότες; Nam etiam ibi τοῦδ'
ad Philoctetem referri potest, tam-
artius videtur iungi cum τίνος κρή-
ματος, quia sequitur v. 597. τίς
πόθος αὐτοὺς ἔμετο;

αἵτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδ. See
pius verbum non subiecto, sed pres-
cato accommodatur. Infra c. 39. in
χρόνος δὲ ὁ ξύμμας ἐγένετο — ἔβδη-
μηστον ἡμέρας καὶ δύο. c. 102. ἐπ-
σαν τὸ χωρεῖν τοῦτο, ὅπως κρήματα
ἔρνια ὀδοὶ ἐκαλοῦντο. 8, 9. αἵτιον
δ' ἐγένετο οἱ πολλοὶ οὐκ εἰδότες. Cf.
3, 114 in. Matth. Gr. §. 304. (305).

οἶον ἂν ἐς πολιορκίαν ξυμ-
φέρῃ. Sic Cass. Aug. (a rec. man.)
It. H. Ceteri ξυμφέροι, quod re-
cte poni, subaudito εἴ τις ἐξαγάγει,
monet Poppe ad h. l. coll. Prot. l.
p. 145.

ἀριότης ὁ ναυάκλους καθυστήξει· θαλάσσιον γὰρ τὰ πλοῖα τε-
μημένα χωμάτων· καὶ οἱ ὀπίσται περὶ τὰς κατάρσεις τῆς
νῆσου ἐφύλασσον. ὅσοι δὲ γαλήνῃ κινδυνεύουσαν, ἠλόσκοντο.
ἔβητον δὲ καὶ κατὰ τὸν λιμένα κολυμβηταὶ ὑψυδροὶ, κελωδίων
ἐν ἀσκούσι ἐφέλκοντες μῆκωνα μεμελιτωμένην καὶ λίνου σπείρα
κεκομμένον· ἂν τὸ πρῶτον λανθανόντων φυλακαὶ ὕστερον
ἔβηοντο. παντὶ τε τρόπῳ ἐκότεροι ἐτεργάζοντο, οἱ μὲν ἐπιμύ-
κων τὰ σιτία, οἱ δὲ μὴ λανθάνειν σφᾶς.

27. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθηναῖς συνδιανομένοι περὶ τῆς στρατιᾶς
οἱ ταλαιπωροῦνται, καὶ εἰτος τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ὅτι ἐσπλεί, ἠπό-
ρον, καὶ ἐδεδολέυσαν μὴ σφῶν χεμῶν τὴν φυλακὴν ἐπιλάβει,
ορῶντες τῶν τε ἐπιτηδείων τὴν περὶ τὴν Πειλοπόννησον κομι-
τὴν ἀδύνατον ἐσομένην ἅμα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, καὶ οὐδ' ἐν θέ-
ρει οἴοι τε ὄντες ἱκανὰ περιπέμψειν, τὸν τε ἔφορμον, χωρίων
λίμνων ὄντων, οὐκ ἐδόμνον, ἀλλ' ἦ, σφῶν ἀνίστανται τὴν
φυλακὴν, περιγενήσεσθαι τοὺς ἄνδρας, ἢ τοῖς πλοίοις, ἃ τὸν
εἰτος αὐτοῖς ἦγε, χεμῶνα τηρήσαντας ἐκκελεύσεσθαι. πάντων
δὲ ἰσφοβῶντο μάλιστα τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτι ἔχοντάς τι
ἰσχυρὸν αὐτοὺς ἐνόμιζον οὐκίτι σφίσι ἐπιτηρηκεύσεσθαι· καὶ
μιμνέουσι τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι. Κλέων δὲ γνοὺς αὐ-
τῶν τὴν ἐς αὐτὸν ὑπόψιαν περὶ τῆς καλύμης τῆς ξυμβάσεως,
οὐ τάληθῆ ἔφη λέγειν τοὺς ἐξαγγέλλοντας. παλαιούτων δὲ
τῶν ἀφηγμένων, εἰ μὴ σφίσι πιστεύουσι, κατασκόπους τινας
πέμψαι, ἤρῃθι κατασκόπος αὐτὸς μετὰ Θεαγέτους ὑπὸ Ἀθη-
ναίων. καὶ γνοὺς ὅτι ἀναγκασθήσεται ἢ ταῦτά λέγειν οἷς διέ-
βαλλεν, ἢ τάναντία εἰπὼν ψευδῆ φανήσεσθαι, παρήγει τοῖς
Ἀθηναῖσι, ὁρῶν αὐτοὺς καὶ ὑπερημῖτους τι τὸ πλεον τῇ γνώ-
μῃ στρατεύειν, εἰς χεῖρ κατὰσκόπους μὲν μὴ πέμψαι, μηδὲ
διαμέλλειν καιρὸν παριόντας, εἰ δὲ δοκῆ αὐτοῖς ἀληθῆ εἶναι
τὰ ἀγγελλόμενα, κλεῖν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. καὶ ἐς Νικίαν τὸν
Νικηάτου, στρατηγὸν ὄντα, ἀπεσήμενεν, ἐχθρὸς ὢν καὶ
ἐπιτιμῶν, ῥήδιον εἶναι παρασκευῆ· εἰ ἄνδρες εἶεν οἱ στρατη-
γοί, πλεύσαντας λαβείν τὸν ἐν τῇ νήσῳ, καὶ αὐτὸς γ' ἂν,
εἰ ἦρχε, ποιῆσαι τοῦτο.

28. Ὁ δὲ Νικίας, τῶν τε Ἀθηναίων τι ὑποδορυθήσεν-

ἀφαιδῆς, quatenus navigia, ut
statim sublicitur, a Lacedaemoniis
erant aestimata, ut detrimenta, si qua
capta essent, restitui possent. — κα-
τάρσεις sunt loca ad appellendum
idonea.

μῆκωνα μεμελιτωμένην. Pa-
paver melle mixtum famem expellere
Schol. ad h. l. annotavit. Idem λίου
σπείρα κεκομμένον sitim restringere
dicit. Τοῦτο δίψαν στρατεύει πρὸς
λίγον τινὰ καιρὸν. ὅθεν καὶ τοῖς
πρῆτεροις προσάγεται παρὰ τῶν ἰσ-
χυρῶν.

27. ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ. Vid. ad
cap. 14.

ἔχοντάς τι ἰσχυρὸν — ἐπι-
τηρηκεύσεσθαι. Sententia loci,
male olim a me explicati, haec est:
Lacedaemonios meluebant, rati, ideo
eos non amplius missis caduceatoribus
de pace agere, quod haberent quo car-
to confiderent.

ψευδῆ φανήσεσθαι. Infini-
timum futuri defendas locis similibus
1, 27. ἐδηθήσαν — ἐμπροσπίψειν.
2, 29. πίσειν γὰρ Σιτάλην πέμψειν.
Alii Scriptorem a constructione per ὅτι

των ἐς τὸν Κλίωνα, ὅτι οὐ καὶ τὴν κλίει, εἰ ῥᾶδιόν γε αὐτῷ φαίνεται, καὶ ἅμα ὄρων αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, ἐπέλευεν ἦντινα βούλεται δύναμιν λαβόντα τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οἰόμενος αὐτὸν λόγῳ μόνον ἀφιέναι, ἔτοιμος ἦν· γνοὺς δὲ τῷ ὄντι παραδωσειοντα ἀνιῶσθαι, καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς, ἀλλ' ἐκείνον στρατηγεῖν, δεδιὼς ἤδη καὶ οὐκ ἂν οἰόμενός οἱ αὐτὸν τολμῆσαι ὑποχωρῆσαι. αὐτίς δὲ ὁ Νικίας ἐπέλευε, καὶ ἐξίστατο τῆς ἐπὶ Πύλῳ ἀρχῆς, καὶ μάρτυρας τοὺς Ἀθηναίους ἐποίητο. οἱ δὲ, οἷον ἔχλος φιλεῖ ποιεῖν, ὅσῳ μάλλον ὁ Κλίων ὑπέφηνε τὸν κλοῦν, καὶ ἐξανεχώρει τὰ εἰρημύνα, τόσῳ ἐπακλεινόντο τῷ Νικίᾳ παραδιδόναι τὴν ἀρχήν, καὶ ἐκείνῳ ἐκέρβων κλισίν· ὥστε οὐκ ἔχων ὅπως τῶν εἰρημύνων ἔτι ἐξαπαλλαγῆ, ὑφίσταται τὸν κλοῦν· καὶ παρελθὼν οὔτε φοβεῖσθαι ἔφη Λακεδαιμονίους, κλισύσεσθαι τε λαβὼν ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδένα, Ἀθηνίους δὲ καὶ Ἴμβριους τοὺς παρόντας, καὶ πλιτασιᾶς οἱ ἦσαν ἐκ τε Ἄλνου βεβηθητότες, καὶ ἄλλοθεν τοξότας τετρακοσίους. ταῦτα δὲ ἔχων ἔφη πρὸς τοῖς ἐν Πύλῳ στρατιώταις ἐντὸς ἡμερῶν εἶκοσιν ἢ ἄξιον Λακεδαιμονίους ζῶντας, ἢ αὐτοῦ ἀποκτενεῖν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἐνταῖς μὲν τι καὶ γέλωτος τῇ κουφολογίᾳ αὐτοῦ, ἀσμένοις δ' ὅμοις ἐγίγνετο τοῖς σώφροσι τῶν ἀνδράπων, λογιζομένους δυοῖν ἀγαθοῖν τοῦ ἐτέρου τρυφεσθαι, ἢ Κλίωνος ἀπαλλαγῆσθαι, ὃ μᾶλλον ἠέλπιζον, ἢ σφαλεῖσι γνώμῃς Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσασθαι.

29. Καὶ πάντα διαπραζόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ φηρισαμένῳ Ἀθηναίων αὐτῷ τὸν κλοῦν, τῶν τε ἐν Πύλῳ στρατηγῶν ἕνα προσελάμβενος Δημοσθένην, τὴν ἀγωγὴν διὰ τάχος ἐποίητο. τὸν δὲ Δημοσθένην προσέλαβε κινδυνόμενος τῆς ἀπόβασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι. οἱ γὰρ στρατιῶται κακοπαθοῦντες τοῦ χωρίου τῆς ἀπορίας, καὶ μᾶλλον πολιορκούμενοι ἢ πολιορκοῦντες, ὤρμητο διακινδυνεῦσαι. καὶ αὐτῷ ἔτι ῥᾶμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπερησθεῖσα παρέσχε. πρότερον μὲν γὰρ οὐσης αὐτῆς ὑλῶδους ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἀτριβοῦς διὰ τῆς

lachoata ad infinitivum transisse putant.

28. κλίει. Sic codd. omnes praeter Chr. Dan., qui exhibent κλει, quod Poppo recepit. Vid. Lobeck. ad Phryn. p. 220. Sed cf. Buttmanus Gr. max. II. p. 219. et p. 107. ubi docet exemplis Atticorum scriptorum, hunc Ientismum non omnino evanuisse. — τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι, quod ad ipse attineret. Eurip. Hec. v. 510. τούτοι σφ. Thucyd. 8, 48. τὸ ἐπ' ἐκείνοις (vel ἐκείνοισι ex It. Pal. Cass. Aug.) εἶναι, ubi εἶναι ita adiectum, ut in ἐκείνῳ εἶναι. Sic etiam nostro loco. Perperam Dukerus ad h. l. accusativum Atticis abindicat. ἐπὶ τῷ εἶναι aliud

quid sonat, penes aliquem esse, vel in alienius potestate; ut cap. 29. ἐκείνοις γὰρ ἂν εἶναι τὴν ἐπιχείρησιν. Cf. etiam Poppo ad Xen. Cyr. 1, 4, 12. Nicias igitur suo et collegarum nomine permittebat Cleoni, ut copias sua, quibus ipsi eo tempore praesent, ad rem contra Sphacteriam gerendam pro arbitrio uteretur. Quae res postea Nicias ignominia affecit, teste Plutarcho in Nic. c. 8. et Compar. Nic. 3.

ἐκ τε Ἄλνου. Scriptor simul ad genus militum, simul ad patriam eorum respiciens, duas constructiones in unam contraxit, quarum altera est: κλισιάς τε καὶ τοξότας, altera: ἐκ τε Ἄλνου καὶ ἄλλοθεν. Non omnium ut

αἱ ἐρημίαι, ἐφοβήθη, καὶ πρὸς τῶν πολεμίων τοῦτο ἐνόμιζε μᾶλλον εἶναι· πολλῶ γὰρ ἂν στρατοπέδῳ ἀποβάντι ἐξ ἀφαντοῦς χωρίον προσβάλλοντας αὐτοὺς βιάσταιν. σφίσι μὲν γὰρ τὰς ἐκείνων ἀμαρτίας καὶ παρασκευὴν ὑπὸ τῆς ὕλης οὐκ ἂν ἐποίησεν· ἀλλὰ εἶναι· τοῦ δὲ αὐτῶν στρατοπέδου καταφανῆ ἂν εἶναι πάντα τὰ ἀμαρτήματα, ὥστε προσκίπτειν ἂν αὐτοὺς ἀπροσδεκτικῶς, ἢ βοῦλοινο· ἐκ' ἐκείνοις γὰρ ἂν εἶναι τὴν ἐπιχειρήσειν. εἰ δ' αὖ ἐξ ὁμοῦ χωρίον βιάσταιν ὁρόσει εἶναι, τοὺς ἐλάσσους, ἐπιεικτοὺς δὲ τῆς χώρας, κρείσσους ἐνόμιζε τῶν πλείων ἀπειρῶν, λαθάνειν τε ἂν τὸ ἐαυτῶν στρατοπέδον, καλὰ δὲ ὄν, διαφθειρόμενον, οὐκ οὕσης τῆς προσήψεως ἢ γῆν ἀλλήλοισ ἐπιβοηθεῖν.

30. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀττικικοῦ κάθευς, ὃ διὰ τὴν ὕλην μέρος τι ἐγένετο, οὐκ ἤμισα· αὐτὸν ταῦτα ἐγγίει τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀναγκασθέντων διὰ τὴν στενοχωρίαν, τῆς νήσου τοῖς ἐσχάτοις προσέχοντας ἀριστοποιεῖσθαι διὰ προφυλακῆς, καὶ ἐπαρήσαντός τινος κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης ἕκοντος, καὶ ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιχειρημένον, τὸ πολὺ αὐτῆς ἑλαθς κατακαυθῆν. οὕτω δὲ τοὺς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδῶν κλειῶς ὄντας, ὑπονοῶν πρότερον ἐλάσσοσι τὸν σίτον αὐτοῦ ἐκπέμπειν, τότε [δὲ] ὡς ἐκ' ἀξιοχρῶν τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον σπουδῆν ποιεῖσθαι, τὴν τε νήσον εὐαποβατικώτεραν οὖσαν, τὴν ἐπιχειρήσειν παρεσκευάζετο, στρατιάν τε μετακίμων ἐν τῶν ἐγγύς ἐκμαχῶν καὶ τὰ ἄλλα ἐτοιμάζων. Κλέων δὲ κείνην τε προσέμψας ἄγγελον ὡς ἦξων, καὶ ἔχων στρατιάν, ἣν ἤηδατο, ἀφικνεῖται ἐς Πύλον· καὶ ἄμα γενόμενοι κίμωνοσι πρῶτον ἐς τὸ ἐν τῇ ἡπείρῳ στρατόπεδον ἀήρῳκα, προκαλούμενοι εἰ βούλοιντο ἄνευ κινδύνου τοὺς ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρας σφίσι τὰ τε ὄπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς καλεῦσιν παραδοῦναι, ἐφ' ὃ φυλακῇ τῇ μετρίῳ τηρήσονται, ὥς ἂν τι περὶ τοῦ καλλίονος ἐμβαδῆ.

31. Ὁδὲ προσδεκαμένων δὲ αὐτῶν, μίαν μὲν ἡμέραν ἐπέσθον, τῇ δ' ὑστεραῖα ἀνηγάγοντο μὲν νυκτός, ἐκ' ὀλίγας ναυς τοὺς ὀπίστας πάντας ἐπιβιβάσαντες· πρὸ δὲ τῆς ἑω ὀλίγον

merus videtur fuisse quadringentorum, sed sagittariorum. Ad ἄλλοθεν rependendum βεβηθητότας.

30. διὰ τὴν στενοχωρίαν. Vulgo male post νήσον comma ponunt: Sed cum insulae angustia neque Lacedaemonia, neque Atheniensibus, de quibus h. l. sermo est, causa esse possit, cur ad extrema litora appellerent, patet τῆς νήσου cum τοῖς ἐσχάτοις coniungendum esse. Quod indicavi comate posito. Supra c. 26. στενοχωρία ieta maris, ubi naves stationem habebant describatur his verbis: στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπεδομένοις ἐγένετο· καὶ τῶν νεῶν

οὐκ ἔχουσαν ὄρεον, αἱ μὲν σίτον ἐν τῇ γῇ ἤρουντο κατὰ μέρος, αἱ δὲ μετῆροι ἄρουν. Inde etiam verba διὰ προφυλακῆς facile explicantur de custodia a repentina hostium impetu cavente.

αὐτῶν ἐκπέμπειν. Vid. dicta ad cap. 14., ne pro αὐτοῖς accipias αὐτοῦ, neu rescribendum putea αὐτοῦς.

τότε δὲ. Inseto δὲ structurae labanti cum aliis succurrimus; a codicibus quidem abest iata particula. ποιεῖσθαι, ut ἐκπέμπειν, pendet ex ὑπονοῶν, vel, quod in eo inest, νομίζω.

ἀπέβαινον τῆς κήσου ἐκατέρωθεν, ἕκ τε τοῦ πειλάρου καὶ πρὸς τοῦ λιμένος, ὀκτανήσοιαι μάλιστα ὄντες ὀπλίται· καὶ ἐγείρουσαν δρόμον ἐπὶ τὸ πρῶτον φυλακτήριον τῆς νήσου. εἶδε γὰρ διατετάχτο· ἐν ταύτῃ μὲν τῇ πρώτῃ φυλακῇ ὡς τριάκοντα ἦσαν ὀπλίται· μέσων δὲ καὶ ὀμαλώτατον τε καὶ περὶ τὸ ὕδωρ οἱ πλείστοι αὐτῶν καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων εἶχε· μέρος δὲ τι οὐ πολὺ αὐτοῦ τὰ ἔσχατον ἐφύλασσε τῆς νήσου τὸ πρὸς τὴν Πύλον, ὃ ἦν ἕκ τε θαλάσσης ἀπὸ κρημνον, καὶ ἕκ τῆς γῆς ἤμισα ἐπίμαχον. καὶ γὰρ τι καὶ ἔρημα αὐτόδι ἦν παλαιόν, λίθων λογάδην πεποιημένον, ὃ ἐνόμιζον σφίσειν ὀφέλιμον ἂν εἶναι, εἰ καταλαμβάνοι ἀναχώρησις βίαιετρα. οὕτω μὲν τεταγμένοι ἦσαν.

82. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς μὲν πρώτους φύλακας, οἷς ἐπέδραμον, εὐθὺς διασπείρουσιν, ἐν τα ταῖς εὐναῖς ἔτι, ἀναλαμβάνοντασ τὰ ὄπλα, καὶ λαθόντες τὴν ἀπόβασιν, οἰομένων αὐτῶν τὰς ναῦς κατὰ τὸ ἔθος εἰς ἔρημον τῆς νυκτὸς κλιεῖν. ἄμα δὲ ἐφ' ἡγενομένη καὶ ὁ ἄλλος στρατὸς ἀπέβαινον, ἕκ μὲν νεῶν ἑβδομηκοντα καὶ ὀλίγω κλιόνων πάντες πλὴν θαλαμίων, ὡς ἕκαστοι ἐδουρασμένοι, τοξόται τε ὀκτανήσοιοι καὶ πελασταὶ οὐκ ἐλάσσους τούτων, Μεσσηνίων τε οἱ βεβοηθηκότες, καὶ ἄλλοι ὅσοι περὶ Πύλον κατεῖχον, πάντες πλὴν τῶν ἐπὶ τοῦ τειχοῦ φυλάκων. Δημοσθένους δὲ πείσαντος, διεστήσαν κατὰ διακοσίους τε καὶ πλείους, ἔστι δ' ἢ ἐλάσσους, τῶν χωρίων τὰ μετεωρότατα λαβόντας, ὅπως ὅτι· πλείστη ἀπορία ἦ τοῖς πολεμίοις, πανταχόθεν κενωλυμένοις, καὶ μὴ ἔχασι, πρὸς ὃ τι ἀντιτάσσονται, ἀλλ' ἀμφίβολοι γίνωνται τῷ πλήθει, εἰ μὲν τοῖς πρόσθεν ἐπίοιεν, ὑπὸ τῶν κατόπι βελλόμενοι, εἰ δὲ τοῖς πλαγίοις, ὑπὸ τῶν ἐκατέρωθεν παρατεταγμένων. κατὰ νότου τε αἰεὶ ἔμελλον αὐτοῖς, ἢ χωρήσειαν, οἱ πολέμιοι ἔδεσθαι φιλοὶ καὶ οἱ ἀπορώτατοι, τοξέμβασι καὶ ἀκοντίοις καὶ λίθοις

Participium autem οὐσαν, ad κατεδῶν referendum esse, manifestum est.

31. μέσον δὲ καὶ ὀμαλώτατον. Articulum ante μέσον ne desideres, vide similes locos 2, 81. et 4, 96. ex codd. emendatos. Mox αὐτοῦ ad Epitadam refer. Bekk. rescripsit αὐτό.

82. ἀπέβαινον. Plerique codices exhibent ἐπέβαινον. Sed confer quae in fine capituli leguntur, unde patet, h. l. non esse sermonem de congressu cum hoste, sed de copiarum collocazione statim in ascensu a Demosthene facta.

πλὴν θαλαμίων. Thalamii sunt ianissus remigum ordo, medius Zygites, superior Thranitae. Schol. ad 6, 31. οἱ θρανῖται μετὰ μακροτέρων κωπῶν ἐδίπτοντες πλείονα κόπον ἔχουσι τῶν ἄλλων. Sedebant Thranitae in

ruppi, Zygites in media nave, Thalamii a. Thalamitae in prora. Vid. Schol. fer. de milit. nov. II, 2.

κενωλυμένοις. Vulgo κενωλυμένοις, quod licet ad sententiam aptius sit, tamen a codicibus minus firmata est. — ἀμφίβολοι Schol. recte explicat ἐκατέρωθεν βελλόμενοι. Sic aperte infra c. 36 extr. τῶν πλῆθει, hostium, Atheniensium.

οἱ ἀπορώτατοι. Sunt quidem h. l. ex genere τῶν φιλῶν, sed tamen eiusmodi, quibus quid facias vel quomodo eos devincas, nescias (gegen welche nichts auszurichten ist). Haec spectant Scholiastae verba: οἱ δὲ ἐγγύων, οἱ εἰς ἀπορίαν καθίστανται τοῖς ἀντιτεταγμένοις τοῖς τοξέμβασι. Est enim levis armaturae, celeriter et e longinquo adoriri hostem, eminus petendo lapidibus, sagittis, telis; ubi in-

καὶ σφενδόνας ἐκ πολλοῦ ἔχοντες ἐλάτῃ· οἷς μὴδὲ ἐκαλεῖσθαι οἷόν τε ἦν· φερόμενές τε γὰρ ἰσχύοντων, καὶ ἀναχωροῦσιν ἐκείνους· τοιαύτη μὲν γνώμη ὁ Δημοσθένης τὸ τε πρῶτον τῆν ἀπέβαιναι ἐκείναι, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἔταξεν.

33. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπιτάδαν, καὶ ὅπερ ἦν κλειστόν τῶν ἐν τῇ τῆσφ, ὡς εἶδον τὸ τε πρῶτον φυλακτῆριον διαφθαρόμενον καὶ στρατὸν σφίσιν ἐπιόντα, ζυνηδιάζαντο, καὶ τοῖς ὀκλίταις τῶν Ἀθηναίων ἐπήεσαν, βουλόμενοι ἐς χεῖρας ἔλθειν. ἐξ ἐναντίας γὰρ οὗτοι καθεστήκεισαν, ἐκ πλαγίου δὲ οἱ φίλοι καὶ κατὰ νότον. τοῖς μὲν οὖν ὀκλίταις οὐκ ἠδυνήθησαν προσμῆλαι, οὐδὲ τῇ σφετέρῃ ἐμπειρίᾳ χρῆσασθαι· οἱ γὰρ φίλοι ἐκατέρωθεν βάλλοντες εἶργον, καὶ ἅμα ἐκείνοι οὐκ ἀντεπήεσαν, ἀλλ' ἠσύχαζον· τοὺς δὲ φίλους, ἢ μάλιστα αὐτοῖς προσθίοντες προσκείμετο, ἔτρεπον, καὶ οἱ, ὑποστρέφοντες, ἡμύνοντο, ἀνθρώποι κούφως τε ἐσκευασμένοι καὶ προλαμβάνοντες ραδίως τῆς φυγῆς, χωρίων τε χαλεπότητι καὶ ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας τραχέων ὄντων· ἐν οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐδύναντο διώκειν ὅπλα ἔχοντες.

34. Χρόνον μὲν οὖν τινὰ ὀλίγον οὕτω πρὸς ἀλλήλους ἠεροβολίσαντο. τῶν δὲ Λακεδαιμονίων οὐκέτι ὀξέως ἐπεκτειν, ἢ προσπίπτουσι, δυναμένων, γνόντες αὐτοὺς οἱ φίλοι βραδυτέρους ἤδη ὄντας τῷ ἀμύνεσθαι, καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὄψει τοῦ θαρσεῖν τὸ πλεῖστον εὐληφότες, πολλαπλάσιοι φαινόμενοι, καὶ ζυνηδισμένοι μᾶλλον μῆκετι δεινούς αὐτοὺς ὁμοίως σφίσι φαίνεσθαι, ὅτι οὐκ εὐθύς ἄξια τῆς προσδοκίας ἐπεκόνθεσαν, ὡς περὶ ὅτε πρῶτον ἀπέβαινον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίους, καταφρονήσαντες καὶ ἐμβοήσαντες ἀδρόοι ἄρησαν ἐκ' αὐτοὺς, καὶ ἐβάλλον λίθοις τε καὶ τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις, ὡς ἕκαστός τι πρόχειρον εἶχε. γενομένης δὲ τῆς βοῆς ἅμα τῇ ἐπιδρομῇ, ἐκπληξίς τε ἐπέπεσεν ἀνθρώποις ἀήθεσι τοιαύτης μάχης, καὶ ὁ κοινορτὸς τῆς ὕλης νεωστὶ κεκαυμένης ἐχώρει πολλὴν ἄνω· ἄπορον τε ἦν ἰδεῖν τὸ πρὸ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν τοξευμάτων καὶ λίθων ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ κοινορτοῦ ἅμα φερομένων. τὸ τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπὸν τοῖς Λακεδαιμονίοις καθίστατο. οὕτε γὰρ οἱ πῖλοι ἔστεγον τὰ τοξεύματα, δοράτια τε ἐναποκέκλαστο βαλλομένων, εἶχόν τε οὐδὲν

stat hostis, velociter cedere, recedenti instare. Eiusmodi certamina vel fortissimum adversarium fatigat.

33. καὶ οἱ ὑποστρέφοντες. Sic accipias, non ut vulgo ei, quia h. l. videtur necessarium esse pronomen demonstrativum. Similiter infra c. 68.

Καὶ οἱ ἐστραφόντες ἀδρόοι ἤλθον. 34. ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίους, quorum in acie pedestri summa fama. Subadire licet ἀποβαίνοντες.

οἱ πῖλοι. Schol. πῖλοι εἶσι τὰ ἐξ ἵππων κηκτὰ ἐνδύματα, ὡς περὶ θηρο-

καὶ τινὰ ὑπὸ τὰ στήθη, ἢ ἐνδύματα (Brustharnisch). οἱ δὲ τὰ ἐκκεῖμενα ταῖς περιεφαιλαῖαις (Unterlage des Helms). Mihi rectius galeae intelligi viderentur, si non undique, non solum a fronte, sed etiam a tergo et a lateribus Lacedaemonii essent petiti. Nam οὐκ ἔστεγον, non defendebant, de his partibus corporis, quae non acute tegebantur, recte interpretari mihi videtur. — δοράτια εἶσι de Lacedaemoniorum hastis, missis lapidum praefractis, accipere et ad βαλλομένων subau-

δὲ νυκτὸς καὶ ἄπασαι περιώρμον, πλὴν τὰ πρὸς τὸ κέλευθον ὁπίσθεν ἀνεροσ εἶη· καὶ ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἀποτοίσι εἰκοσι νῆς ἀφίκοντο ἐς τὴν φυλακὴν, ὥστε αἱ πᾶσαι ἐβδωρήκοντα ἐγνοντο·) Πελοποννήσιοι δὲ ἐν τῇ ἡλείῳ στρατοπέδουμένοι καὶ προσβολὰς ποιούμενοι τῷ τείλει, σκοποῦντες καιρὸν, τις παραπίσει, ὥστε τοὺς ἄνδρας σῶσαι.

24. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Συρακοῖσιοι καὶ ξυμμαχοὶ πρὸς ταῖς ἐν Μεσσήνῃ φρουρούσαις ναυσὶ τὸ αἰ ναυτικόν, ἃ παρεσκευάζοντο, προσπορεύσαντες τὸν πέλερον ἐκοιῶντο ἐκ τῆς Μεσσήνης, καὶ μάλιστα ἐνήγον οἱ Λοκροὶ τῶν Ῥηγίων κατὰ ἔχθραν· καὶ αὐτοὶ δὲ ἐξεβέβληκασαν παρὰ θημελὸν ἐς τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ ναυμαχίας ἀποπειράσθαι ἐβόλουτο, ὁρῶντες τοῖς Ἀθηναίοις τὰς μὲν παρούσας ὄλλυας καὶ ταῖς δὲ ἀλλοδαπὰς καὶ μελλούσας ἤξειν κινδυνόμενοι τῆς νῆς κολιφοκίεσθαι· εἰ γὰρ κρατήσεται τῷ ναυτικῷ, τὸ Ῥηγιὸν ἡλικίον κεῖν τε καὶ ναυὴν ἐφορομήντες ῥαδίως χειρώσασθαι καὶ ἤδη σφῶν ἰσχυρὰ τὰ πρᾶγματα γίνεσθαι· ἐννευγὸς γὰρ κινδύνου τοῦ τε Ῥηγίου ἀκρωτηρίου τῆς Ἰταλίας, τῆς τε Μεσσήνης τῆς Σικελίας, τοῖς Ἀθηναίοις τε οὐκ ἂν εἶναι ἐφορομένη καὶ τοῦ πορθμοῦ κρατεῖν. ἔστι δὲ ὁ πορθμὸς ἡ μεταξὺ Ῥηγίου θάλασσα καὶ Μεσσήνης, ἥτερ βραχύτερον Σικελίᾳ τῆς ἡμετέρας ἀπέχει· καὶ ἔστιν ἡ Χέρουβδος κληθεῖσα τούτο, ἣ Ὀδυσσεὺς λέγεται διακλιθεῖσα. διὰ στενότητα δὲ καὶ ἐκ μεγάλων λαγῶν, τοῦ τε Τροσσημικοῦ καὶ τοῦ Σικελικοῦ, ἐσπίπτοντα θάλασσα ἐς αὐτὸ, καὶ ῥεῶδης οὖσα, ἐκίεως χάλεπῃ ἐνομοκίεσθαι.

25. Ἐν τούτῳ οὖν τῷ μεταξὺ οἱ Συρακοῖσιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ναυσὶ ὄλλυας κλιεσθῆναι ἢ τριάκοντα ἠναγνέσθησαν ἐκ τῆς ἡμέρας ναυμαχῆσαι περὶ κλοίου διακλιεόντος, ἀντεκαρῆνοι πρὸς τὰς Ἀθηναίων ναῦς ἑκαταίδεκα καὶ Ῥηγίνας ὀκτώ, ἡλικίοντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων δια τέρους ἀπέκλεισαν, ἑκάστοι ἐνυχοῦν, ἐς τὰ οἰκίαι στρατοπέδα, τὸ γὰρ ἐν τῇ Μεσσήνῃ καὶ ἐν τῷ Ῥηγίῳ, μίαν ναῦν ἀποκίεσαντες· καὶ νῆς ἐκείνην τῷ ἔργῳ μετὰ δὲ τούτῳ οἱ μὲν Λοκροὶ ἀπέληθον ἐκ τῶν Ῥηγίων· ἐπὶ δὲ τὴν Πελοπόννησον τῆς Μεσσήνης συλλεγείσασθαι τῶν Συρακοῖσιων καὶ ξυμμαχῶν νῆς ὄρσαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Ῥηγιοὶ ὁρῶντες τὰς ναῦς κενὰς, ἐνέβαλον, καὶ χειρὶ σιδηρῇ ἐκίεσαν μίαν ναῦν αὐτοὶ ἀπώλεσαν, τῶν ἄνδρῶν ἀποκίεσαν.

Bekk. et Goell. Poterat facile in aliquot libris excidere propter similem sonum praecedentis ὄρσαν. Mihil quidem h. l. necessariam videtur, licet περικλιεόντες sequatur. Non enim ante de navibus sermo fuit. Cf. 1, 93. δύο γὰρ ἄμαξαι ἐναντίας ἀλλήλαις τοὺς κίετους ἐπήγον.

24. τῆς νῆσον κολιφοκίεσθαι, int. Sphacteriam.

βραχύτερον. Subaudias διάστημα ne emendandum sit βραχύτερα.

25. αὐτοὶ ἀπώλεσαν. Vultum ἀπώλεσαν Bekk. servavit. Sed αὐτοὶ ἄλλοι etiam h. l., ut paullo supra hoc cap., et statim infra in verbis ὄρσαν ναῦν ἀποκίεσαντες, est αὐτοὶ non corrumpere. Non enim Scripturae in eadem orationis serie adeo variam significationem verborum probabilem neque vocabulum ἑτέρων, quod sequitur, intelligi potest, nisi ἄλλαν aliquam navem Athenienses κίεσαν. Et quomodo poterat navis

αἰτων· καὶ μετὰ τοῦτο, τῶν Συρακοσίων ἐσβάντων ἐς τὰς
 αὐτῶν καὶ παραπλεόντων ἀπὸ κάλων ἐς τὴν Μεσσήνην, αὐθις
 προσβαλόντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποσιμωσάντων ἐκείνων καὶ προεμ-
 βαλόντων, ἐτέραν ναῦν ἀπολλύουσι. καὶ ἐν τῷ παραπέλω καὶ
 τῇ ναυμαχίᾳ τοιουτοτρόπῳ γενομένην οὐκ ἔλασον ἔχοντες οἱ
 Συρακοσῖοι παρεκομισθῆσαν ἐς τὸν ἐν τῇ Μεσσήνῃ λιμένα.
 καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, Καμαρίνης ἀγγελθείσης, προδίδουσαι
 Συρακοσίους ἐκ' Ἀρχίου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ἐπλευσαν ἐκείσε·
 Μεσσηνιοὶ δ' ἐν τούτῳ πανδημῆι κατὰ γῆν καὶ ταῖς ναυσὶν
 ἦσαν ἐστράτευσαν ἐπὶ Νάξου τῆν Χαλκιδικήν, ὄμορον οὖσαν.
 καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τευχῆρεις ποιήσαντες τοὺς Ναξίους, ἐδή-
 των τὴν γῆν· τῇ δ' ὑστερατὰ ταῖς μὲν ναυσὶ περιπλευσάντες
 κατὰ τὸν Ἀκσεῖνην ποταμὸν τὴν γῆν ἐδύον, τῷ δὲ περὶ
 πρὸς τὴν πόλιν ἐσβαλλόν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σικελοὶ ὑπὲρ τῶν
 ἡμεῶν πολλοὶ καταβαίνον βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς Μεσσηνίους.
 καὶ οἱ Νάξιοι ὡς εἶδον, θαρσύναντες καὶ παρακλινομένοι ἐν
 ταῖς ὡς οἱ Ἀσυντινοὶ σφίσι καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνας ἔμμενοι
 ἐ τιμωρίαν ἐπέρχονται, ἐκδραμένους ἄφνω ἐκ τῆς πόλεως
 προσπίπτουσι τοῖς Μεσσηνίοις, καὶ τρέψαντες ἀπέκτεινάν τε
 καὶ ἰλιόουσι· καὶ οἱ λοιποὶ χαλεπῶς ἀπαχώρησαν ἐκ' οἴκου.
 καὶ γὰρ οἱ βάρβαροι ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπιπεσόντες τοὺς ἀλείστους
 ἐφείδον. καὶ αἱ νῆες σχοῦσαι ἐς τὴν Μεσσήνην ὑστερον
 ἐπὶ οἴκον ἕκαστος διακρίθησαν. Ἀσυντινοὶ δὲ εὐθύς καὶ οἱ
 ἄλλοι μετὰ Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεσσήνην, ὡς κατακωμῆτην,
 κρατερον· καὶ προσβάλλοντες οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν λι-
 μένα ταῖς ναυσὶν ἐπέδραν, ὁ δὲ περὶ πρὸς τὴν πόλιν ἐπακ-
 τωμένην δὲ ποιησάμενοι οἱ Μεσσηνιοὶ καὶ Λοκρῶν τινας μετὰ
 τῷ Δημοτάλῳ, οὗ μετὰ τὸ πάθος ἐγκατελείφθησαν φρουροὶ,
 βραχυτάως προσπεσόντες τρέπουσι τοῦ στρατευματος τῶν Ἀσυν-

ita corrupti, ut homines enata-
 rit? Denique in verbis statim sequen-
 tibus: καὶ ἐν τῷ παραπέλω καὶ τῇ ναυ-
 μάχῃ τοιουτοτρόπῳ γενομένην οὐκ ἔ-
 λασον ἔχοντες οἱ Συρ. — haud dubie
 et Syracusani non victi esse dicun-
 tur, quod etiam Athenienses duas na-
 ves amiserunt. — ἀπὸ κάλων, re-
 lictis iracundis. Schol. τῷ λεγομένῳ
 ἐπὶ κάλων· οἱ γὰρ παρ' αὐτῆν τὴν
 ἀπὸ κλίοντες οὗ δύνανται ἐρῆταιν.
 καὶ ἀποσιμῶν ἐστὶ τὰς ναυὰς με-
 τὰ σιμῶσαι, reflectere vel in altum re-
 vertere naves, ut inde maiore cum im-
 petu, ex longiore intervalle capto, ho-
 lant naves rostro potant.

πρὸς τὴν πόλιν ἐσβαλλόν.
 codd. optimi. Vulgo ἐσβαλον.
 pro coniecit προσέβηλλον, quia
 βάλειν Thucydidi sit irruptionem
 per vim facere, non urbane adoriri,
 nequaquam cum πρὸς iungatur. Etiam

2, 79. haec verba inter se confusa do-
 cet, tibi nunc legitur προσέβαλλον.

κατὰ τὸν Ἀκσεῖνην. Plin. H.
 N. III, 8. „Colonia Taurominium, quae
 antea Naxos. Flumen Asines.“ Inde
 Poppe-Prolog. T. II. p. 530. putat re-
 scribendum h. l. Ἀσίνης.

παρακλινομένοι ἐν ναυ-
 μάχῃ, pro ἐν ἀλλήλοις. Reprehen-
 dit hunc usum in Menandro Eustath.
 ad Hom. Od. E. 481. „Τὸ μὲν γὰρ
 ἐαυτοῦς, ὡς φασὶν οἱ παλαιοὶ, ἐπὶ
 τῶν καθ' αὐτὸ λεγομένων τίθειται·
 οἷον, ἄλλος καὶ Μενονικεύς, φασὶν, ὁ
 Κλεόντος ἑαυτοῦς ἀπέλλοι, ἦγον ἐ-
 κείνητος ἑαυτόν. τὸ δὲ Ἄλληλος ἐπὶ
 τῶν συμπλεκόμενων κείται· οἷον
 οἱ τῷ Οἰδίποδος παῖδες ἀλλήλους
 ἀπέκτειναν, ἦτος ἕτερος τὸν ἕτερον.
 Sed nonnumquam negligentius scri-
 ptoribus pronomem reflexivum pro reci-
 proca postuisse docent quae laudat Goel-

τινων τὸ πῶλον, καὶ ἀπέκτειναν πολλούς. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν ἐβόηθον, καὶ κατεδίωξαν τοὺς Μεσσηνίους κάλιν ἐς τὴν πόλιν, τεταραγμένοις ἐπιγινόμενοι· καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνιχώρησαν ἐς τὸ Ῥήγιον. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἕλληνες ἀντὶ τῶν Ἀθηναίων κατὰ γῆν ἐστράτευον ἐπ' ἀλλήλους.

26. Ἐν δὲ τῇ Πύλῳ ἔτι ἐκολιόρχουν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἐν τῇ ἡπείρῳ στρατοπέδον τῶν Πελοποννησίων κατὰ χώραν ἔμεινεν. ἐπίκουρος δ' ἦν τοῖς Ἀθηναίοις ἡ φυλακὴ αἴτου τε ἀπορία καὶ ὕδατος· οὐ γὰρ ἦν κρήνη οὐ μὴ μία, ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει τῆς Πύλου, καὶ αὕτη οὐ μεγάλη· ἀλλὰ διαμώμενοι τὸν κάλχηκα οἱ πλείστοι ἐπὶ τῇ θαλάσῳ ἔκρινον οἶνον εἰκὸς ὕδατος. στενοχωρία τε ἐκ ὀλίγῳ στρατοπέδευομένοις ἐγίνετο· καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἔχουσῶν ὄρυον αἱ μὲν αἴτου ἐν τῇ γῇ ἤρουντο κατὰ μέτρος, αἱ δὲ μετέωροι ὄρυον ἀδυμλίαν τε πλείστην ὁ χρόνος παρῆν παρὰ λόγον ἐπιγινόμενος, οὓς ὄντο ἡμερῶν ὀλίγων ἐκπολιορκήσιν ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ, καὶ ὕδατι ἀλυμφοῦ χρωμένους. αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι προσικόντες ἐς τὴν νήσον ἐς ἀγειν αἴτον τε τὸν βουλόμενον ἀηλεσμένον καὶ οἶνον καὶ τυρὸν καὶ εἴ τι ἄλλο βρώμα, οἶνον ἂν ἐς πολιορκίαν ξυμφέρη, τάξαι τες ἀργυρίου πολλοῦ, καὶ τῶν Ἑλλήτων τῷ ἐξαγαγόντι εἰν θεορίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ ἐσηγον ἄλλοι τε παρακινδυνεύοντες καὶ μάλιστα οἱ Ἕλλητες, ἀκαίροντες ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὁπόθεν τύχοιεν, καὶ κατακλόντες ἔτι νυκτὸς ἐς τὰ πρὸς τὴν πέλαγος τῆς νήσου. μάλιστα δὲ ἐτήρουν ἀνέμῳ καταφέρεσθαι ὄσον γὰρ τὴν φυλακὴν τῶν τριήρων ἐλάτθανον, ὅπως πρὸς μα ἐκ πόντου εἴη· ἀπορον γὰρ ἐγίνετο περιορμαῖν, τοῖς δ'

ler. ad h. l. Cf. ad 8, 59. Hoc quidem loco non multum differt ἐν ἑαυτοῖς ab ἐν σφίσι αὐτοῖς, (in *inter Mitte*) quod habes 5, 69 extr.

26. διαμώμενοι. Schol. ἀντὶ τοῦ διασκάπτοντες. εἰρηται δὲ ἀπὸ τοῦ ἄμῃ, ὃ ἔστι σκαφεῖον πλατύ. Vid. Schneid. in Lex. voc. ἄμῃ. Idem tamen deducit διαμῶν ab ἄμῶν, colligo. Zonaras διαμῶμενος, διορύξας. Suidas διαμώμενος, θαρῆξας, καὶ διαμώμενοι, διασκάπτοντες, ζητούντες, hoc Thucydidis loco adscripto. Nostrum imitati sunt Arrian. exped. Alex. 6, 23. χαλεπῶς διαμώμενος τὸν κάλχηκα, et Arrian. p. 21. D. Steph. διαμώμενος τὴν φάμνον.

οὓς ὄντο — ἐκπολιορκήσιν. Pronomen relativum spectat ad παρὰ λόγον, et resolvi potest in αὐτοὺς γὰρ ut pro ὄντο γὰρ αὐτοὺς — accipi possit. Sic accipi potest etiam Sophoclis locus in Philoct. v. 594 seq.

τίνος δ' Ἀτρεΐδαι τοῦδ' ἔγαν οὐκ ἠρόνῳ τοσφῶδ' ἐκαστόφοντο κρήματος χάριν, ὅς γ' εἶχον ἡδὴ χρόνις ἐμβεβληότες; Nam etiam ibi τοῦδ' ad Philoctetem referri potest, tam aptius videtur iungi cum τίνος κρήματος, quia sequitur v. 597. τίς πόθος αὐτοὺς ἔμετο;

αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακκδ. See plus verbum non subiecto, sed praescripto accommodatur. Infra c. 39. in χρόνος δὲ ὁ ξύμματος ἐγένετο — ἐβδὸς μῆνοντα ἡμέραι καὶ ὄνα. c. 102. ἐπὶ τὸν χωρίον τοῦτο, ἔκαστος κρήματος ἔγνα ὁδοὶ ἐκαλοῦντο. 8, 9. αἴτιον δ' ἐγένετο οἱ πολλοὶ οὐκ εἰδότες. Cf. 3, 114 in Matth. Gr. §. 304. (305.)

οἶον ἔν ἐς πολιορκίαν ξυμφέρη. Sic Cass. Aug. (a rec. man. It. H. Ceteri ξυμφέρει, quod recte poni, subaudito εἰ τις εἰσαγάγει monet Poppo ad h. l. coll. Prot. l. p. 145.

ἀριότης ὁ καταπλοῦς καθιστήκει· θαλάσσιον γὰρ τὰ πλοῖα τεταμημένα χρημάτων· καὶ οἱ ὀπλίται περὶ τὰς κινήσεις τῆς νῆσου ἐφύλασσον. ὅσοι δὲ γαλήνῃ κινδυνεύουσαν, ἠλίσκοντο. ἔκτανον δὲ καὶ κατὰ τὸν λιμένα πολυμυθῆται ὑφουδροί, καλωδίαν ἐν ἀσχοῖς ἐφέλκοντες μήκωνα μεμλιτωμένην καὶ λίνον ἐπίγραμμα κομμένον· ἂν τὸ πρῶτον λανθανόντων φυλακαὶ ὕστερον ἔβαντο. παντὶ τε τρόπῳ ἑκάτεροι ἐτεχνῶντο, οἱ μὲν ἐσπένταν τὰ αἰτία, οἱ δὲ μὴ λανθάνειν σφᾶς.

27. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθηναῖς συνιδανόμενοι περὶ τῆς στρατιᾶς οἱ ταλαιπωροῦνται, καὶ εἶτος τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ὅτι ἐσπλεί, ἠπόρουσαν, καὶ ἐδεδολέυσαν μὴ σφῶν χειμῶν τὴν φυλακὴν ἐπιλάβει, ὁρῶντες τῶν τα ἐπιτηδείων τὴν περὶ τὴν Πελοπόννησον κομιδὴν ἀδύνατον ἐσομένην ἅμα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, καὶ οὐδ' ἐν θέραι οἷοί τε ὄντες ἱκανὰ περιπέμπειν, τὸν τε ἔφορον, χωρίων ἀμείνων ὄντων, οὐκ ἐσόμενον, ἀλλ' ἢ σφῶν ἀκύντων τὴν φυλακὴν, περιγενήσεσθαι τοὺς ἄνδρας, ἢ τοῖς πλοίοις, ἃ τὸν εἶον αὐτοῖς ἦγε, χειμῶνα τηρήσαντας ἐκπιλύσεσθαι. πάντων δὲ ἐφοβούντο μάλιστα τοὺς Λακεδαιμονίους, οἱ ἐχοντάς τι ἰσχυρὸν αὐτοὺς ἐνόμιζον οὐκ ἐτι σφίσι ἐπακηρυκεύεσθαι· καὶ μετιμέλουτο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι. Κλέων δὲ γνοὺς αὐτῶν τὴν ἐς αὐτὸν ὑπόψιαν περὶ τῆς καλύμης τῆς ξυμβάσεως, οὐ τάλῃθ' ἔφη λέγειν τοὺς ἐξαγγέλλοντας. παλαινοῦντων δὲ τῶν ἀφημέμων, εἰ μὴ σφίσι πιστεύουσι, κατασκοπεύει τινὰς κίμψαι, ἤρῃθη κατάσκοπος αὐτὸς μετὰ Θεαγένους ὑπὸ Ἀθηναίων. καὶ γνοὺς ὅτι ἀναγκασθήσεται ἢ ταῦτά λέγειν οἷς διέβαλλεν, ἢ τάναντία εἰπὼν ψευδῆς φανήσεσθαι, παρήγει τοῖς Ἀθηναῖσι, ὁρῶν αὐτοὺς καὶ ἰσχυμένους τι τὸ πλεον τῇ γνώμῃ στρατεύειν, ὡς χρὴ κατασκοπεύει μὴ μὴ πέμπειν, μηδὲ διαμέλλειν καιρὸν παριέντας, εἰ δὲ δοκεῖ αὐτοῖς ἀληθῆ εἶναι τὰ ἀγγελλόμενα, πλεῖν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. καὶ ἐς Νικίαν τὸν Νικηραίου, στρατηγὸν ὄντα, ἀπεσήμαινε, ἐχθρὸς ὢν καὶ ἐπιτιμῶν, βέβδιον εἶναι παρασκευῆ· εἰ ἄνδρας εἶεν οἱ στρατηγοί, πλεύσαντας λαβεῖν τὸν ἐν τῇ νήσῳ, καὶ αὐτὸς γ' ἂν, εἰ ἦρχε, ποιῆσαι τοῦτο.

28. Ὁ δὲ Νικίας, τῶν τε Ἀθηναίων τι ὑποθορυβήσεν-

ἀφ' ἧς δὲ, quatenus navigia, ut statim subiicitur, a Lacedaemoniis erant aestimata, ut detrimenta, si qua capta essent, restitui possent. — κινήσεις sunt loca ad appellendum idonea.

μήκωνα μεμλιτωμένην. Papyri melle mixtum famem expellere Schol. ad h. l. annotavit. Idem λίνον ἐπίγραμμα κομμένον sitim restringere dicit. Τοῦτο δὲ φαν στρατεύει πρὸς αἴρον τινὰ καιρὸν. ὅθεν καὶ τοῖς κρηττοῦσι προσηγορεύεται παρὰ τῶν ἰσχυρῶν.

27. ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ. Vid. ad cap. 16.

ἐχοντάς τι ἰσχυρὸν — ἐκπιλύσεσθαι. Sententia loci, male olim a me explicata, haec est: Lacedaemonios metuebant, rati, ideo eos non amplius missis caduceatoribus de pace agere, quod haberent quo certo confiderent.

ψευδῆς φανήσεσθαι. Infinitivum futuri defendas locis similibus 1, 27. ἐδειθησαν — ξυμπροπέμπειν. 2, 29. πιστεῖν γὰρ Σιτάλην κίμψαι. Alii Scriptorem a constructione per ὅτι

θήσας τῷ εὐωνύμῳ κέρει· ἐαυτῶν ἔτραψε τῶν Ἀθηναίων τὸ δεξιὸν κέραι, καὶ ἐπεδίωξεν ἐς τὴν θάλασσαν· πάλιν δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀνέστρεψεν οἱ τε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Καρύστιοι. τὸ δὲ ἄλλα στρατόπεδον ἀμφοτέρωθεν ἐμάχετο ξυνεχῶς, μάλιστα δὲ τὰ δεξιῶν κέραι τῶν Κορινθίων, ἐφ' ᾧ ὁ Λυκόφρων ὦν κατὰ τὸ εὐωνύμιον τῶν Ἀθηναίων ἠμύνετο· ἤλπιζον γὰρ αὐτοὺς ἐκ τῆς Σολύγειαν κόμην κειράσειν.

44. Χρόνον μὲν οὖν πολὺν ἀντείχον οὐκ ἰνδιδόντες ἄλλοις· ἔπειτα (ἦσαν γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ ἱππῆς ἀφέλιμοι ξυμαχόμενοι, τῶν ἑτέρων οὐκ ἔχόντων ἵππους,) ἐτάραστο οἱ Κρινθιοὶ, καὶ ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον, καὶ ἔθεντο τὰ δακρυὰ καὶ οὐκέτι κατέβαινον, ἀλλ' ἠσύχαζον. ἐν δὲ τῇ τροπῇ ταύτῃ κατὰ τὸ δεξιὸν κέραι οἱ πλείστοι τε αὐτῶν ἀπέθανον καὶ Λυκόφρων ὁ στρατηγός· ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ τούτῳ τῷ τροπῇ οὐ κατὰ δίωξεν πολλήν, οὐδὲ ταχίας φωνῆς γενεμένης. ἐκ ἐβιάσθη, ἐκαναχωρήσασα πρὸς τὰ μετώρα Ἰδρύθη. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὡς οὐκέτι αὐτοῖς ἐπέσταν ἐς μάχην, τοὺς τε νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς ἐαυτῶν ἀνηροῦντο, τροπαιῶν τε εὐδία ἔταρασαν. τοῖς δ' ἠμίσει τῶν Κορινθίων, οἱ ἐν τῇ Κεργραῖ ἐκίδθησαν φύλακες, μὴ ἐκὶ τὸν Κρομμύωνα πλεύσασιν, τοῦτοισι ἐκατάδηλος ἡ μάχη ἦν ὑπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ὀνίου· κενωρῆ δὲ ὡς εἶδον, καὶ ὡς ἔγνωσαν, ἐβοήθουν εὐθύς. ἐβοήθησαν καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως πρεσβύτεροι τῶν Κορινθίων, αἰσθόμενοι τὸ γεγενημένον. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ξυμπεπτας αὐτοὺς ἐπιόντας, καὶ νορῖσαντες τῶν ἐγγύς ἀστυγαιτῶν Πειλοπονησίων βοήθειαν ἐκίενοι, ἀνεχώρησαν κατὰ τάχος ἐκ τῶν νεῶν ἔχοντες τὰ σκευήματα καὶ τοὺς ἐαυτῶν νεκρούς, κλήν δ' οὐκ οὐδ' ἐγκατέλιπον· οὐ θυνάμενοι εὐρεῖν, καὶ ἀναβάντες ἐκ τῆς ναῦς, ἐκραιώθησαν ἐς τὰς ἐκικειμένας νήσους· ἐκ δ' αὐτὰς ἐπικηρυκευσάμενοι τοὺς νεκρούς, οὐδ' ἐγκατέλιπον, ὑποσκότιον ἀνείλοντο. ἀπέθανον δὲ Κορινθίων μὲν ἐν τῇ μάχῃ δεκάκα καὶ διακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὀλίγοι· ἐλάσσους πεντηκοντάρους.

45. Ἄρσαντες δὲ ἐκ τῶν νήσων οἱ Ἀθηναῖοι ἐκλευσαν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐς Κρομμύωνα τῆς Κορινθίας· ἀπέχει δὲ τῆς πόλεως εἰκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίους· καὶ καθορμισάμενοι τὴν τε γῆν ἰδῆσαν, καὶ τὴν νύκτα ἠύλλισαν. τῇ δ' ὑστεραία παρακλιθέντες ἐς τὴν Ἐπιδαύρειαν πρώτον, καὶ ἀπόβασιν τινα ποιησάμενοι, ἀφίκοντο ἐς Μεθώνην τὴν μετὰ τὴν Ἐπιδαύρον καὶ Τροιζήνος. καὶ ἀπολαβόντες τὸν τῆς Κερδονήσου ἰσθμὸν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν ᾗ ἡ Μεθώνη ἐστίν, καὶ φρούριον καταστησάμενοι ἐλγύσαντο τὸν ἔπειτα χρόνον τὴν τε Τροιζηνίαν γῆν καὶ Ἀλυ

hostium adventus a suis ex illa regione, ubi Athenienses noctu appulerant. Vid. ad 2, 91.

43. κειράσειν, i. e. κείραν ποιήσασθαι, ut φυλάσσειν περὶ χώρον pro φυλακῆν ποιήσασθαι. Ita genitivum

vix desiderabilia, qui si addendus esse subaudiri posset μάχης.

45. ἀπολαβόντες, int. τησματος. Mox ἐξετελείσαν Schaefer recte explicat εἰς τέλος ἤγαγον τὸ τέλος τοῦ χωρίου.

δα καὶ Ἐκιδουρίαν. ταῖς δὲ ναυσὶν, ἐπειδὴ ἐξετείχισαν τὸ χω-
ριον, ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκον.

46. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν ταῦτα ἐγίνετο, καὶ
Εὐρυμίδων καὶ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐν τῆς Πύλου ἀπήραν ἐς
τὴν Σικελίαν ναυσὶν Ἀθηναίων, ἀφικόμενοι ἐς Κέρκυραν
ἐστράτευσαν μετὰ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τοὺς ἐν τῷ ὄρει τῆς
Ἰσωνίης Κερκυραίων καθιδρωμένους, οἱ τότε μετὰ τὴν στά-
σιν διαβάντες ἐκράτουν τε τῆς γῆς, καὶ πολλὰ ἔβλαπτον. προσ-
βαλόντες δὲ τὸ μὲν τεῖχος εἶλον· οἱ δὲ ἄνδρες καταπεφου-
γότες ἄσφοβοι πρὸς μετώρῳν ἢ ξυνέβησαν ὥστε τοὺς μὲν
ἐκικούρους παραδοῦναι, περὶ δὲ σφῶν τὰ ὄπλα παραδόντων
τὸν Ἀθηναίων δῆμον διαγνώσαι. καὶ αὐτοὺς ἐξ τῆν νῆσον οἱ
στρατηγοὶ τὴν Πευλίαν ἐς φυλακὴν διεκόμισαν ὑποσκόπδους,
μέχρι οὗ Ἀθήνας πεμφθῶσιν, ὥστε, ἐάν τις ἀλφῶ ὑποδιδρά-
σκων, ἄκασι λελύσθαι τὰς σκοπιάς. οἱ δὲ τοῦ δήμου προστά-
ται τῶν Κερκυραίων, δεδιότες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐλθόντας
οὐκ ἀποκτείνωσι, μηχανῶνται τοιῶνδ' ἐτι. τῶν ἐν τῇ νήσῳ
πεδουσί τινας ὀλίγους, ὑποκείμενους φίλους καὶ διδάξαντες,
ὡς κατ' εὐνοίαν δὴ, λέγειν ὅτι κράτιστον αὐτοῖς εἴη ὡς τάχι-
στα ἀποδρᾶναι, πλοῖον δὲ τι αὐτοὶ ἐτοιμάσειν· μέλλειν γάρ
ἦ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων παραδώσειν αὐτοὺς τῷ
ἡμῶν τῶν Κερκυραίων.

47. Ὡς δὲ ἐπισαν, καὶ, μηχανησαμένων τὸ πλοῖον, ἐκ-
κίοντες ἐλήφθησαν, ἐλέλυντό τε αἱ σκοπδαί, καὶ τοῖς Κερκυ-
ραίοις παραδίδοντο οἱ πάντες· ξυνελάβοντο δὲ τοῦ τοιοῦτου
πῆ ἥμιστα, ὥστε ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν γενέσθαι, καὶ τοὺς
κρηνησαμένους ἀδείστερον ἐχειροῆσαι, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθη-
ναίων, κατάδηλοι ὄντες τοὺς ἄνδρας μὴ ἂν βούλεσθαι ὑπ'
ἄλλων κομισθέντας, διότι αὐτοὶ ἐς Σικελίαν ἔπλειον, τὴν τιμὴν
οἷς ἄγουσι προσποιῆσαι. παραλαβόντες δὲ αὐτοὺς οἱ Κερκυ-
ραῖοι ἐς οἶκημα μέγα καθείρξαν· καὶ ὕστερον ἐξαγοντες κατὰ
ἔκδοσιν ἄνδρας διήγον διὰ δυοῖν στοίχοις ὀπλιτῶν ἐκατέρωθεν
ταρατεταγμένων, δεδεμένους τε πρὸς ἀλλήλους καὶ παιομένους
καὶ κεντουμένους ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων, εἴ ποῦ τις τινα
δοι ἐχθρὸν ἑαυτοῦ· μαστιγοφόροι τε καριώντες ἐπετάχνον
ἦς ὁδοῦ τοὺς σχολαίτερον προσιόντας.

48. Καὶ ἐς μὲν ἄνδρας ἐξήκοντα ἔλαθον τοὺς ἐν τῷ οἴ-
κηματι τοῦτω τῷ τρόπῳ ἐξαγοντες καὶ διαφθειραντες· ὦνον-
το γὰρ αὐτοὺς μεταστῆδοντας καὶ ἄλλοις ἄγειν. ὡς δὲ ἦσθον-
το, καὶ τις αὐτοῖσι ἐδήλωσε, τοὺς τε Ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο,

46. ὃν ταῦτα ἐγίνετο. Valgo
αὐτ' ὃν τ. ἐ. Codd. Cass. Aug. Cl.
nl. It. Vat. H. omittunt verba καὶ
ν, et cum iis Bekk. Nos cum Popp.
olum ὃν retinimus, quia sic solet Thu-
yrides loqui. Cf. 3, 17. 18. 94.

his conati sint. Sed id latet in sequen-
tibus verbis ὅτι κράτιστον αὐτοῖς εἴη
ὡς τάχιστα ἀποδρᾶναι. Quae verba
cum pendeant ex λέγειν, noluit ea bis
dicere, etsi bis intelligenda sunt, certe
ἀποδρᾶναι.— ἐτοιμάσειν transitus
ad infinitivum.

πεδουσί τινας ὀλίγους.
Iou diserte expressit, quid persuadere

47. μηχανησαμένων, int. τῶν
φίλων ὑποκείμενων. cf. c. 46.

καὶ ἐπέλεον σφᾶς, εἰ βούλονται, αὐτοὺς διαφθεῖραι, ἐκ τοῦ οἰκήματος οὐκέτι ἦθελον ἐξίεναι, οὐδ' ἐξίεναι ἔφασαν κατὰ τὰ δύναναι περιόψεσθαι οὐδένα. εἰ δὲ Κερκυραῖοι κατὰ μὲ τὰς θύρας οὐδ' αὐτοὶ διανοοῦντο βιάζεσθαι, ἀναβάντες δὲ ἐκ τοῦ τέγους τοῦ οἰκήματος καὶ διελόντες τὴν ὄροφὴν ἔβαλλον τὰ κερᾶμα καὶ ἐτόξευον κάτω. οἱ δὲ ἐφυλάσσοντό τε ὡς ἠδύνατο, καὶ ἅμα οἱ πολλοὶ σφᾶς αὐτοὺς διέφθειρον· οἷστους τούτους ἀφίεσαν ἐκείνοι, ἐς τὰς σφραγᾶς καθιέντες, καὶ ἐκ κλινῶν τιῶν, εἰ ἐνύχον αὐτοῖς ἐνοῶσαι, τοῖς σπάρτοις, καὶ ἐκ τῶν ἱματίων παραιρήματα ποιοῦντες, ἀπαγγόμενοι, παντὶ τρόπῳ τὸ πολὺ τῆς νυκτός (ἐπεγένετο γὰρ νύξ τῷ καθήματι) ἀναλοῦντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ τῶν ἄνω, διεφθέρησαν. καὶ αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι, ἐπειδὴ ἡμέτερα ἐγένετο, φοβηθῆναι ἐπὶ ἀμάξαις ἐπιβαλόντες ἀπήγαγον ἔξω τῆς πόλεως. ταῦτα δὲ γυναικᾶς, ὅσαι ἐν τῷ τεχνίσματι ἐάλωσαν, ἠνδραποδίσαντο τοιοῦτόν μὲν τρόπον οἱ ἐκ τοῦ ὄρους. Κερκυραῖοι ὑπὸ τοῦ διόμου διεφθάρησαν, καὶ ἡ στάσις κολλῆ γενομένη ἐτελεύτησε ἐς τοῦτο, ὅσα γε κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε. οὐ γὰρ ἔτι ἦν ὑπολοιπὸν τῶν ἐτέρων ὅ τι καὶ ἀξιόλογον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Σικελίαν, ἵνα περὶ τὸ πρῶτον ἄρομητο, ἀποκλειόμενοι μὲν τῶν ἐκτὸς ἐκείνων ἐπολέμουν.

49. Καὶ οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι καὶ Ἀκαρνᾶνες ἅμα τελευτῶντες τοῦ θέρους στρατευσάμενοι, Ἀνακτόριον, Κορινθίων πόλιν, ἣ κεῖται ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμφρακικοῦ κόλπου, ἔλαβον προδοσίᾳ καὶ ἐκπέμψαντες Κορινθίους αὐτοὺς

48. *ὀτί τοις τε — διεφθάρησαν.* Ante haec verba vulgo commate distinguitur, ut dubites, utrum ad praegressum *διέφθειρον*, an ad sequens *διεφθάρησαν* sint referenda. Quare Reisch. Coniect. ad Aristoph. p. 316. *anacoluthon* in hoc loco inesse censet, cum alterum suffecerit, aut *σφᾶς αὐτοὺς διεφθειρον*, aut *διεφθάρησαν*. Sed propter verba *καὶ βαλλόμενοι ὅτι τῶν ἄνω* posterius quidem addi oportebat. Poppo, quia Valla convertit: *omni denique modo*, coniecit legendum esse *παντὶ τε τρόπῳ*. — *ἐς τὰς σφραγᾶς.* Schol. *σφραγῆν καλοῦσι τὸ κατὰ τὴν κλειδα τοῦ ἀσφραπέου μέρος, εἰ' οὐ καθίαισι τὰ σιδήρια οἱ διέλοντες ἑαυτοὺς ἀνελείν.* Est igitur *ingulum*. — *τοῖς σπάρτοις,* iunge *ἐκ κλινῶν τιῶν τοῖς σπάρτοις,* καὶ *ἐκ τῶν ἱματίων παραιρήμασι ἀπαγγόμενοι.* Sunt autem *παραιρήματα* *ambrias, Streifen*, ex quibus de vestibus recisis restes conficiebant. Schol. *παραιρήματα ποιοῦντες ὡς ἂν εἰ ἔλεγε, ταλαρῆνάς τινας ἀποσχίζοντες τῶν ἱματίων, ὡς περὶ ζώνας ἐπολεῖν· καὶ*

κλινοῦντες αὐτὰ καὶ ποιοῦντες ἄρα σχοινία, οὕτως [αὐτοῖς] ἐχρῶντο καὶ τὸ ἀπαγγεῖσθαι. — *ἀναλοῦντες* ex Hellmanni probabili coniectura receptum pro *ἀναδοῦντες*, quod verbum non *strangulare* significat, sed vel *dimittre*, vel *relegare*. Deinde si vi maxime illam vim ac potestatem haberet, non aptum esset, quia h. l. vocabulum latioris ambitus requiritur, quae aequae ad sagittas iugulis defixas atque ad restium usum pertineat. Grammatici veteres *ἀναλοῦντες* pro *ἀναδοῦντες* a Thucydide dictum testantur, et haud dubie hunc locum indicant. Cf. 8, 81. οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἰδόντες ἀνηλοῦντο. Et *ἀναλοῦν* 2, 24. 6, 12

φορηθῶν. Schol. *ὡς ἐάν τις πλέθῃ φορηθῶν, τοὺς καλοῦντο ψιάθους, τοὺς μὲν κατὰ μήκος αὐτῶν τιθέμεντες, ἄλλους δὲ πλαγίως ἐπιβάλλοντες κατ' αὐτῶν. ἔμφαντα δὲ τοῦτο τῶν Κερκυραίων τῆς ἀρήτηα εἰς τοὺς ἀποθανόντας, οὗτοι δὲ μετὰ [τὸν ἐκείνων] θάνατον τοῦ [πρὸς ἐκείνους] μίσους ἐπαύσαντο.*

Ἀκρονῆτες οὐκίτηρες ἀπὸ πάντων ἔσχαν τὸ χωρίον. καὶ τὸ θε-
ρος ἐτελεύτα.

50. Τοῦ δ' ἐκινηρομένου χειμῶνος Ἀριστείδης ὁ Ἀρχι-
κον, εἰς τῶν ἀργυρολόγων νεῶν Ἀθηναίων στρατηγός, αἱ
ἐκπέμφθησαν πρὸς τοὺς ἐυμάχους, Ἀραταφέρνην, ἄνδρα Πέ-
σον, παρὰ βασιλείας πορευόμενον εἰς Λακεδαιμόνα, συλλαμβά-
ναι ἐν Ἡϊόνι τῇ ἐπὶ Στραμόνι. καὶ αὐτοῦ κομισθέντος, οἱ
Ἀθηναῖοι τὰς μὲν ἐπιστολάς μεταγραφάμενοι ἐκ τῶν Ἀσσυρίων
γραμμάτων ἀνέγνωσαν· ἐν αἷς, πολλῶν ἄλλων γεγραμμένων,
κεφάλαιον ἦν πρὸς Λακεδαιμονίους, οὐ γινώσκων ὃ τι βου-
λονται· πολλῶν γὰρ ἰδόντων πρόσβειν, οὐδένα ταῦτα λέγειν.
ὁ οὖν βούλονται σαφῆς λέγειν, κίμψαι μετὰ τοῦ Πέσου ἀν-
δρας ὡς αὐτόν. τὸν δὲ Ἀραταφέρνην ὑπείρου. οἱ Ἀθηναῖοι
ἀποστέλλουσι τριήρη εἰς Ἐφεσον, καὶ πρόσβειν ἅμα· οἱ πυθό-
μενοι αὐτόθι βασιλέα Ἀραταξέωζην τὸν Ξέροζου νεωστὶ τεθη-
κότα, (κατὰ γὰρ ταῦτεν τὸν χρόνον ἐτελεύτησεν)· ἐκ' οἴκου
ἐκνήρωσαν.

51. Τῷ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Χιοὶ τὸ τείχος περιεῖλον
τὸ καινόν, κελυσάντων Ἀθηναίων καὶ ὑποκτευσάντων εἰς αὐ-
τούς τι νεωτεριῶν, ποιησάμενοι μέντοι πρὸς Ἀθηναίους πί-
στις καὶ βεβαιότητα ἐκ τῶν δυνατῶν, μηδὲν περὶ σφῶν νεώ-
τερον βουλεύσειν. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ ἔβδομον ἔτος τῷ
πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ἐκτέλεσεν.

49. ἀπὸ πάντων, i. e. ἀπ' ἐκά-
στης πόλεως Ἀκρονῆτες. Vulgo le-
gitur οὐκίτηρες cum ommate post
παντων.

50. ἐκ τῶν Ἀσσυρίων γραμ-
μάτων. Dubium est, quid sint h. l.
γράμματα. Quem Goellerus sequitur,
Dakerus intelligit litteras, characteres.
Fortassis, inquit, significat Thucy-
dides, Persas non habuisse suas ac pro-
prias litterarum formas, sed ad scri-
bendam adhibuisse litteras Assyrias,
quas pro antiquissimis habet Plinius
H. N. 7, 56. et ab Assyriis ad Phoe-
nicas aliosque Orientis populos venisse
viri docti existimant. Assyriae litte-
rae quidem exponi possent Persicae,
hæcissime accepta significatione nominis
Assyrius, quo multae gentes compre-
hendebantur; nam et quidam, auctore
Suida in Ἀσσύριοι, dicebant Assyrios
esse Persas [Abresch. locum Schol. ad
Aesch. Pers. v. 84. affert: οἱ Πέρσαι
τὸ πρότερον Ἀσσύριοι ἐκάλουντο]. Sed
nec Thucydides, nec, ut puto, alii
probatī Historici Assyrios pro Persis
dicunt. Schweighæuserus ad Hero-
dot. 4, 87. γράμματα Ἀσσύρια litteras
easdem dicit fuisse, quas Babylonicas

et Chaldaicas. Mihi quidem Thu-
cydides non litteras sive characteres,
sed verba et dialectum indicare vide-
batur. Quam sententiam qui falsissimam
esse contendit Goellerus, non reputa-
vit, ipsum Heerenium, ad quem pro-
vocat, in libro Ideen etc. 1796. Vol. II.
p. 111. dicere, Persarum reges scribas
et interpretes omnium imperii sui pro-
vinciarum secum habuisse, et edicta
omnibus linguis divulgasse. Vid. Esther.
1, 22. 3, 12. Ceterum fateor, causam
nullam apparere, cur Assyria dialecto
ad Lacedaemonios usus sit rex Persa-
rum, nisi forte ita latere hostes facilius
credidit mandata. Sed de tota re am-
pliandum cenaeo.

51. ποιησάμενοι μέντοι —
βουλεύσειν. Locus a plerisque
perperam intellectus. Verba ἐκ τῶν
δυνατῶν refer ad ποιησάμενοι — βε-
βαιότητα, „ita tamen, ut, quoad eius
seri possit, certam cum Atheniensibus
spersionem inirent, illos (Athenienses)
alibi de se (de Chiis) novaturos.“ Nam
primum Athenienses Chios suspectos
habebant, ne quid in se molirentur
novi (ὑποκτευσάντων εἰς αὐτούς [Ἀ-
θηναίους] τι νεωτεριῶν). Quare mu-

52. Τοῦ δ' ἐπιγενομένου θέρους εὐθύς τεῦ τε ἡλίου ἐκλιπείς τι ἐγένετο περὶ νοσηνῶν, καὶ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἰσχυροῦς ἐβίβησε. καὶ οἱ Μυτιληναίων φυγάδες καὶ τῶν ἄλλων Λεσβίων, ὀρμώμενοι οἱ πολλοὶ ἐκ τῆς ἠπείρου, καὶ μισθωσάμενοι ἐκ τῆ Πελοποννήσου ἐπικουρικῶν καὶ αὐτόθεν ξυναγείραντες, αἰροῦσι Ροίτιον· καὶ λαβόντες διεχιλοῦς στατήρας Φωκαίας ἀπέδωσαν πάλιν, οὐδὲν ἀδικήσαντες. καὶ μετὰ τοῦτο ἐπὶ Ἄντανδρον στρατεύσαντες, προδοσίας γενομένης, λαμβάνουσι τὴν πόλιν. καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια τὰς τε ἄλλας πόλεις τὰς Ἀκατίας καλουμένας, ἃς, πρότερον Μυτιληναίων γενομένης, Ἀθηναῖοι εἶχον, ἐλευθεροῦν, καὶ πάντων μάλιστα τὴν Ἄντανδρον· καὶ κρατοῦνται αὐτὴν, (καὶς τε γὰρ εὐπορία ἦν ποιῆσθαι αὐτόθεν, ζύλων ὑπαρχόντων καὶ τῆς ἰσχυρῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ τῆ ἄλλῃ παρασκευῇ,) ὁμοῦς ἀπ' αὐτῆς ὀρμώμενοι τὴν τε Λέσβον, ἐγγύς οὖσαν, κακώσωσιν, καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ Διοικῆα πόλιν κατακαύσωσιν. καὶ οἱ μὲν ταῦτα παρασκευάζεσθαι ἔμελλον.

53. Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει εὐχόμενοι ναυοὶ καὶ διεχιλοῖς ὀπλίταις ἰκπεῦσι. τε ὀλίγοις, καὶ τῶν ξυμμαχῶν Μιλησίους καὶ ἄλλους τινὰς ἀγαγόντες, ἐστράτευσαν ἐπὶ Κύθηρα· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ Νικόστρατος ὁ Διοτρεφούς καὶ Αὐτοκλῆς ὁ Τολμαίου. τὰ δὲ Κύθηρα νηὸς ἔστιν, ἐπίκειται δὲ τῇ Λακωνικῇ κατὰ Μαλλίαν· Λακεδαιμόνιοι δ' εἰσὶ τῶν περὶοίκων, καὶ Κυθηροδίκης ἀρχὴ ἐκ τῆς Σαυρῆς διέβαινεν αὐτοῖς κατὰ ἕως, ὀπλιτῶν τε φρουρῶν διέπαινον αἰεὶ, καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιούντες. ἦν γὰρ αὐτοῖς τῶν τε ἀπ' Ἀργύπτου καὶ Λιβύης ὀλιγάτων προσβολή, καὶ ἔρχεται ἅμα τὴν Λακωνικὴν ἡσδον ἐλύπουν ἐκ θαλάσσης, ἤπει μόνον οἷον τ' ἦν κακοφρεσῆσθαι. πᾶσα γὰρ ἀνέχετο πρὸς τὸ Σικελικὸν καὶ Κρητικὸν πέλαγος.

54. Κατασχόντες οὖν οἱ Ἀθηναῖοι τῷ στρατῷ, δέκα μὲν ναυοὶ καὶ διεχιλοῖς Μιλησίων ὀπλίταις τὴν ἐπὶ θαλάσῃ πόλιν, Σκάνδειαν καλουμένην, αἰροῦσι· τῷ δὲ ἄλλῳ στρατεύματι ἀποβάντες τῆς νησοῦ ἐς τὰ πρὸς Μαλέαν τετραμμένα, ἐπύρουν ἐπὶ τὴν ἐπὶ θαλάσῃ πόλιν τῶν Κυθηρίων, καὶ εὖρον εὐθύς αὐτοῦς ἐστρατοπεδευμένους ἅπαντας. καὶ μάχης γενο-

rum novum destrui iusserunt. Paruerant quidem Chii, sed pacti antea, quantum poterant, suam securitatem et incolumitatem. Si βουλεύσειεν ἀφ' Ἰχίου pertinere, scribendum esset βουλεύσεσθαι.

52. πάντων μάλιστα, neutrum πάντων, licet πόλεις praecesserit. cf. Viger. p. 416. — καὶ κρατῶν ἄμενοι, quasi supra pro ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια dixisset διανοοῦντο, ἤλπιζον. Vid. ad 2, 53. — Mox ad verba καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ repete εὐπορία ἦν.

54. Σκάνδειαν. Tria in insula Cytheris oppida a Thucydide distingui, primus docuit Schneiderus Add. ad Xenoph. Hist. Gr., p. 106. „Patet, inquit, in ipso littore ad mare versus sitam fuisse urbem Scandeam, in altero latere, contra Maléam verso, in littore fuisse urbem Cytheriorum, sed parvam illam et coniunctam, civitatem saltam, cum altera, in mediterranea regione magis sita, quam τὴν ἄσπρον πόλιν vocat Thucydides.“ Cf. Poppe Proleg. Vol. II. p. 201 sq.

μῆνς ὀλίγον μὲν τινα χρόνον ὑπέστησαν οἱ Κυθήριοι, ἔπειτα
 ὑπαίκομενοι κατέφυγον εἰς τὴν ἄνω πόλιν. καὶ ὕστερον ξυνέβη-
 σαν πρὸς Νικίαν καὶ τοὺς ξυνάρχοντας Ἀθηναίους ἐπιτρέψαι
 περὶ σφῶν αὐτῶν, πλὴν θανάτου. ἦσαν δὲ τινες καὶ γενόμε-
 νοι τῷ Νικίᾳ λόγοι πρότερον πρὸς τινὰς τῶν Κυθηρίων· διὸ
 καὶ θάσσον καὶ ἐπιτηδειότερον τὸ τε παραντίκα καὶ τὸ ἔπειτα
 τὰ τῆς ὁμολογίας ἐκράχθη αὐτοῖς. ἀνίστησαν γὰρ [ἄν] οἱ
 Ἀθηναῖοι Κυθηρίους, Λακεδαιμονίους τε ὄντας, καὶ ἐπὶ τῇ
 Λακωνικῇ τῆς νήσου οὕτως ἐπιχειμήνης. μετὰ δὲ τὴν ξύμβα-
 σιν οἱ Ἀθηναῖοι τὴν τε Σπάρδειαν, τὸ ἐπὶ τῷ λιμένι πόλισμα,
 παραλαβόντες, καὶ τῶν Κυθήρων φυλακὴν ποιησάμενοι, ἐκλευ-
 σαν εἰς τὴν Ἀσίωην καὶ Ἔλος καὶ τὰ κλειστά τῶν περὶ θάλασ-
 σαν, καὶ ἀποβάσεις ποιούμενοι καὶ ἐναυλιζόμενοι τῶν χωρίων
 οὗ καιροῦ εἶη, ἰδῆον τὴν γῆν ἡμέρας μάλιστα ἑκτά.

55. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἰδόντες μὲν τοὺς Ἀθηναίους
 τὰ Κύθηρα ἔχοντας, προσδεχόμενοι δὲ καὶ εἰς τὴν γῆν σφῶν
 ἐκβάσεις τοιαύτας ποιήσεσθαι, ἀθρόα μὲν οὐδαμοῦ τῇ δυνά-
 μει ἀνετάξαντο, κατὰ δὲ τὴν χώραν φρουράς διέπεψαν,
 βελιτῶν πλήθος, ὡς ἑκασταχόσε εἶδει· καὶ τὰ ἄλλα ἐν φυλακῇ
 κολῆ ἦσαν, φοβούμενοι μὴ σφίσι νεώτερόν τι γένηται τῶν
 περὶ τὴν κατάστασιν, γεγενημένου μὲν τοῦ ἐν τῇ νήσῳ πάθους
 ἐνελπίστου καὶ μεγάλου, Πύλου δὲ ἐχομένης καὶ Κυθήρων,
 καὶ πανταχόθεν σφῶς περιστάτως πολέμου ταχέος καὶ ἀπρο-
 ρυλάκτου. ὥστε παρὰ τὸ εὐαθὸς ἰσπίεας τετρακοσίους κατεστή-
 λαντο καὶ τοξότας· εἰς τε τὰ πολεμικά, εἴπερ ποτὲ, μάλι-
 κα δὴ ὀκνηρότεροι ἐγένοντο, ξυνεστῶτες παρὰ τὴν ὑπάρχου-
 σιν σφῶν ἰδέαν τῆς παρασκευῆς ναυτικῶ ἀγῶνι, καὶ τούτῳ
 πρὸς Ἀθηναίους, οὓς τὸ μὴ ἐπιχειροῦμενον αἰεὶ ἑλλίπες ἦν τῆς
 κοπήσεως τι πράξειν. καὶ ἅμα τὰ τῆς τύχης πολλὰ καὶ ἐν ὀλί-

καὶ τὸ ἔπειτα τὰ τῆς ὁμολο-
 γίας ἀπομνηστεύειν. ἄν. Cum infra
 articulum τὰ omittunt optimi libri una
 cum deterioribus. Sed necessarius est
 articulus, neque aliunde genitivus τῆς
 ὁμολογίας potest pendere. Nimirum
 hic erat compositio, iam ante deditio-
 nem urbis facta. τὸ παραντίκα perti-
 net ad faciendam per praetores com-
 positionem, τὸ ἔπειτα ad exsequendam
 per Athenienses.

ἀνίστησαν γὰρ ἄν. Cum infra
 ap. 57. scribat Thucydides, nonnullos
 unum Cytheriorum ab Atheniensibus
 esse expulsos, (ἦγον δὲ τινὰς καὶ ἐκ
 τῶν ἄλλων ἄνδρας ὀλίγους, οὓς ἰδοῦ-
 ναι ἀσφαλῆς ἔνεκα μεταστῆσαι,) va-
 cua est interpretatio eorum, qui ἀνέ-
 στησαν intelligunt emigrare iusserunt.
 Intentia est: alioquin enim Athenien-
 ses Cytherios ex suis sedibus migrare
 uisissent. Itaque quod Heilmannus

subaudiendum, Poppo addendum cen-
 suit, ἄν. recepi.

παραλαβόντες, int. a Milesiis,
 qui oppidum illud ceperant.

55. τῶν περὶ τὴν κατάστα-
 σιν. Schol. apte explicat: τῶν περὶ
 τὴν πολιτείαν αὐτῶν καὶ τὴν χώραν.
 Sine dubio Helotes metuebant. Cf.
 c. 41. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀμαθεῖς
 ὄντες ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ ληστείας καὶ
 τοῦ τοιοῦτου πολέμου τῶν τε ἑλλή-
 των ἀτομολούτων, καὶ φοβούμενοι
 μὴ καὶ ἐπὶ μακρότερον σφίσι τι νεω-
 τερισθῆ τῶν κατὰ τὴν χώραν κ. τ. λ.

οἷς τὸ μὴ ἐπιχειροῦμενον
 — πράξειν. Schol. οἷς εἰσὶν Ἀθη-
 ναίοις τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν αἰεὶ τι πράτ-
 τειν καινῶν ὑπέρησαι ἰδοῦναι τῶν
 προσδοκηθέντων. Heilmannus: wel-
 che alles, was sie nicht wirklich ver-
 suchten, als einen Abgang an dem, was

γα ξυμβάντα παρὰ λόγον αὐτοῖς ἔκκληξιν μεγίστην παρεῖχε, καὶ ἐδεόδεσαν μὴ πρὸς αὐθις ξυμφορὰ τις αὐτοῖς περιτύχη, οἷα καὶ ἐν τῇ νήσῳ. ἀτολυότεροι δὲ δι' αὐτὸ ἐς τὰς μάχας ἦσαν, καὶ πᾶν ὃ τι κινήσειαν ᾧοντο ἀμαρτήσεσθαι, διὰ τὸ τῆς γνώμης ἀνεχέγγυον γεγενησθαι ἐκ τῆς προῖν ἀηθίας τοῦ κακοπραγεῖν.

56. Τοῖς δὲ Ἀθηναίοις τότε τὴν παραθαλάσσιον θηοῦσι, τὰ μὲν πολλὰ ἠσύχασαν, ὡς καθ' ἑκάστην φρουρὰν γλιγνοῖτο τις ἀπόβασις, πλήθει τε ἐλάσσουσ ἐκαστοὶ ἠγούμενοι εἶναι, καὶ ἐν τῷ τοιοῦτῳ· μία δὲ φρουρὰ, ἥπερ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς περὶ Κοτύρταν καὶ Ἀφροδισίαν, τὸν μὲν ὄχλον τῶν φιλῶν ἐστειλασμένον ἐφόβησεν ἐπιδρομῇ, τῶν δὲ ὀπλιτῶν δεξαμένων ὑπερήρησε πάλιν· καὶ ἄνδρες τὲ τινες ἀπέθανον αὐτῶν ὀλίγοι, καὶ ὄπλα ἐλήφθη. τροπαίων τε στήσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέκλευσαν ἐς Κύθηρα. ἐκ δὲ αὐτῶν περιέκλευσαν ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Ἀμνηρὰν, καὶ δηώσαντες μέρος τι τῆς γῆς ἀφικνούνται ἐπὶ Θουρέαν, ἣ ἔστι μὲν τῆς Κινουρίας γῆς καλουμένης, μεθορία δὲ τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς· νεμόμενοι δὲ αὐτὴν ἔδοσαν Λακεδαιμόνιοι Ἀλγινήταις ἐκπεσοῦσιν ἐνοικεῖν, διὰ τε τὰς ὑπὸ τὸν σεισμόν σφίσι γενομένας καὶ τῶν Εἰλώτων τὴν ἐπανάστασιν εὐεργεσίας, καὶ ὅτι, Ἀθηναίων ὑπακούοντες, ὁμως πρὸς τὴν ἐκαίτων γνώμην ἀεὶ ἔστασαν.

57. Προςπλέοντων οὖν ἐτι τῶν Ἀθηναίων, οἱ Ἀλγινήται τὸ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάσῳ, ὃ ἔτυχον οἰκοδομοῦντες, τεῖχος ἐκπέπυσαν, ἐς δὲ τὴν ἄνω πόλιν, ἐν ἣ ᾤκουν, ἀπεχώρησαν, ἀπέχουσαν σταδίων μάλιστα δέκα τῆς θαλάσσης. καὶ αὐτοῖς τῷ Λακεδαιμονίῳ φρουρὰ μία τῶν περὶ τὴν χώραν, ἥπερ καὶ ξυνετείχετο, ξυνεελθεῖν μὲν ἐς τὸ τεῖχος οὐκ ἠθέλησαν, διομένων τῶν Ἀλγινήτων, ἀλλ' αὐτοῖς κίνδυνος ἐφαίνετο ἐς τὸ τεῖχος κατακλεσθαι· ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπὶ τὰ μετώρα, ὡς οὐκ ἐνόμιζον ἀξιόμαχοι εἶναι, ἠσύχασον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι κατασχόντες, καὶ χωρησαντες εὐθύς πάσῃ τῇ στρατιᾷ, αἰρουῦσι τὴν Θουρέαν. καὶ τὴν τε πόλιν κατέκασαν, καὶ τὴν ἐνόντα ἐξεπόρθησαν· τοὺς τε Ἀλγινήτας, ὅσοι μὴ ἐν χειρὶ διεφθάρησαν, ἄγοντες ἀφίκοντο ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ τὸν ἄρ-

sie nach ihrer Meinung ausrichten zu können glaubten, ansahen.

ἀνεχέγγυον. Non amplius sponsor erat animus, feliciter eventura, quae suscepissent. Olim animus fiduciam dabat; tum propter mala, quibus non adsuverant, animum despondebant.

56. ὡς καθ' ἑκάστην — ἀπόβασις. Quo facilius haec verba cum τοῖς Ἀθηναίοις iungi possint, comma posui non solum post ἠσύχασαν, sed etiam post θηοῦσι. Cum Goellero Poppe etiam comma, quod post ἠσύ-

χασαν in omnibus editionibus est, sustulit.

καὶ ἐν τῷ τοιοῦτῳ, i. e. in hoc statu rerum, cum ita, ut supra demonstratum est, animo affecti essent. — Μὲν αὐτῶν ὀλίγοι pro αὐτῆς, consueto transitu.

Ἀθηναίων ὑπακούοντες — ἔστασαν. Ad illud tempus, quo Aeginetae Atheniensibus parebant, haec pertinere, manifestum est. Licet subditi tum essent Atheniensibus Aeginetae, tamen cum Lacedaemoniis semper sentiebant. Cf. 2, 27.

γοντα ὃς παρ' αὐτοῖς ἦν τῶν Λακεδαιμονίων, Τάνταλον τὸν Πατροκλέους· ἐξαγορήθη γὰρ τετραμμένος. ἦγον δὲ τινὰς καὶ ἐκ τῶν Κυθήρων ἀνδρας ὀλίγους, οὓς ἐδόκει ἀσφαλῆς ἐνεκα μεταστῆσαι. καὶ τούτους μὲν οἱ Ἀθηναῖοι ἐβουλεύσαντο καταθῆσθαι ἐς τὰς νήσους, καὶ τοὺς ἄλλους Κυθηρίους, οἰκοῦντας τὴν ἑαυτῶν, φόρον τέσσαρα τάλαντα φέρειν, Αἰγινήτας δὲ ἀποκτείνειν πάντας, ὅσοι ἐάλωσαν, διὰ τὴν προτέραν αἰεὶ ποτε ἔχθραν, Τάνταλον δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους καταθῆσαι.

58. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐν Σικελίᾳ Καμαριναίοις καὶ Γελοίοις ἐπεχειρήσεται πρῶτον πρὸς ἀλλήλους· εἶτα καὶ οἱ ἄλλοι Σικελιώται ξυνηλθόντες ἐς Γέλαν, ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων πρέσβεις, ἐς λόγους κατέστησαν ἀλλήλοις, εἰ πως ξυναλλαγείεν· καὶ ἄλλαι τε πολλαὶ γνῶμαι ἐλέγοντο ἐπ' ἀμφοτέρω, διαφορομένων καὶ ἀξιούντων, ὡς ἕκαστοι τι ἐλασσοῦσθαι ἐνόμζον· καὶ Ἐρμονοκράτης ὁ Ἐρμωνος Συρακόσιος, ὅσπερ καὶ ἕκαστος μάλιστα αὐτοῦς, ἐς τὸ κοινὸν τοιοῦτους δὴ λόγους ἔειπεν.

59. „ΟΤΤΕ πόλεως ὦν ἐλαχίστης, ᾧ Σικελιώται, τοὺς λόγους ποιήσομαι, οὔτε πονουμένης μάλιστα τῷ πολέμῳ, ἐς κοινὸν δὲ τὴν δοκοῦσάν μοι βελτίστην γνῶμην εἶναι ἀποφανόμενος τῇ Σικελίᾳ πάσῃ. καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν, ὡς χαλεπὸν, τί ἂν τις πάν τὸ ἐνὸν ἐκλέγων ἐν εἰδόσι μακρογορολί; οὐδεὶς γὰρ οὔτε ἀμαθία ἀναγκάζεται αὐτὸ δρᾶν, οὔτε φόβος, ἦν οἴηται τι πλεόν σήσειν, ἀποτρέπεται· ξυμβαίνει δὲ τοῖς μὲν τα κέρδη μείζω φαίνεσθαι τῶν δεινῶν, οἱ δὲ τοὺς κινδύνους ἐθέλουσιν ὑψίστασθαι, πρὸ τοῦ ἀντίκα τι ἐλασσοῦσθαι. αὐτὰ δὲ ταῦτα εἰ μὴ ἐν καιρῷ τύχοιεν ἐκάτεροι πρᾶσσοντες, αἱ παραινέσεις τῶν ξυναλλαγῶν ἀφέλιμοι. ὃ καὶ ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι κειθόμενοις πλείστου ἂν ἀξίον γένοιτο. τὰ γὰρ ἴδια ἕκαστοι εὐ βουλευόμενοι δὴ θέσθαι, τό τε πρῶτον ἐπολεμήσα-

57. καταθέσθαι ἐς τὰς νήσους. Athenienses insulis, ipsorum imperio subiectis, maxime Cycladibus, utebantur ad custodiendos captivos. Sic 5, 84. Argivi quidam collocantur in insulis propinquis, quibus Athenienses imperabant. Et 3, 72. tradit Thucydides, Athenienses Corcyraeos quosdam sibi inuisos comprehendisse et in Aegina deposuisse. Cf. Wolf. ad Demosth. Leptin. p. 295. Ceterum Diodorus 12, 65 extr. etiam Aeginetas in vincula coniectos, non necatos esse ab Atheniensibus narrat.

59. Οὔτε πόλεως ὦν ἐλαχίστης. — Schol. Τέμνεται ἡ δημογορία αὐτῇ τῷ δικαίῳ καὶ τῷ συμφέροντι καὶ τῷ δυνατῷ, εὐτὼ· δίκαιον μὲν γὰρ, φησί, πρὸς τοὺς ὁμοφύλους συμβῆναι, καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους

αἰρεῖσθαι πόλεμον; εἶτα δὲ καὶ συμφέρον μὴ εἶναι καταδομᾶσθαι Σικελίαν· τὸ δὲ δυνατόν; ὅτι, εἰάν ὁμοποήσωμεν, φησίως τῶν ἐναντίων περιεσόμθα.

αὐτὸ δρᾶν, i. e. πολεμεῖν, et quidem bellum inferre. ἀμαθία, δι' ἀγνοίαν. γλυκὺς ἀπίστος πόλεμος. Schol. Μοx τοῖς μὲν refer ad eos, οἵτινες μὴ ἀποτρέπονται, ἦν οἴωνται τι πλεόν σήσειν. Ita οἱ δ' εἰ ad priores redit, qui norunt quidem belli labores et pericula, malunt tamen periclitari, quam iniuriam vel servitutem sine ulla controversia pati. Cf. 2, 82. sub fin. 4, 62.

ἐν καιρῷ. A multis quidem codicibus omittitur praepositio, quae tamen vix videtur abesse posse.

μεν, καὶ νῦν πρὸς ἀλλήλους δι' ἀντιλογιῶν πειρώμεθα καταλαγῆναι· καὶ ἦν ἄρα μὴ προχωρήσῃ ἴσον ἐκάστῳ ἔχοντι ἀπειθεῖν, πάλιν πολεμήσομεν.

60. „Καίτοι γινῶναι χρῆ ὅτι οὐ περὶ τῶν ἰδίων μόνον, εἰ σωφρονοῦμεν, ἢ ξύνοδος ἔσται, ἀλλ' εἰ ἐπιβουλευομένην τὴν πᾶσαν Σικελίαν, ὡς ἐγὼ κρινῶ, ὑπ' Ἀθηναίων δυνησόμεθα ἔτι διασῶσαι· καὶ διαλλακτὰς πολὺ τῶν ἡμῶν λόγων ἀναγκασιότους περὶ τῶνδε Ἀθηναίους νομίσαι, οἱ δύνανται ἔχοντες μεγίστην τῶν Ἑλλήνων τὰς τε ἀμαρτίας ἡμῶν τηροῦσιν, ὀλίγαις ναυσι παρόντες, καὶ ὀνόματι ἐννόμῳ ξυμμαχίας τὸ φύσει πολέμιον εὐπρεπῶς ἐς τὸ ξυμφέρον καθίστανται. πόλεμον γὰρ αἰρομένων ἡμῶν, καὶ ἐπαγομένων αὐτοῦς, ἄνδρας οἱ καὶ τοὺς μὴ ἐπικαλουμένους αὐτοὶ ἐπιστρατεύουσι, κακῶς τε ἡμᾶς αὐτοὺς ποιούντων τέλεσι τοῖς οἰκείοις, καὶ τῆς ἀρχῆς ἅμα προκοπτόντων ἐκείνοις, εἰκὸς, ὅταν γινῶσιν ἡμᾶς τετραχωμένους, καὶ πλεονί ποτε στόλῳ ἐλθόντας αὐτοὺς τάδε πάντα πειράσασθαι ὑπὸ σφῶς ποιῆσθαι.

61. „Καίτοι τῇ ἑαυτῶν ἐκάστους, εἰ σωφρονοῦμεν, χρῆ τὰ μὴ προσήκοντα ἐπικυμένους μᾶλλον ἢ τὰ ἔτοιμα βλάπτουτας ξυμμάχους τε ἐπάγεσθαι καὶ τοὺς κινδύνους προσλαμβάνειν, νομίσαι τε σιάσιν μάλιστα φθείρειν τὰς πόλεις καὶ τὴν Σικελίαν, ἧς γε οἱ ἔνοικοι ξυμπαντες μὲν ἐπιβουλευόμεθα, κατὰ πόλεις δὲ διέσταμεν. ἂ χρῆ γινόντας καὶ ἰδιώτην ἰδιώτη καταλαγῆναι καὶ πόλιν πόλει, καὶ πειράσθαι κοινῇ σῶζειν τὴν πᾶσαν Σικελίαν· παρεστάναι δὲ μηδενὶ ὡς οἱ μὲν Λωρικής ἡμῶν πολέμιοι τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δὲ Χαλκιδικὸν τῇ Ἰάδῃ ξυγγενεῖα ἀσφαλές. οὐ γὰρ τοῖς ἔθνεσιν ὅτι δίχα πέφυκε, τοῦ ἑτέρου ἔχθει ἐπίαςιν, ἀλλὰ τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ ἀγαθῶν ἐφιέμενοι, ἂ κοινῇ κεκτῆμεθα. ἐδήλωσαν δὲ νῦν ἐν τῇ τοῦ Χαλκιδικοῦ γένους παρακλήσει. τοῖς γὰρ οὐδεπώποτε σφίσι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν προσβροηθήσασιν αὐτοὶ τὸ δίκαιον μᾶλλον τῆς ξυνηθῆς

πάλιν πολεμήσομεν. Schol. εἰ νῦν, φησὶν, μὴ προχωρήσει ἐν τῆς ἐκκλησίας ταύτης τὸ νομίζειν ἑαστον ἔχοντα τὸ ἴδιον ἀπειθεῖν, ἀλλὰ τοῦναντίον ἀδικεῖσθαι, ὕστερον πάλιν πολεμήσομεν, ἂν δόξῃ, μετὰ τὸ ἀπειθεῖν τοὺς Ἀθηναίους. τέως δὲ νῦν βελτίον ἔστι τὸ καταλαγῆναι, ἐν ὅσῳ ἐπίκειται ἡμῖν οἱ Ἀθηναῖοι.

60. τῆς ἀρχῆς ἅμα προκοπτόντων ἐκείνοις. Genitivum τῆς ἀρχῆς ego quidem pendere putabam ab omisso μέρος vel τί, et comparabam verba 7, 66. τοῦ ναυτικοῦ μέγα μέρος προσέφρατες. Goellerus neque hunc locum commode comparari dicit, neque genitivum ita expediendum esse, cum προσκόπτειν h. l. accipiendum sit pro προσκοπήν ποιεῖν. Iudicent alii. Ceterum iam Scholia habent illam in-

terpretationem, quam Goellerus veram putat; eadem etiam προκοπτόντων interpretantur προσοδοποιούντων. Cf. Schneid. in Lex. sub προσκόπτειν.

61. τὰ μὴ προσήκοντα sunt ἀλλότρια, aliena, ergo ex contrario τὰ ἔτοιμα, propria, τὰ οἰκεία. Cf. 1, 70. τὰ ἔτοιμα ἂν βλάψαι. Prout participia ἐπικυμένους et βλάπτουτας aut ad ἑκάστους, aut ad ξυμμάχους refert, sententia est aut: αὐτοῖς nobis arcescendi sunt aliena subigendis potius quam nostra perdecibus; aut socii nobis ii potius arcescendi sunt, qui aliena subigant, quam qui nostra perdant. Prior ratio Scholiastae placuit et praestat sane.

ὅτι δίχα πέφυκε, Int. ἡ Σικελία, ut recte Schol. — τὸ δίκαιον τῆς ξυνηθῆς, est socii officium.

ποθύμως παρέσχοντο. καὶ τοὺς μὲν Ἀθηναίους ταῦτα πλεονεκτεῖν τε καὶ προνοεῖσθαι, πολλὴ ἐγγνώμη· καὶ οὐ τοῖς ἀρχεῖν βουλομένοις μέμφομαι, ἀλλὰ τοῖς ὑπακούειν ἐτοιμοτέροις οὖσι. πέφυκα γὰρ τὸ ἀνθρώπειον διὰ πάντος ἀρχεῖν μὲν τοῦ ἄκοντος, φυλάσσεσθαι δὲ τὸ ἐπιόν. ὅσοι δὲ γινώσκοντες αὐτὰ μὴ ὀρθῶς προσκοποῦμεν, μηδὲ τοῦτό τις πρεσβύτατος ἦκει κρίνας, τὸ κοινῶς φοβερόν ἅπαντας εὖ θίεσθαι, ἀμαρτάνομεν. ταχιστα δ' ἂν ἀκαλλαγῆ αὐτοῦ γένοιτο, εἰ πρὸς ἀλλήλους ἐμβαιήμεν. οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῶν ὁρμῶνται Ἀθηναῖσι, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν ἐπικαλεσαμένων. καὶ οὕτως οὐ πόλεμος πολέμῳ, εἰρήνῃ δὲ διαφοραὶ ἀπραγμόνως παύονται, οἳ τ' ἐπικλητοὶ, εὐπρεπῶς ἄδικοι ἐλθόντες, εὐλόγως ἀπρακτοὶ ἀπλάσι.

62. „Καὶ τὸ μὲν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τοσοῦτον ἀγαθὸν εὖ βουλευομένοις εὐρίσκειται. τὴν δὲ ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένην ἀριστον εἶναι εἰρήνην πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐν ἡμῶν αὐτοῖς ποιῆσθαι; ἢ δοκεῖτε, εἴ τῷ τι ἔστιν ἀγαθόν, ἢ εἴ τῷ τὰ ἐναντία, οὐχ ἡσυχία μᾶλλον, ἢ πόλεμος, τὸ μὲν παύσαι ἂν ἑκατέρῳ, τὸ δὲ ἐνδιασῶσαι, καὶ τὰς τιμὰς καὶ λαμπρότητας ἀκινδυνότερας

μᾶλλον refer ad αὐτοί. Sententia: utro potius societatis iura cupide ille praebuerunt, qui numquam antea ipsis auxilium tulerant. — Paulo post ἐλλά — ἐτοιμοτέροις accipe pro ἐλλά μᾶλλον τοῖς ὑπ. ἐτοίμοις οὖσι. Sic 8, 27. Οὐ γὰρ αἰσχρὸν εἶναι Ἀθηναίους ναυτικῶ μετὰ καιροῦ ἐποικωθῆσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ὄπλων ἐποικωθῆσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ὄπλων ἐποικωθῆσαι, ἢ ἡσυχίᾳ. Ubi αἰσχρὸν resolvendum in μᾶλλον εἶναι αἰσχρὸν, potius turpe esse. Nam prius illud turpe esse negabatur. 2, 61. ὁ φηγῶν τὸν κίνδυνον τοῦ ὑποστάντος μεμπτότερος. Vid. etiam 3, 63 init. δέωταροι ἔστε πάσης ζημίας, i. e. poena digni potius quam venia vel beneficio.

ὅσοι δὲ — ἀμαρτάνομεν. Declinavit ab inchoata structura, secundum quam subiungere debebat: καὶ ὅσοι μὴ τοῦτο πρεσβύτατος ἦκομεν κρίνας. Commiscuit igitur duas loquendi rationes, ut saepe, cum utraque legitime uti posset. Est autem duplex h. l. diversitas structurae, altera in relatione, altera in verbi numero et persona posita. Nam μηδὲ τοῦτό τις πρεσβύτατος ἦκει κρίνας sic enumeratur, quasi antea fuisset vel εἰ δὲ γινώσκοντες — προσκοποῦμεν, vel potius εἰ δὲ τις γινώσκων αὐτὰ μὴ ὀρθῶς προσκοπέι. — αὐτὰ, quod modo de humana natura dixit.

διαφοραὶ — παύονται. Di-

stinguit Hermocrates inter πόλεμον et διαφοραί. Bellum geritur cum exteris et vi plerumque dirimitur; discordia autem popularium pace interposita finitur. οὕτως, i. e. εἰ πρὸς ἀλλήλους ἐμβαιήμεν. — οἳ τ' ἐπικλητοὶ — ἀπλάσι, Athenienses dicat, qui specioso sub praetextu venissent, honesta de causa (εὐλόγως, διὰ τὸ ἐμβηῆναι Schol.) infecta re abituros.

62. ἢ δοκεῖτε — τὴν εἰρήνην. Vulgo cum codd. scribitur παύσαι — ἐνδιασῶσαι. Ex Hellmanni emendatione a recentioribus criticis receptus optativus παύσαι, ἐνδιασῶσαι, qui quasi pendet ex omissa coniunctione ὅτι. Cf. Matth. Gr. §. 529. 3. Transit autem a verbo finito ad infinitivum c. accus. (ἐχειν τὴν εἰρήνην), ubi desideres negationem μή, ad Scriptoris sententiam absolvendam necessariam. Nam hoc dicit: „num putatis, pacem non magis quam bellum a malis liberare, bona servare?“ Sed negationem μή a Thycydide omissam esse, quasi in priore membro negationem οὐ non cum μᾶλλον, sed cum primario verbo δοκεῖτε coniunxisset, observavit Poppo. Vid. dicta ad 1, 71. καὶ ὀλεσθε x. τ. λ., quae verba nostro loco sunt simillima. Ceterum etiam h. l., sicut cap. 59. monitum est, τὸ μὲν pertinet ad propius (τὰ ἐναντία), τὸ δὲ ad remotius subiectum (τὸ ἀγαθόν).

ἔχειν τὴν εὐρησιν, ἄλλα τε ὄσα ἐν μήκει λόγων ἂν τις διέλθοι, ὥσπερ περὶ τοῦ πολεμῆν; ἢ χρη σκεψαμένους μὴ τοὺς ἐμοὺς λόγους ὑπεριδεῖν, τὴν δὲ αὐτοῦ τινα σωτηρίαν μᾶλλον ἀπ' αὐτῶν προιδεῖν. καὶ εἰ τις βεβαίως τι ἢ τῷ δικαίῳ ἢ βίᾳ πράξειν οἶεται, τῷ παρ' ἐλπίδα μὴ χαλεπῶς σφαλῆσθω, γινούς ὅτι πλείους ἤδη καὶ τιμωρίαις μετιόντες τοὺς ἀδικούντας, καὶ ἐλπίζοντες ἕτεροι θυνάμει τινὶ κλοουεκτῆσειν, οἱ μὲν οὐχ ὄσον οὐκ ἠμύναντο, ἀλλ' οὐδ' ἐσώθησαν, τοῖς δ', ἀντὶ τοῦ πλέον ἔχειν, προσκαταλιπεῖν τὰ αὐτῶν ξυνέβη. τιμωρία γὰρ οὐκ εὐνυγεί δικαίως, ὅτι καὶ ἀδικεῖται· οὐδὲ ἰσχυρὸς βίβαιον, διότι καὶ εὐελεῖ. τὸ δὲ ἀστάδμητον τοῦ μέλλοντος ὡς ἐπὶ πλείστον κρατεῖ, πάντων τε σφαλερώτατον ὄν ὅμως καὶ χρησιμώτατον φαίνεται. ἐξ ἴσου γὰρ δεδιότες προμηθεῖα μᾶλλον ἐπ' ἀλλήλους ἐρχόμεθα.

63. „Καὶ νῦν τοῦ ἀφανοῦς τε τούτου διὰ τὸ ἀτέκμαρον δέος, καὶ διὰ τὸ ἤδη φοβεροῦς παρόντας Ἀθηναίους, καὶ ἀμφοτέρω ἐκπλαγέντες, καὶ τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης, ὧν ἕκαστός τις εἰρηθήμεν πράξειν, ταῖς κωλύμασι ταύταις ἱκανῶς νομίζοντες εἰρηθῆναι, τοὺς ἐφεστώτας πολεμίους ἐκ τῆς χώρας ἀποπέμπωμεν· καὶ αὐτοὶ μάλιστα μὲν ἐς ἀττίδιον ξυμβῶμεν, εἰ δὲ μὴ, χρόνον ὡς πλείστον σπεισάμενοι ταῖς ἰδίαις διαφοραῖς ἐς

ὥσπερ περὶ τοῦ πολεμῆν. Respicit verba cap. 59 init. περὶ τοῦ πολεμῆν τι ἂν τις μακρογοροῖ;

τῷ παρ' ἐλπίδα, i. e. τῇ τύχῃ vel ξυμφορᾷ, quae saepe praeter spem accidit. Idem paullo post dicit τὸ ἀστάδμητον τοῦ μέλλοντος.

δικαίως, quemadmodum iustitiae consentaneum est. Schol. οὐχ, ὅτι ἀδικεῖται, εὐνυγεί δικαίως· οὐ γὰρ, ἐκείδῃ ὁ τιμωρούμενος προηδικεῖται, διὰ τοῦτο ἐπεξιών εὐνυγῆσει. δίκαιον μὲν γὰρ τὸν ἀδικηθέντα εὐνυγῆσαι κατὰ τὴν ἐσπραξίν τῆς τιμωρίας, οὐ μὴν καὶ ἀποβαῖνον οὕτως. οὐδὲ ὁ ἰσχυρὸς, φησὶ, διὰ τὸ ἐλπίζειν ἐκ τῆς θυνάμειως κρατῆσειν, διὰ τοῦτο καὶ τὸ βίβαιον ἔχει.

ὅμως καὶ χρησιμώτατον φαίνεται, quia cautiores nos facit, certo debet facere, futuri incertia, ut statim subiungit.

63. καὶ διὰ τὸ ἤδη φοβεροῦς παρόντας Ἀθηναίους. Ne putes τοὺς pro τὸ reponendum esse; etiam hic est confusio duarum structurarum, alterius διὰ τὸ παρῆναι Ἀθηναίους, alterius διὰ Ἀθηναίους παρόντας. Sic infra c. 180 extr. διὰ τὸ ἠδοσὴν ἔχον ἐν τῷ αὐτίκῃ, pro ἔχειν, aut omisso διὰ τὸ, simpliciter dicendum ἠδοσὴν ἔχον ἐξ. τ. α. Vid.

Poppo I, 1. p. 150. ubi praeter nostrum locum afferuntur similes loci 1, 2, 5, 7, 6, 1.

τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης interpretor mancum consiliorum, des Unvollständige der Entwürfe, das was von den Entwürfen nicht ausgeführt werden konnte. Et pertinent haec verba ad infinitivum εἰρηθῆναι, cuius potestas cum sit impediri, abundantia quaedam dictionis reprehenditur, quae in graeco sermone non potest offendere, ubi vocabulis impedimentum significantibus plerumque additur negatio, quae hic latet in ἐλλιπὲς. Ad nostrum enim linguae rationem debebat scribere τὴν γνώμην εἰρηθῆναι, non τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης εἰρηθῆναι. Praeterea verba ὧν ἕκαστός τις εἰρηθήμεν πράξειν non per attractionem iuncta puto cum τῆς γνώμης, sed huius ipsius vocabuli explicandi causa adiecta. Poterat enim verba τῆς γνώμης omittere; quod si fecisset, verba illa penderent ex τὸ ἐλλιπὲς. Neque aliter nunc videntur expedienda. Quare commata ante ὧν et post πράξειν, quae Poppo sustulit, recte servavit Bekkerus. — ταῖς κωλύμασι ταύταις intelligo tam futurarum rerum eventum incertum, tum Atheniensium praesentiam.

πίδες ἀναβαλώμεθα. τὸ ξύμπαν τε δὴ γινώμεν, κειθόμενοι μὲν ἡμεῖς, πόλιν ἔχοντες ἕκαστος ἐλευθέραν, ἀφ' ἧς αὐτοκράτορες ὄντες τὸν εὐ καὶ κακῶς δρῶντα ἐξ Ἰσου ἀρετῇ ἀμυνόμεθα· ἦν δὲ ἀπιστήσαντες ἄλλοις ὑπακούσωμεν, οὐ περὶ τοῦ τιμωρησασθαι τινα, ἀλλὰ, καὶ ἄγαν εἰ τύχοιμεν, φίλοι μὲν ἂν τοῖς ἐχθίστοις, διάφοροι δὲ οἷς οὐ χρεῖ, κατ' ἀνάγκην γιγνώμεθα.

64. „Καὶ ἐγὼ μὲν, ἄπειρ καὶ ἀρχόμενος εἶπον, πόλιν τε μεγίστην παρεχόμενος, καὶ ἐπιῶν τῷ μᾶλλον ἢ ἀμυνόμενος, ἀξίῳ προσιδομένους αὐτῶν ξυγγωρεῖν, καὶ μὴ τοὺς ἐναντίους οὕτω κακῶς δρᾶν, ὥστε αὐτοὺς τὰ κλειῶ βλάπτεσθαι, μηδὲ μωρὰ φιλονεικῶν ἠγείσθαι τῆς τε οἰκίας γνώμης ὁμοίως αὐτοκράτωρ εἶναι, καὶ ἧς οὐκ ἀρχὴ τύχης, ἀλλ' ὅσον εἰκὸς ἦσθαι. καὶ τοὺς ἄλλους δικαίῳ ταντοῦ μοι ποιῆσαι, ὅφ' ὕμῶν αὐτῶν καὶ μὴ ὑπὸ τῶν πολεμίων τοῦτο καθεῖν. οὐδὲν γὰρ ἀλόγῳ οἰκίους οἰκίαν ἠσῶσθαι, ἢ Δωριεῖα τινα Δωριεῶς, ἢ Χαλκιδικέα τῶν ξυγγενῶν, τὸ δὲ ξύμπαν γεῖτονας ὄντας καὶ ἑνοίκους μιᾶς χώρας καὶ περιφύτου, καὶ ὄνομα ἔν κεκλημένους Σικελιώτας· οἱ πολεμήσομεν τε, οἶμαι, ὅταν ξυμβῇ, καὶ ἐγγωρησόμεθά γε κάλιν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς, λόγοις κοινοῖς χρωόμενοι· τοὺς δὲ ἄλλοφύλους ἐπιιδόντας ἀθρόοι ἀσι, ἦν σωφρονῶμεν, ἀμυνόμεθα, ἄπειρ καὶ, καθ' ἐκάστους βλαπτόμενοι, ξύμπαντες κινδυνεύομεν· ξυμμαχους δὲ οὐδέποτε τὸ λοιπὸν ἐκαξόμεθα, οὐδὲ διαλλακτάς. τάδε γὰρ ποιοῦντες ἔν τε τῷ παρόντι δυοῖν ἀγαθοῖν οὐ στερήσομεν τὴν Σικελίαν, Ἀθηναίων τε ἀκαλλαγῆναι, καὶ οἰκίου πολέμου, καὶ ἐς τὸ ἔπειτα καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλευθέραν νεμούμεθα καὶ ὑπὸ ἄλλων ἦσσαν ἐπιβουλευομένην.“

65. Τοιαῦτα τοῦ Ἐρμοκράτους εἰπόντος, κειθόμενοι οἱ Σικελιώται αὐτοὶ μὲν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνηχθησαν γνώμῃ,

τὸν εὐ καὶ κακῶς δρῶντα — ἀμυνόμεθα. Verbis εὐ δρῶντα Athenienses tangit, qui sub specioso praetextu, quasi sociis essent opitulaturi, totam Siciliam sibi subicere consabantur. ἀμύνεσθαι etiam h. l. est ἀμειβεσθαι, ut 1, 42 init. καὶ νεώτερος τις παρὰ πρεσβυτέρον αὐτὰ μαθῶν, ἀξιούτα τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι. — ἀπιστήσαντες, int. ἐμοί.

οὐ περὶ τοῦ τιμωρησασθαι. Schol. supplet ὁ ἀγῶν ἡμῖν ἔσται, alii ὁ λόγος ἔσται. Equidem posterius accommodatius puto et compare dictiones οὐχ ὅτι, οὐχ οἶον, οὐχ ὅσον, οὐχ ἕως, de quibus vid. Batmann. Gram. §. 137. qui p. 527. etiam οὐ περὶ — affert et nestrum locum explicat: von Rache gar nicht zu reden.

64. προσιδομένους αὐτῶν. Ex Relskii coniectura προσιδόμενος dedit Goeller., qua lectione sane multae difficultates tolluntur. Nam ad προσιδομένους subaudiendum ὕμᾶς, φιλονεικῶν autem ad Hermocratem pertinet, infinitivi autem ξυγγωρεῖν, δρᾶν et ἠγείσθαι pendent ex ἀξίῳ. Ceterum προσιδόμενοι αὐτῶν sunt sibi ipsis prospicientes, Schol. προνοοῦντες vel προσοήσαντες αὐτῶν. „Προσιδόμενος si desideres, (nam tacent de nostro grammaticae,) adi Lucian. Toxar. 39. Aristid. I. p. 149. sed etiam Schaeff. Appar. ad Demosth. II. p. 645.“ Poppo.

ὅφ' ὕμῶν αὐτῶν. Haec verba male olim ad ποιῆσαι referebantur, quasi significarent sponte, quod esset ἀφ' ὕμῶν αὐτῶν. Pertinent ad καθεῖν, quod h. l. est ἠσῶσθαι.

ὄψεσθε ἀκαλλάσσεσθαι ταῦ πολέμου ἔχοντες ἢ ἕκαστοι ἔχουσι, τοῖς δὲ Καμαριναίοις Μοργαντινήν εἶναι, ἀργύριον τακτὸν τοῖς Συρακοσίοις ἀποδοῦσιν· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων ζύμμαχοι, παρακαλέσαντες αὐτῶν τοὺς ἐν τέλει ὄντας, εἶπον ὅτι ζυμβήσονται, καὶ αἱ σπονδαὶ ἔσονται κάκεινοῖς κοιναί. ἔκαινεσάντων δὲ αὐτῶν, ἐποιοῦντο τὴν ὁμολογίαν· καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀπέπλευσαν μετὰ ταῦτα ἐκ Σικελίας. ἰδόντας δὲ τοὺς στρατηγούς οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τοὺς μὲν φυγῇ ἐξημίωσαν, Πυθόδωρον καὶ Σοφοκλέα, τὸν δὲ τρίτον Εὐρυμέδοντα χρήματα ἐκράξαντο, ὡς, ἐξὸν αὐτοῖς τὰ ἐν Σικελίᾳ καταστρεφῆσθαι, δῶροις πεισθέντες ἀποχωρήσειαν. οὕτω, τῇ τε παρούσῃ εὐτυχίᾳ χρώμενοι, ἤξιλον σφίσι μὴδὲν ἐναντιοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ δυνατὰ ἐν ἴσῳ καὶ τὰ ἀπορώτερα μεγάλῃ τε ὁμολίᾳ καὶ ἐνδειστέρᾳ παρασκευῇ κατεργάζεσθαι. αἰτία δ' ἦν ἡ καρὰ λόγον τῶν κλιμένων τύπραγα, αὐτοῖς ὑποτιθεῖσα ἰσχὺν τῆς ἐλπίδος.

66. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Μεγαρῆς οἱ ἐν τῇ πόλει, πειζόμενοι ὑπὸ τῆς Ἀθηναίων τῷ πολέμῳ, αἰεὶ κατὰ ἕτος ἕκαστον δις ἐξβαλλόντων πανστρατιᾷ ἐς τὴν χώραν, καὶ ὑπὸ τῶν σφετέρων φυγάδων τῶν ἐκ Πηγῶν, οἱ, σπασιασάντων, ἐκπεσόντες ὑπὸ τοῦ κλήθους χαλεκοὶ ἦσαν ληστεύοντες, ἐποιοῦντο λόγους ἐν ἀλλήλοις, ὡς χρῆ δεξαμένους τοὺς φεύγοντας μὴ ἀμφοτέρωθεν τὴν πόλιν φθείρειν. οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω, τὸν θρόνον ἀισθόμενοι, φανερώως μᾶλλον ἢ πρότερον καὶ αὐτοὶ ἠέλιον τοῦτου τοῦ λόγου ἔχουσαι. γνόντες δὲ οἱ τοῦ δήμου προστάται οὐ δυνατὸν τὸν δῆμον ἐσόμενον ὑπὸ τῶν κακῶν μετὰ σφῶν καρτερεῖν, ποιοῦνται λόγους δεισαντες πρὸς τοὺς τῶν Ἀθηναίων στρατηγούς, Ἰπποκράτην τε τὸν Ἀρίφρονος καὶ Δημοσθένην τὸν Ἀλκισθένης, βουλόμενοι ἐνδοῦναι τὴν πόλιν, καὶ νομίζοντες ἐλάσσειν σφίσι τὸν κίνδυνον, ἢ τοὺς ἐκπεσόντας ὑπὸ σφῶν κατελθεῖν. ξυνέβησάν τε πρῶτα μὲν τὰ μακρὰ τεύχη ἐλεῖν Ἀθηναίους, (ἦν δὲ σταδίαν μάλιστα ὀκτώ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν Νισαίαν τὸν λιμένα αὐτῶν,) ὅπως μὴ ἐπιβουηθῶσιν ἐκ τῆς Νισαίας οἱ Πελοποννήσιοι, ἐν ἧ αὐτοὶ μόνοι ἐφρούρουν βεβαιότητος ἕνεκα τῶν Μεγάρων· ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἄνω πόλιν κειράσθαι ἐνδοῦσαι· ὅρον δ' ἦδη ἔμαλλον προσχωρήσειν, τοῦτου γενημένου.

67. Οἱ οὖν Ἀθηναῖοι, ἐκιδὴ ἀπὸ τῆς τῶν ἔργων καὶ τῶν λόγων παρεσκευάστο ἀμφοτέροις, ὑπὸ νύκτα πλεύσαντες ἐς

66. δις ἐξβαλλόντων. Vid. ad 2, 31.

μετὰ σφῶν καρτερεῖν. Desperabant antistites plebis, plebem secum satis validam fore ad impediendam legem, qua exules in urbem revocarentur. — Mox ὑπὸ σφῶν pertinet ad τοὺς ἐκπεσόντας.

ἔμαλλον προσχωρήσειν. „Licet expectare, fore ut facilius con-

cederent, quando hoc factum esset.“ Transit ab urbe ad incolas, ut saepe. Nam ἡ ἄνω πόλις est Megara. Sic 4, 54. urbs Cytheriorum a mari remota vocatur ἡ ἄνω πόλις, quae non semper est ἀνρόπολις, ut h. l. exponit Schol. — τοῦτον γεγενημένου, captis per Athenienses muris longis.

67. ἀμφοτέροις, Atheniensibus et Megarensium proditoribus. — ἐς

Μινώαν τὴν Μεγαρέων νῆσον ὀπλίταις ἑξακοσίοις, ὧν Ἴπποκράτης ἦρχεν, ἐν δούγγατι ἐκαθίζοντο, ὅθεν ἐκλίνοντο τὰ πύργη, καὶ ἀπέιχεν οὐ πολὺ. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Δημοσθένους, τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ, Πλαταιῆς τε φίλοι καὶ ἑτεροὶ περίκοιοι ἐνήθρευσαν ἐς τὸν Ἐννάλιον, ὃ ἑατὴν ἔλασσαν ἀπέθεν. καὶ ἤσθετο οὐδαίς, εἰ μὴ οἱ ἄνδρες, οἷς ἐπιμελὲς ἦν εἰδέναι, τὴν νύκτα ταύτην. καὶ ἐπειδὴ ἔως ἔμελλε γίνεσθαι, οἱ προδιδόντες τῶν Μεγαρέων οὗτοι τοιοῦνδε ἐποίησαν. ἀκάτιον ἀμφορικόν, ὡς λησται, ἐκ πολλοῦ τσθεραπεικότες τὴν ἀνοξίαν τῶν πυλῶν, εἰώθεσαν ἐπὶ ἀμάξῃ, κλιθόντες τὸν ἄρχοντα, διὰ τῆς τάφρου κατακομίζειν τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἐκλεῖν· καὶ πρὶν ἡμέραν εἶναι, κλίην ἀπὸ τῆς ἀμάξης κομίζοντες ἐς τὸ τεῖχος, κατὰ τὰς πύλας ἔστηγον, ὅπως τοῖς ἐκ τῆς Μινώας Ἀθηναίοις ἀφανῆς δὴ εἴη ἢ φυλακῇ, μὴ ὄντος ἐν τῷ λιμένι πλοίου φανεροῦ μηδενός. καὶ τότε πρὸς ταῖς πύλας ἦδη ἦν ἡ ἀμάξα, καὶ ἐνεχυθεῖσάν κατα τὸ εἰωθὸς ὡς τῷ ἀκα-

Μινώαν. Vid. 3, 51. Erat ea insula tum in Atheniensium potestate, qui munimenta ibi fecerant. Inde Megarense Atheniensesque Iatres ad muros extructidos sumebant, i. e. sumere solebant, quo referenda sunt verba ὅθεν ἐκλίνοντο τὰ τεῖχη.

περίκοιοι. Ita Athenis vocabantur iuvenes intra duodevicesimum et vicesimum aetatis annum; qui in urbe, castellis (περίκοιοις) portibus et finibus Atticae custodiendis tirocinium ponebant armisque assuescebant. Vid. Pollux VIII. 105. Harpocrat. s. v. Boeckh. indic. lectionum univers. Berol. 1819 per semestre aest. et hib. Hi raro educabantur ad bella, quae extra fines Atticae gerebantur; sed ad irruptiones in Megaridem quotannis bis repetitas una cum senioribus faciendas videntur esse adhibiti. Tunc in praesidio erant Minoae insulae, quam id temporis tenebant Athenienses. Ceterum verba ἑτεροὶ περίκοιοι non arcte ita iungenda, quasi περίκοιοι item fuerint φίλοι, sed accipienda pro ἑτεροῖς, περίκοιοι ὄντες. Sic infra cap. 129, ἐξέκλευσαν οἱ Ἀθηναῖοι — ὀπλίταις χιλίοις ἑαυτῶν καὶ τοξόταις ἑξακοσίοις, καὶ Θορὰ ἐκ μισθόταις χιλίοις, καὶ ἄλλοις τῶν αὐτόθεν ἐνυμμάχων πελτασταῖς, i. e. πελτασταῖς οὐδαίς.

ἐς τὸν Ἐννάλιον. „Cum Reiskio legendum videtur τὸ Ἐννάλιον sive (cl. Lob. ad Phryn. p. 370.) Ἐννάλιον. Vulgatam ex more veterum deum pro dei templo ponendi

excusat Goell., quem cf. ad 1, 128. Sed nisi dubia verba Παρὰ τοῦ Νέσων 4, 118. huc referas, nusquam alibi ita loquitur Thuc., et hic saltem ὅς sequi debebat. Poppo: „O pro ὅς dixit, fortasse Thucydides, vocabulo cognatam significationis, diversi tamen generis mente concepto, τὸ ἐρόω. Quem usum Nostro familiarem alibi saepe demonstravimus. Comparativus ἔλασσαν, monente Scholiasta, ad verba ἀπέιχεν οὐ πολὺ spectat. Necesse autem est, τὸν Ἐννάλιον in continente prope Megara, non in insula Minoa situm fuisse. Non enim Athenienses ex Minoa transiisse narrat Scriptor, ad portas et muros capiendos, sed eos statim ex insidiis cursu ad eos tetendisse. De ὀπλίταις infra extr. cap. generaliore verbo utitur ἐπιφερομένοις.

ἀκάτιον ἀμφορικόν. Schol. κλειάριον· ἐκατέρωθεν ἐρροσόμενον, ἐν ᾧ ἕκαστος τῶν ἐλανόντων δικωκίας ἐρέττει. — διὰ τῆς τάφρου, videtur ex fossa significari, quae iuxta alterum muri brachium, in quo porta erat, ad mare vel Νέσσαν erat perducta.

ὅπως — ἀφανῆς δὴ εἴη ἢ φυλακῇ. Schol. recte ὅπως ἀφανῆς δῆθεν ἢ (εἴη) τοῖς Ἀθηναίοις τί χεῖρ φυλάττεσθαι.

καὶ τότε. Ab his demum verbis filium narrationis, exponendo proditorum dolo interruptum, nequitur. Τότε pertinet ad verba illa καὶ ἐπειδὴ ἔως ἔμελλε γίνεσθαι.

τίω, οἱ Ἀθηναῖοι (ἐγίνετο γὰρ ἀπὸ ξυνθήματος τὸ τοιοῦτον) ἰδόντες ἔθειον δρόμῳ ἐκ τῆς ἐπέδρας, βουλόμενοι φθάσαι πρὶν ξυγκλησθῆναι πάλιν τὰς πύλας, καὶ ἕως ἔτι ἡ ἄμαξα ἐν αὐταῖς ἦν, κάλυμα οὐδα προσθεῖναι· καὶ αὐτοῖς ἅμα καὶ οἱ ξυμπράσσοντες Μεγαρῆς τοὺς κατὰ τὰς πύλας φύλακας κτείνουσι. καὶ πρῶτον μὲν οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην Πλαταιῆς τε καὶ περίπολοι ἐπέδραμον, οὐ νῦν τὸ τροπαῖόν ἐστι, καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν (ἦσαντο γὰρ οἱ ἐγγύτατα Πελοποννήσιοι) μαχόμενοι τοὺς προσβοηθούοντας οἱ Πλαταιῆς ἐκράτησαν, καὶ τοῖς τῶν Ἀθηναίων ὀκλίταις ἐπιφερομένοις βεβίλους τὰς πύλας παρέσχον.

68. Ἐπειτα δὲ καὶ τῶν Ἀθηναίων ἤδη ὁ ἀεὶ ἐντὸς γινόμενος χωρεῖ ἐπὶ τὸ τεῖχος. καὶ οἱ Πελοποννήσιοι φρουροὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀντισχόντες ἡμύνοντο ὀλίγοι, καὶ ἀπέδανόν τινας αὐτῶν· οἱ δὲ πλείους ἐς φυγὴν κατέστησαν φοβηθέντες, ἐν νυκτὶ τε πολέμιον προσπεπυκνῶσαν καὶ τῶν προδιδόντων Μεγαρέων ἀντιμαχομένων, νομίσαντες τοὺς ἄπαντας σφᾶς Μεγαρέας προδεδωκέναι. ξυνέκτισε γὰρ καὶ τὸν τῶν Ἀθηναίων κήρυκα ἀφ' ἑαυτοῦ γνώμης κηρῦξαι τὸν βουλόμενον ἵνα Μεγαρέων μετὰ Ἀθηναίων θησόμενον τὰ δπλα. οἱ δ' ὡς ἤκουσαν, οὐκέτι ἀνέμενον, ἀλλὰ τῷ ὄντι νομίσαντες κοινῇ πολεμῆσθαι κατέφυγον ἐς τὴν Νίσαιαν. ἅμα δὲ ἔφ, ἐλασκότων ἤδη τῶν τειχῶν καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει Μεγαρέων θορυβουμένων, οἱ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πράξαντες καὶ ἄλλοι μετ' αὐτῶν, πλήθος δ' ἔξυγγῆαι, ἔφασαν χοῖναι ἀνολεγειν τὰς πύλας καὶ ἐπεξίεναι ἐς μάχην. ξυνέκειτο δὲ αὐτοῖς, τῶν πυλῶν ἀνοιχθειῶν, ἐκπίπτειν τοὺς Ἀθηναίους· αὐτοὶ δὲ διάδηλοι ἐμείλλον ἔσεσθαι λίπα γὰρ ἀλείφεισθαι, ὅπως μὴ ἀδικῶνται. ἀσφάλεια δὲ αὐτοῖς μᾶλλον ἐγίνετο τῆς ἀνολιξέως· καὶ γὰρ οἱ ἀπὸ τῆς Ἐλευσίως κατὰ τὸ ξυγκείμενον τετρακισχίλιοι ὀκλίται τῶν Ἀθηναίων καὶ ἑκατὸς ἑξακόσιοι οἱ τὴν νύκτα πορευόμενοι παρήσαν. ἀληθιμῶν δὲ αὐτῶν καὶ ὄντων ἤδη περὶ τὰς πύλας, καταγορεύει τις ξυνειδῶς τοῖς ἑτέροις τὸ ἐπιβουλεύμα. καὶ οἱ, ξυστραφέντες, ἀθρόοι ἦλθον, καὶ οὐκ ἔφασαν χοῖναι οὔτε ἐπεξίεναι, (οὐδὲ γὰρ πρότερόν πο τοῦτο, ἰσχύοντες μᾶλλον, τολμῆσαι) οὐτε ἐς κίνδυνον φανερόν τὴν πόλιν καταγαγεῖν· εἴ τε μὴ κείσεται τις, αὐτοῦ τὴν μάχην ἔσεσθαι. ἐδήλουν δὲ οὐδὲν εἶναι ἴσασι τὰ πρασσόμενα, ἀλλ' ὡς τὰ βέλτεστα βουλευόντες ἰσχυρίζοντο, καὶ ἅμα περὶ τὰς πύλας παρεμένον φυλάσσοντας· ὡς οὐκ ἐγένετο τοῖς ἐπιβουλεύουσι πράξαι, ὃ ἐμείλλον.

69. Γινόντες δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ὅτι ἐναντιώμα τι ἐγένετο, καὶ τὴν πάλιν βία οὐχ οἴοι τε ἔσονται λαβεῖν,

τὰς πύλας, int. portas murorum longorum, non urbis Megarorum, ad quas cum postea accesserent Athenienses, clausas repererunt. vid. c. 68. — οἱ ἐγγύτατα Πελοποννήσιοι, custodes Nisaeae et haud

dubie etiam murorum. Vid. c. 66. extr. cf. c. 68. init.

68. οἱ τὴν νύκτα πορευόμενοι. Articulum aliquot codicum auctoritate, et quod melius abest, uacillat. Poppo.

τὴν Νισαίαν εὐθύς περιτείχιζον, νομίζοντες, εἰ, πρὶν ἐπιβοη-
θῆσαι τινὰς, ἐξέλθοιεν, θάσσουσαν ἂν καὶ τὰ Μέγαρα προσχωρή-
σαι. παρεγένετο δὲ σίδηρός τε ἐκ τῶν Ἀθηναίων ταχὺ καὶ λι-
θορροὶ καὶ τάλλα ἐπιτηδεῖα. ἀρξάμενοι δ' ἀπὸ τοῦ τείχους,
ὃ εἶχον, καὶ διοικοδομήσαντες τὸ πρὸς Μεγαρέας, ἀπ' ἐκείνου
ἐκατέρωθεν εἰς θάλασσαν τῆς Νισαίας τάφρον τε καὶ τείχη διε-
λομήνη ἢ στρατιὰ, ἐκ τε τοῦ προαστείου λίθους καὶ πλίνθους
χρῶμενοι, καὶ κόπτοντες τὰ δένδρα καὶ ὕλην, ἀπεσταύρουσαν,
εἴ πη θέοιτό τι· καὶ αἱ οἰκίαι τοῦ προαστείου ἐκάλξεις λαμβά-
νουσαι αὐταὶ ὑπῆρχον ἔρουμα. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν ὅλην
εργάζοντο· τῇ δὲ ὑστέρᾳ περὶ δελίην τὸ τείχος ὅσον οὐκ
ἀπικτέλεστο. καὶ οἱ ἐν τῇ Νισαίᾳ, δεισαντες, σίτου τε ἀπορία,
(ἐπ' ἡμέραν γὰρ ἐκ τῆς ἀνω πόλεως ἐχρῶντο,) καὶ τοὺς Πε-
λοποννησίους οὐ νομίζοντες, ἐπιβοηθήσειν, τοὺς τε Με-
γαρέας πολεμίους ἠγοῦμενοι, ξυνέβησαν τοῖς Ἀθηναίοις φητοῦ
μὲν ἕκαστον ἀργυρίου ἀπολυθῆναι, ὅπλα παραδόντας, τοῖς τε
Λακεδαιμονίοις, τῶν τε ἄρχοντι καὶ εἰ τις ἄλλος ἐνῆν, χρῆσθαι
Ἀθηναίους ὅ τι ἂν βούλωνται. ἐπὶ τούτοις ὁμολογήσαντες
ἐξῆλθον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μακρὰ τείχη ἀποβήξαντες ἀπὸ
τῆς τῶν Μεγαρέων πόλεως καὶ τὴν Νισαίαν παραλαβόντες τάλ-
λα παρεσκευάζοντο.

70. Βρασίδης δὲ ὁ Τέλλιδος Λακεδαιμόνιος κατὰ τοῦτον
τὸν χρόνον ἐτύγγανε περὶ Σικυῶνα καὶ Κόρινθον ὄν, ἐπὶ
Θράκης στρατείαν παρασκευαζόμενος. καὶ ὡς ᾔσθετο τῶν τευ-
χῶν τὴν ἄλωσιν, δεισας περὶ τε τοῖς ἐν τῇ Νισαίᾳ Πελοπον-
νησίους, καὶ μὴ τὰ Μέγαρα ληφθῆ, πέμπει εἰς τε τοὺς Βοιω-
τοὺς κελύων κατὰ τάχος στρατιὰ ἀπαντήσαι ἐπὶ Τριποδίσκῳν,
(ἔστι δὲ πόλις τῆς Μεγαρίδος, ὄνομα οὗτο ἔχουσα, ὑπὸ τῶ
ὄρει τῇ Γερανεῖᾳ,) καὶ αὐτὸς ἔχων ἦλθεν ἑπτακοσίους μὲν καὶ

69. διοικοδομήσαντες τὸ
πρὸς Μεγ., i. e. spatium quod erat
inter duo muri brachia, prope eam
Nisaeae partem, quae Megara specta-
bat. — ἐκατέρωθεν iunge cum
τῆς Νισαίας. — Verba τὰ φρον τὸ
καὶ τείχη cohaerere puto cum ἀπε-
σταύρουσαν, quod sane magis verbis
ἰκτοντες τὰ δένδρα καὶ ὕλην videtur
convenire, et cuius loco verbum latio-
ria ambitus, veluti ἐποιούντο καὶ
φροδομῶν, expectes. Sed respexit,
ut saepe, tantum posteriora verba.
Nam opus illud, quod ad Nisaeam
circumvallandam tum moliebantur, non
solum lapidibus, sed etiam vallis et
tignis extruebant. In verbis διελο-
μένη ἢ στρατιὰ participium item ad
τάφρον τε καὶ τείχη referendum est,
et ad στρατιὰ utpote collectivum per-
tinent participia χρῶμενοι et κόπτον-
τες et verbum finitum ἀπεσταύρουσαν.

Itaque virgulam, quae in omnibus,
etiam novissimis, editionibus est post
Νισαίας, sustuli.

τοῖς τε Λακεδαιμονίοις.
Sic libri omnes; et sic alibi τε post
μὲν, e. c. 2, 70, 8, 46, 4, 32. Etiam
1, 144. optimi libri τὰς τε πόλεις pro
τὰς δὲ πόλεις. Sed quia mox sequit-
ur τε — καί, Poppo perapicuitatis
causa scribendum censet τοῖς δὲ Λα-
κεδ., quod recepit Bekk.

70. ἐπὶ Θράκης στρατείαν
παρ. Vulgo στρατιάν. Illud ego ex
Clem. Porti conjectura recepi, quod
ἐπὶ Θράκης, cum sit Thraciam versus,
non bene congruit cum στρατιάν, et
quod infra c. 74. Thucydides aperte
huc respiciens dicit: τὴν ἐπὶ Θράκης
στρατιάν παρεσκευάζεν. Ἰναρκε καὶ
τὸ πρῶτον ὄρητο. Et sic etiam
Poppo edidit, asteriscis tamen ap-
positis.

διερχίλους Κορινθίων δαλίτας, Φλιασίων δὲ τετρακοσίους, Σικυωνίων δὲ ἑξακοσίους, καὶ τοὺς μισθ' αὐτοῦ, ὅσοι ἤδη ξυμλεγμένοι ἦσαν, οἰόμενος τὴν Νίσαιαν εἶ καταλήψασθαι ἀνάλωτον. ὡς δὲ ἐκύθητο, (ἔτυχε γὰρ νυκτὸς ἐπὶ τὸν Τριποδίσκον ἐξελθῶν,) ἀπολέξας τριακοσίους τοῦ στρατοῦ, πρὶν ἐκπύστος γενέσθαι, προσῆλθε τῇ τῶν Μεγαρέων πόλει λαθῶν τοὺς Ἀθηναίους, ὄντας περὶ τὴν θάλασσαν, βουλόμενος μὲν τῷ λόγῳ καὶ ἅμα, εἰ δύναίτο, ἔργῳ τῆς Νισαίας περᾶσαι, τὸ δὲ μέγιστον, τὴν τῶν Μεγαρέων πόλιν ἐξελθῶν βεβαίωσθαι. καὶ ἤξτου δεῖξασθαι σφᾶς, λέγων ἐν ἐλπίδι εἶναι ἀναλαβεῖν Νίσαιαν.

71. Αἱ δὲ τῶν Μεγαρέων στάσεις φοβούμεναι, οἱ μὲν, μὴ τοὺς φεύγοντας σφίσιν ἐξαργυρῶν αὐτοὺς ἐκβάλλῃ, οἱ δὲ, μὴ αὐτὸ τοῦτο ὁ ἄσμος δεῖσας ἐπίθηται σφίσι, καὶ ἡ πόλις ἐν μάχῃ καθ' αὐτὴν ὄσθα, ἐγγυὺς ἐπιδρωόντων Ἀθηναίων, ἀποληται, οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀμφοτέροις ἐδόκει ἡσυχάσαι τὸ μέλλον περιδεῖν. ἤλιπον γὰρ καὶ μάχην ἐκάτεροι εἶσθαι τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν προσβοηθησάντων, καὶ οὕτω σφίσι ἀσφαλεστέρας ἔσαν, οἷς τις εἴη εὐνοῦς, κρατήσασι προσχωρήσασθαι. ὁ δὲ Βρασιδάς, ὡς οὐκ ἐκείνην, ἀπεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ἄλλο στρατεύμα.

72. Ἀμα δὲ τῇ ἔσθῃ οἱ Βοιωτὰι παρήσαν, διαγενημένοι μὲν, καὶ πρὶν Βρασιδάω πέμψαι, βοηθεῖν ἐπὶ τὰ Μέγαρα, ὡς οὐκ ἄλλοτρίου ὄγκου τοῦ κινδύνου, καὶ ἤδη ὄντες πανστράτευς Ἰλαταιῶσιν, ἐπειδὴ δὲ καὶ ἤλθεν ὁ ἄγγελος, πολλῶ μάλλον ἐρήσθησαν. καὶ ἀποστειλάντες διακοσίους καὶ διερχίλους δαλίτας καὶ ἱππέας ἑξακοσίους τοῖς πλείοσιν ἀπῆλθον πάλιν. περόντος δὲ ἤδη ἑμπαικτος τοῦ στρατεύματος ὀπλιτῶν οὐκ ἔλασαν ἐξακισχιλίῳ, καὶ τῶν Ἀθηναίων τῶν μὲν ὀπλιτῶν περὶ τε τὴν Νίσαιαν ὄντων καὶ τὴν θάλασσαν ἐν τάξει, τῶν δὲ ψιλῶν ἀνὰ τὸ πεδίον ἐκκεδασμένων, οἱ ἱακῆς οἱ τῶν Βοιωτῶν ἀπροσδοκῆτοις ἐκπεσόντες τοῖς ψιλοῖς ἔτρεψαν ἐπὶ τὴν θάλασσαν. ἐν γὰρ τῷ προτοῦ οὐδεμία βοήθειά πω τοῖς Μεγαρεῦσιν οὐδαμῶθεν ἐπῆλθεν. ἀντεπεξέλασαντες δὲ καὶ οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐς χεῖρας ἦσαν. καὶ ἐγένετο ἱαπομαχία ἐπὶ πολῷ, ἐν ἣ ἀξιούσιν ἐκάτεροι οὐκ ἦσθους γενέσθαι. τῶν μὲν γὰρ ἱαρχῶν τῶν Βοιωτῶν καὶ ἄλλους τινὰς οὐ πολλοὺς πρὸς αὐτὴν τὴν Νίσαιαν προσελάσαντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἀποκτείναντες ἐσκύλευσαν, καὶ τῶν τε νεκρῶν τούτων κρατήσαντες ἵπο-

71. εἰ μὲν. Intelligendi principes popularis factionis, οἱ τοῦ δήμου προστάται, vid. cap. 66. Οἱ δὲ sunt exalium amici ex optimatium factione.

περὶ ἰδῆσθαι, h. l. circumspicere, observare, utrius partis victoria sit futura. Sic c. 73. init. περιωρμένους ὀπιστέρων ἢ οἴκη ἔσται.

οἷς τις εἴη εὐνοῦς. In pleris-

que libris et edd. invenitur δεῖσις εἴη εὐνοῦς κρ. προσχ., commate ab aliis post κρατήσασι, ab aliis post εὐνοῦς, ab aliis ante hoc verbum nullum positum. Sed Bekkerus e vestigiis librorum D. I., in quibus est οἷς τις, et K., in quo legitur οἷς τις cum correctione ὅς sive οἷς et τις s. v., edidit οἷς τις, quod sequiores editores probarunt omnes.

ἐκόντους ἀπέδοσαν, καὶ τροπαίου ἴσθησαν· οὐ μόντοι ἐν γὰρ τῷ παντὶ ἔργῳ βεβαίως οὐδέτεροι τελεσιθῆσαντες ἀπεκρίθησαν, ἀλλ' οἱ μὲν Βοιωτοὶ πρὸς τοὺς ἑαυτῶν, οἱ δὲ ἐπὶ τὴν Νίσειαν.

73. Ματὰ δὲ τοῦτο Βρασιδάς καὶ τὸ στρατεύμα ἐχώρουν ἔγγυτέρω τῆς θαλάσσης καὶ τῆς τῶν Μεγαρέων πόλεως, καὶ καταλιπόντες χωρίον ἐπιτήθειον καταταξάμενοι ἠσύχαζον, οἰόμενοι σφίσειν ἐπιέναι τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τοὺς Μεγαρέας ἐπιτάμενοι περιορωμένους ὀπιστέρων ἢ νίκη ἔσται. καλῶς δὲ ἐνόμιζον σφίσειν ἀμφοτέρω ἔχειν, ἅμα μὲν τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν πρότερος, μηδὲ μαχρῆ καὶ κινδύνου ἐκόντας ἀρῆαι, ἐπειδὴ γὰρ ἐν φανερωῷ ἔδειξαν ἔτοιμοι ὄντες ἀμύνεσθαι, καὶ αὐτοῖς ὥσπερ ἀκοντὶ τὴν νικην δικαίως ἀντίθεσθαι· ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ πρὸς τοὺς Μεγαρέας ὀρθῶς ξυμβαίνειν. εἰ μὲν γὰρ μὴ ᾤφθησαν ἰδόντες, οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίνεσθαι σφίσειν, ἀλλὰ σαφῶς ἂν, ὥσπερ ἠσρηθέντων, στερηθῆναι εὐθύς τῆς πόλεως· γυν δὲ κἄν τυχεῖν αὐτοὺς Ἀθηναίους μὴ βούληθέντας ἀγωνίζεσθαι, ὥστε ἀμαχεῖ ἂν περιγενέσθαι αὐτοῖς ἂν ἔνεκα ἦλθον. ὅπερ καὶ ἐγένετο. οἱ γὰρ Μεγαρῆς, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι ἐτάξαντο μὲν παρὰ τὰ μακρὰ τελεῖν ἐξελθόντες, ἠσύχαζον δὲ καὶ αὐτοὶ, μὴ ἐπιόντων, λογιζόμενοι καὶ οἱ ἐκείνων στρατηγοὶ μὴ ἀντίκαλον εἶναι σφίσει τὸν κίνδυνον, ἐπειδὴ καὶ τὰ πλείω αὐτοῖς προεκεχώρηκει,

72. βεβαίως — τελεσιθῆσαντες, i. e. certum pugnae eventum adepti. — Paulo ante προεξελάσαντες πρὸς αὐτὴν τὴν Νίσειαν committo hoc fecisse putandi, ut hostes eodem pellicerent.

73. ἐν τῷ αὐτῷ δέ, respondent haec praecedenti ἔμα μὲν. In praecedentibus ad infinitivum τίθεσθαι repetit ἔδειξαν. Sententia: „Utrumque bene sibi successurum putarunt, tum cunctationem, donec illi aggredierentur, cum ipsi ad pugnam sese paratos esse ostendissent, et si tam pulvere fore victoriam, si Athenienses proelium detractarent; tum ob eandem causam etiam cum Megarensibus bene pacem se inuitos sperabant“.

οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίνεσθαι σφίσειν. Schol. ἡ διανοία· εἰ μὴ ᾤφθησαν οἱ Πελοποννησῖοι ἐπὶ τῶν Μεγαρέων ἰδόντες, οὐκ ἂν οἱ Μεγαρῆς ἐν ἐπιπέδῳ ἀγῶνι ἐγένοντο, ἀλλὰ καθάπερ ἠσρηθέντων Λακεδαιμονίων καὶ ἑῖς τούτῳ μὴ παραγενόμενων, ὡς οὐκ οὐκ ἔσθη αὐτοῖς βοηθείας, εὐθύς ἂν τρις Ἀθηναίους ὡς νεκρῶς ἀπαπέδοσαν τὴν πόλιν· ὥστε ἀμαχεῖς στερηθῆσαν τῶς Λακεδαιμονίων τῶν Μεγαρέων· γυν δὲ ἰδόντες

οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐν ἐλπίδι ἐγένοντο κρατήσῃ τῶν Μεγαρέων, εἰ οἱ Ἀθηναῖοι μὴ βούλοιντο διαγωνίζεσθαι. Ad ἠσρηθέντων subaudi αὐτῶν, i. e. Λακεδαιμονίων, quod idem subiectum etiam infinitivi est h. l. Vide supra ad c. 20., ne nominativum ἠσρηθέντες reponendum esse coniciat. Cum ἐν τύχῃ γίνεσθαι opponatur verbis σαφῶς ἂν στερηθῆναι, per illa intelliga incertum, rei eventum, a fortuna pendente, utrum urbe potitari sint, an eam amissuri.

οἱ γὰρ Μεγαρῆς — Pertinent haec verba ad ea, quae post multas in medio positas sententias sequuntur, οὐτὰ δὲ τῷ μὲν Βρασιδᾷ κ. τ. λ., a quibus vulgo novi capituli sit initium. Rem primus demonstravit Heilmannus. ἐπιόντων, intell. Λακεδαιμονίων. — In verbis ἐπειδὴ — αὐτοῖς προεκεχώρηκε ad Peloponnesios refert Goellerus pronomen αὐτοῖς. Sed ubi illi vicerant proximis temporibus? Athenienses potius intelligendi, qui non solum muros, sed etiam Nisaeam et tantum non Megara ipsa ceperant. Est quoniam victori non temere periclitandum est, ne parca pendat, malebant otium persequi Athenienses,

ἄρξασι μέγας πρὸς πλειόνας αὐτῶν ἢ λαβεῖν σικκήσαντας Μεγαρά, ἢ σφαλέντας τῷ βελτίστῳ τοῦ ὀπλιτικοῦ βλαφθῆναι, τοῖς δὲ ξυμπάσης τῆς δυνάμεως καὶ τῶν παρόντων μέρος ἑάστων κινδυνεύειν εἰκότως ἐθέλειν τολμᾶν· χρόνον δὲ ἐπισχόντες, καὶ ὡς οὐδὲν ἄφ' ἑκατέρων ἐπεχειροῦτο, ἀπῆλθον πρότερον οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Νίσαιαν, καὶ αὐτοὶ οἱ Πελοποννήσιοι ὄθεν περ ὠρμήθησαν· οὕτω δὲ τῷ μὲν Βρασίδῃ αὐτῷ καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχουσιν οἱ τῶν φευγόντων φίλοι Μεγαρῆς, ὡς ἐπικρατήσαντι, καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἐτι ἐθελούσαντων μέχεσθαι, θαρσοῦντες μᾶλλον ἀνοίγονσί τε τὰς πύλας, καὶ δεξάμενοι, κατακεπληγμένων ἤδη τῶν πρὸς [τούς] Ἀθηναίους πραξάντων, ἐς λόγους ἔρχονται.

74. Καὶ ὕστερον ὁ μὲν, διαλυθέντων τῶν ξυμμάχων κατὰ πόλεις, ἐπανελθὼν καὶ αὐτὸς ἐς τὴν Κόρινθον τὴν ἐπὶ Θράκης στρατὸν παρεσκευάζεν, ἕναπερ καὶ τὸ πρῶτον ὄρητοι οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει Μεγαρῆς, ἀποχωρησάντων καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐκ' οἴκου, ὅσοι μὲν τῶν πραγμάτων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους μάλιστα μετέσχον, εἰδότες ὅτι ὤφθησαν, εὐθύς ὑπεξῆλθον· οἱ δὲ ἄλλοι κοινολογησάμενοι τοῖς τῶν φευγόντων φίλοις κατάγουσι τοὺς ἐκ Πηγῶν, ὀρκώσαντες πλεῖστοι μεγάλας μηδὲν μνησιδικήσειν, βουλεύσειν δὲ τῇ πόλει τὰ ἀρίστα. οἱ δὲ ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο, καὶ ἐξέτασιν ὄπλων ἐποίησαντο, διαστήσαντες τοὺς λόγους ἐξελέξαντο τῶν τε ἐχθρῶν καὶ οἱ ἐδόκουν μάλιστα ξυμπράξαι τὰ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἀνδρᾶς ὡς ἑκατόν, καὶ τούτων πέρι ἀναγκάσαντες τὸν δῆμον ψῆφον φανερὰν διενεργεῖν, ὡς κατεργασθήσαν, ἔκτειναν καὶ ἐς ὀλιγαρχίαν τὰ μάλιστα κατέστησαν τὴν πόλιν. καὶ πλείστον

quam ultro hostem aggredi, et numerosiore et minus incommodi ex clade, si quam experiretur, laturam, ipsis ex victoria nihil nisi urbem Megarensium percepturis, ex calamitate autem interitum horis suis iuventutia. — ἄρξασι respondet praecedenti σφίσι, sed sequuntur accusativi νικῆσαντας, σφαλέντας, qualem casum permutationem maxime in participiis saepe sibi permisit Thucydides. Vid. ad 2, 58. 4, 23. — Verba τοῖς δὲ ξυμπάσης — τολμᾶν parenthesis signis circumscriptis Poppo. Melius ante ea virgulam ponenda. Pertinet autem hoc totum ad Peloponnesios, quos dicit magnas copias et alibi et apud Megara habere, quarum singulae partes quod proelium non detrectant, sed periclitari velint, non esse mirandum, cum ne clade quidem accepta, perdita sint omnia, sed aliae copias restant. Sed cum ea sententia non ex vulgata lo-

cione μέρος ἑαστον erui possit, Goelleri coniecturam ἑάστων recepi cum Poppo. Non enim unaquaque exercitus Peloponnesiorum pars periclitari velle narratur, sed pars exercitus totius et eorum, qui aderant, singulorum, veluti Lacedaemoniorum, Corinthiorum, Boeotorum cetera. vid. supra c. 70. 72. A ceteris Goelleri et Poppo coniecturis abstinere. Ille enim praeterea rescripsit κινδυνεύον pro κινδυνεύειν, et paullo inferius καὶ ante ὡς οὐδὲν, utpote molestam periodi conformationi, exclusit, utramque sine codicum adiumento. Poppo autem coniecit nostro loco scribere ἐκάστῃς cum Aristid. II. p. 142. paullo superius sublato καὶ ante τῶν παρόντων. In qua scriptura, ad sententiam optima, desidero articulum re adiectum substantivo μέρος, ut sit: der aus den anwesenden Truppen bestehende Theil ihres ganzen Heeres.

δὴ χρόνον αὐτῆ ὑπ' ἐλαχίστων γινόμενῃ ἐκ στάσεως μετάστασις συνέμεινεν.

75. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους τῆς Ἀντιάνδρου ὑπὸ τῶν Μυτιληναίων, ὡς περ διευνοῦντο, μελλούσης κατασκευάζεσθαι, οἱ τῶν ἀργυρολόγων Ἀθηναίων στρατηγοὶ, Δημοδοκὸς καὶ Ἀριστιδὴς, ὄντες περὶ Ἑλλήσποντου, (ὃ γὰρ τρίτος αὐτῶν Λάμαχος δέκα ναυσία ἐς τὸν Πόντον ἐξεπεκλεύκει,) ὡς ᾗσθάνοντο τὴν παρασκευὴν τοῦ χωρίου, καὶ ἰδοὺ αὐτοῖς δεινὸν εἶναι μὴ ὡς περ τὰ Ἀναία ἐπὶ τῇ Σάμῳ γίνηται, ἔνθα οἱ φεύγοντες τῶν Σαρίων καταστάσαντες τοὺς τε Πελοποννησίους ἀφέλθον ἐς τὰ ναυτικά, κυβερνήτας πλεονότες, καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει Σαμίους ἐς ταραχὴν καθίστασαν, καὶ τοὺς ἐξιόντας ἰδέοντο· οὕτω δὲ ξυναρπείραντες ἀπὸ τῶν συμμάχων στρατιάν, καὶ πλεύσαντες, μάχῃ τε νικήσαντες τοὺς ἐκ τῆς Ἀντιάνδρου ἐπεξελθόντας, ἀναλαμβάνουσι τὸ χωρίον πάλιν. καὶ οὐ πολὺ ὕστερον, ἐς τὸν Πόντον ἐπλευσάσας Λάμαχος, ἐν τῇ Ἡρακλεώτιδι ὀρηξάσας ἐς τὸν Κάληκα ποταμὸν, ἀπύλλουσι τὰς ναῦς, ὕδατος ἀνωθεν γινόμενου, καὶ κατελθόντος ἀφιδίου τοῦ θεύματος, αὐτὰς τε καὶ ἡ στρατικὴ περὶ διὰ Βιδυρῶν Θορακῶν, οἱ εἰσι πέραν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἀφικνεῖται ἐς Χαλκηδόνα, τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Πόντου, Μεγαρέων ἀποικίαν.

76. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει καὶ Δημοσθένης Ἀθηναίων στρατηγὸς τεσσαράκοντα ναυσία ἀφικνεῖται ἐς Ναυπακτον, εὐδὺς μετὰ τὴν ἐκ τῆς Μεγαρίδος ἀναχώρησιν. τῷ γὰρ Ἴπποκράτει καὶ ἑκάστῳ τὰ Βοιωτικὰ πράγματα ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπράσσαντο, βοιωτικῶν μεταστῆσαι τὸν κόσημον καὶ ἐς δημοκρατίαν, ὡς περ οἱ Ἀθηναῖοι, τρέψαι· καὶ Πτολεμαῖον μάλιστα ἄνδρος φυγάδος ἐκ Θηβῶν ἐσφυγμένον, ταῖς αὐτοῖς παρασκευάσθη. Σίφας μὲν ἐμειλόντινες προδῶσιν· αἱ δὲ Σίφαι εἰσι τῆς Θεσπικῆς γῆς ἐν τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ ἐπιδαλασσίδιοι. Χαιρώνειαν δὲ, ἣ ἐς Ὀρχομενῶν, τὸν Μινυεῖον πρότερον καλούμενον, νῦν δὲ Βοιωτικόν, ξυνηλατῶ, ἄλλοι ἐξ Ὀρχομενοῦ ἐνεδίδουσαν, καὶ οἱ Ὀρχομενίων φυγάδες ξυνέπρασσον τὰ μάλιστα, καὶ ἄνδρας ἐμισθοῦντο ἐκ Πελοποννήσου· ἔστι δὲ ἡ Χαιρώνεια ἔσχατον τῆς Βοιωτίας, πρὸς τῇ Φανότιδι τῆς Φωκίδος, καὶ Φωκίαν μετεῖχον· ταῖς τοὺς δὲ Ἀθηναῖους ἔδει Ἀγγίον καταλαβεῖν, τὸ ἐν τῇ Τυνηκράτῃ πρὸς

74. αὐτῆ ὑπ' ἐλαχίστων γινόμενῃ. Participium non relativo, sed coniunctione concessiva quavis vel licet resolvendum esse, monuit Blume Animadvv. ad Popp. — iudicia aliquot p. 2.

75. ὡς περ διευνοῦντο. Vld. supra c. 52. — De tota hac expeditione cf. Diodor. 12, 72., qui pro Demodoco habet Symmachum, nec praetoribus, sed populo Atheniensium tribuit Antandri recuperandae consi-

Hum. Flumen autem in Heracleotidi Κάχηνα nominat.

καὶ οὐ πολὺ ὕστερον. Post ὕστερον interpungendum est, aut certe haec verba non ad participium ἐπλευσάσας, sed ad ἀπύλλουσι referenda sunt, ne post captam Antandrum videatur in Pontum profectus Lamachus, quem iam antea eo navigasse ex verbis praegrassis: ὃ γὰρ τρίτος — ἐξεπεκλεύκει, manifestum est; quare errat Diodorus, scribens l. l. μετὰ δὲ ταῦτα, i. e. post captam Antandrum.

Εὐβοίαν τετραμμένον Ἀπόλλωνος ἱερὸν, ἅμα δὲ ταῦτα ἐν ἡμέ-
ρα ὀητῇ γίνεσθαι, ὅπως μὴ ξυμβοηθήσωσιν ἐπὶ τὸ Δῆλιον οἱ
Βοιωτοὶ ἄσφοιοι, ἀλλ' ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν ἕκαστοι κινού-
μενα. καὶ εἰ κατορθοῖτο ἡ πείρα, καὶ τὸ Δῆλιον τειχοσείη,
φραδίως ἤλιπον, εἰ καὶ μὴ παραντίκα νεωτερίζοιτο τι τῶν
κατὰ τὰς πολιτείας τοῖς Βοιωτοῖς, ἐχομένων τούτων τῶν χω-
ρίων, καὶ ληστευομένης τῆς γῆς, καὶ οὕσης ἐκάστοις διὰ βρα-
χείος ἀποστροφῆς, οὐ μνεῖν κατὰ χώραν τὰ πρόγραμμα, ἀλλὰ
χρόνον, τῶν Ἀθηναίων μετ' ἐπιβουλήν τοῖς ἀφροσθητοῖς, τοῖς
δὲ οὐκ οὕσης ἀφροσ τῆς δυνάμεως, καταστήσειν αὐτὰ ἐς τὸ
ἐπιτήδειον. ἢ μὲν οὖν ἐπιβουλή τοιαύτη παρεσκευάζετο.

77. Ὁ δὲ Ἰπποκράτης αὐτὸς μὲν ἐν τῆς πόλεως δυνάμει
ἔχων, ὁπότε καιρὸς εἴη, ἔμελλε στρατεύειν ἐς τὴν Βοιωτὴν,
τὸν δὲ Δημοσθένην προαπέστειλε ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἐς
τὴν Ναύπακτον, ὅπως ἐξ ἐκεῖνων τῶν χωρίων στρατὸν ἐσκέ-
ξας Ἀκαρνανῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πλείη ἐπὶ τὰς
Σίφας, ὡς προδοθησομένας. ἡμέρα δ' αὐτοῖς εἴρητο, ἢ εἴη
ἅμα ταῦτα πράσσειν. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἀφικόμενος, Οἰ-
νιάδας δὲ ὑπὸ τῶν Ἀκαρνανῶν πάντων καταναγκασμένους κατα-
λαβὼν ἐς τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν, καὶ αὐτὸς ἀναστήσας τὸ
ξυμμαχικὸν τὸ ἐκεῖνη πᾶν, ἐπὶ Σαλύνθων καὶ Ἀγραίων στρα-
τεύσας πρώτων, καὶ προσκοιησάμενος, τάλλα ἠτοιμάζετο ὡς
ἐπὶ τὰς Σίφας, ὅταν δέη, ἀπαντησόμενος.

78. Βρασιδάς δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους πο-
ρευόμενος ἑπτακοσίους καὶ χίλους ὀπλίτας ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης,
ἐπειδὴ ἐγένετο ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ ἐν Τραχίνῃ, καὶ προπέμφαν-
τος αὐτοῦ ἄγγελον ἐς Φάρσαλον παρὰ τοὺς ἐπιτηδελούς, ἀξι-
ούτους διάγειν ἑαυτὸν καὶ τὴν στρατιάν, ἦλθον ἐς Μελιτίαν
τῆς Ἀχαΐας Πάναιρος τε καὶ Δῶρος καὶ Ἰππολοχίδας καὶ Το-

76. Ἐκαστοὶ κινούμενα. Sic olim e Cass. et Aug. legendum esse docui, quibus nunc accedit It. Vat. — Mox ex Aug. Mosq. νεωτερίζοιτο dedi pro vulgato νεωτερίζοι cum Poppone, quod nulla huius verbi exempla afferuntur, in quibus acti-
vum neutrius loco sit, Supra c. 42. in eadem sententia legitur: φοβούμενοι μὴ σφίσι τι νεωτερισθῇ τῶν κατὰ τὴν χώραν. — Mox κατὰ χώραν est suo loco.

δικ. βραχίως ἀποστροφῆς, cum a sua cuique civitate procul abire non necesse esset.

77. Οἰνιάδας δὲ ἐπὶ τῶν Ἀκαρ. Ne offendat τί, considerandum est, distingui Ἀκαρνανες et αὐτὸς, Οἰνιάδας et τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκ πᾶν, mutata tamen structura et traiectione. admissa pro: καταλαβὼν δὲ ὑπὸ τῶν Ἀκαρνανῶν π. Οἰνιάδας καταναγκα-

σμένους ἐς τὴν Ἀθ. ξυμμαχίαν, καὶ αὐτὸς τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκ πᾶν ἀναστήσας. — Salynthius erat rex Agraerum, qui Acarnanum vicini erant. Cf. 3, 111. extr. De Oeniadarum situ vid. 2, 102.

καὶ προσκοιησάμενος. Post haec verba virgula distinguendum est, quia praeter Oeniadas et Agraeos in his regionibus nemo supererat, qui Atheniensibus esset infestus, nisi Aetoli, qui non poterant tam obiter significari, et Leucadii, quos postea quoque Atheniensium hostes videmus. Post Heilmannum docuit Poppe ad h. l.

78. ἐς Μελιτίαν τῆς Ἀχαΐας. Etiam in Thessalia Achaei habitabant. Cf. Herodot. 7, 132. — Mox καὶ τοῖς πᾶσι γὰρ ἐμοῖσις Ἑλλησι, nam etiam ipsi Thessali inter Hellenses censebantur.

ρύλαος καὶ Στροφακος, πρόξενος ὦν Χαλκιδικῶν, τότε δὴ ἐπορεύετο. ἦγον δὲ καὶ ἄλλοι Θεσσαλῶν αὐτὸν καὶ ἐκ Λαρίσσης Νικουίδας, Περδικκᾶ ἐπιτήδειος ὦν. τὴν γὰρ Θεσσαλίαν ἄλλως τε οὐκ εὐπορον ἦν διέναι ἀνευ ἀγωγῶν, καὶ μετὰ ὄπλων γὰρ δὴ· καὶ τοῖς πᾶσι γὰρ ὁμοίως Ἑλλήσιν ὑποκτον καθεστήκει τὴν τῶν πέλας μὴ κείσασθαι διέναι· τοῖς τε Ἀθηναίοις αἰεὶ ποτε τὸ πλήθος τῶν Θεσσαλῶν εὖνον ὑπῆρχεν· ὥστε, εἰ μὴ δυναστεία μᾶλλον ἢ ἰσονομία ἐχρῶντο τὸ ἐγγώριον οἱ Θεσσαλοὶ, οὐκ ἂν ποτε προῆλθεν. ἐπεὶ καὶ τότε πορευομένῳ αὐτῷ ἀπαντήσαντες ἄλλοι τῶν τάναντία τούτοις βουλομένων ἐπὶ τῷ Ἐνπεὶ ποταμῷ ἐκώλυον, καὶ ἀδικεῖν ἔφασαν ἀνευ τοῦ πάντων κοινῷ πορευόμενον. οἱ δὲ ἄγοντες οὔτε ἀκόντων ἔφασαν διαίξιν, αἰφνιδίου τε παραγεγόμενον ξένοι ὄντες κομίζειν. ἔλεγε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Βρασίδης τῇ Θεσσαλῶν γῆ καὶ αὐτοῖς φίλος ὦν ἵεναι, καὶ Ἀθηναίοις, πολεμίοις οὐσί, καὶ οὐκ ἐκείνοις, ὅπλα ἐπιφέρειν· Θεσσαλοὶς τε οὐκ εἰδέναι καὶ Λακεδαιμονίοις ἔχθραν οὐσαν, ὥστε τῇ ἀλλήλων γῆ μὴ χρῆσθαι· νῦν τε ἀκόντων ἐκείνων οὐκ ἂν προελθεῖν· οὐδὲ γὰρ ἂν δύνασθαι· οὐ μῆντοι ἀξιοῦν γὰρ εἶργεσθαι. καὶ οἱ μὲν ἀκούσαντες ταῦτα ἀπήλθον· ὁ δὲ, καλευόντων τῶν ἀγωγῶν, πρὶν τι πλέον ξυστιῆναι τὸ κωλύσον, ἐχώρει οὐδὲν ἐπισχῶν δρόμῳ. καὶ ταύτη μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ἣ ἐκ τῆς Μελιτίας ἀφώρμησεν, ἐς Φάρσαλόν τε ἐτέλεσε, καὶ ἑστρατοπεδεύσατο ἐπὶ τῷ Ἀκιδανῷ ποταμῷ· ἐκείθεν δὲ ἐς Φάκιον, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐς Περαιβίαν. ἀπὸ δὲ τούτου ἦδη οἱ μὲν τῶν Θεσσαλῶν ἀγωγοὶ πάλιν ἀπήλθον· οἱ δὲ Περαιβοὶ αὐτὸν, ὑπήκοοι ὄντες Θεσσαλῶν, κατέστησαν ἐς Δίον τῆς Περδικκῆ ἀρχῆς, ὃ ὑπὸ τῷ Ὀλύμπῳ Μακεδονίας πρὸς Θεσσαλοῦς πόλισμα κεῖται.

79. Τούτῳ τῷ τρόπῳ Βρασίδης Θεσσαλίαν φθάσας διέδραμε, πρὶν τινα κωλύειν παρασκευάσασθαι, καὶ ἀφίκετο ὡς Περδικκῆν καὶ ἐς τὴν Χαλκιδικήν. ἐκ γὰρ τῆς Πελοποννήσου, ὡς τὰ τῶν Ἀθηναίων εὐτύχει, δεισαντες οἱ τε ἐπὶ Θράκης ἀφειστώτες Ἀθηναίων καὶ Περδικκᾶς ἐξήγαγον τὸν στρατὸν, οἱ μὲν Χαλκιδεῖς νομίζοντες ἐπὶ σφᾶς πρῶτον ὁρμήσειν τοὺς Ἀθηναίους, (καὶ ἅμα αἱ πλησιόχωροι πόλεις αὐτῶν, αἱ οὐκ ἀφεισθηκυῖαι, ξυνεπήγον κρύφα,) Περδικκᾶς δὲ πολέμιος μὲν οὐκ ὦν ἐκ τοῦ φανεροῦ, φοβούμενος δὲ καὶ αὐτὸς τὰ παλαιὰ διάφορα τῶν Ἀθηναίων, καὶ μάλιστα βουλόμενος Ἀρῆριβαῖον τὸν Λυγκηστῶν βασιλεῖα παρᾶσθῆσασθαι. ξυνέβη δὲ αὐτοῖς, ὥστε ῥᾶν ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἔξαγαγεῖν, ἣ τῶν Λακεδαιμονίων ἐν τῷ παρόντι κακοπραγία.

80. Τῶν γὰρ Ἀθηναίων ἐγκειμένων τῇ Πελοποννήσῳ καὶ

δυναστεία μᾶλλον. Erat Larissae, erat Pheris, erat Pharsali gens δυναστεύουσα. Vid. Breviar. historiae a nobis editae I. p. 76. Sed omnes Thessaliae urbes inter se communi quodam vinculo continebantur,

quod mox vocatur τὸ πάχτων κοινόν.

ἐς Φάρσαλόν τε ἐτέλεσε. Sic 2, 97. ἐξ Ἀβδήρων ἐς Ἴστρον ἀνὴρ εὐζανος ἑνδεκακαταῖος τελεῖ. Photius: ἐτέλεσε, κατήνυσε, adscripto nostro loco.

οὐχ ἥμισυ τῆ ἐκείνων γῆ, ἤλιπον ἀποστρέφαι αὐτοὺς μάλιστα, εἰ ἀντικαταλυκοῖεν κέμπαντες ἐπὶ τοὺς ζυμμάχους αὐτῶν στρατιῶν, ἄλλως τε καὶ ἐτοίμων ὄντων τρέφειν τε, καὶ ἐκ ἀποστάσει σφᾶς ἐπικαλουμένων. καὶ ἅμα τῶν Εἰλωτῶν βουλευμένοις ἦν ἐπὶ προφάσει ἐκπέμψαι, μὴ τι πρὸς τὰ παρόντα τῆς Πύλου ἐχομένης, νεωτερίωσιν. ἐπεὶ καὶ τόδε ἔπραξαν, φοβούμενοι αὐτῶν τὴν νεότητα καὶ τὸ πλῆθος, (ἀεὶ γὰρ τὰ πολλὰ Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Εἰλωτας τῆς φυλακῆς περὶ μάλιστα καθεστήκει,) προεῖπον, αὐτῶν ὅσοι ἀξιούσιν ἐν τοῖς πολεμίοις γεννηθῆσαι σφίσιν ἀριστοὶ, κρῖνεσθαι, ὡς ἐλευθεροσόντες, πείραν ποιούμενοι, καὶ ἠγνούμενοι τούτους σφίσιν ὑπερφρονήματος, οἴκῳ καὶ ἡξίωσαν πρῶτος ἕκαστος ἀλευθεροῦσθαι, μάλιστα ἂν καὶ ἐπιδέσθαι. καὶ προκρίναντες ἐς διςχιλίους, οἱ μὲν ἔστεφανώσαντό τε καὶ τὰ ἱερὰ περιήλθον ἠλευθερωμένοι, οἱ δὲ οὐ πολλῶ ὕστερον ἠφάνισάν τε αὐτοὺς καὶ οὐδεις ἤσθετο, ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστος διεφθάρη. καὶ τότε προθύμως τῷ Βρασίδῳ αὐτῶν ξυνέπεμψαν ἑπτακοσίους ὀπίστας, τοὺς δ' ἄλλους ἐκ τῆς Πελοποννήσου μισθῶ πείσας ἐξήγαγεν.

81. Αὐτόν τε Βρασίδαν βουλόμενον μάλιστα Λακεδαιμόνιοι ἀπέστειλαν, προθύμῳ ἦσαν δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς ἄνδρες ἐν τε τῇ Σκάρτῃ δοκούντα δραστήριον εἶναι ἐς τὰ πάντα, καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθε, κλειστόν ἄξιον Λακεδαιμονίοις γενόμενον. αὐτὸς γὰρ παραντίκα ἑαυτὸν παρασχὼν δίκαιον καὶ μέτριον ἐπὶ τὰς πόλεις ἀπέστειλε τὰ πολλὰ, τὰ δὲ προδοσίᾳ εἶλε τῶν χωρίων, ὥστε τοῖς Λακεδαιμονίοις γλυπεσθαι ξυμβαίνειν τε βουλομένοις, ὅπερ ἐποίησαν, ἀνταπόδοσιν καὶ ἀποδοχὴν χωρίων καὶ τοῦ πολέμου ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου λάφῃσιν. ἔς τε τὸν χρόνον ὕστερον μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας πόλεμον ἢ τότε Βρασίδου

80. τῶν Εἰλωτῶν βουλομένοις ἦν. Ad βουλομένοις ἦν subaudi αὐτοῖς, i. e. ἐβούλοντο. Sic 2, 3. τῷ κληθεὶ τῶν Πλαταιῶν οὐ βουλομένῳ ἦν τῶν Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. 3, 92. ὅσοις μὴ βουλομένοις ἦν. — Genitivus τῶν Εἰλωτῶν referendus est ad infinitivum ἐκπέμψαι. Est enim partitivus, et subaudiendum τινάς vel μέρος τι.

τῆν νεότητα. In Vat. et Par. H. legitur σκαιότητα, in hoc tamen νεότητα s. v. In It. contra superscriptum σκαιο. Ceterum προεῖπον continuatur orationem sic, ut explicet praegressum τόδε ἔπραξαν.

καὶ προκρίναντες — A nominativo incipiens postea scribere debebat στεφανώσοντας καὶ τὰ ἱερὰ περιελθόντας αὐτοὺς ἠφάνισαν. Cf. ad 3, 34. Poppo I. 1. p. 108. Est anacoluthae genus, cum, structura mu-

tata, aliud dictionis genus inferatur atque ab initio scriptor in mente habebat. De re comparandus Diodorus 12, 67. Mox αὐτῶν spectat ad Helotes.

81. ἀνταπόδοσιν καὶ ἀποδοχὴν χωρίων. Nam recepta Amphipol per inducias in quinquaginta annos factas 422 a. Chr. Athenienses Lacadaemoniis Pylum et Cythera et alia oppida insulasque reddiderunt. — ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου λάφῃσιν, int. belli a Peloponneso amissionem. Et cohaeret hoc membrum ita cum praegresso, ut et pacis et belli commoda explicentur a Brasidae parata, quam partitionem significat particulae τε — καὶ. — Mox μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας per attractionem dictum pro μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας γένεσθαι καὶ τὴν ἐκείθεν ἀναχώρησιν τῶν Πελοποννησίων.

ἀρετῇ καὶ ξήναισι, τῶν μὲν κείρα αἰσθημένων, τῶν δὲ ἀκοῇ νομισάντων, μάλιστα ἐπιθυμίαν ἐνεποιεῖ τοῖς Ἀθηναίων ξυμμαχοῖς ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους. πρῶτος γὰρ ἐξελεῖν καὶ δοῦξαι εἶναι κατὰ πάντα ἀγαθὸς ἐλαίδα ἔγκρατέλις βέβαιον ὡς καὶ οἱ ἄλλοι τοιοῦτοί εἰσι.

82. Τότε δ' οὖν ἀφικομένου αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης, οἱ Ἀθηναῖοι κυθόμενοι τὸν τε Περδίκκην πολέμιον ποιοῦνται, νομισαντες αἴτιον εἶναι τῆς παρόδου, καὶ τῶν ταύτῃ ξυμμάχων φυλακὴν πλέονα κατεστήσαντο.

83. Περδίκκας δὲ Βρασίδαν καὶ τὴν στρατιὰν εὐθὺς λαβὼν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως, στρατεύει ἐπὶ Ἀρδίβαιον τὸν Βρομεροῦ, Ἀνγησιτῶν Μακεδόνων βασιλεῖα, ὁμορον ὄντα, διαφορᾶς τε αὐτῷ οὐσης, καὶ βουλόμενος καταστρέφασθαι. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο τῷ στρατῷ μετὰ τοῦ Βρασίδου ἐπὶ τῇ ἐσβολῇ τῆς Ἀνγκου, Βρασίδης λόγοις ἔφη βούλεσθαι πρῶτον ἐλθῶν πρὸς πολέμου Ἀρδίβαιον ξυμμαχον Λακεδαιμονίαν, ἣν δύνηται, ποιῆσαι. καὶ γὰρ τι καὶ Ἀρδίβαιος ἐπεκηρυκνέτο, ἔτοιμος ὢν Βρασίδα μέσῳ δικαστῇ ἐπιτρέπειν· καὶ οἱ Χαλκιδεῶν πρόξενους ξυμπαρόντες ἐδίδασκον αὐτὸν μὴ ὑπεξελεῖν τῷ Περδίκκῃ τὰ δευτέρω, ἵνα προθυμοτέρω ἔχοιεν καὶ ἐς τὰ ἑαυτῶν χρῆσθαι· ἅμα δὲ τι καὶ εἰρήκισαν τοιοῦτον οἱ παρὰ τοῦ Περδίκκου ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ὡς πολλὰ αὐτοῖς τῶν περὶ αὐτὸν χωρίων ξυμμαχα ποιῆσαι· ὥστε ἐκ τοῦ τοιούτου κοινῇ μᾶλλον ὁ Βρασίδης τὰ τοῦ Ἀρδίβαίου ἤξειον πράσσειν. Περδίκκας δὲ οὔτε δικαστὴν ἔφη Βρασίδαν τῶν σφετέρων διαφορῶν ἀγαγεῖν, μᾶλλον δὲ καθαιρέτην ὣν ἂν αὐτὸς ἀποφαίνη πολεμίων, ἀδικήσειεν τε, εἰ, αὐτοῦ τρέφοντος τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ, ξυνέσται Ἀρδίβαίῳ. ὁ δὲ ἀκόντος καὶ ἐκ διαφορᾶς ξυγγίγνεται, καὶ πεισθεὶς τοῖς λόγοις ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώραν. Περδίκκας δὲ μετὰ τοῦτο τρίτον μέρος ἀνθ' ἡμίσεος τῆς τροφῆς ἐδίδου, νομίζων ἀδικεῖσθαι.

84. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει εὐθὺς ὁ Βρασίδης, ἔχων καὶ Χαλκιδέας, ἐπὶ Ἀκανθοῦ τὴν Ἀνδρίων ἀποικίαν ὀλίγον πρὸ τρυγῆτου ἐστράτευσεν. οἱ δὲ περὶ τοῦ δέχεσθαι αὐτὸν κατ' ἀλλήλους ἐστασίαζον, οἳ τε μετὰ τῶν Χαλκιδέων ξυνεπάγοντες καὶ ὁ δῆμος· ὅμως δὲ, διὰ τοῦ καρποῦ τὸ θέος ἔτι ἔξω ὄντος, πεισθὲν τὸ πλῆθος ὑπὸ τοῦ Βρασίδου δέχεσθαι τε αὐτὸν μόνον, καὶ ἀκούσαντας βουλευσασθαι, δέχεται. καὶ καταστάς

83. τῆς Ἀνγκου, utrum sit regionis, an montis nomen dubium est; urbis esse non crediderim. Vid. c. 124. 129. 132.

μέσῳ δικαστῇ, i. e. διαίτη τῇ simpliciter. Sic medius apud Latinos quoque pro arbitro, μεσίτη, dicitur. Vid. Horat. Od. II, 19, 28. — Facis eras mediusque belli. Cf. 8, 75. κοινῇ, ex communi sociorum utilitate.

ἄκοντος, int. τοῦ Περδίκκου.

ξυγγίγνεται, τῷ Ἀρδίβαίῳ, ad colloquium. — ἡμίσεος. Vulgo mendose ἡμίσεως. Vid. 2, 78. 4, 104. cf. Buttman. Gr. max. II. p. 409.

84. ἀκούσαντας. Quia τὸ πλῆθος nominativus est, expectes ἀκούσαντες, quod est in E. Sed cum ceteri libri vulgatum teneantur, accusativus cum infinitivo arctius iungendus et pro substantivo accipiendus est: τὸ πλῆθος πεισθὲν τὸ βουλευσασθαι ἀκούσαντας. Ut si dicas ἐδοκεν αὐτῷ

ἐπὶ τὸ πλῆθος, (ἦν δὲ οὐδὲ ἀδύνατος, εἰς Λακεδαιμόνιος, εἰπεῖν,) ἔλεγε τοιαῦτα.

85. „*H MEN* ἔκπεμφίς μου καὶ τῆς στρατιᾶς ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ᾧ Ἀκάνθιοι, γεγένηται τὴν αἰτίαν ἐπαληθεύουσα, ἣν ἀρχόμενοι τοῦ πολέμου προείπομεν, Ἀθηναίους ἐλευθεροῦντες τὴν Ἑλλάδα πολεμήσει· εἰ δὲ χρόνῳ ἐπήλθομεν, σφαλέντες τῆς ἀπὸ τοῦ ἐκεί πολέμου δόξης, ἢ διὰ τάχους αὐτοὶ ἄνευ τοῦ ὑμετέρου κινδύνου ἠλπίσαμεν Ἀθηναίους καθαιροῦσιν, μηδεὶς μεμφοθῆ. νῦν γὰρ, ὅτε παρέσχην, ἀφικμένοι καὶ μετὰ ὑμῶν περασόμεθα κατεργάζεσθαι αὐτούς. θαυμάζω δὲ τῇ τε ἀποκλήσει μου τῶν πυλῶν, καὶ εἰ μὴ ἀσμένους ὑμῶν ἀφῆμαι. ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι οἰόμενοι τε παρὰ ξυμμάχους, καὶ πρὶν ἔργῳ ἀφικέσθαι, τῇ γούν γνώμῃ ἤξειν καὶ βουλομένοις ἔσεσθαι, κινδυνόν τε τοσόνδε ἀνεφρόψαμεν, διὰ τῆς ἀλλοτριᾶς πολλῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἰόντες, καὶ πᾶν τὸ πρόθυμον παρεχόμενοι· ὑμεῖς δὲ εἴ τι ἄλλο ἐν νῶ ἔχετε, ἢ εἰ ἐναντιώσεσθε τῇ τε ὑμετέρῳ αὐτῶν ἐλευθερίῳ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, δεῖνόν ἂν εἴη. καὶ γὰρ οὐ μόνον ὅτι αὐτοὶ ἀντίστασθε, ἀλλὰ καὶ οἷς ἂν ἐπίω, ἡσόν τις ἐμοὶ πρόσεισι, δυσχερὲς ποιούμενοι, εἰ ἐπὶ οὖς πρῶτον ἦλθον ὑμᾶς, καὶ πόλιν ἀξιόχρεον παρεχομένους καὶ ξύνεσιν δοκοῦντας ἔχειν, μὴ ἐδέξασθε· καὶ τὴν αἰτίαν οὐχ ἔξω πιστὴν ἀποδεικνύναι, ἀλλ' ἢ ἄδικον τὴν ἐλευθερίαν ἐπιφέρειν, ἢ ἀσθενῆς καὶ ἀδύνατος τιμωρῆσαι τὰ πρὸς Ἀθηναίους, ἣν ἐπίωσιν, ἀφίχθαι. καίτοι

πέμπειν γράψαντα. Cf. infra cap. 97. πᾶσι γὰρ εἶναι καθεστῆκός ἰδίας ἐπὶ τὴν ἀλλήλων ἰερῶν τῶν ἐνότων ἀπέχεσθαι.

ὡς Λακεδαιμόνιος. Schol. οἱ γὰρ Λάκωνες βραχυλόγοι. Restrīgit igitur et minuit particula ὡς h. l., sicut latinum ut. Nep. Epam. c. 5. „Satis exercitatum in dicendo, ut Thebanum scilicet.“ Cf. Thucyd. 1, 10 extr. Liv. 32, 33. ibique Gronov. — οὐ δὲ ἀδύνατος — εἰπεῖν, ne dicendi quidem facultate exers, prae-ter alias virtutes iam memoratas.

85. μεμφοθῆ, pro μέμφηται, ut monuit Grammaticus in Bekk. Anecd. p. 109. — Mox in καὶ μετὰ ὑμῶν, καὶ non est et, sed etiam. Antea enim sine Acanthiorum et ceterorum eius tractus Graecorum opera Athenienses a se victum iri speraverant.

τῇ τε ἀποκλήσει μου τῶν πυλῶν. Dativus causam h. l. indicat. Duplex autem genitivus pendet ex ἀποκλήσει, de qua structura vid. Matth. Gr. Gr. §. 314, (380). Thuc. 3, 12. διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν τῶν ἐς ἡμᾶς δεῖνόν.

οἰόμενοι τε. Transpositum pta τε, quod proprie post ξυμμάχους demum poni debebat, quia respondet sequenti καὶ βουλομένοις ἔσεσθαι. Item per transpositionem accipio proximum τε post κινδυνόν, quod Poppe uncis inclusit. Egi de hoc loco supra ad c. 40. Accuratius illud τε post διὰ inseratur. Ad verba τῇ γούν γνώμῃ Goell. recte subaudit ὄντας, ut 3, 70. οἱ δὲ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίῳ, et 1, 122. μὲν γνώμῃ ἀμνησόμεθα αὐτούς. Sententia est: Arbitrabamur ad eos nos esse venturos, qui priusquam revera veniremus, voluntate certe socii essent.

οὐ μόνον ὅτι. — Vid. ad c. 63. extr.

καὶ τὴν αἰτίαν — ἀφίχθαι. Schol. καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἐμῆς ἐξ ὁδοῦ λέγων οὐ πιστευθήσομαι, ἀλλὰ προφασίζεσθαι δόξω, ἐλευθερόν ἐπαγγελλόμενος τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ τῷ ἀδικεῖν τι αὐτούς, ἢ ἀδύνατος εἶναι βοηθεῖν πρὸς Ἀθηναίους, ἂν ἐπίω τοῖς συμμαχοῖς. Infinitivus ἐπιφέρειν pendet ex ἀφίχθαι et hic est ordo verborum: ἀλλὰ (ἔξω ἀποδεικνύναι, i. e. δόξω) ἀφίχθαι ἢ ἐπιφέρειν τῇ

στρατιῶ γε τῆδ', ἦν νῦν ἐγὼ ἔχω, ἐπὶ Νισαίαν ἐμοῦ βοηθήσαντος, οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι πλείονες ὄντες προσμῆλαι, ὥστε οὐκ εὐκός νηίτη γε αὐτοὺς τῶ ἐν Νισαίᾳ στρατῶ ἴσον κλήθος ἐφ' ὑμᾶς ἀποστεῖλαι.

86. „Αὐτός τε οὐκ ἐπὶ κακῶ, ἐκ' ἐλευθερώσει δὲ τῶν Ἑλλήνων παρελήλυθα, ὄρκους τε Λακεδαιμονίαν καταλαβὼν τὰ τέλη τοῖς μάλιστα, ἢ μὴν, οὐς ἂν ἔγωγε προσαρπάξωμαι ξυμμαχους, ἔσεσθαι αὐτονόμους, καὶ ἅμα οὐχ ἵνα ξυμμαχους ὑμᾶς ἔχωμεν ἢ βία ἢ ἀπάτη προσλαβόντες, ἀλλὰ τοῦναντίον ὑμῖν δεδουλωμένοις ὑπὸ Ἀθηναίων ξυμμαχήσοντες. σὺκοῦν ἀξίω οὐτ' αὐτὸς ὑποκτενεσθαι, πίστεις γε διδοὺς τὰς μάλιστα, οὔτε τιμωρὸς ἀδύνατος νομισθῆναι, προσχωρεῖν τε ὑμᾶς θαρσύνοντας. καὶ εἴ τις ἰδία τινα δεδιῶς ἄρα, μὴ ἐγὼ τισὶ προσθῶ τὴν πόλιν, ἀπρόθυμός ἐστι, πάντων μάλιστα πιστευσάτω. οὐ γὰρ ξυσταθείσων ἦκω, οὐδὲ ἀσαφῆ τὴν ἐλευθερίαν νομίζω ἐπιφέρειν, εἰ, τὸ κείριον παρῆς, τὸ πλεον τοῖς ὀλίγοις, ἢ τὸ ἔλασσον τοῖς πᾶσι, δουλώσασιν. χαλεπωτέρα γὰρ ἂν τῆς ἄλλοφύλου ἀρχῆς εἴη· καὶ ἡμῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις οὐκ ἂν ἀντι πόνων πρὸς καθίστατο, ἀντι δὲ τιμῆς καὶ δόξης αἰτία μᾶλλον·

ἐλευθερίαν (eam quam promissem, ut paullo ante τὴν αἰτίαν, quam ostendí) ἀδικον (i. e. ἐκ' ἀδικίᾳ), ἢ ἀσθενῆς καὶ ἀδύνατος (ἂν) τιμωρῆται τὰ πρὸς Ἀθηναίους, ἦν ἐπίωαιν. Alteram huius sententiae partem statim explicat hoc ipso capite, alteram capite sequenti; quare recte Poppo iudicat, non bene a verbis αὐτός τε οὐκ ἐπὶ κακῶ κ. τ. λ. novum caput incipere.

ὥστε οὐκ εὐκός νηίτη γε. Cum apud Nisaeam non ausi sint signa conferre cum Brasida, non verisimile est, eos aequalem illi apparatus, sed maiorem mittendum esse arbitratos; quod ipsum navali quidem expeditione (νηίτη γε int. στόλῳ) effici posse cum non sit probabile, nihil nobis timendum est. Latius dixisset: ὥστε οὐκ εὐκός αὐτοὺς φοβεῖσθαι, οὐ δυναμένους νηίτη γε (στόλῳ) ἴσον τῶ ἐν Νισαίᾳ στρατῶ κλήθος, μήτοι γε μείζον, ἐφ' ὑμᾶς ἀποστεῖλαι.

86. οὐτ' αὐτός. Immerito offendit Poppo in vocabulo αὐτός, quod a nullo interprete translatum sit, conuiciens aut ἄλλος aut ἀδικός. Sed αὐτός et τιμωρός apte opponuntur, quamquam in eadem persona. Illud enim ad fidem et ingenium hominis, hoc ad vires, copias et auxiliandi facultatem spectat. „Neque fideiussor

vanus existimandus sum, neque tutor invalidus putandus.“

οὐδὲ ἀσαφῆ τὴν ἐλευθερίαν. In margine codd. Cass. Cl. et fortasse Aug. legitur οὐδὲ ἀσαφῆ, quod Baue- rus praeferebat. Vulgata non videtur sollicitanda. Sententia est: Neque ego incertam vel ambiguum libertatem a me afferri arbitror, quod fieret, si, patrio more relicto, populum principibus, aut principes plebi subicerem.“ Contulit Poppo I. i. p. 152. Plat. Apol. Socr. 5. πόθεν αἱ διαβολαὶ σοὶ αὐταὶ γέγονασιν; οὐ γὰρ δήπου σοῦ γε οὐδὲν τῶν ἄλλων περιττότερον πραγματευόμενον, ἔπειτα τοσαύτη φήμη τε καὶ λόγος γέγονεν, εἰ μὴ τα ἔφαρτες ἄλλοιον ἢ οἱ πολλοί, quae breviter dicta dicit pro λόγος γέγονεν, ὅς οὐκ ἂν ἐγένετο, εἰ μὴ κ. τ. λ. Adiectivum ἀσαφῆ h. l. vice fungitur iustae sententiae, quasi scripsisset: οὐδὲ ἀσαφῆ τὴν ἐλευθερίαν νομίζω ἐπιφέρειν, ἦν ἐπιφέρωμι ἂν, vel ἀσαφῆς δ' ἂν εἴη. Etiam adverbium sic usurpari docet Goeller. ad h. l. his exemplis: Soph. Antig. 70. οὐτ' ἂν, εἰ θέλοις ἐτι Πρασοῖν, ἐμοῦ γ' ἂν ἠδέως δρώης μέγα, i. e. οὐδ' ἠδὲ ἂν μοι εἴη, εἰ δρώης. Horat. Serm. II, 2, 90. quod hospes Tardius adveniens vitiatum commodius, quam Integrum edax dominus consu-

οἷς τε τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλημάσι καταπολεμοῦμεν, αὐτοὶ ἂν φαίνομεθα ἐχθροὶ ἢ ὁ μὴ ὑποδείξας ἀρετὴν κατακτώμενοι. ἀπ' αὐτῆς γὰρ εὐπρεπεῖ αἰσχίον τοῖς γε ἐν ἀξιώματι πλεονεκτῆσαι βία ἐμφανεῖ· τὸ μὲν γὰρ ἰσχύος δικαίωσι, ἣν ἡ τύχη ἔδωκεν ἐπέχεται, τὸ δὲ γνάμης ἀδίκου ἐπιβουλῆ. οὕτω πολλὴν περιωπὴν τῶν ἡμῶν ἐς τὰ μέγιστα διαφόρων ποιούμεθα.

87. „Καὶ οὐκ ἂν μελῶ πρὸς τοῖς ὄρκοις βεβαίωσιν λάβοιτε, ἢ οἷς τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων ἀναδρούμενα δόκησιν ἀναγκαίαν παρέχεται ὡς καὶ ξυμφέροι ὁμοίως ὡς εἶπον. εἰ δ' ἐμοῦ ταῦτα προἰσχομένου, ἀδύνατοι μὲν φήσετε εἶναι, εὖνο δ' ὄντες ἀξιώσετε μὴ κακούμενοι διωθεῖσθαι, καὶ τὴν ἔλευθερίαν μὴ ἀκίνδυνον ὑμῖν φαίνεσθαι, δίκαιόν τε εἶναι, οἷς κατὰ δύνατον δέχεσθαι αὐτήν, ταῦτοις καὶ ἐπιφέροι, ἄκοντα δὲ μηδὲνα προσαναγκάζειν, μάρτυρας μὲν θεοὺς καὶ ἥρωας τοὺς ἐγγωρίους ποιήσομαι ὡς ἐπ' ἀγαθῶ ἡκίων οὐ κείθω, γῆν δὲ τὴν ὑμετέραν ὄρων πειράσομαι βιάζεσθαι. καὶ οὐκ ἀδικεῖν ἐνομιῶ, προεῖναι δὲ τί μοι καὶ κατὰ δύο ἀνάγκας τὸ εὖλογον, τῶν μὲν Λακεδαιμονίων, ὅπως μὴ τῷ ὑμετέρῳ εὖνῳ, εἰ μὴ προσαχθῆσεσθε, τοῖς ἀπὸ ὑμῶν χρήμασι φερομένοις παρ' Ἀθηναίους βλάπτωνται, οἱ δὲ Ἕλληνας ἵνα μὴ καλύωνται ὑφ' ὑμῶν δουλείας ἀπαλλαγῆναι. οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν τὰδε πρῶτον σοιμεν, οὐδὲ ὀφειλομεν οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ κοινού τινος ἀγαθοῦ αἰτία τοὺς μὴ βουλομένους ἔλευθεροῦν. οὐδ' αὖ ἀρχῆς ἐφιέμε

peret, i. e. quod commodius esset, si hospes cet.

οἷς τε — αὐτοὶ ἂν φαίνομεθα ἐχθροὶ, — κατακτώμενοι, pro ei τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλημάσι τισι καταπολεμοῦμεν, αὐτοὶ ἂν φαίνομεθα ἐχθροὶ κατακτώμενοι ἢ ὁ μὴ ὑποδείξας ἀρετὴν (i. e. ὁ μὴ προεπαγγειλάμενος, ut Schol. explicat, addito: τὸν Ἀθηναῖον αἰνίττεται). ἀρετὴν intellige liberalitatem animi ad alios a servitute liberandos prompti. περιωπὴν. Suidas cum Phot. et Phav. Καλεῖ δὲ (Θουκ.) περιωπὴν τὴν φροντίδα καὶ τὴν περισκεψίν, οὐ τὸν τόπον, ὡς Ὀμηρος (Il. ε. 205.). Schol. ad h. l. περισκεψίν, ἢ περιώρησιν (quemadmodum Pollux explicat II, 54. quem laudat Duk.), ἢ πρόνοιαν. — Ceterum Poppe cum Heilmanno et Kistemakero novum caput ordiendum putavit a verbis οὕτω πολλὴν, quibuscum sequentia arcte cohaerent. — τὰ διάφορα, i. e. τὰ διαφέροντα.

87. ἀναδρούμενα. „Suidas ἀναδρούμενα, ἀνασκοπούμενα.“ Duk. τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων ἀναδρούμενα, facta ex verbis spectata, i. e. cum verbis comparata.

διωθεῖσθαι, ἡμᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους. Sed sequentes infinitivum pendent ex simplici φήσετε, non ex ἀξιώσετε, in quo illud continetur.

τῶν μὲν Λακεδαιμονίων. Hic genitivus pendet ex verbis κατὰ δύο ἀνάγκας. In sequentibus variatur structura οἱ δὲ Ἕλληνας, pro τῶν δὲ Ἑλλήνων. — τῷ ὑμετέρῳ εὖνῳ int. τῇ εὖνοια τῇ πρὸς ὑμᾶς.

οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν τὰδε πρῶτον σοιμεν. Cum ostenderit paullo ante, vi se coacturum esse Acanthios, eius rei nunc aequitatem demonstrat. Verbis enim οὐ γὰρ δὴ — ἔλευθεροῦν argumentum continetur ad comprobanda ea, quae proxime praegressa sunt: οἱ Ἕλληνας ἵνα μὴ καλύωνται ὑφ' ὑμῶν δουλείας ἀπαλλαγῆναι. Sententia est: „Dudus de causis recte vos vi adigemus ad societatem nostram, primum propter Lacedaemonios, deinde propter ceteros Graecos. Nam recte quidem illud non faciamus, neque debemus facere, ut vos invitos in libertatem asseramus, nisi alicuius boni publici causa.“ De particula μὴ, quae h. l. est nisi, vid. Hermann. ad Vig. p. 802.

θα, καῦσαι δὲ μᾶλλον ἑτέρους σπεύδοντες τοὺς πλείους ἂν ἀδικούμεν, εἰ ξυμπασιν αὐτονομίαν ἐπιφέροντες ὑμᾶς τοὺς ἐναντιούμενους περιίδομεν. πρὸς ταῦτα βουλευέσθε εὖ, καὶ ἐγνώσασθε τοῖς τε Ἑλλήσιν ἄρξαι πρῶτοι ἐλευθερίας, καὶ αἰδίων δόξαν καταδέσθαι, καὶ αὐτοὶ τὰ τε ἴδια μὴ βλαφθῆναι καὶ ξυμπᾶσιν τῇ πόλει τὸ κάλλιστον ὄνομα περιθεῖναι.“

88. Ὁ μὲν Βρασίδης τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Ἀκάνθιοι, κολλῶν λεχθέντων πρότερον ἐπ' ἀμφοτέρα, κρύφα διαψηφισάμενοι, διὰ τε τὸ ἐπαγωγὰ εἰπεῖν τὸν Βρασίδαν, καὶ περὶ τοῦ καρποῦ φόβῳ, ἐγνώσαν οἱ πλείους ἀφίστασθαι Ἀθηναίων· καὶ πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὄρκοις, οὓς τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ὁμόσαντα αὐτὸν ἐξέπεμψαν, ἢ μὴν ἔσεσθαι ξυμμάχους αὐτονόμους οὓς ἂν προσαγάγηται, οὕτω δέχονται τὸν στρατὸν. καὶ οὐ πολλῶ ὕστερον καὶ Στάγειρος, Ἀνδρίαν ἀποιμία, ξυναπέστη. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἐγένετο.

89. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθύς ἀρχομένου, ὡς τῷ Ἰπποκράτει καὶ Δημοσθένει, στρατηγοῖς οὓσιν Ἀθηναίων, τὰ ἐν τοῖς Βοιωτοῖς ἐνεδίδοτο, καὶ ἐκεῖν τὸν μὲν Δημοσθένην ταῖς ναυσὶν ἐς τὰς Σίφας ἀπαρτῆσαι, τὸν δ' ἐπὶ τὸ Ἀήλιον, γενομένης διαμαρτίας τῶν ἡμερῶν, ἐς ἃς ἔδει ἀμφοτέρους στρατεύειν, ὁ μὲν Δημοσθένης πρότερον πλεύσας πρὸς τὰς Σίφας, καὶ ἔχων ἐν ταῖς ναυσὶν Ἀκαρῶνας καὶ τῶν ἐκεῖ πολλοὺς ξυμμάχων, ἄπρακτος γίγνεται, μηνυθέντος τοῦ ἐπιβουλευματος ὑπὸ Νικομάχου, ἀνδρὸς Φωκέως ἐκ Φανωτέως, ὃς Λακεδαιμονίοις εἶπεν, ἐκεῖνοι δὲ Βοιωτοῖς. καὶ βοήθειας γενομένης πάντων Βοιωτῶν, (οὐ γὰρ πῶ Ἰπποκράτης παρελύπει ἐν τῇ γῇ ᾧν,) προκαταλαμβάνονται αἱ τε Σίφαι καὶ ἡ Χαιρώνεια. ὡς δὲ ἦσθοντο οἱ πράσσοντες τὸ ἡμάρτημα, οὐδὲν ἐκλήθησαν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν.

90. Ὁ δὲ Ἰπποκράτης ἀναστήσας Ἀθηναίους πανδημεί, κτύπους καὶ τοὺς μετοίκους καὶ ξένων ὅσοι παρήσαν, ὕστερος ἐπικνεῖται ἐπὶ τὸ Ἀήλιον, ἤδη τῶν Βοιωτῶν ἀνακχεωρηκότων ἀπὸ τῶν Σιφῶν· καὶ καθίσας τὸν στρατὸν, Ἀήλιον ἐτείχιζε τοιαῦδε τρόπῳ, τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. τάφρον μὲν κύκλῳ περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸν νεῶν ἔσκαπτον, ἐκ δὲ τοῦ ὀρύγματος ἀνέβαλλον ἀντὶ τείχους τὸν χοῦν, καὶ σταυροὺς παρακαταπηγνύντες, ἄμπελον κόπτοντες τὴν περὶ τὸ ἱερὸν ἐξέβαλλον, καὶ ἕθους ἅμα καὶ πλίνθον ἐκ τῶν οἰκοπέδων τῶν ἐγγύς καθαιρούντες, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐμπεσώριζον τὸ ἔρυμα. κύργους τε

τὸ κάλλιστον ὄνομα, Schol. ἠὲν ἐλευθερίαν.

88. διαψηφισάμενοι. Cum omnes deinceps suffragia tulissent (nam hoc est διαψηφίζεσθαι), plures censuerunt, ab Atheniensibus desciscendum esse. — Mox ὁμόσαντα refer ad τὰ τέλη, et confer verba c. 86. ὄρκοις τε Λακεδαιμονίων καταλαβὼν τὰ τέλη τοῖς μεγίστοις.

89. ἐνεδίδοτο, de conatu accipe; nam tradenda erant, non revera tradita sunt.

90. ἀντὶ τείχους. Brevius dictum pro ἐν ἀντὶ τείχους ἢ, ut loquitur 2, 3. Sed ut nostro loco 2, 75. φορηθῶν ἀντὶ τοίχων τιθέντες. — Verbum ἐξέβαλλον arctius cum participiis κόπτοντες et καθαιρούντες iungendum.

ἐυλίλους κατέστησαν, ἢ καιρὸς ἦν, καὶ τοῦ ἱεροῦ οἰκοδόμημα οὐδὲν ὑπῆρχεν· ἦπερ γὰρ ἦν στοά, καταπεπτάκει. ἡμέρα δ' ἀρξάμενοι τρίτη, ὡς οἰκοδοῦν ἄρμησαν, ταύτην τε εἰργάζοντα καὶ τὴν τετάρτην, καὶ τῆς πέμπτης μέχρι πρῶστου. ἔπειτα, ὡς τὰ πλείστα ἀπειτέλεστο, τὸ μὲν στρατόπεδον προαπεχώρησε ἀπὸ τοῦ Ἀθλοῦ οἶον δέκα σταδίους ὡς ἐπ' οἴκου πορευόμενον, καὶ οἱ μὲν ψιλοὶ οἱ πλείστοι εὐθύς ἐχώρουν, οἱ δ' ὀπλῆται θέμενοι τὰ ὄπλα ἠσύχαζον· Ἰπποκράτης δὲ ὑπομένων ἐκ καθίστατο φύλακας τε, καὶ τὰ περὶ τὸ προτείχισμα, ὅσα ἦν ὑπόλοιπα, ὡς χρῆν ἐπιτελέσαι.

91. Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ξυνελέγοντο ἐς τὴν Τάναγραν· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων παρήσαν, καὶ ἠσθάνοντο τοὺς Ἀθηναίους προσχωροῦντας ἐπ' οὐκον, τῶν ἄλλων Βοιωταρχῶν, οἱ εἰσιν ἔνδεκα, οὐ ξυνεπαυούντων μάχεσθαι, ἐπειδὴ οὐκ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι εἰσὶ, (μάλιστα γὰρ ἐν μεθορίοις τῆς Ὠρωπίας οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν, ὅτε ἔθεντο τὰ ὄπλα.) Παγώνδας ὁ Αἰολάδου Βοιωταρχῶν ἐκ Θηβῶν μετ' Ἀριανθίδου τοῦ Ἀσυμαχίδου, καὶ ἡγεμονίας οὔσης αὐτοῦ βουλόμενος τὴν μάχην ποιῆσαι, καὶ νομίζων ἀμεινον εἶναι κινδυνεῦσαι, προσκαλῶν ἐκάστους κατὰ λόχους, ὅπως μὴ ἄθροοι ἐκλίποιεν τὰ ὄπλα, ἔπειθε τοὺς Βοιωτοὺς λέσαι ἐκ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τὸν ἀγῶνα ποιεῖσθαι, λέγων τοιαῦδε.

92. „ΧΡΗΝ μὲν, ὦ ἄνδρες Βοιωτοὶ, μὴδ' ἐς ἐπινόϊαν τινα ἡμῶν ἐλθεῖν τῶν ἀρχόντων ὡς οὐκ εἰκὸς Ἀθηναίοις, ἦν ἄρα μὴ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι καταλάβωμεν αὐτοὺς, διὰ μάχης ἐλθεῖν. τὴν γὰρ Βοιωτίαν, ἐκ τῆς ὁμόρου ἐλθόντες, τείχος ἐνοικοδομησάμενοι μέλλουσι φθείρειν, καὶ εἰσὶ δήπου πολέμιοι, ἐν ᾧ τε ἂν χωρῶ καταληφθῶσι, καὶ ὅταν ἐπελθόντες πολέμια ἔδρασαν. νυνὶ δ', εἰ τῷ καὶ ἀσφαλέστερον ἔδοξεν εἶναι, μεταγνώτω. οὐ γὰρ τὸ προμηθῆς, οἷς ἂν ἄλλος ἐπίη, περὶ τῆς σφετέρας ὁμοίως ἐνδέχεται λογισμὸν, καὶ ὅστις τὰ μὲν ἑαυτοῦ ἔχει, τοῦ πλειονος δὲ ὀρεγόμενος ἐκῶν τιμὴ ἐπέρχεται. πάτριόν τε ὑμῖν στρατὸν ἀλλόφυλον ἐπελθόντα καὶ ἐν τῇ οἰκείᾳ καὶ ἐν τῇ τῶν πέλας ὁμοίως ἀμύνεσθαι. Ἀθηναίους δὲ, καὶ προσέτι ὁμόρους ὄντας, πολλῶ μάλιστα δεῖ. πρὸς τε γὰρ τοὺς ἀστυγάιτονας πᾶσι τὸ ἀντίπαλον καὶ ἐλεύθερον καθίσταται, καὶ πρὸς τούτους γε δὴ, οἱ καὶ μὴ τοὺς ἐγγυς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄπωθεν περὶῶνται δουλοῦσθαι, πῶς οὐ χρῆ καὶ ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀγῶνος ἐλθεῖν; (παράδειγμα δὲ ἔχομεν τοὺς γε ἀντι-

91. οἱ εἰσιν ἔνδεκα. Undecim omnino erant Boeotarcae, quorum duo ex Thebanis, penes quos videtur principatus fuisse. Apud alterum eorum tunc summum exercitus imperium fuit.

92. οὐ γὰρ τὸ προμηθῆς — Iunge: οὐ γὰρ τὸ προμηθῆς (ἢ προμηθεῖα τούτων), οἷς ἂν ἄλλος ἐπίη, ἐνδέχεται λογισμὸν περὶ τῆς σφετέρας ὁμοίως καὶ (ἐκείνου) ὅστις τὰ

μὲν αὐτοῦ ἔχει, ἐκῶν δὲ ἐπέρχεται τιμὴ ὀρεγόμενος τοῦ πλειονος — Mox πολλῶ μάλιστα pro πολλῶ μᾶλλον etiam Pausaniam in Attic. c. 42, dixisse e Budaeo notavit Dukerus.

καὶ πρὸς τούτους γε δὴ. Sic correxit Dukerus vulgatum τοῦτοις. Quod statim sequitur μὴ est ne dicam, alias μὴ ὅτι. — Infinitivus γινώσκει pendet ex χρῆ.

πείρας Βυβότας καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος πᾶσι πολὺ, ὡς περὶ δάκνεται) καὶ γινῶσκει ὅτι τοῖς μὲν ἄλλοις οὐκ ἀπλησιόχωροι περὶ γῆς ὄραν τὰς μάχας ποιοῦνται, ἡμῖν δὲ ἐς πᾶσαν, ἣν νεκρωθῶμεν, εἰς ὄρος οὐκ ἀντίλεκτος παγησεται: ἐξελεύμενοι γὰρ βία τὰ ἡμέτερα ἐξασί. τοσούτω ἐπιεικηνότατον ἑτέρων τὴν παροικίαν τῶνδε ἔχομεν. εἰδέναι τε εἰ ἰσχυρὸς που θράσει τοῖς πέλας, ὥσπερ Ἀθηναῖοι νῦν, ἐπιόντες τὸν μὲν ἡσυχάζοντα καὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ μόνον ἀμυνόμενον ἀδεέστερον ἐπιστρατεύειν, τὸν δὲ ἔξω ὄραν προαπαντῶντα καὶ, ἣν καιρὸς ἢ πολέμου ἀρχοντα ἦσαν ἐτοίμως κατέχειν, πείραν δὲ ἔχομεν ἡμεῖς αὐτοῦ ἐς τοὺςδε. νικῆσαντες γὰρ ἐν Κορωνείᾳ αὐτοὺς, ὅτε τὴν γῆν ἡμῶν στασιαζόντων κατέσχον, πολλὴν ἀδειαν τῇ Βοιωτίᾳ μέχρι τοῦδε κατέστησαμεν. ὡν χορὴ μνησθέντες ἡμᾶς τοὺς τε πρεσβυτέρους ὁμοιωθῆναι τοῖς πρὶν ἔργοις, τοὺς τε νεωτέρους, πατέρων τῶν τότε ἀγαθῶν γενομένων παῖδας, κειράσθαι μὴ ἀσχύναί τας προσηκούσας ἀρετὰς, πιστεύσαντας δὲ τῷ θεῷ, πρὸς ἡμῶν ἰδεσθαι; οὐ τὸ ἱερὸν ἀπόμως τιμίζοντες νέμονται, καὶ τοῖς ἱεροῖς, ἃ ἡμῖν θροασμέναις καλὰ φαίνεται, ὁμῶς χωρῆσαι τοῖςδε, καὶ δεῖξαι, ὅτι ὡν μὲν ἐφίεσται, πρὸς τοὺς μὴ ἀμυνόμενους ἐπιόντες κτάσθωσαν, οἷς δὲ γενναῖον τὴν τε αὐτῶν ἀεὶ ἐλευθεροῦν μάχην καὶ τὴν ἄλλων μὴ δουλοῦσθαι ἀδίκως, ἀνανταγώνιστοι ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἀπίασι.

93. Τοιαῦτα ὁ Παγαῖνος τοῖς Βοιωτοῖς παρανείδων ἐπειδὴ ἐναι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ κατὰ τάχος ἀναστήσας ἡγῆσεν τὸν στρατόν· (ἤδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας ὄψε ἦν) καὶ ἐπειδὴ προσέμιξεν ἔγγυς τοῦ στρατεύματος αὐτῶν, ἐς χωρίον καθίστας ὄδον, λόφον ὄντος μεταξὺ, οὐκ ἐθεώρουν ἀλλήλους, ἔτασέ τε καὶ παρεσκευάζετο ὡς ἐς μάχην. τῷ δὲ Ἰπποκράτει ὄντι περὶ τὸ Δῆλιον, οἷς αὐτῷ ἠγγέλθη ὅτι Βοιωτοὶ ἐπέρχονται, κίμπει ἐς τὸ στρατεύμα κελεύων ἐς τάξιν καθίστασθαι· καὶ αὐτὸς οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπῆλθε, καταλιπὼν ὡς τριακοσίους ἰπτεῖας περὶ τὸ Δῆλιον, ὅπως φύλακές τε ἅμα εἶεν, εἴ τις ἐπιῖοι αὐτῷ, καὶ τοῖς Βοιωτοῖς καιρὸν φυλάξαντες ἐπιγένοιτο ἐν τῇ μάχῃ. Βοιωτοὶ δὲ πρὸς ταῦτους ἀντικατέστησαν τοὺς ἀμυνόμενους, καὶ ἐπειδὴ καλῶς αὐτοῖς εἶχεν, ὑπερσφράνθησαν τοῦ λόφου, καὶ

εἰς ὄρος — παγησεται, per metaphoram dicta intellige de Atheniensium imperio in Boeotos citra controversiam venturo. Illustrant ea, quae statim sequuntur. — ἐς πᾶσαν, lat. γῆν, quod ad totam terram attinet, de tota patria. — Παύλο post ad ἑτέρων subaudi τῆς παροικίαιας.

νικῆσαντες γὰρ. Ut exemplum quadret, νικῆσαντες accipiendum pro κολίμον ἀρχαντες (vel ἐπιθέμενοι) καὶ νικῆσαντες. Illam enim victoriam non ἐν τῷ ἀμύνεσθαι reportaverant,

sed ἐν τῷ ἐπιόντες ἐπιθέσθαι. Cf. I, 113., quo hic respicit Scriptor.

κτάσθωσαν. Debent scribere κτήσονται. Sed oblitus inchoatas per δεῖξαι ὅτι structuras, aliam induxit per se aequae bonam, illa autem verbi non congruentem. Vtd. adverb. 93.

93. καὶ ἐπειδὴ. Bekk. ἐπει δὲ, et punctum ante haec verba.

τῷ δὲ Ἰπποκράτει. Etiam hic ἀνακρίσεως est oratio, et duae structurae in unam commixtas, altera ὅ δὲ Ἰπποκράτης, ὡς αὐτῷ ἠγγέλθη, altera τῷ δὲ Ἰπποκράτει ὡς ἠγγέλθη, κίμπει etc.

ἔθεντο τὰ ὄπλα, τεταγμένοι ὡς περ ἑμιλλοῦ, ὀπλίται ἑκταμυ-
χλίοι μάλιστα καὶ φίλοι ὅτιοι μορῶν, ἑκπῆς τε χλίοι κα
πελτασταὶ πεντακῶσιον. εἶχον δὲ δεξιῶν μὲν κέρας Θηβαῖοι κα
οὐ ξύμμοροι αὐτοῖς· μέσοι δὲ Ἀλιάρτιοι καὶ Κορωναῖοι κα
Κωπαιῆς καὶ οἱ ἄλλοι οἱ περὶ τὴν λίμνην· τὸ δὲ εὐώνυμοι
εἶχον Θεσπιῆς καὶ Ταναγραῖοι καὶ Ὀρχομένιοι· ἐπὶ δὲ τῷ κέρ
ἑκπῆσιν οἱ ἑκπῆς καὶ φίλοι ἦσαν. ἐπ' ἀσπίδας δὲ πάντες μὲ
καὶ εἴκοσι Θηβαῖοι ἐτάξαντο, οἱ δὲ ἄλλοι, ὡς ἕκαστοι ἑταρο
αὐτῆ μὲν Βοιωτῶν παρασθενῆ καὶ διάκοσμος ἦν.

94. Ἀθηναῖοι δὲ οὐ μὲν ὀπλίται ἐπὶ ὁπῶν πάντων τὸ στρα-
τόπεδον ἐτάξαντο, ὄντες πλήθει ἰσοκαλεῖς τοῖς ἐναντίοις, ἑκ-
πῆς δὲ ἐπ' ἑκατέρῳ τῷ κέρα. φίλοι δὲ ἐπὶ παρασκευῆς μὲ
ὀπλισμένοι οὔτε τότε παρεῖσαν, οὔτε ἐγένοντο τῆρ πόλει. οἴκη-
θε ξυνεβέβαλον, ὄντες πολλαπλάσιοι τῶν ἐναντίων, ἄσπλοι τ
πολλοὶ ἠκολούθησαν, αἵτε πανστρατιάς ξένων τῶν παρόντων
καὶ ἀστῶν γενομένης, καὶ ὡς τὸ πρῶτον ὄρησαν ἐπ' οἴκου
οὐ παρεγένοντο, ὅτι μὴ ὀλιγοὶ καθεστῶτων δὲ ἐς τὴν τάξιν
καὶ ἤδη μελλόντων ξυνέειναι, Ἰπποκράτης δ' στρατηγὸς ἐπιπα-
ριῶν τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηναίων παρεκκελεύετό τε καὶ ἐλεγ-
τοιαθε.

95. Ὡς Ἀθηναῖοι, δι' ὀλιγου μὲν ἢ παραλίπευσι γίνεται
τὸ ἴσον δὲ πρὸς τε τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας δύναται, καὶ ὑπὸ
μνησιν μᾶλλον ἔχει ἢ ἐπιπέλειαν. παραστῆ δὲ μηθευ ὑμῶν
ὡς ἐν τῇ ἀλλοτριᾷ, οὐ προσῆκον, τοσοῦδος κίνδυνον ἀναβῆ-
πτούμεν. ἐν γὰρ τῇ τούτων ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ὁ ἀγὼν ἔσται
καὶ ἦν νικήσωμεν, οὐ μὴ ποτε ὑμῖν Πελοποννήσιοι ἐς τὴν
χώραν ἄνευ τῆς τῶνδε ἵππου ἐσβάλωσιν· ἐν δὲ μᾶ μάχῃ τῆ
δε τε προσκτάσθε, καὶ ἐκείνην μᾶλλον ἐλευθεροῦτε. χωρησα-
οὐν ἀξίως ἐς αὐτοὺς τῆς τε πόλεως, ἦν ἕκαστος πατρίδα ἔχει
πρώτην ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἀγάλλεται, καὶ τῶν κατέρων, οὐ
τούςδε μάχῃ κρατοῦντες μετὰ Μυραωνίδου ἐν Οἰνοφύτοις τῆ
Βοιωτίαν ποτὲ ἔσχον.

ὡς περ ἑμιλλοῦ. Schol. subau-
diri iubet μαχέσασθαι. Rectius Krü-
ger. ad Dionys. Histor. p. 118. repe-
tit τάσσεσθαι.

οὐ ξύμμοροι αὐτοῖς, i. e. οὐ
ξυντελοῦντες ἐς αὐτοὺς. Cf. c. 76.
Non enim omnes pagi Boeotiae, licet
Thebanis principatum concedebant,
cum iisdem una civitate continebantur,
quemadmodum ii, qui h. l. ξύμμοροι
vocantur.

ἐπ' ἀσπίδας δὲ πάντες μὲν
καὶ εἴκοσι. „Veni quini in fron-
tem. Vid. Schweigh. ad Polyb. I,
26, 13.“ Gossler. Scilicet si in iti-
nere est vel procedit agmen. Si con-
tra hostem versa est aciei frons, nos
Germani dicimus, fünfundsanzig

Mann hoch. Cf. Poppo. Prolegg. P. II
p. 75. Sic. c. 94. ἐπὶ ὁπῶν, cum
octoni in altitudinem. Cf. 7, 79.

95. πρὸς τε τοὺς ἀγαθοὺς
ἀνδρας. Reiskius, probante Poppo,
pone, coniecit πρὸς γε. Mihi quidem
h. l. ferri posse videtur transpositivae
particulae τέ, cum nollet scribere
πρὸς δὲ τῶν ἀγ. ἀνδ. τὸ τε ἴσον
δύναται, καὶ ὑπομ. μ. ἔχει. „Brevi
quidem, Athenienses, haec adhorta-
tio fit, tamen apud vos, qui forte
viri estis, et tantundem valet (quam-
tum longior), et admonitionem potius
quam imperium continet.“ — οὐ
προσῆκον, i. e. οὐ προσήκοντος
τούτου, Poppo commatibus acclisic.

ἐν Οἰνοφύτοις. Vid. I, 108.

96. Τοιαῦτα τοῦ Ἰπποκράτους παρακλινομένου, καὶ μέχρι μὲν μέσου τοῦ στρατοπέδου ἐπιλθόντες, τὸ δὲ πλεόν οὐκ ἐν φθάσαντος, οἱ Βοιωτοὶ, παρακλινοσάμενοι καὶ σφίσιν ὡς διὰ ταχέων καὶ ἐνταῦθα Παγώνδου, πωωνίσαντες ἐπήσαν ἀπὸ τοῦ λόφου. ἀντεκίχσαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ προσέμιξαν ὄρωφ. καὶ ἑκατέρων τῶν στρατοπέδων τὰ ἔσχατα οὐκ ἤλθον ἐς χεῖρας, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἔπαθε: ὄνακες γὰρ ἐκώλυσαν. τὸ δὲ ἄλλο καρτερεῖ μάχη καὶ ὠδισμῶ ἀσπίδων ἐνιστήκει. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον τῶν Βοιωτῶν καὶ μέχρι μέσου ἤσαστο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐπίσαν τοὺς τε ἄλλους ταύτη, καὶ οὐκ ἤμιστε τοὺς Θεσπιάας. ὑποχωρησάντων γὰρ αὐτοῖς τῶν παρατεταγμένων, καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ, ὅπως διεφθάρησαν Θεσπιῶν, ἐν χερσὶν ἀμνόμενοι κατεκόπησαν. καὶ τινες καὶ τῶν Ἀθηναίων, διὰ τὴν κύκλασιν ταραχθέντες, ἠγρόνησάν τε καὶ ἀπέκτειναν ἀλλήλους. τὸ μὲν οὖν ταύτη ἤσαστο τῶν Βοιωτῶν, καὶ πρὸς τὸ μαχόμενον κατέφυγε: τὸ δὲ δεξιόν, ἧ οἱ Θηβαῖοι ἦσαν, ἐκράτει τῶν Ἀθηναίων, καὶ ὠσάμενοι κατὰ βραχὺ τὸ πρῶτον ἐπηκολούθουν. καὶ ξυνέρη, Παγώνδου περιέμψαντος δύο τέλη τῶν ἰσπέων ἐκ τοῦ ἀφανοῦς περὶ τὸν λόφον, ὡς ἐπόνει τὸ εὐώνυμον αὐτῶν, καὶ ὑπερφανέτων ἀβρυδῶς, τὸ νικῶν τῶν Ἀθηναίων κέρως, νομίσαν ἄλλο στρατήμα ἐπιτείνει, ἐς φόβον καταστήναι. καὶ ἀμφοτέρωθεν ἦδη, ἰκὸ τε τοῦ τοιοῦτου, καὶ ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐπεκομίσαν καὶ παραδῆγγύντων, φωνῇ μαθειστήκει πικρῶς τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀθηναίων. καὶ οἱ μὲν πρὸς τὸ Διήλιον τε καὶ τὴν θάλασσαν ἔρημσαν, οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ Ὠρωποῦ, ἄλλοι δὲ πρὸς Πύρρηθα ὁ ὄρος, οἱ δὲ, ὡς ἕκαστοι τινα εἶχον ἐπίδα σωτηρίας, Βοιωτοὶ δὲ ἐρπεόμενοι ἔκτεινον, καὶ μάλιστα οἱ ἰσπῆς οἱ τε αὐτῶν καὶ οἱ Λοκροὶ, βεβοηθηκότες ἄρτι τῆς τροπῆς γυνομένης. νυκτὸς δὲ ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον, ὅσων τὸ πλεόνος τῶν φενομένων διεσώθη. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ τε ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ καὶ ἐκ τοῦ Διήλιου, φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες, (εἶχον γὰρ αὐτὸ μὴ ἔτι,) ἀπεκομισθῆσαν κατὰ θάλασσαν ἐπ' οἶκον.

96. οὗ δὲ ἐτι φθάσαντος, int. εἰλθεῖν. Verba καὶ ἐνταῦθα respiciunt ad cap. 91., ubi προκλιθεῖσαι τίσσως κατὰ λόγους Pagondas dicuntur. Nunc igitur iterum ante actum, int Hippocrates, suos cohortatus est. ὁ ποζώρησάντων. — κατακόπησαν. Recte αὐτοῖς ad Athenienses refert Schol. οἱ παρατεταγμένοι: h. l. sunt, qui Atheniensibus erant positi. Verba κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ ὅπως διεφθάρησαν Θεσπιῶν non sint impendenda; sed κυκλωθέντων ad ἐν παρατεταγμένων referendum. Male coellerus varia esse ait subiecta participii ὑποχωρησάντων et κυκλωθέντων. Cum cessissent, qui Atheniensibus in sinistro Boeotorum cornu op-

positi erant, (int. Thespenses, Tanagraei et Orchomenii: nam ii erant in sinistro cornu, vid. c. 93 extr.) et ab Atheniensibus circumclusi essent: qui hoc modo morti ebnoxii erant Thespensium, cominus se defendentes occisi sunt. Nisi sic verba iunges, dedit subiectum verborum ἀμνόμενοι κατεκόπησαν.

καὶ παραδῆγγύντων. Hoc vocabulum explicat Poppo Prolegg. II. p. 76., cuius ipsa verba adscribum: „Umbenum impulsu (ἀσπίδων ὠσάμεν IV, 96.) se invicem propellebant (quod ὠσάσθαι dicitur), et paulatim disiciebant (παραδῆγγύναι IV, 96 V, 73. VI, 70.). Hoc modo pugnantum apud Delium, Mantineam, Syracusaa.“

97. Καὶ οἱ Βοιωτοὶ τροπαῖον στήσαντες, καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν ἀνελόμενοι νεκροὺς, τοὺς τε τῶν πολεμίων σκυλεύσαντες, καὶ φυλακὴν καταλιπόντες, ἀνεχώρησαν ἔς τὴν Τάναρρον, καὶ τῷ Ἀηλίῳ ἐπεβούλευον ὡς προσβαλοῦντες. ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων κηροῦς πορευόμενος ἐπὶ τοὺς νεκροὺς ἀπαντᾷ κηροῦ Βοιωτῶ, ὃς αὐτὸν ἀποστρέψας, καὶ εἰπὼν ὅτι οὐδὲν πρᾶξι πρὶν ἂν αὐτὸς ἀναχωρήσῃ πάλιν, κατιστάς ἐπὶ Ἀθηναίου ἔλεγε τὰ παρὰ τῶν Βοιωτῶν, ὅτι οὐδὲ δικαίως δράσειαν παραβάνοντες τὰ νόμιμα τῶν Ἑλλήνων. πᾶσι γὰρ εἶναι καθεδνηθεῖν ἰόντας ἐπὶ τὴν ἄλλήλων ἱερῶν τῶν ἐνόντων ἀπέχεσθαι. Ἀθηναῖος δὲ Ἀήλιον τειχίσαντας ἐνοικεῖν, καὶ ὅσα ἀνθρώποι ἐν βεβήλῳ δοῶσι, πάντα γίνεσθαι αὐτόθι. ὕδαρ τε, ὃ ἦ ἀφανέστατον σφίσι κλήν πρὸς τὰ ἱερὰ χέρυβι χρεῖσθαι, ἀνασκάπτοντας ὑδρεύεσθαι. ὥστε ὑπὲρ τε τοῦ θεοῦ καὶ ἑαυτῶν Βοιωτοὺς ἐπικαλουμένους τοὺς ὁμοχέτας δαίμονας καὶ τὸν Ἀπόλλωνα πρᾶγμαρκεῖν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀπιόντας ἀποφύεσθαι τὰ σφίτερον αὐτῶν.

98. Τοσαῦτα τοῦ κηροῦς εἰπόντος, οἱ Ἀθηναῖοι κέρυβι πάντες παρὰ τοὺς Βοιωτοὺς ἑαυτῶν κήρυκα, τοῦ μὲν ἱεροῦ οὐτὲ ἀδικηθῆαι ἔφασαν οὐδὲν, οὐτὲ τοῦ λοιποῦ ἐκόντες βλάψειν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἐξελεῖν ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ' ἵνα ἐκείνου τοῦ ἀδικούντος μᾶλλον σφᾶς ἀμύνονται. τὸν δὲ νόμον τοῖς Ἑλλήσι εἶναι, ἂν ἂν ἢ τὸ κράτος τῆς γῆς ἐκάστης, ἢ τε πλίτος, ἢν τε βραχυτέρας, τούτων καὶ τὰ ἱερὰ εἰ γίνεσθαι, τρόποις θεραπνεόμενα οἷς ἂν πρὸς τοῖς εὐθεοῖς καὶ θύωνται. καὶ γὰρ Βοιωτοὺς καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἄλλων ὅσοι ἐξαναστῆσαντες τινα βλάψονται γῆν, ἄλλοτριῶσι ἱεροῦ τὸ πρῶτον ἐπιελθόντας οἰκίαι νῦν κεκτῆσθαι. καὶ αὐτοὶ εἰ μὴ ἐπὶ κλέον θυηθῆναι τῆς ἐκείνων κρατῆσαι, τοῦτ' ἂν ἔχειν νῦν δὲ, ἐν ᾧ μέρει εἶδιν, ἐκόντες εἶναι ὡς ἐκ σφετέρου οὐκ ἀπίεσαι. ὕδαρ τε ἐν τῇ ἀνάγκῃ κινῆσαι, ἢν οὐκ αὐτοὶ ὕβρι προσηθῆσαι, ἀλλ' ἐκείνους προτέρους ἐπὶ τὴν σφετέραν ἔδοντας ἀμυνόμενοι βιάζεσθαι χρῆσθαι. πάνθ' εἰκὸς εἶναι τῷ κέρυβι καὶ δεινῷ τινι κατειργόμενον ξυγγνωμὸν τι γίνεσθαι.

97. ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων κηροῦς. Ita rursus c. 104. pro ἐκ τῶν Ἀθηναίων κηροῦς Ἀθηναίων vel Ἀθηναίος. — καὶ ὅσα ἀνθρώποι ἐν βεβήλῳ δοῶσι. Cum h. l. ad sententiam comparandus est locus 7, 87. de Atheniensibus in lautumias coniectis: πάντα ποιόντων αὐτῶν διὰ στενοχωρίαν ἐν τῷ αὐτῷ, ubi recte Scholiae notant διὰ τὸ δυσφημῶν, inquit, ἀπεσπῆσθαι αὐτὰ ἑνομαστὶ εἰπεῖν. — ἀνασκάπτοντας, Schol. ἀνμυσσάμενους. — χέρυβι h. l. est adperale in sacris usitata; extra usum sacrorum autem de manuum latione intelligi notum est.

τοὺς ὁμοχέτας δαίμονας i. e. αὐθάτους. Schol. οἱ μετέροπι τῶν αὐτῶν πάντων καὶ αὐτῶν ἱερῶν. Suidas s. v. Tom. II. p. 693, καὶ Βοιωτικὴν λέξιν vocat.

98. εἰ μὴ — θυηθῆναι. Vid. ad 2, 102. — De ἐκόντες εἶναι vid. 2, 89. cf. ad 4, 28. — χρῆσθαι, int. αὐτῇ, τῇ ἀνάγκῃ.

τῷ κέρυβι — κατειργόμενον. Placet lectio cod. Aug. τὸ κέρυβι, quia articulus ante κέρυβι certitiae, quae est generalis minus convenit. Reiskius coniecit κατειργόμενον. Ceterum ξυγγνωμῶν h. l. per-

καὶ πρὸς τοῦ θεοῦ· καὶ γὰρ τῶν ἀκουσίων ἁμαρτημάτων καταφυγὴν εἶναι τοὺς βωμοὺς, παρανομίαν τε ἐπὶ τοῖς μὴ ἀνάγκη κακοῖς ὀνομασθῆναι, καὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν τι τολμήσασι. τοὺς τε νεκροὺς πολὺ μειζόνως ἐκείνους ἀντὶ ἱερῶν ἀξιούντας ἀποδιδόναι ἀσεβεῖν, ἢ τοὺς μὴ ἐθέλοντας ἱεροῖς τὰ πρέποντα κομιζέσθαι. σαφῶς τε ἐκέλευον σφίσι εἰπεῖν, μὴ ἀπιούσιν ἐκ τῆς Βοιωτῶν γῆς, (οὐ γὰρ ἐν τῇ ἐκείνων ἐστὶ εἶναι, ἐν ἣ δὲ δορὶ ἐκτῆσαντο,) ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια τοὺς νεκροὺς σπένδουσιν ἀναιρεῖσθαι.

99. Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἀπεκρίναντο, εἰ μὲν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ εἴσιν, ἀπιόντας ἐκ τῆς ἑαυτῶν ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα, εἰ δὲ ἐν τῇ ἐκείνων, αὐτοὺς γινώσκειν τὸ ποιητέον· νομίζοντας τὴν μὲν Ἰθρῶπιαν, ἐν τῶν νεκρῶν, ἐν μεθοριοῖς τῆς μάχης γενομένης, κείσθαι ξυνέβη, Ἀθηναίων κατὰ τὸ ὑπήκουον εἶναι, καὶ οὐκ ἂν αὐτοὺς βία σφῶν κρατῆσαι αὐτῶν· οὐδ' αὖ ἐσπένδοντο δῆθεν ὑπὲρ τῆς ἐκείνων· τὸ δὲ „ἐκ τῆς ἑαυτῶν“ εὐπρεπὲς εἶναι ἀποκρινασθαι „ἀπιόντας καὶ ἀπολαβεῖν ἢ ἀπαιτούσιν.“ ὁ δὲ κήρυξ τῶν Ἀθηναίων ἀκούσας ἀπῆλθεν ἄπρακτος.

100. Καὶ οἱ Βοιωτοὶ εὐθύς μεταπεμφάμενοι ἐκ τε τοῦ Μηλιέως κόλπου ἀκοντιστὰς καὶ σφενδονήτας, καὶ βεβοθηκότων αὐτοῖς μετὰ τὴν μάχην Κορινθίων τε διςχιλίων ὀπλιτῶν καὶ τῶν ἐκ Νισαίας ἐξεληλυθότων Πελοποννησίων φρουρῶν καὶ Μεγαρέων ἅμα, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸ Ἀήλιον, καὶ προσηβάλον τῷ τειχίσματι· ἄλλω τε τρόπῳ περιρᾶσαντες καὶ μηχανὴν προσήγαγον, ἥπερ εἶλεν αὐτὸ, τοιάνδε. κεραιὰν μεγάλην δίχα πρίσαντες ἐκόλλαναν ἅπασαν, καὶ ξυνήρμοσαν πάλιν ἀκρι-

sive, quod alicui ignoscitur. Cf. Schneid. in Lex.

ἱεροῖς τὰ πρέποντα κομιζέσθαι. Haec est vulgata lectio, a qua codicis Cass. et Schol. auctoritate primus abiit Poppo, quem sequiores editores omnes sunt imitati, scribendo τὰ μὴ πρέποντα. Equidem donec argumentis meam vulgatae defensionem refutatam videam, interim nihil mutabo. Verba ἱεροῖς κομιζέσθαι recte omnes interpretantur ἀντὶ ἱερῶν ἰου., i. e. templo restituendo sibi auferre. τὰ πρέποντα ego quidem intelligo τὴν τῶν νεκρῶν ἀπόδοσιν, quia moris erat, victo hosti, nulla lege interposita, τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδως permittere, ipsa religione impellente. Unde mox dicit: κατὰ τὰ πάτρια τοὺς νεκροὺς σπένδουσιν ἀναιρεῖσθαι. Itaque haec est verborum sententia: Et illos quidem multo magis impie facere, qui aequum censerent, militum cadavera pro templis restituere, quam eos, qui nolent tem-

plis restituendis recuperare, quae deceret (recuperare). τὰ μὴ πρέποντα qui legunt, cum Schol. intelligunt mortuos (μηδὲ νεκροὺς θεῶν ἀντικαταλλάττεσθαι.).

σαφῶς τε — ἀναιρεῖσθαι. Sententia est: „Athenienses iubebant Boeotos clare et perspicue sibi permittere, ut mortuos tollerent ea lege, ut non discederent e Boeotorum terra, (esse enim non in illorum amplius, sed in sua, quam armis subegerint;) sed patrio more foedere icto.“ Sed propter ordinem verborum ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια τοὺς νεκροὺς σπένδουσιν ἀναιρεῖσθαι verba τοὺς νεκροὺς ἀναιρεῖσθαι bis cogitanda sunt, quia pendent et a σπένδουσιν, et ab εἰπεῖν. Supra cap. 97. extr. restitutionem cadaverum abituris ex Delio permisierant Boeoti. Pro σπένδουσιν Poppo coniecit σπένδουσιν.

99. αὐτοὺς βία σφῶν, i. e. Athenienses invitis Boeotis.

οἷς τε τοὺς Ἀθηναίους ἐγγυήμασι καταπολεμοῦμεν, αὐτοὶ ἀνφανοῖμεθα ἐχθροὶ ἢ ὁ μὴ ὑποδείξας ἀρετὴν κατακτώμενοι. ἀπ' αὐτῆ γὰρ εὐπρεπεῖ ἀσχισιν τοῖς γε ἐν ἀξιώματι πλεονεκτῆσαι ἢ βία ἐμφανεῖ· τὸ μὲν γὰρ ἰσχύος δικαιοῦσαι, ἣν ἡ τύχη ἔδωκεν, ἐπέρχεται, τὸ δὲ γνώμης ἀδίκου ἐπιβουλῆ. οὕτω πολλὴν περιεπὴν τῶν ἡμῶν ἐς τὰ μέγιστα διαφορῶν ποιούμεθα.

87. „Καὶ οὐκ ἂν μεῖζον πρὸς τοῖς ἄλλοις βεβαίωσιν λαβοῖτε, ἢ οἷς τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων ἀναδρούμενα δόκησιν ἀνεγκάλαν παρέχεται ὡς καὶ ξυμφέροι ὁμοίως ὡς εἶπον. εἰ δ', ἐμοῦ ταῦτα προῖσχυομένου, ἀδύνατοι μὲν φήσετε εἶναι, εὐνοιοῦντες δ' ὄντες ἀξιώσετε μὴ κακοῦμενοι διωθεῖσθαι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν μὴ ἀκίνδυνον ὑμῖν φαίνεσθαι, δίκαιόν τε εἶναι, οἷς καὶ δυνατόν δέχεσθαι αὐτὴν, τοῖσι καὶ ἐπιφέρειν, ἄκοντα δὲ μηδένα προσαναγκάζειν, μάρτυρας μὲν θεοὺς καὶ ἥρωας τοὺς ἐγκωρίους ποιήσομαι ὡς ἐκ' ἀγαθῶ ἡκίων οὐ πείθω, γῆν δὲ τὴν ὑμετέραν δηρῶν περιάσομαι βιάζεσθαι. καὶ οὐκ ἀδικεῖν ἐνομιῶ, προσεῖναι δὲ τί μοι καὶ κατὰ δύο ἀνάγκαι τὸ εὐλογον, τῶν μὲν Λακεδαιμονίων, ὅπως μὴ τῷ ὑμείρων εὖνῃ, εἰ μὴ προσαχθῆσεσθε, τοῖς ἀπὸ ὑμῶν χρημασι φερομένοις κατ' Ἀθηναίους βλάπτωνται, οἱ δὲ Ἕλληνες ἵνα μὴ κωλύονται ὑφ' ὑμῶν δουλείας ἀπαλλαγῆναι. οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν τάδε πράσσοιμεν, οὐδὲ ὀφειλομεν οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ κοινού τινος ἀγαθοῦ αἰτία τοὺς μὴ βουλομένους ἐλευθεροῦν. οὐδ' αὖ ἀρχῆς ἐπιμε-

meret, i. e. quod commodius esset, si hospes est.

οἷς τε — αὐτοὶ ἀνφανοῖμεθα ἐχθροὶ, — κατακτώμενοι, pro ei τοὺς Ἀθηναίους ἐγγυήμασι τισι καταπολεμοῦμεν, αὐτοὶ ἀνφανοῖ. ἐχθροὶ κατακτώμενοι ἢ ὁ μὴ ὑποδείξας ἀρετὴν (i. e. ὁ μὴ προσπαγγυηλάμενος, ut Schol. explicat, addito: τὸν Ἀθηναίων αἰνίττεται). ἀρετὴν intellige liberalitatem animi ad alios a servitute liberandos prompti. περιωπήν. Suidas cum Phot. et Phav. Καλεῖ δὲ (Θουκ.) περιωπήν τὴν φροντίδα καὶ τὴν περίσπεψιν, οὐ τὸν τόπον, ὡς Ὀμηρος (Il. ε. 205.). Schol. ad h. l. περίσπεψιν, ἢ περιώθησιν (quemadmodum Pollux explicat II, 54. quem laudat Duk.), ἢ πρόνοιαν. — Ceterum Popo cum Heilmanno et Kistemakero novum caput ordiendum putavit a verbis οὕτω πολλὴν, quibuscum sequentia arcte coherent. — τὰ διάφορα, i. e. τὰ διαφέροντα.

87. ἀναδρούμενα. „Suidas ἀναδρούμενα, ἀνασκοπούμενα.“ Duk. τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων ἀναδρούμενα, facta ex verbis spectata, i. e. cum verbis comparata.

διωθεῖσθαι, ἡμᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους. Sed sequentes infinitivi pendent ex simplici φήσετε, non ex ἀξιώσετε, in quo illud continetur.

τῶν μὲν Λακεδαιμονίων. Hic genitivus pendet ex verbis κατὰ δύο ἀνάγκαι. In sequentibus varietur structura οἱ δὲ Ἕλληνες, pro τῶν δὲ Ἑλλήνων. — τῷ ὑμείρων εὖνῃ int. τῇ εὖνοια τῇ πρὸς ὑμῶν.

οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν τάδε πράσσοιμεν. Cum ostenderit paullo ante, vi se coacturum esse Acathios, eius rei nunc aequitatem demonstrat. Verbis enim οὐ γὰρ δὴ — ἐλευθεροῦν argumentum continetur ad comprobanda ea, quae proxime praegressa sunt: οἱ Ἕλληνες ἵνα μὴ κωλύονται ὑφ' ὑμῶν δουλείας ἀπαλλαγῆναι. Sententia est: „Duabus de causis recte vos vi adigemus ad societatem nostram, primum propter Laedaemonios, deinde propter ceteros Graecos. Nam recte quidem illud non faciamus, neque debemus facere, ut vos invitos in libertatem asseramus, nisi alicuius boni publici causa.“ De particula μὴ, quae h. l. est nisi, vid. Hermann. ad Vig. p. 802.

δυο και τριακοντα υστερον εποικους μυριους σφων τε αυτων και των αλλων τον βουλομενον πεμφαντες, οι διεφθαρσαν εν Δραβήσχω υπό Θρακων. και αυθις ενος δεοντι τριακοστω εκει ελθοντες οι Αθηναιοι, Αγωνος του Νικιου οικιστου εκπεμφθεντος, Ηδωνας εξελασαντες εκτισαν το χωριον τουτο, οπερ προτερον Εννεια οδοι εκαλουντο. ωρμωντα δε εκ της Ηιονος, ην αυτοι ειχον εμποριον επι τω στοματι του ποταμου εκιθαλασσιον, πέντε και εικοσι σταδλους απεχον απο της νυν πολεως, ην Αμφιπολιν Αγωνων ωνόμασεν. οτι, επ' αμφοτερα περιφρόοντος του Στρυμόνος, δια το περιείχειν αυτην, τειχε μακρω απολαβων εκ ποταμου ες ποταμόν περιφανη ες θαλασσαν τε και την ηπειρον ωκισεν.

103. Επὶ ταυτην οὖν ὁ Βρασίδης, ἄρας ἐξ Ἀρῶν τῆς Χαλκιδικῆς, ἐπορεύετο τῷ στρατῷ· καὶ ἀφικόμενος περὶ δειλην ἐπὶ τὸν Αὐλώνα καὶ Βρωμίσκον, ἢ ἡ Βύλβη λίμνη ἐξίησιν ἐς θάλασσαν, καὶ δειπνοποιησάμενος ἐχῶρει τὴν νύκτα. χειμῶν δὲ ἦν, καὶ ὑπένειπεν· ἢ καὶ μᾶλλον ὤρησθε, βουλόμενος λαθεῖν τοὺς ἐν τῇ Αἰμφιπόλει, πλὴν τῶν προδιδόντων. ἦσαν γὰρ Ἀργιλίων τε ἐν αὐτῇ οἰκήτορες, (Ἰσοὶ δὲ οἱ Ἀργίλοι Ἀνδρῶν ἄποικοι,) καὶ ἄλλοι, οἱ ξυνέπρασσον ταῦτα, οἱ μὲν Περγίικα πειθόμενοι, οἱ δὲ Χαλκιδεῦσι. μάλιστα δὲ οἱ Ἀργίλοι, ἐγγύς τε προσκοιῶντες, καὶ αἱ ποτε τοῖς Ἀθηναίοις ὄντες ὑποκτοί, καὶ ἐπιβουλεύοντες τῷ χωρίῳ, ἐπειδὴ παρήτυχεν ὁ καιρὸς, καὶ Βρασίδης ἦλθεν, ἐπραξάν τε ἐκ πλείονος πρὸς τοὺς ἐμπολιτεύοντας σφῶν ἐκεῖ ὅπως ἐνδοθήσεται ἡ πόλις, καὶ τότε δεξάμενοι αὐτὸν τῇ πόλει, καὶ ἀποστάντες τῶν Ἀθηναίων, ἐκαίην τῇ νυκτὶ κατέστησαν τὸν στρατὸν πρόσθε ἐπὶ τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ. ἀπέχει δὲ τὸ πῶλισμα πλεον τῆς διαβάσεως, καὶ οὐ καθείτο τείχη, ὥσπερ νῦν, φυλακὴ δὲ τις βραχέα καθεισθήκει· ἦν βιασάμενος ῥαδίως ὁ Βρασίδης, ἅμα μὲν τῆς προδοσίας οὐσης, ἅμα δὲ καὶ χειμῶνας ὄντος, καὶ ἀπροσδόκητος προσπεσῶν, διέβη τὴν γέφυραν, καὶ τὰ ἔξω τῶν Αἰμφιπολιτῶν, οἰκούντων κατὰ πᾶν τὸ χωρίον, εὐθύς εἶχε.

104. Τῆς δὲ διαβάσεως αὐτοῦ ἄφνω τοῖς ἐν τῇ πόλει γενημένῃς, καὶ τῶν ἔξω πολλῶν μὲν ἀλισκομένων, τῶν δὲ καὶ

ὅπερ πρότερον — ἐκαλοῦντο. Vulgo ἐκαλιέτο. Sed pluralis verbi non ad subiectum, sed, ut non raro fit, ad praedicatum proxime positum referendus est. Vid. annot. ad c. 26.

διὰ τὸ περιείχειν αὐτήν. His verbis causam nominis Αἰμφιπολις contineri puta. Supra Amphipolin Strymon scinditur in duos fluvios, quos cum muro iunxisset Hagnon, totam urbem ab omni parte aliqua munitione cinctam habebat. Muro autem isto urbs conspicua erat et mare versus et ad continentem.

103. πρόσθε ἐπὶ τῆν γέφυραν. In margine Cass. est man. rec. scriptum γρ. καὶ πρὸ ἔω, quod lectio, probata Dukero, recepta est a Bekkero et Goellero. Vulgatam desenuit Poppo. Cum etiam in Pal. sit πρὸς ἔω, equidem πρὸ ἔω praeferam.

ἀπέχει δὲ — διαβάσεως, i. e. abest oppidum longius a transitu pontis, quam alibi a flumine abest. — οὐ καθείτο τείχη, ubi ponis s. transitus fluminis erat, nullus dum maris ab urbe ad flumen demissus erat.

[ἐνομιζέτο] γεγενησθαι. καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐφοβοῦντο, μὴ ἀποστῶσιν. ὁ γὰρ Βρασίδης ἔν τε τοῖς ἄλλοις μέτριον ἑαυτὸν παρείχε, καὶ ἐν τοῖς λόγοις πανταχοῦ ἐθῆλου ὡς ἐλευθερώσων τὴν Ἑλλάδα ἐκπεμφθεῖη. καὶ αἱ πόλεις κινδυνόμεναι αἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι τῆς τε Ἀμφιπόλεως τὴν ἄλωσιν, καὶ ἃ παρήχεται, τὴν τε ἐκείνου πρᾶοτητα, μάλιστα δὴ ἐκῆρθησαν ἐς τὸ νεωτερίζειν· καὶ ἐπεκηρνεύοντο πρὸς αὐτὸν κρύφα, ἐπιπαριέναι τε κειλεύοντες, καὶ βουλόμενοι αὐτοὶ ἕκαστοι πρῶτοι ἀποστῆναι. καὶ γὰρ καὶ ἄδεια ἐφαίνετο αὐτοῖς, ἐφευσμένοισι μὲν τῆς Ἀθηναίων δυνάμεως ἐπὶ τοσοῦτον, ὅση ὕστερον διεφάνη, τὸ δὲ πλεον βουλήσει κρινόντες ἀσφαεῖ, ἢ προνοία ἀσφαλεῖ, εἰωθότες οἱ ἄνθρωποι, οὐ μὲν ἐπιθυμοῦσιν, ἐλπίδι ἀπερὶσκέπτῳ διδόναι; ὃ δὲ μὴ προσίεται, λογισμῷ αὐτοκράτορι διωθεῖσθαι. ἅμα δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν τοῖς Βοιωτοῖς νεωστὶ πεπληγμένων, καὶ τοῦ Βρασίδου ἐφορκὰ καὶ οὐ τὰ ὄντα λέγοντος, ὡς αὐτῷ ἐπὶ Νίσαιαν τῆ ἑαυτοῦ μόνῃ στρατιᾷ οὐκ ἦθέλησαν οἱ Ἀθηναῖοι ξυμβαλεῖν, ἐθάρσον, καὶ ἐπίστευον ἠθδένα αὐτὸν ἐπὶ σφᾶς βοηθησάτω. τὸ δὲ μέγιστον, διὰ τὸ ἡδονὴν ἔχον ἐν τῷ αὐτίκα, καὶ ὅτι τὸ πρῶτον Λακεδαιμονίων ὄργωντων ἐμελλον κειράσεσθαι, κινδυνεύειν παντὶ τρόπῳ ἔτοι-

mare versus naves Atheniensium stationem haberent, ab utraque parte, dum pons esset in Atheniensium potestate, Lacedaemonii prohibebantur, quo minus ultra fluvium progredierentur. Huic loci sententias convenit vulgata lectio *προσιθῆναι*, cuius loco boni libri habent *προσελθεῖν*, quod de accessu ad urbem ego olim accipiebam. Sed vulgata aptior, quia praecedit *μέχρι μὲν τοῦ Σαρμύδος ἦν πάροδος*. Ergo ulterius progredi non poterant. Infinitivus *οὐκ ἂν δύνασθαι* pendet ex verbo *ἤλπισαν*, quod ex verbo primario *ἐς μέγα δέος κατέστησαν* facile subaudiri potest; nisi forte in sequentibus cum D. et Cass. a rec. man. legere malis *ἐνόμιζον* pro *ἐνομιζέτο*, quod utrumque, sicut plurimorum codicum scripturam *ἐνόμιζεν* cum Kistem. interpretamentum putamus. Cum eodem scripsimus *ῥᾶθια*, pro vulgato *ῥαθία*, cum subiectam non sit *πάροδος*, sed *προχωρεῖν*.

καὶ ἃ παρήχεται, i. e. ὑπικρινύται. Sic, 3, 36. ἴστιν ἃ παρήχόμενον.

ὅση ὕστερον διεφάνη, i. e. in aestimandis Atheniensium opibus tanto magis falsi sunt, quanto illas maiores postea apparuerunt. — *κρίνοντες*, mutata structura pro *κρί-*

νοσι, quasi praecesserit *ἄδειαν σφίσι* ἐνόμιζον εἶναι. Vide annot. ad 3, 36. Verba *εἰωθότες οἱ ἄνθρωποι* referenda sunt ad *κρινόντες*, cuius subiectum est *αὐτοί*, in quo ex parte certe latet nomen οἱ ἄνθρωποι. Diximus de hac constructione ad cap. 106.^b — *διωθεῖσθαι*, Schol. *παραιεῖσθαι*, von sich abweisen. Cf. c. 87.

ἐφορκὰ, Schol. *ἐπαγωγὰ*, quae vim habent persuadendi. Supra c. 88. *διὰ τὸ ἐπαγωγὰ εἶπειν τὸν Βρασίδαν*. — Dukeri emendationem *ἐπὶ Νίσαια* redarguit Poppo, quod ea admissa aut αὐτῷ aut τῇ ἑαυτοῦ στρατιᾷ supervacanea essent. Itaque praegnantem, quem dicunt, sensum agnoscimus, quem plene expresserit c. 85. *στρατιᾷ τῆδε ἐπὶ Νίσαιαν ἔμοῦ βοηθησαντος, οὐκ ἐθέλησαν Ἀθηναῖοι, πλείονες ὄντες, προσμῆσαι*.

διὰ τὸ ἡδονὴν ἔχον. Vide ad c. 63. init. Sed cum, si confusionem duarum loquendi rationum esse status, *ἔχον*, omisso *διὰ τὸ*, absolute accipiendum sit, ut *ἐξόν, εἰρημένον*, vide an praestet eam analogiam sequi, quae est in *ἐν τῷ μὴ μελετῶντι*, de qua vide ad 1, 142. — *ὄργωντων, ὀρημένων, προθυμωμένων*. Schol.

μοι ἦσαν. ὧν αἰσθανόμενοι οἱ μὲν Ἀθηναῖοι φυλακὰς, ὡς ἐξ ὀλίγου καὶ ἐν χειμῶνι, διέπεμπον ἐς τὰς πόλεις, ὁ δὲ ἐς τὴν Λακεδαιμόνα ἐφιέμενος στρατιάν τε προσαποστέλλειν ἐκέλευε, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Στρονιῶνι ναυπηγίαν τριήρων παρεσκευάζετο. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὰ μὲν καὶ φθόνῳ ἀπὸ τῶν πρώτων ἀνδρῶν οὐχ ὑπηρέτησαν αὐτῷ, τὰ δὲ καὶ βουλόμενοι μᾶλλον τοὺς τε ἀνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου κομισασθαι, καὶ τὸν πόλεμον καταλύσαι.

109. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Μεγαρῆς τὰ τε μακρὰ τεύχη, ἃ σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον, κατέσκαψαν ἐλόντες ἐς ἔδαφος, καὶ Βρασιδάς μετὰ τὴν Ἀμφιπόλεως ἄλωσιν ἔχων τοὺς συμμάχους στρατεύει ἐπὶ τὴν Ἀκτὴν κἀλουμένην. ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ βασιλέως διορύγματος ἔσω προὔχουσα, καὶ ὁ Ἄθως αὐτῆς ὄρος ὑψηλὸν τελευτᾷ ἐς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. πόλεις δὲ ἔχει Σάνην μὲν, Ἀνδρίαν ἀποικίαν, παρ' αὐτὴν τὴν διώρυγα, ἐς τὸ πρὸς Εὐβοίαν πέλαγος τετραμμένην, τὰς δὲ ἄλλας Θύσσον καὶ Κλεωνὰς καὶ Ἀκροθῶους καὶ Ὀλόφυξον καὶ Δίον· αἱ οἰκοῦνται ξυμμικτοῖς ἔθνεσι βαρβάρων διγλώσσων. καὶ τὴν καὶ Χαλκιδικὸν ἐνὶ βραχὺ, τὸ δὲ πλείστον Πελασγικὸν, τῶν καὶ Ἀθημόνων ποτε καὶ Ἀθήνας Τυρσηῶν οἰκησάντων, καὶ Βισαλτικὸν καὶ Κρησιτικὸν καὶ Ἡδωνες· κατὰ δὲ μικρὰ πολισματα οἰκοῦσι. καὶ οἱ μὲν πλείους προσεχώρησαν τῷ Βρασιδά, Σάνη δὲ καὶ Δίον ἀντίστη· καὶ αὐτῶν τὴν χώραν ἐμμείνας τῷ στρατῷ ἔδῃον.

110. Ὡς δ' οὐκ ἐρήκουον, εὐθύς στρατεύει ἐπὶ Τορωναίην τὴν Χαλκιδικὴν, κατεχομένην ὑπὸ Ἀθηναίων. καὶ αὐτὸν ἀνδρες ὀλίγοι ἐπήγοντο, ἔτοιμοι ὄντες τὴν πόλιν παραδοῦναι· καὶ ἀφικόμενος νυκτὸς ἔτι καὶ περὶ ὄρθρον τῷ στρατῷ ἐκαθέζετο πρὸς τὸ Διοσκουρείον, ὃ ἀπέχει τῆς πόλεως τρεῖς μάλιστα σταδίους. τὴν μὲν οὖν ἄλλην πόλιν τῶν Τορωναίων καὶ τοὺς Ἀθηναίους τοὺς ἐμφρουροῦντας ἔλαθεν· οἱ δὲ πρᾶσσοντες αὐτῷ, εἰδότες ὅτι ἦξοι, καὶ προσελθόντες τινὲς αὐτῶν λάθρα ὀλίγοι, ἐτήρουν τὴν πρόσοδον, καὶ ὡς ἦσθοντο παρόντα, ἐσκομίζουσι παρ' αὐτοὺς ἐγχειρίδια ἔχοντας ἀνδρας φιλοῦς ἐπιτά· (τοσοῦτοι γὰρ μόνοι, ἀνδρῶν ἕκκοσι τὸ πρῶτον ταχθέντων, οὐ κατέδεισαν ἐσελθεῖν· ἦρχε δὲ αὐτῶν Λυσικρατοῦς Ὀλύμπτης) οἱ διαδύντες διὰ τοῦ πρὸς τὸ πέλαγος τείχους, καὶ λαβόντες τοὺς τε ἐπὶ τοῦ ἀνώτατα φυλακτηρίου φρουροὺς, οὐσίας τῆς

ὧν αἰσθανόμενοι. Non solum ad Athenienses, sed etiam ad Brasidam pertinet hoc participium. — Verba ἐς τὴν Λακ. ἐφιέμενος vulgo olim commatibus includebantur, quia ἐφιέμενος volebant esse πέμπων. Sed hanc verbi medii vim esse recte negat Poppo, qui cum Neophyto Duca hoc participium explicat μετὰ πάσης ἐφέσεως, iungens verba ἐς τὴν

Λακεδαιμόνα ἐκέλευε, quia κτελεῖν ἐς διὰ possit, ut πράσσειν ἐς.

109. Μεγαρῆς τὰ τε μακρὰ τεύχη. Non placet transpositio particulae τε. Fortasse inverso ordine legendum Μεγαρῆς τε τὰ. — Mox pro διορύγματος Pal. Vat. διορύγματος. Cf. Lobeck. ad Phryn. p. 231. De fossa, quam Xerxes fecit, vid. Herodot. 7, 21. — 24. ἔσω, i. e. in-

πόλεως πρὸς λόφον, ἀναβάντες διέφθειραν, καὶ τὴν κατὰ Καναστραῖον πυλῖδα διήρουν.

111. Ὁ δὲ Βρασίδης τῷ μὲν ἄλλῳ στρατῷ ἡσύχαζεν ὀλιγον προσελθὼν, ἑκατὸν δὲ πελταστὰς προπέμπει, ὅπως, ὅποτε πύλαι τινὲς ἀνοιχθῆσιν, καὶ τὸ σημεῖον ἀρθεῖη, ὃ ξυνέκειτο, πρῶτοί ἐσθράμοιεν. καὶ οἱ μὲν, χρόνου ἐγγιγνομένου, καὶ θαυμάζοντες, κατὰ μικρὸν ἔτυχον ἐγγὺς τῆς πόλεως προσελθόντες· οἱ δὲ τῶν Τορωναίων ἔνδοθεν παρασκευάζοντες μετὰ τῶν ἐσ-εληλυθότων, ὡς αὐτοῖς ἦ τε πυλῖς διήρητο, καὶ αἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν πύλαι, τοῦ μοχλοῦ διακοπέντος, ἀνεώγοντο, πρῶτον μὲν κατὰ τὴν πυλῖδα τινὰς περιαγαγόντες ἐσεκόμισαν, ὅπως κατὰ νότου καὶ ἀμφοτέρωθεν τοὺς ἐν τῇ πόλει, οὐδὲν εἰδότης, ἔξαπλῆς φοβήσειαν· ἔπειτα τὸ σημεῖον τε τοῦ πυρός, ὡς εἶρητο, ἀνέσχον, καὶ διὰ τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν πυλῶν τοὺς λοιποὺς ἤδη τῶν πελταστῶν ἐσεδέχοντο.

112. Καὶ ὁ Βρασίδης, ἰδὼν τὸ ἔσυνθημα, ἔθει δρόμον, ἀναστήσας τὸν στρατὸν, ἐμβοήσαντά τε ἀθρόον καὶ ἔκπληξιν πολλὴν τοῖς ἐν τῇ πόλει παρασχόντα. καὶ οἱ μὲν κατὰ τὰς πύλας εὐθύς ἐπέπιπτον, οἱ δὲ κατὰ δοκοὺς τετραγώνους, αἱ ἔτυχον τῷ τείχει, πεπτωκότι καὶ οἰκοδομουμένῳ, πρὸς λίθων ἀνολκῆν προσκειμέναι. Βρασίδης μὲν οὖν καὶ τὸ πλήθος εὐθύς ἄνω καὶ ἐπὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως ἐτρέπετο, βουλόμενος κατ' ἄκρας καὶ βεβαίως εἰεῖν αὐτήν· ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος κατὰ πάντα ὁμοίως ἐσκεδάννυντο.

113. Τῶν δὲ Τορωναίων, γιγνομένης τῆς ἀλώσεως, τὸ μὲν πολὺ οὐδὲν εἶδος ἔθορουβεῖτο, οἱ δὲ πρᾶσσοντες, καὶ οἷς ταῦτα ἤρρισκε, μετὰ τῶν ἐσελθόντων εὐθύς ἦσαν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, (ἔτυχον γὰρ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὀκλίται καθεύδοντες ὡς κεντήκοντα) ἐπειδὴ ἦσθοντο, οἱ μὲν τινες ὀλίγοι διαφθείρονται ἐν χερσὶν αὐτῶν, τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν περὶ ἧ, οἱ δὲ ἐς τὰς ναῦς, αἱ ἐφρουροῦν δύο, καταφυγόντες διασώζονται ἐς τὴν Αἰκυθὸν τὸ φρούριον, ὃ εἶχον αὐτοί, καταλαβόντες ἄκρον τῆς πόλεως ἐς τὴν θάλασσαν ἀπειλημμένον ἐν στενωῖ ἰσθμῷ. κατέφυγον δὲ καὶ τῶν Τορωναίων ἐς αὐτοὺς ὅσοι ἦσαν σφίσι ἐπιτήδαιοι.

114. Γεγενημένης δὲ ἡμέρας ἤδη, καὶ βεβαίως τῆς πόλεως ἔχομένης, ὁ Βρασίδης τοῖς μὲν μετὰ τῶν Ἀθηναίων Τορωναίοις καταπεφευγόσι κήρυγμα ἐποιήσατο, τὸν βουλόμενον ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ ἐσελθόντα ἀδραῶς πολιτεύειν· τοῖς δὲ Ἀθηναίοις κήρυκα προσπέμφας ἐξίεναί ἐκέλευσεν ἐκ τῆς Αἰκυθίδου ὑποσπόνδους καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας, ὡς οὕσης Χαλκιδέων. οἱ δὲ ἐκλείψειν μὲν οὐκ ἔφασαν, ἀπεισασθαι δὲ σφίσι ἐκέλευον ἡμέ-

tra Chersonnesum, quae a continente per fossam illam secludebatur.

110. Καναστραῖον. Erat Pal-lenes promontorium.

113. ἀτῶν, pendet ex οἱ μὲν τινες. — ἀπειλημμένον cf. c. 102.

τείχει μακρῶ ἀπολαβῶν ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμόν. c. 120. τῆς Παλλήνης ἐν τῷ ἰσθμῷ ἀπειλημμένης. — ἄκρον τῆς πόλεως extremam urbis Torones partem explicat Poppo I, 2. p. 395., quae erat Lecythus castellum.

ραν τοὺς νεκροὺς ἀνελεῖσθαι. ὁ δὲ ἐσπεύδατο δύο. ἐν ταύταις δὲ αὐτὸς τε τὰς ἐγγύς οἰκίας ἐκρατύνατο καὶ Ἀθηναῖοι τὰ σφέτερα. καὶ ξύλλογον τῶν Τορωναίων ποιήσας ἔλεξε τοῖς ἐν τῇ Ἀκρόπολι παρὰ πύλαις, ὅτι οὐ δίκαιον εἴη, οὔτε τοὺς πράξαντας πρὸς αὐτὸν τὴν λῆψιν τῆς πόλεως χεῖρους οὐδὲ προδοτάς ἡρεῖσθαι, (οὐδὲ γὰρ ἐπὶ δουλείᾳ οὐδὲ χρήμασι πεισθέντας ὁρᾶσαι τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ ἀγαθῷ καὶ ἐλευθερίᾳ τῆς πόλεως) οὔτε τοὺς μὴ μετασχόντας οἰεσθαι μὴ τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι. ἀφιχθῆναι γὰρ οὐ διαφθερῶν οὔτε πόλιν, οὔτε ἰδιώτην οὐδένα. τὸ δὲ κήρυγμα ποιήσασθαι τούτου ἕνεκα τοῖς παρ' Ἀθηναίων καταπεφευγόσιν, ὡς ἠγούμενος οὐδὲν χεῖρους τῇ ἐκείνων φιλίᾳ οὐδ' ἂν σφῶν περὶ αἰσθημένων αὐτοῦς, τῶν Λακεδαιμονίων, δοκεῖν ἦσσαν, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον, ὅσω δικαιοτέρα πράσσουσιν, εὐνοῦς ἂν σφίσι γενέσθαι· ἀπειρία δὲ νῦν πεφοβῆσθαι. τοὺς τε πάντας παρασκευάζεσθαι ἐκέλευσεν ὡς βεβαίους τε ἰσομένους ξυμμάχους, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἤδη, ὅ τι ἂν ἀμαρτάνωσιν, αἰτίαν ἔχοντας· τὰ δὲ πρότερα οὐ σφεῖς ἀδικεῖσθαι, ἀλλ' ἐκείνους μᾶλλον ὑπ' ἄλλων κρείσσόνων, καὶ ξυγγνώμην εἶναι, εἴ τι ἤναντιοῦντο.

115. Καὶ ὁ μὲν τοιαῦτα εἰπὼν καὶ παραδαρύνας, διελθουσῶν τῶν σπονδῶν, τὰς προσβολὰς ἐποιεῖτο τῇ Ἀκρόπολι. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἠμύναντό τε ἐκ φάουλου τεχνισμοῦ καὶ ἀπ' οἰκιῶν ἐπάλξεις ἐχουσῶν. καὶ μίαν μὲν ἡμέραν ἀπεκρούσαντο, τῇ δ' ὑστεραίᾳ, μηχανῆς μελλούσης προσάξεσθαι αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐναντίων, ἀπ' ἧς πῦρ ἐνήσειεν διεννοοῦντο ἐς τὰ ξύλινα παραφράγματα, καὶ προσίοντος ἤδη τοῦ στρατεύματος, ἡ ὄνομα μάλιστα αὐτοῦς προσκομιεῖν τὴν μηχανήν, καὶ ἦν ἐπιμαχώτατον, κύριον ξύλινον ἐπ' οἰκημα ἀνέστησαν, καὶ ὕδατος ἀποφορέας πολλοὺς καὶ πίδακας ἀνεφόρησαν καὶ λίθους μεγάλους, ἄνθρωποι τε πολλοὶ ἀνέβησαν. τὸ δὲ οἰκημα λαβὸν μείζον ἀχθὸς ἐξακρίβης κατεβάρβη, καὶ, ψόφου πολλοῦ γενομένου, τοὺς μὲν ἐγγύς καὶ ὄραντας τῶν Ἀθηναίων ἐλύπησε μᾶλλον ἢ ἐφόβησεν· οἱ δὲ ἄπωθεν, καὶ μάλιστα οἱ διὰ πλείστον, νομίζαντες ταύτη ἐαλωκέναι ἤδη τὸ χωρίον, φυγῇ ἐς τὴν θάλασσαν καὶ τὰς ναῦς ὤρμησαν.

116. Καὶ ὁ Βρασίδης ὡς ἦσθετο αὐτοὺς ἀπολείποντάς τε τὰς ἐπάλξεις, καὶ τὸ γινόμενον ὄρων, ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ εὐθύς τὸ τεχνισμὸν λαμβάνει, καὶ ὄσους ἐγκατέλαβε, διέφθειρε. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τοῖς τε πλοίοις καὶ ταῖς ναυσὶ, τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐκλιπόντες τὸ χωρίον, ἐς Παλλήνην διεκομίσθησαν· ὁ δὲ Βρασίδης, (ἔστι γὰρ ἐν τῇ Ἀκρόπολι Ἀθηναῖας ἱερὸν, καὶ ἐτυχὲς κηρύξας, ὅτι ἐμελλε προσβάλλειν, τῷ ἐπι-

114. τῇ ἐκείνων φιλίᾳ, int. Ἀθηναίων, propter eorum amicitiam cum Atheniensibus. — Mox ad δίκαιοτερα subaudi τῶν Ἀθηναίων.

115. ἡ ὄνομα μάλιστα — ἐπιμαχώτατον. Haec verba ad se-

quentia pertinent: qua parte maxime eos (Lacedaemonios ex τοῦ στρατεύματος) machinam admoturos sperabant, et (castellum) facillime oppugnari poterat, ibi turrim ligneam in aedificio exstructam opposuerunt.

βάντι πρώτῳ τοῦ τείχους τριάκοντα μνᾶς ἀργυρίου δώσειν, νομισάς ἄλλῳ τιῶν τρόπῳ ἢ ἀνδραπειῶν τὴν ἄλωσιν γενέσθαι, τὰς τε τριάκοντα μνᾶς τῇ θεῷ ἀπέδωκεν ἐς τὸ ἱερόν, καὶ τῆν Ἀγκυθὸν καθελὼν καὶ ἀνασκευάσας τέμνος ἀνήκεν ἅπαν. καὶ ὁ μὲν τὸ λοιπὸν τοῦ χειμῶνος, ᾧ τε εἶχε τῶν χωρίων καθίστατο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπεβούλευε. καὶ τοῦ χειμῶνος διαλθόντος ὄγδοον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ.

117. Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ Ἀθηναῖοι ἅμα ἦρι τοῦ ἐπιγυνομένου θέρους εὐθύς ἐκχειρίαν ἐποιήσαντο ἐνιαυσίον, νομισάντες Ἀθηναῖοι μὲν οὐκ ἂν ἔτι τὸν Βρασίδαν σφῶν πρὸς ἀποστήσῃαι οὐδὲν, πρὶν παρασκευάσαιτο κατ' ἡσύχῃαν, καὶ ἅμα, εἰ καλῶς σφίσιον ἔχοι, καὶ ξυμβῆναι τὰ κλείω, Λακεδαιμόνιοι δὲ ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ἠγοῦμενοι, ἅπερ ἔδεισαν φοβείσθαι, καὶ, γενομένης ἀνακωχῆς κακῶν καὶ ταλαιπωρίας μᾶλλον ἐπιθυμήσειν αὐτοὺς πειρασαμένους ξυναλλαγῆναι τε καὶ τοὺς ἄνδρας σφίσιον ἀποδόντας σπονδὰς ποιήσασθαι καὶ ἐς τὸν κλείω χρόνον. τοὺς γὰρ δὴ ἄνδρας περὶ κλείονος ἐκοινοῦντο κομισάσθαι, ὡς ἔτι Βρασίδης εὐτύχει· καὶ ἔμελλον, εἰ μείζον χωρήσαντος αὐτοῦ καὶ ἀντίπαλα καταστήσαντος, τῶν μὲν σιτέρεσθαι, τοῖς δ' ἐκ τοῦ ἴσου ἀμυνόμενοι κινδυνεύειν καὶ κρατήσῃαι. γίγνεται οὖν ἐκχειρία αὐτοῖς τε καὶ τοῖς συμμάχοις ἤδε.

118. „ΠΕΡΙ μὲν τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ μαντείου τοῦ Ἀκίλωνος τοῦ Πυθίου δοκεῖ ἡμῖν χρῆσθαι τὸν βουλούμενον ἀδύλων καὶ ἀδεῶς κατὰ τοὺς πατέριους νόμους. τοῖς μὲν Λακεδαιμόνιοις ταῦτα δοκεῖ καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς βοιωταῖς οὖν καὶ Φωκίας πείσειν φασὶν ἐς δύναμιν προσκηρυκένου μνοι. περὶ δὲ τῶν χρημάτων τῶν τοῦ θεοῦ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως τοὺς ἀδικουῦντας ἐξευρήσομεν, ὀρθῶς καὶ δικαίως τοῖς πατέριους νόμοις χρώμενοι καὶ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς, καὶ τῶν ἄλλων οἱ βουλούμενοι τοῖς πατέριους νόμοις χρώμενοι πάντες. περὶ μὲν οὖν

117. περὶ κλείονος ἐποιήσαντο. Sententia est: Pluris faciebant viros illos recuperare quam, Brasida progrediente, ita maiora consequi, ut simul in illos Atheniensium ira commoveretur. — ὡς ἔτι, si vera est lectio, interpretor quoniam adhuc. Sed Schol. ad Aristoph. Pac. 478. legit ἕως ὅτε, unde ἕως utique amplectendum esse dicit Bekk.

ἀντίπαλα καταστήσαντος, cum res Lacedaemoniorum in Thracia Atheniensium rebus acquasset. τῶν μὲν pertinet ad captivos Lacedaemonios. Sed verba τοῖς δὲ — καὶ κρατήσῃαι corrupta videntur pluribus interpretibus, nec nisi coniectura sananda. Pro κινδυνεύσειν in Cass. Aug. Pal. It. Vat. D. legitur

κινδυνεύειν. Poppe coniecit καὶ κρατήσασθαι. Etiam τοῖς δ' quo referas, non liquet. Cum ad Athenienses propter disiunctionem pertinere videtur, iunxerim cum ἐκ τοῦ ἴσου subaudito ὄντες. Nam cum ἀμυνόμενοι iungere, ut sit certantes cum illis, insolentius foret. Sententia videtur esse, Lacedaemonios pariter atque Athenienses periculum subire, dum se defenderent, nec certam suam esse victoriam.

118. περὶ μὲν τοῦ ἱεροῦ. Hoc in foedere, quod Athenis ictum est primo loco leges perscriptae sunt, quibus Lacedaemonii inducias facere voluerunt; deinde a verbis ἔδοξε τῷ δήμῳ sequuntur verba Atheniensium quibus conditiones illas ratas habere ac teneri se foedere declarant.

πίταν ἔδοξε Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς [ἄλλοις] ξυμμάχοις, ἐὰν
 πονδᾶς ποιῶνται οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῆς αὐτῶν μένειν ἑκατέ-
 ρους, ἔχοντας ἅπερ νῦν ἔχομεν, τοὺς μὲν ἐν τῷ Κορυφασίῳ
 ἐπὶ τῆς Βουφράδος καὶ τοῦ Τομέως μένοντας, τοὺς δὲ ἐν
 Κυθήροις μὴ ἐπιμισγομένους ἐς τὴν ξυμμαχίαν, μήτε ἡμᾶς
 πρὸς αὐτοὺς, μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς, τοὺς δὲ ἐν Νισαίᾳ καὶ
 Μινῶᾳ μὴ ὑπερβαίνοντας τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τῶν πυλῶν τῶν
 παρὰ τοῦ Νίσου ἐπὶ τὸ Ποσειδάϊον, ἀπὸ δὲ τοῦ Ποσειδωνίου
 εἰδὺς ἐπὶ τὴν γέφυραν τὴν ἐς Μίνωαν, (μηδὲ Μεγαρέας καὶ
 τοὺς ξυμμάχους ὑπερβαίνειν τὴν ὁδὸν ταύτην,) καὶ τὴν νῆ-
 σον, ἥπερ ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι, ἔχοντας, μηδὲ ἐπιμισγομένους
 μηδ᾽ ἑτέροισι, καὶ τὰ ἐν Τροϊζήνι, ὅσαπερ νῦν
 ἔχουσι, καὶ οἷα ξυνέθεντο πρὸς Ἀθηναίους. καὶ τῇ θαλάσῃ
 ἡρωμένους, ὅσα ἂν κατὰ τὴν ἑαυτῶν καὶ κατὰ τὴν ξυμμαχίαν,
 Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πλεῖν μὴ μακρᾷ νηϊ, ἄλ-
 λῳ δὲ κωπήρει πλοίῳ, ἐς πεντακῶσια τάλαντα ἄγοντι μέτρα.
 κηρῶν δὲ καὶ πρῶβελιά καὶ ἀκολούθους, ὁπόσοις ἂν δοκῇ, πε-
 ρὶ καταλύσεως τοῦ πολέμου καὶ δικῶν ἐς Πελοπόννησον καὶ
 Ἀθήνας σπονδᾶς εἶναι ἰούσι καὶ ἀπιούσι, καὶ κατὰ γῆν καὶ
 κατὰ θάλασσαν. τοὺς δὲ αὐτομόλους μὴ δέχεσθαι ἐν τούτῳ τῷ
 χρόνῳ, μήτε ἐλεύθερον μήτε δοῦλον, μήτε ὑμᾶς μήτε ἡμᾶς.
 δικᾶς τε διδόναι ὑμᾶς τε ἡμῖν καὶ ἡμᾶς ὑμῖν κατὰ τὰ πατρία,
 γὰ ἀμφίλογα δικῆ διαλύοντας ἀνευ πολέμου, τοῖς μὲν Λακε-
 δαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις ταῦτα δοκεῖ· εἰ δὲ τι ὑμῖν εἴτε
 κάλλιον, εἴτε δικαιότερον τούτων δοκεῖ εἶναι, λόντες ἐς Λα-
 κεδαιμόνα διδάσχετε. οὐδενὸς γὰρ ἀποστήσονται, ὅσα ἂν δι-
 κῆα λέγητε, οὔτε οἱ Λακεδαιμόνιοι, οὔτε οἱ ξύμμαχοι. οἱ δὲ
 λόντες τέλος ἔχοντες λόντων, ἥπερ καὶ ὑμεῖς ἡμᾶς κελύετε. αἱ
 δὲ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσονται. Ἐδοξε τῷ δήμῳ. *Ἀκάμαντις ἐκρυ-*

μὴ ἐπιμισγ. ἐς τὴν ξυμμα-
 χίαν, i. e. μὴ φοιτῶντες ἐς τὴν
 ξυμμαχίαν, s. πρὸς τοὺς ξυμμάχους.
 Sic infra κατὰ τὴν ξυμμαχίαν, abstra-
 ctum pro concreto.

ἀπὸ τῶν πυλῶν τῶν παρὰ
 τοῦ Νίσου. Olim Πυλῶν maiuscula
 littera scribebatur. Sed intelligenda est
 una ex portis Megaræ. Vulgo de an-
 gusta via accipiunt. Verba παρὰ
 τοῦ Νίσου (in Cass. Aug. a corr.
 F. D. I. Vind. Mosq. τοῦ Νισαίου)
 explicant ut supra 4, 67. ἐς τὸν Ἐνθά-
 λιον, ubi deum ipsum pro templo eius
 nominari monitum est. Sed collem,
 non aedem Nisi Pindarus Pyth. IX,
 160. Nem. V, 84. eiusque Scholiastæ
 agnoscunt. Etiam in praepositione le-
 ctio fluctuat, Cass. Aug. F. D. I. E.
 Vind. ἀπὸ exhibentibus pro παρὰ.
 Quare cum libris illis legerim ἀπὸ τοῦ
 Νισαίου (int. λόφου).

μηδὲ Μεγαρέας — ταύτην.
 Haec verba parentheseos signis circum-
 scripsi, Popponem secutus, qui prae-
 terea paullo post μηδὲ ἐπιμισγομέ-
 νους reposuit, pro vulgato μήτε, quod
 in omnibus scriptis et editis libris est.
 καὶ οἷα ξυνέθεντο πρὸς
 Ἀθηναίους, int. οἱ Τροϊζήνιοι ex
 Τροϊζήνι. μέτρα, nobis Last, ut
 τάλαντα nostrum Tonnen.

τέλος ἔχοντες. Schol. κύριοι
 συμβῆναι ἀνευ τῶν πόλεων. Est igitur
 h. l. τέλος summa et libera pote-
 stas rei transigendæ, ac diversum
 est τὰ εἶλη, potestas civilis, magi-
 stratus in universum.

Ἀκάμαντις una est ex decem
 tribubus Atticæ, quarum cuique in
 35 vel 36 dies ἡγεμονία erat. Vid.
 Schoemann de Comitibus Atheniensium
 p. XV. et libellum meum (Abriss der
 griech. u. röm. Alterthümer p. 31 sq.).

τάνευε, Φάλκιππος ἑγραμμάτευε, Νικιάδης ἐπεστάτει. Λάχη εἶπε, τύχη ἀγαθὴ τῇ Ἀθηναίων, ποιεῖσθαι τὴν ἐκχειρίαν, καὶ δὲ ξυγκωροῦσι Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν καὶ ἀμολόγησαν ἐν τῷ δήμῳ τὴν ἐκχειρίαν εἶναι ἐνιαυτὸν, ἄρχη δὲ τῆνδε τὴν ἡμέραν, τετράδα ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφθολιῶνος μηνός. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἴοντας ὡς ἀλλήλους πρέσβεις καὶ κήρυκας ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, καθότι ἔσται ἢ κατάλυσις τοῦ πολέμου. ἐκκλησίαν δὲ ποιήσαντας τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς πρυτάνεις, πρῶτον περὶ τῆς εἰρήνης βουλευσασθαι Ἀθηναίους καθότι ἂν ἐστὴ ἢ πρεσβεία περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου σπεισασθαι δὲ αὐτίκα μάλα τὰς πρεσβείας ἐν τῷ δήμῳ τὰς παρούσας, ἢ μὴν ἐμμενεῖν ἐν ταῖς σπονδαῖς τὸν ἐνιαυτὸν.

119. Ταῦτα ξυνέθεντο Λακεδαιμόνιοι, καὶ ἀμολόγησαν καὶ οἱ ξύμμαχοι, Ἀθηναίους καὶ τοῖς ξυμμάχοις μηνός ἐν Λακεδαίμονι Γεραστίου δωδεκάτη. ξυνετίθεντο δὲ καὶ ἐσπένδοντο Λακεδαιμονίων μὲν οἶδε, Ταῦρος Ἐχτιμίδα, Ἀθήναιος Περικλείδα, Φιλοχαρίδας Ἐρξειδαίδα· Κορινθίων δὲ Αἰνέας Ὠκύτου, Εὐφραμίδας Ἀριστανύμον· Σικυωνίων δὲ Λαμότιμος Ναυκράτους, Ὀνάσιμος Μεγακλέους· Μεγαρέων δὲ Νίκασος Κεκάλου, Μενεκράτης Ἀμφιδάρου· Ἐπιδαυρίων δὲ Ἀμφίας Εὐπαίττα· Ἀθηναίων δὲ οἱ στρατηγοί, Νικόστρατος Διτρεφούς, Νικίας Νικηράτου, Αὐτοκλῆς Τολμαίου. Ἡ μὲν δὲ ἐκχειρία αὕτη ἐγένετο, καὶ ξυνήσαν ἐν αὐτῇ περὶ τῶν μειζόνων σπονδῶν διὰ παντός ἐς λόγους.

120. Περὶ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας, αἷς ἐπήρχοντο, Σικιών ἐν τῇ Παλλήνῃ πόλει ἀπέστη ἀπ' Ἀθηναίων πρὸς Βρασιίδα. φασὶ δὲ οἱ Σικωνάιοι, Πελληνῆς μὲν εἶναι ἐκ Πελοποννήσου, πλείοντας δ' ἀπὸ Τροίας σφῶν τοὺς πρώτους κατενεχθῆναι ἐς τὸ χωρίον τοῦτο τῷ χειμῶνι, ᾧ ἐχρήσαντο Ἄχαιοι, καὶ αὐτοῦ οἰκῆσαι. ἀποστᾶσι δ' αὐτοῖς ὁ Βρασιίδα διεπλευσε νυκτός ἐς τὴν Σικιώνην, τριήρει μὲν φιλία προπλευούσῃ, αὐτὸς δὲ ἐν κλητίῳ ἄκωθεν ἐφεπόμενος, ὄπας, εἰ μὲν τιμὴ τοῦ κέλητος μίλωνι πλοῖον περιτυγγάνοι, ἢ τριήρης ἀμύνοι αὐτῷ, ἀντικαίου

ἑγραμμάτευε, scriba erat populi, cuius nomen ante archontem Euclicidem psephismatibus praescribatur. Vid. Schoemann. 1. l. p. 318.

Λάχης εἶπε. Is igitur erat, qui rogationem ferebat de induciis, quas cum Peloponnesiis faciendas populus iussit. εἶπε, iussit.

τετράδα ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφθολιῶνος. Cap. 119. is dies vocatur μηνός ἐν Λακεδαίμονι Γεραστίου δωδεκάτη, quem Martii nostri vicesimum secundum computavit Dodwell. in Annal. Thucyd. Sed disceptant viri docti de congruentia non solum diei, sed etiam mensis.

ἐκκλησίαν δὲ ποιήσαντας τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς

πρυτ. Vid. quae de h. l. diximus ad c. 106.

119. καὶ ἀμολόγησαν. Ex multis codd. Poppe reposuit καὶ ἄμωσαν. Nonnulli eorum haec verba post ξυνέθεντο collocant. A Cl. utrumque abest.

120. ἢ τριήρης ἀμύνοι αὐτῷ. Optimi libri (Cass. Aug. Pal. II. Vat. H. Mosq.) pro ἀμύνοι praebent ἀμύνη, et pro αὐτῷ plerique omnes praeter Pal. Vind. Mosq. m. Ar. Chr. Dan., e quibus certe nulla varietas notatur, αὐτῇ vel αὐτῆ, unde Benedictus, probante Hermannō scribendam censuit αὐτῇ, quod Poppe recepit, qui tamen utrumque et αὐτῷ et αὐτῇ.

δι' ἄλλης τριήρους ἐπιγενομένης, οὐ πρὸς τὸ ἔλασσον νομίζον ἠέψασθαι, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸν διασώσειν. περιωθεῖς δὲ καὶ ξύλλογον ποιήσας τῶν Σκιωναίων ἔλεγεν ἢ τε ἐν τῇ Ἀκάνθῳ καὶ Τορώνῃ, καὶ προσέτι φάσκων ἀξιώτους αὐτοὺς εἶναι ἐκαίνου, οἵτινες, τῆς Παλλήνης ἐν τῷ ἰσθμῷ ἀπειλημμένης ὑπὸ Ἀθηναίων Ποτιδαίαν ἐχόντων, καὶ ὄντες οὐδὲν ἄλλο ἢ νησιῶται, αὐτεπάγγελτοι ἐχώρησαν πρὸς τὴν ἑλευθερίαν, καὶ οὐκ ἀνέμειναν ἀτολμὰ ἀνάγκην σφίσι προσγενέσθαι περὶ τοῦ φανερώς οἰκείου ἀγαθοῦ· σημεῖόν τ' εἶναι τοῦ καὶ ἄλλο τι ἂν αὐτοὺς τῶν μεγίστων ἀνδρείως ὑπομῖναι, εἰ τεθῆσεται κατὰ νοῦν τὰ πράγματα· πιστοτάτους τε τῇ ἀληθείᾳ ἠγήσεσθαι αὐτοὺς Λακεδαιμονίων φίλους, καὶ τάλλα τιμῆσειν.

121. Καὶ οἱ μὲν Σκιωναῖοι ἐπήροθησάν τε τοῖς λόγοις, καὶ θαρσύναντες πάντες ὁμοίως, καὶ οἷς πρότερον μὴ ἤρεσκε τὰ προσδόμενα, τὸν τε πόλεμον διανοοῦντο προθύμως οἰεῖν, καὶ τὸν Βρασιδαν τὰ τ' ἄλλα καλῶς ἐδέξαντο, καὶ δημοσίᾳ μὲν χρυσῷ στεφάνῳ ἀνέδησαν, ὡς ἑλευθεροῦντα τὴν Ἑλλάδα, ἰδίᾳ δὲ ἱκνίονον τε καὶ προσήρχαντο ὥσπερ ἀθλητῆ. ὁ δὲ τό τε παρανίκα φυλακὴν τινα αὐτοῖς ἐγκαταλιπὼν διέβη πάλιν, καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ στρατιᾷν πλείω ἐπεραίωσε, βουλόμενος μετ' αὐτῶν τῆς τὸ Μένδης καὶ τῆς Ποτιδαίας ἀποπειράσθαι, ἡγούμενος καὶ τοὺς Ἀθηναίους βοηθῆσαι ἂν, ὡς ἐς νῆσον, καὶ βουλόμενος φθάσαι· καὶ τι αὐτῷ καὶ ἐπράσσετο ἐς τὰς πόλεις ταύτας προδοσίας περὶ. καὶ ὁ μὲν ἔμελλεν ἐγγειρῆσειν ταῖς πόλεσι ταύταις.

122. Ἐν τούτῳ δὲ, τριήρει οἱ τὴν ἐκχειρίαν περιεργέλλοντες ἀφικνοῦνται παρ' αὐτὸν, Ἀθηναίων μὲν Ἀριστῶννυμος, Λακεδαιμονίων δὲ Ἀθηναῖος. καὶ ἡ μὲν στρατιὰ πάλιν διέβη ἐς Τορώνην, οἱ δὲ τῷ Βρασιδᾷ ἀνηγγέλλον τὴν ξυνθήκην, καὶ ἐδέξαντο πάντες οἱ ἐπὶ Θράκης ξύμμαχοι Λακεδαιμονίων τὰ πεπραγμένα. Ἀριστῶννυμος δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις κινήσει, Σκιωνάιους δὲ αἰσθόμενος ἐκ λογισμοῦ τῶν ἡμερῶν ὅτι ὕστερον ἀφιστήκοιεν, οὐκ ἔφη ἐνσπόνδους ἔσεσθαι. Βρασιδᾶς δὲ ἀντέλεγε πολλὰ, ὡς πρότερον, καὶ οὐκ ἀφίει τὴν πόλιν. ὡς δ' ἀπήγγειλεν ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Ἀριστῶννυμος περὶ αὐτῶν, οἱ Ἀθηναῖοι εὐθύς ἔτοιμοι ἦσαν στρατεύειν ἐπὶ τὴν Σκίωνα. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις πέμπαντες παραβήσεσθαι ἔφασαν αὐτοὺς τὰς σπονδὰς, καὶ τῆς πόλεως ἀντεποιῶντο Βρασιδᾶ πιστεύοντες, δίκην τε ἔτοιμοι ἦσαν περὶ αὐτῆς κρινέσθαι. οἱ δὲ δίκην μὲν οὐκ ἤθελον κινδυνεύειν, στρατεύειν

quod Polyaeus omisit, ab interpretibus additum esse suspicatur.

121. ὡς περ ἀθλητῆ. Officii causa, vel ut eum salarent, adibant tanquam victorem athleticam vel ἱεροκλήτην.

ὡς ἐς νῆσον. Supra c. 120. de

Pallene peninsula eiusque incolis dicebat: οὐδὲν ἄλλο ἢ νησιῶται, quod Potidaea eos a continente arceret: Gravius autem Athenienses irascebantur, si qui insulanorum a se defecissent, Lacedaemoniorum auxilio, quod in re navali inutile esset, confisi. Illustrant quae sequuntur cap. 122.

δὲ ὡς τάχιστα, ὄργην ποιούμενοι, εἰ καὶ οἱ ἐν ταῖς νήσοις ἤδη ὄντες ἀξιούσι σφῶν ἀφίστασθαι, τῇ κατὰ γῆν Λακεδαιμονίων ἰσχυρῷ ἀνωφελεῖ πιστεύοντες. εἶχε δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς ἀποστάσεως μᾶλλον ἢ οἱ Ἀθηναῖοι ἐδικαίουν· δύο γὰρ ἡμέραις ὕστερον ἀπέστησαν οἱ Σκιωναῖοι. ψήφισμά τ' εὐθὺς ἐποίησαντο, Κλέωνος γνώμῃ πεισθέντες, Σκιωνίους ἐξελεῖν τε καὶ ἀποκτεῖναι. καὶ τᾶλλα ἡσυχάζοντες ἐς τοῦτο παρεσκεύαζοντο.

123. Ἐν τούτῳ δὲ Μένδη ἀφίσταται αὐτῶν, πόλις ἐν τῇ Παλλήνῃ, Ἐρετριῶν ἀποικία. καὶ αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Βρασιδᾶς, οὐ νομίζων ἀδικεῖν, ὅτι ἐν τῇ ἐκχειρῇ φανερῶς προσεχώρησαν. ἔστι γὰρ ἃ καὶ αὐτὸς ἐνεκάλει τοῖς Ἀθηναῖοις παραβαίνειν τὰς σπονδὰς· διὸ καὶ οἱ Μενδαῖοι μᾶλλον ἐτόλμησαν, τὴν τε τοῦ Βρασιδῆος γνώμην ὀρῶντες ἐτόλμησαν, τεκμαίρομενοι καὶ ἀπὸ τῆς Σκιώνης, ὅτι οὐ προὔδιδον, καὶ αἰμάτων πρᾶσσόντων σφίσις ὀλίγων τε ὄντων, καὶ, ὡς τότε ἐμίλλησαν, οὐκέτι ἀνέντων, ἀλλὰ περὶ σφίσις αὐτοῖς φοβουμένων τὸ κατάδηλον, καὶ καταβιασάμενων παρὰ γνώμην τοὺς πολλούς. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εὐθὺς πυνθόμενοι, πολλῶν ἔτι μᾶλλον ὀργισθέντες, παρεσκευάζοντο ἐπ' ἀμφοτέρως τὰς πόλεις. καὶ Βρασιδᾶς προσδεχόμενος τὸν ἐπίπλου αὐτῶν ὑπεκκομίζει ἐπὶ Ὀλυμπον τὴν Χαλκιδικὴν παῖδας καὶ γυναῖκας τῶν Σκιωναίων καὶ Μενδαίων, καὶ τῶν Πελοποννησίων αὐτοῖς πεντακοσίων ὀπλίτας διεπέμψε καὶ πελταστὰς τριακοσίους Χαλκιδῆων, ἄρχοντά τε τῶν ἀπάντων Πολυδαμίδαν. καὶ οἱ μὲν τὰ περὶ σφῶν αὐτοὺς, ὡς ἐν τάχει παρεσομένων τῶν Ἀθηναίων, κοινῇ εὐτρεπίζοντο.

124. Βρασιδᾶς δὲ καὶ Περδικκᾶς ἐν τούτῳ στρατεύουσα ἄμα ἐπὶ Ἀρῥίβαϊον τὸ δεύτερον ἐς Λύγκον. καὶ ἦγον ὁ μὲν ἄν ἐκράτει Μακεδόνων τὴν δύναμιν καὶ τῶν ἐνοικούντων Ἑλλήνων ὀπλίτας, ὁ δὲ πρὸς τοῖς αὐτοῦ περιλοίοις τῶν Πελοποννησίων Χαλκιδῆας καὶ Ἀκανθίους καὶ τῶν ἄλλων κατὰ δύναμιν ἐκάστων. ζύμπαν δὲ τὸ ὀπλιτικὸν τῶν Ἑλλήνων τριῶν χίλιοι μάλιστα. ἰσπῆς δ' οἱ πάντες ἠκολούθουν Μακεδόνων ἐν Χαλκιδεῦσιν ὀλίγου ἐς χίλιους, καὶ ἄλλος ὄμιλος τῶν βαρβάρων πολὺς. ἐσβαλόντες δὲ ἐς τὴν Ἀρῥίβαϊον, καὶ εὐροντες ἀντεστρατοπεδευμένους αὐτοῖς τοὺς Λυγκηστὰς, ἀντεκαθέζοντο καὶ αὐτοί. καὶ ἔχοντων τῶν μὲν περὶ ἄνω λόφου ἐκατέρωθεν, τοῦ δὲ τοῦ μέσου ὄντος, οἱ ἰσπῆς ἐς αὐτὸ καταδραμόντες ἰσπομάχησαν πρῶτα ἀμφοτέρων· ἔπειτα δὲ καὶ ὁ Βρασιδᾶς καὶ ὁ Περδικκᾶς, προελθόντων προτέρων ἀπὸ τοῦ λόφου μετὰ τῶν ἰσπέων τῶν Λυγκηστῶν ὀπλιτῶν καὶ ἐτοίμων ὄντων μάχεσθαι, ἀντεπαγαρόντες καὶ αὐτοὶ ξυπέβαλον, καὶ ἔτρεψαν τοὺς Λυγκηστὰς· καὶ πολλοὺς μὲν διέφθειραν, οἱ δὲ λοιποὶ

123. ὡς τότε ἐμίλλησαν, οὐκέτι ἀνέντων, i. e., quod tunc facturi erant, non amplius remittentibus.

124. καὶ τῶν ἄλλων, int. τῶν. Mox in ὀλίγον ἐς χίλιους veram scripturam unus servavit Priscianus. Nam in codd. omnibus est ὀλίγους.

καπιύγοντες πρὸς τὰ μετέωρα ἠσύχαζον. μετὰ δὲ τοῦτο τρο-
καίον στήσαντες δύο μὲν ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπέσχον, τοὺς Ἰλ-
λυριοὺς μένοντες, οἳ ἔτυχον τῷ Περδίκκᾳ μισθοῦ μέλλοντες
ἦεῖν· ἔπειτα ὁ Περδίκκας ἐβούλετο προΐεναι ἐπὶ τὰς τοῦ Ἀρ-
ρήβαίου κώμας καὶ μὴ καθῆσθαι, Βρασίδης δὲ τῆς τε Μένδης
περιορώμενος, μὴ, τῶν Ἀθηναίων πρότερον ἐπιπλευσάντων,
εἰ πάθῃ, καὶ ἅμα τῶν Ἰλλυριῶν οὐ παρόντων, οὐ πρόθυμος
ἦν, ἀλλὰ ἀναχωρεῖν μάλλον.

125. Καὶ ἐν τούτῳ, διαφορομένων αὐτῶν, ἠγγέλθη ὅτι
καὶ οἱ Ἰλλυριοὶ μετ' Ἀρρήβαίου, προδόντες Περδίκκᾳ, γεγέ-
νηται· ὥστε ἤδη ἀμφοτέροις μὲν δοκοῦν ἀναχωρεῖν διὰ τὸ
θεὸς αὐτῶν, ὄντων ἀνθρώπων μαχίμων, κυρωθὲν δὲ οὐδὲν
ἐκ τῆς διαφορᾶς, ὀπηνίκα χρῆ ὀρμάσθαι, νυκτός τε ἐπιγενο-
μένης, οἱ μὲν Μακεδόνες καὶ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων, εὐ-
θύς φοβηθέντες (ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρατόπεδα ἀσαφῶς ἐκπλή-
γνυσθαι,) καὶ νομίσαντες πολλαπλασίους μὲν ἢ ἦλθον ἐπιέναι,
δοῦν δὲ οὐκ ἔμελλεν, καταστάντες ἐς αἰφνίδιον φυγὴν ἐχώ-
ρον ἐπ' οἶκον, καὶ τὸν Περδίκκᾳ, τὸ πρῶτον οὐκ αἰσθανό-
μενον, ὡς ἔγνω, ἠνάγκασαν, πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν, (ἀπα-
θέν γὰρ πολὺ ἀλλήλων ἐστρατοπεδεύοντο,) προαπελθεῖν. Βρα-
σίδης δὲ ἅμα τῇ ἔσθ, ὡς εἶδε τοὺς Μακεδόνας προκεχωρηκότας,
τοὺς τε Ἰλλυριοὺς καὶ τὸν Ἀρρήβαῖον μέλλοντας ἐπιέναι, ξυ-
πραγῶν καὶ αὐτὸς ἐς τετράγωνον τάξιν τοὺς ὀπλίτας, καὶ τὸν
φιλον ὄμιλον ἐς μέσον λαβῶν, διανοεῖτο ἀναχωρεῖν. ἐκδρομοὺς
δὲ, εἰ πῃ προσβάλλοιεν αὐτοῖς, ἔταξε τοὺς νεωτάτους, καὶ αὐ-
τὸς λογάδας ἔχων τριακοσίους τελευταῖος γνώμην εἶχεν ὑποχω-
ρῶν τοῖς τῶν ἐναντίων πρώτοις προσκεισομένοις ἀνδιστάμενος
κινύεσθαι. καὶ πρὶν τοὺς πολεμίους ἐγγὺς εἶναι, ὡς διὰ τα-
ξίαν παρεκελεύσατο τοῖς στρατιώταις τοιαύδε.

126. „Εἰ μὲν μὴ ὑπάπτεινον, ἄνδρες Πελοποννήσιοι,
ἡμᾶς τῷ τε μεμονῶσθαι, καὶ ὅτι βάρβαροι οἱ ἐπιόντες καὶ
κολλοὶ, ἐκπληξίην ἔχουν, οὐκ ἂν ὁμοίως διδαχὴν ἅμα τῇ παρα-
κλιθεῖς ἐποιούμην· νῦν δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόλειψιν τῶν ἡμε-

τῆς τε Μένδης περιορώμε-
νος. Schol. ἐλάβομενος περὶ αὐτῆς.
φροντίζων exponit Thom. Mag. h.
Duk.

125. δοκοῦν — κυρωθὲν. De
in nominativis absolutis loco genitivo-
um vid. Matth. Gr. §. 564.

ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρα-
τοπεδία. ἐκπλήγνυσθαι. Verba
ἀσαφῶς ἐκπλήγνυσθαι tamquam per
propositionem vel expegesin explicant
onomem relativum ὅπερ, quod ad
progressum εὐθύς φοβηθέντες refe-
rendum est. Monuit Krüger. ad Dio-
ny. p. 291. sq. post Matth. Gr. §. 476.
p. 657. (892), qui ad eam rem demon-
strandam loco 5, 6. utitur: ὥστε οὐκ

ἂν ἔλαθεν αὐτόθεν δρωόμενος ὁ
Κλέων τῷ στρατῷ· ὅπερ προσδέ-
χεται ποιήσειν αὐτὸν ἐπὶ τῇ Ἀμ-
φίπολιν, ὑπεριδόντα σφῶν τὸ πλῆ-
θος, — ἀναβήσεσθαι. Cf. 5, 105:
τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης, ἣν
διὰ τὸ αἰσχρὸν δὴ βοηθήσειν ἡμῖν
πιστεύετε αὐτούς — οὐ ζηλοῦμεν τὸ
ἄφρον. Nostro loco simillimus est 7,
80. οἶον φιλεῖ καὶ πᾶσι στρατοπέ-
δοις, μάλιστα δὲ τοῖς μεγίστοις, φό-
βος καὶ δειμάτα ἐγγίγνε-
σθαι.

τελευταῖος — ὑποχωρῶν.
Haec verba sunt iungenda, τελευταῖος
ὑποχ. Quare omnem distinctionem
cum Bekk. delevari.

τέρων και τὸ πλήθος τῶν ἐναντιῶν βραχεὶ ὑπομνήματι κα παραινέσει τὰ μέγιστα πειράσομαι πελθεῖν. ἀγαθοῖς γὰρ εἶνα ὑμῖν προσήκει τὰ πολέμια οὐ διὰ ξυμμάχων παρουσίαν ἐκαστοτε, ἀλλὰ δι' οὐκ εἰς ἀρετὴν, και μηδὲν πλήθος πεφοβήσαστε ἐτέρων, οἳ γε μηδὲ ἀπὸ πολιτειῶν τοιούτων ἦκατε, ἐν αἷς οἱ πολλοὶ ὀλίγων ἄρχουσιν, ἀλλὰ πλειόνων μᾶλλον ἐλάσσους, οὐδ' ἄλλω τινὶ κτησάμενοι τὴν δυναστείαν, ἢ τῷ μαχόμενοι κρατεῖν. βαρβάρους δὲ, οὓς νῦν ἀπειρία δέδιδε, μαθεῖν χροῖ ἐπὶ τῶν τε προηγώνισθε τοῖς Μακεδόσιν αὐτῶν, και ἀπ' ὧν ἐγε εἰκάσων τε και ἄλλων ἀκοῇ ἐπίσταμαι, οὐ δεινούς ἐσομένους και γὰρ ὅσα ἐν τῷ ὄντι ἀσθενῆ ὄντα τῶν πολεμίων δόκησι ἔχει ἰσχύος, διδαχὴ ἀληθοῦς προσφενυμένη περὶ αὐτῶν, ἐθάσυνα μᾶλλον τοὺς ἀμνηνομένους· οἳ δὲ βεβαίως τι πρόσεσται ἀγαθόν, μὴ προειδῶς τις ἂν αὐτοῖς τολμηρότερον προσφέρουτο. οὗτοι δὲ τὴν μέλλησιν μὲν ἔχουσι τοῖς ἀπειροῖς φοβερὰν και γὰρ πλήθει ὄψεως δεινοὶ και βοῆς μεγεθεὶ ἀφόρητοι, ἰτε διὰ κενῆς ἐπανάσεισις τῶν ὀπλων ἔχει τινὰ δῆλωσιν ἀπειλῆς· προσμύξαι δὲ τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὰ οὐχ ὁμοιοι. οὗτι γὰρ τάξιν ἔχοντες ἀσχυνοθεῖεν ἂν λιπεῖν τινὰ χώρον βιαζόμενοι, ἢ τε φυγὴ και ἢ ἐφοδος αὐτῶν, ἴσῃν ἔχουσα δόξαν τοῖ καλοῦ, ἀνεξέλεγκτον και τὸ ἀνδρείον ἔχει. αὐτοκράτωρ δὲ μᾶρ

126. ἐν αἷς οὐ πολλοί. Alii cum Reisigio ad Aristoph. Tom. I. p. 30. οὐ per negligentiam additum putant, cum Thucydides praegressi μηδὲ non meminerit. Alii οὐ delendum censent. Mihi olim ἐν αἷς pro ἐν ἐκείναις γὰρ accipi posse videbatur.

τὴν δυναστείαν. Doriensium in Peloponneso imperium inde a reditu Heraclidarum intelligendum esse puto. τοῖς Μακεδόσιν αὐτῶν. Etiam Lyncestae erant Macedones, vid. supra c. 83. cf. 2, 99. Omnes autem Macedones inter barbaros censebantur non minus, quam Illyrii. προηγώνισθες, (Schol. προσπολεμησάτες) refero ad hanc ipsam expeditionem adversus Lyncestas, in qua supra c. 124. narrat eos a Lacedaemoniis fugatos multosque caesos.

ὅσα μὲν — προσφέρουτο. In utroque horum membrorum est binarum structurarum confusio. Nam ὅσα requirit ut posthac scribatur aut περὶ τούτων pro περὶ αὐτῶν, aut certe διδαχῆς ἀληθοῦς γενομένης. Cum autem περὶ αὐτῶν sequatur, huic in praecedentibus aptum fuerit εἰ τινα pro ὅσα. Similiter in altero membro οἳς et τούτοις, εἰ τινα et ἀπὸ τοῖς accuratius congruerent. Schol. ὅσοι πολέμιοι ἀσθενεῖς ὄντες δόκησιν

ἰσχύος παρέχουσι τοῖς ἐναντίοις περὶ τούτων τάληθῆ μαθόντες οἱ δι' ἐναντίας θαρσύνονται μᾶλλον ὅσα δὲ τῷ ὄντι εἰσὶν ἰσχυροί, τούτοις εἰ μὴ τις ἐμπροσθεν μάχοι, τολμηρότερον και οὐκ ὀρθῶς αὐτοῖς προσεγγήσεται.

τὴν μέλλησιν intelligo de impendente hostium impetu, ut hoc cap extr. ἀποθῆν ἀπειλαῖς τὸ ἀνδρείον μελλήσῃ ἐπικομποῦσιν. Schol. σφπλετ τοῦ ἐπιναῖ. — κληθεῖ ὄψεως, multitudine, quae conspectui offerretur. Sunt qui pro ὄψει πλήθους dictum credant; rectius alii pro una notione accipiunt, ut ἀστρων εὐφρόση. Cf. Poppo I, 1, 162. αὐτὰ refer μτὴν ὄψιν, τὴν βοῆν και τὴν ἐκασταῖσιν τ. ὄπλ.

οὐτὰς γὰρ τάξιν ἔχοντες ἀσχυνοθεῖσιν. Negatio οὐ pariter μ participium atque ad verbum finitum pertinet. Vid. ad 1, 141. — ἴσῃν — δόξαν, quia etiam in fuga hostem telis petebant barbari.

αὐτοκράτωρ. Schol. μάχη δι' ἀντεξουσίος, ἐν ἣ ἔξῃσιν ὁ βολεταῖ τις κρᾶττειν, παρέχει προφασιν [τοῦ] φεγγεῖν τοῖς ὀπασοῦν βολεμένοις σώζεσθαι. Poppo verba αὐτοκράτωρ — πορίσῃ in parenthesis rededit, ne verba τῷ τε — ἦσῃν

μάλιστα ἂν καὶ πρόφασιν τοῦ σώζεσθαι τιμὴν προκρίνωσιν πορίσασθαι τοῦ τε ἐς χεῖρας ἔλθειν πιστότερον τὸ ἐκφοβήσθαι ἡμᾶς ἀκινδύνως ἡγοῦνται· ἐκεῖνω γὰρ ἂν πρὸ τούτου ἐχρῶντο. σαφῶς τε πᾶν τὸ προὔπαρχον δεινὸν ἀπ' αὐτῶν ὁρᾶτε ἔργῳ μὲν βραγὺ ὄν, ὄψει δὲ καὶ ἀκοῇ κατασπέρχον. ὃ ὑπομειναντες ἐπιφερόμενον, καὶ, ὅταν καιρὸς ἦ, κόσμῳ καὶ τάξει αὐτίς ὑπαγαγόντες, ἐς τε τὸ ἀσφαλὲς θάσσον ἀφίξεσθε, καὶ γνῶσεσθε τὸ λοιπὸν ὅτι οἱ τοιοῦτοι ὄγλοι τοῖς μὲν τὴν πρώτην ἔφοδον δεξαμένοις ἀπώθεν ἀπειλαῖς τὸ ἀνδρείον μελλήσει ἐκικομποῦσιν, οἱ δ' ἂν εἴξωσιν αὐτοῖς, κατὰ πόδας τὸ εὐψυχον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὀξείς ἐνδείκνυνται.“

127. Τοιαῦτα ὁ Βρασίδης παραινέσας ὑπήγε τὸ στρατεύμα. οἱ δὲ βάρβαροι ἰδόντες πολλῇ βοῇ καὶ θορυβῷ προσέκειντο, νομίσαντες φεύγειν τε αὐτὸν, καὶ καταλαβόντες διαφθεῖρουν. καὶ ὡς αὐτοῖς αἶ τε ἐκδρομαί, ὅπη προσπίπτουεν, ἀπήντων, καὶ αὐτὸς ἔχων τοὺς λογάδας ἐπικειμένους ὑφίστατο, τῇ τε πρώτῃ ὀρμῇ παρὰ γνώμην ἀντέστησαν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιφερομένους μὲν δεχόμενοι ἡμύνοντο, ἡσυχάζοντων δὲ, αὐτοὶ ὑπεχώρουν, τότε δὴ τῶν μετὰ τοῦ Βρασίδου Ἑλλήνων ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἀπέσχοντο, μέρος δὲ τι καταλιπόντες αὐτοῖς ἐπακολουθοῦν προσβάλλειν, οἱ λοιποὶ χωρήσαντες δρόμῳ ἐπὶ τε τοὺς φεύγοντας τῶν Μακεδόνων, οἳ ἐντόχοιεν, ἔκτεινον, καὶ τὴν ἐσβολὴν, ἣ ἐστὶ μεταξὺ δυοῖν λόφοιιν στενὴ ἐς τὴν Ἀρόιβαλου, φθάσαντες προκατέλαβον, εἰδότες οὐκ οὔσαν ἄλλην τῷ Βρασίδᾳ ἀναχωρησιν. καὶ προσίστονος αὐτοῦ ἐς αὐτὸ ἦδη τὸ ἄπορον τῆς ὁδοῦ, κυκλῶνται ὡς ἀποληψόμενοι.

128. Ὁ δὲ γνὸς προεῖπε τοῖς μεθ' αὐτοῦ τριακοσίοις, ὃν ὄντο μᾶλλον ἂν ἐλεῖν τῶν λόφων, χωρήσαντας πρὸς αὐτὸν δρόμῳ, ὡς τάχιστα ἕκαστος δύναται, ἄνευ τάξεως, πειρᾶσαι ἀπ' αὐτοῦ ἐκκροῦσαι τοὺς ἦδη ἐπόντας βαρβάρους, πρὶν καὶ τὴν πλείονα κύκλωσιν σφῶν αὐτοῖς προσμίξαι. καὶ οἱ μὲν προσπεσόντες ἐκράτησάν τε τῶν ἐπὶ τοῦ λόφου, καὶ ἡ πλείων ἦδη στρατιὰ τῶν Ἑλλήνων ὄσον πρὸς αὐτὸν ἐπορεύοντο. οἱ γὰρ βάρβαροι καὶ ἐφοβήθησαν, τῆς τροπῆς αὐτοῖς ἐνταῦθα γενομένης σφῶν ἀπὸ τοῦ μετεώρον, καὶ ἐς τὰ πλείον οὐκέτ'

τα abrupte posita sint. Sed ad ἣ τε φυγῇ — ἔχει, quo refert Poppo, non pertinent, quia illud membrum iam respondet praegresso οὔτε γὰρ — βιαζόμενοι. — Mox κατὰ σπέρχον, Schol. κινεῖν εἰς δεξιάν, ἐκπλήττον.

ὑπαγαγόντες. Vid. ad cap. seq. 127. ὑπήγε, i. e. ὑποχώρησε, retro duxit, ut bene demonstravit Duk. Nam statim dicit νομίσαντες φεύγειν αὐτόν. Sic cap. 126. accipiendum κόσμῳ καὶ τάξει αὐτίς ὑπαγαγόντες,

quod c. 125. extr. erat ὑποχωρῶν τοῖς τῶν ἐναντίων πρώτοις προσκεισομένοις ἀνθισταμένος ἀμύνεσθαι. Cf. 8, 97. διώξεις τε καὶ ὑπαγαγαί.

αἶ τε ἐκδρομαί. Supra c. 125 extr. Mox in verbis χωρήσαντες δρόμῳ ἐπὶ τε τοὺς φεύγ. particula τέ trajecta est, ut saepe.

128. τοὺς ἦδη ἐπόντας βαρβάρους. Recepimus et hic et infra c. 131. Popponis coniecturam ἐπόντας pro ἐπίοντας.

ἐπιπολοῦσθον, νομίζοντες καὶ ἐν μεθορίοις εἶναι αὐτοὺς ἤδη καὶ διαπεφηνέηναι. Βρασίδης δὲ ὡς ἀνταλάβετο τῶν μετῴρων κατὰ ἀσφάλειαν μᾶλλον ἰῶν, ἀνθημερὸν ἀφικνεῖται ἐς Ἄρριον σαν πρῶτον, τῆς Περδικίου ἀρχῆς. καὶ αὐτοὶ ὀργιζόμενοι οἱ στρατιῶται τῇ προαναχωρήσει τῶν Μακεδόνων, ὅσοις ἐνέτυχον κατὰ τὴν ὁδὸν ξεύγεσιν αὐτῶν βοεικοῖς, ἢ εἴ τινη σκευὴ ἐκ πεπτωκότι, (οἷα ἐν νυκτερινῇ καὶ φοβερῇ ἀναχωρήσει εἰκός ἦν ξυμβῆναι,) τὰ μὲν ὑπολύοντες κατέκοπτον, τῶν δὲ οικίῳσιν ἐποιοῦντο. ἀπὸ τούτου τε πρῶτον Περδικίας Βρασίδης τε πολέμιον ἐνόμισε, καὶ ἐς τὸ λοιπὸν Πελοποννησίων τῇ μὲν γνώμῃ δι' Ἀθηναίους οὐ ξύνηδες μῖσος εἶχε, τῶν δὲ ἀναγκαίων ξυμφορῶν διαναστάς ἐπρασσεν, ὅτῳ τρόπῳ τάχιστα τοῖς μὲν ξυμβῆσεται, τῶν δὲ ἀπαλλάξεται.

129. Βρασίδης δὲ ἀναχωρήσας ἐκ Μακεδονίας ἐς Τορῶνην καταλαμβάνει Ἀθηναίους Μένδην ἤδη ἔχοντας, καὶ αὐτοῦ ἡσυχάζων ἐς μὲν τὴν Παλλήνην ἀδύνατος ἤδη ἐνόμιζεν εἶναι διαβάς τιμωρεῖν, τὴν δὲ Τορῶνην ἐν φυλακῇ εἶχεν. ὑπὸ γὰρ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῖς ἐν τῇ Λύγκῳ ἐξέπλευσαν ἐπὶ τε τὴν Μένδην καὶ τὴν Σκιωννὴν οἱ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ παρεσκευάζοντο, ναυσὶ μὲν πεντήκοντα, ἄν ησαν δέκα Χίται, ὀπλίταις δὲ χίλλοις ἑαυτῶν καὶ τοξόταις ἑξακοσίοις, καὶ Θραξὶ μισθωτοῖς χίλλοις, καὶ ἄλλοις τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων πελτασταῖς· ἑστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ Νικόστρατος ὁ Διῦτρεφούς, ἄρταντες δὲ ἐκ Ποτιδαίας ταῖς ναυσὶ καὶ σχόντες κατὰ τὸ Ποσειδώνιον ἐχώρουν ἐς τοὺς Μενδαίους. οἱ δὲ αὐτοὶ τε καὶ Σκιωναίων τριακόσιοι βεβοηθηκότες. Πελοποννησίων τε οἱ ἐπικούροι, ξύμπαντες δὲ ἑπτακόσιοι ὀπλίται, καὶ Πολυδαμίδης ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἔνυχον ἐξεστρατοπεδευμένοι ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ λόφου καρτεροῦ. καὶ αὐτοῖς Νικίας μὲν, Μεθίωναίους τε ἔχων εἴκοσι καὶ ἑκατὸν φίλους καὶ λογάδας τῶν Ἀθηναίων ὀπλιτῶν ἐξήκοντα καὶ τοὺς τοξότας ἅπαντας, κατὰ ἀτραπὸν τινα τοῦ λόφου κειρωμένος προσβῆναι, καὶ τραυματιζόμενος ὑπ' αὐτῶν, οὐκ ἠδυνήθη βιάσασθαι· Νικόστρατος δὲ ἄλλη ἐφόδῳ ἐκ πλείονος παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ ἐπιὼν τῷ λόφῳ, ὄντι δυσπροσβᾶτῳ, καὶ πάντῃ ἐθορυβήθη, καὶ ἐς ὀλίγον ἀφίκετο

ἐν μεθ ο ρίοις, int. τῆς τοῦ Περδικίου ἀρχῆς. — Paulo ante σφῶν Goell. refert ad ἀπὸ τοῦ μετῴρων, et interpretatur: cum depulsi essent iugo, quod insederant. At enim vero et αὐτοῖς et σφῶν recte ad τῆς τροπῆς γενομένης retuleris, cum genitivus indicet qui fugerint, dativus autem, quorum interfuerit eos non fugere, quem dativum commodi vel ethicum vocant. Of. Krüger. ad Dionys. p. 98. — Mox καὶ αὐτοὶ est sponte, non iussi a Brasida, et pertinet ad κατέκοπτον.

τῇ μὲν γνώμῃ — εἶχε. Athe-

nienses, qui in Thracia et illo tractu terrarum multas urbes tenebant, et in gratiam cognatorum Perdiccae cum hoc ipso bella gesserant (vid. 1, 57, 59.), multo magis metuebant Perdiccas quam Lacedaemonios. Nihilominus tunc, politicis rationibus neglectis, (ἀναγκαίων ξυμφορῶν διαναστάς) cum Atheniensibus pacisci, a Lacedaemoniis autem, in quos odium concepit minus animo consuetum (οὐ ξύνηδες τῇ γνώμῃ) propter Athenienses olim invidios, dissociari maluit.

129. καὶ ἄλλοις — πελτασταῖς. Vid. ad cap. 67.

κᾶν τὸ στρατεύμα τῶν Ἀθηναίων νικηθῆναι. καὶ ταύτη μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ὡς οὐκ ἐνέδοσαν οἱ Μενδαῖοι καὶ οἱ ξυμμαχοί, οἱ Ἀθηναῖοι ἀναχωρήσαντες ἰστροποπεδύσαντο· καὶ οἱ Μενδαῖοι, νυκτὸς ἐπελθούσης, ἐς τὴν πόλιν ἀπήλθον.

130. Τῇ δ' ἑστέραια οἱ μὲν Ἀθηναῖοι περιελεύσαντες ἐς τὸ πρὸς Σκιώνης τὸ τε προάστειον εἶλον, καὶ τὴν ἡμέραν ἅπασαν ἰδῆον τὴν γῆν, οὐδενὸς ἐπεξιόντος· ἦν γὰρ τι καὶ στασιασμοῦ ἐν τῇ πόλει. οἱ δὲ τριακόσιοι τῶν Σκιωναίων τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἶκον. καὶ τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ Νικίας μὲν τῶν ἡμίσει τοῦ στρατοῦ προΐων ἄμα ἐς τὰ μεθόρια τῶν Σκιωναίων τὴν γῆν ἰδῆον· Νικόστρατος δὲ τοῖς λοιποῖς κατὰ τὰς ἄνω πύλας, ἢ ἐπὶ Ποτιδαίας ἔρχονται, προσεκάθητο τῇ πόλει. ὁ δὲ Πολυδαμίδας (ἔνχε γὰρ ταύτῃ τοῖς Μενδαίοις καὶ ἐπικούροις, ἐντὸς τοῦ τείχους τὰ ὄπλα κείμενα) διατάσσει τε ὡς ἐς μάχην, καὶ παρήνει τοῖς Μενδαίοις ἐπεξιέναι. καὶ τινος αὐτῶ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ἀντειπόντος κατὰ τὸ στασιωτικόν, ὅτι οὐκ ἐπέξεισιν, οὐδὲ δεόντο πολεμεῖν, καὶ, ὡς ἀντίπερ, ἐπισπασθέντος τῇ χειρὶ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ θορυβηθέντος, ὁ δῆμος, εὐθύς ἀναλαβὼν τὰ ὄπλα, περιοργῆς ἔχωρει ἐπὶ τε Πελοποννησίους καὶ τοὺς τὰ ἐναντία σφίσι μετ' αὐτῶν πρᾶξαντας. καὶ προσπεσόντες τρέπουσιν, ἄμα μὲν μάχῃ αἰφνιδίᾳ, ἄμα δὲ, τοῖς Ἀθηναίοις τῶν κυλῶν ἀνοιγομένων, φοβηθέντων· ᾗθῆσαν γὰρ ἀπὸ προειρημένου τινὸς αὐτοῖς τὴν ἐπιχειρήσιν γενέσθαι. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ὅσοι μὴ αὐτίκα διεφθάρησαν, κατέρυγον, ἦνπερ καὶ τὸ προτερον αὐτοὶ εἶχον· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι (ἦδη γὰρ καὶ ὁ Νικίας ἐπαναστρέψας πρὸς τὴν πόλιν ἦν) ἐσπεσόντες ἐς τὴν Μένδην πόλιν, αἰετὸς οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως ἀνοιχθεῖσαν, ἀπάσῃ τῇ στρατιᾷ, ὡς κατὰ κράτος ἔλόντες διήρπασαν· καὶ μόλις οἱ στρατηγοὶ κατέσχον ὥστε μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαφθειρεσθαι. καὶ τοὺς μὲν Μενδαίους μετὰ ταῦτα πολιτεύειν ἐκέλευον ὥσπερ εἰώθεισαν, αὐτοὺς κρίναντας ἐν σφίσι αὐτοῖς, εἴ τινες ἦγονται αἰτίους εἶναι τῆς ἀποστάσεως· τοὺς δ' ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀπετείχισαν ἐκατέρωθεν τείχει ἐς θάλασσαν, καὶ φυλακὴν ἐπικαθίσταντο. ἐπειδὴ δὲ τὰ περὶ τὴν Μένδην κατέσχον, ἐπὶ τὴν Σκιώνην ἐχώρουν.

131. Οἱ δὲ ἀντεπεξελλόντες, αὐτοὶ καὶ Πελοποννήσιοι,

130. τὸ πρὸς Σκιώνης, quia Mende ad Scionem spectat, cui parti contraria est ea, ἢ ἐπὶ Ποτιδαίας ἔρχονται, quibus verbis mox utitur.

κατὰ τὰ στασιωτικόν. Schol. κατὰ τὸ ἀντιστοιχίαν. — δεόντο pro δεοί, quod ipsam Poppo h. l. legendum censet. — θορυβηθέντος, absolute dictum accipe, cum tumultus exortus esset super hac violentia.

ἐπικαθίσταντο. Vulgo ἐπικα-

θίσταντο. Correxit Poppo, quia καθίσεσθαι semper habet vim reflexivam, eiusque aoristus καθέσθησιν sit, non ἐπικαθίσταμην. Ipse tamen Poppo in censura Grammaticae Buttmanianae (Ephem. Jen. 1829. No. 149. p. 231.) concessit, etiam formam ἐπικαθίσταμην per se probam et Demostheni usitatam esse. Codd. Ar. Chr. exhibent ἐπικαθίσταμην, perperam addito augmento syllabico. Cf. Buttman. Gram. max. Vol. II. p. 152.

ἰδρῶθησαν ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς πόλεως, ὃν εἰ μὲν ἔλοιεν οἱ ἔναντιοι, οὐκ ἐγίνετο σφῶν περιτειχίσις. προσβιλόντες δ' αὐτῶ κατὰ κράτος οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ μάχῃ ἔκκρουσαν τοὺς ἐπόντας, ἐστρατοπεδεύσαντό τε, καὶ ἐς τὸν περτειγισμόν τροπαῖον στήσαντες παρεσκευάζοντο. καὶ αὐτῶν οὐ πολὺ ὕστερον ἤδη ἐν ἔργῳ ὄντων, οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐπὶ τῇ Μένδῃ πολιορκούμενοι ἐπίκουροι, βιασάμενοι παρὰ θάλασσαν τὴν φυλακὴν, νυκτὸς ἀφικνοῦνται, καὶ διαφυγόντες κλειστοὶ τὸ ἐπὶ τῇ Σκιῶνῃ στρατόπεδον ἐσῆλθον ἐς αὐτήν.

132. Περιτειχιζομένης δὲ τῆς Σκιῶνης, Περδίκκας, τοῖ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῖς ἐπικηροκευθάμενος, ὁμολογῶν ποιεῖται πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν τοῦ Βρασίδου ἔχθραν περὶ τῆς ἐκ τῆς Δύγκου ἀναχωρήσεως, εὐθύς τότε ἀξάμενο πρᾶσσειν. καὶ, ἐτύγγανε γὰρ τότε Ἰσαγόρας ὁ Λακεδαιμόνιοι στρατιὰν μέλλων περὶ πορεύσειν ὡς Βρασίδαν, ὁ δὲ Περδίκκας, ἅμα μὲν κελεύοντος τοῦ Νικίου, ἐπειδὴ ξυμβεβήκει, ἐνδύλον τι ποιεῖν τοῖς Ἀθηναίοις βεβαιότητος περὶ, ἅμα δ' αὐτὸ οὐκέτι βουλόμενος Πελοποννησίους ἐς τὴν αὐτοῦ ἀφικνεῖσθαι παρασκευάσας τοὺς ἐν Θεσσαλίᾳ ξένους, χρώμενος αἰεὶ τοῖς πρώτοις, διεκώλυσε τὸ στρατεύμα καὶ τὴν παρασκευὴν, ὥστε μὴδὲ πειρᾶσθαι Θεσσαλῶν. Ἰσαγόρας μέντοι καὶ Ἀμεινίας καὶ Ἀριστεὺς αὐτοὶ τε ὡς Βρασίδαν ἀφίκοντο, ἐπιδεῖν πεμφάντων Λακεδαιμονίων τὰ πράγματα, καὶ τῶν ἡβώντων αὐτῶν παρανόμως ἄνδρας ἐξῆγον ἐκ Σπάρτης, ὥστε τῶν πόλεων ἄρχοντα καθιστάναι, καὶ μὴ τοῖς ἐντυχοῦσιν ἐπιτρέπειν. καὶ Κλεαρίδα μὲν τὸν Κλεωνύμου καθίστησιν ἐν Ἀμφιπόλει, Ἐπιτελίδαν δὲ τὸν Ἡγησάνδρου ἐν Τορώνῃ.

133. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει Θηβαῖοι Θεσπιέων τείχος περιεῖλον, ἐπικατέσαντες Ἀττικισμόν, βουλόμενοι μὲν καὶ αἰεὶ παρμεσσηκός δὲ ῥᾶον, ἐπειδὴ καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀθηναίους μάχῃ ὅτι ἦν αὐτῶν ἄνθος ἀπολώλει. καὶ ὁ νεὸς τῆς Ἥρας τοῦ αὐτοῦ θέρους ἐν Ἀργεῖ κατεκαύθη, Χρυσίδος τῆς ἱερῆας λύχρον τινὰ θείσης ἡμμένον πρὸς τὰ στέμματα, καὶ ἐπικαταδαρ-

131. οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως — ἐπίκουροι. Peloponnesios intellige, qui una cum Mendaeis, qui urbem illi tradiderant, eo confugisse putandi sunt. cf. c. 130. De attractione in οἱ ἐκ τῆς ἀκρ. saepe monitum.

132. καὶ, ἐτύγγανε γὰρ — ὁ δὲ Περδίκκας. De interpunctione huius et similium locorum (3, 107. 8, 29. 8, 79. 1, 72.) egit Poppo l. 1. p. 306 sq. ubi docet, minus apte parentheseos signa poni, quia si abesset, quod his locis sequitur, vel δὲ vel καὶ, tum demum iusta esset parenthesis. Nam quod praecedit καὶ ante ἐτύγγανε, id hoc verbo diremptum a γὰρ, non

sic potest cum eo iungi, ut sit et enim, sed ad primum subiectum pertinet. Itaque lineolis usus est, ut perspicuitatem adiuvaret. Nobis commata ponere satis visum.

παρνομός. Contra leges esse instituta Spartanorum hoc dicit factum, propterea quod iuniores erant, quam quibus magistratus committi fieret. Nam ex Plutarch. Lycurg. c. 25. docet Manso (Sparta p. II. p. 140.), ante trigessimam vitae annum non licuisse Spartanis in fore versari.

133. παρμεσσηκός. Vid. ad cap. 125. — ἐν τῇ πρὸς Ἀθηναίους μάχῃ, vid. supra c. 96.

θούσης· ὥστε ἔλαθεν ἀφθέντα πάντα καὶ καταφλεχθέντα. καὶ ἡ Χρυσίς μὲν εὐθύς τῆς νυκτός, δειδασα τοὺς Ἀργεῖους, ἐς Φλιοῦντα φεύγει· οἱ δὲ ἄλλην ἰέρειαν ἐκ τοῦ νόμου τοῦ προκειμένου κατεστήσαντο, Φαινίδα ὄνομα. ἔτη δὲ Χρυσίς τοῦ πολέμου τοῦδε ἐπέλαβεν ὀκτῶ, καὶ ἕνατον ἐκ μέσου, ὅτε ἐπεφύγει. καὶ ἡ Σκιώνη τοῦ θέρους ἤδη τελευτῶντος περιετείχιστό τε παντελῶς, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ' αὐτῆ φυλακὴν καταλιπόντες ἀνεχώρησαν τῷ ἄλλῳ στρατῷ.

134. Ἐν δὲ τῷ ἐπιόντι χειμῶνι τὰ μὲν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων ἠσύχαζε διὰ τὴν ἐκχειρίαν, Μαντινῆς δὲ καὶ Τεγεᾶται καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἐκατέρων ξυνέβαλον ἐν Λαοδικῷ τῆς Ὀρεσθίδος, καὶ νίκη ἀμφιδήριτος ἐγένετο· κέρας γὰρ ἐκάτεροι τρέψαντες τὸ καθ' αὐτοὺς τροπαῖα τε ἀμφοτέροι ἐστήσαν, καὶ σκῦλα ἐς Δελφούς ἀπέπεμψαν. διαφθαρέντων μέντοι πολλῶν ἐκατέρους, καὶ ἀγχωμάλου τῆς μάχης γενομένης, καὶ ἀφελομένης νυκτός τὸ ἔργον, οἱ Τεγεᾶται μὲν ἐπηυλλίσαντό τε, καὶ εὐθύς ἐστήσαν τροπαῖον· Μαντινῆς δὲ ἀπεχώρησάν τε ἐς Βουκολίαν, καὶ ὕστερον ἀντέστησαν.

135. Ἀπειράσαε δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ ὁ Βρασίδης τελευτῶντος, καὶ πρὸς ἕαρ ἤδη, Ποτιδαίας. προσελθῶν γὰρ νυκτός, καὶ κλιμακα προσθεῖς, μέχοι μὲν τούτου ἔλαθε· (τοῦ γὰρ κώδωνος παρενεχθέντος, οὕτως ἐς τὸ διάκεινον, πρὶν ἐπανελθεῖν τὸν παραδιδόντα αὐτόν, ἢ πρόσθεσις ἐγένετο·) ἔπειτα μέντοι, εὐθύς αἰσθομένων, πρὶν προσβῆναι, ἀπήγαγε πάλιν κατὰ τάχος τὴν στρατιάν, καὶ οὐκ ἀνέμεινεν ἡμέραν γενέσθαι. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ ἕνατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

135. κώδωνος παρενεχθέντος. Κώδων, tintinnabulum, circumferebatur noctu, ut custodes ad vigilantiam excitarentur. Custos autem custodi tradebat ita, ut, altero ad suam stationem revertente, altero ad proximam progrediente ad tintin-

nabulum reddendum, longius eo tempore muri intervallum custode vacuum esset, donec miles in suam stationem revertisset. Eodem modo Aratus Sicyonem cepisse traditur a Plutarch. in vit. Arat. c. 7.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΥΓΓΡΑΦΗΣ Ε.

ΤΟΤ δ' ἐπιγιννομένου θέρους, αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διαλέλυντο μέχρι Πυθίων· καὶ ἐν τῇ ἐκχειρίᾳ Ἀθηναῖοι Ἀγίλους

Finis induciis, Cleo in Thraciam profectus Toronen vi recipit, c. 1 — 3. Phaeax Atheniensis in Sicilia et Italia socios comparare conatur, c. 4. 5. Dehinc narratio redit ad Cleonis cum Brasida certamen, et describitur pugna ad Amphipolin commissâ, c. 6 — 11., et quid utrosque ad pacem faciendam impulerit, c. 13 — 17., cuius formulam legimus c. 18. Sed cum in Thracia non statim omnia ex pacto Atheniensibus tradi possent, sociique Lacedaemoniorum nonnulli illam pacem abnuissent; Lacedaemonii etiam foedere suam cum Atheniensibus amicitiam firmarunt, c. 21 — 24. Subinde rationes supputandi tempora huius belli interponuntur, ut, c. 20. 25. 26. Corinthiis auctoribus, societates ineunt Argivi primum cum Mantinensibus aliisque Peloponnesiis, c. 27 — 29., tum ipsi Corinthii cum Eleis ad Argivorum societatem transeunt, item Chalcidenses Thraçiae, c. 31.; Tegeatas vero frustra in Lacedaemonios excitare student, nec propensiores ad suam societatem Boeotos offendunt, c. 32. Mantinaeos Lacedaemonii agro Parrhasiorum privant, Helotes, qui cum Brasida in Thracia pugnaverant, libertate donant, captos autem in insula Spartanos aliquamdiu leviori quadam capitibus deminutione afficiunt, c. 33. 34. Cum iam varia inter Athenienses et Lacedaemonios controversiae ortas essent, ephori duo clam tentant per Boeotorum legatos Argivos Spartanis conciliare, c. 35. 36., quod consilium irritum quidem factum est per Boeo-

torum concilium c. 37 — 39., nihilo tamen minus Argivos metus ad foedus cum Lacedaemoniis ineundum compulit, c. 40. 41. Athenienses iam irritatos in Lacedaemonios etiam magis exstimulat Alcibiades, qui clam Argivos cum Eleis et Mantinacis ad Atheniensium societatem invitat, c. 42. 43. ac repugnante Nicia rem conficit, c. 44 — 47. Ludis Olympiis Lacedaemonii ab Eleis aditu templi prohibentur, c. 49. 50. Inter Epidaurios et Argivos bellum ortum, Alcibiade incitante, cumque Lacedaemonii Epidauriis opitularentur, Agis rex, quod Argivos undique inclusos, spe pacis oblata, non confecisset, tanta apud suos invidia flagravit, ut novam Lacedaemonii legem sancirent, qua regis imperium constringeretur, c. 53 — 63. Is tamen cum Tegeatis, ab Argivis obsessis, succurreret, magna apud Mantineam clade hostes affecit, c. 64 — 75., quo facta pax inter Lacedaemonios et Argivos confecta, mox etiam scriptae inita, quarum formulae dorice scriptae leguntur c. 77. et 79. Etiam ex Epidauria cedunt Athenienses, c. 80., et Mantinenses cum Lacedaemoniis paciscuntur, c. 81. Argis vero plebs optimates opprimit, et societas cum Atheniensibus integratur. Sub finem libri narratur Atheniensium in Melios expeditio, et quid utrorumque legati seorsum a populo inter se disceptarint, c. 84 — 114. Melii ad deditioem rocati ad unum omnes praeter mulieres et pueros trucidantur, c. 116.

1. διαλέλυντο μέχρι Πυ-

ἀνέστησαν ἐκ Δήλου, ἡγησάμενοι κατὰ παλαιάν τινα αἰτίαν οὐ καθαρούς ὄντας ἱερῶσθαι, καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι τοῦτο τῆς καθάρσεως, ἢ πρότερόν μοι δεδήλωται ὡς ἀνελόντες τὰς δῆκας τῶν τεθνεώτων ὀρθῶς ἐνόμισαν ποιῆσαι καὶ οἱ μὲν Δήλιοι Ἀτραμύτιον, Φαρνάκου δόντος αὐτοῖς, ἐν τῇ Ἀσίᾳ ᾤκησαν οὕτως ὡς ἕκαστος ᾤρητο.

2. Κλέων δὲ Ἀθηναίους πείσας ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία ἐξέπλευσε μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν Ἀθηναίων μὲν ὀπλίτας ἔχων διακοσίους καὶ χιλιούς καὶ ἱππέας τριακοσίους, τῶν δὲ ξυμμάχων πλείους, ναῦς δὲ τριάκοντα. σχῶν δὲ ἐς Σκιώνην πρῶτον, ἔτι πολιορκουμένην, καὶ προσλαβὼν αὐτόθεν ὀπλίτας τῶν φρουρῶν, κατέπλευσεν ἐς τὸν Κολόφουλιαν λιμένα, τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως. ἐκ δ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων ὅτι οὔτε Βρασίδας ἐν τῇ Τορώνῃ οὔτε οἱ ἐνόντες ἀξιομαχοὶ εἶεν, τῇ μὲν στρατιᾷ τῇ περὶ ἑχῶρει ἐς τὴν πόλιν, ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα τὸν λιμένα περιπλεῖν. καὶ πρὸς τὸ περιτειχισμῶν πρῶτον ἀφικνεῖται, ὃ προσπεριέβαλε τῇ πόλει ὁ Βρασίδας, ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ προάστειον, καὶ διελευν τοῦ παλαιοῦ τείχους μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν.

3. Βοηθήσαντες δὲ ἐς αὐτὸ Πασιτελίδας τε ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων καὶ ἡ παροῦσα φυλακὴ, προςβαλόντων τῶν Ἀθηναίων, ἡμύνοντο. καὶ ὡς ἐβιάζοντο, καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον [αἱ] ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι, δεισας ὁ Πασιτελίδας μὴ αἱ τε νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἔρημον τὴν πόλιν, καὶ, τοῦ τειχίσματος ἀλίσκομένου, ἐγκαταληφθῆ, ἀπολιπὼν αὐτὸ δρόμῳ ἑχῶρει ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι φθάνουσιν οἱ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἐλόντες τὴν Τορώνην, καὶ ὁ περὶ ἐπισπόμενος αὐτοβοεῖ κατὰ τὸ διηρημένον τοῦ παλαιοῦ τείχους

δίων. Verno quidem tempore agebantur Pythia, sed Olympiadis anno tertio. Est autem Olympiadis LXXXIX annus secundus, quo induciae finem habuere. Ergo sententiam verborum διελέυντο μέχρι Πυθίων non esse posse: „induciae cum ad Pythia usque venissent, finem habuere“, recte docuit Goeller., qui cum Heilmanno et Odofr. Muellero ita accipit, ac si scriptum esset: αἱ σπονδαὶ διελύθησαν καὶ πόλεμος αὐθις ἦν μέχρι Πυθίων. Cum autem pax Ol. 89, 3. ineunte vere statim post Dionysia convenerit, (vid. c. 20.), apparet, hoc annum spatium a Thucyde universe designari verbis μέχρι Πυθίων, accuratius infra, c. 20 init.

οὐ καθαρὸς ὄντας ἱερῶσθαι. Verba ἱερεύσθαι, ἱεράσθαι et ἱεροῦσθαι sic differunt, ut primum de victimis immolandis, alterum de iis, qui sacerdotio funguntur, tertium de rebus domesticis diis con-

secrandis dicatur. οὐ καθαρὸς ὄντας, licet polluti essent. Aliam causam affert Diodor. 12, 73. ὅτι λάθρα πρὸς Λακεδαιμονίους συντίθενται συμμαχίαν.

ἢ πρότερόν μοι δεδήλωται ὡς — ποιῆσαι. Rem narrat 3, 104. Reisk. ἦν, Bened. ἦ coniciebat. Dativus pendet ex participio ἀνελόντες, et ad ποιῆσαι supplendum αὐτήν. Exempla suppeditat Krüger. ad Dionys. p. 119., ex quibus unum adscribam, 2, 44. οὐ ἂν ἐθάς γενόμενος ἀφαιρεθῆ.

3. καὶ αἱ νῆες — περιπεμφθεῖσαι. Adieci articulum αἱ a cod. Cam. Nam res et linguae usus flagitat articulum propter verba, c. 2. ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα τὸν λιμένα περιπλεῖν, ubi Bekk. in ed. min. inter δέκα et τὸν λιμένα de coniectura inseruit ἐς, probante Poppone.

καὶ ὁ περὶ ἐπισπόμενος αὐτοβοεῖ. Vulgo ἐπισπόμενος.

ξυνεπιδῶν. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Πελοποννησίων καὶ Τορωναίων εὐθύς ἐν χειρὶ, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον, καὶ Πασιτελλίδα τὸν ἄρχοντα. Βρασίδης δὲ ἐβοήθει μὲν τῇ Τορώνῃ, αἰσθόμενος δὲ καθ' ὁδὸν ἑλαγκυῖαν ἀνεχώρησεν, ἀποσχῶν τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους μὴ φθάσαι ἔλθῶν. ὁ δὲ Κλέων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖά τε ἔστησαν δύο, τὸ μὲν κατὰ τὸν λιμένα, τὸ δὲ πρὸς τῷ τειχεῖσσι, καὶ πᾶν Τορωναίων γυναικας μὲν καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαν, αὐτοὺς δὲ καὶ Πελοποννησίουσιν καὶ εἴ τις ἄλλος Χαλκιδέων ἦν, ξύμπαντας ἐς ἑκτακοσίους ἀπέπεμψαν ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ αὐτοῖς τὸ μὲν Πελοποννησίων ὕστερον ἐν ταῖς γενομέναις σπονδαῖς ἀπήλθε, τὸ δὲ ἄλλο ἐκομίσθη ὑπ' Ὀλυνθίων, ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς λυθείς. εἶλον δὲ καὶ Πάνακτον Ἀθηναίων ἐν μεθορῶσι τείχος Βοιωτοὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον προδοσίᾳ. καὶ ὁ μὲν Κλέων φυλακὴν καταστησάμενος τῆς Τορώνης, ἄρας περιέπλεε τὸν Ἄθων ὡς ἐπὶ τῇ Ἀμφίπολιν.

4. Φαλαξ δὲ ὁ Ἐρασιστράτου τρίτος αὐτὸς, Ἀθηναίων πεμπόντων, ναυσὶ δύο ἐς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν πρεσβευτήσιν ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξέπευσε. Λεοντῖνοι γὰρ, ἀπελθόντες Ἀθηναίων ἐκ Σικελίας μετὰ τὴν ξύμβασιν, πόλιτας τε ἐπεγράψαντο πολλοὺς, καὶ ὁ δῆμος τὴν γῆν ἐπεισὶ ἀναδάσασθαι. οἱ δὲ δυνατοὶ αἰσθόμενοι Συρακοσίους τε ἐπάγονται, καὶ ἐβάλλουσι τὸν δῆμον. καὶ οἱ μὲν ἐπλανήθησαν ὡς ἕκαστοι· οἱ δὲ δυνατοὶ ὁμολογήσαντες Συρακοσίους, καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπόντες καὶ ἐρημώσαντες, Συρακούσας ἐπὶ πολιτεῖα φήσαν. καὶ ὕστερον πάλιν αὐτῶν τινὲς, διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεισθαι ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν, Φωκίας τε, τῆς πόλεως τε τῆς Λεοντίνων χωρίον καλούμενον, καταλαμβάνουσι, καὶ Βοικυνίας, ὃν ἔρημα ἐν τῇ Λεοντίνῃ. καὶ τῶν τοῦ δήμου τότε ἐπεσόντων οἱ πολλοὶ ἦλθον ὡς αὐτοὺς, καὶ καταστάντες ἐκ τῶν τειχῶν ἐπολέμουν. ἃ πυνθανόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Φαλακα πέμπουσιν, εἴ πως κείσαντες τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι ξυμμάχους καὶ τοὺς ἄλλους, ἦν δύνανται, Σικελιώτας κωμῆ, ὡς Συρακοσίων δύναμιν περιποιουμένων, ἐπιστρατεύσαι, διασώσειαν τὸν δῆμον τῶν Λεοντίνων. ὁ δὲ Φαλαξ ἀφικόμενος τοὺς μὲν Καμαριναίους κείθει καὶ Ἀκραγαντίνους· ἐν δὲ Γέλλα ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ πράγματος, οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται, αἰσθόμενος οὐκ εἶναι κείθειν αὐτοὺς, ἀλλ' ἀναχωρήσας

Cf. 4, 35. *Αὐτοβοεῖ* mihi aptissime ad *ξυνεπιδῶν* referrī videbatur. Krüger. l. 1. p. 296. iungit cum *ἐλόντες*, laudatis locis 3, 74. 113. 2, 81., quasi sibi verbo quam *αἰρεῖν* numquam illud vocabulum iungatur. Quamquam ad sententiam nihil interest, utrum dicas *αὐτοβοεῖ* ἔλλον τὴν πόλιν, an *αὐτοβοεῖ* ἐσέπεσον ἐς τὴν πόλιν. Certe transpositio, quam commendat Krüg., mihi durior videtur.

4. μετὰ τὴν ξύμβασιν, de qua egit supra 4, 65.

ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν. Mixta est ex duabus dictionibus structura, *ἀπολιπόντες* τὰς Συρακούσας et *ἐξελθόντες* ἐκ τῶν Συρακουσῶν. Similiter 2, 49. καὶ πολλοὶ τοῦτο — καὶ ἔδρασαν ἐς φρέατα.

κα τῶν Σικελῶν ἐς Κατάνην, καὶ ἅμα ἐν τῇ παρόδῳ καὶ ἐς τὰς Βρικινυίας ἐλθὼν καὶ παραθαρσύνας, ἀπέπλει.

5. Ἐν δὲ τῇ παρακομιδῇ τῇ ἐς τὴν Σικελίαν καὶ κάλιν ἀναπρῆσει καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τισὶ πόλεσιν ἐχρημάτισε περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ Λοκρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ Μεσσηνίας ἐποίκοις ἐκπεπτωκόσιν, οἱ μετὰ τὴν [τῶν] Σικελιωτῶν ὁμολογίαν, στασιασάντων Μεσσηνίων, καὶ ἐπαγαγομένων τῶν ἐτέρων Λοκροῦς, ἔποικοι ἐξεπέμφθησαν, καὶ ἐγένετο Μεσσηνῆ Λοκρῶν τινα χρόνον. τούτοις οὖν ὁ Φαλαξ ἐντυχὼν τοῖς κομιζομένοις, οὐκ ἠδίκησεν· ἐγγένητο γὰρ τοῖς Λοκροῖς πρὸς αὐτὸν ὁμολογία ξυμβάσεως περὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. μόνοι γὰρ τῶν ξυμμάχων, οὗτε Σικελιωταὶ ξυνηλλάσσοντο, οὐκ ἐσπίδαντο Ἀθηναίοις· οὐδ' ἂν τότε, εἰ μὴ αὐτοὺς κατειχεν ὁ πρὸς Ἰωνέας καὶ Μελαιίους πόλεμος, ὁμόρους τε ὄντας καὶ ἀποίκους. καὶ ὁ μὲν Φαίλαξ ἐς τὰς Ἀθήνας χρόνῳ ὕστερον ἀφίκετο.

6. Ὁ δὲ Κλέων ὡς ἀπὸ τῆς Τορώνης τότε περιέπλευσεν εἰς τὴν Ἀμφίπολιν, ὀρμώμενος ἐκ τῆς Ἠϊόνης Σταγείρῳ μὲν προσβάλλει, Ἀνδρίαν ἀποικία, καὶ οὐκ εἶλε, Γαληφὸν δὲ τὴν θασιῶν ἀποικίαν λαμβάνει κατὰ κράτος. καὶ πέμψας ὡς Περδικίαν πρόεσβεις, ὅπως παραγένοιτο στρατιᾷ κατὰ τὸ ξυμμαχικόν, καὶ ἐς τὴν Θράκην ἄλλους παρὰ Πόλλην τὸν Ὀδομάντων βασιλέα, ἀξίοντα μισθοῦ Θρακᾶς ὡς πλείστους, αὐτὸς ἠσύχαζε περιμένων ἐν τῇ Ἠϊόνι. Βρασίδης δὲ πυνθανόμενος ταῦτα ἀντεκάθητο καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῷ Κερδύλλῳ. ἔστι δὲ τὸ χωρίον τοῦτο Ἀργιλίων, ἐπὶ μετεώρου, πέραν τοῦ ποταμοῦ, οὐ πολὺ ἀπέχον τῆς Ἀμφιπόλεως· καὶ καταφαίνεται πάντα αὐτόθεν, ὅστε οὐκ ἂν ἔλαθεν αὐτόθεν ὀρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ· ὅπερ προσεδέχετο ποιῆσειν αὐτὸν, ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὑπεριδόντα σφῶν τὸ πλῆθος, τῇ παρούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι. ἅμα δὲ καὶ παρεσκευάζετο Θρακῆς τε μισθωτοὺς πεντακοσίους καὶ χιλίους, καὶ τοὺς Ἠδωνας πάντας παρακαλῶν, πελταστὰς καὶ ἰκπέας· καὶ Μυρκινίων καὶ Χαλκιδέων χιλίους πελταστὰς εἶχε πρὸς τοῖς ἐν Ἀμφιπόλει. τὸ δ' ὀπλιτικὸν ξύμπαν ἠθροίσθη δις χίλιοι μάλιστα, καὶ ἰππῆς Ἑλληνας τριακοσίοι. τούτων Βρασίδης μὲν ἔχων ἐπὶ Κερδύλλῳ ἐκάθητο ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους· οἱ δ' ἄλλοι ἐν Ἀμφιπόλει μετὰ Κλεαρίδου, ἐτετάχατο.

5. τοῖς κομιζομένοις. Aug. προςκομιζομένοις. Bekk. volebat ἀποκομιζομένοις. „Articulus saltem ferri nequit.“ Porpo. Paulo ante ἐποικοὶ sunt coloni in aliorum locum subeuntes. — οὐκ ἠδίκησεν, licet hostes essent. Vide sequentia: μόνοι γὰρ τῶν ξυμμάχων — οὐκ ἐσπίδαντο Ἀθηναίοις. — οὐδ' ἂν τότε, sc. ἐσπίδαντο.

6. ὡς ἀπὸ Τορώνης τότε πε-

ριέπλ. Cursum istum supra, c. 3. demonstravit. Vulgo legitur ὅς.

κατὰ τὸ ξυμμαχικόν. Pertinere videtur ad ὁμολογίαν, de qua dixit Thucyd. 4, 132.

ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν — ἀναβήσεσθαι. De hac exegesi vid. ad 4, 125. Nam verba ἐπὶ τὴν Ἀμφ. non cum ποιήσειν, sed cum ἀναβήσ. sunt iungenda.

παρακαλῶν, sc. αὐτοῦς. Nam

7. Ὁ δὲ Κλέων τίως μὲν ἠσύχαζεν, ἔπειτα ἠναγκασθῆ ποιῆσαι ὅπερ ὁ Βρασίδης προσεδέχετο. τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων μὲν τῇ ἔδρᾳ, ἀναλογιζομένων δὲ τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν, πρὸς οἷαν ἐμπειρίαν καὶ τόλμαν μετὰ οἷας ἀνεπιστημοσύνης καὶ μαλακίας γενήσοιτο, καὶ οἰκοθεν ὡς ἀκοντες αὐτῷ ξυνηλθόν, αἰσθόμενος τὸν θροῦν, καὶ οὐ βουλόμενος αὐτούς διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθημένους βαρύνεσθαι, ἀναλαβὼς ἦγε. καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ ὅπερ καὶ ἐς τὴν Πύλον εὐτυχήσας ἐπίστυσε τι φρονεῖν. ἐς μάχην μὲν γὰρ οὐδὲ ἠλπισέν οἱ ἐπεξίεναι οὐδένα, κατὰ θεῖαν δὲ μᾶλλον ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου, καὶ τὴν μείζω παρασκευὴν περιέμενεν, οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ, ἢ ἀναγκάζηται, περισχῆσων, ἀλλ' ὡς, κύκλω περισταῖς, βίᾳ αἰρήσων τὴν πόλιν. ἐλθὼν τε καὶ καθίσας ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς Ἀμφιπόλεως τὸν στρατὸν, αὐτὸς ἐθεῖτο τὸ λιμνωδες τοῦ Στυρνόμος καὶ τὴν θεῖαν τῆς πόλεως ἐπὶ τῇ Θράκῃ, ὡς ἔχοι. ἀπίενοι τε ἐνόμιζεν, ὅποταν βούληται, ἀμαχεῖ. καὶ γὰρ οὐδὲ ἐφαίνετο οὔτ' ἐπὶ τοῦ τείχους οὐδεὶς, οὔτε κατὰ πύλας ἐξῆι, κεκλημέναι τε ἦσαν πᾶσαι. ὥστε καὶ μηχανὰς οὐ κατήλθεν ἔχων, ἀμαρτεῖν ἐδόκει. ἔλειν γὰρ αὐτὴν πόλιν διὰ τὸ ἔρημον.

8. Ὁ δὲ Βρασίδης εὐθύς ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς Ἀθηναίους, καταβὰς καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ Κερδυλλίου ἐξέρχεται ἐς τὴν Ἀμφιπόλιν. καὶ ἐπέξοδον μὲν καὶ ἀντίταξιν οὐκ ἐποιήσατο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, δεδιὼς τὴν αὐτοῦ παρασκευὴν καὶ νομίξων ὑποδεέστερος εἶναι, οὐ τῷ πλήθει, (ἀντίκαλα γὰρ πως ἦν) ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι. (τῶν γὰρ Ἀθηναίων ὅπερ ἐστράτευε, καθαρὸν ἐξῆλθε, καὶ Ἀθηναίων καὶ Ἰμβρίων τὸ κρατιστον) τέχνη δὲ παρεσκευάζετο ἐπιδησόμενος. εἰ γὰρ δεῖξει τοῖς ἐναντίοις τὸ τε πλήθος καὶ τὴν ὄπλισιν ἀναγκαίαν οὖσαν τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, οὐκ ἂν ἠγεῖτο μᾶλλον περιγενέσθαι, ἢ ἄνευ προόψεως τε αὐτῶν, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ὄντος καταφρονήσεως.

verbum παρεσκευάζετο etiam ad Ἠδωνας pertinet.

7. διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθημένους. Mixtae sunt duae loquendi rationes, διὰ τὸ καθῆσθαι ἐν τῷ αὐτῷ βαρύνεσθαι, et καθημένους ἐν τῷ αὐτῷ βορρ. Vid. ad 4, 63.

οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ — περισχῆσων. Tanta erat hominis vanitas, ut non ad impetum, si forte fieret, arcendum se componeret, quo satis firmo praesidio superior evaderet, sed vel profligaturus rem sibi videretur.

ὅτι οὐ κατῆλθεν. Vide num κατέχρησθαι sic usurpetur, ut Latini descendere v. c. in certamen, in dimicationem. Alioquin h. l. scribendum videatur ἀνηλθεν.

8. καὶ νομίξων ὑποδεεστερέως εἶναι. Porro de coniectura

sua recepit ὑποδεέστερος. — ἀντίκαλα int. τὰ πλήθη, sicut ad υποδεεστερους facile subaudies τοὺς αὐτοὺς στρατιώτας ex παρασκευῇ. Verbum ἀξίωμα cum opponatur τῷ πλήθει, non potest significare existimationem, ut Goellerus explicat, sed dignitatem ac praestantiam ut 2, 65. med. — Mox καθαρὸν puta non mixtum peregrinis, sed ex civibus solis constitutum. Vid. interprtt. ad Herodot. 4, 135. — ὄπλισιν ἀναγκαίαν, Schol. εὐτελῆ καὶ σὺν ἐκ παρασκευῆ. Sic 6, 37. παρασκευὴ ἀναγκαία (sohdürftig).

ἢ ἄνευ προόψεως τε αὐτῶν καὶ μὴ — καταφρονήσεως. Structura variata μὴ adiectum, quod praegresso ἄνευ redundare existimet. Sed subaudiendum participium οὖσης.

ἰκολεξάμενος οὖν αὐτὸς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὀπλίτας, καὶ τοὺς ἄλλους Κλεαρίδα προστάξας, ἐβουλεύετο ἐπιχειρεῖν αἰφνιδίως, πρὶν ἀπελθεῖν τοὺς Ἀθηναίους, οὐκ ἂν νομίζων αὐτοὺς ὁμοίως ἀπολαβεῖν αὐτῆς μεμονωμένους, εἰ τύχοι ἔλθοῦσα αὐτοῖς ἢ βοήθεια. ξυγκαλέσας δὲ τοὺς πάντας στρατιώτας, καὶ βουλόμενος παραθαρσῦναι τὴν καὶ τὴν ἐπίνοιαν φράσαι, εἶπε τοιαῦτα.

9. „**ΑΝΔΡΕΣ** Πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἷας χώρας ἤκομεν, ὅτι αἰεὶ διὰ τὸ εὐψυχον ἐλευθέρως, καὶ ὅτι Δωρῆς μέλλετε ἴσασί μάχεσθαι, ἂν εἰώθαστε κρείσσους εἶναι, ἀρκείτω βραχέως δεδηλωμένον. τὴν δὲ ἐπιχειρήσιν ᾧ τρόπῳ διανοοῦμαι ποιεῖσθαι, διδάξω, ἵνα μὴ τὸ τὴν κατ' ὀλίγον καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν, ἐνδεῆς φαινόμενον, ἀτολμίαν παρασχη. τοὺς γὰρ ἐναντίους εἰκάσω καταφρονήσει τὴν ἡμῶν, καὶ οὐκ ἂν ἐλπίσαντας ὡς ἂν ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην, ἀπαρῆναι τὴν πρὸς τὸ χωρίον, καὶ νῦν ἀτάκτως κατὰ θεῖαν τετραμμένους ὀλιγορεῖν. ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἀμαρτίας τῶν ἐναντίων κάλλιστα ἰδῶν, καὶ ἅμα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχειρήσιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀνικαρητὰ χθέντος ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος, κλειστ' ἂν ὀρθοῖτο. καὶ τὰ κλέμματα ταῦτα καλλίστην δόξαν ἔχει, ἢ τὸν πολέμιον μάλιστα, ἂν τις ἀπατήσας τοὺς φίλους μέγιστ' ἂν ἀφελήσειεν. ἕως οὖν ἔτι ἀπαράσκενοι θαρσοῦσι, καὶ τοῦ ὑπαπιέναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ἧν ἐμοὶ φαίνονται, τὴν διάνοιαν ἔχουσιν, ἐν τῷ ἀνεπιμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης, καὶ πρὶν ξυνταχθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν ἔχων τοὺς μετ' ἑμαυτοῦ καὶ φθάσας, ἦν δύναμαι, προσπεσοῦμαι δρόμῳ κατὰ μέσον τὸ στρατεύμα. σὺ δὲ, Κλεαρίδα, ὕστερον, ὅταν ἐπὶ ὄργῃ ἤδη προσκείμενον καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς φοβούντα αὐτοὺς, τοὺς μετὰ σεαυτοῦ, τοὺς τ' Ἀμφιπολίτας καὶ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους, ἄγων, αἰφνιδίως τὰς πύλας ἀνόλεξας ἐπεκθῆναι, καὶ ἐπειγασθαι ὡς τάχιστα ξυμμίξαι. ἐλπίς γὰρ μάλιστα αὐτοὺς οὕτω φοβηθῆναι. τὸ γὰρ ἐπιὸν ὕστερον δεινότερον τοῖς πολεμίοις τοῦ παρόντος καὶ μαχομένου. καὶ αὐτὸς τὴν ἀνήρ ἀγαθὸς γίγνου, ὡς περ σε εἰκός, ὄντα Σπαρτιάτην, καὶ ὑμεῖς, ὡς ἄνδρες ξυμμάχοι, ἀκολουθήσατε ἀνδρείως, καὶ νομίσασθε εἶναι τοῦ καλῶς πολεμεῖν τὸ ἐθέλειν καὶ τὸ αἰσχρῆσθαι καὶ τοῖς ἀρχουσι πείθεσθαι, καὶ τῆδε ὑμῖν τῆ ἡμέρα ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθερίαν τὴν ὑπαρχεῖν καὶ Λακεδαιμονίων ξυμμάχους κεκληθῆναι, ἢ Ἀθηναίων τὴν δούλοις, ἦν τὰ ἄριστα ἄνευ ἀνδραποδισμοῦ ἢ θανατώσεως πράξετε, καὶ δουλείαν χαλεπωτέ-

ut sit καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ὄντος οὐσης καταφρονήσεως, si non ob id, quod reversa mancum erat, contempneretur. Participium verbi substantivi etiam alibi subaudiendum, veluti 4, 85., ubi vid. Goeller. ἀπὸ τοῦ ὄντος, ex vero, ex vera rei conditione.

9. ἐπεκθῆναι καὶ ἐπειγασθαι.

Rarius apud prosae orationis scriptores Atticos infinitivus imperativi vice fungitur. Vid. Matth. Gr. §. 544. (546. ed. 2.) Cf. ad 6, 34.

ἦν τὰ ἄριστα — πράξετε, si praeclarissime vobiscum agitur, im besten Falle.

ραν ἢ πρὶν εἶχετε, τοῖς δὲ λοιποῖς Ἑλλησι κωλυταῖς γενέσθαι ἐλευθερώσεως. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς μαλακισθῆτε, ὄρωντες περὶ ὄσων ὁ ἀγὼν ἐστίν, ἐγὼ τε δείξω οὐ παραινέσαι οἷός τε ἀν μᾶλλον τοῖς πέλας ἢ καὶ αὐτὸς ἔργῳ ἐπεξελθεῖν.“

10. Ὁ μὲν Βρασιδᾶς τοσαῦτα εἰπὼν τὴν τε ἔξοδον παρεσκευάζετο αὐτὸς, καὶ τοὺς ἄλλους μετὰ τοῦ Κλεαρίδα καθίστη ἐπὶ τὰς Θρακίας καλουμένας τῶν πυλῶν, ὅπως, ὥσπερ εἶρητο, ἐπεξίειν. τῷ δὲ Κλέωνι, φανεροῦ γενομένου αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Κερδυλλίου καταβάντος καὶ ἐν τῇ πόλει, ἐπιφανεῖ οὐσῆ ἔσθαι, περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηναῖς θυομένου καὶ ταῦτα πρόσδοτος, ἀγγέλλεται (προὔνεχωρήκει γὰρ τότε κατὰ τὴν θείαν) ὅτι ἢ τε στρατιὰ ἅπασα φανερά, τῶν πολεμίων ἐν τῇ πόλει, καὶ ὑπὸ τὰς πύλας ἵππων τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὡς ἐξιόντων ὑποφάνονται. ὁ δὲ ἀκούσας ἐπήλθε· καὶ ὡς εἶδεν, οὐ βουλόμενος μάχῃ διαγωνίσασθαι πρὶν οἱ καὶ τοὺς βοηθοὺς ἦκειν, καὶ οἰόμενος φθῆσεσθαι ἀπελθὼν, σημαίνειν τε ἅμα ἐκέλευεν ἀναχώρησιν, καὶ παρήγγειλε τοῖς ἀπιοῦσιν, ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας, ὥσπερ μόνον οἷόν τ' ἦν, ὑπάγειν ἐπὶ τῆς Ἡϊόνας. ὡς δ' αὐτῷ ἐδόκει ἀχολῆ γίνεσθαι, αὐτὸς ἐπιστρέψας τὸ δεξιὸν καὶ τὰ γυμνά πρὸς τοὺς πολεμίους δούς ἀπῆγε τὴν στρατιάν. κἂν τούτῳ Βρασιδᾶς, ὡς ὄρα τὸν καιρὸν καὶ τὸ στρατεύμα τῶν Ἀθηναίων κινούμενον, λέγει τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅτι „οἱ ἄνδρες ἡμᾶς οὐ μένουσι· δῆλοι δὲ τῶν τε δοράτων τῇ κινήσει καὶ τῶν κεφαλῶν· οἷς γὰρ ἂν τοῦτο γίνηται, οὐκ εἰώθασι μένειν τοὺς ἐπίοντας. ἀλλὰ τὰς τε πύλας τῆς ἀνοιγέτω ἔμολ' ἄς εἶρηται, καὶ ἐπεξίωμεν ὡς τάχιστα θαρσοῦντες.“ καὶ ὁ μὲν κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ σταύρωμα πύλας καὶ τὰς πρώτας τοῦ μακροῦ τείχους τότε ὄντος ἐξελθὼν ἔδει δρόμῳ τὴν ὁδὸν ταύτην εὐθείαν, ἤπερ νῦν κατὰ τὸ καρτερώτατον τοῦ χωρίου λόντι τροπαῖον ἐστῆκε· καὶ προσβαλὼν τοῖς Ἀθηναίοις πεφοβημένοις τε ἅμα τῇ σφετέρᾳ ἀταξίᾳ, καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ ἐκπεπληγμένοις, κατὰ μέσον τὸ στρατεύμα, τρέπει. καὶ ὁ Κλεαρίδας, ὥσπερ εἶρητο, ἅμα κατὰ τὰς Θρακίας πύλας ἐπεξελθὼν τῷ στρατῷ ἐσφέρετο. ξυνέβη τε τῷ ἀδοκῆτῳ καὶ ἐξαπλῆς ἀμφοτέρωθεν τοὺς Ἀθηναίους θορυβηθῆναι. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας αὐτῶν τὸ πρὸς τὴν Ἡϊόνα, ὅπερ δὴ καὶ προκεχωρήκει, εὐθύς ἀποδράγην ἔφηνγε· καὶ ὁ Βρασιδᾶς, ὑποχωροῦντος ἤδη αὐτοῦ, ἐπιπαριῶν τῷ δεξιῷ τιτρώσκειται, καὶ πεσόντα αὐτὸν οἱ μὲν Ἀθηναῖοι οὐκ αἰσθάνονται, οἱ δὲ πλησίον ἄραντες ἀπῆνεγκαν. τὸ δὲ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων ἔμενέ τε μᾶλλον· καὶ ὁ μὲν Κλέων, ὡς τὸ πρῶτον οὐ διανοεῖτο μένειν, εὐθύς φεύγων καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ Μυρκινίου πελαστροῦ ἀποθνήσκει, οἱ δὲ αὐτοῦ ξυστραφέντες ὀπλιταὶ ἐπὶ τὸν λόφον τὸν τε Κλεαρίδα ἠμύνοντο καὶ δις ἢ τρίς προσβαλόντα, καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν, πρὶν ἢ τε Μυρ-

10. κατὰ τὸ καρτερώτατον supra cap. 7. ἐπὶ λόφον καρτεροῦ, τοῦ χωρίου. Accipio de edito et item 4, 129. 131. natura munito loco illius tractus. Sic

πνία και ἡ Χαλκιδικὴ ἴκκος και οἱ πελασται περιστάντες και ἐξακοντίζοντες αὐτοὺς ἐτρεψαν. οὕτω δὲ τὸ στράτευμα πᾶν ἦδη τῶν Ἀθηναίων φυγὸν χαλεπῶς, και πολλὰς ὁδοὺς τραπόμενοι κατὰ ὄρη, ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἢ αὐτίκα ἐν χερσίν, ἢ ὑπὸ τῆς Χαλκιδικῆς ἴκκου και τῶν πελαστικῶν, οἱ λοιποὶ ἀπεκομίσθησαν ἐς τὴν Ἡϊόνα. οἱ δὲ τὸν Βρασίδαν ἄραντες ἐκ τῆς μάχης και διασώσαντες ἐς τὴν πόλιν ἐτι ἐμπνουν ἐσεκόμεσαν. και ἤσθετο μὲν ὅτι νικῶσιν οἱ μετ' αὐτοῦ, οὐ πολὺ δὲ διαλιπὼν ἐτελεύτησε. και ἡ ἄλλη στρατιὰ, ἀναχωρήσασα μετὰ τοῦ Κλεαρίδου ἐκ τῆς διώξεως, νεκροὺς τε ἐσκύλευσε, και τροπαίον ἔστησε.

11. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Βρασίδαν οἱ ξύμμαχοι πάντες, ξὺν ὅπλοις ἐκισκόμενοι, δημοσίᾳ ἔθασαν ἐν τῇ πόλει πρὸ τῆς νῦν ἀγορᾶς οὔσης. και τὸ λοιπὸν οἱ Ἀμφικολῖται, περιέρξαντες αὐτοῦ τὸ μνημεῖον, ὡς ἤρωϊ τε ἐντέμνουσι, και τιμὰς δεδάκασιν ἀγῶνας και ἐτησίους θυσίας, και τὴν ἀποικίαν ὡς οἰκιστῇ προσέθεσαν, καταβαλόντες τὰ Ἀγνώμεια οἰκοδομήματα, και ἀφανίσαντες εἴ τι μνημόσυνόν ποῦ ἐμελλεν αὐτοῦ τῆς οἰκίσεως περιεσεσθαι, νομίσαντες τὸν μὲν Βρασίδαν σωτήρᾳ τε σπῶν γεγενῆσθαι, και ἐν τῷ παρόντι ἅμα τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμαχίαν φόβῳ τῶν Ἀθηναίων θεραπεύοντες, τὸν δὲ Ἀγνώνα κατὰ τὸ πολέμιον τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἂν ὁμοίως σφίσι ξυμφόρως οὐδ' ἂν ἠδέως τὰς τιμὰς ἔχειν. και τοὺς νεκροὺς τοῖς Ἀθηναίοις ἀπέδοσαν. ἀπέδανον δὲ Ἀθηναίων μὲν περὶ ἑξακοσίους, τῶν δ' ἐναντίων ἑπτὰ, δια τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως, ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας και προεκφοβήσεως τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθαι. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν οἱ μὲν ἐπ' οἴκου ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κλεαρίδου τὰ περὶ τὴν Ἀμφικολίαν καθίσταντο.

12. Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τελευτῶντος Ῥαμφίας και Ἀυτοχαρίδας και Ἐπικυδίδας, Λακεδαιμόνιοι, ἐς τὰ ἐπὶ Θοράκης χωρία βοήθειαν ἤγον ἑνακοσίων ὀπλιτῶν, και ἀφικόμενοι ἐς Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχίνι καθίσταντο ὃ τι αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς ἔχειν. ἐνδιατριβόντων δὲ αὐτῶν, ἐτυχεν ἡ μάχη αὕτη γενομένη, και τὸ θῆρος ἐτελεύτα.

13. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθύς μέχρι μὲν Πισρίου τῆς Θεσσαλίας διῆλθον οἱ περὶ τὸν Ῥαμφίαν κωλύοντων δὲ τῶν Θεσσαλῶν, και ἅμα Βρασίδου τεθνεῶτος, ὧπρεθ ἤγον τὴν στρατιάν, ἀπετρέποντο ἐπ' οἴκου, νομίσαντες οὐδένα καιρὸν ἐτι εἶναι, τῶν τε Ἀθηναίων ἦσση ἀπεληλυθότων, και

οἱ λοιποὶ ἀπεκομίσθησαν. Praegrassum est τὸ στράτευμα πᾶν, non στρατεύματος παντός, quia Graeci totum et partem eodem casu enuntiant. Vid. ad 3, 38.

11. περιέρξαντες. Rectius fortasse legatur cum D. περιέρξαντες. Vid. Buttman. Gr. max. Tom. II. p. 124.

οὐκ ἂν ὁμοίως σφίσι ἔχειν. Schol. οὐ τοῦτο λέγει, ὅτι ὁ Ἀγνώνα οὐκ ἠδέοτο ταῖς τιμαῖς, ἀλλὰ ὅτι συμφέρειν τοῖς Ἀμφικολίταις τιμᾶσθαι τὸν Ἀγνώνα, διὰ τὸ κολακεύειν τοὺς Λακεδαιμονίους, οὐδὲ ἠδὲ ἦν τοῖς Ἀμφικολίταις τὸ τιμᾶν αὐτόν. De Hagnone vid. 4, 102.

17. Ἀχθόμενος οὖν τῇ διαβολῇ ταύτῃ, καὶ νομίζων ἰερίῃ μὲν, οὐδενὸς σφάλματος γιγνομένου, καὶ ἅμα τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς ἄνδρας κομιζομένων, κἄν αὐτὸς τοῖς ἐχθροῖς ἀνεπίληκτος εἶναι, πολέμου δὲ καθεστῶτος, αἰεὶ ἀνάγκην εἶναι τοὺς προύχοντας ἀπὸ τῶν ξυμπορῶν διαβάλλεσθαι, προὔθι μῆθη τὴν ξύμβασιν. καὶ τὸν τε χειμῶνα τούτου ἤσαν ἐς λίγους, καὶ πρὸς τὸ ἕαρ ἤδη παρασκευὴ τε προεπανεσεῖσθη ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, περιεγγελλομένη κατὰ πόλεις ὡς ἐπὶ τὴν χερσὸν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἐσακούοιεν· καὶ ἐπειδὴ ἰ τῶν ξυνόδων, ἅμα πολλὰς δικαιοσύσεις προενεγκόντων ἀλλήλοισι ξυνεχωρεῖτο ὧστε, ἃ ἑκάτεροι πολέμῳ ἔσχον, ἀποδόντας τῇ εἰρήνῃ ποιεῖσθαι, Νίσαιαν δ' ἔχειν Ἀθηναίους· (ἀνταπα τούτων γὰρ Πλάταιαν, οἱ Θηβαῖοι ἔφασαν οὐ βίαι, ἀλλ' ὁμολογία, αὐτῶν προσχωρησάντων καὶ οὐ προδόντων, ἔχειν τὴν χωρίον· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὴν Νίσαιαν·) καὶ τε δὴ παρακαλέσαντες τοὺς ἐαυτῶν ξυμμάχους οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ψηφισαμένων, πλὴν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων καὶ Ἠλείων καὶ Μεγαρέων, τῶν ἄλλων ὧστε καταλύεσθαι, (τούτοι δὲ οὐκ ἤρρισε τὰ πρᾶσσόμενα.) ποιοῦνται τὴν ξύμβασιν, καὶ ἐσπεύσαντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὄμοσαν, ἕκαστοι τε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τάδε.

18. „ΣΠΟΝΔΑΣ ἐποιήσαντο Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κατὰ τάδε, καὶ ὄμοσαν κατὰ πόλεις. Περὶ μὲν τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν, θύειν καὶ ἰέναι καὶ μαντεῖ εἶναι καὶ θεωρεῖν κατὰ τὰ πάτρια τὸν βουλούμενον, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀδειῶς. τὸ δ' ἱερὸν καὶ τὸν νεῶν τὸ ἐν Δελφοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Δελφοῦς αὐτονόμους εἶναι καὶ αὐτοτελεῖς, καὶ αὐτοδίκους καὶ αὐτῶν καὶ τῆς γῆς τῆς ἐαυτῶν, κατὰ τὰ πάτρια. ἔτη δὲ εἶναι τὰς σπονδὰς πεντήκοντα Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Ἀθηναίων, καὶ Λακεδαιμόνιοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Λακεδαιμονίων, ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἔξεστι ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μῆτε Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπ' Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μῆτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μῆτε τέχνη μῆτε μηχανῇ μηδεμιᾷ, ἣν δὲ τι διάφορον ἢ πρὸς ἀλλήλους, δίκαις χρήσθων καὶ ὄμοις, καθότι ἂν ξύνθωνται. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Ἀμφικολιν. ὅσας δὲ πόλεις παρέδοσαν Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις, ἐξ ἑστῶ ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλωνται, αὐτοὺς καὶ τὰ ἐαυτῶν ἔχοντας· τὰς δὲ πόλεις φερούσας τὸν φόρον τὸν ἐπ' Ἀριστείδου

18. τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν. Intelligit templa Iovis Olympi, Apollinis Pythii et eiusmodi alia. Nam de oraculis potissimum agi, apparet ex verbis μαντεῦσθαι et θεωρεῖν, etsi hoc posterius latius patet.

τὸν ἐπ' Ἀριστείδου. Tributum ab Aristide descriptum COCCLX

talentorum erat, postea auctum ad talenta DC. Vid. Thucyd. 1, 96. eod. cum 2, 18. Diodor. 12, 40. tantum quadringenta sexaginta talenta a sociis congesta tradit. Sed accurate tempore distinguit Plutarch. in Arist. c. 81. Cf. Boeckh. Oecon. polit. Ath. T. I. p. 427.

αὐτονόμους εἶναι. ὄπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν Ἀθηναίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ κακῶ, ἀποδιδόντων τὸν φόρον, ἐπειδὴ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. εἰσὶ δὲ Ἄργιλος, Στάγειρος, Ἄκανθος, Σκῶλος, Ὀλυνθος, Σπάρτωλος. ξυμμάχους δ' εἶναι μηδετέρων, μήτε Λακεδαιμονίων μήτε Ἀθηναίων· ἦν δὲ Ἀθηναῖοι πειθῶσι τὰς πόλεις, βουλομένας ταύτας ἐξέστω ξυμμάχους ποιῆσθαι αὐτοὺς Ἀθηναίους. Μηκυβερναίους δὲ καὶ Σαναίους καὶ Σιργαίους οἰκίειν τὰς πόλεις τὰς ἐαυτῶν, καθάπερ Ὀλύνθιοι καὶ Ἀκάνθιοι. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίους Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Πάνακτον· ἀποδόντων δὲ καὶ Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις Κορυφάσιον καὶ Κύθηρα καὶ Μεθώνην καὶ Πτελεὸν καὶ Ἀταλάντην, καὶ τοὺς ἀνδρας ὅσοι εἰσὶ Λακεδαιμονίων ἐν τῷ δημοσίῳ τῷ Ἀθηναίων, ἢ ἄλλοθι που ὅσης Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ· καὶ τοὺς ἐν Σκιῶνι πολιορκουμένους Πελοποννησίων ἀφεῖναι, καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ἐν Σκιῶνι εἰσὶ, καὶ ὅσους Βρασίδης ἐξέπεμψε, καὶ εἴ τις τῶν ξυμμάχων τῶν Λακεδαιμονίων ἐν Ἀθήναις ἐστὶν ἐν τῷ δημοσίῳ, ἢ ἄλλοθι που ἧς Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ. ἀποδόντων δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι οὐστυνας ἔχουσιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, κατὰ ταυτὰ. Σκιωναίων δὲ καὶ Τορωναίων καὶ Σερφυλίων, καὶ εἴ τινα ἄλλην πόλιν ἔχουσιν Ἀθηναῖοι, Ἀθηναίους βουλεύεσθαι περὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅ τι ἂν δοκῇ αὐτοῖς. ὄρκους δὲ ποιήσασθαι Ἀθηναίους πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κατὰ πόλεις. ὁμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὄρκον ἐκάτεροι τὸν μέγιστον ἐξ ἐκάστης πόλεως. ὁ δ' ὄρκος ἔστω ὅδε, „Ἐμμένω ταῖς ξυμμάχαις καὶ ταῖς σπονδαῖς ταῖςδε δικαίως καὶ ἀδόλως.“ ἔστω δὲ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις κατὰ ταυτὰ ὄρκος πρὸς Ἀθηναίους. τὸν δὲ ὄρκον ἀνανεοῦσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἀμφοτέροις. στήλας δὲ στήσαι Ὀλυμπίᾳ καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμῷ καὶ [ἐν] Ἀθήναις ἐν πόλει καὶ ἐν Λακεδαίμονι ἐν Ἀμυκλαίῳ.

αὐτοῦς Ἀθηναίους, i. e. Ἀθηναίους Ἀθηναίους vel ἑαυτοῖς. In foederum formulis definitis loqui solent homines, et perspicuitati maxime studere. καὶ ἄλλοθι που — ἐν δημοσίῳ. Post haec verba olim comma erat, apud Bekk. colon, apud Popp. punctum. Ἀφεῖναι aut infinitivus loco imperativi est, ut 6, 34. παραφεῖναι, aut infinitivus, cuius subiectum sit Ἀθηναῖους, pendet, sicut ceteri infinitivi, a σπονδὰς ἐποιήσαντο, quod magis placet. — τὸ δημοσίον πολ. per τὸ δεσμοτήριον explicat. ἐμμένω. Sic codd. omnes hic et p. 47. Recentiores editt. ex Fr. Marti conjectura ἐμμενῶ. Item pro Ἰσθμῷ coniecit Ἰσθμοῖ, recte, cum Ἰσθμῷ aegre careas praepositione, quae ante Ἀθήναις facilius abesse

potest, ut 1, 73. Μαραθῶνι, nisi forte olim fuit Ἀθήνησι, quod praebet Reg. — ἐν πόλει, i. e. ἐν ἀποπόλει. Sic rursus infra c. 23 et 47 extr. — ἐν Ἀμυκλαίῳ. Hoc celeberrimum Apollinis templum non erat Lacedaemone, sed Amyclis (cf. Xen. Hell. 4, 5, 11. Ages. 2, 17.), de cuius urbis, iam pridem a Doriensibus eversae templis et signis vid. Paus. III, 18, 4 sqq. Triginta quinque stadia a Lacedaemone aberat, propter quam vicinitatem Spartaee nomine continebatur, ut Piraeus Athenarum, quamquam quadraginta stadia distabat. Praeterea ἐν nominibus urbium adiectum nonnumquam significat propinquitatem, ut h. l. ἐν Λακεδαίμονι esse possit prope Lacedaemonem. Vid. Matth. Gr. §. 577 init.

εἰ δὲ τι ἀμνημονουσίῃν ὀπτεροιοῦν καὶ ὅτιον πέρι, λόγοις δι-
καίοις χρωμένοις εὖθορον εἶναι ἀμφοτέροις ταύτη μεταδεῖναι
ὅπῃ ἂν δοκῇ ἀμφοτέροις, Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις.“

19. Ἄρχει δὲ τῶν σπονδῶν Ἐφορος Πλειστόλας, Ἄρτεμι-
σίῳν μηνὸς τετάρτη φθίνοντος, ἐν δὲ Ἀθήναις Ἄρχων Ἀλκαῖος
Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἕκτη φθίνοντος. ὦμνον δὲ οἶδε, κα-
ἐσπένδοντο, Λακεδαιμονίων μὲν Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χί-
οις, Μεταγένης, Ἀκανθος, Δαῖδος, Ἰσαγόρας, Φιλοχαρίδας
Ζευξίδας, Ἀντικπος, Τέλλης, Ἀλκινάδας, Ἐμπεδίας, Μηνῆς
Λάφιλος Ἀθηναίων δὲ οἶδε, Λάμπων, Ἰσθμιοῖκος, Νικίας
Λάχης, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἄγων, Μυρτίλος
Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης
Λίων, Λάμαχος, Δημοσθένης.

20. Αὐταὶ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος
ἅμα ἤρι, ἐκ Διονυσίων εὐθύς τῶν ἀστικῶν, αὐτόθεκα ἐπὶ
διελθόντων καὶ ἡμερῶν ὀλίγων παρενεγκουσῶν, ἢ ὡς τὸ πρῶ-
τον ἢ ἐσβολῇ ἢ ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἢ ἀρχὴ τοῦ πολέμου τοῦ
δε ἐγένετο. σκοπεῖται δὲ τις κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ μὴ τῶν
ἐκασταχοῦ ἢ ἀρχόντων ἢ ἀπὸ τιμῆς τινὸς τὴν ἀπαριθμησὶν
τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ προγεγενημένα σημαινόντων πιστεῦσαι
μᾶλλον. οὐ γὰρ ἀκριβὲς ἐστίν, οἷς καὶ ἀρχομένοις, καὶ μεσοῦ-

19. Ἄρχει δὲ τῶν σπονδῶν
Ἐφορος Πλ., i. e. initium habent
foedera ab ephoro Plistola et archonte
Alcaeo.

20. ἐκ Διονυσίων εὐθύς τῶν
ἀστικῶν. De diversis Bacchi festis
Athenis celebratis vid. Buttmann. ad
Demosth. Midian. p. 119. Quatuor
erant et in quatuor menses contiguos
incidebant: Ruralia (τὰ κατ' ἀγρούς)
in Posideionem, qui mensis solstitium
hibernum fere antecedebat, Lenaea in
Gamelionem, Anthesteria in Anthest-
erionem, Urbana denique, quae τὰ
μεγάλα vocantur, in Elaphebolionem,
qui aequinoctium vernalis attingit. —
Verba ἡμέραι παρενεγκούσαι Butt-
manno l. l. p. 127. sunt dies clapsi,
praeterlapsi; contra Goellero dies vel
addendi vel demendi, i. e. wenige
Tage darunter oder darüber (διενε-
γκούσαι). Non enim duos dies fuisse
ultra decennium, ut Dodwellus puta-
bat, sed quatuor infra, quoniam dies
Elaphebolionis vicesimus quartus (vid.
c. 19.) non poterit excurrere ultra
diem Aprilis Iuliani quartum. „Ita-
que, ait, hoc loco dies intelligendi
sunt paullo minus, quam erant in mense
Munychione praeteriti illo anno, quo
Peloponnesii in Atticam invadentes bel-
lum gerere coeperunt . . . Contra fit

in altero loco 5, 26., ubi docet, bellum
Peloponnesiacum gestum esse per vi-
ginti septem annos, paucis diebus ex-
superantibus.“ Schol. παρενεγκουσῶν
παρελθουσῶν. Praeterea Dodwellus
docuit, hanc Thucydidis rationem modo
ita constare, si computationem nos
incipias inde a mense Hecatombaeone
(Iulio) Ol. 87, 1. (431), quo prima
invasio a Lacedaemoniis in Atticam
facta est, sed ab initio aetatis primae
belli illius, quae incipiebat a mense
Munychione sive Aprilis Iuliani die
octavo.

σκοπεῖται δὲ τις — πιστεῦ-
σαι μᾶλλον. Schol. κατὰ διέφ-
ρησι, καὶ χειμῶνας τὰ δέκα ἐτη σκο-
πεῖται τις, καὶ μὴ ἐξαριθμείσθαι μῆτα
τοὺς ἀρχοντας μῆτα τοὺς ἀπὸ ἄλλων
τινὸς τιμῆς ἐκαστόμοις τοῖς ἐτεσι γε-
γενημένους. De structura verborum
difficillima disceptatur. Mihi verbi
τὴν ἀπαριθμῆσιν τῶν ὀνομάτων
videntur intelligenda in hunc modum
σκοπεῖται δὲ τις κατὰ χρόνους, καὶ
μὴ (σκοπεῖται) πιστεῦσαι μᾶλλον τὴν
ἀπαριθμῆσιν τῶν ὀνομάτων τῶν ἐκ-
σταχοῦ ἢ ἀρχόντων ἢ ἀπὸ τιμῆς τιν-
ὸς σημαινόντων αὐτῆν (τὴν ἀπαρ-
θμῆσιν τῶν ὀνομάτων) ἐς τὰ προγε-
γενημένα. Quare omnem distinctionem
cum Bekk. sustuli.

αι, και ὅπως ἔτυχέ τω, ἐπεγένετό τι. κατὰ δέτην δὲ και χειμῶνας ἀριθμῶν, ὥσπερ γέγραπται, εὐρήσει, ἐξ ἡμισείας ἑκατέρου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος, δέκα μὲν θέρη, ἴσους, δὲ χειμῶνας τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῶδε γεγενημένους.

21. Λακεδαιμόνιοι δὲ (ἔλαχον γὰρ πρότεροι ἀποδιδόναι ἢ εἶχον) τοὺς τε ἄνδρας εὐθύς τοὺς παρὰ σφίσιν αἰχμαλώτους ἀφίεσαν, και πέμπαντες ἐς τὰ ἐπὶ Θοράκης πρέσβεις, Ἰσχαγόραν και Μηνᾶν και Φιλοχαρίδα, ἐκέλευον τὸν Κλεαρίδα τὴν Ἀμφίπολιν παραδιδόναι τοῖς Ἀθηναίοις, και τοὺς ἄλλους τὰς σπονδὰς, ὡς εἶρητο ἑκάστοις, δέχεσθαι. οἱ δ' οὐκ ἤθελον, νομίζοντες οὐκ ἐπιτηδείας εἶναι· οὐδὲ ὁ Κλεαρίδας παρέδωκε τὴν πόλιν, χαριζόμενος τοῖς Χαλκιδεῦσι, λέγων ὡς οὐ δυνατός εἴη βία ἐκείνων παραδιδόναι. ἔλθων δὲ αὐτὸς κατὰ τάχος μετὰ πρέσβεων αὐτόθεν ἀπολογησόμενός τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἣν κατηγορῶσιν οἱ περὶ τὸν Ἰσχαγόραν ὅτι οὐκ ἐπέθετο, και ἅμα βουλόμενος εἰδέναι εἰ ἔτι μετακινήτῃ εἴη ἢ ὁμολογία, ἐπειδὴ εὖτε κατελημμένας, αὐτὸς μὲν, πάλιν πεμπόντων τῶν Λακεδαιμονίων, και κελυόντων μάλιστα μὲν και τὸ χωρίον παραδοῦναι, εἰ δὲ μὴ, ὁπόσοι Πελοποννησίων ἐνείσιν, ἔξαγαγεῖν, κατὰ τάχος ἐπορεύετο.

22. Οἱ δὲ ξύμμαχοι ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ ἔτυχον οὐντες, και αὐτῶν τοὺς μὴ δεξαμένους τὰς σπονδὰς ἐκέλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιεῖσθαι. οἱ δὲ, τῇ αὐτῇ προφάσει ἤπερ και τὸ πρῶτον ἀπεώσαντο, οὐκ ἔφασαν δέξασθαι, ἣν μὴ τινας δικαιοτέρας τούτων ποιῶνται. ὡς δ' αὐτῶν οὐκ ἐξήκοντο, ἐκείνους μὲν ἀπέπεψαν, αὐτοὶ δὲ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμαχίαν ἐποιούντο, νομίζοντες ἥμισυ ἂν σφίσι τοὺς τε Ἀργεῖους, (ἐπειδὴ οὐκ ἤθελον, Ἀμπελίδου και Λίχου ἔλθόντων, ἐπισπένδεσθαι,) νομίσαντες αὐτούς ἄνευ Ἀθηναίων οὐ δεινούς εἶναι, και τῇ

ἐξ ἡμισείας ἑκατέρου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος. Haec verba iungenda esse, docui in maiore editione. Ἐκατέρου refer ad θέρη και χειμῶνα. Sententia: Cum e dimidio, quod utraque (aestas et hiems) confert, annus compleatur.

21. κατελημμένας, int. τὰς σπονδὰς, obstrictas (τῇ ὁμολογίᾳ). Schol. Ἰσχαγός.

22. νομίσαντες αὐτούς οὐ δεινούς εἶναι. Nihil difficultatis in structura huius loci est, si cum Scholiasta, quem sequitur Goellerus, αὐτούς referas ad Lacedaemonios, νομίσαντες autem ad Argivos. Nam ita per se patet, infinitivum ἐπισπένδεσθαι bis intelligendum esse, et ad praegressum νομίζοντες non minus quam ad ἤθελον pertinere. Sed tanto maior difficultas ex re oritur. Nam verba ἄνευ Ἀθηναίων sic sensu

cassa videntur. Et quid Argivi umquam vereri poterant, ne Atheniensium ope et auxilio Lacedaemoniorum vires crescerent? Nam forte ante triginta annos, cum foedus icerent cum Lacedaemoniis, tali metu ad compositionem faciendam adacti fuerunt? Iam inde a bellis Persicis similtas inter utramque gentem orta eo usque creverat, ut Argivis, si Lacedaemonios solos non metuerent, certe a coniunctis cum Atheniensibus Lacedaemoniis nihil metuendum posset videri. Quare etiamnum puto, per anacoluthiam quandam Scriptotem verba νομίσαντες αὐτούς addidisse, quibus interruptam parenthesi orationem repeteret, perspicuitatis causa, licet paullo negligentius. Ita autem etiam negatio repetenda erat, etsi aptius respondeat sibi ἥμισυ ἂν et μάλιστα ἂν, qui superlativi signifi-

ἄλλην Πηλοπόννησον μάλιστα ἂν ἠσυχάζειν· πρὸς γὰρ ἂν τοὺς Ἀθηναίους, εἰ ἔξην, χωρεῖν. παρόντων οὖν πρέσβειων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ γενομένων λόγων, ξυνέβησαν· καὶ ἐγένοντο ὄρκοι καὶ ξυμμαχία ἥδε κατὰ τὰδε.

23. „ἘΤΙΜΜΑΧΟΙ ἔσονται Λακεδαιμόνιοι πεντήκοντα ἔτη. ἦν δὲ τινες ἴωσιν ἐς τὴν γῆν πολέμιοι τὴν Λακεδαιμονίων, καὶ κακῶς ποιῶσι Λακεδαιμονίους, ὠφελεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὅποιῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν. ἦν δὲ δηώσαντες οἴχονται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀμφοτέρων· καταλύειν δὲ ἅμα ἅμφω τὰ πόλεις. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως καὶ προθύμως καὶ ἀδόλως. καὶ ἦν τινες ἐς τὴν τῶν Ἀθηναίων γῆν ἴωσι πολέμιοι, καὶ κακῶς ποιῶσιν Ἀθηναίους, ὠφελεῖν Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν. ἦν δὲ δηώσαντες οἴχονται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπ' ἀμφοτέρων· καταλύειν δὲ ἅμα ἅμφω τὰ πόλεις. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως, καὶ προθύμως, καὶ ἀδόλως. ἦν δὲ ἡ δουλεία ἐπανιστήται, ἐπικουρεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίους παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν. ὁμοῦνται δὲ ταῦτα οἵπερ καὶ τὰς ἄλλας σπονδὰς ὤμνον ἑκατέρων. ἀνανεοῦσθαι δὲ καὶ ἐνιαυτὸν Λακεδαιμονίους μὲν ἴοντας ἐς Ἀθήνας πρὸς τὰ Λιωνσία, Ἀθηναίους δὲ ἴοντας ἐς Λακεδαίμονα πρὸς τὰ Τακιδία. στήλην δὲ ἑκατέρους στήσαι, τὴν μὲν ἐν Λακεδαίμονι παρ' Ἀπόλλωνι ἐν Ἀμυκλαίῳ, τὴν δὲ ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει παρ' Ἀθηναίῳ. ἦν δὲ τι δοκῆ Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις προσθεῖναι καὶ ὠφελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας, ὅ τι ἂν δοκῆ, εὐορκῶν ἀμφοτέροις εἶναι.“

24. Τὸν δὲ ὄρκον ὤμνον Λακεδαιμονίων μὲν οἷδε, Πλειστοάναξ, Ἄγρις, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἀκανθος, Δαῖθος, Ἰσαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἀντιππος, Ἀλκινάδας, Τέλλις, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος· Ἀθηναίων δὲ Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Λάχης, Νικίας, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἄγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης. αὕτη ἡ ξυμμαχία ἐγένετο μετὰ τὰς σπονδὰς οὐ πολλῷ ὕστερον· καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀπέδοσαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τὸ θέρος ἦρχε τοῦ ἐνδεκάτου ἔτους. ταῦτα δὲ τὰ δέκα ἔτη ὁ πρῶτος πόλεμος ξυνεχῶς γενόμενος γέγραπται.

25. Μετὰ δὲ τὰς σπονδὰς καὶ τὴν ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀθηναίων, αἱ ἐγένοντο μετὰ τὸν δεκάτην πόλεμον, ἐπὶ Πλειστόλα μὲν ἐν Λακεδαίμονι Ἐφόρον, Ἀλκαίου δ' Ἀρχοντος Ἀθήνησι, τοῖς μὲν δεξαμένοις αὐτὰς εἰρήνην ἦν

cant, utrumque commodum maxime ex Atheniensium cum Lacedaemoniis societate pendere. Legationem illam Ampelidae et Lichae non nominatim com-

memoravit, sed significavit tantum supra c. 14 extr.

23. ἡ δουλεία. „Τὸ πλῆθος

οὐ δὲ Κορινθιοὶ καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων τινες διεκλίνουσι τὰ πεπραγμένα καὶ εὐθύς ἄλλη ταραχὴ καθίστατο τῶν ξυμμάχων πρὸς τὴν Λακεδαιμόνα. καὶ ἅμα καὶ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ Λακεδαιμόνιοι, προΐοντες τοῦ χρόνου, ὑποπτοὶ ἐγένοντο, ἔστιν ἐν οἷς οὐ ποιοῦντες ἐκ τῶν ξυγκαιμένων ἂ εἴρητο. καὶ ἐπὶ ξξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μῆνας ἀπέσχοντο μὴ ἐπὶ τὴν ἐκατέρωθεν γῆν στρατεῦσαι, ἔξωθεν δὲ μετ' ἀνακώχης οὐ βεβαλοῦ ἔβλαπτον ἀλλήλους τὰ μάλιστα. ἔπειτα μέντοι καὶ ἀναγκασθέντες λῦσαι τὰς μετὰ τὰ δέκα ἔτη σπονδὰς, αὐτοὶ ἐς πόλεμον φανερόν κατέστησαν.

26. Γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ἐξῆς, ὡς ἕκαστα ἐγένετο, κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας, μέχρι οὐ τὴν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τὰ μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέλαβον. ἔτη δὲ ἐς τοῦτο τὰ ξύμπαντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. καὶ τὴν διὰ μέσου ξύμβασιν εἴ τις μὴ ἀξιώσει πόλεμον νομίζειν, οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει. τοῖς τε γὰρ ἔργοις ὡς διήρηται, ἀδρῆτω, καὶ εὐρήσει οὐκ εἰκὸς ὄν εἰρήνην αὐτὴν κριθῆναι, ἐν ἧ οὔτε ἀπέδοσαν πάντα, οὔτ' ἀπεδέξαντο ἂ ξυνίδεοντο, ἔξω τε τούτων πρὸς τὸν Μαντινικὸν καὶ Ἐπιδαύριον πόλεμον καὶ ἐς ἄλλα ἀμφοτέροις ἀμαρτήματα ἐγένοντο, καὶ οἱ ἐπὶ Θοράκης ξύμμαχοι οὐδὲν ἦσαν πολέμοιο ἦσαν, Βοιωτοὶ τε ἐπεχειρίαν δεχόμενον ἦγον. ὥστε ξὺν τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷ δεκαετῆ καὶ τῇ μετ' αὐτὸν ὑπόπτῳ ἀνακώχῃ καὶ τῷ ὕστερον. ξξ αὐτῆς πολέμῳ εὐρήσει τις τοσαῦτα ἔτη, λογιζόμενος κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ ἡμέρας οὐ πολλὰς παρενεγκούσας, καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμάτων τι ἰσχυρισσαμένοις μόνου δὴ τοῦτο ἐχυρῶς ξυμβάν. αἶε γὰρ ἔγωγε μέμνημαι, καὶ ἀρχομένου τοῦ πολέμου καὶ μέχρι οὐ ἐτελεύτησε, προφερόμενον ὑπὸ πολλῶν ὅτι τρεῖς ἐννέα ἔτη δεοὶ γενέσθαι αὐτόν. ἐπεβίωσαν δὲ διὰ παντὸς αὐτοῦ, ἀλθανόμενος τε τῇ ἡλικίᾳ καὶ προσέχων τὴν γνώμην, ὅπως ἀκριβὲς τι εἰδομαί. καὶ ξυνέβη μοι φεῦγεῖν τὴν ἑμαντοῦ ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς Ἀμφίπολιν στρατηγίαν, καὶ γένομένῳ παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ ἦσαν τοῖς Πελοποννησίων διὰ τὴν φυγὴν, καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν μᾶλλον αἰσθῆσθαι. τὴν οὖν μετὰ τὰ δέκα ἔτη διαφορὰν τε καὶ ξύγχυσιν τῶν σπονδῶν, καὶ τὰ ἔπειτα ὡς ἐπολεμήθη, ἐξηγήσομαι.

τῶν οὐλετῶν sic dici ex h. l. docet Pollux III, 75. Duk.

25. ξξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μῆνας. Numeros impugnant Acacius et Dodwell. Ille ἑπτὰ ἔτη, hic ἑπτὰ ἔτη μὲν καὶ δύο μῆνας legendum censet. Goellerus Scriptoris computationem recte habere et progredi usque ad annum Ol. 91, 2. (414) et mensem Februarium putat, quo tempore Lacedaemonii ab Alcibiade exstimulati rursus ad

bellum aperte cum Atheniensibus gerendum se accinxerunt. (Thuc. 6, 93.)

26. τοῖς τε γὰρ ἔργοις ὡς διήρηται. „Spectet, quemadmodum rebus gestis pacatum illud temporis spatium interruptum sit.“ Mox de verbis ἀμαρτήματα ἐγένοντο vid. annot. ad 1, 126.

παρενεγκούσας. Vid. ad c. 20. αἰσθάνομενος τε τῇ ἡλικίᾳ. De horum verborum sententia egimus in Vita Thucyd.

27. Ἐπειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούτις σπονδαὶ ἐγένοντο καὶ ὕστερον αἱ ξυμμαχίαι, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβείαι, αἵπερ παρεκλήθησαν ἐς αὐτά, ἀνεχωροῦν ἐκ τῆς Λακεδαιμονίας. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐπ' οἴκον ἀπήλθον· Κορίνθιοι δὲ ἐς Ἄργος τραπόμενοι πρῶτον, λόγους ποιοῦνται πρὸς τινὰς τῶν ἐν τέλει ὄντων Ἀργείων, ὡς χρῆ, ἐπειδὴ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ, ἀλλ' ἐπὶ καταδουλώσει τῆς Πελοποννήσου σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς Ἀθηναίους τοὺς πρὶν ἐχθίστους πεποιήνται, ὁρᾶν τοὺς Ἀργείους ὅπως σωθήσεται ἡ Πελοπόννησος, καὶ ψηφισασθαι τὴν βουλομένην πόλιν τῶν Ἑλλήνων, ἣτις αὐτόνομός τε ἐστὶ καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι, πρὸς Ἀργείους ξυμμαχίαν ποιείσθαι, ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν· ἀποδείξει δὲ ἄνδρας ὀλίγους ἀρχὴν αὐτοκράτορας, καὶ μὴ πρὸς τὸν δῆμον τοὺς λόγους εἶναι, τοῦ μὴ καταφανεῖς γίνεσθαι τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. ἔφασαν δὲ πολλοὺς προσχωρήσεισθαι μίσει τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι διδάξαντες ταῦτα ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

28. Οἱ δὲ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ἀκούσαντες ἐπειδὴ ἀνήνεγκαν τοὺς λόγους ἐς τε τὰς ἀρχάς καὶ τὸν δῆμον, ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι, καὶ ἄνδρας εἴλοντο δώδεκα, πρὸς οὓς τὸν βουλόμενον τῶν Ἑλλήνων ξυμμαχίαν ποιείσθαι, πλὴν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων· τούτων δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι ἄνευ τοῦ δήμου τῶν Ἀργείων σπείσασθαι. ἐδέξαντο τε ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι μᾶλλον, ὁρῶντες τὸν τε τῶν Λακεδαιμονίων σφίσι πόλεμον ἰσομενον, (ἐπ' ἐξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς αἱ σπονδαὶ ἦσαν,) καὶ ἅμα ἐπίπσαντες τῆς Πελοποννήσου ἠγήσεισθαι κατὰ γὰρ τὸν χρόνον τοῦτον ἢ τε Λακεδαιμίων μάλιστα δὴ κακῶς ἤκουσε, καὶ ὑπερώφθη διὰ τὰς ξυμφορὰς, οἱ τε Ἀργεῖοι ἀριστα ἔχον τοῖς πᾶσιν, οὐ ξυναράμενοι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου, ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον ἔνσπονδοι ὄντες ἐκκαρπωσάμενοι. οἱ μὲν οὖν Ἀργεῖοι οὕτως ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεδέχοντο τοὺς ἐθέλοντας τῶν Ἑλλήνων.

29. Μαντινῆς δ' αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν πρῶτοι προσεχώρησαν, δεδιότες τοὺς Λακεδαιμονίους. τοῖς γὰρ Μαντινεῦσι μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας κατέστραπτο ὑπήκοον, ἔτι τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου ὄντος, καὶ ἐνόμιζον οὐ περιόψεσθαι

27. καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελ. Ab his verbis apodosis incipit. Kal respicit Atheniensium legatos, qui et ipsi abierant. Goeller. voci Latinorum constans respondere dicit. — ἐς αὐτά, mutato genere pro ἐς αὐτάς. Vid. ad 6, 10.

καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι. Indicatur his verbis iuris vicissitudo et aequalitas, quam potentiores civitates, Athenienses atque Lacedaemonios, et praestaturos et acceptuuros esse, non poterat exspectari. — De voc. ἐπιμαχεῖν vid. ad 1, 44.

28. ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι — ποιείσθαι. Confusae sunt duae constructiones verborum, altera ἐψηφίσαντο Ἀργ. τὸν βουλόμενον τῶν Ἑλλ. ξυμμαχίαν ποιείσθαι, altera εἴλοντο Ἀργ. ἄνδρας δώδεκα, πρὸς οὓς — ξυμμαχίαν ποιείσθαι ἐκέλευσαν. Nunc verba πρὸς οὓς ita iungit cum infinitivo ποιείσθαι, ut una pedant ex ἐψηφίσαντο.

29. μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας. Videtur esse ἡ Παρδάσαικη, quam deserere bello coacti sunt a Lacedaemoniis non multo post. Vid. c. 33.

σφᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους ἄρχειν, ἐπειδὴ καὶ σχολὴν ἦγον· ὥστε ἄσμενοι πρὸς τοὺς Ἀργεῖους ἐτράποντο, πόλιν τε μεγάλην νομίζοντες καὶ Λακεδαιμονίοις αἰεὶ διάφορον, δημοκρατουμένην τε ὥσπερ καὶ αὐτοί. ἀποστάντων δὲ τῶν Μαντινέων, καὶ ἡ ἄλλη Πελοπόννησος ἐς θροῦν καθίστατο ὡς καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο, νομίζαντες πλέον τὲ τι εἰδότας μεταστῆναι αὐτούς, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἅμα δι' ὄργης ἔχοντες, ἐν ἄλλοις τε καὶ ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς Ἀττικαῖς ἐγγράπτο εὐορκον εἶναι προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν ὃ τι ἂν ἀμφοῖν τοῖν πόλεσιν δοκῆ, Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις. τοῦτο γὰρ τὸ γράμμα μάλιστα τὴν Πελοπόννησον διεθορούβει, καὶ ἐς ὑπόψιαν καθίστη μὴ μετὰ Ἀθηναίων σφᾶς βούλονται Λακεδαιμόνιοι δουλώσασθαι· δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμαχοῖς γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. ὥστε φοβούμενοι οἱ πολλοὶ ὠρμητο πρὸς τοὺς Ἀργεῖους καὶ αὐτοὶ ἕκαστοι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι.

30. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸν θροῦν τοῦτον ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καθεστῶτα, καὶ τοὺς Κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους, καὶ αὐτοὺς μέλλοντας σπεισασθαι πρὸς τὸ Ἄργος, πέμπονσι πρέσβεις ἐς τὴν Κόρινθον, βουλόμενοι προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον. καὶ ἤτιώντο τὴν τε ἐσήγησιν τοῦ παντός, καὶ εἰ Ἀργείοις σφῶν ἀποστάντες ξύμμαχοι ἔσονται· παραβῆσεσθαι τε ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς ὅρκους, καὶ ἤδη ἀδικεῖν, ὅτι οὐ δέχονται τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς, εἰρημένον κύριον εἶναι ὃ τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμαχῶν ψηφίσῃται, ἢν μὴ τι θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ἦ. Κορινθιοὶ δὲ, παρόντων σφίσι τῶν ξυμμαχῶν, ὅσοι οὐδ' αὐτοὶ ἐδέξαντο τὰς σπονδὰς, (παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοὶ πρότερον,) ἀντέλεγον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἃ μὲν ἡδικοῦντο, οὐ δηλοῦντες ἀντικρὺς, ὅτι οὔτε Σόλλιον σφίσι ἀπέλαβον παρ' Ἀθηναίων οὔτε Ἀνακτόριον, εἰ τὲ τι ἄλλο ἐνόμιζον ἐλασσοῦσθαι, πρὸς ὅχημα δὲ ποιούμενοι τὰς ἐπὶ Θρακίης μὴ προδώσειν· ὁμόσαι γὰρ αὐτοῖς ὅρκους ἰδίᾳ τε, ὅτε μετὰ Ποτιδαιατῶν τὸ πρῶτον ἀφίσταντο, καὶ ἄλλους ὕστερον. οὐκ οὐκον παραβαλεῖν τοὺς τῶν ξυμμαχῶν ὅρκους ἔφασαν, οὐκ ἐσιόντες ἐς τὰς τῶν Ἀθηναίων σπονδὰς· θεῶν γὰρ πίστεις ὁμόσαντες ἐκείνοις, οὐκ ἂν εὐορκεῖν προδιδόντες αὐτούς. εἰρησθαι δ' ὅτι, ἢν μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ἦ· φανεσθαι οὖν σφίσι· κώλυμα θεῖον τοῦτο. καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὅρκων τοσαῦτα εἶπον, περὶ δὲ τῆς Ἀργείας ξυμμαχίας, μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενοι ποιήσειν ὃ τι ἂν δίκαιον ἦ. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκου. ἔτυχον δὲ παρόντες ἐν Κόρινθῳ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, οὐκ ἐκέλευον τοὺς Κορινθίους λέναι ἐς τὴν ξυμμαχίαν, καὶ μὴ μέλειν. οἱ δὲ ἐς τὸν ὕστερον ξύλλογον αὐτοῖς τὸν παρὰ σφίσι προεῖπον ἦκειν.

31. Ἦλθε δὲ καὶ Ἠλείων πρεσβεία εὐθύς, καὶ ἐποιήσαντο πρὸς Κορινθίους ξυμμαχίαν πρῶτον· ἔπειτα ἐκείθεν ἐς Ἄργος

30. εἰρησθαι δ' ὅτι. Subau- ὃ τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμαχῶν
dire licet ex praegressis: κύριον ἔσται ψηφίσῃται.

ἐλθόντες, καθάπερ προείρητο, Ἀργείων ξύμμαχοι ἐγένοντο. διαφερόμενοι γὰρ ἐτύγχανον τοῖς Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου. πόλεμον γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων τινὰς Λεπρεάταις, καὶ Ἠλείων παρακληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς, καὶ λυσάντων τὸν πόλεμον, Ἠλείοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς Λεπρεάταις τάλαντον ἔταξαν τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀποφέρειν. καὶ μέχρι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου ἀπέφερον· ἔπειτα παυσαμένων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου, οἱ Ἠλείοι ἐπηγάγκαζον· οἱ δ' ἐγράποντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ δίκης Λακεδαιμονίους ἐπιτραπέισις, ὑποτοπήσαντες οἱ Ἠλείοι μὴ ἴσον ἔξαι, ἀνέντες τὴν ἐπιτροπὴν, Λεπρεατῶν τὴν γῆν ἔτεμον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐδὲν ἤσδον ἐδίκασαν αὐτονόμους εἶναι Λεπρεάτας, καὶ ἀδικεῖν Ἠλείους· καὶ, ὡς οὐκ ἐμμεινάντων τῇ ἐπιτροπῇ, φρουρὰν ὀπλιτῶν ἐπέπεμψαν ἐς Λέπρειον. οἱ δὲ Ἠλείοι νομίζοντες πόλιν σφῶν ἀφεστηρικίαν δέξασθαι τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν ξυνθήκην προσφέροντες, ἐν ᾗ εἶρητο, ἂ ἔχοντες ἐς τὸν Ἀττικὸν πόλεμον καθίσταντό τινες, ταῦτα ἔχοντας καὶ ἐξελεῖν, ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες ἀφίστανται πρὸς τοὺς Ἀργείους, καὶ τὴν ξυμμαχίαν, ὥσπερ προείρητο, καὶ οὗτοι ἐποιήσαντο. ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εὐθύς μετ' ἐκείνους καὶ οἱ ἐπὶ Θράκης Χαλκιδῆς Ἀργείων ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ δὲ καὶ Μεγαροῆς τὸ αὐτὸ λέγοντες ἡσύχαζον, περιορώμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ νομίζοντες σφίσι τὴν Ἀργείων δημοκρατίαν, αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις, ἡσδον ξύμφορον εἶναι τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας.

32. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου Σκιωναίους μὲν Ἀθηναῖοι ἐκπολιορκήσαντες ἀπέκτειναν τοὺς ἡβῶντας, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν, καὶ τὴν γῆν Πλαταιεῦσιν ἔδωκαν νέμεσθαι· Δηλίους δὲ κατήγαγον κάλιν ἐς Δῆλον, ἐνδυμούμενοι τὰς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμφοράς, καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ χρήσαντος. καὶ Φωκῆς καὶ Λοκροὶ ἤρξαντο πολεμεῖν. καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι, ἤδη ξύμμαχοι ὄντες, ἔρχονται ἐς Τεγέαν ἀποστήσοντες Λακεδαιμονίων, ὁρῶντες μέγα μέρος ὄν, καὶ, εἰ σφίσι προσγένοιτο, νομίζοντες ἅπασαν ἂν ἔχειν Πελοπόννησον. ὡς δὲ οὐδὲν ἂν ἔφασαν ἐναντιωθῆναι οἱ Τεγεᾶται Λακεδαιμονίους, οἱ Κορίνθιοι, μέχρι τούτου προθύμως πράσσοντες, ἀνείσαν τῆς φιλονεικίας, καὶ ἀρρώδην μὴ οὐδεὶς σφίσι ἐπι τῶν ἄλλων προσχωρῆ· ὅμως δὲ ἐλθόντες

31. καθάπερ προείρητο, quemadmodum iis mandatum erat a suis. — Mox λυσάντων pro καταλυσάντων. Lepreum est urbs Triphyliae, inter Elidem et Messeniam sita. Vid. c. 34.

τὸ αὐτὸ λέγοντες. Schol. τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντες. Cum participia περιορώμενοι — καὶ νομίζοντες in verbo ἡσύχαζον nitantur, aptius videantur iungi per περιορώμενοι μὲν

— νομίζοντες δὲ, vel καίπερ περιορώμενοι, ὅμως νομίζοντες.

32. ἐνδυμούμενοι — χροῖσάντος. Saepe sic deflectit ab inchoata structura, cum pergere potuisset: καὶ τὸν ἐν Δελφοῖς θεῖον χροῖσαι. Similia exempla sunt cap. 28. 29. 44., ubi τὴ ob variatam structuram minus quadrare videatur, sed tamen recte se habet.

ἐς τοὺς Βοιωτοὺς ἐδίοντο σφῶν τε καὶ Ἀργείων γίγνεσθαι
 ξυμμαχοὺς καὶ τὰλλα κοινῇ πράσσειν· τὰς τε δεχημέρους ἐπι-
 σπονδὰς, αἱ ἦσαν Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους οὐ
 πολλῶ ὕστερον γενόμεναι τούτων τῶν πεντηκονταετιδῶν σπον-
 δῶν, ἐκέλευον οἱ Κορινθιοὶ τοὺς Βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας
 Ἀθηναῖς καὶ σφίσι ποιῆσαι, ὥσπερ Βοιωτοὶ εἶχον, μὴ δεχομέ-
 νων δὲ Ἀθηναίων, ἀπεικεῖν τὴν ἐκεχειρίαν, καὶ τὸ λοιπὸν
 μὴ σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ, δεομένων τῶν Κο-
 ρινθίων, περὶ μὲν τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας ἐπισχεῖν, αὐτοὺς ἐκέ-
 λευον· ἐλθόντες δὲ Ἀθηναῖς μετὰ Κορινθίων οὐχ εὗροντο τὰς
 δεχημέρους σπονδὰς, ἀλλ' ἀπεκρίναντο οἱ Ἀθηναῖοι Κορινθίοις
 εἶναι σπονδὰς, εἴπερ Λακεδαιμονίων εἰσὶ ξυμμαχοί. Βοιωτοὶ
 μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον ἀπέικον τὰς δεχημέρους, ἀξιούντων καὶ
 αιτιωμένων Κορινθίων ξυνθέσθαι σφίσι· Κορινθίοις δὲ ἀνα-
 κωγῇ ἄσπονδος ἦν πρὸς Ἀθηναίους.

33. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ θέρους πανδημεὶ ἐστρά-
 τευσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Πανσανίου Λακεδαιμονίων βασι-
 λέως ἡγουμένου, τῆς Ἀρκαδίας ἐς Παρῳάσιους, Μαντινέων
 ὑπηκόους ὄντας, κατὰ στάσιν ἐπικαλεσαμένων σφῶς, ἅμα δὲ
 καὶ τὸ ἐν Κυψέλοις τεῖχος ἀναίρησοντες, ἦν δύνωνται, ὃ ἐτεί-
 χισαν Μαντινῆς καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν, ἐν τῇ Παρῳασικῇ κλι-
 μενον, ἐπὶ τῇ Σκιριτίδι τῆς Λακωνικῆς. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμό-
 νιοι τὴν γῆν τῶν Παρῳάσιων ἐδῆουν· οἱ δὲ Μαντινῆς τὴν
 πόλιν Ἀργείοις φύλαξι παραδόντες αὐτοὶ τὴν ξυμμαχίαν ἐφρού-
 ρουν· ἀδύνατοι δ' ὄντες διασῶσαι τὸ τε ἐν Κυψέλοις τεῖχος
 καὶ τὰς ἐν Παρῳασίοις πόλεις ἀπῆλθον. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοὺς
 τε Παρῳάσιους αὐτονομίους ποιήσαντες καὶ τὸ τεῖχος καθελόν-
 τες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

34. Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους, ἤδη ἡκόντων αὐτοῖς τῶν
 ἀπὸ Θράκης μετὰ Βρασίδου ἐξεληθόντων στρατιωτῶν, οὓς ὁ
 Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονδὰς ἐκόμισεν, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψη-
 φίσαντο τοὺς μὲν μετὰ Βρασίδου Εἰλωτας μαχεσαμένους ἐλευ-
 θέρους εἶναι καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν βούλωνται· καὶ ὕστερον οὐ
 πολλῶ αὐτοὺς μετὰ τῶν Νεοδαμωδῶν ἐς Λέπρεον κατέστησαν,
 κείμενον ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Ἠλείας, ὄντες ἤδη διά-
 φοροὶ Ἠλείοις· τοὺς δὲ ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν καὶ τὰ
 ὅπλα παραδόντας, θέσαντες μὴ τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαν-

οὐδὲν μᾶλλον ἀπέικον τὰς
 δεχ., i. e. Inducias servarunt, quan-
 tumvis Corinthii postulerent et crimi-
 narentur, quod ita non efficerent, quas
 cum ipsis pacti essent.

33. ἐπικαλεσαμένων. Casus
 absolutus pro ἐπικαλεσαμένων, haud
 dubie propter adiectum alterum accu-
 sationis σφῶς. Subaudi τῶν Παρῳ-
 άσιων, — τὰ Κυψέλα urbs erat
 ad Alpheum sita in confiniis Laconicae
 septentrionalis, ubi Sciritarum sedes.
 Vid. infra c. 67.

τὴν ξυμμαχίαν, i. e. τὴν Παρῳ-
 άσικὴν. Paulo ante ὑπηκόους dixit
 rat Parrhasios. Cf. c. 29.

34. μετὰ τῶν Νεοδαμωδῶν.
 Erant igitur a manumissis Helotibus
 diversi Neodamodes. Sed non multum
 videtur intercedere discriminis. Liber-
 tate aliquamdiu usi Νεοδαμώδεις vi-
 dentur audivisse. Vid. Thuc. 7, 58.
 Ἀνάται δὲ τὸ Νεοδαμώδες ἐλεύθε-
 ρον ἤδη εἶναι. Cf. Manso in Spart.
 I. 1. p. 234.

τες ἐλασσωθήσεσθαι καὶ ὄντες ἐπίτιμοι νεωτερώσωσιν, ἤδη καὶ ἀρχάς τινας ἔχοντας, ἀτίμους ἐπόλησαν, ἀτίμιαν δὲ τοιάνδε ὥστε μήτε ἄρχειν, μήτε πριαμένους τι ἢ πωλοῦντας κυρίου εἶναι· ὕστερον δὲ αὐτῆς χρόνῳ ἐπίτιμοι ἐγένοντο.

35. Τῷ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ Θύσσον τὴν ἐν τῇ Ἰθι Δικτιδιῆς εἶλον, Ἀθηναίων οὖσαν ξυμμαχον. καὶ τὸ θέρο τοῦτο πᾶν ἐπιμιξῆαι μὲν ἦσαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις, ὑπόπτενον δὲ ἀλλήλους εὐθύς μετὰ τὰς σπονδὰς οἱ Ἀθηναῖοι καὶ [οἱ] Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοισι οὐκ ἀπόδοσιν. τὴν γὰρ Ἀμφίπολιν πρότεροι λαχόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποδιδόναι καὶ τὰ ἄλλα, οὐκ ἀποδεδώκεσαν οὐδὲ τοὺς ἐπὶ Θράκης παρείχον ξυμμάχους τὰς σπονδὰς δεχόμενοι, οὐδὲ Βοιωτοὺς, οὐδὲ Κορινθίους, λέγοντες αἰεὶ ἅμα μετ' Ἀθηναίων τούτους, ἦν μὴ θέλωσι, κοινῇ ἀναγκάσουσι χρόνους τε προὔθεντο ἄνευ ξυγγραφῆς, ἐν οἷς χρῆν τοὺς μὲν ἐξιόντας ἀμφοτέροις πολεμικούς εἶναι. τούτων οὖν ὁρῶντες οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἔργον γιγνόμενον, ὑπετόπενον τοὺς Λακεδαιμόνιους μὴδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι· ὥστε οὔτε Πύλον, ἀπαιτούντων αὐτῶν, ἀπεδίδοσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες, τὰ τε ἄλλα χωρία εἶχον μένοντες ἕως σφίσι κάκεινοι ποιήσειαν τὰ εἰρημένα. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ μὲν δυνατὰ ἔφασαν πεποιηκέναι· τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας Ἀθηναίων ἀποδοῦναι, καὶ τοὺς ἐκ Θράκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν, καὶ εἴ του ἄλλου ἐγκρατεῖς ἦσαν Ἀμφιπόλεως δὲ οὐκ ἔφασαν κρατεῖν, ὥστε παραδοῦναι· Βοιωτοὺς δὲ πειράσεσθαι καὶ Κορινθίους ἐς τὰς σπονδὰς ἐξαγαγεῖν καὶ Πάνακτον ἀπολαβεῖν, καὶ Ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν ἐν Βοιω

καὶ ὄντες ἐπίτιμοι. Copulam καί, mihi non incommodam visam, ut participia νομισαντες et ὄντες inter se iungantur, sola Vallae, qui non expressit, auctoritate uncis inclusit Poppo. — ἐπίτιμοι, qui ἀτίμοις opponuntur, sunt ii, quibus aditus ad honores patet.

35. Θύσσον τὴν ἐν τῇ Ἰθι Δικτιδιῆς εἶλον. Haec est codicum plerorumque omnium lectio, nisi quod pro τῇ Mosq. Ar. Chr. Dan. exhibent τῶ, quod de correctione suspectum fit, licet alibi Thucydides semper dicat δ' Ἀθῶς. Sed gravius ulcus latet in nomine Δικτιδιῆς, quod veteribus plane ignotum est. Gattererus de Herodot. et Thucyd. Thracia §. 34. emendavit Διῆς, quod nomen iuxta cap. 82. meliores libri pro vulgato Δικτιδιῆς tuentur, sicut 4, 109. urbs Διον in hac ipsa regione Thraciae sita commemoratur, quae regio ibi

Ἀκτὴ vocatur. Itaque putabat Gattererus, nomini Ἰθῶ ab interprete adscriptum in margine fuisse voc. ἀκτῆ, atque sic ortam esse vulgatam lectionem Δικτιδιῆς. Mihi probabilius videretur, a Thucydide relictum esse ἐν τῇ Ἀκτῇ Διῆς, unde, adscripte interpretamento Ἰθῶ vel τῶ Ἰθῶ, ortum fuerit vulgatum; nisi Dienses, id quod Poppo monuit, 4, 109. fideles Atheniensibus mansisse, et demum 5, 82. ab iis defecisse traderentur. Ipse Poppo recepit quidem Διῆς, malit tamen legi Χαλκιδῆς vel οἱ Χαλκιδῆς. Locus nondum persanatus videtur. Quare non ausus sum codicum lectionem relinquere, quamquam eam corruptam puto, et fortasse quemadmodum supra proposui corrigendam.

ὑπετόπενον. Sic optimi libri pro ὑπόπτενον, quamquam aut ὑποτοπέω, aut ὑποπτέω alibi semper Thucydides scribit, non ὑποτοπέω, ut monuit Poppo.

τοῖς ἀλκμάλωτοι, κομιεῖν. Πύλον μέντοι ἤξειον σφίσει ἀποδοῦναι· εἰ δὲ μὴ, Μεσσηνίους τε καὶ τοὺς Ἑλλώτας ἐξαγαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θοράκης, Ἀθηναίους δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτούς, εἰ βούλονται. πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ θέρει τούτῳ, ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους, ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλλώτας τε καὶ ὅσοι ἠτύτομολήκασαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς· καὶ κατώκισαν αὐτούς ἐν Κρανίοις τῆς Κεφαλληνίας. τὸ μὲν οὖν θέρος τοῦτο ἰσχυρία ἦν καὶ ἔφοδοι παρ' ἄλλήλους.

36. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, (ἔτυχον γὰρ Ἐφοροὶ ἔτεροι, καὶ οὐκ ἐφ' ἃν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο, ἄρχοντες ἦδη, καὶ τινες αὐτῶν καὶ ἐναντιοὶ σπονδαῖς.) ἔλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ παρόντων Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων, καὶ πολλὰ ἐν ἀλλήλοις εἰπόντων, καὶ οὐδὲν ξυμμάτων, ὥς ἀπήγεσαν ἐπ' οἴκου, τοῖς Βοιωτοῖς καὶ Κορινθίοις Κλεόβουλος καὶ Ξενάργης, οὗτοι οἵπερ τῶν Ἐφόρων ἐβούλοντο μάλιστα διαλύσαι τὰς σπονδὰς, λόγους ποιοῦνται ἰδίους, παραινούντες ὅτι μάλιστα ταῦτά τε γιννώσκειν καὶ πειραῶσθαι Βοιωτοὺς, Ἀργείων γενομένους πρῶτον αὐτούς ξυμμάχους, αὐτῶν μετὰ Βοιωτῶν Ἀργείους Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι ξυμμάχους· οὕτω γὰρ ἦκιστα ἀναγκασθῆναι Βοιωτοὺς ἐς τὰς Ἀττικὰς σπονδὰς ἐξελεῖν· ἐλέσθαι γὰρ Λακεδαιμονίους πρὸ τῆς Ἀθηναίων ἔχθρας καὶ διαλύσεως τῶν σπονδῶν Ἀργείους σφίσει φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι. τὸ γὰρ Ἄργος αἰεὶ ἥπισταντο ἐπιθυμούντας τοὺς Λακεδαιμονίους καλῶς σφίσει φίλιον γενέσθαι, ἠγοῦμενοι τὸν ἐξω Πελοποννήσου πόλεμον ὅσω ἂν εἶναι. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς ὅπως παραδώσουσι Λακεδαιμονίους, ἵνα ἀντ' αὐτοῦ Πύλον, ἣν δύνωνται, ἀπολαβόντες ῥᾶον καθιστῶνται Ἀθηναίοις ἐς πόλεμον.

37. Καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ καὶ Κορινθιοὶ, ταῦτα ἐπεσταλμένοι ἀπὸ τε τοῦ Ξενάργου καὶ Κλεοβούλου, καὶ ὅσοι φίλοι

36. ὥς ἀπήγεσαν ἐπ' οἴκου, l. e. cum in eo essent, ut domum abirent.

οὕτω γὰρ ἦκιστα ἀναγκασθῆναι. „Imo ἦμιστ' ἂν, cum in οὕτως lateat sententia conditionalis. Sequitur quidem statim rursus ἐλέσθαι, sed ibi ἂν, si antea positum fuerit, cogitatione suppleri potest.“ Poppo. Verborum ἐλέσθαι γὰρ -- γενέσθαι hanc sententiam esse puto: Lacedaemonios vel inimicitia Atheniensium posthabita Argivorum amicitiam esse expetituros. — Mox καλῶς recte Schol. βεβαίως exponit. Cf. 2, 7. Nam καλῶς ad φίλιον referri iabet ordo verborum, ne cum Kritgero ad Dion. p. 296. referendum esse putes ad ἠκίσταντο. — Paulo

inferius pro ἠγοῦμενοι proprie scribendum fuisse ἠγομένους recte monet Scholiasta. Non enim illi duo ephori solum, sed Lacedaemonii etiam universi bellum extra Peloponnesum ita levius fore putabant, si Argivi essent amici. Ad magistratus igitur retulit Scriptor, quod de populo dicendum erat. Vid. Poppo l. 1, p. 115. cf. annot. ad 4, 106.

ἐδέοντο Βοιωτούς. Reisk. Βοιωτῶν coniecit. Goellerus verbum structuram verbi αἰτεῖν sequi putat. Schol. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτούς οὕτω ποιῆσαι ὅπως παραδώσουσι Λακεδαιμονίοις. Suspicio nomen Βοιωτούς ex interpretatione in Scriptoris orationem intrusum esse.

ἦσαν αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων, ὥστε ἀπαγγεῖλαι ἐπὶ τὰ κοινὰ ἑκάτεροι ἀνεχώρουν. Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης ἐπετήρουν ἀπίοντας αὐτοὺς καθ' ὁδόν· καὶ ξυγγενενοῖντο, ὥσπερ Κορινθιοὶ καὶ Ἡλείοι καὶ Μαντινῆς· νομίζοντες γὰρ ἂν, τούτου προχωρήσαντος, φραδίως ἤδη καὶ πολεμῆναι πείθεσθαι, καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο, κοινὸν λόγον χρωμένους, καὶ εἴ τινα πρὸς ἄλλον θεοί. τοῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν πρέσβεισιν ἀκούουσιν ἤρῃσκει· κατὰ τύχην γὰρ ἐδίοντο τούτων ἄνευ καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμονίας αὐτοῖς φίλοι ἐπεστάλκεσαν. καὶ οἱ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ὡς ἤσθοντο αὐτῶν δεχομένους τὸν λόγον, εἰπόντες ὅτι πρέσβεις πέμπουσιν Βοιωτοὺς, ἀπῆλθον. ἀφικόμενοι δὲ οἱ Βοιωτοὶ ἀπήγγελλον τοῖς Βοιωτάρχαις τὰ τε ἐκ τῆς Λακεδαιμονίας καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ξυγγενομένην Ἀργείων· καὶ οἱ Βοιωτάρχαι ἠρέσκοντό τε, καὶ πολλὰ προθυμότεροι ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβηθήκει αὐτοῖς, τοὺς τε φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι καὶ τοὺς Ἀργείους ἐς τὰ ὅμοια σπεύδειν. καὶ οὐ πολλὸν ὕστερον πρέσβεις παρήσαν Ἀργείων τὰ εἰρημμένα προκαλούμενοι καὶ αὐτοὺς ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ Βοιωτάρχαι, καὶ πρέσβεις ὑποσχόμενοι ἀποστελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς Ἄργος.

38. Ἐν δὲ τούτῳ ἐδύκει πρῶτον τοῖς Βοιωτάρχαις καὶ Κορινθίοις καὶ Μεγαρεῦσι καὶ τοῖς ἀπὸ Θράκης πρέσβεισιν ὁμοθυμαδὸν ὅρκους ἀλλήλοισι, ἢ μὴν ἐν τε τῷ παρατυχόντι ἀμύνειν τὰ δεόμενα, καὶ μὴ πολεμήσειν τῷ μηδὲ ξυμβήσεσθαι ἄνευ κοινῆς γνώμης· καὶ οὕτως ἤδη τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Μεγαρέας, (καὶ γὰρ αὐτὸ ἔκολουσεν,) πρὸς τοὺς Ἀργείους σπένδεισθαι. πρὶν δὲ τοὺς ὅρκους γενέσθαι, οἱ Βοιωτάρχαι ἐκίνησαν ταῖς τέσσαρσι βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, αἵπερ ἅπαν τὸ κῦρος ἔχουσι, καὶ παρήνουν γενέσθαι ὅρκους ταῖς πόλεσιν, ὅσαι βούλοντα ἐπ' ὠφελείᾳ σφίσι ξυνομνύναι. οἱ δ' ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ὄντες οὐ προσδέχονται τὸν λόγον, δεδιότες μὴ ἐναντία Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι, τοῖς ἐκείνων ἀφιστάσθαι Κορινθίοις ξυνομνύντες· οὐ γὰρ εἶπον αὐτοῖς οἱ Βοιωτάρχαι τὰ ἐκ τῆς Λακεδαιμονίας, ὅτι τῶν τε Ἐφόρων Κλεόβουλος καὶ Ξενάργος καὶ οἱ φίλοι παραινοῦσιν Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων γενομένους ξυμμάχους ὕστερον μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων γίνεσθαι, οἴομενοι τὴν βουλήν, κὰν μὴ εἴπωσιν, οὐκ ἄλλα φηγεῖσθαι ἢ ἂν σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν. ὥς δὲ ἀντίστη τὸ πρᾶγμα, οἱ μὲν Κορινθιοὶ καὶ οἱ ἀπὸ Θράκης πρέσβεις ἄπρακτοι ἀπῆλθον· οἱ δὲ Βοιωτάρχαι, μέλλοντες πρότερον, ἔ

37. τὰ εἰρημμένα προκαλούμενοι, i. e. hortantes ad ea perficienda, de quibus egerant.

38. ἐπ' ὠφελείᾳ. Recte Schol. συμμαχία.

ἂ σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν. Recte Schol. ἀπὸ μαθόντες ἐκ Λακεδαιμονίας παραινοῦσιν. Intelligendi Boeotorum legati, quae Sparta redierant. Σφίσι pertinet ad Boeotarchas.

αὐτὰ ἔπεισαν, καὶ τὴν ξυμμαχίαν πειράσσεσθαι πρὸς Ἀργείους ποιεῖν, οὐκέτι ἐξηγεῖτο περὶ Ἀργείων ἐς τὰς βουλὰς, οὐδὲ ἐς τὸ Ἄργος τοὺς πρέσβεις οὓς ὑπέσχεοντο ἔπεμπον, ἀμέλεια δὲ τις ἐνῆν καὶ διατριβὴ τῶν πάντων.

39. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ Μηκύβεργαν Ὀλύμδιοι, Ἀθηναίων φρουρούτων, ἐπιδραμόντες εἶλον. μετὰ δὲ αὐτὰ, (ἐγίγνοντο γὰρ αἱ λόγοι τοῖς τε Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων,) ἐπιβίοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἰ Πάνακτον Ἀθηναῖοι παρὰ Βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομίσασθαι ἂν αὐτοὶ Πύλον, ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτοὺς πρεσβευόμενοι, καὶ ἐδέοντο σφίσι Πάνακτον τε καὶ τοὺς Ἀθηναίων ἡσυχίας παραδοῦναι, ἵνα ἀντ' αὐτῶν Πύλον κομίσωνται. οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἦν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν ἴδιαν ποιήσωνται, ὥσπερ Ἀθηναίους. Λακεδαιμόνιοι δὲ εἰδότες ἔν ὅτι ἀδικήσουσιν Ἀθηναίους, εἰρημένον ἄνευ ἀλλήλων μήτε κινδεδεῖσθαι τῷ μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ τὸ Πάνακτον καταλαβεῖν, ὡς τὴν Πύλον ἀντ' αὐτοῦ κομιούμενοι, καὶ ἅμα τῶν ξυγγεῖαι σπειδόντων τὰς σπονδὰς προθυμουμένων τὰ ἐς Βοιωτοὺς, ἐποίησαντο τὴν ξυμμαχίαν τοῦ χειμῶνος τελευτῶνος ἤδη καὶ πρὸς ἕαρ' καὶ τὸ Πάνακτον εὐθύς καθηρέϊτο. καὶ ἐνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

40. Ἄμα δὲ τῷ ἦρι εὐθύς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Ἀργεῖοι, ὡς οἱ τε πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν, οὓς ἔφασαν πέμψαι, οὐχ ἴκοντο, τὸ τε Πάνακτον ἦσθοντο καθαιρούμενον καὶ ξυμμαχίαν ἴδιαν γεγεννημένην τοῖς Βοιωτοῖς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, εἶδισαν μὴ μονωθῆσι, καὶ ἐς Λακεδαιμονίους πάρα ἢ ξυμμαχία χωρήσῃ. τοὺς γὰρ Βοιωτοὺς φόντο πεπεῖσθαι πρὸ Λακεδαιμονίων τὸ τε Πάνακτον καθελείν καὶ ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς ἐσιεῖναι, τοὺς τε Ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα, ὥστε οὐδὲ πρὸς Ἀθηναίους ἔτι σφίσι εἶναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι, πρότερον ἐπιβίοντες ἐκ τῶν διαφορῶν, εἰ μὴ μείνεια ἀυτοῖς αἱ πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδαί, τοῖς γοῦν Ἀθηναίοις ὑμᾶχοι ἔδεδεσθαι. ἀποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι, καὶ φρονόμενοι μὴ Λακεδαιμονίοις καὶ Τεγεαταῖς, Βοιωτοῖς καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολεμῶσι, πρότερον οὐ δεχόμενοι τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς, ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς Πελοποννήσου ἠγγήσεσθαι, ἔπεμπον ὡς ἐδύναντο τάχιστα ἐς τὴν Λακεδαιμόνα πρέσβεις, Εὐστροφον καὶ Αἴσωνα, οἱ ἐδόκουν προσφιλέτατοι αὐτοῖς εἶναι, ἠγούμενοι ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιησάμενοι, ὅπῃ ἂν ξυγγωρῆ συχίαν ἔχειν.

41. Καὶ οἱ πρέσβεις ἀφικόμενοι αὐτῶν λόγους ἐποιούοντο

39. τῶν ξυγγεῖαι σπειδόντων. Ephoros cap. 36. nominatos designat cum amicis idem cupientibus. τὰ ἐς Βοιωτοὺς. Sic codices optimi; vulgo τὰς. Poppo comparat 15. σπονδὰς ποιησάμενους τὰ περὶ

Πύλον, et 3, 63. τὰ πρὸς ἡμᾶς ἐπάγεσθαι αὐτούς.

40. ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα, i. e. pro praesenti rerum statu utilissime, ἐκ τῶν δυνατῶν Schol. Idem ad verba ὅπῃ ἂν ξυγγωρῆ sub-

27. Ἐπειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούτις σπονδαὶ ἐγένοντο καὶ ὕστερον αἱ ξυμμαχίαι, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβεΐαι, αἵπερ παρεκλήθησαν ἐς αὐτὰ, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαιμονος. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐκ' οἴκου ἀπῆλθον· Κορινθιοὶ δὲ ἐς Ἄργος τραπόμενοι πρῶτον, λόγους ποιοῦνται πρὸς τινὰς τῶν ἐν τέλει ὄντων Ἀργείων, ὡς χορῆ, ἐπειδὴ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ, ἀλλ' ἐπὶ καταδουλώσει τῆς Πελοποννήσου σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς Ἀθηναίους τοὺς πρὶν ἐχθίστους πεποιήνται, ὄραν τοὺς Ἀργείους ὅπως σωθήσεται ἡ Πελοπόννησος, καὶ ψηφίσασθαι τὴν βουλομένην πόλιν τῶν Ἑλλήνων, ἣτις αὐτόνομός τε ἐστὶ καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι, πρὸς Ἀργείους ξυμμαχίαν ποιείσθαι, ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν· ἀποδείξει δὲ ἄνδρας ὀλίγους ἀρχὴν αὐτοκράτορας, καὶ μὴ πρὸς τὸν δῆμον τοὺς λόγους εἶναι, τοῦ μὴ καταφανεῖς γίνεσθαι τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. ἔφασαν δὲ πολλοὺς προσχωρήσεσθαι μίσει τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ οἱ μὲν Κορινθιοὶ διδάξαντες αὐτὰ ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

28. Οἱ δὲ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ἀκούσαντες ἐπειδὴ ἀνήνεγκαν τοὺς λόγους ἐς τε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν δῆμον, ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι, καὶ ἄνδρας εἴλοντο δώδεκα, πρὸς οὓς τὸν βουλόμενον τῶν Ἑλλήνων ξυμμαχίαν ποιείσθαι, πλὴν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων· τούτων δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι ἄνευ τοῦ δήμου τῶν Ἀργείων σπείσασθαι. ἐδέξαντό τε ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι μᾶλλον, ὄρωντες τὸν τε τῶν Λακεδαιμονίων σφίσι πόλεμον ἰσόμενον, (ἐπ' ἐξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς αἱ σπονδαὶ ἦσαν,) καὶ ἅμα ἐπίσταντες τῆς Πελοποννήσου ἠγγίσεσθαι κατὰ γὰρ τὸν χρόνον τοῦτον ἢ τε Λακεδαιμῶν μάλιστα δὴ κακῶς ἤκουσε, καὶ ὑπερώφθη διὰ τὰς ξυμφορὰς, οἷ τε Ἀργεῖοι αἶρισμα ἔσχον τοῖς πάσι, οὐ ξυναράμενοι τοῦ Ἀττικῆς πολέμου, ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον ἐσπονδοὶ ὄντες ἐκκαρπωσάμενοι. οἱ μὲν οὖν Ἀργεῖοι οὕτως ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεδέχοντο τοὺς ἐθέλοντας τῶν Ἑλλήνων.

29. Μαντινῆς δ' αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν πρῶτοι προσεχώρησαν, δεδιότες τοὺς Λακεδαιμονίους. τοῖς γὰρ Μαντινεῦσι μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας κατέστραπτο ὑπήκοον, ἔτι τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου ὄντος, καὶ ἐνόμιζον οὐ περιόψεσθαι

27. καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελ. Ab his verbis apodosis incipit. Καὶ respicit Atheniensium legatos, qui et ipsi abierant. Goeller. vocī Latinorum constanter respondere dicit. — ἐς αὐτὰ, mutato genere pro ἐς αὐτάς. Vid. ad 6, 10.

καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι. Indicatur his verbis iuris vicissitudo et aequalitas, quam potentiores civitates, Athenienses atque Lacedaemonios, et praestatueros et accepturos esse, non poterat expectari. — De voc. ἐπιμαχεῖν vid. ad 1, 44.

28. ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι — ποιείσθαι. Confusae sunt duae constructiones verborum, altera ἐψηφίσαντο Ἀργ. τὸν βουλόμενον τῶν Ἑλλ. ξυμμαχίαν ποιείσθαι, altera εἴλοντο Ἀργ. ἄνδρας δώδεκα, πρὸς οὓς — ξυμμαχίαν ποιείσθαι ἐκέλευσαν. Nunc verba πρὸς οὓς ita iungit cum infinitivo ποιείσθαι, ut una pendeat ex ἐψηφίσαντο.

29. μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας. Videtur esse ἡ Παφλασεικῆ, quam deserere bello coacti sunt a Lacedaemoniis non multo post. Vid. c. 33.

σφᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους ἄρχειν, ἐπειδὴ καὶ σχολὴν ἦγον· ὥστε ἄσμενοι πρὸς τοὺς Ἀργεῖους ἐγράφοντο, πόλιν τε μεγάλην νομίζοντες καὶ Λακεδαιμονίοις ἀεὶ διάφορον, δημοκρατομένην τε ὥσπερ καὶ αὐτοί. ἀποστάντων δὲ τῶν Μαντινέων, καὶ ἡ ἄλλη Πελοπόννησος ἐς θροῦν καθίστατο ὡς καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο, νομίσαντες πλεον τὲ τι εἰδότες μεταστῆναι αὐτοὺς, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἅμα δι' ὄργῆς ἔχοντες, ἐν ἄλλοις τε καὶ ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς Ἀττικαῖς ἐγγράπτο εὐορκον εἶναι προσθίνειν καὶ ἀφελεῖν ὃ τι ἂν ἄμφοιν τοῖν πόλειον δοκῆ, Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις. τοῦτο γὰρ τὸ γράμμα μάλιστα τὴν Πελοπόννησον διεθορύβει, καὶ ἐς ὑπόψιαν καθίστη μὴ μετὰ Ἀθηναίων σφᾶς βούλονται Λακεδαιμόνιοι δουλώσασθαι· δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμαχοῖς γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. ὥστε φοβούμενοι οἱ πολλοὶ ὠρμητοὶ πρὸς τοὺς Ἀργεῖους καὶ αὐτοὶ ἕκαστοι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι.

30. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸν θροῦν τοῦτον ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καθεστῶτα, καὶ τοὺς Κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους, καὶ αὐτοὺς μέλλοντας σπείσασθαι πρὸς τὸ Ἄργος, πέμπουσι πρέσβεις ἐς τὴν Κόρινθον, βουλόμενοι προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον. καὶ ἤτιόντων τὴν τε ἐσήγησιν τοῦ παντός, καὶ εἰ Ἀργείοις σφῶν ἀποστάντες ξύμμαχοι ἔσονται· παραβῆσσεσθαι τε ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς ὄρκους, καὶ ἤδη ἀδικεῖν, ὅτι οὐ δέχονται τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς, εἰρημένον κύριον εἶναι ὃ τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμαχῶν ψηφίσῃται, ἦν μὴ τι θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾗ. Κορινθιοὶ δὲ, παρόντων σφίσι τῶν ξυμμαχῶν, ὅσοι οὐδ' αὐτοὶ ἐδέξαντο τὰς σπονδὰς, (παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοὶ πρότερον,) ἀντέλεγον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἃ μὲν ἠδικοῦντο, οὐ δηλοῦντες ἄντικρυς, ὅτι οὔτε Σόλλιον σφίσι ἀπέλαβον παρ' Ἀθηναίων οὔτε Ἀνακτόριον, εἴ τε τι ἄλλο ἐνόμιζον ἐλασσοῦσθαι, πρόσχημα δὲ ποιούμενοι τοὺς ἐπὶ Θράκης μὴ προδώσειν· ὁμοῦσαι γὰρ αὐτοῖς ὄρκους ἴδια τε, ὅτε μετὰ Ποτιδαιατῶν τὸ πρῶτον ἀφίσταντο, καὶ ἄλλοις ὕστερον. οὐκ οὐκον παραβαίνειν τοὺς τῶν ξυμμαχῶν ὄρκους ἔφασαν, οὐκ ἐσιόντες ἐς τὰς τῶν Ἀθηναίων σπονδὰς· θεῶν γὰρ πίστεις ὁμοῦσαντες ἐκείνοις, οὐκ ἂν εὐορκεῖν προδιδόντες αὐτούς. εἰρησθαι δ' ὅτι, ἦν μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾗ· φαίνεσθαι οὖν σφίσι· κώλυμα θεῖον τοῦτο. καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὄρκων τσαυτὰ εἶπον, περὶ δὲ τῆς Ἀργείας ξυμμαχίας, μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενοι ποιήσειν ὃ τι ἂν δίκαιον ᾗ· καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐκ' οἴκου. ἔτυχον δὲ παρόντες ἐν Κόρινθῳ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, οἳ ἐκέλευον τοὺς Κορινθίους λείπειν ἐς τὴν ξυμμαχίαν, καὶ μὴ μέλειν. οἱ δὲ ἐς τὸν ὕστερον ξύλλογον αὐτοῖς τὸν παρὰ σφίσι προεῖπον ἦκειν.

31. Ἥλιθς δὲ καὶ Ἥλειων πρεσβεῖα εὐθύς, καὶ ἐποιήσαντο πρὸς Κορινθίους ξυμμαχίαν πρῶτον· ἔπειτα ἐκείθεν ἐς Ἄργος

30. εἰρησθαι δ' ὅτι. Subau- ὃ τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμαχῶν
dire licet ex praegressis: κύριον ἔσται ψηφίσῃται.

ἐλθόντες, καθάπερ προεῖρητο, Ἀργείων ξύμμαχοι ἐγένοντο. διαφερόμενοι γὰρ ἐτύγγανον τοῖς Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου. πόλεμον γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων τινὰς Λεπρεάταις, καὶ Ἠλείων παρακληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν ἐς ξύμμαχίαν ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς, καὶ λυσάντων τὸν πόλεμον, Ἠλείοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς Λεπρεάταις τάλατον ἔταξαν τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀποφέρειν. καὶ μέχρι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου ἀπέφερον· ἔπειτα παυσάμενων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου, οἱ Ἠλείοι ἐπηγάγαζον· οἱ δ' ἐγράφοντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ δίκης Λακεδαιμονίους ἐπιτραπέσης, ὑποποτήσαντες οἱ Ἠλείοι μὴ ἴσον ἔξω, ἀνέντες τὴν ἐπιτροπὴν, Λεπρεατῶν τὴν γῆν ἔτεμον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐδὲν ἤσσον ἐδίκασαν αὐτονόμους εἶναι Λεπρεάτας, καὶ ἀδικεῖν Ἠλείους· καὶ, ὡς οὐκ ἐμμενάντων τῇ ἐπιτροπῇ, φρουρὰν ὀπλιτῶν ἐπέτεμψαν ἐς Λέπρεον. οἱ δὲ Ἠλείοι νομίζοντες πόλιν σφῶν ἀφεστηκυῖαν δέξασθαι τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν ξυνηθήκην προφέροντες, ἐν ἣ ἔειρητο, ἂ ἔχοντες ἐς τὸν Ἀττικὸν πόλεμον καθίσταντό τινες, ταῦτα ἔχοντας καὶ ἐξελθεῖν, ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες ἀφίστανται πρὸς τοὺς Ἀργείους, καὶ τὴν ξύμμαχίαν, ὥσπερ προεῖρητο, καὶ οὗτοι ἐποιήσαντο. ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ Κορινθιοὶ εὐθύς μετ' ἐκείνους καὶ οἱ ἐπὶ Θράκης Χαλκιδῆς Ἀργείων ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ δὲ καὶ Μεγαρῆς τὸ αὐτὸ λέγοντες ἡσύχαζον, περιορῶμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ νομίζοντες σφίσι τὴν Ἀργείων δημοκρατίαν, αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις, ἤσσον ξύμφορον εἶναι τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας.

32. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου Σκιωναίους μὲν Ἀθηναῖοι ἐκπολιορκήσαντες ἀπέκτειναν τοὺς ἠβῶντας, παῖδας δὲ καὶ γυναίκας ἠνδραπόδισαν, καὶ τὴν γῆν Πλαταιεῦσιν ἔδωκαν νέμεσθαι· Δηλίους δὲ κατήγαγον πάλιν ἐς Δῆλον, ἐνδυμούμενοι τὰς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμφορὰς, καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ χρήσαντος. καὶ Φωκῆς καὶ Λοκροὶ ἤεξαντο πολεμεῖν. καὶ Κορινθιοὶ καὶ Ἀργεῖοι, ἤδη ξύμμαχοι ὄντες, ἔρχονται ἐς Τεγῆαν ἀποστήσαντες Λακεδαιμονίων, ὁρῶντες μέγα μένος ὄν, καὶ, εἰ σφίσι προσγένοιτο, νομίζοντες ἅπασαν ἂν ἔχειν Πελοπόννησον. ὡς δὲ οὐδὲν ἂν ἔφασαν ἐναντιωθῆναι οἱ Τεγεᾶται Λακεδαιμονίοις, οἱ Κορινθιοὶ, μέχρι τούτου προθύμως πράσσοντες, ἀνείσαν τῆς φιλονεικίας, καὶ ἀρρώδησαν μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι τῶν ἄλλων προσχωρῆ· ὅμως δὲ ἐλθόντες

31. καθάπερ προεῖρητο, quemadmodum his mandatum erat a suis. — Mox λυσάντων pro καταλυσάντων. Lepreum est urbs Triphyliae, inter Elidem et Messeniam sita. Vid. c. 34.

τὸ ἀπὸ λέγοντες. Schol. τὴν ἀπὸ τὴν γνώμην ἔχοντες. Cum participia περιορῶμενοι — καὶ νομίζοντες in verbo ἡσύχαζον nitantur, aptius videantur iungi per περιορῶμενοι μὲν

— νομίζοντες δέ, vel καίπερ περιορῶμενοι, ὅμως νομίζοντες.

32. ἐνδυμούμενοι — χεῖρσαντος. Saepe sic deflectit ab inchoata structura, cum pergere potius set: καὶ τὸν ἐν Δελφοῖς θεοῦ χεῖρσαι. Similia exempla sunt cap. 28. 29. 44., ubi τὴ ob varietatem structuram minus quadrare videatur, sed tamen recte se habet.

ἰς τοὺς Βοιωτοὺς ἰδίοιτο σφῶν τε καὶ Ἀργείων γίγνεσθαι ἑμμάτους καὶ τᾶλλα κοινῇ πράσσειν· τὰς τε δεχημέρους ἐπισπονδάς, αἱ ἦσαν Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους οὐ πολλῶ ὕστερον γενόμενα τούτων τῶν πεντηκονταετίδων σπονδῶν, ἐκέλευον οἱ Κορινθιοὶ τοὺς Βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας Ἀθηναῖς καὶ σφίσι ποιῆσαι, ὥσπερ Βοιωτοὶ εἶχον, μὴ δεχομένων δὲ Ἀθηναίων, ἀπεικεῖν τὴν ἐκεχειρίαν, καὶ τὸ λοιπὸν μὴ σπένδεισθαι ἄνευ αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ, δεομένων τῶν Κορινθίων, περὶ μὲν τῆς Ἀργείων ἑμμάχιας ἐπισχεῖν αὐτοὺς ἐκέλευον· ἐλθόντες δὲ Ἀθηναῖς μετὰ Κορινθίων οὐχ εὖροντο τὰς δεχημέρους σπονδάς, ἀλλ' ἀπεκρίναντο οἱ Ἀθηναῖοι Κορινθίοις εἶναι σπονδάς, εἴπερ Λακεδαιμονίων εἰσὶ ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον ἀπεικον τὰς δεχημέρους, ἀξιούντων καὶ αιτιωμένων Κορινθίων ξυνθέσθαι σφίσι· Κορινθίοις δὲ ἀνακωχῆ ἄσπονδος ἦν πρὸς Ἀθηναίους.

33. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ θέρους πανδημεὶ ἐστράτευσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Πausανίου Λακεδαιμονίων βασιλέως ἡγουμένου, τῆς Ἀρκαδίας ἐς Παρθέσιους, Μαντινέων ὑπάρχουσας ὄντας, κατὰ στάσιν ἐπικαλεσαμένων σφῶς, ἅμα δὲ καὶ τὸ ἐν Κυψέλοις τείχος ἀναιρήσοντες, ἦν δύνανται, ὃ ἐτείχισαν Μαντινῆς καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν, ἐν τῇ Παρθέσικῇ κελίμενον, ἐπὶ τῇ Σκιριτιδί τῆς Λακωνικῆς· καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τὴν γῆν τῶν Παρθέσιων ἐδῆον· οἱ δὲ Μαντινῆς τὴν πόλιν Ἀργείοις φύλαξι παραδόντες αὐτοὶ τὴν ξυμμαχίαν ἐφρούρου· ἀδύνατοι δ' ὄντες διασῶσαι τὸ τε ἐν Κυψέλοις τείχος καὶ τὰς ἐν Παρθέσιους πόλεις ἀπῆλθον. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοὺς τε Παρθέσιους αὐτονόμους ποιήσαντες καὶ τὸ τείχος καθελόντες ἀνεχώρησαν ἐκ' οἴκου.

34. Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους, ἤδη ἡκόντων αὐτοῖς τῶν ἐκ Θράκης μετὰ Βρασίδου ἐξεληθόντων στρατιωτῶν, οὗς ὁ Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονδάς ἐκόμισεν, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψηρίσαντο τοὺς μὲν μετὰ Βρασίδου Εἰλωτας μαχεσαμένους ἐλευθέρους εἶναι καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν βούλωνται· καὶ ὕστερον οὐ πολλῶ αὐτοὺς μετὰ τῶν Νεοδαμῶδων ἐς Λέπρεον κατέστησαν, αἰμένον ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Ἡλείας, ὄντες ἤδη διάφοροι Ἡλείοις· τοὺς δὲ ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν καὶ τὰ πᾶσα παραδόντας, θείσαντες μὴ τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαν-

οὐδὲν μᾶλλον ἀπεικον τὰς ἐξ., i. e. inducias servarunt, quantumvis Corinthii postulerent et criminerentur, quod ita non efficerent, quae cum ipsis pacti essent.

33. ἐπικαλεσαμένων. Casus solutus pro ἐπικαλεσαμένους, haud libere propter adiectum alterum accusativum σφῶς. Subaudi τῶν Παρθέσιων, — τὰ Κυψέλα urbs erat ad Alpheum sita in confiniis Laconicae septentrionalis, ubi Scritarum sedes. vid. infra c. 67.

τὴν ξυμμαχίαν, i. e. τὴν Παρθέσιαν. Paulo ante ὑπάρχουσας dixerat Parrhasios. Cf. c. 29.

34. μετὰ τῶν Νεοδαμῶδων. Erant igitur a manumissis Helotibus diversi Neodamodes. Sed non multum videtur intercedere discrimine. Libertate aliquamdiu uti Neodamῶδες videntur audivisse. Vid. Thuc. 7, 58. Δύνανται δὲ τὸ Νεοδαμῶδες ἐλευθέρων ἤδη εἶναι Cf. Manso in Spart. I. 1. p. 234.

τες ἐλασσωθήσεσθαι καὶ ὄντες ἐπίτιμοι νεωτερίσωσιν, ἤδη καὶ ἀρχὰς τινὰς ἔχοντας, ἀτίμους ἐποίησαν, ἀτίμιαν δὲ τοιάνδε ὥστε μῆτε ἄρχειν, μῆτε κριαμένους τι ἢ παλοῦντας κυρίου εἶναι· ὕστερον δὲ αὐτοῖς χρόνῳ ἐπίτιμοι ἐγένοντο.

35. Τὴν δ' αὐτοῦ θέρουσ καὶ Θύσσον τὴν ἐν τῇ Ἄθῃ Λικτιδιῆς εἶλον, Ἀθηναίων οὖσαν ξύμμαχον. καὶ τὸ θέρον τοῦτο πᾶν ἐπιμιξῆσαι μὲν ἦσαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις, ὑπάπτενον δὲ ἀλλήλους εὐθύς μετὰ τὰς σπονδὰς οἱ Ἀθηναῖοι καὶ [οἱ] Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν. τὴν γὰρ Ἀμφίπολιν πρότεροι λαχόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποδιδόναι καὶ τὰ ἄλλα, οὐκ ἀποδεδώκεσαν οὐδὲ τοὺς ἐπὶ Θράκης παρείχον ξυμμάχους τὰς σπονδὰς δεχομένους, οὐδὲ Βοιωτοὺς, οὐδὲ Κορινθίους, λήγοντες αἰεὶ ἅμα μετ' Ἀθηναίων τούτους, ἣν μὴ θέλωσι, κοινῇ ἀναγκάσουσι χρόνους τε προὔθεντο ἄνευ ξυγγραφῆς, ἐν οἷς χρῆν τοὺς μὲν ἐξιόντας ἀμφοτέροισι πολεμίοις εἶναι. τούτων οὖν ὁρῶντες οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἔργον γιγνόμενον, ὑπετόπευον τοὺς Λακεδαιμόνιους μὴδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι· ὥστε οὕτε Πύλον, ἀπατούντων αὐτῶν, ἀπέδιδον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες, τὰ τε ἄλλα χωρία εἶχον, μένοντες ἕως σφίσι κάκεινοι ποιήσειαν τὰ εἰρημμένα. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ μὲν δυνατὰ ἔφασαν πεποιηκέναι· τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας Ἀθηναίων ἀποδοῦναι, καὶ τοὺς ἐπὶ Θράκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν, καὶ εἴ του ἄλλου ἐγκρατεῖς ἦσαν Ἀμφιπόλεως δὲ οὐκ ἔφασαν κρατεῖν, ὥστε παραδοῦναι· Βοιωτοὺς δὲ πειράσεσθαι καὶ Κορινθίους ἐς τὰς σπονδὰς ἐξαγαγεῖν, καὶ Πάνακτον ἀπολαβεῖν, καὶ Ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν ἐν Βοιω-

καὶ ὄντες ἐπίτιμοι. Copulam καί, nihil non incommodam visam, ut participia νομίζαντες et ὄντες inter se iungantur, sola Vallae, qui non expressit, auctoritate uncis inclusit Poppo. — ἐπίτιμοι, qui ἀτίμοις opponuntur, sunt ii, quibus aditus ad honores patet.

35. Θύσσον τὴν ἐν τῇ Ἄθῃ Λικτιδιῆς εἶλον. Haec est codicum plerorumque omnium lectio, nisi quod pro τῇ Mosq. Ar. Chr. Dan. exhibent τῶ, quod de correctione suspectum fit, licet alibi Thucydides semper dicat ὁ Ἄθῃς. Sed gravius ulcus latet in nomine Λικτιδιῆς, quod veteribus plane ignotum est. Gattererus de Herodot. et Thucyd. Thracia §. 34. emendavit Διῆς, quod nomen infra cap. 82. meliores libri pro vulgato Λικτιδιῆς tuentur, sicut 4, 109. urbs Διον in hac ipsa regione Thraciae sita commemoratur, quae regio ibi

Ἀκτὴ vocatur. Itaque putabat Gattererus, nomini Ἄθῃ ab interprete adscriptum in margine fuisse voc. ἀκτῆ, atque sic ortam esse vulgatam lectionem Λικτιδιῆς. Mihi probabilius videretur, a Thucydide relictum esse ἐν τῇ Ἀκτῇ Διῆς, unde, adscripto interpretamento Ἄθῃ vel τῷ Ἄθῃ, ortum fuerit vulgatum; nisi Dienses, id quod Poppo monuit, 4, 109. fideles Atheniensibus mansisse, et demum 5, 82. ab iis defecisse traderentur. Ipse Poppo recepit quidem Διῆς, malit tamen legi Χαλκιδῆς vel οἱ Χαλκιδῆς. Locus nondum persanatus videtur. Quare non ausus sum codicum lectionem relinquere, quamquam eas corruptam puto, et fortasse quemadmodum supra proposui corrigendam.

ὑπετόπευον. Sic optimi libri pro ὑπάπτενον, quamquam aut ὑποτοπίω, aut ὑποπέτω alibi semper Thucydides scribit, non ὑποτοπίω, ut monuit Poppo.

τοῖς ἀλχημάλοισι, κομίζειν. Πύλον μέντοι ἤξλων σφίσει ἀποδοῦναι· εἰ δὲ μὴ, Μεσσηνίους τε καὶ τοὺς Ἑλλώτας ἐξαγαγεῖν, ὡς περ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θράκης, Ἀθηναίους δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτούς, εἰ βούλονται. πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ θέρει τούτῳ, ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους, ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλλώτας τε καὶ ὅσοι ἠτόμολήκεσαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς· καὶ κατώκισαν αὐτούς ἐν Κρανίοις τῆς Κεφαλληνίας. τὸ μὲν οὖν θέρος τοῦτο ἰσχυρία ἦν καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους.

36. Τοῦ δ' ἐπιγυγνομένου χειμῶνος, (ἔτυχον γὰρ Ἐφοροὶ ἔτεροι, καὶ οὐκ ἐφ' ὧν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο, ἄρχοντες ἦδη, καὶ τινες αὐτῶν καὶ ἐναντιοὶ σπονδαῖς,) ἔλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ παρόντων Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων, καὶ πολλὰ ἐν ἀλλήλοις εἰπόντων, καὶ οὐδὲν ξυμβάντων, ὡς ἀπῆεσαν ἐπ' οἴκου, τοῖς Βοιωτοῖς καὶ Κορινθίοις Κλεόβουλος καὶ Ξενάργης, οὗτοι οἴπερ τῶν Ἐφόρων ἐβούλοντο μάλιστα διαλύσαι τὰς σπονδὰς, λόγους ποιοῦνται ἰδίους, παραινούντες ὅτι μάλιστα ταῦτά τε γινώσκειν καὶ πειραῶσθαι Βοιωτοὺς, Ἀργείων γενομένους πρῶτον αὐτούς ξυμμάχους, αὐτῆς μετὰ Βοιωτῶν Ἀργείους Λακεδαιμονίους ποιῆσαι ξυμμάχους· οὕτω γὰρ ἤμιστα ἀναγκασθῆναι Βοιωτοὺς ἐς τὰς Ἀττικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν· ἐλέσθαι γὰρ Λακεδαιμονίους παρὰ τῆς Ἀθηναίων ἔχθρας καὶ διαλύσεως τῶν σπονδῶν Ἀργείους σφίσι φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι. τὸ γὰρ Ἄργος αἰεὶ ἠπίσταντο ἐκιδυμούντας τοὺς Λακεδαιμονίους καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι, ἠγούμενοι τὸν ἐξ Ἰω Πελοποννήσου πόλεμον ῥᾶω ἂν εἶναι. τὸ μὲντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς ὅπως παραδώσουσι Λακεδαιμονίους, ἵνα ἀντ' αὐτοῦ Πύλον, ἣν δύνωνται, ἀπολαβόντες ῥᾶον καθιστῶνται Ἀθηναίοις ἐς πόλεμον.

37. Καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ καὶ Κορινθιοὶ, ταῦτα ἐπεσταλμένοι ἀπὸ τε τοῦ Ξενάρου καὶ Κλεοβούλου, καὶ ὅσοι φίλοι

36. ὡς ἀπῆεσαν ἐπ' οἴκον, l. e. cum in eo essent, ut domum abirent.

οὕτω γὰρ ἤμιστα ἀναγκασθῆναι. „Imo ἤμιστ' ἂν, cum in οὕτως lateat sententia conditionalis. Sequitur quidem statim rursus ἐλέσθαι, sed ibi ἂν, si antea positum fuerit, cogitatione suppleri potest.“ Poppo. Verborum ἐλέσθαι γὰρ -- γενέσθαι hanc sententiam esse puto: Lacedaemonios vel inimicitia Atheniensium posthabita Argivorum amicitiam esse expetitos. — Mox καλῶς recte Schol. βεβαίως exponit. Cf. 2, 7. Nam καλῶς ad φίλιον referri iubet ordo verborum, ne cum Krügero ad Dion. p. 296. referendum esse putes ad ἠπίσταντο. — Paulo

inferius pro ἠγούμενοι proprie scribendum fuisse ἠγούμενους recte monet Scholiasta. Non enim illi duo ephori solum, sed Lacedaemonii etiam universi bellum extra Peloponnesum ita levius fore putabant, si Argivi essent amici. Ad magistratus igitur retulit Scriptor, quod de populo dicens erat. Vid. Poppo l. 1, p. 115. cf. annot. ad 4, 106.

ἐδέοντο Βοιωτοὺς. Reisk. Βοιωτῶν coniecit. Goellerus verbum structuram verbi αἰτεῖν sequi putat. Schol. τὸ μὲντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς οὕτω ποιῆσαι ὅπως παραδώσουσι Λακεδαιμονίους. Suspicio nomen Βοιωτῶς ex interpretatione in Scriptoris orationem intrusum esse.

ἦσαν αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων, ὥστε ἀπαγγεῖλαι ἐπὶ τὰ κοινὰ ἐκάτεροι ἀνεχώρουν. Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆ μεγίστης ἐπετήρουν ἀπιόντας αὐτοὺς καθ' ὁδόν· καὶ ξυγγενόμενοι ἐς λόγους ἦλθον, εἰ πως οἱ Βοιωτοὶ σφίσι ξύμμαχοι γένοιτο, ὥσπερ Κορινθιοὶ καὶ Ἡλείοι καὶ Μαντινῆς· νομίζει γὰρ ἂν, τούτου προχωρήσαντος, φθίως ἤδη καὶ πολεμῆν κασπένδεσθαι, καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο, κοινῶν λόγῳ χρωμένους, καὶ εἰ τινα πρὸς ἄλλον δέοι. τοῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν πρέσβειν ἀκούουσιν ἤρσκει· κατὰ τύχην γὰρ ἐδέοντο τούτων ἄνεπε καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμονος αὐτοῖς φίλο ἐπεστάλαξαν. καὶ οἱ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ὡς ἤσθοντο αὐτῶν δεχομένους τὸν λόγον, εἰπόντες ὅτι πρέσβεις ἐπέμφουσιν ἐ Βοιωτοὺς, ἀπῆλθον. ἀφικόμενοι δὲ οἱ Βοιωτοὶ ἀπήγγελα τοῖς Βοιωτάρχαις τὰ τε ἐκ τῆς Λακεδαιμονος καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ξυγγενομένων Ἀργείων· καὶ οἱ Βοιωτάρχαι ἠρέσκοντό τε, καὶ πολλῶν προθυμότεροι ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβεβήκει αὐτοῖς, τοὺς τε φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι καὶ τοὺς Ἀργείους ἐς τὰ ὅμοια σπεύδειν. καὶ οὐ πολλῶν ὕστερον πρέσβεις παρήσαν Ἀργείων τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι καὶ αὐτοὺς ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ Βοιωτάρχαι, καὶ πρέσβεις ὑποσχόμενοι ἀποστελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς Ἀργος.

38. Ἐν δὲ τούτῳ ἐδόκει πρῶτον τοῖς Βοιωτάρχαις καὶ Κορινθίοις καὶ Μεγαρεῦσι καὶ τοῖς ἀπὸ Θράκης πρέσβειν ὁμοῦσαι ὄρκους ἀλλήλοις, ἢ μὴν ἐν τε τῶ παρατυχόντι ἀμύνειν τῶν δεομένων, καὶ μὴ πολεμήσειν τῶ μηδὲ ξυμβῆσεσθαι ἄνευ κοινῆ γνώμης· καὶ οὕτως ἤδη τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Μεγαρέας, (πρὶν γὰρ αὐτὸ ἐποιοῦν,) πρὸς τοὺς Ἀργείους σπένδεσθαι. πρὶν δὲ τοὺς ὄρκους γενέσθαι, οἱ Βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν ταῖς τέσσαρσι βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, αἴπερ ἅπαν τὸ κῦρος ἔχουσι καὶ παρήνουν γενέσθαι ὄρκους ταῖς πόλεσιν, ὅσαι βούλοντα ἐκ' ὠφελείᾳ σφίσι ξυνομνύναι. οἱ δ' ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ὄντες οὐ προσδέχονται τὸν λόγον, δεδιότες μὴ ἐναντία Λακεδαιμονίους ποιήσωσι, τοῖς ἐκείνων ἀφιστάσῃ Κορινθίοις ξυνομνύντες· οὐ γὰρ εἶπον αὐτοῖς οἱ Βοιωτάρχαι τὰ ἐκ τῆς Λακεδαιμονος, ὅτι τῶν τε Ἐφόρων Κισόβουλος καὶ Ξενάρης καὶ οἱ φίλοι παραινοῦσιν Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων γενομένους ξυμμάχους ὕστερον μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι, οἴομενοι τὴν βουλήν, κἂν μὴ εἴπωσιν, οὐκ ἄλλα ψηφισθαι ἢ ἂν σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν. ὡς δὲ ἀντίσθη τὸ πρᾶγμα, οἱ μὲν Κορινθιοὶ καὶ οἱ ἀπὸ Θράκης πρέσβεις ἄπρακτοι ἀπῆλθον· οἱ δὲ Βοιωτάρχαι, μέλλοντες πρότερον, ἔ

37. τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι, i. e. hortantes ad ea perficienda, de quibus egerant.

38. ἐκ' ὠφελείᾳ. Recte Schol. συμμαχίᾳ.

ἂ σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν. Recte Schol. ἅπερ εἰμαθόντες ἐκ Λακεδαιμονος παραινοῦσιν. Intelligendi Boeotorum legati, qui Sparta redierant. Σφίσι pertinet ad Boeotarchas.

αὐτὰ ἔπεισαν, καὶ τὴν ξυμμαχίαν πειράσασθαι πρὸς Ἀργεῖους
ποιεῖν, οὐκέτι ἐξηνεγκαν περὶ Ἀργείων ἐς τὰς βουλὰς, οὐδὲ
ἔς τὸ Ἄργος τοὺς πρέσβεις οὓς ὑπέσχοντο ἔπεμπον, ἀμέλεια
ἢ τις ἐνὴν καὶ διατριβὴ τῶν πάντων.

39. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ Μηκύβερναν Ὀλύμ-
ηοι, Ἀθηναίων φρουρούντων, ἐπιδραμόντες εἶλον. μετὰ δὲ
αὐτὰ, (ἐγίνοντο γὰρ ἀεὶ λόγοι τοῖς τε Ἀθηναίοις καὶ Λακε-
δαίμοσι περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων,) ἐλπίζοντες οἱ Λακεδαιμό-
ιοι, εἰ Πάνακτον Ἀθηναῖοι παρὰ Βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομι-
σθῆσαι ἂν αὐτοὶ Πύλον, ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτοὺς πρεσβεύ-
οντι, καὶ ἐδέοντο σφίσι Πάνακτόν τε καὶ τοὺς Ἀθηναίων
ἐσθώτας παραδοῦναι, ἵνα ἀντ' αὐτῶν Πύλον κομισώνται. οἱ
ἢ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἦν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν
ἴδαν ποιήσονται, ὥσπερ Ἀθηναίοις. Λακεδαιμόνιοι δὲ εἰδότες
ἐν ὅτι ἀδικήσουσιν Ἀθηναίους, εἰρημένον ἄνευ ἀλλήλων μήτε
κένδεσθαι τῷ μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ τὸ Πάνακτον
παραλαβεῖν, ὥς τὴν Πύλον ἀντ' αὐτοῦ κομιούμενοι, καὶ ἅμα
ἂν ξυγγεαὶ σπευδόντων τὰς σπονδὰς προθυμουμένων τὰ ἐς
Βοιωτοὺς, ἐποιήσαντο τὴν ξυμμαχίαν τοῦ χειμῶνος τελευτῶν-
ος ἤδη καὶ πρὸς ἕαρ' καὶ τὸ Πάνακτον εὐθύς καθήρπειτο.
καὶ ἐνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

40. Ἄμα δὲ τῷ ἤρῳ εὐθύς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ
Ἀργεῖοι, ὡς οἱ τε πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν, οὓς ἔφασαν πέμ-
ειν, οὐχ ἴκοντο, τὸ τε Πάνακτον ἦσθοντο καθαιρούμενον καὶ
ξυμμαχίαν ἰδίαν γεγενημένην τοῖς Βοιωτοῖς πρὸς τοὺς Λακε-
δαίμονιους, ἔδεισαν μὴ μονωθῶσι, καὶ ἐς Λακεδαιμονίους πᾶ-
ν ἢ ξυμμαχία χωρήσῃ. τοὺς γὰρ Βοιωτοὺς ᾤοντο πεπεῖσθαι
τὸ Λακεδαιμονίων τὸ τε Πάνακτον καθελείν καὶ ἐς τὰς Ἀθη-
ναίων σπονδὰς ἐσιέναι, τοὺς τε Ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα, ὥστε
ἴδὲ πρὸς Ἀθηναίους ἔτι σφίσι εἶναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι,
πρότερον ἐλπίζοντες ἐκ τῶν διαφορῶν, εἰ μὴ μέλειαν αὐ-
τοῖς αἰ πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδαί, τοῖς γοῦν Ἀθηναίοις
ἡμμαχοὶ ἔσεσθαι. ἀποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι, καὶ φο-
νόμενοι μὴ Λακεδαιμονίοις καὶ Τεγεαταῖς, Βοιωτοῖς καὶ
Ἀθηναίοις ἅμα πολεμῶσι, πρότερον οὐ δεχόμενοι τὰς Λακε-
δαίμονίων σπονδὰς, ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς Πελοποννή-
ου ἠγήσεσθαι, ἔπεμπον ὡς ἐδύναντο τάχιστα ἐς τὴν Λακεδαί-
ωνα πρέσβεις, Εὐστροφον καὶ Ἀίσωνα, οἱ ἐδόκουν προσφιλέ-
στοι αὐτοῖς εἶναι, ἠγούμενοι ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα
πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιησάμενοι, ὅπῃ ἂν ξυγγωρῇ,
τυχίαν ἔχειν.

41. Καὶ οἱ πρέσβεις ἀφικόμενοι αὐτῶν λόγους ἐποιούντο

39. τῶν ξυγγεαὶ σπευδόν-
τες. Ephoros cap. 36. nominatos de-
gnat cum amicis idem cupientibus.
τὰ ἐς Βοιωτοὺς. Sic codices
olim; vulgo τὰς. Poppo comparat
15. σπονδὰς ποιησάμενους τὰ περὶ

Πύλον, et 3, 63. τὰ πρὸς ἡμᾶς ἐπά-
γεσθαι αὐτούς.

40. ἐκ τῶν παρόντων κράτι-
στα, i. e. pro praesenti rerum statu
utilissimae, ἐκ τῶν δυνατῶν Schol.
Idem ad verba ὅπῃ ἂν ξυγγωρῇ sub-

πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧ ἂν σφίσιν αἰ σπονδαὶ γίνοντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι ἤξιουν δίκης ἐπιτροπὴν σφίσι γενέσθαι, ἢ ἐς πόλιν τινα, ἢ ἰδιώτην, περὶ τῆς Κυνουρίας γῆς, ἧς αἰεὶ πέρι διαφέρονται, μεθορίας οὐσης (ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ Θυρέαν καὶ Ἀνθηήνην πόλιν· νέμονται δ' αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι.) ἔπειτα δ' οὐκ ἑόντων Λακεδαιμονίων μνησθῆναι περὶ αὐτῆς, ἀλλ' εἰ βούλονται σπένδεσθαι ὥσπερ πρότερον, ἔτοιμοι εἶναι, οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις τάδε ὅμως ἐπηγάγοντο τοὺς Λακεδαιμονίους συγχωρῆσαι, ἐν μὲν τῷ παρόντι σπονδὰς ποιήσασθαι ἐτη πενήκοντα, ἐξείναι δ' ὀποτεροισὺν προκαλεσάμενοι, μήτε νόσου οὐσης μήτε πολέμου Λακεδαιμονίας καὶ Ἀργεῖ, διαμάχεσθαι περὶ τῆς γῆς ταύτης, ὥσπερ καὶ πρότερον ποτε, ὅτε αὐτοὶ ἐκάτεροι ἠξίωσαν νικᾶν, διώκειν δὲ μὴ ἐξείναι περαιτέρω τῶν πρὸς Ἀργεῖ καὶ Λακεδαιμονία ὄρασι τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν πρῶτον ἰδοῦναι μωρία εἶναι ταῦτα, ἔπειτα (ἐπεθύμουν γὰρ τὸ Ἀργεῖ πάντως φίλιον ἔχειν) συνεχώρησαν ἐφ' οἷς ἠξίουν, καὶ συνεγράψαντο. ἐκέλευον δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν, ἐς τὸ Ἀργεῖ πρῶτον ἐπαναχωρήσαντας αὐτοὺς δεῖξαι τῷ πλήθει, καὶ ἢ ἀρέσκοντα ἢ, ἢ κείν ἐς τὰ Τακλινθία τοὺς ὄρκους ποιησομένους καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν.

42. Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ, ᾧ οἱ Ἀργεῖοι ταῦτα ἔπραξαν, οἱ πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων, Ἀνδρομένης καὶ Φαίδρος καὶ Ἀντιμενίδας, οὓς ἔδει τὸ Πανάκτον καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς παρὰ Βοιωτῶν παραλαβόντας Ἀθηναίους ἀποδοῦναι, ἐμὲν Πανάκτον ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν καθηρημένον εὐροῦσθαι ἐπὶ προφάσει ὡς ἦσάν ποτε Ἀθηναίους, καὶ Βοιωτοῖς ἐκ διὰ φορᾶς περὶ αὐτοῦ ὄρκοι παλαιοὶ μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον ἀλλὰ κοινῇ νέμειν· τοὺς δ' ἄνδρας, οὓς εἶχον αἰχμαλώτους Βοιωτοὶ Ἀθηναίων, παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ἀνδρομένην ἐκόμισαν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἀπέδωσαν· τοῦ τε Πανάκτου τῆς καθάρσεως ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδιδόναι πολέμιον γὰρ οὐκέτι ἐν αὐτῷ Ἀθηναίοις οἰκῆσειν οὐδένα. ἐνομομένων δὲ τούτων, οἱ Ἀθηναῖοι δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦ τε Πανάκτου τῆς καθάρσεως, ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδοῦναι, καὶ πυνθανόμενοι ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ἴδια ξυμμαχίαν πεποιήνται, φάσκοντες πρότερον κοινῇ τοὺς μὴ δεγομένους τὰς σπονδὰς προσαναγκάσειν. τὰ τε ἄλλα ἐσκόπουν ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης, καὶ ἐνόμιζον ἐς

audit ὁ κειρὸς, i. e. so viel die Umstände erlauben.

41. Ἐτοιμοὶ εἶναι. Debat sequi aut etiam, aut etiam, cum ad ἄλλα ex praegresso οὐκ ἑόντων subaudiendum sit λεγόντων. „Sed Thucydides perrexit, quasi scripsisset ἐπειδὴ οὐκ ἑόντων Λακεδαιμόνιοι.“ Porro.

ὥσπερ καὶ πρότερον ποτε νικᾶν. Hoc certamen, in quo circa Marte dimicantes circa Croesi tempora, utriusque victoriam sibi vindicabant memoriae prodidit Herodot. 1, 82. ad Pausan. 2, 38.

42. κοινῇ νέμειν. De iure communi recte intelligit Schol. ἢ κοινῇ νομῆν ἔχειν ἐν αὐτῷ.

πρατήσθαι· ὥστε χαλεπῶς πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀποκρίνόμενοι ἀπέπεψαν.

43. Κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν ὄντων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ἐν ταῖς Ἀθήναις αὐ βουλόμενοι λῦσαι τὰς σπονδὰς εὐθύς ἐπέκειντο. ἦσαν δὲ ἄλλοι τε, καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικία μὲν ἔτι τότε ὢν νέος, ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, ἀξιώματι δὲ προγόνων τιμώμενος· ᾧ ἔδοκει εἶναι καὶ ἀμεινον εἶναι πρὸς τοὺς Ἀργεῖους μᾶλλον χωρεῖν, οὐ κέντοι ἀλλὰ καὶ φρονήματι φιλονεικῶν ἤναντιοῦτο, ὅτι Λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου καὶ Λάγης ἐπραξαν τὰς σπονδὰς, αὐτὸν κατὰ τὴν νεότητά ὑπεριδόντες, καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ οὐδαν οὐ τιμήσαντες, ἣν τοῦ πάππου ἀπειπόντως, αὐτὸς τοὺς ἐκ τῆς νῆσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύων κενοεῖτο ἀνανεώσασθαι. πανταχόθεν τε νομίζων ἐλασσοῦσθαι ὡς τε πρῶτον ἀντεῖπεν, οὐ βεβαίους φάσκων εἶναι Λακεδαιμονίους, ἀλλ' ἵνα Ἀργεῖους σφίσι σπεισάμενοι ἐξέλωσι, καὶ ἑῷς ἐπ' Ἀθηναίους μόνους ἴωσι. τούτου ἕνεκα σπένδεσθαι αὐτούς· καὶ τότε, ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθύς ἕ Ἀργὸς Ἰδία, κελεύων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προκαλουμένους ἦκειν μετὰ Μαντινέων καὶ Ἡλείων, ὡς καιροῦ ὄντος, καὶ αὐτὸς ξυμπράξων τὰ μάλιστα.

44. Οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας, καὶ ἐπειδὴ ἔγνωσαν οὐ μετ' Ἀθηναίωνπραχθεῖσαν τὴν τῶν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν, ἀλλ' ἐς διαφορὰν μεγάλην καθεστῶτας αὐτοὺς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν Λακεδαίμονι πρέσβειων, οἱ σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἡμέλουν, πρὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, νομίζοντες πόλιν εσφίσι φίλλαν ἀπὸ παλαιοῦ, καὶ δημοκρατουμένην ὥσπερ καὶ ὑτοί, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχουσαν τὴν κατὰ θάλασσαν, ξυμολεμήσειν σφίσιν, ἣν καθιστῶνται ἐς πόλεμον. ἔπεμπον οὖν ὑθύς πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τῆς ξυμμαχίας· ξυντρεβέοντο δὲ καὶ Ἡλείοι καὶ Μαντινῆς. ἀφίκοντο δὲ καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεις κατὰ τάχος, δοκοῦντες ἐπιτήδειοι εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις, Φιλοχαρίδας καὶ Λέων καὶ Ἐνδῖος, δεικνύοντες μὴ τὴν τε ξυμμαχίαν ὀργιζόμενοι πρὸς τοὺς Ἀργεῖους οἰήσονται, καὶ ἅμα Πύλον ἀπαιτήσοντες ἀντὶ Πανάτου, καὶ ἐρὶ τῆς Βοιωτῶν ξυμμαχίας ἀπολογησόμενοι, ὡς οὐκ ἐπὶ κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἐποιήσαντο.

45. Καὶ λέγοντες ἐν τῇ βουλῇ περὶ τὰ τούτων, καὶ ὡς ὑτοκράτορες ἤκουσι περὶ πάντων ξυμβῆναι τῶν διαφορῶν,

43. σφίσι σπεισάμενοι ἐξέλωσι. Ἐξαιρεῖν apud Thucydidem t expugnare, capere, evertere. Vid. Baker., qui locum sic explanat: Alciam iam tum, cum induciae quinaginta annorum fiebant, iis se opsuissae ac dixisse, Lacedaemonios consilio cum Atheniensibus pacisci,

ut foedere cum his facto, Argivos sub potestatem redigerent, ac deinde, illis subactis, Athenienses aggredierentur.

44. οὐ μετ' Ἀθηναίων — ξυμμαχίαν, i. e. societatem Boeotorum ac Lacedaemoniorum (cap. 39) non consiliis Atheniensibus factam esse.

τὸν Ἀλκιβιάδην ἐφόβουν, μὴ καὶ, ἦν ἐς τὸν δῆμον ταῦτα λέγασιν, ἐπαγάγανται τὸ πλῆθος, καὶ ἀπωσθῆ ἡ Ἀργεῖων ἐν μάχῃ. μηχανάται δὲ πρὸς αὐτοὺς τοιοῦδος τι ὁ Ἀλκιβιάδης τοὺς Λακεδαιμονίους πείθει, πίστιν αὐτοῖς δοῦς, ἦν μὴ ὁμοίᾳ γήσασιν ἐν τῷ δήμῳ αὐτοκράτορες ἦκειν, Πύλον τε αὐτοῖς ἀποδώσειν, (πέσειν γὰρ αὐτὸς Ἀθηναίους, ὥσπερ καὶ νῦν ἀντιλέγειν,) καὶ τάλλα ξυναλλάξειν. βουλόμενος δὲ αὐτοὺς Νικίου ἀποσθῆσαι, ταῦτα ἔφρασε, καὶ ὅπως, ἐν τῷ δήμῳ διαβαλὼν αὐτοὺς ὡς οὐδὲν ἀληθεῖς ἐν νῶ ἔχουσιν, οὐδὲ λέγουσιν οὐδέποτε ταῦτα, τοὺς Ἀργεῖους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας ξυμμάχου ποιήσῃ. καὶ ἐγένετο οὕτως. ἐπειδὴ γὰρ ἐς τὸν δῆμον παρελθόντες καὶ ἐπερωτώμενοι οὐκ ἔφρασαν, ὥσπερ ἐν τῇ βουλῇ αὐτοκράτορες ἦκειν, οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι ἠνείχοντο, ἀλλὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου πολλῶ μᾶλλον ἢ πρότερον καταβοῶντος τῶν Λακεδαιμονίων, ἐρίκουν τε, καὶ ἔτοιμοι ἦσαν εὐθύς παραγαγόντες τοὺς Ἀργεῖους καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν ξυμμάχους ποιεῖσθαι. σεισμοῦ δὲ γενομένου πρὶν τι ἐκικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὐτὰ ἀνεβλήθη.

46. Τῇ δ' ὑστεραία ἐκκλησίᾳ ὁ Νίκλας, καίπερ τῶν Λακεδαιμονίων αὐτῶν ἡπατημένων καὶ αὐτὸς ἐξηπατημένος περὶ τοῦ μὴ αὐτοκράτορας ὁμολογήσαι ἦκειν, ὅμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφη χρῆναι φίλους μᾶλλον γίνεσθαι, καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς Ἀργεῖους πέμψαι ἔτι ὡς αὐτοὺς καὶ εἰδέναι ὅ τι διανοοῦνται, λέγων ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῶ, ἐν δὲ τῷ ἐκείνων ἀπρεπεί, τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι. σφίσι μὲν γὰρ εὐ ἐστὶ τῶν τῶν πραγμάτων, ὡς ἐπὶ πλείστον ἄριστον εἶναι διασώσασθαι τὴν εὐπραγίαν, ἐκείνοις δὲ δυστυχοῦσιν ὅτι τάχιστα εὖρημα εἶναι διακινδυνεύσαι. ἔπεισέ τε πέμψαι πρέσβεις, ὧν καὶ αὐτὸς ἦν κελεύσοντας Λακεδαιμονίους, εἴ τι δίκαιον διανοοῦνται, Πανσπόντων τε ὄρθον ἀποδιδόναι καὶ Ἀμφίπολιν, καὶ τὴν Βοιωτὴν ξυμμαχίαν ἀνεῖναι, ἦν μὴ ἐς τὰς σπονδὰς ἐσίωσι, καθάπερ ἐρητο ἄνευ ἀλλήλων μηδενὶ ξυμβαίνειν. εἰπεῖν τε ἐκέλευον ὅτι καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν Ἀργεῖους ξυμμάχους πεποιήσθαι. ὡς παρεῖναι γ' αὐτοὺς αὐτοῦ τούτου ἕνεκα. ἔτι δὲ τί τι ἄλλο ἐνεκάλου, πάντα ἐπιστελλαντες ἀπέπεμψαν τοὺς περὶ τὸν Νίκλαν πρέσβεις. καὶ ἀφικομένων αὐτῶν, καὶ ἀπαγγελιάντων τὰ τε ἄλλα, καὶ τέλος εἰπόντων ὅτι, εἰ μὴ τὴν ξυμμαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς μὴ ἐσιούσιν ἐς τὰς σπονδὰς, ποιή-

46. ὅτι καὶ σφεῖς — πεποιήσθαι. Debat aut ὅτι καὶ σφεῖς ἂν ἐποιήσαντο, aut καὶ σφᾶς ἂν πεποιήσθαι scribere. In oratione obliqua frequens est transitus a particulis et pronomine relativo ad infinitivum. Vid. annot. ad 2, 102. — Mox ὡς παρεῖναι γ' αὐτοὺς debet quidem eodem modo accipi; sed ibi ὡς est quippe, nam, non idem quod ὅτι paullo ante. τὴν ξυμμαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς. Certissimis exemplis

vincit Dukerus, dativum Βοιωτοῖς non ad ἀνήσουσι, sed ad ξυμμαχίαν referendum esse, pro quo paullo ante dixit Thucydides: τὴν Βοιωτὴν ξυμμαχίαν ἀνεῖναι. Nam substantivum interdum adiungitur casus verbi vel adiectivi cognatae significationis et eisdem originis, ut supra cap. 5. περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις. c. 35. κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀποδοσιν. Sic Latini dicunt obtemporatio imperatori, insidias consuli.

ονται καὶ αὐτοὶ Ἀργεῖους καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν ξυμμάχους, τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν ἀνήσειν, αἰκρατουμένων τῶν περὶ τὸν Ξενάρον τὸν Ἐφορον ταῦτα γίνεσθαι, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν· τοὺς δὲ ὄρκους, εἰομένους Νικίου, ἀνεπιώσαντο· ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ πάντα ἀτελεῖ ἔσαν ἀπέλθῃ, καὶ διαβληθῇ, ὅπερ καὶ ἐγένετο, αἰτίος δοκῶν εἶναι εἶναι πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδῶν. ἀναχωρήσαντός τε αὐτοῦ, ὅς ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐκ τῆς Λακεδαιμονος πεπραγμένον, εὐθύς δι' ὄρηθς εἶχον· καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι, ἔβουλον γὰρ παρόντες οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, παραγαγόντος Ἀλκιβιάδου, ἐποιήσαντο σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς τῆσδε.

47. „ΣΠΟΝΔΑΣ ἐποιήσαντο ἑκατὸν Ἀθηναῖοι ἔτη καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι, ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἄρχουσιν ἑκάτεροι, ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὄπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Ἀργεῖους καὶ Ἠλεῖους καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ὧν ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι, μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Ἀργεῖους καὶ Ἠλεῖους καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους, τέχνη καὶ μηχανῇ μηδεμιᾶ. κατὰ τὰδε ξυμμάχους εἶναι Ἀθηναίους καὶ Ἀργεῖους καὶ Ἠλεῖους καὶ Μαντινέας ἑκατὸν ἔτη· ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀθηναίων, βοηθεῖν Ἀργεῖους καὶ Ἠλεῖους καὶ Μαντινέας Ἀθηναῖς, καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι, τρόπῳ ὁποῖῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἢν δὲ θηώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀργεῖοις καὶ Μαντινεῦσι καὶ Ἠλεῖοις καὶ Ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τῶν πόλεων τούτων· καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν μηδεμιᾶ ὧν πόλεων, ἢν μὴ ἀπάσαις δοκῇ. βοηθεῖν δὲ καὶ Ἀθηναίους εἰς Ἄργος καὶ Μαντινείαν καὶ Ἠλίαν, ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν Ἠλείων ἢ τὴν Μαντινέων ἢ τὴν Ἀργείων, καθότι ἢν ἐπαγγέλλωσιν αἱ πόλεις αὗται, τρόπῳ ὁποῖῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἢν δὲ θηώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀθηναίοις καὶ Ἀργεῖοις καὶ Μαντινεῦσι καὶ Ἠλεῖοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τούτων τῶν πόλεων· καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν, ἢν μὴ ἀπάσαις δοκῇ ταῖς πόλεσιν. ὄπλα δὲ ἢ ἔαν ἔχοντας διέειναι ἐπὶ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς τῆς σφετέρως ὑπῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἂν ἄρχουσιν ἑκάστοι, μηδὲ κατὰ θάλασσαν, ἢν μὴ ψηφισαμένων τῶν πόλεων ἀπασῶν τὴν δίωκον εἶναι, Ἀθηναίων καὶ Ἀργείων καὶ Μαντινέων καὶ Ἠλείων, οἷς δὲ βοηθοῦσιν ἢ πόλις ἢ κέμπουσα παρεχέτω μέχρι μὲν ἑξακοντα ἡμερῶν σίτον, ἐπήν ἔλθῃ ἐς τὴν πόλιν τὴν ἐπαγγέλλασαν βοηθεῖν, καὶ ἀπιούσι κατὰ ταῦτά· ἢν δὲ πλεονα βούλωνται χρόνον τῇ στρατιᾷ χρῆσθαι, ἢ πόλις ἢ μεταπαμφαμένη

47. ἐπὶ ἢν Ἠλίῳ, int. ἢ βοηθεῖα recepi Dukeri coniecturam ἐν τῇ αὐτοῖς βοηθεῖσιν. — Paulo inferioris τῆς pro vulgato ἐν τῇ αὐτῇ.

διδότω σίτον, τῷ μὲν ὀπλίτῃ καὶ ψιλῷ καὶ τοξότη τρεῖς ὀλοὺς Ἀιγινάλους τῆς ἡμέρας ἑκάστης, τῷ δ' ἵππῃ δραχμὴν Ἀιγινάλαν. ἡ δὲ πόλις ἢ μεταπεμφθεμένη τὴν ἡγεμονίαν ἔχει ὅταν ἐν τῇ αὐτῆς ὁ πόλεμος ἦ· ἦν δὲ ποι δόξῃ ταῖς πόλεσιν κοινῇ στρατεύεσθαι, τὸ ἴσον τῆς ἡγεμονίας μετεῖναι καὶ ταῖς πόλεσιν. ὁμοῖαι δὲ τὰς σπονδὰς Ἀθηναίους μὲν ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμαχῶν· Ἀργεῖοι δὲ καὶ Μαντιναὶ καὶ Ἠλεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τούτων κατὰ πόλεις ὁμνύντι ὁμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὄρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον καὶ ἱερῶν τελείων. ὁ δὲ ὄρκος ἔστω ὅδε· „Ἐμμένω τῇ ξυμμαχίᾳ κατὰ τὰ ξυγκείμενα, δικαίως καὶ ἀβλαβῶς καὶ ἀδόλως· καὶ παραβήσομαι τέχνην οὐδὲ μηχανῆν οὐδεμίαν.“ ὁμνύντων δὲ Ἀθηναῖοι μὲν ἢ βουλή καὶ αἱ ἐκδημοὶ ἀρχαί, ἐξορκούντων δὲ Ἀθηναῖοι προτάνεις· ἐν Ἀργεῖ δὲ ἢ βουλή καὶ οἱ ὀδοῆκοντα καὶ αἱ ἀκρόπολεις, ἐξορκούντων δὲ οἱ ὀδοῆκοντα· ἐν δὲ Μαντινείᾳ οἱ θεῖοι μισοργοὶ καὶ ἢ βουλή καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαί, ἐξορκούντων δὲ οἱ θεοὶ καὶ οἱ πολέμαρχοι· ἐν δὲ Ἠλίδι οἱ δημιουργοὶ καὶ οἱ τὰ τέλη ἔχοντες καὶ οἱ ἑξακόσιοι, ἐξορκούντων δὲ οἱ δημιουργοὶ καὶ οἱ δεσμοφύλακες. ἀνανεοῦσθαι δὲ τοὺς ὄρκους Ἀθηναῖοι μὲν ἰσῶντας ἐς Ἠλιν καὶ ἐς Μαντινείαν καὶ ἐς Ἀργος τριάκοντα ἡμέρας πρὸ Ὀλυμπίων, Ἀργεῖοι δὲ καὶ Ἠλεῖοι καὶ Μαντινεῖαι ἰσῶντας Ἀθήνας δέκα ἡμέραις πρὸ Παναθηναίων τῶν μεγάλων καὶ τῆς δὲ ξυμμαχίας τὰς περὶ τῶν σπονδῶν καὶ τῶν ὄρκων καὶ τῆς ξυμμαχίας ἀναγράφει ἐν στήλῃ λιθίνῃ, Ἀθηναῖοι μὲν ἐν πόλει, Ἀργεῖοι δὲ ἐν ἀγορᾷ ἐν τοῦ Ἀπόλλωνος τῷ ἱερῷ, Μαντινεῖαι δὲ ἐν τοῦ Διὸς τῷ ἱερῷ ἐν τῇ ἀγορᾷ. καταθέντων δὲ καὶ Ὀλυμπίᾳ στήλην χαλκῆν κοινῇ Ὀλυμπίοις τοῖς νεώτεροις ἐάν τις δοκῇ ἄμεινον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις, προσθίσειν πρὸς τοῖς ξυγκείμενοις. ὁ τι δ' ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἀπασθῆναι κοινῇ βουλευομέναις, τοῦτο κύριον εἶναι.“

48. Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ αἱ ξυμμαχίαι οὕτως ἐγένοντο καὶ αἱ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων οὐκ ἀπειρήντο τῶν τοῦ ἕνεκα οὐδ' ὑπὸ ἑτέρων. Κορινθιοὶ δὲ, Ἀργείων ὄντων ξύμμαχοι, οὐκ ἐσθλῶν ἐς αὐτάς, ἀλλὰ καὶ γενομένης τῆς τούτου Ἠλεῖος καὶ Ἀργείος καὶ Μαντινεῦσι ξυμμαχίας, τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν καὶ εἰρήνην ἄγειν, οὐ ξυνώμοσαν, ἀρκεῖν δὲ ἔφασαν σφίσι τὴν πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν, ἀλλήλοισι βου-

κατὰ ἱερῶν τελείων. Dukerius cum Budaeo ἱερὰ τέλεια intelligit maiores et esimias hostias, quales hecatombae sunt apud Homerum, quas Scholia min. ad Hom. II. α', 65. τῆς δὲ σφῶντος perhibent.

ἐμμένω. Hic rursus Poppo et Goeller. ἐμμένω ex Fr. Porti coniectura. Vid. ad c. 18. — αἱ ἐκδημοὶ αἱ ἀρχαί sunt omnes maiores magistratus, qui domi sunt, non ὑπερὸς οἱ. — ἐξορκούντων, i. e. ad-

igant ad iusiurandum, vel iusiurandum exigant.

αἱ ἀκρόπολεις. Sic Bekk. Vid. ad ἀκρόπολιν. Poppo cum Goeller. contra libros omnes edidit οἱ ἀκρόπολεις, quasi non eodem modo magister ante αἱ ἐκδημοὶ ἀρχαί.

οἱ θεοὶ. Erant hi apud Mantinenses sacerdotes quidam ordinis sive collegium perenne, quod religiones curabat.

θειν, ξυνεκιστρατεύειν δὲ μηδενί. οἱ μὲν Κορίνθιοι οὕτως ἀπέδθησαν τῶν ξυμμάχων, καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους πάλιν τὴν γνώμην εἶχον.

49. Ὀλύμπια δ' ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου, οἷς Ἄνδροσθένης Ἀρχὰς παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα· καὶ Λακεδαιμόνιοι τοῦ ἱεροῦ ὑπὸ Ἡλείων εἰρχθῆσαν, ὥστε μὴ θύειν μηδ' ἐγανίξεσθαι, οὐκ ἐκτίνοντες τὴν δίκην αὐτοῖς, ἦν ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ νόμῳ Ἡλείοι κατεδικάσαντο αὐτῶν, φάσκοντες σφᾶς ἐπὶ Φύρκον τε τεῖχος ὄπλα ἐπενεγκεῖν, καὶ ἐς Λέπρεον αὐτῶν ὀπλίτας ἐν ταῖς Ὀλυμπιακαῖς σπονδαῖς ἐσπέμψαι. ἡ δὲ καταδίκη διεσχίλαι μναὶ ἦσαν, κατὰ τὸν ὀπλίτην ἕκαστον δύο μναί, ὡς περὶ ὁ νόμος ἔχει. Λακεδαιμόνιοι δὲ πρέσβεις πέμψαντες ἀντέλεγον μὴ δικαίως σφῶν καταδικασθῆναι, λέγοντες μὴ ἐπαγγέλλεται πῶς ἐς Λακεδαίμονα τὰς σπονδὰς, ὅτ' ἐσπέμψαν τοὺς ὀπλίτας. Ἡλείοι δὲ τὴν παρ' αὐτοῖς ἐχειρίαν ἤδη ἔφασαν εἶναι, (πρώτους γὰρ σφίσι αὐτοῖς ἐπαγγέλλουσι) καὶ ἡσυχάζοντων σφῶν καὶ οὐ προσδεχομένων, ὡς ἐν σπονδαῖς, αὐτοὺς λαθεῖν ἀδικήσαντας. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον οὐ χρεῶν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι ἔτι ἐς Λακεδαίμονα, εἰ ἀδικεῖν γε ἤδη ἐνόμιζον αὐτούς· ἀλλ' οὐχ ὡς νομίζοντας τοῦτο θρασυαί· καὶ ὄπλα οὐδαμῶς ἔτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. Ἡλείοι δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου εἶχοντο, ὡς μὲν οὐκ ἀδικούσι, μὴ ἂν πεισθῆναι· εἰ δὲ βούλονται σφίσι Λέπρεον ἀποδοῦναι, τό τε αὐτῶν μέρος ἀφιέναι τοῦ ἀργυρίου, καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται, αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐκτίσειν.

49. παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα. Cum ceteri historiae scriptores nomen eius, qui stadio vicisset, ponere soleant, Thucydides hic et alii (3, 8) pancratiū victorem nominat. Quod addit τὸ πρῶτον, refer ad posteriorem eiusdem Androsthēnis victoriam. — ἐνίκα autem imperfecto titur, quod effectus victoriae permanere significatur. Vid. Poppo I. 1. p. 155.

ἦν ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ νόμῳ — αὐτῶν. Schol. γράφεται, ἦν τῷ Ὀλυμπιακῷ, quam scripturam Goellero non prorsus despiciendam videri mireris. Potius ἐν ortum putes ex praecedentis ἦν similitudine, nisi malis explicare subaudito participio ἦσαν, quod mihi verum videtur. Sic 66. ἔρωσι δὲ ὀλίγον τοὺς ἐναντίους ἐν τάξει τα ἤδη πάντας καὶ πᾶσι τοῦ λόφου προσελθούσας, ubi ad verba ἐν τάξει subaudiendum est πᾶσας. Vid. ipsum Goeller. ad 4, 85. t ad 1, 122. Hermann. ad Soph. Iac. v. 400.

φάσκοντες σφᾶς — ἐπενε-

γκεῖν. Pronomen reflexivum σφᾶς cum ad principalis sententiae subiectum pertinere et linguae leges et Scriptoris usus doceant, ad Lacedaemonios h. l. non potest referri, sed ad Eleos debet, quod verborum structurae videtur adversari. Quare Goellerus coniecit σφῶν, ad Φύρκον ita referendum ut mox ad ὀπλίτας, αὐτῶν. Sed Blumius in scriptione scholastica Stralsundiae 1825. p. 22. vulgatam defendit, cum ὄπλα ἐπενεγκεῖν ad sententiam nihil aliud sit quam ἐκιστρατεύειν, quod verbum, vel etiam ἐπελθεῖν, in mente habuerit Scriptor. Quae ratio mihi quidem non displicet. Comparem eiusmodi locos, qualis est 2, 49. Καὶ πολλοὶ τοῦτο τῶν ἡμελημένων ἀνθρώπων καὶ ἔδρασαν ἐς φρέατα.

οὐ χρεῶν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι. Totius loci sententia haec est. Dixerant Elei, se tempore Olympicarum induciarum sibi iam iudictarum non exspectasse Lacedaemoniorum incursionem, et iniuria affectos esse. Ad quae Lacedaemonii

50. Ὡς δ' οὐκ ἐσηκονον, αὐτίς τὰδε ἤξιον, Λακραι μὲν μὴ ἀποδοῦναι, εἰ μὴ βούλονται, ἀναβάντες δὲ ἐκ τὸν βωμὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου, ἐπειδὴ προθυμοῦντα χρῆσθαι τῷ ἱερῷ, ἀπομόσαι ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων ἢ μὴ ἀποδώσειν ὑστερον τὴν καταδίκην. ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἤθειον Λακεδαιμόνιοι μὲν εἰργοντο τοῦ ἱεροῦ θυσίας καὶ ἀγῶναν, καὶ οἰκοὶ ἔθνον, οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνας ἐθεώρουν, πλὴν Λακραιῶν ὅμως δὲ οἱ Ἥλειοι δεδιότες μὴ βία θύσωσι, ζῦν ὄπλοις τῶ νεωτέρων φυλακὴν εἶχον. ἤλθον δὲ αὐτοῖς καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς, χίλιοι ἑκατέρω, καὶ Ἀθηναίων ἰσπῆς, οἳ ἐν Ἄργει ὑπέμενον τὴν ἑορτήν. δῖος δ' ἐγένετο τῇ πανηγύρει μὴ μὴ ζῦν ὄπλοις ἔλθωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ καὶ Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου Λακεδαιμόνιος ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὸ τῶ φαβδουχῶν πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι, νικῶντος τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους καὶ ἀνακηρυχθέντος Βοιωτῶν δημοσίου κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσία τῆς ἀγωνίσεως, προσελθὼν ἐς τὸν ἀγῶνα ἀνέδησε τὸν ἠνιόχου βουλόμενος δηλώσαι ὅτι ἑαυτοῦ ἦν τὸ ἄρμα· ὥστε πολλῶ ἢ μᾶλλον ἐπεφόβητο πάντες, καὶ ἰδόκει τι νέον ἔσεσθαι. οἱ μὲν τοὶ Λακεδαιμόνιοι ἠσύχασάν τε, καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διήλθεν. ἐς δὲ Κόρινθον μετὰ τὰ Ὀλύμπια Ἀργεῖοι τε καὶ οἱ ἑσπέρμαχοι ἀφίκοντο, δεησόμενοι αὐτῶν παρασφᾶς ἔλθειν. καὶ Λακεδαιμονίων πρόσβεις ἔτιχον παρόντας· καὶ πολλῶν λόγων γενομένων, τέλος οὐδὲν ἐπράχθη· ἀλλὰ, σεισμοῦ γενομένου διελύθησαν ἕκαστοι ἐκ' οἴκου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

51. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, Ἡρακλεώταις τοῖς ἐν Τραχίνοι μάχῃ ἐγένετο πρὸς Αἰνιᾶνας καὶ Δύλοπας καὶ Μελίτας καὶ Θεσσαλῶν τινάς. προσοικοῦντα γὰρ τὰ ἔθνη ταῦτα τῇ πόλει πολέμια ἦν· οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ τινι γῆ ἢ τῇ τοῦτοῦ τὸ χωρίον ἐτεχνίσθη· καὶ εὐθύς τε καθισταμένη τῇ πόλει ἠναντιοῦντο, ἐς ὅσον ἐδύναντο φθειρόντες, καὶ τότε τῇ μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς Ἡρακλεώτας, καὶ Ξενάρης ὁ Κυνίδιος Λακεδαιμόνιος ἄρχων αὐτῶν ἀπέθανε, διεφθάρησαν δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἡρακλεωτῶν. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ δωδέκατον ἔτος τῆς πόλεως ἐτελεύτα.

52. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, εὐθύς ἀρχομένου, τῇ Ἡράκλειαν, ὡς μετὰ τὴν μάχην κακῶς ἐφθείρετο, Βοιωτῶν

respondent, „si iniuriam sibi illatam putassent, non ̄opus fuisse inducias postea nihilo secius Spartaē indicere; indixisse autem, quippe rem non ita aestimantes, quasi iniuria ipsis illata esset. Neque se usquam alie amplius arma illis intulisse.“ Infinitivus δρασαι pendet ex ἔλεγον, quod subinteligitur ex ὑπελάμβανον.

50. ἀναβάντες. Bekk. sine codd. ἀναβάντας. Popponi I. 1. p. 116. verba βούλονται et προθυμοῦνται videntur effecisse, ut ad nominativum Scriptor transiret.

ἐπὶ τῶν φαβδουχῶν, i. e. τῶν Ἑλληνοδικῶν. Pausan. 6, 2. Λίχας, Ἀρκεσιλάου παῖς, εἰρημονιστικῶν τοῦ ἀγῶνος Λακεδαιμονίων, καθῆκεν ἐπὶ ὀνόματι τοῦ θηβαίων δήμου τὸ ἄρμα, τὸν δὲ ἠνιόχον νικήσαντα ἀνέδησεν αὐτὸς τῶν οἱ Ἑλληνοδίκαι. Cf. Xenoph. Hist. Gr. 3, 2, 21. ibique interpret. Ἀγῶν etiam concessus et locus certaminis vocatur.

51. ὁ Κυνίδιος. Recte Heilmannus accipit pro genitivo *Κυνίδου*

παρέλαβον, καὶ Ἠγησικπιδαν τὸν Λακεδαιμόνιον, ὡς οὐ κα-
 λῶς ἄρχοντα, ἐξέπεμφαν. δεισαντες δὲ παρέλαβον τὸ χωρίον,
 μὴ, Λακεδαιμονίων τὰ κατὰ Πελοπόννησον θορυβουμένων,
 Ἀθηναῖοι λάβωσι. Λακεδαιμόνιοι μὲντοι ὄργιζοντο αὐτοῖς, καὶ
 τοῦ αὐτοῦ θέρους Ἀλκιβιάδης ὁ Κλειίου, στρατηγὸς ἂν Ἀθη-
 ναίων, Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων ξυμπρασσότων, ἔλθων ἐς
 Πελοπόννησον μετ' ὀλίγων Ἀθηναίων ὀπλιτῶν καὶ τοξοτῶν,
 καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παραλαβῶν, τὰ τε ἄλλα ξυγκαθί-
 στη περὶ τὴν ξυμμαχίαν, διαπορευόμενος Πελοπόννησον τῆ
 στρατιᾷ, καὶ Πατρέας τε τειχῆ καθείναι ἐπεισεν ἐς θάλασσαν,
 καὶ αὐτὸς ἕτερον διανοεῖτο τειχίσαι ἐπὶ τῷ Ῥίῳ τῷ Ἀχαικῷ.
 Κορινθιοὶ δὲ καὶ Σικυῶνιοι, καὶ οἷς ἦν ἐν βλάβῃ τειχισθῆν,
 βοηθήσαντες διεκώλυσαν.

53. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Ἐπιδαυροῖς καὶ Ἀργείοις πό-
 λεμος ἐγένετο, προφάσει μὲν περὶ τοῦ θύματος τοῦ Ἀπόλλω-
 νος τοῦ Πυθῆως, ὃ δέον ἀπαγαγεῖν οὐκ ἀπέπεμπον ὑπὲρ πα-
 ποταμίων Ἐπιδαυριοί. (κυριώτατοι δὲ τοῦ ἱεροῦ ἦσαν Ἀρ-
 γεῖοι.) ἔδοκει δὲ καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας τὴν Ἐπιδαυρον τῷ τε
 Ἀλκιβιάδῃ καὶ τοῖς Ἀργείοις προσλαβεῖν, ἦν δύνωνται, τῆς τε
 Κορινθοῦ ἐνεκα ἡσυχίας, καὶ ἐκ τῆς Ἀργίνης βραχυτέραν ἔσε-
 θαι τὴν βοήθειαν, ἢ Σκύλλαιον περιπλεῖν, τοῖς Ἀθηναίοις.
 παρεσκευάζοντο οὖν οἱ Ἀργεῖοι ὡς αὐτοὶ ἐς τὴν Ἐπιδαυρον
 διὰ τοῦ θύματος τὴν ἐσπραξίν ἐσβαλοῦντες.

54. Ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τοὺς
 πτόους χρόνους πανδημίαι ἐς Λεῦκτρα ἐς ἑαντῶν μεθορίας
 πρὸς τὸ Λύκαιον, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου βασιλέως ἡγουμέ-
 νου. ἦδει δὲ οὐδεὶς ὅποι στρατεύουσιν, οὐδὲ αἱ πόλεις ἐξ ὧν
 πέμψθησαν. ὡς δ' αὐτοῖς τὰ διαβατήρια θυομένοις οὐ προῦ-
 πόρει, αὐτοὶ τε ἀπῆλθον ἐκ οἴκου, καὶ τοῖς ξυμμαχοῖς περι-
 ἡγγειλαν μετὰ τὸν μέλλοντα (Καρνεῖος δ' ἦν μὴν, ἱερομῆνια
 Ἰωρνεύσι.) παρασκευάζεσθαι ὡς στρατευσομένους. Ἀργεῖοι δ',
 παχωρησάντων αὐτῶν, τοῦ πρὸ τοῦ Καρνείου μηνὸς ἐξελθόν-

53. Πυθῆως. Videtur cum Popp.
 eribendum Πυθαίως ex Pausan. II,
 5, 2, et 36, 5., ubi haec leguntur:
 Ἄργεῖοι δὲ ἐς ἔδαφος καταβαλόντες
 ἦν Ἀσίην, καὶ τὴν γῆν προσορ-
 ἄμενοι τῇ σφετέρῃ, Πυθαίως τε
 πόλλωνος ὑπελείποντο ἱερὸν (καὶ
 ἦν ἐτι δῆλόν ἐστι) καὶ τὸν Ἀσι-
 τρατον πρὸς αὐτῷ θάπτουσιν. Cf.
 lem III, 10, 10. — Mox ὑπὲρ πα-
 ποταμίων cum codd. Reg. Cam.
 arg. Steph. et quodammodo Gr., qui
 tribet παρὰ ποταμίων, F. παραβε-
 ταιων, scripsimus. Altera lectio vul-
 atior est ὑπὲρ βοταμίων. Nostrum
 enedictus de regione ad fluvium que-
 am sita, cuius nomine hostiam tri-
 uti loco in templo Apollinis Pythaei

offerre debuerint Epidaurii, accipie-
 bat; Wesselingius ad Diodor. Sic. XII,
 78., eadem lectione probata, intellige-
 bat accolae fluvii in Epidauriorum
 vicinia. — Σκύλλαιον est promon-
 torium Argolidis.

54. μετὰ τὸν μέλλοντα, int.
 μῆνα ex sequenti parenthesis. Ex ver-
 bis τὸν μῆνα προῦρασίαντο apparet,
 totam mensem Carneum, certe maxi-
 mam eius partem, sacris et diebus festis
 apud Lacedaemonias destinatum
 fuisse, unde dicitur ἱερομῆνια. Prae-
 ter Carneam plurimi alii festi dies in
 hunc mensem incidebant. Praecede-
 bat autem Carnei Hecatombaeon, quo
 Hyacinthia agebantur (cf. Thuc. 5, 41.).

τες τετράθι φθίοντος, και ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην, πάντων χρόνον ἐξέβαλον ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν και ἐδήουν. Ἐπιδαυριοὶ δὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο· ὧν τινὲς οἱ μὲν τὸ μῆνα προῦφασίσαντο, οἱ δὲ και ἐς μεθορίαν τῆς Ἐπιδαυρίας ἐλθόντες ἠσύχαζον.

55. Καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ οἱ Ἀργεῖοι ἦσαν ἐς Μαντινείαν πρεσβεῖαι ἀπὸ τῶν πόλεων ξυνηλθόν, Ἀθηναῖοι παρακαλεσάντων. και γιγνομένων λόγων, Εὐφραμίδας ὁ Κορίθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν· σφεῖς μὲν γὰρ περὶ εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι, τοὺς δ' Ἐπιδαυρίους και τοὺς ξυμμάχους και τοὺς Ἀργεῖους μεθ' ὧν ἀντιτετάχθαι· διαλασαι· ὅν πρῶτον χρῆναι ἐφ' ἑκατέρων ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα και οὕτω πάλιν λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης. και πεισθέντες ἄγονται και τοὺς Ἀργεῖους ἀπήγαγον ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας. ὕστερον δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ξυνηλθόντες οὐδ' ὡς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι, ἀλλ' οἱ Ἀργεῖοι πάλιν ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν ἐξέβαλον και ἐδήουν. ἔξεστρατευσαν δὲ και οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Καρύας· και ὡς οὐδ' ἐν ταῦθα τὰ διαβατήρια αὐτοῖς ἐγένετο, ἐπανεχώρησαν. Ἀργεῖοι δὲ τεμόντες τῆς Ἐπιδαυρίας ὡς τὸ τρίτον μέρος ἀπῆλθον ἐκ οἴκου. και Ἀθηναίων αὐτοῖς χίλιοι ἐβοήθησαν ὀπλίται, και Ἀλκιβιάδης στρατηγός· πυθόμενοι δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐστρατευθεῖσαι, και ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει, ἀπῆλθον. και τὸ θῆρος οὕτω διῆλθεν.

56. Τοῦ δ' ἐπιγυνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι, λαθόντες Ἀθηναίους, φρουρούς τε τριακοσίους και Ἀγησιππίδα ἄρχοντα κατὰ θάλασσαν ἐς Ἐπιδαυρον ἐπέπεμψαν. Ἀργεῖοι δὲ ἐλθόντες παρ' Ἀθηναίους ἐπεκάλουν ὅτι, γεγραμμένον ἐν ταῖς σπονδαῖς διὰ τῆς ἑαυτῶν ἐκάστους μὴ εἶναι πολεμίους διένειμαί εἰσείαν κατὰ θάλασσαν παραπλευσαι· και εἰ μὴ κάκεινοι ἐπὶ Πύλον κομοῦσιν ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς Μεσσηνίους και Εἰλωτας, ἀδικήσεσθαι αὐτοί. Ἀθηναῖοι δὲ, Ἀλκιβιάδου πεισαντος, τῇ μὲν Λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν ὅτι οὐκ ἐνέμειναν

πάντα τὸν χρόνον ἐξέβαλον. Poppo cum Bredon. ex Vat. H. Gr. ἐξέβαλλον, quod sane aptius est verbis πάντα τὸν χρόνον (int. τῶν ἰσομηνηῶν). Aoristum non expeditas, nisi ἐξέβαλον και ἐδήουν dictum accipias pro ἐξβαλόντες ἐδήουν, ut magis ad ἐδήουν, quam ad ἐξέβαλον pertineant verba τὸν πάντα χρόνον. Sic 3, 68. αὐθις τὸ αὐτὸ εἶνα εἰαστος παραγαγόντες και ἐφωτῶντες, ubi vid. annot. — ἄγοντες, lat. τὸν στρατόν, itinere facto.

55. ἐφ' ἑκατέρων ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα. Vulgo cum libris plerisque omnibus ἀφ' ἑκατέρων. Cass. ἐφ', sed rec. man. in ἀφ' mutavit. In m. superscr. ἐφ'. Inde

Goeller et Poppo locum corripuerunt. Nam ἐκατέροι qui sint, iure quaeritur nec facile expeditas, si ἀφ' legitur quod sequenti genitivo videtur originem debere.

ἐς Καρύας. Κάριαι oppidum Laconicae. Vid. Paus. III, 10, 9.

ἐξεστρατεύσθαι, profectos esse ad bellicam expeditionem. Nam Thucydides idem dicit, ac si scripseret: πυθόμενοι δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξεστρατεύσθαι, εἶτα πυθόμενοι οὐδὲν ἔτι αὐτῶν εἶναι, ἀπῆλθον. Goell.

56. ἀδικήσεσθαι, modo passivo, ut saepe. Ceterum etiam hic in oratione obliqua ad infinitivum transit.

οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς ὄρκοις, ἐς δὲ Πύλον ἐκόμισαν τοὺς ἐκ Κρανίων Ἑλλώτας ληΐζεσθαι· τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον. τὸν δὲ χειμῶνα τοῦτον, πολεμοῦντων Ἀργείων καὶ Ἐπιδαυρίων, μάχη μὲν οὐδεμίαν ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς, ἐνέδραι δὲ καὶ καταδρομαί, ἐν αἷς, ὡς τύχοιεν, ἐκατέρων τινὲς διεφθείροντο. καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἕαθ' ἤδη κλίμακας ἔχοντες οἱ Ἀργεῖοι ἦλθον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαυρον, ὡς, ἐρήμου οὐσῆς διὰ τὸν πόλεμον, βίᾳ αἰρήσονται· καὶ ἄπρακτοι ἀπῆλθον. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ τρίτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

57. Τοῦ δ' ἐπιγυμνομένου θέρους μεσοῦντος Λακεδαιμόνιοι, ὡς αὐτοῖς οἱ τε Ἐπιδαυριοί, ζύμμαχοι ὄντες, ἰταλαιπύρουρον, καὶ τὰλλα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τὰ μὲν ἀφειστήκει, τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε, νομίσαντες, εἰ μὴ προκαταλήφονται ἐν τάχει, ἐπὶ πλεον χωρήσεσθαι αὐτὰ, ἐστράτευον αὐτοὶ καὶ οἱ Ἑλλώτες πανδημίᾳ ἐκ Ἄργος· ἤγειτο δὲ Ἄγις ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. ξυνεστράτευον δ' αὐτοῖς Τεγεᾶται [τε] καὶ ὅσοι ἄλλοι Ἀρκάδων Λακεδαιμονίοις ζύμμαχοι ἦσαν. οἱ δ' ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου ζύμμαχοι καὶ οἱ ἔξωθεν ἐς Φλιοῦντα ξυνελέγοντο, Βοιωτοὶ μὲν πεντακισχίλιοι ὀπλίται καὶ τοσοῦτοι ψιλοὶ καὶ ἰππῆς πεντακόσιοι καὶ ἄμιπποι ἴσοι, Κορίνθιοι δὲ διςχίλιοι ὀπλίται, οἱ δ' ἄλλοι ὡς ἕκαστοι, Φλιάσιοι δὲ πανστρατιά, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων ἦν τὸ στρατεύμα.

58. Ἀργεῖοι δὲ προαισθόμενοι τὸ τε πρῶτον τὴν παρασκευὴν τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸν Φλιοῦντα βουλόμενοι τοῖς ἄλλοις προσμῆλαι ἐχώρουν, τότε δὴ ἐξεστράτευσαν καὶ αὐτοί. ἐβοήθησαν δ' αὐτοῖς καὶ Μαντινῆς, ἔχοντες τοὺς σφετέρους ζυμμάχους, καὶ Ἠλείων τριςχίλιοι ὀπλίται. καὶ προῖοντες ἀπαντῶσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν Μεδυδρίῳ τῆς Ἀρκადίας· καὶ καταλαμβάνουσιν ἑκάτεροι λόφον. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι ὡς μεμονωμένοις τοῖς Λακεδαιμονίοις παρεσκευάζοντο μάχεσθαι· ὁ δὲ Ἄγις τῆς νυκτὸς ἀναστήσας τοὺς στρατὸν καὶ λαδῶν ἐπορεύετο ἐς Φλιοῦντα πρᾶ τὸς ἄλλους ζυμμάχους. καὶ οἱ Ἀργεῖοι αἰσθόμενοι ἅμα ἕω ἐχώρουν, πρῶτον μὲν ἐς Ἄργος, ἔπειτα [δὲ] ἢ προσεδέχοντο τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τῶν ζυμμάχων καταβήσεσθαι, τὴν κατὰ Νεμέαν ὁδόν. Ἄγις δὲ ταύτην μὲν, ἣν προσεδέχοντο, οὐκ ἐτρά-

τοὺς ἐκ Κρανίων. Vid. c. 35 extr. Κατόμισαν αὐτοὺς ἐν Κρανίοις τῆς Κεφαλληνίας. Vix opus est ut moneamus de attractione in verbis ἐκόμισαν τοὺς ἐκ Κρανίων, pro ἐκόμισαν τοὺς ἐν Κρανίοις ὄντας ἐκ Κρανίων. Exempla ubique reperias. Vid. ad 2, 80.

57. ἄμιπποι. Pedites sunt iuxta equites collocati. Suidas s. v. Tom. I. p. 140. Kust. πεζοὺς δὲ ἄμιππους Θουκυδίδης καὶ Ξενοφῶν ἐκδηλοῦσι. Vid. Xenoph. Hist. Gr. 7, 5, 23. ibique interprtt. Cf.

Kuehn. ad Polluc. I, 131. „Ἄμιπποι proprie equites sunt, qui duos una equos trahunt et alternis usurpant. Horum nomen ὁμονύμως [cum] pedibus communicatur, quod soleant in acie immisceri equitibus pro usu bellico, imprimis πρὸς ἐκδρομάς.“ Kortüm (Zur Geschichte hellen. Staatsverf. p. 89) ἄμιππους intelligit leviter armatos pedites, qui necessitate iubente equum conscenderent et pone equitem sederent, quo invento Boeotorum optimates equorum usum etiam utiliorem sibi effecerint.

πετο, παραγγέλλας δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀργείοις καὶ Ἐπιδαυριοῖς ἄλλην ἐχώρησε χάλειπν, καὶ κατέβη ἐς τὸ Ἀργείων πεδίων· καὶ Κορινθιοὶ καὶ Πελληνῆς καὶ Φλιασίοι δροθιον ἐτέραν ἐπορεύοντο· τοῖς δὲ Βοιωτοῖς καὶ Μεγαροῦσι καὶ Σικυωνίοις εἴρητο τὴν ἐπὶ Νεμέας ὁδὸν καταβαίνειν, ἢ οἱ Ἀργεῖοι ἐκάθηντο, ὅπως, εἰ οἱ Ἀργεῖοι ἐπὶ σφῶς ἰόντες ἐς τὸ πεδῖον βοηθοῖεν, ἐφεπόμενοι τοῖς ἴπποις χρωῶντο. καὶ ὁ μὲν οὕτω διατάξας καὶ ἐσβαλὼν ἐς τὸ πεδῖον ἐδύου Σάμινθός τε καὶ ἄλλα.

59. Οἱ δὲ Ἀργεῖοι γνόντες ἐβοήθουν ἡμέρας ἤδη ἐκ τῆς Νεμέας, καὶ περιτυχόντες τῷ Φλιασίαν καὶ Κορινθίων στρατοπέδῳ τῶν μὲν Φλιασίων ὀλίγους ἀπέκτειναν, ὑπὸ δὲ τῶν Κορινθίων αὐτοὶ οὐ πολλὰ κλείους διεφθάρησαν. καὶ οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ Μεγαροῖς καὶ οἱ Σικυωνῖοι ἐχώρουν, ὥσπερ εἴρηται αὐτοῖς, ἐπὶ τῆς Νεμέας, καὶ τοὺς Ἀργεῖους οὐκ ἐπιπέλασαν ἀλλὰ καταβάντες, ὡς εἴρηται τὰ ἐκείνων δρονημένα, ἐς μάχην παρετάσσοντο. ἀντιπαρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐν μέσῳ δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν οἱ Ἀργεῖοι· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πεδίου οἱ Λακεδαιμόνιοι εἴργον τῆς πόλεως, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν, καθύπερθε δὲ Κορινθιοὶ καὶ Φλιασίοι καὶ Πελληνῆς, τὰ δὲ πρὸς Νεμέας, Βοιωτοὶ καὶ Σικυωνῖοι καὶ Μεγαροῖς. ἴπποι δὲ αὐτοῖς οὐ παρήσαν· οὐ γὰρ πῶ οἱ Ἀθηναῖοι μόνον τῶν ξυμμάχων ἦγον. τὸ μὲν οὖν πλῆθος τῶν Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων οὐχ οὕτω δεῖνόν τὸ παρὸν ἐνόμιζον, ἀλλ' ἐν κατὰ ἐδόκει ἢ μάχῃ ἔσεσθαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπειληθέντας ἐν τῇ αὐτῶν τε καὶ πρὸς τῇ πόλει. τῶν δὲ Ἀργείων δυο ἄνδρες, Θεράσυλλός τε, τῶν πάντες στρατηγῶν εἰς ἄν, καὶ Ἀλκίφρων, πρόξενος Λακεδαιμονίων, ἤδη τῶν στρατοπέδων ὄσον οὐ ξυμμόντων, προσελθόντες Ἄγγιδι διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην· ἐτοίμους γὰρ εἶναι Ἀργεῖους δίκας δοῦναι καὶ δεξασθαι ἴσας καὶ ὁμοίας, εἴ τι ἐπικαλοῦσιν Ἀργείοις Λακεδαιμόνιοι, καὶ τὸ λοιπὸν εἰρήνην ἄγειν σπουδᾶς ποιησαμένους.

60. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες τῶν Ἀργείων, ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ οὐ τοῦ πλῆθους κελεύσαντος, εἶπον· καὶ ὁ Ἄγγις δεξάμενος τοὺς λόγους αὐτῶς, καὶ οὐ μετὰ τῶν κλειόνων οὐδὲ αὐτῶς βουλευσάμενος, ἀλλ' ἢ ἐνὶ ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων, σπένδεται τέσσαρας μῆνας, ἐν οἷς εἴη ἐπιτελεῖσθαι αὐτοῦς τὰ ῥηθέντα· καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν ἐν-

58. δροθιον ἐτέραν ἐπορεύοντο. Libri plerique δροθιον ἐτ, ἐκ. Fortasse legendum δροθιοι. — Mox Bekk, et Porpo καθ' ἦντο ediderunt ex Pal. pro ἐκάθηντο. Ad stipulatur sc. iptura κάθηνο in Cass. Aug. It. Vat. Bas. Gr. Vulgatum legitur 3, 97, 4, 44.

59. ἀλλὰ καταβάντες. Intellegendi Argivi.

60. καὶ ὁ Ἄγγις. Καὶ respondet praegresso μὲν, loco δὲ, quod ipsam

Abresch. h. l. post Ἄγγις addere volebat. Sic 4, 126 init. τῶν δὲ πρὸς μὲν τῆν ἀπόλειψιν τῶν ἡμετέρων καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων βραχέι ἴσως μνήματι καὶ παραιέσει τὰ μέγιστε πειράσσομαι πείθειν. Aut sic statuerum, aut omnino deesse particulas δὲ, quae praegresso μὲν respondet, ut 3, 80 extr. Καὶ αἱ μὲν τῶν Πελοποννησίων αὐτὰς ἠγῆς — Βούσιον ἀφιστάται. Καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ἐκ τῆς Σάμου πέμποσι κ. τ. λ.

δὲς, οὐδενὶ φράσας τῶν ἄλλων ξυμμάχων. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ εἶποντο μὲν, ὡς ἤγειτο, διὰ τὸν πόμον, ἐν αἰτία δ' εἶχον κατ' ἀλλήλους πολλῇ τὸν Ἄγιν, νομίζοντες, ἐν καλῷ παρατυχόν σφίσι ξυμβαλεῖν, καὶ πανταχόθεν αὐτῶν ἀποκεκλιγμένων καὶ ὑπὸ ἰσπέων καὶ πεζῶν, οὐδὲν δράσαντες ἔκρινον τῆς παρασκευῆς ἀπίεναί. στρατόπεδον γὰρ διὰ τοῦτο κάλιστον Ἑλληνικὸν τῶν μέχρι τοῦδε ξυνηλθεν· ὦφθη δὲ μάστις, ἕως ἔτι ἦν ἀδρόσον ἐν Νεμέα, ἐν ᾧ Λακεδαιμόνιοι τε πανστρατιᾷ ἦσαν καὶ Ἀρκάδες καὶ Βοιωτοὶ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικωνῖοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλιάσιοι καὶ Μεγαρήες· καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἑκάστων, ἀξιομαχοὶ δοκούντες εἶναι πρὸς τῇ Ἀργείων μόνον ξυμμαχίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλῃ ἔτι προσγενομένη. τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτία ἔχοντες τὸν Ἄγιν ἀνεχώρουν τε καὶ διελύθησαν ἐκ' οἴκον ἑκάστοι. Ἀργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτία εἶχον τοὺς κεισαμένους ἄνευ τοῦ πλήθους, νομίζοντες κἀκείνοι, μὴ ἂν ἐπίσσι ποτὲ κάλλιον παρασχόν, Λακεδαιμονίους διαπεφραγμένους· πρὸς τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων τὸν ἀγῶνα ἂν γίνεσθαι. τὸν τε Θρασύλλον ἀναχωρήσαντες ἐν τῷ Χαράδρῳ, οὐπερ τὰς ἀπὸ στρατίας δίκας, εἶν ἐσιέναι, κρινουσίν, ἤρξαντο λεύειν. ὁ δὲ καταφυγὼν ἐπὶ τὸν βῆμον περιγίγνεται· τὰ μέντοι χροῖματα ἐδήμεισαν αὐτοῦ.

61. Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀθηναίων βοηθησάντων χιλίων ὀκλιῶν καὶ τριακοσίων ἰσπέων, ὧν ἐστρατήγουν Λαχης καὶ Νισίαςτρατος, οἱ Ἀργεῖοι (ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὠκνονοῦν λύσαι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους) ἀπίεναί ἐκέλευον αὐτούς, καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προσήγον, βουλομένους χρηματίζειν, πρὶν ἢ Μαρτινῆς καὶ Ἡλείοι (ἔτι γὰρ παρήσαν) καθηνάγκασαν δεόμενοι. καὶ ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι, Ἀλκιβιάδου πρεσβευτοῦ παρόντος, ἐν τε τοῖς Ἀργείοις καὶ ξυμμαχοῖς ταῦτα, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐσπονδαὶ ἄνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γένοιτο, καὶ νῦν ἐν καιρῷ γὰρ παρεῖναι σφείσι) ἄπτεσθαι χρῆναι τοῦ πολέμου. αἱ κείσαντες ἐκ τῶν λόγων τοὺς ξυμμάχους, εὐθύς ἐχώρουν πρὸς Ὀρχομενὸν τὸν Ἀρκαδικὸν πάντες, πλην Ἀργείων· (οὗτοι δὲ, ὅμως καὶ κεισθέντες, ὑπελείποντο πρῶτον, ἔπειτα δ'

ἐν καλῷ παρατυχόν σφίσι ξυμβαλεῖν. Nominativus absolutus. Infra hoc cap. μὴ ἂν σφίσι ποτὲ κάλλιον παρασχόν. 4, 95. παραστῆ δὲ ἦσεν ἡμῶν ὡς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ οὐ προσήγον τοσόνδε κίνδυνον αναφροσύμην. — Paullo ante ad verba εἰ τὸν πόμον cf. c. 66. βασιλέως ἰσ ἀγοτος ὑπ' ἐκείνων πάντα ἤφεται.

ἐν Νεμέᾳ. Iam in Scholiis quae subiicitur, quomodo dicere potuit Thucydides, Nemeae congregatas esse omnes Lacedaemoniorum copias. certe ante inducias non fuerunt; tri-

fariam enim divisae erant. Cf. c. 58. Videntur igitur abeuntes hac via incessisse omnes, utpote expeditiore. Vid. Schol.

61. καὶ κείσαντες — πάντες. Dictum est minus accurate pro καὶ κεισθέντες ἐκ τῶν λόγων οἱ ξυμμαχοὶ εὐθύς ἐχώρουν — πάντες, vel etiam κεισθέντων τῶν ξυμμάχων, (αὐτὸ κεισθέντων αὐτῶν τοὺς ξυμμαχούς) εὐθύς ἐχώρουν πάντες. Tamen quia in his universis etiam Athenienses tamquam pars latent, eodem casu de utrisque usus est. Causa repetenda est ex iis, quae ad 4, 106 exposita sunt.

ὑστερον και οὔτοι ἦλθον·) και προσκαθεζόμενοι τὸν Ὀρχομενὸν πάντες ἐπολιόρκουν, και προσβολὰς ἐποιούντο, βουλομένοι ἄλλως τε προσγενέσθαι σφίσι, και ὄμηροι ἐκ τῆς Ἀρχαδίας ἦσαν αὐτόθι ὑπὸ Λακεδαιμονίων κείμενοι. οἱ δὲ Ὀρχομενιοὶ δεισαντες τὴν τε τοῦ τείχους ἀσθένειαν και τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος, και, ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, μὴ προακόλονται, ξυνέβησαν ὥστε ξύμμαχοί τε εἶναι, και ὄμηρους σφῶν τε αὐτῶν δοῦναι Μαντινεῦσι, και οὖς κατέθεντο Λακεδαιμόνιοι, παραδοῦναι.

62. Μετὰ δὲ τοῦτο, ἔχοντες ἤδη τὸν Ὀρχομενὸν, ἐβουλεύοντο οἱ ξύμμαχοι, ἐφ' ὃ τι χεῖρον ἴεναι τῶν λοιπῶν και Ἠλείοι μὲν ἐπὶ Λέπρεον ἐκέλευον, Μαντινῆς δὲ ἐπὶ Τηγέαν· και προσέθεντο οἱ Ἀργεῖοι και Ἀθηναῖοι τοῖς Μαντινεῦσι. και οἱ μὲν Ἠλείοι, ὀργισθέντες ὅτι οὐκ ἐπὶ Λέπρεον ἐψηφίσαντο, ἀνεχώρησαν ἐκ οἴκου· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Μαντινείᾳ ὡς ἐπὶ Τηγέαν ἰόντες. και τινὲς αὐτοῖς και αὐτῶν Τεγεατῶν ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τι πράγματα.

63. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν ἐξ Ἀργεῶν τε, τετραμήνους σπονδὰς ποιησάμενοι, ἄγιν ἐν μεγάλῃ αἰτίᾳ ἔχον οὐ χειρωσάμενον σφίσι Ἀργεῶν, παρασχόν καλῶς, ὡς οὐκ ἔπαυον πρότερον αὐτοὶ ἐνόμιζον· ἀθρόους γὰρ τοσοῦτους ξυμμάχους και τοιοῦτους οὐ ῥάδιον εἶναι λαβεῖν. ἐπειδὴ δὲ και πρὸς Ὀρχομενοῦ ἠγγέλλετο ἐαλωκέναι, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἐχάλεπτον, και ἐβούλευον εὐθύς ὑπ' ὀργῆς, παρὰ τὸν τρόπον τῶν ἑαυτῶν, ὡς χεῖρον τὴν τε οἰκίαν αὐτοῦ κατασκάψαι και διὰ μνηστῆρας δραχμῶν ζημιῶσαι. ὁ δὲ παρηγνέτο μηδὲν τοῦτο δοῦναι· ἔργον γὰρ ἀγαθὸν εὐσεσθαι τὰς αἰτίας στρατευσάμενος· ἢ τότε ποιεῖν αὐτοῖς ὃ τι βούλονται. οἱ δὲ τὴν μὲν ζημίαν και τὴν κατασκαφὴν ἐπέσχον, νόμον δὲ ἔθεντο ἐν τῷ παρόντι, ὡς οὐκ ἔπαυον πρότερον ἐγένετο αὐτοῖς· δέκα γὰρ ἄνδρας Σπαρτιατῶν προσέλλοντο αὐτῷ ξυμβούλους, ἀνευ ὧν μὴ κύριον εἶναι ἀπάγειν στρατιὰν ἐκ τῆς πόλεως.

62. ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα, i. e. rem prodiderunt. Nam ἐνεδιδόναι proprie est remittere animum, concedere, ergo non amplius defendere ac tueri, quod cum perfidia si iunctum est, proditio vocatur.

63. οὐ ῥάδιον εἶναι λαβεῖν. Pendent haec ex verbo subaudiendo aut ex superioribus verbis ἐν κείῳ εἶπον, aut ex proximo ἐνόμιζον.

ἔσεισθαι τὰς αἰτίας στρατευσάμενος. Cass. Aug. Cl. Pal. It. Vat. H. στρατιωσόμενος. Quod praeferendum vulgato non est, cum sensus sit „simulac profectus fuerit in bellum“, non „profecturus.“ — ἔσεισθαι, Schol. ἐπολιόρουν.

ἐκ τῆς πόλεως. Lindav. Spicil. p. 10. conicit ἐκ τῆς πολεμίας. „scriptor nihil aliud dicere vult quam non licuisse amplius regi sine his comitibus in bellum proficisci. Diad. 12. 78. παρακατέστησαν συμβούλους και προσέταξαν μηδὲν ἀνευ τῆς τούτου γνώμης πράττειν.“ Poppo. Postquam duo Ephorum regem comitabantur. Vid. Xen. Hist. Gr. II, 4, 36. — In constructione infinitivi cum pronominis relativo in oratione obliqua vid. ad 2. 102. Cf. annot. ad 5, 28. Hoc quidem loco facile subaudias ἐκέλευον vel tale verbum ex praegresso τῶν ἐθεντο.

64. Ἐν τούτῳ δὲ ἀφικνεῖται αὐτοῖς ἀγγελία παρὰ τῶν ἐπιηδείων ἐκ Τεγέας ὅτι, εἰ μὴ παρέδονται ἐν τάχει, ἀποστήσεται αὐτῶν Τεγέα πρὸς Ἀργεῖους καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ ὅσον οὐκ ἀφίστηκεν. ἐνταῦθα δὴ βοήθεια τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν Εἰλωτῶν πανδημεὶ ὀξεία, καὶ οἷα οὐκ ἀπρότερον. ἐχώρουν δὲ ἐς Ὀρεόσθειον τῆς Μαιναλίας· καὶ τοῖς μὲν Ἀρκάδων σφετέροις οὖσι ξυμμάχοις προεῖπον ἀφροσθεῖδιν ἵνα κατα πόδας αὐτῶν ἐς Τεγέαν· αὐτοὶ δὲ μέχρι μὲν τοῦ Ὀρεσθελίου πάντες ἐλθόντες, ἐκεῖθεν δὲ τὸ ἕκτον μέρος σφῶν αὐτῶν ἀποπέμψαντες ἐπ' οἴκου, ἐν ᾧ τὸ πρεσβύτερον τε καὶ τὸ νεώτερον ἦν, ὥστε τὰ οἴκοι φρουρεῖν, τῷ λοιπῷ στρατεύματι ἀφικνοῦνται ἐς Τεγέαν. καὶ οὐ πολλῶ ὕστερον οἱ ξυμμάχοι ἀπ' Ἀρκάδων καρήσαν. πέμπονσι δὲ καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ Βοιωτοὺς καὶ Φωκίας καὶ Λοκροὺς, βοηθεῖν κελύοντες· κατὰ τάχος ἐς Μαντινείαν. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐξ ὀλίγου τε ἐγίνετο, καὶ οὐ ῥάδιον ἦν μὴ ἀθρόοις καὶ ἀλλήλους περιμείνασι διελθεῖν τὴν πολεμίαν· ξυνέκλυε γὰρ διὰ μέσου· ὁμῶς δὲ ἠπειροῦτο. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀναλαβόντες τοὺς παρόντας Ἀρκάδων ξυμμάχους ἐξέβαλον ἐς τὴν Μαντινικὴν, καὶ στρατοπεδευσάμενοι πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ ἰδύουσι τὴν γῆν.

65. Οἱ δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξυμμάχοι ὡς εἶδον αὐτοὺς, καταλαβόντες χωρίον ἐρυμνὸν καὶ δυσπρόσοδον παρετάξαντο ὡς ἐς μάχην. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι εὐθύς αὐτοῖς ἐπέθεσαν· καὶ μέχρι μὲν λίθου καὶ ἀκοντίου βολῆς ἐχώρησαν· ἔπειτα τῶν πρεσβυτέρων τις Ἄγιδι ἐπεβόησεν, ὁρῶν χωρίον καρτερόν· ἰόντας σφῶς, ὅτι διανοεῖται κακὸν κακῶ ἰασθαι, δηλῶν τῆς ἐξ Ἀργεῶν ἐπαιτίου ἀναχωρήσεως τὴν παροῦσαν ἄκαιρον προθυμίαν ἀνάληψιν βουλομένην εἶναι. ὁ δὲ, εἴτε καὶ διὰ τὸ ἐπιβόημα, εἴτε καὶ αὐτῷ ἄλλο τι ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ δόξαν ἐξαίφνης, πάλιν τὸ στρατεύμα κατὰ τάχος, πρὶν ξυμμίξαι, ἀπήγε. καὶ ἀφικόμενος πρὸς τὴν Τεγεατῶν τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπεν ἐς τὴν Μαντινικὴν, περὶ οὐκ ἐν, ὡς τὰ πολλὰ βλάπτοντος ὁποτέρως ἂν ἐσπίπτη, Μαντινῆς καὶ Τεγεατῶν πολεμουσῶν. ἐβούλετο δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου, βοηθοῦντας ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος ἐκτροπήν, ἐπειδὴν κύθωνται, καταβιβάσαι τοὺς Ἀργεῖους καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ ἐν τῷ ὀμαλῶ τὴν μάχην ποιεῖσθαι. καὶ ὁ μὲν τὴν ἡμέραν ταύτην μείνας αὐτοῦ περὶ τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπεν· οἱ δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξυμμάχοι, τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες τῇ ἐξ ὀλίγου [αἰφνιδίῳ] αὐτῶν ἀναχωρήσει, οὐκ εἶχον ὅ τι εἰκά-

64. μὴ ἀθρόοις καὶ ἀλλήλους περιμείνασι, i. e. μὴ ἀθρ. καὶ μὴ (vel μὴδὲ) ἀλλ. περιμ. „Quod ne cui mirum videatur, conferat Livianum 2, 45. instruitur acies: nec Veiens hostis Etruscaequa legiones detrectant.“ Goell. — ξυνέκλυε γὰρ διὰ μέσου, Schol. ἐν μέσῳ γὰρ ὅσα ἡ πολεμία γῆ ἐφύλαττεν αὐτοὺς.

65. τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ λόφου —

καταβιβάσαι, i. e. τοὺς ἐπὶ τοῦ λόφου (ἰδουθέντας) καταβιβάσαι ἀπ' αὐτοῦ. Monimus saepe. Vid. ad 2, 80. 5, 56.

δι' ὀλίγον αἰφνιδίῳ. In uno quidem eod. Reg. tantum deest vox αἰφνιδίῳ, sed glossama redolet, cum etiam alibi, ut ad cap. 64., Scholiou exstat: ἐξ ὀλίγου· ἐξαίφνης. cap. 66. δι' ὀλίγον· ἐξαίφνης.

σωσιν· εἶτα, ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες ἐκείνοι τε ἀπέκρουσαν, καὶ σφεῖς ἤσυχάζον, καὶ οὐκ ἐπηκολούθουν, ἐνταῦθα τοὺς ἐαυτῶν στρατηγούς αὐθις ἐν αἰτία εἶχον, τό τε πρότερον καλῶς ληφθέντας πρὸς Ἄργει Λακεδαιμονίους ἀφεδῆναι, καὶ νῦν οἱ ἀποδιδράσκοντας οὐδεὶς ἐκιδιώκει, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν οἱ μὲν σώζονται, σφεῖς δὲ προδίδονται. οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐθορυβήθησαν μὲν τὸ παραπίκα, ὕστερον δὲ ἀπάγουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου, καὶ προελθόντες ἐς τὸ ὁμαλὸν ἐστρατοπεδεύσαντο, ὡς ἴόντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους.

66. Τῇ δ' ὕστερα αἰ οἱ τε Ἄργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐνετάξαντο ὡς ἔμελλον μαχεῖσθαι, ἣν περιτόχασιν· οἱ τε Λακεδαιμόνιοι, ἀπὸ τοῦ ὕδατος πρὸς τὸ Ἡράκλειον κάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον ἴόντες, ὀρώσι δι' ὀλίγου τοὺς ἐναντίους ἐν τάξει τε ἤδη πάντας καὶ ἀπὸ τοῦ λόφου προσηλυθότας. μάλιστα δὴ Λακεδαιμόνιοι ἐς ὃ ἐμέμνητο, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξεπλάγησαν· διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως ἢ παρασκευῆ αὐτοῖς ἐγίγνετο, καὶ εὐθύς ὑπὸ σπουδῆς καθίσταντο ἐς κόσμον τῶν ἐαυτῶν, Ἄγιδος τοῦ βασιλέως ἕκαστα ἐξηγουμένου κατὰ τὸν νόμον. βασιλέως γὰρ ἄγοντος, ὑπ' ἐκείνου πάντα ἄρχεται· καὶ τοῖς μὲν πολεμάρχοις αὐτὸς φράζει τὸ θεῖον, οἱ δὲ τοῖς λοχαγοῖς, ἐκείνοι δὲ τοῖς πεντηκοντήρῳσιν, αὐθις δ' οὗτοι τοῖς ἐνωμοτάρχαις, καὶ οὗτοι τῇ ἐνωμοτίᾳ. καὶ αἱ παραγγέλσεις, ἣν τι βούλονται, κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέχρονται. σχεδὸν γάρ τι πᾶν, πλην ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσὶ, καὶ τὸ ἐπιμελὲς τοῦ δρωμένου πολλοῖς προσήκει.

67. Τότε δὲ κέρως μὲν εὐώνυμον Σκιρῖται αὐτοῖς καθίσταντο, αἰεὶ ταύτην τὴν τάξιν μόνοι Λακεδαιμονίων ἐπὶ σφῶν αὐτῶν ἔχοντες· παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ἐπὶ Θράκης Βρασίδειοι στρατιῶται καὶ Νεοδαμῶδεις μετ' αὐτῶν. ἔπειτ' ἤδη Λακεδαιμόνιοι αὐτοὶ ἐξῆς καθίστασαν τοὺς λόχους, καὶ παρ' αὐτοὺς Ἀρχάδων Ἡραϊῆς, μετὰ δὲ τούτους Μαινάλιοι, καὶ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρῳ Τεγεᾶται καὶ Λακεδαιμονίων ὀλίγοι, τὸ ἔσχατον ἔχοντες· καὶ οἱ ἱππῆς αὐτῶν ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρῳ. Λακεδαιμόνιοι μὲν

ἀπέκρουσαν. Intelligendum esse αὐτοὺς (i. e. Ἀργείους) docuit Dukerus. Nam ἀποκρούπειν τόπον τινά cum proprie dicatur de navigantibus, qui tam longe in altum provecti sunt, ut illum locum conspiciere non amplius possint, est e conspectu eius evadere. Baeuerus commodè comparat Virgilianum illud Aen. 3, 291. Phaecum abscondimus arces. Schol. ἀφελίς ἐγένοντο.

66. πρὸς τὸ Ἡράκλειον. Vid. c. 64 extr.

μάλιστα δὴ. Malim scribi μάλιστα δὲ vel μάλιστα δὲ δὴ.

πλην ὀλίγον, int. gregarios mi-

lites singulis ἐνωμοτίαις adscriptos. Ceteri quidem omnes et accipiant imperata, et aliis eadem imperant. In paucos illos non cadit aliis imperare, sed tantum imperata exsequi.

67. Σκιρῖται. „Turma seorsum numerata apud Lacedaemonios Sciritae erant, quousque bellum Peloponnesiacum gerebatur, sexcenti; qui agmen ducebant, in castris cornua, in pogis laevam alam tenebant. Quorum licet armaturam non novimus, vix tamen eos graviter armatos fuisse credere licet, cum repente locum mutare inderi videamus, ac cum impetu invadendo expugnandis montium iugis, aliisque

οὕτως ἐτάξαντο. οἱ δ' ἐναντίοι αὐτοῖς, δεξιὸν μὲν κέρας Μαντινῆς εἶχον, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων τὸ ἔργον ἐγίνετο· παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ξύμμαχοι Ἀρκάδων ἦσαν· ἔπειτα Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, οἷς ἡ πόλις ἐκ πολλοῦ ἄσκησιν τῶν ἐς τὸν πόλεμον δημοσία παρέιχε· καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ ἄλλοι Ἀργεῖοι, καὶ μετ' αὐτούς οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, Κλεωναῖοι καὶ Ὀρνεᾶται, ἔπειτα Ἀθηναῖοι ἔσχατοι, τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες, καὶ ἱππῆς μετ' αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι.

68. Τάξις μὲν ἦδε καὶ παρασκευὴ ἀμφοτέρων ἦν· τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων μείζον ἐφάνη. ἀριθμὸν δὲ γράψαι, ἢ καθ' ἐκάστου ἐκατέρων ἢ ξύμπαντας, οὐκ ἂν ἐδυνάμην ἀκριβῶς· τὸ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων πλήθος διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτόν ἠγνοεῖτο, τῶν δ' αὖ διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεία πλήθη ἠπιστεῖτο· ἐκ μέντοι τοιοῦδε λογισμοῦ ἔξῃσι τῷ σκοπεῖν τὸ Λακεδαιμονίων τότε παραγεγόμενον πλήθος. λόγοι μὲν γὰρ ἐμάχοντο ἐπτά, ἄνευ Σκιριτῶν, ὄντων ἑξακοσίων· ἐν δὲ ἐκάστῳ λόγῳ πεντηκοστίες ἦσαν τέσσαρες, καὶ ἐν τῇ πεντηκοστῷ ἐνωμοταὶ τέσσαρες. τῆς τε ἐνωμοτίας ἐμάχοντο ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ τέσσαρες· ἐπὶ δὲ βᾶθος ἐτάξαντο μὲν οὐ πάντες ὁμοίως, ἀλλ' ὡς λοχαγὸς ἕκαστος ἐβούλετο, ἐπὶ πᾶν δὲ κατέστησαν ἐπὶ ὀκτώ. παρὰ δὲ ἅπαν, πλὴν Σκιριτῶν, τετρακόσιοι καὶ δυοῖν δέοντες πεντήκοντα ἄνδρες ἢ πρώτη τάξις ἦν.

69. Ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη, ἐνταῦθα καὶ παραινέσεις καθ' ἐκάστου ὑπὸ τῶν οἰκειῶν στρατηγῶν τοιαύτης ἐγίνοντο. Μαντινεῦσι μὲν, ὅτι ὑπὲρ τε πατρίδος ἢ μάχῃ ἔσται, καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς ἅμα καὶ δουλείας, τὴν μὲν μὴ πειρασαμένους, ἴφαιρεθῆναι, τῆς δὲ μὴ αὐθις πειραῶσθαι· Ἀργείοις δὲ, ὑπὲρ τῆς τε παλαιᾶς ἠγεμονίας καὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ποτὲ ἰσοιορίας, μὴ διὰ παντὸς στερισκομένους ἀνέχεσθαι, καὶ ἄνδρας

d genus idoneas; plerumque in locis erniciosissimis collocabantur. Antiquissimis certe temporibus regionem colebant Sciritidem, finitimam Parbasiae Arcadicae. Quorum munia mitaria quibusdam pactis videatur denita fuisse, modus pugnandi Arcadius. Odofr. Muellerus *die Dorier* t. II. 242. Goell.

οἱ δ' ἐναντίοι αὐτοῖς. De tractura nominativi in partitione vid. d 4, 106. — οἱ χίλιοι λογάδες, id. Diodor. 12, 75 extr.

68. διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες. Schol. διὰ τὸ περὶ τῶν οἰκειῶν καὶ μάστιχα περὶ τοῦ ἰδίου λήθους κομπάζειν τοὺς ἀνθρώπους. ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ. Pollux I.

10. Τῶν μαχομένων τὸ μὲν ἐμροσθεν, μέτωπον καὶ ζυγόν καὶ ῥέσωπον καλεῖται. Erant igitur, si

altitudo totius exercitus octonum erat, ter mille quingenti octoginta quatuor Lacedaemonii, praeter Sciritas sexcentos. „Accesserunt ad hos selecti, qui circa regem erant, trecenti, circiter quadringenti in alis ambabus equites, tum seniores pro subsidio ad vallum vehiculorum collocati, adde Lacedaemonios tuendae alae dextrae sociorum additos, nescio an ferme quingentos. Ita numerus efficitur quater mille septingentum octoginta quatuor militum. Mueller. l. I. p. 233. Goell.

69. ὑπὲρ τῆς τε παλαιᾶς — ἰσοιορίας. Haec ad antiqua et mythica tempora spectare patet. Rem egregie illustrat locus Herodoti 7, 148, ubi Lacedaemoniorum legatis, ad societatem contra Persas compellentibus, Argivi respondent: ὡς ἐνομοί εἰσι Ἀργεῖοι ποιεῖν ταῦτα, τριήκοντα

ἄμα ἐχθροὺς καὶ ἀστυγέτονας ὑπὲρ πολλῶν ἀδικημάτων ἀμύνασθαι· τοῖς δὲ Ἀθηναίοις, καλὸν εἶναι μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἀγωνιζομένους μηδενὸς λείπεσθαι, καὶ ὅτι ἐ Πειλοποννήσῳ Λακεδαιμονίους νικήσαντες τὴν τε ἀρχὴν βεβαιοτέραν καὶ μείζω ἔξουσι; καὶ οὐ μὴ ποτέ τις αὐτοῖς ἄλλος ἐ τὴν γῆν ἔλθῃ. τοῖς μὲν Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις τοιαῦτα παρηγγέθη. Λακεδαιμόνιοι δὲ καθ' ἑκάστους τε καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων ἐν σφίσι αὐτοῖς ἄν ἠπίσταντο τὴν παρακλίσειν τῆς νόμῃς ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιούοντο, εἰδότες ἔργων ἐ πολλοῦ μελέτην πλείω σώζουσιν ἢ λόγων δι' ὀλίγου καλῶ ῥηθεῖσαν παραίνεσιν.

70. Καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν, Ἀργεῖοι μὲν καὶ ἄ ξυμμαχοὶ ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωροῦντες, Λακεδαιμόνιοι δὲ βραδέως καὶ ὑπὸ ἀσλήτων πολλῶν νόμου, ἐγκαθιστάτων οὐ τοιθείου χάριν, ἀλλ' ἵνα ὀμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαλόντες προῖθθοῖεν, καὶ μὴ διασπασθεῖν αὐτοῖς ἡ τάξις, ὅπερ φιλεῖ τὰ μεγάλα στρατόπεδα ἐν ταῖς προσόδοις ποιεῖν.

71. Ξυνιόντων δ' ἔτι, Ἄγις ὁ βασιλεὺς τοιόνδε ἐβουλεύσατο δοῦσαι. τὰ στρατόπεδα ποιεῖ μὲν καὶ ἅπαντα τοῦτο· ἐπὶ

ἔτεα εἰρήνην σπεισάμενοι Λακεδαιμονίοις καὶ ἡγεμόνοις κατὰ τὸ ἡμῶν πάσης τῆς συμμαχίας· καὶ τοι κατὰ γὰρ τὸ δίκαιον γίνεσθαι τὴν ἡγεμονίαν ἐαυτῶν, ἀλλ' ὁμῶς σφι ἀποχρᾶν κατὰ τὸ ἡμῶν ἡγεμόνοις. Vide quae ibidem c. 149. Lacedaemonii responderint. Cf. Diodor. 12, 75. Ceterum ad verba Ἀργείοις δ' ἐ ex praecedentibus repetendum παραίνεσις ἐγγίνοντο.

μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων. Verba sic ordina: Λακεδαιμόνιοι δὲ καθ' ἑκ. τε καὶ μετὰ τῶν πολ. νόμων ἐν σφίσι αὐτοῖς ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιούοντο τὴν παρακλίσειν τῆς νόμῃς (i. e. τοῦ μεμνησθαι) ἐκείνων ἄν ἠπίσταντο (i. e. τῆς μελέτης αὐτῶν). Schol. recte: νόμους πολεμικοὺς λέγει τὰ ἄσματα, ἅπερ ἦδον οἱ Λακεδαιμόνιοι μέλλοντες μάχεσθαι· ἦν δὲ προτροπικὰ. ἐκάλουν δὲ ἐμβατήρια. ἡ δὲ διάνοια· ἕκαστος τῶν Λακεδαιμονίων αὐτοῖς παρεκλεύοντο, ἀγαθοῖς οὖσι, μεμνησθαι ἄν μεμαθῆσαν καὶ ἠπίσταντο. ἐποιούον δὲ τοῦτο ἄδοντες. Et singuli et plures una cantantes carmina bellica invicem se exhortati sunt, ut ea, quae tenerent pro fortitudine sua ostendere meminissent. Ad verba ἄν ἠπίσταντο explicanda in sequentibus conferre verba εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτην — σώζουσιν, vidit Goell.

70. Ἀργεῖοι μὲν. Nominative utitur, quia in verbis ἡ ξύνοδος ἦν eadem est sententia, ac si dixisset ξυμμαχοῖς ἦσαν vel ξύνοδον ἐποιούοντο. Vid. ad 2, 53. 3, 36. 4, 23.

ὑπὸ ἀσλήτων πολλῶν νόμου, ἐγκαθιστάτων. Haec est lectio codicum plurimorum, ex qua τόμος est modus musicus. Altera lectio est νόμος, quod cum ἐγκαθ. iunctum significat tibicinis lege constitutos. Hanc vim praepositionis ὑπὸ cum genit. illustrat Matth. Gr. §. 592 β. Cf. Thuc. 6, 32. εὐχῆς δὲ — ξυμμαχοῖς ὑπὸ κήρυκος ἐποιούοντο. Pausan. III, 17, 5. Λακεδαιμόνιοι τὰς ἐφόδους ἐπὶ ταῖς μάχαις οὐ μετὰ σαλπικῶν ἐποιούοντο, ἀλλὰ πρὸς τὴν αὐτῶν μέλη καὶ ὑπὸ λύρας καὶ κιθάρης κρουσμάσι. Gellius N. A. I, 11. „Auctor historiae Graecae gravissimus Thucydides Lacedaemonios summos bellatores non cornuum tubarumve signis, sed tibiarum modulis in proelii usus esse refert: non proventus aliquo ritu religionum, neque rei divinae gratia, neque etiam ut excitarentur atque evibrarentur animi, quod cornua et litui moliantur: sed contra, ut moderatiores modulatioresque fierent; quod tibicinis numeris temperatur. Nihil adeo in congregiendis hostibus atque in principii proeliorum ad salutem virtutumque aptius nisi

τὰ δεξιά κέρατα αὐτῶν ἐν ταῖς ξυνόδοις μᾶλλον ἐξωθεῖται, καὶ περιέσχουσι κατὰ τὸ τῶν ἐναντίων εὐώνυμον ἀμφοτέροισι τῶν δεξιῶν, διὰ τὸ φοβούμενος προστέλλειν τὰ γυμνά ἕκαστον ὡς μάλιστα τῇ τοῦ ἐν δεξιῶν παρατεταγμένου ἀσπίδι, καὶ νομίζειν τὴν πυκνότητα τῆς ξυγκλήσεως εὐσχεπαστότατον εἶναι· καὶ ἡγείται μὲν τῆς αἰτίας ταύτης ὁ πρωτοστάτης τοῦ δεξιοῦ κέρως, προθυμούμενος ἐξαλλασσεῖν αἰεὶ τῶν ἐναντίων τὴν ἐαυτοῦ γύμνασιν, ἔπονται δὲ διὰ τὸν αὐτὸν φόβον καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ τότε περιέσχον μὲν οἱ Μαντινῆς πολὺ τὸ κέρα τῶν Σκιριτῶν, ἔτι δὲ πλεον ὁ Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεᾶται τῶν Ἀθηναίων, ὅσῳ μείζον τὸ στράτευμα εἶχον. δέισας δὲ τῶν Ἁγῆς μὴ σφῶν κυκλωθῆναι τὸ εὐώνυμον, καὶ νομίσας ἄγαν περιέχειν τοὺς Μαντινέας, τοῖς μὲν Σκιριταῖσι καὶ Βρασιδεῖοις ἐσήμηεν, ἐπεξ-εργάοντας ἀπὸ σφῶν ἐξισῶσαι τοῖς Μαντινεῦσιν· ἐς δὲ τὸ διάκεινον τοῦτο παρήγγελλεν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως δύο λόχους τῶν πολεμάρχων Ἴπκονοῖδα καὶ Ἀριστοκλεῖ ἔχουσι παρελθεῖν, καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι, νομίζων τῶν δ' ἐαυτῶν δεξιῶν ἔτι περιουσίαν ἔσσεσθαι, καὶ τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας βεβαιότερον πετάξεσθαι.

72. Συνέβη οὖν αὐτῶν, ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ καὶ ἐξ ὀλίγου παραγγέλαντι, τὸν τε Ἀριστοκλεῖα καὶ τὸν Ἴπκονοῖδαν μὴ θελήσας παρελθεῖν, — ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο τὸ αἰτίαιμα ὕστερον φεύγειν ἐκ Σπάρτης, δόξαντας μαλακισθῆναι, — καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι τῇ προσμύξει, καὶ, κελεύσαντος αὐτοῦ, καὶ τοὺς Σκιριτάς ὡς οὐ παρήλθον οἱ λόχοι, πάλιν αὐτῶν σφίσι προσμύξει, μὴ δυνηθῆναι ἔτι μηδὲ τούτους ξυγκλῆσαι. ἀλλὰ

nam si permulcti sonis mitioribus non amodice ferocirent. Addit Goeller, intelligendum esse embaterii genus, Isotropeion dictum, de quo vid. Odofr. dueller. l. I. T. II. p. 249. et p. 333. allato Boeckh. de metris Pindari in Museo Ant. stud. T. II. p. 291., ubi exemplum talis carminis.

71. προστέλλειν. Schol. ἀντιπὸ σπέκειν, obtegere. Mox ἐξαλλασσεῖν est subducere hostibus latus apertum. Verborum ἡγείται ἢ αἰτίας sententia est: huius nunc princeps vel auctor est. Dextrum latus telis hostilibus obnoxium rat; laevum scuto tectum.

πολὺ τὸ κέρα τῶν Σκιριτῶν. Siquis libri, ut vulgo, τῶν κέρων. Cass. Reg. D. E. τὸ κέρα, in Gr. ὁ κέρως, quod recipiendum putavi, via περιέχειν non videtur convenire enititio τῶν Σκιριτῶν. Et fortasse iam paullo post legendum τὸ Ἀθηναίων vel τὸ τῶν Ἀθηναίων. Valla: ultum Sciritarum cornu superabant. litteram s et i subscriptum saepe in

vodd. inter se permutatam esse, notum est. Poppo dativum tuetur verbis ab initio huius capituli περιέσχουσι τῶν δεξιῶν, et 3, 108. περιέσχον τῶν κέρων. In genitivo ei Scripitor videtur analogiam verborum περιγίγνεσθαι et ὑπεξεχειν secutus esse.

ἐπεξεργάοντας ἀπὸ σφῶν, i. e. a media acie, ubi ceteri Lacedaemonii cum rege Agide collocati erant. cf. c. 67. ἐπεξάγειν est seducere adversus locum aliquem. 7, 52. ἐπεξεργάοντα τῶν πλῶν πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον. cf. 8, 105. ἐπεξεργαγῆ τῶν κέρων. Nihil mihi esse videtur quod Bauerus coniectat ὑπεξεργάοντας, quod fuerit non subducere, sed clanculum abducere. Hoc loco Agide videtur responderi nostro: eine Flankenbewegung machen.

72. πάλιν αὐτῶν σφίσι προσμύξει, sc. τοὺς Σκιριτάς. Sententia: Accidit, ut hostes anteverterent congressu, et ut, cum Agis, quoniam duo lochi ad Sciritas non processerant, Sciritas ad suos se recipere iussisset, non amplius passet ne hos quidem ad-

μάλιστα δὴ κατὰ πάντα τῇ ἐμπειρίᾳ Λακεδαιμόνιοι ἔλασσωθέντες τότε, τῇ ἀνδρείᾳ ἔδειξαν οὐχ ἦσσαν περιγεγόμενοι. ἐκιδὴ γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίνοντο τοῖς ἐναντίοις, τὸ μὲν τῶν Μαντινίων δεξιὸν τρέπει αὐτῶν τοὺς Σκιρίτας καὶ τοὺς Βρασιδεῖους· καὶ ἐσπεσόντες οἱ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, καὶ τῶν Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, κατὰ τὸ διάκειον καὶ οὐ ξυγκλησθὲν, τοὺς Λακεδαιμονίους διέφθειρον, καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν, καὶ ἐξέωσαν ἐς τὰς ἀμάξας, καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐπιτεταγμένων ἀπέκτεινάν τινας. καὶ ταύτῃ μὲν ἦσσαντο οἱ Λακεδαιμόνιοι· τῷ δὲ ἄλλῳ στρατοπέδῳ, καὶ μάλιστα τῷ μέσῳ, ἦπερ ὁ βασιλεὺς Ἄγις ἦν, καὶ περὶ αὐτὸν οἱ τριακόσιοι ἱππῆς καλούμενοι, προσπεσόντες τῶν [τε] Ἀργείων τοῖς πρεσβυτέροις καὶ πέντε λόχοις ὀνομασμένοις, καὶ Κλεωναίοις καὶ Ὀρνέταις καὶ Ἀθηναίων τοῖς παρατεταγμένοις, ἔτρεψαν οὐδὲ ἐς χεῖρας τοὺς πολλοὺς ὑπομειναντας, ἀλλ', ὡς ἐπήεσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, εὐθύς ἐνδόντας, καὶ ἔστιν οὗς καὶ καταπατηθέντας, τοῦ μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν.

73. Ὡς δὲ ταύτῃ ἐνεδεδώκει τὸ τῶν Ἀργείων καὶ ξυμμάχων στρατεύμα, παρερῶγγυνντο ἤδη ἅμα καὶ ἐφ' ἑκάτερα, καὶ ἅμα τὸ δεξιὸν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Τεγεατῶν ἐκυκλόωτο τῷ περιέχοντι σφῶν τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κλυδονος περιειστήκει, τῇ μὲν κυκλονόμενος, τῇ δὲ ἡδὴ ἠσσημένους· καὶ μάλιστ' ἂν τοῦ στρατεύματος ἔταλαιπώρησαν, εἰ μὴ οἱ ἱππῆς παρόντες αὐτοῖς ἀφέλιμοι ἦσαν. καὶ ξυνέβη τὸν Ἄγιον, ὡς ἦσθετο τὸ εὐώνυμον σφῶν πονουῖν τὸ κατὰ τοὺς Μαντινείας καὶ τῶν Ἀργείων τοὺς χίλους, παραγγεῖλαι

ingere. Ad infinit. ξυγκληῖσαι subaudiendum puto subiectum Agidem. Huc refer verba paullo inferius posita: κατὰ τὸ διάκειον καὶ οὐ ξυγκλησθὲν.

τῇ ἐμπειρίᾳ — ἐλάσσωθέντες τότε. Arte superabantur Lacedaemonii, usu belli alias exercitati maxime omnium Graecorum, in hac quidem pugna a Mantinensibus et Argivis, virtute superabant. Ad unum enim omnes cum Helotibus (πανδημει, ὡς οὐπω πρότερον, cap. 64.) in bellum profecti erant. Itaque haud dubie permulti milites in Lacedaemoniorum agmine erant, qui numquam viderent hostem et usu belli carerent. Brasidaei quidem et Neodamodes non plane belli expertes erant; sed ante pugnam ad Amphipolin commissam ne Brasidas quidem multum iis tribuebat. Vid. 6, 8. νομίζαν ὑποδυστέρους εἶναι, αὐτὸ τῷ κλήθει, ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι. Et vocula τότε de exceptione agi demonstrat. Denique hostium exercitus tum numero quidem minor erat, sed hominum lectissimorum et artibus belli-

cis exercitatorum. Vid. cap. 67., ubi memorantur Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, οἷς ἡ πόλις ἐκ πολλοῦ ἀσκήσασθαι ἐς τὸν πόλεμον δημοσία παρέχετο οἱ τριακόσιοι ἱππῆς καλούμενοι. Ita dicti quidem, sed re veni ὀπλίται selecti erant. Vid. Maso Sparta. I. 1. p. 153 sq. — οὐδὲ ἐς χεῖρας subaudi ἐλθεῖν.

τοῦ μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν, i. e. τοῦ μὴ φθῆναι ἐγκαταληφόμενος τοὺς πολεμίους, οὐδὲ τίς sunt nonnulli, ne invasio hostium anteverteret et occuparet; adeo trepidabant et propere fugiebant. Recte Heilmannus: wobei verschiedene über der gar zu grossen Eilfertigkeit, von dem Feinde nicht erreicht zu werden, zertreten worden.

73. παρερῶγγυνντο. De ἴ verbis παρερῶγγυνναι vide ad 4, 96. Umbonum impulsu disiecti sunt. Argivi eorumque socii a Lacedaemoniis. Mox ἐκυκλόωτο est medium deponens, ut c. 72. κυκλωσάμενοι, 6, 12. κυκλόωται.

παντι τῷ στρατεύματι χωρῆσαι ἐπὶ τὸ νικώμενον· καὶ γενομένου τούτου, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς παρήλθι καὶ ἐξέκλιθεν ἀπὸ σφῶν τὸ στρατεύμα, καθ' ἡσυχίαν ἐσώθησαν, καὶ τῶν Ἀργείων μετ' αὐτῶν τὸ ἕσσηθέν· οἱ δὲ Μαντινῆς καὶ οἱ ζυμμάχοι καὶ τῶν Ἀργείων οἱ λογάδες οὐκέτι πρὸς τὸ ἐγκλιθεῖν τοῖς ἐναντίοις τὴν γνώμην εἶχον, ἀλλ' ὄραυτες τοὺς τε σφετέρους νεκικημένους καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπιφερομένους ἐς φυγὴν ἐτρόποντο· καὶ τῶν μὲν Μαντινέων καὶ πλείους διεφθάρσαν, τῶν δὲ Ἀργείων λογάδων τὸ πολὺ ἐσώθη. ἢ μέντοι φυγὴ καὶ ἀποχώρησις οὐ βλαιοῦ οὐδὲ μακρὰ ἦν· οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι μέχρι μὲν τοῦ τρέψαι χρόνους τὰς μάχας καὶ βεβαίους τῷ μένειν κοιοῦνται, τρέψαντες δὲ βραχείας καὶ οὐκ ἐπὶ πολὺ τὰς διαώσεις.

74. Καὶ ἡ μὲν μάχη τοιαύτη καὶ δεῖ ἐγγύστατα τούτων ἔγενετο, πλείστον δὲ χρόνον μεγίστη δὴ τῶν Ἑλληνικῶν, καὶ ὑπὸ ἀξιολογωτάτων πόλεων ξυνελθούσα. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προδόμενοι τῶν πολεμίων νεκρῶν τὰ ὄπλα τραπίαιον εὐθύς ἴσταναν, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς αὐτῶν ἀνέλιοντο, καὶ ἀπήγαγον ἐς Τεγίας, οὐκ ἐτάφησαν, καὶ τοὺς τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀργείων μὲν καὶ Ὀρειωτῶν καὶ Κλεωναίων ἑκατόσιοι, Μαντινέων δὲ διακόσιοι, καὶ Ἀθηναίων ξὺν Αἰγινήταις διακόσιοι, καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀμφότεροι. Λακεδαιμονίων δὲ οἱ μὲν ζυμμάχοι οὐκ ἐταλαιπώρησαν, ὥστε καὶ ἀξιόλογόν τι ἀπογενέσθαι· αὐτῶν δὲ χαλεπὸν μὲν ἦν τὴν ἀλήθειαν πυνθέσθαι, ἔλεγοντο δὲ περὶ τριακοσίους ἀποθανεῖν.

75. Τῆς δὲ μάχης μελλούσης ἔσεσθαι, καὶ Πλειστοάναξ ὁ ἔτερος βασιλεὺς, ἔχων τοὺς τε κρεσβυτέρους καὶ νεώτερους, ἐβόηθησε· καὶ μέχρι μὲν Τεγίας ἐπικέτο, πυνθόμενος δὲ τὴν νικην ἀπεχώρησε· καὶ τοὺς ἀπὸ Κορίνθου καὶ ἔξω ἰσθμοῦ ζυμμάχους ἀπέστρεψαν πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι· καὶ αὐτοὶ ἀναχωρήσαντες καὶ τοὺς ζυμμάχους ἀφέντες, (Κάρουια γὰρ αὐτοῖς ἐτύγχανον ὄντα,) τὴν ἑορτὴν ἤγον, καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τότε ἐπιφερομένην αἰτίαν ἐς τε μαλακίαν διὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ ζυμφορὰν, καὶ ἐς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν τε καὶ βραδυτήτα, ἐνὶ ἔργῳ τούτῳ ἀπελύσαντες, τύχῃ μὲν, ὡς ἰδοίκοιεν, καμυζόμενοι, γνώμῃ δὲ οἱ αὐτοὶ ἐτι ἔτις, τῇ δὲ προτιραία ἡμέρᾳ ξυνέβη τῆς μάχης ταύτης καὶ τοὺς Ἐπιδαυρίους πυνθήμεν ἰσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀργείαν, ὡς ἔρημον οὖσαν, καὶ τοὺς ὑκολοίτους φύλακας τῶν Ἀργείων ἐξελεθόντων αὐτῶν διαφθεῖραι πολιοῦς, καὶ Ἠλείων τρισχιλίαν ὀπλιτῶν βοηθησάντων Μαντινεῶ-

74. τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ οὐκ ἔτι πρὸς τὸν πόλεμον ἄλλο ἔργον ποιεῖν ἠδύνατο· καὶ τὸν πόλεμον ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀθηναίων καὶ Ὀρειωτῶν καὶ Κλεωναίων ἑκατόσιοι, Μαντινέων δὲ διακόσιοι, καὶ Ἀθηναίων ξὺν Αἰγινήταις διακόσιοι, καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀμφότεροι. Λακεδαιμονίων δὲ οἱ μὲν ζυμμάχοι οὐκ ἐταλαιπώρησαν, ὥστε καὶ ἀξιόλογόν τι ἀπογενέσθαι· αὐτῶν δὲ χαλεπὸν μὲν ἦν τὴν ἀλήθειαν πυνθέσθαι, ἔλεγοντο δὲ περὶ τριακοσίους ἀποθανεῖν.

αὐτῶν δὲ — πυνθέσθαι. Nelli am Bauro ἀπὸ τῶν cum πυνθέσθαι ungere. Sententia flagitat, ut nume-

rae caesorum Lacedaemoniorum indicetur, cum antea de eorum sociis sermo fuerit. Ἀπὸ τῶν ἰγὶναι pertinet ad ἀλήθειαν, quod accipiendum est pro ἀλήθῃ ἀριθμῶν.

75. ἐς τε μαλακίαν. Vid. 4. 60. βραδυτήτα. 1, 71. De plurali ἐτύγχανον vid. annot. ad 1, 126.

ον· ἑτάρον τῆς μάχης, καὶ Ἀθηναίων χιλίαν πρὸς τοῖς προ-
 τέροις, ἐστράτευσαν ἅπαντες οἱ ξυμμαχοὶ οὗτοι· ἐθῆς ἐπὶ
 Ἐπίδουρον, ἕως αἱ Λακεδαιμόνιοι Κάρνεια ἤγαγον· καὶ διελόμε-
 νοι τῆς πόλεως περιετείχεθον· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐξεπαύσαντο
 Ἀθηναῖοι δὲ ὡςτις προσητάχθησαν, τὴν ἄκραν τὸ Ἡρακίον εὐ-
 θὺς ἐξεργάσαντο· καὶ ἐν ποίῳ ξυγκαταλιπόντες ἅπαντες ἐπὶ
 τεύχεσσι φρουρῶν, ἀνεχώρησαν κατὰ πόλιν· ἑκάστω· καὶ π
 θέρος ἐταλεύται·

76. Τοῦ δ' ἐπιγυμνομένου χερσίωνος ἀρχόμενον εὐθὺς ο
 Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἤγαγον, ἐξεστράτευσαν, κα
 ἀφικόμενοι ἐς Τεγίαν λόγους προσέειπον· ἔτι καὶ Ἄργιος ξυμβα
 τήλους, ἤσαν δὲ αὐτοῖς πρότερον τε ἄνδρες ἐπιτήδειοι κα
 βουλόμενοι τὸν δῆμον τὸν ἐν Ἄργει καταλύσαι, καὶ ἐπειδὴ ἰ
 μάχη ἐργάσθηκαὶ πολλὰ μάλλον ἐθύσαντο πείθειν τοὺς πολλοὺς
 ἐς τὴν ἐμοφιλίαν· ἐβούλωντο δὲ ὑπὸν ἄριστον οὐκ ἔπεισαν
 πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, αὐθὺς ὑστέρων οὐκ ἔφημαζον, κα
 οὕτως ἤδη τῶ δῆμῳ ἐπιτίθεσθαι· καὶ ἀφικνεῖται προσέξενος αἱ
 Ἀργείων καλῆς τὸ Ἄρκεσιλίου, κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων δι
 λόγῳ φέρονται ἐπὶ τὸ Ἄργιος, τὸν μὲν, καὶ ὅτι εἰ βούλοντα
 πολεμεῖν, τὸν δ', ὡς εἰ εἰρήνην ἀγειν, καὶ γενόμενης κολλῆ
 ἀντιλορίας, (ἔσχε γὰρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης παρῶν,) οἱ ἄνδρες
 οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις πρῶτοντες, ἤδη καὶ ἐν τοῦ φανεροῦ
 πολυῶντες, ἔκτισαν τοὺς Ἀργείους προσδέξασθαι τὸν ξυμβατή
 ριον λόγον· ἔστι δὲ ὅδε.

77. «ΚΑΤΤΑΙΕ· δὲκετ τῶ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων
 ξυμβάλλεσθαι ποτὶ τὸν Ἄργείους, ἀποδιδόντας τὴς παῖδας τοῦ
 Ὀρχομενίδης καὶ τὴς ἄλλοι τῶς Μαιναλίδης, καὶ τὴς ἄλλοι
 τῶς ἐν Μαντινείᾳ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀποδιδόντας, καὶ ἐ
 Ἐπίδουρον ἐκβύνας, καὶ τὸ εἶργος ἀναιροῦντας· αἱ δὲ κα μ
 εἰκάντι τοῖς Ἀθηναῖοι ἐπὶ Ἐπίδουρον, πολεμίους εἶμιν τοῖς Ἀρ
 γείοις καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων
 ξυμμάχοις· καὶ τοῖς τῶν Ἀργείων ξυμμάχοις· καὶ αἱ τῶν τῶ
 Λακεδαιμόνιοι παῖδα ἔχοντι, ἀποδιδόμεν ταῖς πόλεσι πάσις
 περὶ δὲ τῶν τῶν σημάτων ἔμιν λῆν τοῖς Ἐπίδουροῖς ὄρκον,

76. πρὸς τὸν ἐπὶ δὲ τῶν πρὸς τῶν ἀfferrebant conditiones, alteram, quem
 σαντες· ἔπειτα ποιήσαντες, non admodum; si bellum mallent, fore
 ποιήσαντες, quia populo foedus pacti x
 gebant, et rem modo curabant et ad- asteram; quomodo tamen pacem.
 ministrabant. Sic ποίσις habes cap. 69.
 et 80. καὶ αἱ ante ὅτῳς etiam post
 participia hanc sententiam addit.
 Hermann. ad Vig. p. 772., qui landat
 Hostem. ad h. l. ὡς φησὶ τῶν
 καὶ κερδοσκοπήσασθαι Ἀθηναίων
 Theophr. 4, 60, ὅτι αὐτῶν μὲν αὐτοῦ
 ἀπερὶ τὸ ἀσπασθῆναι ποτὶ τῶν μανθῶν
 καταλύσαντων, ἄμος ἐπὶ ἤγειν.
 καὶ ὁ ἀπὸ βέλωνται πολε
 μεῖν. Ad h. l. ὅτι αὐτῶν subordi-
 dum videtur ὄρκον. Sententia: „Duo

77. τὴς παῖδας· Eos puto, quos
 supra c. 61., cum Orchomenus
 Argivis eorumque sociis caperet
 Μαντινενσίδης sub obdidum nomine
 custodiam traditos refert. — τὸ τῶ
 τῶν ἰστέλλοι τῶν ὄρκων τὸ Ἡρακί
 ον· 75. ὡςτις ποτὶ τῶ
 ἰστέλλοι δὲ τῶν ὄρκων ὑπὸν ἄριστον
 μὲν λῆν τὸν Ἄργειο δὲ τῶν
 Vulgo legebatur τὸ σὶα ξυμβατόσ
 μὲν λῆν, neque Minus codices non
 σὶα preferunt. Sed Aug. Pal. σὶα
 τῶν τῶν λῆν, quibus consentit Cass

ἴμεν δὲ ἀποκτείνεσθαι τὰς δὲ πόλεις τὰς ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας, αὐτοκόμους ἔμμεν πάσας κατὰ πάτρια. αἱ δὲ καὶ τῶν ἑσθλῶν Πελοποννήσου τις ἐπὶ τῶν Πελοποννησίων γὰρ ἔγ' ἐπὶ κεισθ' ἀλεξόμενοι ἀμύθη βουλευσαμένους, ὅσα καὶ δικαιοσύνη δοκῆ τοῖς Πελοποννησίοις. ὅσοι δ' ἐσθλῶν Πελοποννήσῳ τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμαχοὶ ἐντι, ἐν τῷ αὐτῷ ἔσονται ἐν τῷ περὶ καὶ τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοῖς τῶν Ἀργείων ξυμμαχοὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἔχοντες. ἐπιδίδουτας δὲ τοῖς ξυμμαχοῖς ἐπιβεβέσθαι, αἱ καὶ αὐτοῖς δοκῆ. αἱ δὲ τὴν [καὶ ἄλλο] δοκῆ τοῖς ξυμμαχοῖς, σὺ καδ' ἐπιβάλλειν.

78. Τούτων μὲν τῶν λόγων προεβέβησαν πρῶτον αἱ Ἀργεῖοι, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων τὸ στρατεύμα. ἐπεχώρησεν ἐκ τῆς Τεγέας ἐπὶ δίκου μετὰ δὲ τούτῳ, ἐπιμείσας οὐσης ἦδη καὶ ἄλληλους, οὐ πολλὰ ὕστερον ἔπραξαν αὐθις οἱ αὐτοὶ ἔσθλως ὡστὲ τὴν Μαντινίαν καὶ Ἠλείων καὶ τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν ἀφέντας Ἀργεῖους σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ποιήσασθαι πρὸς Λακεδαιμονίους, καὶ ἐγένοντο αἶδε.

79. Ἡ ΚΑΤΑΛΕΞΕΤΑΙ ἔδοξε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀργεῖοις σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἔμμεν πεντήκοντα ἔτη, ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις δίκαις διδόντας κατὰ πάτρια. ταὶ δὲ ἄλλαι πόλεις καὶ ἐν Πελοποννήσῳ κοινανούτων τῶν σπονδῶν καὶ τῶν ξυμμαχίαν, αὐτόνομοι καὶ αὐτοπόλεις, τῶν αὐτῶν ἔχοντες, κατὰ πάτρια δίκαις διδόντας τὰς ἴσας καὶ ὁμοίας. ὅσοι δὲ ἔξω Πελοποννήσῳ Λακεδαιμονίοις ξυμμαχοὶ ἐντι, ἐν τοῖς αὐταῖς ἔσονται τοῖς περὶ καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς τῶν Ἀργείων ξυμμαχοὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἔσονται τῷ περὶ καὶ τοῖς Ἀργεῖοις, τῶν αὐτῶν ἔχοντες. αἱ δὲ καὶ σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν κοινὰς, βουλευσάσθαι

nde. Reisk. et Valck. ad Theocrit. Adon. p. 284. eam scripturam eruunt, quam supra positam vides, nisi quod Valck. pro τῷ οὐ λέγει legendam censet τῷ τῷ οὐ. contra usum Graecorum, qui articuli plane eadem forma iuxta posita abstinere. Bekkerus malebat συναρξ, αἱ μὲν ἦσαν τὰς ἑσθλῶν, ὅσων δομεναὶ αὐτοῖς ὁμοίαι. Ceterum συναρξ ex dorica dialecto pro συναρξ, οὐα pro οὐα, i. e. ἀπολλωνος scriptum est. Cf. cap. 53.

ἀμύθη. Bekk. cum bonis libris ἴμεθα, quod commendabat Heilmann, ἀμύθη δαχ et vi (, mit gewisener Hand) vel ἀμύθημει significare posse ratus. ἀμύθη tuctur Bredow, qui τῷ ἀμύθη comparat, et usquam, ἴμεθα, ἴμεθα, ἴμεθα vertit. Ist potius quovis modo, ut ἀμύθη τῶν apud Lysiam de Invalid. §. 20, ibi vid. Bremi et de Homericis ἀμύθη Pausow. et Goeller. ἀμύθη proponit Buttman. Gr. II. p. 285. Πορρα αἱ δὲ τὰ καὶ ἄλλο — ἀπὸ τὰ

λειν. Verba καὶ ἄλλο absunt a Cass. Aug. It. Vat. C. D. I. E. Mosq. K. m. Ar. Chr. Dan. Goeller ex mea coniectura recepit αἱ δὲ τὰ καὶ ἄλλο, emendationem non necessariam quidem, sed facilem tamen esse arbitratus. Sententia aegre careat vocabulo ἄλλο, quod Bekk. et Poppo cum καὶ proscribunt. Videntur igitur Goellero locum sic intellexisse, ἴμεθα sociis vicium fuerit, domum dimittere placet. Ego cum Bredovio malim interpretari, „His de conditionibus ad socios referre et cum illis sermonem conferre, si illis videatur, sin aliquid quid videatur sociis, eos demum dimittere“ (i. e. non cogere).

79. δίκαις διδόντας. Participium ostendit scriptorem huius foederis eam structuram, qua periodum ingrediebatur, oblitum esse, et aliam et in mente fuisse, quae accusativum postularat, valuti κατὰ τὰς ἑσθλῶν τῶν Λακεδ. καὶ Ἀργ. σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ποιήσασθαι — δίκαις διδόντας.

*Λακεδαιμονίας και Ἀργείας, ὅσα κα δικαιοτάτα κρίναντας τοῖς
 ξυμμαχοῖς. αἱ δέ τι νι τῶν πολλῶν ἢ ἀμφίλογα, ἢ τῶν ἐντός ἢ
 τῶν ἐκτός Πελοποννήσου, αἷτα, περὶ ὅρων, αἷτα περὶ ἄλλου
 τινός, διακριθῆμεν. αἱ δέ τις τῶν ξυμμαχῶν πόλις πόλει ἐπι-
 ζοι, ἐς πόλιν ἔλθειν, ἂν τινα ἴσαν ἀμφοῖν ταῖς πόλεσι δοκοῖ.
 τοῖς δὲ ἔταις κατὰ πάτρια δικάζεσθαι.*"

80. *Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ ἡ ξυμμαχία αὕτη ἐγγεγνητο· καὶ
 ὀπόσα ἀλλήλων πολέμῳ ἢ εἴ τι ἄλλο εἶχον, διαλύσαντο. κοι-
 νῆ δὲ ἤδη τὰ πράγματα τιθήμενοι, ἐπήφισαντο κήρυκα καὶ
 πρεσβείαν παρ' Ἀθηναίων μὴ προσδέχεσθαι, ἣν μὴ ἐκ Πελο-
 πονήσου ἐξίωσι τὰ τεῖχη ἐκλιπόντες, καὶ μὴ ξυμβαίνειν τῷ
 μηδὲ πολεμεῖν, ἀλλ' ἡ ἅμα. καὶ τὰ τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον,
 καὶ ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία καὶ ὡς Περδικίαν ἔπεμψαν ἀρ-
 φότεροι πρέσβεις, καὶ ἀνταπεσαν Περδικίαν ξυνομοῦσαι σφίον·
 (οὐ μέντοι εὐθύς γε ἀπέστη τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ διενοεῖτο, ὅτι
 καὶ τοὺς Ἀργείους ἐώρα· ἦν δὲ καὶ αὐτὸς τὸ ἀρχαῖον ἐξ Ἀρ-
 γούς) καὶ τοῖς Χαλκιδεῦσι τοὺς τε παλαιούς ὅρους ἀνενέ-
 σαντο, καὶ ἄλλους ᾤμοσαν. ἔπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τοὺς Ἀθη-
 ναίους οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις, τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος κελύων
 τες ἐκλιπεῖν. οἱ δ' ὄρωντες ὀλίγοι πρὸς κλειούς ὄντες τοὺς
 ξυμφύλακας, ἔπεμψαν Δημοσθένην τοὺς σφετέρους ἐξάξοντα
 ὃ δὲ ἀφικόμενος καὶ ἀγωνία τινα πρόφασιν γυμνικῶν ἐξω τῷ
 φρουρίου ποιήσας, ὡς ἐξῆλθε τὸ ἄλλο φρουρικῶν, ἀπέκλεισε*

Vid. ad 3, 36. init. *Δίκας διδόναι* est iudicium subire.

*ὅσα κα δικαιοτάτα κρίναν-
 τας.* „Si germanum, breviter dic-
 tum pro κρίναντας ὅσα κα δικαιο-
 τάτα κρίναντι. Sed hoc ipsum κρί-
 ναντι [pro κρίναντας] malim.“ Poppo.
 Diudicandum autem fuisse puta,
 quid in expeditione futura praestandum a
 singulis sociis esset, quot milites praebendi,
 quantum cibarium.

αἱ δέ τι νι — αἱ δέ τις. Priore
 membro in universum, posteriora magis
 definite, ratio controversiarum
 diudicandarum pronuntiatur. — *ἔν
 τινα ἴσαν — δοκοῖη*, i. e. ἐς
 πόλιν ἔλθειν ἴσαν, ἐς ἂν τινα ἀμ-
 φοῖν ταῖς πόλεσι ἴεναι δοκοῖη. Ad-
 iectivum ἴσαν iunctum cum relativo
 esse Goeller. dicit, ut apud Horatium
 Sat. II, 6, 11. O si urnam argenti
 fors quae mihi monstret, ut illi, The-
 sauro invento qui mercenarius agrum
 illum ipsum mercatus aravit. — Mox
 ad ἔταις Schol. τοὺς δὲ πολιτενο-
 μένους ἐν μιᾷ ἐκάστη πόλει δι' ἀλλή-
 λων λόγῳ καὶ διάφορα. Ergo ἔτης
 εἰ est πολιτῆς, δημοτῆς, aliis ἐταί-
 ρος, συνήθης. Vid. Goell. Pro δι-
 κάζεσθαι Valck. l. l. coniciebat

δίκας ἐπιθεῖσθαι. In vulgata τοὺς δὲ
 ἔτας desiderari ait Poppo. Sed ni-
 hil opus videtur esse, cum dativus non
 sit subiectum sed obiectum infini-
 τι δικάζεσθαι, et δικάζεσθαι ἀλλήλοις
 dicitur. Cf. Schneider in Lex. voc
 δικάζω.

80. ἦν δὲ — ἐξ Ἀργούς. De
 proavis Perdiccae Argie oriandis vid.
 Herodot. 8, 137 sqq. Cf. Thuc. 2, 98
 τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος —
 ἐκλιπεῖν, breviter dictum pro κ-
 λύοντες τὸ ἐπ' Ἐπιδαύρῳ (ἐν Ἐπι-
 δαυρίῳ) τεῖχος ἐκλιπόντας ἐξ ἀπὸ
 ἀποχωρήσαι, ut duae lectiones com-
 mixtae sint, τὸ τεῖχος ἐκλιπεῖν εἰ ἢ
 Ἐπιδαύρου ἀπέλθειν, ut supra cap. 1
 ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Σαρακοσίων.
 — καὶ ἀγωνία — ποιήσας. De
 active ποιεῖν vid. ad c. 76. πρόφασ-
 εις supra 3, 111. πρόφασιν ἐπὶ τοῖς
 γανισμῶν καὶ φρυγῶν ἐπιλογῆ
 ἐξελθόντες. — Paulo ante ὄντες a
 Abreschii coniectura recepi pro ὄντες
 τὸ ἄλλο φρουρικῶν. Sic coll.
 Cam. Gr. Lugd. marg. Steph. et a
 emend. Ar. Usus est voce alibi non
 lecta plane eodem senas Dio Cass.
 LVI, 42., Thucydides sermonis imi-
 tator diligentissimus. Olim cum pie

τὰς κύλας. καὶ ὕστερον Ἐπιδαυροῖς ἀνανεωσάμενοι τὰς σπονδὰς αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδωκαν τὸ τελεῖσμα.

81. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Ἀργείων ἀπόστασιν ἐκ τῆς ξυμμαχίας καὶ οἱ Μαντινῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἀντέχοντες, ἔπειτ' οὐ δυνάμενοι ἄνευ τῶν Ἀργείων, ξυνέβησαν καὶ αὐτοὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφείδαν τῶν πόλεων. καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀργεῖοι, χίλιοι ἑκάτεροι, ξυστρατεύσαντες, τὰ ἴ' ἐν Σικωνίῃ ἐς ὀλίγους μᾶλλον κατέστησαν αὐτοὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἰλθόντες, καὶ μετ' ἐκεῖνα ξυναμφοτέροι ἤδη καὶ τὸν ἐν Ἀργεῖ δήμον κατέλυσαν· καὶ ὀλιγαρχία ἐπιτηδεῖα τοῖς Λακεδαιμονίοις κατέστη. καὶ πρὸς ἕαρ ἤδη ταῦτα ἦν, τοῦ χειμῶνος λήγοντος· καὶ τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

82. Τοῦ δ' ἐπιγυμνωμένου θέρους Διῆς τε οἱ ἐν Ἀθῶν ἐκίστησαν Ἀθηναῖον πρὸς Χαλκιδεάς, καὶ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐν Ἀγατῶ οὐκ ἐπιτηδεῖας πρότερον ἔχοντα καθίσταντο. καὶ Ἀργείων ὁ δῆμος, κατ' ὀλίγον ξυνιστάμενός τε καὶ ἀναταρασθήσας, ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις, τηρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ μάχης γενομένης ἐν τῇ πόλει, ἐκκράτησεν ὁ δῆμος, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἐξήλασεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἕως μὲν αὐτοὺς μετεπέμποντο οἱ φίλοι, οὐκ ἤλθον ἐκ πλείονος, ἀναβαλόμενοι δὲ τὰς γυμνοπαιδίας ἐβοήθουν. καὶ ἐν Τεγέᾳ πυθόμενοι ὅτι νενίκησται οἱ ὀλίγοι, προελθεῖν μὲν οὐκέτι ἠθέλησαν, δεομένων τῶν διακτεφρυγῶτων, ἀναχωρήσαντες δὲ ἐκ οἴκου τὰς γυμνοπαιδίας ἤγον. καὶ ὕστερον ἰλθόντων πρέσβειων ἀπὸ τε τῶν ἐν τῇ πόλει [Ἀργείων] καὶ τῶν ἕξω Ἀργείων, παρόντων τε τῶν ξυμμαχῶν, καὶ ᾗθύντων κολλῶν ἀπ' ἑκατέρων, ἔγνωσαν μὲν ἀδικεῖν τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς στρατεύειν ἐς Ἀργεῖος, διακτεβαῖ δὲ καὶ μελλήσεις ἐγγίγοντο. ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀργείων ἐν τούτῳ, φοβούμενος τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν κάλιν προσαγόμενός τε, καὶ νομίζων μέγιστον ἂν σφῶς ἀφελήσῃν, τειχίζει μακρὰ τεῖχη ἐς θάλασσαν,

risque libris φρονόριον legabatur, quod dicebatur Bauerus, στρατόπεδον et Latinorum praesidium, quod vicissim simul de loco accipitur, comparans.

81. Ἐπειτ' οὐ δυνάμενοι, int. ἐπέθεν τοῖς Λακεδαιμονίοις.

καὶ Λακεδαιμόνιοι. De structura loci vid. annot. ad 4, 106. — τὴν ἐστὶ cum sit soli, aptior sane est saeculorum codd. Gr. F. Ar. lectio ξυναμφοτέροι, quam cum aliis nunc recepto vulgata ξυναμφοτέρα. Ceterum eipublicae Argivorum conversionem per mille illos selectos (λογάδας, c. 67.) effectam tradit Diodor. 12, 80.

82. Διῆς. Sic codd. Cass. Aug. t. Reg. Gr. 13. (Vat. H. διῆς Cl. las. Lugd. Διῆς) edd. Ald. Flor. Bas.

Goell. et Poppo, qui vid. I. 2, p. 365. Cf. ad 5, 35. Olim Δικτιδῆς.

τὰς γυμνοπαιδίας. Erant puerorum nudorum chorj in honorem Apollinis cantati. Vid. Ruhnken. ad Tim. p. 73 sq. ubi ex Etymol. M. p. 243. 8. adscripta sunt haec: Γυμνοπαιδία, ἐροτῆ Λακεδαιμονίων· ἐν ἧ παιδες ἦδον τῷ Ἀπόλλωνι παιᾶνας γυμνοὶ εἰς τοὺς περὶ Πύλαιαν (emendat Ruhnken. Θυρέαν) πεδόντας.

ἀγγέλων. Nobis suspectam est verbum. Quid enim nuntiandum erat, cum Lacedaemonii omnia, quae facta erant, iam comperissent? Poppo ex Ἀργείων ὄρτων et alterum Ἀργείων (post ἕξω) ab interpretibus adiectum esse suspicatur.

ὅπως, ἢ τῆς γῆς ἐργασίαι, ἢ κατὰ θάλασσαν σφᾶς μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγῇ τῶν ἐπιτηδίων ὠφελῆ. ξυνηδυσαν δὲ τὸν τειχισμὸν καὶ τῶν ἐν Παιλοποννήσῳ τωρὲς πόλεων. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι. πανδημίαι, καὶ αὐτοὶ καὶ γυναῖκες καὶ οἰκέται, ἐτείχισον· καὶ ἐκ τῶν Ἀθημῶν αὐτοῖς ἦλθον τέκτονες καὶ λιδοῦργοι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

88. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι, ὡς ἦσαν τειχιζόντων, ἐστράτευσαν ἐς τὸ Ἄργος, αὐτοὶ τε καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν Κορινθίων· ὑπῆρχε δὲ τι αὐτοῖς καὶ [ἐκ τοῦ Ἄργου] αὐτόθεν κρασόμενον· ἦγε δὲ τὴν στρατιάν Ἄγις ὁ Ἀρχιδέμου, Λακεδαιμόνιον βασιλεὺς. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς πόλεως δοκοῦντα· προῦπάρχεν οὐ προσχώρησεν ἔτι· τὰ δὲ οἰκοδομούμενα τειχῆ ἐλόντες καὶ καταβαλόντες, καὶ Τσιᾶς, χωρίον τῆς Ἀργείας, λαβόντες, καὶ τοὺς ἐλευθέρους ἅπαντας, οὓς ἔλαβον, ἀποκτείναντες, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. ἐστράτευσαν δὲ μετὰ τοῦτο καὶ Ἀργεῖοι ἐς τὴν Φλιασίαν, καὶ θησάντες ἀπῆλθον, ὅτι σφῶν τοὺς φυγάδας ὑπέδεχοντο· οἱ γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατακρητοῦ. κατέκλιθσαν δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Μακεδονίας Ἀθηναῖοι Περδίκκην, ἐπικαλοῦντες τὴν ἔς πρὸς Ἀργεῖους καὶ Λακεδαιμονίους γενομένην ξυνομοσίαν· καὶ ὅτι, παρασκευασάμενον αὐτῶν στρατιῶν ἄγειν ἐπὶ Χαλκιδίας τοὺς ἐπὶ Θράκης καὶ Ἀμφιπολιν, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγούσης, ἔψευστο τὴν ξυμμαχίαν, καὶ ἡ στρατιὰ μάλιστα διελύθη ἐκείνου ἀπάραντος· πολέμιος οὖν ἦν. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα οὗτος. καὶ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

84. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Ἀλκιβιάδης τε κλειόδας ἐς Ἄργος πανσὶν εἴκοσιν, Ἀργείων τοὺς δοκοῦντας ἔτι ὑπόπτους εἶναι καὶ τὰ Λακεδαιμόνιον φρονεῖν ἔλαβε τριακοσίους ἄνδρας, καὶ κατέβησαν αὐτοὺς Ἀθηναῖοι ἐς τὰς ἄγκυρας νῆσους, ὧν ἦρχον· καὶ ἐπὶ Μῆλον τὴν νῆσον Ἀθηναῖοι ἐσεράτευσαν ναυσὶν ἑαυτῶν μὲν τριάκοντα, Χίαις δὲ ἕξ, Ἀσβλαῖς δὲ ὄνοιν, καὶ ὀπλίταις ἑαυτῶν μὲν διακοσίους καὶ χίλιους καὶ τοξόταις τριακοσίους καὶ ἰπποτοξόταις εἴκοσι, τῶν δὲ ξυμμάχων καὶ νησιωτῶν ὀπλίταις μάλιστα πέντακοσίους καὶ χίλιους. οἱ δὲ Μελιοὶ Λακεδαιμόνιον μὲν εἶδιν ἄπικτοι, τῶν δ' Ἀθηναίων οὐκ

83. ἐκ τοῦ Ἄργου αὐτόθεν.
„Alterum horum supervacuum videtur. Ex annotatione Scholiastae colligas, eum non habuisse in exemplari suo verba ἐκ τοῦ Ἄργου.“ Duker. Consentit Valck. ad Herodot. 4, 135. Dissentiunt Krüger. ad Dionys. p. 280., Poppe I. 1. p. 205.

κατέκλιθσαν. — Περδίκκην. Goell. ex sua coniectura Μακεδονίας recepit. Poppe cum C. Μακεδονίαν scribendum, et deinde, virgula post Ἀθηναῖοι posita, Περδίκκην. Ego aliquando conieciabam ἐν τῇ Μακεδο-

νίᾳ. Si vulgata vera, vide num longi possint verba Μακεδονίας Περδίκκην, ut sit ellipsis vocabuli βασίλει, quamquam simile exemplum non succurrit. Sed liberior est usus genitivi apud Graecos, neque durior ea ellipsis fuerit, quam apud Virgil. 3, 319. Hecstoriis Andromache. In ceteris Scholiastae interpretationem probō: τῶν εἰσαγωγίμων [ἦ] τῆς θαλάττης αὐτοὺς ἀπέκλιθσαν.

84. ἐς τὰς ἄγκυρας νῆσους. Vid. ad 4, 57. — De Meliis et prima adversus Melum expeditione vid. 3, 91.

ἤθελον ὑπακούειν εἰςπερ οἱ ἄλλοι ἠκούσθαι: ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον οὐδέτερον ἄντες ἠκούσασαν, ἔπειτα, ὡς αὐτοὺς ἠνάγκαζον οἱ Ἀθηναῖοι θροῦντες τὴν γῆν, εἰς πόλεμον φανερόν κατέστησαν. στρατοπεδευσάμενοι οὖν εἰς τὴν γῆν αὐτῶν τῇ παρασκευῇ ταύτῃ οἱ στρατηγοὶ Κλισομήδης τε ὁ Λυκομήδους καὶ Τιόσιος ὁ Τισιμάχου, πρὶν ἀδικεῖν τι εἰς γῆς, λόγους πρῶτον ποιησομένους ἐπέμφαν πρέσβεις· οὓς οἱ Μήλιοι πρὸς μὲν τὰ πλῆθος οὐκ ἤγαγον, ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν ἐκέλευον, περὶ ἧν ἠκούσθαι οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἔλεγον τοιαύτα.

85. Ἡ ΠΕΛΛΗ οὐ πρὸς τὰ πλῆθος οἱ λόγοι γίνονται, ὅπως δὴ μὴ ἐννεχῆ ῥῆσαι οἱ πολλοὶ, ἐπαγωγῆς καὶ ἀντέλεγκται ἐξάπαξ ἀκατάστατες ἡμῶν, ἐπατηθῶσι, (μηνώσασκεν γὰρ ὅτε τοῦτο φρονεῖ ὑμεῖς ἢ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγωγῆ,) ὑμεῖς δὲ καθήμενοι ἐπὶ ἀσφαλέστιστον ποιήσαντες καθ' ἑαστού γὰρ καὶ μηδ' ὑμεῖς ἐνὶ λόγῳ, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ἐπιτηθείως λέγεσθαι εὐθύς ὑπολαμβάνοντες, κρινετε καὶ πρῶτον, τὴ ἀρέσκει ὡς λέγομεν, εἴπατε· οἱ δὲ τῶν Μελίων εὐνδρόν ἀπεκρίναντο.

86. Ἡ μὲν ἐπιεικεία τοῦ διδάσκου καθ' ἑσθλήσαν ἀλλήλους οὐ ψεύγεται, τὰ δὲ ταῦτο καλέμου παρὰ τὰ ἤδη καὶ οὐ μέλλομεν διαφέροντα αὐτοῦ πράττειται ἀρῶμεν γὰρ αὐτὸς τε κριτὰς ἦκοντας ὑμᾶς τῶν λεχθησομένων, καὶ τὴν τελευταίαν ἐξ αὐτοῦ, κατὰ τὸ εἶδος, περιγενομένοις μὲν τῷ δικαίῳ, καὶ δι' αὐτὸ μὴ ἐνδοῦσι, πόλεμον ἡμῖν φέρουσαν, πεισθεῖσι δὲ δουλείαν.

87. ΑΘ. Ἐμὲ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων λογισόμενοι ἢ ἄλλο τι ἐννήχετε, ἢ ἐκ τῶν παρόντων καὶ ἧν ὀρεῖτε περὶ σωτηρίας βουλευόμενοι τῇ πόλει, πενοῦμεν ἂν· εἰ δ' ἐπὶ τοῦτο, λέγοιμιν ἂν.

85. ἐπειδὴ. Schol. ἐν αἰσῶ μὲν ὁ Θουκυδίδης ἐργαζόμενος τὴν συνέθειαν τοῦ λόγου, οὐκ ἦμισία δὲ ἐνταῦθα· ἀπὸ γὰρ δημηγορίας διάλογόν τινα τῶν Μελίων καὶ Ἀθηναίων ἐνδομῆς συνθεῖται. Dionys. p. 906. non solum multa vitia oratoris in hoc dialogo reprehendit, sed etiam satis aperte significat, totum hoc colloquium a Thucydide confictum esse; quod neque ipse conventui interfuerit, neque ea, quae ad Amphipolin gesta erant, eum patria cunctum omnia reliquum tempus huius belli in Thracia egisse, idque ipsum testari libro superiore (petitus hoc libro cap. 26. nisi aliam librorum divisionem secutus est Dionysius): Duker.; qui simul breviter enarrat, quid contra monuerit Acaeiis.

86. δὲ ἐφ' ἑσθλήσαν αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τῆς αἰσῶ. Dionys. p. 908. αὐτῆς dicen-

dum fuisse sit. αὐτοῦ refer ad διδάσκου, quo etiam quod statim sequitur ἐξ αὐτοῦ pertinere potest, nisi hoc malis ad proxima verba αὐτοῦς κριτὰς ἦκοντας τῶν λεχθησομένων, ubi participium loco infinitivi est, referretur.

87. ἢ ἄλλο τι. Schol. διαφερόντως συνθεσμός. Ad ἄλλο τι subintellico πρᾶξοντες, vid. Matth. §. 612. III. (635. ed. 2.) Sic infra c. 98. καὶ τούτῳ τί ἄλλο ἢ τοὺς μὲν ἐπάρχοντας πολέμου μεγάλυντες, τοὺς δὲ μηδὲ μελλήσοντας γινέσθαι ἄκοντας ἐπαγαφῆς; Similiter Latini, veluti Livius 24, 36. simul inutili mora certans nihil aliud ad eum quam inopia aggravari socios. Sententia: „Si igitur convenistis de rebus futuris coniectaturi, aut aliud quid quam ex praesente, quem videtis, rerum statu urbis vestrae salutem consulti, non placet verba facere; sin ad hoc, dicamur.“

88. ΜΗΛ. „Ελάς μὲν καὶ ξυγγνώμη ἐν τῷ τοιούτῳ καθιστάται ἐπὶ κολλᾷ καὶ λέγοντας καὶ δοκούντας τρέπεσθαι· ἢ μὲντοι ξύνοδος καὶ περὶ σωτηρίας ἦδη πάρεστι, καὶ ὁ λόγος, ᾧ προκαλεῖσθε τρόπον, εἰ δοκῆι, γυγνέσθω.“

89. ΑΘ. „Ἡμεῖς τοίνυν οὐτε αὐτοὶ μετ' ὀνομάτων καλέω, ὡς ἢ δικαίως, τὸν Μῆθρον καταλύσαντες, ἄρχομεν, ἢ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα, λόγων μῆκος ἄπιστον παρεξέμεν· οὐδ' ὑμᾶς ἀξιούμεν, ἢ ὅτι Λακεδαιμονίων ἀποικοὶ ὄντες οὐ ξυνοστρατεύσατε, ἢ ὡς ἡμᾶς οὐδὲν ἠδικήματε, λέγοντας οἴσεται πείσειν, τὰ δυνατὰ δ' ἐξ ἂν ἐκάτεροι ἀληθῶς φρονοῦμεν διαπράσσεσθαι, ἐπισταμένους πρὸς εἰδότας ὅτι δίκαια μὲν ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἰσῆς ἀνάγκης κρίνεται, δυνατὰ δὲ οἱ ἀπούχοντες πρᾶσσοσι, καὶ οἱ ἀσθενεῖς ξυγχαροῦσιν.“

90. ΜΗΛ. „Ἡ μὲν δὴ νομιζομένη γὰρ χρησίμου, (ἀνάγκη γὰρ, ἐπειδὴ ὑμῖς οὕτω κατὰ τὸ δίκαιον τὸ ξυμψέρον λέγειν ὑπέθεσθε,) μὴ καταλύειν ἡμᾶς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ τῷ ἀεὶ ἐν κινδύνῳ γιγνομένῳ εἶναι τὰ εἰκότα [καὶ] δίκαια, καὶ ἡ καὶ ἐντός τοῦ ἀκριβοῦς πείσοντά· τινα ἀψιληθῆναι. καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἦσαν τοῦτο, ὅσῳ καὶ ἐπὶ μεγίστῃ τιμωρίᾳ σφαλόντες ἂν ταῖς ἄλλαις παραδειγμα γένοισθε.“

91. ΑΘ. „Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, ἣν καὶ πανθῆ,

88. δόκοῦντας. Minus invidiosa voce Melios sententiam exprimere eandem, quam Athenienses verbo ὑπονοεῖν, animadvertit Krüger ad Dionys. p. 174.

89. μετ' ὀνομάτων καλέω. Schol. λέγειν ὑπερχεῖν, speciosis nominibus. Sic 6, 83. οὐ καλλισκούμεθα ὡς τὸν βάρβαρον μόνοι καθελόντες εὐλόγητος ἀρχομεν. — λόγῳ μῆκος ἄπιστον per hypallagen pro μῆκος λόγων ἀπίστων. — οὐ ξυνοστρατεύσατε sc. αὐτοῖς ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ. — διαπράσσεσθαι pendet ex ἀποδύμεν.

ὅτι δίκαια μὲν — κρίνεται. Sententia: iniustitiam tum servari ex hominum iudicio, cum neutra pars potentior, neutra iura vi percurrere valeat, sed utraque ab utraque cogi possit, ut iure agat. Dionys. p. 910. ita explicat: ὑμῖς μὲν ἀληθῶς φρονοῦντες ὅτι ἀδικεῖσθε, τὴν ἀνάγκην φέρετε, καὶ εἴτε ἡμεῖς δὲ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἀδικούμεν ὑμᾶς, τῆς ἀσθενείας ὑμῶν παρεσόμεθα τῇ βίᾳ. τούτα γὰρ ἐκατέρωθεν δυνατὰ.

90. ἢ μὲν δὴ νομιζομένη γὰρ. Bekker. edidit ἡμεῖς δὴ, quod habet Cass. in margine. „Nec Graeca est particularum ἢ μὲν δὴ — γὰρ conlocatio, sed aut cum Bekk. facien-

dum, aut ἡμεῖς μὲν δὴ scribendam. Posterior ob c. 91. init. placet.“ Poppo.

μὴ καταλύειν ἡμᾶς τὸ κοινὸν ἀγαθόν. Pro ἡμᾶς Duk. ex Cass. Aug. volebat scribi ἡμᾶς, quod receperunt novissimi editores. Sed vulgatum referri potest ad utroque adeoque ad omnes, quod modestius dictum videtur; et sequuntur demum verba καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἦσαν τοῦτο, quae idem imprimis Atheniensibus utile esse declarant. — τὸ κοινὸν ἀγαθόν Schol. τὸ πρόφως τοῖς ἀσθενετέροις χρησθαι. — Mox καὶ omittant Cass. Aug. It. Vat. Reg. H. in quo s. v. ead. man. adscr., k. n. Sententia est: utile esse, periclitantibus aequa pro iustis esse a. obtingere. Quare καὶ per se quidem non ineptum est.

ἐντός τοῦ ἀκριβοῦς πείσοντα. Vulgo ἐκτός, quod non peritorem fundit sententiam. Sed ἐντός taentur codd. plerique. Est autem citro eumnum ius. Pro πείσοντα malis cum Fr. Porto et Popp. e codd. Ar. Chr. πείσαντα, cum utilitas demum perfecta persuasione effici possit ὅσῳ — γένοισθε Schol. μεγάλη γὰρ ὑμᾶς οἱ νικηθέντες τιμωρήσεται περὶ ἡμῶς χαλεποῦς γενομένους.

πικ ἀδυνάμοιεν τὴν τελευτήν. οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων, ὡς περ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὗτοι δεινοὶ τοῖς νικηθεῖσιν· (ἔστι δὲ οὐ πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ὁ ἀγών) ἀλλ' ἦν οἱ διπλοοὶ κού τῶν ἀρχάντων, αὐτοὶ ἐκιδέμενοι, κρατήσωσι. καὶ περὶ μὲν τούτου ἡμῖν ἀφείσθω κινδυνεύεσθαι· ὡς δὲ ἐκ' ἀφελείας κέραισμεν τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ νῦν τοὺς λόγους ἐραῶμεν τῆς ὑμετέρας πόλεως, ταῦτα δηλώσωμεν, βουλόμενοι ἀπόνως μὲν ὑμῶν ἀρξαι, χρησίμως δ' ὑμᾶς ἀμφοτέροις σωθῆναι."

92. ΜΗΛ. „Καὶ πῶς χρήσιμον ἂν ξυμβαίῃ ἡμῖν δουλεύειν, ὡς περ καὶ ὑμῖν ἀρξαι;“

93. ΑΘ. „Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότατα καθεῖν παύσασθαι ἂν γένοιτο, ἡμεῖς δὲ μὴ διαφθεραντες ὑμᾶς κεραινοίμεν ἂν.“

94. ΜΗΛ. „Ὡστε δὲ ἡσυχίαν ἄγοντας ἡμᾶς φίλους μὲν εἶναι ἀντὶ πολέμιων, ξυρμαχοῦς δὲ μηδετέρων, οὐκ ἂν δέοιμεθ;“

95. ΑΘ. „Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἢ ἔχθρα ὑμῶν, ὅσον ἢ φίλια μὲν ἀσθενείας, τὸ δὲ μῖσος δυνάμειος παράδειγμα ὡς ἀρχομένοις δηλούμενον.“

96. ΜΗΛ. „Ἐκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως οἱ ὑπήκοοι τὸ εἶδος, ὥστε τοὺς τε μὴ προσήκοντας, καὶ ὅσοι ἀποικοὶ ὄντες δι' ἄλλοι καὶ ἀποστάντες τινὲς χειρίζονται, ἐς τὸ αὐτὸ τιθάσιον;“

97. ΑΘ. „Δικαιώματα γὰρ οὐδετέρους ἠλλείπειν ἡρῶνται, κατὰ δύναμιν δὲ τοὺς μὲν περιορίζονται, ἡμᾶς δὲ φόβῳ οὐκ κέναι· ὥστε, ἔξω καὶ τοῦ πλεόνων ἀρξαι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς μὲν διὰ τὸ καταστραφῆναι ἂν παράσχοιτε, ἄλλως τε καὶ νηπιῶται ναυκρατόρων καὶ ἀσθενέστεροι ἐτέρων ὄντες εἰ μὴ κεραινοίμεθ;“

98. ΜΗΛ. „Ἐν δ' ἐκείνῳ οὐ νομίζετε ἀσφάλειαν; (δεῖ

91. οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων. Hinc lucem accipiant ea, quae sit 6, 11. οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρστρατεύσει.

95. ὅσον ἢ φίλια, repetit blāptei et bis intellige ἢ φίλια, ut pars a verbi blāptei, partim participii λούμενον subiectum sit. Krüger. l. p. 178. coniecit ἢ φίλια ἢ μὲν. ἢ locum non tentaverim.

96. ἐκοποῦσι — τιθάσιον. hol. εἰπόντων τῶν Ἀθηναίων ὅτι σύμμαχοι ἀσθένειαν ἡμῶν κατασθενεῖσθαι, οἱ Μήλιοι ὑποφέροντες εἶναι, εἰ οὐκ ὑπήκοοι ὄντων τούτου ἰσχυροῦς ἐβλογον, ὥστε ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι καὶ ὅμοιος ἀξιοῦν κατασθενεῖσθαι τοὺς τε μηδὲν προσήκοντας ὡς, ὡς περ ἡμᾶς, καὶ τοὺς ἀποίκους μὲν ὑμῶν ὄντας, ἀποστάντας, καὶ διὰ τοῦτο χειρίζοντας.

97. δικαιώματα γὰρ — ἐπιείναι. Recte Schol. οἱ ὑπήκοοι ἡμῶν δικαιολογίας μὲν οὐτε τοὺς ἡμετέρους ἀποίκους ἀποστάντας οὐτε τοὺς μὴ προσήκοντας ἀβρῆν ἡρῶνται, τοὺς δὲ μὴ καταστραφέντας ἐπὶ ἡμῶν οὐκ ἐπὶ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ δι' ἰσχυρὸν μόνον ἐλευθέρους, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς μὴ ἀπεινῶν οὐ διὰ δικαιοσύνην, ἀλλὰ φοβουμένους· ὥστε, εἰ καταστραφείητε, οὐ μόνον ἡμῖν περιορίσθαι τὸ πλεόνων ἀρξαι, ἀλλὰ καὶ ἀσφάλειαν προσέσθαι, ὡς ἂν μὴ καταφρονουμένοις ἐπὶ τῶν συμμαχῶν.

ἄλλως τε καὶ — περιορίζονται. Iunge ἄλλως τε καὶ εἰ μὴ νηπιῶται καὶ ἀσθενέστεροι ἐτέρων ὄντες (ἡμῶν) ναυκρατόρων περιορίζονται.

98. ἐν δ' ἐκείνῳ, i. e. ἐν τῷ μὴ κεραινοῦσθαι τοὺς μὴ προσήκοντας καταστρέφονται. Schol.

γὰρ αὐτῶν ἐπαύθη· ὡς κερ· ὑμῖν τῶν δικαίων λόγων ἡμᾶ ἐκβιάσαντες τῶν ὑμετέρων ὑπακούειν πείθετε, καὶ ἡμᾶ τὸ ἡμῖν χρησίμου διδάσκοντας, εἰ τυγχάνει καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ ἐμβάλλω, πειράσθαι πείθω.) ὅσοι γὰρ γινῶ μηδετέροις (ὡς μαχοῦσι, πῶς τοῦ πολεμώσεσθε αὐτοὺς, ὅταν ἐς τὰδε βλεῖται τῶν ἡγήσανται ποτὶ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ σφᾶς ἦσιν; κἂν τοῦτα ἄλλο ἢ τὸν μὲν ἀναστασάτω πολεμῶντας μεγαλύνοντα, ποτὶ δὲ μὴδὲ μίλλήσοντας κατεσθῆαι ἄσποντάς ἐπαύεσθε;

99. 10. „Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τούτους δευτέρου ὄψεσθαι· ἡπειρωτῆται πρὸς ἡμᾶς τῶν ἐλευθέρων κολληὴν τὴν διαμέλλω εἰν τῆς πρὸς ἡμᾶς φυλακῆς ποιήσονται, ἀλλὰ τοὺς πρῶτα τῶν ἀναστασάτωσιν, ὡς περ ὑμᾶς; καὶ τὸν πῆδη τῆς ἀρχῆς τῆ ἀναγκαιῶν παρεξνομήτως; οὐκοι γὰρ πλείους ἐν τῶ ἀλογίῳ ἐπιτρέψαντες σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς ἐς προὔπτου κίνδυνου καταρροῦσαιαν.“

100. 10. „ΜΗΔΕ· „Ἐβου ἄρα; εἰ τῶσάντη γὰ ὑμεῖς τε, πειθεῖναι ἀρχῆς, καὶ οἱ δουλεύοντες ἦδη, ἀκαλλαγῆναι, τῶ παρεξνομήνυσιν ποιούσονται, ἡμῖν γὰ τοῖς ἐπὶ ἐλευθέρους κολλη καυοῦσθαι καὶ δαλίῳ μὴ πρὸ τοῦ δουλεύεσθαι ἐπιβλεῖν.“

101. 10. „Οὐκ, ἦν γὰ σωφρονέσθαι βουλεύσεσθε; οὐ γὰ πρὸ ἀδραγαθίας ἢ ἀγῶν ἀπὸ τοῦ Ἰσοῦ ὑμῖν, μὴ ἀλοῦνται ὄφελειν, περὶ δὲ σωτηρίας μᾶλλον ἢ βουλή; πρὸς τοὺς κρείσσοντας ἀλλῶ μὴ ἐνδίστασθαι.“

102. 10. „ΜΗΔΕ· „Ἄλλ' ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολεμῶν εἶσιν ὅσα κοινοτέρας τὰς τυχᾶς λαμβάνοντα ἢ κατὰ τὸ διαφέρειν ἐκατέρων πλήθος· καὶ ἡμῖν τὸ μὲν εἶσαι εὐθύς ἀνέλπιστον, μὲν δὲ τὸν δευτέρου εἶσαι καὶ σῆσαι ἐλπίς ὀρθῶς.“

103. 10. „Ἐλπίς δὲ κινδύνῳ παρεμύθειον οὐσα τοὺς μὲν ἀπὸ περιουσίας χρωμένους αὐτῇ, κἂν βλάβῃ, οὐ καθῆσαι τῶσ; δὲ ἐς ἄπαν τὸ ὑπάρχον ἀναρροῦσθαι (δάκωνος γὰρ τῶ

99. τῶ ἐλευθέρων. Male. Goeller. pro dativo compodi accipit, qui pendeat ex φυλακῆς. Respondet hoc vocabulum sequenti τῶ ἀναγκαιῶν, ideoque est dativus causae, propter ἡπειρωτῆται ευαρ. Schol., οὐ γὰρ νομίζομεν τοὺς ἐλευθέρους τῶν ἡπειρωτῶν ἡμῖν εἶσεσθαι πολεμῶντας· μὴ δεδιότες γὰρ ἡμᾶς, ὡς ἂν κατὰ γῆν οὐ μέλλοντας αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν κολληὴν μέλλωσιν τῶν φυλάσσεσθαι· καὶ ἡμᾶς καὶ πολεμῶν ποιήσονται· τοὺς δ' ἐν τοῖς νήσοις ἐλευθέρους, ὡς περ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ὑπακούοντα μὴ ἦδη, διὰ δὲ τὸ ἐξ ἀνάγκης καὶ μὴ ἐκοντὶ ὑπακούειν παρεξνομήτους καὶ ταρτατωμένους, τοῦκρος ἡγούμεθα, εἰ περιόδομεν ἡμᾶς ἐλευθέρους, ἐπαρθεῖντας ἀλογίῳσθαι καὶ ἀπισταντας ἡμῖν αὐτοὺς τε καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς, εἰς κίνδυνον καταστήσειν.

102. τῶ τῶν πολεμῶν. S. Mosq., ceteri πολεμῶν. — Idem Mosq. cum Ddn. et Stob. max. καινοῖσθαι exhibet pro κοινοτέρας. Sunt autem καινοί, τύχη casus, qui utrisque pariter accidit, etiam potentioribus Schol., ὅρθῶς ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολεμῶν τύχη μᾶλλον ἢ πλήθους τῶν οὐκ κινδύνου.

103. οὐ καθῆσαι. Aoristus habet ita fieri solere. Cf. Matth. §. 503 (502.) 3. Ad ἀναρροῦσθαι Reisk. ad Dionys. p. 913. substat ἐλπίδα. Sed unitatio est elliptica ἀναρροῦσθαι s. ἀναρροῦσθαι κίνδυνον — δάκωνος (ἢ ἐλπίς), i. e. δευτέρου, ὡς οἱ ἐλπίζοντες τινος ἐλπίσθαι πολλά προσδεκτικῶς καὶ πρὸ ἀναλίσθησθαι. Schol., qui totum hoc vers. exponit; τῶσ μὲν ἐν δευτέρου τῶ γένοντα, κἂν ἀφελῆσθαι καὶ ἐλπί

καὶ ἅμα τε γινώσκειται σφαλόντων, καὶ ἐν θεῷ. ἔτι φολάζει, καὶ τις αὐτὴν γνωρισθεῖσαν, οὐκ ἔλλειπει. ὁ ὑμεῖς, ἀσθενεῖς, τε καὶ ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες, μὴ βούλεσθε παθεῖν, μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς, οἷς παρὸν ἀνθρωπείως ἔτι σωζεσθαι, ἐπειδὴν κτερομένους αὐτοὺς ἐπιλείπωσιν αἱ φανεραὶ ἐλπίδες, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς καθίστανται, μαντικὴν τε καὶ χρησμούς, καὶ ὅσα τοιαῦτα μετ' ἐλπίδων λυμάνεται.

104. ΜΗΛ. „Χαλεπὸν μὲν καὶ, ἡμεῖς, (εὐ. ἴσσε) νομιζόμεθα πρὸς δύναμιν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τύχην, εἰ μὴ ἀπὸ τῆς βουλῆς ἔσται, ἀγωνίσεσθαι. ὅμως δὲ πιστεύομεν τῇ μὲν τύχῃ, ἢ τοῦ θεοῦ μὴ ἐλασσωσεσθαι, ὅτι ὅσοι πρὸς οὐ δικαίως ἵσταμεθα, τῆς δὲ δυνάμεως τῷ ἔλλειποντι τὴν Αἰκιδαιμονίῳ ἡμῶν ἔμμοχλῶν προσέσεσθαι, ἀνάγκην ἔχουσαν, καὶ εἰ μὴ τοῦ ἀλλοῦ, τῆς γε ξυγγενείας ἕνεκα καὶ αἰσχρῆ βοήθειαν, καὶ κατὰ πρῶτον οὕτως ἀλόγως δρασυνόμεθα.“

105. ΑΘ. „Τῆς μὲν τολῶν πρὸς τὸ θεῖον εὐμενείας οὐδ' ἡμεῖς οἴομεθα λελείψεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἔξω τῆς ἀνθρωπείας

νὴ κατέλασε παντελῶς, διὰ τὸ ὑπολείπεσθαι δύναμιν αὐτοῖς· οἱ δὲ περὶ πάντων, ὧν ἔχουσιν, ἀγωνιζόμενοι ἐκ' ἀθλήσῃ ἐλπίδι, ἐπειδὴν ἡ ἐλπίς σφαλῇ, ἅμα τε ἔγνωσαν ὅτι ἐσφάλησαν, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ὑπολείπεται, ἐν ᾧ, γνωρισαντες τὸ ἀβέβαιον τῆς ἐλπίδος, ἔτι φολάζονται.

καὶ — οὐκ ἔλλειπει. Cum ἔλλειπειν sit deficere, non relinquere, Goellerus hanc loci sententiam esse putat: Illis vero, qui de summa suarum fortunarum aleam iaciunt, — ubi cognoscitur, spem se fassisse et qualis sit, atque ubi se aliquis continens ab ipsa cognita sibi caveat, tamen non deficit, sed homines a spe in rebus certis, velut militibus, armis, locis munitis, alieno auxilio et omni genere copiarum posita progrediuntur id spem in rebus divinis collocatam. Vide sequentia.

ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες. Schol. οὕτ' ἔστι μὴ μᾶλλον μόνον ἐξαρεῖν ἡνυμένον. Et comparat Homericum (Il. κ', 178) ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀμύης.

104. τῆς δυνάμεως τῷ ἔλλειποντι. Cum his verbis iunge προσέσεσθαι, alter autem datus ἡμῶν ad ἔμμοχλῶν pertinet. Vid. ad cap. 46. — αἰσχρῆν, δι' αἰσχρῆν. Cap. 105. διὰ τὸ αἰσχρῶν.

105. τῆς μὲν τολῶν πρὸς τὸ θεῖον — λελείψεσθαι. Vetus hic vitium latere, et Thucydidem πρὸς τοῦ θεοῦ scripsisse, suspicantur Krüg. ad Dionys. p. 180. et Poppo

ad. h. l. Vulgatam habet. Dionys. p. 914. et Thom. M. in Ἑβνοια; quam ita tuetur Krügerus, ut verba τῆς πρὸς τὸ θεῖον εὐμεν. — λελείψεσθαι attractionis quodam genere posita censent pro πρὸς μὲν τὸ θεῖον τῆς πρὸς τοῦ θεοῦ εὐμενείας οὐδ' ἡμεῖς οἴομεθα λελείψεσθαι, ad deos quod attinet, ne nos quidem eorum gratia inferiores fore speramus. Ego olim transposita modo verba putabam, et sic iungenda: καὶ πρὸς μὲν τολῶν τὸ θεῖον οὐδ' ἡμεῖς οἴομεθα λελείψεσθαι τῆς εὐμενείας sc. αὐτῶν. Sic infra καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον οὕτως ἐκ τοῦ πλείονος ὅ φροσόμεθα ἐλασσωσεσθαι. Sed quia ita αὐτοῦ subaudiendum sit, Krügerus eam rationem duriorum esse existimat. Scholiastes οὐκ ἔλαττον ἡγοῦμεθα εὐμενείας ἡμῶν ἔσεσθαι. τοὺς θεοὺς ἤπερ ὑμῖν, οὐδὲν γὰρ ἔξω πρᾶττομεν οὕτως τῶν αἰθιομένων περὶ τοὺς θεοὺς οὕτως τῶν πρὸς ἀνθρώπους δικαίων τὸ τε γὰρ θεῖον θεωροῦμεν κατὰ τὸ κοινὸν πάντων ἔθους ἀνθρώπων, τοὺς τε ἀνθρώπους ἡγοῦμεθα ὡς τε γεγονέναι πρὸς τὸ ἀρχεῖν ὧν κρατούσιν.

οὐδὲν γὰρ — πρᾶττομεν. Νόμισις est θερησια, et τὰ νομιζόμενα, βούλησις ut lat. voluntas, die Gesinnung. Ανθρωπείας et ad νομίσσεως et ad βουλήσεως pertinere et propterea praemissum esse patet. Sententiam sic expressit Krüger. l. l. „Neque poscimus neque fatimur quidquam, quod vel mandata, quae homi-

τῶν μὲν ἐς τὸ θεῖον νομίσεως τῶν δ' ἐς σφῶς αὐτοὺς βουλήσεως δικαιουόμεν ἢ κρᾶσσομεν. ἡγούμεθα γὰρ τό τε θεῖον δόξῃ, τὸ ἀνθρώπειόν τε σαφῶς, διὰ παντὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγκείας, οὐδ' ἂν κρατῆ, ἔρχειν. καὶ ἡμεῖς οὔτε θέντες τὸν νόμον οὔτε κειμένῳ πρῶτοι χρῆσάμενοι, ὄντα δὲ παραλαβόντες καὶ ἐσόμενον ἐς αἰὲ καταλείποντες, χρῶμεθα αὐτῶ, εἰδότες καὶ ὑμᾶς ἂν καὶ ἄλλους, ἐν τῇ αὐτῇ δυνάμει ἡμῖν γενομένους, δρᾶντας ἂν αὐτό. καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος οὐ φοβούμεθα ἐλασθῶσεσθαι· τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης, ἣν διὰ τὸ αἰσχρὸν δὴ βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε αὐτούς, μακαρίσαντες ὑμῶν τὸ ἀπειρόκακον οὐ ζηλοῦμεν τὸ ἄφρον. Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς σφῶς μὲν αὐτῶν καὶ τὰ ἐπιχθονία νόμιμα πλείστα ἀρετῇ χρῶνται· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους πολλὰ ἔν· τις ἔχων εἰπεῖν ὡς προσφέρονται, ξυνηλῶν μάλιστα ἂν δηλώσειεν ὅτι ἐπιφανέστατα ὧν ἴσμεν τὰ μὲν ἡδεῖα καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμφέροντα δίκαια. καίτοι οὐ πρὸς τῆς ὑμέτερας νῦν ἀλόγου σωτηρίας ἢ τοιαύτη διάνοια.“

106. ΜΗΛ. „Ἡμεῖς δὲ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἤδη καὶ μάλιστα πιστεύομεν τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν, Μηλίους ἀποίκους ὄντας μὴ βουλήσεσθαι προδόντας τοῖς μὲν εὐνοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀπίστους καταστῆναι, τοῖς δὲ πολεμίοις ἀφελίμους.“

107. ΑΘ. „Οὐκ οὖν οἴεσθε τὸ ξυμφέρον μὲν μετὰ ἀσφαλείας εἶναι, τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλὸν μετὰ κινδύνου δρᾶσθαι· δὲ Λακεδαιμόνιοι ἤκιστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τολμῶσιν.“

nes deos colunt, observantiae repugnet, vel ab humano eorum, quae sibi quisque expetit, acquirendorum studio abhorreat.“ Addit significari, fortiolem quemque poscere, ut quem superet, is sibi pareat.

ἡγούμεθα γὰρ — ἔρχειν. Τὸ θεῖον est deus, et iungendum sicut τὸ ἀνθρ. cum ἔρχειν. „Existimamus enim deos ex opinione hominum, homines manifesto semper et naturae necessitate ei imperare, cuius potentis sint.“ Reiskius ad Dionys. l. l. haec verba sic explanat: Recte an apud deos colamus in dubio est. Nam mera ex opinione imperat numen hominibus. Sed opinio, sic colendos esse deos, est humana, antiquitas nobis tradita, cui servimus. Hoc autem certum est, quidquid alteri imperat, id ei imperat, quia necesse est per naturam rerum, ut potior minori imperet.

τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης — τὸ ἄφρον. Genitivus τῆς δόξης pendet ex τὸ ἄφρον. Pro ἦν facile quidem censueras cum Reisk. ἦ. Sed illud genuinum est et ex hac

ratione explicandum, qua Graeci verba non solum eiusdem originis coniungunt, ut μάχην μάχεσθαι, sed etiam synonyma substantivis substituunt, ut h. l. δόξαν πιστεύειν, eine Meinung festhalten. Vid. Bernhardt in Syntaxi p. 106 sqq.

Λακεδαιμόνιοι γὰρ — διάνοια. Schol. Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς μὲν ἄλλήλους καὶ τὴν κοινήν πολιτείαν τὰ πλείστα μετ' ἀρετῆς κρᾶττουσι· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους ὅπως ἔχουσι, μάλιστα ἂν τις ὅμιν ἐν βραχέϊ δηλώσειεν, καίτοι πολλὰ εἰπεῖν ἔχων, ὅτι πάντων ἀνθρώπων ὧν ἴσμεν ἐπιφανέστατα Λακεδαιμόνιοι ἐν ταῖς πρὸς ἄλλους ξυναλλαγαῖς τὰ μὲν ἑαυτοῖς ἡδεῖα ταῦτα καὶ καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμφέροντα αὐτοῖς καὶ δίκαια. ἄσπερ οὐκ ἔστιν ἀλόγως διανοεῖσθαι περὶ τῆς σωτηρίας ὑμῶν, προσδεχομένων τὴν παρ' ἐκείνων βοήθειαν.

107. δρᾶσθαι. Codices plerique δρᾶσαι, quod aliter non expedias, nisi εἶναι pro ἐξεῖναι accipias; quod h. l. non aptum propter verba τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλὸν μετὰ κινδύνου.

108. *MHA.* „*Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους τῶν ἡμῶν ἕνεκα μᾶλλον ἡγοῦμεθ' ἂν ἐγκλινοσάμεθα αὐτούς, καὶ βεβαιωτέρους ἢ ἐς ἄλλους νομιεῖν, ὅσα πρὸς μὲν τὰ ἔργα τῆς Πελοποννήσου ἐγγὺς κείμεθα, τῆς δὲ γνώμης τῇ ξυγγενεῖ πιστότεροι ἐτίσαν ἐσμέν.*“

109. *ΑΘ.* „*Τὸ δ' ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνισμένοις οὐ τὸ εὐνοῦν τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται, ἀλλ' ἦν τῶν ἔργων τῆς δυνάμει πολὺ προὔχῃ· ὁ Λακεδαιμόνιοι καὶ πλείον τι τῶν ἄλλων σκοποῦσι. τῆς γοῦν οἰκίας παρασκευῆς ἀπιστίᾳ καὶ μετὰ ξυμμάχων πολλῶν τοῖς πείλας ἐπέρχονται· ὥστε οὐκ εἰκὸς ἐς νῆσον γε αὐτοῦς, ἡμῶν ναυκρατόρων ὄντων, περαιωθῆναι.*“

110. *MHA.* „*Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι· πολὺ δὲ τὸ Κρητικὸν πέλαιος, δι' οὗ τῶν κρατούντων ἀπορώτερος ἢ λῆψις, ἢ τῶν λαθεῖν βουλομένων ἢ σωτηρία. καὶ εἰ τοῦδε σφάλλονται, τράποιντ' ἂν καὶ ἐς τὴν γῆν ὑμῶν καὶ ἐπὶ τοῖς λοιποῦς τῶν ξυμμάχων, ὅσους μὴ Βρασίδα ἐπῆλθε· καὶ οὐ περὶ τῆς μὴ προσηκούσης μᾶλλον ἢ τῆς οἰκειότερας ξυμμαχίδος τῆ [καὶ γῆς,] ὁ κίνος ὑμῖν ἔσται.*“

111. *ΑΘ.* „*Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις ἂν τι γένοιτο καὶ ὑμῖν, καὶ οὐκ ἀνεπιστήμοισι ὅτι οὐδ' ἀπὸ μιᾶς πάποτε πολιορκίας Ἀθηναῖοι δι' ἄλλων φόβον ἀπεχώρησαν. ἐνθυμούμεθα δὲ ὅτι, φησάντες περὶ σωτηρίας βουλεύσειν, οὐδὲν ἐν τοσούτῳ λόγῳ εἰρήματα ὡς ἄνθρωποι ἂν πιστεύσαντες νομίσειεν σωθῆσεσθαι· ἀλλ' ὑμῶν τὰ μὲν λοχυρότατα ἐλπίζόμενα μέλλεται, τὰ δ' ὑπάρχοντα βραχέα πρὸς τὰ ἤδη ἀντιτεταγμένα περιγίγνεσθαι. πολλὴν τε ἀλογίαν τῆς διανοίας παρῆχτε, εἰ καὶ μεταστησάμενοι ἐπὶ ἡμᾶς ἄλλα τι τῶνδε σωφρονέστερον γνώσεσθε. οὐ γὰρ δὴ ἐπὶ γε τῶν ἐν τοῖς ἀίσχροῖς καὶ προὔ-*

108. βεβαιωτέρους ἢ ἐς ἄλλους. Poppo ἐς abesse malit. Vulgata in hoc scriptore non sollicitanda. lecte Baenerus βεβαιωτέρους ἡμᾶς ἐς ἑαυτοῦς ἢ ἐς ἄλλους explicat. — ὅσα ἄλλων, i. e. τοσούτων μᾶλλον ὅτι. 45. 5, 90.

110. ξυμμαχίδος τε καὶ γῆς. Ultima verba unciis clausi, tamquam i margine illata. Nam primum exprabat sententiam, deinde in cod. leg. alio ordine γῆς καὶ comparant, ut Scholiastae annotatio docet ab eo non fuisse lecta. Valla totum hoc ξυμμαχ. τε καὶ γῆς non expressit. Quare Poppo obelos apposuit, nostram coniecturam eo laborare ratus, quod ita triptum esse oporteret σικαίας, non κειοτέρας, cum οἰκειότερα quam ἢ προσήκουσα etiam sociorum terra ἦ. Sed poterat respectu sociorum torae, quae quodammodo iam erat οἰκία, Attica dici οἰκειότερα. Certe si argumento non multum tribuerim.

111. τούτων μὲν — ἀπεχώρησαν. Verba sic iudgo: τούτων μὲν τι γένοιτο ἂν καὶ ὑμῖν καὶ πεπειραμένοις καὶ οὐκ ἀνεπιστήμοισι ὅτι — Cf. Matth. 8. 391. (388.) e. Schol. τούτων μὲν καὶ ὅμοις πιστεύσεσθε, καὶ οὐκ ἀνεπιστήμονες ἔστε δεῦρ' ἐλθότες Ἀθηναῖοι πολιορκουμένους ἐπέχουσαν διὰ τὸ φοβηθῆναι περὶ τῶν συμμάχων ἢ περὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν ἐθουμένης.

βραχέα. — περιγίγνεσθαι, i. e. μᾶλλον βραχέα πρὸς τὸ ἤδη ἀντιτε. ἢ ὥστε παρῆχ. Saepo positivus hanc comparativi vim habet in Graeco sermone. Vid. ad 2, 61. πρὸς ἑ. h. comparativum inseruit, ad μεταστησάμενοι ἐπὶ ἡμᾶς. Male Poppo haec verba virgulis separavit, cum ita transpositum sit, et proprie ad γνώσεσθε pertinet.

ἐν τοῖς ἀίσχροῖς καὶ προὔχουσι κινδ. Intelligenda pericula, in quae quis per amentiam (infra περὶ

πρὸς κινδύνους ἀλλήλων διαφθείρουσάν ἀνθρώπους ἀσχύνη
 τρέψασθε. πολλοῖς γὰρ προσηυμένοις ἐτι ἐς οἶα φέρονται τ
 εἰσέρου· καλουμένον ὀνόματος ἑσάρωγος· δύναμι· ἐκσπάσατο
 ἠσοσθεῖν· τοῦ φημέως, ἔργω· ξυμποραῖς ἀνηέστοις· ἐκόντα
 περιπεσεῖν, καὶ ἀσχύνην ἀσχω μετὰ ἀνοίας ἢ τυχῆς· προς
 ἡβειν· ὁ ὑμεῖς, ἦν· εὐ· βουλεύσασθαι· πῶς αἰεθεσθε· καὶ οὐ
 ἀκροατῆς νομίζετε· πόλεως τε τῆς μεγίστης ἠσάσασθαι μέτρια προ
 καλουμένης, ξυμμάχους γενέσθαι, ἔχοντας τὴν ὕβρειον αὐτῶν
 ὑπὸ τῆς, καὶ, δοθείσης ἀφείσεως· πόλεμον· κέρη καὶ ἀσφαλείας
 αἰτῆ· τὰ χείρα φιλονεικῆσαν· ὡς οὐκ ἔστις τῶν μεν· ἴσους, μὴ· εἰκον
 σι, τῶς· δὲ κρείσσοσι· καλῶς· προσφύρονται, κρός δὲ· τοὺς ἠε
 θούς· μετροῖ· εἰς,· πλείω· ἢν ὑσθῆντο· σκοπεῖτε οὖν καὶ με
 ταστάντων ἡμῶν, καὶ ἐνθυμηθεσθε· κολλῶντις ὅτι· περὶ πατρίδος
 βούλεσθε, ἧς· μίαν· κέρη· καὶ ἐς· μίαν· βούλην,· ευχουσάν· κ
 καὶ μὴ· κατορθώσασαν, ἔσται.

112. Καὶ οὖν μὲν Ἀθηναῖοι μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων
 πρὸς τὴν Μῆλιν· κατὰ σφῶν αὐτοὺς γενόμενοι, ὡς ἰδοῦν αὐτοὺς
 παραπλήσια καὶ ἀντιλέγον· ἀπεκρίναντο τὰδε· „Οὐτε εἰλικ
 δοκεῖ ἡμῖν ἢ ἀπερὶ καὶ τὸ πρῶτον, ἢ Ἀθηναῖοι, οὐτ' ἐν οἴ
 γῳ χροῖω· πόλεως ἑπτακόσια ἔτη ἦδη· οὐκ ὀκνημένης τὴν· ἐλευθε
 ρίαν· ἀφαρησόμεθα, ἀλλὰ· τῆ· τε· μέχρι· τοῦδε· σωζούσῃ· τυχῆ· ἐ
 τοῦ· θεοῦ· αὐτῆν· καὶ· τῆ· ἀπὸ· τῶν· ἀνθρώπων· καὶ· Λακεδαιμο
 νίων· τιμωρία· πιστεύοντες· πειρασόμεθα· εὐχεσθαι·· παραλου
 μέθα· δὲ· ὑμᾶς· φίλοι· μὲν· εἶναι,· κλέριοι· δὲ· μηδετέροις, καὶ
 ἐκ· τῆς· γῆς· ἡμῶν· ἀναχωρήσαι· σπονδὰς· ποιησαμένους· αὐτῶν
 θεοδύρα· ἐπιτηδεῖν· εἶναι· ἀμφότεροις.

113. Οἱ μὲν δὲ Μῆλιν· τοσαῦτα· ἀπεκρίναντο· οἱ δὲ Ἀθη
 ναῖοι· διακλυόμενοι· ἦδη· ἐκ· τῶν· λόγων· ἔφασαν· „Ἄλλ' οὖν μα

ἀσχυρῶν) incurrit, cum vitare debue
 rit, et vero: debuerit, quatenus sunt
 manifestata. (προσπερα). Eiusmodi enim
 pericula, quae sponte, licet pudore qua
 sita, motus, subit, agere solent sibi
 ventralit, videlicet demeritiae ac te
 meritalis dederat.
 ἡμεῖς οὖν μὲν Ἀθηναῖοι μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων
 πρὸς τὴν Μῆλιν· κατὰ σφῶν αὐτοὺς γενόμενοι, ὡς ἰδοῦν αὐτοὺς
 παραπλήσια καὶ ἀντιλέγον· ἀπεκρίναντο τὰδε· „Οὐτε εἰλικ
 δοκεῖ ἡμῖν ἢ ἀπερὶ καὶ τὸ πρῶτον, ἢ Ἀθηναῖοι, οὐτ' ἐν οἴ
 γῳ χροῖω· πόλεως ἑπτακόσια ἔτη ἦδη· οὐκ ὀκνημένης τὴν· ἐλευθε
 ρίαν· ἀφαρησόμεθα, ἀλλὰ· τῆ· τε· μέχρι· τοῦδε· σωζούσῃ· τυχῆ· ἐ
 τοῦ· θεοῦ· αὐτῆν· καὶ· τῆ· ἀπὸ· τῶν· ἀνθρώπων· καὶ· Λακεδαιμο
 νίων· τιμωρία· πιστεύοντες· πειρασόμεθα· εὐχεσθαι·· παραλου
 μέθα· δὲ· ὑμᾶς· φίλοι· μὲν· εἶναι,· κλέριοι· δὲ· μηδετέροις, καὶ
 ἐκ· τῆς· γῆς· ἡμῶν· ἀναχωρήσαι· σπονδὰς· ποιησαμένους· αὐτῶν
 θεοδύρα· ἐπιτηδεῖν· εἶναι· ἀμφότεροις.

Exempla congestit Pappo L L
 p. 292 sqm
 ἡμῶν μίαν κέρη — ἔσται. Vulgo
 ἦν· μίαν· κέρη. Quod repetimus et
 repetitur nostra, in quasi etiam Heil
 manava incidisse a Pappo discimus,
 sententiam certe aptam fudit, si ad
 ἔσται· τῆ· ἀπὸ· τῶν· ἀνθρώπων· καὶ· Λακεδαιμο
 νίων· τιμωρία· πιστεύοντες· πειρασόμεθα· εὐχεσθαι·· παραλου
 μέθα· δὲ· ὑμᾶς· φίλοι· μὲν· εἶναι,· κλέριοι· δὲ· μηδετέροις, καὶ
 ἐκ· τῆς· γῆς· ἡμῶν· ἀναχωρήσαι· σπονδὰς· ποιησαμένους· αὐτῶν
 θεοδύρα· ἐπιτηδεῖν· εἶναι· ἀμφότεροις.
 112. παραλου μέθα δὲ ὑμᾶς φίλοι μὲν εἶναι καὶ ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρήσαι σπονδὰς ποιησαμένους αὐτῶν θεοδύρα ἐπιτηδεῖν εἶναι ἀμφότεροις. Haec per se
 ita cognoscit, ut quae ipsi Melii pro
 pendent, ex uno verbo παραλου
 μέθα pendent. Accuratius dixit:
 παραλου μέθα δὲ ὑμᾶς, βουλόμενοι
 (vel ἰπιλοχουόμενοι) φίλοι — μηδε

οι γε, ἀπὸ τούτων τῶν βουλευμάτων ὡς ἡμῖν δοκεῖτε, τὰ μὲν μέλλοντα τῶν ὀραμένων σαφέστερα κρίνετε, τὰ δὲ ἀφανῆ τῷ βούλεσθαι ὡς γιγνόμενα ἤδη θεᾶσθε· καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τύχῃ καὶ ἐλπίσι πλείστον δὴ παραβεβλημένοι καὶ πιστευάντες, πλείστον καὶ σφαλῆσεσθε.“

114. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐς τὸ στρατεύμα. οἱ δὲ στρατηγοὶ αὐτῶν, ὡς αὐδὲν ὑπήκουον οἱ Μήλιοι, πρὸς πόλεμον εὐθύς ἐτάραποντο, καὶ διελόμετοί κατα πόλεις περιετείχεσθαι κύκλῳ τοὺς Μήλιους, καὶ ὕστερον φυλακὴν σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ἐπιμνησίων, κατὰ θάλασσαν δὲ Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀνεχώρησαν τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ· οἱ δὲ λειπόμενοι παραμένοντες ἐπολιοῦκον τὸ χωρίον.

115. Καὶ Ἀργεῖοι κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν, καὶ λοχισθέντες ὑπὸ τῶν Φλιασίων καὶ τῶν ὑπετέρων φυγάδων, διεφθάρησαν ὡς ἀφδομήκοντα· καὶ οἱ ἐκ τῆς Πύλου Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίων πολλὴν λίαν ἔλαβον· καὶ Λακεδαιμόνιοι δὲ αὐτὸ τὰς μὲν σπονδὰς οὐδ' ὡς ἀφίντες ἐπολέκουν αὐτοῖς, ἐκήρυξαν δὲ αὐτοῖς τὰς βουλὰς παρα σφῶν Ἀθηναίων ἀρῆσθαι, καὶ Κορινθιοὶ ἐπολέμησαν ἰδίων τινῶν διαφροσῶν ἕνεκα τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δ' ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἠσθάζον· Ἕλλόν δὲ καὶ οἱ Μήλιοι τῶν Ἀθηναίων τοῦ περιτείχεσθαι τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν, προσβαλόντες νυκτός, καὶ ἀμύδρας τε ἀπέκτειναν, καὶ ἐπισημαίνοντες αὐτοῖσθε καὶ ὅσα πλείστα ἰδοῦναιτο χρῆσθαι, ἀπαγορεύσαντες ἠσθάζον, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸ τῆν φυλακὴν τὸ ἔπειτα κἀρασεβηνάζοντο, καὶ τὸ δέρος ἐτέλεοντα.

116. Τοῦ δὲ ἐπισημαίνοντος χεῖματος Λακεδαιμόνιοι μελήσαντες ἐς τὴν Ἀργεῖαν στρατεύειν, ὡς αὐτοῖς τὰ διακταθῆναι ἐρεῖα ἐν τοῖς ὄροσι οὐκ ἐγγυετο· ἀνεχώρησαν· καὶ Ἀργεῖοι διὰ τὴν ἐκείνων μελλήσιν τῶν ἐν τῇ πόλει τινὰς ὑποταχάσασθαι, τοὺς μὲν ἐν κλειθέσθαι, οἱ δὲ ἀνατολῆ καὶ ἀκρωγῶν, καὶ οἱ Μήλιοι περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἀσπίδων καὶ ἑτέρων τῶν τοῦ περιτείχεσθαι εἰκόνων τῶν Ἀθηναίων, παρθυτίων οὐ πολλῶν τῶν φυλάκων, καὶ ἐλθοῦσιν στρατίας ἡμέτερον ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἔλλης, ὡς ταῦτα ἐγγυετο τῆς πόλεως Φιλοκράτης ὁ Ἀθηναῖος, καὶ κατὰ κράτος ἤδη ἐπολιοῦκοντες, γενομένης καὶ ἀφροσύνης νηὸς ἀφ' αὐτῶν, ἀνεχώρησαν τοῖς Ἀθηναίοις, ὅτε ἐκείνοις περὶ αὐτῶν βούλεσθαι, οἱ δὲ ἀπέκτειναν Μήλιων ὄρους, τῶν Μήλιων ἔλαβον, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἐπισημαίνοντες, τῶν δὲ χωρίων αὐτοὶ φησάντων ἀπελκούς ὕδατον περὶ τὰ κοδοῦνους σπέρμαντες.

οἰς, ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀνακαθίσταται.

113. παραβεβλημένοις ἰ. e. ἐπιφύαντες, παραβόλος. Schol. i. Apud Herodotum 2, 154. 7, 19, παραβόλιν ἐπαραβάλλεσθαι deponere, committere significare dicit Goller. Sed videtur ubique periculi notio inesse, ut Thuc. 2, 44. παῖδας παραβάλλομε-

πορ. 2, 66, παλλίτας ἀπεσπείοντο αὐτῶν παραβάλλομενος. — 115. τὰς κατὰ τὴν ἀγορὰν ἀμύδρας. — 116. Adantiat Duker, qui ubi est quae mox de frumeto et aliis rebus a Miliis raptae. Thucydides refertur a fortiori verum venallum in Atheniensibus castis designari, pulat; et in obscurius. Thucydides hoc significat.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΥΓΓΡΑΦΗΣ ε.

ΤΟΥ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο αὐτῆς μείζονα παρασκευῆ τῆς μετὰ Λάχης καὶ Εὐρυμέδοντος ἐπὶ Σικελίᾳ

Athenienses maiore apparatu in Siciliam expeditionem moventur, cuius insulae incolae et barbari et Graeci enumerantur, c. 1—5. Verum Atheniensium consilium sub specioso praetextu cognatis et sociis suis auxilium contra Syracusios ferendi latebat; c. 6. Legatis exploratoribus reversis sexaginta naves in Siciliam mittere decreverunt, Alcibiade, Nicias et Lamachō ducibus electis, c. 8., quorum Nicias inceptum dissuadet, c. 9—14., Alcibiades quam maxime commendat, c. 16—18. Quare Nicias, sperans fore, ut apparatus magnitudinis verbis amplificanda Athenienses a conatu deterreat, demonstrat altera oratione, non exaequantem solum Syracusiorum magnis copiis exercitum, sed etiam proximam rebusque necessariis omnibus maxime instructum emittendum esse, c. 20—23. Tamen populi ardor non extinguitur, sed cum Nicias provocatus, quibus copiis opus esset, significasset, continuo praetoribus potestas data de tota expeditione decernendi, quidquid ipsis optimum videretur, c. 24—26. Mercurii simulacra suscitata, minusque rei non inviter animos moventis suspicio in Alcibiadem ab inimicis coniecta, qui frustra a populo petiit, ut, antequam proficisceretur, de ea re questio institueretur, c. 27—29. Ex Piraeo magnificentissime instructa classis, oblationibus votis per libationem conceptis, profecta Corcyram, c. 30—32. Syracusae cum rumores de adventu classis perlati essent, pauci fidem habere; Hermocra-

tes autem oratione, c. 33—34., non solum credibilem et certam demonstrare, sed etiam avertendam Cui contra dixit Athenagoras, c. 36—40., turbulenta oratione suspiciones movens in nuntii auctores. Corrupti Athenienses in Siciliam traicientes, nulla Italiae urbe amice recepti, de ad Rhegium naves in statione habere reversis exploratoriis navibus, discipulant duces de re agenda diversis sententiis, donec Alcibiadis sententia, Lamachō in eam concedente, vincit, c. 42—50. Dehinc Catanam omnes copias transferunt, c. 51., et Syracusas Camarinamque frustra tentant, c. 52. Interim navis Salaminia ad Alcibiadem et nonnullos alios, quorum nemina delata erant, arcessentes adveniat, c. 53. Digressio de Paestridarum dominatione et tyrannidibus, c. 54—59. Alcibiades Thurii et Salaminia nave in Peloponnesum effugit, c. 60. Exercitus bifariam divisus Sicilia circumnavigatur, c. 62. Hiemante, cum Catanam rediissent, Syracusis Catanam, Atheniensibus Syracusis petentibus, non invito utroque fit proellum, quo Syracusii funduntur, c. 63—71. Hermocrates Syracusii decem creant; Athenienses apud Naxum hiberna commanant, c. 72—74. Quae munimenta Syracusani extruxerint, et qua oratione Hermocrates Camarinacos Atheniensium societati subtraxerit, c. 75—80. Quid apud eosdem Camarinacos Euphemus Atheniensis dixerit, c. 82—87. Utraque oratione audita, Camarin-

κλείσαντες καταστρέψασθαι, εἰ δύναντο, ἄπειροι οἱ πολλοὶ ὄντες τοῦ μεγέθους τῆς νήσου καὶ τῶν ἐνοικούντων τοῦ πλήθους καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, καὶ ὅτι οὐ πολλῶ τινι ὑποδείστερον πόλεμον ἀγροῦντο ἢ τὸν πρὸς Πελοποννησίους. Σικελίας γὰρ περιπλοῦς μὲν ἐστὶν ὀλάδι οὐ πολλῶ τινι ἔλασσον ἢ ὀκτὰ ἡμερῶν, καὶ τοσαύτη οὖσα ἐν εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ τῆς θαλάσσης διείργεται τὸ μὴ ἡπειρος οὖσα.

2. Ωικισθῆ δὲ ἤδη τὸ ἀρχαῖον, καὶ τοσαύδε ἔθνη ἔσχε τὰ ξύμπαντα. παλαιότατοι μὲν λέγονται ἐν αἰ. i. ἐν τῇ χώρᾳ Κύκλωπες καὶ Λαστρυγόνες οἰκῆσαι· ὧν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν, οὔτε ὁπόθεν ἐσῆλθον, ἢ ὅποι ἀπεχώρησαν· ἀρκείτω δὲ ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται, καὶ ὡς ἑαστός πη γινώσκει περὶ αὐτῶν. Σικανοὶ δὲ μετ' αὐτοὺς πρῶτοι φαίνονται ἐνοικισάμενοι, ὡς μὲν αὐτοὶ φασί, καὶ πρότεροι, διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶναι, ὡς δὲ ἡ ἀλήθεια εὐρίσκειται, Ἰβήρες ὄντες, καὶ ἀπὸ τοῦ Σικανοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν Ἰβηρίᾳ ὑπὸ Λιγύων ἀναστάντες, καὶ ἀπ' αὐτῶν Σικανία τότε ἡ νῆσος ἔκαλετο, πρότερον Τρινακρία καλουμένη· οἰκοῦσι δὲ ἔτι καὶ νῦν τὰ πρὸς ἑσπέραν τὴν Σικελίαν. Ἰλίου δὲ ἀλίσκομένου, τῶν Τρώων τινὲς, διαφυγόντες Ἀχαιοῦς, πλοίοις ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν Σικελίαν· καὶ ὁμοροὶ τοῖς Σικανοῖς οἰκῆσαντες ξύμπαντες μὲν Ἑλυμοὶ ἐκλήθησαν, πόλεις δ' αὐτῶν Ἐρυξ τε καὶ Ἐγεστὰ. προσξυνώκησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Φωκῆων τινὲς τῶν ἀπὸ Τροίας, τότε χεῖμωνι ἐς Λιβύην πρῶτον, ἔπειτα ἐς Σικελίαν ἀπ' αὐτῆς κατενεχθέντες. Σικελοὶ δὲ ἐξ Ἰταλίας (ἐνταῦθα γὰρ ὤκουν) διέβησαν ἐς Σικελίαν, φεύγοντες Ὀπικοῦς, ὡς μὲν εἰκὸς, καὶ λέγεται, ἐπὶ σχεδιῶν, τηρήσαντες τὸν πορθμὸν, κατιόντος τοῦ ἀνέμου, τάχα ἂν δὲ καὶ

a bello plane abstinere se profitentur, c. 88. Syracusis opem Lacedaemoniorum implorantibus auxilio est Alcibiades, c. 89 — 92., et Gylippus dux constituitur, qui cum Corinthiis et Syracusis rem administrat, c. 93. In Sicilia Syracusios Epipolas praesidio firmantes occupant Athenienses et clade affectos in urbem reprimunt, ipsique in summa Epipolarum rupe castellum communiunt, c. 96. — 97. Mox partem Syracusarum opere circumdant, et isthmum, in quo Syracusae sitae, ab altero ad alterum mare munitione intercludunt, in quam transversum Syracusii murum exstruunt. Sed cum Athenienses diruunt, rupem ad mare portam spectantem muniunt, et variis proeliis victores evadunt; Lachus tamen interficitur, c. 98 — 101. Atheniensium classe in magnum portum delata, iam animum abiecientes Syracusii cum Nicia agunt, cum Gylippus paucis cum navibus advenit, c. 102 — 104. — Athenienses, ap-

pula in Laconicam tum primum classe, Lacedaemoniis iustam belli integrandi causam praebuerunt, c. 165.

1. ἔλασσον — ἡμερῶν. Sic recte pro ἔλασσον h. l. legitur, et pro quovis alio casu infra, c. 25 et 67. al. — Mox in verbis τὸ μὴ ἡπειρος οὖσα confusae sunt duae loquendi rationes, διείργεται τὸ μὴ — εἶναι, et διείργ. μὴ οὖσα sine τὸ. Vid. alia exempla ad 4, 63. Sententia: „Sicilia non solum ampla est insula, sed non multum abest, quin ipsa sit pars continentis, quippe exiguo tantum intervallo viginti stadiorum a continente discreta.“

2. κατιόντος τοῦ ἀνέμου. Ἄνεμος κατιών est ventus spirans et crebrescens (cf. Virgil. Aen. 3, 530) Thucyd. 2, 25. Ἄνεμος δὲ κατιόντος μεγάλου. Plerumque intelligitur ventus secundus, a tergo euntes prosequens. Sed 2, 84. Atheniensibus tantum favebat ventus, qui spirabat inde a sinu; Peloponnesiis trepidationem af-

ἄλλως πως ἐσπεύσαντες. εἰσὶ δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Σικελοὶ, καὶ ἡ χώρα ἀπὸ Ἰταλοῦ, βασιλέως τινὸς Σικελῶν τοῦνομα τοῦτο ἔχοντος, οὕτως Ἰταλία ἐπωνομάσθη. ἐλθόντες δὲ εἰς τὴν Σικελίαν στρατὸς πολὺς, τοὺς τε Σικανούς κρατοῦντες μάχῃ ἀπέστειλαν πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἐσπέρια αὐτῆς καὶ ἀντὶ Σικανίας Σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖσθαι, καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς ᾤκησαν ἔχοντες, ἐπεὶ διέβησαν, ἔτη ἔγγυς τριακόσια, πρὶν Ἑλλήνας εἰς Σικελίαν ἔλθειν· ἔτι δὲ καὶ νῦν τὰ μέσα καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου ἔχουσιν. ᾤκουν δὲ καὶ Φοινικεὶς περὶ πᾶσαν μὲν τὴν Σικελίαν, ἄκρας τε ἐπὶ τῇ θαλάσῃ ἀπολαβόντες, καὶ τὰ ἐπιχειμενα νησιδία, ἐμπορίας ἔνικεν τῆς πρὸς τοὺς Σικελούς. ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἕλληνες πολλοὶ κατὰ θάλασσαν ἐπεσπέλειον, ἐκλιπόντες τὰ πλεῖω, Μοτύην καὶ Σολόεντα καὶ Πάνορμον ἔγγυς τῶν Ἑλύμων ξυνοικίσαντες ἐνέμοντο, ξυμμαχία τε πύσσουσι τῇ τῶν Ἑλύμων, καὶ οὕτω ἐντυθέντες ἰλαχιστὸν πλοῦν Καρχηδῶν Σικελίας ἀπέχει. βάρβαροι μὲν οὖν τοσοῖδε Σικελίαν καὶ οὕτως ᾤκησαν.

3. Ἑλλήνων δὲ πρῶτοι Χαλκιδῆς ἐξ Εὐβόλας πλεύσαντες μετὰ Θουκλέους οἰκιστοῦ Νάξου ᾤκισαν, καὶ Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου βωμόν, ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεως ἔστιν, ἰδρύναντο, ἐφ' ᾧ, ὅταν ἐκ Σικελίας ᾄθεωροὶ κλέωσι, πρῶτον θύουσι. Συρακούσας δὲ τοῦ ἐχομένου ἔτους Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκ Κορίνθου ᾤκισε, Σικελούς ἐξελάσας πρῶτον ἐκ τῆς νήσου. ἐν ἡ νῦν οὐκέτι περικλυζομένη ἡ πόλις ἢ ἐντός ἔστιν· ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω προστειχισθεῖσα πολυάνθρωπος ἐγένετο. Θουκλῆς δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς ἐκ Νάξου ὀρηθηθέντες, ἔπει πέντε μετὰ Συρακούσας οἰκισθεῖσας, Λεοντίνους τε, πολέμῳ τοὺς Σικελούς ἐξελάσαντες, οἰκίζουσι, καὶ μετ' αὐτοὺς Κατάνην· οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ Καταναῖοι ἐποίησαντο Εὐαρχον.

4. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Λάμις ἐκ Μεγάρων ἀποικίαν ἄγων εἰς Σικελίαν ἀφίκετο, καὶ ὑπὲρ Παντακίου τοῦ ποταμοῦ Τρωτίλῶν τι ὄνομα χωρίον οἰκίσας, καὶ ὕστερον αὐτόθεν τοῖς Χαλκιδεῦσιν εἰς Λεοντίνους ὀλίγον χρόνον συμπο-

ferabat. H. l. intellige ventum secundum inde a continentis litore ad insulam versus flantem.

Ἰταλία. Hoc nomen, aliquando mihi suspectum, per exegesis videtur adiectum. Ceterum Thucydidis tempore nomen Italiae tantum exiguum, non dicam Italiae, sed Magnae Graeciae partem a fluvio Lao atque urbe Metaponto usque ad fretum Siculum complectebatur. Vid. Niebuhr. Hist. Rom. T. I. p. 20 ed. sec.

3. ἐκ τῆς νήσου. Eius nomen Ortygia, quae arx et quinta pars Syracusarum postea erat. Vid. Liv. 24, 21. Diodor. 18, 9. 16, 10. Ἡ ἔξω

πόλις Thucydidī est, quam seriorum vocarunt Acradinam, quod nomen apud Thucydidem non invenitur. Tertia Syracusarum pars Tyche vel Tyche nonnullis videtur latere in Σαπῆ, quod nomen apud Nostrum legitur infra, cap. 98. Recentiores Thucydidis aetate reliquae urbis partes sunt, Neapolis et Epipolae. — οὐκέτι περὶ κλυζομένη. Bekk. legendum esse coniecit περικλυζομένη. Schol. τῆς πρῶτον οἱ Συρακούσιοι τὸ νησίον ᾤκισαν μόνον, αὐθις δὲ, μὴ γερούντος αὐτοῦ, ἐνεφαντες αὐτὴ τῇ Σικελίᾳ διὰ χώματος, κατὰ τὴν καὶ ἐν τῇ Σικελίᾳ. ἐκαλεῖτο δὲ ἢ ἐν τῇ Σικελίᾳ ἔξω πόλις.

τεύσας, καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἐκπεσῶν καὶ Θάψου οἰκίσας, αὐτοὺς μὲν ἀποδνήσκει· οἱ δ' ἄλλοι ἐκ τῆς Θάψου ἀναστάντες, Ἰβλωνος βασιλείᾳ Σικελοῦ προδόντος τὴν χώραν καὶ καθηγῆσαι μὲν, Μεγαρέας ᾤκισαν τοὺς Ἰββάλους κληθέντας. καὶ ἐτη οἰκῆσαντες πέντε καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακόσια ὑπὸ Γέλωνος τυράννου Συρακουσίων ἀνέστησαν ἐκ τῆς πόλεως καὶ χώρας. πρὶν δὲ ἀναστῆναι, ἔτεσιν ὕστερον ἑκατὸν ἢ αὐτοὺς οἰκίσαι, Πάμμilon πέμπαντες Σελινούντα κτίζουσι· καὶ ἐκ Μεγάρων, τῆς μητροπόλεως οὐσης αὐτοῖς, ἐπελθὼν ξυγκαταίχισε. Γέλαν δὲ Ἀντίφημος ἐκ Ρόδου καὶ Ἐντιμος ἐκ Κρήτης ἐποίκους ἀγαγόντες κοινῇ ἔκτισαν ἔτει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ μετὰ Συρακουσῶν οἰκισιν. καὶ τῇ μὲν πόλει ἀπὸ τοῦ Γέλα ποταμοῦ τὸννομα ἐγένετο· τὸ δὲ χωρίον, οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ, καὶ ὁ πρῶτον ἐτείχισθη, Ἀνδριοι καλεῖται· νόμιμα δὲ Δωρικὰ ἐτίθη αὐτοῖς. ἔτεσι δὲ ἐγγύτατα ὀκτώ καὶ ἑκατὸν μετὰ τὴν σφετέρην οἰκισιν Γελῶσι Ἀκράγαντα ᾤκισαν, τὴν μὲν πόλιν ἀπὸ τοῦ Ἀκράγαντος ποταμοῦ ὀνομάσαντες, οἰκιστὰς δὲ ποιήσαντες Ἀριστόνου καὶ Πυστίλον, νόμιμα δὲ τὰ Γελῶν δόντες. Ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν, ἀπὸ Κύμης τῆς ἐν Ὀπικίᾳ Χαλκιδικῆς πόλεως ληστῶν ἀφικουμένων, ᾤκισθη, ὕστερον δὲ καὶ ἀπὸ Χαλκίδος καὶ τῆς ἄλλης Εὐβοίας πλήθος ἔλθον ξυγκατανεύμαντο τὴν γῆν· καὶ οἰκιστὰι Περιήρης καὶ Κραταιμένης ἐγένοντο αὐτῆς, ὁ μὲν ἀπὸ Κύμης, ὁ δὲ ἀπὸ Χαλκίδος. ὄνομα δὲ τὸ μὲν πρῶτον Ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν Σικελῶν κληθεῖσα, ὅτι δρεκανοεῖδες τὴν ἰδέαν τὸ χωρίον ἐστὶ, τὸ δὲ δρέκανον οἱ Σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσιν· ὕστερον δὲ αὐτοὶ μὲν ὑπὸ Σαμίων καὶ ἄλλων Ἰώνων ἐκπίκτουσιν, οἱ Μήδους φεύγοντες προσέβαλον Σικελίᾳ. τοὺς δὲ Σαμίους Ἀναξίλας Ῥηγίων τυράννος οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκβαλὼν, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς ξυμμίκτων ἀνθρώπων οἰκίσας, Μεσσήνην ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ τὸ ἀρχαῖον πατρίδος ἀντωνόμασε.

5. Καὶ Ἰμέρα ἀπὸ Ζάγκλης ᾤκισθη ὑπὸ Εὐκλείδου καὶ Σίμου καὶ Σακωνος, καὶ Χαλκιδῆς μὲν οἱ πλείστοι ἦλθον ἐς τὴν ἀποικίαν, ξυᾤκισαν δὲ αὐτοῖς καὶ ἐκ Συρακουσῶν φυγάδες, στάσει νικηθέντες, οἱ Μυλητῆδαι καλούμενοι· καὶ φωνὴ μὲν μεταξὺ τῆς τε Χαλκιδικῆος καὶ Δωρίδος ἐκράθη, νόμιμα δὲ τὰ

4. προδόντος τὴν χώραν καὶ καθηγῆσαι μὲν. Megarensibus Thapsum incolentibus Hybla, rex Siculorum, tradebat locum, ubi Megara Hyblaea conderent, eoque ipse eos deducebat. Verba Ἰβλωνος προδόντος τὴν χώραν ad sequens ᾤκισαν pertinent, non ad praecedentis ἀναστάντες ἐκ τῆς Θάψου rationem reddendam. — Hyblae tres erant in Sicilia: Megara Hyblaea, antea Hybla dicta, inter Syracusas et Leontinos sita; Hybla Geleatis, circa Aetnam, quae etiam maior dicta; Hybla Heraea,

eadem minor appellata, apud Pachynum sita.

τοὺς δὲ Σαμίους — ἀντωνόμασε. Ab his verbis vulgo inepte novum caput incipit, cum Scriptoris oratio adhuc in commemorandis urbibus nominibus versetur, quibus diversis temporibus vocata est. Quare haec verba, praeeunte Poppono, cum praecedente capite coniungimus. Ceterum iungenda sunt verba ξυμμίκτων ἀνθρώπων οἰκίσας, mixtis hominibus urbem replevit. Similia collegit Bernhardt Synt. p. 168.

Χαλκιδικὰ ἐκράτησεν. Ἄκραι δὲ καὶ Κασμῆναι ὑπὸ Συρακοσίων ὤκισθησαν, Ἄκραι μὲν ἑβδομήκοντα ἔτεσι μετὰ Συρακούσας, Κασμῆναι δὲ ἑγγὺς εἰκοσι μετὰ Ἄκρας. καὶ Καμάρινα τὸ πρῶτον ὑπὸ Συρακοσίων ὤκισθη ἔτεσιν ἑγγύτατα πέντε καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ Συρακουσῶν κτίσιν· οἰκιστὰι δὲ ἐγένοντο αὐτῆς Δάσκων καὶ Μενέκωλος. ἀναστάτων δὲ Καμαριναίων γενομένων πολέμῳ ὑπὸ Συρακοσίων δι' ἀστάσιον χρόνῳ Ἰπποκράτης ὕστερον Γέλας τύραννος, λύτρα ἀνδρῶν Συρακοσίων αἰχμαλώτων λαβὼν τὴν γῆν τὴν Καμαριναίων, αὐτὸς οἰκιστὴς γενόμενος κατήκισε Καμαριναν. καὶ αὐθις ὑπὸ Γέλωνος ἀνάστατος γενομένη τὸ τρίτον κατήκισθη ὑπὸ Γέλωνος.

6. Τοσαῦτα ἔθνη Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων Σικελίαν ἔκει, καὶ ἐπὶ τοσὴνδε οὐσαν αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύειν ἄρρητο, ἐπιτέμνοιο μὲν τῇ ἀληθεστάτῃ προφάσει τῆς πάσης ἄρεϊν, βοηθεῖν δὲ ἅμα εὐπρεπῶς βουλόμενοι τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενεῖσι καὶ τοῖς προσγεγενημένοις ξυμμάχοις. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐξέφημῆσαν Ἐγεσταίων τε πρόσβεις παρόντες καὶ προθυμότερον ἐκαλούμενοι. ἄμοροι γὰρ ὄντες τοῖς Σελινουντίοις ἐς πόλεμον καθίστασαν περὶ τε γαικῶν τιῶν καὶ περὶ γῆς ἀμφισβητήτου· καὶ οἱ Σελινούντιοι Συρακοσίους ἐπαγόμενοι ξυμμάχους κατεῖργον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· ὥστε τὴν γενομένην ἐπὶ Λάχης καὶ τοῦ προτέρου πολέμου Λεοντίνων οἱ Ἐγεσταῖοι ξυμμάχων ἀναμιμνήσκοντες τοὺς Ἀθηναίους ἐδίδοντο σφίσι ναῦς πέμπαντας ἐκαμύναι, λέγοντες ἄλλα τε πολλὰ καὶ κεφάλαιον, εἰ Συρακοῖοι Λεοντίνους τε ἀναστήσαντες ἀτιμώρητοι γενήσονται, καὶ τοὺς λοιποὺς ἐπὶ ξυμμάχους αὐτῶν διαφθειρόντες αὐτοὺς τὴν ἅπασαν δύναμιν τῆς Σικελίας σῆσόνσι, κίνδυνον εἶναι μὴ ποτε μεγάλη παρασκευὴ Λαοριῆς τε Λαοριεύσι κατὰ τὸ ξυγγενές, καὶ ἅμα ἀποκοι τοῖς ἐκπέμψασι Πελοποννησίοις βοηθήσαντες, καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν ξυγκαθέλωσι· σῶφρον δ' εἶναι μετὰ τῶν ὑπολοίπων ἐπὶ ξυμμάχων ἀντέχειν τοῖς Συρακοσίοις, ἄλλως τε καὶ χρήματα σφῶν παρεχόντων ἐς τὸν πόλεμον ἱκανά. ὦν ἀκούοντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν τε Ἐγεσταίων πολλὰ μὲν λεγόντων καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς, ἐψηφίσαντο πρόσβεις πέμπαντες πρῶτον ἐς τὴν Ἐγεσταν, περὶ τε τῶν χρημάτων σκεφόμενος, εἰ ὑπάρχει, ὥσπερ φασὶν, ἐν τῷ κοινῷ καὶ ἐν τοῖς ἰσοῖς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα πρὸς τοὺς Σελινουντίους, ἐν ὅτῳ ἔστιν, εἰσομένους.

7. Καὶ οἱ μὲν πρόσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀπεστάλησαν ἐς

5. τὸ τρίτον κατήκισθη ὑπὸ Γέλωνος. Wesseling. ad Diod. 11, 76. demonstrat, Thucydidem haud dubie scripsisse ὑπὸ Γέλωνος.

6. ξυγγενεῖσι. Erant omnes Iones s. Chalcidenses, veluti Leontini, Naxi, Catanaei. Ab his distinguuntur οἱ προσγεγενημένοι ex reliquis Siciliis populis, ut Agrigentini. Vid.

5, 4. Aliis tamen placuit altera lectio προσγεγενημένοις. — Mox τί post Ἐγεσταίων transpositum est, proprie pertinens ad παρόντας. Est autem τί — καὶ pariter ac.

ἐψηφίσαντο. Infinitives, qui in sequentibus desideratur, ex praegressis est subaudiendus: ναῦς πέμπαντας ἐκαμύναι.

τὴν Σικελίαν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν Κορινθίαν, στρατεύσαντες ἐς τὴν Ἀργεῖαν τῆς τε γῆς ἕτερον οὐ πολλὴν, καὶ οἶτον ἀνεκομίσαντό τινα ξυγγήκοιμιν, καὶ ἐς Ὀρνεάς κατοικίσαντες τοὺς Ἀργείων σφράδας, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς παρακαταλιπόντες αὐτοῖς ὄλλγους, καὶ σκευάμενοι τινα χρόνον ὥστε μὴ ἀδικεῖν Ὀρνεάτας καὶ Ἀργείους τὴν ἄλληλαν, ἀπεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐκ οἴκου. ἐλθόντων δὲ Ἀθηναίων οὐ πολλῷ ὕστερον ναυσὶ τριάκοντα καὶ ἑξακοσίους ὀπλίταις, οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων πανστρατιᾷ ἐξελθόντες τοὺς μὲν ἐν Ὀρνεαῖς μίαν ἡμέραν ἐπολιόρουν· ὑπὸ δὲ νύκτα αὐλισαμένου τοῦ στρατεύματος ἀπῶθεν, ἐκιδράσκουσιν οἱ ἐκ τῶν Ὀρνεῶν. καὶ τῇ ὕστερα αἱ Ἀργεῖοι ὡς ἦσθοντο, κατασκάψαντες τὰς Ὀρνεάς ἀνεχώρησαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὕστερον ταῖς ναυσὶν ἐκ οἴκου. Καὶ ἐς Μεθώνην τὴν ὁμορον Μακεδονία ἰκπέας κατὰ θάλασσαν κομίσαντες Ἀθηναῖοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ Μακεδόνων τοὺς παρὰ σφίσι φυναδας, ἐκακούργουν τὴν Περγίκου. Λακεδαιμόνιοι δὲ, πέμπαντες παρὰ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θράκης, ἄγοντας πρὸς Ἀθηναίους δεχημέρους σπονδὰς, συμπολεμεῖν ἐκέλευον Περγίκῃ· οἱ δ' οὐκ ἠθέλον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

8. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα ἦρι οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἦγον ἐκ τῆς Σικελίας καὶ οἱ Ἑγεσταῖοι μετ' αὐτῶν, ἄγοντες ἑξήκοντα τάλαντα ἀσήμου ἀργυρίου, ὡς ἐς ἑξήκοντα ναῦς μηνὸς μισθὸν, ἃς ἔμελλον δεήσεισθαι πέμπειν. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκκλησίαν ποιήσαντες, καὶ ἀκούσαντες τῶν τε Ἑγεσταίων καὶ τῶν σφετέρων πρέσβων τὰ τε ἄλλα ἐπαγωγὰ καὶ οὐκ ἀληθῆ, καὶ περὶ τῶν χρημάτων, ὡς εἴη ἔτοιμα ἐν τοῖς ἱεροῖς πολλὰ καὶ ἐν τῷ κοινῷ, ἐψηφίσαντο ναῦς ἑξήκοντα πέμπειν ἐς Σικελίαν καὶ στρατηγούς αὐτοκράτορας Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου καὶ Ἀμαχον τὸν Ξενοφάνους, βοηθούς μὲν Ἑγεσταίοις πρὸς Σελινουσίους, ξυγκατοικίσει δὲ καὶ Λεοντίους, ἦν τι περιγίγνηται αὐτοῖς τοῦ πολέμου, καὶ τὰλλα τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράξαι ὅπῃ ἂν γινώσκωσιν ἀριστα Ἀθηναίοις. μετὰ δὲ τοῦτο ἡμέρᾳ πέμπτῃ ἐκκλησία αὐθις ἐγίνετο, καθότι χρὴ τὴν παρασκευὴν ταῖς ναυσὶ τάχιστα γίνεσθαι, καὶ τοῖς στρατηγοῖς, εἴ του προσέοιεντο, ψηφισθῆναι ἐς τὸν ἕκλον. καὶ ὁ Νικίας, ἀκούσας μὲν ἡρημένος ἄρχειν, νομίζων δὲ τὴν πόλιν οὐκ ὀρθῶς βεβου-

7. πανστρατιᾷ ἐξελθόντες. Sic legebat Valla. Codices omnes ἐξελθόντων, quod defendit Poppe Prolog. I. p. 120. et tamquam genitivum absolutum ad solos Argivos refert. Nam de Atheniensibus quidem, qui recentibus tantum aderant, non convenit dici πανστρατιᾷ.

8. καὶ ἐν τῷ κοινῷ. Codices magno numero exhibent καὶ ἐν τοῖς

κοινούσις, quod recuperant recentiores omnes. Non est sermo de plurium civitatum aerariis, ut patet ex cap. 6., neque umquam alibi Thucydides plurali huius nominis de unius urbis aerario usus est, quamquam sic τὰ κοινὰ usurpatum reperitur apud Polybium 1, 59. Nostro quidem loco ob praecedens τοῖς ἱεροῖς facile pluralis a librariis proficisci potuit.

λαύσθαι, ἀλλὰ προφάσει βραχεία καὶ εὐπρεπεί τῆς Σικελίας ἀπάσης, μεγάλου ἔργου, ἐπίσθαι, παρελθῶν, ἀποτρέψαι ἔβουλετο, καὶ παρήνει τοῖς Ἀθηναίοις τοιάδα.

9. „Ἡ ΜΕΝ ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας ἦδε ξυνελέγη, καθότι χρῆ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν· ἔμοι μέντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω βραχεία βουλή περὶ μεγάλων πραγμάτων, ἀνδράσιν ἄλλοφύλοις πειδομένους, πόλεμον οὐ προσηκόντα ἄρασθαι. καίτοι ἔργως καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιούτου, καὶ ἦσσαν ἐτέρων περὶ τῷ ἑμαυτοῦ σώματι ὀρθῶδ᾽, νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι, ὃς ἂν καὶ τοῦ σώματος τι καὶ τῆς οὐσίας προνοῆται· μάλιστα γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος καὶ τὰ τῆς πόλεως δι' ἑαυτὸν βούλοιο ὀρθοῦσθαι· ὅμως δὲ οὔτε ἐν τῷ πρότερον χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἶπον παρὰ γνώμην, οὔτε νῦν, ἀλλὰ ἢ ἂν γινώσκω βέλτιστα, ἐρῶ. καὶ πρὸς μὲν τοὺς τρόπους τοὺς ἡμετέρους ἀσθενῆς ἂν μου ὁ λόγος εἴη, εἰ τὰ τε ὑπάρχοντα σώζειν παραινοίην, καὶ μὴ τοῖς ἐτοίμοις περὶ τῶν ἀφανῶν καὶ μελλόντων κινδυνεύειν· ὡς δὲ οὔτε ἐν καιρῷ σπεύδετε, οὔτε ῥάδι᾽ ἐστὶ κατασχεῖν ἐφ' ἃ φημῶσθε, ταῦτα διδάξω.

10. „Φημί γὰρ ὑμᾶς, πολεμικούς πολλοὺς ἐνθάδε ὑποπόντας, καὶ ἐτέρους ἐκιδυμῆν, ἐκαῖσε πλεύσαντας, δεῦρο ἐπαγαγέσθαι. καὶ οἷσθε ἴσως τὰς γενομένας ὑμῖν σπονδάς ἔχειν τι βέβαιον, αἰ, ἡσυχάζοντων μὲν ὑμῶν, ὀνόματι σπονδαὶ ἔσονται· (οὕτω γὰρ ἐνθὲνδε τε ἄνδρες ἔπραξαν αὐτὰ, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων) σφαλέντων [δέ] που ἀξιοχρεῶν δυνάμει, ταχῆαν τῆν ἐπιχειρήσιν ἡμῖν οἱ ἐχθροὶ ποιήσονται, οἷς πρῶτον μὲν διὰ ξυμφορῶν ἢ ξύμβασις, καὶ ἐκ τοῦ αἰσχίονος ἢ ἡμῖν, κατ' ἀνάγκην ἐγένετο, ἔπειτα ἐν αὐτῇ ταύτῃ πολλὰ τὰ ἀμφισβητούμενα ἔχομεν. εἰσὶ δ' οἱ οὐδὲ ταύτην πῶ τὴν ὁμολογίαν ἐδέξαντο, καὶ οὐχ οἱ ἀσθενέστατοι· ἀλλ' οἱ μὲν ἀντικρὺς πολεμοῦσιν, οἱ

9. νομίζων, i. e. καίπερ νομίζων, ut 5, 82. προελθεῖν μὲν οὐκ ἐπι ἠθέλησαν, δεομένων τῶν διακινηθέντων.

10. δεῦρο ἐπαγαγέσθαι. Codices plerique omnes δεύτερον ἐπαγαγέσθαι.

οὕτω γὰρ ἐνθὲνδε τε — αὐτὰ. Vulgo αὐτὰς. Thuc. 3, 97. ἦν ἐπὶ πολλῷ τοιαύτῃ ἢ μάχῃ, διαφέρις τε καὶ ἄκατωγαι, ἐν οἷς ἀφοτέροις ἦσσαν ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι. 6, 69. τροπῆς, οἷα εἰκὸς φίλους, ἀλλήλων ἐποίουν. 6, 96. διανοοῦντο τὰς προσβάσεις αὐτῶν φυλάσσειν, ὥπως μὴ κατὰ ταῦτα λάθῃσι σφᾶς ἀναβάντες οἱ πολέμοι. Vid. Poppo I. 1. p. 105 sq. Respicit autem Nicias Alcibladem et ex Laocadaemoniorum parte

ephoros Cleobulum et Xenarem. Vid. 5, 36. Il agebant id, ut foedus dirumperetur. Ergo ἐπραξαν αὐτὰ est: per dolum machinati sunt, ut non tantum foedus esset.

ἐκ τοῦ αἰσχίονος. Schol. διὰ τὸ πταίσαι. ἐξ ἀνάγκης γὰρ συνέστησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, βουλόμην τοὺς ἄνδρας κομίσασθαι. — Mox τὰ ἀμφισβητούμενα refer ad Amphipoliam Atheniensibus non redditam et ea, quae exponit 5, 35. — εἰσὶ δ' οἱ? — Corinthii, qui aperte ad hoc bellum gerebant (vid. 5, 48. 52.); Boeotii et Chalcidenses, qui decem dierum inducias agebant, i. e. inducias continuas in tempus indefinitum, quae tamen decimo quoque die renouari poterant. Vid. 5, 26. 32. 6, 7.

δὲ καὶ διὰ τὸ Λακεδαιμονίους ἔτι ἡσυχάζειν δεχημένοις σπονδαῖς καὶ αὐτοὶ κατέχονται. τάχα ἂν δ' ἴσως, εἰ διχα ἡμῶν τὴν δύναμιν λάβοιεν, ὅπερ νῦν σκευδόμεν, καὶ πάνυ ἂν ξυγκίδοιεντο μετὰ Σικελιωτῶν, οὓς πρὸ πολλῶν ἂν ἐτιμήσαντο ξυμμάχους [σφίσι] γενέσθαι ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. ὥστε χρὴ σκοπεῖν τινα αὐτὰ, καὶ μὴ μετεώρῳ τε πόλει ἀξιούν κινδυνεύειν, καὶ ἀρχῆς ἄλλης ὀρέγεσθαι, πρὶν ἢν ἔχομεν ββαιωσώμεθα, εἰ Χαλκιδῆς γε οἱ ἐπὶ Θράκης, ἔτη τοσαῦτα ἀφροστῶτες ἡμῶν, ἔτι ἀχειρωτοὶ εἰσὶ, καὶ ἄλλοι τινὲς κατὰ τὰς ἑσθιαστικὰς ἀκροῶνται. ἡμεῖς δὲ Ἐγεσταίοις δὴ οὐσί ξυμμάχους, ὡς ἀδικουμένοις, ὀξέως βοηθοῦμεν· ὑφ' ὧν δ' αὐτῶν κάλαι ἀφροστῶτων ἀδικούμεθα, ἔτι μέλλομεν ἀμύνεσθαι.

11. „Καίτοι τοὺς μὲν καταεργασάμενοι κἂν κατάσχοιμεν τῶν δ' εἰ καὶ κρατήσαιμεν, διὰ πολλοῦ γε καὶ πολλῶν, ὄντων χαλεπῶς ἂν ἀρχεῖν δυναίμεθα ἀνόητον δ' ἐπὶ τοιοῦτους ἵναί, ὧν κρατήσας τε μὴ κατασχῆσαι τις, καὶ μὴ κατορθώσας μὴ ἐν τῷ ὁμοίῳ καὶ πρὶν ἐπιχειρῆσαι ἴσται. Σικελιωταὶ δ' ἂν μοι δοκοῦσιν, ὧς γε νῦν ἔχουσι, καὶ ἔτι ἂν ἦσσαν δεινοὶ ἡμῖν γενέσθαι, εἰ ἀρξίαν αὐτῶν Συρακόσιοι· ὅπερ οἱ Ἐγεσταῖοι μάλιστα ἡμᾶς ἐκφοβοῦσι. νῦν μὲν γὰρ κἂν ἔλθοιεν ἴσως Λακεδαιμονίαν ἑκαστοὶ χάριτι, ἐκείνως δ' οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρχὴν στρατεῦσαι· ὧ γὰρ ἂν τρόπῳ τὴν ἡμετέραν μετὰ Πελοποννησίων ἀφέλωνται, εἰκὸς ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν σφετέραν διὰ τοῦ αὐτοῦ καθαιρεθῆναι. ἡμᾶς δ' ἂν οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες μάλιστα μὲν ἐκπεπληγμένοι εἴεν, εἰ μὴ ἀφικούμεθα, ἔπειτα δὲ καὶ, εἰ δέξαντες τὴν δύναμιν δι' ὀλλγου ἀπέλθοιμεν· εἰ δὰ σφαλῆται μὲν τι, τάχιστ' ἂν ὑπεριδόντες μετὰ τῶν ἐνθάδε ἐπίδοιεντο. τὰ γὰρ διὰ πλείστου πάντες ἴσμεν θαυμαζόμενα, καὶ τὰ κείραν ἡκίστα τῆς δόξης δόντα. ὅπερ νῦν ὑμεῖς, ὧ Ἀθηναῖοι, ἐς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πεπόνθατε, διὰ τὸ παρὰ γνώμην αὐτῶν, πρὸς ἃ ἐφοβείσθε τὸ πρῶτον, περιγεγενῆσθαι καταφρονήσαντες ἤδη καὶ Σικελίας ἐφίεσθε. χρὴ δὲ μὴ πρὸς

σκοπεῖν τινα. Innuit Alcibiadem. Cf. c. 12. εἰ τέ τις — παραινεί ἡμῖν ἐκπεῖν. Et sic saepe τίς significat eum, quem quis aperte nominare vel non audeat, vel non dignatur. Vid. Eurip. Phoen. 457. 895. cf. Brunck. ad Soph. Ai. 1138. — μετεώρῳ τε πόλει, a iavibus ductam metaphoram docet Schol., explicans τῆς πόλεως ἡμῶν οὐκ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὀρμούσῃ. ἀφροστῶτες ἡμῶν. Boni allusio libri ἀφ' ἡμῶν. — Mox pro ὑφ' ὧν δ' αὐτῶν Bekk. in minore edit. x Reiskii conjectura rescripsit ὑφ' ὧν δ' αὐτοί.

11. τῶν δ' εἰ, int. Σικελιωτῶν. — ἢ ἐν τῷ ὁμοίῳ, quod clade afflictum etiam domum persequentur. — ἐρχῆν ἐπὶ ἀρχῆν, Syracusios

contra Athenienses. Eandem sententiam explicat 5, 91. Οὐ γὰρ οἱ ἀρχοντες ἄλλων, ὥσπερ καὶ Λακεδαιμόνιοι οὗτοι δεινοὶ τοῖς νικηθείσιν, — ἀλλ' ἦν οἱ ὑπήκοοι πον τῶν ἀφξάντων αὐτοὶ ἐπιθέμενοι κρατήσασι.

ὅπερ νῦν ὑμεῖς — ἐφίεσθε. Locum nimia brevitate et contractione enuntiationum obscurum et impeditum primum germanice reddam: In welchem Falle ihr euch, Athenäer, jetzt gegen die Lacedaemonier und deren Bundesgenossen befunden habt; (und) weil ihr gegen Erwarten über sie, im Vergleich mit dem was ihr anfangs fürchtetet, Vortheile gewonnen habt, so strebt ihr bereits mit Geringschätzung jener auch nach Sicilien. Nunc singula expediamus. ὅπερ — πε-

τὰς τύχας τῶν ἐναντιῶν κίαιρεσθαι, ἀλλὰ τὰς διανοίας κρατήσαντας θαρσεῖν· μηδὲ Λακεδαιμονίους ἄλλο τι ἠγήσασθαι ἢ διὰ τὸ αἰσχροὺν σκοπεῖν, ὅτω τρόπῳ ἔτι καὶ νῦν, ἣν δύναται, σφῆλαντες ἡμᾶς τὸ σφέτερον ἀκρετέες εὐθῆσονται, ὅσα καὶ περὶ πλείστου καὶ διὰ πλείστου δόξαν ἀρετῆς μελετωσιν. ἄστε οὐ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἐγεσάτων ἡμῖν, ἀνδρῶν βαρβάρων, ὁ ἀγὼν, εἰ σωφρονούμεν, ἀλλ' ὅπως πόλιν δι' ὀλιγαρχίας ἐπιβουλεύουσιν ὀξέως φυλαξώμεθα.

12. „Καὶ μεμνήσθαι χρὴ ἡμᾶς ὅτι νεωστὶ ἀπὸ νόσου γάλης καὶ πολέμου βαρῶν τι λελωφῆκαμεν, ὥστε καὶ χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ἠξήσθαι· καὶ ταῦτα ὑπὲρ ἡμῶν δίκαιον ἐνθάδε εἶναι ἀναλοῦν, καὶ μὴ ὑπὲρ ἀνδρῶν φυγάδων τῶνδε, ἐπικουρίας δεομένων, οἷς τὸ τε ψεῦσασθαι καλῶς χρήσιμον, καὶ τῷ τοῦ πέλους κινδύνῳ, αὐτῶν λόγους μόνον παροισχυμένους, ἢ κατορθώσαντας χάριν μὴ ἀξίαν εἰδέναι, ἢ πταίσαντάς που τοὺς φίλους ξυναπολλέσαι. εἴ τέ τις ἄρχην ἄσμενος αἰρεθείς παραινέει ὑμῖν ἐκπλεῖν, τὸ ἑαυτοῦ μόνον σκοπῶν, ἄλλως τε καὶ νεώτερος ἔτι ὢν ἐς τὸ ἄρχειν, ὅπως θαν-

κόνθαστε refero ad proxime praegressam sententiam, cui geminam habet Tacitus *Annal.* 1, 47. „maiestate salva, cui maior e longinquo reverentia“. Et *Agric.* c. 80. *Omne ignotum pro magnifico est.* Non autem Athenienses Lacedaemoniis, sed Lacedaemoniis Atheniensibus admirandi et metuendi ante bellum propter terrestres belli exercitationem et copias videbantur. *πῶς χρὴν* h. l., ut *δρᾶν*, saepe universe significat actionem verbi modo praegressam, ne hoc ipsum repeti necesse sit, veluti *οἷα νῦν ὑμεῖς Λακεδαιμονίους τεθαυμάσατε, quemadmodum modo vos Lacedaemonios admirati estis.* Non solum ob hanc rem, sed etiam propter totam conformationem periodi dignus est qui conferatur locus 2, 60. ὅποτε οὖν πόλις μὲν τὰς ἰδίας ξυμφορὰς οἷα τε φέρον, εἰς δὲ ἕκαστος τὰς ἐκείνης ἀδύνατος, πῶς οὐ χρὴ πάντας ἀμύνειν αὐτῇ, καὶ μὴ (int. *δρᾶν*) δὲ νῦν ὑμεῖς *δρᾶτε*, ταῖς κατ' οἴκων κατοικησῆσαι ἐκπεπληγμένοι τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀφίσσθε, καὶ ἐμὲ τε τῶν παραινέσαντα πολεμεῖν καὶ ὑμᾶς αὐτοῦς, ὃ ἐξυπνῶτε, δι' αἰτίας ἔχετε. Quamquam ibi *δρᾶτε* distinctus enuntiat sequentibus verbis τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀφίσσθε et ἐμὲ δι' αἰτίας ἔχετε. Nostro loco item quodammodo per sequens *Σικελίας ἀφίσσθε* vis verbi *κόνθαστε* explicatur, quamquam plene sic dicere debebat: *παρὰ*

γνώμην περιγυγῆσθαι αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο καταφρονήσαντες αὐτῶν ἤδη καὶ *Σικελίας ἀφίσσθε*, quod duabus enuntiationibus in unam contractis et mutata structura, obscurius est factum. Ceterum *παρὰ γνώμην* est *παρ' ἔλπίδα*, int. ipsorum Atheniensium, qui ab initio Peloponnesiorum copias metuebant, neque se miseraturos sed tantum cohibitos esse hostes opinabantur. *αὐτῶν* pendet et *περιγεγῆσθαι*. In verbis *πρὸς δὲ ἐφοβείσθε* praepositio habet vim comparationis: „Superiores fuistis Lacedaemoniis, non quidem omnino, sed quatenus primum multa ab his timebatis. Denique ne hoc quidem praetermittendum in difficili loco, pro *ἐπιπέσθε* in optimis libris *Casa.* (ab antiqua manu) *Aug. Pal. It. Vat. H. Reg. C. Gr. K. m.* reperiri *ἐπίσσεθαι*, probante *Bernhardy Synt.* p. 298. Sed cf. *Hermann.* ad *Vig.* p. 761.

τὰς διανοίας κρατήσαντας θαρσεῖν, „deceat considerare animi potentem,“ i. e. aequam servare mentem in utraque fortuna.

τὸ αἰσχροὺν, ut paullo post τὸ ἀπροσπίε refer ad cladem Lacedaemoniorum. — ὅσα pro ὅσα *millor.* Cf. *Goeller.* ad h. l.

12. αὐτῶν λόγους μόνον παροισχυμένους. *Αὐτῶν Aug. It. Vat. Reg. H. Vind.,* quod pro αὐτῶν accipiendum. *Vulgo αὐτοῦς. Notis*

μοσθῆ μὲν ἀπὸ τῆς ἰατροσοφίας, διὰ δὲ πολυτέλειαν καὶ ἀφελῆ τι ἐκ τῆς ἀρχῆς, μηδὲ τούτῳ ἐμπαράσχητε τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ ἰδίᾳ ἐλλαμπρύνεσθαι· νομίζατε δὲ τοὺς τοιούτους τὰ ἐν δημοσίᾳ ἀδικεῖν, τὰ δὲ ἴδια ἀναλοῦν, καὶ τὸ πρᾶγμα μέγα ἵνα καὶ μὴ ὅλον νεωτέρῳ βουλευσασθαι τε καὶ ὀξέως μετακριθῆαι.

13. „Ὅς ἐγὼ ὄρων νῦν ἐνθάδε τῷ ἀπὸ ἀνδρῶν παρακινεῖσθαι κατημένους φοβοῦμαι, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἀντιπαρκαλεύομαι μὴ κατασχυνθῆναι, εἰ τῷ τις παρακάθηται ἄνδρῳ, ὅπως μὴ δόξῃ, ἂν μὴ ψηφίζηται πολεμεῖν, μαλακὸς ἵνα· μηδ' ὅπερ ἂν αὐτοὶ πάθοισιν, δυσέρωτας εἶναι τῶν πότνων, γνόντας ὅτι ἐπιθυμία μὲν ἐλάχιστα κατορθοῦνται, φροῖα δὲ πλείστα· ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὡς μέγιστον δὴ ἔστιν ἔμπροσθεν κίνδυνον ἀναφύπνους, ἀντιχειροτονεῖν, καὶ ψηφισθαι τοὺς μὲν Σικελιώτας, οἷσπερ νῦν ὄροις χωμένους πρὸς ἡμᾶς οὐ μεμπτοῖς, τῷ τε Ἰουλίῳ κόλπῳ, παρὰ γῆν ἣν τις πλῆθυσται τῷ Σικελικῷ, διὰ πελάγους, τὰ αὐτῶν νεμομένους καθ' ἑαυτούς καὶ ξυμφέρεσθαι· τοῖς δ' Ἑγεσταιοῖς ἰδίᾳ εἰπεῖν, ἐπιπέμψαι ἄνευ Ἀθηναίων καὶ ξυνήσαν πρὸς Σελινουντίους τὸ πρῶτον πόλεμον, μετὰ σφῶν αὐτῶν καὶ καταλύεσθαι· καὶ τὸ λοιπὸν ξυμμάχους μὴ ποιῆσθαι, ὥσπερ εἰδῶμεν, οἷς κακῶς μὲν πράξασιν ἀμνηοῦμεν, ἀφελείας δ' αὐτοὶ δεηθέντες οὐ τευξόμεθα.

14. „Καὶ σὺ, ὦ Πρύτανι, ταῦτα, εἴπερ ἡγεῖ σοὶ προσκεῖν κηδεσθαι τε τῆς πόλεως, καὶ βούλει γενέσθαι πολίτης γαθός, ἐπιψήφισε καὶ γνώμας προτίθει αὐθις Ἀθηναίοις, νομίζοντας, εἰ ὀρθῶδεὶς τὸ ἀναψηφίσει, τὸ μὲν λύειν τοὺς νόμους ἢ μετὰ τῶσάνδ' ἂν μαρτύρων αἰτίαν σχεῖν, τῆς δὲ πόλεως οὐλευσαμένης ἰατρός ἂν γενέσθαι, καὶ τὸ καλῶς ἄρξαι τοῦτ'

πολίσει ex Lindavii coniectura scriptum pro ξυναπολύσει.

διὰ δὲ πολυτέλειαν — ἐκ τῆς ἀρχῆς. Arguit Alcibiadem Nicias, quod sui commodi et luxuriae causa sibi imperium quaesierit, quod ad tantos sumptus suppeteret. Illam autem non molitus esset, nisi de imperio penderet.

13. δυσέρωτας εἶναι τῶν πότνων, nimis et perditae amarum, quae non ante oculos posita, sed longinqua et remota sunt. — κατορθοῦνται, int. οἱ ἀνθρώποι, vel ἄλλοι, οἱ πρεσβύτεροι. Cf. Poppo I. 1. 477. Paullo ante αὐτοὶ ad Alcibiadis assecclas referendum. — ἰνδο κατασχυνθῆναι latet significatio effectus ὥστε ψηφισθαι λέγεσθαι.

τὸ πρῶτον. Sic D. et Valla. κερῖ, ut vulgo. τὸν πρῶτον.

14. ἀφελείας. Hoc vocabulum non minus ad ἐπιψήφισε quam ad προτίθει pertinet. Πρύτανις est ὁ ἐπιστάτης ὁ ἐν τῷ δήμῳ. Periculosum erat Epistatae, populum iterum in suffragium mittere de qua re iam scriptum esset psephisma. Quamquam hoc cum populi voluntate et studio factum esse videmus in decreto de Mytilenaeis interficiendis, 3, 36. Unde patet, studio populi (μετὰ τῶσάνδ' μαρτύρων) illum timorem sublevari. — τὸ λύειν τοὺς νόμους i. q. ἀναψηφίσει.

τῆς δὲ πόλεως βουλευσαμένης. Quod vulgo ante βουλευσαμένης legitur κακῶς, praeter Cam. et Gr. omittunt omnes. Modestiae oratoris ad cives verba facientis non accommodatum esse censet Benedictus. Etiam infra cap. 23. εἰ ante βουλευσασθαι ab optimis libris abest.

εἶναι, ὅς ἂν τὴν πατριδα ὠφελήσῃ ὡς πλεῖστα, ἢ ἐκὼν εἶναι μηδὲν βλάβῃ·“

15. Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα εἶπε. τῶν δὲ Ἀθηναίων παριόντες οἱ μὲν πλεῖστοι στρατεύειν παρήνουν, καὶ τὰ ἐψηφισμένα μὴ λύειν· οἱ δὲ τινες καὶ ἀντέλεγον. ἐνῆγε δὲ πρόθεμότατα τὴν στρατείαν Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, βουλόμενος τε τὴν Νικίαν ἐναντιοῦσθαι, ὧν καὶ ἔς τὰ ἄλλα διάφορος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη, καὶ μάλιστα στρατηγήσαι τε ἐπιθυμῶν, καὶ ἐλπίζων Σικελίαν τε δι' αὐτοῦ καὶ Καρχηδόνα λήψεσθαι, καὶ τὰ ἴδια ἅμα, εὐτυχήσας, χρήσασθαι καὶ δόξῃ ὠφελήσειν. ὧν γὰρ ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀστῶν ταῖς ἐπιθυμαῖς μείζουσιν ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν ἐχρήσατο ἔς τε τὰς ἰκποτροφίας καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας· ὅπερ καὶ καθῆκεν ὕστερον τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν οὐχ ἥμισυ φορῆθῆντες γὰρ αὐτοῦ οἱ πολλοὶ τὸ μέγεθος τῆς τε κατὰ τὸ εἶναι τοῦ σώμα παρανομίας ἔς τὴν δίκαιαν, καὶ τῆς διανοίας ἢ καθ' ἕν ἕκαστον, ἐν ὧν γίγνοιτο, ἐπρασσευ, ὡς τυραννίδος ἐπιθυμοῦντι πολέμιοι καθίστασαν· καὶ δημοσίᾳ κράτιστα διαθῆντι τὰ τοῦ πολέμου, ἴδια ἕκαστοι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ ἀχθεσθέντες, καὶ ἄλλοις ἐπιτρέψαντες, οὐ διὰ μακροῦ ἔσφησαν τὴν πόλιν. τότε δ' οὖν παρελθὼν τοῖς Ἀθηναίοις παρήνουν τοιάδε.

16. „ΚΑΙ προσήκει μοι μᾶλλον ἑτέρων, ὧ Ἀθηναῖοι, ἀρῆσαι, (ἀνάγκη γὰρ ἐντεύθεν ἀρξασθαι, ἐπειδὴ μου Νικίας καθήφατο,) καὶ ἀξίος ἅμα νομίζω εἶναι. ὧν γὰρ πέρι ἐπιβοηθῆσαι εἰμι, τοῖς μὲν προγόνοις μου καὶ ἐμοὶ δόξαν φέρει ταῦτα, τῇ δὲ πατριδι καὶ ὠφέλειαν. οἱ γὰρ Ἕλληνες καὶ ὑπὲρ δύναμιν μείζω ἡμῶν τὴν πόλιν ἐνόμισαν τῷ ἐμῷ διακροπεῖ τῆς Ὀλυπίας θεωρίας, πρότερον ἐλπίζοντες αὐτὴν καταπεπολεμηθεῖν, διότι ἄρματα μὲν ἐπὶ καθῆκα, ὅσα οὐδεὶς πω ἰδιώτης πρότερον, ἐνίκησα δὲ, καὶ δεύτερος καὶ τέταρτος ἐγενόμην, καὶ τάλ-

ὅς ἂν — ὠφελήσῃ. Vid. ad 2, 44, ubi haec confusio duarum structurarum exemplis explanatur. Cf. c. 16. med., ubi ὅς ἂν ὠφελῆ est pro ὠφελῆιν.

15. δι' αὐτοῦ refer ad στρατηγήσαι. Τέ post στρατηγήσαι respondet proximo καὶ ἐλπίζων — λήψεσθαι. Cum praegressum sit βουλόμενος τῷ τε Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, debebat simpliciter scribere: καὶ μάλιστα στρατηγήσαι, omisso ἐπιθυμῶν. Quo per epexegetin addito et arcte cum infinitivo iuncto, τέ additur, relatum ad καί, quo alterum participium ἐλπίζων sententiae annectitur: pariter cupiens ac sperans.

ὧν γὰρ ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀστῶν. Ut verba neutra apud Graecos cum ὑπὸ et genitivo iungun-

tur, tamquam passiva, ita vel substantiva nonnumquam. Sic supra 1, 130. ὧν καὶ πρότερον ἐν μεγάλῃ ἀξιώματι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

διαθῆντι. Sic solus H. Ceteri omnes διαθῆντα, ut vulgo. Illud primus recepit Bekk.

16. καὶ προσήκει μοι — καὶ ἀξίος. Illud προσήκει ad ius et dignitatem pertinet, quod sumptibus lectis et legatione ad Peloponnesios accepta bene de republica merenti: ἀξίος refer ad animi dotes et rei bene gerendae facultatem. — ἐπιβοηθεῖ h. l. in malam partem accipiendum, ut in fine capitis ἐπιβοηθῶντος.

ἐνίκησα δὲ, — ἐγενόμην. Primam, secundam et quartam palam retulerat. Plutarch. in Vit. Alcib. c. 11. Καὶ τὸ νικῆσαι δὲ καὶ δεύτερον τ'

λα ἀξίως τῆς νίκης παρεσκευασάμην. νόμῳ μὲν γὰρ τιμὴ τὰ τοιαῦτα· ἐκ δὲ τοῦ δρωμένου καὶ δύναμις ἅμα ὑπονοεῖται. καὶ ὅσα αὐτὸ ἐν τῇ πόλει χορηγίαις ἢ ἄλλῳ τῷ λαμπρύνονται, τοῖς μὲν ἀστοῖς φθονεῖται φύσει, πρὸς δὲ τοὺς ξένους καὶ εὐτη ἰσχυρὸς φαίνεται. καὶ οὐκ ἀχρηστος ἢ δ' ἡ ἄνοια, ὅς ἂν τοῖς ἰδίοις τέλεσι μὴ ἑαυτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ἀφελῇ. οὐδὲ γὰρ ἀδικον ἐφ' ἑαυτῷ μέγα φρονοῦντα μὴ ἴσον εἶναι· καὶ καὶ ὁ κακῶς πράσδων πρὸς οὐδένα τῆς ξυμποραῆς ἰσομενεῖ. ἀλλ' ὡςπερ δυστυχοῦντες οὐ προςαγορευόμεθα, ἐν τῷ ἤμοιῳ τις ἀνεχέσθω καὶ ὑπὸ τῶν εὐπραγούντων ὑπερφρονούμενος, ἢ τὰ ἴσα νέμων τὰ ὅμοια ἀνταξιοῦται. οἶδα δὲ τοὺς τοιοῦτους, καὶ ὅσοι ἐν τινος λαμπρότητι προέσχον, ἐν μὲν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ λυπηροὺς ὄντας, τοῖς ὁμοίοις μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας, τῶν δὲ ἔπειτα ἀνθρώπων κροσπολήσιν τε ξυγγενείας τισὶ, καὶ μὴ οὐσαν, καταλιπόντας, καὶ, ἥς ἂν ᾧσι πατρίδος, ταύτῃ αὐχῆσιν, ὡς οὐ περὶ ἄλλοτριῶν, οὐδ' ἀμαρτούντων, ἀλλ' ὡς περὶ σφετέρων τε καὶ καλὰ τραξάντων. ὦν ἐγὼ ὀρεγόμενος, καὶ διὰ ταῦτα τὰ ἴδια ἐπιβοάμενος, τὰ δημόσια σκοπεῖτε εἰ τοῦ χειρὸν μεταχειρίζω. Πελοποννήσου γὰρ τὰ δυνατώτατα ξυστήσας ἄνευ μεγάλου ὑμῖν κινδύνου καὶ δαπάνης, Λακεδαιμονίους ἐς μίαν ἡμέραν κατέστησα ἐν Μαντινείᾳ περὶ τῶν ἀπάντων ἀγωνίσασθαι· ἐξ οὗ, καὶ περιγεγόμενοι τῇ μάχῃ, οὐδέπω καὶ νῦν βεβαίως θαρσυνῶσι.

17. „Καὶ ταῦτα ἢ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια κατὰ φύσιν δοκούσα εἶναι ἐς τὴν Πελοποννησίαν δύναμιν λόγους τε πρότερον ὠμίλησε, καὶ ὀργῇ πίστιν παρασχομένη ἐπεισε. καὶ νῦν μὴ

ῥεσθαι καὶ τέταρτον, ὡς Θουκυδίδης φησὶν, ὁ δ' Εὐρυπίδης τρίτον, ὑπερβαλλεῖ λαμπρότητι καὶ δόξῃ πᾶσαν τὴν ἐν τοῦτοις φιλοτιμίαν. Verba καὶ τὰλλα ἀξίως τῆς νίκης παρεσκευασάμην Dukerus refert ad ea, quae de Alcibiade scribit Athenaeus 1, 3. Ολύμπια νικήσας — θύσας Ὀλύμπια Διὶ τῆς πανηγυριῶν ἄπασαν εἰστήσας.

τὰ ὅμοια ἀνταξιοῦται. Schol. ὡςπερ τῶν δυστυχοῦντων καταφρονεῖ τις, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀνεχέσθω ὑπὸ τῶν εὐτυχοῦντων ἐν μίρῃ καταφρονούμενος· ἢ εἰβούλεται μὴ ὑπερορᾶσθαι κακοπραγῶν, μηδ' αὐτὸς τῶν ἀτυχοῦντων καταφρονεῖτω.

17. καὶ ταῦτα ἢ ἐμὴ νεότης — ἐπεισε. Bekkerum secutus post punctum posui, et paullo post scripsi πεφობήσθε pro πεφοβήσθαι. Recte Goellerus: Quam statim, ait, oratio ad Athenienses convertatur, ubi ἀλλά indicare videtur aliquid praecessisse, quod ne faciant Athenienses orator hortatur, admodum

probabilis est levissima verborum mutatio a Bekkero facta. — ἄνοια κατὰ φύσιν δοκούσα εἶναι, aliis nimirum, non ipsi Alcibiadi; quare haec verba, etsi dicta sunt cum respectu eorum, quae Nicias supra c. 11. dixit: ἀνόητος δ' ἐστὶν τοῦτοντος ἰέναι etc., tamen non ironice dicta sunt, sed ipsa adversariorum opprobria eo traducta, ubi laudem inveniant. Hoc enim dicit: „Haec autem mea iuventus illa et quae quibusdam videtur annos praegressa amentia apud potentissimas Peloponnesiorum civitates (Argivos et Mantinenses) verbis aptis usa transiit.“ — ταῦτα ὠμίλησε est ταῦτα ὠμίλησασα ἔπραξε, ad foedus cum Atheniensibus faciendum compulsi. Sic c. 11. ἐφοβοῦσι pro ἐφοβούντες λέγουσι. — ὀργῇ πίστιν παρασχομένη, studio fidem adiungens. Nam ὀργῇ h. l. est studium, ut saepe, leidenschaftliches Streben. Disceptatur autem, utrum tertius an sextus casus sit, et utrum Peloponnesiorum an ipsius Alcibiadis sit ὀργῇ intelligenda.

πεφόβησθε αὐτήν, ἀλλ' ἕως ἐγὼ τε ἔτι ἀκμάζω μετ' αὐτὴν καὶ ὁ Νικίας εὐτυχῆς δοκεῖ εἶναι, ἀποχρήσασθε τῇ ἐκατέρῃ ἡμῶν ὠφελείᾳ· καὶ τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν μὴ μεταγίγνησθε, ὡς ἐπὶ μεγάλην δύναμιν ἐδόμμενον. ὄχλοις τε γὰρ ἔτι μίκτοις πολυανδρουσίην αἱ πόλεις, καὶ θάλασσαν ἔχουσι τῶν ποταμῶν τὰς μεταβολὰς καὶ ἐπιδοχὰς. καὶ οὐδεὶς δι' αὐτὸ ἀποφύγει περὶ οἰκίας πατρίδος, οὔτε τὰ περὶ τὸ σῶμα ὅπλοις ἐξήρηται, οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ νομίμοις κατασκευαίς· ὅτι δι' ἐκείνην οἰκίαν ἢ ἐκ τοῦ λέγων κείθεν οἰεῖται ἢ στασιάσαν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ λαβὼν ἄλλην γῆν, μὴ κατορθώσας, οἰκῆσειν, ταῦτα ἐτοιμάζεται. καὶ οὐκ εἰκὸς τὸν τοιοῦτον ὄμιλον οὔτε λόγῳ μᾶλλον γινώμην ἀκροῶσθαι, οὔτε ἐς τὰ ἔργα κοινῶς τρέπεσθαι· ταχὺ δ' ἂν ὡς ἕκαστος, εἴ τι καθ' ἡδονὴν λέγοιτο, προσχωροῖεν, ἄλλως τε καὶ εἰ στασιάξουσιν, ὥσπερ πυνθανόμεθα. καὶ μὴ οὐδ' ὀπλίται οὔτ' ἐκείνοις ὄσοιπερ κομποῦνται, οὔτε οἱ ἄλλοι Ἕλληνας διεπάρησαν τοσοῦτοι ὄντες, ὅσους ἕκαστος σφᾶς αὐτοῦς ἠρίδμονν, ἀλλὰ μέγιστον δὴ αὐτοῦς ἐφυσμένη ἡ Ἑλλὰς μόλις ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἱκανῶς ὠπλήσθη. τὰ τε οὖν ἐκί, ἐξ ὧν ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, τοιαῦτα καὶ ἔτι εὐπορώτερον ἔσται· (βαρβάρους [τε] γὰρ πολλοὺς ἔχομεν, οἳ Συρακοσίαν μῖσει ξυνεπιθήσονται αὐτοῖς·) καὶ τὰ ἐνθάδε οὐκ ἐπικινῶσι, ἣν ὑμεῖς ὀρθῶς βουλευήσθε. οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν τοὺς αὐτοῦς τούτους, οὔσπερ νῦν φασὶ πολεμίους ὑπολιπόντας ἂν ἡμᾶς κλείν, καὶ προσίτι τὸν Μῆδον ἐχθρὸν ἔχοντες, τὴν ἀρχὴν ἐκτίθεισαντο, οὐκ ἄλλω τινὶ ἢ τῇ περιουσίᾳ τοῦ ναυτικοῦ ἰσχύοντες. καὶ νῦν οὔτε ἀνέλπιστοι πῶ μᾶλλον Πελοποννή-

Alii aliter decernunt. Mihi quidem videtur ad Argivos pertinere illud studium adversus Lacedaemonios conceptum, ideoque dativum esse puto ὄργῃ, non ablativum. „Studio eorum inquit, cum fidem praerberem, iis persuasi.“ — Mox αὐτὴν pertinet ad ἄνοιαν, quam dicebat videri quidem, esse igitur tacite negabat. Verbis sequentibus καὶ ὁ Νικίας εὐτυχῆς δοκεῖ εἶναι pungit Niciam.

καὶ θάλασσαν — ἐπιδοχὰς. Cum Schol. sic. intelligebam: Facile mutant reipublicae statum, et civitatem cum peregrinis et exulibus communicant. Goellero verba videntur posita esse hoc sensu: „facile mutant rerum publicarum formas, facile novas adsciscunt. Neutrum satis placet. Videtur τῶν πολιτῶν scribeandum pro τ. πολιτῶν. — νομίμοις κατασκευαίς, i. e. ἱκανοῖς, ut Latino-rum iustus.

ὅτι δὲ ἕκαστος — ταῦτα ἐτοιμάζεται. Pluralis pronominis demonstrativi refertur ad singularem

relativi. 3, 21. ζητούντες ἄλλο τι ἢ ἐν οἷς ζῶμεν. Sententia: Was jeder entweder durch Ueberrudung oder Aufstand vom Staate hofft zu erlangen, und wenn es misslingt, ein anderes Land zu bewohnen, darauf geht er aus. Scholiastes: τῶν δημαγωγῶν ἕκαστος οὐ τοῦ κοινῆ συμφέροντος στοχάζεται, ἀλλὰ οἰκίαν λιμναίου, εἴτε ἐκ τοῦ λόγῳ κείθεν περιγίγνεται αὐτῷ τὸ λαβεῖν, εἴτε ἐκ τοῦ σπασθῆναι. οὐ χαλεκὸν γὰρ νομίζεται τῷ μὴ κατορθώσαντι ἐκπεσεῖν τῆς πατρίδος, καὶ ἄλλην γῆν οἰκῆσαι.

αὐτοῦς ἐφυσμένη. „Marg. Steph. δι' αὐτοῦς. Reisk. malebat ἐς αὐτοῦς. Neutro opus, nam φερέσθαι τι significat ementiri, citius erlügen, färgere. Vid. Ind. Xenoph. Anab.“ Poppo.

καὶ νῦν οὔτε — βλέπτεν, „Atque ut nunc res sunt, nunquam minus spei adversus nos conceperunt Lacedaemonii: quod si etiam valde sint animati, regionem quidem nostram, etiamsi navalem hanc expeditionem

και ἐς ἡμᾶς ἐγένοντο, εἰ τε καὶ πάνυ ἐδῶνται, τὸ μὲν ἐς ἡν γῆν ἡμῶν ἐβάλλειν, κἄν μὴ ἐκπλεύσωμεν, ἱκανοὶ εἰσι, πρὸ δὲ ναυτικῷ οὐκ ἂν δύναιτο βλάβειν· ὑπόλοιπον γὰρ μῖν ἔστιν ἀντίκαλον ναυτικόν.

18. „Ὡστε τί ἂν λέγοντες εἰκὸς ἢ αὐτοὶ ἀποκνοῖμεν, ἢ πρὸς τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους σκηπτόμενοι μὴ βοηθοῖμεν; οἷς φρεῶν, ἐπειδὴ γε καὶ ξυνωμόσαμεν, ἐπαμύνειν, καὶ μὴ ἀντιτινῆναι ὅτι οὐδὲ ἐκείνοι ἡμῖν. οὐ γὰρ, ἵνα δεῦρο ἀντιβοηθῶσι, πρὸςθήμεθα αὐτούς, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐκεῖ ἐχθροῖς ἡμῶν λυπητοὶ ὄντες, δεῦρο καλύσωσιν αὐτούς ἐπιέναι. τὴν τε ἀρχὴν οὕτως ἐκτשאμέθα καὶ ἡμεῖς, καὶ ὅσοι δὴ ἄλλοι ἤρξαν, παραγινομένοι προθύμως τοῖς αἰεὶ ἢ βαρβάροις ἢ Ἑλλησιν ἐπικαλουμένοις. ἐπεὶ, εἰ γε ἡσυχάζοιεν πάντες, ἢ φυλοκρονοῖεν οἷς φρεῶν βοηθεῖν, βραχὺ ἂν τι προσκτώμενοι αὐτῇ περὶ αὐτῆς ἐν ταύτης μᾶλλον κινδυνεύοιμεν. τὸν γὰρ προύχοντα οὐ μόνον ἐπιόντα τις ἀμύνεται, ἀλλὰ καὶ μὴ ὅπως ἐκείσι προκαταμβάνει. καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ταμεινέσθαι ἐς ὅσον βουλόμεθα ἀρχεῖν, ἀλλ' ἀνάγκη, ἐπειδὴπερ ἐν τῷδε καθίσταμεν, οἷς μὲν ἐπιβουλεύειν, τοὺς δὲ μὴ ἀνίεναι, διὰ τὸ ἀρχθῆναι ἂν ὑφ' ἐτέρων αὐτοῖς κινδύνον εἶναι, εἰ μὴ αὐτοὶ ἄλων ἀρχοίμεν. καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπισκεπτίον ἡμῖν τοῖς ἴλλοις τὸ ἡσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἐς τὸ ὁμοίως μεταλήψεσθε. λογισάμενοι οὖν τάδε μᾶλλον αὐξήσειν, ἐκείνα ἣν ἴωμεν, ποιώμεθα τὸν πλοῦν, ἵνα Πελοποννησίων τε πορέσωμεν τὸ φρόνημα. εἰ δόξομεν ὑπεριδόντες τὴν ἐν τῷ παρόντι ἡσυχίαν καὶ ἐπὶ Σικελίαν πλεῦσαι, καὶ ἅμα ἢ τῆς Ἑλλάδος, τῶν ἐκεῖ προσγενομένων, πάσης τῷ εἰκότι ἀρξοίμεν, κακώσομέν γε Συρακοσίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ξύμμαχοι ὠφελήσομεθα. τὸ δὲ ἀσφαλές, καὶ μένειν, ἣν τι προσχωρήσῃ, καὶ ἀπελθεῖν, αἱ νῆες παρέξουσιν. αὐτοκράτορες γὰρ ἐσόμεθα

on suscipiamus, invadere possunt, at inase nihil nobis noccant.“ H. Steph.

18. αὐτοὶ ἀποκνοῖμεν. Αὐτοὶ ἀποκνέωμι. ἀποκνέωμι, aut ipsi per vos, ut praetextu a sociis illius regionis edito. Respicit Niciae orationem supra, c. 12. et 13.

φυλοκρονοῖεν. Sic pro φιλοκρονοῖεν exhibent Cass. Aug. Pal. It. at. H. C. Bas. Bekk. in min. ed. Goeller. et Poppo. „Vocabulum φρονοῖεν agnoscunt Hesych. et Pollux III, 110. Adde Etymol. M. p. 802, 2. Sensus explanant Anecd. Bekk.

71. φυλοκρονοῖεν, κνόςως μὲν τὸ ἀσφαλές τὰς ἐν ταῖς πόλεσι διακρίσεις, σημαίνει δὲ καὶ τὸ ἄλλο τι διακρίσεις καὶ διακρίσεις. Et sensu proprio et non proprio vocabulum usurari poterat, sed sensu proprio di-

ctum existima cum respectu ad gentes Doricam et Ionicam, Graecam et barbaram.“ Goeller.

μὴ ὅπως ἐκείσι. Sic codd. omnes. Olim cum Reiskio scribebam inverso ordine ὅπως μὴ. Poppo ὅπως delendum esse coniciebat. Fortasse legendum μὴ πως.

στορέσωμεν. Proprie dicitur de stragulis, transfertur ad ventos, mare, fluctus, poetice detortum. Tacit. Hist. 1, 58. Stratis militum odiis. Scholiasta audacissimum Thucydidis tropum hunc esse iudicat. — Mox ἢ ἀρξοίμεν structuram mutatam puta pro ἀρξοίμεν — κακώσομεν.

αἱ νῆες παρέξουσιν. αὐτοκράτορες. Sic libri omnes. Valckenaerii (ad Herodot. 5, 36) emendationem παρέξουσι. ναυτοκράτορες

καὶ ξυμπάντων Συκελιωτῶν. καὶ μὴ ὑμᾶς ἡ Νικίου τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη καὶ διάστασις τοῖς νέοις ἐς τοὺς πρεσβυτέρον ἀποστρέψῃ· τῷ δὲ εἰωθότι κόσμῳ, ὡςπερ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἄμα νέοι γεναιτέροις βουλευόντες, ἐς τὰς ἤραν αὐτὰ, καὶ νῦν τῷ αὐτῷ τρόπῳ πειράσθε προαγαγεῖν τὴν πόλιν, καὶ νομίως τε νεότητα μὲν καὶ γῆρας ἄνευ ἀλλήλων μηδὲν δύνασθαι, ὅμοιόν δὲ τό τε φαῦλον καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ πάνυ ἀκριβὲς ἂν ἐν κραθὲν μάλιστα ἂν ἰσχυεῖν, καὶ τὴν πόλιν, ἂν μὲν ἡσυχάζῃ τρίψεσθαι τε αὐτὴν περὶ αὐτὴν, ὡςπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην ἐγγηράσσεσθαι, ἀγωνιζομένην δὲ αἰεὶ προελήψεσθαι τε τὴν ἔμπειριαν, καὶ τὸ ἀμύνεσθαι οὐ λόγῳ, ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον, ξύνηθας ἔξειν. παράπαν τε γιγνώσκω πόλιν μὴ ἀπράγμονα τάχιστ' ἂν μοι δοκεῖν ἀπραγμοσύνης μεταβολῆς διαφθαρεῖναι, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀσφαλέστατα τούτους οἰκιστὰς εἶναι ἂν τοῖς παροῦσιν ἤθεσι καὶ νόμοις, ἣν καὶ χεῖρω ἢ ἡμισυ διαφόρως πολιτεύωσιν.“

19. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἀλκιβιάδης εἶπεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐκείνου τε καὶ τῶν Ἐγεσταιῶν καὶ Λεοντίνων φηγάδων, οἱ παρελθόντες ἐδέοντό τε καὶ τῶν ὀρκίων ὑπομιμνήσκοντες ἰκέτευον βοηθῆσαι σφίσι, πολλῶ μᾶλλον ἢ πρότερον ὄρωμητο στρατεύειν. καὶ ὁ Νικίας γνοὺς ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων οὐκ ἂν ἔτι ἀποτρέψει, παρασκευῆς δὲ πλήθει, ἢ πολλὴν ἐπιτάξειε, τάχ' ἂν μεταστήσειεν αὐτοῦς, παρελθὼν αὐτοῖς αὐθις ἔλεγε τοιαῦτα.

20. „ΕΠΕΙΔΗ πάντως ὀρῶ ὑμᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, ὄρωμίνους στρατεύειν, ξυνηνέγκοι μὲν ταῦτα ὡς βουλόμεθα, ἐπὶ δὲ τῷ παρόντι ἂ γιγνώσκω σημανῶ. ἐπὶ γὰρ πόλεις, ὡς ἐπὶ ἀκοῇ αἰδῶνομαι, μέλλομεν ἵνα μεγάλας, καὶ οὐδ' ὑπήκοους ἀλλήλων, οὔτε δεομένας μεταβολῆς, ἢ ἂν ἐκ βιαιού τις δουλείας ἄσμενος, ἐς ὅρῳ μετὰστασιν χωροῖη, οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν εἰκότως ἀντ' ἐλευθερίας προσδεξομένης, τὸ τε πλῆθος, ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ, πολλὰς τὰς Ἑλληνίδας. πλὴν γὰρ Νάξου καὶ Κατάνης, ἃς ἐλπίζω ἡμῖν κατὰ τὸ Λεοντίνων ξυνηγὲς προσέσεσθαι, ἄλλαι εἰσὶν ἑπτὰ, καὶ παρεσκευασμένοι τοῖς

vel potius ναυκράτορες (cf. Thuc. 5, 97) certatim receperunt Bekk. Goeller. Poppo. Eam Goeller. explicat: *Navium copis praestabimus omnibus Siciliensibus.* Vulgata hanc admittit sententiam: *Per naves nobis licebit vel omnibus Siculis superiores esse, ut neque necessitate coacti abeamus, neque in discrimen veniamus, si forte populi illi se nobis non adiungant.*

τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη καὶ διάστασις. Abstracta pro concretis: Oratio, quae quietem commendat et dissidium inter iuniores et seniores excitat. Dativum τοῖς νέοις

pro genitivo positum puta perspicacitatis causa.

τό τε φαῦλον — ξυνηγῶν. Ex mente Alcibiadis τὸ φαῦλον recte retuleris ad senes. Timidi enim sunt et suspiciosi, ideoque lenti et ignavi. Τὸ μέσον designat virilem aetatem, et τὸ πάνυ ἀκριβὲς ad inventum pertinet, quae studii et industriae plena est.

διαφόρως. Anecd. Bekk. p. 82 διαφόρως ἔχειν, ἐχθρῶς. Θεμισκίδης ἔντῳ.

20. ἄλλαι εἰσὶν ἑπτὰ, Syracusae, Selinus, Gela, Agrigentum, Messene, Himera, Camarina.

πᾶσιν ὁμοιοτρόπως μάλιστα τῇ ἡμετέρα δυνάμει, καὶ οὐχ ἡμισα, ἐπὶ αἷς μᾶλλον πλέομεν, Σελινούσας καὶ Συράκουσας. πολλοὶ μὲν γὰρ ὀπλῖται ἔνεισι καὶ τοξόται καὶ ἀκονησταί. πολλοὶ δὲ τριήρεις καὶ ὄχλος ὁ πληρώσων αὐτάς· χορήματα τ' ἔχουσι τὰ μὲν ἴδια, τὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐστὶ Σελινοῦντιοῖς, Συρακοσίοις δὲ καὶ ἀπὸ βαρβάρων τινῶν ἀπ' ἀρχῆς φέρεται. ὧ δὲ μάλιστα ἡμῶν προέχουσιν, ἔκτους τε πολλοὺς κέκτηνται, καὶ σίτω οἰκίῳ καὶ οὐκ ἑκακτῷ χρῶνται.

21. „Πρὸς οὖν τοιαύτην δυνάμιν οὐ ναυτικῆς καὶ φανίλου στρατιᾶς μόνον δεῖ, ἀλλὰ καὶ περὶ πολὺν ξυμπλεῖν, εἴπερ βουλόμεθα ἀξιῶν [τι] τῆς διαβολᾶς ὄραν, καὶ μὴ ὑπὸ ἐκπέων πολλῶν εἰργασθαι τῆς γῆς, ἄλλως τε καὶ εἰ ξυστάσιν αἰ πόλεις φοβηθεῖσαι, καὶ μὴ ἀντιπαράσχωσιν ἡμῖν φίλοι τινὲς γινόμενοι ἄλλοι ἢ Ἐγεσταῖοι, ὧ ἀμυνόμεθα, ἰκπικόν. αἰσχροὺν δὲ βιασθέντας ἀπελθεῖν, ἢ ὕστερον ἐπιμεταπέμπεσθαι, τὸ πρῶτον ἀσκέπτως βουλευσαμένους· αὐτόθεν δὲ παρασκευῇ ἀξιόχρεω ἐπιέναι, γνόντας ὅτι πολὺ τε ἄπο τῆς ἡμετέρας αὐτῶν κίλλομεν κλεῖν, καὶ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ στρατευσόμενοι καὶ [οὐκ] ἐν τοῖς τῆδε ὑπηκόοις ξύμμαχοι ἦλθετε ἐπὶ τινα, ὄθεν ῥάδιαι κί κομῆσαι ἐκ τῆς φιλίας ὧν προσέδει, ἀλλ' ἐς ἄλλοτρίαν πᾶσαν ἀπαρτήσονται, ἐξ ἧς μηνῶν οὐδὲ τεσσάρων τῶν χειμεριῶν ἄγγελον ῥάδιον ἔλθειν.

22. „Ὅπλῖτας τε οὖν πολλοὺς μοι δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς ἄγειν καὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, τῶν τε ὑπηκόων, καὶ ἦν τινα ἐκ Πελοποννήσου δυνάμειθα ἢ κείσαι ἢ μισθῶν προσαγαγέσθαι, καὶ τοξότας πολλοὺς καὶ σφενδονήτας, ὅπως πρὸς τὸ ἐκείνων ἰκπικόν ἀντέχωσι· ναυοὶ τε καὶ πολὺ περιεῖναι, ἵνα καὶ τὰ ἐπιτήδεια ῥᾶον ἐσκομιζόμεθα· τὸν δὲ καὶ αὐ-

ἀπ' ἀρχῆς φέρεται. Alii ἀπαρτὴν εἰσφέρεται, quod Bekk. servavit. Sed neque ἀπαρτὴν, primitiæ, neque εἰσφέρειν, quod est civium, (φόρος autem subiectorum) satis aptam est. Offendunt tamen verba ἀπὸ βαρβάρων et ἀπ' ἀρχῆς sic iuxta se posita, si ἀπ' ἀρχῆς cum Dukero accipias de imperio. Puto esse primitus, inde a Syracusis conditis, ut magnitudo opum per tantum temporis congestarum indicetur.

21. εἰ ξυστάσιν. Tragicis et Atticis omnino εἰ cum coniunctivo vindicat Hermannus ad Soph. Ai. v. 491. cf. Bekk. Anecd. I. p. 144. Maxime tamen seriores scriptores, Dionysium, Diodorum, Lucianum eam structuram usurpare monet Poppo I. 1. p. 139 sq., qui, cum ex Thucydide hoc solum certum exemplum afferatur, addubitat, an legendum sit ἦν, quod ex D. Ar. Chr. Dan. recepit Goeller. Cf. Hermann. ad Viger. p. 831. Mat. Gr.

Gr. §. 525. 7. b. Sed rectius Krüger. ad Dionys. Histor. p. 271. coniunctivum ferendum esse censet.

αὐτόθεν δὲ — ἐπιέναι. Pendent haec verba ab αἰσχροῦν, unde propter δὲ contraria notio intelligenda, veluti καλόν, χερσῶν, χερῆ, δεῖ, εἰκός· καὶ οὐκ ἐν τοῖς τῆδε ὑπηκ. De h. l. egit Hermann. ad Viger. p. 774., qui οὐκ delendum censet. Goeller. mutavit in εἰ de coniectura. Ego Hermannum secutus sum ita locum interpretantem: „Sed statim oportet cum idoneo apparatu proficiaci, reputantes, et procul a finibus nostris nos esse navigaturos, et non simili facta expeditione, ut in regionibus hic nobis parentibus socii aliquem bello petiistis, ubi facilis subvectio eorum, quibus opus erat, sed in peregrinam digressos terram, unde per quatuor menses hibernos ne nuntius quidem facile veniat.“ Ceterum Hermannus aoristos στρατευσόμενοι et ἀπαρτῆ-

τόθεν εἶτον ἐν ὀλίκῃ, πυροὺς καὶ πεφυγμένας κριθὰς, ἔργα καὶ σιτοκοιοὺς ἐκ τῶν μολῶνων πρὸς μέρος ἡγαγασμένον ἐμισθοῦς, ἵνα, ἦν που ὑπὸ ἀπλοίας ἀπολαμβάνομεθα, ἢ ἢ στρατιὰ τὰ ἐπιτήδεια· (πολλὴ γὰρ οὐσα οὐ πάσης ἔσται πλεως ὑποδέξασθαι) τὰ τε ἄλλα, ὅσον δυνατόν, ἐτοιμάσασθαι καὶ μὴ ἐπὶ ἑτέροις γίνεσθαι, μάλιστα δὲ χρήματα αὐτόθεν εὐκλείεστα ἔχειν. τὰ δὲ παρ' Ἑγεσταιῶν, ἃ λέγεται ἐκεῖ ἐτοιμα νομίσαιτε καὶ λόγῳ ἂν μάλιστα ἐτοιμα εἶναι.

23. „Ἦν γὰρ αὐτοὶ ἔλθωμεν ἐνθένδε μὴ ἀντίκαλον μόνον παρασκευασάμενοι, πλήν γε πρὸς τὸ μάχμον αὐτῶν τὸ ὄπλιτικόν, ἀλλὰ καὶ ὑπερβάλλοντες τοῖς πᾶσι, πόλις αὐτῶς οἷοι τι ἐσόμεθα τῶν μὲν κρατεῖν, τὰ δὲ καὶ διασῶσαι. πόλις τε νομισαίμεθα ἐν ἀλλοφύλοις καὶ πολεμίοις οἰκιοῦντας εἶναι, οὓς περὶ τῆ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ἢ ἂν κατὰσχωσιν, εὐθύς κρατεῖν τῆ γῆς, ἢ εἰδέναι ὅτι, ἦν σφάλλονται, πάντα πολέμια ἔξουδιν. ὅπερ ἐγὼ φοβούμενος, καὶ εἰδὼς πολλὰ μὲν ἡμᾶς δεῖον βουλευσασθαι, ἔτι δὲ κλειῶ εὐτυχῆσαι, (χαλεπὸν δὲ ἀνθρώπους ὄντας,) ὅτι ἐλάχιστα τῆ τύχῃ παραδοὺς ἑμαυτὸν βούλομαι ἐκπελῆσαι, παρασκευῆ δὲ ἀπὸ τῶν εἰκότων ἀσφαλῆς ἐκπελῆσαι ταῦτα γὰρ τῆ τε ξυμπᾶσθι πόλις βεβαιότατα ἡγοῦμαι, καὶ ἡμῖν τοῖς στρατευομένοις σωτήρια. εἰ δὲ τῷ ἄλλῳ δοκεῖ, παρῆμ' αὐτῷ τῆ ἀρχῆν.“

24. Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε, νομίζων τοὺς Ἀθηναίους τῷ πλήθει τῶν πραγμάτων ἢ ἀποτρέψειν, ἢ, εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι, μάλιστα οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπελῆσαι. οἱ δὲ τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ κλοῦ οὐκ ἐξηρέθησαν ὑπὸ τοῦ ὀλιμδους τῆς παρασκευῆς, πολὺ δὲ μᾶλλον ὤρμητο, καὶ τούτωντιον περιέστη αὐτῷ· εὐ τὸ γὰρ παραινέσαι ἔδοξε, καὶ ἀσφαλεια νῦν δὴ καὶ πολλὴ ἔσεσθαι. καὶ ἔρως ἐνέπεσε τοῖς πᾶσι ὁμοίως ἐκπελῆσαι· τοῖς μὲν γὰρ προεσβυτέροις, ὡς ἡ καταστρεφόμενοις, ἐφ' ἃ ἔπλεον, ἢ οὐδὲν ἂν σφαιλεῖσαν μεγάλην δύναμιν· τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ, τῆς τε ἀπουσίας πόθῳ ὄφρα καὶ θεωρίας, καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι· ὁ δὲ πόλις

σαντες praetulit futuris, cum illis inait futuri exacti via ac significatio. Codices optimi inter utrumque fluctuant.

πολλὴ γὰρ οὐσα — ὑποδέξασθαι. Iunge: πολλὴ οὐσα οὐκ ἔσται πάσης πόλεως, (ἡγουν) ὑποδέξασθαι (αὐτήν). — Mox καὶ in verbis καὶ λόγῳ refer ad praegressum λέγεται.

23. μὴ ἀντίκαλον μόνον — ὑπερβάλλοντες. Errabam olim, cum τὸ ὀπλιτικόν ad παρασκευασάμενοι referrem. Τὸ ὀπλιτικόν est robur (τὸ μάχμον) Syracusani exercitus, quod negat Athenienses adaequare posse. μὴ ἀντίκαλον μόνον παρασκευῆ est non modo pari apparatu instructi, sed hoplitia exceptis,

rebus omnibus superiore. — τὰ δὲ Atticam et imperium nostrum.

δεῖον βουλευσασθαι. Vulp. εὐ additur ante βουλευσασθαι, quod omittunt praestantissimi libri Cuius Aug. It. Vat. Reg. — δεῖον post ἀδως est pro infinitivo δεῖν.

24. τοῖς μὲν γὰρ προεσβυτέροις. Subaudi ἔρως ἐνέπεσε. Scitum pro οὐδὲν ἂν σφαιλεῖσαι in ἐπιλείσαν μεγάλην δύναμιν, qui accativus item ad ὡς referendus, in qua particula latet notio νομίσαι. V. l. Matth. §. 568. 3. — καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι τὰς ἀσφαλεῖσθαι dictum est pro καὶ ἐλπίσιν

μιλος καὶ στρατιωτῆς ἐν τῷ παρόντι ἀρχίριον οἶσιν, καὶ προσκτήσασθαι δύναμιν, ὅθεν αἰδίου μισθοφορὰν ὑπάρξουσιν, ὅστε διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλειόνων ἐκιδυμῆσαν, εἴ τῳ ἄρα καὶ τῇ ἡρέσκε, δεδιώς μὴ ἀντιχειροτουῶν κακόνους δόξουσιν εἶναι, ἢ πόλει, ἢ συχίαν ἦγε.

25. Καὶ τέλος παρελθὼν τις τῶν Ἀθηναίων καὶ παρακαλέσας τὸν Νικίαν, οὐκ ἔφη χρῆναι προφασίζεσθαι, οὐδὲ διατελλεῖν, ἀλλ' ἐναντίον ἀπαντῶν ἤδη λέγειν, ἦντινα αὐτῷ παρασκευῆν Ἀθηναῖοι ψηφίσονται. οὐ δὲ ἄκων μὲν εἶπεν ὅτι καὶ μετὰ τῶν ξυναρχόντων καθ' ἡσυχίαν μᾶλλον βουλευσούτο· ὅσα μὲντοι ἤδη δοκεῖν αὐτῷ, τριήρεσι μὲν οὐκ ἔλασσον ἢ ἑκατὸν κλειυστῆα εἶναι· (αὐτῶν δ' Ἀθηναίων εἶσοθαι ὀπλιταγωγὸς ἴσα ἀνδοκῶσι, καὶ ἄλλας ἐκ τῶν ξυμμάχων μεταπειματίας εἶναι) ὀπλίταις δὲ τοῖς ξυμπασιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, πεντακισχιλλῶν μὲν οὐκ ἔλασσουσιν, ἦν δὲ τι δύνανται, καὶ πλειοῖ· τὴν δὲ ἄλλην παρασκευῆν ὡς κατὰ λόγον, καὶ τοξοτῶν τῶν αὐτόθεν καὶ ἐκ Κρήτης, καὶ σφενδονητῶν, καὶ ἦν τι ἄλλο πρέπον δοκῆ εἶναι, ἐτοιμασάμενοι ἄξουσιν.

26. Ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐψηφίσαντο εὐθύς καὶ τὸ κῆρυξ εἶναι καὶ περὶ στρατίας πλήθους καὶ περὶ τοῦ πλοῦτος πλοῦ τοὺς στρατηγούς κρᾶσσειν ἢ ἀν' αὐτοῖς δοκῆ ἅρσασθαι εἶναι Ἀθηναίοις. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ παρασκευῆ ἐγίνετο, καὶ εἰς τὸν τοὺς ξυμμάχους ἐπεμπον, καὶ αὐτόθεν καταλόγου ἐποιεῦντο. ἄρτι δ' ἀνειλήφει ἡ πόλις ἑαυτὴν ἐπὶ τῆς νόσου καὶ τοῦ ξυνεχοῦς πολέμου εἰς τὴν ἡλικίας πλήθος ἐπιγεγενημένης καὶ ἐς τῶν χρημάτων ἀθροίσω, διὰ τὴν ἐκχειρίαν· ὥστε ὅσον πάντα ἐποβήετο. καὶ οἱ μὲν ἐν παρασκευῇ ἦσαν.

27. Ἐν δὲ τούτῳ, ὅσοι Ἐρμαὶ ἦσαν ἰδιῶται ἐν τῇ πόλει τῇ Ἀθηναίων, (εἰσὶ δὲ κατὰ τὸ ἐπιχώριον, [ἢ τετραγώνος ἐργασία,] πολλοὶ καὶ ἐν ἰδίῳ προθύρῳ, καὶ ἐν ἱερῶσι) μείζονα ἦν οἱ πλειῶστοι περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. καὶ τοὺς δρασαντας ἦν οὐδεὶς, ἀλλὰ μεγάλῳις μηνύτοισι δημοσίᾳ οὗτοι τε ἐψηφίσαντο, καὶ προσέτι ἐψηφίσαντο, καὶ εἴ τις ἄλλο τι οἶδεν ἀσέλημα γεγενημένον, μηνύειν ἀδεῶς τὸν βουλούμενον καὶ κἀκεῖθεν καὶ ξένων καὶ δούλων. καὶ τὸ πρόγμα, μείζονα εἰλάμβανον.

ἠδύσεσθαι. Inde defertur ad constructionem per nominativum instituentiam, subaudiens ex proximis verbis ἠέλιπιδες ὄντες vel εὐελπίς ἦν vel παῖσι.

25. ἐτοιμασάμενοι. Nicias de se quam de ceteris ducibus loquitur.

26. ἐψηφίσαντο. Cf. Plutarch. vit. Nicias c. 12. extr.

27. περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. Schel. ad h. l. ἰστέον ὅτι Πανθηναίων ἐν τῇ διαπεποιμημένη αὐτῷ ἐν Ἀττικῶν ὀνομάτων συναγωγῇ

τοὺς τετραγώνους καὶ τὰ αἰδοῦν ἐπὶ τῶν Ἐρμαῶν περιεκόπησαν φησι, καὶ ἐπὶ τούτῳ δρασαντας Ἐρμακοπίδας ἐψηφίσαντο. Cf. Plutarch. in vit. Alcib. c. 20 et 21. et in Nic. c. 18. In Ad verba: mihi suspecta ἢ τετραγώνος ἐργασία recte intelligenda facit locus Pausanias IV, 33, 4. ἴσως δὲ τὴν αἴτιαν Ἀρμακίας ἐς Μεγαλὴν πόλιν ἵσταται ἐν ταῖς πόλεσι Ἐρμαῶν, τῆσδε τῆσδε Ἀττικῆσδε Ἀθηναίων γὰρ τὸ σῆμα τὸ τετραγώνον ἴσται καὶ ταῖς [τοῖς] Ἐρμαῖσδε, καὶ παρὰ τούτων μεταθήκασιν οἱ ἄλλοι. Cf. Winckelmann Hist. art. Lib. I. c. 1. §. 9.

τοῦ τε γὰρ ἔκπλου οἰωνός ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπὶ ξυμποσίᾳ ἅμα νεωτέρων πραγμάτων καὶ δήμου καταλύσεως γεγενησθαι.

28. Μηνύεται οὖν ἀπὸ μετοίκων τὲ τινων καὶ ἀκολούθων περὶ μὲν τῶν Ἑρμῶν οὐδὲν, ἄλλων δὲ ἀγαλμάτων περικοπιὰ τινες πρότερον ὑπὸ νεωτέρων μετὰ παιδιᾶς καὶ οἴνου γεγενημένα, καὶ τὰ μυστήρια ἅμα ὡς ποιεῖται ἐν οἰκίαις ἐφ' ὕβρει ἂν καὶ τοῦ Ἀλκιβιάδην ἐπητιῶντο· καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες οἱ μάλιστα τῷ Ἀλκιβιάδῃ ἀχθόμενοι, ἐμποδῶν ὄντι σφίσι μὴ αὐτοῖς τοῦ δήμου βεβαίως προσεσθάναι, καὶ νομίσαντες, εἰ αὐτὸν ἐξελάσειαν, κρῆτοι ἂν εἶναι, ἐμεγάλυνον, καὶ ἐβόων ὡς ἐπὶ δήμου καταλύσει τὰ τε μυστικά καὶ ἡ τῶν Ἑρμῶν περικοπή γένοιτο, καὶ οὐδὲν εἴη αὐτῶν ὃ τι οὐ μετ' ἐκείνου ἐπράχθη; ἐπιλέγοντες τακμήρια τῆν ἄλλην αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπιτηδευματὰ οὐ δημοτικὴν περὶνομίαν.

29. Ὁ δ' ἐν τε τῷ παρόντι πρὸς τὰ μηνύματα ἀπελογεῖτο, καὶ ἔτομος ἦν, πρὶν ἐκπεῖν, κρῖνεσθαι, εἴ τι τούτων εἰρησμένος ἦν· (ἦδη γὰρ καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἐπεπόριστο) καὶ εἰ μὲν τούτων τι ἐργαστο, δίκην δοῦναι, εἰ δ' ἀπολυθείη, ἄρχειν· καὶ ἐπεμαρτύρειτο μὴ ἀπόντος περὶ αὐτοῦ διαβολὰς ἀποδέχεσθαι, ἀλλ' ἦδη ἀποκτείνεν, εἰ ἀδικεῖ, καὶ ὅτι ὄσφρονισσερον εἴη μὴ μετὰ τοιαύτης αἰτίας, πρὶν διαγνώσι, πέμψαν αὐτὸν ἐπὶ τεσσάρῳ στρατεύματι. οἱ δ' ἐχθροὶ δεδιότες τὸ π στρατεύμα μὴ εὖνον ἔχη, ἦν ἦδη ἀγασσέηται. ὃ τε δήμος μὴ μαλακίζηται, θαρραλέων, ὅτι δι' ἐκείνον. οἱ τ' Ἀργεῖοι ξυστρατεύων καὶ τῶν Μαντινέων τινες, ἀπέτρικον καὶ ἀπέσπευδον, ἄλλους ῥήτορας ἐπιέντες, οἱ ἔλεγον πῶν μὲν κλείν αὐτὸν, καὶ μὴ κατασχεῖν τῆν ἀγωγὴν, ἰδόντα δὲ κρῖνεσθαι ἐν ἡμέραις ῥήτορας, βουλόρανοι ἐν μείζονος διαβολῆς, ἦν ἐμείλλον ῥῆσθαι αὐτοῦ ἀπόντος ποιεῖν, μετὰπεμπτοὶ κομισθέντα αὐτὸν ἀγωνίσασθαι. καὶ ἔδοξε κλείν τὸν Ἀλκιβιάδην.

30. Μετὰ δὲ ταῦτα, θέρους μεσοῦντος ἦδη, ἡ ἀναγωγή ἐγίνετο ἐς τὴν Σικελίαν. τῶν μὲν οὖν ξυμμάχων τοῖς κλειστοῖς καὶ ταῖς σιταγαγῶσι· ὀλκάσι καὶ τοῖς κλειτοῖς, καὶ ὅση ἄλλη παρασκευὴ ξυνείπετο, πρότερον εἰρητο ἐς Κίρκυραν ἐκλήβεσθαι, ὡς ἐκείθεν ἀθρόοις ἐπὶ ἄσπραν Ἰακύνθων τὸν Ἴονιον διαβαλοῦσιν· αὐτοὶ δ' Ἀθηναῖοι, καὶ εἴ τινες τῶν ξυμμάχων παρήσαν, ἐς τὸν Παιονίᾳ καταβάντες ἐν ἡμέρα ῥητῆ ἅμα ἐπὶ ἐκλήσαν τὰς ναῦς, ὡς ἀναξόμενοι. ξυγκατέβη δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος ἄπας, ὡς εἰπεῖν, ὃ ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, οἱ μὲν ἐπιχώριοι τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἕκαστοι προπέμποντες, οἱ μὲν ἑπαιρούς, οἱ δὲ ξυγγενεῖς, οἱ δὲ νῆεις, καὶ μετ' ἐκεί-

28. ἀνελοῦσθων. Servi pedisequi intelligendi sunt. Addit nonnulla, quae Thucydides non habet, Diodor. Sic. 13, 2. adde Ptolearch. in vit. Alcib. c. 19. 20.

30. οἱ μὲν ἐπιχώριοι. Haec μὲν respondet δὲ in verbis, quae

vulgo cap. 31. leguntur οἱ δὲ ξένοι καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος. Quare cum Abreschio, Goellero et Poppone finem capituli non in ἀπεστέλλοντο constitutum, sed usque ad verbum διανοίαν promovimus. Poppe etiam parentheses signa addidit verbis καὶ ἐν τῷ παρόντι παρρη — τῇ ὄψει ἀνεθάρσων.

δος τε ἅμα λόντες καὶ ὀλοφύρωσιν, τὰ μὲν ὡς κτήσονται, τοὺς δ' εἴ ποτε ὄψονται, ἐνθυμούμενοι ὅσον πλοῦν ἐκ τῆς σφετέρας ἀπεστέλλοντο. καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, ὡς ἤδη ἔμελλον μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολιπεῖν, μᾶλλον αὐτοὺς ἐσῆμι τὰ δεινὰ, ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλεῖν· ὅμως δὲ τῇ παρούσῃ ῥάμῃ, διὰ τὸ πλῆθος ἐκάστων ὧν ἐσῶρων, τῇ ὄψει ἀνεθάρσουν. οἱ δὲ ξένοι καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος κατὰ θεῖον ἤκεν, ὡς ἐπὶ ἀξιόχριστων καὶ ἀπιστων διάνοιαν.

31. Παρασκευὴ γὰρ αὕτη πρώτη ἐκπλεύσασα μιᾶς πόλεως δυνάμει Ἑλληνικῇ πολυτελεστάτῃ δὴ καὶ εὐπρεπεστάτῃ τῶν ἐς ἐκείνον τὸν χρόνον ἐγένετο· ἀριθμῷ δὲ νεῶν καὶ ὀπλιτῶν· καὶ ἢ ἐς Ἐπίδαυρον μετὰ Περικλέους, καὶ ἢ αὐτῇ ἐς Ποτιδαίαν μετὰ Ἄγνωνος, οὐκ ἐλάσσων ἦν. τετρακίσι γὰρ χίλιοι ὀπλίται αὐτῶν Ἀθηναίων καὶ τριακόςιοι ἰκπῆς καὶ τριήρεις ἕκαστον, καὶ Λεσβίων καὶ Χίων πενήκοντα, καὶ ξύμμαχοι ἔτι πολλοὶ ἐνέπλευσαν. ἀλλὰ ἐπὶ τῆ βραχεῖ πλῶ ὠρηθήθησαν καὶ παρασκευῇ φανύη· οὗτος δὲ ὁ στόλος ὡς χρόνιός τε ἐσόμενος, καὶ κατ' ἀμφοτέρα, οὐ ἂν δέη, καὶ ναυσὶ καὶ περὶ ἅμα ἔξαρκυθεῖς, τὸ μὲν ναυτικὸν μεγάλας δαπάναις τῶν τε τριηράρων καὶ τῆς πόλεως ἐκπονηθὲν, τοῦ μὲν δημοσίου θραχηθῆν τῆς ἡμέρας τῷ ναυτῇ ἐκάστω διδόντος, καὶ ναῦς παρασχόντος πένες, ἐξήκοντα μὲν ταχείας, τεσσαράκοντα δὲ ὀπλιταγωγούς, καὶ ὑπηρεσίας ταύταις τὰς κρατίστας, τῶν [δὲ] τριηράρων ἑκπορίας τε πρὸς τῷ ἐκ δημοσίου μισθῷ διδόντων τοῖς θρανίταις τῶν ναυτῶν καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις, καὶ τὰλλα σημεῖοις καὶ κατασκευαῖς πολυτελεῖσι χρησαμένων, καὶ ἐς τὰ μακρότατα προημνηθέντος ἐνὸς ἐκάστου ὅπως αὐτῷ τινι εὐπρεπεῖα τε ἢ ναῦς κίλιστα προέξει καὶ τῷ ταχυνναυτεῖν· τὸ δὲ περὶ καταλόγοις τε χρηστοῖς ἐκκριθὲν, καὶ ὀπλων καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν μεγάλη σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους ἀμιλληθῆν. ξυνέβη δὲ πρὸς τὴ σφᾶς αὐτοὺς ἅμα ἔρην γενέσθαι, ὡς τις ἕκαστος προσετάχθη, καὶ ἐς τοὺς ἄλλους Ἑλλήνας ἐπίδειξιν μᾶλλον εἰκασθῆναι τῆς δυνάμεως καὶ ἐξουσίας, ἢ ἐπὶ πολεμίου παρασκευῆν. εἰ γὰρ

31. μιᾶς πόλεως δυνάμει Ἑλληνικῇ, int. copias unius urbis, usque Graecae, non barbarae.— ἢ ἐς Ἐπίδαυρον, vid. ζ, 56. 58.

οὗτος δὲ ὁ στόλος, repete ex aegressis ὠρηθήθη.

τῶν [δὲ] τριηράρων. Cum ηρεσίαι, i. e. remiges, non a trierchis, ut olim credebatur, sed a citate praeberentur (vid. Boeckh. aathausshalt. d. Athenen T. II. p. 90 q.), non licet verba καὶ ὑπηρεσίας πταῖς τὰς κρατίστας iungere cum ἢν τριηράρων — διδόντων. Quare proponem secutus et virgulam posui et κρατίστας, et δὲ inserui, sicut a Heilmannus coniecerat. — De

Thranitis vid. ad 4, 32. Erant et ipsi ex ὑπηρεσιῶν genere, tamen aliquanto honestiore conditione et loco. Itaque verba καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις dicta accipio pro καὶ ταῖς ἄλλαις ὑπηρεσίαις, neque opus videtur esse Propriis correctione καὶ τοῖς ὑπηρεσίαις, commate ante καί. posito. — σημεῖα sunt insignia navis, vel ornamenta, quorum erat παράσημον.

ἐς τὰ μακρότατα. Schol. ἐπὶ κλισίον, i. e. συμπορον.

ὡς τις ἕκαστος προσετάχθη. Cum προστάσσειν Thucydidi significet praeficere, sententia est: inter se certabant in eo munere, cui quisque praefectus erat.

τις ἐλογίσατο τὴν τε τῆς πόλεως ἀνάλωσιν δημοσίαν, καὶ τῶν στρατευομένων τὴν ἰδίαν, τῆς μὲν πόλεως, ὅσα τε ἤδη προεγετελέκει, καὶ ἃ ἔχοντας τοὺς στρατηγοὺς ἀπέστειλε, τῶν δὲ ἰδιωτῶν, ἃ τε περὶ τὸ σῶμά τις καὶ τριήραρχος εἰς τὴν ναυὸν ἀναλώσει, καὶ ὅσα ἐτι ἐμελλεν ἀναλώσειν, χωρὶς δ' ἃ εἰκὸς ἦν καὶ ἄνευ τοῦ ἐκ τοῦ δημοσίου μισθοῦ πάντα τινα παρασκευάσασθαι ἐφόδιον, ὡς ἐπὶ χρόνιον στρατείαν, καὶ ὅσα ἐπὶ μεταβολῇ τις ἢ στρατιώτης ἢ ἔμπορος ἔχων ἐκλεῖ, πολλὰ ἂν τὰ λαντα εὐρέθη ἐκ τῆς πόλεως τὰ πάντα ἐξαγόμενα. καὶ ὁ στόλος οὐχ ἦσσαν τόλμης τε θάμβει καὶ ὄψεως λαμπρότητι περιβόητος ἐγένετο, ἢ στρατιᾶς, πρὸς οὓς ἐπήγεσαν, ὑπερβολῇ, καὶ ὅτι μέγιστος ἤδη διάπλους ἀπὸ τῆς οἰκίας καὶ ἐπὶ μεγίστῃ ἐπιπέδῳ τῶν μελλόντων πρὸς τὰ ὑπάρχοντα ἐπεχειρήθη.

32. Ἐπειδὴ δὲ αἱ νῆες πλήρεις ἦσαν, καὶ ἐξέκλιτο πάντα ἤδη, ὅσα ἔχοντας ἐμελλον ἀνάξεισθαι. τῇ μὲν σάλπιγγι σιαπὶ ἵκεσημάνθη, εὐχὰς δὲ τὰς νομιζόμενας πρὸ τῆς ἀναγωγῆς οὐ κατὰ ναῦν ἐκάστην, ζύμπαντες δὲ ὑπὸ κήρυκος ἐποιούνη, κρατῆράς τε κεράσαντες παρ' ἅπαν τὸ στρατεύμα, καὶ ἐκπέμασι χρυσοῖς τε καὶ ἀργυροῖς οἳ τε ἐπιβάται καὶ οἱ ἄρχοιτες σπένδοντες. ζυνεπεύχοντο δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς γῶν τε πολιτῶν καὶ εἴ τις ἄλλος εὐνοὺς παρῆν σφίσι. καισάντες δὲ καὶ τελεώσαντες τὰς σπονδὰς ἀνήγγοντο, καὶ ἐπὶ κέως τὸ πρῶτον ἐκπελεύσαντες ἀμιλλὰν ἤδη μέχρι Δελφῶν ἐκοῦντο. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν Κέρκυραν, ἐνθα περὶ καὶ τὸ ἄλλο στρατεύμα τῶν ζυμμάχων ζυνελέγετο, ἠλείγοντο ἀφικέσθαι. — Ἐς δὲ τὰς Συρακούσας ἠγγέλλετο μὲν πολλαχόθεν τὰ περὶ τοῦ ἐπίπλου, οὐ μέντοι ἐπιστεύετο ἐπὶ πολλῶν χρόνων οὐδέν· αἰεὶ καὶ γενομένης ἐκκλησίας, ἐλέχθησαν τοιοῦτος λόγοι ἀπὸ τε ἐλ-

δημοσίαν. Hanc vocem Poppo suspectam habet, et propter defectum articuli, et quia ob sequens τῆς ἰδίας facile potuerit temere addi. Idem mox pro προεγετελέκει recepit iam aliis probatum προετελέκει. Vulgatum qui retinet, non debet explicare quae praeter alia impendit, sed quae in expeditionem impendit.

ἢ στρατιᾶς, πρὸς οὓς ἐπήγεσαν, ὑπερβολῇ. Duplicem h. l. genitivum habet substantivum ὑπερβολῇ, alterum expressum στρατιᾶς, alterum suppressum ἐκείνων, illum active, hunc passive accipiendum. στρατιᾶς ὑπερβολῇ tamquam una mentis conceptio est, ut si dicas lingua vernacula Heerüberlegenheit. Simile est 2, 65. γνώμης ἀμάρτημα ἦν, πρὸς οὓς ἐπήγεσαν, ubi alter genitivus suppressus et passive accipiendus ope praepositionis περὶ explicari debebat. — πρὸς τὰ ὑπάρχοντα. Imperium hac expeditione valde auctum

iri sperabant, ita ut, quod accensurum videbatur, praesentem statum loque superaret.

32. ὑπὸ κήρυκος, praecone v. ba praecunte, vota solennia nuncupante. v. Matth. Gr. §. 592. — οἳ τε ἐπιβάται. Alibi sunt milites vel socii navales, quos dicunt Latini, quia a nautis (ὑπηρέταις) distinguuntur. H. l. sensu latiore videntur omnes, quae naves conscenderant, intelligendi, quae mox opponitur ὁ ἄλλος ὄμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς. Cf. infra ad c. 43. Cum autem praecesserit ζύμπαντες, quarum pars sunt ἐπιβάται et ἄρχοιτες, liberior Graecae linguae structura utque loco fert nominativum, pro quo Latine posteriore loco dicendum fuerit militibus atque praefectis libentibus. Vid. dicta ad 4, 106. — ἐπὶ κέως. Vid. annotationem ad 2, 90. τοιοῦτος λόγος, quales Heracleitae et Athenagorae, quae sequuntur.

λων, τῶν μὲν πιστεοῦντων τὰ περὶ τῆς στρατείας τῆς τῶν Ἀθηναίων, τῶν δὲ τὰ ἐναντία λεγόντων, καὶ Ἐρμοκράτης ὁ Ἐρμῶνος παρελθὼν αὐτοῖς, ὡς σαφῶς οἰόμενος εἰδέναι τὰ περὶ αὐτῶν, ἔλεγε καὶ παρήγει τοιάδε.

33. „ΑΠΙΣΤΑ μὲν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινὲς, δόξω ὑμῖν περὶ τοῦ ἐπιπλοῦ τῆς ἀληθείας λέγειν, καὶ γινώσκω ὅτι οἱ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι ἢ λέγοντες ἢ ἀπαγγέλλοντες οὐ μόνον οὐ κείθουσιν, ἀλλὰ καὶ ἄφρονες δοκοῦσιν εἶναι· ὅμως δὲ οὐ καταφορηθεὶς ἐπισηῶσα, κινδυνευούσης τῆς πόλεως, κείθων γε ἑμαυτὸν σαφέστερόν τι ἐτέρου εἰδῶς λέγειν. Ἀθηναῖοι γὰρ ἐφ' ἡμᾶς, ὃ πᾶνυ θαυμάζετε, πολλῇ στρατιᾷ ἔρημηται καὶ ναυτικῇ καὶ πεζικῇ, πρόφασιν μὲν Ἐρεβταίων ξυμμαχία καὶ Ἀσποντινῶν κατοικίσει, τὸ δὲ ἀληθὲς Σικελίας ἐπιθυμία, μάλιστα δὲ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἡγούμενοι, εἰ ταύτην σχοίεν, θαδίως καὶ τὰλλα ἔξειν. ὡς οὖν ἐν τάξει παρεδομένων, ὁρᾶτε ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων ὅτω τρόπῳ κάλλιστα ἀμνησθε αὐτοὺς, καὶ μήτε καταφρονήσαντες ἄφρακτοι λησθήσεσθε, μήτε ἀπιστήσαντες τοῦ ξυμπαντος ἀμελήσετε. εἰ δὲ τῷ καὶ πιστὰ, τὴν τόλμαν αὐτῶν καὶ δύναμιν μὴ ἐκπλαγῆ, οὔτε γὰρ βλάπτειν ἡμᾶς κλείω οἰοί τε ἔσονται ἢ πάσχειν, οὔθ' ὅτι μεγάλῳ στόλῳ ἐπέρχονται, ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ πρὸς τε τοὺς ἄλλους Σικελιώτας πολὺ ἄμεινον, (μᾶλλον γὰρ ἐθελήσουσιν ἐκπλαγέτες ἡμῖν ξυμμαχεῖν,) καὶ ἦν ἄρα ἢ κατεργασώμεθα αὐτοὺς, ἢ ἀφράκτους ἂν ἐφλενται ἀπώσωμεν, (οὐ γὰρ δὴ, μὴ τύχασί γε ἂν προσδέχονται, φοβοῦμαι,) κάλλιστον δὴ ἔργον ἡμῖν ξυμβήσεται, καὶ οὐκ ἀνέλπιστον ἔμοιγε. ὀλίγοι γὰρ δὴ στόλοι μεγάλοι ἢ Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων, πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀπάραντες, κατῶρθωσαν. οὔτε γὰρ κλείω τῶν ἐνοικούντων καὶ ἀστυγεϊτόνων ἔρχονται, (πάντα γὰρ ὑπὸ δέσῳ ἐνυλίσταται,) ἦν τε δι' ἀπορίαν τῶν ἐπιτηθείων ἐν ἀλλοτρίῳ γῆ σφαλῶσι, τοῖς ἐπιβουλευθεῖσιν ὄνομα, κἂν περὶ σφίσις αὐτοῖς τὰ κλείω πταίσωσιν, ὅμως καταλείπουσιν. ὅπερ καὶ Ἀθηναῖοι αὐτοὶ οὐτοι, τοῦ Μῆδου παρὰ λόγον πολλὰ σφαλέντος, ἐπὶ τῷ ὀνόματι ὡς ἐπ' Ἀθήνας ἦει, ἠυξήθησαν, καὶ ἡμῖν οὐκ ἀνέλπιστον τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι.

34. „Θαρσύνετε οὖν τὰ τε αὐτοῦ παρησκυαζώμεθα, καὶ ἐς τοὺς Σικελίους πέμποντες τοὺς μὲν μᾶλλον βεβαιωσώμεθα, τοῖς δὲ φιλίαν καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι· ἐς τε τὴν ἄλλην Σικελίαν πέμπωμεν πρέσβεις, δηλοῦντες ὡς κοινὸς ὁ κίνδυνος, καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν, ὅπως ἢ ξυμμαχίαν ποιώμεθα ἡμῖν, ἢ μὴ δέχονται Ἀθηναίους. δοκεῖ δὲ μοι καὶ ἐς Καρχηδόνα ἄμεινον εἶναι πέμψαι· οὐ γὰρ ἀνέλπιστον αὐτοῖς, ἄλλ-

33. πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἂν. Poppo cum Goell, dedit ἀπο.

ὅπερ καὶ Ἀθηναῖοι. „Thurcydides in mente habebat scribere ὅπερ καὶ Ἀθηναῖοι ἔπαθον, sed in fine ipsam explicationem eius verbi

scribens ἠυξήθησαν addidit. Goell. ἐπὶ τῷ ὀνόματι est propter istam famam, propterea quod ita praedicabatur.

34. ἢ μὴ δέχονται, int. οἱ Ἰταλιῶται ex praeced. Ἰταλίαν.

ἀεὶ διὰ φόβου εἶσι μὴ ποτε Ἀθηναῖοι αὐτοῖς ἐπὶ τὴν κόλιν ἔλθωσιν, ὥστε τάχ' ἂν ἴσως νομίσαντες, εἰ τὰδε προήσονται, καὶ ἂν σφεῖς ἐν πόνῳ εἶναι, ἐθελήσειαν ἡμῖν ἤτοι κρύφα γε, ἢ φανερώς, ἢ ἔξ ἑνός γε τοῦ τρόπου, ἀμύναι. δυνατοὶ δὲ εἰσι μάλιστα τῶν νῦν, βουλευθέντες· χροσὸν γὰρ καὶ ἄγρορον κλείστον κίετηνται, ὄθεν ὁ τε πόλεμος καὶ τάλλα εὐπορεῖ. πέμπωμεν δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαιμόνα καὶ ἐς Κόρινθον, δεόμενοι δεῦρο κατὰ τάχος βοηθεῖν, καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον κινεῖν. ὃ δὲ μάλιστα ἐγὼ τε νομίζω ἐπικαιρον, ὑμεῖς τε διὰ τὸ ζήτηθες ἡσυχον ἡμῖσ' ἂν ὀξέως πεῖθοισθε, ὅμως εἰρήσεται. Σικελιώται γὰρ εἰ θέλομεν ξύμπαντες, εἰ δὲ μὴ, ὅτι κλείστοι μὲδ' ἡμῶν, καθελκύσαντες ἅπαν τὸ ὑπάρχον ναυτικὸν μετὰ δυοῖν μηνῶν τροφῆς ἀπαντῆσαι Ἀθηναίοις ἐς Τάραντα καὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν, καὶ δῆλον ποιῆσαι αὐτοῖς, ὅτι οὐ περὶ τῆ Σικελία πρότερον ἔσται ὁ ἀγὼν, ἢ τοῦ ἐκείνουσ περαιωθῆναι τὸν ἰωνιον, μάλιστα' ἂν αὐτοὺς ἐκπλήξαιμεν, καὶ ἐς λογισμὸν καταστήσασιμεν ὅτι ὀρμώμεθα μὲν ἐκ φιλίας χάρας φύλακας, (ὑποδέχεται γὰρ ἡμᾶς Τάρας,) τὸ δὲ πέλαιος αὐτοῖς πολὺν πηροῦσθαι μετὰ πάσης τῆς παρασκευῆς, χαλεπὸν δὲ διὰ πλοῦ μῆκος ἐν τάξει μεῖναι, καὶ ἡμῖν ἂν εὐπέθετος εἴη, βραδεία τε καὶ κατ' ὀλίγον προσκίπτουσα. εἰ δ' αὖ τῷ ταχυναντιῶντι ἀθροωτέρῳ κουφίσαντες προσβάλοισι, εἰ μὲν κώπαις χρήσασθε, ἐπιθολίμεθ' ἂν κεκηκόσιν· εἰ δὲ μὴ δοκοίη, ἔστι καὶ ὑποσφῆσαι ἡμῖν ἐς Τάραντα. οἱ δὲ μετ' ὀλίγων ἐφοδίων ὡς ἐκ ναυμαγία περαιωθέντες ἀποροῖεν ἂν κατὰ χωρία ἔρημα, καὶ ἢ μένοντες πολιορκοῦντο ἂν, ἢ πειρώμενοι παραπλεῖν τὴν τε ἄλην παρασκευὴν ἀπολλοῖεν ἂν, καὶ τὰ τῶν πόλεων οὐκ ἂν βέβαια ἔχοντες, εἰ ὑποδέξοιντο, ἀθυμοῖεν. ὥστε ἔγωγε τοῦτο τῷ λογισμῷ ἠγοῦμαι, ἀποκληρομένους αὐτοῦσ οὐδ' ἂν ἀπᾶραι ἀπὸ Κερκύρας, ἀλλ' ἢ διαβουλευσαμένους καὶ κατασκευαίς χρωμένους, ὁπόσοι τε ἴσμεν καὶ ἐν ᾧ χωρίῳ, ἐξωσθῆναι ἐν τῇ ᾠρα ἐς χειμῶνα, ἢ καταπλαγέντας τῷ ἀδοκῆτῳ καταλύσαι ἂν τὸν πλοῦν, ἄλλως τε καὶ τοῦ ἐμπειροτάτου τῶν στρατηγῶν, ὡς ἐγὼ ἀκούω, ἀκουτος ἠγουμένου, καὶ ἀσμένου ἐν πρόφασιν λαβόντος, εἰ τι ἀξιώχρων ἀφ' ἡμῶν ὀφθείη. ἀγγίλομεθα δ' ἂν εὐ οἶδ' ὅτι ἐπὶ τὸ πλεῖον τῶν δ' ἀνθρώπων πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ αἰ γινῶμαι ἴστανται, καὶ τοὺς προεχειροῦντας, ἢ τοῖς γε ἐπιχειροῦσι προδηλοῦντας ὅτι ἀμννοῦνται, μᾶλλον πεφόβηνται, ἰσοκινδύνοὺσ ἠγοῦμενοι. ὅπερ ἂν τὴν Ἀθηναῖοι κάθοιεν. ἐπέρχονται γὰρ ἡμῖν ὡς οὐκ ἀμννομένοι, δικαίως κατεγνωκότες, ὅτι αὐτοῦσ οὐ μετὰ Λακεδαιμονίων ἐφθείρομεν· εἰ δ' ἴδοιεν παρὰ γνώμην τολμήσαντας, τῷ ἀδοκῆτῳ μᾶλλον ἂν καταπλαγεῖεν ἢ τῇ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦσ δυνάμει.

οὐ περὶ τῆ Σικελία —. Nicht für Sicilien wird eher gekämpft werden als um ihre Ueberfahrt über den ionischen Busen. Cf. Bernh. Synt. p. 200., qui similes variationes casuum

in eadem praepositione maxime a Herodoto affert.

εἰ ὑποδέξοιντο, cum forte nisi ipso recepturac.

καίθεθε οὖν μάλιστα μὲν ταῦτα τολμήσαντες, εἰ δὲ μὴ, ὅτι τάχιστα τὰλλα ἐς τὸν πόλεμον ἐτοιμάζειν, καὶ παραστήναι παντὶ τὸ μὲν καταφρονεῖν τοὺς ἐπιόντας ἐν τῶν ἔργων τῇ ἀλῆῃ δεικνυσθαι, τὸ δ' ἤδη τὰς μετὰ φόβον παρασκευὰς ἀσφαλειστάτας νομίσαντας ὡς ἐπὶ κινδύνου πρᾶσσειν χρησιμώτατον ἂν ξυμβῆναι. οἱ δὲ ἄνδρες καὶ ἐπέρονται, καὶ ἐν πλῶ εὐ οἶδ' ὅτι ἤδη εἰσὶ, καὶ ὅσον οὐκ ἔπεισε.

35. Καὶ ὁ μὲν Ἐρμοκράτης τοσαῦτα εἶπε. τῶν δὲ Συρακοσίων ὁ δῆμος ἐν πολλῇ πρὸς ἀλλήλους ἐριδι ἦσαν, οἱ μὲν, ὡς οὐδενὶ ἂν τρόπῳ ἔλθοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, οὐδ' ἀληθῆ ἔστιν ἂ λέγει· τοῖς δὲ, εἰ καὶ ἔλθοιεν, τί ἂν δράσειαν αὐτοὺς, ὃ τι οὐκ ἂν μείζον ἀντιπάθοιεν; ἄλλοι δὲ καὶ πάνυ καταφρονούντες ἐς γέλωτα ἔτροπον τὸ πρᾶγμα· ὀλίγον δ' ἦν τὸ πιστεῦον τῷ Ἐρμοκράτῃ καὶ φοβούμενον τὸ μέλλον. παρελθὼν δ' αὐτοῖς Ἀθηναγόρας, ὃς δῆμου τε προστάτης ἦν καὶ ἐν τῷ παύοντι πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς, ἔλεγε τοιαῦτα.

36. „ΤΟΤΣ μὲν Ἀθηναῖους ὅστις μὴ βούλεται οὕτω κακῶς φρονῆσαι, καὶ ὑποχειρίους ἡμῖν γενέσθαι ἐνθάδε ἔλθόντας, ἢ δειλὸς ἔστιν, ἢ τῇ πόλει οὐκ εὖνους· τοὺς δ' ἀγγέλλοντας τὰ τοιαῦτα καὶ περιφόβους ὑμᾶς ποιούντας τῆς μὲν τολμῆς οὐ θανατῶ, τῆς δὲ ἀξυνεσίας, εἰ μὴ οἴονται ἐνδηλοῖ εἶναι. οἱ γὰρ δεδιότες ἰδίᾳ τι βούλονται τὴν πόλιν ἐς ἔκκληξιν καθιστάναι, ὅπως τῷ κοινῷ φόβῳ τὸ σφέτερον ἐπηλυγάζονται. καὶ νῦν αὐταὶ αἱ ἀγγελίαι τοῦτο δύνανται, οὐκ ἀπὸ ταυτομάτου, ἐκ δὲ ἀνδρῶν οἵπερ αἰεὶ τάδε κινουῦσι, ξύγκεινται. ὑμεῖς δὲ, ἦν εὐ βουλευήσθε, οὐκ ἐξ ὧν οὗτοι ἀγγέλλουσι σκοποῦντες λογιεῖσθε τὰ εἰκότα, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἀνθρώποι δεινοὶ καὶ πολλῶν ἔμπειροι, ὥσπερ ἐγὼ Ἀθηναῖους ἀξιώ, δράσειαν. οὐ γὰρ αὐτοὺς εἰκὸς Πελοποννησίους τε ὑπολιπόντας, καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον μῆπω βεβαίως καταλελυμένους, ἐπ' ἄλλον πόλεμον οὐκ ἐλάσσω ἐκόντας ἔλθειν· ἐπεὶ ἔγωγε ἀγαπᾶν οἶμαι αὐτοὺς ὅτι οὐχ ἡμεῖς ἐπ' ἐκείνους ἐρχόμεθα, πόλεις τοσαῦται καὶ οὕτω μεγάλαι.

37. „Εἰ δὲ δὴ, ὥσπερ λέγονται, ἔλθοιεν, λιανωτέραν

καὶ παραστήναι παντὶ, infinitivus pro imperativo παραστήτω, hic quidem in tertia persona; secundae personae exemplum apud nostrum est 5, 9. Vid. Matth. Gr. §. 544. (546.) παραστήναι hac significatione legitur 4, 61. et 95. 6, 78. Schol. δεῖ τοὺς καταφρονούντας τὸν ἐπιόντων ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ καὶ τῇ κατ' αὐτὸν ἀνδρεία φαίνεσθαι καταφρονούντας τῶν ἐναντίων. ἔργον γὰρ κἀνταῦθα καὶ πολλαχῶ τὸν πόλεμον λέγει. Ceterum καταφρονεῖν h. l. accusativo iunctum, ut ὑπερφρονεῖν 3, 39.

35. οἱ μὲν — τοῖς δὲ. Ad illud subaudi λέγοντες, ad hoc ἰδοῦσι.

Contra a dativo ad nominativum transit 7, 74. ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν περιμεῖναι —, καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα καταλιπεῖν, ἀναλαβόντες δὲ αὐτὰ, ὅσα περὶ τὸ σῶμα ἐς δαιταν ὑπέρχον ἐπιτήδεια, ἀφορμᾶσθαι, ubi ad ἀναλαβόντες ex ἔδοξεν repetendum est ἐβουλήθησαν.

36. ἐπηλυγάζωνται. Schol. ἐπιμρόπτωνται. Ruhnken. ad Timaeum p. 117. propriam verbi potestatem docet esse obumbrandi atque ideo occultandi. — τὸ σφέτερον ad synonymum verbo φόβος nomen referendum, veluti δέος.

ἡγοῦμαι Σικελίαν Πελοποννήσου διαπολεμηῆσαι, ὅσα κατὰ πάντα ἄριμιν ἐξήρτυται, τὴν δὲ ἡμετέραν πόλιν αὐτὴν τῆς νῦν στρατιᾶς, ὡς φασιν, ἐπιούσης, καὶ εἰ δις τοσαύτη ἔλθοι, πολὺ κρείσσω εἶναι· οἷς γ' ἐπίσταμαι οὐδ' ἴππους ἀκολουθήσοντας, οὐδ' αὐτόθεν πορισθησομένους, εἰ μὴ ὀλίγους τινας παρ' Ἐγεσταίων, οὐδ' ὀπίστας ἰσοπληθεῖς τοῖς ἡμετέροις, ἐκ νεῶν γε ἔλθοντας. μέγα γὰρ τὸ καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κορυφαῖς τοσοῦτον πλοῦν δεῦρο κομισθῆναι, τὴν τε ἄλλην παρασκευὴν ὅσην δεῖ ἐπὶ πόλιν τοσὴνδε πορισθῆναι, οὐκ ὀλίγη οὐδ' αὖν. ὡς τε παρὰ τοσοῦτον γινώσκω, μόλις ἂν μοι δοκοῦσιν εἰ πόλιν ἐτέραν τοσαύτην, ὅσαι Συράκουσαι εἰσιν, ἔλθοιεν ἔχοντες, καὶ ὁμορον οἰκήσαντες τὸν πόλεμον ποιοῦντο, οὐκ ἀπαντάπασι διαφθαρήναι, ἡκού γε δὴ ἐν πάσῃ πολεμῆσαι Σικελίᾳ, (ἐνδοξοῦται γὰρ) στρατοπέδω τε ἐκ νεῶν ἰδρυθῆναι, καὶ ἐκ σκηναίων καὶ ἀναγκαῖας παρασκευῆς οὐκ ἐπὶ πολὺν ἡμετέρων ἰσπίων ἐξίοντες. τὸ δὲ ξύμψαν οὐδ' ἂν κρεττοῦν αὐτοῦς τῆς γῆς ἡγοῦμαι· τοσοῦτ' αὖν ἡμετέραν παρασκευὴν κρείσσω νομίζω.

38. „Ἄλλα ταῦτα, ὡς περ ἐγὼ λέγω, οἷς τε Ἀθηναῖοι γινώσκοντες τὰ σφέτερα αὐτῶν εὐ οἶδ' ὅτι σώζουσι, καὶ ἐνθένδε ἄνδρες οὕτε ὄντα οὕτε ἂν γενόμενα λογοποιούσιν. οὐς ἐγὼ οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλ' αἰεὶ ἐπίσταμαι ἦτοι λόγοις γε τοιοῦθι, καὶ ἐτι τούτων κακουροτέροις, ἢ ἔργοις βουλομένους καταπλήξαντας τὸ ὑμῖτερον πλῆθος αὐτοῦς τῆς πόλεως ἄρχειν. καὶ δίδοικα μέντοι μήποτε πολλὰ κειρωῦντες καὶ κατορθώσασιν, ἡμεῖς δὲ κακῶν, πρῶν ἐν τῷ παθεῖν ὤμην, προφυλαξασθῆναι τε καὶ αἰσθόμενοι ἐπεξελεῖν. τοιγάρτοι δι' αὐτὰ ἢ πόλις ἡμῶν ὀλιγάκις μὲν ἠσυχάζει, στάσεις δὲ πολλὰς καὶ ἀγῶνας οὐ πρὸς τοὺς πολεμίους πλείονας ἢ πρὸς αὐτὴν ἀναιρεῖται, τυραννίδας δὲ ἔστιν ὅτε καὶ δυναστείας ἀδίκους. ἂν ἐγὼ κειρωῶμαι, ἢν γε ὑμεῖς ἐθέλητε ἐπισθαι, μήποτε ἐφ' ἡμῶν τι περιῦδειν γενέσθαι, ὑμᾶς μὲν τοὺς πολλοὺς πείθων, τοὺς δὲ τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους κολάζων, μὴ μόνον αὐτοφώρους, (χαλεπὸν γὰρ ἐπιτυγχανεῖν,) ἀλλὰ καὶ ἂν βούλονται μὲν, δύνανται δ' οὐ, (τὸν γὰρ ἐχθρὸν οὐχ ἂν δεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας προαμύνεσθαι χρῆ, εἴπερ καὶ μὴ προφυλαξάμενός τις προπαίσειται.)

37. στρατοπέδω τε — ἐξίοντες. Sententia totius loci est: „Iam illa consideranti non videntur non perituri, neque in Sicilia, quae tota infesta est (coniungat enim se), et cum exercitu e navibus, ubi collocatus est, et e parvis tentoriis cum maxime necessario apparatu non longe per equites nostros procedentes.“ Verba ἐκ νεῶν ἰδρυθῆναι per attractionem dicta pro ἐκ ναυσὶ ἰδρυθῆναι ἐξ αὐτῶν. — ἐπὶ δὲ τῶν ἡμετέρων ἰσπίων ἐξίοντες. Schol. supplet εἰργόμενοι. Nihil opus, cum etiam neutra, sicut passiva,

cum praepositione ἐπὶ et genitivo construi soleant.

38. πρῶν ἐν τῷ παθεῖν ὤμην. Verbum ὤμην a πρῶν, quod nonnullam locum πρῶν ἂν cum coniunctivo construitur (vid. Matth. Gr. §. 522 not.) divelli nequit. Aut igitur ὤμην bis cogitandum, ut verba ἡμεῖς δὲ κειρωῶμαι pendeant ex μήποτε, aut ad ea verba supplendum est ἐσμέν.

ὄν βούλονται. De genitivo causam enuntiante vid. Matth. Gr. Gr. §. 345. (368). Cf. dicta ad 1, 77.

ως δ' αὖ ὀλίγους τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ φυλάσσων, τὰ δὲ ἢ διδάσκων· μάλιστα γὰρ δοκῶ ἂν μοι οὕτως ἀποτρέπειν ἢ κακουργίας. καὶ δῆτα, ὃ πολλὰκις ἐσκεπάμην, τί και βού-
σθε, αἱ νεώτεροι; πότερον ἄρχειν ἤδη; ἀλλ' οὐκ ἔννομον· ὁ νόμος ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ δυναμένους ἐτέ-
ρη ἀτιμάζειν. ἀλλὰ δὴ μὴ μετὰ πολλῶν ἰσονομεῖσθαι; καὶ πῶς καιον τοὺς αὐτοὺς μὴ τῶν αὐτῶν ἀξιούσθαι;

39. „Φῆσει τις δημοκρατίαν οὔτε ξυνετόν οὔτ' ἴσον εἶναι, ως δ' ἔχοντας τὰ χρήματα καὶ ἄρχειν ἄριστα βελτίστους. αἱ δὲ φημι πρῶτα μὲν δῆμον ξύμπαν ἄνομάσθαι, ὀλιγαρχίαν μέρος· ἔπειτα φύλακας μὲν ἀρίστους εἶναι χρημάτων τοὺς ἰουσίους, βουλευσάι δ' ἂν βέλτιστα τοὺς ξυνετούς, κρίναι ἂν ἀκούσαντας ἄριστα τοὺς πολλούς· καὶ ταῦτα ὁμοίως καὶ πᾶ τὰ μέρη καὶ ξύμπαντα ἐν δημοκρατίᾳ ἰσομοιρεῖν. ὀλιγαρχία δὲ τῶν μὲν κινδύνων τοῖς πολλοῖς μεταδίδωσι, τῶν δ' ὄψε-
μων οὐ πλεονεκτεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαν ἀφελομένη ἔχει. ὑμῶν οὗτε δύναμενοι καὶ οἱ νέοι προθυμοῦνται, ἀδύνατα μεγάλη πόλει κατασχέιν. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν, ὃ πάντων ἀξυν-
στατοι, εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες, ἢ ἀμαθίστατοι τε, ὧν ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων, ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμάτε.

40. „Ἄλλ' ἦτοι μαθόντες γε, ἢ μεταγνόντες, τὸ τῆς πό-
ως ξύμπασι κοινὸν αὐξέτε, ἠγγησάμενοι τοῦτο μὲν ἂν καιον καὶ πλεόν οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν ἠπερ τὸ τῆς πόλεως πλήθος καισχεῖν, εἰ δ' ἄλλα βουλήσεσθε, καὶ τοῦ παντός κινδυνεύσαι κερθῆναι· καὶ τῶν τοιῶνδε ἀγγελιῶν, ὡς πρὸς αἰσθανομέ-
ως καὶ μὴ ἐπιτρέφοντας, ἀπαλλάγητε. ἢ γὰρ πόλις ἦδε, καὶ ἔρχονται Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται αὐτοὺς ἀξίως αὐτῆς, καὶ πατηγοὶ εἰσιν ἡμῖν οἱ σκέφονται αὐτά· καὶ, εἰ μὴ τι αὐτῶν ἠδὲ ἐστίν, ὡςπερ οὐκ οἶομαι, οὐ πρὸς τὰς ὑμετέρας ἀγγε-
ες κατακλαυθίσα καὶ ἐλομένη ὑμᾶς ἄρχοντας ἀυθαίρετον δου-
ραν ἐπιβαλεῖται, αὐτῇ δ' ἐφ' αὐτῆς σκοποῦσα τοὺς τε λόγους ἢ ὑμῶν ὡς ἔργα δυναμένους κρινεῖ, καὶ τὴν ὑπάρχουσαν

δυναμένους ἐτέθη ἀτι-
ζειν. Lex iuvenes a magistrati-
arcebat propter aetatem; non in
tumeliam eorum perlata erat, cum
sent per aetatem et animi constan-
a regere civitatem, sed quis non
sent. — Mox pronomem τοὺς αὐ-
ίς ad cognatam significationem a
pria deflexum puta. Valet enim
ίς ἴσους καὶ ὁμοίους, τοὺς ἐν ἴσῳ
αἱ.

9. ἢ ἀμαθίστατοι ἐστε. Π-
ἢ non apto loco collocatum videtur,
si verba εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ
ύδοντες non ad ἀμαθίστατοι so-
, sed etiam ad ἀδικώτατοι refer-
tur. Monuit Bauer.

0. τοῦτο μὲν, i. e. τὸ τῆς πό-

λεως ξύμπασι κοινὸν αὐξάνειν. Ac-
cusativos autem iunxit cum μετασχεῖν,
quia genitivi τούτου καὶ ἴσον καὶ
πλέονος idem valerent ac si scripsis-
set τούτου καὶ ἴσον καὶ πλέονος ὄν-
τος, id quod falsum foret et ab sen-
tentia alienum. Et μετέχειν necessa-
rio accusativum sibi adiungit, ubi
partis notio, quae genitivo iudicatur,
nomina μέροςος vel diserte addito vel
per ellipsin supplendo significatur.
Hoc quidem loco τοῦτο satis defendi
ait Poppo I. p. 131. et usu pronomi-
num neutrius generis, quem tetigit
Matth. Gr. p. 563. not. 3. (p. 773 sq.);
et analogia phrasium κοινῶ σοι
τούτο, κοινῶ σοι οὐδέτιν. — οἱ
ἀγαθοὶ οἱ sunt optimates, ut c. 39.
οἱ ἔχοντες τὰ χρήματα.

ἐλευθερίαν οὐκ ἐκ τοῦ ἀκούειν ἀφαιρεθήσεται, ἐκ δὲ τοῦ ἔργου φυλασσομένη μὴ ἐπιτρέπειν κειράσεται σώζειν.“

41. Τοιαῦτα μὲν Ἀθηναγόρας εἶπε. τῶν δὲ στρατηγῶν ἀναστάς ἄλλον μὲν οὐδένα ἔτι εἶπασκε παρελθεῖν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰ παρόντα ἔλεξε τοιαῦτα. „Διαβολὰς μὲν οὐ σώφρον οὔτε ἀγαθὴν γινώσκουσαν τινὰς ἐς ἀλλήλους, οὔτε τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχουσαν πρὸς δὲ τὰ ἐξαγγελλόμενα μᾶλλον ὄραν, ὅπως εἰς τε ἕκαστον καὶ ἡ ξύμπασα πόλις καλῶς τοὺς ἐπιόντας παρασκευασώμεθα ἀμύνεσθαι. καὶ ἦν ἄρα μηδὲν δεήσει, οὐδεμία βλάβη τοῦ κοινὸν κοσμηθῆναι καὶ ἵπποις καὶ ὄπλοις καὶ τοῖς ἄλλοις οἷς ὁ πόλεμος ἀγάλλεται. τὴν δ' ἐπιμέλειαν καὶ ἐξέτασιν τῶν ἡμῶν ἔχομεν, καὶ τῶν πρὸς τὰς πόλεις διακομπῶν ἐπιπέσειν ἐς τε κατασκοπὴν καὶ ἦν τι ἄλλο φαινῆται ἐπιτηδεῖον. τὰ καὶ ἐπιμελεσόμεθα ἤδη, καὶ ὅ τι ἀν' αἰσθώμεθα, ἐς ὑμᾶς ἀποδοσόμεν.“ Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι, τοσαῦτα εἰκόντος τοῦ στρατηγοῦ, διελύθησαν ἐκ τοῦ ξυλλόγου.

42. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἤδη ἐν τῇ Κερκύρα αὐτοὶ τε καὶ ξύμμαχοι ἅπαντες ἦσαν· καὶ πρῶτον μὲν ἐπεξέτασιν τοῦ στρατοῦ τεύματος καὶ ξυτάξιν, ὥσπερ ἐμμελλον ὀρμεισθῆναι τε καὶ ὁρμητοποδεύεσθαι, οἱ στρατηγοὶ ἐποίησαντο, καὶ τρία μέρη ναυμάτων ἐν ἑκάστῳ ἐκλήρωσαν, ἵνα μήτε ἄρα πλείοντες ἀπορροῦν ὕδατος καὶ λιμένων καὶ τῶν ἐπιτηδεῶν ἐν ταῖς καταγωγῶν πρὸς τε τὰλλα εὐκοσμοτέροι καὶ ὄρους ἄρχειν ὄσι, κατὰ τὴν στρατηγῶν προσηταγμένοι· ἔπειτα δὲ προῦπεμψαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν τρεῖς ναῦς, εἰσομένους αἰτινες σφῶν πόλεων δεξόμενοι· καὶ εἴρητο αὐταῖς προαπαντᾶν, ὅπως ἐπιπέσειν μὲν καταπλέωσι.

43. Μετὰ δὲ ταῦτα τοσῶδε ἤδη τῇ παρασκευῇ Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κερκύρας ἐς τὴν Σικελίαν ἐπεραιουόντο, καὶ ἔρχονται μὲν ταῖς πέντε τέρσαρσι καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ἑξήκοντα Ῥοδίων πνευκοντόρων· (τούτων Ἀττικαὶ μὲν ἦσαν ἑκατὸν, ὧν αἱ μὲν ἐξήκοντα ταχισταί, αἱ δ' ἄλλαι στρατιώται· τὸ δὲ ἄλλο ναυτικὸν Χίων καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων) καὶ

41. τοῦ τε τοῦ κοινὸν κοσμηθῆναι. Pro té, quod non habet quo referatur, cum Abresch. videtur scribendum γέ.

43. Ῥοδίων. Cod. C. Ῥοδίων. Sed vid. Matth. Gr. §. 117. 7. et §. 436. Numerum navium, i. e. triremium armatarum centum et quadraginta fuisse perhibet Diodor. Sic. 13, 2. Idem militum septem millia fuisse tradit. Cf. Boeckh. de Oecon. polit. Ath. T. I. p. 286 seq. et Krüger. ad Dionys. p. 309. — ταχισταί, πρὸς ναυμαχίαν ἐπιτηδεῖοι. Contra στρατιώται δὲ eadem sunt, quae supra c. 81. dicebantur ὀπλιταγωγοί. Schol.

ad 1, 116. interpretatur: στρατιώται ἔργουσαι τοὺς μέλλοντας πνευκοντόροι. Isti milites mox vocantur ἐπιπέσειν, quamquam strictiore sensu vel ἀπὸ τῆς ἀπλῆς ἐπιπέσειν in terra, non ο navibus. Magnitudine distinguuntur ἐπιπέσειν Romanorum socii navales (Sexten). Vid. Boeckh. l. l. p. 301. T. II. p. 85. docet, Thetas, plerumque leviter armati in campo meruerint, tamen necessitate usque hōplitarum munere functos esse, dubie tamen publice armatos, h. l. hoplitis ex censu (τοῖς ἐκ τῆς ἀποδοσῆς λόγῳ) opponantur a Thucydide proprium gravis armaturae Zeugitarum.

ες δὲ τοῖς ξύμμασιν ἑκατὸν καὶ πεντακισχιλλοῖς· (καὶ τούτων θηναίων μὲν αὐτῶν ἦσαν πεντακόσιοι μὲν καὶ χίλιοι ἐκ κα-
 λόγου, ἑπτακόσιοι δὲ θῆτες, ἐπιβάται τῶν νεῶν· ξύμμαχοι
 οἱ ἄλλοι ξυνεστράτευον, οἱ μὲν τῶν ὑπηκόων, οἱ δ' Ἀρ-
 ρίων πεντακόσιοι, καὶ Μαντινέων καὶ μισθοφόρων πεντήκον-
 ται καὶ διακόσιοι·) τοξόταις δὲ τοῖς πᾶσιν ὀγδοήκοντα καὶ τε-
 ακοσίους, (καὶ τούτων Κρήτες οἱ ὀγδοήκοντα ἦσαν,) καὶ σφεν-
 νηταῖς Ροδίων ἑπτακόσιους, καὶ Μεγαροῦσι ψιλοῖς, φυγάσιν,
 ἰοσι καὶ ἑκατὸν· καὶ ἰκπαγωγῶ μίᾳ, τριάκοντα ἀγούσῃ ἰκ-
 πης.

44. Τοσαύτη ἡ πρώτη παρασκευὴ πρὸς τὸν πόλεμον διέ-
 μι. τούτοις δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἄγουσα ὀλκάδες μὲν τριάκοντα
 πλοῖα καὶ τοὺς οἰτοκοιούς ἔχουσαι καὶ λιθολόγους καὶ
 κωνας καὶ ὅσα ἐς τεχνισμόν ἐργαλεῖα, πλοῖα δὲ ἑκατὸν, ἃ ἐξ
 ἄγκης μετὰ τῶν ὀλκάδων ξυνέπλει, πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πλοῖα
 ἢ ὀλκάδες ἐκούσιοι ξυνηκολούθουν τῇ στρατιᾷ ἐμπορίας ἐνε-
 ῶν· ἃ τότε πάντα ἐκ τῆς Κερκύρας ξυνδιέβαλλε τὸν Ἴόνιον
 ἕπον. καὶ προσβαλοῦσα ἡ πᾶσα παρασκευὴ πρὸς τε ἄκραν
 κυρίαν καὶ πρὸς Τάραντα, καὶ ὡς ἕκαστοι εὐκόρησαν, πα-
 κομίζοντο τὴν Ἰταλίαν, τῶν μὲν πόλεων οὐ δεχομένων αὐ-
 τῶν ἀγορᾶ οὐδὲ ἄσπει, ὕδατι δὲ καὶ ὄρωφ, Τάραντος δὲ καὶ
 κρῶν οὐδὲ τούτοις· ἕως ἀφίκοντο ἐς Ρήγιον τῆς Ἰταλίας
 φατήριον. καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἠθροίζοντο, καὶ ἔξω τῆς πόλεως,
 οὗτοις εἰσω οὐκ ἐδέχοντο, στρατόπεδον τε κατεσκευάσαν-
 τιν ἐπὶ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῶ, οὐ αὐταῖς καὶ ἀγορᾶν παρεῖχον,
 τὰς ναῦς ἀνεκλύσαντες ἠσύχασαν· καὶ πρὸς τε τοὺς Ρη-
 γίους λόγους ἐποιήσαντο, ἀξιούντες Χαλκιδιάς ὄντας Χαλκι-
 νῶν οὖσι Λιοντίνους βοηθεῖν. οἱ δὲ οὐδὲ μισθ' ἑτέρων ἔφα-
 ν ἔσεσθαι, ἀλλ' ὅ τι ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰταλιώταις ξυνδο-
 ῶν, τοῦτο ποιήσαιν. οἱ δὲ πρὸς τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα
 ἰόπουν, ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα προσοίδονται· καὶ τὰς πρόπλους
 ὅς ἐκ τῆς Ἐγέστης ἄμα προσέμενον, βουλόμενοι εἰδέναι περὶ
 τῶν χρημάτων, εἰ ἔστιν ἃ ἔλεγον ἐν ταῖς Ἀθήναις οἱ ἄγγελοι.

45. Τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἐν τούτῳ πολλαχόθεν τε ἦδη
 ἀπὸ τῶν κατασκόπων σαφῆ ἠγγέλλετο ὅτι ἐν Ρηγίῳ αἱ
 ἰσες εἰσι, καὶ ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο πάσῃ τῇ γνώμῃ,

44. τούτοις δὲ τὰ ἐπιτή-
 ρια — ἔπεικα. In τούτοις nihil
 difficultatis, quia ex παρασκευῇ
 ἢ nautae et milites intelligantur.
 cum deinde sequatur τῇ στρατιᾷ,
 etur primariae periodi parti ver-
 e deesse, nisi cum cod. Cl. omittas
 ante ἢ ἀνάγκης, quod pronomen
 pro uncis inclusit. Mihi tamen non
 isimile est, pronomen in omnibus
 eter unum codicibus esse adiectam.
 scydidem potius verbum ξυνηκο-
 θουν cum τούτοις δὲ coniunxisse,
 τῇ στρατιᾷ addidisse puto, quod

verborum a periodi initio positorum
 minus clare meminisset. — ἔξ ἀνά-
 γκης, nam privatorum erant, sed
 cogebantur classem sequi et publicae
 utilitati inservire, id quod Latini di-
 cunt *comprehendere naves*.

Ῥήγιον — ἀκρωτήριον. Rhe-
 gium promontorium alii intelligunt Leu-
 copetram, Cluverius medium inter ur-
 bem Rheginam et Leucopetram (Cabo
 Gellara), quod etiam *ὀμαννμία* vide-
 tur suadere, quae argumentum est
 propinquitatis. *Cellar*.

κ. οὐκ ἐτι ἠπίστων· καὶ ἔς τε τοὺς Σικελούς περιπεμπούμεθα μὲν φύλακας, πρὸς δὲ τοὺς πρέσβεις, καὶ ἔς τὰ περιπέμπωμεν τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φρονεῖν ἐσκόμιζον, τὰ τε ἐν τῇ πόλει ὄπλων ἐξετάσει καὶ ἱππῶν ἐσκόπουσι εἰ ἐπιτελήσεται, καὶ τὰ ἄλλα ὡς ἐπὶ ταχέϊ πολέμῳ καὶ ὅσον οὐ παρόντι καθίστασθαι.

46. Αἱ δ' ἐκ τῆς Ἐγέστης τρεῖς νῆες αἱ πρόπλοιοι παραγίνονται τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸ Ῥήγιον, ἀγγέλλουσαι ὅτι τὰ μὲν οὐκ ἔστι χρήματα, ἃ ὑπέσχεοντο, τριάκοντι δὲ τάλαντα μόνον φαίνεται. καὶ οἱ στρατηγοὶ εὐθὺς ἐν ἀθυμίᾳ ἦσαν, ἃ ἀπὸ τούτου τὸ πρῶτον ἀντεκροῦνται, καὶ οἱ Ῥήγιοι οὐκ ἐθαλήσαντες ἐστρατεύουσιν, οὐδὲ πρῶτον ἤρξαντο κείδειν, καὶ εἰκόσ ἦν μάλιστα, Λεοντίων τε ξυγγενεῖς ὄντας καὶ οὐκ ἀλλοτρίους ἐπιτηδείους. καὶ τῶ μὲν Νικίᾳ προσδεχομένῳ ἦν τὰ κέρδη τῶν Ἐγεσταιῶν, τοῖν δὲ ἐτέρω καὶ ἀλογώτερον. οἱ δὲ Ἐγεσταιοὶ τοιοῦτος τι ἐξετεχνήσαντο τότε, ὅτι οἱ πρῶτοι πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἦλθον αὐτοῖς ἐς τὴν κατασκοπὴν τῶν χρημάτων. ἔς τε τὸ ἐν Ἐρυνκίᾳ ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαθόντες αὐτοὺς ἐπέδειξαν τὰ ἀναθήματα, φιάλας τε καὶ οἶνοχοῦς καὶ θυμιατήρια καὶ ἄλλην κατασκευὴν οὐκ ὀλίγην, ἃ ὄντα ἀεὶ πολλὰ πλείω τὴν ὄψιν ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως χρημάτων παρέχεται· καὶ ἰδίᾳ ξενίσεις ποιούμενοι ἰ. τριηριτῶν, τὰ τε ἑκ τῆς Ἐγέστης ἐκπώματα καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἐπὶ τῇ πόλει καὶ τὰ ἐκ τῶν ἑγγυς πόλεων καὶ Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνικῶν αἰτησάμενοι, ἐσπερον ἐς τὰς ἐστιάσεις ὡς οἰκεία ἕκαστοι καὶ πάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς αὐτοῖς χρωμένων, καὶ πανταχοῦ πολλῶν φαινομένων, μεγάλην τὴν ἐκπληξιν τοῖς ἐκ τῶν πόλεων Ἀθηναίοις παρέχε· καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ ἀφρόνησαν ὡς χρήματα πολλὰ ἴδοιεν. καὶ οἱ μὲν αὐτοὶ τε ἀπὸ τῆς ἐπιθέσεως καὶ τοὺς ἄλλους τότε κείσαντες, ἐπειδὴ διελέθην ὁ λόγος ὅτι οὐκ εἴη ἐν τῇ Ἐγέστη τὰ χρήματα, πολλὴν τὴν ἐπιτίμωσαν εἶχον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς τὰ κέρδη ἔβουλεύοντο.

47. Καὶ Νικίου μὲν ἦν γνώμη κλείν ἐπὶ Σελινοῦντας ἐπὶ τῇ στρατιᾷ, ἐφ' ὅπερ μάλιστα ἐπέμψθησαν· καὶ ἦν μὲν παρέχουσι χρήματα παντὶ τῷ στρατεύματι Ἐγεσταιοὶ, πρὸς τὰ κέρδη βουλεύεσθαι· εἰ δὲ μὴ, ταῖς ἐξήκοντα ναυσίν, ὅσα κέρδη ἤτήσαντο, ἀξιοῦν διδόναι αὐτοὺς τροφήν, καὶ παραμεινάναι Σελινοῦντους ἢ βία ἢ ξυμβάσει διαλλάξαι αὐτοῖς, καὶ οὕτως παραπλεύσαντας τὰς ἄλλας πόλεις, καὶ ἐπιδείξαντας μὲν τὴν δύναμιν τῆς Ἀθηναίων πόλεως, δηλώσαντας δὲ τὴν ἐς τοὺς φίλους καὶ ξυμμάχους προθυμίαν, ἀποπλεῖν οἰκᾶδε, ἦν μὲν αὐτῶν δι' ὀλίγου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀδοκῆτου ἢ Λεοντίων οἰοί τε ὅτι ὄφελος ἦ τῶν ἄλλων τινὰ πόλεων προσαγαγέσθαι, καὶ τὴν πόλει, δαπανῶντας τὰ οἰκεία, μὴ κινδυνεύειν.

47. ἐφ' ὅπερ. Vid. ad 1, 59.

καὶ τῇ πόλει — μὴ κινδυνεύειν. Schol. ἀντὶ τοῦ καὶ μὴ

δαπανῶντας τὰ οἰκεία κινδυνεύειν τῇ πόλει. Sic supra c. 10. μὴ μὲν τῶν πόλει ἀξιοῦν κινδυνεύειν. Sententia Nicias erat, rempublicam

48. Ἀλκιβιάδης δὲ οὐκ ἔφη χρῆναι τοσαύτη δυνάμει: — κενότατος ἀσχερῶς καὶ ἀπράκτως ἀπελθεῖν, ἀλλ' ἐς τὸ τὰς πόλεις ἐπιπικροῦσθαι, πλὴν Σελινούτων καὶ Συρακουσῶν, ἢ ἄλλας, καὶ πειρᾶσθαι καὶ τοὺς Σικελούς τοὺς μὲν ἀφιστάσθαι ἀπὸ τῶν Συρακοσίων, τοὺς δὲ φίλους ποιῆσθαι, ἵνα σὶν καὶ στρατιῶν ἔχωσι, πρῶτον δὲ πείθαιν Μεσσηνίους· (ἐν ἔμφω γὰρ μάλιστα καὶ προσβολῇ εἶναι αὐτοὺς τῆς Σικελίας, καὶ λιμένα καὶ ἐφόρμισιν τῆ στρατιᾶς ἰκανωτάτην ἔσεσθαι) προσαγαγομένους δὲ τὰς πόλεις, εἰδότες, μεθ' ὧν τις πολεμήσει, οὕτως ἤδη Συρακούσας καὶ Σελινούντι ἐπιχειρεῖν, ἣν μὴ ἰ μὲν Ἐγισταίοις ξυμβαλῶσιν, οἱ δὲ Λεοντίνοισι ἔωσι κατακτείνω.

49. Λάμαχος δὲ ἀντικρὺς ἔφη χρῆναι πλὴν ἐπὶ Συρακούσας, καὶ πρὸς τῇ πόλει ὡς ταχιστα τὴν μάχην ποιῆσθαι, ἢ ἐπι ἀπαράσκειν οἱ τὲ εἶσι καὶ μάλιστα ἐκπεπληγμένοι. τὸ γὰρ πρῶτον πᾶν στράτευμα δεινότερον εἶναι· ἣν δὲ χρονίσῃ πρὶν ἰ ὄψιν ἔλθεῖν, τῇ γνώμῃ ἀναθαρσοῦντας ἀνθρώπους καὶ τῇ φει καταφρονεῖν μᾶλλον. ἀφνίδιοι δὲ τὴν προσπίσωσιν, ἕως ἢ περιδεῖς προσδέχονται, μάλιστα· ἂν σφᾶς περιγεγῆσθαι, καὶ πᾶ πάντια ἂν αὐτοὺς ἐκφοβῆσαι, τῇ τὸ ὄψει (πλείστοι γὰρ νῦν φανῆναι,) καὶ ἢ προσδοκίᾳ ἂν κείσονται, μάλιστα δ' ἂν ἢ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς μάχης. εἰκὸς δὲ εἶναι καὶ ἐν τῆς προῖς πολλοὺς ἀποληφθῆναι ἔξω διὰ τὸ ἀπιστεῖν σφᾶς μὴ εἶναι· καὶ ἐσχομιζομένων αὐτῶν, τὴν στρατιᾶν οὐκ ἀπορήσειν ἡμάτων, ἣν πρὸς τῇ πόλει κρατοῦσα καθέξεται. τοὺς τὸ ἀλλοὺς Σικελιώτας οὕτως ἤδη μᾶλλον καὶ ἐκείνοισι οὐ ξυμμαχήσιν καὶ σφίσι προσεῖναι, καὶ οὐ διαμελλήσειν περισκοποῦντας ἰότεροι κρατήσουσι. ναύσταθμον δὲ ἐπαναχωρήσαντας καὶ πορομισθέντας Μέγαρον ἔφη χρῆναι ποιῆσθαι, ἢ ἣν ἔρημα, κέχοντα Συρακουσῶν οὔτε πλοῦν πολὺν οὔτε ὁδόν.

in discrimen adducendam esse pro-
ia eius insumentibus.

48. καὶ ἐφόρμισιν. Ex Reg.
E. K. m. Poppo cum Goell. rece-
t ἐφόρμισιν, stationis c. rtunita-
a. Vulgatum ἐφόρμι, serva-
nem classis hostilis esse docet
veller.

Λεοντίνοισι ἔωσι κατοικί-
ιν. Hoc quo pertineat lege 5, 4.

49. καὶ — τῇ ὄψει. Haec verba
age cum ἀναθαρσοῦντας. Sic supra

31. τῇ ὄψει ἀναθαρσοῦν, et 4,
τῇ ὄψει τοῦ θαλάσσιον τὸ πλείστον
ληφότες. Monuit Krüg. ad Dion.

135.

μάλιστα· ἂν σφᾶς περιγεγῆ-
ται. Bekk. coniecit σφᾶς, quod

cepit Goell. Vulgatum servavit
poppo, provocans ad Buttmanni Gr.

d. §. 129. annot. 2. et Matth. Gr.
53b. annot. „Quod autem“, ait,

„πλείστοι sequitur, [non πλείστους,
quod, cum Lamachus loquatur, non
Athenienses, exspectes] qui nominati-
vus, ut c. 25. et 64, ideo post po-
nit, quia subiectum verbi ἔφη (Λά-
μαχος) illis πλείστοις continetur, hoc
ambiguitati ex praeced. αὐτοῦσ' orienti
datum videtur, ad quam evitandam
scriptor ita pergit, ac sic σφᾶς, quod
plerumque in hac structura deest. non
adsit. Sic fortasse ποιῶντες 7, 48.,

καὶ ἐσχομιζομένων αὐτῶν,
i. e. καὶ τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖσιν Συρα-
κοσίων τὰ ἐσθῶν ἐς τὴν πόλιν ἐσχο-
μιζομένων. Praesentis participium de
conatu accipiendum. Sperabat enim
Lamachus fore, ut in urbem confu-
gentes Syracusii sua auferre cona-
rentur, quae Athenienses essent cap-
turi, dummodo ad urbem victoria
parta sederent.

ἐφόρμισθέντας. Cod. omnes

50. *Λάμαχος μὲν ταῦτα εἰπὼν ὄμως προσέθιτο καὶ αὐτὸ τῇ Ἀλκιβιάδου γνώμῃ. μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης τῇ αὐτοῦ νηϊ διαπλεύσας εἰς Μεσσηνίην καὶ λόγους ποιησάμενος περὶ ξυμμαχίας πρὸς αὐτοὺς, ὡς οὐκ ἐπειθεν, ἀλλ' ἀπεκρίναντο πόλι μὲν ἂν οὐδέξασθαι, ἀγορὰν δ' ἔξω παρέξειν, ἀπέπλει εἰς τὸ Ῥήγιον. καὶ εὐθὺς ξυμπληρώσαντες ἐξήκοντα ναῦς ἐκ πασῶν οἱ στρατηγοί, καὶ τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες, παρέπλεον εἰς Νάξον τὴν ἄλλην στρατιάν ἐν Ῥηγίῳ καταλιπόντες καὶ ἕνα σφῶν αὐτῶν. Νάξιων δὲ δεξαμένων τῇ πόλει, παρέπλεον εἰς Κατάνην καὶ ὡς αὐτοὺς οἱ Καταναῖοι οὐκ ἐδέχοντο, (ἐνήσαν γὰρ αὐτοὺς ἄνδρες τὰ Συρακοσίων βουλόμενοι,) ἐκομισθήσαν ἐπὶ τὸν Τηρόλιαν ποταμόν. καὶ ἀυλισάμενοι τῇ ὕστερα εἰς ἐπὶ Συρακούσας ἐπλεον ἐπὶ κέρως, ἔχοντες τὰς ἄλλας ναῦς· δέκα δὲ τῶν νεῶν προῦπεμφαν εἰς τὸν μέγαν λιμένα πλεῦσαι τε καὶ κατασκευάσθαι εἴ τι ναυτικόν ἐστι καθεικνυμένον, καὶ κηρῦσαι αὐτῶν νεῶν προσπλεύσαντας ὅτι Ἀθηναῖοι ἦγονοι Λεοντίνοισι τὴν ἑαυτῶν κατοικιοῦντες κατὰ ξυμμαχίαν καὶ ξυγγένειαν τοὺς οὖν ὄντας ἐν Συρακούσαις Λεοντίνων ὡς παρὰ φίλους καὶ εὐεργέτας Ἀθηναίους ἀδειῶς ἀπιέναι. ἐπεὶ δ' ἐκηρῶσθη, κατεσκευάσαντο τὴν τε πόλιν καὶ τοὺς λιμένας καὶ τὰ περὶ τῆς χώρας, ἐξ ἧς αὐτοῖς ὀρωμένους πολεμητέα ἦν, ἀπέπλευσάν τε καὶ πάλιν εἰς Κατάνην.*

51. *Καὶ ἐκκλησίας γενομένης, τὴν μὲν στρατιάν οὐκ ἔλαβον οἱ Καταναῖοι, τοὺς δὲ στρατηγούς ἐξελθόντας ἐκέλευεν εἴ τι βούλονται, εἰπεῖν. καὶ, λέγοντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τετραμμένων, οἱ στρατιῶται πύλλιδά τιwὰ ἐνοικοδομήτην κακῶς ἔλαθον διελόντες· καὶ ἐξελθόντες ἠγόραζον εἰς τὴν πόλιν. τῶν δὲ Καταναίων οἱ μὲν τὰ τῶν Συρακοσίων φρονοῦντες, ὡς εἶδον τὸ στρατεύμα ἐν ἔδῳ, εὐθὺς περιδεεῖς γενόμενοι ὑπεξῆλθον, οὐ πολλοὶ τινὲς· οἱ δὲ ἄλλοι ἐψηφίσαντό τε ξυμμαχίαν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τὸ ἄλλο στρατεύμα ἐκέλευον ἐκ Ῥηγίου κομίζειν. μετὰ δὲ τοῦ πλεῦσαντες οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὸ Ῥήγιον, πάσῃ ἤδη τῇ στρατιᾷ ἀρᾶντες εἰς τὴν Κατάνην, ἐπειδὴ ἀφίκοντο, κατεσκευάζοντο τὸν στρατόπεδον.*

52. *Ἐσχηγγέλλετο δὲ αὐτοῖς ἐκ τῆς Καμαρίνης ὡς, εἰ ἔ-*

ἔφορηθέντας. Ex correctione Schaeferi (in Ind. ad Porson. Advers. p. 345. not.) receperunt Goell. et Poppo, primum quia genus medium verbi ἐφορμῆιν nusquam reperitur, deinde quod significatus obsessionis ab h. l. alienus est, captae stationis desideratur. Thucydidi aoristus verbi ὀρμίσασθαι alibi quidem est ὀρμίσασθαι, sed Xenophon Hist. Gr. I, 4, 18. passiva forma semel usus est, ut monuit Poppo.

51. *ἠγόραζον εἰς τὴν πόλιν. Schol. ἐν τῇ ἀγορᾷ διέτριβον. Idem*

paullo ante κακῶς interpretatur ἄχνης, σαθρῶς. Posteriore vocabulo etiam Polyaeus I, 40, 4. utitur.

52. *Ἐκ τῆς Καμαρίνης. Poppo ne ineptum iudicetur τῆ, iubet captari alterum tantum nuntium Camarina, alterum de Syracusis classis instruentibus aliunde missum. Quod mihi non videtur necessarium. Per attractionem dictum accipio ἐσχηγγέλλετο ἐκ Καμαρίνης περὶ τῆς τε ὡς sive ὡς αὐτῆς τε —*

μεν, προσχωροῦν ἄν, καὶ ὅτι Συρακοῖσιοι πληροῦσι ναυτι-
 λην ἀπάσῃ οὖν τῇ στρατιᾷ παρέπλευσαν, πρῶτον μὲν ἐπὶ
 ὄρακούς· καὶ ὡς οὐδὲν εὖρον ναυτικὸν πληρούμενον, κα-
 κομίζοντο αὐθις ἐπὶ Καμαρίνης, καὶ σχόντες ἐς τὸν αἰγιαλὸν
 κηρυκεύοντο. οἱ δ' οὐκ ἐδέχοντο, λέγοντες σφίσι τὰ ὄρακια
 ναί, μὴ νηὶ καταπλούντων Ἀθηναίων, δεχέσθαι, ἢν μὴ αὐ-
 τῶν πλείους μεταπέμψωσιν. ἄπρακτοι δὲ γενόμενοι ἀπέπλεον·
 ἢ ἀποβάντες κατὰ τι τῆς Συρακοσίας καὶ ἀρπαγὴν ποιησά-
 σκευ, καὶ τῶν Συρακοσίων ἱππέων βοηθησάντων καὶ τῶν ψι-
 νῶν τινῶς ἐσκεδασμένους διαφθειραντῶν, ἀπεκομίσθησαν ἐς
 κίανην.

53. Καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐκ τῶν
 ἠγωνῶν ἤκουσαν ἐπὶ τῇ Ἀλκιβιάδην, ὡς κελύσοντας ἀποκλείν
 ἀπολογία ἄν ἡ πόλις ἐνεκάλει, καὶ ἐκ' ἄλλους τινῶς τῶν
 ρατιωτῶν τῶν μετ' αὐτοῦ μεμνημένων περὶ τῶν μυστηρίων
 ἀσεβούντων, τῶν δὲ καὶ περὶ τῶν Ἑρμῶν. οἱ γὰρ Ἀθη-
 οῖοι, ἐκιδὴ ἡ στρατιὰ ἀπέπλευσεν, οὐδὲν ἤσσαν ζήτησιν ἐποι-
 ντο τῶν περὶ τὰ μυστήρια καὶ τῶν περὶ τοὺς Ἑρμᾶς δρα-
 ῶντων· καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μνηστᾶς, ἀλλὰ πάντα ὑπό-
 ως ἀποδεχόμενοι, διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πίστιν πάνυ χρη-
 νῶς τῶν πολιτῶν ξυλλαμβάνοντες κατέδουν, χρησιμώτερον
 οὔμενοι εἶναι βαδανίσαι τὸ πρᾶγμα καὶ εὐρεῖν, ἢ διὰ μνη-
 ῶν πονηρίαν τινα καὶ χρησάτων δοκοῦντα εἶναι, αἰτιαθέντα,
 ἔλεγκτον διαφυγεῖν. ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δήμος ἀκοῆ τὴν Πει-
 τράτου καὶ τῶν παιδῶν τυραννίδα χαλεπὴν τελευτήσαν γε-
 κτήνην, καὶ προσεῖ οὐδ' ὑφ' ἐαυτῶν καὶ Ἀρροδίου καταλυ-
 σαν, ἀλλ' ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐφοβεῖτο αἰεὶ, καὶ πάντα
 ἔκτως ἐλάμβανε.

54. Τὸ γὰρ Ἀριστογείτονος καὶ Ἀρροδίου τόλμημα δι-
 κικὴν ξυνητυλίαν ἐπεχειρήθη, ἢν ἐγὼ ἐπὶ πλέον διηγησάμε-
 ἀποφανῶ οὔτε τοὺς ἄλλους οὔτε αὐτοὺς Ἀθηναίους περὶ
 σφετέρων τυράννων, οὐδὲ περὶ τοῦ γενομένου, ἀκριβεῖς
 ἐν λέγοντας. Πεισιστράτου γὰρ γηραιῶ τελευτήσαντος ἐν
 τυραννίδι, οὐχ Ἰππαρχος, ὡς περὶ οἱ πολλοὶ οἰοῦνται, ἀλλὰ
 ἴας, πρεσβύτατος ὢν, ἔσχε τὴν ἀρχήν. γενομένου δὲ Ἀρ-
 ροδίου ὄρα ἡλικίας λαμπροῦ, Ἀριστογείτων, ἀνὴρ τῶν ἀστῶν,

χωροῦν ἄν, καὶ ὅτι Συρακο-
 κληρ. ναυτ.

αρεκομίζοντο αὐθις ἐπὶ
 αρίνης, i. e. denovo vel porro
 bernavigabant Siciliae litus Ca-
 sam petentes.

ὄρακια. Vide 6, 6. et 75, ubi
 τὴν ἐπὶ Λάχητος γενομένην
 αχίαν, et c. 82 init. ἐπὶ τῆς πρό-
 οῦσης ἐνμαχίας ἀνανεώσει,
 ficant rationes contractas Athe-
 ibus cum Camarinacis interces-
 Cf. 3, 86.

53. τὴν Σαλαμινίαν. Vid. ad
 3, 33. — ὡς κελύσοντας, int.
 τοὺς ἐν τῇ Σαλαμινίᾳ νηὶ.

ὑπὸ Λακεδαιμονίων. Vid.
 Herodot. 5, 64. 65., qui tamen Alc-
 maeonidas libertatis Athenarum aucto-
 res perhibet, c. 55. Utroque iungit
 Thucyd. 6, 59.

54. οὐχ Ἰππαρχος. Thucydidi
 contradicit Pseudo-Plato in Hippar-
 cho p. 228. c. et qui eum sequitur
 Aelian. V. H. 8, 2., Hipparchum natu
 maximum Pisistrati filium fuisse di-
 centes.

μίσος πολλῆς, ἐραστὴς ὦν εἶχεν αὐτόν. πειραθῆς δὲ ὁ Ἀρμόδιος ὑπὸ Ἰκάρου τοῦ Πειαιστράτου καὶ οὐ πεισθεὶς καταγορεύει τῷ Ἀριστογείτονι ὁ δὲ ἐρωτικῶς περισπαύσας καὶ φοβηθεὶς τὴν Ἰκάρου δύναμιν, μὴ βία προσαγάγηται αὐτόν, ἐκβουλεύει εὐθύς, ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως, καταλύσει τὴν τυραννίδα. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Ἰκάρως ὡς αὐτὸς πειραθεὶς οὐδὲν μᾶλλον ἔπειθε τὸν Ἀρμόδιον, βίαιον μὲν οὐδὲν ἐβούλετο δοῦν, ἐν τόπῳ δὲ τινι ἀφανεῖ, ὡς οὐ διὰ τοῦτο δὴ, παρεσκεύετο προπηλακιῶν αὐτόν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθῆς ἦν ἐς τοὺς πολλοὺς, ἀλλ' ἀνεπιφθόνως καταστήσασθαι καὶ ἐπετήδευσαν ἐπὶ πλείστον δὴ τυράννοι οὗτοι ἀρατὴν καὶ ξυνεσίαν, καὶ Ἀθηναίους εἰκοστὴν μόνον πρασαόμενοι τῶν γινομένων, τὴν τε πόλιν αὐτῶν καλῶς διεκόσμησαν, καὶ τῶν πολέμων διέφερον, καὶ ἐς τὰ ἴσρα ἔθυσαν. τὰ δὲ ἄλλα αὐτῶν ἢ πόλις τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρήτο, πλην καθ' ὅσον αἰεὶ τινα ἐπιμέλονται σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι. καὶ ἔπειτα οἱ τε αὐτῶν ἤρξαν τὴν ἐνιαυσίαν Ἀθηναίους ἀρχὴν, καὶ Πεισιστράτος ὁ Ἰκπίου τοῦ τυραννεύσαντος υἱός, τοῦ κάποιον ἔχων τοῦνομα, ὃς τῶν δώδεκα θεῶν βωμὸν τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀρχῶν ἀνέθηκε καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Πυθίῳ. καὶ τὸν μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προσοικοδομήσας ὕστερον ὁ δῆμος Ἀθηναίων μείζον μῆκος, τοῦ βωμοῦ ἠφάνισε τοῦπίργαμα· τοῦ δ' ἐν Πυθίῳ ἐτι καὶ νῦν δῆλόν ἐστιν, ἀμυδροῖς γραμμασι λέγουσιν τὰδε·

Μνημα τόδ' ἦς ἀρχῆς Πεισιστράτος Ἰκπίου υἱός

Θῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει.

55. "Οτι δὲ πρεσβύτατος ὦν Ἰκπίος ἤρξαν, εἰδὼς μὲν ἐκ ἀκοῆ ἀκριβέστερον ἄλλων ἰσχυρίζομαι, γνοίη δ' ἂν τις καὶ αὐτός·

μίσος πολλῆς, neque nimis dives, neque pauper. Schol. οὗτος ἐπιφανῆς οὔτε ἀδοξος. — εἶχε τὸν αὐτόν, ut apud Terent. Andr. I, 1, 56. Certe captus est: habet. Et v. 58. quis heri Chrysidem habuit? Ceterum etiam hic, ut saepe, casibus absolutis usus est γεόμενον — λαμπροῦς, pro γεόμενον Ἀρμόδιον ὡρα ἡλικίας λαμπρὸν Ἀριστογείτων — εἶχε. Vid. ad 2, 8. — ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως. Schol. ὡς κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ δύναμιν ἦν γὰρ μίσος πολλῆς. Mit den vorhandenen Mitteln.

ἐν τόπῳ δὲ τινι ἀφανεῖ — προπηλακιῶν αὐτόν. At non obscuro loco, sed palam et Panathenaeorum festo die contumelia eum affecit. Quare olim confeci διαφανεῖ pro ἀφανεῖ, Levesque autem τρόπῳ pro τόπῳ. — Mox ante τυράννοι οὗτοι Poppo inseruit ol.

εἰκοστὴν μόνον. Cum Pisistra-

tus decimam redditum ex agris partem exigere insitulisset, filii eius lud vœdgal ita minuerunt, ut Atheniensis vicesimam tantum redditum partem penderent. Vid. Boeckh in Oec. polit. Ath. I. p. 351. — τῶν πολέμων διέφερον recte Scap. Cass. interpretatur διήνον. Sic L. 11. ξυνεχῶς τὸν πόλεμον διήκουσιν bella tolerare apud Tacitum.

ἐς τὰ ἴσρα ἔθυσαν. si Bæcker hoc recte dicit accipiendum esse ἔθυσαν ἐν τοῖς ἴσροις ἔθυσαν, subaudi ἔθυσαν, παρόντες. Sed ἐς τὰ ἴσρα esse potest quod ad sacra attinet. — Paulo post αὐτῆ est ipsa per se nihil a tyrannide impeditum est. — ἐν Πυθίῳ, int. τεμένει, τ. 2.

55. καὶ ἀκοῆ ἀκριβέστερον ἄλλων. Hunc locum Krügerus in Comment. ad Dionys. p. 249. adhibere poterat ad demonstrandam necessitatem quandam, quae Thucydidis cum gente Pisistratarum intercesserat.

τῶ τούτῳ· καὶ δὲ γὰρ αὐτῶ μόνον φιλούνται τῶν γνησίων ἀδελφῶν γενόμενοι, ὡς ὃ τε βρωμὸς σημαίνει καὶ ἡ στήλη περὶ τῆς τῶν τυράννων ἀδικίας ἢ ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀκροπόλει σταθεῖσα, ἐν ἣ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἰππάρχου οὐδεὶς παῖς γέγραπται, Ἰππίου δὲ πάντες, οἱ αὐτῶ ἐκ Μυθόβινης τῆς Καλλίου τοῦ Ἰππεριδίου θυγατρὸς ἐγένοντο· εἰκὸς γὰρ ἦν τὸν πρεσβύτατον πρῶτον γῆμαι. καὶ ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ πρῶτος γέγραπται μετὰ τὸν πατέρα, οὐδὲ τοῦτο ἀπεικονίως, διὰ τὸ πρεσβεῦεν τε ἀπ' αὐτοῦ καὶ τυραννεῦσαι. οὐ μὴν οὐδ' ἂν κατασχεῖν μοι δοκῆι ποτὲ Ἰππίας τὸ παραχρῆμα ῥαδίως τὴν τυραννίδα, εἰ Ἰππάρχος μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὦν ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ αὐθιμῆρον καθίστατο· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ κρῆτερον ζῆνηδες τοῖς μὲν πόλιταις φοβερὸν, ἐς δὲ τοὺς ἐπικουροὺς ἀκριβὲς, πολλῶ τῶ περιόντι τοῦ ἀσφαλοῦς κατεκράτησε· καὶ οὐχ ὡς ἀδελφὸς νεώτερος ὦν ἠπόρησεν, ἐν ᾧ οὐ πρότερον ζῆνητῶς ὠμιλήκει τῇ ἀρχῇ. Ἰππάρχῳ δὲ ζῆνέβη τοῦ καθῶς τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα καὶ τὴν δόξαν τῆς τυραννίδος ἐς τὰ ἔπειτα προσλαβεῖν.

56. Τὸν δ' οὖν Ἀρμόδιον ἀπαρηθύντα τὴν πείρασιν, ὥσπερ διανοεῖτο προὔπηλακισεν. ἀδελφὴν γὰρ αὐτοῦ, κόρην, ἐκαγγείλαντες ἤκειν καινοῦν οἴσουσαν ἐν κομπῇ τινί, ἀπῆλασαν λέγοντες οὐδὲ ἐκαγγείλαι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸ μὴ ἀξίαν εἶναι. γαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ Ἀρμόδιου, πολλῶ δὴ μᾶλλον δι' ἐκείνου καὶ ὁ Ἀριστογείτων παρωξύνετο· καὶ αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τοὺς ζῆνηκιδησομένους τῶ ἔργῳ ἐπέκραντο, περιέμ-

gnificat certe, se de his rebus accuratius et certius quid accipisse, et asseverare posse quam ceteros, et terum in eodem argumento versatur, le quae iam in prooemio c. 20. brevius egit. Vid. Thuc. vita.

τῶν γνησίων ἀδελφῶν. Hi erant Thessalus et Hipparchus. Praefer eos Hegesistratus Pisistrati filius iustus erat.

ἐν ἣ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἰππάρχου οὐδεὶς παῖς γέγραμ. e. οὔτε Θεσσαλοῦ οὔτε Ἰππάρχου, sic Sophocl. Ai. v. 628. αἰλίον, αἰλίον, οὐδ' οἰκτρῶς γόον ὄρνιθος ἠδοῦς ἦσει δόσμοτος.

ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ. Popponi ut pro πρώτῃ scribendam videtur, um una tantum columna fuerit, et H. sub v. 70. αὐτῇ scriptum sit. alla: in ipso titulari lapide. Si enclina est lectio vulgata, στήλην occipiam pro inscriptione seu titulo, olumnae inscripto, ut significetur in-ium tituli, quemadmodum Latine di-um prima oratione, extremo capite, ru ab initio orationis, in fine capitis.

διὰ τὸ — τυραννεῦσαι, pro- terea quod nati maximus post istam

esset omnium Pisistratidarum et Pisistratum patrem tyrannide exciperet. Schol. διὰ τὸ πρεσβεῦεν διὰ τὸ [τῶν] ἐξ αὐτοῦ πρεσβυτατος εἶναι. — καθίστατο Schol. λίσκει, τὰ τῆς ἀρχῆς πράγματα.

διὰ τὸ ζῆνητες — ἀκριβὲς, i. e. διὰ τὰν ζῆνηθη φόβον καὶ τὴν ἀκριβείαν. Ita 6, 34. τὸ ζῆνητες ἦσαν. Monuit Bauer. Verba ἐς πρὸς ἐπικουροὺς ἀκριβὲς intelligo cum eodem de cura circa stipendarios et diligente et liberali, qua effecerat Hippias, ad et fortes et fides sibi quis unice addictos haberet. — πολλῶ τῶ περιόντι τοῦ ἀσφαλι. rursus est pro πολλῇ παρρησίᾳ τοῦ ἀσφαλοῦς, i. e. summa securitate. — ἐν ᾧ, quo tempore et stata.

56. ἀπῆλασαν, Hipparchus et frater eius Hippias. Paulo post ἐκείνου refer ad τοὺς ζῆνηκιδησομένους. Ceterum Panathenaea magna, quae tum uno die absoluebantur, postea per plures dies quinto quoque anno celebrabantur. κομπῇ κέμκειν est πομπεῖν, pompam ducere; et κέμκειν proprium hac in re vocabulum.

νον δὲ Παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ἣ μόνον ἡμῶν οὐκ ὑποπτον ἐγίνετο ἐν ὄπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν κομπὴν πειψαντας ἀθρόοις γενέσθαι· καὶ εἶδει ἄρξει μὲν αὐτοὺς, ξυνεκαμύνειν δὲ εὐθύς τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐκείνους, ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ οἱ ξυνοραμοκότεις, ἀσφαλείας ἔνκα· ἤλαϊον γὰρ καὶ τοὺς μὴ προειδότες, εἰ καὶ ὀπσοιοῦν τολμήσειαν, ἐκ τοῦ παραχοῆμα, ἔχοντάς γε ὄπλα, ἐθελήσειν σφᾶς αὐτοὺς ξυνελευθεροῦν.

57. Καὶ ὡς ἐπῆλθεν ἡ ἑορτὴ, Ἰπκίας μὲν ἔξω ἐν τῷ Κεραμεικῷ καλουμένῳ μετὰ τῶν δορυφόρων διεκόσμη, ὡς ἐκαστα ἐχοῖν τῆς κομπῆς προΐνα· ὁ δὲ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων ἔχοντες ἤδη τὰ ἐγχειρίδια ἐς τὸ ἔργον προήσαν, καὶ ὡς αἰδόν τινα τῶν ξυνομοτῶν σφίσι διαλεγόμενον οἰκίως τῷ Ἰπκίᾳ, (ἦν δὲ πᾶσιν εὐπρόσθετος ὁ Ἰπκίας,) εἶδισαν, καὶ ἐνόμισαν μεμηνύσθαι τε καὶ ὄσον σὺν ἤδη, ξυλληφθήσεσθαι. τοὺς λυπήσαντα, οὐν σφᾶς, καὶ δεῖ ὄνπερ πάντα ἐκινδύνευον, ἐβούλουτο πρότερον, εἰ δύναντο, προτιμωρήσεσθαι· καὶ ὡς κει εἶχον, ὠρμήσαν εἶσω τῶν πυλῶν, καὶ περιέτυχον τῷ Ἰπκίᾳ· χωρὰ τὸ Λεωκόριον καλούμενον, καὶ εὐθύς ἀπερισκέπιας προςπεσόντες καὶ ὡς ἂν μάλιστα δι' ἀρχῆς, ὁ μὲν ἔρωτικῆς ὁ δὲ ὕβρισμένους, ἔταρτον, καὶ ἀποκταίνουσιν αὐτόν. καὶ ἔμην τοὺς δορυφόρους τὸ αὐτίκα διαφείκει· ὁ Ἀριστογείτων ξυνδραμόντος τοῦ ὄχλου, καὶ ὕστερον ληφθεὶς οὐ· ἄξιως διετίθη· Ἀρμόδιος δὲ αὐτοῦ παραχοῆμα ἀπέλλυται.

58. Ἀγγελθέντος δὲ Ἰπκίᾳ ἐς τὸν Κεραμεικόν, οὐκ ἐκ τὸ γενόμενον, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς κομπίας τούτῳ ὀπίστας, πρότερον ἢ αἰσθῆσθαι αὐτοὺς, ἀπαθὲν ἦντας, εὐθύς ἐχώρησε, καὶ ἀδελῶς τῇ ὄψει πλασάμενος πρὸς τὴν ξυμπορᾶν, ἐκέλευσεν αὐτοὺς δείξας τι χωρίον, ἀπλεθεῖν ἐς αὐτὸ ἄνευ τῶν ὄπλων. καὶ ἔμην ἀνεχώρησαν, οἰόμενοι τι ἐρεῖν αὐτόν· ὁ δὲ τοῖς ἐπικυροῖς φράσας τὰ ὄπλα ὑπολαβεῖν ἐξελέγετο εὐθύς οὓς ἐπρηγίαν, καὶ εἰ τις ἐθρέθη ἐγχειρίδιον ἔχων· μετὰ γὰρ ἀσπίδος καὶ δορατος εἰώθεσαν τὰς κομπίας ποιεῖν.

59. Τοιοῦτω μὲν τρόπῳ δι' ἐρωτικὴν ἰσχυρὴν ἢ τε ἀρχῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἡ ἀλόγιστος τόλμα ἐκ τοῦ παραχοῆμα πειψιδεοὺς Ἀρμόδιῳ καὶ Ἀριστογείτωνι ἐγένετο· τοῖς δ' Ἀθηναίοις

57. παρὰ τὸ Λεωκόριον. De hoc delubro vid. Aelian. 12, 28. cf. Schol. ad Thucyd. 1, 20. In accusativo offendit Poppo. Sed referendus est ad verbum περιέτυχον, in quo est motus notio. — Mox ante εὐθύς cum Bekk. καὶ inseruimus ex Heg. Καὶ si omittas, coniaratos Hipparcho, postquam adorti essent, obviam, factos esse inepte dici, Poppo observavit.

ὁ δ' ἄξιως διετίθη. Schol. χαλεπῶς διετίθη, ἢ οὐ ἄξιως οὐδὲ ἐπικλῶς ἀνηρέθη. Misere trucidatus est.

58. ἐπὶ τοὺς κομπίας. Vid. ad cap. 56. de verbis ἀμυκνείν dicta — καὶ ἀδελῶς τῇ ὄψει πλασάμενος. Schol. ὑπακοήσας, φαιδρός ἐπὶ τῷ παραχοῆμα ἦσαν ἀσύγχρονος τῆς ἐκείνου ἀφῆκ τῆσθαι καὶ μὴ ὑπερφαινόμενα. περιέτυχον, τοῦ πάθαι. Bauerus ἀδελῶς bene explicat ἀπὸ ἀδελῶς εἶναι, ut. 1, 21. ἐπίστας ἐπὶ τῷ μυθῶδες ἐπισημασμένα.

ἀρχῆς ἐχώρησαν. Poppo. coniecta ἀπαθῶσαν, quae verba saepe confunduntur.

καλεστέρα μετὰ τοῦτο ἢ τυραννίς κατέστη, καὶ ὁ Ἰππίας διὰ φόβον ἤδη μᾶλλον ὢν τῶν τε πολιτῶν πολλοὺς ἔκτεινε. καὶ ἴσως τὰ ἔξω ἄρα διεσκοπεῖτο, εἰ ποθεν ἀσφάλειαν τινα ὀρώη μεταβολῆς γενουμένης ὑπάρχουσαν οἱ. Ἰππίου γὰρ τοῦ λαμφακηνοῦ τυράννου Ἀναντιδῆ τῷ παιδί θυγατέρα ἑαυτοῦ ἰετὰ ταῦτα Ἀργεδίκην, Ἀθηναῖος ὢν λαμφακηνῶ, ἔδωκεν, ἀθανάτομος αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Λαρεῖω δύνασθαι. καὶ αὐτῆς σημά ἐν λαμφακῶ ἐστίν, ἐπιγράμμα ἔχον τὸδε·

Ἄνδρος ἀριστεύσαντος ἐν Ἑλλάδι τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ.

Ἰππίος Ἀργεδίκην ἦδη κέκλευθε κόνις.

Ἡ πατρός τε καὶ ἀνδρός ἀδελφῶν τ' οὐσα τυραννῶν

Παιδῶν τ', οὐκ ἦρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην.

Ἐκ τῆς τυραννείας δὲ ἔτη τρία Ἰππίας ἔτι Ἀθηναίων, καὶ πανθεῖς ἐν τῷ τετάρτῳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀλκμαιωνιδῶν τῶν ἐγγυόντων, ἔχαριε ὑπόσπονδος ἐς τε Σίγειον καὶ παρ' Ἀναντιδῆν ἐς Λαμφακόν, ἐκείθεν δὲ ὡς βασιλεῖ Λαρεῖον· ὅθεν καὶ ὀνομαζόμενος ἐς Μαραθῶνα ὕστερον ἔτι εἰκοστῶ, ἦδη γέροντων ὢν, ἐπὶ Μήδων ἐστράτευσεν.

60. Ὡν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων, καὶ μνησκόμενος δὴ ἀκοῇ περὶ αὐτῶν ἠλίσιτο, χαλεπὸς ἦν τότε εἰ ὑπόπτῃς ἐς τοὺς περὶ τῶν μυστικῶν τὴν αἰτίαν λαβόντας, καὶ πάντα αὐτοῖς ἔδωκε ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ περᾶσθαι. καὶ ὡς, αὐτῶν διὰ τὸ τοιοῦτον ἀρριζομένων, ἄλλοι τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι ἦδη ἐν τῷ δεσποτηρίῳ ἦσαν, οὐκ ἐν παντὶ ἐφαίνετο, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπεδίδουσαν ἕλλον ἐς τὸ ἀργιωτέρον τε καὶ πλεῖους ἔτι ἐνλαμβάνειν, ἐνθάδε ἀναπέλθεται εἰς τῶν δεδεμένων, ὅσπερ ἔδοξε αἰτιώτατος εἶναι, ὑπὸ τῶν ἐνδεσμάτων τινός, εἴτε ἄρα καὶ τὰ ὄντα μνησάμενος, εἴτε κατ' οὐ· ἐπ' ἀμφοτέρω γὰρ εἰκάσεται, τὸ δὲ σαφές ἴδεις οὔτε τότε οὔτε ὕστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν ὀλιγαρχικῶν ἔργων. λέγων δὲ ἐπεισεν αὐτὸν ὡς χοῆ, εἰ μὴ καὶ δέδρακεν, αὐτὸν τε ἀδειαν ποιησάμενον εἶδαι, καὶ τὴν πόλιν τῆς τροσύης ὑποψίας παύσαι. βεβαιότεραν γὰρ αὐτῷ σιωπηλίαν καὶ ὁμολογησάντι μετ' ἀδειας, ἢ ἀρνηθέντι διὰ δίκης εἰλθεῖν. εἰ ὁ μὲν αὐτός τε καθ' ἑαυτοῦ καὶ κατ' ἄλλων μνησεί τὸν Ἐρμῶν· ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἄσμενος λαβὼν, ὡς το, τὸ σαφές, καὶ δεινὸν πρῶτον μὲν πρότερον εἰ τοὺς ἐπιυλευντας σφῶν τῶ κληθεῖ μη εἰδόντας, τὸν μὲν μνηστήν

9. ἀριστέως ἀριστέως. C. epigramma Simonidi tribuit Aristoteles Rhet. 1, 9., ubi tertium verbum affert. — ἀδελφῶν unus tanquam nobis notus est Pisistratus, Hippocleides filius, cuius mentionem fecit Thucydides supra c. 54. — τρία. Herodotus 5, 55. ἐπ' ἔτεα τέσσαρα, ubi videtur esse.

9. Σίγειον, cuius urbis tyrannus eo tempore erat Hegesistratus,

Pisistrati filius nothus. Cf. annot. ad c. 55. Herodot. 5, 94.

60. εἰς τῶν δεδεμένων. Plutarchus in Alcibiade c. 21. tradit, auctorem consilii fuisse Timaeum quendam, singularis calliditatis et audaciae hominem, Andocidem autem oratorem ab eo impulsam; porro scribit publice decreto iis, qui se ipsi indicassent, impunitatem promissam. Ep. refer verba ἀδειαν ποιησάμενον.

εὐθὺς καὶ τοὺς ἄλλους μετ' αὐτοῦ, ὄσαν μὴ κατηγορήει, ἐλάσαν, τοὺς δὲ κατακταθέντας, κρίσεις ποιήσαντες, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, ὅσοι ξυνελήφθησαν, τῶν δὲ διαφυγόντων θάνατον καταγνόντες ἐπανείκον ἀργύριον τῷ ἀποκτείναντι. κἀν τοῖσι οἱ μὲν παθόντες ἄθληον ἦν εἰ ἀδίκως ἐτεριμώρητο, ἢ μὲντι ἄλλη πόλις ἐν τῷ παρόντι περιφανῶς ἀφέλητο.

61. Περὶ δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἐναγόντων τῶν ἐχθρῶν, οἱ περὶ καὶ πρὶν ἐκάλειν αὐτὸν ἐπέθεντο, γαλεπῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάμβανον· καὶ ἐπειδὴ τὸ τῶν Ἑρμῶν φωντο σαφεῖς ἔχον, πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ μυστικά, ὧν ἐκαίτιος ἦν, μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμοσίας. ἐπὶ τῷ δήμῳ ἅπ' ἐκείνου ἔδοκει παραχθῆναι. καὶ γὰρ τις καὶ στρατιὰ Λακεδαιμονίων οὐ πολλὴ ἔτυχε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἐν ᾧ περὶ ταῦτα ἔδοξεν βούντο, μέχρι ἰσθμοῦ κἀρέλθουσα, πρὸς Βοιωτοὺς τι πράσσοντες. ἔδοκει οὖν, ἐκείνου πράξαντος, καὶ οὐ Βοιωτῶν ἔνκα, ἀπὸ ξυνθήματος ἦκειν, καὶ, εἰ μὴ ἐφθασαν δὴ αὐτοὶ κατὰ τὸ μῆνυμα ξυλλαβόντες τοὺς ἄνδρας, προδοθῆναι ἂν ἢ πόλις. καὶ τινα μίαν νύκτα καὶ κατέδαρδον ἐν Θησείῳ τῷ ἐν πόλει ἐν ὄπλοις. οἱ τε ἔβουον τοῦ Ἀλκιβιάδου, οἱ ἐν Ἀργεὶ καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπακτεύθησαν τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι καὶ τοὺς ὀμήρους τῶν Ἀργείων τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κειμένους οἱ Ἀθηναῖοι τότε παρέδωκαν τῷ Ἀργείῳ δήμῳ διὰ ταῦτα διαχρησασθαι. πανταχόθεν τε περιεστῆκει ὑπόψια ἐς τὸν Ἀλκιβιάδην· ὥστε βουλόμενοι αὐτὸν ἐς κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτείναι, πέμπουσιν οὕτω τὴν Σάλαμινιαν ναῦν ἐς τὴν Σικελίαν ἐπὶ τε ἐκείνον καὶ ὧν περὶ ἄλλων ἐμεμήνητο. εἰρητο δὲ προεῖπειν αὐτῷ ἀπολογησομένῳ ἀκολουθεῖν, ξυλλαμβάνειν δὲ μὴ θεραπεύοντας τὸ τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ δορυβεῖν, καὶ οὐχ ἦκηστα τοὺς Μαντινέας καὶ Ἀργεῖους βουλόμενοι παραμείναι, δι' ἐκείνου νομίζοντες πεισθῆναι σφᾶς ξυστρατεύειν. καὶ ὁ μὲν ἔχων τῆς

θάνατον καταγνόντες, κ. διὰ ἐρήμη. Cf. c. 61. ext. — ἐπανείκον Schol. τουτίειν ἐπέσχετο καὶ ἐκήρυξαν. „Talentum publica decretum est proscriptorum aliquem tradidant. Vid. Wessel. ad Diodor. 13, 2.“ Goell.

61. μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμ., i. e. es schien mit derselben Berechnung und mit der Verschwörung von ihm zur Auflösung der Volksherrschaft gethan zu seyn. Repetendum igitur μετὰ, et articulus τῆς ad verba c. 60. καὶ κἀντα αὐτοῖς ἔδοκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ παραχθῆναι referendus.

ἐν Θησείῳ τῷ ἐν πόλει. Plura Athenis et in urbe et extra urbem Theseli templa fuisse docet Potter. Arch. I. 73. Hoc erat insigne

illud media in urbe prope gymnasium Ptolemæum situm.

οἱ τε ἔβουον. — ἐπιτίθεσθαι Diodor. 13, 5. Συνελάβετο αὐτὸν (τῶν Ἀλκιβιάδου ἐχθρῶν) ταῖς διαβολαῖς τὸ παραχθῆναι παρὰ τοῖς Ἀργείοις· οἱ γὰρ ἰσθμῶσι συνθιμένοι κτείνουσαι τὴν ἐν Ἀργεὶ δημοκρασίαν πάντες ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀνηρέθησαν. τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κειμένους. Vid. 5, 84 init.

Θεραπεύοντας, quasi non inquit, sed ἐρήμιασιν praecessimus. Vid. ad 3, 36.

νομίζοντες πεισθῆναι σφᾶς· ξυστρατεύειν. Pronomen σφᾶς ad Mantinenses, Argivos et ipsos Athenienses spectat, et cum infinitivo ξυστρατεύειν horum populorum societatem designat, quasi esset νομίζοντες

αυτοῦ ναῦν καὶ οἱ ξυνδιαβεβλημένοι ἀπέπλεον μετὰ τῆς Σαλαμινίας ἐκ τῆς Σικελίας ὡς ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν Θουρίοις, οὐκίτι ξυνείποντο, ἀλλ' ἀπελθόντες ἀπὸ τῆς νεῶς οὐ φανεροὶ ἦσαν, δεισαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ ἐς δίκην καταπλεῦσαι. οἱ δ' ἐκ τῆς Σαλαμινίας τέως μὲν ἐζήτουν τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ· ὡς δ' οὐδαμῶς φανεροὶ ἦσαν, ἤρχοντο ἀποπλέοντες. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἤδη φηγὰς ὄν, οὐ πολὺ ὕστερον ἐπὶ πλοίου ἐπικραιώθη ἐς Πελοπόννησον ἐκ τῆς Θουρίας. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐρήμην δίκην θάνατον κατέγνωσαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' ἐκείνου.

62. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸν ἐν τῇ Σικελίᾳ, δύο μέρη ποιήσαντες τοῦ στρατεύματος, καὶ καθῶν ἑκάτερος, ἐπλεον ξίφος κἀντὶ ἐπὶ Σελινούντος καὶ Ἐγέστης, βουλόμενοι μὲν εἰδέναι τὰ χοήματα εἰ δάσουσιν οἱ Ἐγέστηοι, κατασκέψασθαι δὲ καὶ τῶν Σελινουντίων τὰ πράγματα, καὶ τὰ διάφορα μαθεῖν τὰ πρὸς Ἐγέσταιους. παραπλέοντες δ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν Σικελίαν, τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν Τυρρηϊκὸν κόλπον, ἔρχοντο ἐς Ἰμέραν, ἥπερ μόνη ἐν τούτῳ τῷ κρημνῷ τῆς Σικελίας Ἑλλάς πόλις ἐστὶ· καὶ ὡς οὐκ εἰδέχοντο αὐτούς, παρεκομίζοντο. καὶ ἐν τῷ παράκλῳ αἰρουσὶν Ἰγκαρὰ, πόλιμα Σικανικὸν μὲν, Ἐγέσταιοις δὲ πολέμιον· ἦν δὲ καριαθαλασσίδιον. καὶ ἀνδραποδίσαντες τὴν πόλιν παρεδόσαν Ἐγέσταιοις· (παρεγένοντο γὰρ αὐτῶν ἱππῆς)· αὐτοὶ δὲ πάλιν ὅ μιν περὶ ἔχουσιν διὰ τῶν Σικελῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐς Καμένην· αἱ δὲ νῆες περιέπλευσαν τὰ ἀνδραποδα ἄγουσαι. Νυκτίας δὲ εὐθύς ἐξ Ἰγκαρῶν ἐπὶ Ἐγέστης παραπλεύσας, καὶ τάλαντα χορηγίας καὶ λαβῶν τάλαντα τριάκοντα παρήν ἐς τὸ κράτευμα· καὶ τὰνδραποδα ἀπέδωσαν, καὶ ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν ἑκοστὴ καὶ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ ἐς τοὺς τῶν Σικελῶν ξυμμάχους περιέπλευσαν, στρατιῶν κελύοντες πέμπτου τῆ τε ημιτείας τῆς ἑκταῶν ἤλθον ἐπὶ Τρβλαν τὴν Γελεάτιν, πολέμιαν ὕσαν, καὶ οὐχ εἶλον· καὶ τὸ θέρος ἐπέσειντα.

αὐτοὺς) πεισθῆναι (ὄντι) σφᾶς ἐντρατεύσειν, existimantes (eos) illius vera esse permotos, ut ipsi (Atheniensis, Mantinenses et Argivi) hac societate bellum facerent. Goellero tamen l. 5, 49. verba πεισθῆναι σφᾶς subjecta sunt.

ἐπικραιώθη ἐς Πελοπ. Infra p. 88. Ἀλκιβιάδης μετὰ τῶν ἐμυργάδων περικραιώθεις τότε εὐθύς ἐπὶ πλοίου φορηγμικῶς ἐκ τῆς Θουρίας

Κυλλίην τῆς Ἠλείας πρώτον, καὶ ὕστερον ἐς τὴν Λακεδαίμονα ὑπόσπονδος ἔλθων.

ἐρήμην δίκην θάνατον κατέγνωσαν. Hoc de iis, qui vocati in iudicio non aderant, fieri solet, ut causa exciderent et damnarentur (καταδικάζεσθαι ἐξ ἐρήμης).

Plat. Apol. Socr. c. 2. ἐρήμην κατηγοροῦντες. Nostri iureconsulti cum Romanis dicant in contumaciam sive deserto iudicio damnato.

62. ἀπέδωσαν, ἱμμο ἀπέδωσαν, ut coniecit Bekk. in praef. ed. min. Mox pro ἐγένοντο expectes ἐγένετο. Sed cf. Xenoph. Hell. II, 3, 8. δ' (τάλαντα) περιεγύοντο. Ageail. C. 2. §. 23. ὅσα γὰρ μὴν — σφάλματα ἐγέναντο.

Τρβλαν τὴν Γελεάτιν. Tres erant Hyblae in Sicilia. Quarum una Megara dicebatur a Megarensibus, qui ibi consederant: quae prope Syracusas sita erat. Vid. supra c. 4. et c. 49. Altera Hybla, Maior dicta, prope Catanam sita erat. Tertia Hybla et Parva nominata, non procul a

63. Τοῦ δ' ἐπιγυμνομένου χιμαῖνος εὐθύς τὴν ἔφοδον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ Συρακούσας παρεσκευάζοντο, οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ ὡς ἐκ' ἐκείνους λόντες. ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸν πρῶτον φόβον καὶ τὴν προσδοκίαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ εὐθύς ἐπέκειντο, κατὰ τε τὴν ἡμέραν ἐκάστην προοῦσαν ἀνεθάρσυνον μᾶλλον, καὶ ἐπειδὴ πλείοντες τὰ τε ἐπέκεινα τῆς Σικελίας πολὺ ἀπο σφῶν ἐφαίνοντο, καὶ πρὸς τὴν Ἴβλαν ἐλθόντες καὶ περιβάσαντες οὐχ εἶλον βία, ἔτι πλεον καταφρόνησαν· καὶ ἤξιον τοὺς στρατηγοὺς, οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ θαρσύνειν ποιεῖν, ἄγχι σφῶς ἐπὶ Κατάνην, ἐπειδὴ οὐκ ἐκείνοι ἐφ' αὐτοὺς ἔρχονται ἰσχυρῶς τε προσελαύνοντες ἀεὶ κατάσκοποι τῶν Συρακοσίων πρὸς τὸ στρατεύμα τῶν Ἀθηναίων ἐφύβριζον ἄλλα τε, καὶ εἰ ζυνοὺς κήσοντες σφίσι αὐτοῖς μᾶλλον ἤκοιεν ἐν τῇ ἄλλοτρίᾳ, ἢ Λεοντίνους ἐς τὴν οἰκίαν κατοικοῦντες.

64. Ἄ γινώσκοντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, καὶ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄγχι πανδημεῖ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλείστον, αὐτοὶ δὲ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσοῦτῳ ὑπὸ νύκτα παρακλεύσαντες στρατόπεδον καταλαβεῖν ἐν ἐπιτηδεῖα καθ' ἡσυχίαν, εἰδότες οὐκ εἶν ὁμοίως δυναθέντες καὶ εἰ ἐκ τῶν νεῶν πρὸς παρεσκευασμένους ἐκβιβάσειεν, ἢ κατὰ γῆν λόντες γνωσθείησαν· τοῖς γὰρ εἴν ψιλῶς τοὺς σφῶν καὶ τὸν ὄχλον τῶν Συρακοσίων τοὺς ἰσχυρῶς πολλοὺς ὄντας, σφίσι δ' οὐ παρόντων ἰσχυρῶς βλάπτειν εἶν μεγάλη· οὕτω δὲ λήψεσθαι χωρὶον ὄθεν ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν οὐ βλάψονται ἄξια λόγου· (ἐδίδασκον δ' αὐτοὺς περὶ τοῦ πρὸς τῷ Ὀλυμπίῳ χωρίου, ὅπερ καὶ κατέλαβον, Συρακοσίων φυγάδες, οἱ ζυνέποντο·) τοιούτῳ τε οὖν πρὸς ἃ ἔβουλοντο οἱ στρατηγοὶ μηχανῶνται. πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι μὲν πιστόν, τοῖς δὲ τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς τῇ δοκίμῃ οὐκ ἤσπον ἐπιτηδεῖον· ἦν δὲ Καταναῖος ὁ ἀνὴρ, καὶ ἀπ' ἀνδρῶν ἐκ τῆς Κατάνης ἦκειν ἕρη, ὧν ἐκείνοι τὰ ὀνόματα ἐγίνωσκον, καὶ ἠπίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι ὑπολοίπους ὄντας τῶν σφίσι εὐνόων. ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους αὐλίξασθαι ἀπο τῶν ὁκίων ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰ βούλονται ἐκείνοι πανδημεῖ ἐν ἡμέρᾳ ἧστ' ἅμα ἐφ' ἐπὶ τὸ στρατεύμα ἐλθεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀποκλήσειν τοὺς παρὰ σφίσι καὶ τὰς ναὺς ἐμπρήσειν, ἐκείνους δὲ ὁρῶντας τὸ στρατεύμα προσβαλόντας τῷ σταυρώματι αἰρήσειν· εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ζυνοὺς πολλοὺς Καταναίων, καὶ ἡτοιμασθαι ἤδη, ἀφ' ὧν αὐτὸς ἦκειν.

65. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακοσίων, μετὰ τοῦ καὶ ἐς

Gela aberat. Poppon I. 2. p. 524. hic Maiorem intelligendam esse docet.

64. εὐνόων. Sic ex praestantissimis libris cum recentioribus criticis scribendum pro εὐνων. Cf. Lobeck. ad Phryn. p. 141 sq.

ἐκείνους δὲ ὁρῶντας τὸ στρατεύμα — αἰρήσειν. Pro στρατεύμα Mosq. exhibet στρατόπαιδον, quod emendate scriptum Popponi non

displicet, cum στρατεύμα hic falsum atque languidum sit. Sed etsi verba τὸ στρατεύμα, si absessent, non desiderares, quoniam subauditur facile τὸ σταυρώμα ad αἰρήσειν, tamen nihil mutandum censeo, quia qui impugnantia munitione exercitum Atheniensium opes Catanaeorum capere posse dicuntur, iidem etiam castra expugnaturi eo ipso videntur.

τὰ ἄλλα θάρσειν καὶ εἰσι ἐν διανοίᾳ καὶ ἄνευ τούτων ἵνα
 παρῆκενάσθαι ἐπὶ Κατάνην, ἐπιστευσάν τε τῷ ἀνδρῶφι πολ-
 λῶ ἀπερισκεπτότερον, καὶ εὐθύς ἡμέραν ξυνθέμενοι, ἢ πα-
 ρέονται, ἀπέστειλαν αὐτὸν, καὶ αὐτοὶ (ἤδη γὰρ καὶ τῶν ξυμ-
 μάχων Σελινούντιοι καὶ ἄλλοι τινὲς παρήσαν) προείπον παν-
 δημὶ πᾶσιν ἐξίνασι Συρακοσίοις. ἐπεὶ δὲ ἔτοιμα αὐτοῖς καὶ
 τὰ τῆς παρασκευῆς ἦν, καὶ αἱ ἡμέραι, ἐν αἷς ξυνέθετο ἤξειν,
 ἐγγὺς ἦσαν, πορευόμενοι ἐπὶ Κατάνης ἠύλισαντο ἐπὶ τῷ Συ-
 μαλθῶ ποταμῷ ἐν τῇ Λεοντίνῃ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὡς ἤσθοντο
 αὐτοὺς προσιόντας, ἀναλαβόντες τὸ τε στρατεύμα ἅπαν τὸ
 ἑαυτῶν καὶ ὅσοι Σικελῶν αὐτοῖς ἢ ἄλλος τις προσεληλύθει,
 καὶ ἐπιβιάσαντες ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα, ὑπὸ νύκτα
 ἐπλεον ἐπὶ τὰς Συρακούσας. καὶ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἅμα ἔφ' ἐξ-
 ἔβαινον ἐς τὸν κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον, ὡς τὸ στρατόπεδον καταλη-
 φόμενοι, καὶ οἱ ἱππῆς οἱ Συρακοσίων πρῶτοι προσελάσαντες
 ἐς τὴν Κατάνην, καὶ αἰσθόμενοι ὅτι τὸ στρατεύμα ἅπαν ἀνή-
 κται, ἀποστρέφοντες ἀγγέλλουσι τοῖς πεζοῖς, καὶ ξύμπαντες
 ἦδη ἀποστρέφονται ἐβροῆθουν ἐπὶ τὴν πόλιν.

66. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Ἀθηναῖοι, μακρὰς οὔσης τῆς ὁδοῦ
 αὐτοῖς, καθ' ἡσυχίαν καθίσαν τὸ στρατεύμα ἐς χωρίον ἐπιτή-
 δειον, καὶ ἐν τῷ ἀρχῆς τε ἄρξειν ἐμελλὸν ὁπότε βούλοιντο, καὶ
 οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων ἤμισι' ἂν αὐτοὺς καὶ ἐν τῷ ἔργῳ
 καὶ πρὸ αὐτοῦ λυπήσειν· τῇ μὲν γὰρ τειχία τε καὶ οἰκίαι εἰσ-
 γον καὶ δένδρα καὶ λίμνη, παρὰ δὲ τὸ κρημνὸν καὶ τὰ ἐγγὺς
 δένδρα κόψαντες καὶ κατενεγκόντες ἐπὶ τὴν θάλασσαν, παρὰ
 τε τὰς ναῦς σταύρωμα ἐπέξαν, καὶ ἐπὶ τῷ Δάσκωνι ἔρυσμα τε,
 ἢ ἐποδάτωτον ἦν τοῖς πολεμίοις, λίθοις λογάθην καὶ ξύλοις
 διὰ ταχέων ᾤρθωσαν, καὶ τὴν τοῦ Ἀνάκου γέφυραν ἔλυσαν.
 παρασκευαζομένων δὲ, ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδεὶς ἐξίεν ἐκώ-
 λυε, πρῶτοι δὲ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων προσεβόηθησαν·
 ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ τὸ πᾶν ἅπαν ξυνελέγη. καὶ προσῆλθον
 μὲν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων τὸ πρῶτον, ἔπει-
 τα δὲ, ὡς οὐκ ἀντιπροσῆσαν αὐτοῖς, ἀναχωρήσαντες καὶ δια-
 βάντες τὴν Ἐλωρινὴν ὁδὸν ἠύλισαντο.

65. καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ —
 παρῆκενάσθαι. Infinitivus per-
 fecti ne damnetur, tamquam non
 conveniens verbis ἐν διανοίᾳ εἶναι. In-
 tellige: Sie nahmen sich auch ohne-
 dies vor, sich zum Angriff auf Katana
 gerüstet zu halten. Quamquam aori-
 stus παρασκευάσθαι, qui ex Cl.
 F. E. notatur (in Gr. K. Bas. παρα-
 σκευάσθαι), si plurium codicum au-
 ctoritate niteretur, amplexendus esset.
 ἐπεὶ δὲ ἔτοιμα — ἦν. „Tra-
 iectio est. Debebat καὶ τὰ τῆς πα-
 ρασκ. ἔτοιμα ἦν, καὶ αἱ ἡμέραι ἐγγὺς
 ἦσαν.“ Bayer.

ἐξέβαινον ἐς τὸν κατὰ τὸ
 Ὀλυμπιεῖον. Ex Dukeri conie-

ctura Poppo reposuit ἐς τὸ. Diodor.
 13, 6. Βουλόμενοι δὲ τὸν πρὸς τῷ
 μεγάλῳ λιμένι τόπον Συρακοσίων
 ἀκινδύνως καταλαβέσθαι. — τὸ
 στρατόπεδον, quia respicit verba
 c. 64. βουλόμενοι στρατόπεδον κατα-
 λαβεῖν ἐν ἐπιτηδείῳ.

66. καθίσαν. Sic Bekk. Vulgo
 ἐκάθισαν, codices plerique καθίσαν.
 Cf. Buttm. Gr. max. II, p. 152. —
 αὐτοῖς, Syracusis.

ἐπὶ τῷ Δάσκωνι. Erat sinus
 in magno portu, idem haud dubie,
 quem μυχὸν ἢ μυχὸν λιμένος Thu-
 cydides appellat 7, 52. Vid. Descrip-
 tionem Syracus. ad calcem argumenti
 huius libri subiectam.

μίσος πολλῆς, ἐραστὴς ὦν εἶχεν αὐτόν. περὶ αὐτοῦ δὲ ὁ Ἀρμόδιος ὑπὸ Ἰκάρου τοῦ Πεισιστράτου καὶ οὐ πισθεῖς καταγορεύσει τῷ Ἀριστογείτονι ὁ δὲ ἐρωτικῶς περιληψάσας καὶ φοβηθεῖς τὴν Ἰκάρου δύναμιν, μὴ βία προσαγῆται αὐτόν, ἐμβουλεύει εὐθύς, ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως, καταλύσει τὴν τυραννίδα. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Ἰκάρως ὡς αὐτῶν κειράσας οὐδὲν μᾶλλον ἔπειθε τὸν Ἀρμόδιον, βίαιον μὲν οὐδὲν ἐβούλευσε δρᾶν, ἐν τόπῳ δὲ τινι ἀφανεῖ, ὡς οὐ διὰ τοῦτο δὴ, παρεσκευάζετο προπηλακίων αὐτόν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθῆς ἦν ἐς τοὺς πολλοὺς, ἀλλ' ἀνεκπιθύνως καταστήσασθαι καὶ ἐπετήδευσαν ἐπὶ πλείστον δὴ τυραννοὶ οὗτοι ἀρατῆν καὶ ξύνεσιν, καὶ Ἀθηναίους εἰκοστὴν μόνου προασόμενοι τῶν ἡγενομένων, τὴν τε πόλιν αὐτῶν καλῶς διεκόσμησαν, καὶ τῶν πολέμων διεφέρον, καὶ ἐς τὰ ἑσθ' ἔθνον. τὰ δὲ ἄλλα αὐτῶν ἢ πόλις τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρητο, πλήν καθ' ὅσον αἰεὶ τινα ἐπιμέλουτο σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι. καὶ αἱ πόλεις τε αὐτῶν ἤφεζαν τὴν ἐνιστάσαν Ἀθηναίους ἀρχὴν, καὶ Πεισιστράτος ὁ Ἰκάρου τοῦ τυραννεύσαντος υἱός, τοῦ πάκου ἔχων τὸν ὄνομα, ὃς τῶν δώδεκα θεῶν βωμὸν τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀρχῶν ἀνίστηκε καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Πυθίῳ. καὶ τὸ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προσοικοδομήσας ὑστερον ὁ δῆμος Ἀθηναίων μείζον μήκος, τοῦ βωμοῦ ἤφανεσε τοῦ πύργου· τοῦ δ' ἐν Πυθίῳ ἐπι καὶ νῦν δῆλόν ἐστιν, ἀμυδροῖς γραμμασι λέγοντάδε·

Μνημα τὸδ' ἦς ἀρχῆς Πεισιστράτος Ἰκάρου υἱός
Θῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει.

55. "Ὅτι δὲ πρεσβύτατος ὦν Ἰκάρως ἤθελεν, εἰδὼς μὲν τὴν ἀκοῇ ἀκριβέστερον ἄλλαν ἰσχυρίζομαι, γνοίῃ δ' ἂν τις καὶ α-

μίσος πολλῆς, neque nimis dives, neque pauper. Schol. οὐτε ἐπιφανῆς οὐτε ἀδοξος. — εἶχεν αὐτόν, ut apud Terent. Andr. I, 1, 56. Certe captus est: habet. Et v. 58. quis heri Chrysidem habuit? Ceterum etiam hic, ut saepe, casibus absolutis usus est γενομένου — λαμπροῦ, pro γενομένου Ἀρμόδιον ὡρῆ ἡλικίας λαμπρὸν Ἀριστογείτον — εἶχε. Vid. ad 2, 8. — ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως. Schol. ὡς κατὰ τὴν ὑπαρχούσαν αὐτῷ δύναμιν ἦν γὰρ μίσος πολλῆς. Mit den vorhandenen Mitteln.

ἐν τόπῳ δὲ τινι ἀφανεῖ — προπηλακίων αὐτόν. At non obscuro loco, sed palam et Panathenaeorum festo die contumelia eum affecit. Quare olim conseci διαφανεῖ pro ἀφανεῖ, Levesque autem τρόπῳ pro τόπῳ. — Mox ante τυραννοὶ οὗτοι Poppo inseruit οἱ.

εἰκοστὴν μόνου. Cum Pisistra-

tus decimam redditum ex agris partem exigere instituisset, filii eius lud vicigal ita minuerant, ut Atheniensis vicesimam tantum redditum partem penderent. Vid. Boeckh in Oec. polit. Ath. I. p. 351. — τὸν πόλεμον διεφέρον, ut Cass. interpretatur διήνον. Sic L. 11. συνεχῶς τὸν πόλεμον διεφέρον, bella tolerare apud Tacitum.

ἐς τὰ ἑσθ' ἔθνον. si Basem hoc recte dicit accipiendum esse pro ἐν τοῖς ἑσθ' ἔθνον, subaudi εἶθ' ὄντες, παρόντες. Sed ἐς τὰ ἑσθ' esse potest quod ad sacra attinet. — Paullo post αὐτῆ est ipse per nihil a tyrannide impedimentum erexit — ἐν Πυθίῳ, int. τεμένει, v. 55.

55. καὶ ἀκοῇ ἀκριβέστερον ἄλλων. Hunc locum Krügerus in Comment. ad Dionys. p. 249. adhibere poterat ad demonstrandam necessitatem quandam, quae Thucydidum cum gente Pisistratarum intercesserit.

τῷ τούτῳ· καὶ δὲ γὰρ αὐτῷ μόνον φαίνονται τῶν γνησίων ἀδελφῶν γενόμενοι, ὡς ὃ τε βωμὸς σημαίνει καὶ ἡ στήλη περὶ τῆς τῶν τυράννων ἀδικίας ἢ ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀγορᾷ σταθεῖσα, ἐν ἣ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἰππάρχου οὐδεὶς παῖς γέγραπται, Ἰππίου δὲ πάντες, οἱ αὐτῷ ἐκ Μυθόβινης τῆς Καλλίου τοῦ Ἰππεριδίου θυγατρὸς ἐγένοντο· εἰκὸς γὰρ ἦν τὸν πρεσβύτατον πρῶτον γῆμαι. καὶ ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ πρῶτος γέγραπται μετὰ τὸν πατέρα, οὐδὲ τοῦτο ἀπεικονίως, διὰ τὸ πρεσβεῦεν τε ἀπ' αὐτοῦ καὶ τυραννεῦσαι. οὐ μὴν οὐδ' ἂν κατασχέειν μοι δοκῆι ποτὲ Ἰππίου τὸ παραχρῆμα ῥαδίως τὴν τυραννίδα, εἰ Ἰππάρχος μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὦν ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ ἀσθημαρὸν καθίστατο· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον ξυνηθὲς τοῖς μὲν πολίταις φοβερὸν, ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους ἀκριβὲς, πολλῶν τῶν περιόντων τοῦ ἀσφαλοῦς κατεκράτησε· καὶ οὐχ ὡς ἀδελφὸς νεώτερος ὦν ἠπόρησεν, ἐν ᾧ οὐ πρότερον ξυνηθὲς ὠμίληκε τῇ ἀρχῇ. Ἰππάρχῳ δὲ ξυμβῆθαι τοῦ καθύπερθε τῆ δουτυχία ὀνομασθέντα καὶ τὴν δόξαν τῆς τυραννίδος ἐς τὰ ἔπειτα προσλαβεῖν.

56. Τὸν δ' οὖν Ἀρμόδιον ἀπαρηθύντα τὴν πείρασιν, ὥσπερ διανοεῖτο προὔπληκισεν. ἀδελφὴν γὰρ αὐτοῦ, κόρην, ἐπαγγείλαντες ἤκειν κανοῦν οἴδουσαν ἐν κομπῇ τινὶ, ἀπῆλθασαν λέγοντες οὐδὲ ἐπαγγίλαι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸ μὴ ἀξίαν εἶναι. γαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ Ἀρμόδιου, πολλῶν δὲ ῥαλλίων δι' ἐκείνον καὶ ὁ Ἀριστογείτων παρωξύνετο· καὶ αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τοὺς ξυνηπιθουμένους τῷ ἔργῳ ἐπέπρακτο, περιέμ-

gnificat certe, se de his rebus accuratius et certius quid accepisse, et asseverare posse quam ceteros, et iterum in eodem argumento versatur, de quo iam in prooemio c. 20. brevis egit. Vid. Thuc. vita.

τῶν γνησίων ἀδελφῶν. Hi erant Thessalus et Hipparchus, Prae-ter eos Hegesistratus Pisistrati filius iuthus erat.

ἐν ἣ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἰππάρχου οὐδεὶς παῖς γεγραμ-
. e. οὐτε Θεσσαλοῦ οὐτε Ἰππάρχου,
sic Sophocl. Ai. v. 628. αἰλίον, αἰ-
λίον, οὐδ' οἰκτρῶς γόον ὄρνιθος
ἰηδοῦς ἤσει θύσμοφος.

ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ. Popponi-
νήτῃ pro πρώτῃ scribingam videtur,
um una tantum columna fuerit, et
n H. sub v. γρ. αὐτῇ scriptum sit.
talla: in ipso titulari lapide. Si
enuina est lectio vulgata, στήλην
ocipiam pro inscriptione seu titulo,
columnae inscripto, ut significetur in-
itum tituli, quemadmodum Latine di-
imus prima orationis, extremo capite,
ro ab initio orationis, in fine capitis.

διὰ τὸ — τυραννεῦσαι, pro-
terea quod natu maximus post illam

esset omnium Pisistratidarum et Pist-
stratum patrem tyrannide exciperet.
Schol. διὰ τὸ πρεσβεῦεν διὰ τὸ
[τῶν] ἐξ αὐτοῦ πρεσβύτατος εἶναι.—
καθίστατο Schol. λείπει, τὰ τῆς
ἀρχῆς πράγματα.

διὰ τὸ ξυνηθὲς — ἀκριβὲς,
i. e. διὰ τὸν ξυνηθῆ φόβον καὶ τὴν
ἀκριβείαν. Ita 6, 34. τὸ ξυνηθὲς
ἤσυχον. Monuit Bauer. Verba ἐς
τοὺς ἐπικούρους ἀκριβὲς in-
telligo cum eodem de cura circa sti-
patores et diligente et liberali, qua
effecerat Hippias, ut et fortes et fidus
sibique unice addictos haberet. —
πολλῶν τῶν περιόντων τοῦ
ἀσφαλοῦς, rursus est pro πολλῇ πα-
ριουσία τοῦ ἀσφαλοῦς, i. e. summa
securitate. — ἐν ᾧ, quo tempore et stata.

56. ἀπῆλθασαν, Hipparchus et
frater eius Hippias. Paulo post ἐκεῖ-
νο σ refer ad τοὺς ξυνηπιθουμέ-
νους. Ceterum Panathenaea magna,
quae tum uno die absolvebantur, po-
stea per plures dies quinto quoque
anno celebrabantur. κομπῇν πέμ-
πειν est κομπείων, pompam duce-
re, et πέμκειν proprium hac in re
vocabulary.

νον δὲ Παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ἧ μόνον ἡμέρᾳ οὐκ ὑποπτον ἐγγίνετο ἐν ὄπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν πομπὴν πέμπαντας ἀθρόους γενέσθαι· καὶ ἔδει ἄρξαι μὲν αὐτοὺς, ξυγκαμύνειν δὲ εὐθύς τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐκείνους. ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ οἱ ξυνορωμοκότες, ἀσφαλείας ἔνθα ἤλαξον γὰρ καὶ τοὺς μὴ προσιδίας, εἰ καὶ ὀποσοιοῦν τολμησεῖαν, ἐκ τοῦ παραχορήμα, ἔχοντάς γε ὄπλα, ἐπιελθῆσιν σφᾶς αὐτοὺς ξυλευθεροῦν.

57. Καὶ ὡς ἐπῆλθεν ἡ ἑορτὴ, Ἰακτίας μὲν ἔξω ἐν τῷ Κεραμεικῷ καλουμένῳ μετὰ τῶν δορυφόρων διεκόσμη, ὡς ἐκαστὰ ἔχοῦν τῆς πομπῆς προϊέναι· ὁ δὲ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογέλτων ἔχοντες ἤδη τὰ ἐργεῖριά· ἐς τὸ ἔργον προήεσαν· καὶ ὡς αἰδόν τινα τῶν ξυνορωμῶν σφίσι διαλεγόμενον οἰκείως τῷ Ἰακτία, (ἦν δὲ πᾶσιν εὐκροσθεὶς ὁ Ἰακτίας,) ἔδεισαν, καὶ ἐνομισαν μεμνηῦσθαι τε καὶ ὄσον οὐκ ἤδη ἐυλληφθῆσεσθαι. τὸ λυπήσαντα οὐκ σφᾶς, καὶ δεῖ ὄνπερ πάντα ἐκινδυνεύου, ἐβόλοντο πρότερον, εἰ δύναιντο, προτιμωθήσεσθαι· καὶ ὡς περ εἶχον, ἀρωγήσαν εἶσω τῶν πυλῶν, καὶ πρὸς ἐντυχον τῷ Ἰακτιῶν παρὰ τὸ Λεωκόριον καλούμενον, κατ' ἐπίθευς ἀπερισκέπτως προςπεσόντες καὶ ὡς ἂν μάλιστα δι' ἀρχῆς, ὁ μὲν ἐρωτικῶς ὁ δὲ ὕβρισμένως, ἔταπτον, καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν. καὶ ἂν μὲν τοὺς δορυφόρους τὸ αὐτίκα διαφείνει· ὁ Ἀριστογέλτων, ξυνορωμῶντος τοῦ ὄχλου, καὶ ὕστερον ληφθεὶς οὐκ ὀπίσθας διετίθη· Ἀρμόδιος δὲ αὐτοῦ παραχορήμα ἀπῶλλυται.

58. Ἀγγελθέντος δὲ Ἰακτία ἐς τὸν Κεραμεικόν, οὐκ ἐν τῷ γενόμενον, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς πομπίας τούτῳ ὀπίσθας, πρότερον ἢ αἰσθῆσθαι αὐτοὺς, ἀπῶθεν ὄντας, εὐθύς ἐχώρησε, καὶ ἀθῆλως τῇ ὄψει πλασάμενός πρὸς τὴν ξυμπορᾶν ἐκέλευσεν αὐτοὺς δεῖξας τὴν χωρῶν, ἀπελθεῖν ἐς αὐτὰ ἀνευ τῶν ὄπλων. καὶ ἂν μὲν ἀνεχώρησαν, οἰόμενοι τι ἐρεῖν αὐτόν· ὁ δὲ τοῖς ἐπιποροῖς φράσας τὰ ὄπλα ὑπολαβεῖν ἐξελέγετο εὐθύς οὐς ἐπηρῆται, καὶ εἰ τις εὐρέθη ἐργεῖριδιον ἔχων· μετὰ γὰρ ἀσπίδος καὶ δορατος εἰώθεσαν τὰς πομπὰς πρῆν.

59. Τοιοῦτω μὲν τρόπῳ δι' ἐρωτικῆν ἰσχυρὴν ἢ τε ἀγῆ τῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἡ ἀλόγιστος τόλμα ἐκ τοῦ παραχορήμα περδεοὺς Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογέλτων ἐγένετο· τοῖς δ' Ἀθηναίοις

57. παρὰ τὸ Λεωκόριον. De hoc delubro vid. Aelian. 12, 28. cf. Schol. ad Thucyd. 1, 20. In accusativo offendit Poppo. Sed referendus est ad verbum περιέτυχον, in quo est motus notio. — Mox ante εὐθύς cum Bekk. καὶ inseruimus ex Heg. Καὶ si omittas, coniuratos Hipparcho, postquam adorti essent, obviam factos esse inepte dici, Poppo observavit.

ὁ δ' ὀπίσθας διετίθη. Schol. χαλεπῶς διετίθη, ἢ οὐ ὀπίσθας ἀπῶθεν ἐπὶ ὀπίσθας ἀνηρέθη. Misere trucidatus est.

58. ἐπὶ τοὺς πομπίας. Vid. ad cap. 56. de verbo πέμπειν dicta — καὶ ἀθῆλως τῇ ὄψει πλεον Schol. ὑπακοσάμενος φρασεὶς ἐστὶν τῶ παραφορᾶ ἦσαν ἀσύγγχτος ἐπὶ ἑαυτοῦ ὄψιν τηρούσας καὶ μὴ παραφάνουσαν, περιήρωσα, τοῦ πάσης Bauerus ἀθῆλως; bene explicat ἀπῶθεν ἀθῆλως εἶσαι, ut 1. 21. ἐπίσθας ἐπὶ τῷ μυθῶδες ἐκτετικῆς.

ἀγῆ ἰσχυρῶς καὶ. Poppo comitatus ἀπεχώρησαν, quae verba saepe confunduntur.

χαλεπωτέρα μετὰ τοῦτο ἢ τυραννίς κατέστη, καὶ ὁ Ἰππίας διὰ φόβου ἤδη μᾶλλον ὢν τῶν τε πολιτῶν πολλοὺς ἔκτεινε. καὶ πρὸς τὰ ἔξω ἅμα διεσκοπεῖτο, εἰ ποθὲν ἀσφαλείαν τινα ὄρη μεταβολῆς γενόμενης ὑπάρχουσαν οἱ Ἰππόκλου γαῖν τοῦ Λαμψακηνοῦ τυράννου Αλατιδίῃ τῷ παιδί θυγατέρα ἑαυτοῦ μετὰ ταῦτα Ἀρχεδίκην, Ἀθηναῖος ὢν Λαμψακηνῶ, ἔδωκεν, αἰσθανόμενος αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Λαρεῖω δύνασθαι. καὶ τῆς σήμα ἐν Λαμφάκῃ ἐστίν, ἐπιγράμμα ἔχον τὸδε·

Ἄνδρος ἀριστευσαντος ἐν Ἑλλάδι τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ.

Ἰππίου Ἀρχεδίκεν ἠδὲ κέκευθε κόνης.

Ἡ πατὴρ τε καὶ ἀνδρὸς ἀδελφῶν τ' οὐσα τυράννων

Παιδῶν τ' οὐκ ἤρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην.

Τυραννεύσας δὲ εἴη τρεῖς Ἰππίας ἔτι Ἀθηναίων, καὶ πανθεῖς ἐν τῷ τετάκτῳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀλκμαιωνιδῶν τῶν νεωγόντων, ἔχωρε ὑπόσκοπος ἐς τε Σίγειον καὶ παρ' Αλατιδίην ἐς Λαμψακίον, ἐκεῖθεν δὲ ὡς βασιλεῖα Λαρείων· ὄθεν καὶ φησόμενος ἐς Μαραθῶνα ὑστερον ἔτι εἰκοστῶ, ἤδη γέρον ὢν, μετὰ Μήδων ἐστράτευσεν.

60. Ὄν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων, καὶ μνησκόμενος δσα ἀκοῇ περὶ αὐτῶν ἠρίστατο, χαλεπὸς ἦν τότε αἰ ὑπόπτῃς ἐς τοὺς περὶ τῶν μυστικῶν τὴν αἰτίαν λαβόντας, αἰ πάντα αὐτοῖς ἐδόκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ πεπραῆσθαι. καὶ ὡς, αὐτῶν διὰ τὸ τοιοῦτον ἀργιζομένων, ὄλλοι τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι ἤδη ἐν τῷ δεσποτηρίῳ ἦσαν, αἰ οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπεδίδουσαν ἄλλον ἐς τὸ ἀγριώτερον τε καὶ πλελῶς ἐτι ἐυλαμπάνειν, ἐν τῷ ἀναπειδεται εἰς τῶν δεδεμένων, ὅσπερ ἐδόκει αἰτιώτατος ναι, ὑπὸ τῶν ξυνοδεσμιῶν τινος, εἴτε ἄρα καὶ τὰ ὄντα μῆσαι, εἴτε κατ' οὐ ἐπ' ἀμφοτέρω γὰρ εἰκαζεται, τὸ δὲ σαφὲς ὅδεις οὔτε τότε οὔτε ὑστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν δεδραμένων ἔργων. λέγων δὲ ἐπεισέν αὐτὸν ὡς χοῆ, εἰ μὴ καὶ δίδρακων, αὐτὸν τε ἀδειαν ποιησάμενον σῶσαι, καὶ τὴν πόλιν τῆς χροῦσης ὑποψίας παῦσαι· βεβαιωτέρω γὰρ αὐτῶ σατηοῖαν ναι ὁμολογήσαντι μετ' ἀδειας, ἢ ἀφρηθέντι διὰ δίκης ἔλθεῖν. αἰ ὁ μὲν αὐτὸς τε καθ' ἑαυτοῦ καὶ κατ' ἄλλων μῆνυει τὸ ἐν Ἐρμῶν· ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἔσμενος λαβῶν, ὡς εἶτο, τὸ σαφὲς, καὶ δεῖνον προΐουμένοι πρότερον εἰ τοὺς ἐπιυλευόντας σφῶν τῶ κληθεῖ μὴ εἰδονται, τὸν μὲν μῆνυτήν

59. ἀνδρὸς ἀριστευσαντος. c. epigramma Simonidi tribuit Aristeles Rhet. 1, 9., ubi tertium verum affert. — ἀδελφῶν unus tantum nobis notus est Pisistratus, Hippocle filius, cuius mentionem fecit Thucydides supra c. 54. — τρεῖς. Herodotus 5, 55. ἐκ' ἑτεα τέσσαρα, ubi vid. Esael.

ἐς Σίγειον, cuius urbis tyrannus eo tempore erat Hegesistratus,

Pisistrati filius nothus. Cf. annot. ad c. 55. Herodot. 5, 94.

60. εἰς τῶν δεδεμένων. Plutarchus in Alcib. c. 21. tradit, auctorem consilii fuisse Timaeum quendam, singularis calliditatis et audaciae hominem, Andocidem autem oratorem ab eo impulsum; porro scribit publico decreto iis, qui se ipsi indicassent, impunitatem promissam. Ex rebus verba ἀδειαν ποιησάμενον.

εὐθύς καὶ τοὺς ἄλλους μετ' αὐτοῦ, ὅσων μὴ κατηγορήει, ἐλάσαν, τοὺς δὲ κατατιθεύοντας, κρίσεις ποιήσαντες, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, ὅσοι ξυνελήφθησαν, τῶν δὲ διαφυγόντων θάνατον καταγρόντες ἐπανείπον ἀργύριον τῷ ἀποκτείναντι. κἀν ταῦτα οἱ μὲν καθόντες ἄδηλον ἦν εἰ ἀδίκως ἐτετιμώρητο, ἢ μὲντι ἄλλη πόλις ἐν τῷ παρόντι περιφανῶς ἀφέλητο.

61. Περὶ δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἐναγόντων τῶν ἐχθρῶν, οἱ περὶ καὶ πρὶν ἐκπλεῖν αὐτὸν ἐπέδεντο, χαλεπῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάμβανον· καὶ ἐπειδὴ τὸ τῶν Ἑρμῶν φόντο σαφῆς ἔχει, πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ μυστικά, ὧν ἐκαίτιος ἦν, μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμοσίας ἐπὶ τῷ δήμῳ ἀπ' ἐμείνου ἔδοκει παραχθῆναι. καὶ γὰρ τις καὶ στρατιὰ Λακεδαιμονίων οὐ πολλὴ ἔτυχε κατὰ τὸν καιρὸν τούτον, ἐν ᾧ περὶ ταῦτα ἔδορον βούντο, μέχρι ἰσθμοῦ κἀρέλθουσα, πρὸς Βοιωτοὺς τι πράσσοντες. ἔδοκει οὖν, ἐμείνου πράξαντος, καὶ οὐ Βοιωτῶν ἔνκα, ἀπὸ ξυνδήματος ἦκειν, καὶ, εἰ μὴ ἐφθασαν δὴ αὐτοὶ κατὰ τὸ μήνυμα ξυλλαβόντες τοὺς ἄνδρας, προδοθῆναι ἂν ἢ πόλις. καὶ τινὰ μίαν νύκτα καὶ κατέδαρθον ἐν Θησεῖω τῷ ἐν πόλει ἐν ὄπλοις. οἱ τε ξένοι τοῦ Ἀλκιβιάδου, οἱ ἐν Ἀργεῖ καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπακτιεύθησαν τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι καὶ τοὺς ὀμήρους τῶν Ἀργείων τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κειμένους οἱ Ἀθηναῖοι τότε παρέδωσαν τῷ Ἀργείων δήμῳ διὰ ταῦτα διαχρησασθαι. πανταχόθεν τε περιεστήκει ὑπόψια ἐς τὸν Ἀλκιβιάδην· ὥστε βουλόμενοι αὐτὸν ἐς κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτεῖναι, πέμπουσιν οὕτω τὴν Σάλαμινίαν ναυὴν ἐς τὴν Σικελίαν ἐπὶ τε ἐκείνον καὶ ὧν περὶ ἄλλων ἐμεμήνητο. εἴρητο δὲ προεῖπαι αὐτῷ ἀκολογησομένῳ ἀκολουθεῖν, ξυλλαμβάνειν δὲ μὴ θεραπεύοντας τὸ τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ δορυβεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Μαντινέας καὶ Ἀργεῖους βουλόμενοι παραμείναι, οἳ ἐκείνον νομίζοντες κεισθῆναι σφᾶς ξυστρατεύειν. καὶ ὁ μὲν ἔχων τὴν

θάνατον καταγρόντες, sc. διὰ ἐρήμην. Cf. c. 61. exte. — ἐπανείπον Schol. τουτίειν ὑπέστητο καὶ ἐκήρυξαν. „Talentum publice decretum est proscriptorum aliquem tradidant. Vid. Wessel. ad Diodor. 13, 2.⁴⁶ Goell.

61. μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμ., i. e. es schien mit derselben Berechnung und mit der Verschöderung von ihm zur Auflösung der Volksherrschaft gethan zu seyn. Repetendum igitur μετὰ, et articulus τῆς ad verba c. 60. καὶ πάντα αὐτοῖς ἔδοκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ παραχθῆναι referendus.

ἐν Θησεῖω τῷ ἐν πόλει. Plura Athenis et in urbe et extra urbem Thesoi templa fuisse docet Potter. Arch. I. 73. Hoc erat insigne

illud media in urbe prope gymnasium Ptolemaeum situm.

οἱ τε ξένοι. — ἐπιτίθεσθαι Diodor. 13, 5. Συνελάβετο αὐτὸν (τῶν Ἀλκιβιάδου ἐχθρῶν) ταῖς διαβολαῖς τὸ παραχθῆναι παρὰ τοῖς Ἀργείοις· οἱ γὰρ ἰδίῃσει οὐ συνθίμεινοι κατέλασαν τὴν ἐν Ἀργεῖ δημοκρατίαν πάντες ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀηρηθῆσαν. τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κειμένους. Vid. 5, 84 init.

Θεραπεύοντας, quasi non in orro, sed ἐρήμειαν praecessisset. Vid. ad 3, 36.

νομίζοντες κεισθῆναι σφᾶς ξυστρατεύειν. Pronomen ἐφεί ad Mantinenses, Argivos et ipsos Athenienses spectat, et cum infinitivo ξυστρατεύειν horum populorum societatem designat, quasi esset νομίζοντες

παντοῦ ναῦν καὶ οἱ ξυνδιαβεβλήμενοι ἀπέπλεον μετὰ τῆς Σαλαμινίας ἐκ τῆς Σικελίας ὡς ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν Θουρίοις, οὐκ ἔτι ξυνείποντο, ἀλλ' ἀπελθόντες ἀπὸ τῆς νεῆς οὐ φανεροὶ ἦσαν, δαίσαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ ἐς δίκην καταπλεῦσαι. οἱ δ' ἐκ τῆς Σαλαμινίας τῆος μὲν ἐζήτουν τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ· ὡς δ' οὐδαμῶς φανεροὶ ἦσαν, ἄσπετον ἀποπλέοντες. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἤδη φηγῶς ὢν, οὐ πολὺ ἄσπετον ἐπὶ πλοίου ἐπεραιώθη ἐς Πελοπόννησον ἐκ τῆς Θουρίας. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐρήμῃ δίκῃ θάνατον κατέγνωσαν πτόν τε καὶ τῶν μετ' ἐκείνου.

62. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τῇ Σικελίᾳ, ὄθω μέρη ποιήσαντες τοῦ στρατεύματος, καὶ λατῶν ἑκάτερος, ἐπλεον ξυνπαντὶ ἐπὶ Σελινοῦντος καὶ Ἐγέστης, βοτλόμενοι μὲν εἰδέναι τὰ χρήματα εἰ δάσοισιν οἱ Ἐγεσταῖοι, κατασκέψασθαι δὲ καὶ τῶν Σελινοῦντιῶν τὰ πράγματα, καὶ τὰ διάφορα μαθεῖν τὰ πρὸς Ἐγεσταίους. παραπλέοντες δ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν Σικελίαν, τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν Τυρρηκὸν κόλπον, ἔρχοντο ἐς Ἰμέραν, ἥπερ μόνη ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς Σικελίας Ἑλλάς πόλις ἐστὶ· καὶ ὡς οὐκ ἐδέχοντο αὐτοὺς, παρεκομίζοντο. καὶ ἐν τῷ παράπλῳ αἰρουσὶν Ἰκαρά, κόλυσμα Σικανικὸν μὲν, Ἐγεσταίοις δὲ πολέμιον· ἦν δὲ καταλαλασσίδιον· καὶ ἀνδραποδιάσαντες τὴν πόλιν παρέδοσαν Ἐγεσταίοις· (παρεγένοντο γὰρ αὐτῶν ἰακῆς) αὐτοὶ δὲ πάλιν ἢ μὲν περὶ ἐχώρουν διὰ τῶν Σικελῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐς Καννὴν· αἱ δὲ νῆες περιέπλευσαν τὰ ἀνδράποδα ἄγουσαι. Νιλίας δὲ εὐθύς ἐξ Ἰκαράων ἐπὶ Ἐγέστης παραπλεύσας, καὶ τάλαντα χρυσίου καὶ λαβῶν τάλαντα τριᾶκοντα παρήν ἐς τὸ κράτευμα· καὶ τὰνδράποδα ἀπέθεσαν, καὶ ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν ἑκοσὶ καὶ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ ἐς τοὺς πῶν Σικελῶν ξυμμάχους περιέπλευσαν, στρατιᾶν κελεύοντες πέμπειν τῇ τε ἡμετέρᾳ τῆς ἑαυτῶν ἤλθον ἐπὶ Ἰβλίαν τὴν Γελεάτιν, πολεμίαν ὄσαν, καὶ οὐχ εἰλον· καὶ τὸ θέρος ἐτελείετα.

αὐτοὺς) πεισθῆναι (ὄσπε) σφᾶς ξυστρατεύειν, existimantes (eos) illius vera esse permotos, ut ipsi (Atheniensis, Mantinenses et Argivi) hac societate bellum facerent. Goellero tamen 15, 49. verba πεισθῆναι σφᾶς suecta sunt.

ἐπεραιώθη ἐς Πελοπ. Infra p. 88. Ἀλκιβιάδης μετὰ τῶν ἐμυργάδων περαιώθεις τότε εὐθύς ἐπὶ πλοίου φορηγμῶς ἐκ τῆς Θουρίας Κυλλίνῃ τῆς Ἡλείας πρῶτον, εἶτα ἄσπετον ἐς τὴν Λακεδαιμόνα ὑπόσπονδος ἔλθων, ἐρήμῃ δίκῃ θάνατον κατέγνωσαν. Hoc de iis, qui vocati in iudicio non aderant, fieri solent, ut causa exciderent et damnarentur (καταδικάζεσθαι ἐξ ἐρήμης).

Plat. Apol. Socr. c. 2. ἐρήμῃ κατηγοροῦντες. Nostrī iureconsulti cum Romanis dicunt in contumaciam sive deserto iudicio damnatos.

62. ἀπέδοσαν, ἰσχυρῶς ἀπέδαντο, ut coniecit Bekk. in praef. ed. min. Mox pro ἐγένοντο exspectes ἐγένετο. Sed cf. Xenoph. Hell. II, 3, 8. ἃ (τάλαντα) περιεγένοντο. Ageail. C. 2. §. 23. ὅσα γε μὴν — σφάλματα ἐγέναντο.

Ἰβλίαν τὴν Γελεάτιν. Tres erant Hyblae in Sicilia. Quarum una Megara dicebatur a Megarensibus, qui ibi considerant: quae prope Syracusas sita erat. Vid. supra c. 4. et c. 49. Altera Hybla, Maior dicta, prope Catanam sita erat. Tertia Hetaea et Parva nominata, non procula

63. Τοῦ δ' ἐπιγυμνομένου χιμαῖνος εὐθύς τὴν ἔφοδον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ Συρακούσας παρεσκευάζοντο, οἱ δὲ Συρακούσιοι καὶ αὐτοὶ ὡς ἐπ' ἐκείνους λόντες. ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸν πρῶτον φόβον καὶ τὴν προσδοκίαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ εὐθύς ἐπέκειντο, κατὰ τε τὴν ἡμέραν ἐκάστην προλοῦσαν ἀνεθάρσυνον μᾶλλον, καὶ ἐπειδὴ πλείοντες τὰ τε ἐπέκεινα τῆς Σικελίας πολεῖν ἀπο σφῶν ἐφαίνοντο, καὶ πρὸς τὴν Ἰβλίαν ἐλθόντες καὶ περὶ ῥάσαντες οὐχ εἶλον βία, ἔτι πλεον κατεφρόνησαν· καὶ ἤξιον τοὺς στρατηγούς, ὅσον δὴ ὄχλος φιλεῖ θαρσύνειν, ἀγασσάμενος σφῶς ἐπὶ Κατάνην, ἐπειδὴ οὐκ ἐκείνοι ἐφ' ἑαυτοὺς ἔρχονται ἰσχυρῆς τε προσελάνοντες ἀλλ' ἀπὸ κατάσκοποι τῶν Συρακοσίων πρὸς τὸ στρατεύμα τῶν Ἀθηναίων ἐφύβριζον ἄλλα τε, καὶ εἰ ξυνοκῆσοντες σφίσι αὐτοῖς μᾶλλον ἤκοισεν ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ, ἢ Διόντιους ἐς τὴν οἰκίαν κατοικοῦντες.

64. Ἄ γινώσκοντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, καὶ βουλόμενοι αὐτοὺς ἀγρίᾳ πανδημείᾳ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλείστον, αὐτοὶ δὲ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσοῦτῳ ὑπὸ νύκτα παρακλιεύσαντες στρατόπεδον καταλαβεῖν ἐν ἐπιτηδείῳ καθ' ἡσυχίαν, εἰδότες οὐκ εἶναι ὁμοίως δυνηθέντες καὶ εἰ ἐκ τῶν νεῶν πρὸς παρεσκευασμένους ἐκβιβάσειεν, ἢ κατὰ γῆν λόντες γνωσθείησαν· τοῖς γὰρ εἴναι ψιλῶς τοὺς σφῶν καὶ τὸν ὄχλον τῶν Συρακοσίων τοὺς ἰσχυρῆς ὄντας, σφίσι δ' οὐ παρόντων ἰσχυρῶν βλάβειν εἶναι μεγάλα· οὕτω δὲ λήψεσθαι χωρίον ὅθεν ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν οὐ βλάψονται ἄξια λόγου· (ἐδίδασκον δ' αὐτοὺς περὶ τοῦ πρὸς τῷ Ὀλυμπίῳ χωρίου, ὅπερ καὶ κατέλαβον, Συρακοσίων φυγάδες, οἱ ξυνείποντο·) τοιούτους τε οὖν πρὸς ἃ ἐβουλόμην οἱ στρατηγοὶ μηχανῶνται. πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι μὲν πιστόν, τοῖς δὲ τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς τῇ δοκῆσει οὐκ ἠσέσον ἐπιτηδείον· ἦν δὲ Καταναῖος ὁ ἄνηρ, καὶ ἀπ' ἀνδρῶν ἐκ τῆς Κατάνης ἦκειν ἕρη, ὧν ἐκείνοι τὰ ὀνόματα ἐγίνωσκον, καὶ ἠπίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι ὑπολοίπους ὄντας τῶν σφίσι εὐνόων. ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους αὐλλήσεσθαι ἀπο τῶν ὀπίστων ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰ βούλονται ἐκείνοι πανδημείᾳ ἐν τῇμέρᾳ φησὶν ἄμα ἕρη ἐπὶ τὸ στρατεύμα ἐλθεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀποκλήσειν τοὺς παρὰ σφίσι καὶ τὰς ναὺς ἐμπρήσειν, ἐκείνους δὲ ὀπίσθας τὸ στρατεύμα προσβαλόντας τῷ σταυρῶματι αἰρήσειν· εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυνδράσκοντας πολλοὺς Καταναίων, καὶ ἡτοιμασμένους ἤδη, ἀφ' ὧν αὐτὸς ἦκειν.

65. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακοσίων, μετὰ τοῦ καὶ ἐς

Gela aberat. Poppo l. 2. p. 524. hic maiorem intelligendam esse docet.

64. εὐνόων. Sic ex praestantissimis libris cum recentioribus criticis scribendum pro εὐνων. Cf. Lobeck. ad Phrya. p. 141 sq.

ἐκείνους δὲ ὀπίσθας τὸ στρατεύμα — αἰρήσειν. Pro στρατεύμα Mosq. exhibet στρατοπαίδον, quod emendate scriptum Popponi non

displicet, cum στρατεύμα hic falsum atque languidum sit. Sed etiam recte τὸ στρατεύμα, si abessent, non desiderares, quoniam subauditur facile τὸ σταυρῶμα ad αἰρήσειν, tamen nihil mutandum censeo, quia qui impugnant munitione exercitum Atheniensium esse Catanæorum capere posse dicuntur, illidem etiam castra expugnaturae ipsi videntur.

τὰ ἄλλα θάρσειν καὶ εἰσι εἰν διανοίᾳ καὶ ἄνευ τούτων εἶναι παρεσκευασθαι ἐπὶ Κατάνην, ἐπίστευσάν τε τῷ ἀνθρώπῳ πολὺ ἀπερισκεπτότερον, καὶ εὐθύς ἡμέραν ξυνθέμενοι, ἢ παρέδονται, ἀπέστειλαν αὐτὸν, καὶ αὐτοὶ (ἤδη γὰρ καὶ τῶν συμμάχων Σελινούντιοι καὶ ἄλλοι τινὲς παρήσαν) προείπον πανδημὶ πᾶσιν ἐξίεναι Συρακοσίοις. ἐπεὶ δὲ ἔτοιμα αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἦν, καὶ αἱ ἡμέραι, ἐν αἷς ξυνέθηντο ἤξειν, ἔγγυς ἦσαν, πορευόμενοι ἐπὶ Κατάνης ὑπὸ λίσσαντο ἐπὶ τῷ Συμαίῳ ποταμῷ ἐν τῇ Λεοντίνῃ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὡς ἦσθοντο αὐτοὺς προσιώντας, ἀναλαβόντες τὸ τε στρατεύμα ἅπαν τὸ ἑαυτῶν καὶ ὅσοι Σικελῶν αὐτοῖς ἢ ἄλλος τις προσεληλύθει, καὶ ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα, ὑπὸ νύκτα ἔπλεον ἐπὶ τὰς Συρακούσας. καὶ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἅμα ἔω ἐξέβαινον ἐς τὸν κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον, ὡς τὸ στρατόπεδον καταληφόμενοι, καὶ οἱ ἱππῆς οἱ Συρακοσίων πρῶτοι προσελάσαντες ἐς τὴν Κατάνην, καὶ αἰσθόμενοι ὅτι τὸ στρατεύμα ἅπαν ἀνῆκται, ἀποστρέψαντες ἀγγέλλουσι τοῖς πεζοῖς, καὶ ξύμπαντες ἤδη ἀποτρεπόμενοι ἐβρόχθον ἐπὶ τὴν πόλιν.

66. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Ἀθηναῖοι, μακρᾶς οὔσης τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς, κατ' ἡσυχίαν καθίσαν τὸ στρατεύμα ἐς χωρίον ἐπιτηδεῖον, καὶ ἐν ᾧ μάχης τε ἔρξεν ἐμελλον ὁπότε βούλοιντο, καὶ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων ἤμιστ' ἄν αὐτοὺς καὶ ἐν τῷ ἔργῳ καὶ πρὸ αὐτοῦ λυπήσειν· τῇ μὲν γὰρ τείχια τε καὶ οἰκίαι εἰργον καὶ δένδρα καὶ λίμνη, παρὰ δὲ τὸ κρημνοί· καὶ τὰ ἔγγυς δένδρα κόψαντες καὶ κατενεγκόντες ἐπὶ τὴν θάλασσαν, παρὰ τε τὰς ναῦς σταύρωμα ἔπηξαν, καὶ ἐπὶ τῷ Δάσκωνι ἔρουμά τε, ἢ ἐποδάτατον ἦν τοῖς πολεμίοις, λίθοις λογάδην καὶ ξύλοις διὰ ταχέων ὠρθώσαν, καὶ τὴν τοῦ Ἀνάπου γέφυραν ἔλυσαν. παρασκευαζομένων δὲ, ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδεὶς ἐξίεν ἐκώλυε, πρῶτοι δὲ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων προσβροχθήσαν· ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ τὸ πεζὸν ἅπαν ξυνελέγη. καὶ προσήλθον μὲν ἔγγυς τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ, ὡς οὐκ ἀντιπροσέεισαν αὐτοῖς, ἀναχωρήσαντες καὶ διαβάντες τὴν Ἐλωρινὴν ὁδὸν ὑπὸ λίσσαντο.

65. καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ — παρεσκευασθαι. Infinitivus perfecti ne damnetur, tamquam non conveniens verbis ἐν διανοίᾳ εἶναι. Intelligit: Sie nahmen sich auch ohne dies vor, sich zum Angriff auf Katana gerüstet zu halten. Quamquam aoristus παρεσκευασθαι, qui ex Cl. F. E. notatur (in Gr. K. Bas. παρασκευασθαι), si plurium codicum auctoritate niteretur, amplectendus esset. ἐπεὶ δὲ ἔτοιμα — ἦν. „Traiectio est. Debebat καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς. ἔτοιμα ἦν, καὶ αἱ ἡμέραι ἔγγυς ἦσαν.“ *Hauer*. ἐξέβαινον ἐς τὸν κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον. Ex Dukerī conie-

ctura Poppo reposuit ἐς τό. Diodor. 13, 6. Βουλόμενοι δὲ τὸν πρὸς τῷ μεγάλῳ λιμένι τόπον Συρακοσίων ἀκινδύνως καταλαβέσθαι. — τὸ στρατόπεδον, quia respicit verba c. 64. βουλόμενοι στρατόπεδον καταλαβεῖν ἐν ἐπιτηδεῖῳ.

66. καθίσαν. Sic Bekk. Vulgo ἐκάθισαν, codices plerique καθίσαν. Cf. Butt. Gr. max. II, p. 152. — αὐτοῖς, Syracusiis.

ἐπὶ τῷ Δάσκωνι. Erat sinus in magno portu, idem haud dubie, quem μυχὸν ἢ μυχὸν λιμένος Thucydides appellat 7, 52. Vid. Descriptionem Syracus. ad calcem argumenti huius libri subiectam.

67. Τῇ δ' ὑστέρῳα οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ὡς ἐς μάχην, καὶ ξυνητάξαντο ὧδε. δεξιὸν μὲν κέρας Ἀργεῖοι εἶχον καὶ Μαντινῆς, Ἀθηναῖοι δὲ τὸ μέσον, τὸ δὲ ἄλλο οἱ ξύμμαχοι οἱ ἄλλοι, καὶ τὸ μὲν ἡμῖν αὐτοῖς τοῦ στρατεύματος ἐν τῷ πρόσθεν ἦν τεταγμένον ἐπὶ ὄκτῳ, τὸ δὲ ἡμῖν ἐπὶ ταῖς εὐναῖς ἐν κλαυσίῳ, ἐπὶ ὄκτῳ καὶ τοῦτο τεταγμένον· οἷς εἶρητα, ἢ ἂν τοῦ στρατεύματος τι πονῆ, μάλιστα ἐφορῶντας παραγίγνεσθαι. καὶ τοὺς σκευοφόρους ἐντὸς τούτων τῶν ἐπιτακτῶν ἐποιήσαντο. οἱ δὲ Συρακοῖσιοι ἔαξαν τοὺς μὲν ὀπίστας ἐφ' ἐκκαίδεκα, ὄντας πανδημίαι Συρακοσίου καὶ ἴσοι ξύμμαχοι παρήσαν· (ἐβοήθησαν δὲ αὐτοῖς Σεληνόντιαι μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ Γελῶν ἱππῆς, τὸ ξύμπαν ἐς διακοσίους, καὶ Καμαρινῶν ἱππῆς ὄσον εἴκοσι, καὶ τοξόται ὡς πεντήκοντα·) τοὺς δὲ ἱππῆας ἐπετάξαντο ἐπὶ τῷ δεξιῷ, οὐκ ἔλασσον ὄντας ἢ διακοσίους καὶ χιλίους· παρὰ δ' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀκοντιστάς, μέλλουσι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις προτέρας ἐπιτηρήσειν ὁ Νικίας κατὰ τὰ ἔθνη ἐπιπαριῶν ἕκαστα καὶ ξύμπαν τοιαῦτα παρεκελεύετο.

68. „ΠΟΛΛΗ μὲν παραινέσει, ὦ ἄνδρες, τί δεῖ χρῆσθαι, οἱ πάρεσμεν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα; αὐτὴ γὰρ ἡ παρασκευὴ ἱκανώτερα μοι δοκεῖ εἶναι θάρος παρασχεῖν, ἢ καλῶς λεγόντες λόγοι μετὰ ἀσθενοῦς στρατοπέδου. ἅπου γὰρ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν οἱ πρῶτοι ἐσμεν, πῶς οὐ χρὴ μετὰ τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε ξυμμάχων πάντα τινὰ μεγάλην τὴν ἐλπίδα τῆς μίκης ἔχειν; ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρας πανδημίαι τε ἀμυννόμενους καὶ οὐκ ἀπολέκτους, ὥσπερ καὶ ἡμᾶς, καὶ προσέτι Σικελιώτας, οἱ ὑπερφοροῦσι μὲν ἡμᾶς, ὑπομενοῦσι δὲ οὐ, διὰ τὴν ἐπιστήμην τῆς τόλμης ἧσθα ἔχειν. παραστήτω δὲ τινι καὶ τόδε, πολὺ τε ἅπο τῆς ἡμετέρας αὐτῶν εἶναι, καὶ πρὸς γῆ οὐδεμιᾷ φιλικῆ, ἦντινα μὴ αὐτοὶ μαχόμενοι κτήσεσθε. καὶ τούναντιον ὑπομνήσκω ὑμᾶς ἢ ὁ πολέμιος σφίσιν αὐτοῖς εὖ οἶδ' ὅτι παρακελεύονται· οἱ μὲν

67. ἐν τῷ πρόσθεν. Exercitum bifariam diviserant Athenienses. Alterum agmen ab anteriore parte collocaverant (das Vordertreffen), quod octonorum militum erat in altitudinem (ἐς βάθος, acht Mann in die Tiefe, cf. ad 5, 68); alterum pone illam aciem prope litus, ἐπὶ ταῖς εὐναῖς (bei den Ankerplätzen). Nam εὐναὶ h. l. sunt τὰ ἐπιγεία, rudentes, quibus nave in terra alligantur. Vid. Goeller. Haec posterior acies ἐν κλαυσίῳ erat instructa, i. e. forma oblonga, cuius altitudo cum fuerit octonum, frontem (τὸ μῆκος) duplicato maiorem, i. e. sedenorum militum, Goellero videtur habuisse. Haec posterior acies paullo post οἱ ἐπιτακτοὶ vocatur (die Reserve). Inter utramque aciem, s. in in-

tervallo, quod erat inter anteriorem et posteriorem aciem τῶν ἐπιτακτῶν, ἕκασ (τοὺς σκευοφόρους) conclusus habebant

68. ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα. Sententia; Unum et commune discrimen cum sit, tametsi populi pluribus et diversis, tamen una eademque cohortatio suffecerit. — αὐτὴ ἡ παρασκευὴ, ipse per se apparatus. Olim ἀπὸ τῆς παρ.

ὥσπερ καὶ ἡμᾶς. Sic Thuc. 5, 99. Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τοῦτος δευροτέρος — ἀλλὰ τοὺς υσιώτας τὴν πον ἀνάγκητος, ὥσπερ ὑμᾶς. Patet ibi scribere ὅμοις et nostro loco ἡμεῖς, ut Hom. Od. 9, 417. Sed illud amant utriusque linguae scriptores. Vid. ad 2, 74. et

ὡς ὅτι περὶ πατρίδος ἔσται ὁ ἀγὼν, ἐγὼ δὲ ὅτι οὐκ ἐν πατρίδι, ἐξ ἧς κρατεῖν δεῖ ἢ μὴ θαδίως ἀποχωρεῖν· οἱ γὰρ ἰσχυροὶ πολλοὶ ἐπιχειροῦνται, τῆς τε οὖν ὑμετέρας αὐτῶν ἀξίας κησθέντες ἐπέλθετε τοῖς ἐναντίοις προθύμως, καὶ τὴν παροῦσαν ἀνάγκην καὶ ἀπορίαν φοβερωτέραν ἠγησάμενοι τῶν κομιῶν.“

69. Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα παρακλειυσάμενος ἐπήγε τὸ τρατόπειδον εὐθύς, οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀπροσδόκητοι μὲν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἦσαν ὡς ἤδη μαχοῦμενοι, καὶ τινες αὐτοῖς, γγυς τῆς πύλης οὔσης, καὶ ἀπεληλύθεισαν, οἱ δὲ καὶ διὰ κρουδῆς προσβηθούντες δρόμῳ ὑστέρηζον μὲν, ὡς δὲ ἕκαστός η τοῖς κλειόσι προσμύξεται, καθίσταντο· (οὐ γὰρ δὴ προθυλά ἐλλικεῖς ἦσαν οὐδὲ τόλμη, οὐτ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ οὐτ' ἐν ταῖς ἄλλαις, ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρεία οὐκ ἦσσαν, ἐς ὅσον ἢ πιστήμη ἀντίχοι, τῷ δὲ ἐλλεῖποντι αὐτῆς καὶ τὴν βούλησιν κόντες προὔδιδον) ὅμως δὲ οὐκ ἂν οἴομενοι σφίσι τοὺς ἰθνηταίους προτέρους ἐκελθεῖν, καὶ διὰ τάχους ἀναγκαζόμενοι μύνασθαι. ἀνάλαβόντες τὰ ὄπλα εὐθύς ἀντεπήγασαν. καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἑκατέρων οἱ τε λιθοβόλοι καὶ σφενδαυῆται καὶ οξόται προὔμαχοντο, καὶ τροπᾶς, οἷα εἰκὸς ψιλούς, ἀλλήλων κοίον· ἔπειτα δὲ μάντις τε σφάγια προὔφερον τὰ νομιζόμενα, καὶ σαλπικταὶ ξυροδον ἐπαίτηνον τοῖς ὀπλίταις. οἱ δ' ἰώρον, Συρακόσιοι μὲν περὶ τὴν πατρίδος μαχοῦμενοι καὶ ἡς ἰδίας ἕκαστος τὸ μὲν ἀντίκα σωτηρίας, τὸ δὲ μέλλον ἐλευθερίας· τῶν δὲ ἐναντίων Ἀθηναῖοι μὲν περὶ τῆς ἀλλοτρίας κλειαν σχεῖν, καὶ τὴν οἰκίαν μὴ βλάβαι ἠσώμενοι, Ἀργεῖοι δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων οἱ αὐτόνομοι ἐνυγκησασθαι τε ἐκείνοις π' ἂν ἦλθον, καὶ τὴν ὑπάρχουσαν σφίσι πατρίδα νικήσαντες ἄλιν ἐπιθεῖν· τὸ δ' ὑπήκοον τῶν ξυμμάχων μέγιστον μὲν ἐρὶ τῆς ἀντίκα ἀνεκλίστου σωτηρίας, ἣν μὴ κρατῶσι, τὸ πρόθυμον εἶχον, ἔπειτα δὲ ἐν παρεργῷ καὶ εἴ τι ἄλλο ἐνυγκατασφραμένους ῥῆγον αὐτοῖς ὑπακούσεται.

ios in maiore ed. laudavi Latinorum riptorum locos.

οὐκ ἐν πατρίδι. Transpositum se pro ἐν οὐ πατρίδι, i. e. in iena terra, monuit Bauer. Vid. ad 77. 141. In sequentibus ἐξ ἧς p m convenit verbo κρατεῖν, convenit quenti ἀποχωρεῖν. Contra δεῖ illi, n item huic infinitivo satis aptum b. Contortius igitur dictum est pro ἢ κρατεῖν δεῖ, ἢ (εἰ δὲ μὴ) οὐκ ται θαδίως ἀποχωρεῖν ἐξ αὐτῆς.

69. καὶ ἀπεληλύθεισαν. Sic II D. I. Sed vulgatum ἐπεληλύθει non videtur aptum, etiamsi cum hol. cod. Lugd. subaudias ἐς τὴν λην. Nisi forte in vulgata latet ἐπεληλύθεισαν. Saepe enim ἐς et ἐκ' pfunduntur.

τῷ δὲ ἐλλεῖποντι αὐτῆς — προὔδιδον. Schol. θαρσαλίως μὲν οὖν. φησὶν, ἐὶς ἦσαν τῶν Ἀθηναίων ἐχώρον εἰς τὴν μάχην, τῇ δὲ ἐπιστήμῃ λαίωμανοι, καὶ τῇ προθυμίᾳ ἄκοντες ἠτῶντο. Ergo τὴν βούλησιν interpretatur προθυμίας.

λιθοβόλοι καὶ σφενδαυῆται, lapidatores et funditores. Gravioribus illi lapidibus utebantur. Hom. Od. x', 121. — Mox οἷα pro οἷας dedit Poppe ex optimis libris. Cf. idem I. 1, p. 106.

καὶ εἴ τι ἄλλο — ὑπακούσεται. Si vulgata genuina est, verba αὐτοῖς ἐνυγκατασφραμένους ad Athenienses pertinent, cum aptius hoc quidem ad socios, illud

70. Γνωμένους δ' ἐν χειρὶ τῆς μάχης, ἐπὶ πολὺ ἀντὶ τῶν ἀλλήλοις· καὶ ἐνέβη βροντὰς τὰ ἅμα· τινὰς γενέσθαι καὶ ἀστραπὰς καὶ ὕδωρ πολὺν, ὥστε τοῖς μὲν πρῶτον μαχομένοις καὶ ἐλάτιστα πολέμῳ ὠμικηνοῖσι καὶ τοῦτο· ξυνεπιλαβέσθαι τὸν φόβου, τοῖς δ' ἐμπειροτέροις τὰ μὲν γινόμενα καὶ ὄρα ἐπὶ περαινέσθαι δοκεῖν, τοὺς δὲ ἀνδραγαθῶτα πολὺ μείζω ἐκπληροῦν καὶ κινούμενους παρέχειν. ἀδαμένων δὲ τῶν Ἀργείων πρῶτον τὸ εὐάνθυμον κέρας τῶν Συρακοσίων, καὶ μετ' αὐτοὺς τῶν Ἀθηναίων τὸ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς, παρεβήγγυντο ἤδη καὶ ἄλλο στρατεύμα τῶν Συρακοσίων, καὶ ἐς φυγὴν κατέστη· ἐπὶ πολὺ μὲν οὐκ ἐδίωξαν οἱ Ἀθηναῖοι· (οἱ γὰρ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων, πολλοὶ ὄντες καὶ ἀήσθητοι, εἶργον, καὶ ἐβλάπτεον ἐς τοὺς ὀπίστας αὐτῶν, εἰ τινὰς προδιώκοντας ἴδοιεν ἀνίσταλλον)· ἐπακολουθήσαντες δὲ ἀθροοί, ὅσον ἀσφαλῶς ἐπὶ πάλιν ἐπανεχώρουν, καὶ τροπαίων ἴστασαν. οἱ δὲ Συρακοσῖοι ἀθροισθέντες ἐς τὴν Ἐλωρινὴν ὁδὸν καὶ ὡς ἐκ τῶν παρόντων ξυνταξάμενοι, ἐς τε τὸ Ὀλυμπιεῖον ὁμῶς σφῶν αὐτῶν παρεβήγγυνον φυλακὴν, δειδόντες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τῶν χρημάτων, ἐπὶ αὐτόθι, κινήσασιν, καὶ οἱ λοιποὶ ἐπανεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν.

71. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πρὸς μὲν τὸ ἱερόν οὐκ ἦλθον, ἀλλὰ κομίσαντες δὲ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς καὶ ἐπὶ πυρᾷ ἐπιτίθειν ἠέλιον αὐτοῦ. τῇ δ' ὑστεραία τοῖς μὲν Συρακοσίοις ἀπέπεσαν ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς, (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν τῶν συμμάχων περὶ ἑξήκοντα καὶ διακοσίους,) τῶν δὲ σφῶν ὡν τὰ ὄστα ξυνέλεξαν, (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ἐπιπέλαγων ἀσπληνῶν) καὶ τὰ τῶν πολεμίων σκύλα ἔχοντες ἐπέπεσαν ἐς Κατάνην. χεიმὼν τε γὰρ ἦν, καὶ τὸν πόλεμον ἐπὶ τούθην ποιῆσθαι οὐκ ἔδοκει δυνατόν εἶναι, πρὶν ἂν ἴσασιν τε μετακέρψασιν ἐκ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐκ τῶν αὐτόθεν ἐπιπέλαγων ἀγέλωσιν, ὅπως μὴ παντάπασιν ἱπποκρατῶνται, καὶ τὰ χρηματὰ δὲ ἅμα αὐτόθεν τε ξυλλέξονται, καὶ παρ' Ἀθηναίων ἔλθῃ, τῶν τε πόλεων τινὰς προσαγάγασθαι, ὡς ἡλπίζοντο.

ad Athenienses referatur; si scriptum legatur ξυγκαταστρεφόμενοι ἐπακούσονται, quemadmodum Scholiastes videtur legisse, et mihi scribendum videtur: Ceterum subiectum verbi ἐπακούσεται est τὸ ὑπήκοον, et ad ἔπειτα δὲ repetendum τὸ πρόθυμον εἶχον.

70. ξυνεπιλαβέσθαι. Schol. αὐτῶν φόβου γενέσθαι. Bekk. Anecd. p. 173. ξυνεπιλαβάνομαι, γενικῆ. Θεοκ. ἐπιπρ' καὶ τοῦτο συνεπιλαβάνεσθαι τοῦ φόβου. Abresch. insolenter hic adhiberi putat ξυνεπιλαβάνεσθαι de re non grata, quam auferri cupias, non augeri, cum alibi valeat adiuvare et levare. — ὄρα ἔτους, auctumnus erat. Schol. κατὰ καιρὸν γενέσθαι interpretatur.

παρεβήγγυντο. Vide ad Cf. 5, 73.

Ἐς τε τὸ Ὀλυμπιεῖον ἐπὶ — subaudi: licet vix sufficiens defendendae. Rem uberius Plutarchus in Vit. Nic. c. 16., quod in eo cum Thucydide conspiravit Olympio Athenienses non tantum primum portum magnum ingrederent, potitus esse narrat, id tradidit Diodor. 13, 6. — etiam alibi (1, 143. 2, 24.) de templis sacris ad alios usus committitur usurpari monuit Duk.

71. τὰ ὄστα ξυνέλεξαν. deinde domum mittentur, et funere elata sepelientur. Vid. καὶ παρ' Ἀθηναίων τὰ χρηματὰ, quod vocabulum

ἢ μάχην μᾶλλον σφῶν ὑπακούσεσθαι, τὰ τε ἄλλα καὶ σίτον
κὶ ὄσων δέοι παρασκευάσωνται, ὡς ἐς τὸ ἕαρ ἐπιχειρήσουσιν
ἢ Συρακούσας.

72. Καὶ οἱ μὲν ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Νά-
ων καὶ Κατάρην διαχειμαζόντες· Συρακοῖσι δὲ τοὺς σφετέ-
ρους αὐτῶν νεκροὺς θαψάσας ἐκκλησίαν ἐποίησαν. καὶ παρελ-
θὼν αὐτοῖς Ἐρμοκράτης ὁ Ἐρμωνος, ἀνὴρ καὶ ἐς τὰ ἄλλα
ἄνεσιν οὐδενὸς λειπόμενος, καὶ κατὰ τὸν πόλεμον ἐμπειρίᾳ
εἰκάνος γενόμενος καὶ ἀνδρεία ἐπιφανής, ἐθάρσυνέ τε, καὶ
ἔκ εἰς τῷ γεγενημένῳ ἐνδιδόναι τὴν μὲν γὰρ γνώμην ἀν-
θρῶν οὐχ ἠσθησθαι, τὴν δὲ ἀπαξίαν βλάψαι· οὐ μόντοι τοσοῦ-
τὸν γὰρ λειφθῆναι, ὅσον εἰκὸς εἶναι, ἀλλὰς τε τοῖς πρώτοις τῶν
Ἑλλήνων ἐμπειρία ἰδιώτας, ὡς εἰπεῖν, χειροτέχνους ἀνταγωνισ-
τέους· μέγα δὲ βλάψαι καὶ τὸ πλῆθος τῶν στρατηγῶν καὶ
τὴν πολυαρχίαν, (ἦσαν γὰρ πεντεκαίδεκα οἱ στρατηγοὶ αὐ-
τοῖς.) τῶν τε πολλῶν τὴν ἀξύντακτον ἀναρχίαν. ἦν δὲ ὀλίγοι
εἰ στρατηγοὶ γίνονται ἐμπειροὶ, καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τοῦτα πα-
ρασκευάσῃσι τὸ ὀπλιτικόν, οἷς τε ὄπλα μὴ ἔστιν ἐκπορίζοντες,
πῶς ὡς πλεῖστοι ἔσονται, καὶ τῇ ἄλλῃ μελέτῃ προαναγκα-
ντες, ἔφη κατὰ τὸ εἰκὸς κρατήσῃν σφῶς τῶν ἐναντίων, ἀν-
δρείας μὲν σφίσι ὑπαρχούσης, εὐταξίας δὲ ἐς τὰ ἔργα προ-
νομηγῆς· ἐπιδάσειν γὰρ ἀμφοτέρω ἀντα, τὴν μὲν μετὰ κιν-
ήτων μελετωμένην, τὴν δ' εὐψυχίαν αὐτῆν· ἑαυτῆς μετὰ τοῦ
ιστοῦ τῆς ἐπιστήμης θαρσαλεωτέραν ἔσεσθαι. τοὺς τε στρατη-
γούς καὶ ὀλίγους καὶ ὑπὸ ἀκρότατος χορῆναι ἐλέσθαι, καὶ ὁμο-
αὐτοῖς τὸ ὄρκιον ἢ μὴν ἔασιν ἀρχεῖν ὅπῃ ἂν ἐπίστων-
αι· οὕτω γὰρ ἂν τε χρύπτεσθαι δεῖ, μᾶλλον ἂν στέγεσθαι,
κὶ τὰλλα κατὰ κόσμον καὶ ἀπροφασίστως παρασκευασθῆναι.

73. Καὶ οἱ Συρακοῖσι αὐτοῦ ἀκούσαντες ἐψηφίσαντό τε
ἅντα ὡς ἐκέλευε, καὶ στρατηγὸν αὐτόν τε εἴλοντο τὸν Ἐρμο-
κράτην καὶ Ἡρακλείδην τὸν Λυσιμάχου καὶ Σικανὸν τὸν Ἐξη-
ρίστου, τοὺτους τρεῖς, καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ ἐς τὴν Λα-
κεδαίμονα πρέσβεις ἀπέστειλαν, ὅπως ξυμμαχία τε αὐτοῖς πα-
χθένηται, καὶ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον βεβαιότερον πεί-
ωσι ποιῆσθαι ἐκ τοῦ προφανοῦς ὑπὲρ σφῶν τοὺς Λακεδαι-
μόνιους, ἵνα ἢ ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀπαγάγῃσιν αὐτούς, ἢ πρὸς
ἐν Σικελίᾳ στρατεύμα ἦσθον ὠφέλειαν ἄλλην ἐπιπέμπωσι.

at accusativus. Vide similia exem-
a apud Matth. Gr. §. 428. (2.)

72. ἄλλως τε τοῖς πρώτοις.
apud Thucydidem alibi semper plene
ως τε καὶ legitur, ut sit praeser-
m cum. Bredovius allatis aliorum
scriptorum locis defendit recte dici
λλως τε eodem sensu. Hermannus
I Vig. p. 780. ἄλλως τε valet et
super, und vollends. Isocrat.
icoel. sub. fin. ἄλλως τε ἐπειδή.
ontra disputat Buttman. ad Plat.
len. c. 20., cui cum Bredov. nihil

differt ab ἄλλως τε καί. — Mox pro
χειροτέχνους Valla legit χειροτέ-
χνους, quod recepit Goeller. Cum
Stephano Dukeris καὶ insertum vole-
bat ante ὡς εἰπεῖν. Mihi iungendum
videtur ἰδιώτας χειροτέχνους, belli ru-
des, ut verbo dicam, operarios.

οἷς τε ὄπλα μὴ ἔστιν. Non
ex publico militibus gravioris arma-
turae arma praebantur, sed sibi
quisque comparabat, exceptis tenuio-
ribus, veluti Athenis thetis, si quan-

74. Τὸ δ' ἐν τῇ Κατάνῃ στρατεύμα τῶν Ἀθηναίων ἐπλευσεν εὐθὺς ἐπὶ Μεσσήνην, ὡς προδοθησομένην, καὶ μὲν ἐπράσβεστο, οὐκ ἐγένετο. Ἀλκιβιάδης γάρ, ὅτι ἀπέχει τῆς ἀρχῆς ἤδη μεταπέμπτος, ἐπιστάμενος ὅτι φεύξοιτο, μὴν τοῖς τῶν Συρακοσίων φίλοις τοῖς ἐν τῇ Μεσσήνῃ ξυνεῖδεις μέλλον· οἱ δὲ τοὺς τε ἄνδρας διέφθειραν πρότερον, καὶ τότε στασιάζοντες καὶ ἐν ὅπλοις ὄντες ἐπικράτουσιν μὴ δεχέσθαι τοὺς Ἀθηναίους οἱ ταῦτα βουλόμενοι. ἡμέρας δὲ μείναντες καὶ τρεῖς καὶ δέκα οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἐχειμάζοντο, καὶ τὰ ἐπιπέδεια οὐκ εἶχον, καὶ προύχῳ οὐδὲν, ἀπειλούντες ἐς Νάξον καὶ Θορᾶς, σταυρώματα περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι, καὶ τοῦ διεχειμάζοντος καὶ τριήρη ἀπέστειλαν ἐς τὰς Ἀθήνας ἐκὼς χρημάτων καὶ ἰκτείας, ὅπως ἅμα τῷ ἥρι παραγίνωνται.

75. Ἐτείχιζον δὲ καὶ οἱ Συρακοσῖοι ἐν τῷ χειμῶνι πρὸς τὴν πόλιν, τὸν Τεμενίτην ἐντὸς ποιησάμενοι, τείχος καὶ πᾶν τὸ πρὸς τὰς Ἐπιπόλεως ὄρων, ὅπως μὴ δι' ἐλάσσονος ἀποτείχιστοι ᾖσιν, ἣν ἄρα σφάλλονται, καὶ τὰ Μέγαρα φρούριον, καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπίῳ ἄλλο· καὶ τὴν θάλασσαν προσεταύρωσαν πανταχῇ ἢ ἀποβάσεις ἦσαν. καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἰδότες ἐν τῇ Νάξῳ χειμάζοντας, ἐστράτευσαν πανδημῆ ἐπὶ τῇ Κατάνῃ, καὶ τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον, καὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων σπηλαίους καὶ τὸ στρατόπεδον ἐμπρήσαντες ἀνεχώρησαν ἐκ' οἴκου. καὶ κινδανόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐς τὴν Καμάριναν, κατὰ τὴν ἐπὶ Λάχητος γενόμενῃν ξυμμαχίαν, προέβησαν, εἰ πως προσαγαγόντο αὐτοὺς, ἀντεπροσβέβοντο αὐτοί. ἦσαν γὰρ ὀκνοῖτο αὐτοῖς οἱ Καμαριναῖοι μὴ προδύνασθαι σφίσι μὴτ' ἐπὶ τὴν πρώτην μάχην πέμψαι ἃ ἔπεμψαν, ἐς τὸ λοιπὸν μὴ οὐκέτι βούλωνται ἀμύνειν, ὄροντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῇ μάχῃ εὐπρόξαυτας, προσχωρῶσι δ' αὐτοῖς κατὰ τὴν προτέραν φιλίαν πεισθέντες. ἀφικόμενων οὖν ἐκ μὲν Συρακυσῶν Ἐρμοκράτους καὶ ἄλλων ἐς τὴν Καμάριναν, ἀπὸ δὲ τῶν Ἀθηναίων Εὐφῆμου μεθ' ἑτέρων, ὁ Ἐρμοκράτης, ἐπιβίου γενομένου τῶν Καμαριναίων, βουλόμενος προσδιαβαίνει τοὺς Ἀθηναίους. ἔλεγε τοιάδε.

76. „Ὅτ' τὴν παροῦσαν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων, ὃ ἔμαρτιναῖοι, μὴ αὐτὴν καταπλαγῆτε, δεισάντες ἐπρεσβευσάμενοι, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς μέλλοντας ἀπ' αὐτῶν λόγους, πρὶν τι τῶν ἡμῶν ἀκοῦσαι, μὴ ὑμᾶς πείσωσιν. ἤκουσι γὰρ ἐς τὴν Συ-

do ὀκλιτῶν monere fugebantur. Vid. supra ad c. 48.

74. καὶ Θορᾶς. Nomen corruptum esse, omnes consentiunt. Bekk. plura omisit Θορᾶς, Poppo unciis inclusit. Natum esse ex χορᾶς, quod interpretamentum vocabulo σταύρωμα adscriptum fuisse putabat F. Portus. Parum probabiliter. Cf. Ephem. len. 1823. No. 26. p. 204. Aliquanto probabiliter est, quod cum Heilmanno

Bredovius Θορᾶς (a. Θορᾶι) intelligendum censet. — Mox σταύρωμα τὰ codices plerique praebent, σταύρωμα. Pluralem Poppo delat posse putat loco 7, 53. ἔξω τῶν σταυρωμάτων καὶ τοῦ ἐαυτῶν στρατοῦ, quod circa castra una plures ordines vallorum,

75. τὸν Τεμενίτην. Vide descriptionem Syracusarum.

ἂν προφάσαι μὲν ἢ πυνθάνεσθε, διανοίᾳ δὲ ἦν πάντες ὑπονοῦμεν· καὶ μοι δοκοῦσιν οὐ Λεοντίνους βούλεσθαι κατοικίαι, ἀλλ' ἡμᾶς μᾶλλον ἐξοικίσαι. οὐ γὰρ δὴ εὐλογον τὰς μὲν καὶ πόλεις ἀναστάτους ποιεῖν, τὰς δὲ ἐνθάδε κατοικίξιν, καὶ Λεοντίνων μὲν, Χαλκιδικῶν ὄντων, κατὰ τὸ ξυγγενὲς κηδεσθαι, Χαλκιδικῆας δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ἃν οἴθε ἀποικοὶ εἰσι, δουλωμένους ἔχειν· τῇ δὲ αὐτῇ ἰδέᾳ ἐκείνὰ τε ἴσχον, καὶ τὰ ἐνθάδε νῦν κειρῶνται. ἡγεμόνες γὰρ γενόμενοι ἐόντων τῶν τε ἄγων καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν ξυμμαχοί, ὡς ἐπὶ τοῦ Μήδου μωρία, τοὺς μὲν λιποστρατίαν, τοὺς δὲ ἐκ ἀλλήλους στραπεύειν, τῷ δ' ὡς ἐκάστοις τινα εἶχον αἰτίαν εὐπρεπῆ, ἐπενεύοντες κατεστρέψαντο. καὶ οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα οὔτε ποι τῶν Ἑλλήνων, οὔθ' οἱ Ἕλληνες τῆς ἑαυτῶν, τῷ Μήδῳ πέστησαν, περὶ δὲ οἱ μὲν σφίσιν, ἀλλὰ μὴ ἐκείνῳ, καταδουλώσεως, οἱ δ' ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ, οὐκ ἀξυνεταίτερον, καξυνεταίτερον δέ.

77. „Ἄλλ' οὐ γὰρ δὴ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐγκατηγόρητον ἴσαν πόλιν νῦν ἤραμεν ἀποφαναῖντες ἐν εἰδόσῃ ὅσα ἀδικεῖ, ἀλλ' οὐ μᾶλλον ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιασόμενοι, ὅτι ἔχοντες παραδείγματα τῶν τε ἐκεῖ Ἑλλήνων, ὡς ἐδουλώθησαν οὐκ ἀμύνομεν; σφίσιν αὐτοῖς, καὶ νῦν ἐφ' ἡμᾶς ταῦτα παρόντα σοφίσματα, Λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικίσεις καὶ Ἐγεστιάων ξυμμαχῶν ἐπικουρίας, ἂν ἐστραφεῖντες βουλόμεθα προθυμότερον εἶναι αὐτοῖς ὅτι οὐκ Ἴωνες τὰδε εἰσὶν, οὔθ' Ἑλλησπόντιοι καὶ δωταί, οἱ δεσπότην ἢ Μήδον ἢ ἕνα γέ τινα αἰεὶ μεταβάλλοντες δουλοῦνται, ἀλλὰ Ἀφρικής ἐλεύθεροι ἀπ' αὐτονόμου τῆς Λοποννήσου τὴν Σικελίαν οἰκοῦντες. ἢ μένομεν ἕως ἂν ἕκαστη κατὰ πόλεις ληφθῶμεν, εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον ἀλατοῖεν, καὶ ὀρῶντες αὐτοὺς ἐπὶ τοῦτα τὸ εἶδος τρεπομένους, τε τοὺς μὲν λόγοις ἡμῶν διίσταται, τοὺς δὲ ξυμμάχων ἐλ-

Ἐ τὰς μὲν ἐκεῖ πόλεις, vel Melios.

αὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν. Male Goellerus reprehendit Diastae interpretationem καὶ ὅσοι μοι ἦσαν αὐτῶν. Si Thucydis id quod Goell. vult dicturus, scribere debebat ἄσιν ἑαυτῶν. Sed id ne potuit quidem scribere, quia iam dixerat ἐκόντων, ad utrosque, et Iones et relii, pertinet. Accedit quod infra 82. Atheniensis orator huc reens dicit: Οὐδὲ ἀδικῶς καταφάμενοι τοὺς τε Ἴωνας καὶ νησας, οὓς ξυγγενεῖς ὄντας ἔτασαν; Συρακόσιοι δεδολωσθαι.

ἔχοντες παραδείγματα—είματα. Particulam τε transam puta pro ἔχ. παραδείγματα Bekk. tamēn cum Ar. Chr. Dan.

Dion. Hal. omisit. Σοφίσματα Krügero ad Dion. p. 199. per appositionem adiectum videtur. — Pro ἐκεῖ, quod praeter codd. Bas. Cl. Reg. Gr. D. E. Ar. Chr. Dan. etiam Dion. Hal. agnoscit, Lohbeck. ad Phrya. defendit vulgatam ἐκείναις vel ἐκείναις, ut a Cass. Aug. Pal. H. Lugd. Mosq. edidit Poppe. Sed recte Krüger l. h. repugnat, cum ita assquam sibi Thucydides loquatur Cf. 6, 87. 91.

ὅτι οὐκ Ἴωνες τὰδε εἰσὶν. Verbum ad praedicatum accommodatum est. Τὰδε ναυπε sic dicitur, ut sit: quae hic vides praesentia. Sophocel. Oed. Tyr. v. 1329. Ἀπόλλων τὰδ' ἦν, ubi vid. interprt. Cf. Krüger. ad Dion. p. 22. Ceterum Doriones ubique superbiunt gente sua, et Iones tamquam minus nobiles ac fortes despiciunt.

πῶς ἐκπολεμῶν πρὸς ἄλλήλους, τοῖς δὲ, ὡς ἐκάστοις τι π
ηγῆς, λέγοντες, δύνανται, κακουργεῖν; καὶ οἰόμεθα, τοῦ ἰ
θεῖν ἑνὸς οἴκου προαπολλυμένου, οὐ καὶ ἐς αὐτὸν τινα ἦξει
θεινόν, πρὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον τὸν πάσχοντα καθ' αὐτὸν
τυχεῖν;

78. „Καὶ εἰ τῶ ἄρα παρῆσθηκε τὸν μὲν Συρακοσίον,
τὸν δ' οὐ, πολέμιον εἶναι τῶ Ἀθηναίῳ, καὶ θεινὸν ἢ
θῆρ' ἢ τῆς ἐμῆς κινδυνεύειν, ἐνθυμηθῆτω οὐ περὶ τῆς
μᾶλλον, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἅμα ἐν τῇ ἐμῇ μαχο
ρος, τοσοῦτῳ δὲ καὶ ἀσφαλέστερον, ὅσῳ οὐ προδιεφθαρμ
ἐμοῦ, ἔχων δὲ ἐξυμάρχον ἐμὲ καὶ οὐκ ἔρημον, ἀγωνίζεται
τε Ἀθηναῖον μὴ τὴν τοῦ Συρακοσίου ἐχθρὰν κολάσασθαι
δ' ἐμῇ προφάσει τὴν ἐκείνου φίλλαν οὐκ ἤσδον βεβαιώσα
βούλεσθαι. εἰ τε τις φθονεῖ μὲν, ἢ καὶ φοβέται, (ἀμφὶ
γὰρ εἴθε πάσχει τὰ μείζω,) διὰ δὲ αὐτὰ τὰς Συρακουσὰς
κωθῆναι μὲν, ἵνα σαφρονισθῶμεν, βούλεται, περιγενέσθαι
ἐνέκα τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας, οὐκ ἀνθρώπινης δυνάμεως β
σιν ἔλαττει. οὐ γὰρ οἶόν τε ἅμα τῆς τε ἐπιθυμίας καὶ τῆ
χης τὸν αὐτὸν ὁμοίως ταυτὰν γενέσθαι. καὶ εἰ γνώμη
τοῦ, τοῖς αὐτοῦ κακοῖς ὀλοφραθεῖς κἄλ' ἀνίσως καὶ τοῖς
ἀγαθοῖς ποτὲ βουλήθειη ἀδύνατον φθονῆσαι. ἀδύνατον δὲ π
νῶν καὶ μὴ τούτῳ αὐτοῦ κινδύνους, οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων.
ἀλλ' περὶ τῶν ἔργων, ἐτέλησαντι προσλάβειν λόγῳ μὲν γὰρ
ἡμετέραν δύναμιν ἄσφοι ἂν τις, ἔργῳ δὲ τὴν αὐτοῦ
φίλαν. καὶ μάλιστα εἰκὸς ἦν ὑμᾶς, ὦ Καμαρινάιοι, ὄν
οντας καὶ τὰ δευτέρῳ κινδυνεύουσας, προοραῖσθαι αὐτὰ.
μὴ μάλα κῶς, ὡς περὶ οὖν, ἐξυμάρχειν, αὐτοῖς δὲ πρὸς
μᾶλλον ἴοντας, ἀπὸς [ἀν]; εἰ ἐς τὴν Καμαρινάϊαν πρῶτον
κοντο οἱ Ἀθηναῖοι, θεόμενοι ἂν ἐπεκαλεῖσθαι, ταῦτα ἰ
δυσίον καὶ νῦν παρὰ κλυδόμενους, ὅπως μῆδεν ἐνθάδε
φαίνεσθαι. ἀλλ' οὐδ' ὑμεῖς νῦν γέ πω, οὐδ' οἱ ἄλλοι
ταῦτα ἀβήμησθε.

τοῖς δὲ ὡς ἐκάστοις — κα
κουργεῖν. Bannus et Goell. δ
vanvabesse malint. Poppo I. 2. 272.
transitum esse putat ab infinitivo ad
indicativum. Mitti ordo vedborum vi
detur. καὶ τοῖς δὲ λέγοντες, ὡς ἐκά
στοις τι κακουργεῖν δύνανται (λέγειν),
κακουργεῖν sc. αὐτοῖς. Saep̄ verba
apud veterum scriptores inter se dis
iecta sunt. Cap. 80. ἐπιδικάσει μὲν
οὐδὲν ἔρημον, εἶναι σαφῶς. Cap. 100.
οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοῖς ἑαυτοῦ ἀγροῦς αὐ
τῶν, οὐ ἐς τὴν πόλιν ἐκοναμηθῶν
παρὰ Ἀδύνατον ἡγήσασθαι, διέ
φρασαν. (Cl. prae) ceteris cap. 90.
cum animot.

78. οὐδὲν ἦσδον βεβαιώσα
σθαι. In vulgata lectione alliquid

visti patere ratas, βιάσασθαι
Poppo pro βεβαιώσασθαι.
ὅτι ἀνθρώπινης δυν
βούλησιν ἐπιτίθει. Brevi
et spem et voluntatem, huma
bus non consentaneam, signifi
cat fore, ut compositum fiat cum
humanae vires exsuperat.
ἅμα τῆς κῶς, ἐπιθυμίας
νεσθαι, i. e. et cupiditati
nae, moderari aequabiliter, e
ret, si; quod quis concupivis
ipse ita perscicere posset, ut e
ceret omnes, vel ipsi fortuna
raret.
ὅπως μῆδεν ἐνθάδε
Scho, οὐτῶν; φησι, παρα
αὐτοῖς μὴ μάλα κλυέσθαι, κ

79. Διίλη, δὲ Ἰσως τὸ δίκαιον πρὸς τα ἡμᾶς· καὶ πρὸς
 ἐπιόντας θεραπέυετε, λέγοντες ζυμμαχίαν εἶναι τῆν
 Ἀθηναίους· ἦν γὰρ οὐκ ἐπὶ τοῖς φίλοις ἐποιήσασθε, τῶν
 ἐχθρῶν ἢν τις ἐφ' ὑμᾶς ἴη, καὶ τοῖς γὰρ Ἀθηναίοις βοή-
 γ, ὅταν ὑπ' ἄλλων, καὶ μὴ αὐτοὶ, ὥσπερ νῦν, τοὺς πέλεις
 κῶσιν. ἐπεὶ οὐδ' οἱ Ῥηγῖνοι, ὄντες Χαλκιδῆς, Χαλκιδικῆς
 Λεοντίνους ἐπέλουσι· ζυγκατοικίζειν. καὶ δεινὸν, εἰ ἐπι-
 μέν, τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ δικαιοῦματος ὑποπτεύοντες, ἄλο-
 σαφρονουσία, ὑμεῖς δ' εὐλόγῳ προφάσει, τοὺς μὲν φύσει
 φίλους βούλεσθε ἀφελεῖν, τοὺς δὲ ἐπι μᾶλλον φήσει ζυγι-
 μετὰ τῶν ἐχθρίσταν διαφθεῖραι. ἀλλ' οὐ δίκαιον, ἀμύ-
 δε καὶ μὴ φοβησθαι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν· οὐ γὰρ, ἦν
 ζυστῶμεν φάκετε· δεινὴ ἔστιν, ἀλλ' ἦν, (ὅπερ αὐτοὶ
 ρουσι), τάπαντα διατάτμεν. ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς μέστας
 τε καὶ μάχρ περιγενομένοι ἐπραξαν· ἂ ἠβούλοτο, ἀπὴ
 ἐ διὰ καχου.

80. Ὅστε σὺκ ἀδελφούς γε ὄντας εἰμὸς ἄδυναμ, ἔναι
 τὴν ζυμμαχίαν προθυμότερον, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ Πλο-
 του κατασομένης ἀφελείας, οἱ τῶνδε κρείσσοις εἰσὶ το
 τῶν τα πολέμια· καὶ μὴ ἐκελθῆν τὴν προμήθειαν δοκεῖν.
 μὲν ἴση εἶναι, ὁμν δε ἀσφαλῆ, τὸ μῆδετέροις δη-
 ἀμφοτέροις ὄντας ζυμαχούς, βοηθεῖν. οὐ γὰρ ἔργον
 ὥσπερ τῷ δικατώματι, ἐστίν· εἰ γὰρ δι' ὑμᾶς μὴ ζυμ
 ὄντας δ' τε ποδαὶν σφαλῆσται, καὶ ὁ κρατῶν πεθίσεται.
 ἢ τῇ αὐτῇ ἐκαστῶ τῶν μὲν οὐκ ἠμῶν ἀτε· καθήρα;
 οὐκ ἐκάλυσται καποὺς γενέσθαι, καίτοι κάλλιον τοῖς
 πέποιος· καὶ ἅμα ζυγγῶν ἐπὶ πρὸς δεινότερος τὴν τε κοινήν
 ἐν τῇ Σικελίᾳ φυλάξαι. (καὶ τοὺς Ἀθηναίους, φίλους
 τῶν μὴ ἔσσαι ἀμφοτέρω ζυμῶντες· τὸ λεγόμεν· οἱ εὐνοῦν
 ἐκδοδὶ ἀπειν· μὲν οὐδὲν ἔργον εἶναι θαρρῶς οὐτε θμᾶς
 τῶν ἄλλων· καὶ αὐτοὶ οὐδὲν χεῖρον γυγῶσθε·
 ἢ τε, καὶ μαρτυροῦσθαι ἅμω· εἰ μὴ πείσομεν, δεῖ ἐπι-
 μιδα μὲν ὑπὸ Ἰωνῶν· ἀεὶ πῶλεμῶν, πρὸς δὲ δόμεθα δὲ
 ὄν· Δωριῆς· Δωριέων· καὶ εἰ καταστρέψονται ἡμᾶς Ἀθη
 ῶν.

μεκλεισθεσθε· εἰ ἐφ' ὑμᾶς
 εἰσι· Ἀθηναίους· π. ἢ τὸ
 θεῖν. Pendet hic infini-
 τε ἐποιήσαθε· Mox ad ὑπ
 ἀudi· ἀδικώταται· ex seq. ἀδι-
 f. 2, 11. sub fin.
 σοι· τοῦ καὶ σὺ δ' ἐκ·
 e. si veram vim speciosae
 relationis odorantur et per-
 ita Latini quoque, rem op-
 bis, veritatem fortitae tra-
 nsa) consilium· canpae praed-
 Mox in verbis ἀλόγως· σα-
 οχαμορον est: praeser ra-
 tant, i. e. sapiunt sane, ita
 consilii sui rationem non.

possint. aut sibi aut alia prodere,
 quiscognatis, qui non optulissent eas
 ipsi commoda produunt. Ita ἀλόγως
 erit· nicht· καθ' ἑαυτῶν, αὐτ' ἑαυτῶν
 zu· rechtfertiggende· Weise· εὐλόγως
 προσάσει· mit· schleinbarten· Gründen,
 did· ἀφ' ὧν ἀπὸ π. καθ' ἑαυτῶν· Schol. εἰδον
 etiam f. 32. eodem sensu· καταπατῆ·
 τρεπόμε· τὸ ἀπὸ τῶν ἐπιτήδεων ἢ πρὸς τὸ
 ὑμᾶς ἐς τὴν χροίαν ἡμῶν ἀπορῆ· καὶ
 ἐς τὴν ἡμέτερά· αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι
 ἀβύμφορον· Cf. etiam infra ad f. 34.

80. τὸ μὴ δετέροις· εἰθ' ἡμῶν
 hic et paulo inferius in verbis ἄλλων
 δη ὄντας ἴφωσιν· inservit· ἄλλω.

ναίσι, ταῖς μὲν ὑμετέροις γνώμαις κρατήσους, τῷ δ' αὐτῷ
 ὄνοματι τιμηθήσονται, καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ ἄδλον
 τὸν τὴν νίκην παρασχόντα λήφονται· καὶ εἰ αὐ' ἡμεῖς περιε-
 μεθα, τῆς αἰτίας τῶν κινδύνων οἱ αὐτοὶ τὴν τιμωρίαν ὑφεί-
 τα. σκοπεῖτε οὖν, καὶ αἰρεῖσθε ἤδη ἢ τὴν αὐτίκα ἀκινδύνη
 δουλείαν, ἢ κἂν περιγεγυμένους μεθ' ἡμῶν τοῦσδε τε μὴ α-
 σφαλῶς δεσπότας λαβεῖν καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν, μὴ ἀν βρ-
 χεῖαν γενομένην, διαφυγεῖν."

81. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἐρμοκράτης εἶπεν· ὁ δ' Εὐφημος
 τῶν Ἀθηναίων προσβυτηῆς μετ' αὐτὸν τοιαῦτα.

82. „ΑΦΙΚΟΜΕΘΑ μὲν ἐπὶ τῆς πρότερον οὐσίας ἐπι-
 μαχίας ἀνανεώσει· τοῦ δὲ Συρακοσίου καθάψαμένου, ἀνὰ
 καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς εἰπεῖν, ὡς εἰκότως ἔχομεν. τὸ μὲν οὖν
 γιστὸν μαρτύριον αὐτὸς εἶπεν, ὅτι οἱ Ἴωνες αἰεὶ ποτε πολέ-
 τοῖς Δωριεῦσιν εἶσιν. ἔχει δὲ καὶ οὕτως· ἡμεῖς γάρ, Ἴων
 ὄντες, Πελοποννησίοις Δωριεῦσιν, καὶ πλειοσύνῳ οὐσί καὶ κα-
 κούσιν, ἐσπεψάμεθα ὅτῳ τρόπῳ ἡκιστα αὐτῶν ὑπακουσόμεθα
 καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ ναῦς κησάμενοι τῆς μὲν Λακεδαιμονί-
 ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἀπηλλάγημεν, οὐδὲν προσῆκον μᾶλλον
 ἐκείνωνς ἡμῖν ἢ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις ἐπιτάσσειν, πλὴν καθ' ὅσα
 ἐν τῷ παρόντι μίζον ἴσχυον· αὐτοὶ δὲ τῶν ὑπὸ βασιλείᾳ κ-
 τερον ὄντων ἡγεμόνες καταστάντες οἰκοῦμεν, νομίσαντες ἢ
 ἀν ὑπὸ Πελοποννησίοις οὕτως εἶναι, δύναμιν ἔχοντες ἢ ἀ-
 νοῦμεθα, καὶ, ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν, οὐδὲ ἀδίκως καταστρε-
 μένοι τοὺς τε Ἴωνας καὶ νησιώτας, οὐς ξυγγενεῖς φασὶν ὡς
 ἡμᾶς Συρακοσίοις δεδουλησθαι. ἤλθον γὰρ ἐπὶ τὴν μητρο-
 λιάν, ἐπ' ἡμᾶς, μετὰ τοῦ Μηδοῦ, καὶ οὐκ ἐτόλμησαν ἀποσι-
 τεῖν τὰ οἰκεῖα φείσθαι, ὥσπερ ἡμεῖς ἐκλιπόντες τὴν πόλιν
 δαμλεῖαν δὲ αὐτοὶ τε ἐβούλοντο καὶ ἡμῖν τὸ αὐτὸ ἐπενεργῆσαι.

83. „Αὐτ' ὦν ἀξιοὶ τε ὄντες ἅμα ἄρχομεν, ὅτι τε καὶ
 τικῶν πλειστόν τε καὶ πρόθυμιαν ἀπροφάσιστον παρεισθῆναι
 ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ διὰ καὶ τῷ Μήδῳ ἐτοίμως τοῦ
 δρωντες οὕτοι ἡμᾶς ἐβλαπτον, ἅμα δὲ τῆς πρὸς Πελοπον-
 νησίουσιν ἰσχύος ὀρεγόμενοι, καὶ οὐ καλλισκοῦμεθα ὡς, ἢ
 βάρβαρον μόνοι καθελόντες, εἰκότως ἄρχομεν, ἢ ἐπ' ἑλευθε-
 ρῆ τῷ τῆσδε μᾶλλον ἢ τῶν ξυμπάντων τε καὶ τῷ ἡμετέρῳ αὐτῷ
 κινδυνεύσαντες, πάσι δὲ ἀνεπίφθορον τὴν προσήκουσαν αἰ-

καὶ τῆς νίκης. — λήφονται
 Schol. τὸ ἄδλον αὐταῖς καὶ ὅσον ἐπι-
 νίκιον ὁρᾷ ἄλλο ἢ ὑμεῖς γενήσεσθε
 δευλωθέντες οἱ, τῆς νίκης αἰτίαι.
 Recte. Nam ἄδλον h. l. neutrum est,
 victoriae praemium, et appositive est
 verborum ἄλλον τινά.

82. Πελοποννησίοις — ἀ-
 τῶν, ὑπακουσόμεθα. Verbum
 ὑπακούειν duplicem structuram admit-
 tit, et cum genitivo, et cum dativo.
 Adicitur genitivus αὐτῶν simili modo
 ut 4, 123, in verbis τῆς κρατῆς αὐ-

τοῖς ἐνταῦθα γενομένης σφῆτι
 τοῦ μετῴρου, et datus 4, 93
 Ἰπποκράτει, ὅτι περὶ τὸ Δι-
 ὡς ἀπὸ ἠγγέλιθ ὅτι Βοιωτοὶ κ-
 χονται. Item praemisso genitivo
 soluto datus pronominis subiecti
 114, διαβεβηκότος ἤδη Πελοπον-
 ἠγγέλιθ αὐτῷ. Vid. Krüg. ad De
 p. 98. Poppo l. 1. p. 120. et G
 ad h. l.

83. τῷ τῆσδε δρωντες, i. e. κ-
 τικόν τε καὶ πρόθυμιαν τῷ Μή-
 παρασχόμενοι.

λαν ἐκπορεύεσθαι. καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἔνεκα καὶ ἐνθάδε παρόντες δρωμεν καὶ ὑμῖν ταῦτά ἐμφέροντα. ἀποφαίνον δὲ ἐξ ἄν οἷός τε διαβάλλουσι, καὶ ὑμεῖς μάλιστα ἐπὶ τὸ φροῦτερον ὅκονοεῖτε, εἰδότες τοὺς περιδεῶς ὑποπιπνύοντάς τι λόγῳ μὲν ἠδονῇ τὸ παραντίκτα τερπομένους, τῇ δ' ἐγγειρήσει κτερον τὰ ἐμφέροντα πράσσοντας. τὴν τε γὰρ ἐκεῖ ἀρχὴν ῥήκαμεν διὰ θεὸς ἔχειν, καὶ τὰ ἐνθάδε διὰ τὸ αὐτὸ ἦκειν μετὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς καταστησόμενοι, καὶ οὐ δουλωσόμενοι, ἢ παθεῖν δὲ μᾶλλον τοῦτο καλύσοντες.

84. „Πολύβη δὲ μηδεὶς ὡς οὐδὲν προσήκον ὑμῶν κηδόμενα, γνοὺς ὅτι, σωζόμεναν ὑμῶν, καὶ διὰ τὸ μὴ ἀσθενεῖς κᾶς ὄντας ἀντήχειν Συρακοσίοις, ἦσσον ἄν, τούτων περιψάνων τινὰ δύνανιν Πελοποννησίοις, ἡμεῖς βλαπτοίμεθα καὶ ἐν ὑπὸ προσήκειτε ἦδη ἡμῖν τὰ μέγιστα· διόπερ καὶ τοὺς Λεοντικούς ἐύλογον κατοικίσειν μὴ ὑπηκόους, ὡς περ τοὺς ἐυγενεῖς ἴκων τοὺς ἐν Ἐύβοια, ἀλλ' ὡς δυνατωτάτους, ἵνα ἐκ τῆς πετέρας, δημοροὶ ὄντες, τοῖσδε ὑπὲρ ἡμῶν ἡμνηροὶ ᾧσι. τὰν γὰρ ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ ἀρχοῦμεν πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ Χαλκιδεὺς, ὃν ἀλόγως ἡμᾶς φησὶ δουλωσαμένους τοὺς ἐνθάδε ἐλευθεροῦν, ἐμφυροὺς ἡμῖν ἀπαράσκευος αἰὶν καὶ χρήματα ἴσος φέρων, τὰ δὲ ἐνθάδε καὶ Λεοντινοὶ καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι ἢ μάλιστα αὐτονομοῦμενοι.

85. „Ἄνθρωποι δὲ τυράννοι, ἢ πόλει ἀρχὴν ἔχουσα, οὐδέτις ἕνα ὅτι ἐμφέρον, οὐδ' οἰκείον ὅτι μὴ πιστὸν πρὸς ἅπαντα δὲ δεῖ ἢ ἔχθρον ἢ φίλον μετὰ καιροῦ γίνεσθαι. καὶ ἅς τοῦτο ὠφείλει ἐνθάδε, οὐκ ἦν τοὺς φίλους κακώσωμεν, λ' ἦν αἱ ἔχθροι διὰ τὴν τῶν φίλων ὀφίμην ἀδύνατοι ᾧσιν. ἵστεν δὲ οὐ γρη: καὶ γὰρ τοὺς ἐκεῖ ἐμμάχους, ὡς ἕκαστοι ἦσιμοι, ἐξηγοῦμεθα, Χίους μὲν καὶ Μηθυρναίους νεῶν κα-

ἐκφορᾶν ἔχοντες. — ἄκουε. „Id ipsum, quod illi criminatur, et quod vobis suspectum est totam Siciliam subigendam nos enisse, odio Dericiensium adductos) umentum nobis esto, vera esse ea, e de communi utilitate nostra veque modo diximus.“ Dehinc demonstrat Epiphemus, sane securitatis sa, ut liberos et potentes in Sicisocios haberent, Athenienses vece, cum semper a Peloponnesiis et iensibus sibi timendum sit, ne aut s aggrediantur, aut Siculos eos, ipsorum sint amici, odii in Athenes explendi causa, opprimant.

ἢ παθεῖν δὲ μᾶλλον τοῦτο. i. e. τὸ καταδουλωθῆναι sc. τὰ ἔδρα.

i. ἀλόγως, (inconsequent.) iunge ἐλευθεροῦν. — ἀπαράσκευος καὶ χρ. μ. φέρων. Praeter

[HVCYD. MIN.

Chios Rhodiosque et paucos alios ex insularis omnes ille tempore Atheniensium socii horum rempublicam non navibus et armis, sed tributis tantum iuvabant. Hoc iam inde a Persicis bellis institutum erat, sociis militiam moleste ferentibus, Atheniensibus ipsis permittentibus, qui ita imperium in socios, et navibus et usu belli carentes, tutius exercebant. Vid. Thucyd. 1, 99. — Ad verba καὶ αὐτοκτείνουσι καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι repeto ἐμφυροὺς ἡμῖν εἶσι.

85. τοὺς ἐκεῖ ἐμμάχους. Scriptura fluctuat inter τοὺς — ἐμμάχους et τοῖς ἐμμάχοις, quod in pluribus et bonis libris legitur. Goeller. dativum recepit, et variationem casuum, uni verbo redditam explicat simili structura, de qua egimus c. 82. Secutus est Pappo. Ceterum Thucydides etiam 1, 71. accusativum verbo ἐξηγεῖσθαι adiungit.

ροχή αὐτονόμους, τοὺς δὲ πολλοὺς χορημάτων βικιότερον φε
 ρᾶ, ἄλλους δὲ καὶ πάνυ ἐλευθέρως συμμαχοῦντας, καίαιε η
 σιώτας ὄντας καὶ εὐλήπτους, διότι ἐν χωρίοις ἐπικαιροῖς εἰ
 περὶ τῆν Πελοπόννησον. ὥστε καὶ τὰνθάδε εἰκὸς πρὸς τὸ λε
 σιτελοῖν καὶ, ὃ λέγομεν, ἐς Συρακοσίους θείος, καθίστασθα
 ἀρχῆς γὰρ ἐπίενται ὑμῶν, καὶ βούλονται ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ἐ
 στησαντες ὑμᾶς ὑπόπτω, βία ἢ καὶ κατ' ἐρημίαν, ἀπρακτῶ
 ἡμῶν ἀπειθόντων, αὐτοὶ ἀρξάι τῆς Σικελίας. ἀνάγκη δὲ, ἢ
 ξυστήτε πρὸς αὐτοὺς. οὔτε γὰρ ἡμῖν ἔτι ἔσται ἰσχύς τοσαύτη
 ἐς τὸν ξυστάσθαι ἐμμεταχειριστος, οὐδ' οὐδ' ἀσθενεῖς ἂν, ἡμᾶ
 μὴ παρόντων, πρὸς ὑμᾶς εἶεν.

86. „Καὶ ὅτω ταῦτα μὴ δοκεῖ, αὐτὸ τὸ ἔργον ἐλέγη
 τὸ γὰρ πρότερον ἡμᾶς ἐπηγάγεσθε οὐκ ἄλλον τινὰ προσείοντα
 φόβον, ἢ, εἰ περισφορέσθα ὑμᾶς ὑπὸ Συρακοσίοις γενέσθα
 ὅτι καὶ αὐτοὶ κινδυνεύσομεν. καὶ νῦν οὐ δίκαιον, φέρο καὶ
 ἡμᾶς ἤξουτε λόγῳ κελθεῖν, τῷ αὐτῷ ἀπιστεῖν, οὐδ', ὅτι ἐν
 νᾶμει μείζονι πρὸς τὴν τῶνδε ἰσχύν ἀρασμεν, ὑποκτείνεσθα
 πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖσδε ἀπιστεῖν. ἡμεῖς μὲν γε οὔτε ἐμμεν
 δυνατοὶ μὴ μεθ' ὑμῶν, εἴ τε καὶ γενόμενοι κακοὶ καταγεσθῶ
 μεθα, ἀδύνατοι κατασχεῖν διὰ μῆκρός τε πλοῦ καὶ ἀπορία φε
 λακῆς πόλεων μεγάλων καὶ τῇ παρασκευῇ ἡπειρωτίδων οἰκ
 δὲ οὐ στρατοπέδῳ, πόλει δὲ μείζονι τῆς ἡμετέρας παρούσης
 ἐπικουρήτες ὑμῖν ἀεὶ τε ἐπιβουλεύουσι, καὶ ὅταν καιρὸν ἴσ
 βωσιν ἐκάστου, οὐκ ἀνιᾶσιν. Ἔδειξαν δὲ καὶ ἄλλα ἤδη, κα
 τὰ ἐς Λεοντίνοους· καὶ νῦν τολμῶσιν ἐπὶ τοῖς ταῦτα κελόν
 τας, καὶ ἀνέχοντας τὴν Σικελίαν μέχρι τοῦδε μὴ ὅα' αὐτοὺς
 εἶναι, παρακαλεῖν ὑμᾶς ὡς ἀναισθητοὺς. πολὺ δὲ ἐπὶ ἀληθ
 στέραν γε σατηρίαν ἡμεῖς ἀντιπαρακαλοῦμεν, θεόμενοι τῷ
 ὑπαρχουσιν ἀπ' ἀλλήλων ἀμφοτέρωις μὴ προδιδόναι, νομῶν
 τε τοῖσδε μὲν καὶ ἄνευ ἐμμάχων ἀεὶ ἐφ' ὑμᾶς ἐτοίμην διὰ τὸ
 πλήθος εἶναι ὁδόν, ὑμῖν δ' οὐ πολλὰκις παρασχήσειν με
 τοσῆσδε ἐπικουρίας ἀμύνασθαι· ἦν εἰ τῷ ὑπόπτῳ ἢ ἀπρα
 κτον ἰσχύος ἀπέλθειν ἢ καὶ σφαλεῖσθαι, ἐπὶ βουλήσθε καὶ

χορημάτων βικιότερον φερεῖ.
 Sic cap. 80. αἰρεῖσθα ἤδη ἢ τὴν αὐ
 τῆμα ἀνεθέσθαι δουλείαν, πρὸ αὐτῶ
 δυνον. — πάνυ ἐλευθέρως συμ
 μαχοῦντας, intelligit. Zooythios
 Cephaloniarum. Vid. 7. 57.

ἐς Συρακοσίους θείος. Vo
 cabulum θείος mihi pendere videtur
 ex πρὸς. Ἐς Συρακ. intellige: in
 Beziehung auf die Syracusaner. Non
 poterat genitivo uti, ne sententia ob
 scurior et ambigua evaderet. Hoc
 dicit: Etiam res in Sicilia ad nostram
 utilitatem et prout noster metas a
 Syracusanis, de quo diximus, postu
 lat, componere consentaneum est.

ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ — ὑπόπτῳ,

i. e. ἐπὶ προσέσει ἡμᾶς εἶναι τῶ
 πτοῦς, vel ut Schol. ὑπέκτειναι
 ποιήσαντες ὑμῖν καὶ διαβαλόντες
 Idem ἀνάγκη δὲ] ἀρξάι τοῦς Συ
 ρακοσίοις τῆς ὅλης Σικελίας.

86. ἐλέγχεῖ iat. τοῦτον. — κα
 ἰα πρὸς — ἰσχύῳ praepositivam
 comparandi vim habere docet compo
 rativus μείζονι. Paulle ante πρὸς
 εἰσὶν φόβον esse obiecto meto, ut
 aliunde imminet, traducere quo usq
 docet Ruhken. ad Tim. p. 137.

τῆς ἡμετέρας παρούσης
 Abtractum pro concreto. Neque est
 hic valet vocabuli παρούσης altera pe
 testas, qua est παρούσια, facultas
 res.

κολλοστών μόριον αὐτῆς ἰδεῖν, ὅτε οὐδὲν ἐτι περὶ αὐτῆς παραγενο-
μενον ὑμῖν.

87. „Ἄλλα μῆτε ὑμεῖς, ὦ Καμαριναῖοι, ταῖς τῶνδε δια-
βολαῖς ἀναπειθεσθε, μῆτε οἱ ἄλλοι· εἰρήκαμεν δ' ὑμῖν πᾶσαν
τὴν ἀλήθειαν περὶ ὧν ὑποκτενόμεθα, καὶ ἐτι ἐν κεφαλαίοις
ἐπομνήσαντες ἀξιώσομεν πείθειν. φημὲν γὰρ ἄρχειν μὲν τῶν
ἐμῶν, ἵνα μὴ ὑπακούωμεν ἄλλου, ἐλευθεροῦν δὲ τὰ ἐνθάδε,
ὅπως μὴ ὑπ' αὐτῶν βλαπτώμεθα, πολλὰ δ' ἀναγκάζεσθαι
πράσσειν, διότι καὶ πολλὰ φυλασσόμεθα, ξύμμαχοι δὲ καὶ νῦν
καὶ πρότερον τοῖς ἐνθάδε ὑμῶν ἀδικουμένοις οὐκ ἄκλητοι,
παρακληθέντες δὲ, ἦκειν. καὶ ὑμεῖς μὴδ' ὡς δικασταὶ γενόμε-
νοι τῶν ἡμῶν ποιουμένων, μὴδ' ὡς σωφρονισταὶ, ὃ χαλεπὸν
ἦδη, ἀποτρέπειν πειράσθε· καθ' ὅσον δὲ τι ὑμῖν τῆς ἡμετέρας
πολυπραγμοσύνης καὶ τρόπου τὸ αὐτὸ ξυμφέροι, τούτῳ ἀκο-
λαβόντες χρῆσασθε· καὶ νομίσατε μὴ πάντας ἐν ἴσῳ βλάπτειν
αὐτὰ, πολὺ δὲ πλείους τῶν Ἑλλήνων καὶ ὠφελεῖν. ἐν παντὶ
γὰρ πᾶς χροῖω, καὶ ᾧ μὴ ὑπάρχομεν, ὃ τε οἰόμενος ἀδική-
σεσθαι καὶ ὃ ἐπιβουλεύων, διὰ τὸ ἐτοιμῆν ὑπείναι ἐπιβίβαται τῶ
μὲν ἀντιτυχεῖν ἐπικουρίας ἀπ' ἡμῶν, τῷ δὲ, εἰ ἤξομεν, μὴ
ἀδεῖς εἶναι κινδυνεύειν, ἀμφοτέροι ἀναγκάζονται, ὃ μὲν ἄκων
σωφρονεῖν, ὃ δ' ἀπραγμόνως σώζεσθαι. ταύτην οὖν τὴν κοι-
νὴν τῷ τε δεαμένῳ καὶ ὑμῖν νῦν παροῦσαν ἀσφάλειαν μὴ
ἀκώσθηθε, ἀλλ' ἐξισώσαντες τοῖς ἄλλοις μεθ' ἡμῶν τοῖς Συ-
ρακοσίοις, ἀντὶ τοῦ ἀεὶ φυλάσσεσθαι αὐτούς, καὶ ἀντεπιβου-
λεύσασθαι ποτὲ ἐκ τοῦ ὁμοίου μεταλάβετε.“

88. Τοιαῦτα δὲ ὁ Εὐφῆμος εἶπεν. οἱ δὲ Καμαριναῖοι
ἐπεκρίθησαν τοιούδε· τοῖς μὲν Ἀθηναίοις εὐνοίαν ἦσαν, πλὴν
καθ' ὅσον [εἰ] τὴν Σικελίαν φοντο αὐτούς δουλώσεσθαι, τοῖς
δὲ Συρακοσίοις αἰεὶ κατὰ τὸ ὄμορον διάφοροι· δεδιότες δ'
οὐκ ἦσαν τοὺς Συρακοσίους ἐγγὺς ὄντας, μὴ καὶ ἄνευ σωῶν
τριγίνωνται, τὸ τε πρῶτον αὐτοῖς τοὺς ὀλίγους ἰσπείας ἐπι-
μύσαν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐδόκει αὐτοῖς ὑπουργεῖν μὲν τοῖς Συρακο-
σίοις μᾶλλον· ἔργῳ, ὡς ἂν δύνωνται μετριώτατα, ἐν δὲ τῷ

87. βλάπτειν αὐτὰ, τὴν πολυ-
πραγμοσύνην καὶ τὸν τρόπον ἡμῶν.
καὶ ᾧ μὴ ὑπάρχομεν. Schol.
καὶ ἡς οὐκ ἄρχομεν. „In cod. H. a.
γρ. ἀρχομεν. Sed adversatur stru-
tura.“ Poppo, qui nostram vulgatae
interpretationem: cui non praesto su-
tu propter amicitiam non satis aptam
caset, ipse nihil affert.

ἀντιτυχεῖν ἐπικ. Praepositio-
nem ἀντὶ in verbo ἀντιτυχεῖν spē-
tare puto ad iniuriam adversarii com-
pensandam Atheniensium auxilio. —
ὄκαβουλον ἐπιβίβαται hic media si-
gnificatione usurpatur, ut sit exspe-
ctatio, opinio. — μὴ ἀδεῖς enal-
lige numeri et casus. Spectat enim
ad τῷ δέ. Reisk. ἀδεῖς coniicit. —

ὃ μὲν — σώζεσθαι. Ordinem in-
vertit. Nam ἄκων σωφρονεῖν perti-
net ad τὸν ἐπιβουλεύοντα.

ἐξισώσαντες τοῖς ἄλλοις.
Schol. ἀλλ' ἐξισώθητες — τοῖς ἄλλοις
ἀνθρώποις, τοῖς οὐ μόνον φυλάττε-
σθαι τοῖς ἀδικούσιν, ἀλλὰ καὶ ἀν-
τεπιβουλεύειν τοῖς προεπιβουλεύου-
σιν ἐπιβουλεύουσιν, καὶ αὐτοῖς πρὸς τοὺς
Συρακοσίους μεθ' ἡμῶν στάντες
τοῦ αὐτοῦ μεταλάβετε, τουτίστιν ἀν-
τεπιβουλεύσατε αὐτοῖς. Neutraliter
hic accipiendum est verbum ἐξισώω,
ut Soph. Electr. 1194. μηροὶ δ' οὐ-
δὲν ἐξισοῖ.

88. τὸ τε πρῶτον — ἐπι-
μύσαν. Vid. c. 67.

παρόντι, ἵνα μὴδὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἑλασσον δοκῶσι νείμαι ἐπειδὴ καὶ ἐπικρατίστεροι τῇ μάχῃ ἐγένοντο, λόγῳ ἀποκρίνασθαι ἴσα ἀμφοτέροις. καὶ οὕτω βουλευσάμενοι ἀπεκρίναντο ἐπειδὴ τυγχάνει ἀμφοτέροις οὕσι ξυμμάχοις σφῶν πρὸς ἄλλήλους πόλεμος ὢν, εὐορκον δοκεῖν εἶναι σφίσι ἐν τῷ παρόντι μηδετέροις ἀμύνειν. καὶ οἱ πρέσβεις ἐκατέρων ἀπῆλθον. — Καὶ οἱ μὲν Συρακοῖοι τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐξηγύοντο ἐς τὸν πόλεμον· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Νάξῳ ἐστρατοπεδευμένοι τὰ πρὸς τοὺς Σικελοὺς ἐπρασσον, ὅπως αὐτοῖς ὡς πλείστοι πρὸς χωρήσονται. καὶ οἱ μὲν πρὸς τὰ πεδία μᾶλλον τῶν Σικελῶν, ὑπήκοοι ὄντες τῶν Συρακοσίων, οἱ πολλοὶ ἀφῆσθήκεσαν· τῶν δὲ τὴν μεσόγειον ἐχόντων ἀυτόνομοι οὐδαὶ καὶ πρότερον αἰοικῆσαι εὐθύς, πλὴν ὄλλοι, μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἦσαν, καὶ σίτον τε κατεκόμιζον τῷ στρατεύματι, καὶ εἰδὼν οἱ καὶ χρημασι. ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ προσχωροῦντας οἱ Ἀθηναῖοι ἐστρατεύοντες τοὺς μὲν προσηνάγκαζον, τοὺς δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Συρακοσίων φρουρούς τε πεμποντων καὶ βοηθούντων, ἀπεκωλύοντο· τὸνα χειμῶνα μεθορομισάμενοι ἐκ τῆς Νάξου ἐς τὴν Κατάνην, καὶ τὸ στρατόπεδον, ὃ κατεκαύθη ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, αὐθις ἀνορθώσαντες, διεχειμάζον· καὶ ἐπεμφαν μὲν ἐς Καρχηδόνα τριηρη πρὸς φιλίας, εἰ δύναιτό τι ἀφελείσθαι, ἐπεμφαν καὶ ἐς Τυρσηλίαν, ἕστιν ὡν πόλειον ἐπαγγελλομένων καὶ αὐτῶν ξυμπολεμῆν. περιήγγελλον δὲ καὶ τοῖς Σικελίοις, καὶ ἐς τὴν Ἐγεσταὶν κήρυξαντες ἐκέλευον ἴκτους σφίσι ὡς πλείστοις πέμπειν, καὶ ἄλλα ἐς τὸν περικτειχισμὸν, κλιυθία καὶ ὄλιθρον, ἠτολμαζον, καὶ ὅσα ἔδει, ὡς ἅμα τῷ ἦρι ἐξέρμενοι τὸν πόλεμον. — Οἱ δ' ἐς τὴν Κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα τῶν Συρακοσίων ἀποδιδάλευτες πρέσβεις τοὺς τε Ἰταλιώτας ἅμα παρακίοντες ἐπερωτῶντο κελθεῖν μὴ περιορᾶν τὰ γινόμενα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ ἐκείνοις ὁμοίως ἐπιβουλευόμενα, καὶ ἐκείνι ἐν τῇ Κόρινθῷ ἐγένοντο, λόγους ἐποιούντο, ἀξιοῦντες σφίσι κατὰ τὸ ξυγγένες βοηθεῖν. καὶ οἱ Κορινθιοὶ εὐθύς ψηφισάμενοι αὐτοῖσι πρῶτοι ὥστε πάσῃ προθυμίᾳ ἀμύνειν, καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ξυναπέστειλλον αὐτοῖς πρέσβεις, ὅπως καὶ ἐκείνους ξυναπεκρίνοιν τὸν καὶ αὐτοῦ πόλεμον σφῶν ἐστέρων κελθεῖν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐς τὴν Σικελίαν ἀφελείσθαι τινα πέμπειν. καὶ οἱ τε ἐκ τῆς Κόρινθου πρέσβεις παρήσαν ἐ

οἱ πολλοὶ ἀφῆσθήκεσαν.
„Canterus recte ὅ πολλοὶ videtur conieciisse.“ Poppo, qui cum Bekk. ante αἰκήσεις articulum desiderat. Οἰκήσεις vocat, quas πόλεις vocare non poterat. 1, 6. τὰς ἀφρακτοὺς οἰκήσεις.

ὑπὸ — ἀπεκωλύθη. Fr. Portus coniecit ab ἀπό pro ἐπί. Bekk. et Daederlein. probabilis ἀπεκωλύθη coniecerunt, quod Poppo recepit, mihi iam in ind. mal. ed. s. v. ἀπεκωλύθη probatum. Vulgatam tue-

tur Bernhardy Synt. p. 268. explicans: sie stellten sie vor ihnen sicher.

ἐς Τυρσηλίαν. Ita Thucydides aetate vocabatur Italia tota Graeci nota, praeter eam partem, quam Graeci incolabant, quas tum Italia et praesens a Romanis magna Graecia appellata est. Praeter Tyrseniam et illam Thucydides Opiciam (quae est Campania et Samnium) et Iapygiam memorat. Vid. Poppo I. 2. p. 541. Cf. Niebuhr. Hist. Rom. I. p. 15 sq. ed. 2.

την Λακεδαιμονα, και Ἀλκιβιάδης, μετὰ τῶν ξυμφυγάδων περιαιωθείς τότε εὐθύς ἐπὶ πλοίου φορητηγικοῦ ἐκ τῆς Θουρίας ἐς Κυλλήνην τῆς Ἠλείας πρῶτον, ἔπειτα ὕστερον ἐς τὴν Λακεδαιμονα, αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων μετακεψάντων, ὑπόσπονδος ἰλιθῶν· ἐφοβείτο γὰρ αὐτοὺς διὰ τὴν περὶ τῶν Μαντινικῶν πράξιν. και ξυνέβη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς τε Κορινθίους και τοὺς Συρακοσίους τὰ αὐτὰ και τὸν Ἀλκιβιάδην δεομένους πείθειν τοὺς Λακεδαιμονίους. και διαρροουμένων τῶν τε Ἐφόρων και τῶν ἐν τέλει ὄντων πρέσβεις ἐμπειν ἐς Συρακούσας, καλύσοντας μὴ ξυμβαίνειν Ἀθηναίους, λοηθεῖν δὲ οὐ προθύμων ὄντων, παρελθῶν δ' Ἀλκιβιάδης παρωξύνε τε τοὺς Λακεδαιμονίους και ἐξώρησε λέγων τοιαῦτα.

89. „ΑΝΑΓΚΑΙΟΝ περὶ τῆς ἐμῆς διαβολῆς πρῶτον ἐς ἡμᾶς εἰπεῖν, ἵνα μὴ χεῖρον τὰ κοινὰ τῷ ὑπόπτῳ μου ἀποσῆθε. τῶν δ' ἡμῶν προγόνων τὴν προξενίαν ὑμῶν κατὰ τι γκλήμα ἀπειπόντων, αὐτὸς ἐγὼ κάλιν ἀναλαμβάνων ἐθεράτευον ὑμᾶς ἄλλα τε και περὶ τὴν ἐκ Πύλου ξυμφοράν. και καταλοῦντόν μου προθύμου, ὑμῖς πρὸς Ἀθηναίους καταλασόμενοι τοῖς μὲν ἐμοῖς ἐχθροῖς δύναμιν, δι' ἐκείνων πράξαντες, ἐμοὶ δὲ ἀτιμίαν περιέθετε. και διὰ ταῦτα δικαίως ὑπ' ἐμοῦ, πρὸς τε τὰ Μαντινέων και Ἀργείων τραπομένου, και ἵσα ἄλλα ἠναντιούμην ὑμῖν, ἐβλάπτεσθε, και νῦν, εἴ τις και ὅτε ἐν τῷ πάσχειν οὐκ εἰκότως ὠργίζετό μοι, μετὰ τοῦ ἀληθοῦς σκοπῶν ἀναπειθέσθω· ἢ εἴ τις, διότι και τῷ δημῷ προσκελίμην μᾶλλον, χεῖρον με ἐνόμιζε, μηδ' οὕτως ἠγήσεται ῥηδῶς ἀχθεσθαι. τοῖς γὰρ τυράννοις αἰεὶ ποτε διάφοροί ἐσμεν· ἂν δὲ τὸ ἐναντιούμενον τῷ δυναστεύοντι δῆμος ἀνόμασται· αἱ ἂν ἐκείνου ξυμπαρέμεινεν ἢ προστάσια ἡμῖν τοῦ πλήθους· μα δὲ, τῆς πόλεως δημοκρατουμένης, τὰ πολλὰ ἀνάγκη ἦν οἷς παροῦσιν ἐπεσθαι. τῆς δὲ ὑπαρχούσης ἀκολασίας ἐπειρώεθα μετριώτεροι ἐς τὰ πολιτικά εἶναι. ἄλλοι δ' ἦσαν, και ἐν τῶν πάλαι και νῦν, οἱ ἐπὶ τὰ πονηρότερα ἐξήγον τὸν ἴλον· οἵπερ και ἐμὲ ἐξήλασαν. ἡμεῖς δὲ τοῦ ξυμπαντος προτιμεν, δικαιοῦντες, ἐν ᾧ ὁγήματι μερίστη ἢ πόλις ἐτύγχανε καὶ ἐλευθερωτάτη οὖσα, και ὅπερ ἐδέξατό τις, τοῦτο ξυνδιαίξιν. ἐπεὶ δημοκρατίαν γε και ἐγγνώσκομεν οἱ φρονοῦντές, και αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον, ὅσῳ και λοιδορήσαιμι. ἀλλὰ

τότ' εὐθύς, tum cum ab exercitu numm revocatus esset. Vid. c. 61. τῶν Μαντινικῶν, quae nar- t 5, 46 sqq.

89. τῶν δ' ἡμῶν προγγ. Reisk. αἰστέβη δὲ ἐμῶν, ego δ' ἐμῶν, ὠβαντε Popp. De re vide 5, 43. τοῖς μὲν ἐμοῖς ἐχθροῖς. Ni- um et Lachetem intelligit, Cf. 5, 43. ὅσῳ και λοιδορήσαιμι. Ex holiastae verbis: και αὐτὸς ἂν ἐγὼ δευρὸς ἦτον λοιδορήσαιμι αὐτήν, φ και μέγιστα καὶ αὐτῆς ἡδί-

κῆμαι colligat quispiam aliquid hic intercidisse. Idem iudicat Krügerus in Bibl. crit. 1828. p. 7. Fortasse pro και, aut post και, legendum δικαιότερον, et comma ponendum ante λοιδορήσαιμι, ut et ἂν et αὐτὸς eo possit referri. Sic igitur scribendum conicio: ἐπεὶ — οἱ φρονοῦντές τε, και αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον, ὅσῳ και δικαιότερον, λοιδορήσαιμι. Exempla a Dukero allata docent quidem μᾶλλον ex praegresso comparativo χεῖρον (i. e. μᾶλλον κακῶς, cf. Her-

περὶ ὁμολογουμένης ἀνολίας οὐδὲν ἂν καινὸν λέγοιτο· καὶ τὸ μεδιστάναι αὐτὴν οὐκ ἰδόκει ἡμῖν ἀσφαλὲς εἶναι, ὑμῶν πολιῶν προσκαδημένων.

90. „Καὶ τὰ μὲν ἐς τὰς ἐμὰς διαβολὰς τοιαῦτα ξυνήθη· περὶ δὲ ἂν ὑμῖν τε βουλευτέον, καὶ ἔμοι, εἴ τι πλέον οἶδα, ἐξηγητέον, μάθετε ἦδη. ἐπλεύσαμεν ἐς Σικελίαν πρῶτον μὲν, εἰ δυναίμεθα, Σικελιωτάς καταστρεψόμενοι, μετὰ δ' ἐκείνους αὐδῆς καὶ Ἰταλιώτας, ἔπειτα καὶ τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν ἀποπειράσονται. εἰ δὲ προχωρήσειε ταῦτα, ἢ πάντα ἢ καὶ τὰ κλειῶ, ἦδη τῇ Πελοποννήσῳ ἐμέλλομεν ἐπιχειροῦμεν, κομίσαντες ξύμπασαν μὲν τὴν ἐκεῖθεν προσγενομένην δύναμιν τῶν Ἑλλήνων, κολλοὺς δὲ βαρβάρους μισθωσάμενοι, καὶ Ἴβηρας καὶ ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογουμένως νῦν βαρβάρων μαχιμωτάτους, τρίτης τε πρὸς ταῖς ἡμετέραις πολλὰς ναυπηγησάμενοι, ἐχούσης τῆς Ἰταλίας ξύλα ἕφθονα· οἷς τὴν Πελοπόννησον περὶ πολιορκιοῦντες, καὶ τῷ περὶ ἅμα ἐκ γῆς ἐφορμαῖς τῶν πόλεων τὰς μὲν βίβλα βρόντες, τὰς δ' ἐντειχισάμενοι, ὀφθαλμῶν ἡλπίμεν καταπολεμήσειν, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ ξύμπαντος Ἑλληνικοῦ ἄρξειν. χρήματα δὲ καὶ σίτον, ὥστε εὐπορώτερον γίνεσθαι τις αὐτῶν, αὐτὰ τὰ προσγενομένα ἐκεῖθεν χωρὶς ἐπιπέλα διαρακῆ ἄνευ τῆς ἐνθένδε προσόδου παρέξειν.

91. „Τοιαῦτα μὲν περὶ τοῦ νῦν οἰχομένου στόλου παρὰ τῶν τὰ ἀκριβέστατα εἰδότες, ὡς διανοήθημεν, ἀκηκόατε, καὶ οὐκ ὑπόλοιποι στρατηγοί, ἦν δύνωνται, ὁμοίως αὐτὰ πράξουσιν· ὅς δὲ, εἰ μὴ βοηθήσετε, οὐ περιέσται τάκει, μάθετε ἦδη. Σικελιωταὶ γὰρ ἀπειρότεροι μὲν εἰσιν, ὅμως δ' ἂν ξυστραφέντες ἀδρόοι καὶ νῦν ἔτι περιγένοιτο· Συρακόσιοι δὲ μόνοι, μάστις τε ἦδη πανδημὴ ἡσθημένοι καὶ ναυσὶν ἅμα κατειργόμενοι, ἀδυνατοὶ εἰσονται τῇ νῦν Ἀθηναίων ἐκεῖ παρασκευῆ ἀνίστασθαι. καὶ εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία, καὶ εὐθύς καὶ Ἰταλία· καὶ ὃν ἄρτι κίνδυνον ἐκεῖθεν προσιπικόν, οὐκ ἂν διὰ μακροῦ ὑμῖν ἐπιπέσοι. ὥστε μὴ περὶ τῆς Σικελίας τις οἰσθῶ μόνον βουλευεῖν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς Πελο-

mann. ad Vig. p. 885.) cogitatione repeti posse. Sed mihi altera ratio huic loco aptior videtur, maxime quod ἂν ad optativum desidero. Nisi forte καὶν λοιδορήσαιμι scribendum quis putet, me non consentiente.

90. τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν. Schol. τοὺς τε πηκίους τῶν Καρχηδονίων, καὶ αὐτοὺς, εἰ δυναίμεθα, καταστρεψόμενοι.

μαχιμωτάτους. Poppo e Mosq. μαχιμωτάτων reposuit, Bauero momento, ὁμολογουμένως in hac verborum positura ad βαρβάρων necessario et unico referendum esse, ubi ineptum esset. Sed errat vir doctus, immemor

transpositionis verborum eius, de qua diximus supra ad cap. 77. — Μοι οὐκ non minus referendum ad τρίτην quam ad cetera belli praesidia, quae antecesserunt, immo ad naves maxime pertinere videtur, quia opposita incursio a terra (per isthmum siciliam) pedestribus copiis (τῷ περὶ ἅμα) facienda. Neutrum igitur relativi ad nomen feminini generis refertur, ut indefinitum dicatur womit, quibus rebus. Similis est c. 47. ἐφ' ὅπερ μάλιστα ἐπιφθῆσαν, wozu sie vornehmlich gesandt waren, i. e. ἐφ' ὅπερ πρότερον. κλειῶ ἐπὶ Σελινοῦσσα. Cf. c. 91. ὅπερ Ἀθηναῖοι μάλιστα ἀπ' οὐραίνονται, quae rem.

ρονήσου, εἰ μὴ ποιήσετε τάδε ἐν τάξει, στρατιάν τε ἐπὶ νεῶν ἡμῶν τοιαύτην ἐκείδε, οἵτινες αὐτερέται πομισθέντες καὶ κλιτεύουσιν εὐθὺς, καὶ ὃ τῆς στρατίας ἐπιχρησιμώτερον εἶναι νομίζω, ἄνδρα Σπαρτιάτην ἄρχοντα, ὡς ἂν τοὺς τε παρόντας ξυντάξῃ, καὶ τοὺς μὴ θέλοντας προσαναγκάσῃ· οὕτω γὰρ οἱ τε ὑπαρχοντες ὑμῖν φίλοι θαρσθήσουσι μᾶλλον, καὶ οἱ ποδοιάζοντες ἀδειέστερον προσίασι. καὶ τὰ ἐνθάδε χρηστὰ φερόμενα ἐκπολεμῆναι, ἵνα Συρακόσιοι τε νομίζοντες ὑμᾶς ἐπιλαβεῖσθαι μᾶλλον ἀντέξωσι, καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς ἐναντίων ἡσσαν ἄλλην ἐκικουρίαν πέμπωσι. τειγίλειν δὲ χρηστὰ Λακίλειαν τῆς Ἀττικῆς, ὅπερ Ἀθηναῖοι μάλιστα αἰεὶ φοβοῦνται, καὶ μόνου κινδύνου νομίζουσι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ οὐ διακινδυνεύουσα βεβαίως, τὰ δ' ἂν τις οὕτω τοὺς πολεμίους βλάπτει, εἰ, ἂ μάλιστα ἐπιεικῶς αὐτοὺς ἀσθάνοιτο, ταῦτα σαφῶς κινδυνόμενος ἐκίκοι· εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς ἀκριβέστατα ἐκείστον τὰ σφέτερα κινδύνων δεινὰ ἐπισταμένους φοβεῖσθαι. ἂ δ' ἐν τῇ ἐπιεικίᾳ οἱ ἀφελούμενοι τοὺς ἐναντίους κωλύσετε, πολλὰ παρὰ τὰ μάλιστα κεφαλαιώσω. οἷς τε γὰρ ἡ χάρις κατεσκευάσθαι, τὰ μάλιστα πρὸς ὑμᾶς, τὰ μὲν ληφθέντα, τὰ δ' αὐτόματα, ἤξει· τὰς τῶν Ἀαυρῶν τῶν ἀργυρέων μετᾶλλων προσόδους, καὶ τὰ ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν ἀφελούμενα, ἐσθὺς ἀποστρέφονται, μάλιστα δὲ τῆς ἀπὸ τῶν συμμαχῶν προσόδου ἡσσαν διαφορομένης, οἱ τὰ παρ' ὑμῶν νομίζοντες ἤδη κατὰ κράτος κωμεισθαι ὀλιγορήσουσι.

92. „Γίνεσθαι δὲ τι αὐτῶν καὶ ἐν τάξει καὶ προθυμώτερον, ἐν ὑμῖν ἔστιν, ὧς Λακεδαιμόνιοι· ἐπεὶ ὡς γε δυνατὰ, καὶ οὐχ ἁμαρτήσεσθαι οἶμαι γνώμης,) πάντων θαρσῶ. καὶ χεῖρον οὐδενὶ ἀξιώ δοκεῖν ὑμῶν εἶναι, εἰ τῇ ἐμῶν μετὰ τῶν πολεμιωτάτων, φιλόπολις ποτὲ δοκῶν εἶναι, νῦν ἐγκρατῶς πέρομαι, οὐδὲ ὑποκτεῦσθαι μου ἐς τὴν φρυαδικὴν προθυμίαν τὸν λόγον. φρυγᾶς τε γὰρ εἰμι τῆς τῶν ἐξελασάντων πολεμίας, καὶ οὐ τῆς σμετέρας, ἣν κείδησθε μοι, ἀφελείας· καὶ πολεμιώτεροι οὐχ οἱ τοὺς πολεμίους που βλάψαντες ὑμεῖς, ἢ οἱ τοὺς φίλους αναγκάσαντες πολεμίους γενέσθαι. τό τε φιλόπολι οὐχ ἐν ᾧ ἀδικοῦμαι ἔγω, ἀλλ' ἐν ᾧ ἀσφαλῶς ἐπολιτεύη· οὐδ' ἐπὶ πατρίδα οὐσαν ἐπιήρομαι νῦν εἶναι, πολλὸν δὲ μᾶλλον τὴν οὐκ οὐσαν ἀνακτᾶσθαι. καὶ φιλόπολις οὗτος ἄλλως, οὐχ ὅς ἂν τὴν ἑαυτοῦ ἀδικίαν ἀπολέσας μὴ ἐπιή, ἀλλ' ἂν ἐκ παντὸς τρόπου διὰ τὸ ἐκινδυνεῖν κείραθῃ αὐτὴν ἀναβῆναι. οὕτως ἔμοιγε ἀξιώ ὑμᾶς καὶ ἐς κίνδυνον καὶ ἐς ταλαιπωρίαν πᾶσαν ἀδειῶς χρῆσθαι, ὧς Λακεδαιμόνιοι, γνόντας τοῦτον δὴ τὸν ὑπ' ἡμῶν πάντων προβαλλόμενον λόγον, ὡς, εἰ πολέως γε ὡν σφόδρα ἐβλαπτον, καὶ ἂν φίλος ὢν ἱκανῶς ἀφελῆναι, ὅσῃ τὰ μὲν Ἀθηναίων οἶδα, τὰ δ' ὑμέτερα ἤκαλον· οὐ αὐτοὺς νῦν νομίζοντας περὶ μεγίστων δὴ τῶν διαφορῶν βουλευέσθαι, μὴ ἀποκνεῖν τὴν ἐς τὴν Σικελίαν τε καὶ ἐς

92. οὐ τῆς σμετέρας, ἣν κείδησθε μοι, ἀφελείας. Schol. re- cte; οὐ φέρω τὸ ἀφελῆναι ὑμᾶς. ἐν ᾧ, int. χρῆσθαι.

τὴν Ἀστικὴν στρατίαν, ἵνα τὰ τε ἑκαί, βραχὴ μορῶν ζυμπα-
ραγενόμενοι, μεγάλα σώσῃτε, καὶ Ἀθηναίων τὴν τε οὐρανὴν καὶ
τὴν μέλλουσαν δύναμιν καθέλῃτε, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτοὶ τε
ἀσφαλῶς οἰκῆτε, καὶ τῆς ἀπάσης Ἑλλάδος ἐκούσης καὶ οὐ
βία, κατ' εὐνοίαν δὲ ἡγήσῃθε.“

93. Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης τοσαῦτα εἶπεν, οἱ δὲ Λακεδαιμό-
νιοι διανοούμενοι μὲν καὶ αὐτοὶ πρότερον στρατεύειν ἐπὶ τὰς
Ἀθήνας, μέλλοντες δ' ἔτι καὶ περιορῶμενοι, πολλῶν μάλ-
λον ἐπεφρόσθησαν, διδάξαντος ταῦτα ἕκαστα αὐτοῦ, καὶ νομίζον-
τες παρὰ τοῦ σαφέστατου εἰδότες ἀκηκοῖναι· ὥστε τῇ ἐπιτι-
χίσει τῆς Δικαιέως προεῖχον ἤδη τὸν νοῦν, καὶ τὸ παραντία
καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ πέμπειν τινὰ τιμωρίαν. καὶ Γύλιππος
τὸν Κλεωνορίδου προστάξαντες ἄρχοντα τοῖς Συρακοσίοις ἐκ-
λενον μετ' ἐκείνων καὶ τῶν Κορινθίων βουλευσόμενον ποιῆν,
ὅπῃ ἐκ τῶν παρόντων μάλιστα καὶ τάχιστα τις ὠφέλεια ἦεν
τοῖς ἑκαί. οἱ δὲ δύο μὲν καὶ οὗτος ταύς Κορινθίους ἤδη ἐκέλευν
οἱ πέμπειν ἐς Ἀσίην, τὰς δὲ λοιπὰς παρασκευάζεσθαι, ὅσας
διανοοῦνται πέμπειν, καὶ, ὅταν καιρὸς ἦ, ἐτοίμας εἶναι πλείν.
ταῦτα δὲ ξυνομιέμενοι, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαιμονίας. — Ἀφί-
κετο δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς Σικελίας τριηρης τῶν Ἀθηναίων, ἣ
ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐπὶ τὴν ἑσπέρην καὶ ἰσπίας. καὶ οἱ
Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐψηφίσαντο τὴν τε τροφὴν πέμπειν τῇ
στρατιᾷ καὶ τοὺς ἰσπίας, καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ ἔβδομος
καὶ δέκατος ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῶδε, ὃν Θουκυδίδης
ξυνομιέμενοι...

94. Ἀμα δὲ τῷ ἦρι εὐθύς ἀρχομένης τοῦ ἐπιγεγενημένου
θέρους οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κατάνης
παρέπλευσαν ἐπὶ Μεγάρων τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ, οὓς ἐπὶ Γίλι-
νος τοῦ τυράννου, ὡς περὶ καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἀναστή-
σαντες Συρακοῖσι αὐτοὶ ἔχουσι τὴν γῆν. ἀποβάντες δὲ ἐδίω-
σαν τοὺς τε ἀγροῦς, καὶ ἐλθόντες ἐπὶ ἔρματι τῶν Συρακο-
σίων, καὶ οὐχ ἐλόντες, αὐθις καὶ περὶ καὶ ναυσὶ παρακοι-
σθέντες ἐπὶ τῶν Τηρέων ποταμῶν, τό τε πεδίον ἀναβάντες ἐδίω-
κον, καὶ τὸν αἶτον ἐνεπίμπεσαν. καὶ τῶν Συρακοσίων πε-
ριτυχάντες πλείν οὐ πολλοῖς, καὶ ἀποκτείναντες τὴν ἑσπέρην καὶ
τροπαίον στήσαντες, ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ ἀποκτείν-
σαντες ἐς Κατάνην, ἐκεῖθεν δὲ ἐπισιτισάμενοι, πάσῃ τῇ στρα-
τιᾷ ἐχώρουν ἐπὶ Κεντόρικᾷ Σικελῶν πόλιν, καὶ προσκαγαγόμε-
νοι ὁμολογίᾳ ἀπήσαν, πιμπράντες ἅμα τὸν αἶτον τῶν τε

οἰκῆτε — ἡγήσῃθε. „Ἠγή-
σθε Vat. H. Bekk. Goell. Praesens
aoristo in actione vel actione diuturna
sane praestat, et aequae cum οἰκῆτε
convenit, atque καθέλῃτε cum σώση-
τε.“ Pappo. Ego vulgatum servavi.
Discrimen est inter ἀσφαλῶς οἰκῆτε
et τῆς ἀπάσης Ἑλλάδος ἡγήσῃθε.
Illud dudum Lacedaemoniis contigerat,
te posthac, si opem Syracusis mit-

terent, secure habitaturi erant; totius
Graeciae imperium tum, demum erant
assecuturi.

93. ἀνεχώρουν, legati Corin-
thiorum et Syracasiorum.

94. Τηρέων. Supra c. 50. Τη-
ρίων, quomodo etiam hic cum Pappo
ante ad verba πρότερόν μοι εἴρηται
cf. 6, 4 med. et c. 49 extr.

Ἰππασίων καὶ τῶν Ὑβλαίων. καὶ ἀφικόμενοι ἐς Κατάνην κα-
 λαμβάνουσι τοὺς τε ἱππέας ἦκοντας ἐκ τῶν Ἀθηναίων πενή-
 νητα καὶ διακοσίους, ἀνευ τῶν ἵππων, μετὰ σκευῆς, ὡς αὐ-
 τῶν ἵππων πορισθσομένων, καὶ ἱπποτοξότας τριακόνητα καὶ
 κίλιαντα ἀργυρίου τριακόσια.

95. Τοῦ δ' αὐτοῦ ἦρος καὶ ἐπ' Ἄργος στρατευσάντες
 Ἀκαδαίμονιοι μέχρι μὲν Κλεωνῶν ἦλθον, σεισμοῦ δὲ γενομέ-
 νου, ἀπεχώρησαν. καὶ Ἀργεῖοι μετὰ ταῦτα ἐσβαλόντες ἐς τὴν
 θυρεάτιν, ὄμορον οὖσαν, λείαν τῶν Λακαδαίμονίων πολλὴν
 λαβόν, ἣ ἐκράθη ταλάντων οὐκ ἔλασσον πέντε καὶ εἰκοσι.
 καὶ ὁ Θεσπιέων δῆμος ἐν τῷ αὐτῷ θέρει, οὐ πολὺ ὕστερον,
 αὐθέμενος τοῖς τὰς ἀρχὰς ἔχουσιν οὐκ ἀπέσχευεν, ἀλλὰ, βοη-
 θούστων Θηβαίων, οἱ μὲν ξυνηθήθησαν, οἱ δ' ἐξέπεσον
 ἰθύναις.

96. Καὶ οἱ Συρακόσιοι τοῦ αὐτοῦ θέρους ὡς ἐπέθοντο
 τοὺς τε ἱππέας ἦκοντας τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ μέλλοντας ἦδη
 κί σφᾶς λέναι, νομίσαντες, ἐὰν μὴ τῶν Ἐπιπολῶν κρατήσω-
 κεν οἱ Ἀθηναῖοι, χωρίου ἀποκρήμνου τε καὶ ὑπερ τῆς πόλεως
 ὑδὸς κειμένου, οὐκ ἂν ῥαδίως σφᾶς, οὐδ' εἰ κρατοῖντο μάχῃ,
 ἐπιτηγισθῆναι, διεννοοῦντο τὰς προσβάσεις αὐτῶν φυλάσσειν,
 ἵππος μὴ κατὰ ταῦτα λάθ. . . σφᾶς ἀναβάντες οἱ πολέμιοι· οὐ
 γὰρ ἂν ἄλλῃ γὰρ αὐτοὺς θυνηθῆναι. ἐξήρηται γὰρ τὸ ἄλλο
 ἔριον, καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐπικλινές τε ἐστὶ, καὶ ἐπιφανές
 τῶν εἰσῶ· καὶ ἀνόμασται ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, διὰ τὸ ἐπι-
 τολῆς τοῦ ἄλλου εἶναι, Ἐπιπολαί. καὶ οἱ μὲν ἐξεληθόντες παν-
 ἡμέλει ἐς τὸν λειμῶνα παρὰ τὸν Ἄναπον ποταμὸν ἄμα τῇ ἡμέ-
 ρῃ, (ἐτυγχάνον γὰρ αὐτοῖς καὶ οἱ περὶ τὸν Ἐρμοκράτην στρα-
 τηγὸν ἄρτι παρελληφότες τὴν ἀρχὴν,) ἐξέτασιν τε ὀπλων ἐποι-
 οῦντο, καὶ ἐξακοσίους λογαδάς τῶν ὀπλιτῶν ἐξέκριναν πρότε-
 ρον, ὃν ἦρχε Διόμιλος φυγάς ἐξ Ἄνδρου, ὅπως τῶν τε Ἐπι-
 πολῶν εἴησαν φύλακες, καὶ, ἦν ἐς ἄλλο τι δέη, ταχὺ ξυ-
 σιῶτες παραγίγνωνται.

97. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταύτης τῆς νυκτὸς τῇ ἐπιγιγνομένῃ
 μέρα ἐξήταζοντο, καὶ ἔλαθον αὐτοὺς παντὶ ἦδη τῷ στρατεύ-
 ατι ἐκ τῆς Κατάνης σχόντες κατὰ τὸν Λέοντα καλούμενον, ὃς
 πέχει τῶν Ἐπιπολῶν ἕξ ἢ ἑπτὰ σταδίους, καὶ τοὺς πεζοὺς
 ποβιβάσαντες, ταῖς τε ναυσὶν ἐς τὴν Θάψον καθορμισάμενοι·
 οἱ δὲ χειρόνησος μὲν ἐν στενῷ ἰσθμῷ προὔχουσα ἐς τὸ πέ-
 γγος, τῆς δὲ Συρακοσίων πόλεως οὔτε πλουῖν οὔτε ὄδον πολ-
 ῆν ἀπέχει. καὶ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς τῶν Ἀθηναίων ἐν

96. ἐξήρηται γὰρ. „Ἐξα-
 ἰσθαι de altitudine praerupta recte
 citur, ut suspensa rupes Virgilio
 en. VIII, 190.“ Goell. Τὸ γὰρ ἄλλο
 ἔριον, πλὴν προσβάσεων, ἅπαν
 ῥηλόν ἐστὶ καὶ κρημαῖδες, καὶ ἐπι-
 κλιταὶ πρὸς τὴν πόλιν, ὥστε κατα-
 ανεῖς ἔσασθαι ἐναι. Schol.

97. ταύτης τῆς νυκτὸς τῇ

ἐπιγ. ἡ μ. „Iunge huiusmodi τῇ ἐπιγι-
 γνομένῃ ταύτης τῆς νυκτὸς, quasi
 διαδόχῳ, ut pro substantivo valeat
 participium, ut Latina in ns.“ Bauer.

τὸν Λέοντα, qui vicus non pro-
 cul aberat a littore, ubi appellabant.
 De Kuryelo vid. Liv. 25, 25. Diod.
 20, 29. cf. Descriptio Syracus.

τῇ Θάψῃ, διαστειρωσάμενος τὸν ἰσθμὸν, ἤσυχάζεν· ὁ δὲ πλοῦτος ἐχώρει εὐθύς θρόνῳ πρὸς τὰς Ἐπιπολάς, καὶ φθάνει ἀναβάς κατὰ τὸν Εὐρύτηλον, πρὶν τοὺς Συρακοσίους αἰσθημένους ἐκ τοῦ λειμῶνος καὶ τῆς ἐξετάσεως παραγενέσθαι. ἐβοήθουν δὲ οἱ τε ἄλλοι, ὡς ἕκαστος τάχους εἶχε, καὶ οἱ περὶ τὸν Διόμιλον ἑκατόσιοι· στάδιοι δὲ, πρὶν προσμῆξαι ἐκ τοῦ λειμῶνος, ἐγγίνοντο αὐτοῖς οὐκ ἔλασσον ἢ κέντε καὶ εἰκοσι. προσπεσόντες οὖν αὐτοῖς τοιοῦτῳ τρόπῳ ἀτακτότερον καὶ μάχῃ νικηθῆντες οἱ Συρακοῖσιοι ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν· καὶ ὁ τε Διόμιλος ἀποθνήσκει, καὶ τῶν ἄλλων ὡς τραυκόσιοι· καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖον τε στηθάντες καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀποδόντες τοῖς Συρακοῖσις, πρὸς τὴν πόλιν αὐτὴν τῇ ὕστεραίᾳ ἐκικαταβάντες, ὡς οὐκ ἐπέησαν αὐτοῖς, ἐπαναχωρήσαντες φρουρίον ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ ἀφοδόμησαν, ἐκ' ἄκροις τοῖς κρημνοῖς τῶν Ἐπιπολῶν, ὄραν πρὸς τὰ Μέγαρα, ὅπως εἴη αὐτοῖς, ὅποτε προσλοισν ἢ μαχημένοι ἢ τειχιούντες, τοῖς τε σκευεσί καὶ τοῖς χρήμασιν ἀποθήκη.

98. Καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον αὐτοῖς ἦλθον ἐκ τε Ἐφέσας ἱππῆς τριακόσιοι, καὶ Σικελῶν καὶ Ναξίων καὶ ἄλλων τινῶν ὡς ἑκατόν· καὶ Ἀθηναίων ὑπήρχον πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, οἷς ἱπποὺς τοὺς μὲν παρ' Ἐγείστων καὶ Καταναίων ἔλαβον, τοὺς δ' ἐπρίαντο· καὶ ζύμπαντες πεντήκοντα καὶ ἑκατόσια ἱππῆς ξυνελέγησαν. καὶ καταστήσαντες ἐν τῷ Λαβδάλῳ φυλακὴν ἐχώρουν πρὸς τὴν Συκῆν οἱ Ἀθηναῖοι, ἵνα περ καθέζομενοι ἐτείχιζαν τὸν κύκλον διὰ τάχους, καὶ ἐκπλήξιν τοῖς Συρακοῖσις παρέσχον τῷ τάχει τῆς οἰκοδομίας. καὶ ἐπεξελθόντες, μάχην διενουῶντο ποιέσθαι, καὶ μὴ περιορᾶν. καὶ ἦν ἀντιπαρατασσομένην ἀλλήλοισ, οἱ τῶν Συρακοσίων στρατηγῶν ὡς ἰσθμῶν σφίσι τὸ στρατεύμα διεσπασμένον τε καὶ οὐ φρόδις ξυντασσομένην, ἀνήγαγον κάλιν ἐς τὴν πόλιν, πλήν μέρους πέντος τῶν ἱππέων· οὗτοι δὲ ὑπομένοντες ἐκάλυον τοὺς Ἀθηναίων λιθοφορεῖν τε καὶ ἀποσχιδνασθαι μακροτέραν. καὶ τῶν Ἀθηναίων φυλὴ μία τῶν ὀκλιτῶν, καὶ οἱ ἱππῆς μετ' αὐτῶν πάντες, ἐτρέψαντο τοὺς τῶν Συρακοσίων ἱππέας προσβαλόντες, καὶ ἀπέκτεινάν τε τινὰς, καὶ τροπαῖον τῆς ἱππομαχίας ἔστησαν.

99. Καὶ τῇ ὕστεραίᾳ οἱ μὲν ἐτείχιζον τῶν Ἀθηναίων τὸ πρὸς Βορέαν τοῦ κύκλου τείχος, οἱ δὲ λίθους καὶ ξύλα ξυ-

98. ἱππῆς τριακόσιοι. Vulgo ἱππῆς abest. Quod conieceram addendum esse, codd. Vat. H. et Vallā confirmarunt. Etiam Diodor. 13, 7. scribit παραγενομένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐξ Ἐγείστης τριακοσίων μὲν ἱππέων.

Συκῆν. In Aug. Τυκῆν. Τύκην legendum esse docuit Cluv. in Sic. ant. p. 151. Cf. Liv. 24, 21.

φυλὴ μία. Athenienses, ut aliae gentes, non solebant inter se miscere diversarum tribuum milites, cuius rei prima vestigia apud Homerum II β', 362. φυλὴ hic est τάξις. De Messeniis Thuc. 3, 90. ἑταροὶ δὲ δὴ φυλαὶ ἐν ταῖς Μυλαῖς τῶν Μεσσηνίων φρουροῦσαι. Et sic paullo inferiorius c. 100. de Syracusis φυλὴν μίαν καταλιπόντες φύλακα τοῦ οὐλοδομήματος. Monuit Duker.

φοροῦντες παρεβάλλον ἐπὶ τὸν Τρωγίλον καλούμενον αἰε, ἦπερ βραχύτερον ἐγίνετο αὐτοῖς ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν τὸ ἀποτείχισμα. οἱ δὲ Συρακόσιοι, οὐχ ἦκηκα Ἐρμοκράτους τῶν στρατηγῶν ἐξηγησαμένον, μάχαις μὲν ταυθημὶ πρὸς Ἀθηναίους οὐκέτι ἐβούλοντο διακινδυνεύειν, ὑποτεινόμενοι δὲ ἄμεινον εἶδοκε εἶναι, ἢ ἐκεῖνοι ἐμελλον ἄξιον τὸ τεῖχος, καὶ, εἰ φθάσειαν, ἀποκλήσεις γίνεσθαι, καὶ ἅμα καὶ, ἐν τούτῳ εἰ ἐπιβροθῶσιν, μέρος ἀντιπέριπιν αὐτοὺς τῆς στρατίας, καὶ φθάσειαν ἂν τοῖς σταυροῖς προκαταλαμβάνοντες τὰς ἐφόδους, ἐκείνους δὲ ἂν πανομένους τοῦ ἔργου πάντας ἂν πρὸς σφᾶς τρέπεσθαι. ἐτείχεον οὖν ἐξελθόντες, ἀπὸ τῆς σφετέρως πόλεως ἀρχάμενοι, κάτωθεν τοῦ κύκλου τῶν Ἀθηναίων ἠγαρῶσιον τεῖχος ἄγοντες, τὰς τε ἐλάσας ἐκόπτοντες τοῦ Τειμένους καὶ πύργους ξυλλήτους καθιστάντες. αἱ δὲ νῆες τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἔτι ἐπὶ τῆς Θάψου περιεπεπλευκασαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα, ἀλλ' ἔτι οἱ Συρακόσιοι ἐκράτουν τῶν περὶ τὴν θάλασσαν· κατὰ γῆν δὲ ἐκ τῆς Θάψου οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἐπιτήδεια κήνοντο.

100. Ἐπειδὴ δὲ τοῖς Συρακοσίοις ἀρκούντως εἶδοκε ἔχειν ἴσα τε ἐσταυρωθῆ καὶ ἀκροδομήθῃ τοῦ ὑποτεινόμενου, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτοὺς οὐκ ἦλθον κωλύσοντες, φοβούμενοι μὴ σφίσι λίγα γιγνομένους ὄζον μάχωνται, καὶ ἅμα τὴν καθ' αὐτοὺς περιτείχισιν ἐπειγόμενοι, οἱ μὲν Συρακόσιοι φυλῆν μίαν κατα-

99. ὑποτεινόμενοι. Schol. Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, φησὶν, ἐβούλοντο ἐκ θαλάσσης εἰς θάλατταν τεῖχος ἀκροδομήσαντες Συρακοσίουσιν εἰσελθεῖν τῆς ξω γῆς, κατακλιθεῖσιν εἰς τὴν περὶ τῆς ὄψεως. οἱ δὲ Συρακοσῖοι ὄψιν εἶχον διὰ μέσον τοῦ ἰσθμοῦ περιτείχισον, κώλυμα ἐσόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ δύνασθαι διατειχίσαι. καὶ ἐνόμιζον, εἰ φθάσειαν περιτείχισαντες (scr. παρατείχισαντες) ἔτι, ἀπεκλεισθαι ἂν ἐκείνους τοῦ ἐκ διατειχίσαι δύνασθαι. εἰ γὰρ δὴ αἱ κωλύειν αὐτοὺς ἀποτεινόμενος (fortasse ἀποτεινόμενος) οἱ Ἀθηναῖοι θέλοιεν, μέρι μὲν ἂν τινὲς τῆς αὐτῶν στρατίας ἀντιτάξασθαι τοῖς ἐπιθεῖσι τῶν Ἀθηναίων· οἱ λοιποὶ δὲ ἐν τούτῳ προκατασταυρωθέντες τὰ βάρη τῶν Ἀθηναίων.— Ad verba ἀπολήσει γίνεσθαι cum Goell. retinendum esse ἢ ἕμελλον docet Poppo, δ ἀντιπέριπιν autem εἶδοκε, unde ad erba φθάσειαν ἂν — ἐφόδους ob nominativum προκαταλαμβάνοντες subaudiendum ἐνόμιζον s. εἶδοκον. — Ceterum αὐτοὺς post ἀντιπέριπιν Goell. et Poppo ex Bekkeri coniectura utarunt in αὐτοῖς, quia ad Syracusios relatum σφᾶς vel αὐτοὶ esse

deberet. Non sum secutus, quia αὐτοῖς loco σφᾶς recte hic adhibetur (αὐτοὶ quemodo cum εἶδοκε conveniat, non video), et quod inter se opponuntur apte αὐτοῖς — ἐκείνους.

τοῦ κύκλου. Τὸν κύκλον hic, ut c. 98., intellige murum circa Syracusas Atheniensibus instruendum. Illustrat rem Diodorus 13, 7. Videntur igitur septemtrionem versus, ubi Trogilus portas, per isthmum illum, in quo condita Acradina cum Temeניתε et Tyca, orsi a magno portu, qui meridiem spectabat, murum extruxisse Athenienses. Itaque cum altera muri pars a meridionali urbis regione conficeretur, altera ad septemtrionem et Trogillum versus certe pararetur materia congerenda, Diodorus dicere poterat ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὰς Συρακούσας ἐκολιόρκον. Cf. Thuc. 7, 2 extr., ubi res clarius exponitur. — τῆς ἐπέφραν θάλασσαν, intellige mare, quod est e regione Trogilli, sive hunc ipsum portum.

100. δίπλα γιγνομένοις, Schol. τῶν μὲν τευχιστότων, τῶν δὲ μαχομένων. Idem περιτείχισιν ἐπειγόμενοι] ἐπιθεῖσιν αὐτοὶ διατειχίσαι.

λιπόντες φύλακα τοῦ οἰκοδομήματος ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς τε ὄχτους αὐτῶν, οἱ ἐς τὴν πόλιν ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος ἡγμένοι ἦσαν, διέφθειραν, καὶ τηρήσαντες τοὺς τε ἄλλους Συρακοσίους κατὰ σκηνάς ὄντας ἐν μισθμβρίᾳ, καὶ τινὰς καὶ ἐς τὴν πόλιν ἀποκεχωρηκότας, καὶ τοὺς ἐν τῷ σταυρώματι ἀμελῶς φυλάσσοντας, τριακοσίους μὲν σφῶν αὐτῶν λογάδας καὶ τῶν φίλων τινὰς ἐκλεκτοὺς ἀπλισμένους προὔταξαν θεῖν δρόμῳ ἑκαπιναίως πρὸς τὸ ὑποτείχισμα ἢ ἢ ἄλλη στρατιὰ δίχα, ἢ μὲν μετὰ τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ πρὸς τὴν πόλιν, εἰ ἐπιβοηθοῖεν, ἔχωρουν, ἢ δὲ μετὰ τοῦ ἑτέρου πρὸς τὸ σταύρωμα τὸ παρὰ τὴν πύλιν. καὶ προσβαλόντες οἱ τριακόσιοι αἰρούσι τὸ σταύρωμα, καὶ οἱ φύλακες αὐτὸ ἐπέκοντες κατέφθνον ἐς τὸ κροτείχισμα τὸ περὶ τὸν Τεμενίτην καὶ αὐτοῖς ξυνηεπέσθον οἱ διάκοντες· καὶ ἐντὸς γενόμενοι βίᾳ ἐξεκρούσθησαν πάλιν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, καὶ τῶν Ἀργείων τινὲς αὐτόθι, καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐ πολλοὶ διαφθάρσασα καὶ ἐπαναχωρήσασα ἢ πᾶσα στρατιὰ τὴν τε ὑποτείχισμα καθύλον, καὶ τὸ σταύρωμα ἀνέσκαψαν, καὶ διαφύρησαν τοὺς σταφροὺς παρ' ἑαυτούς, καὶ τροπαῖον ἔστησαν.

101. Τῇ δ' ὕστεραιᾳ ἀπὸ τοῦ κύκλου ἐτείχιζον οἱ Ἀθηναῖοι τὸν κρημνὸν τὸν ὑπὲρ τοῦ ἔλους, ὃς τῶν Ἐπιπολῶν ταύτῃ πρὸς τὸν μέγαν λιμένα ὄρεᾳ, καὶ ἡγερ αὐτοῖς βραγύτατον ἐγίγνωτο καταβάσι δια τοῦ ὀμαλοῦ καὶ τοῦ ἔλους ἐς τὸν λιμένα τὸ κροτείχισμα. καὶ οἱ Συρακοῖοι ἐν τούτῳ ἐξελθόντες καὶ αὐτοὶ ἀπασπάρθον αὐθις, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως, διὰ μέσον τοῦ ἔλους· καὶ τάφρον ἅμα παρῶρυσσον, ὅπως μὴ οἶδόν τε ἢ τοῖς Ἀθηναίοις μέχρι τῆς θαλάσσης ἀποτείχισαι οἱ δ' ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὸν κρημνὸν αὐτοῖς ἐξείργαστο, ἐπιχειροῦσιν αὐθις τῷ τῶν Συρακοσίων σταυρώματι καὶ τάφρῳ, ἡ μὲν ναῦς κελεύσαντες περιπλεῦσαι ἐκ τῆς Θάψου ἐς τὸν μέγαν λιμένα τὸν τῶν Συρακοσίων· αὐτοὶ δὲ περὶ ὄρθρον καταβάντες ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν ἐς τὸ ὀμαλόν, καὶ διὰ τοῦ ἔλους, ἡ πηλῶδες ἦν καὶ στεριωτάτατον, θύρας καὶ ξύλα πλατεῖα ἐπιθίντες, καὶ ἐκ' αὐτῶν διαβαδίσαντες, αἰρούσιν ἅμα ἔφ' τὸ τε σταύρωμα, πλὴν ὀλίγου, καὶ τὴν τάφρον, καὶ ὕστερον καὶ τὸ ὑπολειφθῆν

ποτοῦ ὕδατος. Haec verba iunge cum ol. Vid. ad c. 77. — κατὰ σκηνάς ὄντας ἐν μισθ., propter summum solis aestum, ut etiam hodie fieri docent itinerum enarratores.

παρὰ τὴν πύλιν. „Per quam e Temenite in Epipolas exitus patebat. Temenitem autem Syracusii muro circumdederant [vid. 6, 75], quem κροτείχισμα hic appellat. Ab hac portula discernendae sunt πύλαι Τεμενιτίδες, quae item ex Temenite ducebant, sed Olympium et Anapum versus, austrum spectantes.“ Gossell.

101. ἀφ' τοῦ κύκλου. Gossell.

lerus explicat: inde ab ambitu quo continuantes. Equidem olim offendebam in his verbis, quia illa rupis (τοῦ κρημνοῦ) pinniticia et ipsa pars est τοῦ κύκλου.

καὶ ἐκ' αὐτῶν διαβαδ. „Verba καὶ ἐκ' αὐτῶν proprie bene deessent, ut cohaerent καὶ διὰ τοῦ ἔλους διαβαδίσαντες. Nunc ita pergit Scriptor, ac si διὰ τοῦ ἔλους cum ἐπιθίντες cohaereat, quod tamen hoc compositum non concedit.“ Poppo. Si solum καὶ ante ἐκ' αὐτῶν abesset, nihil offenderet.

καὶ ὕστερον καὶ τὸ ὑπολειφθῆν

λιον. καὶ μάχη ἐγένετο, καὶ ἐν αὐτῇ ἐνίκων οἱ Ἀθηναῖοι· καὶ ὅν Συρακοσίων οἱ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχοντες πρὸς τὴν πόλιν ἦγον, οἱ δ' ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ παρὰ τὸν ποταμόν. καὶ αὐτοὺς τυλούμενοι ἀποκλήσασθαι τῆς διαβάσεως οἱ τῶν Ἀθηναίων ριακόσιοι λογάδες δρόμῳ ἤπειγοντο πρὸς τὴν γέφυραν. δεικνυτές δὲ οἱ Συρακόσιοι (ἦσαν γὰρ καὶ τῶν ἰππέων αὐτοῖς ἰ πολλοὶ ἐνταῦθα,) ὄμωσε χωροῦσι τοῖς τριακοσίοις τούτοις, καὶ τρέπουσι τε αὐτοὺς, καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὸ δεξιὸν κέρας ἐν Ἀθηναίων. καὶ προσκισσόντων αὐτῶν, ξυμφορήθη καὶ ἡ πρώτη φυλακὴ τοῦ κέρως. ἰδὼν δὲ ὁ Ἀμαχος παρεβόηθει πρὸ τοῦ εὐωνύμου τοῦ ἑαυτῶν μετὰ τοξότων τε οὐ πολλῶν, καὶ τοὺς Ἀργείους παραλαβὼν· καὶ ἐκιδιὰ βίας τάφρον τινα· καὶ ὠσθεὶς μετ' ὀλίγων τῶν ξυνδιαβάντων ἀποδύνησαι αὐτός τε καὶ πάντες ἢ ἔξ τῶν μετ' αὐτοῦ. καὶ τούτους μὲν οἱ Συρακόσιοι εὐθύς κατὰ τάχος φθάνουσιν ἀρπάσαντες κέραν τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸ ἀσφαλές· αὐτοὶ δὲ, ἐπιόντος ἤδη καὶ τοῦ ἄλλου κρατεύματος τῶν Ἀθηναίων, ἀπεχώρουν.

102. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν τὸ πρῶτον παφυρόντες, ὡς ἔειπεν ταῦτα γιγνόμενα, αὐτοὶ τε πύλιν πρὸ τῆς πόλεως ἀναδαρσῆσαντες ἀντετάξαντο πρὸς τοὺς κατὰ πᾶς Ἀθηναίους, καὶ μέρος τι αὐτῶν κέμπουσιν ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν ἐπὶ ταῖς Ἐπιστάλαις, ἠγασμένοι ἔρημον αἰρήσειν. καὶ μὲν δεκάπλεθρον προτείχιμα αὐτῶν αἰροῦσι, καὶ διεκρότησαν, αὐτὸν δὲ τὸν κύκλον Νικίας διεκώλυσεν· ἔτυχε γὰρ αὐτῷ δι' ἀσθένειαν ὑπολειμμένους. τὰς γὰρ μηχανάς, καὶ ἴλα δὲ πρὸ τοῦ τειχους ἦν καταβεβλημένα, ἐμφορήσει τοὺς τηρέτας ἐκέλευσεν, ὡς ἔγνω ἀδυνάτους ἔσομένους ἐρημῆ ἀνθρώπων ἄλλῳ τρόπῳ περιγενέσθαι. καὶ ξυνέβη οὕτως· οὐ γὰρ πρὸς ἦλθον οἱ Συρακόσιοι διὰ τὸ πῦρ, ἀλλ' ἀπεχώρουν ἴλιν. καὶ γὰρ πρὸς τε τὸν κύκλον βοήθεια ἤδη κατώθεν ἐν Ἀθηναίων, ἀποδιωχόντων τοὺς ἐκεῖ, ἐπᾶνθι, καὶ αἱ νῆες αὐτῶν ἐκ τῆς Θάψου, ὡς περ εἴρητο, κατέπλεον ἐς τὸν γαν λιμένα. ἃ ὄρωντες οἱ ἄνωθεν κατὰ τάχος ἀπήεσαν, καὶ ξυμπᾶσα στρατιὰ τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν πόλιν, νομίζαντες

δὲν. Verba ὑστερον καὶ ex Vat. recepit Bekk. Olim aberant. ἡ πρώτη φυλακὴ. Goell. die- thut interpretatur. Placet Dukeri iunctura φυλῆ. Cf. ad c. 98. Verba λῆ et φυλακὴ etiam alibi confun- untur. Valla vertit cohortem. ἀποδύνησαι αὐτός. Discre- t Diodorus, qui (XIII, 8) post Gy- pi adventum demum in acti cum proelio occisum esse Lamachum rat. Plutarchus in Vit. Nic. c. 18. dit, Lamachus in certamine singu- i cum Callicrate, Syracusano equi- a quo provocatus fuerit, una cum periisse.

102. δεκάπλεθρον προτεί- χισμα αὐτῶν, i. e. Atheniensium. „Portus exterioris munitionem (τοῦ κύκλου), Polyænus I, 39, 3. προ- κύριον, Letronne p. 84. une forti- fication avancée, destinée à protéger le corps même de la circonvallation. Parum accurate explicat Goell. p. 230. Diversum προτείχιμα c. 100, 2., ubi magis dubium.“ Porro.

πρόσχωρεῖ ἐς ἰλίδας, non est κατὰ νόον, ex animi sententia, sed: religiosa sic succedebant, ut eos prospera etiam in posterum sperare iuberent.

μη ἂν ἔτι ἀπὸ τῆς παρουσίας αἰεὶ δυνάμεως ἱκανοὶ γενέσθαι κωλύσαι τὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν τειχισμὸν.

103. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωκαν τοῖς Συρακοσίοις, καὶ τοὺς μετὰ Λαμάχου καὶ αὐτὸν ἐκομίσαντο. καὶ παρόντος ἤδη σφίσι παντὸς τοῦ στρατεύματος, καὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ πεζοῦ, ἀπὸ τῶν Ἐπιπολιῶν καὶ τοῦ κρημνώδους ἀρξάμενοι ἀπετείχιζον μέχρι τῆς θαλάσσης τείχει διπλῶ τοὺς Συρακοσίους· τὰ δ' ἐπιτηδεῖα τῆ στρατιᾷ ἐγγήγετο ἐκ τῆς Ἰταλίας πανταχῶς· ἦλθον δὲ καὶ τῶν Σικελῶν πολλοὶ ἐϋμμάχοι τοῖς Ἀθηναίοις, οἱ πρότερον περιεπαρῶντο, καὶ ἐκ τῆς Τυρρησίας τῆς πεντηκάντοροι τρεῖς. καὶ τὰλλα προύχοντι αὐτοῖς ἐς ἑλλάδα· καὶ γὰρ οἱ Συρακοσῖοι πολέμῳ μὲν οὐκέτι ἐνόμιζον ἂν κερυγενέσθαι, ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὠφέλεια οὐδεμία ἦκε· τοὺς δὲ λόγους ἐν τῆ σφίσι αὐτοῖς ἐκοιούνησαν ἔμψυτοι καὶ πρὸς τὸν Νικίαν· οὗτος γὰρ δὴ μόνος ἐστὶ Λαμάχου τεθνεώτος, τὴν ἀρχὴν καὶ κύρωσις μὲν οὐδεμία ἐγένετο· οἳ δὲ εἰκὸς ἀνθρώπων ἀπορούντων, καὶ μᾶλλον ἢ πρὸς πολιορκουμένων, πολλὰ ἔλεγτο πρὸς τὴν ἐκείνων, καὶ αἰεὶ ἔτι κατὰ τὴν πόλιν. καὶ γὰρ τινα καὶ ὑποψίαν ὑπὸ τῶν κερυγόντων κακῶν ἐς ἀλλήλους εἶχον· καὶ τοὺς στρατηγούς τι ἐστὶν ἂν αὐτοῖς ταῦτα ξυνίσβη, ἔπαυσαν, ὡς ἡ δυστυχία ἢ προσέσκη τῆ ἐκείνων βλαπτόμενοι, καὶ ἄλλους ἀνθίσταοντο, Ἡρακλῆδαν καὶ Εὐκλείαν καὶ Τελλίαν.

104. Ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ αἱ αἰεὶ τῆς Κορίνθου νῆες περὶ Λευκαῖα ἤδη ἦσαν, βουλόμενοι ἐς τὴν Σικελίαν διὰ τάχους βοηθῆσαι. καὶ ὡς αὐτοῖς αἱ ἀγγελίαι ἐφοίτων δεινὰ καὶ κάσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμέναι, ὡς ἦδη παντελῶς ἀποτειχισμέναι αἱ Συρακούσαι εἴσι, τῆς μὲν Σικελίας οὐκέτι ἑλλάδα οὐδεμίαν εἶχεν ὁ Γύλιππος· τὴν δὲ Ἰταλίαν βουλόμενος περιποιῆσαι αὐτὸς μὲν καὶ Πυθὴν ὁ Κορίνθιος ναυσὶ δυοῖν μὲν Λακωνικαῖν, δυοῖν δὲ Κορινθίαιν, ὅτι ἐγχεύετο ἐπεραιώθησαν τὸν Ἴόνιον ἐς Τάραντα· οἱ δὲ Κορίνθιοι πρὸς ταῖς σφετέραις δέκα Λευκαδίας δύο καὶ Ἀμαρακωσίδας τρεῖς προσπληρώσαντες, ὕστερον ἐμελλον κλυδέσθαι. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἐκ τοῦ Τάραντος ἐς τὴν Θουρίαν πρῶτον προσβυσάμενος κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ποτὴ πολιτείαν, καὶ οὐδὲν αὐτοῦ προσκαγαγέσθαι, ἄρας παρέλειπε τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἀρπασθεὶς ὑπ' ἀνέμου κατὰ τὸν Τερινναῖον κόλπον, ἐς ἔκπνευε ταύτῃ μέγας κατὰ Βορείαν ἔσθηκώς, ἀποφέρεται ἐς τὸ

104. ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμέναι, Schol. ψευδεις μὲν, σύμφωνοι δέ. Nam nondam perfecta erat munitio. Vid. 7, 2.

τὸν Τερινναῖον. Poppo I. 2, p. 546. τὸν Ταραντηνὸν coniecit. Verbum ἐστρηκώς Schol. explicat στάσιμος ὢν καὶ διηκτής. — Paulo ante ad verba κατὰ τὴν τοῦ

πατρὸς ποτὴ πολιτείαν haec monenda: Pater Gylippi erat Cleandridas, qui in expeditione contra Athenienses Plistoanacti adolescenti adiuuctus, et pecuniae a Pericle acceptae postea insimulatus damnatusque, Thuris exsul non solum viam egerat, sed etiam, ut h. l. patet, civitatem adeptus erat.

πέλαγος, καὶ πάλιν, χειμασθεὶς ἐς τὰ μάλιστα, τῷ Τάραντι τροσμίσγει· καὶ τὰς ναῦς, ὅσαι ἐπόνησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος, βελκίσας ἐπεσκεύαζεν. ὁ δὲ Νικίας πυθόμενος αὐτὸν πλέονα ὑπερῖδε τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, ὅπερ καὶ οἱ Θούριοι ἔπαθον, καὶ ληστικώτερον ἔδοξε παρεσκευασμένους κλεῖν, καὶ οὐλεμίαν φυλακὴν πῶ ἐποιεῖτο.

105. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ θέρους καὶ Λακεδαιμόνιοι ἐς τὸ Ἄργος ἐξέβαλον, αὐτοὶ τε καὶ οἱ ἄμμαχοι, καὶ τῆς γῆς τὴν πολλὴν ἐδήλωσαν. καὶ Ἀθηναῖοι ἄργεῖοις τριάκοντα ναυσὶν ἐβοήθησαν, ἄλλοι τὰς σκουδᾶς πανερωτάτα πρὸς Λακεδαιμονίους αὐτοῖς ἔλυσαν. πρότερον γὰρ ληστεῖαις ἐκ Πύλου, καὶ περὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μᾶλλον ἢ ἐς τὴν Λακωνικὴν ἀποβαίνοντες, μετὰ τε Ἀργείων καὶ Μαντινέων ἐπολέμουν· καὶ πολλάκις Ἀργείων κλεινόντων ὅσον σφόντας· μόνον ἕν' ὄπλοις ἐς τὴν Λακωνικὴν καὶ τὸ ἐλάχιστον μετὰ σφῶν δρωσάντας ἀπελθεῖν, οὐκ ἠθέλον· τότε δὲ, Πυθοδώρου καὶ Λαισκοδίου καὶ Δημάτου ἀρχόντων, ἀποβάντες ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηρὰν καὶ Πρασιὰν καὶ ὅσα ἄλλα, ἐδήλωσαν τῆς γῆς, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἤδη εὐπροφάαιστον μᾶλλον τὴν αἰτίαν ἐς τοὺς Ἀθηναίους τοῦ ἀμύνεσθαι ἐποίησαν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ Ἄργους ταῖς ναυσὶ καὶ τῶν Λακεδαιμονίων, οἱ Ἀργεῖοι ἐξβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον, αἱ ἀπέκτεινάν τινας, καὶ ἀπῆλθον ἐκ οἴκου.

105. ἀρχόντων, i. e. ἡγουμένων, ὅσα ἄλλα accipe pro καὶ ἐς ὅσα t alibi dicere solet. — Μοι καὶ ἄλλα ἀπέβησαν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΠΙΓΡΑΦΗΣ Ζ.

Ὁ ΔΕ Γύλιππος καὶ ὁ Περθὴν ἐκ τοῦ Τάραντος, ἰα

Himera Gylippus Epipolis appropinquat, obviam eunte toto Syracusiorum exercitu, c. 1. 2., Labdalum castellum occupat, c. 3., et murum obliquum a Syracusis adversus Atheniensium opera exstruit. Nicias Plemmyrium tribus castellis munit, eoque naves suas subducit, c. 4. Syracusii quidem in angusto loco, ubi equitum nullus usus, profligantur, mox tamen in campo spatiosiore vincunt, et nocte insequenti munitionem suam ultra Atheniensium murum perduxerunt, c. 5. 6. Gylippus copias parat et pedestres et navales, totam Siciliam obeundo, legatisque in Peloponnesum missis, c. 7. Item Nicias legatos Athenas cum mandatis et epistola misit, qua poscit, ut aut domum arcessant reliquias exercitus, aut alium exercitum non minorem priore in subsidium mittant atque in ipsius locum successorem, c. 8 — 15. Praemittitur Eurymedon statim cum decem navibus et argenteo, quem primo vere Demosthenes erat secuturus, c. 16. 17. Lacedaemonii, duce Agide, Deceliam muniunt, et una cum Beoetis milites in Siciliam mittunt, quos deinceps sequuntur etiam Corinthii Sicyonilique, c. 18. 19. Demosthenes cum sexaginta navibus Atticis, quinque Chiiis, proficiscitur in Siciliam, c. 20. Dum Syracusii navali pugna periclitantes inferiores sunt, Gylippus cum peditatu castella in Plemmyrio facta occupat, quorum unum destruit, duo praesidio firmat, c. 21 — 24. Inde auctis animis saepius cum Atheniensibus classe configunt, et per legatos Siciliae civitates ad auxilium ferendam

evocant, c. 25. Interim Demosthenes circa Peloponnesum Corcyram navigat, c. 26. Thraces una in Siciliam mittendi, sero cum advenissent, Athenis demum remissi Mycalessios opprimunt, c. 27 — 29. Eurymedon ex Sicilia re-dux Demostheni, circa Acarnaniam inculatores colligenti, Plemmyrium receptum nuntiat, c. 31. Plerique Sicilienses Syracusis iam opem ferunt, praeter Agrigentinos, c. 33. Inter Corinthios et Athenienses prope Achiam ancipiti Marte pugnatum, c. 34. Adventante Demosthene, Syracusii, qui navium proras firmiores effecerat, et Gylippus simul cum pedestribus copiis, proelia tentantes, nihil, quod operae pretium esset, efficiunt, c. 37. 38. Postridie tamen Athenienses, Aristonis Corinthii consilio decepti, sperantur, c. 39 — 41. Post adventum Demosthenis frustra Athenienses castra in Epipolis, a Nicia relicta, recipere tentant, c. 42 — 44. In consilio in summa re habito Demosthenes discretus, Nicias perseverantiam suadet, et, licet Eurymedon Demosthenis sententiae accederet, Nicia refragante, Athenienses cunctati, mox etiam huius defectu territi, tempus frustra terunt, c. 47 — 50. Tanto acrius instant Syracusii, qui non solum pedestri exercitu murum, sed etiam sex et septuaginta navibus classem hostium invadunt et vincunt, Eurymedonte occiso, c. 51. 52. postridie etiam octodecim naves capiunt, c. 53. Dehinc sensus Athenienses tristitia, Syracusios fiducia tenuit, sperantes, si ostium portus clauderent, Athenienses interceptos

πιστεύσαντας τὰς ναῦς, παρέπευσαν ἐς Λοκρούς τοὺς Ἐπιξερ-
 ροῦς· καὶ πυνθανόμενοι σαφέστερον ἤδη, ὅτι οὐ παντελῶς κα-
 ποτετειχισμένοι αἱ Συρακούσαι εἰσιν, ἀλλ' ἔτι οἷόν τε κατὰ
 τὴν δεξιᾷ λαβόντες τὴν Σικελίαν διακινδυνεύσωσιν ἐκπεῦσαι,
 κ' ἐν ἀριστερᾷ ἐς Ἰμέραν πρῶτον πλεύσασθε, καὶ αὐτοὺς τε
 κείνους καὶ στρατιὰν ἄλλην προσλαβόντες, οὓς ἂν πελώσι,
 κατὰ γῆν ἔλθωσι. καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς Ἰμέρας πλεῖν,
 ἄλλως τε καὶ τῶν Ἀττικῶν τεσσάρων νεῶν οὐκ ἔπαρουσῶν ἐν
 τῇ Ῥηγίῳ, ἃς ὁ Νικίας ὄρωσ, πυνθανόμενος αὐτοὺς ἐν Λο-
 κροῖς εἶναι, ἀπέστειλε. φθάσαντες δὲ τὴν φυλακὴν ταύτην
 εἰσβαίνουσι διὰ τοῦ πορθμοῦ, καὶ σθέντες Ῥηγίῳ καὶ Μεσ-
 σῆνι ἀφικνοῦνται ἐς Ἰμέραν. ἐκεῖ δὲ ὄντες τοὺς τε Ἰμεραλοῦς
 εἰσαν ξυπολεμῆν, καὶ αὐτοὺς τε ἐπεσθαι, καὶ τοῖς ἐκ τῶν
 πῶν τῶν σφετέρων ναύταις, ὅσοι μὴ εἶχον ὄπλα, παρασχέιν·
 τὰς γὰρ ναῦς ἀνεἰλκυσαν ἐν Ἰμέρᾳ) καὶ τοὺς Σελινουντίους
 ἐμφαντες ἐκέλευον ἀπαντᾶν πανστρατιᾷ ἕξ τι χωρίον. ἐπέμψεν
 ἑῖς τινὰ αὐτοῖς ὑπέσχετο στρατιὰν οὐ πολλὴν καὶ οἱ Γελῶιοι
 αἱ τῶν Σικελῶν τινὲς, οἳ πολὺ προθυμότερον προσχωρεῖν
 ἰοίμην ἦσαν, τοῦ Ἀρχωνίδου νεωστὶ τεθνηκότος, ὃς τῶν ταύτην
 ἀκελῶν βασιλεύων τινῶν, καὶ ὧν οὐκ ἀδύνατος, τοῖς Ἀθηναίοις
 ἔλος ἦν. καὶ τοῦ Γυλῖππου ἐκ Λακεδαιμόνος προθύμως δο-
 οῦντος ἦκειν. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἀναλαβὼν τῶν τε σφετέ-
 ρων ναυτῶν καὶ ἐπιβατῶν τοὺς ὀπλισμένους, ἑπτακοσίους μά-
 στα, Ἰμεραλοῦς δὲ ὀκλίτας καὶ ψιλοὺς ξυναμφοτέρους χιλίους
 εἰς ἱππείας ἑκατὸν, καὶ Σελινουντίων τινὰς ψιλοὺς καὶ ἱππείας,
 καὶ Γελῶν ὀλίγους, Σικελῶν τε ἐς χιλίους τοὺς πάντας, ἐχώ-
 η πρὸς τὰς Συρακούσας.

proximae sibi gloriae futuros, c. 55.
 Recensentur et Atheniensium socii
 intra Syracusas profecti, et Syracu-
 rum, c. 57. 58. Porta obstructe,
 henienses navalis pugnae periculum
 turi ac Nicias adhortatione (c. 61
 64) refecti, cum Syracusiis, quo-
 n animos Gylippus prae ceteris aur-
 rat, (c. 65 — 68) certamen inie-
 nit ita, ut peditatum in littore Nicias
 locaret, classem Demosthenes adver-
 claustra portus duceret, c. 69.
 xti et ad terram reiecti cum impera-
 um consilio claustra portus perfrin-
 di nolent obtemperare, per terram
 re coguntur, c. 70—72., in quo
 vere, per Nicias cunctationem di-
 o, omnes vias a Syracusiis inter-
 as offendunt, ut parum procede-
 t, c. 73—79. Itinere mutato, non
 lanam, sed Gelam et Camarinam
 sus procedentes mox Syracusii
 sequuntur, et primum Demosthenis
 nen aggressi ad pactionem adigunt,

ut, armis traditis, vita ne priventur;
 postridie Nicias easdem conditiones
 offerunt. Qui cum postulasset, ut
 exercitui Athenas abire liceret, acrius
 instantibus Syracusiis, tandem Gyl-
 lippo se deditit, c. 80—85. Captivi
 in lautumias inclusi, Nicias et Demo-
 sthenes, invito Gylippo, necati, c. 86.
 In lautumias primum pessime habiti,
 sed post septuaginta dies sub corona
 venditi sunt omnes praeter Athenienses
 et si qui Siciliensium et Italorum capti
 erant, c. 87.

1. ἐν ἀριστερᾷ ἐς Ἰμ. πρ.
 κλεύσαντες. Sic 6, 62. παρα-
 κλήοντες δ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν Σικελίαν.
 — Paulo ante ad ἐκπεῦσαι subaudi
 ἐς τὰς Συρακούσας.

ὄρωσ— ἀπέστειλε, subintellige
 καίπερ ὑπερῖδων τὸ κλήθος τῶν νεῶν
 καὶ οὐδεμίαν φυλακὴν ποιούμενος,
 propter verba 6, 104 extr. — ἀπέ-
 στειλε, mittere parabat, de consi-
 lio mittendi.

2. Οἱ δ' ἐκ τῆς Λευκάδος Κορινθιοὶ ταῖς τε ἄλλαις ναυσίν, ὡς εἶχον τάχους, ἐβοήθουν, καὶ Γόγγυλος, εἰς τῶν Κορινθίων ἀρχόντων, μιᾷ νηὶ τελευταῖος ὀρηθηεὶς πρῶτος μὲ ἀφικνεῖται ἐς τὰς Συρακούσας, ὀλίγον δὲ πρὸ Γυλλίππου καταλαβὼν αὐτοὺς περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ πολέμου μέλλοντος ἐκκλησιάσειν διεκάλυσε τε καὶ παρεθάρσυνε, λέγων ὅτι νῆες τε ἄλλαι ἔτι προσπλέουσι, καὶ Γύλιππος ὁ Κλεανδρίδου, Λακεδαιμονίων ἀποστειλάντων, ἄρχων. καὶ οἱ μὲν Συρακοῖσι ἐπέφρασθησαν τε, καὶ τῷ Γυλλίππῳ εὐθύς πανστρατιᾷ ὡς ἀπαντῶμενοι ἐξῆλθον· ἦδη γάρ καὶ ἐγγὺς ὄντα ἤσθάνοντο αὐτοὺς ὁ δὲ Ἴγας τότε τείχος ἐν τῇ παροῦσῃ τῶν Σικελῶν ἑλῶν, καὶ ξυνταξάμενος ὡς ἐς μάχην, ἀφικνεῖται ἐς τὰς Ἐπιπολάς· καὶ ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὐρύηλον, ὑπερ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον, ἐχώρει μετὰ τῶν Συρακοσίων ἐπὶ τὸ τείχισμα τῶν Ἀθηναίων. ἔτυχε δὲ κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ ἔλθων, ἐν ᾧ ἔτι μὲν ἢ ὀκτώ σταδίων ἦδη ἐπετετέλειστο τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὴν μέγαν λιμένα διπλοῦν τεῖχος, πλὴν κατὰ βραχὺ τι τὸ πρὸ τῆς θάλασσαν· τοῦτο δ' ἔτι ᾠκοδόμουν. τῷ δὲ ἄλλῳ τοῦ κελου πρὸς τὸν Τρωγίλον ἐπὶ τὴν ἐτέραν θάλασσαν ἄλλα παραβαβλημένοι τῷ πλεόνι ἦδη ἦσαν, καὶ ἔστιν αἱ καὶ ἡμέραι, τὰ δὲ καὶ ἐξειργασμένα καταλείπεται. παρὰ τοσοῦτον μὲν Συρακοῦσαι ἦλθον κινδύνου.

3. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀφηνιδίως τοῦ τε Γυλλίππου καὶ τῶν Συρακοσίων σφισιν ἐπιόντων, ἐδορυβήθησαν μὲν πρῶτον, κρητάξαντο δὲ ὁ δὲ θέμενος τὰ ὄπλα ἐγγὺς κήρυκα προπέμψαντο αὐτοῖς λέγοντα, εἰ βούλονται ἐξιέναι ἐκ τῆς Σικελίας πύλας ἡμερῶν, λαβόντες τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἔτοιμος εἶναι ἐκίεσθαι. οἱ δὲ ἐν ὀλιγωρίᾳ τε ἐποιούνητο, καὶ οὐδὲν ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν. καὶ μετὰ τοῦτο ἀντιπαρεσκευάζοντο ἀλλήλους ὡς ἐς μάχην. καὶ ὁ Γύλιππος ὄρων τοὺς Συρακοσίους ταπεινωμένους καὶ οὐ φραδίως ξυντασσομένους, ἐπανῆγε τὸ στρατόπεδον ἐς τὴν εὐρυχωρίαν μᾶλλον. καὶ ὁ Νικίας οὐκ ἔπεισε τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' ἠσύχαζε πρὸς τῷ ἑαυτοῦ τείχεϊ ὡς ἂν

2. ὁ δὲ Ἴγας τότε τείχος. Nondum mutavi sententiam meam de hoc loco, propositam in ed. mai. Nomen castelli in Ἴγας, quod ipsum corruptum videtur, latere etiam recentiores interpretes praeter Popponem, qui legit ὁ δὲ γὰρ τὸ τε τείχος, consentiunt; sed Bekk. edidit Ἴγας, quia in It. Vat. est γὰρ τὰ, in Pal. E. K. Ἰγας, Goell. Ἰγας, quod nomen apud Steph. Byz. et in Philisti fragmento legitur. Sed Ἴγας castellum nimis remotum erat, quippe prope Segestam situm.

κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ. Sic Vat. H. Vulgo abest τῶν. Cf. Lobeck, ad Phryn. p. 279.

διπλοῦν τεῖχος. Vid. 6, 163. Ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν καὶ τοῦ κρηνοδοῦς ἀρχάμενοι ἀπετείχιζον μέχρι τῆς θαλάσσης τεῖχεϊ διπλῷ τοῖς Συρακοσίοις. — τὴν θάλασσαν, i. e. ἑλῶν, magnum portum, τὴν ἐτέραν θάλασσαν, portum Trogiolorum. Vid. Descript. Syrac. De lapidibus ibi congestis legitur 6, 99. et infra c. 5 in

3. ἔτοιμος εἶναι ἐκίεσθαι. Proprie dicendum erat τῷ Γυλλίππῳ ἔτοιμον εἶναι ἐκίεσθαι, quia pendente haec κήρυκα — ἔπεισε. Sed Thucydides fortasse in animo habebat aliam verborum iuncturam, vel ut κήρυκα προπέμψας λέγει.

ἦν ὁ Γύλιππος οὐ προσιόντας αὐτοὺς, ἀπήγαγε τὴν στρατιάν ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν Τεμενίτιν καλουμένην, καὶ αὐτοῦ ἐβλήσαντο. τῇ δ' ὕστεραία ἄγων τὴν μὲν πλείστην τῆς στρατίας παρέταξε πρὸς τὰ τεῖχη τῶν Ἀθηναίων, ὅπως μὴ ἐπιβοηθοῖεν ἄλλοσε· μέρος δὲ τι κέμψας πρὸς τὸ φρούριον τὸ Λαβδαλον αἰρεῖ, καὶ ὄσους ἔλαβεν ἐν αὐτῷ, πάντας ἀπέκτεινεν· ἦν δὲ οὐκ ἐπιφανὲς τοῖς Ἀθηναίοις τὸ γασίον. καὶ τριήρης τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀλλίσκεται τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, ἐφορμούσα τῷ λιμένι.

4. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ Συρακοσῖοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ διὰ τῶν Ἐπιπολῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀρξάμενοι ἄνω πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος ἀπλοῦν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ δύναιντο καυλῶσαι, μηκέτι οἷοι τε ὄσιν ἀποτειχίσαι. καὶ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἀναβηθήκεσαν ἤδη ἄνω, τὸ ἐπὶ θαλάσση τεῖχος ἐπιτελέσαντες, καὶ ὁ Γύλιππος (ἦν γὰρ τι τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ τεύχους ἀσθενὲς) νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιάν ἐπήει πρὸς αὐτό. οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ἔτυχον γὰρ ἔξω αὐλιζόμενοι) ὡς ἤσθοντο, ἀντεπήκεσαν. ὁ δὲ γνοὺς κατὰ τάχος ἀπήγαγε τοὺς σφετέρους πάλιν. ἐποικοδομήσαντες δὲ αὐτὸ οἱ Ἀθηναῖοι ὑψηλότερον, αὐτοὶ μὲν ταύτῃ ἐφύλασσαν, τοὺς δὲ ἄλλους ξυμμάχους κατὰ τὸ ἄλλο τεῖχος ἐδόκει διέταξαν, ἥπερ ἐμελλον ἕκαστοι φρουρεῖν. τῷ δὲ Νικίᾳ ἔδοκει τὸ Πλημμύριον καλούμενον τεῖχος· ἔστι δὲ ἄκρα ἀντιπέρας τῆς πόλεως, ἥπερ προὔχουσα τοῦ μεγάλου λιμένος τὸ στόμα στενὸν ποιεῖ, καὶ εἰ τευχισθεῖη, ὁρᾶν αὐτῷ ἐφαίνεται ἢ ἐσκομιδῇ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι· δι' ἐλάσσονος γὰρ πρὸς τῷ λιμένι τῷ τῶν Συρακοσίων ἐφορμήσειν σφᾶς, καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν ἐκ μυχοῦ τοῦ λιμένος τὰς ἐπαναγωγὰς κοιήσεσθαι, ἦν τι ναυτικῶ κινῶνται. προσεῖχέ τε ἤδη μᾶλλον

4. πρὸς τὸ ἐγκάρσιον. Quaeritur, quid sit τὸ ἐγκάρσιον. Goellerus intelligit murum Syracusiorum ab Atheniensibus destructum, vid. 6, 19. et 100. et sententiam esse dicit: Syracusis praeter prius ἐγκάρσιον τεῖχος sive murum obliquum, quem Atheniensis antea deiecerant, nunc sibi perducere quaesitum esse, ne hostes sibi exitum ex urbe intercluderent. Et primum quis tam obscure significet *murum*, qui fuit, non amplius sit? deinde hoc esset *παρὰ τὸ ἐγκάρσιον*. Possis τὸ ἐγκάρσιον de Atheniensium *κύκλω* accipere, quemadmodum infra, c. 7., τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος intelligendum est, (cf. cap. 6 extr.) ut *εἰχος* bis cogitetur h. l., πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος τεῖχος ἀπλοῦν. Nam iunior haec verba πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος nequeunt, quia Atheniensium murus non erat ἀπλοῦν, sed διπλοῦν. id. supra, c. 2 extr. Sed nescio an prius verba πρὸς τὸ ἐγκάρσιον ac-

ceperis per se posita in obliquum. Ceterum aut nulla distinctione utendum est, aut si, ut vulgo fit, post Ἐπιπολῶν virgula ponitur, etiam post ἀρξάμενοι, ut fecit Poppo, aut post ἐγκάρσιον, ut nos olim fecimus, ponenda est, quia τεῖχος ἀπλοῦν pendet ex ἐτείχιζον.

τὰς ἐπαναγωγὰς. Vulgo ἐπαναγωγὰς, i. e. *subvectiones* velut τῶν ἐπιτηδείων. Sed h. l. *impetus* in hostem faciendus intelligendus est, quam vim habet ἐπαναγωγή, quare illud cum Poppo ex Vat. H. receptum. Etiam infra, c. 34., olim legebatur ἐπαναγωγή, ubi nunc ex melioribus libris ἐπαναγ. restitutum. — Ad κινῶνται subaudi αὐτοί, i. e. Ἀθηναῖοι. Sic. 5, 8. ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς Ἀθηναίους. Sententia est: Si quid *classe* agere vellent. Antea igitur in intimo portus sinu stationem habuerant Athenienses; nunc ad ipsum portus magni aditum habere constituit Nicias.

τῷ κατὰ θάλασσαν πολέμῳ, ὄρων τὰ ἐκ τῆς γῆς σφίσι, ἐκιδὴ Γύλιππος ἦκεν, ἀνεπισιτότερα ὄντα. διακομίσας οὖν στρατιάν καὶ τὰς ναῦς, ἐξετείχισε τρία φρούρια· καὶ ἐν αὐτοῖς τὰ τε σκευὴ τὰ πλείστα ἔκειτο, καὶ τὰ πλοῖα ἤδη ἐκεῖ τὰ μεγάλα ὄρωμι, καὶ αἱ ταχεῖαι νῆες. ὥστε καὶ τῶν πληρωμάτων οὐχ ἦκιστα τότε πρῶτον κάκωσις ἐγένετο· τῷ τε γὰρ ὕδατι σπανίῳ χρώμενοι καὶ οὐκ ἐγγύθεν, καὶ ἐπὶ φρουρανισμόν ἅμα ὁπότε ἐξέλθοιεν οἱ ναῦται, ὑπὸ τῶν ἰσπέων τῶν Συρακοσίων, κρατούντων τῆς γῆς, [οἱ πολλοὶ] διεφθείροντο. τρίτον γὰρ μέρος τῶν ἰσπέων τοῖς Συρακοσίοις διὰ τοὺς ἐν τῷ Πλημυρίῳ, ἵνα μὴ κακουργήσοντες ἐξίοιεν, ἐπὶ τῇ ἐν τῷ Ὀλυμπιεῖ Πολίχνῳ ἐτετάχατο. ἐπυθάνετο δὲ καὶ τὰς λοιπὰς τῶν Κορινθίων ναῦς προσπλεύσας ὁ Νικίας, καὶ πέμπει ἐς σφίσι κῆν αὐτῶν εἴκοσι ναῦς, αἷς εἶρητο περὶ τε Λοκρούς καὶ Ρήγιον καὶ τὴν προσβολὴν τῆς Σικελίας ναυλοχεῖν αὐτάς.

5. Ὁ δὲ Γύλιππος ἅμα μὲν ἐτείχεε τὸ διὰ τῶν Ἐπιπυλῶν τεῖχος, τοῖς λίθοις χρώμενος, οὗς οἱ Ἀθηναῖοι προκαρβάλοντο σφίσι, ἅμα δὲ παρέτασσεν ἐξάγων αἰεὶ πρὸ τοῦ τεύχεματος τοὺς Συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀντιπαρεστάσαντο. ἐπειδὴ δὲ ἔδοξε Γύλιππῳ καιρὸς εἶναι, ἦρχε τῆς ἐφόδου· καὶ ἐν χειρὶ γενόμενοι ἐμάχοντο μετὰ τῶν τευχισμάτων, ἢ τῆς ἰπποῦ τῶν Συρακοσίων οὐδεμίαν χρῆσις ἦν. καὶ νικηθέντων τῶν Συρακοσίων καὶ τῶν συμμάχων καὶ νεκρῶν ὑποσπόνδους ἀνελομένων, καὶ τῶν Ἀθηναίων τροπαίων στησάντων, ὁ Γύλιππος ξυγκαλέσας τὸ στρατεύμα οὐκ ἔφη τὸ ἀμάρτημα ἐκείνων, ἀλλ' αὐτοῦ γενέσθαι· τῆς γὰρ ἰπποῦ καὶ τῶν ἀκοντιστῶν τὴν ὠφέλειαν τῇ τάξει, ἐντὸς λίαν τῶν τευχῶν ποιήσας, ἀφελέσθαι· νῦν οὖν αὐδὶς ἐπάξειν. καὶ διανοεῖσθαι οὕτως ἐκέλευεν αὐτούς, ὡς τῇ μὲν παρασκευῇ οὐκ ἔλασσαν ἔχοντας, τῇ δὲ γνώμῃ οὐκ ἀνεκτὸν ἐσομένον εἰ μὴ ἀξιώσονται, Πελοποννήσιοι τε ὄντες καὶ Δωριεῖς, Ἴωνων καὶ νησιωτῶν καὶ ξυγκλυθῶν ἀνθρώπων κρατήσαντες ἐξελάσασθαι ἐκ τῆς χώρας.

6. Καὶ μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, αὐδὶς ἐπῆγεν αὐτούς. ὁ δὲ Νικίας καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, νομίζοντες, καὶ εἰ ἐπιβουνοὶ μὴ ἐθέλοιεν μάχης ἄρχειν, ἀναγκαῖον εἶναι σφίσι μὴ περιόραν παροικοδομουμένον τὸ τεῖχος· (ἤδη γὰρ καὶ ὅσον οὐ παρεληλύθει τὴν τῶν Ἀθηναίων τοῦ τεύχους τελευτήν ἢ ἐπιβουνοὶν τεύχεσις, καὶ εἰ προέλθοι, ταῦτόν ἤδη ἐποίει αὐτοῖς νικῶν τε μαχομένοις διὰ παντός, καὶ μηδὲ μάχεσθαι.) ἀντεκτί-

τῷ τε γὰρ ὕδατι. — οἱ ναῦται. Plene dicendum erat τῷ τε γὰρ ὕδατι σπανίῳ χρώμενοι καὶ οὐκ ἐγγύθεν, ὁπότε ἔφ' ὕδατι καὶ ἐπὶ φρουρανισμόν ἐξέλθοιεν οἱ ναῦται. — διεφθείροντο. Brevitatis studio duo membra ita contraxit, ut verbis καὶ ἐπὶ φρουρανισμόν ἅμα etiam aqualitatem longinquiorem significaret. —

Ante διεφθείροντο e Vat. B. Bekk. receipt οἱ πολλοί, quod Poppo, qui etiam alibi horum librorum auctoritatem sequitur, non plane debet spernere. Vid. Goell.

ναυλοχεῖν αὐτάς, int. Corinthiorum naves. Nam ναυλοχεῖν transitivum est, significans naves locare καὶ ἐνεδρεῖν.

σαν οὖν τοῖς Συρακοσίοις. καὶ ὁ Γύλιππος τοὺς μὲν ὀπίστας ἔξω τῶν τειχῶν μᾶλλον ἢ πρότερον προεξαγαγὼν ξυνέμισγεν αὐτοῖς, τοὺς δ' ἰκπίας καὶ τοὺς ἀκοντιστάς ἐκ πλαγίου τάξας τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν, ἢ τῶν τειχῶν ἀμφοτέρων αἱ ἐργασίαι ἔληγον. καὶ προσβαλόντες οἱ ἰκπῆς ἐν τῇ μάχῃ τῷ εὐωνύμῳ κέρα τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ κατ' αὐτοὺς ἦν, ἔκρεψαν· καὶ δι' αὐτὸ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα νικηθὲν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων κατεβόραχθη ἐς τὰ τειχίσματα. καὶ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἔφθασαν παροικοδομήσαντες καὶ παρελθόντες τὴν τῶν Ἀθηναίων οἰκοδομίαν, ὥστε μηκέτι μήτε αὐτοὶ κωλύεσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐκείνους τε καὶ παντάπασιν ἀπεστραγηκέναι, εἰ καὶ κρατοῖεν, μὴ ἂν ἔτι σφῶς ἀποτειχίσαι.

7. Μετὰ δὲ τοῦτο αἱ τε τῶν Κορινθίων νῆες καὶ Ἀμπραιωτῶν καὶ Λευκαδίων ἐξέπλευσαν αἱ ὑπόλοιποι δώδεκα, λαθούσαι τὴν τῶν Ἀθηναίων φυλακὴν, (ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἐραβινίδης Κορινθίος,) καὶ ξυντείχισαν τὸ λοιπὸν τοῖς Συρακοσίοις μέχρι τοῦ ἔγκαρσιου τείχους. καὶ ὁ Γύλιππος ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ἐπὶ στρατιάν τε ὤχιστο, καὶ ναυτικὴν καὶ πεζικὴν συλλέξων, καὶ τῶν πόλεων ἅμα προσεζόμενος, εἴ τις ἢ μὴ πρόθυμος ἦν, ἢ παντάπασιν ἔτι ἀφεστήκει τοῦ πολέμου. πρόσβεις τε ἄλλοι τῶν Συρακοσίων καὶ Κορινθίων ἐς Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον ἀπεστάλησαν, ὅπως στρατιὰ ἔτι περαιωθῆ, ἐρόσφω ὃ ἂν ἐν ὀλλάσι, ἢ πλοίοις, ἢ ἄλλως ὅπως ἂν προχωρῆ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπιμεταπεμπομένων. οἱ τε Συρακοσιοὶ ναυτικὸν ἐπλήρουν, καὶ ἀνεπειρώοντο, ὡς καὶ τούτῳ πιχειρήσοντες, καὶ ἐς τάλλα πολὺ ἐπέβρωοντο.

8. Ὁ δὲ Νικίας αἰσθόμενος τοῦτο, καὶ ὄρων καθ' ἡμέραν ἐπιδιδούσαν τὴν τε τῶν πολεμίων ἰσχύν καὶ τὴν σφετέραν ἰσχυρίαν, ἔπεμπε κατ' αὐτὸς ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀγγέλλων πολλάς μὲν καὶ ἄλλοτε καθ' ἕκαστα τῶν γιγνομένων, μάλιστα δὲ αἰ τότε, νομίζων ἐν δεινοῖς τε εἶναι, καὶ, ἦν μὴ ὡς τάχιστα ἢ σφῶς μεταπέμψωσιν, ἢ ἄλλους μὴ ὀλίγους ἀποστέλλωσιν, οὐβερμίαν εἶναι σωτηρίαν. φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι, ἢ

7. καὶ ξυντείχισαν τὸ λοιπὸν. Quæras quid sit illud τὸ λοιπὸν, cum iam ante istarum navium adventum Syracusii ultra Athenienium opera (vel, si Goellerum sequaris, ultra priorem obliquum murum, b Atheniensibus destructum, vid. ad 4.) suum murum perduxisse narrentur, cap. 6 extr. Recte Goellerus 232. „Syracusani, inquit, postquam inde ab urbe paululum opus produxerant, relicto hinc inde locis natura munitis intervallo, quo citius ultra murum pervenirent, extrema auri prius absolverunt. Quibus absortatis intermedia quoque aedificando

ope Corinthiorum et reliquorum, qui modo advenerant, expleverunt.“ τρόσφω ὃ ἂν — προχωρῆ. Verbum προχωρῆ bis cogitandum et post πλοίοις supplendum. Ceterum Schæferus App. ad Demosth. T. I. p. 815. verba ἐν ὀλλάσι ἢ πλοίοις ἢ ἄλλως ὅπως ἂν delet, quia structuram impediunt, et sententia facile iis careat. Sed cf. 6, 34. ἦτοι κρύφα γε, ἢ φανερώς, ἢ ἐξ ἐνός γέ του τρόσου. — Ὀλιγάδες sunt naves operariae, magnitudine, certe usu diversae a πλοίοις, quae non tam ad onera inertia, quam ad homines transvehendos adhibebantur. — ἀνεπειρώων-

κατὰ τοῦ λέγειν ἀδυνασθαι, ἢ καὶ μνήμης ἑλλειπείς γιγνόμενοι. ἢ τῷ ὄχλῳ πρὸς χάριν τι λέγοντες, οὐ τὰ ὄντα ἀπαγγέλλωσιν, ἔγραψεν. ἐπιστολὴν, νομίζων οὕτως ἂν μάλιστα τὴν αὐτοῦ γνώμην, μηδὲν ἐν τῷ ἀγγέλλει ἀφανισθεῖσαν, μαθόντας τοὺς Ἀθηναίους βουλευσασθαι περὶ τῆς ἀληθείας. καὶ οἱ μὲν ὄγοντο φέροντες, οὓς ἀπέστειλε, τὰ γράμματα καὶ ὅσα ἔδει αὐτοῖς εἰπεῖν· ὁ δὲ τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον διὰ φυλακῆς ἤδη ἔχων ἔκουσίων κινδύνων ἐπεμελεῖτο.

9. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει τελευτῶσιν καὶ Εὐστίων στρατηγὸς Ἀθηναίων, μετὰ Περαδικκοῦ στρατεύσας ἐκ' Ἀμφίπολις Θραξί πολλοῖς, τὴν μὲν πόλιν οὐχ εἶλεν, ἐς δὲ τὸν Στρυμόνα περικουμίσας τριήρεις ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἐπολιόρκει, ὀρμώμενος ἐς Ἰμεραίου. καὶ τὸ θῆρος ἐτελεύτα.

10. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἦκοντες ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ παρὰ τοῦ Νικίου, ὅσα τε ἀπὸ γλώσσης εἶρητο αὐτοῖς, εἶπον, καὶ, εἴ τίς τι ἠρώτα, ἀπεκρίνοντο, καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀπέδωσαν. ὁ δὲ γραμματεὺς τῆς πόλεως παρελθὼν ἀνέγνω τοῖς Ἀθηναίοις, δηλοῦσαν τοιαῦτα.

11. „Τὰ μὲν πρότερονπραχθέντα, ὧ Ἀθηναῖοι, ἐν ἡλκίαις πολλαῖς ἐπιστολαῖς ἴστε· νῦν δὲ καιρὸς οὐχ ἦσθον μαθόντας ὑμᾶς ἐν ᾧ ἐσμὲν βουλευσασθαι. κρατησάντων γὰρ ἡμῶν μάχαις ταῖς πλειοσὶ Συρακοσίου, ἐφ' οὓς ἐπέμψθημεν, καὶ τὰ τελεγεῖα οἰκοδομησάμενων, ἐν οἷσπερ νῦν ἐσμὲν, ἦλθε Γύλιππος Λακεδαιμόνιος στρατιὰν ἔχων ἐκ Πελοποννήσου καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων ἔστιν ὢν. καὶ μάχη τῇ μὲν πρώτῃ νικάται ὑφ' ἡμῶν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ Ἰππεύσι τε πολλοῖς καὶ ἀκοντισταῖς βιασθέντες ἀνεχωρήσαμεν ἐς τὰ τελεγεῖα. νῦν οὖν ἡμεῖς μὲν παυσάμενοι τοῦ περιτειχισμοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν

το. Schol. ἐπιλέτων. Proprium est rei navalis, „cum naves in mare deducuntur, ut et earum et remigum periculum fiat. Vid. Interpret. ad Diod. 13, 8.“ Goeß.

8. κατὰ τοῦ λέγειν ἀδυνασθαι. Vulgo κατὰ τὴν τοῦ λ. ἀδ. Articulo addito significaretur, Nicias non ignorasse legatorum facundiae inopiam. Ita in reprehensionem incidit ipse, qui non facundiores elegerit. Articulo omissio aptissima sententia funditur: si forte facundia carerent.

ἢ καὶ μνήμης ἑλλειπείς γινν. Ita Vat. H. Vallia pro καὶ γνώμης.

ἢ ἡδη ἔχων ἔκουσίων κινδ. ἐπεμ. Si haec scriptura genuina est, (fluctuant enim libri, ante ἔκουσίων aut ἡδη aut ἢ δι' insertentes) sententia loci videtur esse: Nicias iam rebus castrensibus custodia cavens id agebat, ut non praeter voluntatem; tempore et loco non opportuno, con-

figere cogeretur, sed penes ipsam esset arbitrium, quoadcumque exercitum periculis obficere vellet. Antea enim in nullo hostium occursum pugnam detrectaverat, etiamsi hostibus magis opportunum esset, quam ipsi, ne ab iis contemneretur. Schol. ἐπιλέτων εἶχε τοῦ φυλάττεσθαι μάλλον ἢ τοῖς κινδυνεύεσθαι ἔκουσίων.

9. Ἰμεραίου. Nomen tantum et h. l. cognitum.

10. ὁ γραμματεὺς τῆς πόλ. De eo vid. Wolf. ad Dem. Lep. p. 244. 384. Boeckh. Oecon. polit. Ath. T. I. p. 201. et Duk. ad h. l. In foro et iudicia semper praesto erant oratoribus, ut eorum iussu leges, testimonia et quaevis instrumenta causarum recitaret. Non admodum honoratum eius munus videtur fuisse. Schol. λέγει — ὄνηρέτην τὸν εἰσθῆσαι ἐν τῷ κοινῷ τὰ τοῦ δήμου γράμματα ἀναγιγνώσκειν, τοῦτο δὲ οὐκ ἔστι μόνον ἦν.

παντίων ἡσυχάζομεν· (οὐδὲ γὰρ ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ δυναί-
μεθ' ἂν χρήσασθαι, ἀπαναλωκυίας τῆς φυλακῆς τῶν τειχῶν
μέρος τι τοῦ ὀπλιτικοῦ) οἱ δὲ παρακοδομήκασιν ἡμῖν τείχος
ἐπιτοῦν, ὥστε μὴ εἶναι ἔτι περιτειχίδαι αὐτούς, ἣν μὴ τις τὸ
μαρτελίσμα τοῦτο πολλῇ στρατιᾷ ἐπελθὼν ἔλῃ. Συμβέβηκέ τε
πολιορκεῖν δοκοῦντας ἡμᾶς ἄλλους αὐτούς μᾶλλον, ὅσα γὰρ κατὰ
ἦν, τοῦτο πάσχειν· οὐδὲ γὰρ τῆς χώρας ἐπὶ πολὺ διὰ τοὺς
ἐπίτας ἐξερχόμεθα.

12. „Πελοπόννησον δὲ καὶ ἐς Πελοπόννησον κρέσβεις ἐκ'
ἄλλῃ στρατιᾷ, καὶ ἐς τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις Γύλιππος οἴχε-
ται, τὰς μὲν καὶ πείσων ξυμπολεμεῖν, ὅσαι νῦν ἡσυχάζουσιν,
πὸ δὲ τῶν ἔτι καὶ στρατιᾷν περὶν καὶ ναυτικοῦ παρασκευῆν,
ἢ δύνῃται, ἄξων. διανοοῦνται γὰρ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τῷ
εἰ κελῶ ἅμα τῶν τειχῶν ἡμῶν κειράν, καὶ ταῖς ναυσι κατὰ
ἄλασσαν. καὶ θεινὸν μηδενὶ ὑμῶν δόξῃ εἶναι ὅτι καὶ κατὰ
ἄλασσαν. τὸ γὰρ ναυτικὸν ἡμῶν, ἢ περ κάκεινοι πυνθάνου-
ται, τὸ μὲν πρῶτον ἤμαρ καὶ τῶν νεῶν τῇ ξηρότητι καὶ
ἄν πληρωμάτων τῇ σπηρίᾳ· νῦν δὲ αἷ τε νῆες διάβροχοι,
οσοῦτον χρόνον ἤδη θαλασσεύουσαι, καὶ τὰ πληρώματα ἐφθα-
ραι. τὰς μὲν γὰρ ναὺς οὐκ ἔστιν ἀνεκλύσαντας διαψῦσαι, διὰ
ὃ ἀντιπάλους [καὶ] τῷ κλήθει καὶ ἐπὶ πλείους τὰς τῶν πολε-
μίων οὐσας αἰεὶ προσδοκίαν παρέχειν ὡς ἐπιπλεύσονται. φανε-
ραί δὲ εἰσιν ἀνακειρώμεναι, καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις ἐκ' ἐκείνοις,
αἱ ἀποξηρᾶναι τὰς σφετέρας μᾶλλον ἐξουσία· οὐ γὰρ ἐφορ-
οῦσιν ἄλλοις.

13. „Ἡμῖν δ' ἐκ πολλῆς ἂν περιουσίας νεῶν μόλις τοῦτο
πῆρξε, καὶ μὴ ἀναγκαζομένοις, ὥσπερ νῦν, πάσαις φυλάσ-
ειν. εἰ γὰρ ἀφαιρήσομέν τι καὶ βραχὺ τῆς τηρήσεως, τὰ ἐπιτή-
για οὐχ ἔχομεν, παρὰ τὴν ἐκείνων πόλιν χαλεπῶς καὶ νῦν ἐς-
ομιζόμενοι. τὰ δὲ πληρώματα διὰ τόδε ἐφθάρη. τε ἡμῖν, καὶ
τι νῦν φθείρεται, τῶν ναυτῶν τῶν μὲν διὰ φρυγανισμόν καὶ
ρπαγῆν μακρὰν καὶ ὑδροίαν ὑπὸ τῶν ἰσπίων ἀπολλυμένων·
ὁ δὲ θεράποντες, ἐπειδὴ ἐς ἀντίκαλα καθεστήκαμεν, αὐτομο-

11. δυναίμεθ' ἂν χρῆσα-
σθαι. Cum Goell. Poppo ex Cass.
ug. It. Reg. Lugd. Mosq. K. Ar.
hr. recepit χρήσεσθαι, fortasse vere.
f. Poppo I. 1. p. 159.

12. τὰς μὲν καὶ πείσων. Baue-
us καὶ explicat etiam, ultro, noch
azn. Sed particula ista in partitione
repe abundat, et in utroque parti-
onis membro locum habet. Sic Thuc.

13. Τοῖς δ' Ἐγεστικοῖς ἰδίᾳ αἰ-
εῖν, ἐπειδὴ ἄνευ Ἀθηναίων καὶ ξυν-
φαν πρὸς Σελινουστίους τὸν πό-
λεμον, μετὰ σφῶν αὐτῶν καὶ κατα-
νεσθαι.

διὰ τὸ ἀντιπάλους καὶ τῷ
λήθει καὶ ἐπὶ πλείους. Le-
lionem vulgatam retinui. Bekk. Goell.

et Poppo omittunt καὶ ante τῷ κλή-
θει cum Vat. H. Bas. Gr. E., et pro
ἐπὶ scripserunt ex D. It. In pleris-
que libris est ὅτι πλείους. — Mox
cum fisdem recantioribus criticis pro
ἀποκειρώμεναι ex H. dedi ἀνακειρώ-
μεναι. Vid. ad 7, 7.

13. ἡμῖν — μόλις τοῦτο
πῆρξε. „Male ab his verbis no-
vum caput incipit, quo toto adhuc ex-
plicantur verba αἷ τε νῆες διάβροχοι —
καὶ τὰ πληρώματα ἐφθάρηαι c. 12.“
Poppo. τοῦτο, int. τὸ ἀποξηρᾶναι.
Sententia: „Nobis autem vix hoc con-
tingeret (liceret), vel si navium numero
superiores essemus, ac non cogermur,
ut nunc, omnibus simul obsidere.“

οἱ δὲ θεράποντες. Hoc nunc

καὶ ἐν ὀλίγῳ παρεσκευάζοντο αὐτοὶ τε ἀποστελοῦντες ὀλίγας εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ κέμψοντες. ναῦς τε οἱ Κορινθιοὶ πέντε καὶ κλυδίον ἐπέλεπον, ὅπως ναυμαχίας τε ἀποπειράσασθαι πρὸς τὴν ἐν τῇ Ναυπάκτῳ φυλακῇ, καὶ τὰς ὀλίγας αὐτῶν ἦσαν οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι καλοῦσιεν ἀπαίρειν, πρὸς τὴν σφετέρην ἀντίταξιν τῶν τριήρων τὴν φυλακῇ κοιούμενοι.

18. Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ τὴν εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐξβολὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὥσπερ τε προεδέδοκτο αὐτοῖς, καὶ τῶν Σορρακισίων καὶ Κορινθίων ἐναγόντων, ἐπειδὴ ἐκινθάνοντο τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν εἰς τὴν Σικελίαν, ὅπως δὴ, ἐξβολῆς γενομένης, διακαλυθῆ. καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης προσκείμενος ἐδίδασκε τὴν Σικελίαν τεύχεσιν, καὶ μὴ ἀνέειν τὸν πόλεμον. μάλιστα δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγγένητό τις ῥάμη, διότι τὸς Ἀθηναίους ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας, πρὸς τὴν σπονδὰς καὶ Σικελίας, εὐκαθαιρετωτέρους ἔσεσθαι, καὶ ὅτι τὰς σπονδὰς προτέρους λελυκέναι ἠγοῦντο αὐτούς· ἐν γὰρ τῷ προτέρῳ πολέμῳ σφέτερον τὸ παρανόμημα μᾶλλον γενέσθαι, ὅτι ἐς Πλάταιαν ἦλθον Θηβαῖοι ἐν σπονδαῖς, καὶ, εἰρημῶν ἐν ταῖς πρότερον ξυθήκαις ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἦν δίκας διλωσι δίδόναι, αὐτοὶ οὐχ ὑπήκουον εἰς δίκας προκαλουμένων τῶν Ἀθηναίων· καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως δυστυχεῖν τε ἐνομήσαν. καὶ ἐνεθυμοῦντο τὴν τε περὶ Πύλον ξυμφορὰν, καὶ εἰ τις ἄλλῃ αὐτοῖς γένοιτο. ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ἐρωόμενοι Ἐπιδαύρου τι καὶ Πρασιῶν καὶ ἄλλα ἐδύσαν. καὶ ἐν Πύλῳ ἅμα ἐληστεύοντο, καὶ ὁσάκις περὶ τοῦ διαφορά γένοιτο τῶν κατὰ τὰς σπονδὰς ἀμφισβητουμένων, εἰς δίκας προκαλουμένων τῶν Λακεδαιμονίων, οὐκ ἠθέλον ἐπιτρέχειν, τότε δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι νομίσαντες τὸ παρανόμημα, ὅσα καὶ σφίσι πρότερον ἠμάσθητο, αὐθις εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸ αὐτὸ περιεστάναι, πρόθυμοι ἦσαν εἰς τὸν πόλεμον. καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ σιδηρὸν τε περιήγγελλον κατὰ τοὺς ξυμμάχους, καὶ τὰ ἄλλα ἐργασίαι ἠτοίμαζον εἰς τὸν ἐπιχειρισμὸν. καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ ἅμα ὡς ἀποπέμψοντες ἐν ταῖς ὀλίγαις ἐκαστορίας, αὐτοὶ τε ἐπόρριζον, καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους προσηνάγκαζον. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ ὄγδοον καὶ δεκάτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυλίδης ἐτετέλεσεν.

19. Τοῦ δ' ἐπιγεγνημένου ἤρος εὐθὺς ἀρχομένου κραιτάτα δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰς ἔβαλον· ἠγεῖτο δὲ Ἄγις ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασι-

εἰς τὴν Σικελίαν. Sic ex Vat. H. primas rescripti Bekk: pro ἐν τῇ Σικελίᾳ.

18. ὥσπερ τε προεδέδοκτο αὐτοῖς. Vid. 6, 93. — εἰς Πλάταιαν, vid. 2, 2.

ἐν σπονδαῖς, int. σπονδὰς τὰς

τριακοντούτους ibid. et 1, 115. — εἰς δίκας προκαλουμένων, id. 1, 145.

ταῖς τριάκοντα ναυσὶν. Vid. 6, 105.

19. κραιτάτα. Sic optimi libri Bekk. κραίτατα, vulgo κραίτατα

ύς. και πρώτον μὲν τῆς χώρας τὰ περὶ τὸ πεδίον ἐδήσαν, κείτα Δεκέλειαν ἐτείχισον, κατὰ πόλεις διελόμενοι τὸ ἔργον. τέχει δὲ ἡ Δεκέλεια σταδίους μάλιστα τῆς τῶν Ἀθηναίων ὄλεως εἰκοσι και ἑκατὸν, παρακλήσιον δὲ και οὐ πολλῶ ἴσον και ἀπὸ τῆς Βοιωτίας. ἐπὶ δὲ τῷ πεδίῳ και τῆς χώρας ἡς κρατίστοις ἐς τὰ κακουργεῖν ἐποδομοῖτο τὸ τεῖχος, ἐπειανὲς μέχρι τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως. και οἱ μὲν ἐν τῇ Ἀσκή Πελοποννήσιοι και οἱ ξύμμαχοι ἐτείχισον· οἱ δ' ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ἀπέστειλλον περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ταῖς ὀκτάσιν ἡς ὀπλίτας ἐς τὴν Σικελίαν, Λακεδαιμόνιοι μὲν τῶν τε Εἰπταν ἐπιλεξάμενοι τοὺς βελτίστους και Νεοδαμωδαῖν, ξυναμωτίεραν ἐξακοσίους ὀπλίτας, και Ἐκκρετον Σπαρτιάτην ἄρχοντα, Βοιωτοὶ δὲ τριακοσίους ὀπλίτας, ὧν ἤρχον Ἕξων τε και Ἰλικὸν Θηβαῖοι και Ἠγήσανδρος Θεσπιεύς. οὗτοι μὲν οὖν ἐν ἡς πρώτοι ὀρμήσαντες ἀπὸ τοῦ Ταϊνάρου τῆς Λακωνικῆς ἐς τὸ πέλαγος ἀπήσαν· μετὰ δὲ τοὺς Κορίνθιοι οὐ πολλῶ ἴστρον πεντακοσίους ὀπλίτας, τοὺς μὲν ἐξ αὐτῆς Κορίνθου, ἡς δὲ προμοσθωσάμενοι Ἀρκάδιον, και ἄρχοντα Ἀλέξαρχον Ἰορίνθιον προστάξαντες, ἀπέπεψαν· ἀπέστειλαν δὲ και Σικωνῆσιοι διακοσίους ὀπλίτας ὁμοῦ τοῖς Κορίνθιοις, ὧν ἤρχε Ἰαργεύς Σικωνῆσιος. αἱ δὲ πέντε και εἰκοσι νῆες τῶν Κορίνθίων αἱ τοῦ χειμῶνος πληρωθεῖσαι ἀνθρώρουν ταῖς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ εἰκοσὶν Ἀττικαῖς, ἕωςπερ αὐτοῖς οὗτοι οἱ ὀπλίται αἱς ὀκτάσιν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἀπήσαν· οὐπερ ἔπεικα και ὁ πρότερον ἐπληρώθησαν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς Ἰάδας μάλλον ἢ πρὸς τὰς τριήρεις τὸν νοῦν ἔχουσιν.

20. Ἐν δὲ τούτῳ και οἱ Ἀθηναῖοι, ἅμα Δεκέλειαν τῷ ἐπισημῶ και τοῦ ἤρος εὐδὲς ἀρχομένου, περὶ τὴ Πελοπόννησον ναὺς τριῶντο ἐστειλαν και Χαρικλέα τὸν Ἀπολλοδώρων ἄρχοντα, ὃ εἶρητο και ἐς Ἄργος ἀρκοκίμω κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παρακαλεῖν Ἀργείων τε ὀπλίτας ἐπὶ τὰς ναῦς, και τὸν ἡμοσθένην ἐς τὴν Σικελίαν, ὡςπερ ἔμελλον, ἀπέστειλλον ἐξήγοντα μὲν ναυσὶν Ἀθηναίων και πέντε Κλαῖς, ὀπλίταις δὲ ἐκ καταλόγου Ἀθηναίων διακοσίους και χιλλοῖς, και νησιατῶν

παρακλήσιον δὲ — Βοιωτίας. Verba οὐ πολλῶ πλέον uncis lim inclusi, tamquam glossema praepressi παρακλήσιον. Poppo cum Bekk. ante οὐ inserit ex Vat. H. I. καί, pro ἐπὶ ex D. H. Vall. dedit ἀπό. quam rationem nunc imitatus sum. tententia verborum haec est: spatium, quo distat a Boestiae finibus, aequale est, nec multo maius illo, quo ab Athenis distat.

ἐν τοῖς πρώτοι. Vid. ad 1, 6. f. 8, 17. et Reiz. de Accent. inclin. p. 20. Vulgo πρώτοις cum libris omnibus. — ἀφῆσαν, subaudi τὰς ναῦς. Bauerus ob insolentiam huius verbi

usum coniciebat ἀπήσαν. Sic 8, 30. νῆς ἀπάρσασι ἐς τὸ πέλαγος.

πέντε και εἰκοσι. Vid. c. 17 extr. — Μοχ αὐτοῖς οὗτοι: repositi, quemadmodum exhibet Vat., reliquis codicibus aut solum οὗτοι, aut quod vulgo legitur αὐτοῖς, ut videtur, praebentibus. Praeferunt Bekk. et Poppo, qui αὐτοῖς uncis inclusit.

20. Ἀργείων τε. Non habet τὴ quo referatur. In γέ mutandum esse, olim conieci. Reiskio et Goellero delendam videbatur. Poppo uncis inclusit. Paullo ante post καί cum Bekk. e Vat. H. recepi τὴ.

οσοις ἐκασταχόθεν οἶδον τ' ἦν κλειστοὺς χρῆσασθαι, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ὑπερκόων, εἴ ποθεν τι εἶχον ἐπιτηδεῖον ἐς τὸν πόλεμον, ξυμπορίσαντες. εἶρητο δ' αὐτῷ πρῶτον μετὰ τοῦ Χαρικλίου ἅμα περιπλέοντα ξυστρατεύεσθαι περὶ τὴν Λακωνικὴν, καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἐς τὴν Ἀθηνῶν πλεύσας, τοῦ στρατεύματός τε εἴ τι ὑπελείπετο, περιέμενε, καὶ τὸν Χαρικλίαν τοὺς Ἀργεῖους παραλαβεῖν.

21. Ἐν δὲ τῇ Σικελίᾳ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦτον τοῦ ἥρος, καὶ ὁ Γυλιππος ἦεν ἐς τὰς Συρακοῦδας, ἄγων ἐπὶ τῶν πόλεων, ὧν ἐπέσει, στρατιάν ὄσσην ἐκασταχόθεν κλείστην ἐδύνατο. καὶ ξυγκαλιέσας τοὺς Συρακοσίους ἔφη χρῆναι κληροῦν ναῦς ὡς δὴ πάντας κλείστας· καὶ ναυμαχίας ἀπόπειραν λαμβάνειν· ἐπέσει γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τι ἔργον ἄξιον τοῦ κινδύνου ἐς τὸν πόλεμον καταγράδαςθαι. ξυνανέπειθε δὲ καὶ ὁ Ἐρμοκράτης οὐχ ἦμιστα [τοῦ] ταῖς ναυσὶ μὴ ἀδυμῆν ἐπιχειρήσας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, λέγων οὐδὲ ἐκείνους πάτριον τὴν ἐπιχειροῦν οὐδὲ ἀθύριον τῆς θαλάσσης ἔχειν, ἀλλ' ἠπειρώτας μάλιστ' αὐτῶν Συρακοσίων ὄντας καὶ ἀναγκασθέντας ὑπὸ Μίθραν ναυτικούς γενέσθαι· καὶ πρὸς ἄνδρας τολμηροῦς, οἴους καὶ Ἀθηναίους, τοὺς ἀντικολιμῶντας χαλεπωτάτους [ἂν] αὐτοῖς φαίνεσθαι. ὃ γὰρ ἐκείνοι· τοὺς πέλαι, οὐ δύναμι ἐστὶν ὅτε προσήχοντες, τῷ δὲ θράσει ἐπιχειροῦντες, καταφοβοῦσι, καὶ ὅσην ἂν τὸ αὐτὸ ὁμοίως τοῖς ἐναντίοις ὑποσχεῖν. καὶ Συρακοσίους εὖ εἰδέναι ἔφη. τῷ τολμησῶν ἀπροσδοκίαν πρὸς τὸ Ἀθηναίων ναυτικῶν ἀντιστήναι πλέον, διὰ τὸ τοιοῦτον ἐκπλαγῆσθαι αὐτῶν, περιεσομένους, ἢ Ἀθηναίους τῇ ἐπιστήμῃ τὴν Συρακοσίων ἀπειρίαν βλάψοντας. λέγειν οὐκ ἐκέλευεν ἐς τὴν κείνου τοῦ ναυτικοῦ, καὶ μὴ ἀποκνεῖν καὶ τοῖς μὲν Συρακοσίοις, τῷ τε Γυλιπποῦ καὶ [τοῦ] Ἐρμοκράτους καὶ εἰ τοῦ ἄλλου κινδύνων, ὄρμηγντό τε ἐς τὴν ναυμαχίαν, καὶ τὰς ναῦς ἐκλήρου.

22. Ὁ δὲ Γυλιππος, ἐπειδὴ παρεσκευάσατο τὸ ναυτικόν, ἀγαγὼν ὑπὸ νύκτα πᾶσαν τὴν στρατιάν τὴν πεζὴν, αὐτὸς μὲν ταῖς ἐν τῷ Πλημμυρίῳ τείχεσι κατὰ γῆν ἐμελλε προσβαλεῖν αὐτὸ δὲ τρηγρεῖς τῶν Συρακοσίων ἅμα καὶ ἀπὸ ξυνθήματος πᾶτε μὲν καὶ τριάκοντα ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπέπλεον, αἱ δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἐκ τοῦ ἐλάσσονος, οὗ ἦν καὶ τὸ ναυτικὸν αὐτοῖς, [καὶ] περιέπλεον, βουλόμενοι πρὸς τὰς ἐπὶ

21. τοῦ ταῖς ναυσὶ μὴ ἀδυμῆν ἐπιχειρ. Articulus τοῦ, cuius rationem nullusdum interpresdum satis probabiliter expediebat, eum Lugd. I. K. m. Ar. Chr. omisit Poppo. Sed vid. Bernhardy Synt. p. 147., ubi nostri scriptoris locum 3, 86. προσξενεβόλετο — τῆς ὄρμης comparat. Futuri infinitivam ἐπιχειρήσειν plurimi libri tuerant. Cf. Poppo I. 1. p. 159.

πλέον τι. Tl ex Vat. H. adiectum a Bekk. Ab hisdem τοῦ ante Ἐρμοκράτους abest. — καὶ εἰ τοῦ

ἄλλο „est genus attractionis pro τῶν τε Γυλιπποῦ καὶ Ἐρμοκρ. κινδύνων καὶ εἰ τις ἄλλος ἐπειθε.“ Poppo.

22. ἐπειδὴ παρεσκευάσατο Gr. Ἡ παρεσκευάσατο, quod iure praefertur Duk. et Poppo propter locos 3, 107. ἐπεί δὲ παρεσκευάσατο αὐτοῖς. 4, 67. ἐπειδὴ παρεσκευάσατο ἀμφοτέροις. „Hoc aptius, addit Poppo, quia Gylippus classi instruendae non praefuit. Cf. c. 75 in.“

καὶ περιέπλεον. Vulgo praetium est ante καὶ, ut subaudienda

φορμίζαι και ἅμα ἐπιπλεῖν τῷ Πλημμυρίῳ, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἠφορέωθεν θοροβῶνται. οἱ δ' Ἀθηναῖοι διὰ τάχους ἀντιπρωσάσαντες ἐξήκοντα ναῦς, ταῖς μὲν πέντε και εἴκοσι πρὸς ἕς πέντε και τριάκοντα τῶν Συρακοσίων τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ μὲνι ἐναυμάχουν, ταῖς δ' ἐπιλοίοις ἀπήντων ἐπὶ τὰς ἐκ τοῦ κωρίου περιπλεύσας. και εὐθύς πρὸ τοῦ στόματος τοῦ μεγάλου λιμένος ἐναυμάχουν, και ἀντίειχον ἀλλήλοις ἐπὶ πολὺ, ἢ μὲν βιάσασθαι βουλόμενοι τὸν ἐςπλεον, οἱ δὲ κωλύειν.

23. Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Γύλιππος, τῶν ἐν τῷ Πλημμυρίῳ Ἀθηναίων πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπικαταβάντων και τῇ ναυμαχίᾳ τὴν γνώμην προσεχόντων, φθάνει προσπεσῶν ἅμα τῇ ἐπιπρωσάσει τοῖς ταίχεσι· και αἰρεῖ τὸ μέγιστον πρῶτον, ἔπειτα ἔκει και τὰ ἐλάσσω δύο, οὐχ ὑπομεινάντων τῶν φυλάκων, ὡς ἔδον τὸ μέγιστον φραδίως ληφθέν. και ἐκ μὲν τοῦ πρῶτου λόντος χαλεπῶς οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι και ἐς τὰ πλοῖα και ὀλίγα τινα κατέφυγον ἐς τὸ στρατόπεδον ἐξοικιζοντο· τῶν ἐν Συρακοσίῳι ταῖς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναοὶ κρατούντων ἢ ναυμαχία, ὑπὸ τριήρους μίας και εὐπλεύσης ἐπεδιώκοντο· ἔπειθ' δὲ τὰ δύο ταίχεα ἤλικοτο, ἐν τούτῳ και οἱ Συρακοσίοι ἐτύγγανον ἤδη νικώμενοι, και οἱ ἐξ αὐτῶν φερόντες ῥῆον παρεπλευσαν. αἱ γὰρ τῶν Συρακοσίων αἱ πρὸ τοῦ στόματος νῆες ναυμαχοῦσαι, βιασάμεναι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, οὐδενὶ κόσμῳ ἐσέπλεον, και ταραχθεῖσαι περὶ κλήλας παρεδосαν τὴν νίκην τοῖς Ἀθηναίοις. ταύτας τε γὰρ ῥεψαν, και ὑφ' αὐτῶν τὸ πρῶτον ἐνικαίντο ἐν τῷ λιμένι. και δεκα μὲν ναῦς τῶν Συρακοσίων κατέδυσαν, και τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀπέκτειναν, πλὴν ὅσον ἐκ τριῶν νεῶν, οἱ ἐξώργησαν· τῶν δὲ σφετέρων τρεῖς νῆες διεφθάρησαν. τὰ ναυαγία ἀνελευσάντες τῶν Συρακοσίων, και τροπαῖον ἐν τῷ νησιδίῳ στήσαντες τῷ πρὸ τοῦ Πλημμυρίου, ἀνεχώρησαν τὸ ἐαυτῶν στρατόπεδον.

24. Οἱ δὲ Συρακοσίοι κατα μὲν τὴν ναυμαχίαν οὕτως ἐπράγασαν, τὰ δ' ἐν τῷ Πλημμυρίῳ ταίχη εἶχον, και τροπαῖα ἔστησαν αὐτῶν τρία. και τὸ μὲν ἕτερον τοῖν δυοῖν τει-

αἱ ἐκ τοῦ ἐλάσσονος λιμένος. Bekk. gula posita και uncis circumscribit, cum ab H. et Vall. absit; quod am Poppo secutus est. — τὸ ναυαγίον, das Schiffswerft. Differunt ὄριον et νεώσοικοι (Schiffsdocken). ecd. Bekker. T. I. p. 282. Νεώσοικοι, καταγωγή ἐπὶ τῆς θαλάττης ὁδομημένα εἰς τὴν ὑποδοχὴν τῶν νεῶν, ὅτε μὴ θαλαττεύοιεν· τὰ νεώσοικοι δὲ ἢ τῶν ὄλων περιβολή. Ergo ὄριον totum, νεώσοικος pars erat. ferunt item ἐπίκειον et ναύσταξα. Est enim ἐπίκειον urbs vel vicus, ubi naves struantur vel asservantur. Schol. ad Thuc. 1, 30. ἐπίκειον

ἔστι πόλισμα παραθαλάσσιον, ἐνθα τὰ νεώρια τῶν πόλεων, ὡς περὶ ὁ Πειραιεὺς τῶν Ἀθηναίων και ἡ Νίσαια τῆς Μεγαρίδος. δύνασαι δὲ ἐπὶ παντός ἐμπορίου και παραθαλάσσιον χρῆσασθαι τῷ ὀνόματι τούτῳ, ὅτε ἢ ἢν οἱ πολλοὶ κατάβολον καλοῦσι. („Seeplat“ Goell.) Contra ναύσταξον est statio, in qua naves tuto possunt manere (Ankerplatz).

23. ἐν τῷ νησιδίῳ. Parva haec insula in ipso magni portus aditu sita erat, prope Plemmyrium. Hodie vocatur l' isola del Castellucio. Vid. Descriptio Syracus.

χοῖν τοῖν ὕστερον ληφθέντων κατέβαλον, τὰ δὲ δύο ἐπισκευάσαντες ἐφορούρουν. ἄνθρωποι δ' ἐν τῶν τευχῶν τῇ ἀλώσει ἀπέθαναν καὶ ἐξωγήθησαν πολλοὶ, καὶ χρήματα πολλὰ ἐξέμικαντα ἐάλω· ἄτε γὰρ ταμείω χρωμένων τῶν Ἀθηναίων τοῖς τεύχεσι, πολλὰ μὲν ἐμάκρων χρήματα καὶ οἶτος ἐνῆν, καὶ τὰ δὲ καὶ τριηράρχων· ἐπεὶ καὶ ἰστία τεσσαράκοντα τριηράρχοι καὶ τάλλα σκευὴ ἐγκατελήθη, καὶ τριήρεις ἀνειλκυμέναι τρεῖς· μέγιστον δὲ καὶ ἐν τοῖς πρώτοις ἐκάκωσε τὸ στρατεύμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἢ τοῦ Πλημμυρίου λῆψις· οὐ γὰρ ἔτι οὐδ' οἱ ἔσπλοι ἀσφαλεῖς ἦσαν τῆς ἐπαγωγῆς τῶν ἐπιτηδείων, (οἱ γὰρ Συρακόσιοι ναυοῖν αὐτοῖσι ἐφοροῦντες ἐκάβλουν, καὶ διὰ μάχης ἤδη ἐγίνοντο αἱ ἐσκομιδαί,) ἔς τε τὰ ἄλλα κατάκλημα παρέσχεν καὶ ἀθυμίαν τῷ στρατεύματι.

25. Μετὰ δὲ τοῦτο ναῦς τε ἐκπέμπουσι δώδεκα οἱ Συρακόσιοι, καὶ Ἀγάθαρχον ἐκ' αὐτῶν Συρακόσιον ἄρχοντα, καὶ αὐτῶν μία μὲν ἐς Πελοπόννησον ἄγχετο πρέσβεις ἄγουσα, οἷα τὰ σφέτερα φράσασθαι, ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἶσι, καὶ τὸν ἐκεῖ πολεμον ἔτι μάλλον ἐποτρύνωσι γίνεσθαι· αἱ δὲ ἔνδεκα νῆες πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἔλκευαν, πυρθανόμεναι κλοῖα τοῖς Ἀθηναίοις γιγνόμενα χρημάτων προσκλεῖν. καὶ τῶν τε πλοίων ἐπιτυχεῖν τὰ πολλὰ δειφθεῖραν, καὶ ξύλα ναυπηγησίμα ἐν τῇ Κανλωνίτιδι κατέκαυσαν, ἃ τοῖς Ἀθηναίοις εἶομα ἦν. ἔς τε Λοκροῖς μετὰ ταῦτα ἦλθον, καὶ ὁμοουσῶν αὐτῶν, κατέκλευσε μία τῶν ὀκτάδων τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου, ἄγουσα Θεσπιέων ὀλίγας, καὶ ἀναλαβόντες αὐτοὺς οἱ Συρακόσιοι ἐπὶ τὰς ναῦς παρέκτανον ἐκ' οἴκου. φυλάξαντες δ' αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι εἰκοσι πέντε πρὸς τοῖς Μεγάροις, μίαν μὲν ναῦν λαμβάνουσαν αὐτοῖς ἐπιδράσι, τὰς δ' ἄλλας οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀλλ' ἀποφεύγουσιν ἐπὶ τὰς Συρακούσας. Ἐγένετο δὲ καὶ περὶ τῶν σταυρῶν ἀεροβουλίσμος ἐν τῷ λιμένι, οὗς οἱ Συρακόσιοι πρὸ τῶν κλεισίων νεωσοικῶν κατέπηξαν ἐν τῇ θαλάσῃ; ὅπως αὐτοῖς αἱ νῆες ἐντὸς ὁρμοῖεν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκικλέοντες μὴ βλάπτειν ἑαυτὰς βάλλοντες. προσαγαγόντες γὰρ ναῦν μυριοφόρον αὐτοῖς ἑ

24. ἄτε γὰρ ταμείω. Vulg. ἄρτα. Poetarum proprius hic usus τοῦ ἄρτα, ut sit pro ἄρτα, ut Homericum ἄρτα κρήνη μιλάνδρος. Ab Herodoto et Tragicis non plane alienum ne reliquis quidem Atticis abjudicari vult Lobeck. ad Phryn. p. 427. Bekk. ex H. reposuit ἄρτα, probante Poppone. — χρήματα sunt bona universe, non pecuniae. Docent sequentia. Cf. c. 25. πλοῖα τοῖς Ἀθηναίοις γιγνόμενα χρημάτων, ubi vid. Schol. ταμείων igitur erit Niederlage, Vorrathskammer. — ἐν τοῖς πρώτοις, vid. annot. ad 1, 6. 25. ἐν τῇ Κανλωνίτιδι. Caulonia urbs in Bruttis sita, inter Sagram flaviam et Scyllacium, auctore Strab. lib. VI.

ναῦν μυριοφόρον. Schol. μεγάλην, δυναμίην δέξασθαι μυριοφόρον. In universum significat rem onerariam grandiore. Cf. Herodot. ad h. l. Etiam hodierni populi navium magnitudinem ita designant, et bellicarum et mercaturae insertitium (ein Schiff von 70 Kanonen, von 500 Tonnen oder Lasten). Eadem navis inferius dicitur ὀκίας. In Peloponnesiacis Onom. IV, 165. „quam esse certum esset τὰς μυριοφόρος, ὡς ἐπὶ Κανλωνίτιδος, quod cum ἑραφόρος congruit, magno consensu μυριοφόρος proposuerunt, quod et hic offerunt Mac. et Thucydides agnoscit ipse VII, 25. multaque praeterea usurpant alii. Quae ἑαυτὴν μυριοφόρον interpretatur ἑ

Ἀθηναῖοι, πύργους τε ξυλλίνους ἔχουσαν καὶ παραφράγματα, ἔκ τε τῶν ἀκατῶν ὄνευον ἀναδούμενοι τοὺς σταυροὺς, καὶ ἀνέκλων, καὶ κατακολυμβῶντες ἐξέπριον. οἱ δὲ Συρακοῖσιοι ἐκ τῶν νεωροίκων ἔβαλλον, οἱ δ' ἐκ τῆς ὀλκάδος ἀντίβαλλον· καὶ τέλος τοὺς πολλοὺς τῶν σταυρῶν ἀνείλον οἱ Ἀθηναῖοι. χαλεπωτάτη δ' ἦν τῆς σταυρώσεως ἡ κρύφιος. ἦσαν γὰρ τῶν σταυρῶν οὓς οὐχ ὑπερέχοντας τῆς θαλάσσης κατέκειραν· ὥστε δευρὸν ἦν προσπλευθεῖν, μὴ οὐ προῖδῶν τις ὥσπερ περὶ ἔρμα περιβάλλῃ τὴν ναῦν. ἀλλὰ καὶ τοτούτους κολυμβηταὶ θύομενοι ἐξέπριον μυσθῶν. ὅμως δ' αὐθις οἱ Συρακοῖσιοι ἰσταύρωσαν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ἀλλήλους, οἷον εἰκὸς τῶν στρατοπέδων ἐγγὺς ὄντων καὶ ἀντιτεταγμένων, ἐμηχανῶντο, καὶ ἀκροβολισμοῖς καὶ κείραις παντοίαις ἐχρῶντο. Ἐπιμνησαν δὲ καὶ ἐς τὰς πόλεις πρέσβεις οἱ Συρακοῖσιοι Κορινθίων καὶ Ἀμφρακιωτῶν καὶ Λακεδαιμονίων, ἀγγελοῦντας τὴν τε τοῦ Πλημμυρίου λήψιν, καὶ τῆς ναυμαχίας περὶ, ὡς οὐ τῆ τῶν ναυμίων ἰσχυρὴ μᾶλλον ἢ τῆ σφετέρᾳ ταραχῇ ἦσθηθεῖν, τὰ μὲν ἄλλα αὐτῶν δηλώσαντας ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἶσι, καὶ ἀξιώσαντας ὑμφοθεῖν ἐκ' αὐτοὺς καὶ ναυσι καὶ περὶ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων προσδοκίμων ὄντων ἄλλῃ στρατιᾷ, καὶ, ἦν φθάσωσιν, οἱτοὶ πρότερον διαφθείραντες τὸ παρὸν στρατεύμα αὐτῶν, κατακολυμβήσομενον. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ ταῦτα ἔπρασαν.

26. Ὁ δὲ Δημοσθένης, ἐκεῖ ξυνηλέγη αὐτῶν τὸ στρατεύμα ἔδει ἔχοντα ἐς τὴν Σικελίαν βοηθεῖν, ἄρας ἐκ τῆς Ἀργίνης αἱ πλεῖστας πρὸς τὴν Πελοπόννησον τῶν τε Χαρικλεῖ καὶ ταῖς ῥιάκοντα ναυσι τῶν Ἀθηναίων ξυμίσγει. καὶ παραλαβόντες ὡν Ἀργείων ὀπλίτας ἐπὶ τὰς ναυς ἐκλεον ἐς τὴν Λακωνικὴν. αἱ πρῶτον μὲν τῆς Ἐπιδαύρου τι τῆς Λιμηρᾶς ἐδήλωσαν·

mille homines ferentem, non restare videntur, quid Amphitritae heri valeant; quid ferre recusent. antam multitudinem ne illa quidem sit Ptolemaei Philopatoris moles, ad quam prorsus immobilis. Itaque praeterea navem intelligi decem millium armorum, qualem Graeci μυριαμόρον ceabant, Arist. Pac. 521., ut minoris δειαμόρον.“ Lobeck. ad Phryn. 662., qui μυριαμόρος etiam scindum censet.

ὄνευον. ὄνευον dicuntur, qui videntur ὄνα, sive, ut Scholiastes scribit, ὄνευον, i. e. machina in navigio a, qua per laqueos, iniectos alicui vel gravissimae et maximi ponderis, sursum ea tollitur, e fundo elevatur. Hoc enim valet h. l. ἀνακλῶν, melle, e fundo evelere. Vid. ad 76. Saepe hoc verbum non frangendi, sed inflectendi et in altum tollendi vim habet. — κατακολυμβήσαντες ἐξέπριον, scilicet urina-

tores sub aqua mersi vallos seria findebant. Vid. paullo inferius, κολυμβηταὶ θύομενοι ἐξέπριον.

Κορινθίων — Λακεδαιμονίων. Hos genitivos iunge cum πρέσβεις, πόλεις autem intellige Siciliae urbes Syracusiorum socias, quo missi narrantur electi illi ex Corinthiis, Ambraciotis et Lacedaemoniis legati, haud dubie ideo, ut maiorem auctoritatem et fidem haberet apud socias civitates Syracusiorum victoriae narratio.

ἀγγελοῦντας. Cum libris pluribus Bekk. Goell. Poppo ἀγγέλλοντας. — ἐκ' αὐτοῦς, int. Συρακοσίων. — Προδιαπολεμησόμενον Bekk. e Vat. recepit διαπολεμησόμενον. Cf. supra c. 14. et de variata structura vid. annot. ad c. 13. Cap. 15. Βουλευέσθε ἤδη, ὡς τῶν γ' ἐνθάδε μηδὲ τοῖς παρούσιν ἀνταρκοῦντων, ἀλλ' ἢ τοτούτους μεταπέμπειν δεῖον, ἢ ἄλλῃ στρατιᾷ μὴ ἐλάσω ἐπιπέμπειν.

ἔπειτα σθέντες ἐς τὰ καταντικρὺ Κοθήρων τῆς Λακωνικῆς, ἔθα τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστι, τῆς τε γῆς ἔστιν ἃ ἰδρῶσαν, καὶ ἑτέρισαν ἰσθμῶδες τι χωρίον, ἵνα δὴ οἱ τε Ἕλλητες τῶν Λακεδαιμονίων αὐτόσε αὐτομολῶσι, καὶ [ἄμα] λησται ἐξ αὐτοῦ, ὡς περ ἐκ τῆς Πύλου, ἀρκαγὴν ποιῶνται. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης εὐθύς, ἐπειδὴ ξυγκατέλαβε τὸ χωρίον, παρέκλει ἐπὶ τῆς Κερκύρας, ὅπως καὶ τῶν ἐκείθεν ξυμμάχων παραλαβὴν τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν διὰ τάχιστα ποιῆται· ὁ δὲ Χαρκλήης περιμεινας ἕως τὸ χωρίον ἐξετείχισε, καὶ καταλαβὴν φηλακὴν αὐτοῦ, ἀσχομίζετο καὶ αὐτὸς ὕστερον ταῖς τριακοντα ναυσὶν ἐπ' οἴκου, καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἄμα.

27. Ἀφικόντο δὲ καὶ τῶν Θρακῶν τῶν μαχαιοφόρων τοῦ Διακοῦ γένους ἐς τὰς Ἀθήνας πελασται ἐν τῇ αὐτῇ θέρει τούτῳ τριακόςιοι καὶ χίλιοι, οὓς ἔδει τῷ Δημοσθένει ἐς τὴν Σικελίαν ξυμπλεῖν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ὡς ὕστερον ἦσαν, διενουῶντο αὐτοὺς πάλιν, ὅθεν ἦλθον, ἐς Θράκην ἀποπέμψαι. τὸ γὰρ ἔχειν πρὸς τὸν ἐκ τῆς Σικελίας πόλεμον αὐτοὺς πολυτελεῖς ἐφαίνετο· θρακίην γὰρ τῆς ἡμέρας ἕκαστος ἐλάμβανε. ἐπειδὴ γὰρ ἡ Σικελία τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ πάσης τῆς σφετιᾶς ἐν τῷ θέρει τούτῳ τειχισθεῖσα, ὕστερον δὲ φρουραῖς τῶν πόλεων κατὰ διαδοχὴν χρόνου ἐπιούσαις τῇ χώρᾳ ἐκπέτο, πολλὰ ἔβλαπτε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐν τοῖς πρώτοις μεμάτων τ' ὀλέθρῳ καὶ ἀνθρώπων φθορᾷ ἐκινῶσα τὰ πρόγρηται πρότερον μὲν γὰρ βραχίαι γιγνόμεναι αἱ ἐσβολαὶ τὸν ἄλλο χρόνον τῆς γῆς ἀπολαύειν οὐκ ἐκόλυον· τότε δὲ ξυνηγῶς ἐκαθημένων, καὶ ὅτε μὲν καὶ πλεόνων ἐπιόντων, ὅτε δ' ἐξ ἀνάγκης τῆς ἴσης φρουρᾶς καταθεούσης τε τὴν χώραν καὶ ληστίας ποιουμένης, βασιλέως τε παρόντος τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων Λυγίδος, ὃς οὐκ ἐκ παρέργου τὸν πόλεμον ἐποιεῖτο, μεγάλα ἰ

26. καὶ [ἄμα] λησται. Vocabulum ἄμα soli Vat. H. suppeditant. Mox ex H. receptum παρέκλει pro vulgato ἐπέκλει, quod h. l., ubi non sermo est de aggressione infesta, parum aptum videtur esse. In Vat. legitur ἐπιπαρέκλει.

27. τοῦ Διακοῦ γένους. Διοι erant Thracica gens, cuius etiam 2, 96. mentionem iniicit.

ἕστερον δὲ φρουραῖς ὑπὸ τῶν πολ. „Praegresso participio, abesse debebat δὲ. Vid. Hermann. ad Soph. Electr. 1059. Buttman. ad Dem. orat. Mid. exc. 12. p. 149.“ Goell. Cf. 1, 67. Pro ὑπὸ Bekk. e Vat. H. recepit ἀπὸ, quod sane aptissimum est. In vulgata ὑπὸ τῶν πόλεων pertinet ad ἐκπεσῆς, et φρουραῖς datus est instrumentalis, quo referendum participium ἐπιούσαις, cuius loco vulgo male legitur ἐκπεσῆς.

„Alia exempla similis transpositionis invenies L. I. p. 299. Ἐποικίαν Σικελίαν civitates praesidium eo mittentes aequae recte dicantur ac praesidia ipsa, et datus positus ut 6, 86. οἱ σφετοπέδῳ, πόλις δὲ ἐποικισσῆς ἦν.“ Poppe.

ἐν τοῖς πρώτοις. Bekk. ἢ coniectura reposuit ἐν τοῖς πρώτοις. ut c. 24. legitur. Sed discrimen esse inter utrumque locum, et ibi omnino primum, hic in primis s. maxime ostendendum esse docuit Poppe. — ἐφθόρων φθορᾷ, i. e. fugae incipientium. Vid. sequentia. De γῆρας vid. annot. ad c. 24.

τῆς ἴσης φρουρᾶς. Schol. τῆς τεταγμένης, recte. Nam intelligendum de praesidio illo semper paratū quod erat Deceliae, quod cum Alreschio ordinarium vel solitum dicitur

Ἀθηναῖοι ἐβλάπτοντο. τῆς τε γὰρ χώρας ἀπάσης ἐστέρητο, καὶ ἀνδρακόδων πλέον ἢ δύο μυριάδες ἠτομολήκεσαν, καὶ τούτων πολὺ μέρος χειροτέχναι· πρόβατά τε πάντα ἀκολώλει καὶ ὑποζύγια· ἔμποι τε, ὁσημέραι ἐξελαυνόντων τῶν ἱππέων, πρὸς τε τὴν Δεκείλειαν καταδρομὰς ποιουμένων καὶ κατὰ τὴν χώραν φυλασσόντων, οἱ μὲν ἀπεχλωλύντο, ἐν γῇ ἀποκρότω τε καὶ ξυνεχῶς ταλαιπωροῦντες, οἱ δ' ἐτιρώσκοντο.

28. Ἡ τε τῶν ἐπιτηδείων παρακομιδὴ ἐκ τῆς Εὐβοίας, πρότερον ἐκ τοῦ Ὠρωκοῦ κατὰ γῆν διὰ τῆς Δεκείλειας θάλασσαν οὐσα, περὶ Σούνιον κατὰ θάλασσαν πολυτελής ἐγίγνετο· τῶν τε πάντων ὁμοίως ἐπακτῶν ἔδειτο ἢ πόλις, καὶ ἀντὶ τοῦ πόλις εἶναι φρουρίου κατέστη. πρὸς γὰρ τῇ ἐκάλξει τὴν μὲν ἡμέραν κατὰ διαδοχὴν οἱ Ἀθηναῖοι φυλάσσοντες, τὴν δὲ νύκτια καὶ ξυμπαντες, κλῆν τῶν ἱππέων, οἱ μὲν ἐφ' ὄπλοις ποιοῦμενοι, οἱ δ' ἐπὶ τοῦ τεύχους, καὶ θέρους καὶ χειμῶνος ἐταλαιπωροῦντο. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπέλεξεν, ὅτι δύο πολέμους ἅμα εἶχον· καὶ ἐς φιλονεικίαν καθέστασαν τοιαύτην, ἣν, πρὶν γενέσθαι, ἠπίστησεν ἂν τις ἀκούσας· τὸ γὰρ αὐτοὺς πολιορκουμένους ἐπιτεχνισμῶ ὑπὸ Πελοποννησίων μηδ' ὡς ἀποστῆναι ἐκ Σικελίας, ἀλλὰ ἐκεῖ Συρακούσας τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀντιπολιορκεῖν, πόλιν οὐδὲν ἐλάσσω αὐτὴν γε καθ' αὐτὴν τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸν παράλογον τοσοῦτον ποιῆσαι τοῖς Ἕλλησι τῆς δυνάμεως καὶ τόλμης, ὅσον κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου οἱ μὲν ἑαυτὸν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τριῶν γε ἐτῶν, οὐδεὶς κλείω χρόνον, ἐνόμιζον περιορίσειν αὐτοὺς, εἰ οἱ Πελοποννησῖοι ἐσβόλοιεν ἐς τὴν χώραν, ὥστε ἔτι ἑξακαιδεκάτῳ μετὰ τὴν πρώτην ἐσβολὴν ἦλθον ἐς Σικελίαν, ἥδη τῷ πολέμῳ κατὰ πάντα τετραχωμένοι, καὶ πόλεμον οὐδὲν ἐλάσσω προσαιέλουτο τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος ἐκ Πελοποννήσου. δι' αὐτὸ καὶ τότε ὑπὸ τῆς Δεκείλειας πολλὰ βλαπτούσης καὶ τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων μεγάλων προσπικτόντων ἀδυνατοὶ ἐγένοντο τοῖς χρήμασι. καὶ τὴν εἰκοστὴν ὑπὸ τούτων τὸν χρόνον τῶν κατὰ θάλασσαν ἀντὶ τοῦ φόρου τοῖς ὑπηκόοις ἐποίησαν, κλείω νομίοντες ἂν σφίσι χρήματα οὕτω προσεῖναι. αἱ μὲν γὰρ δακά-

ὑποζύγια. Vat. H. ζεύγη.

28. ἐφ' ὄπλοις ποιοῦμενοι, ἢ τὴν φυλακὴν ex praegresso φρῖσσοντες. — ἐφ' ὄπλοις, i. e. in actione armati, ut alibi τὰ ὄπλα τιέμενοι.

τὸ γὰρ αὐτοὺς — ἀντιπολιορκεῖν. Cum Schoellasta repetit praegressis ἠπίστησεν ἂν τις ἀκούσας. Sic etiam alibi, maxime in enuntiatione a conjunctione γὰρ incipiente, finitum cum accusativo participii lectum e praecedentibus quaerendum. id. ad 1, 36., ubi ἂν μάθοιτε περιπνδum. Plato Apol. 32. Ἀντικαταλλοῦσι τὰ ἑαυτοῦ πάθη πρὸς τὰ

ἐπιπέων, ὡς ἐγώμαι, οὐκ ἂν ἀηδὲς εἴη· καὶ δὴ καὶ τὸ μέγιστον, τοὺς ἐκεῖ ἐξετάζοντα καὶ ἐρευνῶντα, ὡς περ τοὺς ἐνταῦθα, διάγειν, τίς αὐτῶν σοφὸς ἐστὶ, καὶ τίς οἴεται μὲν, ἐστὶ δ' οὐ, sc. οὐκ ἂν ἀηδὲς εἴη.

ὅσον κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου, quatenus ab initio belli. Poppo haec verba usque ad χώραν cum Heilmanno parenthesis signis circumdari posse monet. Nam ὥστε ex tosoῦτον pendet. — περιορίσειν, περιέσσειν.

καὶ τὴν εἰκοστὴν — προσεῖναι. Tributum sociorum, de quo vide 1, 96., cum inde a Periclis tem-

ναι οὐχ ὁμοίως καὶ πρὶν, ἀλλὰ πολλῶν μείζους καθέσθαι, ὄσῳ καὶ μείζων ὁ πόλεμος ἦν· αἱ δὲ πρόοδοι ἀπώλλυντο.

29. Τοὺς οὖν Θρᾶκας τοὺς τῷ Δημοσθένει ὑστερήσαντας, διὰ τὴν παρούσαν ἀπορίαν τῶν χρημάτων οὐ βουλόμενοι δαπανᾶν, εὐθύς ἀπέπεμπον, προστάξαντες κομισαὶ αὐτοὺς Διτροφέει, καὶ εἰπόντες ἅμα ἐν τῷ παραπλῶ (ἐπορευόντο γὰρ δι' Εὐρίπου) καὶ τοὺς πολεμίους, ἦν τι δύνηται, ἀπ' αὐτῶν βλάψαι. ὁ δὲ ἐς τὴν Τάναγραν ἀπεβίβασεν αὐτοὺς, καὶ ἀρχαίην τινα ἐποιήσατο διὰ τάχους· καὶ ἐκ Χαλκίδος τῆς Εὐβοίας ἀφ' ἐσπέρας διέπλευσε τὸν Εὐρίπον, καὶ ἀποβιβάσας ἐς τὴν Βοιωτίαν ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ Μυκαλησδόν. καὶ τὴν μὲν νύκτα λαθῶν πρὸς τῷ Ἐρμαίῳ ἠύλισατο· (ἀπέχει δὲ τῆς Μυκαλησδοῦ ἑκατάδεκα μάλιστα σταδίου) ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πόλει προσέειπτο, οὕσῃ μεγάλῃ, καὶ αἰρεῖ, ἀφυλάκτοις τε ἐπιπεσῶν καὶ ἀπροδοκῆτοις μὴ ἂν ποτέ τινα σφίσιν ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπαναβάντα ἐπιδέσθαι, τοῦ τείχους ἀσθενοῦς ὄντος καὶ ἐπι-

poribus valde auctum fuerit, primum ab ipso Pericle ad 600 talenta, deinde a sequioribus demagogis ad 1300, Bredovius dubitat, an omnino abrogatum sit tributum, quod solus h. l. tradat Thucydides. Cum enim vicesimae mercium Athenas subvectarum (5 pro Cent) ex Mansonis (in Sparta T. II. p. 502.) ratiocinatione non plus quam nonaginta talenta quotannis efficiant, patere, multo minus ex portorio, quam ex tributo tralaticio Athenienses percepturos fuisse. Quantumvis autem portorium superaverit tributum, illud tamen ab ipsis Atheniensibus potius, quam a sociis exigi necesse fuisse. Omnes istas dubitationes dispulit Boeckhius in Oecon. pol. Athen. T. I. p. 344 sqq., ubi docet, vicesimam istam a Thucyde memoratam, non in Piraeo, sed in sociorum terris exactam esse. Cum autem Aristophanes in Ran. v. 363., quam fabulam docuit Ol. 93, 3., Thorycionem quendam εὐκροτολόγον perstringat, Boeckhius l. l. p. 349. cf. p. 432. colligit, rem usque ad belli Peloponnesiaci finem, quo tempore omnia sociorum tributa cum ipsis sociis Athenienses amiserint, perdurasse.

29. ἦν τι δύνηται. Olim δέονστα. Illud praebuerunt Vat. H. Vall. Ex iisdem paullo post receptum ἠύλισατο pro ἠύλιζοτο, et a Bekk. Goell. et Popp. οὐ μεγάλη, pro μεγάλη. Illud „convenientius na-

turae huius oppidi, quod Strabo ἐμην τῆς Ταναγραμῆς vocat p. 42. Neque ex Homericis epithetis εὐρηγρος contrarium probabis.“ Popp. Nos etiamnum addubitamus, quia sub finem capituli Thucydides urbem maxime hominibus frequentatam fuisse significat: καὶ ἐπιπεσόντες διδασκαλίῳ παιδῶν, ὅπερ μέγιστον ἦν αὐτοῦ. Deinde, ut est diversum de magnitudine pro rei et temporis diversitate hominum iudicium, etiam alias urbes, non admodum magnas, grandes appellat Thucydides. Sic 1, 24. προεἶδόντος τοῦ χρόνου ἐγένετο ἡ Ἐπιδαμνίῳ πόλις μεγάλη τε καὶ πολυάνθρωπος. Poterat Strabonis temporibus oppidulum vel adeo vicus esse Mycalessis, at Thucydidis temporibus ex celebrata ab Homero εὐρηγροῖα et frequentata aliquid retinuisse. Intervallum est quatuor ferme saeculorum. Denique si parva urbs erat, cur tam multis verbis Scriptor causas explicat, cur factum sit, ut Thracas ea potirentur? Errat Goellerus, scribens, „cum rationes hic reddantur, cur tam facile capi urbs potuerit, illud (lectio οὐ μεγ.) utique verum videtur.“ Ubi dicit Thucydides illud tam facile? Per portas apertas etiam maxime munia urbs facili negotio capitur. Valla participium per etsi solvit.

ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπαναβ. Verba ἀπὸ θαλάσσης iussit cum ἐπαναβάντα, et ad τοσοῦτον audi διὰστημα.

καὶ πεπρωκότος, τοῦ δὲ βραχέος ὀκνοδομημένου, καὶ πυλῶν
μα διὰ τὴν ἄδειαν ἀνεργημένων. ἐσπεσόντες δὲ οἱ Θραῖκες ἐς
τὴν Μυκαλησσὸν τὰς τε οἰκίας καὶ τὰ ἱερὰ ἐπόρθουν, καὶ
τοὺς ἀνθρώπους ἐφόνεον, φειδόμενοι οὔτε πρεσβυτέρους οὔτε
νεωτέρους ἡλικίας, ἀλλὰ πάντας δέξῃς, ὅτῳ ἐντύχοιεν, καὶ καί-
λας καὶ γυναῖκας κτείνοντες, καὶ προσέτι καὶ ὑποζύγια, καὶ
ἴσα ἄλλα ξυψυχα ἴδοιεν. τὸ γὰρ γένος τῶν Θρακῶν ὅμοια
τοῖς μάλιστα τοῦ βαρβαρικοῦ, ἐν ᾧ ἂν θαρσύνῃ, φονικώτα-
τον ἐστὶ. καὶ τότε ἄλλη τε ταραχὴ οὐκ ὀλίγη καὶ ἰδέα πᾶσα
καθεστήκει ὀλέθρου, καὶ ἐπιπεσόντες διδασκαλείῳ παιδῶν, ὅπερ
μάλιστα ἦν αὐτόθι, καὶ ἄρτι ἔτυχον οἱ παῖδες ἐξεληλυθότες,
κατέκοψαν πάντας· καὶ ξυμφορὰ τῇ πόλει πάσῃ οὐδεμιᾶς ἦσ-
των μᾶλλον ἐτέρας ἀδόκητός τε ἐπέπεσεν αὐτῇ καὶ δεινῇ.

30. Οἱ δὲ Θηβαῖοι αἰσθόμενοι ἐβοήθουν, καὶ καταλαβόν-
τες προκχωρηκότας ἤδη τοὺς Θραῖκας οὐ πολὺ τὴν τε λείαν
ἄφειλοντο, καὶ αὐτοὺς φοβήσαντες καταδιώκουσιν ἐπὶ τὸν
Εὐριπον καὶ τὴν θάλασσαν, οὐ αὐτοῖς τὰ πλοῖα, ἀ ἤγαγεν,
ἄρμει. καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς πλείστους,
οὔτε ἐπισταμένους νειν, τῶν τε ἐν τοῖς πλοίοις, ὡς εἴρωον
τὰ ἐν τῇ γῇ, ὀρμισάντων ἔξω τοῦ ζεύγματος τὰ πλοῖα· ἐπεὶ
ἐν γὰρ τῇ ἄλλῃ ἀναχωρήσει οὐκ ἀτόπως οἱ Θραῖκες πρὸς τὸ τῶν
Θηβαίων ἰσχυρὸν, ὅπερ πρῶτον προσέκειτο, προσκείμενους καὶ
ξυστρεφόμενοι ἐν ἐπιχωρίῳ τάξει, τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο, καὶ
ὀλλοιοὶ αὐτῶν ἐν τούτῳ διεφθάρησαν· μέρος δὲ τι καὶ ἐν τῇ
πόλει αὐτῇ δι' ἀρκαγῆν ἐγκαταληφθὲν ἀπώλετο. οἱ δὲ ξύμ-
παντες τῶν Θρακῶν πεντήκοντα καὶ διακόσιοι ἀπὸ τριακοσίων
καὶ χιλίων ἀπέθανον. διέφθικραν δὲ καὶ τῶν Θηβαίων καὶ τῶν
ἄλλων, οἳ ξυμβοήθησαν, ἐς εἰκοσι μάλιστα ἰσπίδας τε καὶ ὀπλί-

βραχέος, supra c. 4. eodem sensu
ισθιένες dixit, cui opponitur ibi ὑψη-
λότερον. — ὅμοια τοῖς μάλιστα,
ut qui maxime.

καὶ ἄρτι ἔτυχον, pro καὶ ἐς δ
ἴσῃ ἐτυχον. Vid. ad 2, 4.

οὐδεμιᾶς ἦστων μᾶλλον
τέρας ἀδόκητός τε. Heilmann-
us aut μᾶλλον δὲ scribendum, aut
verba μᾶλλον ἐτέρας inducenda con-
iciebat. Posterius olim verum puta-
am. Nunc nihil mutandum censeo,
cum Thucydidem et 1, 133. sine co-
ula haec verba iungere observem:
Ἐν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα
ἢ φύσεως ἰσχυρὸν δηλώσας, καὶ δια-
κρινόντως τε ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἐτέ-
ρον ἄξιός θανατάσαι. Ut ibi καὶ
ἰτε μᾶλλον, ita hic δὲ subaudiendum
est. Neque vero omnino idem valent
verba οὐδεμιᾶς ἦστων et μᾶλλον ἐτέ-
ρας, sed posterius gravius est.

30. ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς πλεί-
στους. Cave putes plurimos omnino

ex Thracum numero interfectos esse.
Nam infra dicit ex mille trecentis du-
centos et quinquaginta periisse. Tri-
bus locis pugnatum est, primum cum
equitatu Thebanorum, deinde in ipsa
urbe nonnullos praedae intentos inter-
emerunt. Sed ἐν τῇ ἐσβάσει plurimi,
vel plures quam duobus reliquis locis,
interfecti sunt, partim quod mare non
didicissent, partim quod naves a lit-
tore removerent, qui in iis erant, ita
ut profugi illi navem escendere non
possent. Τὸ ζεύγμα est iunctura na-
vis cum terra per scalam (ἀποβάθραν)
facta. Vid. Thucyd. 4, 12. Sed pro
τοῦ ζεύγματος in Gr. et H. τοξέυ-
ματος invenitur, et in H. s. v. γρ.
τοῦ ζεύγματος. Contra in Lugd. al-
tera scriptura τοξέυματος cum γρ.
annotata est. Tus. τοῦ τοξέυματος.
In m. vulgata quidem scriptura, sed
γ a rec. man. illatum. Valla interpret-
atur extra ictum sagittarum. Poppo
et Goell. τοξέυματος receperunt.

τας ὁμοῦ, καὶ Θηβαίων τῶν Βοιωταρχῶν Σκιρφάνδαν· τῶν δὲ Μυκαλησίων μέρος τι ἀπαναλώθη. τὰ μὲν κατὰ τὴν Μυκαλησοῦν, πάθει χρησαμέναν οὐδενός, ὡς ἐπὶ μεγέθει, τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἦσσαν ὀλοφύρασθαι ἀξίω, τοιαῦτα ξυνέβη.

31. Ὁ δὲ Δημοσθένης τότε ἀποπλέων ἐπὶ τῆς Κερκύρας μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακωνικῆς τείχεσιν, ὀκλάδα ὁμοῦσαν ἐν Φειᾷ τῇ Ἡλείων, ἐν ἣ ὁ Κορίνθιοι ὀπλίται ἐς τὴν Σικελίαν ἔμελλον περαιουῖσθαι, αὐτὴν μὲν διαφθείρει, οἱ δ' ἄνδρες ἀποφυγόντες ὑστερον λαβόντες ἄλλην ἔπλεον. καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος ὁ Δημοσθένης ἐς τὴν Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν ὀπλίτας τε παρέλαβε, καὶ ἐκ τῆς Ναυπάκτου τῶν Μεσσηνιαστέων μετεπέμφατο, καὶ ἐς τὴν ἀντικέρασ ἠπειρον τῆς Ἀκαρνανίας διεβη, ἐς Ἀλωϊαν τε καὶ Ἀνακτόριον, ὃ αὐτοὶ εἶχον. ὄντι δ' αὐτῶ περὶ ταῦτα ὁ Εὐρυνμέδων ἀπαντᾷ, ἐκ τῆς Σικελίας ἀποπλέων, ὃς τότε τοῦ χειμῶνος τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ ἀπέμψθη· καὶ ἀγγέλλει τὰ τε ἄλλα, καὶ ὅτι πύθοιτο κατὰ πλὴν ἤδη ὦν τὸ Πλημμύριον ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἐαλωκός. ἀφικνέται δὲ καὶ Κόνων παρ' αὐτούς, ὃς ἦρχε Ναυπάκτου, ἀγγέλλανσα αἱ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων αἱ σφίσι ἀνθορμούσαι οὔτε καταλύουσι τὸν πόλεμον, ναυμαχεῖν τε μέλλουσι· κέμπαν οὖν ἐκέλευεν αὐτούς ναῦς, ὡς οὐχ ἱκανὰς οὔσας δυοῖν δεούσας εἴκοσι τὰς ἑαυτῶν πρὸς τὰς ἐκείνων πέντε καὶ εἴκοσι ναυμαχεῖν. τῶ μὲν οὖν Κόνωνι δέκα ναῦς ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Εὐρυνμέδων τὰς ἄριστας σφίσι πλεούσας ἀπ' ὧν αὐτοὶ εἶχον ἐνυμπίκουσι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ· αὐτοὶ δὲ τὰ περὶ τῆς στρατιᾶς τὸν ξύλλογον ἠτοιμάζοντο, Εὐρυνμέδων μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν πλεύσας, καὶ πεντεκαίδεκά [τε] ναῦς πληροῦν κειύσας αὐτούς, καὶ ὀπλίτας καταλερόμενος, (ξυνῆρχε γὰρ ἤδη Δημοσθένει ἀποτραπόμενος, ὡς περὶ καὶ ἤρθε.) Δημοσθένης δ' ἐς τῶν περὶ τὴν Ἀκαρνανίαν χωρίων σφενδονήτας τε καὶ ἀποριστὰς ξυναγείρων.

τῶν Βοιωταρχῶν. Erant enim inter undecim Boeotarchas duo Thebani. Vid. ad 4, 91.

ὡς ἐπὶ μεγέθει. Portus: „pro civitatis magnitudine.“ Si hoc voluisset Thucydides, τῆς πόλεως addidisset. Ergo subandi πάθος ex κάθει, quod modo praec. sit. — χρησαμένων refer ad Mycalessios.

31. ἐπὶ τῆς Κερκύρας. Sic ex Mosqu., cui Valla et Vat. adstipulantur, iam olim emendaveram vulgatum ἐκ τῆς Κερκ. Vid. annot. in mai. ed. — μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακ. τείχ. cf. ad 2, 80. 5, 65. — In verbis τότε τοῦ χειμῶνος significat τότε quidem notum aliquod tempus, de quo supra (c. 16.) sermo fuerit; τοῦ χειμῶνος autem explicationis causa adiectum. Sic 1, 101. 5, 6. 6, 32 init.,

ubi non praesens tempus sive actus de qua cum maxime agitur, designatur, sed ad praeteritum respicitur.

δυοῖν δεούσας εἴκοσι. Supra c. 17. et c. 19. εἴκοσι Atheniensium naves circa Naupactum fuisse traduntur, neque Cononis nomen additur. Infra c. 34. Diphilus dux memoratur, non Conon. Num forte Conon, Naupacti praefectus, Diphilus viginti navium, quae circa Peloponnesum missae tum Naupacti vecerantur?

ἀποτραπόμενος, int. ἐς τὴν Κέρκυραν. Schol. τὸ μὲν ἀποτραπόμενος καθ' ὑπερβατὸν τῶ ὃ μὲν Εὐρυνμέδων, ἐς τὴν Κέρκυραν ἀποτραπόμενος· τὸ δὲ ὡς περὶ καὶ ἤρθε καὶ αὐτὸ καθ' ὑπερβατὸν τῶ ξυνῆρχε γὰρ ἤδη Δημοσθένει.

32. Οἱ δ' ἐκ τῶν Συρακουσῶν τότε μετὰ τὴν [τοῦ] Πλημυρίου ἄλωσιν πρέσβεις οἰχόμενοι ἐς τὰς πόλεις, ἐπειδὴ ἐπεισάν τε, καὶ ξυναγειράντες ἐμελλον ἄξειν τὸν στρατὸν, ὁ Νιλίας προπυθόμενος πέμπει ἐς τῶν Σικελῶν τοὺς τὴν διόδον ἔχοντας καὶ ξυμμάχους, Κεντόρικᾶς τε καὶ Ἀλικυαίους καὶ ἄλλους, ὅπως μὴ διαφήσουσι τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ ξυστραπέντες καλύσουσι διελθεῖν· ἄλλη γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ πειράσειν· Ἀκραγαντῖνοι γὰρ οὐκ ἐδίδοσαν διὰ τῆς ἑαυτῶν ὁδόν. πορευομένων δ' ἤδη τῶν Σικελιωτῶν, οἱ Σικελοὶ, καθάπερ εἶδοντο καὶ Ἀθηναῖοι, ἐνέδραν τινὰ [τριχῆ] ποιησάμενοι, ἀφυλάκτους τε καὶ ἔξαιφνης ἐπιγενόμενοι διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους μάλιστα καὶ τοὺς πρέσβεις, πλὴν ἑνὸς τοῦ Κορινθίου, πάντας· οὗτος δὲ τοὺς διαφυγόντας ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους ἐκόμισεν ἐς τὰς Συρακούσας.

33. Καὶ περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ οἱ Καμαριναῖοι ἀφενούονται αὐτοῖς βοηθοῦντες, πεντακόσιοι μὲν ὀπλίται, τριακόσιοι δὲ ἀκοντισταὶ καὶ τοξόται τριακόσιοι. ἔπεμψαν δὲ καὶ καὶ Γελοῖοι ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς καὶ ἀκοντιστῶν τετρακοσίους καὶ ἰππέας διακοσίους. σχεδὸν γὰρ τι ἤδη πᾶσα ἡ Σικελία, πλὴν Ἀκραγαντίνων, (οὗτοι δ' οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἦσαν,) καὶ δ' ἄλλοι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τῶν Συρακουσίων, οἱ πρότερον περιορῶμενοι, ξυστάντες ἐβοήθουν. καὶ οἱ μὲν Συρακοῖοι, ὡς αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς Σικελίοις κᾶθος ἐγένετο, ἐπέσχον τὸ εὐθέως τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδαν, ἐτοίμης ἤδη τῆς στρατιᾶς οὕσης ἐκ τῆς Κερκύρας καὶ ἀπὸ τῆς ἠπείρου, ἐπειρωθήσαν ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ τὸν Ἴόνιον ἐπ' ἄκραν Ἰαπυγίαν. καὶ ὀρηθέντες αὐτόθεν κατήλθουσιν ἐς τὰς Χοιράδας νήσους Ἰαπυγίας· καὶ ἀκοντιστῶν τε τινᾶς τῶν Ἰαπύγων πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν τοῦ Μεσσαπίου ἔθρους ἀναβιβάζονται ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τῷ Ἀρα, ὅσπερ καὶ τοὺς ἀκοντιστῶν, δυνάστης ὦν, παρέσχεν αὐτοῖς, ἀνανεωσάμενοι τινα παλαιὰν φιλίαν ἀφικνούνται ἐς Μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας. καὶ τοὺς Μεταποντίους πείσαντες κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν ἰκοντιστῶν τε ξυμπέμπειν τριακοσίους καὶ τριήρεις δύο, καὶ ἐναλαβόντες ταῦτα, παρέκλευσαν ἐς Θουρίαν, καὶ καταλαμβάνουσι νεωστὶ στάσει τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἐναντίους ἐκκιστωϊότητας. καὶ βουλόμενοι τὴν στρατιὰν αὐτόθι πᾶσαν, ἀθροίσαντες, εἴ τις ὑπελέλειπτο, ἐξετάσαι, καὶ τοὺς Θουρίους πείσαι ἰφίσι ξυστρατεύειν τε ὡς προθυμότερα, καὶ, ἐπειδήπερ ἐν

32. ἐς τὰς πόλεις, int. Sicellorum. Vid. c. 25. ibique annot. — Νεὸς σφίσι; ante ξυμμάχους addit Bekk. ix Vat. H.

33. ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς. Acacius: „Geloj quoque classem quinque navium miserunt.“ Schol. ἵγουν λαὸν πέντε νεῶν. Recte. Subaudi ὄχλον vel ὄμιλον, i. e. πληρώ-

ματα, remiges. 7, 48. Ναυτικὸν πολὺν ἐπὶ ἐναντιὸν ἤδη βόσκοντας.

Χοιράδας νήσους Ἰαπυγίας. De his vid. Popp. I. 2. p. 548. not. Videntur hodie St. Pelagia et St. Andreas dici. Recta via circiter tria miliaria a Tarento distant. — De Italia vid. annot. ad 6, 2.

τας ὁμοῦ, καὶ Θηβαίων τῶν Βοιωταρχῶν Σκιρφάνδαν· τῶν δὲ Μυκαλησίων μέρος τι ἀπαναλώθη. τὰ μὲν κατὰ τὴν Μυκαλησοῦν, πᾶσι χρῆσαμένων οὐδενός, ὡς ἐπὶ μεγέθει, τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἦσσαν ὀλοφύρασθαι ἀξίω, τοιαῦτα ξυνέβη.

31. Ὁ δὲ Δημοσθένης τότε ἀποπλέων ἐπὶ τῆς Κερκύρας μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακωνικῆς τείχεσιν, ὀλκάδα ὁμοῦσαν ἐν Φειᾷ τῇ Ἡλείῳ, ἐν ἣ ὁ Κορινθιοὶ ὀπλίται ἐς τὴν Σικελίαν ἐμελλόν περαιοῦσθαι, αὐτὴν μὲν διαφθείρει, οἱ δ' ἄνδρες ἀποφυγόντες ὑστερον λαβόντες ἄλλην ἐπλεον. καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος ὁ Δημοσθένης ἐς τὴν Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν ὀπλίτας τὸ παρίλαβε, καὶ ἐκ τῆς Ναυπάκτου τῶν Μεσσηνίων μετεπέμψατο, καὶ ἐς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον τῆς Ἀκαρνανίας διέβη, ἐς Ἀλυζίαν τε καὶ Ἀνακτόριον, ὃ αὐτοὶ εἶχον. ὄντι δ' αὐτῷ περὶ ταῦτα ὁ Εὐρυνμέδων ἀπαντᾷ, ἐκ τῆς Σικελίας ἀποπλέων, ὃς τότε τοῦ χειμῶνος τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ ἀπέπεμψε· καὶ ἀγγέλλει τὰ τε ἄλλα, καὶ ὅτι πύθοιτο κατὰ πλοῦν ἤδη ὦν τὸ Πλημύριον ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἐαλωκός. ἀφικνέται δὲ καὶ Κόνων παρ' αὐτούς, ὃς ἦρχε Ναυπάκτου, ἀγγέλλων ὅτι αἱ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων αἱ σφίσι ἀνθορομοῦσαι οὔτε καταλύουσι τὸν πόλεμον, ναυμαχεῖν τε μέλλουσι· πέμπειν οὖν ἐκέλευεν αὐτοὺς ναῦς, ὡς οὐχ ἱκανὰς οὔσας δυοῖν δεούσας εἰκοσι τὰς ἑαυτῶν πρὸς τὰς ἐκείνων πέντε καὶ εἴκοσι ναυμαχεῖν. τῷ μὲν οὖν Κόνωνι δέκα ναῦς ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Εὐρυνμέδων τὰς ἄριστα σφίσι πλοούσας ἀφ' ὧν αὐτοὶ εἶχον ἐμπέμπουσι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ· αὐτοὶ δὲ τὰ περὶ τῆς στρατιᾶς τὸν ξύλλογον ἠτοιμάζοντο, Εὐρυνμέδων μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν πλεύσας, καὶ πεντεκαίδεκά [τε] ναῦς πληροῦν κειεύσας αὐτούς, καὶ ὀπλίτας καταλεγόμενος, (ξυνῆρχε γὰρ ἤδη Δημοσθένει ἀποτραπόμενος, ὡς περὶ καὶ ἤρθε.) Δημοσθένης δ' ἐκ τῶν περὶ τὴν Ἀκαρνανίαν χωρίων σφενδονήτας τε καὶ ἀκοντιστὰς ξυναγείρων.

τῶν Βοιωταρχῶν. Erant enim inter undecim Boeotarchas duo Thebani. Vid. ad 4, 91.

ὡς ἐπὶ μεγέθει. Portus: „pro civitatis magnitudine.“ Si hoc voluisset Thucydides, τῆς πόλεως addidisset. Ergo subaudi πάθος ex κάθει, quod modo praeced. sit. — χρῆσασθαι refer ad Mycalessios.

31. ἐπὶ τῆς Κερκύρας. Sic ex Mosqu., cui Valla et Vat. adstipulantur, iam olim emendaveram vulgatum ἐκ τῆς Κερκ. Vid. annot. in mai. ed. — μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακωνικῆς. cf. ad 2, 80, 5, 65. — In verbis τότε τοῦ χειμῶνος significat τότε quidem notum aliquod tempus, de quo supra (c. 16.) sermo fuerit; τοῦ χειμῶνος autem explicationis causa adlectum. Sic 1, 101, 5, 6, 6, 32 init.,

ubi non praesens tempus sive actia, de qua cum maxime agitur, designatur, sed ad praeteritum respicitur.

δυοῖν δεούσας εἴκοσι. Supra c. 17. et c. 19. εἴκοσι Atheniensium naves circa Naupactum fuisse traduntur, neque Cononis nomen additur. Infra c. 34. Diphilus dux memoratur, non Conon. Num forte Conon, Naupacti praefectus, Diphilus viginti navium, quae circa Peloponnesum missae tum Naupacti versabatur?

ἀποτραπόμενος, int. ἐς τὴν Κέρκυραν. Schol. τὸ μὲν ἀποτραπόμενος καθ' ὑπερβατὸν τῷ δ' μὲν Εὐρυνμέδων, ἐς τὴν Κέρκυραν ἀποτραπόμενος· τὸ δὲ ὡς περὶ καὶ ἤρθε καὶ αὐτὸ καθ' ὑπερβατὸν τῷ ξυνῆρχε γὰρ ἤδη Δημοσθένει.

32. Οἱ δ' ἐκ τῶν Συρακουσῶν τότε μετὰ τὴν [τοῦ] Πλημυρίου ἄλωσιν πρέσβεις οἰχόμενοι ἐς τὰς πόλεις, ἐπειδὴ ἐπεισάν τε, καὶ ξυναγείραντες ἔμελλον ἄξιν τὸν στρατὸν, ὁ Νικίας προκινθόμενος πέμπει ἐς τῶν Σικελῶν τοὺς τὴν διόδον ἔχοντας καὶ ξυμμάχους, Κεντόριπᾶς τε καὶ Ἀλικυαίους καὶ ἄλλους, ὅπως μὴ διαφῆθουσι τοὺς πολέμους, ἀλλὰ ξυστραφέντες κωλύσουσι διελθεῖν· ἄλλη γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ πειράσειν· Ἀκραγαντῖνοι γὰρ οὐκ ἐδίδοσαν διὰ τῆς ἑαυτῶν ὁδόν. πορευομένων δ' ἤδη τῶν Σικελιωτῶν, οἱ Σικελοὶ, καθάπερ ἰδέοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνέδραν τινὰ [τριχῆ] ποιησάμενοι, ἀφυλάκτους τε καὶ ἐξαιφνης ἐπιγενόμενοι διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους μάλιστα καὶ τοὺς πρέσβεις, πλὴν ἐνὸς τοῦ Κορινθίου, πάντας· οὗτος δὲ τοὺς διαφυγόντας ἐς πεντακοσίους καὶ χίλους ἐκόμισεν ἐς τὰς Συρακούσας.

33. Καὶ περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ οἱ Καμαριναῖοι ἀφικνοῦνται αὐτοῖς βοηθοῦντες, πεντακόσιοι μὲν ὀπλίται, τριακόσιοι δὲ ἀκοντισταὶ καὶ τοξόται τριακόσιοι. ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ Γελαῖοι ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς καὶ ἀκοντιστὰς τετρακοσίους καὶ ἱππέας διακοσίους. σχεδὸν γὰρ τι ἤδη πᾶσα ἡ Σικελία, πλὴν Ἀκραγαντίνων, (οὗτοι δ' οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἦσαν,) οἱ δ' ἄλλοι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τῶν Συρακοσίων, οἱ πρότερον περιορωμένοι, ξυστάντες ἐβοήθουν. καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι, ὡς αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς Σικελοῖς πάθος ἐγένετο, ἐπέσχον τὸ εὐθέως τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἐτοίμης ἤδη τῆς στρατιᾶς οὐσης ἐκ τῆς Κερκύρας καὶ ἀπὸ τῆς ἠπείρου, ἐπεραιώθησαν ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ τὸν Ἴονιον ἐπ' ἄκραν Ἰαπυγίαν. καὶ ὁρμηθέντες αὐτόθεν αἰτλόχουσι ἐς τὰς Χοιράδας νήσους Ἰαπυγίας· καὶ ἀκοντιστὰς τε τινὰς τῶν Ἰαπύγων πενήτην καὶ ἑκατὸν τοῦ Μεσσαπίου ἔθους ἀναβιβάζονται ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τῷ Ἀργᾷ, ὅσπερ καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς, δυνάστης ὦν, παρέσχεν αὐτοῖς, ἀνανεωσάμενοι τινα παλαιὰν φιλίαν ἀφικνοῦνται ἐς Μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας. καὶ τοὺς Μεταπόντιους πείσαντες κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν ἀκοντιστὰς τε ξυμπέμπειν τριακοσίους καὶ τριήρεις δύο, καὶ ἐναλαβόντες ταῦτα, παρέπλευσαν ἐς Θουρίαν, καὶ καταλαμβάνουσι νεωστὶ στάσει τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἐναντίους ἐκπεπωτότας. καὶ βουλόμενοι τὴν στρατιὰν αὐτόθι πᾶσαν, ἀθροίσαντες, εἴ τις ὑπελέλειπτο, ἐξετάσαι, καὶ τοῦς Θουρίους πείσαι φρεσὶ ξυστρατεύειν τε ὡς προθυμώτατα, καὶ, ἐπειδήπερ ἐν

32. ἐς τὰς πόλεις, int. Sicellorum. Vid. c. 25. ibique annot. — Iox σφίσι, ante ξυμμάχους addit Bekk. x Vat. H.

33. ναυτικόν τε ἐς πέντε αὐς. Acacius: „Geloi quoque classem quinque navium miserunt.“ Schol. γον λαόν πέντε νεών. Recte. Subadi ὄχλον vel ὄμιλον, i. e. πληρά-

ματα, remiges. 7, 48. Ναυτιδόν πολὺ ἐπὶ ἐνιαυτὸν ἤδη βόσκοντας.

Χοιράδας νήσους Ἰαπυγίας. De his vid. Popp. I. 2. p. 548. not. Videntur hodie St. Pelagia et St. Andreas dici. Recta via circiter tria milliaria a Taranto distant. — De Italia vid. annot. ad 6, 2.

τούτω τύχης εἶσι, τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους τοῖς Ἀθηναίοις νομίζειν, περιέμενον ἐν τῇ Θουρίᾳ, καὶ ἔπρασσον ταῦτα.

34. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ ἐν ταῖς πέντε καὶ εἰκοσι ναυσίν, οἵπερ τῶν ὀλκάδων ἕνεκα τῆς ἐς Σικελίαν κομιδῆς ἀνθρώρουν πρὸς τὰς ἐν Ναυπάκτῳ ναῦς, παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ καὶ προσπληρώσαντες ἔτι ναῦς, ὥστε ὀλίγω ἐλάσσους εἶναι αὐτοῖς τῶν Ἀττικῶν νεῶν, ὁμοίζονται κατα Ἐρινεῶν τῆς Ἀχαιᾶς ἐν τῇ Ῥυκίῃ, καὶ αὐτοῖς, τοῦ χωρίου μνηοειδοῦς ὄντος, ἐφ' ᾧ ὥρμον, ὁ μὲν περὶς ἐκατέρωθεν, προσβεβοηθηκότας, τῶν τε Κορινθίων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων, ἐπὶ ταῖς ἀνεχούσαις ἄκραις παρετέτακτο, αἱ δὲ νῆες τὸ μεταξὺ εἶχον ἐμφράξασαι· ἦρχε δὲ τοῦ ναυτικοῦ Πολυάνθης Κορινθίος. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Ναυπάκτου τριάκοντα ναυσὶ καὶ τρισίν (ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἀλφίλος) ἐπέπλευσαν αὐτοῖς. καὶ οἱ Κορινθιοὶ τὸ μὲν πρῶτον ἡσύχασον, ἔπειτα, ἀρθέντος αὐτοῖς τοῦ σημείου, ἐπεὶ καιρὸς ἔδοκει εἶναι, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐναυμάχουν, καὶ πρόνον ἀντείχον πολὺν ἀλλήλοισι, καὶ τῶν μὲν Κορινθίων τρεῖς νῆες διαφθείρονται, τῶν δὲ Ἀθηναίων κατέδου μὲν οὐδέμια ἀπλῶς, ἑπτὰ δὲ τινες ἄπλοὶ ἐγένοντο, ἀντίπρωρον ἐμβαλλόμεναι καὶ ἀναρφαγεῖσαι τὰς παρεξαιρεσίας ὑπὸ τῶν Κορινθίων νεῶν, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο παχυτέρας τὰς ἐπιπίδας ἔχουσῶν. ναυμαχήσαντες δὲ ἀντίκαλα μὲν καὶ ὡς αὐτοὺς ἐκατέρους ἀξιοῦν νικᾶν, ὁμῶς δὲ τῶν ναυαγίων κρατησάντων τῶν Ἀθηναίων

ἐν τούτῳ τύχης εἶσι. Haec refer ad τὴν νεοσι στάσιν, qua Atheniensium adversarii urbe electi paullo ante narrabantur.

34. Πελοποννήσιοι. Quae vulgo sequuntur verba καὶ οἱ, iam olim a me impugnata, nunc cod. Vat. auctoritate omisi cum Bekk. et Popp. — Mox Ἐρινεῶν Stephanus Byz. oppidum, Pausanias VII, 22, 7. portum nuncupat. Nominativus Stephano est Ἐρινεός. Vid. Poppo l. 2. p. 173., ubi etiam de Rhypis, quas item Achaiae oppidum vocat Steph., cuius suo aevo tantum ruinas superesse scribit Pausanias VII, 23, 5., exponit. — ἀνεχούσαις, i. e. προσεχούσαις ἐς τὴν θάλασσαν.

Ἀλφίλος. Vid. supra ad c. 31. Navium numerus facile expeditur, si ad viginti illas naves, quas circa Peloponnesum miserant Athenienses, addas decem Cononi a Demosthene traditas, haeque adiectas ex Naupacti statione, ubi semper praesidium Atheniensium videtur fuisse, tres putes.

ἐμβαλλόμενα. Passivum est. Cf. Thucyd. 7, 70. ibique Duk. Matth. Gr. §. 490. — τὰς παρεξαιρεσίας

σίας. Schol. παρεξαιρεσία ἐστὶ κατὰ τὴν πρῶταν πρὸ τῶν κωνίων ὡς ἀν' ἐκῆ τις τὸ παρεξ τῆς εἰρησίας. Erat spatium in prora aut puppi remis vacuum. Cf. ad 4, 12. — Ἐπ' ὅτι δ' εἶς εἶσι τὰ ἐκατέρωθεν πρῶτας ἐξέχοντα ξύλα, trabes prominentes ab utroque latere rostri (ἰσβόλον). Haec non solum ad eludendum et arcendum rostrorum (hostilium) ictum, verum etiam, si crassiores essent, ad infligendum ictum valebant; sed ad impetum faciendum magis ἐμβόλοις, rostris aere obductis, utbantur. Vid. c. 36.

καὶ ὡς — ἀξιοῦν νικᾶν. Pro αὐτοὺς ἐκατέρους licebat etiam scribi αὐτοὶ ἑκάτεροι, ut 1, 12. Ἡ ἑλλῆς ἐτι μετανοστατὸ τε καὶ καταπίπτει, ὥστε μὴ ἡσυχάσασα αὐξήθηται. 1, 91. ὅτι ἡ μὲν πῶλις σφῶν τεταίχιστα ἦν, ὥστε ἰκανὴ εἶναι σώζειν τοὺς ἐνοχοῦντας. Sed non minus usitata est altera structura accusativi cum infinitivo. Vid. Lobeck. ad Phrya. p. 750., ubi simul docet, propriam hanc constructionem esse distributivis. Xenoph. Hellen. II, 1, 26. οἱ δὲ ἀκίενοι αὐτῶν ἐκέλευσαν, αὐτοὺς γὰρ πῶν στρατῶν

διά τε τὴν τοῦ ἀνέμου ἄκρωσιν αὐτῶν ἐς τὸ πέλαγος καὶ διὰ τὴν τῶν Κορινθίων οὐκίτη ἐπαναγωγὴν, διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων· καὶ διώξεις οὐδεμία ἐγένετο, οὐδ' ἄνδρες οὐδετέρων ἔλωσαν· οἱ μὲν γὰρ Κορινθιοὶ καὶ Πελοποννήσιοι, πρὸς τῇ γῇ ναυμαχοῦντες καὶ διεσῶζοντο, τῶν δὲ Ἀθηναίων οὐδεμία κατέδου ναῦς. ἀποκλευσάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐς τὴν Ναύπακτον, οἱ Κορινθιοὶ εὐθύς τροπαῖον ἔστησαν ὡς νικῶντες, ὅτι πλείους τῶν ἐναντίων ναῦς ἄπλους ἐποίησαν, καὶ νομίσαντες δι' αὐτὸ οὐχ ἡσθᾶσθαι, δι' ὅπερ οὐδ' οἱ ἕτεροι νικᾶν· οἱ τε γὰρ Κορινθιοὶ ἠγγήσαντο κρατεῖν, εἰ μὴ πολὺ ἐκρατοῦντο, οἱ τ' Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον ἡσθᾶσθαι, εἰ μὴ πολὺ ἐνίκων. ἀποκλευσάντων δὲ τῶν Πελοποννησίων καὶ τοῦ πεζοῦ διαλυθέντος, οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ὡς νικῆσαντες, ἀπέχον τοῦ Ἐρινεοῦ, ἐν ᾧ οἱ Κορινθιοὶ ὤρμον, ὡς εἴκοσι σταδίων. καὶ ἡ μὲν ναυμαχία οὕτως ἐτελεύτη.

35. Ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδαν, ἐπειδὴ ζυστρατεύειν αὐτοῖς οἱ Θούριοι παρεσκευάσθησαν ἐπιακοσίους μὲν ὀπλίταις, τριακοσίους δὲ ἀκοντισταῖς, τὰς μὲν ναῦς παρακλῆιν ἐκέλευον ἐπὶ τῆς Κροτωνιάτιδος, αὐτοὶ δὲ τὸν πεζὸν πάντα ἐξετάσαντες πρῶτον ἐπὶ τῷ Συβάρει ποταμῷ ἦγον διὰ τῆς Θουριάδος γῆς. καὶ ὡς ἐγένοντο ἐπὶ τῷ Ἰλλίᾳ ποταμῷ, καὶ αὐτοῖς οἱ Κροτωνιάται προσπέψαντες εἶπον οὐκ ἂν σφίσι βουλομένοις εἶναι διὰ τῆς γῆς σφῶν τὸν στρατὸν εἶναι, ἐπικαταβάντες ἠύλισαντο πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ἰλλίου, καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐς τὸ αὐτὸ ἀπήντων. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀναβιβασάμενοι παρέπλεον, ἰσχυρες πρὸς ταῖς πόλει πλην Λοκρῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐπὶ Πέτραν τῆς Ῥηγίνης.

36. Οἱ δὲ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ, πυνθανόμενοι αὐτῶν τὸν ἐπίπλουν, αὐθις ταῖς ναυσὶν ἀποπειράσαι ἐβούλοντο καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ τοῦ πεζοῦ, ἦνπερ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, πρὶν ἐλθεῖν αὐτούς, φθάσαι βουλόμενοι ξυνέλεγον. παρεσκευάσαντο δὲ τό τε ἄλλο ναυτικόν, ὡς ἐκ τῆς προτέρας ναυμαχίας τι πλέον ἐνείδον σχήσοντες, καὶ τὰς πρῶτας τῶν νεῶν ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον στεριφωτέρας ἐποίησαν, καὶ τὰς ἐπιτιδας ἐπέθε-

γῆν, οὐκ ἐκείνον. Ceterum ὡς h. l. est pro ὄστε, cuius geminum exemplum apud nostrum scriptorem non succurrit.

καὶ διεσῶζοντο. Vulgo ἑξῆς διεσῶζ, quod ex interpretamento ortum esse recte videbatur Benedicto. Καί, etiam, hic significat, sicut prope terram dimicabant, ita servabantur.

δι' ὅπερ οὐδ' οἱ ἕτεροι νικᾶν, int. ἐνόμιζαν. Mox ex Vat. H. Poppo καί, sed inter uncas, recepit ante πολὺ ἐκρατοῦντο, et ex solo Vat. postea pro εἰ μὴ πολὺ ἐνί-

κων scripsit cum Bekk. ὅτι οὐ πολὺ ἐνίκων.

35. πρὸς ταῖς πόλεις. „Aut πρὸς (alibi ἐς, κατὰ) τὰς πόλεις expectes, aut πρὸς deesse velis. Quod delendum esse non improbabile est. Vid. ad c. 1.“ Poppo. Ibi est σῶζοντες Ῥηγίᾳ. — Petra promontorium est, supra 6, 44. Rhegium teste Cellario vocatum, apud alios Leucopetra, hodie Capo del Armi. Vid. Poppo Tom. I. 2. p. 554.

36. ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον. Rem illustrat Diodorus 13, 10. Συμβουλευσάντος δ' αὐτοῖς Ἀριστοῦ τοῦ Κορινθίου κυβερνήτου τὰς πρῶ-

σαν ταῖς πλώραις καχίας· καὶ ἀντήριδας ἀπ' αὐτῶν ὑπέτα-
ναν πρὸς τοὺς τοίχους ὡς ἐπὶ ξέ πῆγεις, ἐντὸς τε καὶ ἔξω-
θεν· ὄπισθ' ἄνω καὶ οἱ Κορινθιοὶ πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ
ναῦς ἐπισκευασάμενοι πλώραθεν ἐναυμάχουν. ἐνόμισαν γὰρ οἱ
Συρακόσιοι πρὸς τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, οὐχ ὁμοίως ἀντι-
νεναυπηγημένους, ἀλλὰ λεπτὰ τὰ πλώραθεν ἔχουσας, διὰ τὸ
μὴ ἀντιπλώροις μᾶλλον αὐτοὺς ἢ ἐκ περιπλου ταῖς ἐμβολαῖς
χοῦσθαι, οὐκ ἔλασσαν στήθει, καὶ τὴν ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι
ναυμαχίαν, οὐκ ἐν πολλῷ πολλαῖς ναυσὶν οὖσαν, πρὸς ἑαυτῶν
ἔσεσθαι· ἀντίπλωροι γὰρ ταῖς ἐμβολαῖς χρωόμενοι ἀναβόηξεν
τὰ πλώραθεν αὐτοῖς, στερίφοις καὶ καχίσι πρὸς κοῖλα καὶ
ἀσθενῆ παρέχοντες τοῖς ἐμβόλοις. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις οὐκ ἔσε-
σθαι σφῶν ἐν στενοχωρίᾳ οὔτε περιπλου οὔτε διέκπλου,
ὄπισθ' τῆς τέχνης μάλιστα ἐπίστευον· αὐτοὶ γὰρ κατὰ τὸ δυνά-
τον τὸ μὲν οὐ δόσειν διεκπλεῖν, τὸ δὲ τὴν στενοχωρίαν καλύ-
σειν, ὥστε μὴ περιπλεῖν. τῇ τε πρότερον ἀμαθίᾳ τῶν κυβερ-

ρας τῶν νεῶν ποιῆσαι βραχυτέρας καὶ τακτιωτέρας, κτισθέντες οἱ Συ-
ρακοῦσιοι διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐν
τοῖς μετὰ ταῦτα κινδύνοις ἐκλονέ-
πησαν. Ἅ μὲν γὰρ Ἀττικαὶ τριή-
ρεις ἦσαν ἀσθενεστέρας ἔχουσαι τὰς
πλώρας καὶ μετώρους· διὸ συν-
έβαινον αὐτῶν τὰς ἐμβολὰς τιτρώ-
σκειν τοὺς ὑπερέχοντας τῆς θαλάτ-
της τόπους, ὥστε τοὺς πολεμικοὺς
μὴ μεγάλοις ἐλαττώμασι περιπίπτειν·
αἱ δὲ τῶν Συρακοσίων τὸν περὶ
τὴν πλώραν τόπον ἰσχυρὸν ἔχουσαι
καὶ τακτικόν, κατὰ τὰς τῶν ἐμβο-
λῶν δόσεις μὴ πολλὰς κληγῆ κα-
τέδουσαν τὰς τῶν Ἀθηναίων τριήρεις.
Cf. annot. ad c. 34.

καὶ ἀντήριδας — ἔξωθεν.
„Heilmannus locum ita convertit: Ins-
besondere hatten sie die Vordertheile
an den Schiffen kürzer und eben da-
durch fester und dauerhafter gemacht;
an diese Vordertheile hatten sie fer-
ner dicke Sturmbalken befestigt, und
diese wieder durch einen in- und aus-
wärts sechs Ellen langen Widerhalt
mit dem Wänden des Schiffis verbun-
den. Atque hoc ita factum esse intel-
ligit, ut fulcra ista per prorae murum
in navem immitterentur, ibique ad
pilam in angulum concurrerent, cuius
anguli quae eminebant extra navem
crura alligabantur ad epotidas, ab
utroque latere prorae in obliquum pro-
minentes, in fronte autem angularem
in formam et ipsas concurrentes; quo
facto opus erat, ut ἀντήριδες epotidi-
bus pro fulcris essent. Longitudinem

autem istorum fulcrorum statuit itum
fuisse senum cubitorum totidemque in-
tra navem.“ Goell. Mox πλώραθεν
iunge cum ἐπισκευασάμενοι. Schol.
τὰ κατὰ τὰς πλώρας ἐπισκευάσασθαι.

παρέχοντες. Vat. et s. v. cum
γρ. H. καίοντες, quod receperunt
Bekk. Goell. Poppo. Vulgatum col-
lectaris tentarunt viri docti. Abre-
schius coniecit παρέχοντες, Blomfield
ad Aesch. Pers. v. 421. προέχοντες,
Reisk. παρελθόντες. Aem. Portus sup-
plebat ἐαυτούς, ut. esset ἐπεχόμενοι,
Bredovius τὰς πλώρας, ego τὰς ἐμ-
βολὰς ex praegressis repetebam. Quod
quidem graecum esse negat Poppo,
sed cum Diodorus in loco parallelis
(13, 10.) scripserit κατὰ τὰς τῶν ἐμ-
βολῶν δόσεις, non video, neque cui
graeco dici nequeat παρέχειν ἐμβολὰς
pro ἐμβάλλειν, καίειν, neque quo-
modo παρέχοντες ex καίοντες exis-
tere poterit. Hoc potius difficilioris
lectionis interpretamentum videatur.

διεκπλεῖν. „Pugnandi modus deus
amabant Athenienses, qui nominibus
περίπλους ἐκ διέκπλους significantur.
Primum enim longa serie, una navis
post alteram, hostium naves circun-
navigabat, ut eas paullatim in angu-
stius spatium coarctarent, et in per-
turbatas, ubi commodum videretur, a
latere irruerent. Hoc modo Phormio
primam victoriam reportavit 2, 84.
Deinde aciem hostium perfringere, et
remos detergere conati sunt (qui δειν-
πλους est). Itaque modo appropri-

πρωῶν δοκούσῃ εἶναι τὸ ἀντίπρωρον ξυγκρούσει μάλιστα ἄν
 πτοὶ χρήσασθαι· πλείστον γὰρ ἐν αὐτῷ στήσει· τὴν γὰρ
 πάρχουσιν οὐκ ἔσεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐκωθουμένους ἄλλοις
 ἐς τὴν γῆν, καὶ ταύτην δι' ὀλίγον καὶ ἐς ὀλίγον, κατ' αὐ-
 ὸ τὸ στρατόπεδον τὸ ἐαυτῶν· τοῦ δ' ἄλλου λιμένος αὐτοὶ
 ρατήσειν· καὶ ξυμφερομένους αὐτούς, ἦν πη βιάζωνται, ἐς
 λῆγον τε καὶ πάντας ἐς τὸ αὐτὸ προσπίπτοντας ἀλλήλοις τα-
 ἀξέσθαι· (ὅπερ καὶ ἔβλαπτε μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἐν ἀπά-
 αῖς ταῖς ναυμαχίαις, οὐκ οὐσης αὐτοῖς ἐς πάντα τὸν λιμένα
 ρῆς] ἀνακρούσεως, ὥσπερ τοῖς Συρακοσίοις). περιπλεῦσαι δὲ
 ε τὴν εὐρυχωρίαν, σφῶν ἐχόντων τὴν ἐπίπλευσιν ἀπὸ τοῦ
 ελάγους τε καὶ ἀνάκρουσιν, οὐ δυνήσεσθαι αὐτούς, ἄλλως
 ε καὶ τοῦ Πλημμυρίου πολεμίου τε αὐτοῖς ἐσομένου καὶ τοῦ
 τόματος οὐ μεγάλου ὄντος τοῦ λιμένος.

37. Τοιαῦτα οἱ Συρακοῖσιοι πρὸς τὴν ἐαυτῶν ἐπιστήμη
 ε καὶ δύναμιν ἐπινοήσαντες, καὶ ἅμα τεταρσηκότες μᾶλλον
 δη ἀπὸ τῆς προτέρας ναυμαχίας, ἐπεχείρουν τῷ τε πεζῷ ἅμα
 αἱ ταῖς ναυσὶ. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ὀλίγω πρότερον τὸν ἐκ τῆς
 ὄλεως Γύλιππος προεξαγαγὼν προσῆγε τῷ τείχει τῶν Ἀθη-
 αίων, καθ' ὅσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἔωρα· καὶ οἱ ἀπὸ
 οὐ Ὀλυμπίου, οἱ τε ὀπλίται, ὅσοι ἐκεῖ ἦσαν, καὶ οἱ ἱππῆς
 αἱ ἢ γυμνητεία τῶν Συρακοσίων, ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα προσῆμι
 ῶ τείχει· αἱ δὲ νῆες μετὰ τοῦτο εὐθύς ἐξέπλεον τῶν Συρα-
 οσίων καὶ ξυμμάχων. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον αὐτούς οἴο-
 ενοι τῷ πεζῷ μόνω πειράσειν, ὀρῶντες δὲ καὶ τὰς ναῦς ἐπι-
 ερομένας ἄφνω, ἔθορυβούντο· καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τὰ τεῖχη καὶ
 ῶ τῶν τειχῶν τοῖς προσιοῦσιν ἀντικαταβάδοντο, οἱ δὲ πρὸς
 οὺς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπίου καὶ τῶν ἔξω κατὰ τάχος χωροῦντας
 πτίας τε πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς ἀντεπέχθησαν, ἄλλοι δὲ τὰς
 αῦς ἐκλήρουν, καὶ ἅμα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν παρεβοήθουν, καὶ
 κειδῆ πλήρεις ἦσαν, ἀντανήγον πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ναῦς·
 αἱ τῶν Συρακοσίων ἦσαν ὀγδοήκοντα μάλιστα.

38. Τῆς δὲ ἡμέρας ἐπὶ πολὺ προσκλιόντες καὶ ἀνακρούο-
 ενοι καὶ πειράσαντες ἀλλήλων, καὶ οὐδέτεροι δυνάμενοι
 ξιὸν τι λόγου παραλαβεῖν, εἰ μὴ ναῦν μίαν ἢ δύο τῶν Ἀθη-
 αίων Συρακοῖσιοι καταδύσαντες, διεκριθῆσαν· καὶ ὁ πεζὸς

uabant, modo recedebant, et deinde
 longinquo in hostes irruebant.“
 oppo Tom. I. 2. p. 63 sq.
 τὸ ἀντίπρωρον ξυγκρούσει.
 um Poppo reccipi plurimorum
 icum lectionem ξυγκρούσει pro
 nigato ξυγκρούσαι, quod explicari
 uidem potest per ἄστε, sed parum
 raesidii a codicibus habet. τὸ ἀν-
 ἱπρωρον non adverbialiter cum
 oppone accipiendum puto, sed accu-
 titivus relationis est, cuius etiam cum
 ibstantivis iuncta exempla dedit Bern-
 ardy Syntax. p. 114.

ἀνάκρουσιν οὐκ ἔσεσθαι.
 Ἀνάκρουσις ea est recessionis ratio,
 quae fit prora hosti opposita; alibi
 πρῦμναν κρούσασθαι dicitur, i. e. na-
 vem inhibere remis. Cf. Poppo l. l.
 Sed videtur aliquid interesse. Nam
 ita Pollux 1, 125. Καὶ τὸ μὲν εἰς
 ἐμβολὴν ὑπαγαγῆν εἰς τοῦπίσω τὴν
 ναῦν, ἀνακρούσασθαι, τὸ δὲ εἰς πρῶ-
 γῆν, πρῦμναν κρούσασθαι. Vid.
 Thuc. 1, 50. 7, 40 init.

38. καταδύσαντες. „Haeremus
 aliquantum in participio καταδύσαν-
 τες.“ Poppo.

ἄμα ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπήλθε. Τῇ δ' ὑστεραία οἱ μὲν Συρακόσιοι ἠσύχαζον, οὐδὲν δηλοῦντες ὁποῖόν τι τὸ μέλλον ποιήσουσιν· ὁ δὲ Νικίας ἰδὼν ἀντίπαλα τὰ τῆς ναυμαχίας γενόμενα, καὶ ἐλπίζων αὐτοὺς αὐθις ἐπιχειρήσειν, τοὺς τε τριηράρχους ἠνάγκαζεν ἐπισκευάζειν τὰς ναῦς, εἴ τις τι ἐπεποιηκεί, καὶ ὀλκάδας προώρμισε πρὸ τοῦ σφετέρου σταυρώματος ὃ αὐτοῖς πρὸ τῶν νεῶν ἀντιλιμένος κληστοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπεπύγε. διαλειπούσας δὲ τὰς ὀλκάδας ὅσον δύο πλέθρα ἐκ ἀλλήλων κατέστησεν, ὅπως, εἴ τις βιάζοιτο ναῦς, εἴη κατεφρευξίς ἀσφαλῆς, καὶ κάλιν καθ' ἠσυχίαν ἔκπλους. παρασκευαζόμενοι δὲ ταῦτα ὄλην τὴν ἡμέραν διετέλεσαν οἱ Ἀθηναῖοι μέχρι νυκτός.

39. Τῇ δ' ὑστεραία οἱ Συρακόσιοι τῆς μὲν ἄρας κρατερον, τῇ δὲ ἐπιχειρήσει τῇ αὐτῇ τοῦ τε πεζοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ προσέμιθον τοῖς Ἀθηναίοις. καὶ ἀντικαταστάτες τὰς ναυσὶ τὸν αὐτὸν τρόπον αὐθις ἐπὶ κολῷ διηγνον τῆς ἡμέρας πειρώμενοι ἀλλήλων, πρὶν δὴ Ἀγίσταν ὁ Πυρρόβου Κορινθίου ἄριστος ἂν κυβερνήτης τῶν μετὰ Συρακοσίων, πείθει τοὺς σφετέρους τοῦ ναυτικοῦ ἄρχοντας, πέμψαντας ὡς τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιμελομένους, κελεύειν ὅτι τάχιστα τὴν ἀγορὰν τῶν πλουμένων παρὰ τὴν θάλασσαν μεταστήσαι κομισάντας, καὶ ὅσοις τις ἔχει ἐδώδιμα πάντας ἐκείσδε φέροντας ἀναγκάσαι πάλιν, ὅπως αὐτοὺς ἐκβιάσαντες τοὺς ναύτας εὐθύς παρὰ τὰς ναῦς ἀριστοποιήσονται, καὶ δι' ὀλίγου αὐθις καὶ αὐθημερὸν ἀφροδοκήτοις τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρῶσι.

40. Καὶ οἱ μὲν πεισθέντες ἐπέμψαν ἄγγελον, καὶ ἡ ἀγορὰ παρεσκευασμένη· καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐξαίφνης πρὸν ναυπηγόμενοι κάλιν πρὸς τὴν πόλιν ἐπλευσαν, καὶ εὐθύς ἐβάντες αὐτοῦ ἄριστον ἐποιοῦντο. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, νομίσαντες αὐτοὺς ὡς ἠσθημένους σφῶν, πρὸς τὴν πόλιν ἀνακρούσασθαι, καθ' ἠσυχίαν ἐβάντες τὰ τε ἄλλα διεπράσσοντο καὶ τὰ ἄμφοτεροῦ ἄριστον, ὡς τῆς γε ἡμέρας ταύτης οὐκέτι οἰόμενοι ἂν ναυμαχεῖν. ἐξαίφνης δὲ οἱ Συρακόσιοι πληρώσαντες τὰς ναῦς ἐπέπλεον αὐθις. οἱ δὲ διὰ πολλοῦ θοροῦβου καὶ ἄσιτοι οἱ πλείους, οὐδενὶ κόσμῳ ἐσβάντες μόλις ποτὲ ἀντανήγοντο. καὶ πρόνον μὲν τινα ἀπέσχοντο ἀλλήλων φυλασσόμενοι· ἔπειτα οὐκ ἐδόκει τοῖς Ἀθηναίοις ὑπὸ σφῶν αὐτῶν διαμέλλοντας κόπον ἀλίσκεσθαι, ἀλλ' ἐπιχειρεῖν ὅτι τάχιστα· καὶ, ἐπιφερόμενοι ἐκ

δύο πλέθρα. Πλέθρον erat spatium centum pedum. Vid. librum meum Abriss der Griech. u. Röm. Alterth. ed. 2. p. 101.

39. αὐτοὺς ἐκβιάσαντες. Codices plerique αὐτοῖς, quod Bekk. Goell. et Poppo receperunt. Dukerus enim docuit, αὐτοῖς quamplurimis locis Thucydidem specie quadam pleonasmī uti, ut c. 25. 80. 34. 40. al. „Quod cum concedam, quaero tamen,

ad utros hoc pronomen referatur: utrum ad duces classis: at hoc best nequit: an ad milites Syracusios et socios; at hi sunt exponendi, non hi, quibus alii exponuntur. Nisi igitur αὐτοῖς ad solos milites, in littore collocatos referre velis, ut discernantur homines in navibus proelium commensuri (quod tamen mirum foret, in accipere), nihil restat, nisi ut αὐτοῖς [quam Ae. Porti coniecturam ducimus probavi] ibi corrigatur.“ Goell.

παρακελεύσεως ἐναυμάχουν. οἱ δὲ Συρακόσιοι δεξάμενοι καὶ αἰς [τε] ναυσὶν ἀντιπρώροις χρώμενοι, ὥσπερ διενοήθησαν, ᾧ ἐμβόλων τῇ παρασκευῇ ἀνεβρόγγυσαν τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς ἐπὶ πολὺ τῆς παρεξαιρεσίας, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων αὐτοῖς ἀκοντίζοντες μεγάλα ἐβλαπτον τοὺς Ἀθηναίους, πολὺ δ' ἔτι μείζω οἱ ἐν τοῖς λεπτοῖς πλοίοις περιπλέοντες τῶν Συρακοσίων, καὶ ἔς τε τοὺς ταρσοὺς ὑποκλιπόντες τῶν πολεμίων νεῶν, καὶ ἔς τὰ πλάγια παρακλιόντες, καὶ ἔξ αὐτῶν ἔς οὓς ναύτας ἀκοντίζοντες.

41. Τέλος δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ κατὰ κράτος ναυμαχοῦντες οἱ Συρακόσιοι ἐνίκησαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τραπόμενοι διὰ τῶν ὀλκᾶδων τὴν κατάφευξιν ἐποιοῦντο ἔς τὸν ἑαυτῶν ὄρμον. ἰ δὲ τῶν Συρακοσίων νῆες μέχρι μὲν τῶν ὀλκᾶδων ἐπεδίωκον· ἔπειτα αὐτοὺς αἱ κεραιαὶ ὑπὲρ τῶν ἔσπλων αἱ ἀπὸ τῶν ὀλκᾶδων δελφίνοφόροι ἠρμέναι ἐκάλυον. δύο δὲ νῆες τῶν Συρακοσίων ἐπαιρόμεναι τῇ νίκῃ προςέμιξαν αὐτῶν ἔγγυς, καὶ ἐφθάρησαν, καὶ ἡ ἑτέρα αὐτοῖς ἀνδράσιν ἐάλω. καταδύσαντες δ' οἱ Συρακόσιοι τῶν Ἀθηναίων ἑπτὰ ναῦς, καὶ καταρανματίσαντες πολλὰς, ἀνδρας τε τοὺς μὲν πολλοὺς ζωορῆσαντες, τοὺς δὲ ἀποκτείναντες, ἀπεχώρησαν· καὶ τροπαία τε μιοτέρων τῶν ναυμαχιῶν ἔστησαν, καὶ τὴν ἐλπίδα ἤδη ἔχουσαν εἶχον ταῖς μὲν ναυσὶ καὶ πολὺ κρείσσους εἶναι, ἐδόκουν δὲ καὶ τὸν πεζὸν χειρώσεσθαι. καὶ οἱ μὲν ὡς ἐπιθησόμενοι αὐτ' ἀμφοτέρω παρασκευάζοντο αὐτίς.

40. δεξάμενοι καὶ ταῖς τε. *him legebatur δεξάμενοι [ἡμύνοντο] καὶ ταῖς τε.* Sed verbum unciis inclusum a plerisque et optimis libris abest. *se aliquando defendebam, quia se-rens té, nisi praegresso verbo finito, tri non posse videbatur. Sed illud i omittunt Cass. Mrc. F. D. I. K. ugd. Mosqu. m. Chr. Quare Poppo-em secutus té unciis inclusi, ἡμύνον- abieci.* „Té cum additum esset, ut *το ἀμυνάμενοι*, ab interpretibus ad *δεξάμενοι* adscripto, ἡμύνοντο inter- claretur, effecisse conici potest.“ *oppo.* — Paulo superius etiam *αὐ- οὐ* ante *ὑπὸ σφῶν αὐτῶν* libris iu- antibus *ἐκπυξίμους*.

τοὺς ταρσοὺς. Cum Porto in- ligo „totam remorum seriem navium ostilium.“ Proprie οἱ ταρσοὶ sunt *extrema remorum pars, τὰ πλατύσμα- τ τῶν κοπῶν.* Sed h. l. *remos το- τ (κόπας)*, quatenus super navis *am porrigebantur, intelligendos esse, s ipsa docet.*

41. διὰ τῶν ὀλκᾶδων. Vid.

38. — Mox κεραιαὶ non videntur *se antennae, sed trabes.* Schol. ἐκ

τῶν κεραιῶν δελφίνες ἦσαν ἠρτημέ- νοι μολίβδινοι, ὥσπερ ἐμβάλλεσθαι ταῖς προσπλευσάσαις πολεμίαις να- σιν· οἱ ἐμπύκτοντες αὐταῖς διέκοπτον τοῦσδαφος αὐτῶν, καὶ κατέδυνον. Thom. M. p. 204. Δελφίς οὐ μόνον τὸ ζῶον, ἀλλὰ καὶ μολίβδινόν τι ὄργανον ναυ- μαχοσῶν νεῶν. ὅθεν καὶ Θουκυδί- δης, νῆας (ναῦς) δελφίνοφόρους.

ἀνδρας τε τοὺς μὲν πολ- λούς. Addidi πολλούς ex optimis libris. Poppo, qui unciis inclusit, fidem denegat voci, quia, si *πληρώματα navium laesarum intelligantur, quibus potitos esse Syracusios non audiamus, scribendum fuerit τοὺς (ἐν αὐταῖς) ἀνδρας.* At facile ἔξ αὐτῶν subaudi- mus ad ἀνδρας τε.

ἀμφοτέρων τῶν ναυμαχιῶν, huius et illius, quae descripta est c. 38 *init. ἐδόκουν δὲ — χειρώσε- σθαι.* Codices nonnulli *δοκῶν* exhibent. Sed vulgata vera est. Mutavit structuram Thuc., post *ἐλπίδα ἤδη ἔχουσαν* inserens novum verbum *ἐδόκουν*, cum verbis *ταῖς μὲν ναυσὶν* aptius respondeat hoc: *τὸν δὲ πεζὸν καὶ αὐτὸν χειρώσεσθαι.*

42. Ἐν τούτῳ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων ἔχοντες τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν παραγίγνονται, ναῦς τε τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα μάλιστα ζὺν ταῖς ξενικαῖς, καὶ ὀπίστας πεντακισχιλίους ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, ἀκοντιστάς τε βαρβάρους καὶ Ἕλληνας οὐκ ὀλίγους, καὶ σφενδοπήτας καὶ τοξότας καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἱκανήν. καὶ τοῖς μὲν Συρακοσίοις καὶ ξυμμάχοις κατάπληξις ἐν τῷ αὐτίκα οὐκ ὀλίγη ἐγένετο, εἰ πέρασ μηδὲν ἔσται σφίσι τοῦ ἀπαλλαγῆναι τοῦ κινδύνου, ὁρῶντες οὐτε διὰ τὴν Δεκέλειαν τειχιζομένην οὐδὲν ἔχον στρατὸν ἴσον καὶ παρακλήσιον τῷ προτέρῳ ἐπεληλυθότα τὴν τε τῶν Ἀθηναίων δύναμιν πανταχόσως πολλὴν φαινομένην τῷ δὲ προτέρῳ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ὡς ἐκ κακῆς φώμῃ τις ἐγένετο. ὁ δὲ Δημοσθένης ἰδὼν ὡς εἶχε τὰ πράγματα, καὶ νομίσας οὐχ οἶόν τε εἶναι διατρέβειν, οὐδὲ παθεῖν ὅπερ ὁ Νικίας ἔπαθεν, (ἀφικόμενος γὰρ τὸ πρῶτον ὁ Νικίας φοβερός, ὡς οὐκ εὐθὺς προσέκειτο ταῖς Συρακούσαις, ἀλλ' ἔπειτα Κατάνη διεχέμαζεν, ὑπερώφθη τε, καὶ ἔφθασεν αὐτὸν ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατιᾶς ὁ Γύλιππος ἀφικόμενος· ἦν οὐδ' ὡς μετέπεμψαν οἱ Συρακοσίοι, εἰ ἐκεῖνος εὐθὺς ἐπέκειτο· ἱκανὸν γὰρ αὐτοὶ οἰόμενοι εἶναι ἅμα τ' ἂν ἔμαθον ἧσδους ὄντες, καὶ ἀποτετειχισμένοι ἂν ἦσαν, ὥσπερ μηδ', εἰ μετέπεμψαν, ἐὰν ὁμοίως ἂν αὐτοὺς ὠφελεῖν·) ταῦτα οὖν ἀνασκοπῶν ὁ Δημοσθένης, καὶ γινώσκων ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν τῷ παρόντι τῇ πόλει ἡμέτερον μάλιστα δεινότητός ἐστι τοῖς ἐναντίοις, ἐβούλετο ὡς τάχος ἀποκρήσασθαι τῇ παρουσίᾳ τοῦ στρατεύματος ἐκπέμψαι καὶ ὁρῶν τὸ παρατελισμα τῶν Συρακοσίων, ᾧ ἐκάλυσαν περικυτῆσαι σφᾶς τοὺς Ἀθηναίους, ἀπλοῦν τε ὄν, καὶ, εἰ κρητήσεται τις τῶν [τε] Ἐπικολῶν τῆς ἀναβάσεως καὶ αὐθις τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου, ῥαδίως ἂν αὐτὸ ληφθῆν, (οὐδὲ γὰρ ὑπομῆναι ἂν σφᾶς οὐδένα,) ἠπέλεγτο ἐπιθῆσθαι τῇ πείρᾳ καὶ ξυντομωτάτην ἠγγεῖτο διαπολέμῃσιν· ἢ γὰρ κατορθώσας ἔξειν Συρακούσας, ἢ ἀπάξειν τὴν στρατιάν, καὶ οὐ τρέβεται ἄλλως Ἀθηναίους τε τοὺς ξυστρατευομένους καὶ τὴν ξυμμάχουσαν

42. τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα. Diod. Sic. 13, 11. Ἦγον δὲ τριήρεις πλείους τῶν ὀγδοήκοντα, στρατιωτῶν δὲ, χωρὶς τῶν ἐν τοῖς κληρώμασι, πεντακισχιλίους.

ὁρῶντες. Si ὁρῶσιν exspectas, vid. annot. ad 8, 36. — Paulo ante in verbis πέρασ negatio, ut saepenumero in graeco sermone. Vid. Thuc. 7, 29. ἀφροδοκίτοις μὴ ἂν ποτὶ τινα σφίσι ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπαναβάντα ἐπιθῆσθαι. Cf. Hermann. ad Vig. p. 811. — Mox ad infinitivum παθεῖν ex οἶόν τε εἶναι aliud cognatae significationis verbum arcensendum esse, velut δεῖν, Poppo monuit Tom. I. 1. p. 288., qui comparat 1, 142. τὸ

ναυτικὸν οὐκ ἐνδέχεται ἐκ παρήγου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μηδὲν κινεῖν (δεῖ) πάρεργον ἄλλο γίγνεται. Vide ibi plura.

τρέβεται ἄλλως. Vat. Bas. Gr. Bekk. Goell. Poppo τρέφεται. Sed exempla satis multa sunt comitatorum futuri et praesentis vel aoristi infinitivorum. Vid. Poppo I, 1. p. 275. — ἄλλως, μέτην. Statim post Ἀθηναίους τε codd. Bas. Vat. Lugd. Gr. Mosqu. καὶ addunt. „Utraque scriptura habet quod placeat et quod displiceat. Nam praeter Athenienses etiam socios memoratos esse ideo probabile est, quia Ἀθηναίους τε τοῖς ξυστρατ., non τοῖς τε ξυστρατ. Ἀθηναίους vel Ἀθηναίων τοῖς τε ἔρ

ώλιν. πρῶτον μὲν οὖν τὴν τε γῆν ἐξελεθόντες τῶν Συρακοῦσαν ἔτεμον οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τὸν Ἀνακον, καὶ τῷ στρατεύματι ἐπεκράτουν, ὥσπερ τὸ πρῶτον, τῷ τε περὶ καὶ ταῖς πύσιν· οὐδὲ γὰρ καθ' ἕτερα οἱ Συρακόσιοι ἀντεπεξήρσαν, τι μὴ τοῖς ἰκπεύσι καὶ ἀκοντισταῖς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπίου.

43. Ἐπειτα μηχαναῖς ἔδοξε τῷ Δημοσθένει πρότερον ἀποκράσασθαι τοῦ παρατειχίσματος. ὥς δὲ αὐτῷ προσαγαγόντι κακὰ ἑαυτῆσάν τε ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων αἱ μηχαναί, καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ πολλαχῇ προσβάλλοντες πεκρούοντο, οὐκέτι ἔδοκει διατρέψαι, ἀλλὰ πείσας τὸν τε ἰκλιαν καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας, ὥς ἐπενόει, τὴν ἐπιχειρήσιν τῶν Ἐπιπολῶν ἐποιεῖτο. καὶ ἡμέρας μὲν ἄδύνατα ἔδοξε εἶναι λαθεῖν προσελθόντας τε καὶ ἀναβάντας· παραγγείλας ἔκιντε ἡμερῶν στία, καὶ τοὺς λιθολόγους καὶ τέκτονας ἄντας λαβὼν καὶ ἄλλην παρασκευὴν τοξευμάτων τε καὶ ὄσα ἔει, ἣν κρατῶσι, τειχίζοντας ἔχειν, αὐτὸς μὲν ἀπὸ πρῶτου πνεοῦ καὶ Εὐρυμέδων καὶ Μένανδρος, ἀναλαβὼν τὴν πᾶσαν στρατιάν, ἐχώρει πρὸς τὰς Ἐπιπολάς· Νικίας δὲ ἐν τοῖς τεύχεσιν ὑπελέλειπτο. καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο πρὸς αὐταῖς κατὰ τὸν Ἑρύηλον, ἦπερ καὶ ἡ προτέρα στρατιὰ τὸ πρῶτον ἀνέβη, πθάνουσι τε τοὺς φύλακας τῶν Συρακοσίων, καὶ προσβάντες τὸ τεῖχος, ὃ ἦν αὐτόθι, τῶν Συρακοσίων αἰρούσι, καὶ ἄσρας τῶν φυλάκων ἀποκτείνουσι· οἱ δὲ πλείους διαφυγόντες εὐθύς πρὸς τὰ στρατόπεδα, ἃ ἦν ἐπὶ τῶν Ἐπιπολῶν τρία, μὲν τῶν Συρακοσίων, ἐν δὲ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν, ἐν δὲ ἐν ξυμμαχῶν, ἀγγέλλουσι τὴν ἔφοδον, καὶ τοῖς ἑξακοσίοις ἐν Συρακοσίῳ, οἱ καὶ πρῶτοι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῶν ἐπιπολῶν φύλακες ἦσαν, ἐφραζον. οἱ δ' ἐβοήθουν τ' εὐθύς, καὶ αὐτοῖς ὁ Δημοσθένης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐντυχόντες ἀμυνομένους προθύμως ἔτρεψαν. καὶ αὐτοὶ μὲν εὐθύς ἐχώρουν ἐς πρὸςθεν, ὅπως τῇ παρουσίᾳ ὄρμῃ τοῦ περιαινέσθαι ὧν ἐνεῖν ἦλθον μὴ βραδεῖς γένωνται· ἄλλοι δὲ τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης παρατειχίσματος τῶν Συρακοσίων, οὐχ ὑπομεινόντων τῶν φυλά-

μα. dictum est. Contra universae (Atheniensium) rectius opponuntur Athenienses militantes, quam Athenenses et socii." Poppo.

πρῶτον μὲν οὖν. Ab his verdebatur novum caput incipere.

43. τοῦ παρατειχίσματος, Syracusiorum. Olim legebatur παρατειχίσματος, quod aptum esset, si Atheniensium muro circulari agere. — Mox pro ὥς ἐπενόει, τὴν Cass. Aug. It. Cl. H. Mrc. E. K. m. Ar. Chr. marg. Steph. s. dant ἐπενόει καὶ τὴν ἐπιχ., sso ὡς, quæm lectionem etiam vol. cum γράφεται affert. In ea bo καὶ, ὡς non damnaverim. καὶ et etiam, relatum ad ὡς.

τὸν Ἑρύηλον. Cf. ad 6, 97. — Mox ἄνδρας valet interās, quod interpretamentum olim inter uncas adiectum post ἄνδρας legebatur. Sic 2, 33. ἄνδρας τε ἀποβάλλουσι σφῶν αὐτῶν.

τοῖς ἑξακοσίοις. De eorum delectu vid. 6, 96. Hermocratem eorum ducem fuisse perhibet Diodor. 13, 11. Thucydides l. l. Diomilum. Cf. 6, 97. τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης παρατειχίσματος. Schol. ad τῆς πρώτης subaudit ὄρμης, ut sit synchysis pro τὸ παρατειχ. τῶν Συρ. ἀπὸ τῆς πρώτης ἦρουν. Sed verborum ordo suadet, ut τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης παρατειχίσματος intelligas munimentum transversum Syracusiorum, quod statim ab initio fa-

κων, ἤρουν τε, καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπέσυρον. οἱ δὲ Συρακοῖαι καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Γύλιππος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐβοήθησαν ἐκ τῶν προτειχισμάτων· καὶ ἀδοκίτου τοῦ τολμήματος ἐν κτὶ σφίσι γεννημένου, προσέβαλλον τε τοῖς Ἀθηναίοις ἐκπεσμένοι, καὶ βιασθέντες ὑπ' αὐτῶν τὸ πρῶτον ὑπεχώρησαν· προΐόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν ἀταξίᾳ μᾶλλον ἤδη ὡς καὶ τηκότων, καὶ βουλομένων διὰ παντὸς τοῦ μήπω μεμαχημένων τῶν ἐναντίων ὡς τίχιστα διελθεῖν, ἵνα μὴ, ἀνέντων ὡς τῆς ἐφόδου, αὐθις ξυστραφῶσιν, οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι αὐτῶν ἀντίσταν, καὶ προσβαλόντες ἔτρεψάν τε καὶ ἐς φυγὴν ἐπέστησαν.

44. Καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ ἀπορίᾳ γινοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἦν οὐδὲ κινθῆσαι ῥαδίον ἦν οὐδ' ἑτέρων, ὅτε τρόπῳ ἕκαστα ξυνηνέχθη. ἐν μὲν γὰρ ἤμιστα φέστερα μὲν, ὅμως δὲ οὐδὲ ταῦτα οἱ παραγενομένοι καὶ πλὴν τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος μόλις οἶδεν· ἐν δὲ νυκτομαθῆ ἢ μόνῃ δὴ στρατοπέδων μεγάλων ἐν τῶδε τῷ πολέμῳ ἐγένετο πῶς ἂν τις σαφῶς τι εἰδείη; ἦν μὲν γὰρ σελήνη λαμπρὰ, ὅρασαν δὲ οὕτως ἀλλήλους, ὡς ἐν σελήνῃ εἰκὸς τὴν μὲν τοῦ σώματος προσεῶν, τὴν δὲ γνῶσιν τοῦ οἴκειου ἀπέσθαι, ὁπλῖται δὲ ἀμφοτέρων οὐκ ὀλίγοι ἐν στενοχωρίᾳ ἀνεστρέφοντο. καὶ τῶν Ἀθηναίων οἱ μὲν ἤδη ἐνικῶντο, οἱ ἄλλοι τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ ἀήσθητοι ἐχώρουν. πολὺ δὲ καὶ τοῦ πολέμου στρατεύματος αὐτοῖς τὸ μὲν ἄρτι ἀναβεβήκει, τὸ δὲ προσανήει, ὥστ' οὐκ ἠπίσταντο πρὸς ὅ τι χρὴ χωρῆσαι· οἱ γὰρ τὰ πρόσθεν, τῆς τροπῆς γεγενημένης, ἐτετάρακτο καὶ καλεπὰ ἦν ὑπὸ τῆς βοῆς διαγινῶναι. οἱ τε γὰρ Συρακοῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κρατοῦντες παρεκκελεύοντό τε, καὶ οὐκ ὀλίγη χρώμενοι, ἀδύνατον ὄν ἐν νυκτὶ ἄλλῳ τῷ σημείῳ καὶ ἅμα τοὺς προσφερομένους ἐδέχοντο· οἱ τε Ἀθηναῖοι ἐξήκοντο τε σφᾶς αὐτοὺς, καὶ πᾶν τὸ ἐναντίον, καὶ εἰ φίλιον εἶη, τῶν πάλιν φευγόντων πολέμιον ἐνόμιζον, καὶ τοῖς ἐρωτήμασι τοῦ ἐναντίου δημάτων πικροῖς χρώμενοι, διὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλῳ τῷ γνωστέῳ σφίσι τε αὐτοῖς θόρυβον πολὺν παρεῖχον ἅμα πάντες ἐρωσῆσαι τε, καὶ τοῖς πολεμίοις σαφῆς αὐτὸ κατέστησαν· τὸ δ' ἐκείνοι οὐχ ὁμοίως ἠπίσταντο, διὰ τὸ κρατοῦντας αὐτοὺς καὶ μὴ δὴ σπασμένους ἦσσαν ἀγνοεῖσθαι, ὥστ' εἰ μὲν ἐντύχοιεν τῷ

ctum est, nisi cum Goell. legendum esse conicias ἀπὸ τῆς πρώτης τὸ παραρ. Videtur Thucydides illo modo obliquum Syracusiorum murum, quem semper παρατειχίσμα appellat, diligentius etiam a προτειχίσμασι, de quibus mox loquitur, prope quae Syracusii castra sua tria habuisse videntur, distinguere voluisse.

ἀπὸ πρώτης etiam 1, 77. est ab initio.

44. εἰδῆ. Bekk. Goell. Poppo ἤδει ex Cass. Aug. Cl. It. Vat. H. Reg.

Mrc. et octo aliis codd. „γνωστέον ποσῆσθαι“.

ὥστ' εἰ μὲν ἐντύχοιεν τῷ τῶν πολεμίων ἐναντίον. Subiectum verbi ἐντύχοιεν est ἄλλοι Ἀθηναῖοι, διέφραγον autem ad Syracusios pertinet. τῶν πολεμίων ποσῆσθαι τῶν πολεμίων. — Mox ὑποκρίνοιντο pro ἀποκρίνοιντο praeter codices plerique omnes teneantur veteres Grammatici, quamquam inter eos Eustath. ad Hom. Odys. p. 1437. Rom. cum Euripid. maxime Ionicis scriptoribus videtur dicat.

λοσους ὄντας, τῶν πολεμίων, διέφεινον αὐτούς, ἅτε ἐκεί-
 ἐπιστάμενοι τὸ ξύνθημα, εἰ δ' αὐτοὶ μὴ ὑποκρίνοιοντο,
 φείροντο. μέγιστον δὲ καὶ οὐχ ἥμισυ ἐβλαψε καὶ ὁ παιω-
 μός· ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων παραπλήσιος ὦν ἀπορίαν πα-
 ρεν. οἱ τε γὰρ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Κερκυραῖοι, καὶ ὅσον Λωρι-
 μετ' Ἀθηναίων ἦν, ὁπότε παιωνίσειαν, φόβον παρεῖχε
 Ἀθηναίοις, οἱ τε πολέμιοι ὁμοίως. ὥστε τέλος ξυμπεσόν-
 αὐτοῖς κατὰ πολλὰ τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἀπαξ ἐταράχθη-
 φίλοι τε φίλοις καὶ πολῖται πολῖταις, οὐ μόνον ἐς φά-
 καταέστησαν, ἀλλὰ καὶ ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες μόλις
 λύνοντο. καὶ διωκόμενοι, κατὰ τε τῶν κρημνῶν οἱ πολλοὶ
 τοντες ἑαυτούς ἀπώλ'υντο, στενῆς οὐσῆς τῆς ἀπὸ τῶν
 κολῶν πάλιν καταβάσεως, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸ ὄμαλον οἱ σω-
 νοὶ ἀνωθεν καταβαίνουεν, [οἱ μὲν] πολλοὶ αὐτῶν, καὶ ὅσοι
 τῶν προτέρων στρατιωτῶν, ἐμπειρία μᾶλλον τῆς χώρας
 τοῦ στρατοπέδου διεφύγγανον, οἱ δὲ ὕστερον ἦγοντες εἰδὶν
 διαμαρτόντες τῶν ὁδῶν κατὰ τὴν χώραν ἐπλανήθησαν·
 ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, οἱ ἰκπῆς τῶν Συρακοσίων περι-
 ἴσαντες διέφθειρον.

45. Τῇ δ' ὕστερα οἱ μὲν Συρακοσῖοι δύο τροπαῖα
 ἔστησαν, ἐπὶ τε ταῖς Ἐπιπολαῖς ἢ ἢ πρόσβασις, καὶ κατὰ τὸ
 ῥεῖον ἢ οἱ Βοιωτοὶ πρῶτον ἀντέστησαν· οἱ δ' Ἀθηναῖοι
 ἴς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἐκομίσαντο. ἀπέθανον δὲ οὐκ ὀλί-
 γα αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, ὅπλα μέντοι ἔτι πλείω ἢ
 τὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη· οἱ γὰρ κατὰ τῶν κρημνῶν βια-
 ῖντες ἀλλεσθαι φίλοι ἀνευ τῶν ἀσπίδων οἱ μὲν ἀπώλλυντο,
 δ' ἐσώθησαν.

46. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Συρακοσῖοι ὡς ἐπὶ ἀπροσδο-
 κῆς εὐπραγία πάλιν αὐτῶν ἀναρῶσθέντες, ὥσπερ καὶ πρότερον,
 μὲν Ἀναράγαντα σταδιάζοντα πεντεκαίδεκα ναυσὶ Σικανὸν
 στεῖλαν, ὅπως ὑπαγάγοιτο τὴν πόλιν, εἰ δύναιτο· Γύλιπ-
 πος δὲ κατὰ γῆν ἐς τὴν Σικελίαν ὄψετο ἀντίθι, ἄξων στρα-
 τῶν ἔτι, ὡς ἐν ἐλπίδι ὦν καὶ τὰ τειχῆ τῶν Ἀθηναίων αἰρή-
 βια, ἐπειδὴ τὰ ἐν ταῖς Ἐπιπολαῖς οὕτω ξυνέβη.

47. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τούτῳ ἐβουλεύ-
 ῃ πρὸς τε τὴν γεγενημένην ξυμφορὰν, καὶ πρὸς τὴν πα-

ταιωνισμός. Suidas in παιᾶ-
 δύο παιᾶνας ἦδον οἱ παλαιοί·
 μὲν τοῦ πολέμου (vel πρὸ τῆς
 ς, ut paullo superius) τῷ Ἀρει,
 δὲ τὸν πόλεμον (i. e. ὅτε ἐνίκων)
 πόλλων. Erat igitur et Schlacht-
 g, (1, 50. 4, 48.) et Siegeslied.

οἱ Βοιωτοὶ πρῶτον. Sic
 Aug. Pal. H. Reg. Mrc. E. F.
 marg. Steph. Vall. Vulgo πρῶ-
 ut supra c. 43 extr. Sed nunc
 uaeritur, quinam ex omnibus so-
 dyracusiorum primi restiterint,

sed ubi primum restiterint, qui obsi-
 stebant. Mox vide ne ἀνευ sit ab in-
 terprete, vel num totum illud ἀνευ
 τῶν ἀσπίδων, si abesset, desiderares.

46. ἐς τὴν Σικελίαν. Ante
 Σικελίαν ex Vat. Bas. Gr. Poppo ad-
 didit ἄλλην uncis circumseptum, quod
 defendit, quoniam et opposita sit urbs
 Agrigentum, et sic legatur supra,
 c. 7. καὶ ὁ Γύλιππος ἐς τὴν ἄλλην
 Σικ. ἐπὶ στρατιᾶν ὄψετο. Sed con-
 tra ἄλλην ex interpretatione ortum vi-
 deatur, quae propter praegressam
 Agrigenti mentionem adscripta fuerit.

ροῦσαν ἐν τῇ στρατοπέδῳ κατὰ πάντα ἀφθασίαν, τοῖς τε γὰρ ἐπιχειρήμασιν ἐώρων οὐ κατορθοῦντες, καὶ τοῦ στρατεύματος ἀχθομένους τῇ μονῇ. νόσῳ τε γὰρ ἐπιέζοντο κατ' ἀμφοτέρω τῆς τε ὄρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ταύτης οὕσης, ἐν ᾗ ἀσθενέουσι ἄνθρωποι μάλιστα, καὶ τὸ χωρὶον ἅμα, ἐν ᾗ ἑστρατευμένοι το, ἐλώδες καὶ χαλεπὸν ἦν· τὰ τε ἄλλα ὅτι ἀνέλκιστα αὐτοὶ ἐφαίνετο. τῷ οὖν Δημοσθένει οὐκ ἐδόκει εἶτι χεῖρα μίνασιν ἀλλ' ἄπερ καὶ διανοηθεὶς ἐς τὰς Ἐπιπολάς διακηδυνεῖσθαι, ἐπειδὴ ἰσφαλτο, ἐξίτατι ἐψηφίζετο καὶ μὴ διατρέβειν, ἕως ἵνα τὸ πέλαιος ὁλόν τε περαιούσθαι, καὶ τοῦ στρατεύματος τήρου ἐκελευσθεῖν ναῦσι κρατεῖν, καὶ τῇ κόλῃ, ὀφθαλμοῦσιν ἔφη εἶναι πρὸς τοὺς ἐν τῇ χώρῳ σφῶν ἐπιτιμῆζοντας τὸν τιλεμον ποιῆσθαι, ἢ Συρακοσίου, οὓς οὐκέτι ῥάδιον εἶναι χειρώσασθαι· οὐδ' αὖ ἄλλως χεῖρα πολλὰ ἄκακων ἕως ἵνα κὸς εἶναι προσκαθῆσθαι. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης τοιαῦτα ἠγγνωσκεν.

48. Ὁ δὲ Νικίας ἐνόμιζε μὲν καὶ αὐτὰς πόνηρα εἶναι τὰ πράγματα εἶναι, τῷ δὲ λόγῳ οὐκ ἐβούλετο αὐτὰ ἀσθενῆ ἀποδεικνύναι, οὐδ' ἐμφανῶς σφῶν ψυφίζομένους μετὰ πολλὴν τὴν ἀναχώρησιν τοῖς πολεμίοις καταγγέλλοντας γίνεσθαι· ἰσθεῖν γὰρ αὖν, ἀπότε βούλοιντο, τοῦτο ποιούντες πολλὰ ἴσσαν· τὸ δὲ τι καὶ τὰ τῶν πολεμίων, ἀφ' ὧν ἐπὶ πλεονῶν ἢ οἱ αὐτοὶ ὑποδάνετο αὐτῶν, ἐλπίδος τε εἶτι παρὰ τὴν πόνηρα καὶ ἐπι-

47. τῆς τε ὄρας — ταύτης οὕσης. Aestas erat, circa Augusti mensis nostri initium. Schol. περὶ πῶρον γὰρ ἦν ἡ ἀρχή. Cf. Herat. Ep. I, 7. init. Μοχ καὶ τὸ χωρὶον ἅμα — χαλεπὸν ἦν dictum est pro τῷ χωρὶον ἐλώδους καὶ χαλεπὸν ὄντος. Nam etiam hoc refertur ad ἐπιέζοντο. Cf. Matth. Gr. §. 610. — (ed. 2. p. 1301.) Paulo post ὅτι liberenter omittas cum It. Non enim amplius pendet ex ἐπιέζοντο.

διακηδυνεῖσθαι. De structura infinitivi cum pronomine relativo in oratione obliqua vide annot. ad 2, 101.

καὶ τοῦ στρατεύματος — κρατεῖν. Genitivus τοῦ στρατεύματος non pendet ex κρατεῖν, sed hoc verbum absolute s. per se positam est, genitivus totum designat. τὸ στρατεύμα est exercitus Atheniensis, αἱ ἐπιλοῦσαι νῆες, sunt eae, quae cum Demosthene advenerant, in quibus Demostheni spes sola victoriae esse videbatur. Nam non solum illa totius exercitus pars, quae prior cum Νικία in Siciliam venerat, variis cladibus affecta, sed etiam peditatus nuper cum Demosthene et Eurymedonte advectus nocturno proelio graviter afflictus erat.

Reliquum igitur nihil Atheniensium esse. Demosthenes docebat, nisi insaltem ex omni numero navibus, quae in supplementum successissent, addere ad tutum receptum.

ἢ Συρακῶν. — χεῖρ' ὀφθαλμοῦσιν. Hic infinitivus bis intelligendus est, tum ad οὓς, tum ad Συρακοσίου referendus. Similis est locus I, 15. καὶ αὐτὸν ἐπέλλεσαν μὲν ἐς τὸν λαόν, οὐκ ἐπὶ τὸς ἀκαθάρτους μετέσιν ἐμβάλλειν. Cf. 8, 27.

48. οὐδ' ἐμφανῶς — πολλὰ ἴσσαν. Ἐμφανῶς inquam non φησὶ, ἵνα τοῦτο ποιούστας (i. e. ἀναχωρησέντες ἀπεκλιόντες ἐκ πονηροῦ τῆς ἀναχώρησιν) τῶν αὐτῶν ἐπιτιμῆζοντας ἐπιτιμῆζοντας cum infinitivo ad nominativum quoniam subiectum primarii verbi cum ex parte continet infinitivum obliquum. Vid. annot. ad 4, 106. et Popp. l. 1. p. 115. — Μοχ τὸ δέ τι est pars s. ex parte etiam, ut I, 107. — ἐπὶ αὖν — ἡσθ' ἀσθενῆ ἀποδάνετο, cum ea, quae de eis animadvertuntur. Genitivus αὐτῶν non iungendus est cum αὖν, sed inde pendet. Nomen est αὐτῶν respiciens τὰ τῶν αὐτῶν μίλων.

είρων ἔσεσθαι, ἣν καρτερώσι προσκαθήμενοι· χορημάτων γὰρ ἀπορία αὐτοὺς ἐκτροχῶσειν, ἄλλως τε καὶ ἐπὶ πλέον ἤδη ταῖς ἵπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατούντων. καὶ ἦν γὰρ τι καὶ ἐν ταῖς Συρακούσαις βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι, ἐπεκηρυκεύετο ὡς αὐτὸν, καὶ οὐκ εἶα ἀπανδιστασθαι. ἂ ἐπιστάμενος, τῷ μὲν ἔργῳ ἔτι ἐπ' ἀμφοτέρω εἶχον καὶ διασκοπῶν ἀνεῖχε, τῷ δ' ἐμφανεῖ τότε λόγῳ οὐκ ἔφη ἀπάξειν τὴν στρατιάν. εὐ γὰρ εἰδέναι ὅτι Ἀθηναῖοι σφῶν ταῦτα οὐκ ἀποδέχονται, ὥστε, μὴ αὐτῶν ψηφισαμένων, ἀπελθεῖν. καὶ γὰρ οὐ τοὺς αὐτοὺς ψηφιεῖσθαι τε περὶ σφῶν αὐτῶν, καὶ τὰ πράγματα, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ, ὀρῶντας καὶ οὐκ ἄλλων ἐπιτιμήσει ἀκούσαντας γινώσκειν, ἀλλ', ἐξ ὧν ἂν τις εὐ λέγων διαβάλλοι, ἐκ τούτων αὐτοὺς πείσεισθαι. τῶν τε παρόντων στρατιωτῶν πολλοὺς καὶ τοὺς πλείους ἔφη, οἳ νῦν βοῶσιν ὡς ἐν θηνοῖς ὄντες, ἐκείσε ἀφικόμενους τὰ ἐναντία βούσεισθαι, ὡς ὑπὸ χορημάτων καταπροδόντες οἱ στρατηγοὶ ἀπῆλθον. οὐκὼν βούλεισθαι αὐτὸς γε, ἐπιστάμενος τὰς Ἀθηναίων φύσεις, ἐπ' αἰσχροῦ τε αἰτία καὶ ἀδίκως ὑπ' Ἀθηναίων ἀπολέσθαι μᾶλλον, ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἰ δεῖ, κινδυνεύσας τοῦτο παθεῖν ἰδίᾳ. τὰ τε Συρακοσίων ἔφη ὁμοῦς ἔτι ἦσσω τῶν σφετέρων εἶναι· καὶ χορημασί γὰρ αὐτοὺς ξενοτροφοῦντας, καὶ ἐν περικολλοῖς ἡμᾶ ἀναλλίσκοντας, καὶ ναυτικὸν πολὺ ἔτι ἐνιαυτὸν ἤδη βόσκοντας, τὰ μὲν ἀπορεῖν, τὰ δ' ἔτι ἀμνηχανήσειν. δις χίλια γὰρ

θαλασσοκρατούντων, int. σφῶν, τῶν Ἀθηναίων, ut paullo ante id infinitivum ἐκτροχῶσειν, σφῶς vel σφεί. Vid. annot. ad 6, 82.

καὶ ἦν γὰρ τι. Parentheses similes, quibus olim verba ἦν γὰρ τι — ὀδοῦναι circumscribendam, sustuli, quod subiectum insequentium verbum τι βουλόμενον in parenthesis latere non debet. Ne comma quidem ante eandem ob causam posuerunt recentiores editores. Similes locos tractavit Poppo I. 1. p. 118. Cf. p. 305. huc. 1, 115. et annot. ad 4, 18. et 32. Ceterum τι βουλόμενον est τινὲς βουλόμενοι, ut saepe abstractum pro concreto ponitur. — Ἐπι κήρυξεν εἶσθαι alibi plerumque de legatis publico nomine missis dicitur: hic minus proprie de nuntiis a privatis quibusdam clanculum missis dici observavit ukerus.

ἔτι ἐπ' ἀμφοτέρω — ὠνεῖχε. e dubitatione hic agi patet. Schol. ἴσων διατάζων, εἴτε χορὴ μένειν, τε ἀπέναι, οὐδεμιᾷ προσετίθητο ὄμω. τοῦτο γὰρ ἔστι τὸ διασκοπῶν ἀνεῖχε. Ad ἔχων fortasse subaudiendum τὸν νόον; quamquam per significat aliquo tendere. — Pro

ἀνεῖχε Schneid. in Lex. Gr. conflictat ἀντεῖχε. Usitatus esse ἐπέειχε monet Poppo.

καὶ γὰρ οὐ τοὺς αὐτοὺς φησὶ. Recte Bauerus: Qui iudicaturi de nobis sunt, non illi sunt, qui iidem etiam rerum visarum notitia utantur, nec calumniis modo aures praebent. Simillimus et ad sententiam et ad verba est locus 3, 38. Τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὐ εἰπόντων σκοποῦντες, ὡς θανάτῳ γίνεσθαι, τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη, οὐ τὸ δρασθέν πιστότερον ὄψει λαβόντες ἢ τὸ ἀκουσθέν ἀπὸ τῶν λόγῳ καλῶς ἐπιτιμησάντων.

ἰδίᾳ. „Non placet hic additum; privatim significare nequit, ac si sit per se, solus, inepte redundet. Possit tamen innuere: *etiamsi ceteri abscesserint.*“ Bauer. — Mox ὁμοῦς pertinet ad sententiam supplendam: *etsi ipsorum res infirmae et afflictas sint.* Vid. ad 3, 49.

καὶ χορημασί γὰρ. Καὶ e codd. optimis receptum vulgo deest. Non licet iungere cum γὰρ ob collocationem (vid. ad 4, 132), quamquam Euripides sic usurpat (vid. meam annot. ad Hec. v. 229). Itaque Poppo cum χορημασί

τάλαντα ἤδη ἀναλωθέναι, καὶ ἔτι πολλὰ προσθωπέλλειν· ἦν ἰ καὶ ὅτι οὖν ἐκλίπωσι τῆς νῦν παρασκευῆς τῷ μὴ δίδόναι τροφήν, φθηρεῖσθαι αὐτῶν τὰ πράγματα, ἐπικουρικὰ μᾶλλον δι' ἀνάγκης, ὡς περὶ τὰ σφέτερα, ὄντα. τριβεῖν οὖν ἔφη χρῆναι προσκαθημένους, καὶ μὴ χρήμασιν, ὡς πολὺ κρείσσοι εἶσι, νικηθέντας ἀπιέναι.

49. Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα λέγων ἰσχυρίζετο, αἰσθόμενος τὰ ἐν ταῖς Συρακούσαις ἀκριβῶς, καὶ τὴν τῶν χρημάτων ἀπορίαν, καὶ ὅτι ἦν αὐτόθι [που] τὸ βουλούμενον τοῖς Ἀθηναίοι γίνεσθαι τὰ πράγματα καὶ ἐπικηρουκευόμενον πρὸς αὐτὸν ὡς μὴ ἀπανίστασθαι, καὶ ἅμα ταῖς γούν ναυσὶν ἢ πρότερον θαλάσσει κρατηθεῖς. ὁ δὲ Δημοσθένης περὶ μὲν τοῦ προσκαθηθεῖσθαι οὐδ' ὅπως οὖν ἐνεδέχετο, εἰ δὲ δεῖ μὴ ἀπάγειν τὴν στρατιάν ἄνευ Ἀθηναίων ψηφίσματος; ἀλλὰ τριβεῖν αὐτούς, ἐκ χρῆναι ἢ ἐς τὴν Θάσον ἀναστάντας τοῦτο ποιῆναι ἢ ἐς τὴν Κετάνην, ὅθεν τῷ τε περὶ ἐπὶ πολλὰ τῆς χώρας ἐπιόντες θάψονται, κερθούντες τὰ τῶν πολεμίων, καὶ ἐκείνους βλάψουσι ταῖς τε ναυσὶν ἐν πελάγει καὶ οὐκ ἐν στενοχωρίᾳ, ἢ πρὸς τῶν πολεμίων μᾶλλον ἔστι, τοὺς ἀγῆνας ποιήσονται, ἀλλ' ἐν στεροχωρίᾳ, ἐν ἣ τὰ τε τῆς ἐμπειρίας χρήσιμα σφῶν ἔσται, καὶ ἀναχωρήσεις καὶ ἐπίπλους οὐκ ἐκ βραχέος καὶ περιγραπτῶ ὁρμώμενοι τε καὶ καταίροντες ἔξουσι. τό τε ξύμπαν εἶπε, οὐδὲνὶ τρόπῳ οἱ ἔφη ἀρέσκειν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτι μένειν. εἰ δὲ ὅτι τάχιστα ἤδη καὶ μὴ μέλλειν ἐξανίστασθαι. καὶ ὁ Εὐρύπ-

iungens desiderat oppositum nomen. Mihi non ad χρήμασι solum, sed ad totam enuntiationem χρήμασι ξηνοτροφούντας pertinere videbatur, sicut bis sequens καὶ non ad nomina magiā, quam ad participia spectat. — De περιπολλοῖς vid. annot. ad 4, 67.

τριβεῖν οὖν — ἀπιέναι. Τριβεῖν h. l. num sit remanere, an vexare obnoxiose hostes, dubites. C. 49. εἰ δὲ δεῖ μὴ ἀπάγειν τὴν στρατιάν ἄνευ Ἀθηναίων ψηφίσματος, ἀλλὰ τριβεῖν. 8, 46. τριβεῖν οὖν ἐκέλευεν ἀμφοτέρους. Plutarch. in vit. Nic. c. 21. τὴν γὰρ τριβὴν εἶναι κατὰ τῶν πολεμίων. Schol. ad h. l. διατριβεῖν καὶ κερθίζειν. Cum absit accusativus obiecti, Schol. interpretatio probabilior videatur. Docent etiam ea, quae sequuntur cap. 49., ubi ἐν τῷ αὐτῷ μένειν eius loco dicitur. Sed conjuncta est nocendi notio, ut sit cunctando atterere. Cf. 8, 78. et 87. — Pro ὡς cum Gr. Schol. et marg. Steph. φ scribendum putamus. In aliis libris ὡν, quod sicut ὡς facile oriri potuit ex φ. Cf. Poppo I. 1. p. 92.

49. τὸ βουλούμενον. Vid. ad

c. 48. — Verba καὶ ἅμα ταῖς ναυσὶν ἢ πρότερον θαλάσσει κρατηθεῖς olim cum Heilmanno et relijs interpretibus sic intelligebam, ut πάλιν ante ἢ supplendum et ταῖς ναυσὶν ex θαλάσσει pendere putarem, quoniam θαλάσσειν dativo iungitur sed cum de illa ellipsi iure dubitandum sit (vid. Goell. ad h. l. et Hermann ad Vig. p. 884.), θαλάσσει κρατηθεῖς accipio pro θαλάσσης s. θαλάλειος, et hunc positivum comparativum loco esse puto, ut apud Herodot. 2. 1. ἡμέας δίκαιον ἔχειν τὸ ἐπιπολεῖν πρὸς Ἀθηναίους. Cf. Mull. §. 457. not. 1. Dativus ταῖς ναυσὶν causam indicat. „Et simul navibus magis quam antea confisus.“

περιγραπτῶ. „Expectatio περιγραπτῶν. Sed certam regulam his nondum inventam esse fuit Butt. Gr. §. 60. annot. 2., et Herodot. 2. 1. 84. καταληκτικῶν ἐν omnibus libris.“ Poppo.

ὅτι τάχιστα ἤδη — ἔξουσι σταθεῖν. Infinitivus ἐξανίστασθαι bis cogitandus est. Proprie enim erat ordo verborum constans ὅτι τάχ. ἤδη ἐξανίστασθαι καὶ κερ-

δαν αὐτῶ ταῦτα ξυνηγόρευον. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Νικίου, ὄκνος τις καὶ μέλλησις ἐνεγένετο, καὶ ἅμα ὑπάνοια μὴ τι καὶ πλέον εἰδῶς ὁ Νίκιας ἰσχυρίζεται. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τούτῳ τῷ τρόπῳ διεμήλησαν τε καὶ κατὰ χώραν ἔμεινον.

50. Ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Σικανὸς ἐν τούτῳ παρῆσαν ἐς τὰς Συρακούσας, ὁ μὲν Σικανὸς ἀμαρτῶν τοῦ Ἀκράγατος· (ἐν Γέλα γὰρ ὄντος αὐτοῦ ἔτι, ἢ τοῖς Συρακοσίοις στάσις ἐς φίλια ἐξεπιπτώκει) ὁ δὲ Γύλιππος ἄλλην τε στρατιὰν πολλήν ἔχων ἦλθεν ἀπὸ τῆς Σικελίας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Πελοποννήσου τοῦ ἥρος ἐν ταῖς ὀκτάσις ὀπλίτας ἀποσταλέντας, ἀφικομένους πρὸ τῆς Λιβύης ἐς Σελινόυντα. ἀπενεχθέντες γὰρ ἐς Λιβύην, αἱ δόντων Κυρηναίων τριήρεις δύο καὶ τοῦ πλοῦ ἡγεμόνας, αἱ ἐν τῷ παράκλῳ Εὐεσπερίταις πολιορκουμένοις ὑπὸ Λιβύων ἡμαχῆσαντες καὶ νικῆσαντες τοὺς Λίβυς, καὶ αὐτόθεν παρὰ πλεύσαντες ἐς Νέαν πόλιν, Καρχηδονιακὸν ἐμπορίον, ὅθεν πρὸς Σικελίαν ἐλάχιστον δύο ἡμερῶν ἐκ νυκτὸς πλοῦς πέχει, καὶ ἀπ' αὐτοῦ περαιωθέντες, ἀφίκοντο ἐς Σελινόυντα. καὶ οἱ μὲν Συρακοσῖοι εὐθὺς αὐτῶν ἐλθόντων παρεσκευάζοντο ὡς ἐπιθησόμενοι κατ' ἀμφοτέρω ἀνδρῶν τοῖς Ἀθηναίοις, αἱ ναοὶ καὶ πεζῶ· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸι ὁρῶντες στρατιὰν τε ἄλλην προσγεγενημένην αὐτοῖς, καὶ τὰ ἑαυτῶν μα οὐκ ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροῦντα, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν τοῖς ἄσι χαλεπώτερον ἰσχυόντα, μάλιστα δὲ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρώπων πιεζόμενα, μετεμέλοντό τε πρότερον οὐκ ἀναστάντες, αἱ ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ὁ Νίκιας ἔτι ὁμοίως ἠναντιοῦτο, ἀλλ' ἢ ἢ φανερώς γε ἀξίῳ ψηφίζεσθαι, προεῖπον, ὡς ἠδύσαντο ἀθηναίωτα, ἔκπλουν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἄσι, καὶ παρασκευάσασθαι, ὅταν τις σημήνη. καὶ μελλόντων αὐτῶν, ἐπειδὴ ἔσοιμάν, ἀποκλείν, ἢ σελήνη ἐκλείπει· ἐνύγχανε γὰρ πανσελήνης

iv. — μέλλησις. „Aristoph. Av. 118. Καὶ μὴν μὰ τὸν Δι', οὐχὶ στάζειν ἔτι Ὄρα ἐστὶν ἡμῖν, οὐδὲ ἄλλοιμῶν. Plutarchus cunctatorem ait ob lentas moras in obsidione si.“ Wasse.

50. ἐς φίλια. Sic Aug. Cass. It. ut. Mrc. Gr. D. G.; quod praeunte akk. et Goell. praetulit Poppo ut solentius. Vulgo φίλιαν, ad quam cem, cum ἐκίπτειν alibi apud Thudidem sit patria eiici, Bauerus intelligebat γῆν, „eiecta in regionem sicam confugerat.“ Eandem sententiam nostra lectio admittit.

ἀπενεχθέντες γὰρ. Codd. ss. Aug. Cl. Pal. Reg. E. K. m. Ar. ar. Dan. marg. Steph., quos sequuntur Goell. et Poppo, ἀπενεχθέντων, sed mihi ex sequenti δόντων corrumpam videbatur. Sane in vulgata quommodo offendit sequens καὶ. Simi-

liter in loco suspecto 3, 84. usurpatur post participium, ubi praesus supervacaneum est. Pro altera scriptura faciunt exempla apud Popp. I, 1. p. 120. velut 1, 114. καὶ ἐς αὐτὴν διαβεβηκὸς ἤδη Περικλέους στρατιῶν Ἀθηναίων ἡγγέλη αὐτῶ.

Εὐεσπερίταις. Cyrenaeorum erat civitas. Vid. Poppo I. 2. p. 496. Mox δύο pro δυοῖν ex bonis libris cum Poppone scripsi. Pro πλοῦς Bekk. ex Vat. dedit πλοῦν, bene, modo antea esset ὁ προ ὅθεν.

ἢ σελήνη ἐκλείπει. Vid. Plut. in Nic. c. 23. et de θεασμῶ Νικίαι ib. c. 4. — Mox γὰρ τοι pro vulgato γὰρ τι scribendum esse docuit Krüg. ad Dion. p. 274. et tōs pro ἄς cum praestantioribus libris nunc edendum curavi. Verbum ἐξηγησῆσθαι proprie dici de prodigiorum interpretatione,

οὔσα. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οἷς τε πλείους ἐπισχεῖν ἐκέλευον τοὺς στρατηγούς, ἐνθύμιον ποιούμενοι, καὶ ὁ Νικίας (ἦν γὰρ τοὶ καὶ ἄγαν θειασμῷ τε καὶ τῷ τοιοῦτῳ προσκείμενος,) οὐδ' ἂν διαβουλευσασθαι ἔτι ἔφη, πρὶν, ὡς οἱ μάντιες ἐξηγοῦντο, τρεῖς ἐννέα ἡμέρας μεῖναι, ὅπως ἂν πρότερον κινήθῃ. καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις μελλήσασθαι διὰ τοῦτο ἡ μονὴ ἐγγεγένητο.

51. Οἱ δὲ Συρακοῖσιοι καὶ αὐτοὶ τοῦτο πυνθόμενοι κολῆ μᾶλλον ἐγγεγερμένοι ἦσαν μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ αὐτῶν κατιγνακάτων ἤδη μηκέτι κρεισσόνων εἶναι σφῶν μήτε ταῖς ναυσὶ, μήτε τῷ πεζῷ, (οὐ γὰρ ἂν τὸν ἔκπλον ἐβουλευσασθαι,) καὶ ἅμα οὐ βυυλόμενοι αὐτοὺς ἄλλοσέ ποι τῆς Σικελίας καθεζομένους χαλεπωτέρους εἶναι προσπολεμῆν, αἰ αὐτοῦ νόσ τάχιστα, καὶ ἐν ᾧ σφίσι ξυμφέροι, ἀναγκάσαι αὐτοὺς ναυμαχεῖν. τὰς αὖν ναῦς ἐπλήθουν, καὶ ἀνεπειρωτοὺς ἡμέρας ὅσαι αὐτοῖς ἐδόκουν ἰκαναὶ εἶναι. ἐπειδὴ δὲ καιρὸς ἦ, τῇ μὲν προτετρατῇ πρὸς τὰ τεῖχη τῶν Ἀθηναίων προσέβαλλον, καὶ ἐπεξελθόντος μέρους τινὸς οὐ πολλοῦ καὶ τῶν οἰκιστῶν καὶ τῶν ἰκπέων κατὰ τινὰς πύλας, ἀπολαμβάνουσι τε τῶν ὀπλιτῶν τινὰς, καὶ τρεψάμενοι καταδιώκουσιν· οὐδὲ δὲ στενῆς τῆς ἐσόδου, οἱ Ἀθηναῖοι ἴππους τε ἐβδομήκοντα ἀπολλύουσι καὶ τῶν ὀπλιτῶν οὐ πολλούς.

52. Καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ ἀπεχώρησεν ἡ στρατιὰ τῶν Συρακοσίων· τῇ δ' ὑστερατῇ ταῖς τε ναυσὶν ἐκπλέονσιν, οἷσαις ἔξ καὶ ἐβδομήκοντα, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα, πρὸς τὰ τεῖχη ἐχώρουν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀντανήγον ναυσὶν ἔξ καὶ ὄγδοηκοντα, καὶ προσέβηκτες ἐναντιάζοντο. καὶ τὸν Εὐρυμέδοντα ἐστῆκα τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων, καὶ βυυλόμενον περιώσασθαι τὰς ναῦς τῶν ἐναντίων, καὶ ἐπεξαγαγόντα τῷ κίπ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον, νικήσαντες οἱ Συρακοῖσιοι καὶ οἱ ἔπιμαχοὶ τὸ μέσον πρῶτον τῶν Ἀθηναίων, ἀπολαμβάνουσι κεινον ἐν τῷ κόλλῳ καὶ μυχῷ τοῦ λιμένος, καὶ αὐτόν τε διεφθείρουσι, καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ ναῦς ἐπισκομέννας· ἔπειτα ἔ

ostendit Hemsterhus. ad Polluc. VIII, 124.

τρεῖς ἐννέα. Vid. Plut. in Nic. c. 28 extr. Diod. 13, 12. τούτων δὲ (τῶν μάντιων) ἀποφνημαμένων ἀναγκαῖον εἶναι τὰς εἰδικάμενας τρεῖς ἡμέρας (cf. Plut. l. l. idem ex Anticlidis commentariis docens) ἀναβάλλεσθαι τὸν ἔκπλον, ἠναγκάσθησαν καὶ οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην συγκαταθέσθαι. Quare Wesseling. ad Diod. l. l. Dodwell. Annal. Thucyd. ad ann. belli 19. T. II. p. 701. ed. Beck. et Goell. locum nostrum interpolatum esse pronuntiant; et vocabulum ἐννέα suspectum. Etiam mihi videtur, omisso ἐννέα, τρεῖς scribendum, quod simul cum ἐννέα exhibent Is. K. m. Ar. Chr. Adstipulatur rei ge-

stae eventus. Non enim tamē dē rarusii Atheniensium discessum spectarunt. Nam die ab eclipsi quae decimo cladem supremam Nicias perpeasus, ex Dodwelli certe rationatione. — Verba ὅπως ἂν πρὸς τὸν κινήθῃ pendens et ἐβουλευσασθαι. Nam πρότερον πρὸς τὴν κινήθῃ a διαβουλευσασθαι scriptum est.

51. τῆς ἐσόδου, int. ἐς τὴν πύλας τῶν τευχῶν. Sic Val. C. F. Bas. Gr. Vall. Bekk. Goell. Popp. Ceteri τῆς ἐσόδου.

52. τὰς μετ' αὐτοῦ ναῦς ἐπισκομέννας. De hoc pleonasmō vid. Lobeck. ad Phryn. p. 354. Ceterum quae hic de μυχῷ τοῦ λιμένος et cap. seq. de palude Lysimela a-

καὶ τὰς πέντας ναῦς ἤδη τῶν Ἀθηναίων κατεδιωκόν τε, καὶ ἔξωθον ἐς τὴν γῆν.

53. Ὁ δὲ Γύλιππος ὄρων τὰς ναῦς τῶν πολεμίων νικημένας καὶ ἔξω τῶν σταυρωμάτων καὶ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου καταφερομένας, βουλόμενος διαφθεῖρειν τοὺς ἐκβαλόντας καὶ τὰς ναῦς ὅσων τοὺς Συρακοσίους ἀπέλειπεν τῆς γῆς φιλίας ὕψους, παρεβόηθει ἐπὶ τὴν χηλὴν, μέρος τι ἔχων τῆς στρατιάς. καὶ αὐτοὺς οἱ Τυρσηνοὶ (οὗτοι γὰρ ἐφύλασσον τοῖς Ἀθηναίοις [ταύτη]) ὄρωντες ἀτάκτως προσφερομένοις, ἐπεκιοηθήσαντες καὶ προσπεσόντες τοῖς πρώτοις τρέπουσι, καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὴν λίμνην τὴν Λυσιμέλειαν καλουμένην. ὅστερον δὲ πλείονος ἤδη τοῦ στρατεύματος παρόντος τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιβοηθήσαντες καὶ δειλιαντες περὶ ταῖς ναυσὶν ἐς μάχην τε κατέστησαν πρὸς αὐτοὺς, καὶ νικήσαντες ἐπεδίωξαν, καὶ σπλίτας τε οὐ πολλοὺς ἀπέκτειναν, καὶ τὰς ναῦς τὰς μὲν πολλὰς διέσωσάν τε καὶ ξυνήγαγον κατὰ τὸ στρατόπεδον, δυοῖν δὲ δεούσας ἔκωσιν οἱ Συρακοῖοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἔλαβον αὐτῶν, καὶ τοὺς ἀνδρας πάντας ἀπέκτειναν. καὶ ἐπὶ τὰς λοιπὰς, ἐμπροθὶ βαυλόμενοι, ἰλιάδα παλαιὰν κληματίδων καὶ θαδὸς γέμισαντες, (ἦν γὰρ πὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁ ἄνεμος οὐριος,) ἀφείδαν τὴν ναῦν, πῦρ μβαλόντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δεισαντες περὶ ταῖς ναυσὶν ἀνεμχανήσαντό τε σβεστήρια κωλύματα, καὶ παύσαντες τὴν οἰόγια καὶ τὸ μὴ προσελθεῖν ἐγγὺς τὴν ἰλιάδα, τοῦ κινδύνου ἀπηλλάγησαν.

54. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Συρακοῖοι μὲν τῆς τε ναυμαχίας ῥοαίον ἔστησαν καὶ τῆς ἀνω τῆς πρὸς τῷ τείχει ἀπολήψεως ὧν ὀπλιτῶν, ἔδθεν καὶ τοὺς ἵππους ἔλαβον, Ἀθηναῖοι δὲ ἦς ε οἱ Τυρσηνοὶ τροπῆς ἐποθήσαντο τῶν πεζῶν ἐς τὴν λίμνην, καὶ ἦς αὐτοὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ.

55. Γεγενημένης δὲ τῆς νίκης τοῖς Συρακοσίοις λαμπρῶς ἤδη καὶ τοῦ ναυτικοῦ, (πρότερον μὲν γὰρ ἐφοβοῦντο τὰς μετὰ τοῦ Δημοσθένους ναῦς ἐπελθοῦσας,) οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐναντὶ δὴ ἀθυμίας ἦσαν, καὶ ὁ παράλογος αὐτοῖς μέγας ἦν, πολὺ δὲ μείζων ἐτι τῆς στρατείας ὁ μεταμέλος. πόλεσι γὰρ ταύταις μόναις ἤδη ὁμοιοτρόποις ἐκελθόντες, δημοκρατουμένοις ε ὡς περ καὶ αὐτοὶ, καὶ ναῦς καὶ ἵππους καὶ μεγέθη ἐχούσαις, ὁ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν οὔτε ἐκ πολιτείας τι μεταβολῆς τὸ

nitu necessaria sunt, explicata videbis in Descript. Syracus.

53. φιλίας οὕσης, si ab amicis meretur. — Mox χηλή est agger el moles sive naturae sive artis ope i mare procurrens et portum a ventis efendens: Cf. Thuc. 1, 63, 8, 90.

55. ὁμοιοτρόποις. Thuc. 8, 96 κτ. ἔδειξαν δὲ οἱ Συρακοῖοι: μάστρα γὰρ δημοῖοτροποι γενόμενοι ἄριτα καὶ προσεπολέμησαν. — Pro

ναῦς καὶ ἵππους καὶ μεγέθη ἐχούσαις Cass. Aug. Reg. Pal. Mrc. D. E. F. I. K. m. ναοὶ καὶ ἵπποις καὶ μεγέθει ἐχούσαις praebent, quod Duk. ita admitti posse ait, si δυνούσαις legatur.

ὅτι ἐκ πολιτείας — αὐτοῖς, quia utriusque democratia. Nam si Syracusis fuisset oligarchia, factionem democraticam Athenienses haud dubie ibi nacti fuissent. Verba

διάφορον αὐτοῖς, ᾧ προσήγοντο ἂν, ὅτ' ἐκ παρασκευῆς πολλῷ κρείσσους, σφαλλόμενοι δὲ τὰ πλείω, τὰ τε πρὸ αὐτῶν ἠπόρουσαν, καὶ ἐπειδὴ γε καὶ ταῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν, ὃ οὐκ ἂν ᾤοντο, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἔτι.

56. Οἱ δὲ Συρακοῖσιοι τὸν τε λιμένα εὐθύς παρέλασαν ἀδεῶς, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ διανοοῦντο κληθεῖν, ὅπως μῆτις, μὴδ' εἰ βούλοιντο, λάθοιεν αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἐκπλεύσαντες. οὐ γὰρ περὶ τοῦ αὐτοῖ σωθῆναι μόνον ἔτι τὴν ἐπιμέλειαν ἐποιούοντο, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐκείνους κωλύσωσι, νομίζοντες, ὅπερ ἦν, ἀπὸ τε τῶν παρόντων πολὺ σφῶν καθυπέριερα τὰ πράγματα εἶναι, καὶ, εἰ δύναιντο κρατῆσαι Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καλὸν σφίσις εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸ ἀγώνισμα φανεῖσθαι. τοὺς τε γὰρ ἄλλους Ἕλληνας εὐθύς, τοὺς μὲν ἐλευθεροῦσθαι, τοὺς δὲ φόβου ἀπολύεσθαι. (οὐ γὰρ ἔτι δυνατὴν εἶσεσθαι τὴν ὑπόλοιπον Ἀθηναίων δύναμιν τὸν ὕστερον ἐπενεχθῆσόμενον πόλεμον ἐνεγκίαν) καὶ αὐτοὶ δόξαντες αὐτῶν αἰτιοὶ εἶναι ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ τῶν ἑκατα πολὺ θαναμασθῆσεσθαι. καὶ ἔτι δὲ ἄξιός ὁ ἀγὼν κατὰ τε ταῦτα, καὶ ὅτι οὐχὶ Ἀθηναίων μόνον περιεγίγνοντο, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πολλῶν ξυμμάχων. καὶ οὐδ' αὐτοὶ αὖ μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ξυμβοηθησάντων σφίσις, ἠγεμόνες τε γενόμενοι μετὰ Κορινθίων καὶ Λακεδαιμονίων, καὶ τὴν σφετέραν πόλιν ἐμπαρασχόντες προεδυνεύσαι τε, καὶ τοῦ ναυτικοῦ μέγα μέρος προκόψαντες. ἔτι γὰρ πλείεστα δὴ ἐπὶ μίαν πόλιν ταύτην ξυνήλθε, κλήν γε ἐξ τοῦ ξυμπατος λόγου τοῦ ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρὸς τὴν Ἀθῆναιων τε πόλιν καὶ Λακεδαιμονίων.

57. Τοσοῖδε γὰρ ἑκότεροι ἐπὶ Συκελίαν τε καὶ περὶ Σατῆλας, τοῖς μὲν ξυγκτησόμενοι τὴν χώραν ἐλθόντες, τοῖς δὲ ξυνδιασώσοντας, ἐπὶ Συρακούσας, ἐπολέμησαν, οὐ κατὰ δίκην

τὸ διάφορον αὐτοῖς per exegesein voculae τι addita esse monuit Goell., neque quidquam ex mutato reipublicae statu inter ipsos sollicitare poterant, quod causa dissidii esse solet. — ᾧ προσήγοντο ἂν, quo sibi eos adiunxissent. Vid. Matth. Gr. §. 509. a. — πολλῷ κρείσσους int. ὄντες, quod ipsum ex Vat. adiecit Bekk. „neque bellico apparatu superiores hostibus.“ — τὰ τε πρὸ αὐτῶν, ante postremam cladem navalem.

56. τοῦ ναυτικοῦ μέγα μέρος προκόψαντες. Schol. ἀντὶ τοῦ προκοπῆν μεγάλην τῆς ναυτικῆς στόλῳ παρασχόντες· τούτῳσι πολλὰς ναῦς αὐτοῖς παρασχόντες ἐς τὰς ναυμαχίας. ἢ, ὡς τινες, ἐπὶ μέγα ἐν τῷ ναυτικῷ προκόψαντες. Priorem rationem tuetur locus 4, 60 extr. τῆς

ἀρχῆς προκοπιόντων ἐκείνης, ἐκ προκόπτειν similiter transitivum et non neutrum.

κλήν γε τοῦ ξυμπατος ἱστορίου. Λόγος hic habet vim vocativam ἀφισθός, ut etiam Schol. cod. Laur. intellexit. Est enim ratio, die Bezeichnung, qua significatione legitur 6, 61., unde facile ad numeri vim transfertur. Ex ξυνήλθε subaudi ξυνηθόντος.

57. ἐπὶ Συρακούσας, ἐπολέμησαν. Bauer. coniecit Συρακούσας, probante Poppone. Sane sententia falsa oritur, si ἐπὶ Συρακούσας cum ἐπολέμησαν iungimus, cum non utriusque, sed pars tantam adveniens Syracusas pugnaverit. Quare ἐπὶ Συρακούσας iunge cum ἐλθόντες, et ἐπολέμησαν cum ἐπὶ Συκελίαν et περὶ Σατῆλας, etai Poppo hinc ratiōnem

ἢ μᾶλλον οὐδὲ κατὰ ξυγγένειαν μετ' ἀλλήλων στάντες, ἀλλ' ὡς ἕκαστος τῆς ξυτυχίας ἢ κατὰ τὸ ξυμφέρον ἢ ἀνάγκη ἔσχεν. Ἀθηναῖοι μὲν αὐτοὶ Ἴωνες ἐπὶ Δωριέας Συρακοσίους ἐκόντες ἦλθον, καὶ αὐτοῖς τῇ αὐτῇ φωνῇ καὶ νομίμοις ἔτι χρώμενοι Λήμνιοι καὶ Ἰμβριοι καὶ Αἰγυνηταί, οἳ τότε Αἰγυαν εἶχον, καὶ ἔτι Ἑστιαίης οἱ ἐν Εὐβοίᾳ Ἑστιαίαν οἰκοῦντες, ἀποικοὶ ὄντες ξυνεστράτευσαν. τῶν δὲ ἄλλων οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δ' ἀπὸ ξυμμαχίας ἀυτόνομοι, εἰσὶ δὲ καὶ οἱ μισθοφόροι ξυνεστράτευσον. καὶ τῶν μὲν ὑπήκοων καὶ φόρον ὑποτελῶν Ἐρετριῆς καὶ Χαλκιδῆς καὶ Στυρῆς καὶ Καρύστιοι ἀπ' Εὐβοίας ἦσαν, ἀπὸ δὲ νήσων Κεῖοι καὶ Ἄνδριοι καὶ Τήνιοι, ἐκ δ' Ἰωνίας Μιλήσιοι καὶ Σάμιοι καὶ Χίοι. τούτων Χιοὶ οὐχ ὑποτελεῖς ὄντες φόρον, ναῦς δὲ παρέχοντες, ἀυτόνομοι ξυνεῖποντο. καὶ τὸ πλεῖστον Ἴωνες ὄντες οὗτοι πάντες καὶ ἀπ' Ἀθηναίων, πλην Καρυθίων (οὗτοι δ' εἰσὶ Δρύοπες), ὑπήκοοι δ' ὄντες καὶ ἀνάγκη ὅμως, Ἴωνες τε ἐπὶ Δωριέας, ἠκολούθουν. πρὸς δ' αὐτοῖς Αἰολῆς, Μηθυμναῖοι μὲν ναοὶ καὶ οὐ φόρον ὑπήκοοι, Τενέδιοι δὲ καὶ Αἴνιοι ὑποτελεῖς. οὗτοι δὲ Αἰολῆς Αἰολεῦσι τοῖς κτίσασι Βοιωτοῖς [τοῖς] μετὰ Συρακοσίων κατ' ἀνάγκην ἐμάχοντο, Πλαταιῆς δὲ καταντικρὺ Βοιωτοὶ Βοιωτοῖς μόνοι εἰκότως κατ' ἔχθος. Ῥόδιοι δὲ καὶ Κυθήριοι, Δωριῆς ἀμφοτέροι, οἱ μὲν Λακεδαιμονίων ἀποικοὶ Κυθήριοι ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς ἅμα Γυλίππῳ μετὰ Ἀθηναίων ὄπλα ἔφερον, Ῥόδιοι δὲ, Ἀργεῖοι γένος, Συρακοσίοις μὲν Δωριεῦσι,

plane adversari collocationem asseverat. Vel si comma absit post Συρακοσίας, ita accipienda puto verba ἐλθόντες ἐπὶ Συρακοσίας ἐκολέμυσαν, quasi scriptum esset ἐλθόντες ἐπὶ Συρακοσίας ἐκὶ ἐπολέμυσαν.

ὡς ἕκαστος τῆς ξυτ. — ἢ ἀνάγκη ἔσχεν. Vulgo legebatur ὡς ἕκαστοις — ἢ ἀνάγκης ἔσχον. Bekk. ἐκαστοῖς servavit, ἀνάγκη autem reposuit, quia Cass. Aug. Pal. It. Reg. Mrc. D. I. K. praebent ἀνάγκη, F. ἀνάγκην. Ex iisdem praeter D. I., qui habent ἔσχον, idem recepit ἔσχεν. Sed praeterea Poppo ex Krügeri ad Dion. p. 122. coniectura ἕκαστος reposuit, quod est in marg. Lugd., τῆς autem non mutavit in τῆς, ut volebat Krüg., sed intactum reliquit, ablegans ad Lobeck. annot. ad Phrya. p. 280. Secutus ann. Schol. ἀλλ' ὡς ἕκαστοις, φησὶ, συνέτυχεν ἢ διὰ τὸ ἴδιον συμφέρον ἢ ἐξ ἀνάγκης ἔστράτευσαν.

καὶ αὐτοῖς τῇ αὐτῇ φωνῇ. Αὐτοῖς rectius ad τῇ αὐτῇ referas „eadem quia ipsi lingua et institutis utentes“, quam ad ξυνεστράτευσαν.

Ἀποικοὶ ὄντες non solum ad Hestiaeenses, sed ad omnes etiam prius nominatos populos pertinet. De Aeginetis vid. 2, 27.

καὶ ἀνάγκη ὅμως. „Cum illorum plerique omnes Iones essent et Atheniensium coloni, praeter Carystios (hi enim sunt Dryopes), tamen, subiecti cum essent, [licet ab Athenensibus oriundi] vel coacti sequebantur, et tanquam Iones adversus Dorientes.“ Sic infra Κερυραῖοι δὲ — ἀνάγκη μὲν ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς — εἶποντο. Poppo Ἴωνες γὰρ ex Vat. cum Bred. Bened. et Goell. rescripsit, et virgulam ante ὅμως posuit. Sed cf. Elmsl. ad Spñh. Aiac. v. 15. et Goeller. ad h. l., ubi „Graeci, inquit, ὅμως participio adstruunt, ubi id resolutum in protasi futurum esset, ὅμως in apodosi, velut 8, 93. οἱ τετρακόσιοι ἐς τὸ βουλευτήριον ὅμως καὶ τὰ θεορρημῆμενοι ξυνεῖλοντο. Vid. Matth. Gr. p. 824. 3.“

Βοιωτοῖς [τοῖς] μετὰ Συρακ. Τοῖς ex probabili Lindavii. (Spicil. p. 13.) coniectura inter uncas recepit

Γελώσις δὲ καὶ ἀποίκους ἑαυτῶν οὖσι, μετὰ Συρακοσίων στρατευομένοις ἡναγκαζόντο πολεμῆν. τῶν τε περὶ Πειλοπόννησον νησιωτῶν Κεφαλλῆνας μὲν καὶ Ζακύνθους κείτονόμοις μὲν, κατὰ δὲ τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον καταγογόμενοι, ὅτι θαλάσσης ἐκράτουσι οἱ Ἀθηναῖοι, ζυγέποντο. Κερκυραῖοι δὲ οὐ μόνον Δωριῆς, ἀλλὰ καὶ Κορίνθιοι σαφῶς, ἐπὶ Κορινθίου τε καὶ Συρακοσίου, τῶν μὲν ἀποικοὶ ὄντες, τῶν δὲ ζυγγευσίς, ἀνάγκη μὲν, ἐκ τοῦ εὐκρεπούς, βουλήσει δὲ κατὰ ἔχθος τὸ Κορινθίον οὐχ ἦσσαν εἶποντο. καὶ οἱ Μεσσηνιοὶ νῦν καλούμενοι ἐν Ναυπάκτῳ καὶ ἐν Πύλῳ, τότε ὑπ' Ἀθηναίων ἐχομένης, ἐς τὸν πόλεμον παρελήφθησαν. καὶ ἔτι Μεγαρέων φωνάδες οὐ πολλοὶ Μεγαρεῦσι Σελινουντίοις οὖσι κατὰ ζυμφορὰν ἐμάχοντο. τῶν δὲ ἄλλων ἐκούσιος μᾶλλον ἢ στρατεία ἐγένετο ἥδη. Ἀργεῖοι μὲν οὐ τῆς ζυμμάχιας ἕνεκα μᾶλλον, ἢ τῆς Λακεδαιμονίων τε ἔχθρας καὶ τῆς παραντία ἐκαστοὶ ἰδίας, Δωριῆς ἐπὶ Δωριέας μετὰ Ἀθηναίων Ἰσίων ἡκολούθουν. Μαντινῆς δὲ καὶ ἄλλοι Ἀρκάδων μισθοφόροι ἐπὶ τοὺς ἀεὶ πολεμίους σφίσι ἀποδεικνυμένους ἴσως εὐδοκότες, καὶ τότε τοὺς μετὰ Κορινθίων ἐλθόντας Ἀρκάδας οὐδὲν ἦσσαν διὰ κέρδος ἡγρούμενοι πολεμίους. Κρήτες δὲ καὶ Αἰτωλοὶ μισθῷ καὶ οὗτοι κωσδίντες. ζυνέβη δὲ τοῖς Κρησὶ τὴν Γέλαν Ῥοδίοις ζυγκρίσασθαι μὴ ζῆν τοῖς ἀποίκους, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς ἀποκόους, ἀκοντίας μετὰ μισθοῦ ἐλθεῖν. καὶ Ἀκαρνάνων τιτὲς ἅμα μὲν κέρδου, τὸ δὲ πλέον Δημοσθένους φίλῃ καὶ Ἀθηναίων εὐνοίᾳ ζυμμάχοι ὄντες ἐπεκούρησαν. καὶ οὐδὲ μὲν τῷ Ἰονίῳ πόλεμῳ ὀριζόμενοι Ἰταλιωτῶν δὲ Θούριοι καὶ Μεταπόντιοι, ἐν τοιαύταις ἀνάγκαις τότε στασιωτικῶν καιρῶν κατελιημμένων, ζυνεστράτων,

Poppo. Reisk. σῆσι vel στρατευομένοις excidisse suspicatus erat.

Γελώσις δὲ καὶ ἀποίκους ἑαυτῶν οὖσι. Vid. 6, 4.

ἐκ τοῦ εὐκρεπούς. Adiuti enim erant ab Atheniensibus in bello Corinthiaco (vid. 1, 44 sqq.), atque tum hoc, tum aliis beneficiis Atheniensibus devincti.

Μεγαρεῦσι Σελινουντίοις οὖσι. Selinuntem a Megarensibus, qui Megaris oriundi erant et altera Megara in Hyblaicis considerant, duce Pammilo conditam esse, narrat 6, 4. — κατὰ ζυμφορὰν, quia exsules erant, ab Atheniensibus recepti. Vid. 4, 66—74. Paulo ante pro ἐν Ναυπάκτῳ Poppo ex Vat. scribi malit ἐκ Ναυπάκτου, quia Messenii non Naupacti a Demosthene collecti, sed Naupacti accessiti sint. Sed ad verba ἐν Ναυπάκτῳ subaudiendum ὄντες.

Ἀργεῖοι μὲν — ἰδίας. Ex Vat. Bekk. Goell. Poppo addunt γὰρ post μὲν, et post ἰδίας ex eodem et

Valle ἀρεταίας, s. ἀρεταίας. Mihi et superioribus subaudiendum videbatur ἔχθρας. Pertinet enim ad factiones, quibus etiam tum Argos videtur distractum esse. Cf. 5, 82.

Γέλαν Ῥοδίοις ζυγκρίσασθαι. Vid. 6, 4 med. — ἄκοντίας μετὰ μισθοῦ. Vat. ἐκόντας, s. sic cum Valla et Aem. Porro Acacii legendum censebat, quia mercede Cretenses militarint, non igitur isivii. Vulgatum tuetur Abresch. Quatenus mercede conducti Cretenses militabant, non coacti erant; sed isidem tamen non liberum fuit, in quoscumque vellet, proficisci; itaque si per eos stitisset, non adversus populares et colonos pugnasset; non igitur liberes in eos proficiscebantur.

ἐν τοιαύταις ἀνάγκαις — κατελιημμένων. Solus I. κατελιημμένοι. Subaudi ad genitivum absolūtum subiectum αὐτῶν. Vid. annot. ad 6, 82. Respicit Scriptor ad verba c. 33. κατέκλιπασαν ἐς Θουρίαν,

αὶ Σικελιωτῶν Νάξιοι καὶ Καταναῖδι· βαρβάρων δὲ Ἑγεσταῖοι, ἵερο ἐπηγάγοντο, καὶ Σικελῶν τὸ πλεον, καὶ τῶν ἔξω Σικελίας Τυρσηνῶν· τί τινες κατὰ διαφορὰν Συρακοσίων, καὶ Ἰάγυες μισθοφόροι. τοσαύτῃ μὲν μετὰ Ἀθηναίων ἔθνη ἐστράτευον.

58. Συρακοσίοις δὲ ἀντιβροῆθησαν Καμαριναῖοι μὲν δημοὶ ὄντες, καὶ Γελῶσι οἰκοῦντες μετ' αὐτούς, ἔπειτα, Ἀκρακινήων ἡσυχάζοντων, ἐν τῷ ἐπέκεινα ἰδρυμένοι Σελινούνιοι καὶ οἷδε μὲν τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Λιβύην μέρος τετραμῖνον νεμόμενοι· Ἱμεραῖοι δὲ ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν ὄντον μορίου, ἐν ᾧ καὶ μόνον Ἕλληνες οἰκοῦσιν· οὗτοι δὲ καὶ ἔξ αὐτοῦ μόνον ἐβοήθησαν. καὶ Ἑλληνικὰ μὲν ἔθνη τῶν Σικελίας τοσαύτῃ, Δωριῆς τε καὶ οἱ αὐτόνομοι πάντες, ξυνμάχου· βαρβάρων δὲ Σικελῶν μόνον, ὅσοι μὴ ἀφέστασαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· τῶν δ' ἔξω Σικελίας Ἑλλήνων Λακεδαιμόνιοι μὲν ἡγεμόνα Σπαρτιάτην παρεχόμενοι, Νεοδαμῶδεις τοὺς ἄλλους καὶ Ἐλωτας (θύναται δὲ τὸ Νεοδαμῶδες εὐθερον ἤδη εἶναι) Κορινθιοὶ δὲ καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ μόνον παραγεγόμενοι, καὶ Λευκάδιοι καὶ Ἀμυρακίωται, κατὰ τὸ ἡγεγῆς· καὶ δὲ Ἀρχαδίας, μισθοφόροι ὑπὸ Κορινθίων ἀποκλήντες, καὶ Σικωνῆοι ἀναγκαστοὶ στρατεύοντες· καὶ τῶν ὡ Πηλοπαινήσου Βοιωτοί· πρὸς δὲ τοὺς ἐπιβήδοντας τούτους Σικελιωτῶν αὐτοὶ πλήθος πλεον κατὰ πάντα παρέσχοντο, καὶ μεγάλας πόλεις οἰκοῦντες· καὶ γὰρ ὄπλιται πολλοὶ καὶ ἵπποι καὶ ἄλλος ὄμιλος ἄφθονος ξυνελέγη. καὶ πρὸς ταύτας αὐτὸς ὡς εἰπεῖν τοὺς ἄλλους Συρακοσίοι αὐτοὶ πλείω πορῶσαντο διὰ μέγεθος [τε] πόλεως, καὶ ὅτι ἐν μεγίστῃ κινῆσιν ἦσαν.

59. Καὶ αἱ μὲν ἑκατέρων ἐπικουραὶ τοσαύτῃ ξυνελέγησαν, αἱ τότε ἤδη πᾶσαι ἀμφοτέροις παρεῖσαν, καὶ οὐκέτι οὐδὲν

καταλαμβάνοντες νεωστὶ στάσι
 ὡς τῶν Ἀθηναίων ἐναντίους ἐκπε-
 σιᾶσας. A vera igitur loci senten-
 aberrat Goellerus, interpretatus
 ali necessitate obstrictos fuisse, ut
 propter seditiones cogereur fugere,
 tria excedere; quaerere apud Athe-
 nenses, ut tuto agerent, unde vitam
 crearent. Immo inter seditionem
 factio, quae Atheniensium adver-
 sio eiecerat, eorumdem Athenien-
 sic amicitia et auxilio se tueri ac
 nare coacta erat. Sententia igitur
 : cum in eiusmodi necessitate tur-
 orum temporum easent deprehensi,
 non possent non auxilium ferre Athe-
 nsibus.

58. ἀντιβροῆθησαν Καμαρι-
 ναῖοι μὲν. Olim ante Καμαρι-
 ναῖοι καὶ, quod non ferendum
 propter sequens μὲν omittunt codices
 imi. Particulae μὲν respondet ἐπι-

τα. — μετ' αὐτούς, ad occasum
 versus. — ἐν τῷ ἐπέκεινα, inter-
 lecta Agrigentinarum, qui neutri se
 parti adiunxerant, urbe.

Δωριῆς τε καὶ οἱ αὐτόνο-
 μοι πάντες. Articulum, quae vul-
 gatae lectionis ratio est, ineptum
 Reisk. post αὐτόνομοι transponendum,
 Poppo plane abiciendum censet. At
 videndum, num forte Thucydides scri-
 pserit καὶ οἱ αὐτοὶ αὐτόνομοι.

θύναται τὸ Νεοδαμῶδες
 ἐλεύθ. ἤδη εἶναι. Vid. annot. ad
 5, 34.

καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ μόνον πα-
 ραγεγῶν. Naves quidem etiam Leuca-
 dii duas, Ambraciotae vero tres prae-
 buerant, vid. 6, 104; sed pedestrem
 quoque exercitum praeter naves se-
 Corinthii in navibus onerariis mise-
 rant. Cf. c. 50.

οὐδετέροις ἐπῆλθον. οἱ τε οὖν Συρακόσιοι [καὶ οἱ ξύμμαχοι] εὐκρίτως ἐνόμισαν καλὸν ἀγῶνα σφίσι εἶναι ἐπὶ τῇ γεγενημένῃ νίκῃ τῆς ναυμαχίας ἐλεῖν τε τὸ στρατόπεδον ἅπαν τῶν Ἀθηναίων, τοσοῦτον οὖν, καὶ μηδὲ καθ' ἕτερα αὐτοῦς, μήτε δὲ θαλάσσης μήτε τῶ πεζῶ, διαφυγεῖν. ἔκληρον οὖν τὸν τε λιμένα σὺδὺς τὸν μέγαν, ἔχοντα τὸ ἀτόμα, ὀκτῶ σταδίων μάλιστα τριήρεσι πλαγίαις καὶ πλοίοις καὶ ἀνάτοις, ἐπ' ἀγκυρῶν ὄρμζοντες, καὶ τᾶλλα, ἦν ἔτι ναυμαχεῖν οἱ Ἀθηναῖοι τολμησῶσιν παρεσκευάζοντο: καὶ ὀλίγον οὐδὲν ἐς ρῦδὲν ἐπενόουν.

60. Τοῖς δὲ Ἀθηναίοις τὴν τε ἀπόκλησιν ὄρωσι καὶ τῇ ἄλλῃν διάνοισιν αὐτῶν ἀσθομένοις βουλευτῆα ἐδόκει. καὶ ξυελθόντες οἱ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ ταξίαρχοι, πρὸς τὴν παρούσα ἀπορίαν τῶν τε ἄλλων, καὶ ὅτι τὰ ἐπιτηδεῖα οὕτως αὐτίκα εἶχον, (προπέμψαντες γὰρ ἐς Κατάνην, ὡς ἐκπλευσόμενοι, ἀπὸν μὴ ἐπάγειν,) οὕτως τὸ λοιπὸν ἐμελλον ἔξειν, εἰ μὴ ναυκρατηθούσιν, ἐβουλεύσαντο τὰ μὲν τελεῖν τὰ ἄνω ἐκλικεῖν, πρὸς δὲ αὐταῖς ταῖς ναυσὶν ἀπολαβόντες διατειχίσματι ὅσον οἶόν τε ἐλάχιστον τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς ἀσθενέσι κινῶσιν γενέσθαι, τοῦτο μὲν φρουρεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου πεζῶν τε ναῦς πάσας, ὅσαι ἦσαν καὶ δυναταὶ καὶ ἀπλωότεραι, πάντα τινὰ ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι, καὶ διαναναμαχήσαντες, ἦν μὲν νικῶσιν, ἐς Κατάνην κομίζεσθαι, ἦν δὲ μὴ, ἐμπροθήσαντες τῆς ναῦς, περὶ ξυνταξάμενοι ἀποχωρεῖν, ἢ ἂν τάχιστα μέλλοσιν τινος χωρίου ἢ βαρβαρικοῦ ἢ Ἑλληνικοῦ φιλοῦ ἀντιληψέσθαι. καὶ οἱ μὲν, ὡς ἐδοξεν αὐτοῖς ταῦτα, καὶ ἐποίησαν. Ἐκ τε γὰρ τῶν ἄνω τευχῶν ὑποκατέβησαν, καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρωσαν πάσας, ἀναγκάσαντες ἐσβαλεῖν ὅστις καὶ ὀπωροῦν ἐδόκει ἡλικίας μετέχων ἐπιτηδεῖος εἶναι. καὶ ξυνεπληρώθησαν νῆες αἱ πάσαι δέκα μάλιστα καὶ ἑκατόν. τοξότας τε ἐπ' αὐτὰς πολλοὺς καὶ ἀκοντιστάς τῶν τε Ἀκαρνάνων καὶ τῶν ἄλλων ἔξεναν ἐσβιβάζον, καὶ τᾶλλα, ὡς οἶόν τ' ἦν ἐξ ἀναγκαίου τε καὶ τοιαύτης διανοίας, ἐπορίσαντο. ὁ δὲ Νικίας, ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ἔτοιμα ἦν, ὄρωσιν καὶ τοὺς στρατιώτας τῶν τε παρὰ τὸ εἰσθδὸς ποταμῶν ταῖς ναυσὶν κρατηθῆναι ἀθυμοῦντας, καὶ διὰ τὴν τῶν ἐπιτηδεῶν σπάνιν ὡς τάχιστα βουλομένους διακινδυνεύειν, ξυγκλήσας ἅπαντας παρεκλεύσατό τε πρῶτον, καὶ ἔλεξε τοιαυτεῖ.

61. „ANAPES στρατιώται Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ὁ μὲν ἀγῶν ὁ μέλλων ὁμοίως κοινὸς ἔσται.

59. καὶ ὀλίγον οὐδὲν ἐς οὐδὲν ἐπενόουν. Similiter loquitur 7, 87 extr. καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν ναυοπαθήσαντες. Et 8, 15. (quem locum Dak. contulit) καὶ ὀλίγον ἐπράσατο οὐδὲν ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τῆν Χιον.

60. οἱ ταξίαρχοι. Decem erant ex singulis tribubus singuli a populo creati. Tribulibus suis, sed hoplitis tantum, in bello praeerant, et pro-

ximi imperatoribus dignitate erant. Vid. Schoemann. de Comit. Athen. p. 315., quem laudavit Goell. — Paulo post διατειχίσματι: ex Vat. primis scriptis Bekk. pro διατειχίσματι. — ἀπλωότεραι Schol. ἀπλωότεραι: οὐ τὰς ἀπλωότερας παντάκαστι λέγει, αἰετὰς διὰ πληρωμάτων ἔσθμιον αἰετοσὺς ἰσταμένους. Kistemakerus comparativum exponit „minus idoneas“, ergo non plane inutiles.

ων ἔσται, περὶ τῆς σωτηρίας καὶ πατρίδος ἐκάστοις οὐχ ἦσ-
των ἢ τοῖς πολεμοῖσι. ἦν γὰρ κρατήσωμεν νῦν ταῖς ναυσίν,
οἷ τῶ τὴν ὑπάρχουσαν πον οἰκίαν πόλιν ἐπίδειν. ἀθυμεῖν
ἢ οὐ χρῆ, οὐδὲ πάσχειν ὅπερ οἱ ἀπειρότατοι τῶν ἀνδράπων,
ἢ τοῖς πρώτοις ἀγῶσι σφαλέντες ἔπειτα διὰ παντὸς τὴν ἐλπί-
α τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν. ἀλλ' ὅσοι τῆ
Ἀθηναίων πάρεστε, πολλῶν ἤδη πολέμων ἐμπροσθεν ὄντες, καὶ
ἴσοι τῶν ξυμμάχων, ξυστρατευόμενοι ἀεὶ, μνησθητε τῶν ἐν τοῖς
πολέμοις παραλόγων, καὶ τὸ τῆς τύχης κἄν μεθ' ἡμῶν ἐλπί-
σαντες στήναι, καὶ ὡς ἀναμαχοῦμενοι ἀξίως τοῦδε τοῦ πλή-
λους, ὅσον αὐτοὶ ὑμῶν αὐτῶν ἐφορᾶτε, παρασκευάζεσθε.

62. „Ἄ δὲ ἀρωγὰ ἐνεῖδομεν ἐπὶ τῇ τοῦ λιμένος στενότητι
πρὸς τὸν μέλλοντα ὄχλον τῶν νεῶν ἔσεσθαι καὶ πρὸς τὴν ἐκεί-
ων ἐπὶ τῶν καταστροφμάτων παρασκευῆν, οἷς πρότερον ἐβλα-
πτόμεθα, πάντα καὶ ἡμῖν νῦν ἐκ τῶν παρόντων μετὰ τῶν
υβερνητῶν ἐσκευμένα ἡτοίμασται. καὶ γὰρ τοξόται πολλοὶ
αἱ ἀκοντισταὶ ἐπιβήσονται καὶ ὄχλος, ὃ ναυμαχίαν μὲν ποι-
ούμενοι ἐν πελάγει οὐκ ἂν ἐχωμέθα, διὰ τὸ βλάπτειν ἂν τὸ
τῆς ἐπιστήμης τῇ βαρύντητι τῶν νεῶν, ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε ἡναγ-
ασμένη ἀπὸ τῶν νεῶν πεξομαχίᾳ πρόσφορὰ ἔσται. εὐρηται
ἢ ἡμῖν ὅσα χρῆ ἀντιναυπηγείσθαι, καὶ πρὸς τὰς τῶν ἐπωπι-
δων αὐτοῖς καχύτητας, ὅπερ μάλιστα ἐβλαπτόμεθα, χειρῶν
σιδηρῶν ἐπιβολαί, αἱ στήσουσι τὴν κάλιν ἀνάκρουσιν τῆς προς-
κεσοῦσης νεῶς, ἦν τὰ ἐπὶ τούτοις οἱ ἐπιβάται ὑπουργῶσιν.
ἢς τοῦτο γὰρ δὴ ἡναγκάσμεθα, ὥστε πεξομαχεῖν ἀπὸ τῶν νεῶν,

61. τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου.
Vocabulum ἐλπίς saepe simpliciter ὀψι-
onis vel expectationis vim habet,
quo sensu ἐλπίζειν legitur 1, 1, 2, 11.
Schol. ad priorem locum: τὸ ἐλπίσας
νὸ μόνον ἐπὶ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς
ἐπὶ τῇ τοῦ μέλλοντος ἐκβάσει λέγε-
ται. Alterum substantivum τοῦ φό-
βου adiectivi vice fungi monuit Goel-
lerus, qui reddit *zaghafte Erwartung*.

καὶ ὡς ἀναμαχοῦμενοι. Καὶ
si iungas cum ἀναμαχούμ., sententia
erit: „et ut iterum pugnaturi, parate
vos, quemadmodum in tanto vestro nu-
mero par est“. Quod non placet, quia
τα ὡς ἀναμαχούμ. ab ἀξίως παρα-
σκευάζεσθ' s prorsus separatur. Quare
καὶ, quod Poppo abesse malebat, etiam
significare et cum παρασκευάζεσθε
iungendum puto, ut sit: *prosperam
ortunam quandoque nobiscum fore
ati, etiam ad pugnae iterationem nu-
mero eo, quem conspicitis, dignam
vos componite*. Sic supra c. 43 init.
ὅς ἐπεισεί, καὶ τὴν ἐπιχείρησιν —
ποιεῖτο. C. 66. extr. Καὶ τῶ παρ'
ἐπίδα τοῦ ἀσκήματος σφαλλόμενοι

καὶ παρὰ ἰσχυρὴν τῆς δυνάμεως ἐνδο-
δασιν. Cf. c. 73. λέγων ταῦτα ἃ
καὶ αὐτῷ ἰδοῦναι. c. 75 in. Simili igitur
abundantia hic καὶ adiectum vide-
tur atque ἔπειτα, praegresso partici-
pium, velut paullo superius οὐ τοῖς
πρωτοῖς ἀγῶσι σφαλέντες ἔπειτα διὰ
παντὸς — ἔχουσι. Et saepissime, ubi
duae res vel actiones inter se compa-
rantur, in Graeco sermone καὶ vel
utrique membro addi, notum est. Vid.
Buttmann. Gr. med. §. 136. Thuc.
7, 85 extr. cf. annot. ad cap. 73.

62. οἷς πρότερον ἐβλαπτόμ.
per synesin refer ad παρασκευῆν,
quasi dixerit πρὸς τὰ ὑπ' ἐκείνων
ἐπὶ τῶν καταστροφμάτων παρασκευα-
σμένα.

ὅσα χρῆ ἀντιναυπηγείσθαι.
Male de coniectura sua Goeller. euidit
ὅσα χρῆν ἀντιν. Iam Poppo observa-
vit, haec tamquam in commune dicta
accipi posse. — τὰ ἐπὶ τούτοις,
i. e. quae praeterea necessaria sunt,
quae post apparatus a classariis debent
perfici.

καὶ τὸ μῆτε αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι μῆτ' ἐκλεινοὺς ἔαν ἀφέλμω φαινεται, ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς, πλὴν ὅσον ἂν ὁ περὶς ἡμῶν ἐπέχη, πολεμίας οὐσης.

63. „Ὡν χοῖ μνημένους διαμάχεσθαι ὅσον ἂν δύνῃσθε, καὶ μὴ ἐξωθεῖσθαι ἐς αὐτήν, ἀλλὰ, ξυμπεσούσης τῆς νεώς, μὴ πρότερον ἀξιοῦν ἀπολύεσθαι, ἢ τοὺς ἀπὸ τοῦ πολεμίου καταστρωμάτων ὀπλίτας ἀπαράξητε. καὶ ταῦτα τοῖς ὀπλίταις οὐχ ἥσσον τῶν ναυτῶν παρακελεύομαι, ὅσω τῶν ἄνωθεν μᾶλλον τὸ ἔργον τοῦτο· ὑπάρχει δ' ὑμῖν ἔτι νῦν κατὰ πλεῖω τῷ περὶ ἐπικρατεῖν. τοῖς δὲ ναύταις παραινῶ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε καὶ δεόμεναι, μὴ ἐκπεπληχθῆαι τι ταῖς ξυμφοραῖς ἄγαν, τὴν τε παρασκευὴν ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων βελτίω νῦν ἔχοντας, καὶ τὰς ναῦς κλειούς, ἐκείνην τε τὴν ἠδονὴν ἐνδυμῖσθαι, ὡς ἀξία ἐστὶ διασώσασθαι, οἱ τέως Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι καὶ μὴ ὄντες ὑμῶν τῆς τε φωνῆς τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῶν τρόπων τῇ μιμήσει ἔδραυμάζεσθε κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας οὐκ ἔλασσον κατὰ τὸ ἀφελείσθαι, ἐς τε τὸ φοβερόν τοῖς ὑπηκόοις καὶ τὸ [μὴ] ἀδικεῖσθαι καὶ πλείον μετείχετε· ὥστε κοινῶν μόνον ἐλευθέρως ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὄντες, δικαίως ἂν αὐτήν νῦν μὴ καταπροδίδοτε, καταφρονήσαντες δὲ Κορινθίων τε, οὓς πολλάκις νενικήκατε, καὶ Σικελιωτῶν, ὧν οὐδ' ἀντιστῆναι οὐδεὶς, ἕως ἡμᾶς τὸ ναυτικὸν ἡμῖν, ἤξειωσεν, ἀμύνασθε αὐτοὺς, καὶ δείξατε ὅτι καὶ μετὰ ἀσθενείας καὶ ξυμφορῶν ἢ ὑμετέρῃ ἐπιστήμῃ κρείσσων ἐστὶν ἑτέρας εὐτυχούσης ῥώμης.

64. „Τοὺς τε Ἀθηναίους ὑμῶν κάλιν αὐ καὶ τάδε ἐνμιμνήσκω, ὅτι οὐτε ναῦς ἐν τοῖς νεωρολοκοῖς ἄλλας ὁμοίως

63. τῶν ἀνωθεν; int. τῶν ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων. — Paulo inferior ad διασώσασθαι subaudi αὐτήν, τὴν ἠδονήν. — Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι καὶ μὴ ὄντες. Schol. τοὺς μετοίκους λέγει. — Mox in verbis τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι negationem μὴ ignorant Cass. Aug. Pal. It. Reg. Mrc. Gr. Lugd. C. D. E. F. I. Bar. Ald. Bas., ex quibus Pal. D. I. rec. man. adscripta habent. K. m. Ar. Chr. Dan. τὸ διακίεσθαι praebent. Nemo facile credat negationem casu in tot mss. excidisse, praesertim cum quodammodo ad sententiam requiri videatur. Sententia enim est: Vos, inquit, quilibet, non minus commodi ex nostro imperio percepistis, quam nos, quin etiam plus quod attinet ad metum, qui apud subiectos est, et ad iniurias. (Non enim iniuria affecti estis, neque a nobis, neque a subiectis nostro imperio, quod nobis tamen accidit.) Fortasse μὴ ex Schollii in Scriptoris orationem migravit, quod ea

recepta nihil cogitatione supplementum est.

δικαίως ἂν αὐτὴν νῦν μὴ καταπροδίδοτε. Dedi codicum probatissimorum scripturam καταπροδίδοτε pro vulgato καταπροδίδετε, quamquam illam quoque plures praesertim difficultates. Nam neque quod tamen Reg. D. I. omittunt, neque δικαίως cum imperativo esse possunt; cum optativo autem καταπροδίδοιτε sive καταπροδίδετε quem ex Ar. Chr. Dan., qui καταπροδίδοιτε praebent, vel ex Mosqu., qui καταπροδίδοιτε habet, olim ipse receperam, non coit μὴ, cuius locum οὐκ ἂν δικαίως scribi debebat. Poppo in Ephemm. Ienn. a. 1820. p. 118 sententias δικαίως οὐκ ἂν καταπροδίδοιτε et μὴ καταπροδίδοιτε omisit, δικαίως a Scriptore confusam censuit. Quod etiamsi durum videretur, tamen nihil mutavi, ne ἂν quibusdam aut sustuli cum Bekk., aut unquam clusi cum Poppone. Fortasse et

ταῖςδε οὐτε ὀκλιτῶν ἡλικίαν ὑπελλίπετε, εἰ τε ζυμβήσεται τε ἄλλο ἢ τὸ κρατεῖν ὑμῖν, τοὺς τε ἐνθάδε πολεμίους εὐθύς ἐπ' αἰὶνα πλευσουμένους, καὶ τοὺς ἐκεῖ ὑπόλοιπους ἡμῶν ἀδυνάτους ἐσομένους τοὺς τε αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐπεκλιθόντας ἀμύνασθαι. καὶ οἱ μὲν ἂν ὑπὸ Συρακοσίοις εὐθύς γίγνοισθε, οἷς ἂν ὅτε οἶα γνώμη ἐπήλθετε, οἱ δ' ἐκεῖ ὑπὸ Λακεδαιμονίης. ὥστε ἐν ἐνὶ τῶδε ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀγῶνι καθεστῶτες κερήσατε, εἴπερ ποτὲ, καὶ ἐνθυμείσθε καθ' ἑκάστους τε καὶ ὑμᾶντες ὅτι οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν νῦν ἐσόμενοι καὶ περὶ οἷς Ἀθηναίοις εἰσὶ καὶ νῆες καὶ ἡ ὑπόλοιπος πόλις καὶ τὸ ἔγα ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν, περὶ ὧν εἰ τις τι ἕτερος ἕτερου προέροι ἢ ἐπιστήμη ἢ εὐψυχία, οὐκ ἂν ἐν ἄλλῳ μᾶλλον καιρῷ ἀποεξάμενος αὐτὸς τε αὐτῷ ὠφέλιμος γένοιτο, καὶ τοῖς ζυμπασιπτήριος.

65. Ὁ μὲν Νικίας, τοσαῦτα παρακελευσάμενος εὐθύς ἐκέλευε πληροῦν τὰς ναῦς. τῷ δὲ Γυλλίπῳ καὶ τοῖς Συρακοσίοις αἰσθάνεσθαι, ὁρῶσι καὶ αὐτὴν τὴν παρασκευὴν, τι ναυμαχίησυσιν οἱ Ἀθηναῖοι προηγγέλθη, δὲ αὐτοῖς καὶ ἡ ἱβολὴ τῶν σιδηρῶν χειρῶν. καὶ πρὸς τε τὰλλα ἐξηρτύσαντο ἑκάστα καὶ πρὸς τοῦτο. τὰς γὰρ πρῶτας καὶ τῆς νεῶς ἄνω καὶ πολὺ κατεβύρσωσαν, ὅπως ἂν ἀπολισθάνοι καὶ μὴ ἔχοι ντιλαβὴν ἢ χεῖρ ἐπιβαλλομένη. καὶ ἐπειδὴ πάντα ἔτοιμα ἦν, ἀρεκελεύσαντο ἐκείνοις οἱ τε στρατηγοὶ καὶ Γυλλίππος, καὶ ἔξαν τοιαῦτα.

66. „ΟΤΙ μὲν κατὰ τὰ προειρησμένα, καὶ ὑπὲρ καλῶν ἦν μελλόντων ὁ ἀγὼν ἔσται, ὡς Συρακοσίοι καὶ ζύμμαχοι, οἱ πολλοὶ δοκεῖτε ἡμῖν εἰδέναι, (οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτως αὐτῶν ῥοθύμως ἀντελάβεσθε,) καὶ εἰ τις μὴ, ἐπὶ ὅσον δεῖ, ἤσθητε, σηματοῦμεν. Ἀθηναίους γὰρ ἐς τὴν χώραν τήνδε ἐλθόντας πρῶτον μὲν ἐπὶ τῆς Σικελίας καταδουλώσει, ἐκεῖ, εἰ τορθῶσειαν, καὶ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐκ ἀρχῆν τὴν ἥδη μεγίστην τῶν τε πρὶν Ἑλλήνων καὶ τῶν ν κερκτιμένων, πρῶτοι ἀνθρώπων ὑποστάντες τῷ ναυτικῷ, τερ πάντα κατέσχον, τὰς μὲν νενικήκατε [ἤδη] ναυμαχίας, ν δ' ἐκ τοῦ εἰκότος νῦν νικήσετε. ἄνδρες γὰρ ἐπειδὴν, αἰιοῦσι προῦχειν, κολουθῶσι, τὸ γ' ὑπόλοιπον αὐτῶν τῆς δό-

tum est ex αὐτῷ, ut sibi respondent ἐλευθέρως et δικαίως, certe sententiam aptissime.

5. τῆς νεῶς ἄνω ἐπὶ πολὺ. ἰτινὺς τῆς νεῶς pendet ex ἐπὶ σ', et singularis pro plurali usur, quasi fuerit ἐκάστης νεῶς, e articuli vis est. Sic supra c. 62. χειρῶν σιδηρῶν ἐπιβολαί, αὐτῶν τὴν αἰλίαν ἀνάκρουσιν τῆς σπεσούσης νεῶς. Cf. Poppo I. 1. 2. Si h. l. τῶν νεῶν dixisset, cum ἐπὶ πολὺ coniunctum ambidictum videri posset, quasi esset

magnam navium partem, multas naves, cum sententia loci requirat singularum navium magnam partem.

66. τὰς μὲν νενικήκατε ἤδη. Sic solus Vat. Ceteri ἤδη ignorant. — Verbis ἀσθενέστερον αὐτὸ ἔαντοῦ ἐστίν additur explicationis causa ἢ εἰ μὴδ' ὤρήθησαν τὸ πρῶτον, quae nihil aliud valent quam quod obscurius indicat nomen reciprocum ἔαντοῦ. Vid. Matth. Gr. §. 452. Quidquid opinionis de se conceptae iis restat, id semet ipso infirmius est, quam si omnino nullam de se opinionem ha-

ξῆς ἀσθενέστερον αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐστὶν ἢ εἰ μὴδ' εἰρήθησαν αὐτῶν, καὶ τῷ παρ' ἐλπίδα τοῦ ἀντήματος σφαλλόμενοι καὶ παρὰ λόγον τῆς δυνάμεως ἐνδιδοῦσιν· ὃ τῶν Ἀθηναίων ἐπιπεπονθέναι.

67. „Ἡμῶν δὲ τό τε ὑπάρχον πρότερον, ὅπερ καὶ ἀπιστήμονες ἔτι ὄντες ἀπετολήσαμεν, βεβαιότερον νῦν, καὶ τῆς δοκίμιας προσγενημένης αὐτῷ, τὸ κρατίστους εἶναι, εἰ τοῦ κρατίστους ἐνίκησαμεν, διπλασία ἐκάστου ἢ ἐλπίς· τὰ δὲ πάλαι πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις ἢ μεγίστη ἐλπίς μεγίστην καὶ τὴν προθυμίαν παρέχεται. τὰ τὲς τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν τῆς πορασκευῆς ἡμῶν τῷ μὲν ἡμετέρῳ τρόπῳ ξυνήθη τὲ ἐστὶ, καὶ οἱ ἀνάρμοστοι πρὸς ἐκάστην αὐτῶν ἐδόμεθα· οἱ δ' ἐπειδὴν πολλοὶ μὲν ὀπλίται ἐπὶ τῶν καταστροφμάτων παρὰ τὸ καθεστῆκος ἦσαν, πολλοὶ δὲ καὶ ἀκοντιστὰι χειρσαῖοι, ὡς εἰπέην, Ἀκαρνανεὺς καὶ ἄλλοι ἐπὶ ναῦς ἀναβάντες, οἱ οὐδ' ὅπως καθεζόμενοι χερσὶν τὸ βέλος ἀφῆναι εὐρήσουσι, πῶς οὐ σφαλοῦσὶ τε τὰς ναῦς, καὶ ἐν σφίσι αὐτοῖς πάντες, οὐκ ἐν τῷ αὐτῶν τρόπῳ κινούμενοι, ταράσσονται; ἐπεὶ καὶ τῷ πληθει τῶν νεῶν οὐκ ἀφελύσσονται, εἴ τις καὶ τόδε ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἴσασιν ναυμαχίῃσι, κερφόβηται· ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλὰ ἀργότερα μὲν ἐς τὸ θρῆναι ἂν βούλονται ἔσονται, ῥᾶστα δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι ἀπ' ἡμῶν παρεσκεύασται. τὸ δ' ἀληθέστατον γινώτε ἐξ ἂν ἡμῶν οἴομεθα σαφῶς πεπεύσθαι. ὑπερβαλλόντων γὰρ αὐτοῖς τῶν πικῶν, καὶ βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς παρουσίας ἀπορίας, ἐς ἀπὸντος καθεστῆκασιν, οὐ παρασκευῆς πίστει μᾶλλον, ἢ τύχῃ ἀποδυνεύσει οὕτως ὅπως δύνανται, ἢ ἢ βιασάμενοι ἐκπλευροῦσιν, ἢ κατὰ γῆν μετὰ τοῦτο τὴν ἀποχώρησιν ποιῶνται, ἢ τῶν γε παρόντων οὐκ ἂν πράξοντες χεῖρον.

68. „Πρὸς οὖν ἀταξίαν τε τοιαύτην καὶ τύχην ἀνθρώπων ἑαυτὴν παραδεδωκυῖαν πολεμιοτάτων ὀργῇ προσμίξωμεν, καὶ νομίσωμεν ἅμα μὲν νομιμώτατον εἶναι πρὸς τοὺς ἐναντίους, οἱ ἂν ὡς ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ προσπεδόντος δικαιώσωσιν ἀποκτείνουσαι τῆς γνώμης τὸ θυμούμενον, ἅμα δὲ ἐχθροὺς ἀμύνεσθαι ἐγγενησόμενον ἡμῶν, καὶ τὸ λεγόμενον που ἡδίστον εἶναι.

duissent. — Μοχ τῷ παρ' ἐλπίδα per se intellige τῷ παραλόγῳ, τῷ παρὰ λόγον γενομένῳ. Et ad τῆς δυνάμεως subaudi ἑαυτῶν, non ἡμῶν cum Schol.

67. οὐκ ἀνάρμοστοι πρὸς ἐκάστην. Vulgo legebatur πρὸς τὴν ἐκάστην, quod defendentem Goeßlerum recte refutavit Poppo. Nam recte quidem dicitur ἑκαστος ὁ ὀπλίτης et ὁ ὀπλίτης ἑκαστος, sed non recte ὁ ἑκαστος ὀπλίτης. — Statim verbo χειρσαῖοι, quo pertinet ὡς εἰπέην, ut verbo dicam, designantur ἄπειροι θαλάσσης. — Ab initio capitis si offensus in verbis τὸ κρατίστους

εἶναι, ubi aut genit. τοῦ, aut infinitivum sine articulo (ut 3, 40) expectes, vid. Popp. I. 1. p. 114, qui addat 8, 87. 3, 82. ἀσφαλείᾳ δὲ τὸ ἐπιβουλεύεσθαι, ἀποτροπῆς κρῆσις εἰλόγος.

68. ἅμα μὲν νομιμώτατον εἶναι — ἡδίστον εἶναι. Sententiam sic expresserim: Lastuns bedenken, dass es auf der einen Seite sehr erlaubt ist, wenn man an die Gegnern zur Abwehr des Angriffs in Recht erachtet, seinen Muth zu stellen, und da es auf der andern in erster Gewalt stehen wird, uns an Fierden zu rächen, nach dem Sprichworte

ἔχθροὶ καὶ ἐχθιστοὶ, πάντες ἴστε, οἱ γὰρ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἔλθον δουλωσόμενοι, ἐν ᾧ, εἰ κατώρθωσαν, ἀνδράσι μὲν ἂν ἀ ἄλλιστα προσέθεσαν, παισὶ δὲ καὶ γυναίξιν τὰ ἀπροεπίστατα, ὅλοι δὲ τῇ πάσῃ τὴν αἰσχίστην ἐπέκλῃσιν. ἀνθ' ὧν μὴ μαλακισθῆναι τινα πρέπει, μηδὲ τὸ ἀκινδύνως ἀπελθεῖν αὐτοὺς ἔρδος νομίσαι. τοῦτο μὲν γὰρ, καὶ ἐὰν κρατήσωσιν, ὁμοίως ῥάσουσι· τὸ δὲ, πραξάντων ἐκ τοῦ εὐκλότος ἢ βουλούμεθα, οὐσδε τε κολασθῆναι, καὶ τῇ πάσῃ Σικελίᾳ, καρπουμένη καὶ ῥιν ἐλευθερίαν, βεβαιότεραν παραδοῦναι, καλὸς ὁ ἀγών. καὶ κινδύνων οὗτοι σκανιάτται, οἱ ἂν ἐλάχιστα ἐκ τοῦ σφαλῆναι λάπτοντες κλειστά διὰ τὸ εὐτυχεῖν ὠφελῶσι.“

69. Καὶ οἱ μὲν τῶν Συρακοσίων στρατηγοὶ καὶ Γύλιπος τοιαῦτα καὶ αὐτοὶ τοῖς σφετέροις στρατιώταις παρακλειόμενοι ἀντεπλήρουσαν τὰς ναῦς εὐθύς, ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ᾗσθάνοντο. ὁ δὲ Νικίας ὑπὸ τῶν παρόντων ἐκπεπλημένος, καὶ ὄρων ὅλος ὁ κινδυνος καὶ ὡς ἔγγυς ἦδη ἦν, ἐπειρή καὶ ὅσον οὐκ ἔμελλον ἀνύγεσθαι, καὶ νομίσας, ὅπερ πάρουσιν ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι, πάντα τε ἔργῳ ἔτι σφίσι ἐνεῖν εἶναι, καὶ λόγῳ αὐτοῖς οὐκ ἰκανὰ εἰρηθεῖν, αὐτίς τῶν ριγηράρων ἕνα ἕκαστον ἀνεκάλει, πατρόθεν τε ἐπονομάζων, αἱ αὐτοὺς ὄνομαστί καὶ φυλῆν, ἀξίῳ τὸ τε καθ' ἑαυτὸν, ὃ πῆρξε λαμπρότητός τι, μὴ προδιδόναι τινα, καὶ τὰς πατρικὰς ρετας, ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν οἱ πρόγονοι, μὴ ἀφανίζειν, παρίδος τε τῆς ἐλευθερωτάτης ὑπομιμνήσκων, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ νεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν θλίαν ἐξουσίας, ἄλλα τε λέγων, ὅ ἐν τῷ τοιοῦτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἀνθρωποι, οὐ πρός ἃ δοκεῖν τιλ ἀρχαιολογεῖν φυλαξάμενοι, εἰποιεν ἂν, καὶ ὑπὲρ πάντων παραπλήσια ἐς τε γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ θεοὺς ατρώους προφερόμενα, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ ἐκπλήξει ὠφέμα νομίζοντες ἐπιβοῶνται. καὶ ὁ μὲν οὐκ ἰκανὰ μᾶλλον ἢ ναγκαῖα νομίσας παρηνήσθαι, ἀποχωρήσας ἤγε τὸν πεδὸν πρός τὴν θάλασσαν, καὶ παρέταξεν ὡς ἐπὶ κλειστόν ἐδύνατο,

sch höchst angenehm. Verba οὗ — τὸ θυμούμενον aut cum Goelto per commixtionem duarum strugarum explicabis pro ἦν τις — διείσθη, aut bis in iis cogitanda sunt rba ἀποπλήσαι τῆς γνώμης τὸ θυμούμενον, et ad νομιμώτατον εἶναι ad δικαιοσύνην, quemadmodum ipse m interpretatus sum, et Matth. Gr. 612. Cf. Idem §. 632. 5. et 6. ed. — ἐγγενησόμενον ἡμῖν, nominativus absolutus. De formula τὸ ῥόμενον vid. Matth. Gr. §. 283. 32. 5.) Καὶ male tentat Poppo. Met etiam; et pertinet ad ἡδιστον αἱ. Vid. annot. ad c. 61. τὴν αἰσχίστην ἐπέκλῃσιν, hol. τὴν δουλείαν. 69. καὶ ὅτι ἀπάντων —

προφερόμενα. „Haec sedem suam mutasse et post λέγων collocanda esse orta nobis est suspicio.“ Poppo. Vulgata lectio hoc sonat: *Alia praeterea commemorans, quaecumque homines in eiusmodi temporis articulo constituti dicere solent, non caventes, ne res omnibus notas et obsoletas repetere videantur, ac de omnibus similia et communia super uxoribus et liberis et diis patriis proferantur, sed quae in praesenti favore utilia putantes alta voce pronuntiant. οὐ φυλαξάμενοι non solum cum infinitivo τὸ δοκεῖν, sed etiam cum verbis παραπλήσια — προφερόμενα iungendum videtur, quia ἄλλα negationem ante participium φυλαξάμενοι respicit. — Paulo ante ad verba ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν θλίαν*

71. "Ὁ τε ἐκ τῆς γῆς περὶς ἀμφοτέρων, ἰσοδρόπου τῆς ναυμαχίας καθέστηκυίας, πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ ζύστασιν τῆς γνώμης εἶχε, φιλονεικῶν μὲν ὁ αὐτόθεν περὶ τοῦ πλείονος ἢ ἢ καλοῦ, δεδιότες δὲ οἱ ἐκελθόντες μὴ τῶν παρόντων ἐπι χειρὸς πράξωσι. πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς, ὃ τε φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐδενὶ ἰσοικῶς, καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔποψιν τῆς ναυμαχίας ἐκ τῆς γῆς ἠναγκάζοντο ἔχειν. δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας, καὶ οὐ πάντων ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ σκοποῦντων, εἰ μὲν τινες ἰδοῦναι πη τοὺς σφετέρους ἐπικρατοῦντας, ἀνεθάρσησάν τε ἄν, καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν, μὴ στερεῆσαι σφᾶς τῆς σωτηρίας, ἐρέεοντο· οἱ δ' ἐπὶ τὸ ἠσώμενον βλέψαντες ὀλοφυρμῶ τε ἅμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο, καὶ ἀπὸ τῶν δραμένων τῆς ὄψεως καὶ τὴν γῆμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο· ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι τῆς ναυμαχίας ἀπιδόντες, διὰ τὸ ἀκριτῶς ἐπιελθὲς τῆς ἀμίλλης, καὶ τοῖς σώμασιν ἀνεσῆς ἴσα τῇ δόξῃ κερδαῖς ξυναπονεύοντες, ἐν τοῖς χαλεπαῖσι διῆγον· αἰ γὰρ

quo libro eam lectionem traxisse. Recepi igitur. Item pro ἀποχωροῦσιν ex eodem Vat. rescripsi ὑποχωροῦσιν, praeceantibus Bekk. Goell. Popp., quia hoc verbum significat se subducere, sensum abire.

71. ζύστασιν τῆς γνώμης. Sic libri omnes cum Dionys. et Dione Cass. 49. 9. et propter ἀγῶνα, quod et ipsum translatum est, defendit Krüg. ad Dion. p. 142. Dukerus ex Schol. (ἀντὶ τοῦ λαχρῶς ἠγωνίας, καὶ τὰς διανοίας συνετίεοντο) coniecit ζύστασιν, contentionem animi; intentum studium. Si ζύστασιν retinendum putes, certamen intelligas opinionum apud singulos quosque ipse pugnae ad aspectum motarum, prout hanc vel illam partem superiorem fore arbitrarentur. — ὁ αὐτόθεν, Syracusii; οἱ ἐκελθόντες, Athenienses.

καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον — ἔχειν. Multus est de h. l. Krügerus ad Dionys. p. 143. et p. LIII. item Goellerus. Sed quae isti attulerunt, non me moverunt, ut opinionem meam de hoc loco, in maiore edit. propositam, relinquerem. Ibi dixi iungenda esse διὰ τὸ ἀνώμαλον et vocem ἀνώμαλον deinceps cogitatione repetendam esse ad ἔποψιν. Sed τὸ ἀνώμαλον non intelligendum esse de pugnae, sed de locorum, ubi quisque constitisset, inaequalitate. Sententiam enim esse: propter inaequalitatem loci etiam inaequaliter proelium

ex terra spectare cogebantur. Tandem verbis Vallam interpretari, dididi, et nunc addo, etiam Schol. ac Lugd. ita exponere: διὰ τὴν ἀνώμαλον τῆς χώρας ἄλλοι ἄλλως ἰδύρονται τὴν ναυμαχίαν. Sequitur conjecturae virorum doctorum. Basaeus ἀνώμαλον bis scriptum semel edidisse putat. Krüger. l. l. pro ἀνώμαλον coniecit ἔνω μᾶλλον. Qui pro τούτῳ acciperent, et ab ἀνώμαλον separarent, fuerunt multi. Bell. δι' αὐτὸ locis 4, 55. 5, 115. 7, 6. 8. 88. stabilire studeo, quod probat Goeller.

ἀνεθάρσησάν τε ἄν, solentem spem recuperare. Vid. Matth. § 56. (599.)

καὶ τοῖς σώμασιν ἀντίοις — Goellerus Heilmannum taxas hanc esse dicit: Zugleich mit den Bewegungen ihres Körpers. Sed ita debet esse αὐτοῖς τοῖς σώμασι. Item praeter necessitatem inversionem actionis esse statuit in verbis διὰ τὸ ἀκριτῶς ἐπιελθὲς, pro διὰ τὸ ἐπιελθὲς ἀκριτον. Pulcherrimam hanc gestam descriptionem rectissime expressit Scholiastes: Ἄλλοι δὲ τὴν ἀπὸ τῆς γῆς ἰδόντες ἰσοδρόπον πον ναυμαχίαν, διὰ τὸ πανν ἀδιάκριτον εἶναι πόταροι νικῶσι, συνεφοροῦντες τὰ σώματα τῇ περὶ τῶν γιγνομένων κερδαῖς, ἀπένειον τῷ σώματι τῆς κερδαῖς. — ἐν τοῖς χαλεπαῖσι vid. ad 1, 6. et annot. in ed. mai. ad 3, 17.

καρ' ὀλίγον ἢ διέφηνον, ἢ ἀκώλλυντο. ἦν τε ἐν τῷ [αὐτῷ] στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ἕως ἀγκώματα ἐναυμάχουν, πάντα ὁμοῦ ἀκοῦσαι, ὀλοφυρμός, βοή, νικῶντες, κρατούμενοι, ἄλλα ὅσα ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα στρατόπεδον πολυειδῆ ἀναγκάζοιτο φθίγγεσθαι. παραπλήσια δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἔπασχον, πρὶν γὰρ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπὶ πολὺ ἀντισχούσης τῆς ναυμαχίας, ἔτρεψάν τε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐπικείμενοι λαμπρῶς, πολλῇ κρᾶνγῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι, κατεδίωκον ἐς τὴν γῆν. τότε δὲ ὁ μὲν ναυτικός στρατός, ἄλλος ἄλλῃ, ὅσοι μὴ μετέωροι ἐάλωσαν, κατενεχθέντες ἐξέπεσον ἐς τὸ στρατόπεδον· ὁ δὲ πεζὸς οὐκέτι διαφορῶς, ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς οἰμαγῇ τε καὶ στόνῳ πάντες δυσανασχετούντες τὰ γιγνόμενα, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς νεῦς παρεβόηθουν, οἱ δὲ πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους ἐς φυλακὴν, ἄλλοι δὲ καὶ οἱ πλείστοι ἤδη περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπῃ σωθήσονται διεσκόπουον. ἦν τε ἐν τῷ παρατείχεα οὐδεμιᾶς δὴ τῶν ξυμπασῶν ἐλάσσω ἐκπληξίς· παραπλήσιά τε ἐπεπόνθεισαν καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλῳ. διαφοραρισῶν γὰρ τῶν νεῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις, προσεκώλλυντο αὐτοῖς καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβηκότες· καὶ τότε τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέλπιστον ἦν τὸ κατὰ γῆν σωθήσεσθαι, ἦν μὴ τι παρὰ λόγον γιγνηται.

72. Γενομένης δ' ἰσχυρᾶς τῆς ναυμαχίας, καὶ πολλῶν νεῶν ἀμφοτέροις καὶ ἀνθρώπων ἀπολομένων, οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπικρατήσαντες τὰ τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο, καὶ ἀποκλεύσαντες πρὸς τὴν πόλιν τροχαιὸν ἔστησαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ὑπὸ μεγέθους τῶν παρόντων κακῶν, νεκρῶν μὲν περὶ ἢ ναυαγίων οὐδὲ ἐπενόουν αἰτῆσαι ἀναλαρσιν, τῆς δὲ νυκτὸς ἔβουλεύοντο εὐθύς ἀναχωρεῖν. Δημοσθένους δὲ Νικίᾳ προσελθὼν γνώμην ἐποιεῖτο πληρώσαντας ἔτι τὰς λοιπὰς τῶν νεῶν βιάσασθαι, ἦν δύνανται, ἅμα ἔφ' τὸν ἔκπλουν, λέγων ὅτι πλείους ἔτι αἱ λοιπαὶ εἰσι νῆες χρησιμαὶ σφίσιν ἢ τοῖς πολεμοῖς· (ἦσαν γὰρ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις περίλοιποι ὡς ἐξήκοντα, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐλάσσους ἢ πεντήκοντα.) καὶ ξυγχορῶντος Νικίου τῇ γνώμῃ, καὶ βουλομένων πληροῦν αὐτῶν, οἱ ναῦται οὐκ ἤθελον ἐσβαλεῖν διὰ τὸ καταπληγῆσαι τῇ ἡσῃ καὶ μὴ ἂν ἔτι οἴεσθαι κῆατῆσαι. καὶ οἱ μὲν ὡς κατὰ γῆν ἀναχωρήσαντες ἤδη ξύμπαντες τὴν γνώμην εἶχον.

73. Ἐρμοκράτης δὲ ὁ Συρακόσιος ὑπονοήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν, καὶ νομίσας δεινὸν εἶναι, εἰ τοσαύτη στρατιὰ κατὰ γῆν ὑποχωρήσασα καὶ καθέξομένη ποι τῆς Σικελίας βουλήσεται αὐτίς σφίσι τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, ἐσηγγεῖται ἔλθῶν τοῖς ἐν τέλει οὖσιν ὡς οὐ χρεῶν ἀποχωρῆσαι τῆς νυκτὸς αὐτοὺς περιιδεῖν, (λέγων ταῦτα, ἃ καὶ αὐτῷ ἐδόκει,) ἀλλὰ ἐξελθόντας

παραπλήσια — καὶ ἔδρασαν. Saep̄e καὶ lungitur vocabullis παραπλήσιος, ἔσος, ὁμοιος. 5, 112. παραπλήσια καὶ ἀπέλεγον. 7, 28. ὁμοίως καὶ πρὶν.

73. ἃ καὶ αὐτῷ ἐδόκει, quae sibi videbantur. In Lugd. D. I. legitur καὶ ἃ, in Cass. Aug. Pal. It. Reg. Mrc. m. marg. Steph. καὶ ἃ καὶ. Utinamque vitiose. Graeci addunt καί,

ἤδη πάντας Συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμαχούς τὰς τε ὁδοὺς ἀποικοδομηθεῖν καὶ τὰ στενόπορα τῶν χωρίων προφθάσαντα φυλάσσειν. οἱ δὲ ξυνεγίγνωσκον μὲν καὶ αὐτοὶ οὐχ ἦσαν ταῦτα ἐκείνου, καὶ ἔδοκει ποιητέα εἶναι, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἄρτι ἀσμένους ἀπὸ ναυμαχίας τε μεγάλης ἀνακατακλιμένους, καὶ ἅμα ἑορτῆς οὔσης, (ἔτυχε γὰρ αὐτοῖς Ἡράκλεια ταύτην τῆς ἡμέρας θυσία οὔσα,) οὐ δοκεῖν ἂν ῥαδίως ἐπιελθεῖν ὑπακούσαι· ὑπὸ γὰρ τοῦ περιχαροῦς τῆς νίκης πρὸς πόσιν τεράφθαι τοὺς πολλοὺς ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ πάντα μᾶλλον ἐπιέζειν ἂν εἶναι πεδισθαι αὐτούς, ἢ ὅπλα λαβόντας ἐν τῷ παρόντι ἐπιελθεῖν. ὡς δὲ τοῖς ἄρχουσι ταῦτα λογιζομένοις ἐφαίνετο ἄπορα, καὶ οὐκέτι ἐπιθεῖν αὐτούς ὁ Ἐρμοκράτης, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις καὶ μηχανᾶται· δεδιὼς μὴ οἱ Ἀθηναῖοι καθ' ἡσυχίαν προφθάσαν ἐν τῇ νυκτὶ διελθόντες τὰ χαλεπώτατα τῶν χωρίων, καὶ περὶ τῶν ἐταίρων τινας τῶν ἑαυτοῦ μετὰ ἱππέων πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ἠνίκα ξυνεσκόταξεν· οἱ προσηλάσαντες ἐξ ὅσου τις ἐμελλεν ἀκούσεσθαι, καὶ ἀνακαλεσάμενοι τινὰς ὄντες τῶν Ἀθηναίων ἐπιτιθέμενοι, (ἦσαν γὰρ τινες τῷ Νικίᾳ διάγγελοι τῶν ἔνδοθεν,) ἐκέλευον φράζειν Νικίαν μὴ ἀπὸ τῆς νυκτὸς τὸ στρατεύμα, ὡς Συρακοσίων τὰς ὁδοὺς φυλάσσόντων, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τῆς ἡμέρας παρασκευασάμενον ἀποχωρεῖν. καὶ οἱ μὲν εἰπόντες ἀπήλθον, καὶ οἱ ἀκούσαντες διήγγειλαν τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων.

74. Οἱ δὲ πρὸς τὸ ἄγγελμα ἐπέσχον τὴν νύκτα, νομίσαντες οὐκ ἀπᾶν εἶναι· καὶ ἐπειδὴ καὶ ὡς οὐκ εὐθύς ἔωρθε, ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπιθεῖσαν ἡμέραν περιμεῖναι, ὅπως ἐσκευάσαιτο ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν οἱ στρατιῶται ὅτι χρησιμώτατα, καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα καταλιπεῖν, ἀναλαβόντας δὲ αὐτὰ ὅσα περὶ τὸ σῶμα ἐς θλίψαν ὑπῆρχεν ἐπιτιθεῖσαι ἀφορεῖσθαι. Συρακοσίοι δὲ καὶ Γύλιππος τῷ μὲν περὶ πρὸς ἐλπίσας τὰς τε ὁδοὺς τὰς κατὰ τὴν γῶραν, ἢ εἰκόσ ἦν τοὺς Ἀθηναίους ἔναι, ἀπεφράγγυσαν, καὶ τῶν ῥεῖθρων καὶ τῶν ποταμῶν τὰς διαβάσεις ἐφύλασσαν, καὶ ἐς ὑποδοχὴν τοῦ στρατεύματος, ὡς κωλύοντες, ἢ ἔδοκει, ἐτάσσοντο· ταῖς δὲ νυκτὶ προσκλυθέντες τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ αἰγαιῶν ἀφείλκον. ἐνέπρησαν δὲ τινὰς ὀλίγας, ὥσπερ διειροήθησαν, αὐτοὶ δὲ Ἀθηναῖοι, τὰς δ' ἄλλας καθ' ἡσυχίαν, οὐδενὸς κωλύον-

sicubi vicissitudo aliqua cogitari potest. Nostro loco sequitur οἱ δὲ ξυνεγίγνωσκον μὲν καὶ αὐτοί. Cf. annot. ad c. 61.

Ἡράκλεια. Ex Cass. Aug. Pal. It. D. E. Mosq. K. m. Ar. Chr. Dan. marg. Steph. et cum γρ. Vat. Ἡράκλει ediderunt Bekk. Goell. Poppo, quod correctionem redolet. — οὐ δὲ κατ' ἄν, int. ἔφεσαν ex praegresso ξυνεγίγνωσκον.

εφῶν πεδισθαι αὐτούς.

Genitivi cum πεδισθαι iuncti exempla haec affert Matth. Gr. § 31 (362.) Herod. 1, 126. 5, 33. Eur. Iph. A. 731: πεδισθαι γὰρ ἰδία σίτην. — οὐκ ἐτι significat, ne destituisse quidem Hermocratem et perseverasse in rogandō, nec tamen ultra permovisse duces. — ἐπὶ τούτοις ad haec efficienda.

74: ἀναλαβόντες, quasi accesserit ἐφρηπλῆσαντο, ἰβουόλοτο. Voss et Bekk. Goell. ἀναλαβόντες. — αὐτὰ, μόνα.

ως, ὡς ἐκάστην ποι ἐκπεπρωκυῖαν ἀναδησάμενοι ἐκδομίζον ἐς τὴν πόλιν.

75. Μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ ἰδοὺς τῷ Νικίᾳ καὶ τῷ Δηιοσθένει ἱκανῶς παρεσκευάσθαι, καὶ ἡ ἀνάστασις ἤδη τοῦ κρατεύματος τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγίνετο. δεινὸν ἦν ἦν οὐ κατ' ἐν μόνον τῶν πραγμάτων, ὅτι τὰς τε ναῦς ἐπολωλεκότες πάσας ἀπεχώρουν, καὶ ἀντὶ μεγάλης ἐλπίδος αὐτοὶ καὶ ἡ πόλις κινδυνεύοντες· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου ξυνέβαινε τῇ τε ὄψει ἐκάστῳ ἀλγεινὰ καὶ ἡ γνώμη αἰσθίεσθαι. τῶν τε γὰρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὅσοι τε τις ἴδοι τινὰ τῶν ἐπιτηδείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο· καὶ οἱ ζῶντες καταλειπόμενοι, τραυματῆαι τε καὶ ἀσθενεῖς, πολὺ τῶν τεθνεώτων τοῖς ζῶσι λυπηρότεροι ἦσαν καὶ τῶν ἀπολωλότων ἀθλιώτεροι. πρὸς γὰρ ἀντιβολίαν αἰ ὀλοφνηρῶν τραπόμενοι ἐς ἀπορίαν καθίστασαν, ἄγειν τε ἰσθῶς ἀξιοῦντες, καὶ ἕνα ἕκαστον ἐπιβοῶμενοι, εἴ τινὰ κούρας ἴδοι ἢ ἐταίρων ἢ οἰκείων, τῶν τε ξυσχίμων ἤδη ἀπιόντων ἠκρεμαννύμενοι, καὶ ἐπακολουθοῦντες ἐς ὅσον δύναιντο, εἰ πο δὲ προλείποι ἢ ῥώμη καὶ τὸ σῶμα, οὐκ ἄνευ ὀλίγων ἐπιθασμῶν καὶ οἰμωγῆς ἀπολειπόμενοι, ὥστε δάκρυσι πᾶν τὸ πνεῦμα πλησθὲν καὶ ἀπορίᾳ τοιαύτῃ μὴ ῥαδίως ἀφορμᾶσθαι, καίπερ ἐκ πολέμιας τε, καὶ μείζον ἢ κατὰ δάκρυα τὰ μὲν τεκνονότας ἤδη, τὰ δὲ περὶ τῶν ἐν ἀφανεῖ δεδιότας μὴ [τι] τάθωσι. κατήφειά τε τις ἅμα καὶ κατάμεμψις σφῶν αὐτῶν πολλὴ ἦν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ πόλει ἐκπεπολιορκημένη ἐώκεσαν ὑποφηνγούσῃ, καὶ ταύτῃ οὐ σμικρᾷ· μυριάδες γὰρ τοῦ ξυμπατος ὄχλου οὐκ ἐλάσσονος τεισάμενοι ἅμα ἐπορευόντο. καὶ τούτων οἱ τε ἄλλοι πάντες ἔφερον ὃ τί τις ἐδύνατο ἕκαστος χρῆσιμον, καὶ οἱ ὀπλιταὶ καὶ οἱ ἱππῆς παρὰ τὸ εἰωθὸς αὐτοὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν σιτία ὑπὸ τοῖς ὄπλοις, οἱ μὲν ἀπορία ἀκούσθων, οἱ δὲ ἀπιστία· (ἀπνητομολήκεσαν γὰρ κάλαί τε, καὶ οἱ κλειστοὶ παραχορήμα) ἔφερον δὲ οὐδὲ ταῦτα ἱκανά· σίτος γὰρ οὐκέτι ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ· καὶ μὴν ἡ ἄλλη αἰκία καὶ ἡ ὁμοιορία τῶν κακῶν, ἔχουσα τινὰ ὅμως, τὸ μετὰ πολλῶν, εὐφισιν, οὐδ' ὡς ῥαδία ἐν τῷ παρόντι ἰδοξάζετο, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οἴας λαμπρότητος καὶ ἀντήματος τοῦ πρώτου ἐς οἴαν τελευτήν καὶ ταπεινότητα ἀφίκατο. μέγιστον γὰρ δὴ τὸ διάφο-

75. οὐκ ἄνευ ὀλίγων ἐπιθασμῶν. Expectes οὐκ ἄνευ τολλῶν. A codicibus nihil auxiliil ut. Virovum doctorum coniecturas, quas afferre longum est, vid. apud Popp. — ἐπιθασμοί sunt deorum orationes. Suidas, qui explicat τὸς θεῶν ἱεσται, locum nostrum offert ita, ut vulgo editur. Idem ἀντιβολίαν, quod vocabulum paullo superius legitur, interpretatur παραθήσειν. Cf. Stallbaum ad Plat. Apol. c. 27.

μείζον ἢ κατὰ δάκρυα. In gravissimo moerore ne lacrimis quidem locus. Apte Wassius laudat Herodot. 3, 14. Cf. Matth. Gr. §. 449. Mox τί, quod vim sententiae imminuit, cum Vat. omittit Bekk. Ex eodem Vat. et Vall. ἕκαστος receptum pro vulgato κατὰ τό.

ἀφίκατο. Schol. τὸ στρατεύμα δηλονότι. Nisi forte praestat subaudire τὸ πρῶμα, quod saepissime intelligendum est, ubi non adest diserte expressum subiectum. Statim τῷ

ρον τοῦτο [τῶ] Ἑλληνικῶ στρατεύματι ἔγινετο, οἷς, ἀντὶ μὲν τοῦ ἄλλους δουλωσομένους ἦκειν, αὐτοὺς τοῦτο μᾶλλον δεδιότας μὴ πάθωσι ξυνέβη ἀπίεσαι, ἀντὶ δ' εὐχῆς τε καὶ καιάνων, μεθ' ὧν ἐξέπλεον, πάλιν τούτων τοῖς ἐναντίοις ἐπιφημισμασὶ ἀφορμᾶσθαι, πεζοὺς τε ἀντὶ ναυβατῶν πορευομένους καὶ ὀπλιτικῶ προσέχοντας μᾶλλον ἢ ναυτικῶ. ὁμοίως δὲ ὑπὸ μεγέθους τοῦ ἐπικρεμαμένου ἔτι κινδύνου πάντα ταῦτα αὐτοῖς οἰστὰ ἐφαίνετο.

76. Ὅρῶν δὲ ὁ Νικίας τὸ στρατεύμα ἀδυμοῦν καὶ ἐν μεγάλῃ μεταβολῇ ὄν, ἐπικαριῶν, ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἐθάροσεν τε καὶ παρεμυθεῖτο, βοῆν τε χρώμενος ἔτι μᾶλλον ἐκάστοις, καθ' οὓς γίγνοιτο, ὑπὸ προθυμίας, καὶ βουλόμενος ὡς ἐπὶ πλείστον γεγωνίσκων ὠφέλειν.

77. „ΕΤΙ καὶ ἐκ τῶν παρόντων, ὧ Ἀθηναῖοι καὶ ξυμμαχοὶ, ἐλπίδα χρῆ ἔχειν, (ἤδη τινὲς καὶ ἐκ δεινότερων ἢ τοῦ ὧνδε ἐσώθησαν,) μὴδὲ καταμέμψασθαι ὑμᾶς ἄγαν αὐτοὺς μῆτι ταῖς ξυμφοραῖς μῆτι ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν νῦν κακοπαθείαις· κἀγὼ τοι, οὐδενός ὑμῶν οὔτε ῥώμῃ προφέρον, (ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς διαίκεμαι ὑπὸ τῆς νόσου,) οὔτ' εὐτυχία δοκῶν που ὕστερός του εἶναι κατὰ τὸν ἴδιον βίον καὶ ἐς τὰ ἄλλα, νῦν ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ τοῖς φανλοτάτοις αἰωροῦμαι· καίτοι πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιήτημαι, πολλὰ δὲ ἐς ἀνθρώπους δικαίαι καὶ ἀνεπίφθονα. ἀνθ' ὧν ἡ μὲν ἑλλίς ὁμοίως θρασεία τοῦ μέλλοντος, αἱ δὲ ξυμφοραὶ οὐ κατ' ἀξίαν δὴ φοβοῦσιν· τάχα δὲ ἂν καὶ λωφήσειαν· ἱκανὰ γὰρ τοῖς τε πολεμοῖς ἐντύχηται, καὶ εἴ τῳ θεῶν ἐπίφθονοὶ ἐστρατεύσαμεν, ἀποχρώντως ἤδη τετιμωρήμεθα. ἤλθον γὰρ που καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐφ' ἐτέρους, καὶ ἀνθρώπεια δράσαντες ἀνεκτὰ ἔπαθον· καὶ ἡμᾶς εἰκὸς νῦν τὰ τε ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐλλίξειν ἡκίωτερα ἔξειν, (οἴκτου γὰρ ἀπ' αὐτῶν ἀξιώτεροι ἤδη ἐσμὲν ἢ φθόνου) καὶ ὁρῶντες ὑμᾶς αὐτοὺς, οἷοι ὀπλῖται ἅμα καὶ ὅσοι ξυντεταγμένοι χωρεῖτε, μὴ καταπέληχθε ἄγαν, λογίξεσθε δὲ ὅτι αὐτοὶ π πόλις εὐθύς ἐστὲ, ὅποι ἂν καθέξησθε, καὶ ἄλλη οὐδεμία ὑμῶν ἐν Σικελίᾳ οὔτ' ἂν ἐπιόντας δέξαιτο ῥαδίως, οὔτ' ἂν ἰδρυθέντας που ἐξαναστήσειε. τὴν δὲ πορείαν ὥστ' ἀσφαλῆ καὶ εὐτακτον εἶναι, αὐτοὶ φυλάξατε, μὴ ἄλλο τι ἡγησάμενος ἕκαστος, ἢ, ἐν ᾧ ἀναγκασθῆναι χωρίῳ μάχεσθαι, τοῦτο καὶ περὶ τὴν ἀσφάλειαν καὶ τῆς πόλεως κρατήσας ἔξειν. σπουδῆ δὲ ὁμοίως καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐστὶ τῆς ὁδοῦ· τὰ γὰρ ἐπιτηδεῖα βραχέα ἔχομεν, καὶ ἦν ἀντιλαβῶμεθα τοῦ φιλλου χωρίου τῶν Σικελῶν, (οὗτοι γὰρ ἡμῖν διὰ τὸ Συρακοσίων θεός ἔτι βέβαιοι εἰσὶν) ἤδη το

omittit Bekk., τῶ inter uncas exhibet Poppo. — Infra post πεζοὺς receptum τὴ pro δὲ ex Vat., et προσέχοντας ex eodem pro προσχόντας.

77. ὑπὸ τῆς νόσου. Vid. c. 15. — Verba πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιήτημαι illustrat

Plutarch. in vit. Nic. c. 3. — δεσσία Vat. Bas. Gr. Ar. et a rec. m. Pal. Ceteri θρασεία. Ad ὁμοίως subdenda sententia: quamvis misera conditione utamur. — οὐ κατ' ἀξίαν, Schol. ἀλλὰ μειζόνως. Est autem αἱ ξυμφοραὶ pro οἱ ἐν ταῖς ξυμφοραῖς ὄντες, abstractum pro concreto.

κίεστε ἐν τῷ ἔχρῳ εἶναι. προκίεσθαι δ' ὡς αὐτοὺς, καὶ ἵκαντῶν εἰρημνόν καὶ σιτία ἄλλα κομίζειν. τὸ δὲ ξυμπαν, γνῶστε, ὡς ἄνδρες στρατιῶται, ἀναγκαῖόν τε ὄν ὑμῖν ἀνδράσιν ἡρατοῖς γίγνεσθαι, ὡς μὴ ὄντος χωρίου ἐγγὺς ὅποι ἂν μαλακισθέντες σωθῆητε, καὶ ἦν νῦν διαφύγητε τοὺς πολεμίους, οἷς ἄλλοι τευξόμενοι ὦν ἐπιθυμεῖτε πονεῖν ἐπιθεῖν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τῆσδε μεγάλης δυνάμει τῆσδε πόλεως, καὶ κερκετωκυῖαν, πανορθώσαντες. ἄνδρες γὰρ πόλις, καὶ οὐ τελεῆ οὐδὲ νῆες ἰνδρῶν κινεῖται."

78. Ὁ μὲν Νικίας τοιαύδε παρακλενόμενος ἄμα, ἐπῆε τὸ στρατεύμα, καὶ, εἰ πῆ ὀρώη διεσπασμένον καὶ μὴ ἐν τάξει ἰσῶν, ξυνάγων καὶ καθιστάς, καὶ ὁ Δημοσθένης οὐδὲν ἡσῶν τοῖς καθ' ἑαυτὸν τοιαυτὰ τε καὶ πυραπλήσια λέγων. τὸ δὲ ἐχώρει ἐν πλαισίῳ τεταγμένον, [πρῶτον μὲν ἡγούμενον] τὸ Νικίου, ἐπεκόμενον δὲ τὸ Δημοσθένους· τοὺς δὲ σκευοφόρους καὶ τὸν πλείστον ὄχλον ἐντὸς εἶχον οἱ ὀπλίται. καὶ ἐπειρή τε ἐγένοντο ἐπὶ τῆ διαβάσει τοῦ Ἀνάκου ποταμοῦ, εὖρον π' αὐτῷ παρατεταγμένους τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων, καὶ ρεψάμενοι αὐτοὺς καὶ κρατήσαντες τοῦ πόρου ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν· οἱ δὲ Συρακοσῖοι παρῖπνεύοντες τε προσέκειντο, καὶ σακοντίζοντες οἱ ψιλοί, καὶ ταύτη μὲν τῆ ἡμέρᾳ προελθόντες παδίους ὡς τεσσαράκοντα ἠύλισαντο πρὸς λόφῳ τινὶ οἱ Ἀθηναῖοι· τῆ δ' ὑστεραία πρῶτ' ἐπορεύοντο, καὶ προῆλθον ὡς εἰκοσι σταδίους, καὶ κατέβησαν ἐς χωρίον ἄπεδόν τι, καὶ αὐτοῦ στρατοπεδεύσαντο, βουλόμενοι ἐκ τε τῶν οἰκιῶν λαβεῖν τι δῶδιμον, (ὠκεῖτο γὰρ ὁ χῶρος,) καὶ ὕδωρ μετὰ σφῶν αὐτῶν πρέσθαι αὐτόθεν· ἐν γὰρ τῷ πρόσθεν ἐπὶ πολλὰ στάδια, ἢ μελλον λέναι, οὐκ ἄφθονον ἦν. οἱ δὲ Συρακοσῖοι ἐν τούτῳ προελθόντες τὴν δίοδον τὴν ἐν τῷ πρόσθεν ἀπειτείχον· ἦν δὲ λόφος καρτερός καὶ ἐκατέρωθεν αὐτοῦ χαράδρα κρημναῖδης· καλεῖται δὲ Ἀκραῖον λέπας. τῆ δ' ὑστεραία οἱ Ἀθηναῖοι προῆσαν, καὶ οἱ τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων αὐτοὺς ἱππῆσαι ἀκοντισταί, ὄντες πολλοὶ ἐκάτεροι, ἐκάλυον, καὶ ἐξηκόντων τε καὶ παρῖπνεον. καὶ χρόνον μὲν πολὺν ἐμάχοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἔπειτα ἀνσχώρησαν πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον.

78. ἐν πλαισίῳ τεταγμένον ὁ Νικίου. Post τεταγμένον Bekk. x Vat. et margine It. inserit πρῶτον μὲν ἡγούμενον, „quae cum ex sequ. πεκόμενον δὲ subaudi possint, et Valla, alibi Vaticani sectatore, non agnoscantur, nobis ab interpretibus videntur profecta.“ Poppo. Diodorus 3, 18. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατῶν διελόμενοι τοὺς στρατιώτας εἰς δύο μέρη — προῆσαν ἐπὶ Κατάγης, ὃν μὲν Δημοσθένης, ὃν δὲ Νικίου ἡγούμενων. Exercitum divisum uisse, non diserte dicit Thuc., sed

consequitur iam ex verbis praegressis καὶ ὁ Δημοσθένης — λέγων. De πλαισίῳ vid. ad 6, 67.

ἄπεδον, Schol. ὁμαλόν, ὁμόπεδον, ὡς καὶ ἄλοχος ἢ ὁμόλοχος. Zonaras: ἄπεδα, τὰ ἰσόπεδα. Itidem Hesych., Suidas. Cf. Arrian. Exped. Alex. V, 15, 9. — ἐπὶ πολλὰ στάδια. Photius: στάδια καὶ σταδίους, ἐκατέρωσιν λέγουσιν. ὁ Θουκυδίδης δὲ σταδίους ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν. ἄπαξ δὲ μόνον στάδια εἰσηκεν ἐν ζ', ἐν γὰρ τῷ πρόσθεν ἐπὶ πολλὰ στάδια μέλλων λέναι.

καὶ τὰ ἐπιτήδεια οὐκ ἐτι ἴσως εἶχε· οὐ γὰρ. ἔτι ἀποχωρεῖται
οἶον τ' ἦν ὑπὸ τῶν ἰσπίων.

79. Πρωτὶ δὲ ἄρα ντες ἐπορεύοντο αὐθις, καὶ ἰβιάσαντο
πρὸς τὸν λόφον ἐλθεῖν τὸν ἀποτετριχισμένον. καὶ πῶρον πρὸ
ἐαυτῶν ὑπὲρ τοῦ ἀποτετριχίσματος τῆς παρῆν στρατιᾶν παρατε-
ταγμένην οὐκ ἐκ ὀλίγων ἀσπίδων· στενὸν γὰρ ἦν τὸ χωρίον
καὶ προσβαλόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐτετραμάχουν, καὶ βαλλόμενοι
ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τοῦ λόφου ἐπάντους ὄντας, (διῆκνοῦντο γὰρ
ῥῆον οἱ ἄνωθεν,) καὶ οὐ δυνάμενοι βιάσασθαι, ἀνεχώρουν κλίην
καὶ ἀνεπαύοντο. ἔτυχον δὲ καὶ βροχταί τινες ἅμα γενόμεναι
καὶ ὕδρω, οἷα τοῦ μετόπισρον ἤδη ὄντος, φιλεῖ
γίνεσθαι· ἀπ' ὧν οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἔτι ἠθύμουκ, καὶ ἐνό-
μιζον ἐπὶ τῷ σφετέρῳ ὀλέθρῳ καὶ ταῦτα πάντα γίνεσθαι.
ἀναπανομένων δὲ αὐτῶν, ὁ Γύλιππος καὶ οἱ Συρακόσιοι κί-
πουσι μέρους τῆς στρατιᾶς, ἀποτεριχοῦντας αὐτὸν ἐκ τοῦ ὄπ-
σθεν αὐτοῦς, ἢ προελλύδισαν· ἀντιπέμψαντες δὲ κάκεινον
σφῶν αὐτῶν τινὰς διεκώλυσαν. καὶ μετὰ ταῦτα πᾶσιν τῇ στρα-
τιᾷ ἀναχωρήσαντες πρὸς τὸ πεδίον μᾶλλον οἱ Ἀθηναῖοι ἠλί-
σαντο. τῇ δ' ὑστερατᾶ προύχῳρουν· καὶ οἱ Συρακόσιοι προσ-
έβαλλον τε πανταγῇ αὐτοῖς κύκλω, καὶ πολλοὺς κατετραυμα-
τιζον· καὶ εἰ μὲν ἐπλοῖεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀνα-
χωροῖεν, ἐπέκειντο, καὶ μάλιστα τοῖς ὑστάτοις προσκίπτοντες,
εἰ πὼς κατὰ βραχὺ τρεψάμενοι πᾶν τὸ στρατεύμα φοβήσεται.
καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν τοιοῦτω τρόπῳ ἀντεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι· ἐπι-
τα, προελθόντες κέντε ἢ ἕξ σταδίους, ἀνεπαύοντο ἐν τῷ πε-
δίῳ. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἀπ' αὐτῶν ἐς τὸ ἱαν-
τῶν στρατόπεδον.

80. Τῆς δὲ νυκτὸς τῷ Νικίᾳ καὶ Δημοσθένει ἐδόκε,
ἐπειδὴ κακῶς σφίσι τὸ στρατεύμα εἶχε τῶν τε ἐπιτηδείων πᾶ-
των ἀπορία ἤδη, καὶ κατατετραυματισμένοι ἦσαν πολλοὶ ἐν
πολλαῖς προσβολαῖς τῶν πολεμίων γεγεννημέναις, πυρὰ καύ-
σαντες ὡς πλείστα ἀπάγειν τὴν στρατιᾶν, μηκέτι τὴν αὐτὴν
ὁδὸν ἢ διανοήθησαν, ἀλλὰ τὸν ἀντικεῖν ἢ οἱ Συρακόσιοι ἐτή-
ρουν, πρὸς τὴν θάλασσαν. ἦν δὲ ἡ ξυμπασα ὁδὸς αὕτη οὐκ
ἐπὶ Κατάνης τῷ στρατεύματι, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτερον μέρος τῆς
Σικελίας τὸ πρὸς Καμάριναν καὶ Γέλαν καὶ τὰς ταύτη πόλεις
καὶ Ἑλληνίδας καὶ βαρβάρους. καύσαντες οὖν πυρὰ πολλὰ
ἐχώρουν ἐν τῇ νυκτί. καὶ αὐτοῖς, οἷον φιλεῖ καὶ πᾶσι στρατο-
πέδοις, μάλιστα δὲ τοῖς μεγίστοις, φόβοι καὶ δειμάτα ἐγγίγνεσθαι,

79. ἀποτεριχοῦντας αὐτὸν. Ad
additam ex Vat. „Respicitur ad c. 78.
5. [τὴν δίοδον — ἀπετρίχιστον.]“
Porpo.

καὶ μάλιστα — προσκίπτον-
τες. Repete ἐπίκειντο.

80. ἀπορία πρὸς ἀπορία coniecit
Kistematik. In Vat. deinde repertum
ἀπορία. In verbis καὶ κατατετραυ-
ματισμένοι ἦσαν, ubi ὅτι quis desi-

deret, structura variata est. Cf.
Porpo I. 1. p. 270. Idem monet his
omnibus verbis causam contineri, cui
κακῶς τὸ στρατεύμα εἶχε.

καύσαντες. Aug. It. Vat. Reg.
Mrc. F. καύσαντας. Sed etiam il-
lud recte habet. Vid. ad c. 74.

οἶον φιλεῖ — ἐγγίγνεσθαι.
De hac epexegeσὶ pronominiis relativi,
et de pluribus similibus locis dixi ad

ἰλίως τε καὶ ἐν νυκτὶ τε καὶ διὰ πολεμίας καὶ ἀπὸ πολεμίων οὐ
πολύ ἀπεχόντων ἰούσαν, ἐμπέπει ταραχῇ. καὶ τὸ μὲν Νικίου
στράτευμα, ὡς περ ἤγειτο, ξυνέμενέ τε, καὶ προὔλαβε πολλῶν τῶν
ἐκ Δημοσθένους, τὸ ἡμῖν μάλιστα καὶ κλέον, ἀπεσπιάσθη τε,
καὶ ἀτακτότερον ἐχώρει. ἅμα δὲ τῇ ἔφ' ἀφικνουῦνται ὁμοίως πρὸς
τὴν θάλασσαν, καὶ ἐσβάντες ἐς τὴν ὁδὸν τὴν Ἐλωρινὴν κα-
σομένην ἐπορεύοντο, ὅπως, ἐπειδὴ γένοιτο ἐπὶ τῷ ποταμῷ
ἢ Κακυκάρει, παρὰ τὸν ποταμὸν ἴοιεν ἄνω διὰ μεσογείας.
ἵκισον γὰρ καὶ τοὺς Σικελοὺς ταύτην, οὓς μετέπεμψαν, ἀπαν-
τήσεσθαι. ἐπειδὴ δ' ἐγένοντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ, εὗρον καὶ ἐν-
αῦθα φυλακὴν τινὰ τῶν Συρακοσίων ἀποτειχίζουσαν τε καὶ
ἐποσταυροῦσαν τὸν πόρον. καὶ βιασάμενοι αὐτὴν διέβησάν τε
τὸν ποταμὸν, καὶ ἐχώρουν αὐθις πρὸς ἄλλον ποταμὸν, τὸν
Ξρινεόν. ταύτην γὰρ οἱ ἡγεμόνες ἐκέλευον.

81. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Συρακοῖσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὡς ἦ
ἡμέρα ἐγένετο, καὶ ἔγνωσαν τοὺς Ἀθηναίους ἀπεληλυθότας,
ἐν αἰτία τε οἱ πολλοὶ τὸν Γύλιππον εἶχον ἐκόντα ἀφείναι τοὺς
Ἀθηναίους, καὶ κατὰ τάχος διώκοντες, ἦ οὐ χαλεπῶς ἤσθαι-
οντο κερωρηκίας, καταλαμβάνουσι περὶ ἀρίστου ὄραν. καὶ
ὡς προσέμιξαν τοῖς μετὰ τοῦ Δημοσθένους, ὑστέροις τε οὐσί-
αι σχολαίτερον καὶ ἀτακτότερον χωροῦσθιν, ὡς τῆς νυκτὸς τότε
νυκταράχθησαν, εὐθὺς προσπεδόντες ἐμάχοντο. καὶ οἱ ἱππῆς
τῶν Συρακοσίων ἐκυκλοῦντό τε ὄραν αὐτοὺς, δίχα δὴ ὄντας,
καὶ ξυνῆγον ἐς ταῦτό. τὸ δὲ Νικίου στράτευμα ἀπέχευ' ἐν τῷ
πρόσθεν καὶ πενήκοντα σταδίους. θάσσόν τε γὰρ ὁ Νικίας
ἤγε, νομίζων οὐ τὸ ὑπομένειν ἐν τῷ τοιούτῳ ἐκόντας εἶναι
αὐτὸν μάχεσθαι σωτηρίαν, ἀλλὰ τὸ ὡς τάχιστα ὑποχωρεῖν, τῶν
αὐτὰ μαχομένων, ὅσα ἀναγκάζονται. ὁ δὲ Δημοσθένης ἐτύγ-
χενε τε τὰ πλείω ἐν πόσῳ [τε] ξυνεχεστέρω ὦν διὰ τὸ ὑστέρω
ναχωροῦντι αὐτῷ πρώτῳ ἐπικείσθαι τοὺς πολεμίους, καὶ τότε
νοῦς τοὺς Συρακοσίους διώκοντας οὐ προὔχωρει μᾶλλον ἢ
ἐς μάχην ξυνετάσσετο, ἕως ἐνδιατρίβων κυκλοῦνται τε ὑπ' αὐ-
τῶν, καὶ ἐν πολλῷ θορύβῳ αὐτὸς τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ Ἀθη-
ναῖοι ἦσαν. ἀνελληθέντες γὰρ ἕς τι χωρὶον, ὃ κύκλω μὲν τει-
λον περιῆν, ὁδὸς δὲ ἐνθεν τε καὶ ἐνθεν, ἑλάσας δὲ οὐκ ἄλλως
ἔχεν, ἐβάλλοντο περισταδόν. τοιαύταις δὲ προσβολαῖς καὶ οὐ
ὑσταδὸν μάχαις οἱ Συρακοῖσιοι εἰκότως ἐχρῶντο. τὸ γὰρ ἀπο-
ινδυνεύειν πρὸς ἀνθρώπους ἀπονενομημένους οὐ πρὸς ἐκείνων
ἄλλον ἦν ἔτι ἢ πρὸς τῶν Ἀθηναίων. καὶ ἅμα φειδῶ τέ τις

125. — Mox τῷ ἀπὸ πλείων cum
at. omissum.

τῇ Ἐλωρινῇ. Vid. 6, 70. Ad
eridiam versus ea via a Syracusis du-
bat, nec longe a mari remota erat.

Paullo post ἐπὶ loco παρὰ ex Vat.
cepit Bekk., quem secuti sunt se-
niores editores ob proxime sequens
τῶν, quod est praeter, et quia ἐπὶ

etiam c. 84. Schol. interpretatur παρὰ.
Statim Poppo ex Aug. Cl. Pal. Vat.
Mrc. Lugd. I. rescripsit ἐπειδὴ pro
ἐπὶ. Sed quod post ἀποτειχίζουσαν
insertum est τέ, solus exhibet Vat.

81. δίχα δὴ ὄντας. Schol. κω-
χωρισμένους ἀπὸ τῶν μετὰ Νικίου.
— Mox de ἐκόντας εἶναι, vid.
Matth. Gr. §. 548. (545.) et ad 4, 28.

ἐβλήνετο ἐκ' ἐπιτορίας ἤδη σαφεῖ μὴ προαναλωθῆναι τα, ἐφομιζον καὶ ὡς ταύτη τῇ ἰδέᾳ καταδαμασάμενοι λήψεσθαι τοὺς.

82. Ἐπειδὴ γοῦν δι' ἡμέρας βάλλοντες πανταχόθεν Ἀθηναίους καὶ ξυμμαχοὺς ἐώρων ἤδη τεταλαιπωρημένους τε τραύμασι καὶ τῇ ἄλλῃ πακώσει, κήρυγμα ποιοῦνται. Γίνομαι καὶ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξυμμαχοί, πρῶτον μὲν τῶν νητῶν εἰ τις βούλεται ἐκ' ἐλευθερίας ὡς σφᾶς ἀπίεναί· καὶ ἀρῆσαν τινες πόλεις οὐ πολλὰι· ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ πρὸς ἄλλους ἀπαντας τοὺς μετὰ Δημοσθένους ὁμολογία γίνεσθαι ὅπλα τε παραδοῦναι καὶ μὴ ἀποθανεῖν μηδένα, μήτε ὡς μήτε δεσμοῖς μήτε τῆς ἀναγκαιοτικῆς ἐνδείᾳ διαίτης παρέδωσαν οἱ πάντες σφᾶς αὐτοὺς ἔξαικισχίλιοι, καὶ τὸ ἄριστον δ' εἶχον ἅπαν κατέδωσαν, ἐσβαλόντες ἐς ἀσπίδας ἅπασαν καὶ ἐπέκλησαν ἀσπίδας τέσσαρας. καὶ τούτους μὲν εὐθύς ἀμείζον ἐς τὴν πόλιν· Νικίας δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀφικνῶνται αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἐριωνίδην, καὶ οὐ πρὸς μετώρον τι καθίσθαι τὴν στρατιάν.

83. Οἱ δὲ Συρακόσιοι τῇ ὑστεραίᾳ καταλαβόντες αὐτὸν ἔλεγον ὅτι οἱ μετὰ Δημοσθένους παραδεδωκόμενοι σφᾶς αὐτοὺς κελύροντες κάκεινον τὸ αὐτὸ δρᾶν. ὁ δ' ἀπιστῶν σκεπτικῶς κέμψαι σκεπόμενον. ὡς δ' οἰχόμενος ἀπήγγελε τῷ παραδεδωκότῃ, ἐπισημαίνεται Γυλιππῶ καὶ Συρακόσιος γίνεσθαι ἔτοιμος ὑπὲρ Ἀθηναίων συμβῆναι, ὅσα ἀνάλωσαν μετὰ ταῖς Συρακόσιον ἐς τὸν πόλεμον, ταῦτα ἀποδοῦναι, ὡς μετ' αὐτοῦ στρατιάν ἀφείναι αὐτοὺς· μέχρι οὐδ' ἂν ταῖς μετὰ ἀποδοθῇ, ἄνδρας δώσειν Ἀθηναίων ὁμήρους, ἕνα καὶ τάλαντον. οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ Γυλιππὸς οὐ προσέειπον τοὺς λόγους, ἀλλὰ προσπεσόντες καὶ περιστάντες πανταχόθεν ἔβαλλον καὶ τούτους· μέχρι ὅψε. εἶχον δὲ καὶ οὗτοι πρὸς αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἀπορία· ὅμως δὲ, τῆς φύλαξαν τὸ ἡσυχάζον, ἐμελλον πορνεύσεσθαι. καὶ ἀβίασταί τε τὰ ὅπλα; καὶ οἱ Συρακόσιοι αἰσθάνονται, ἐπαύσαντο. γνόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι οὐ λανθάνουσι, τέθνητο πάλιν, πλὴν τριακοσίων μάλιστα ἀνδρῶν· οὗτοι τῶν φυλάκων βιασάμενοι ἐχώρουν τῆς νυκτός, ἢ ἐδύνατο.

84. Νικίας δὲ, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, ἤγε τὴν στρατιάν οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξυμμαχοί προσέκειντο τὸν αὐτὸν ποταμὸν πανταχόθεν βάλλοντές τε καὶ κατακοντίζοντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠπέλιγοντο πρὸς τὸν Ἀσπιναρον ποταμὸν, ἅμα μὲν οὖν οἰχόμενοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσβολῆς ἰππέων τε κοιλῶν τοῦ ἄλλου ὄχλου, οἰόμενοι ῥᾶόν τι σφίσι ἐσεσθαι, ἢ βῶσι τὸν ποταμὸν, ἅμα δὲ ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας,

82. αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ. Poppo ex Vat. edidit ταύτη τῇ ἡμέρᾳ. Certe ea sententia vel quam expressit Valla hoc ipso die unice hic apta, ut fortasse scribendum fuerit αὐτῇ ταύτη

τῇ ἡμ. — In fine cap. καὶ Bekk. et Poppone edidi, cum plerique exhibeant καθεύδαι, forma vid. Valcken. ad Herod. Cf. Thuc. 6, 66. ibique auct.

ἢ ἐπιθυμία. ὡς δὲ γίνονται ἐκ' αὐτῶν, ἐκπίπτουσιν οὐ-
 κὶ κόσῳ ἔτι, ἀλλὰ πᾶς τὲ τις διαβῆναι αὐτὸς πρῶτος βου-
 κεινός, καὶ οἱ πολέμιοι ἐπικείμενοι χάλκην ἤδη τὴν διάβα-
 ἴσκολουν. ἄθροιο γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν ἐπίκλιτον τε
 ἰήλους, καὶ καταπύοντες, περὶ τε τοῖς δορατοῖς καὶ σκευῶσιν
 μὲν εὐθύς διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐμκαλασόμενοι κατέβησαν·
 τὰ ἐπὶ θάτερα τὲ τοῦ ποταμοῦ παραστάντες οἱ Συρακοῖσι,
 (δὲ κρημνῶδες,) ἔβαλλον ἀνωθεν τοὺς Ἀθηναίους, πίνοντες
 τε τοὺς πολλοὺς ἀσμένους, καὶ ἐν κοίλῳ ὄντι τῷ ποταμῷ
 σφίσειν αὐτοῖς ταρασσόμενους. οἳ τε Πελοποννήσιοι ἐπικα-
 κήσαντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον. καὶ τὸ ὕδωρ
 ὡς διέφθαρτο, ἀλλ' οὐδὲν ἥσσον ἐκίνατο τε ὁμοῦ τῷ πηλῷ
 κωμένον, καὶ περιμάχητον ἦν τοῖς κολλοῖς.

85. Τέλος δὲ νεκρῶν τε πολλῶν ἐκ' ἀλλήλοισι ἤδη κει-
 τῶν ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ διεφθαρμένον τοῦ στρατεύματος,
 μὲν κατὰ τὸν ποταμόν, τοῦ δὲ, καὶ εἴ τι διαφύγοι, ἐπὶ
 ἰακίων, Νικίας Γυλικῶν ἑαυτὸν παραβίβωσι, πιστεύσας
 ἴον αὐτῶ ἢ τοῖς Συρακοῖσι· καὶ ἑαυτῶ μὲν χρῆσθαι ἐκ-
 τῶν ἐκείνων τε καὶ Λακεδαιμονίους ὅ τι βούλονται, τοὺς δὲ
 ὡς στρατιώτας καύσασθαι φρονέοντα. καὶ ὁ Γυλικῶς
 τοῦτο ἔωραεῖν ἤδη ἐκέλευε, καὶ τοὺς τε λοιποὺς, ὅσους
 ἐπεκρύψαντο, (πολλοὶ δὲ οὗτοι ἐγένοντο,) ξυνεκόμεσαν ζῶν-
 τας καὶ ἐπὶ τοὺς τριακοσίους, οἳ τὴν φυλακὴν διαῆλθον τῆς
 ἡμέρας, πέμψαντες τοὺς διωζομένους ξυνέλαβον. τὸ μὲν οὖν
 κῆρυξεν τοῦ στρατεύματος ἐς τὸ κοινὸν ὅσ' ἰσχυρῶς ἐγένετο,
 ἢ διακλιπὲν πολὺ καὶ διεπλήσθη πᾶσα Σικελία αὐτῶν,
 οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως, ὡς περὶ τῶν μετὰ Δημοσθένους, λη-
 γῶν. μέρος δὲ τι οὐκ ὀλίγον καὶ ἀπέθανον πλείους
 δὴ φόνος οὗτος καὶ οὐδενὸς ἐλάσθων τῶν ἐν τῷ Σικε-
 λῶν πολέμῳ τούτῳ ἐγένετο. καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις προσβο-
 ταῖς κατὰ τὴν πορείαν συχναῖς γενομέναις οὐκ ὀλίγοι
 ἀπέθανον· πολλοὶ δὲ ὁμοῦ καὶ διέφυγον, οἱ μὲν καὶ πα-
 λαιά, οἱ δὲ καὶ δουλεύσαντες καὶ διαδιδράσκοντες ὕστερον.
 οἱ δ' ἦν ἀναχώρησις ἐς Κατάνην.

πᾶς τὲ τις διαβῆναι —
 ἰσχυρῶς. Τὸ referendum est
 quibus καὶ οἱ πολέμιοι, quae
 mutata structura, sunt pro καὶ
 ἰσχυρῶν ἐπικείμενων χάλκην τὴν
 ἰσχυρῶν ποιούντων. Etiam supra
 in verbis ἀναλαμβάνοντες τὴν
 ἰσχυρῶν, καὶ οἱ Συρακοῖσι εἰσθῆ-
 ἰσχυρῶν relatio harum particularum ob-
 ἰσχυρῶν quidem, sed à Thucydidis con-
 ἰσχυρῶν ditione non aliena est.

καλασόμενοι κατέβη-
 ἰσχυρῶν. Schol. ἀντι τοῦ ἐμκαλασόμενοι
 ἰσχυρῶν. Eustath. ad Hom. II.
 ἰσχυρῶν. Rom. ἰσχυρῶν δὲ ἐστὶ Ἀλλίος
 ἰσχυρῶν ἰσχυρῶν μέμνηται τοῦ Θεουκιδίδου
 ἰσχυρῶν.

εἰπόντος τὸ ἐμκαλασόμενοι ἀντι τοῦ
 ἐμπεκόμενοι, περιπεκόμενοι δόρατι,
 φερόμενοι. Sic etiam Phavorinus.

85. διεπλήσθη πᾶσα Σικε-
 λία αὐτῶν. Plutarch. in vit. Nic.
 c. 29. memoriae prodidit, Euripidis
 versibus nonnullis servatos Athenien-
 sium.

Σικελικῶ. Schol. et Tusanus
 propter verba c. 87 extr. coniciunt
 legendum esse Ἐλληνικῶ. „Res tam
 plana, ut vix de veritate emendationis
 dubitari possit.“ Goell. „Nobis non
 ita videtur. Nam primum c. 87. Thuc.
 aperte de exitu totius expeditionis Si-
 culae loquitur, hic de clade, quam

86. *Ἐναθροισθέντες δὲ οἱ Συρακοῖσιοι καὶ οἱ ἑταίροι
 τῶν τε αἰχμαλώτων ἄσους, ἰδύνατο πλείστοις καὶ τὰ ἐκὼς
 ἀναλαβόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν κάλιον. καὶ τοὺς μὲν ἄλλοι
 Ἀθηναίων καὶ τῶν ἑταίρων, ὁπόσους ἔλαβον, κατεβίβασαν
 ἐς τὰς λιθοτομίας, ἀσφαλεστάτην εἶναι νομίσαντες [τὴν] τήρη-
 σιν· Νικίαν δὲ καὶ Δημοσθέτην, ἄκοντος Γυλίππου, ἀπέσφα-
 ξαν. ὁ γὰρ Γυλίππος καλὸν τὸ ἀγώνισμα ἐνόμιζεν οἰεῖ-
 ναι ἐπὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς ἀντιστρατήγους κομίσαι Λακεδαι-
 μονίοις. ξυνέβαινε δὲ τὸν μὲν πολυμιάτατον αὐτοῖς εἶναι, Δη-
 μοσθέτην, διὰ τὰ ἐν τῇ νήσῳ καὶ Πύλῳ, τὸν δὲ διὰ τὰ ἐκὼς
 ἐπιτηδεύτατον· τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας τῶν Λακεδαι-
 μονίων ὁ Νικίας προῦδνημήθη, ὀπονδὰς πείσας τοὺς Ἀθηναίους
 ποιήσασθαι, ὥστε ἀφειδήναι ἀνθ' ὧν ἑταίροις Λακεδαιμόνων
 ἦσαν αὐτῷ προσφιλεῖς, κάκεινος οὐχ ἥκιστα πιστεύσας ἐάντιν
 τῷ Γυλίππῳ παρέδωκεν, ἀλλὰ πᾶν Συρακοσίων τμήμα, ὡς εἶ-
 γατο, οἱ μὲν θείσαντες, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐκεκοινολόγητο, ἡ
 βασιανξόμενος διὰ τὸ τοιαῦτο ταραχὴν σφίσιον ἐν εὐκρασίᾳ
 ποιήσῃ, ἄλλοι δὲ, καὶ οὐχ ἡμῶς· οἱ Κορίνθιοι, μὴ χρημα-
 [δῆ] πείσας τινὰς, ὅτι πλουσίος ἦν, ἀποδοῦναι, καὶ αὐτῶν σφίσι
 νεώτερόν τι ἀπ' αὐτοῦ γένηται, πείσαντες [τα] τοὺς ἑταί-
 ρους, ἀπέκτειναν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοιαύτη ἢ βεβήγηται
 τούτων αἰτίᾳ ἐπεθνήκει, ἡμῶς δὲ ἄξιός ἐστιν τῶν γε ἐκ' ἑμῶν
 Ἑλλήνων ἐς τοῦτο δυστυχίας ἀφικέσθαι διὰ τὴν νενομισμένην
 ἐπιτηθευσίαν.*

87. *Τοὺς δ' ἐν ταῖς λιθοτομίαις οἱ Συρακοῖσιοι χαλεπῶς
 τοὺς πρῶτους χρόπους μετεχείρισαν. ἐν γὰρ κολίῳ χωρίῳ ὁ-*

ad Assiarum Athenienses acceperunt. Deinde nunquam noster Scriptor bellum Peloponnesiacum τὸν Ἑλληνικὸν πόλεμον τοῦτον appellavit. " Poppo.

86. *τὰς λιθοτομίας. Vid. Cic. Verr. V, 27; ubi lautumiae, Diodoro et Plutarcha λιτομίαι dictae, describuntur. Cf. Aelian. Var. Hist. 12, 44. ibique Perizon.*

ἄκοντος Γυλίππου, ἀπέσφαξαν. Apud Diodorum 13, 32. Gylippus Niciam graviter incusat et supplicio dignum censet. Cum Thucydide consentit Philistus fragm. 46. p. 168. Goell. et Plutarch. Nic. c. 28. Diodorus Timaeum videtur secutus, qui teste Plutarch. l. l. eadem tradidit. — ἀγώνισμα, δόξαν, ἑκατόβλιον.

ὥστε ἀφειδήναι. Commixtae mihi videntur duae structurae, προῦδνημήθη ἀφειδήναι, et ὀπονδὰς ποιήσασθαι ὥστε ἀφειδήναι.

διὰ τὴν — ἐπιτηθευσίαν. Olim legebatur διὰ τὴν νενομισμένην

ἐς τὸ θεῖον ἐπιτηθευσίαν. Verba ἐς τὸ θεῖον desunt Cass. Aug. Pal. h. Vat. Reg. Mrc. C. F. Gr. D. I. E. h. Mosim. m. Ar. Chr. Vall. Schol., et quibus Cass. Vat. C. F. Gr. D. I. marg. Cl. et cum γρ. It. διὰ τὴν πείσαν ἐς ἀρετὴν νενομισμένην ἐπιτηθευσίαν praebent. Quod additamentum receperunt Bekk. et Goell., et Poppo uncis inclusum. Idem verba ἐς τὸ θεῖον, quae haud dubie adscripta qui respiciobat ad locum 7, 77. καὶ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιήτηται, expunxerunt. Schol. διὰ τὴν νενομισμένην ἐπιτηθευσίαν] διὰ τὸ πᾶν ἀρετὴν νόμιμος ἐπιτηθευσίαν. ἢ γὰρ δὴ [γρ] νενομισμένην [ἀρετὴν] τὴν δοκοῦσαν φησι. Ultramque additamentum tamquam interpretis scholae omisi. Opponitur ἡ νενομισμένη ἐπιτηθευσίς Niciae, quae civem optimum et modestum designat, τῇ ἐς τὴν ἐπιτηθευσίαν οὐ δημοσίαν ἀρετὴν μίαν, quam supra 6, 28 extr. Alcibiades ab Atheniensibus tributam esse scribit Thucydides.

ιας πολλοὺς οἱ τε ἥλιοι τὸ πρῶτον καὶ τὸ πνίγος ἐτι ἐλύπει διὰ τὸ ἀστέγαστον, καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνώμεναι τὸνναντίον μετοπωριναὶ καὶ ψυχραὶ τῇ μεταβολῇ ἐς ἀσθένειαν ἐρεωτέριζον· πάντα τε ποιοῦντων αὐτῶν διὰ στενοχωρίαν ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ προσέτι τῶν νεκρῶν ὁμοῦ ἐπ' ἀλλήλοις ξυνσυνημένων, ἢ ἐκ τε τῶν τραυμάτων καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ τὸ τοιοῦτον ἀπέθνησκον, καὶ ὄσμαι ἦσαν οὐκ ἀνεκτοί, καὶ λιμῶ ἅμα καὶ δίψει ἐπιέζοντο· ἐδίδοσαν γὰρ αὐτῶν ἐκάστω ἐπὶ ὄκτω ἡμέρας κοτύλην ὕδατος καὶ δύο κοτύλας σίτου. ἄλλα τε ὅσα ἐκός ἐν τοιοῦτῳ χωρίῳ ἐμπεπτωκότας κακοπαθῆσκει, οὐδὲν ὅτι οὐκ ἐπεγένετο αὐτοῖς. καὶ ἡμέρας μὲν ἑβδομήκοντά τινας ἦντα διητήθησαν ἀδρόοι· ἔπειτα, πλὴν Ἀθηναίων καὶ εἰ τινας Σικελιωτῶν ἢ Ἰταλιωτῶν ξυνεστράτευσαν, τοὺς ἄλλους ἐπέδοντο. ἐλήφθησαν δὲ οἱ ξύμπαντες, ἀκριβεῖα μὲν χαλεπὸν ζῆκειν, ὄσμαι δὲ οὐκ ἐλάσσεως ἐπτακισχίλιον. ζυνέβη τε ζῆρον τοῦτο Ἑλληνικῶν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι, δοκεῖν δ' ἔμοιγε καὶ ὧν ἀκοῇ Ἑλληνικῶν ἴσμεν, καὶ τοῖς τε κρατήσασι λαμπρότατον καὶ τοῖς διαφθαρεῖσι δυστυχήκατον. κατὰ πάντα γὰρ πάντως νικηθέντες, καὶ οὐδὲν ὄλιγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες, πανωλεθρία δὴ, τὸ λεγόμενον, καὶ περὶ καὶ νῆες καὶ οὐδὲν ὅτι οὐκ ἀπάλετο, καὶ ὄλιγοι ἐπὶ πολλῶν ἐπ' οἴκου ἀκενόστησαν. ταῦτα μὲν τὰ περὶ Σικελίαν γενόμενα.

87. οἱ τε ἥλιοι τὸ πρῶτον. Juralem οἱ ἥλιοι aestum significare locet Stephanus, quod idem gravius tiam designat πνίγος, 'erstickende Hitze. τὸ πρῶτον refer ad auctumna litium. Verba καὶ ὄλιγον ex Vat. ccesserunt. — πάντα τε ποιοῦντων, Schol. διὰ τὸ δύσφημον ἀπειρήσεν ἀντὶ ὀνομασι εἰπεῖν. βούεται δὲ λέγειν τὰ ὑποχωρήματα, περὶ οἱ λατοροὶ σκύβαλα καὶ ἀποπαθήματα εἰσάδασι καλεῖν. In eandem ententiam accipiendus est locus 4, 7. καὶ ὅσα ἀνθρώποι ἐν βεβήλω ῶσι, πάντα γίνεσθαι αὐτοῖσι. — lox δ' ἴψει pro usitatioe δίψῃ, quod usum est in Reg. Mrc. κοτύλην ὕδατος. Eustath. ad lom. II. X. p. 1282 Rom. κοτύλη δέ ασιν οὐ μόνον ἐπὶ ξηρῶν, ἀλλὰ καὶ

ἐπὶ υγρῶν, ex hoc nostro loco. Erat κοτύλη quarta pars Choenicis: quotidianus victus homini, maxime servo, erat Choenix. Vid. Boeckh. in Oecon. polit. Athen. Tom. I. p. 99. Modium sive medimnum Atticum aequabant duodequingaginta Choenices, 192. Cotylae. Paulo autem minor erat medimnus nostro modie BeroLinensi, circiter sexta decima parte.

ἑβδομήκοντά τινας. Monet Kistemakerus, pronomen τις indicare numerum non exacte definitum. Ita 8, 73 extr. τριακοντά τινας. 8, 100 extr. τινὲς δύο νῆες.

οὐδὲν ὄλιγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες, nulla in re leviter afflicti, ἐν παντὶ πράγματι μεγάλας κακοπαθήσαντες.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΠΙΓΡΑΦΗΣ Η.

ἘΣ δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπειθὴ ἠγγέλθη, ἐπὶ πολὺ μὲν ἠκίστων καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διακ-

Athenienses quomodo nuntius cladis affecerit c. 1., et quam ad spem ceteris Graeciae civitates et prae ceteris Atheniensium socios erexerit, c. 2. Lacedaemonii et civitatibus naves imperant et ipsi parandas suscipiunt, c. 3. Athenienses item naves aedificant et publicos sumptus belli causa recidunt, c. 4. Sed ex sociis eorum primi Euboeenses Agidem de defectione adveniunt, post eos Lesbii; Chii et Erythraei ad Lacedaemonios se convertunt, quibuscum per legatum agit Tissaphernes, item Pharnabazus, c. 5—7. Lacedaemoniorum animos tamen fregit clades ab Atheniensibus, Chiorum prodicionem suspicatis, accepta, c. 8—11. Nihilominus Alcibiades cum Chalcideo et quinque navibus Chium praemittitur, c. 12., quorum studio praeter Chios etiam Erythraei et Clazomenii ab Atheniensibus deficiunt, c. 14. Ab Atheniensibus mittitur in Ioniam Strombichides cum octo navibus, et mox cum duodecim Thrasyclus, sed interim Teos et Miletus desciscunt, c. 15—17. Primum Lacedaemoniorum foedus cum rege Persarum et Tissapherne, c. 18. Chii etiam Lebedum et Eras ad defectionem inducunt, licet Diomedon sedecim naves Athenis adduxisset, quem tamen Teii, sponcione facta, recipiunt, c. 19—20. Sami optimates opprimuntur, c. 21., et Lesbium contra Chiorum Lacedaemoniorumque tentamina tuentur Athenienses, mox etiam, Chalcideo victo, Chium misere devastant, c. 22—24. Interim

Athenis maior classis duodequingenta navium, duce Phrynichio, advenit Milesios proelio vicit, dein Sami se recepit, c. 25—27., ubi, classe divisa, quatuor et septuaginta naves remanent, triginta Chium proficiuntur, c. 30. Peloponnesiis Hippocrates adduxit duodecim naves, c. 31. Alterum foedus inter Lacedaemonios et regem Persarum, c. 37. Astyochus, Lacedaemoniorum nauarchus, qui Chios non inveniit, apud Lacedaemonios accusatur, c. 38. De societatis legibus cum Tissapherne disceptant Spartani, c. 43., et Rhodios ad suam societatem traducunt, c. 44. Alcibiades, Lacedaemoniis suspectus, metu ut Tissaphernem concessit, quem deinde a Peloponnesiis abduxit, id agens, ut in patriam suam restitueretur, c. 45—47. Ea res quomodo gesta sit et in castris Atheniensium Sami, et Athenis et quibus vel suadentibus, vel dissidentibus et contra nitentibus, ubi explicatur, c. 48—56. Tissaphernes Peloponnesiis stipendium solvit, et tertium foedus cum his pepigit, c. 57—58. Boeotii Oropum prodicionem capiunt, Eretriensium ope, c. 60. At Dercylidam Spartanum, in Hellespontum missum, deficiant Abydum et Lampascus; Lampasacum autem recipit Strombichides, c. 61—62. Pisae maxime opera Athenis democratia trahuntur, c. 63—72. Sed Sami exercitu acriter refragante, deductus Sami Alcibiades et ab exercitu praefectus creatus, moderatur consilia tam eorum,

φευγῶσι καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι, μὴ οὕτω γε ἂν πασσοῦδι διεφθάρθαι· ἐπειδὴ δὲ ἔγνωσαν, χαλεποὶ μὲν ἦσαν τοῖς ξυμποδμηθεῖσι τῶν θητόρων τὸν ἔκπλου, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ φησιν αἰμένοι, ὠρρίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντσει. αὶ ὁπόσοι τι τότε αὐτοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν ὡς λήφονται Σικελίαν. πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε, καὶ περιεϊτήκει ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ φόβος τε καὶ κατάπληξις μεγίστη δὴ. ἅμα μὲν γὰρ στερόμενοι καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καὶ ἡ πόλις ὀπλιτῶν ε πολλῶν καὶ ἰκπέων καὶ ἡλικίας, οἷαν οὐχ ἔτερον ἑώρων ἰκάρχουσαν, ἐβαρύνοντο· ἅμα δὲ, ναῦς οὐχ ὀρῶντες ἐν τοῖς κωσλοῖς ἰκανῶς, οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ, οὐδ' ὑπηρεσίας ταῖς ναυσίν, ἀνέλπιστοι ἦσαν ἐν τῷ παρόντι σωθῆσεσθαι· τοὺς τε ἰπὸ τῆς Σικελίας πολεμίους εὐθύς σφίσι ἐνόμιζον τῷ ναυτιῷ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλευσεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ τοσοῦτον κρηῖσαντας, καὶ τοὺς αὐτόθεν πολεμίους τότε δὴ καὶ διπλασίως πάντα παρσεκενασμένους κατὰ κράτος ἤδη καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἐπικείσεσθαι, καὶ τοὺς ξυμάχους σφῶν μετ' αὐτῶν, ἰποστάντας. ὅμως δὲ, ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἐδόκει κρηῖναι ἢ ἐνδιδόναι, ἀλλὰ παρσεκενάζεσθαι καὶ ναυτικόν, ὅθεν ἂν ὑνωῦνται, ξύλα ξυμπορισαμένους καὶ χρήματα, καὶ τὰ τῶν ξυμάχων ἐς ἀσφάλειαν ποιείσθαι, καὶ μάλιστα τὴν Εὐβοίαν,

ui democratiam defendebant, tum orum, qui oligarchiam Athenis constituerant, c. 73 — 82. Peloponnesii, Tissapherni infensi, Astyocho irascuntur adeo, ut tela in eum coniciant, c. 83 — 84. Eius imperium Mindarus, Lacedaemone missus, suscipit, c. 85. M. Alcibiades iterum mitigat ferocitatem contra quadringentos exercitum, et horum legatos cum hoc responso dimittit: sublato quadringentorum imperio, quinque millibus republicam tradendam, atque ex iis senarium quingentorum deligendum esse, c. 86. Tissaphernis iter ad naves Lacedaemonias, quo eum sequitur Alcibiades, c. 87 — 88. Athenis nova factio orta, cuius duces Theramenes et Aristocrates, quibus qui oligarchiae stinendae studebant, adversati legatus Lacedaemonem mittunt de pace componenda, et in Piraeo castellum edificant, c. 89 — 91. Phrynichus in Piraeo frequenter ex insidiis caesus, et in Piraeo ita turbatum, ut vix Thucydidi Pharsalii opera a mutua caede stinerentur; et castello everso, cum orto die de concordia in urbe agendum esset, Peloponnesiorum classis Saminam praeternavigans omnes in Piraeum succurrere cogit, c. 92 — 94. Nam autem Peloponnesii, Sunium

praeterevcti, Oropum venissent, ne Kuboia ipsis eriperetur, naves eo mittunt Athenienses, sed victi Eretrien-sium dolo Kuboia privantur, c. 95. Turbati metu et iam Piraeo paventes Athenienses, quadringentis amotis, rerum administrationem quicunque millibus tradunt et Alcibiadem revocandum esse decernunt; optimatibus Deceliam cedentibus, c. 96 — 98. Mindarus, a Tissapherne delusus atque a Pharnabazo accitus, Chium pervenit, inde in Hellespontum, quo cum Athenienses cum tota classe profecti essent, pugnatum est inter Sestum et Abydum, et Athenienses victoriam reportarunt, c. 99 — 106. Antandrii Peloponnesiorum ope Tissaphernis praesidium urbe eiiciunt, qui cum Peloponnesiis ea de re exostulat, c. 108 — 109.

1. μὴ οὕτω γε ἂν πασσοῦδι διεφθάρθαι. Bekk. ex Vat. edidit μὴ οὕτω γε ἄγαν. Dindorf. coniecit μὴ οὕτω γούν. „An fortasse ferri possit, si solvas ὅτι οὐκ ἂν πάντες διεφθαμένοι εἴεν, sic glaubten, sie dürften wenigstens nicht alle zu Grunde gegangen seyn. Perfecti infinitivo additum etiam c. 2 extr. 2. 102. Lys. contr. Epicrat. §. 8. 9. Xen. Mem. 1, 2, 50.“ Poppo. De re cf. Plutarch. in vit. Nic. c. 30.

τὴν Χίον πρῶτον ὠρμημένους, οὐδ' αὐτὸς ἄλλο τι ἐγίνωσκεν· ἀλλὰ ξυνηλθόντες ἐς Κόρινθον οἱ ἑξυμμαχοὶ ἐβουλεύοντο, καὶ ἔδοξε πρῶτον ἐς Χίον αὐτοῖς πλεῖν, ἄρχοντα ἔχοντας Χαλκιδίαι, ὃς ἐν τῇ Λακωνικῇ τὰς πέντε ναῦς παρεσκευάζεν· ἔπειτα ἐς Λέσβον, καὶ Ἀλκαμένην ἄρχοντα, ὄψεσθαι καὶ Ἅγισ διονοῦτο· τὸ τελευταῖον δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἀφικέσθαι· (προστέτακτο δὲ ἐς αὐτὸν ἄρχων Κλέαρχος ὁ Ῥαμφίου·) διαφέρειν δὲ τὸν Ἰσθμὸν τὰς ἡμισείας τῶν νεῶν πρῶτον, καὶ εὐθύς ταύτας ἀποκλεῖν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀφορμαμένας μᾶλλον τὸν πλοῦν ἔχωσιν ἢ τὰς ὕστερον ἐκιδιαφερομένας, καὶ γὰρ τὸν πλοῦν ταυτὴ ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐποιῶντο, καταφρονήσαντες τῶν Ἀθηναίων ἀδυνασίαν, ὅτι ναυτικὸν οὐδὲν αὐτῶν πολὺ πῶ ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ διέκομισαν εὐθύς μιαν καὶ εἴκοσι ναῦς·

9. Οἱ δὲ Κορινθιοὶ, ἐπειγομένων αὐτῶν τὸν πλοῦν, οὐ προειμυμήθησαν ξυμπλεῖν, πρὶν τὰ Ἰσθμια, ἃ τότε ἦν, διεφτάσασιν. Ἅγισ δὲ αὐτοῖς ἔτοιμος ἦν, ἐκείνους μὲν μὴ λυεῖν δὴ τὰς Ἰσθμιάδας σπονδάς, ἑαυτοῦ δὲ τὸν στόλον ἴδιον ποιήσασθαι· οὐ ξυγχαρύντων δὲ τῶν Κορινθίων, ἀλλὰ διατριβῆς ἡγγυνομένης, οἱ Ἀθηναῖοι ἤσθοντο τὰ τῶν Χίων μᾶλλον, καὶ κέρψαντες ἕνα τῶν στρατηγῶν, Ἀριστοκράτην, ἐκπιῶντο αὐτούς· καὶ ἀρνούμενων τῶν Χίων, τὸ πιστὸν ναῦς σφίσι ξυμπέπειν ἐκέλευον ἐς τὸ ξυμμαχικόν· οἱ δ' ἐκέρψαν ἐκτά· αἴτιον δ' ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν οἱ μὲν πολλοὶ τῶν Χίων οὐκ εἰδότες τὰ πρασσόμενα, οἱ δὲ ὀλίγοι ξυνειδότες ὡς τε πλῆθος οὐ βουλόμενοι πῶ πολέμιον ἔχειν, πρὶν τι καὶ ἰσχυρόν λάβωσι, καὶ τοὺς Πειλοποννησίους οὐκέτι προσδεχόμενοι ἦξιεν, ὅτι διέτριβον.

αὐτοῖς πλεῖν. Sic Bekk. et Poppo pro vulgato αὐτοῖς πλ. ex optimis libris rescipuerunt. Idem pro παρεσκευάζεν receperunt, quod aptius est, licet aoristum pro plusquamperfecto accipere possis. — Ex solo Vat. receptum ἐκιδιαφερομένας in fine capituli, cum vulgo διαφερομένας legeretur. Vid. Goeller.

9. τὰ Ἰσθμια. Hi ludi sunt trioterici, modo cum primo, modo cum tertio Olympiadis cuiusvis anno competentes. Qui cum primo mense Corinthiorum Panemoe celebrabantur, sive Attico Hecatombaeone, Romano Iulio. Qui vero tertio Olympiadis anno agebantur, ii vel ad Munychionem, vel ad Thargelionem spectant. Iam quae hic memorantur Isthmia Hecatombaeoni assignat Goellerus contra Krügerum Comment. Thuc. p. 316., qui ea Munychione vel Thargelione celebrata esse affirmaverat. Isthmia pa-

riter atque Olympia, Pythia et Nemea iis, qui ad ea aut certatum, aut spectatum conveniebant, etiam belli tempore propter inducias sive sacrae ἐνεργίας securitatem atque ineluctabilem praebant. Vid. 5, 49., ex quo loco simul perspicitur, eiusmodi inducias ab eo populo, qui certamina committebat, quae in Isthmiis Corinthiorum cura erat, indici esse solitas. Cf. 8, 10 init. ἐπηγγέθησαν.

ἐς τὸ ξυμμαχικόν. Haec verba Dukerus iungit cum τὸ πιστόν, probante Goellero: naves, quae pignoris loco essent, eos in societate mansuros. Ita Thuc. 3, 11. τὸ ἀντιπάλον δῖος μόνος πιστόν ἐς ξυμμαχίαν. Possis tamen cum Baucro ἐς τὸ ξυμμαχικόν per se intelligere κατὰ τὴν ξυμμαχίαν, ex lege societatis. — Mox in verbis αἴτιον δ' ἐγένετο verbum non subiecto, sed praedicato aptatum, ut alibi. Vid. ad 4, 26.

10. Ἐν δὲ τούτῳ τὰ Ἴσθμια ἐγίνετο, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπηγγέλησαν γάρ) ἐθεώρουν ἐς αὐτὰ· καὶ κατάδηλα μᾶλλον αὐτοῖς τὰ τῶν Χίων ἐφάνη, καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, παρεσκευάζοντο εὐθὺς, ὅπως μὴ λήσουσιν αὐτοὺς αἱ νῆες ἐκ τῶν Κεχρησίων ἀφορηθεῖσαι. οἱ δὲ μετὰ τὴν ἑορτὴν ἀνήγοντο μᾶλλον αἱ εἰκοσι ναυσὶν ἐς τὴν Χίον, ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἔχοντες. καὶ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον ἴσαις ναυσὶ προσπλεύσαντες, ὑπῆγον ἐς τὸ πέλαγος. ὡς δ' ἐπὶ πολὺ οὐκ ἐπηκολούθησαν οἱ Πελοποννήσιοι, ἀλλ' ἀπετρέποντο, ἐκανεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι· τὰς γὰρ τῶν Χίων ἑπτὰ ναῦς ἐν τῷ ἄριθμῳ μετὰ σφῶν ἔχοντες οὐ πιστὰς ἐνόμιζον. ἀλλ' ὕστερον ἄλλας προσπληρώσαντες ἑπτὰ καὶ τριάκοντα παρακλέοντας αὐτοὺς καταδιώκουσιν ἐς Πειραιὸν τῆς Κορινθίας· ἔστι δὲ λιμὴν ἐρημος καὶ ἔσχατος πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Ἐπιδαυρίας. καὶ μίαν μὲν ναῦν ἀπολλύουσι μετέωρον οἱ Πελοποννήσιοι, τὰς δὲ ἄλλας καταγαρόντες ὀρμίζουσι. καὶ προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰ θάλασσαν ταῖς ναυσὶ, καὶ ἐς τὴν γῆν ἀποβάντων, θόρυβός τε ἐγένετο πολὺς καὶ ἄτακτος, καὶ τῶν τε ναῶν τὰς πλείους κατατραυματίζουσιν ἐν τῇ γῇ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸν ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἀποκτείνουσι· καὶ αὐτῶν τινὲς ἀπέθανον.

11. Διακριθέντες δὲ πρὸς μὲν τὰς πολεμίας ναῦς ἐπέτασαν ἐφορμῆν ἱκανὰς, ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐς τὸ νησίδιον ὀρμίζουσαι, ἐν ᾧ οὐ πολὺ ἀπέχοντι ἰστροποιδεύοντο, καὶ ἐς τὰς εἰδήνας ἐπὶ βοήθειαν ἐπεμπον. παρεῖσαν γὰρ καὶ τοῖς Πελοποννησίοις τῇ ὕστεραία οἱ τε Κορινθιοὶ βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ οὐ πολλῶ ὕστερον καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι· καὶ

10. ἐπηγγέλησαν γάρ. Vid. d c. 9. Bekker. et Goell. et Vat. adiderunt αἱ σκουλαι. Subiectum verbum ἐπηγγέλησαν alii putant Athenienses cf. Matth. Gr. §. 490.). Tu vero reete Ἴσθμια, in quibus σκουλαι α. γῶνες cogitantur, ut 1, 126. in ἐπιήλσον Ὀλύμπια, 5, 75. Κάριαι ἐτύγανον ὄντα.

ὑπῆγον. Sic unus Vat. Vulgo, πῆγον. „Quod interpretantur: eos i altum elicere conabantur. Sed ita πάγειν non dicitur, verum facillius πάγειν (cf. Schneid. ad Xen. Anab. I, 1, 18.), quamquam hoc rectius interpretere se recipere.“ Poppo, Schol. explicat: ὑπεχώρον, ὅπως εἰς τὸ πέλαγος ἐκείνους προκαλέσονται. — 'aullo ante λήσουσι pro λήσασιν um optimis libris scribendum fuit, uia aoristum ἔλησα Attici ignorant. Cf. Lobeck. ad Phryn. p. 719.

προσπληρώσαντες. Baerius explicat „praeter illas viginti unam, t iam essent duae de sexaginta.“ Quae explicatio si sola probanda est,

cum Krüg. ad Dion. p. 309 sqq. in numeris proximis aliquid turbatum putamus. Nam neque cur navibus non abundantes tot contra unam et viginti Peloponnesiorum armaverint, apparet, neque viginti Atticis et septem Ch'is c. 15. detractis numerus Peloponnesiis par remansisset. Multo minus vero cum Krüg. καὶ τριάκοντα expungi potest; quo facto demptis illis 27 navibus, cum numerus antea tantum 28 fuisset, una ad hostes observandos restitisset. Possuntne igitur verba nostra per breviloquentiam Thucydideam significare: aliis insuper impletis, ut (universae) essent septem et triginta? Poppo.

11. βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναῦς. Dukerus ad c. 15. docet, in phrasi βοηθεῖν ἐπὶ τινα accusativo et amicum et inimicum significari; illud 3, 97. ἐπὶ τὸ Αἰγύτιον et aliibi saepissime; hunc 4, 25. βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς Μεσσηνίους, et 4, 108. εἰσβῆδον καὶ ἐπίστανον, μηδ' ἄν ἐπὶ σφῶν βοηθῆσαι. Nostro loco cum

δρωτες την φυλακην εν χωρῳ ἐρήμῳ ἐπέκονον οὐσαν ἠπόρουν, καὶ ἐπενόησαν μὲν κατακαῦσαι τὰς ναῦς, ἔπειτα δὲ ἔδοξαν αὐτοῖς ἀναλύσαι, καὶ τῷ περὶ προσκαθημένους φυλακῆν ἔχειν, ἕως ἂν τις παρατύχῃ διαφυγῇ ἐπιτηδεῖα. Ἐπεμψε δ' αὐτοῖς καὶ Ἄγις, αἰσθόμενος ταῦτα, ἄνδρα Σπαρτιάτην Θέρμωνα. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις πρῶτον μὲν ἠγγέλθη ὅτι αἱ νῆες ἀνηγγμέναι εἰσὶν ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ, (εἰρητο γὰρ, ὅταν γένηται τοῦτο, Ἄλκαμένοι ὑπὸ τῶν Ἐφόρων, ἰπέα πέμψαι,) καὶ εὐθύς τὰς παρὰ σφῶν πέντε ναῦς καὶ Χαλκιδέα ἄρχοντα καὶ Ἀλκιβιάδην μετ' αὐτοῦ ἰβούλοντο πέμπειν. ἔπειτα, ὠρημένων αὐτῶν, τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ Πειραιῷ τῶν νεῶν καταφυγῆν ἠγγέλθη, καὶ ἀδυμήσαντες, ὅτι πρῶτον ἀπτόμενοι τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου ἔπαισαν, τὰς ναῦς τὰς ἐκ τῆς ἑαυτῶν οὐκίῃ διανοοῦντο πέμπειν, ἀλλὰ καὶ τινὰς προανηγμένους μετακαλεῖται.

12. Ἰγούς δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης παῖδει αὐθις Ἐνδιον καὶ τοὺς ἄλλους Ἐφόρους, μὴ ἀποκνήσαι τὸν πλοῦν, λέγων ὅτι φθῆσονται πλεύσαντες, πρὶν τὴν τῶν νεῶν ἐμφορὰν Χίους αἰσθῆσθαι, καὶ αὐτὸς, ὅταν προσβάλῃ Ἴωνία, ἑσθίως πείσει τὰς πόλεις ἀφίστασθαι, τὴν τε Ἀθηναίων λέγων ἀσθένειαν, καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων προθυμίαν· πιστότερος γὰρ ἄλλῳ φανῆσθαι. Ἐνδίῳ τε αὐτῷ ἰδίᾳ ἔλεγε καλὸν εἶναι δι' ἐκείνου ἀποστῆσαι τὴν Ἴωνίαν καὶ βασιλέα ἐξυμμαχον ποιῆσαι Λακεδαιμονίοις, καὶ μὴ Ἄγιδος τὸ ἀγώνισμα τοῦτο γενέσθαι· ἐτίγηνε γὰρ τῷ Ἄγιδι αὐτὸς διάφορος ὢν. καὶ ὁ μὲν πείσας τοὺς τε ἄλλους Ἐφόρους καὶ Ἐνδιον ἀνήγετο ταῖς πέντε ναυσὶ μετὰ Χαλκιδέως τοῦ Λακεδαιμονίου, καὶ διὰ τάχους τὸν πλοῦν ἐποιούντο.

13. Ἀνεκομίζοντο δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον καὶ [α'] ἀπὸ τῆς Σικελίας Πιλοπονησίῳ ἐκκαλεῖσθαι νῆες αἱ μετὰ Γυλίκπου ξυνδιαπολεμήσασαι· καὶ περὶ τὴν Λευκαδίαν ἀποληφθεῖσαι καὶ ποπέσαι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἑπτὰ καὶ εἰκοσι νεῶν, ὧν ἤρχεν Ἰπποκλῆς Μενίππου, φυλακῆν ἔχων τῶν ἀπὸ τῆς Σικελίας νεῶν, αἱ λοιπαὶ, πλὴν μιᾶς, διαφυγεῖσαι τοῖς Ἀθηναίοις κατέπλευσαν εἰς τὴν Κόρινθον.

14. Ὁ δὲ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης πλέοντες, ὅσους τε ἐπιτύχοιεν ξυνελάμβανον, τοῦ μὴ ἐξάγγελτοι γενέσθαι, καὶ προσβαλόντες πρῶτον Κωρύκῳ τῆς ἠπείρου, καὶ ἀφέντες ἐν ταῦτα αὐτοὺς, αὐτοὶ μὲν προξυγγενόμενοι τῶν ἐμφοροῦντων Χίων τισὶ, καὶ κελυόντων καταπλεῖν μὴ προσιόντας εἰ

Bredovio Goeller. *adversus naves Atheniensium explicat.* Sed cum Corinthi aequae ac ceteri vicini non navibus ad depellendos hostes, sed pedestri itinere ad suas naves custodiendas advenierint, mihi praestare videbatur altera significatio, ut esset navibus suis periclitari vel in auxilium succurrere, τὴν ἐν τῷ Πειραιῷ — καταφυγῆν. Vid. annot. ad 4, 14.

12. ὅταν προσβάλῃ. Bekk. et Vat. ὅτι ἦν προσβάλῃ, et deinde πείσει pro πείσειν, sublata orationis rictata.— Mox ad ἐτύγγασε—διάφορος ὢν vid. Xenoph. Hist. Gr. III, 3, 2.—Plutarch. Alcib. c. 23^a.

13. ξυνδιαπολεμήσασαι. Ita Vat. Bekk. Goell. Poppo. Vultus ξυμπολεμήσασαι.

ἤν πόλιν, ἀφικνουῦνται ἀφηνίδιοι τοῖς Χίοις. καὶ οἱ μὲν πολ-
λοι ἐν θανάτῳ ἦσαν καὶ ἐκπλήξει τοῖς δ' ὀλίγοις παρεσκευά-
σθω ὥστε βουλήν τε τυχεῖν ἐυλλεγομένην, καὶ λεγομένων λό-
γων ἀπὸ τοῦ Χαλκιδίως καὶ Ἀλκιβιάδου ὡς ἄλλαι τε νῆες
πολλοὶ προσκλήουσι, καὶ τὰ περὶ τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῷ
Πειραιῷ νεῶν οὐ δηλωσάντων, ἀφίστανται Χιοὶ καὶ αὐτοὶ
Ἐρυθραῖοι Ἀθηναίων. καὶ μετὰ ταῦτα τρισὶ ναυσὶ κλεύσαντες
καὶ Κλαζομενάς ἀφιστάσι. διαβάντες δὲ οἱ Κλαζομένιοι εὐθύς
εἰς τὴν ἠπειρον τὴν πολίχναν εἰείχον, εἴ τι δέοι, σφίσι αὐ-
τοῖς ἐκ τῆς νηΐδος ἐν ἧ οἰκοῦσι πρὸς ἀναχώρησιν. καὶ οἱ
μὲν ἀφεστῶτες πάντες ἐν τειχεσμῷ ἦσαν καὶ παρασκευῇ πο-
λέμου.

15. Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ταχὺ ἀγγεῖλα τῆς Χίου ἀφικνεῖ-
ται· καὶ νομίσαντες μέγαν ἤδη καὶ σαφῆ τὸν κίνδυνον σφᾶς
πειρεσθάναι, καὶ τοὺς λοιποὺς συμμαχοὺς οὐκ ἐθέλησιν, τῆς
μεγίστης πόλεως μεθεστηκυίας, ἠσυχάζειν, τὰ τε χίλια τάλαν-
τα, ὧν διὰ παντὸς τοῦ πολέμου ἐγγίχοντο μὴ ἄσασθαι, εὐθύς
κλύσαν τὰς ἐκικεμένας ζημίας τῷ εἰπόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι, ὑπὸ
τῆς παρούσης ἐκπλήξεως, καὶ ἐψηφίσαντο κινεῖν, καὶ ναὺς πλη-
ροῦν μὴ ὀλίγας, τῶν τε ἐν τῷ Πειραιῷ ἐφορμουσῶν τὰς μὲν
ἰκτῶ ἤδη πέμπειν, αἱ ἀπολιπούσαι τὴν φυλακὴν, τὰς μετὰ Χαλ-
κιδίως διαώχασαι καὶ οὐ καταλαβοῦσαι, ἀνακχωρήσασαν, (ἦρχα
ἰὲ αὐτῶν Στρομβιχίδης Διοτίμου,) ἄλλας δὲ οὐ πολὺ ὕστερον
λοηθεῖν δώδεκα μετὰ Θρασυκλέους, ἀπολιπούσας καὶ ταύτας
ἤν ἐφόρησιν. τὰς τε τῶν Χίων ἑπτὰ ναὺς, αἱ αὐτοῖς ξυν-
πολιόρχουν τὰς ἐν τῷ Πειραιῷ, ἀπαγαγόντες, τοὺς μὲν δου-
λοὺς ἕξ αὐτῶν ἠλευθέρωσαν, τοὺς δ' ἔλευθέρους κατέδησαν.
τέρας δ' ἀντὶ πασῶν τῶν ἀπελθουσῶν νεῶν εἰς τὴν ἐφόρη-
σιν τῶν Πελοποννησίων διὰ τάχους πληρώσαντες ἀντέκειψαν,
αἱ ἄλλαι διενοοῦντο τριάκοντα πληροῦν. καὶ πολλῇ ἦν

14. λεγομένων. Bekk. ex Vat. νομένων, ut 8, 93. ἀπὸ πολλῶν καὶ
ρὸς πολλοὺς λόγων γιγνομένων.
aullo ante τέ, nisi transpositum ex-
times, proprie post παρεσκευάστο
onendum, ineptum esse monuit Poppo.
lem videtur statuendum in verbis se-
quentibus καὶ λεγομένων λόγων — οὐ
ηλωσάντων, ubi τέ, quod est post
λαι, non habet quo commode refera-
ur, nisi putes, proprie illud fuisse
onendum post λεγομένων. — Μοx
ῶθις est deinde. Vid. Krüg. ad
ion. p. 293, qui affert exempla c. 19
str. 20. 23 extr. 48 ante med. 56. 100.
εἴ τι δέοι, σφίσι αὐτοῖς —
um Bekkero virgula interpunxi post
ῶι, et σφίσι αὐτοῖς, a Krüg.
340. defensum, restitui, reiecta con-
ectura mea αὐτῆς, quae illa distin-
tione admissa non necessaria videtur.

Πολίχνας plurimi per litteram maius-
culam scribunt hic et cap. 23 extr.
Sed ibi collocatio verborum appellati-
vum esse demonstrat. Cf. Krüg. l. l.
p. 341. quaequam in nomine proprio
facilius excuset formam Πολίχνας.

15. ἀγγεῖλα τῆς Χίου. Cf.
Matth. Gr. §. 320. (342. 1.) — καὶ
νομίσαντες, int. οἱ Ἀθηναῖοι ex
τὰς Ἀθήνας. — τὰ χίλια τάλ.
vid. de iis Thuc. 2, 24., ubi narrat,
summum supplicium irrogatum esse in
eum, qui vel suaderet, vel rogaret,
illa mille talenta, nisi navalis exerci-
tus Atticam invaderet, movenda esse.
Unde apparet, ad verba εἰπόντι ἢ
ἐπιψηφίσαντι subaudiendum esse κιν-
εῖν. De structura verborum τὰ τε
χιλ. τάλ. vid. Matth. Gr. §. 426. 2.
(427. 3.)

ὄρωντες τὴν φυλακὴν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ ἐπίκουρον οὐδὲν ἠπόρουσαν, καὶ ἐπενόησαν μὲν κατακαῦσαι τὰς ναῦς, ἔπειτα δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἀναλκῦσαι, καὶ τῷ περὶ προσκαθημένους φυλακὴν ἔχειν, ἕως ἂν τις παρατύχῃ διαφυγῇ ἐπιτηδεῖα. ἔπειθε δ' αὐτοῖς καὶ Ἄγις, ἀσθόμενος ταῦτα, ἄνδρα Σπαρτιάτην Θέρμωνα. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις πρῶτον μὲν ἠγγέλθη ὅτι αἱ νῆες ἀνηγμένα εἰσὶν ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ, (εἴρητο γὰρ, ὅταν γένηται τοῦτο, Ἄλκαμῆναι ὑπὸ τῶν Ἐφόρων, ἰκπία πέμψαι) καὶ εὐθύς τὰς παρὰ σφῶν πέντε ναῦς καὶ Χαλκιδίαι ἄρχοντα καὶ Ἀλκιβιάδην μετ' αὐτοῦ ἐβούλοντο πέμπειν. ἔπειτα, ὠρμηγμένων αὐτῶν, τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ Πειραιῷ τῶν νεῶν καταφυγὴν ἠγγέλθη, καὶ ἀδυμήσαντες, ὅτι πρῶτον ἀπτόμενοι τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου ἔπαισαν, τὰς ναῦς τὰς ἐκ τῆς ἑαυτῶν οὐκείῃ διανοοῦντο πέμπειν, ἀλλὰ καὶ τινὰς προαρηγμένας μετακαλεῖν.

12. Γινούσ δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης κείθει αὐθις Ἐνδιον καὶ τοὺς ἄλλους Ἐφόρους, μὴ ἀποκνήσαι τὸν πλοῦν, λέγων ὅτι φθῆσονται πλεύσαντες, πρὶν τὴν τῶν νεῶν ξυμφορὰν Χίους ἀσθεῖσθαι, καὶ αὐτὸς, ὅταν προσβῶλῃ Ἰωνία, ἑαδίως κείσει τὰς πόλεις ἀφίστασθαι, τὴν τε Ἀθηναίων λέγων ἀσθένειαν, καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων προθυμίαν· πιστότερος γὰρ ἄλλων φανείσθαι. Ἐνδιῶ τε αὐτῷ ἰδίᾳ ἔλεγε καλὸν εἶναι δι' ἐκείνου ἀποστῆσαι τε Ἰωνίαν καὶ βασιλεῖα ξύμμαχον ποιῆσαι Λακεδαιμονίοις, καὶ μὴ Ἄγιδος τὸ ἀγώνισμα τοῦτο γενέσθαι· ἐτίγηνε γὰρ τῷ Ἄγιδι αὐτὸς διάφορος ὢν. καὶ ὁ μὲν κείσας τοὺς τε ἄλλους Ἐφόρους καὶ Ἐνδιον ἀνήγγετο ταῖς πέντε ναυσὶ μετὰ Χαλκιδίαι τοῦ Λακεδαιμονίου, καὶ διὰ τάχους τὸν πλοῦν ἐποιούντο.

13. Ἄνεκομίζοντο δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον καὶ [α'] ἀπὸ τῆς Σικελίας Παλοποννησίων ἑκατάδεκα νῆες αἱ μετὰ Γυλίκπου ξυνδιαπολεμήσασαι· καὶ περὶ τὴν Λευκαδίαν ἀποληφθεῖσαι καὶ κοπεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἑπτὰ καὶ εἰκοσι νεῶν, ὧν ἤρχεν Ἰπποκλῆς Μενίκπου, φυλακὴν ἔχων τῶν ἀπὸ τῆς Σικελίας νεῶν, αἱ λοιπαὶ, πλὴν μιᾶς, διαφυγοῦσαι τοὺς Ἀθηναίους κατέπλευσαν ἐς τὴν Κόρινθον.

14. Ὁ δὲ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης πλέοντες, ὅσους τε ἐπιτύχοιεν ξυνελάμβανον, τοῦ μὴ ἐξάγγελτοι γενέσθαι, καὶ προσβαλόντες πρῶτον Κωρύκῃ τῆς ἠπείρου, καὶ ἀφέντες ἐν ταῦτα αὐτοὺς, αὐτοὶ μὲν προξυγγενόμενοι τῶν ξυμκρασθέντων Χίων τισὶ, καὶ κελεύοντων καταπλεῖν μὴ προειπόντας ἐς

Bredovio Goeller. *adversus naves Atheniensium explicat.* Sed cum Corinthii aequae ac ceteri vicini non navibus ad depellendos hostes, sed pedestri itinere ad suas naves custodiendas advenierint, mihi praestare videbatur altera significatio, ut esset navibus suis propugnare vel in auxilium succurrere. τὴν ἐν τῷ Πειραιῷ — καταφυγὴν. Vid. annot. ad 4, 14.

12. ὅταν προσβῶλῃ. Bekk. α Vat. ὅτι ἦν προσβῶλη, et deinde κείσει pro κείσειν, sublata orationis varietate.— Mox ad ἐτύχασαι — διάφορος ὢν vid. Xenoph. Hist. Gr. III, 3, 2. — Plutarch. Alcib. c. 23^α

13. ξυνδιαπολεμήσασαι. Ita Vat. Bekk. Goell. Poppe. Vulg. ξυμπολεμήσασαι.

τὴν πόλιν, ἀφικνοῦνται αἰφνίδιοι τοῖς Χίοις. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θαύματι ἦσαν καὶ ἐκπλήξει· τοῖς δ' ὀλίγοις παρεσκευάσθησαν ὥστε βουλὴν τε τυχεῖν ἐυλλεγομένην, καὶ λεγομένων λόγων ἀπὸ τε τοῦ Χαλκιδῆως καὶ Ἀλκιβιάδου ὡς ἄλλαι τε νῆες πολλαὶ προσπλεύουσι, καὶ τὰ περὶ τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῷ Πειραιῶ νεῶν οὐ δηλωσάντων, ἀφίστανται Χιοὶ καὶ αὐτίς Ἐρονθραῖοι Ἀθηναίων. καὶ μετὰ ταῦτα τρισὶ ναυσὶ πλεύσαντες καὶ Κλαζομενάς ἀφιστᾶσι. διαβάντες δὲ οἱ Κλαζομένιοι εὐθύς εἰς τὴν ἠπειρον τὴν πολίχναν εἰείχον, εἴ τι δέοι, σφίσι αὐτοῖς ἐκ τῆς νηΐδος ἐν ἧ οἰκοῦσι πρὸς ἀναχώρησιν. καὶ οἱ ἐν ἀφροστώτες πάντες ἐν τειχισμῷ ἦσαν καὶ παρασκευῇ ποέμου.

15. Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ταχὺ ἀγγελία τῆς Χίου ἀφικνεῖται· καὶ νομίσαντες μέγαν ἤδη καὶ σαφῆ τὸν κίνδυνον σφῶς περιεστάναι, καὶ τοὺς λοιποὺς συμμαχοὺς οὐκ ἐθέλησειν, τῆς μεγίστης πόλεως μεδεστηκυίας, ἡσυχάζειν, τὰ τε χίλια τάλαντα, ὧν διὰ παντὸς τοῦ πολέμου ἐγλίχοντο μὴ ἄψασθαι, εὐθύς λυσαν τὰς ἐπικειμένας ζημίας τῷ εἰπόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι, ὑπὸ τῆς παρουσίας ἐκπλήξεως, καὶ ἐψηφίσαντο κινεῖν, καὶ ναῦς πληροῦν μὴ ὀλγας, τῶν τε ἐν τῷ Πειραιῶ ἐφορμοσῶν τὰς μὲν κτῶ ἤδη πέμπειν, αἱ ἀπολιπούσαι τὴν φυλακὴν, τὰς μετὰ Χαλκιδῆως διώξασθαι καὶ οὐ καταλαβοῦσαι, ἀναχωρησάντων, (ἦρχε δὲ αὐτῶν Στρομβυχίδης Λιοτίμου,) ἄλλας δὲ οὐ πολὺ ὕστερον βοηθεῖν δώδεκα μετὰ Θρασυκλέους, ἀπολιπούσας καὶ ταύτας τὴν ἐφόρμησιν. τὰς τε τῶν Χίων ἑπτὰ ναῦς, αἱ αὐτοῖς ξυπολιόρχουν τὰς ἐν τῷ Πειραιῶ, ἀπαγαγόντες, τοὺς μὲν δούλους ἐξ αὐτῶν ἠλευθέρωσαν, τοὺς δ' ἠλευθέρους κατέδησαν. τέρως δ' ἀντὶ πασῶν τῶν ἀπελθουσῶν νεῶν εἰς τὴν ἐφόρμησιν τῶν Πελοποννησίων διὰ τάχους πληρώσαντες ἀντέπεμψαν, καὶ ἄλλας διενεοῦντο τριάκοντα πληροῦν. καὶ πολλὴ ἦν

14. λεγομένων. Bekk. ex Vat. *νομένων*, ut 8, 93. ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς πολλοὺς λόγων γιννομένων. Nullo ante *τέ*, nisi transpositum existimes, proprie post *παρεσκευάσθησαν* ponendum, ineptum esse monuit Poppo. dem videtur statuendum in verbis sequentibus καὶ λεγομένων λόγων — οὐ δηλωσάντων, ubi *τέ*, quod est post ἄλλαι, non habet quo commode referatur, nisi putes, proprie illud fuisse ponendum post *λεγομένων*. — Mox *ὑφ' ἑσ* est *δεῖνδε*. Vid. Krüg. ad Dion. p. 293, qui affert exempla c. 19 atr. 20. 23 extr. 48 ante med. 56. 100. *εἴ τι δέοι, σφίσι αὐτοῖς* — Cum Bekkero virgula interpuncti post *έοι*, et *σφίσι αὐτοῖς*, a Krüg. c. 340. defensum, restitui, reiecta coniectura mea *αὐτῆς*, quae illa distinctione admissa non necessaria videtur.

Πολίχναν plurimi per litteram maiusculam scribunt hic et cap. 23 extr. Sed ibi collocatio verborum appellativum esse demonstrat. Cf. Krüg. l. l. p. 341. quamquam in nomine proprio facilius excusae formam Πολίχναν.

15. ἀγγελία τῆς Χίου. Cf. Matth. Gr. §. 320. (342. 1.) — καὶ νομίσαντες, int. οἱ Ἀθηναῖοι ex τὰς Ἀθήνας. — τὰ χίλια τάλαντα. vid. de iis Thuc. 2, 24., ubi narrat, summum supplicium irrogatum esse in eum, qui vel suaderet, vel rogaret, illa mille talenta, nisi navalis exercitus Atticam invaderet, movenda esse. Unde apparet, ad verba *εἰπόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι* subaudiendum esse *κινεῖν*. De structura verborum *τά τε χίλ. τάλ.* vid. Matth. Gr. §. 426. 2. (427. 3.)

[ῆ] προθυμία, καὶ ὄλιγον ἐκράσαστο οὐδὲν ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν Χίον.

16. Ἐν δὲ τούτῳ Στρομβιχίδης ταῖς ὀκτώ ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς Σάμον, καὶ προσλαβὼν Σαρμῖαν μίαν ἐκλευσεν ἐς Τέων, καὶ ἠσυχάζειν ἤξιλον αὐτούς. ἐκ δὲ τῆς Χίου ἐς τὴν Τέων καὶ ὁ Χαλκιδεὺς μετὰ τριῶν καὶ εἰκοσι νεῶν ἐπέκλιε, καὶ ὁ παῖς ἄμα καὶ ὁ Κλαζομενίαν καὶ Ἐρυθραίων παρήμ. προαισθόμενος δὲ ὁ Στρομβιχίδης προανήγετο· καὶ μεταωρσθῆς ἐν τῷ κελύκει, ὡς ἑώρα τὰς ναὺς πολλὰς. τὰς ἀπὸ τῆς Χίου, φυγὴν ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς Σάμου· αἱ δὲ ἰδίωκον. τὸν δὲ πεζὸν οἱ Τήσιοι τὸ πρῶτον οὐκ ἐδεχόμενοι, ὡς ἔφυγον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐξηγάγοντο. καὶ ἐπέσχον μὲν οἱ πολλοί, καὶ Χαλκιδεῖα ἐκ τῆς διαῆξις περιμένοντες· ὡς δὲ ἔχρονίζε, καθήρουν αὐτοὶ τὸ ταῖχος, ὃ ἀνωκοδόμησαν οἱ Ἀθηναῖοι τῆς Τήσιων πόλεως πρὸς ἤπειρον. ξυγκαθήρουν δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν βαρβάρων ἐπελθόντες οὐ πολλοί, ὧν ἦρχεν Στάγης, ὑπαρχος Τισσαφίρονος.

17. Χαλκιδεὺς δὲ καὶ Ἀλικυβιάδης ὡς κατεδίωξαν ἐς Σάμον Στρομβιχίδην, ἐκ μὲν τῶν ἐκ Πελοποννήσου νεῶν τοῦ ναύτας ὀκλίσαντες ἐν Χίῳ καταλιμπάνουσιν· ἀντικληρώσαντες δὲ ταύτας τὴν ἐκ Χίου καὶ ἄλλας εἰκοσιν, ἔκλειον ἐς Μίλητον ὡς ἀποστήσαντες. ἐβούλετο γὰρ ὁ Ἀλικυβιάδης, ὧν ἐπιτηδῆς τοῖς προεστῶσι τῶν Μιλησίων, φθάσαι τὰς τὴν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ναὺς προσαγαγόμενος αὐτούς, καὶ τοῖς Χίοις καὶ ἑαυτῷ καὶ Χαλκιδεῖ καὶ τῷ ἀποστειλάντι Ἐνδίῳ, ὡς κτε ὑπέσχετο, τὸ ἀγώνισμα προσθῆναι, ὅτι πλείστας τῶν πόλεων μετὰ τῆς Χίου δυνάμει καὶ Χαλκιδεῶς ἀποστήσας. λαθόντες οὖν τὸ πλείστον τοῦ πλοῦ, καὶ φθάσαντες οὐ πολὺ τὸν Στρομβιχίδην καὶ τὸν Θρασυκλῆα, ὃς ἔτυχεν ἐκ τῶν Ἀθηναίων

[ῆ] προθυμία. Articulus ex Vat. Mosq. adiecit Bekk. — Paulo ante πᾶσαι αἱ ἀκλιθούσαι sunt numero viginti septem, octo, quae cum Strombichide, duodecim, quae cum Thrasycle abierant, et septem Chiae. — ἐς τὴν βοήθειαν, vid. annot. ad c. 11.

16. καὶ ὁ Κλαζομενίων. Bekk. ex Vat. ὁ τῶν Κλαζομ. — παρήμει, i. e. προσήμει, ἐπήμει. — Pro προανήγετο Vat. Bekk. ἐξηγήγετο. Valia: abcessit. — τὰς ναὺς πολλὰς, int. οὐδέν.

καὶ ἐπέσχον μὲν οἱ πολλοί. Vat. οἱ πεζοί exhibet, quod certum laudarunt ac receperunt recentissimi editores. Et Goellerus quidem iudicat, οἱ πολλοί ab i. l. alienum esse. Non crediderim, in tali vocabulo omnes codices praeter unum esse depravatos. Nullam enim video corrumpendi causam nisi errorem. Contra

Thucydides οἱ πολλοί scripsit, quod cum intelligendum sit plerisque, qui erant pedites, (nam aberat cum classe Chalcideus, et aderant barbari cum Stage nonnulli) non absoum est, interpretes adscribere vel mutare potuit οἱ πεζοί. — Idem critici ex uno Vat. addunt articulum τὸ ante πρὸς ἤπειρον.

Στάγης. Sic Vat. cum ὁ Γάγης γη. Vulgo olim ὁ Τάγης. Correxiat iam Krüg. ad Dion. p. 359., Xenophonem H. G. I, 2, 5. comparat Ortum vitium videtur ex forma litterae C., quae propter similitudinem O perperam lecta fuit.

17. φθάσαι τὰς τὴν. Tracta est particula τῆ, proprie post φθάσαι ponenda; nam pertinet ad καὶ τοῖς Χίοις — προσθῆναι. Bekk. cum Vat. omisit.

δέδεκα ναυσὶν ἄρτι παρῶν καὶ ξυνδιώκων, ἀφιστάσθαι τὴν Μιλήτην. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας μιᾶς δεούσαις εἰκοσι ναυσὶν ἐπιπλεύσαντες, ὡς αὐτοὺς οὐκ ἐδέχοντο οἱ Μιλήσιοι, ἐν δαίδη τῇ ἐπικειμένῃ νήσῳ ἐφώρμονν. καὶ ἡ πρὸς βασιλέα ξυμμαχία Λακεδαιμονίοις ἢ πρώτη, Μιλησίων εὐθύς ἀποστάντων, διὰ Τισσαφέρνους καὶ Χαλκιδῆως ἐγένετο ἦδε.

18. „ΕΠΙ τοῖσδε ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς βασιλέα καὶ Τισσαφέρην Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. Ὀπόσῃν ἔφραν καὶ πόλεις βασιλεὺς ἔχει, καὶ οἱ πατέρες οἱ βασιλέως ἔχον, βασιλέως ἔστω· καὶ ἐκ τούτων τῶν πόλεων ὅποσα Ἀθηναίοις ἐφοῖτα χρήματα ἢ ἄλλο τι, κωλυόντων κοινῇ βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὅπως μῆτε χρήματα λαμβάνωσιν Ἀθηναῖοι μῆτε ἄλλο μηδέν. καὶ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους κοινῇ πολεμούντων βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι· καὶ κατάλυσιν τοῦ πολέμου πρὸς Ἀθηναίους μὴ ἐξέστω ποιῆσθαι, ἢν μὴ ἀμφοτέροις δοκῇ, βασιλεῖ καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμαχοῖς. ἢν δέ τινες ἐφιστῶνται ἀπὸ βασιλέως, πολέμιοι ἔστωσαν καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμαχοῖς· καὶ, ἢν τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων, πολέμιοι ἔστωσαν βασιλεῖ κατὰ ταῦτά.“

19. Ἡ μὲν ξυμμαχία αὕτη ἐγένετο. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Χιοὶ εὐθύς δέκα ἑτέρας πληρωσάντες ναῦς ἔπλευσαν ἐς Ἄναϊα, βουλόμενοι περὶ τῶν ἐν Μιλήτῳ πυνθέσθαι καὶ τὰς πόλεις ἴμα ἀφιστάσθαι. καὶ ἔλθούσης παρὰ Χαλκιδῆως ἀγγελίας αὐτοῖς ἀποκλείν πάλλιν, καὶ ὅτι Ἀμόργης παρέσται κατὰ γῆν κρατιᾶ, ἔπλευσαν ἐς Διὸς Ἰερὸν· καὶ καθορῶσιν ἐκαλδέκα ναῦς, ἃς ὕστερον ἐπι Θρασυκλέους Διομέδων ἔχων ἀπ' Ἀθηναίων προσέπλει. καὶ ὡς εἶδον, ἐφρευγον μιᾶ μὲν νηὶ ἐς Ἐφειον, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπὶ τῆς Τέω. καὶ τέσσαρας μὲν κενὰς οἱ Ἀθηναῖοι λαμβάνουσι, τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν γῆν φθασάντων, αἱ δ' ἄλλαι ἐς τὴν Τηλῶν πόλιν καταφεύγουσι. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῆς Σάμου ἀπέπλευσαν· οἱ δὲ Χιοὶ, ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν ἀναγαγόμενοι, καὶ ὁ πεζὸς μετ' αὐτῶν, Λέβεδον ἐπέστησαν, καὶ αὐθις Ἐράς. καὶ μετὰ τοῦτο ἕκαστοι ἐπ' οἴκῳ ἀπεκορίσθησαν, καὶ ὁ πεζὸς καὶ αἱ νῆες.

20. Ἐπὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αἱ ἐν τῷ Πειραιῷ εἰκοσι νῆες τῶν Πελοποννησίων, καταδιωχθεῖσαι τότε καὶ ἐφορευόμεναι ἴσῳ ἀριθμῷ ὑπὸ Ἀθηναίων, ἐπέκπλουν ποιησάμεναι ἀφινίδιον καὶ κρατήσασθαι ναυμαχίᾳ, τέσσαρας τῶν ναῦς λαμ-

19. ἐς Ἄναϊα. Ita nunc praeuntius optimis libris exhibui, et sic passim libi Thucydides, τὰ Ἄναϊα. Vulgo sic ἐς Ἄναϊαν, Bekk. ἐς Ἄναϊαν. — De Amorge vid. supra c. 5 extr. Καί ντε ὅτι abesse malebat Poppo, quia displicebat, voce ἀγγελία ad ἀποκλείν usum significari, ad ὅτι Ἀμόργης tantum, et quia causa, cur abire

iussi sunt, explicetur. Debebat dicere, si καὶ abesset, causa, cur abire iussi sunt, explicaretur, id quod satis aptum h. l. foret. Sed quod scripsit Thucydides testibus codicibus, aliam interpretationem postulat. — Διὸς Ἰερόν Stephanus Byz. vocat πόλιον Ἰωνίας μεταξὺ Λεβίδου καὶ Κολοφῶνος.

βάνουσι τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀποπλεύσασαι ἐς Κεγχρειαὶ τὸν ἐς τὴν Χίον καὶ τὴν Ἰωνίαν πλοῦν αὐτῆς παρεσκευάζοντο. καὶ ναύαρχος αὐτοῖς ἐκ Λακεδαιμονος Ἀστύνοχος ἐπῆλθεν, ὧπερ ἐγγίνετο ἤδη πᾶσα ἡ ναυαρχία. ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ ἐκ τῆς Τῆς παζοῦ, καὶ Τισσαφέρους αὐτὸς στρατιᾷ παραγεγόμενος, καὶ ἐπικαθελὼν τὸ ἐν τῇ Τῆς τείχος, εἴ τι ὑπέλειφθη, ἀνεχώρησε. καὶ Διομήδων ἀπελθόντος αὐτοῦ οὐ πολὺ ὕστερον δίκην ναυσὶν Ἀθηναίων ἀφικόμενος ἐσπέισατο Τητίοις ὥστε θέλεισθαι καὶ σφᾶς. καὶ παραπλεύσας ἐπὶ Ἐρᾶς καὶ προςβαλὰν, ὡς οὐκ ἐλάμβανε τὴν πόλιν, ἐπέπλευσεν.

21. Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἡ ἐν Σάρρῳ ἐπανάστασις τοῦ δήμου τοῖς δυνατοῖς, μετὰ Ἀθηναίων, οἱ ἔτυχον ἐν τρισὶ ναυσὶ παρόντες. καὶ ὁ δῆμος ὁ Σαμίαν ἐς διακοσίους μὲν τινὰς τοὺς πάντας τῶν δυνατῶν ἀπέκτεινε, τετρακοσίους δὲ φυγῇ ζημιώσαντες, καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ αἰκίας νεμάμενοι, Ἀθηναίων τε σφίσι αὐτονομίαν μετὰ ταῦτα, ὡς βεβαίως ἤδη, ψηφισαμένων, τὰ λοιπὰ διακονῶν τὴν πόλιν, καὶ τοῖς γεωμοροῖς μεταδίδουσαν οὔτε ἄλλου οὐδενός, οὔτε ἐκδοῦναι οὔτε ἀγαγέσθαι παρ' ἐκείνων οὐδ' ἐς ἐκείνους οὐδενὶ ἐτι τοῦ δήμου ἔξῃ.

22. Μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ αὐτοῦ θέρους οἱ Χιοὶ, ὡς καὶ ἤρξαντο, οὐδὲν ἀπολείποντες προθυμίας, ἄνευ τε Πελοποννησίων πλήθει παρόντες ἀποστήσαι τὰς πόλεις, καὶ βουλόμενοι ἅμα ὡς πλείστους σφίσι ξυγκυβυθνεύειν, στρατεύονται αὐτοὶ αὐτῶν τρισκαίδεκα ναυσὶν ἐπὶ τὴν Λέσβον, ὡς περ εἴρητο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων δεύτερον ἐπ' αὐτὴν ἰέναι καὶ ἐκείθεν ἐπὶ τῶν Ἑλλήσποντον, καὶ ὁ παῖς ἅμα Πελοποννησίων τε τῶν παρότων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παρῆι ἐπὶ Κλαζομένων καὶ Κύμης. ἦρχε δ' αὐτοῦ Εὐάλας Σαταριάτης, τῶν δὲ τῶν Δεινιάδας περίοικος. Καὶ αἱ μὲν νῆες καταπλεύσασαι Μήδωναν πρῶτον ἀφιστάσι, καὶ καταλείπονται τέσσαρες νῆες ἐν αὐτῇ· καὶ αὐτῆς αἱ λοιπαὶ Μυτιλήνην ἀφιστάσιν.

21. ἐπανάστασις τοῦ δήμου. Vulgo ὑπὸ τοῦ δήμου. Praepositionem omīsi cum Cass. Aug. Cl. Popp. Cf. Krüg. l. l. p. 328.

τοῖς γεωμοροῖς. Γεωμοροῖς iidem hic sunt, qui paullo ante οἱ δυνατοί, optimates, agrorum et latifundiorum possessores. Quorum opes atque imperium in insulae suae ditationali subiecta passos esse Atheniensēs mirum videri possit. Sed nescimus, quantas eas opes et ex que nacti eas fuerint optimates. Certē in bello Syracusano, non vacabat Atheniensibus, auctas paullo ante fortasse optimatium vires frangere. — ἐκδοῦναι, int. γυναικας. Connubia inter plebem et optimates interdixerunt. Cf. Valck. ad Herodot. 5, 92.

22. ὡς περ ἤρξαντο — ἐν κινδυνεύειν. Verba sic iungit: ὡς περ ἤρξαντο ἀποστήσαι τὰς πόλεις, ἄνευ τε Πελοπ. πλήθει παρόντες καὶ βουλόμενοι ἅμα ὡς πλείστους σφίσι ξυγκυβ. — In sequentibus verba ἐπ' αὐτὴν ἰέναι post ὡς περ εἴρητο per epxegēsē addita. Vid. annot. ad 4, 125.

περίοικος, i. e. Λακεδαιμόνιος. Proprie enim sic appellari eos Lacedaemonios, qui non essent Spartiatis vel Doricas originis, inter omnes constat. Vid. ad c. 6.

καὶ καταλείπονται — ἀφιστάσιν. Haec verba ex Vat. et Val. primus recepit Bekk. Iam Portas locum mutilum esse censebat, et qu-

23. Ἀστύοχος δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ναύαρχος τέσσαρα ναυσίν, ὡς περ ὤρητο, πλείων ἐκ τῶν Κεργραιῶν ἀφικνεῖται εἰς Χίον· καὶ τρίτην ἡμέραν αὐτοῦ ἤκοντος, αἱ Ἀττικάι κῆες γέντε καὶ εἴκοσιν ἔπλεον ἐς Λέσβον, ὧν ἦρχε Λέων καὶ Διοτίδαν· Λέων γὰρ ὕστερον δέκα ναυσὶ προσεβοήθησεν ἐκ τῶν Ἰθηνῶν· ἀναγαγόμενος δὲ καὶ ὁ Ἀστύοχος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐς ψῆ, καὶ προσλαβὼν Χίαν ναῦν μίαν, ἔπλει ἐς τὴν Λέσβον, ὡς ὠφελοίη, εἴ τι δύναιτο. καὶ ἀφικνεῖται ἐς τὴν Πύρρον, κείθεν δὲ τῇ ὕστεραις ἐς Ἔρσον· ἔνθα πυνθάνεται ὅτι ἡ Μυτιλήνη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐτοβοεῖ ἐάλακεν. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ὡς περ ἔπλεον ἀπροσδόκητοι, κατασχόντες ἐς τὸν λιμένα ὧν τε Χίων νεῶν ἐκράτησαν, καὶ ἀποβάντες, τοὺς ἀντιστάντας μάχῃ νικήσαντες, τὴν πόλιν ἔσχον. ἃ πυνθανόμενος ὁ Ἀστύοχος τῶν τε Ἐρσεῶν καὶ τῶν ἐκ τῆς Μηθύμνης μετ' εὐβουλου Χίων νεῶν, αἱ τότε καταλειφθεῖσαι καὶ, ὡς ἡ Μυτιλήνη ἐάλα, φεύγουσαι περιέτυχον αὐτῷ τρεῖς, (μία γὰρ ἐάλα πρὸ τῶν Ἀθηναίων.) οὐκ ἐπι τὴν Μυτιλήνην ὤρησεν, ἀλλὰ ἤν Ἔρσον ἀποστήσας καὶ ὀπλίσας, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν ὀπλίτας περὶ παραπέμπει ἐπὶ τὴν Ἀντισσαν καὶ Μήθυμναν, ἄρχοντα Ἐρσιόνικον προστάξας, καὶ αὐτὸς ταῖς τε μετ' αὐτοῦ ναυσὶ καὶ ταῖς τρισὶ ταῖς Χίαις παρέπλει [ἐπὶ τὴν Ἀντισσαν καὶ Μήθυμναν], ἐπλίστων τοὺς Μηθυμναίους θαρσύνουσαι ἰδόντας σφᾶς, καὶ ἐμμενεῖν τῇ ἀποστάσει. ὡς δὲ αὐτῷ τὰν τῇ Λέσβῳ πάντα ἠναντιοῦτο, ἀπέπλευσε τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν ἀναλαβὼν ἐς τὴν Χίον. ἀπεκομισθῆ δὲ πάλιν κατὰ πόλιν καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός, ὃς ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐμέλλησεν

nor naves Chiorum Methymnae relatas fuisse ex iis conficiebat, quae Thuc. paullo post de fuga navium Chiam e Methymna post Mytilenas ab Atheniensibus captas scribit. „Cum adhuc Mytilene in Atheniensium ditione fuisset, sequenti autem capite ibi iis recepta dicatur, nostro loco reerretur oportuit eam descivisse adacedaemonios.“ Krüg. ad Dion. 2. 295. „Locum egregie sanant Vall. et Vall., atque ob repetitum ἀφιστάνων media excidisse patet.“ Poppo.

23. περὶ παραπέμπει — καὶ ἐπὶ ἐπὶ τὴν Ἀντισσαν καὶ Μήθυμναν. Vulgo pro παραπέμπει legebatur παρέπλει, sine sensu. In Cl. statim post περὶ legitur καὶ ἄρχοντα τοῖς προστάξας, αὐτὸς. — Exhibui cum Bekk. et Popp. lectionem Vat. et Vall., qui deinde omittunt altero loco verba ἐπὶ τὴν Ἀντισσαν καὶ Μήθυμναν, quae cum παρέπλει etiam Dan. ignorat, et uncis induserunt editores inde a Bekk., quos imitatus sum. „Quamquam dubites,

an potius priore loco illa verba omitenda sint, nam et facilius sic procedet oratio, et facilius intelligitur, unde corruptela orta sit.“ Goell., qui suspicatur, verbo παραπέμπει primum adscripta esse explicationis causa ista urbium nomina, deinde cum iam bis legerentur, aberrante ad sequentia librarii oculo una cum his verbis verbum παρέπλει retractum, oblitterato prorsus παραπέμπει.

καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός. Vid. ad 2, 80. Matth. Gr. §. 596. a. Goell. intelligit peditatum Peloponnesiorum, qui aderant, et illius regionis sociorum, qui ad Clazomenas et Cumas convenerat militatum in ora Hellepontii, ut scriptum c. 22. Eum cum Krüg. l. l. putat ex continente in Lesbum traicisse, postea vero a navibus receptum esse, quod tamen referre Thuc. neglexerit. Poppo suspicatur, hic aliquid corruptum esse, cum verba νεῶν πεζός in margine collocet I., Valla autem scribat peditatus socio-

ἵσταναι. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Κεγχροιαῖ ξυμμαχίδων Πελοποννησίων νεῶν ἀφικνούμενοι αὐτοῖς ἕξ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Χίον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὰ τε ἐν τῇ Λέσβῳ κάλιον κατιστήσαντο, καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς, Κλαζομενίων τὴν ἐν τῇ ἡπείρῳ πολίγρην τετραξομένην ἐλόντες, διεκόμισαν πᾶσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐν τῇ νήσῳ πόλιν, πλὴν τῶν αἰτίων τῆς ἀποστάσεως· οὗτοι δὲ εἰς Λαφνούτα ἀπῆλθον. καὶ αὐτίς Κλαζομεναὶ προσεχώρησαν Ἀθηναίους.

24. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οἱ τ' ἐπὶ Μιλήτῳ Ἀθηναῖοι ταῖς εἰκοσι ναυσὶν ἐν τῇ Λάδῃ ἐφοροῦντες, ἀπόβασιν ποιήσαντες εἰς Πάνορμον τῆς Μιλησίας, Χαλκιδίαι τε τὸν Λακταϊμόνιον ἄρχοντα, μετ' ὀλίγων παραβοηθήσαντα, ἀποκτείνουσι, καὶ τροπαῖον τρίτῃ ἡμέρᾳ ὕστερον διακλεύσαντες ἔστησαν, οἱ Μιλήσιοι, ὡς οὐ μετὰ κράτους τῆς γῆς σταθῆν, ἀνείλον· καὶ Λέων καὶ Διομίδων ἔχοντες τὰς ἐκ Λέσβου Ἀθηναίων ναῦς, ἐκ τε Οἰνουσῶν τῶν πρὸ Χίου νήσαν καὶ ἐκ Σιδουσίας καὶ ἐκ Πετλεοῦ, ἃ ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ εἶχον τεύχη, καὶ ἐκ τῆς Λέσβου ὀρωμένοι, τὸν πρὸς τοὺς Χίους πόλεμον ἀπὸ τῶν νεῶν ἐποιούντο. εἶχον δ' ἐπιβάτας τῶν ὀκλιτῶν ἐκ καταλόγου ἀναγκαστούς. καὶ ἐν τε Καρδαμύλῃ, ἀποβάντες, καὶ ἐν Βολίσῳ τοὺς προσβοηθήσαντας τῶν Χίων μάχῃ νικῆσαντες, καὶ πολλοὺς διαφθείραντες, ἀνάστατα ἐποίησαν τὰ ταύτη γοργα. καὶ ἐν Φάναις αὐτίς ἄλλη μάχῃ ἐνίκησαν, καὶ τρίτῃ ἐν Λευκωνίῳ. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ μὲν Χίοι ἦδη οὐκέτι ἐπεξῆσαν, οἱ δὲ τὴν χώραν, καλῶς κατισκευασμένην καὶ ἀκατῆ οὐδὲν ἀπὸ τῶν Μηδικῶν μέχρι τότε, διεπύρθησαν. Χίοι γὰρ μόνι μετὰ Λακταϊμονίουσιν ὧν ἐγὼ ἡσθόμην εὐδαιμονήσαντες ἦμα καὶ ἔσωφρόνησαν, καὶ ὅσῳ ἐπισίδου ἢ πόλις αὐτοῖς ἐπὶ τὸ μείζον, τόσῳ καὶ ἐκωσμοῦντο ἐχυρότερον. καὶ οὐδ' αὐτῆν τὴν ἀπόστασιν, εἰ τοῦτο δοκοῦσι παρὰ τὸ ἀσφαλέστερον πράξει, πρότερον ἐτόλμησαν ποιήσασθαι, ἢ μετὰ πολλῶν τε καὶ ἐγεθῶν ξυμμάχων ἔμελλον κινδυνεύσειν, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἡσθάνοντο οὐδ' αὐτοὺς ἀντιλέγοντας ἔτι μετὰ τὴν Σικελικὴν ξυμφορὰν ὡς οὐ πάνυ πόνηρα σφῶν βεβαίως τὰ πράγματα εἶη. εἰ δὲ τι ἐν τοῖς ἀνθρωπίσι τοῦ βίου παραλόγοις ἐσφάλησαν, μετὰ πολλῶν, οἷς ταῦτ' ἔδοξε, τὰ τῶν Ἀθηναίων τῶν

rum itemque classiarum. Quae argumenta mihi parum gravia videntur esse.

ἔς Λαφνούτα. De hoc oppido nihil constat, nisi a mari aliquantum remotum fuisse. Vid. c. 81. In vicinia Clazomeniorum videtur fuisse, sicut πολίγρη. Quare errat Wasse ad h. l., ut post Krüg. p. 341. monuit Poppo I. 2. p. 451.

24. Καρδαμύλη — Βολίσσω. Erant Chlorum insulae oppida, sicut Φάναι et Λευκωνίον.

πάνυ πόνηρα. Arcadius de accent. p. 71. τὸ πόνηρος καὶ μόχθηρος

ἀεὶ οἱ Ἀτικοὶ ἀντὶ τοῦ ὀξύνηρο παραφύνουσιν, ὅταν τὸ ἐπίκορον καὶ ἐπιμοχθηρον σημαίνη. Vid. 7, 48 in et Goell. ad h. l. Tamen Cass. h. v. Gr. exhibent πονηρά. Aug. πονηρᾶ sine accentu. Etiam infra 8, 97. Goell. scripsit πονήρων, Bekk. et Poppo πονηρῶν.

ταυτὸ ξυναναίρεθῆσεσθαι. Sic Vat. Vulgo ξυναίρεθῆσεσθαι. Sed hoc, ut in ξυνελαῶν λέγω, breviter comprehendere, paucis complecti significat iam monuit Bauerus. — Ceterum infinitivus pronominis ταυτὰ eperexegesis est

πυρναφειθέσθαι, τὴν ἀμαρτίαν ξυνέγνωσαν. εἰργόμενοι οὖν πύτοις τῆς θαλάσσης· καὶ κατὰ γῆν πορθουμένοις ἐνεχειρησάντες πρὸς Ἀθηναίους ἀγαγεῖν τὴν πόλιν· οὐδ' αἰσθόμενοι οἱ ἔρχοντες αὐτοὶ μὲν ἠσύχασαν, Ἀστύοχαρ δὲ ἐξ Ἐρυθρῶν τὸν αὐαρχον μετὰ τισσαφῶν νεῶν, αἱ παρήσαν αὐτῷ, κομίσαντες σκοποῦν ὅπως μετριάτατα ἢ ὀμήρων λήψει ἢ ἄλλω τῷ τρόπῳ καταπαύσουσι τὴν ἐπιβουλήν. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐπραΰσου.

25. Ἐκ δὲ τῶν Ἀθημῶν, τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, ἔλλιοι ὀπλίται Ἀθηναίων, καὶ πεντακόσιοι καὶ χίλιοι Ἀργείων, τοὺς γὰρ πεντακοσίους τῶν Ἀργείων ψιλοὺς ὄντας ὀπλίσαν οἱ Ἀθηναῖοι,) καὶ χίλιοι τῶν ξυμμάχων, ναυσὶ δυοῖν δευούσαις κεντήκοντα, ἃν ἦσαν καὶ ὀπλιταγωγοί. Φωνίχου καὶ Ὀνομαλίου καὶ Σκιρωνίδου στρατηγούτων, κατέπλευσαν ἐς Σαίων, καὶ διαβάντες ἐς Μίλητον ἐστρατοπεδεύσαντο. Μιλήσιοι δὲ ἐξελθόντες αὐτοὶ τε, ὀκτακόσιοι ὀπλίται, καὶ οἱ μετὰ Κελιδάως ἔλθοντες Πελοποννησίοι, καὶ Τισσαφέρνους τι ξεικῶν πικουρικῶν, καὶ αὐτὸς Τισσαφέρνης παρῶν καὶ ἡ ἴπκος αὐτοῦ, ξυνέβαλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ξυμμάχοις· καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρα προσέβξαντες καὶ καταφρονήσαντες, ὡς ἐπὶ Ἰωνᾶς τε καὶ οὐ δεξομένους ἀτακτοτέρων χαλιόντες, νικῶνται ὑπὸ τῶν Μιλησίων, καὶ διαφθείρονται αὐτῶν ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων ἀνδρῶν· Ἀθηναῖοι δὲ τοὺς τε Πελοποννησίους πρῶτους νικῆσαντες, καὶ τοὺς βαρβάρους καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον ἀσάμεναι, τοῖς Μιλησίοις οὐ ξυμμίξαντες, ἄλλ' ὑποχωρησάντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς τῶν Ἀργείων τροπῆς ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς ἐφῶν τὸ ἄλλο σφῶν ἠσάμενον, πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν τῶν Μιλησίων κρατοῦντες ἤδη τὰ ὄπλα τίθενται, καὶ ξυνέβη ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ τοὺς Ἰωνᾶς ἀμφοτέρων τῶν Δωριέων κρατῆσαι· τῶς τε γὰρ κατὰ σφῶς Πελοποννησίουσιν οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκων, καὶ τοὺς Ἀργεῖους οἱ Μιλήσιοι. ὁτήσαντες δὲ τροπαῖον τὸν περιτειχισμόν, ἰσθμῶδους ὄντος τοῦ χωρίου, οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο, νομίζοντες, εἰ προσεργοντο Μίλητον, ῥαδίως ἂν σφίσι καὶ τὰ ἄλλα προσχωρήσειαν.

26. Ἐν τούτῳ δὲ, περὶ δελίην ἤδη ὄψιαν, ἀγγέλλεται αὐτοῖς τὰς ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ Σικελίας πέντε καὶ κεντήκοντα ναῦς ὅσων οὐ παρῆναι. τῶν τε γὰρ Σικελιωτῶν, Ἐρμοκράτους τοῦ Συρακοσίου μάλιστα ἐνάγοντος ξυνεπιλαβῆσθαι [καὶ] τῆς ὑπολοίπου Ἀθηναίων καταλύσεως, εἰκοσὶ νῆες Συρακοσίων ἦλθον, καὶ Σελινούνται δύο, αἱ τε ἐκ Πελοποννήσου,

timet. Vid. ad c. 22. — τῆς ἀμαρτίαν ξυνέγνωσαν Schol. recte dictum putat pro μετὰ πολλῶν ξυνέγνωσαν.

25. προσέβξαντες. Poppo cum Diadorho malit προσέβξαντες, quod est in Vat., προσεβξαντες exhibente. Acristus ἀξαι legitur Thuc. 2, 97.

Xenoph. Hell. 2, 2, 20. Herodot. 1, 90. 8, 20. Verbum προσέβγειν intransitive accipiendum puto procedere, ut ἐπεβέγειν 7, 52. καὶ ἐπεβέγγοντα τῷ κλῶ πρὸς τὴν γῆν μάλλον, ubi vide plura. Alibi προσέβγειν cum accus., προσέβγεσθαι cum dat. iungit Thuc., velut 7, 6. τοὺς ὀπλίτας; 7, 70. προσεβγαγόμενοι — ναυσὶ παραπλησίαις.

ἀς παρεσκευάζοντο, ἔσομαι ἤδη οὕσαι· καὶ Θηραίνῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ξυναμφοτέρας ὡς Ἀστυόχον τὸν ναυαρχὸν προσταχθεῖσαι κομισαί, κατέπλευσαν ἐς Ἐλεὸν πρῶτον, τὴν πρὸ Μιλήτου νῆσον· ἔπειτα ἐκείθεν, αἰσθόμενοι ἐπὶ Μιλήτῳ ὄντας Ἀθηναίους, ἐς τὸν Ἰασικὸν κόλπον πρότερον πλεύσαντες ἐβούλοντο εἰδέναι τὰ περὶ τῆς Μιλήτου. ἐλθόντος δὲ Ἀλκιβιάδου ἰππῶ ἐς Τειχιούσσαν τῆς Μιλήτου, ἤπερ τοῦ κόλπου πλεύσαντες ἠύλισαντο, πυνθάνονται τὰ περὶ τῆς μάχης· παρῆν γὰρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ ξυνεμάχετο τοῖς Μιλησίοις καὶ Τισσαφέρνει· καὶ αὐτοῖς παρήνει, εἰ μὴ βούσκονται τὰ τε ἐν Ἰωνίᾳ καὶ τὰ ξυμπάντα πράγματα διολεῖν, ὡς τάχιστα βοηθεῖν Μιλήτῳ καὶ πῆ περιεῖναι ἀποτειχισθεῖσαν.

27. Καὶ οἱ μὲν ἄμα τῇ ἔω ἐμύλλον βοηθήσειν· Θούριος δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ὡς ἀπὸ τῆς Λέρου ἐπύθετο τὰ τῶν νεῶν σαφῶς, βουλομένων τῶν ξυναρχόντων ὑπομείναντας διακινεμαχεῖν, οὐκ ἔφη οὐτ' αὐτὸς ποιήσειν τοῦτο, οὐτ' ἐκείνοις οὐτ' ἄλλῃ οὐδενὶ ἐς δύναμιν ἐπιτρέψεν. ὅπου γὰρ ἔβασεν ἐν ὑστέρω, σαφῶς εἰδόντας πρὸς ὀπίστας τε ναῦς πολεμίας καὶ ὄσταις πρὸς αὐτὰς ταῖς σφετέραις, ἰκανῶς καὶ καθ' ἡσυχίαν παρασκευασαμένους ἔσται ἀγωνίσασθαι, οὐδέποτε τῷ ἀσχυρῷ ὀνειδεῖ εἴξας ἀλόγως διακινδυνεύσειν. οὐ γὰρ αἰσχρὸν εἶναι Ἀθηναίους ναντικῶ μετὰ καιροῦ ὑποχωρηῆσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ὀπισθοῦν τρόπου αἰσχρὸν ξυρβήσεσθαι, ἣν ἡσσηθῶσι, καὶ τὴν πόλιν οὐ μόνον τῷ ἀσχυρῷ, ἀλλὰ καὶ τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ περιεπιπτεῖν, ἢ μόλις ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις ξυμφοραῖς ἐνδεχόμενα μετὰ βεβαίου παρασκευῆς καθ' ἑκουσίαν, ἢ πάνυ γε ἀνέτη, προτιέρα κοι ἐπιχειρῶσιν παῦ δῆ, μὴ βιαζομένη γε, πρὸς ἀντα-

26. ἐς Ἐλεόν. Bekk. ex Vat. Λέρου. Cf. c. 27 init. Sed ea insula apud Icarum et Pathmum sita non videtur ἢ πρὸς Μιλήτον νῆσον dici posse; ut iam monuit Poppo. — παρῆν, sc. τῇ μάχῃ.

27. οὐτ' ἄλλῃ οὐδενὶ. Bekk. de coniectura οὐδ' ἄλλῃ οὐδ. Sane aptius.

ὅπου γὰρ ἔβασεν — διακινεμαχεῖν. Verba sic iungo: ὅπου γὰρ ἔβασεν ἀγωνίσασθαι, σαφῶς εἰδόντας πρὸς ὀπίστας τε ναῦς — ταῖς σφετέραις, διανοῶς καὶ καθ' ἡσυχίαν παρασκευασαμένους ἔσται ἀγωνίσασθαι (hoc enim verbum bis cogitandum est, ut 7, 47. et alibi). — τῷ ἀσχυρῷ — εἴξας, recte Schol. φασίαν ἀδοξίαν.

καὶ μετὰ ὀπισθοῦν — ξυρβήσεσθαι. Male Schol. ἦτος κατὰ γνώμην τῶν πολεμίων ἔστι δῆ συνθῆκας ποιῆν. Est ξυρβῆσαι h. l. proclivem committere. Particulam καὶ iungo cum ὀπισθοῦν τρόπου. Nam

αἰσχρὸν est pro αἰσχυρῶς μάλλον, i. e. turpiter potius. Cf. 2, 40. Sententia: Non turpe esse Atheniensibus ea classe quandoquē cedere; turpiter potius passim consuetures vel quomodo, si viderentur. — Verba ἢ πάνυ γε ἀνέτη Goellerus refert ad μόλις, (sic enim h. l. codd. omnes) et interpretatur ἢ μόλις ἢ πάνυ ἢ ἀνάγκη, cui dicitur cum vis licet, vel certe σπασμῶ; necessitate coactis hostes aggredi. Rectius ille sane quam ceteri interpretes. Sed etiam sic verba καθ' ἑκουσίαν, int. γνώμην, offensionis sunt, quibus non ἦ, sed ἀλλὰ videtur epinevire. At non videtur hic ἀνάγκη, tanquam pressa contraria voluntati poni, sed verba καθ' ἑκουσίαν, sponte, voluntario, ad ἀνέτη relata, significant voluntate necessitate effectam (einen durch die Noth hervorgebrachten Entschluss zur Offensiv).

ποῦ δῆ, — μὴ βιαζομένη γε. In C. F. B. legitur σπουδῆ, unde

ρέτους κινδύνους ἔναι; ὡς τάχιστα δὲ ἀέλιος τοὺς τε τραυματίας ἀναλαβόντας καὶ τὸν πεζὸν καὶ τῶν σκευῶν ὅσα ἦλθον ἔχοντες, ἃ δ' ἐκ τῆς πολεμίας εἰλήφασιν καταλιπόντας, ὅπως κούφαι ὦσιν αἱ νῆες, ἀποπλεῖν ἐς Σάμον, κἀκείθεν ἤδη ξυναγαγόντας πάσας τὰς ναῦς τοὺς ἐπιπλους, ἦν που καιρὸς εἶη, ποιῆσθαι. ὡς δὲ ἔκλεισε, καὶ ἔδρασε ταῦτα· καὶ ἔδοξεν οὐκ ἐν τῷ ἀντίκῳ μᾶλλον ἢ ὕστερον, οὐκ ἐς τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς ὅσα ἄλλα Φρόνιχος κατέστη, οὐκ ἀξύνετος εἶναι. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀφ' ἐσπέρας εὐδὺς τούτῳ τῷ τρέφῳ ἀτελεσί τῇ νικῇ ἀπὸ τῆς Μιλήτου ἀνέστησαν· καὶ αἱ Ἀργεῖοι κατὰ τάχος καὶ πρὸς ὄργην τῆς συμφορᾶς ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Σάμου ἐπ' οἴκου.

28. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἅμα τῷ ἔφ' ἐκ τῆς Τειχιούσεως ἔραντες, ἐπικατάρονται, καὶ μένικτες ἡμέραν μίαν, τῇ ὑστεραία καὶ τὰς Χίαις ναῦς προσλαβόντες τὰς μετὰ Χαλκιδέως τὸ πρῶτον ξυγκαταδιαχθείσας, ἐβούλοντο πλεῦσαι ἐπὶ τὰ σκευῆ, ἢ ἐξείλοντο, ἐς Τειχιούσαν πάλιν. καὶ ὡς ἦλθον, Τισσαφέρνης τῷ πεζῷ παρελθὼν πελθεῖ αὐτοὺς ἐπὶ Ἴασον, ἐν ἣ Ἀμόργης πολέμιος ὢν κατέχευε, πλεῦσαι. καὶ προσβαλόντες τῇ Ἴασῳ ἰφνίδιοι, καὶ οὐ προσδεχομένων ἀλλ' ἢ Ἀττικὰς τὰς ναῦς εἶναι, αἰρούσι· καὶ μάλιστα ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Συρακοῖοι ἐκχυθήσαν. καὶ τὸν τε Ἀμόργην ζῶντα λαβόντες, Πισσοῦθρον νότον υἷον, ἀφεστῶτα δὲ βασιλέως, παραδίδόασιν οἱ Πελοποννήσιοι Τισσαφέρνην· ἀπαγαγεῖν, εἰ βούλεται, βασιλεῖ, ὡς περὶ τούτῳ προέταξε· καὶ τὴν Ἴασον διεπόρθησαν, καὶ χρήματα τάνυ πολλὰ ἢ στρατιὰ ἔλαβε· παλαιόπλοτον γὰρ ἦν τὸ χωρίον. τοὺς τ' ἐπικούρους τοὺς περὶ τὸν Ἀμόργην παρὰ σφᾶς τούτους κομίσαντες καὶ αὐκ ἀδικήσαντες ξυνέταξαν, ὅτι ἦσαν οἱ πλείστοι ἐκ Πελοποννήσου· τὸ τε πόλισμα Τισσαφέρνην παραδόντες καὶ τὰ ἀνδράποδα πάντα, καὶ δοῦλα καὶ ἐλευθέρους, ὃν καθ' ἕναστος στατήρα Δαρικὸν παρ' αὐτοῦ ξυνέβησαν λαβεῖν, ἔπειτα ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Μιλήτου, καὶ Πεδάριτόν τε

πουδῆ (αεγρο. six) erant Schneider n Ind. Xen. Mem. s. v. σχολή· et in ex. s. πουδῆ. Magis placet Linlavii coniectura ἦπον δῆ, pedum, ut huc loquitur 1, 142. 6, 37. Vulgatum interpretantur πῶς δῆ, quod ferri utrumque possit, subaudito vel repetito potius ἐπέθεσθαι.

ἦν που καιρὸς εἶη. Sic libri mnes praeter Vat., qui praebet ἦ, conceptum a Bekk. et probatum Poppo, quia; licet in oratione obliqua et cum optativo iunctam repetiatur, vid. quos laudat Poppo L. 1. p. 144.) amen Thucydides sic non loquitur, t praecedat ὅπως ὦσιν.

καὶ πρὸς ὄργην τῆς συμφορᾶς. Schol. ὀργεζόμενοι διὰ τὴν συμβῆσαν τοῖς συμφορᾶν περὶ Μιλήτου.

28. Ἐπικατάρονται, Int. ἐς Μιλήτου. — ξυγκαταδιαχθείσας, de quibus vid. c. 17. — τὰ σκευῆ, sunt impedimenta vel utensilia, quae, ne naves nimis gravarentur, ante proelium deponerentur. Vid. c. 27. ἀξείλοντο, Int. ἐν Τειχιούσεω. Quare Poppo cum Bekk. opinata, quibus haec verba seclusi, delet, ut ἐς Τειχ. et cum ἐξείλ. et cum πλεῦσαι cohaerent. — Ἴασος, oppidum in Miletii vicinia situm. — Mox τὰς ante ναῦς e Vat. receptum.

ξυνέταξαν. Schol. ἦγον ἄνευ προέταξε. Recte. Aliter accepit Schol. cod. Aug. ἀντὶ τοῦ κατέχευαν εἰς τὸ ἴδιον στρατεύμα. Sed hoc esset ξυντάξαντο. Et docent sequentia τὸ παρὰ Ἀμόργην ἐπικουρῆσαι.

τὸν Λέοντος ἐς τὴν Χλον ἄρχοντα Λακεδαιμονίων κειμέντων, ἀποστέλλουσι περὶ ἕως ἔφρουθῶν, ἔχοντα τὸ παρὰ Ἀμόργου ἐπικουρικόν, καὶ ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ Φίλιππον καθίστασι καὶ τὸ θῆρος ἐτελεύτα.

29. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἐπειδὴ τὴν Ἴασον κατεστῆσατο ὁ Τισσαφέρνης ἐς φυλακὴν, παρῆλθεν ἐς τὴν Μίλητον, καὶ μηνὸς μὲν τροφὴν, ὥσπερ ὑπέστη ἐν τῇ Λακεδαιμονίᾳ, ἐς δραχμὴν Ἀττικὴν ἐκάστω πάσαις ταῖς ναυσὶ διέδωκε, τοῦ δὲ λοιποῦ χρόνον ἐβούλετο τριαβόλον διδόναι, ἕως ἐν βασιλείᾳ ἐπέσθαι· ἦν δὲ κελύκη, ἔφη δώσειεν ἐντελεῖ τὴν δραχμὴν. Ἐρμοκράτους δὲ ἀντικείμενος τοῦ Συρακοσίου στρατηγοῦ, (ὁ γὰρ Θηραμένης, οὐ ναύαρχος ἦν, ἀλλ' Ἀστυόχῳ παραδόναι τὰς ναῦς ξυμαλίων, μαλακὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ), ὅμως δὲ παρὰ πάντας ναῦς πλέον ἄνδρσι ἐκάστω ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὡμολογήθησαν. ἐς γὰρ πάντας ναῦς τρία τάλαντα εἰδίδου τοῦ μηνός· καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσα κλειούς νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀφιδμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τούτου εἰδίδοτο.

hunc militem seorsum esse habitum. — *Μὲν Ἰκρίτα*, praecedente participio. Vid. Viger. p. 839. et Hermann. p. 772. — De atatore Darico vid. Boeckh. Oec. polit. T. I, p. 23. — *ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ*, i. e. ibi, in ipso illo loco, ubi tum erant, praefectum (ἀρμοστήν) constituebant. Sic 3, 81. ἐν τῷ ἰερῷ αὐτοῦ. 5, 83. ἐκ τοῦ Ἀργους αὐτόθεν. Plura affert Krüg. ad Dion. p. 280.

29. ἐς δραχμὴν Ἀττικὴν, ita et quotidie drachmam Atticam quae miles acciperet stipendii loco. Triobolon est dimidium drachmae, quae aequat quinque grossos et dimidium nostrae monetae. Vid. librum meum (Abriss der Alterthüm.) p. 99.

ὁ δὲ ναύαρχος ὄν, vid. c. 26. — *ὅμως δὲ* — ὡμολογήθησαν. Particula δὲ post parenthesis de more infertur. Vid. Hermann. ad Viger. p. 847. et multo ubertus explicantem Buttmannum ad Dem. Mid. p. 152 sqq. ὅμως refer ad ea, quae in parenthesis continentur: *quantquam Theramenes non adiebat Hermocratem.* — Verba *παρὰ πάντας ναῦς* valent in *quibus naves*. Cap. 5. Thucydides breviter narrat, Tissaphernem Peloponnesiis promississe alimenta (τροφὴν κατέστιν). Tametsi ibi non additur, quantum singulis nautis in singulis dies promississet, tamen ex Xenoph. Hist. Gr. I, 5, 5 sq. colligas, inter regem Persarum et Lacedaemonios

aliquando de triobolo diturno in singulis naves, vel menstruis triginta annis in singulas naves convenisse. liberaliter Tissaphernes in primum nensem drachmam in singulis impendit; et Hermocratis provocatiōne permotus in quibus naves ἐπίμετρον quodam posthac concedit. Nam cum in quibus naves tria talenta expenderet, singulis nautae, si ducenti in singulis naves erant, praeter quotidianam triobolum quot mensibus tres drachmas sive sexaginti obolos accipiebant; ergo singulis nautis quotidie 3½ oboli praebantur. Cf. Boeckh. Oec. polit. p. 27. Sequitur ex his, verba καὶ περιήματα, quae vulgo leguntur post πάντα ναῦς, delenda esse. Transcripsit ea aliquis ex cap. 26. At non erant quinquaginta quinque Peloponnesiorum naves, quibus stipendium solvendas esset, sed sexaginta, cum quinque iam antea cum Chalcideo advenissent (d. c. 28.); et sententiam pessumdat verba ista: καὶ περιήματα. Nam non solum exigua nimis summa in tantum numerum navium efficerentur tria talenta, sed etiam verba insequentia καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσα κλειούς νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀφιδμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἰδίδοτο nullam interpretationem admitterent. Τούτου τοῦ ἰερῶς est τὸν πάντα ναῦς, et sententia: Den Schiffen über die Zahl 5 (quae περιήματα istas exuperarent) wurde nach demselben Verhältnisse gezahlt.

30. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίοις, — προσφριγμέναί γὰρ ἦσαν καὶ οἰκοθεν ἄλλαι νῆες πέντε καὶ τριάκοντα, καὶ στρατηγὸν Χαρμῖνος καὶ Στρομβιχίδης καὶ Εὐτήμων, καὶ τὰς ἀπὸ Χίου πάσας καὶ τὰς ἄλλας ξυναγαγόντες βούλοντο, διακληρωσάμενοι, ἐπὶ μὲν τῇ Μιλήτῳ τῷ ναυτικῷ φορεῖν, πρὸς δὲ τὴν Χίον καὶ ναυτικὸν καὶ πεζὸν πέμψαι. αἱ ἐποίησαν οὕτω. Στρομβιχίδης μὲν γὰρ καὶ Ὀνομακλῆς καὶ Εὐκτήμων τριάκοντα ναῦς ἔχοντες, καὶ τῶν ἐς Μίλητον ἐλτόντων χιλίων ὀπλιτῶν μέρος ἀγαγόντες ἐν ναυσὶν ὀπλιταγωνοῖς, ἐπὶ Χίον λαχόντες ἔπλεον· οἱ δ' ἄλλοι ἐν Σάμῳ μένοντες τέσσαρσι καὶ ἑβδομήκοντα ναυσὶν ἑθαλασσοκράτου, καὶ κίπλου τῇ Μιλήτῳ ἐποιούντο.

31. Ὁ δ' Ἀστύοχος ὡς τότε ἐν τῇ Χίῳ ἔτυχε διὰ τὴν προδοσίαν τοὺς δμήρους καταλεγόμενος, τούτου μὲν ἐπέσχευ, περὶ δὲ ἤσθετο τὰς τε μετὰ Θηραμένους ναῦς ἠκούσας καὶ τὰ περὶ τὴν ξυμμαχίαν βελτίω ὄντα· λαβὼν δὲ ναῦς, τὰς τε Πελοποννησίων δέκα καὶ Χίως δέκα, ἀνάγεται. καὶ προςβλαῖον Πτελεῶ, καὶ οὐχ ἔλων, παρέπλευσεν ἐπὶ Κλαζομενάς, καὶ ἐκέλευεν αὐτῶν τοὺς τὰ Ἀθηναίων φρονοῦντας ἀνοικίεσθαι ἐς τὸν Λαφροῦντα, καὶ προςχωρεῖν σφίσι· ξυνεκίλευε δὲ καὶ Γαμῶς, Ἰωνίας ὑπαρχος ὢν. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, ἐςβολήν τοιησάμενος τῇ πόλει, οὐση ἀπειχίστω, καὶ οὐ δύναμεινος εἶναι, ἀπέπλευσεν ἀνέμῳ μεγάλῳ, αὐτὸς μὲν ἐς Φάκαιαν καὶ Κύμην, αἱ δὲ ἄλλαι νῆες κατήραν ἐς τὰς ἐπικειμένας ταῖς Κλαζομεναῖς νήσους, Μαράδουσαν καὶ Πήλην καὶ Δρυμοῦσαν· καὶ ὅσα ὑπεξέκειτο αὐτόθι τῶν Κλαζομενίων, ἡμέρας μμείναντες διὰ τοὺς ἀνέμους ὀκτώ, τὰ μὲν διήρπασαν καὶ

30. τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθην. cum Cl. Bredon. οἱ ἐν τ. Σ. praesebat, faciliorem lectionem difficiliori. Thucydidem fortasse ab initio voluisse cribere ἔδοξε διακληρωσάμενοις, poeta ab inchoata structura abiisse, putat Krüg. l. l. p. 313. Rectius tamen eide a προσφριγμέναί pendere stavit Ἀθηναίοις. Eodem modo Goellerus ativum inde explicat, quod subiectum captaverit Scriptor participio προσφριγμέναί in sententia causali, ut 1, 2 init. τῶν δὲ Ἀθηναίων — ἔτυχε ἀφ' προσβλαῖα. cf. Bernhardt Synt. p. 465. — Strombichides idem est, qui supra c. 17. inter Atheniensium duces memoratur. Athenas interim reuise videtur, ut auxilia peteret. Nunc enuo praetor factus revertitur. „Eidemque, cum popularis esset (vid. Mys. c. Agor. p. 853. c. Nicom. p. 850.), in tertium quoque annum prorogatum imperium est.“ Krüg. p. 315. Vid. Thuc. 8, 62. 79. — διακληρωσάμενοι Schol. δια-

μερίσαστες κλήρω? „Sorte enim imperatores, nisi forte unus eorum ἀποτοκράτωρ esset, munera belli inter se sortiri solebant. Vid. Thuc. 6, 62. et 42. τρία μέρη νειμαντες ἐν ἐκάστῳ ἐκλήρωσαν.“ Annotavit Krüg. p. 279., qui paullo inferius pro ἀγαγόντες, ἄγοντες scribendum coniecit, et κίπλους pro ἐκίπλους. Et illud quidem ἀγαγόντες, tamquam ab interpretibus additum, delendum atque ἐχόντες ex praegressis subaudiendum esse censet Poppo, quia Vat. eius loco praebet ἀποκλιπόντες, et Valla omittit.

31. διὰ τὴν προδοσίαν. Vid. cap. 24 extr. — τὰ περὶ τῆς ξυμμ. βελτίω ὄντα. Nam recens adiuti erant et magna classe Peloponnesiorum, et stipendio Tissaphernis, neque clade ad Miletum accepta valde afflicti erant.

ὅσα ὑπεξέκειτο, i. e. quae ibi reposita erant, veluti frumentum, pr-

ἀνάλωσαν, τὰ δὲ ἐσβαλόμενοι ἀπέκλεισαν ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην ὡς Ἀστυόχον.

32. "Ὅντος δ' αὐτοῦ ἐνταῦθα, Λεσβίων πρέσβεις ἀφικνοῦνται, βουλόμενοι [αὐθις] ἀποστῆναι· καὶ αὐτὸν μὲν κίθουσιν· ὡς δ' οἱ τὸ Κορίνθιοι καὶ οἱ ἄλλοι ξυμμάχοι ἀφρόθυμοι ἦσαν διὰ τὸ πρότερον σφάλμα, ἄρας ἔκλει ἐπὶ τῆς Χίου. καὶ χειμασθεισῶν τῶν νεῶν, ὕστερον ἀφικνοῦνται ἄλλα ἄλλοθεν ἐς τὴν Χίον. καὶ μετὰ τοῦτο Πεδάριτος, τότε παρῶν περὶ ἐκ τῆς Μιλήτου, γενόμενος ἐν Ἐρυθραῖς, διαπεραιοῦσα αὐτὸς τε καὶ ἡ στρατιὰ ἐς Χίον. ὑπῆρχον δὲ αὐτῶ καὶ ἐκ τῶν πέντε νεῶν στρατιῶται ὑπὸ Χαλκιδίως ὡς ἐς πεντακοσίους ξὺν ὄπλοις καταλειφθέντες. ἐπαγγελλομένων δὲ τινῶν Λεσβίων τὴν ἀπόστασιν, προσφέρει τῷ τε Πεδάρτῳ καὶ τοῖς Χίοις Ἀστυόχος λόγον ὡς χρὴ παραγενομένους ταῖς ναυσὶν ἀποστῆσαι τῆν Λέσβον· ἣ γὰρ ξυμμάχους κλειούς σφᾶς ἔξειν, ἣ τοὺς Ἀθηναίους, ἦν τι σφάλωνται, κακώσειν. οἱ δ' οὐκ ἐξηκουσὺν οὐδὲ τὰς ναῦς ὁ Πεδάριτος ἐφη τῶν Χίων αὐτῶ προήσειν.

33. Κάκιστος λαβὼν τὰς τε τῶν Κορινθίων πέντε καὶ ἑκτην Μεγαρίδα καὶ μίαν Ἐρμιονίδα, καὶ ἄς αὐτὸς Λακωνικὰς ἤλθεν ἔχων, ἔκλει ἐπὶ τῆς Μιλήτου πρὸς τὴν ναυαγίαν, πολλὰ ἀπειλήσας τοῖς Χίοις, ἣ μὴν μὴ ἐπιβοηθήσειν, ἦν αὐ δέωνται. καὶ προσβαλὼν Κωρύκῳ τῆς Ἐρυθραίας ἐνηλλάσαι οἱ δ' ἀπὸ τῆς Σάμου Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν Χίον πλέοντες ἡ στρατιᾶ, καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα λόφον διείργοντο καὶ καθωρμίσαντο· καὶ ἐλελήθεσαν ἀλλήλους. ἐλθούσης δὲ καὶ Πεδάρτου [ὑπὸ νύκτα] ἐπιστολῆς ὡς Ἐρυθραίων ἄνδρες ἀ-

cora. — ἐσβαλόμενοι, sc. ἐς τὰς ναῦς ἑαυτῶν.

32. [αὐθις] ἀποστῆναι. „Αὐθις accessit ex Vat. Recte; nam iam paulo ante desciverant Methymna et Mytilene c. 22. atque Eresus c. 23., sed ab Atheniensibus statim subactae erant.“ Poppo.

ὑπὸ Χαλκιδίως — καταλειφθέντες. Supra c. 17. Thuc. narrat, Chalcideum, Lacedaemoniorum praefectum, nautas ex quinque navibus, quibuscum advectus erat, eductos armis instruxisse et in Chio reliquisse, cum ipse Miletum festinaret. Eorum autem numerum circiter quingentorum aestimat. ὡς ἐς omnes libri, praeter Vat., qui ὡς, et I., qui ἐς omittit. Etiam nostrates tali pleonasmo utuntur; ungefähr an 500.

ἦν τι σφάλωνται, si minus bene ipsi rem gesserint, si non contigerit Lesbios Athenensium imperio liberare. — κακώσειν, vexando et distrahendo.

33. τὰς τε τῶν Κορινθίων

πέντε, int. οὐσας. Respicit Peloponnesiorum naves, quas Cenchreae praeterea Chium pervenisse narrat c. 23. Ibidem paulo superius Astyochoe praeterea naves indidem eodem adducuntur traditur, quas Krüg. p. 298. suspicatur ex iis fuisse, quas Agis aedificandas curaverat.

ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα λόφον διείργοντο. Portus convertit: quae quoque ad alteram collis partem (ad hostem) dirimebantur, et (illuc) appulerunt. Et Bauerus inter alia annotaverat, ἐκ significare e regione, a collem esse promontorium, in mare procurrens dorsum; ergo haec dicit ipsum Corycum (cf. c. 34.). Contra Goeller. in h. l. offendens explicat ut αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα λόφον (in der andern Seite eines Hügel) προσκομισμένοι διείργοντο τῷ λόφῳ. Scilicet λόφον pendere ait ex τῷ ἐπὶ θάτερα. Sequeret, si esset ἐπὶ θάτερα τοῦ λόφον. Cum artians desit, sententiae aptiorem esse pro traiectionem pro ἐκ τοῦ λόφον ixi

μάλωτοι ἐκ Σάμου ἐπὶ προδοσίᾳ ἐς Ἐρυθρὰς ἤκουσιν ἀφειμένοι, ἀνάγεται ὁ Ἀστύοχος εὐθύς ἐς τὰς Ἐρυθρὰς πάλιν· καὶ παρὰ τοσοῦτον ἐγένετο αὐτῷ μὴ περιπεσεῖν τοῖς Ἀθηναίσις. διαπλεύσας δὲ καὶ ὁ Πεδάριτος παρ' αὐτὸν, καὶ ἀναζητήσαντες τὰ περὶ τῶν δοκούντων προδιδόναι, ὡς εὐρου ἅπαν ἐπὶ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς Σάμου προφασισθῆν, ἀπολύσαντες τῆς αἰτίας ἀπέπλευσαν, ὁ μὲν ἐς τὴν Χίον, ὁ δὲ ἐς τὴν Μίλητον ἐκομισθῆ, ὥσπερ διανοεῖτο.

34. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων στρατιὰ ταῖς ναυσὶν ἐκ τοῦ Κωρύκου περιπλέουσα κατ' Ἀργῖνον ἐπιτυγχάνει τρεῖς ναοὶ τῶν Χίων μακραῖς, καὶ ὥσπερ ἰδόντες ἐπεδίωκον· αἱ χειμῶν τε μέγας ἐπιγίγνεται, καὶ αἱ μὲν τῶν Χίων μόγις καταφεύγουσιν ἐς τὸν λιμένα, αἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων αἱ μὲν κάλιστα ὀρμήσασαι τρεῖς διαφθείρονται καὶ ἐκπίπτουσι πρὸς τὴν πόλιν τῶν Χίων, καὶ ἄνδρες οἱ μὲν ἀλίσκονται, οἱ δ' ἐποδηήκουσιν· αἱ δ' ἄλλαι καταφεύγουσιν ἐς τὸν ὑπὸ τῷ Μίμαντι λιμένα, Φοινικούντα καλούμενον. ἐντεῦθεν δ' ὕστερον ἐς τὴν Λέσβον καθορμισάμενοι παρεσκευάζοντο ἐς τὸν εὐχεῖσμον.

35. Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος Ἰπποκράτης ὁ Λακεδαιμόνιος ἐκπλεύσας δέκα μὲν Θουραῖς ναυσὶν, μὴ ἦρχε Δωριεὺς ὁ Διαγόρου τρίτος αὐτός, μᾶ δὲ Λακωνικῆ, μᾶ δὲ Συρακοσίᾳ, καταπλεῖ ἐς Κνίδον· ἡ δ' ἀφειστικῆ ἦδη ὑπὸ Τισσαφέρους. καὶ αὐτοὺς οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ ὡς ἦσαν, ἐκέλευον ταῖς μὲν ἡμισελαῖς τῶν νεῶν Κνίδον φυλάσσειν, ταῖς δὲ, περὶ Τριόπιον οὐσαῖς, τὰς ἀπ' Αἰγύπτου ὀλκάδας πρὸς

δάτερα διείροντο, sie wurden von den Peloponnesiern in der Gegend des Hügels nach der andern Seite hin gerant und landeten dort. — Verba ὑπὸ νύκτα solus exhibit Vat. — ἰφειμένοι, int. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. — παρὰ τοσοῦτον ἐγένετο, tantillum aberat, quin Astyochus, si Miletum pergeret, in naves Atheniensium et plures numero et validiores incideret.

34. Ἀργῖνον. Etiam hoc Erythraeae promontorium erat. — Mox pro verbis ὥσπερ ἰδόντες Vat. et Vall. ἐς εἶδον, quod recipere malim quam, solo post ἐπεδίωκον in virgulam mutato, verba καὶ χειμῶν τε — cum Duk. aliisque pro apodosi accipere. Non enim alibi sic solet loqui Thuc. Fortasse hic scripsit ὥσπερ εἶδον, quod comparari possit cum ὥσπερ εἶρον. Ita participium ἰδόντες ex interpretatione ortum fuerit, et postea in locum verbi, distinctione quoque in Dr. et Bas. mutata, intrusum. — κάλιστα ὀρμήσασαι, quae maxime

properaverant. Verba διαφθείρονται et ἐκπίπτουσι πρὸς — Χίων videntur traiecta esse, ut c. 33. διείροντο et καθορμίσαντο transposita esse recte putaveris. Vid. ibi Goeller., qui affert exempla 3, 68. αὐδῆς τὸ αὐτὸ ἓνα ἕκαστον παραγόντες καὶ ἐρωτῶντες. Nostro loco naves Atheniensium qui persequerantur, non videntur antequam ad Chiorum terram vel urbem pervenissent, licet a procella et fluctibus correptae et quassatae, plane corruptae esse, cum in littere demum nautae eorum partim capti partim necati fuerint. — Mimas mons excelsus erat in Erythraea, cum portu, cui nomen Φοινικῶς.

35. ὑπὸ Τισσαφέρους. Sic ex Palmerii coniectura rescriptum etiam a Bekk. in ed. min. et Popp. Vulgo ἀπό. Cnidus antea Atheniensibus paruerat, tunc a Tissapherne iis abalienata, qui eo tempore socius erat Peloponnesiis. — ἀπ' Αἰγύπτου ὀλκάδας, int. Atheniensium naves frumentum ex Aegypto, quae

βαλλούσας ξυλλαμβάνειν· ἔστι δὲ τὸ Τριόπιον ἄκρα τῆς Κνιδίας προύχουσα, Ἀπόλλωνος ἱερὸν. πυθόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πλεύσαντες ἐκ τῆς Σάμου λαμβάνουσι τὰς ἐπὶ Τριοπίῳ φρουρούσας ἕξ ναῦς· οἱ δ' ἄνδρες ἀποφεύγουσιν ἐξ αὐτῶν. καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὴν Κνίδον καταπλεύσαντες καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει ἀτειχίστῳ οὔσῃ, ὀλίγου εἰλον. τῇ δ' ὕστεραίᾳ αὐτῆς προσέβαλλον· καὶ ὡς, ἄμεινον φραξαμένων αὐτῶν ὑπὸ νύκτα, καὶ ἐπεισελθόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ τοῦ Τριοπίου ἐκ τῶν νεῶν διαφυγόντων, οὐκέθ' ὁμοίως ἐβλαπτον, ἀπελθόντες καὶ θρώσαντες τὴν τῶν Κνιδίων γῆν ἐς τὴν Σάμον ἀπέπλευσαν.

36. Ἐπὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀστυνόου ἦκοντος ἐς τὴν Μίλητον ἐπὶ τὸ ναυτικόν, οἱ Πελοποννήσιοι εὐκόρως ἔτι εἰχον ἅπαντα τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον· καὶ γὰρ μισθὸς ἐδίδοτο ἀρκούντως, καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἰάσου μεγάλα χρήματα διαπρασθέντα ὑπὴν τοῖς στρατιώταις, οἳ τε Μιλήσιοι προθύμως τὰ τοῦ πολέμου ἔφερον. πρὸς δὲ τὸν Τισσαφέρην ἐδοκουν ὅμως τοῖς Πελοποννησίοις αἱ πρώται ξυνθήκαι, αἱ πρὸς Χαλμιδέα γινόμεναι, ἐνδεεῖς εἶναι, καὶ οὐ πρὸς σφῶν μᾶλλον· καὶ ἄλλας ἔτι Θηραμένους παρόντος ἐποιουν· καὶ εἶσιν αἶδε.

37. „ἜΤΝΘΗΚΑΙ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς βασιλέα Δαρεῖον καὶ τοὺς παῖδας τοῦ βασιλέως καὶ Τισσαφέρην, σπονδὰς εἶναι καὶ φιλίαν κατὰ τάδε. Ὀπόση χώρα καὶ πόλεις βασιλέως εἰσὶ Δαρείου, ἢ τοῦ πατρὸς ἦσαν ἢ τῶν προγόνων, ἐπὶ ταύτας μὴ ἴεναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῶ μηδὲν μῆτε Λακεδαιμονίους μῆτε τοὺς ξυμμάχους τῶν Λακεδαιμονίων μηδὲ φόρους πράσσεισθαι ἐκ τῶν πόλεων τούτων μῆτε Λακεδαιμονίους μῆτε τοὺς ξυμμάχους τῶν Λακεδαιμονίων· μηδὲ Δαρεῖον βασιλέα, μηδὲ ἄν [ο] βασιλεὺς ἄρχει, ἐπὶ Λακεδαιμονίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἴεναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῶ μηδὲν. ἦν δὲ τι δέονται Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξυμμαχοὶ βασιλέως, ἢ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων, ὅ τι ἂν κείθωσιν ἀλλήλους, τοῦτο ποιούσιν καλῶς ἔχειν. τὸν δὲ πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κοινῇ ἀμφοτέρους πολεμεῖν· ἦν δὲ κατάλυσιν ποιῶνται, κοινῇ ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι. ὀπόση δ' ἂν στρατιὰ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ βασιλέως ἦ, μεταπερ-

eo tempore sub Amyrtaeo in libertatem se vindicabat, (ad Triopium appellere solitas) Samum advehentes. Cf. Krüg. p. 856. Ceterum Thurii hic comparant in Peloponnesiorum partibus. Cf. 6, 104. 7, 88.

ἀπεισελθόντες. Sic Vat. solus. Ceteri, ut olim edebatur, ἐπεισελθόντες. Mandum iam intellexerant Reisk. et Bauerus.

36. ἔτι Θηραμ. παρόντος.

Olim ἐπὶ. Illud, quod praebet Vat. aptius ob c. 38 in.

37. τοῦ βασιλέως. Bekk. scribendum censet τοὺς βασιλέως. Sic infra τῇ βασιλέως pro τοῦ β. scribendum, codd. adstipulantibus. Nam per raro Thuc., de Persarum rege loquens, utitur articulo in voc. βασιλέως. — Mox idem Bekk. μηδὲ φόρους scripsit pro μῆτε, „quia non singula nomina negantia disiunguntur, sed enasiationes negantes copulantur.“ Papp.

βαμένου βασιλέως, τὴν δαπάνην βασιλέα παρέχειν. ἦν δὲ τις τῶν πόλεων, ὅποσαι ξυνέθεντο βασιλεῖ, ἐπὶ τὴν βασιλείωσ ἰγώραν, τοὺς ἄλλους κωλύειν καὶ ἀμύνειν βασιλεῖ κατὰ τὸ δυνατόν. καὶ ἦν τις τῶν ἐν τῇ βασιλείωσ χώρα, ἢ ὄσης βασιλεὺς ἄρχει, ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων, βασιλεὺς κωλύτω καὶ ἀμύντω κατὰ τὸ δυνατόν.“

38. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ξυνθήκας Θηραμένης μὲν, παραδούσας Ἀστυόχῳ τὰς ναῦς, ἀποπλέων ἐν κέλητι ἀφανίζεται. οἱ δ' ἐκ τῆς Λέσβου Ἀθηναῖοι ἤδη διαβηκότες ἐς τὴν Χίον τῇ στρατιᾷ, καὶ κρατοῦντες [τῆς] γῆς καὶ θαλάσσης, Δελφίον ἐτείχιζον, χωρίον ἄλλως τε ἐκ γῆς καρτερόν καὶ λιμένας ἔχον, καὶ τῆς τῶν Χίων πόλεως οὐ πολὺ ἀπέχον. οἱ δὲ Χῖοι ἐν πολλαῖς ταῖς πρὶν μάχαις πεπληγμένοι, καὶ ἄλλως ἐν σφίμιν αὐτοῖς οὐ πάνυ εὖ διακειμενοὶ, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ Τυδέως τοῦ Ἴωνος ἤδη ὑπὸ Πεδάρτου ἐπ' Ἀττικισμῶ τεθνεώτων, καὶ τῆς ἄλλης πόλεως κατ' ἀνάγκην ἐς ὀλίγον κατεχομένης, ὑπόπτως διακειμενοὶ ἀλλήλοις ἠσύχαζον· καὶ οὗτ' αὐτοὶ διὰ ταῦτα, οὕτε οἱ μετὰ Πεδάρτου ἐπίκουροι, ἀξιόμαχοι αὐτοῖς ἐφαίνοντο· ἐς μόνον τὴν Μίλητον ἔπεμπον, κελύοντες ἰσθμῶ τὸν Ἀστυόχον βοηθεῖν. ὡς δ' οὐκ ἐσηκουεν, ἐπιστείλλει περὶ αὐτοῦ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ὁ Πεδάρτος ὡς ἀδικούντος. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ Χίῳ ἐς τοῦτο καθειστήκει τοῖς Ἀθηναίοις. οἱ δ' ἐκ τῆς Σάμου νῆες αὐτοῖς ἐπίπλους μὲν ἐποιοῦντο ταῖς ἐν τῇ Μιλήτῳ, ἐπεὶ δὲ μὴ ἀντανάγκαιεν, ἀναχωροῦντες πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἠσύχαζον.

39. Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι αἱ τῷ Δαρναβάζῳ ὑπὸ Καλλιγίτου τοῦ Μεγαρέως καὶ Τιμαγόρου τοῦ Κυζικηνῶ παρασπόντων παρασκευασθεῖσαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἑπτὰ καὶ εἰκοσι νῆες ἄρασαι ἔπλεον ἐπὶ Ἴωνίᾳ, περὶ ἡλίου τροπᾶς· καὶ ἄρχων ἐπέπλει αὐτῶν Ἀντισθένης Σπαρτιάτης. ξυνέπεμψαν δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ἑυδεκα ἀνδρας Σπαρτιατῶν ξυμβούλους Ἀστυόχῳ, ὧν εἷς ἦν Λίχας ὁ Ἀρκεζιλάου. καὶ εἶρητο αὐτοῖς ἐς Μίλητον ἀφικουμένους τῶν τε ἄλλων ξυνεπιμελεῖσθαι, ἢ μέλλει ἄριστα ἔξειν, καὶ τὰς ναῦς ταύτας ἢ αὐτάς, ἢ πλείους ἢ καὶ ἐλάσσους, ἐς τὸν Ἑλλήσποντον

38. εὖ πάνυ εὖ διακειμενοί. Vid. supra cap. 24 extr. coll. c. 31 n. — Ion Chius num fuerit tragicus Ille poeta, a Criticis Alexandrinis in ordinem receptus, ignoramus, licet aetas non obstat, quominus huius Ty-lei pater esse potuerit. Nam tragoe-diam docere coepit Ol. 82., ut tradit Suid. in Ἴων. Vid. Duker. — ἐς ὀλίγον κατεχομένης. Recte prius scholion: ἦτοι ἀναγκαζομένης ὀλιγο-ρεῖσθαι. Thuc. 5, 81. Τὰ ἐν Σι-εῦῶνι ἐς ὀλίγους μᾶλλον κατέστησαν χυτοὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι. 2, 37. διὰ τὸ αἴτιον ἐς ὀλίγους, ἀλλ' ἐς πλείους οἰκείν.

39. ὑπὸ Καλλιγίτου. Vid. c. 6. coll. c. 8. „Nos ἀπὸ Λακεδαι-μονίων exspectamus ad originem harum navium declarandam, quae Pharnabazo per (ὑπὸ) Timagoram et Calligitum a (ἀπὸ) Lacedaemoniis sunt impetratae. Alioquin prius ὑπὸ deesse velis, ut naves ob Calligiti et Timagorae studium ab Laced. paratae dicantur.“ Poppo. Sed hanc sententiam fundit ipsum ὑπὸ Καλλίγ., ut c. 35. ὑπὸ Τισσαφέρους,

ἢ αὐτάς, i. e. neque plures nec pauciores, sed numero integro relicto.

ὡς Φαρνάβαζον, ἦν δοκῆ, ἀποπέμπειν, Κλέαρχον τὸν Ῥαφίου, ὃς ξυνέπλει, ἄρχοντα προστάξαντας, καὶ Ἀστυόχον, ἦν δοκῆ τοῖς ἑνδεκά ἀνδράσι, κἀνεὶν τῆς ναυαρχίας, Ἀντισθένην δὲ καθιστάναι· πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδάρτου ἐπιστολάς ἐκπέπτεον αὐτόν. πλεύουσαι οὖν αἱ νῆες ἀπὸ Μαλίας κίλγῃσι Μήλῳ προσέβαλον, καὶ περιτυχόντες ναυσι δέκα Ἀθηναίων τὰς τρεῖς λαμβάνουσι κενὰς, καὶ κατακαίουσιν. μετὰ δὲ τοῦτο δεδιότες μὴ αἱ διαφυγεῖναι τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῆς Μήλου νῆς, ὅπως ἐγένετο, μηνύσασιν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ τὸν ἐπίπλοον αὐτῶν, πρὸς τὴν Κρήτην πλεύσαντες, καὶ πλείω τὸν πλοῦν διὰ φυλακῆς ποιησάμενοι, ἐς τὴν Καύνον τῆς Ἀσίας κατήσαν. ἐτεῦθεν δὴ, ὡς ἐν ἀσφαλῆϊ ὄντες, ἀγγέλλαν ἔπεμπον ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Μιλήτῳ ναῦς τοῦ ξυμπαρακομισθῆναι.

40. Οἱ δὲ Χιοὶ καὶ Πεδάρτος κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οὐδὲν ἦσαν, καίπερ διαμέλλοντα, τὸν Ἀστυόχον πέμποντες ἀγγέλους ἤξιον σφίσι πολιορκουμένοις βοηθῆσαι ἀπάσαις ταῖς ναυσὶ, καὶ μὴ περιιδεῖν τὴν μεγίστην τῶν ἐν Ἰωνίᾳ ξυμμάχων πόλεων ἐκ τε θαλάσσης εἰργομένην καὶ κατὰ γῆν ἡσθεῖαις πορθομένην. οἱ γὰρ οἰκείται τοῖς Χίοις πολλοὶ ὄντες, καὶ μὴ γὰρ πόλει πλὴν Λακεδαιμονίων κλειστοὶ γενόμενοι, καὶ ἅμα διὰ τὸ πλῆθος χαλεπωτέως ἐν ταῖς ἀδικίαις κολαζόμενοι, ὥς ἡ στρατιὰ τῶν Ἀθηναίων βεβαίως ἔδοξε μετὰ τείχευς ἰδρῶσαι, εὐθύς αὐτομολία τε ἐχώρησαν οἱ πολλοὶ πρὸς αὐτούς, καὶ τὰ πλείστα κακὰ ἐπιστάμενοι τὴν χώραν οὗτοι ἔδρασαν. ἔφασαν οὖν χρῆναι οἱ Χιοὶ. ἕως ἔτι ἐλπίς καὶ δυνατόν κωλύσαι, τειχιζομένου τοῦ Δελφινίου καὶ ἀτελοῦς ὄντος, καὶ στρατοπέδου καὶ ναυσὶν ἐρύματος μείζονος προσπεριβαλλομένου, βοηθῆσαι σφίσι. ὁ δὲ Ἀστυόχος, καίπερ οὐ διανοούμενος διὰ τὴν ἰστίαν ἀπειλὴν, ὡς ἑώρα καὶ τοὺς ξυμμάχους προθύμους ὄντας, ἔμμητο ἐς τὸ βοηθεῖν.

41. Ἐν τούτῳ δὲ ἐκ τῆς Καύνου παραγγίνεται ἀγγέλλειν ὅτι αἱ ἑπτὰ καὶ εἰκοσι νῆες καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ξυμβουλοὶ ἀφίεσι. καὶ νομίσας πάντα ὕστερα εἶναι τὰ ἅλλα πρὸς τὸ ναῦς τε, ὅπως θαλασσοκρατοῖεν μάλλον, τοσούτους ξυμπαρακομίσαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, οἳ ἦκον κατάσσωποι αὐτοῦ, ἀσφαλῶς περαιωθῆναι, εὐθύς ἀφίεσι τὸ ἐς τὴν

τὰς τρεῖς λαμβ. κενὰς. „Numerabilibus subinde praemittitur articulus, ubi ratiocinando numerus dictus definiti potest, veluti 1, 116. 8, 102 extr.“ Krüg. p. 303. — τρεῖς ἐν τῇ νήσῳ. Vat. Vall. Bekk. Poppe pro νήσῳ exhibent Σάμφ, quod non sensus sum reponere. Cum Atheniensium naves, quae ad Melum in statione erant, ταῖς ἐν τῇ πόλει accenseri possent, a quibus ubique exercitus Atheniensium, qui tum maximam partem in Samo insula erat, discerni-

tur, Thucydidem sic loqui potius puto. Certe νήσῳ quomodo ex Σάμφ oriri poterit, non intelligo. — Cernus fuit Cariae oppidum. — ἐτεῖθεν δὲ δὴ, Gr. ἐτεῖθεν δ' ut c. 42. ἔπειτα δέ. Sed confert Bekk. c. 56 extr. et 67 med.

40. ἐχώρησαν οἱ πολλοί. Sic cum nuperis editoribus scripsimus ceteris optimorum auctoritate pro ἐγγέσαντο πολλοί. — Mox στρατοπέδου et ναυσὶν refer ad Athenienses.

Χίον ἔπει ἐς τὴν Καῦνον· καὶ ἐς Κῶν τὴν Μεροπίδα ἐν τῷ παράπλῳ ἀποβάς τὴν τε πόλιν ἀτελείστον οὖσαν καὶ ὑπὸ σεισμοῦ, ὃς αὐτοῖς ἔτυχε μέγιστός γε δὴ ὦν μεμνήμεθα γενόμενος, ξυμπεπιτωκίαν ἐκπορθεῖ, τῶν ἀνθρώπων ἐς τὰ ὄρη πεφρυγῶτων· καὶ τὴν γῶραν καταδρομαῖς λείαν ἐποιεῖτο, πλὴν τῶν ἐλευθέρων· τούτους δὲ ἀφίει. ἐκ δὲ τῆς Κῶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Κνίδον νυκτὸς, ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν Κνιδίων παραινούντων μὴ ἐκβιβάσαι τοὺς ναύτας, ἀλλ', ὥσπερ εἶχε, πλείν εὐθὺς ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς εἰκοσιν, ὡς ἔχων Χαρμῖνος, εἰς τῶν ἐκ Σάμου στρατηγῶν, ἐφύλασσε ταύτας τὰς ἐπὶ καὶ εἰκοσι ναῦς ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσπλεύσας, ἐφ' ἧσπερ καὶ ὁ Ἀστύνοχος παρέπλει. ἐκύνθοντο δὲ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ ἐκ τῆς Μήλου τὸν ἐπίπλου αὐτῶν, καὶ ἡ φυλακὴ τῷ Χαρμίνῳ περὶ τὴν Σύμην καὶ Χάλκην καὶ Ρόδον καὶ περὶ τὴν Λυκίαν ἦν. ἤδη γὰρ ἦσθάνετο καὶ ἐν τῇ Καῦνῳ οὐδας αὐτάς.

42. Ἐπέπλει οὖν, ὥσπερ εἶχε, πρὸς τὴν Σύμην ὁ Ἀστύνοχος, πρὶν ἐκπυστος γενέσθαι, εἴ πως περιλάβοι που μετεώρους τὰς ναῦς. καὶ αὐτῷ ὑετός τε καὶ τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ξυννέφελα ὄντα πλάνησιν τῶν νεῶν ἐν τῷ σκοτίῳ καὶ ταραχῇ παρεῖχε. καὶ ἅμα τῇ ἔφ, διεσπασμένον τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τοῦ μὲν φανεροῦ ἤδη ὄντος τοῖς Ἀθηναίοις, τοῦ εὐωνύμου κέρως, τοῦ δὲ ἄλλου περὶ τὴν νῆσον ἔτι κλανωμένου, ἐκανάγονται κατὰ τάχος ὁ Χαρμῖνος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάσσοσιν ἢ ταῖς εἰκοσι ναυσὶ, νομίσαντες, ὥσπερ ἐφύλασσαν ναῦς, τὰς ἀπὸ τῆς Καῦνου, ταύτας εἶναι. καὶ προσπεσόντες, εὐθὺς κατέδυσαν τε τρεῖς, καὶ κατετραυμάτισαν ἄλλας, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐπεκράτουν, μέχρι οὗ ἐπεφάνησαν αὐτοῖς παρὰ δόξαν αἱ πλείους τῶν νεῶν, καὶ πανταχόθεν ἀπεκλήγοντο. ἔπειτα δὲ ἐς φυγὴν καταστάντες ἔξ μὲν ναῦς ἀπολλύσασαι, ταῖς δὲ λοιπαῖς καταφύγουσιν ἐς τὴν Τετυλουσσαν νῆσον, ἐντεῦθεν δὲ ἐς Ἀλικαρνασσόν. μετὰ δὲ τούτου οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἐς Κνίδον κἀτάραντες, καὶ ξυμμειγισθῶν τῶν ἐκ τῆς Καῦνου ἐπὶ καὶ εἰκοσι νεῶν αὐτοῖς, ξυμπάσαις πλεύσαντες, καὶ τροπαῖον ἐν τῇ Σύμῃ στήσαντες, πάλιν ἐς τὴν Κνίδον καθωρμύσαντο.

43. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶ πάσαις, ὡς ἦσθοντο τὰ τῆς ναυμαχίας, πλεύσαντες ἐς τὴν Σύμην, καὶ

41. τῆς Μεροπίδα. Triplex huius nominis ratio traditur, sed eas omnes coniunxit Hyginus Astron. 2, 16. in hunc modum: Nonnulli dixerunt etiam Meropen quendam fuisse, qui Coon insulam tenuerit regno et a filia nomine Coon, et homines ipsam a se Meropes appellavit.

λείαν ἐποιεῖτο, i. e. ἐληλάττει, ut infra c. 62. ἀρπαγῆν ποιῆσθαι pro ἀρπάξαιν dicitur. Vid. Matth. Gr. 413. Not. 5. (421. Not. 4.) — Mox verba μὴ ἐκβιβάσαι τ. ν.

ἀλλὰ πλείν his cogitanda sunt, et ad παραινούντων et ad ἀναγκάζεται. Pendent enim ex horum utroque. — Mox Μήλον Kistemakeri coniectura est certissima. Cf. c. 39. Rem confirmant etiam verba ἤδη γὰρ ἦσθάνετο — αὐτάς. Nam si nuntius de Peloponnesiorum adventu ex Mileto ab amicis advenisset, hand dubie Athenienses tantundem, quantum Astyochnus, statim rescivissent, nimirum Caunum usque illos penetrasse. Sed hoc postea demum compererunt, vel potius in expeditione ipsa dux animadvertit.

ἐπὶ μὲν τὸ ἐν τῇ Κνίδῳ ναυτικὸν οὐχ ὀρηθήσαντες, οὐδ' ἐκείνοι ἐπ' ἐκείνους, λαβόντες δὲ τὰ ἐν τῇ Σύμῃ σκευὴ τῶν νεῶν, καὶ Λωρῦμοις τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ προσβαλόντες, ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Σάμον. ἔκαστοι δ' ἤδη οὖσαι ἐν τῇ Κνίδῳ αἱ τῶν Πελοποννησίων νῆες ἐπεσκευάζοντό τε, εἰ τι ἔδει, καὶ πρὸς τὸν Τισσαφέρην (παρεγένετο γάρ) λόγους ἐποιούντο οἱ ἑνδεκα ἄνδρες τῶν Λακεδαιμονίων περὶ τε τῶν ἤδη πεπραγμένων, εἰ τι μὴ ἤρεσκεν αὐτοῖς, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος πολέμου, ὅτι τροπῶ ἀριστα καὶ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις πολεμήσεται. μάλιστα δὲ ὁ Ἀλκας ἔσχεοπε τὰ ποιούμενα, καὶ τὰς σπονδὰς οὐδετέρας, οὐδὲ τὰς Θηραμένους, ἔφη καλῶς ξυγκείσθαι, ἀλλὰ δεῖν ὄν εἶναι εἰ χώρας ὄσης βασιλεὺς καὶ οἱ πρόγονοι ἤρξαν πρότερον, ταύτης καὶ νῦν ἀξιώσει κρατεῖν· ἐνῆν γὰρ καὶ νῆσους ἀπάσας κάλιν δουλεύειν καὶ Θεσσαλίαν καὶ Λοκρούς καὶ τὰ μέχρι Βριωτῶν, καὶ ἀντ' ἐλευθερίας ἂν Μηδικὴν ἀρχὴν τοῖς Ἕλλησι τοὺς Λακεδαιμονίους περιθίβειν, ἔτερας οὖν ἐκέλευε βελτίους σπένδεισθαι, ἢ ταύταις γε οὐ χρήσεσθαι· οὐδὲ τῆς τροφῆς ἐπὶ τούτοις δεῖσθαι οὐδέν. ἀγανακτῶν δὲ ὁ μὲν Τισσαφέρης ἀπεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν δι' ὄργης καὶ ἄπρακτος.

44. Οἱ δ' εἰς τὴν Ῥόδον, ἐπικηρυκενομένων ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων ἀνδρῶν, τὴν γνώμην εἶχον πλείν, ἐλπίζοντες τῆσόν τε οὐκ ἀδύνατον καὶ ναυβατῶν πλήθει καὶ πεζῶ προσάξεσθαι, καὶ ἅμα ἡγούμενοι αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ξυμμαχίας δυνατοὶ ἔσεσθαι, Τισσαφέρην μὴ αἰτουύντες χρήματα, τρέφειν τὰς ναῦς. πλεύσαντες οὖν εὐθύς ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἐκ τῆς Κνίδου, καὶ προσβαλόντες Καμειρῶ τῆς Ῥοδίας πρώτη ναυοὶ τέσσαρσι καὶ ἐνενήκοντα, ἐξεφόβησαν μὲν τοὺς πολλοὺς, οὐκ εἰδότας τὰ πρασσόμενα, (καὶ ἔφηνον, ἄλλως τε καὶ ἀτιχίστου οὐσης τῆς πόλεως) εἶτα ξυγκάλεσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τούτους τε καὶ τοὺς ἐκ τοῖν δυοῖν πόλεων Ἀλίνδου τε καὶ Ἰηλυσοῦ Ῥοδίου ἐπεισαν ἀποστῆναι Ἀθηναίων· καὶ προσεχώρησε Ῥόδος Πελοποννησίοις. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν καιρὸν

43. οὐδὲ τὰς Θηραμένους. Vulgo οὐτε τὰς Θηρ. Vat. et Vall. οὐτε τὰς Χαλκιδέας οὐτε τὰς Θηραμένους, quod receperunt Bekk. Goell. Poppo et probavit Krüg. ad Dion. p. 357., Mosqu. cod. secutus, in quo verba leguntur hoc ordine οὐτε τὰς Θηραμένους ἔφη οὐτε τὰς Χαλκ. Cum Vat. consentit Cl., nisi quod bis οὐδὲ pro οὐτε affert. Me emendationis meae nondum poenituit. Nam quod Krüger. affert argumentum, quae mox reprehendantur, a Chalciideo potissimum pacta esse, id quidem meam rationem non evertit, quia praecessit οὐδετέρας. Nec verum est, quod unicuique profert argumentum Lichas, id magis ad priores quam ad posteriores σπονδὰς pertinere. Nam κρατεῖν χῶ-

ρας Lichas non minus ob verba c. 37. quam ob ea, quae c. 18. leguntur, dicere potuit. Cf. etiam c. 36 extr.

ἐνῆν γὰρ. Bekk. Praef. ed. min. p. V. ἐνεῖναι legendum esse suspicatur. Erat Lichas callida verborum interpretatio, latere hanc sententiam vel consequentiam, licet discrete non enuntiatam.

44. ἐπικηρυκενομένων — ἐνδρῶν. Cave iungas haec verba. Nam ἀνδρῶν pendet ex praepositione ἀπὸ, von Seiten der mächtigsten Männer. Participium autem omissio subiecto positum, ut saepe; 1, 3. καὶ λαγομένων αὐτοὺς εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, da man sie — zu Hülfe herbei rief. Sic h. l. da man von Seiten der mächtigsten Männer unterhandelte.

τούτων ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶν αἰσθόμενοι ἔπλευσαν μὲν, βουλόμενοι φθάσαι, καὶ ἐφάνησαν πελάγιοι· ὕστερήσαντες δὲ οὐ πολλῶ τὸ μὲν παραχρῆμα ἀπέπλευσαν ἐς Χάλκην, ἐντεῦθεν δ' ἐς Σάμον· ὕστερον δὲ ἐκ τῆς Χάλκης καὶ ἐκ τῆς Κῶ καὶ ἐκ τῆς Σάμου τοὺς ἐπιπλους ποιούμενοι ἐπὶ τὴν Ῥόδον ἐπολέμουν. οἱ δὲ χρήματα μὲν ἐξέλεξαν ἐς δύο καὶ τριάκοντα τάλαντα οἱ Πελοποννήσιοι παρὰ τῶν Ῥοδίων, τὰ δ' ἄλλα ἡσύραζον ἡμέρας ὀγδοήκοντα, ἀνελεύσαντες τὰς ναῦς.

45. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον, πρὶν ἐς τὴν Ῥόδον εὐτότους ἀναστῆναι, τὰδε ἐπράσσετο. Ἀλκιβιάδης μετὰ τὸν Καλιθέως θάνατον καὶ τὴν ἐν Μιλήτῳ μάχην τοῖς Πελοποννησίοις ὑποπτος ὢν, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀφικομένης ἐπιστολῆς πρὸς Ἀστυόρον ἐκ Λακεδαιμόνος ὥστε ἀποκτεῖναι, (ἦν γὰρ [καὶ] τῷ Ἀγιδι ἐχθρὸς, καὶ ἄλλως ἀπιστος ἐφαινετο,) πρῶτον μὲν ὑποχωρεῖ δεισας παρὰ Τισσαφέρην, ἔπειτα ἐκάκου πρὸς αὐτὸν, ὅσον ἰδύνατο μάλιστα, τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα. καὶ διδάσκαλος πάντων γιγνόμενος τὴν τε μισθοφορὰν ξυνέτεμεν, ἐντὶ ὄραχυς Ἀττικῆς ὥστε τριώβολον, καὶ τοῦτο μὴ ξυνεχῶς, διδοσθαι, λέγειν κελύων τὸν Τισσαφέρην πρὸς αὐτοὺς ὡς Ἀθηναῖοι, ἐκ πλείονος χρόνου ἐπιστήμονες ὄντες τοῦ ναυτικοῦ, τριώβολον τοῖς ἑαυτῶν διδόναι, οὐ τοσοῦτον πενία, ὅσον ἴνα αὐτῶν μὴ οἱ ναῦται, ἐκ περιουσίας ὑβρίζοντες, οἱ μὲν τὰ σώματα χεῖρα ἔχωσι, δαπανῶντες ἐς τοιαῦτα ἀπ' ὧν ἡ ἀσθένεια ξυμβαίνει, οἱ δὲ τὰς ναῦς ἀπολείπωσιν, ὑπολιπόντες ἐς ἡμερῶν τὸν προσφειλούμενον μισθόν· καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς στρατηγούς τῶν πόλεων ἐδίδασκεν ὥστε δόντα χρήματα αὐτὸν πείσαι, ὥστε ξυγχωρῆσαι ταῦτα ἑαυτῷ, πλὴν τῶν Συρακοσίων· (τούτων δὲ Ἐρμοκράτης [τε] ἠναντιοῦτο μόνος

45. Καλιθέως θάνατον. Vid. c. 24. τὴν ἐν Μιλ. μάχην. c. 27. — ἀπ' αὐτῶν, i. e. Πελοποννησίων, quod deinde magis definite ἐκ Λακεδαιμόνος.

οἱ δὲ τὰς ναῦς — μισθόν. Vulgo et in plerisque libris omittitur ἀπολείπωσι et pro ὑπολιπόντες legitur ἀπολιπόντες. In qua lectione Stephanus distinguebat post ναῦς, et ex praecedentibus repetebat χεῖρας ἔχωσι, neve alii navibus utantur parum instructis, mercedem ipsis debitam pignoris loco relinquentes. Sed Cl. in contextu habet ἀπολείπωσιν, ὑπολιπόντες ad marg., unde iam Kistemakerus legendum esse vidit ἀπολείπωσιν ὑπολιπόντες, quod ipsum in marg. lt. adscriptum est. In marg. Lugd. legitur ἀπολείπωσι μὴ ἀπὸ ἀπολιπόντες, quod in verborum serie habet, Vat. autem in contextu praebet ἀπολείπωσιν οὐχ ὑπολιπόντες, quod etiam Valla expressit partim classem

deserendo, dum partem stipendii sibi debitam non relinquerent obsidem sui. Hanc lectionem secuti sunt Bekk. Goell. et Poppe, hic tamen uncis inclusit οὐχ, quod negandi particulam Vat. etiam c. 48. ante περιουσίαν temere inserat. „Ac sane delenda particula videtur, sensus vero iste: vel dissipata per luxuriam mercede morbos contrahunt, vel negligunt munia in navibus obeunda, adeoque naves ipsas deserunt, permittentibus id trierarchis, ut qui debitum adhuc stipendium, etiam si signa deserant, pignori esse existiment.“ Goell.

ὥστε δόντα χρ. αὐτὸν πείσαι. Sunt qui cum Reiskio ὥστε abesse malint, praesertim cum mox post πείσαι redeat. Sed cf. Matth. Gr. §. 531. annot. 2. Maxime frequens eius particulae usus est post πείθειν. Sententia: monuit eum, ut data pecunia trierarchis et ducibus persuade-

ὑπὲρ τοῦ ἔμπαυτος ἔμμαχικῷ). τὰς τε πόλεις θεωμένας χρημάτων ἀπήλασεν αὐτὸς, ἀντιλέγων ὑπὲρ τοῦ Τισσαφέρνηου ὡς οἱ μὲν Χίοι ἀναίσχυντοι εἶεν, πλουσιώτατοι ὄντες τῶν Ἑλλήνων, ἐπικουρία δὲ ὄμως σωζόμενοι ἀξιοῦσι καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς χρήμασι ἄλλους ὑπὲρ τῆς ἐκείνων ἐλευθερίας κινδυνεύειν· τὰς δ' ἄλλας πόλεις ἔφη ἀδικεῖν, αἷ ἐς Ἀθηναίους πρότερον ἢ ἀποστῆναι ἀνάλογον, εἰ μὴ καὶ νῦν καὶ τσαῦτα καὶ ἔτι πλείω ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ἐδελήσουσιν ἐσφέρειν. τὸν τε Τισσαφέρνην ἀπέβαινε νῦν μὲν, τοῖς ἰδίους χρήμασι πολεμοῦντα, εἰκότως φειδόμενον· ἦν δὲ ποτε τροφή καταβῆ παρὰ βασιλέως, ἐντελῆ αὐτοῖς ἀποδώσειν τὸν μισθόν, καὶ τὰς πόλεις τὰ εἰκότα ὠφελήσειν.

46. Παρήγει δὲ καὶ τῷ Τισσαφέρνηι μὴ ἄγαν ἐπειγέσθαι τὸν πόλεμον διαλύσαι, μηδὲ βουλευθῆναι κομίσαντα ἢ ναῖς Φοινίσσας, ἄσπερ παρεσκευάζετο, ἢ Ἕλλησι πλείοσι μισθὸν πορίζοντα, τοῖς αὐτοῖς τῆς τε γῆς καὶ τῆς θαλάσσης τὸ κράτος δοῦναι, ἔχειν δ' ἀμφοτέρους εἰάν διχα τὴν ἀρχὴν, καὶ βασιλεῖ ἐξεῖναι αἰεὶ ἐπὶ τοὺς αὐτοῦ λυπηροὺς τοὺς ἑτέρους ἐργεῖν. γενομένης δ' ἂν καθ' ἐν τῆς ἐς γῆν καὶ θάλασσαν ἀρχῆς, ἀπορεῖν ἂν αὐτὸν οἷς τοὺς κρατούντας ἐνγκαθαίρηαι, ἦν μὴ αὐτὸς βούληται μεγάλη δαπάνη καὶ κίνδυνος ἀναστῆ ποτε διαγωνίσασθαι. εὐτελέστερα δὲ τὰ δυνά, βραχεῖ μορῆ τῆς δαπάνης, καὶ ἅμα μετὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀσφαλείας αὐτοῦς παρ' ἑαυτοῦς τοὺς Ἕλληνας κατατρίψαι. ἐπιτηδαιοτέρους τε ἔφη τὸς Ἀθηναίους εἶναι κοινωνοὺς αὐτῷ τῆς ἀρχῆς· ἦσσαν γὰρ τῶν κατὰ γῆν ἐπίσθαι, τὸν λόγον τε ξυμφορωτάτον καὶ τὸ ἔργον ἔχοντας πολεμῶν· τοὺς μὲν γὰρ ἐνγκαταδουλοῦν ἂν σφίσι καὶ αὐτοῖς τὸ τῆς θαλάσσης μέρος, καὶ ἐκείνων ὅσοι ἐν τῇ βασιλείῳ Ἕλληνας οἰκοῦσι, τοὺς δὲ τούναντιον ἐλευθερωσοντας ἦκειν. καὶ οὐκ εἰκόσ εἶναι Λακεδαιμονίους ἀπὸ μὲν σφῶν τῶν Ἑλλήνων ἐλευθεροῦν νῦν τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ δ' ἐκείνων τῶν βαρβάρων, ἦν μὴ ποτε αὐτοῦς μὴ ἐξέλωσι, μὴ ἐλευθερωσά-

ret, ut, cet. — Mox ἀπήλασεν aoristus recte habet, quia amandandi notio rem, quas celeriter absolvitur, significat, ut monuit Poppo I, 1, p. 157. — In ἐξίσσει transitus est a participio ad verbum finitum, Thucydidi non infrequens. Vid. Poppo I. 1. 273.

ἀνάλογον. Vid. Buttmann. Gr. max. II. p. 76.

46. τοῦς ἀπὸ τοῦ λυπηροῦς. Vulgo ἀπτόσ. Genitivum e codd. optimis receptum defendit Poppo I. 1. p. 122., quod verba οἱ λυπηροί, ut οἱ ἐχθροί, οἱ πολέμοι substantivorum naturam adsciscant. Dukerus coniecerat ἀπτόσ.

εὐτελέστερα — κατατρίψαι. Wohlfeiler komme der Ksraig davon,

mit einem kleinen Theil des Aufwandes und zugleich mit eigener Sicherheit die Griechen durch sich selbst aufzureiben.

ἦν μὴ ποτε ἀπτόσ μὴ ἐξέλωσι. Schol. ἀπὸ τοῦ καταδουλώσονται τοὺς Ἀθηναίους. Duplex igitur negationem pro una affirmativa particula accepit, quemadmodum Am. Portus. Cf. Matth. Gr. §. 609. p. 127. med. „Conscientiam esse, Lacedaemonios non solum a Graecis Graecis, sed etiam a barbaris esse liberandos, nisi quando eos (Athenienses) non devicerint“; pro si quando eos devicerint. Nam, Atheniensibus non prorsus debellatis, Lacedaemonii non vellebant Graecos a Persis liberare, quod satis superque iis cum Atheniensibus

ἄβειν οὖν ἐκίλευε πρῶτον ἀμφοτέρους, καὶ ἀποτεμόμενον ὡς ἴγιστα ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἔπειτ' ἤδη τοὺς Πελοποννησίους ταλλάξαι ἐκ τῆς χώρας, καὶ διενοεῖτο τὸ πλεόν οὕτως ὁ Τισσαφέρνης, ὅσα γε ἀπὸ τῶν ποιουμένων ἦν εἰκάσαι. τῷ γὰρ Ἀλκιβιάδῃ διὰ ταῦτα, ὡς εὖ περὶ τούτων παρανοοῦντι, προσεῖς ἑαυτὸν ἐς πίστιν, τὴν τε τροφὴν κακῶς ἐπόριζε τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ ναυμαχεῖν οὐκ εἶα· ἀλλὰ καὶ τὰς Φοινίκης ναῦς φάσκων ἤξειν καὶ ἐκ περιόντος ἀγωνιεῖσθαι ἔφθειρε ἢ πράγματα, καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν ἀφείλετο, ενομένην καὶ πάνυ ἰσχυράν, τὰ τε ἄλλα καταφανέστερον, ἢ ὅτι λαυθάνειν, οὐ προθύμως ξυνεπολέμει.

47. Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ταῦτα, ἅμα μὲν τῷ Τισσαφέρνει αἰ τῷ βασιλεῖ, ὧν παρ' ἐκείνοις, ἄριστα εἶναι νομίζων, παύσει, ἅμα δὲ τὴν ἑαυτοῦ κἀδοδὸν ἐς τὴν πατρίδα ἐπιθεραεύων, εἰδὼς, εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτήν, ὅτι ἔσται ποτὲ αὐτῷ εἰσαντι κατελθεῖν· πεῖσαι δ' ἂν ἐνόμιζε μάλιστα ἐκ τοῦ τοιούτου, εἰ Τισσαφέρνης φαίνοιτο· αὐτῷ ἐπιτήδειος ὦν. ὅπερ αἰ ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ ἤσθοντο αὐτὸν ἰσχυρόντα παρ' αὐτῷ ἢ ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίων στρατιῶται, τὰ μὲν καὶ Ἀλκιβιάδου προσπέμπαντος λόγους ἐς τοὺς δυνατώτατους αὐτῶν ἀνδρας, ἵστε μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἐπ' ὀλιγαρχία βούλεται, καὶ οὐ πονηρῆ οὐδὲ δημοκρατίᾳ τῇ ἑαυτὸν ἐκβαλοῦσθ, κατελθῶν καὶ παρασχῶν Τισσαφέρνῃ φίλον αὐτοῖς ξυμπολιτεῦειν, τὸ δὲ πλεόν καὶ ἀπὸ σφῶν αὐτῶν οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τριήραρχοι τε τῶν Ἀθηναίων καὶ δυνατώτατοι ὄρημντο ἐς τὸ καταλύσαι τὴν δημοκρατίαν.

48. Καὶ ἐκινήθη πρότερον ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦτο, καὶ ἐς τὴν πόλιν ἐντεῦθεν ὕστερον ἦλθε. τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ διαβάντες τινὲς ἐκ τῆς Σάμου ἐς λόγους ἦλθον, καὶ ὑποτεινόντος αὐτοῦ [καὶ] Τισσαφέρνῃ μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλέα πόλιν ποιήσειν, εἰ μὴ δημοκρατοῖντο, (οὕτω γὰρ ἂν πιστεῦσαι ἰάλλον βασιλέα,) πολλὰς ἐλπίδας εἶχον αὐτοὶ τε αὐτοῖς οἱ δυνατοὶ τῶν πολιτῶν τὰ πράγματα, οἵπερ καὶ ταλαιπωροῦνται ἰάλιστα, ἐς ἑαυτοὺς περιποιήσειν, καὶ τῶν πολεμίων ἐπικρατήσειν. ἐς τε τὴν Σάμον ἐλθόντες ξυνίστασάν τε τῶν ἀνθρώ-

negotii esset. At si regnarent soli in Graecia, etiam Persarum regi Graecias civitates ei subiectas, nemine prohibente, erepturi esse videbantur. Male nonnulli αὐτοῖς ad barbaros referunt; neque Valckenaerii sententia probanda, qui ad Herod. 5, 92 extr. γενιτιῶν τῶν Ἑλλήνων et τῶν βαρβάρων delendos censet. Vid. Poppo l. 1. p. 205. Goell. ad 1, 144.

ξυνεπολέμει. Hoc. vocabulum accessit ex optimo Vat., quocum etiam hic conspirat Valla. Olim ἦν aut supplebant, aut inserendum putabant.

47. τὰ μὲν καὶ Ἀλκιβιάδου

προσπ. Ab his verbis incipit apodosis, cuius subiectum est οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τριήραρχοι — δυνατώτατοι.

48. ἦλθε. Etiam hoc verbum unus Vat. addit. Valla: pervasit. Mox idem liber καὶ post αὐτοῦ omittit— Ad ὑποτεινόντος Schol. subaudit ἐλπίδας. αὐτοὶ τε αὐτοῖς — περιποιήσειν. Sententia est: „magnam spem conceperant, fore ut et ipsi sibi principes civitatis, qui malis democratiae maxime premerentur, reipublicae administrationem ad se transferrent, et hostes superarent.“ Poppo offendit in αὐτοῖς sive αὐτοῖς, ut ipse

πων τούς ἐπιτηδείους ἐς ξυνωμοσίαν, καὶ ἐς τούς πολλούς φανερώς ἔλεγον ὅτι βασιλεὺς σφίσι φίλος ἔσοιτο, καὶ χρήματα παρήξει, Ἀλκιβιάδου τε κατελθόντος, καὶ μὴ δημοκρατουμένων. καὶ ὁ μὲν ὄχλος, εἰ καὶ τι παρανίκα ἤχθετο τοῖς πρασσομένοις, διὰ τὸ εὐπορον τῆς ἐλπίδος τοῦ βασιλέως μισθοῦ ἠσυχάζεν· οἱ δὲ ξυνιστάντες τὴν ὀλιγαρχίαν ἐπειδὴ τῷ πλήθει ἐκόινωσαν, αὐτίς καὶ σφίσι αὐτοῖς καὶ τοῦ ἐταιρικοῦ τῷ κλέονι τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐσκόπουν. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐφαίνετο εὐπορα καὶ πιστά, Φρυνίχῳ δὲ, στρατηγῷ ἔτι ὄντι, οὐδὲν ἠρεσκεν· ἀλλ' ὁ τε Ἀλκιβιάδης, ὅπερ καὶ ἦν, οὐδὲν μᾶλλον ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δεῖσθαι ἐδόκει αὐτῷ, ἢ ἄλλο τι σκοπεῖσθαι ἢ ὅτῳ τρόπῳ ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου τὴν πόλιν μεταστήσας ὑπὸ τῶν ἐταίρων παρακληθεὶς κάτσει, σφίσι δὲ περιοπίεον εἶναι τοῦτο μάλιστα, ὅπως μὴ στασιάσῃσι. [τῷ] βασιλεῖ τε οὐκ εὐπορον εἶναι, καὶ Πελοποννησίων ἤδη ὁμοίως ἐν τῇ θαλάσῃ ὄντων, καὶ πόλεις ἐχόντων ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ οὐκ ἐλαγίστας, Ἀθηναίους προσθήμενον, οἷς οὐ πιστεύει, πράγματα ἔχειν, ἐξὸν Πελοποννησίου, ὑφ' ὧν κακὸν οὐδὲν κίπουθε, φίλους ποιήσασθαι. τὰς τε ξυμμαχίδας πόλεις, αἷς ὑπεσχησθαι δὴ σφᾶς ὀλιγαρχίαν, ὅτι δὴ καὶ αὐτοὶ οὐ δημοκρατήσονται, εὐ εἰδέναι ἔφη, ὅτι οὐδὲν μᾶλλον σφίσι οὐθ' αἰ ἀφιστηκνῖαι προσχωρήσονται, οὐθ' αἰ ὑπάρχουσαι βεβαιότεραι ἔσονται· οὐ γὰρ βουλήσεσθαι αὐτοὺς μετ' ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δουλεύειν μᾶλλον, ἢ, μεθ' ὁποτέρου ἂν τύχῃσι τῶν, ἐλευθέρους εἶναι. τούς τε καλοὺς κἀγαθούς ὀνομαζομένους οὐκ ἐλάσσω αὐτοὺς νομίζειν σφίσι πράγματα παρήξειν τοῦ δήμου, ποριστάς ὄντας καὶ ἐρηγητάς τῶν κακῶν τῷ δήμῳ, ἐξ ὧν τὰ κλειᾶ αὐτοὺς ὠφελείσθαι· καὶ τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοισι εἶναι, καὶ ἄκριτοι ἂν καὶ βιαιότερον ἀποθνήσκειν, τὸν δὲ δῆμον σφῶν τε καταφυγὴν εἶναι, καὶ ἐκείνων σωφρονηστέην. καὶ ταῦτα παρ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἐπισταμένως τὰς πόλεις σαφῶς αὐτοὺς εἰδέναι ὅτι οὕτω νομίζουσιν. οὐκ οὐκ ἑαυτῷ γε τῶν ἀπὸ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐν τῷ παρόντι πρασσομένων ἀρέσκεν οὐδέν.

scribit. Sed videtur. Scriptor verba ἐς ἑαυτούς, quae idem sonant quod αὐτοῖς, immemor praegressi iam pronominis posuisse.

αὐτίς καὶ σφίσι αὐτοῖς. Bauerus dativum accipiebat pro ἐν ἑαυτοῖς. Goeller. ἐν σφ. αὐτ. scribendum esse censet. — Mox pro ἢ ante ἄλλο τι Vat. οὐθ', quod immerito praefendum videbatur Popponi. — Verba σφίσι δὲ ad praegressa ὁ τε Ἀλκιβιάδης referenda sunt. Vid. ad 1, 11. Poppo I. 1. p. 276.

τούς τε καλοὺς κἀγαθούς — ὠφελείσθαι. Ordo verborum est: καὶ αὐτοὺς (cives sociarum urbium) νομίζειν τούς καλοὺς κἀγαθούς ὀνομαζομένους (i. e. optimates)

οὐκ ἐλάσσω πράγματα σφίσι κἀρέξειν τοῦ δήμου etc. Mox αὐτοῖς ὠφελείσθαι refer ad optimates. — In τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοισι (sive, ut est in Cass. Aug. It. Pal. ἐκείνοισι), εἶναι infinitivus adiectus Atticorum more. Vid. ad 4, 28. 2, 89.

καὶ ἄκριτοι ἂν. Iusta ratio postulat ἀκριτους, cum praecesserit βουλήσεσθαι αὐτοὺς, et αὐτοὺς νομίζειν. „Etenim non ad Phrynichum eiusque ἐταίρους, sed ad socios haec referri manifestum est. Quare Hoogevenum ad Vig. p. 239. nominativos hic rite positos esse docentem refutavit Lobeck. ad Phryn. p. 756. not.“ Poppo. Vid. ad 5, 41., qui locus similis est, et ad 7, 8.

49. Οἱ δὲ *ξυλληγόντες τῶν ἐν τῇ ξυμμαχίᾳ*, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῖς ἐδόκει, τὰ τε παρόντα ἐδέχοντο, καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις Πείσανδρον καὶ ἄλλους παρεσκευάζοντο πέμπειν, ὅπως περὶ τε τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου πράσσοιεν καὶ τῆς τοῦ ἐκεῖ δήμου καταλύσεως, καὶ τὸν Τισσαφέρην φιλον τοῖς Ἀθηναίοις ποιήσῃαν.

50. Γινούς δὲ ὁ Φρύνιχος ὅτι ἔσοιτο περὶ τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου λόγος, καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι ἐνδέχονται αὐτὴν, δεισας πρὸς τὴν ἐναντίωσιν τῶν λεχθέντων ὑφ' αὐτοῦ, μὴ ἦν κατέλθῃ, ὡς κωλυτὴν ὄντα, κακῶς δοῦν, τρέπεται ἐπὶ τοιούδασι. πέμπει ὡς τὸν Ἀστυόχον τὸν Λακεδαιμονίων ναύαρχον, ἔτι ἄλλα τότε περὶ τὴν Μίλητον, κρύφα ἐπιστείλλας ὅτι Ἀλκιβιάδης αὐτῶν τὰ πράγματα φθείρει, Τισσαφέρην Ἀθηναίους φιλον ποιῶν, καὶ τὰλλα σαφῶς ἐγγράφας· ξυγγνώμην δὲ εἶναι ἑαυτῷ περὶ ἀνδρὸς πολεμίου καὶ μετὰ τοῦ τῆς πόλεως ἀξυμφοροῦ κακόν τι βουλευεῖν. ὁ δὲ Ἀστυόχος τὸν μὲν Ἀλκιβιάδην, ἄλλως τε καὶ οὐκέτι ὁμοίως ἐς χεῖρας λόντα, οὐδὲ διενόειτο τιμωρεῖσθαι· ἀνελθὼν δὲ παρ' αὐτὸν ἐς Μαγνησίαν· καὶ παρὰ Τισσαφέρην ἅμα λέγει τε αὐτοῖς τὰ ἐπισταλέντα ἐκ τῆς Σάμου, καὶ γίνεται αὐτοῖς μνηστής, προσέθηκέ τε, ὡς ἐλέγετο, ἐπὶ ἰδίῳις κέρδεσι Τισσαφέρνει ἑαυτὸν καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων [κοινοῦσθαι]. διόπερ καὶ περὶ τῆς μισθοφορᾶς οὐκ ἐντελοῦς οὔσης μαλακωτέρως ἀνδήπτετο. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης εὐθύς πέμπει κατὰ Φρυνίχου γράμματα ἐς τὴν Σάμον πρὸς τοὺς ἐν τέλει ὄντας, οἳα δέδρακε, καὶ ἀξιῶν αὐτὸν ἀποθύσκειν. δορυβούμενος δὲ ὁ Φρύνιχος, καὶ πάνυ ἐν τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ ὢν διὰ τὸ μῆνυμα, ἀποστέλλει αὐτίς πρὸς τὸν Ἀστυόχον, τὰ τε πρότερα μεμφόμενος ὅτι οὐ καλῶς ἐκρύφθη, καὶ νῦν ὅτι ὅλον τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἔτοιμος εἴη τὸ ἐν τῇ Σάμῳ παρασχεῖν αὐτοῖς διαφθεῖραι, γράφας καθ' ἕκαστα, ἀτειχίστου οὔσης Σάμου, ὃ ἂν τρόπῳ αὐτὰ πράξῃς, καὶ ὅτι ἀνεπίφθονόν οἱ ἦδη εἴη, περὶ τῆς ψυχῆς δι' ἐκείνουσ κινδυνεύοντι, καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο πᾶν δοῦσαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἐχθρίστων αὐτὸν διαφθαρεῖναι. ὁ δὲ Ἀστυόχος μνηύει καὶ ταῦτα τῷ Ἀλκιβιάδῃ.

51. Καὶ ὡς προήσθετο αὐτὸν ὁ Φρύνιχος ἀδικοῦντα καὶ ὄσον οὐ παροῦσαν ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου περὶ τούτων ἐπιστολήν, αὐτὸς προφθάσας τῷ στρατεύματι ἐξάγγελος γίγνεται ὡς οἱ πολέμιοι μέλλουσιν, ἀτειχίστου οὔσης τῆς Σάμου, καὶ ἅμα τῶν νεῶν οὐ πασῶν ἐνδον ὀρμουσῶν, ἐπιδησεσθαι τῷ στρατοπέδῳ, καὶ ταῦτα σαφῶς πεπυσμένος εἴη, καὶ χρῆναι τειχίζειν τε Σάμον ὡς τάχιστα καὶ τὰλλα ἐν φυλακῇ ἔχειν· ἐστρατήγει

49. *ξυμμαχία*. Scribendum esse *ξυμμοσίᾳ* docui in ed. mai.

50. πρὸς τῆν ἐναντίωσιν τῶν λεχθ. recte Bauerus explicat: ob contrariam rationem ab ipso allatorum, πρὸς τὸ εἶναι ἐναντία (τῷ Ἀλ-

κιβιάδῃ) τὰ λεχθέντα ὑφ' αὐτοῦ (Φρυνίχου).

καὶ περὶ τῶν ἄλλων. Ex Vat. Vall. addunt recentiores editores κοινούσθαι. „Aut ἐν, aut περὶ cum accus. proprie expectamus, sed non

δι, καὶ κύριος ἦν αὐτὸς πράσσειν ταῦτα. καὶ οἱ μὲν τὸν τε-
χιζόμενόν τε παρασκευάζοντο, καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου καὶ ὡς μέλ-
λουσα Σάμος θᾶσσον ἐταχίσθη. αἱ δὲ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου
ἐπιστολαὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἦγον, ὅτι προδίδονται τε τὸ στρα-
τευμα ὑπὸ Φρυνίχου, καὶ οἱ πολέμιοι μέλλουσιν ἐπιδήσεισθαι.
δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης οὐ πιστὸς εἶναι, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῶν κο-
λειμίων προειδῶς τῷ Φρυνίχῳ ὡς ξυνειδότη κατ' ἔχθραν ἀνε-
τιθέσθαι, οὐδὲν ἔβλαπεν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ξυνεμαρτύρησε μάλ-
λον ταῦτ' ἀπαγγέλλας.

52. Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης μὲν Τισσαφέρην πα-
ροικεῖν καὶ ἀνέπειθεν ὅπως φίλος ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις, δε-
διότα μὲν τοῖς Πελοποννησίοις, ὅτι πλειοσι ναυοὶ τῶν Ἀθη-
ναίων παρήσαν, βουλόμενον δὲ ὅμως, εἰ δύναίτο πως, πεισθῆ-
ναι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐν τῇ Κνίδῳ διαφορὰν περὶ τῶν
Θηραμένων σκοπῶν ἤσθετο τῶν Πελοποννησίων, (ἤδη γὰρ
κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν τῇ Ρόδῳ ὄντων αὐτῶν ἐγεγένητο,)
ἐν ἧ τὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου λόγον πρότερον εἰρημένον περὶ τοῦ
ἐλευθεροῦν τοὺς Λακεδαιμονίους τὰς ἀπάσας πόλεις ἐπηλή-
θυσεν ὁ Ἀλκας, οὐ φάσκων ἀνεκτὸν εἶναι ξυγκείσθαι, κρα-
τεῖν βασιλεῖα τῶν πόλεων ὧν ποτε καὶ πρότερον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ
πατέρες ἤρχον. καὶ ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης, αἵτε περὶ μεγάλων ἀγ-
νωζόμενος, προθύμως τὸν Τισσαφέρην θεραπειῶν προσηύκετο.

53. Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πεισάνδρου πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων
ἀποσταλέντες ἐκ τῆς Σάμου, ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, λό-
γους ἰποιούντο ἐν τῷ δήμῳ, κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν, μέ-
λιστα δὲ, ὡς ἐξείη αὐτοῖς, Ἀλκιβιάδην καταγαγούσι καὶ μὴ
τὸν αὐτὸν τρόπον δημοκρατουμένοις, βασιλεῖα τε ξύμμαχον
ἔχειν καὶ Πελοποννησίων περιγενέσθαι. ἀντιλεγόντων δὲ πολ-
λῶν καὶ ἄλλων περὶ τῆς δημοκρατίας, καὶ τῶν Ἀλκιβιάδου ἔμε-
ἔχθρων διαβοῶντων ὡς δεινὸν εἴη, εἰ τοὺς νόμους βιασάμενος
κάττεισι, καὶ Ἐύμολκιδῶν καὶ Κηρύκων περὶ τῶν μυστικῶν,

ita, ut genitivus omni excusatione ca-
reat." Poppo.

51. κύριος ἦν αὐτὸς πράσ-
σειν ταῦτα. No cum Abreschio in-
finitivum πράσσειν desideres; aliud
exemplum participii habes 5, 34 extr.

52. πεισθῆναι. Sic optimi. Pla-
rimi tamen πιστευθῆναι, probantibus
Duk. Hedov. Bened. Krüg. ad Dion.
p. 358. Vulgatam Schol. sic explicat:
φησὶν ὅτι ἰδεῖται μὲν ὁ Τισσαφέρης
τὴν ἰσχυρὰν τῶν Λακεδαιμονίων, ἐβού-
λετο δὲ ὅμως πεισθῆναι, εἰ δύναίτο,
ὑπὸ Ἀλκιβιάδου, μεταθέσθαι πρὸς
τοὺς Ἀθηναίους. Scilicet metuebatur
quidem Lacedaemonios Tissaphernes,
sed consilium Atheniensibus se iun-
gendi retardabatur cogitatione diffi-
cultatum, quas talis societatis mutatio

afferebat, quasque quomodo vinceret
ab Alcibiade edoceri cupiebat.

ἤδη γὰρ — ἐγεγένητο. Hoc
monet ob dicta c. 45 init. ἐν δὲ τοῦ-
τῳ καὶ ἐπὶ πρότερον, πρὶν ἐς τὴν
Ρόδον αὐτοὺς ἀναστῆναι,
ταῦτα ἐπράσσειτο. Nam quae inde a
cap. 45. Thucydides narravit, ante
quam Rhodum navigarent Peloponnesii,
facta erant; quo tempore hoc saepe
Alcibiades Tissapherni, iam in Rhodo
erant. Tota igitur parenthesis nihil
aliud quam tempus designat, quo alter-
catio illa, supra c. 43. memorata, ac-
cidit. Subiectum verbi ἐγεγένητο ea
ἢ ἐν τῇ Κνίδῳ διαφορά, ad quam
item referendum pronomem relativam
(ἐν) ἢ post parenthesis.

53. Ἐύμολκιδῶν καὶ Κηρύ-
κων. Harum gentium, ad Emolpo

ἰ' ἄπειρ ἔφυγε, μαρτυρομένων καὶ ἐπιθιαζόντων μὴ κατὰγειν, Πείσανδρος παρελθὼν πρὸς πολλὴν ἀντιλογίαν καὶ σχετλιασμὸν ἠρώτα ἕνα ἕκαστον παράγων τῶν ἀντιλεγόντων, ἦντινα λπίδα ἔχει σωτηρίας τῇ πόλει, Πελοποννησίων ναῦς τε οὐκ ἄλασσους σφῶν ἐν τῇ θαλάσῃ ἀντιπρώρους ἔχόντων καὶ πόεις ξυμμαχίδας πλείους, βασιλέως τε αὐτοῖς καὶ Τισσαφέρους ρήματα παρεχόντων, σφίσι τε οὐκέτι ὄντων, εἰ μὴ τις πείσει βασιλέα μεταστῆναι παρὰ σφῶν. ὁπότε δὲ μὴ φαίησαν ἐρωτώμενοι, ἐνταῦθα δὴ σαφῶς ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι „τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστιν ἡμῖν γενέσθαι, εἰ μὴ πολιτεύσομεν τε σωφρονέστερον, καὶ ἐς ὀλίγους μᾶλλον [τὰς ἀρχὰς ποιῆσαιμεν,] ἵνα πιτεύῃ ἡμῖν βασιλεὺς, καὶ μὴ περὶ πολιτείας τὸ πλεον βουλευόμεν ἐν τῷ παρόντι ἢ περὶ σωτηρίας, (ὑστερον γὰρ ἐξέσται μῖν καὶ μεταθῆσθαι, ἦν μὴ τι ἀρέσκη.) Ἀλκιβιάδην τε καὶ ἄξομεν, ὃς μόνος τῶν νῦν οἷός τε τοῦτο κατεργάσασθαι.“

54. Ὁ δὲ δῆμος τὸ μὲν πρῶτον ἀκούων χαλεπῶς ἔφερε ὃ περὶ τῆς ὀλιγαρχίας· σαφῶς δὲ διδασκόμενος ὑπὸ τοῦ Πείσανδρου μὴ εἶναι ἄλλην σωτηρίαν, δέσας, καὶ ἅμα ἐπλίξων ὃς καὶ μεταβαλεῖται, ἐνέδωκε. καὶ ἐψηφίσαντο πλείονα τὸν Πείσανδρον καὶ δέκα ἄνδρας μετ' αὐτοῦ πράσσειν, ὅπη ἂν αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἔξειν, τὰ τε πρὸς τὸν Τισσαφέρην καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. ἅμα τε διαβαλόντος καὶ Φρύνιχον τοῦ Πείσανδρου, παρέλυσεν ὁ δῆμος τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸν ξυνάρχοντα Σκιρωνίδην· ἀντίπεμφαν δὲ στρατηγούς ἐπὶ τὰς ναῦς Διομέδοντα καὶ Λέοντα. τὰν δὲ Φρύνιχον ὁ Πείσανδρος φάσκαν Ἰασσον προδοῦναι καὶ Ἀμόργην διέβαλεν, οὐ νομίζων ἐπιτήδειον εἶναι τοῖς πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην πρασσομένοις. καὶ ὁ ἐν Πείσανδρος τὰς τε ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγγανον πρότερον

et Ceryce oriundarum, ius sacerdotii Eleusini hereditarium erat. Nam ἱεροφάντης et ἱεροκήρυξ et ceteri κήρυκες ex his familiis erant. — πρὸς πολλῶν — σχετλιασμὸν iunge cum ἠρώτα, bei vielem Widerspruch ind Unwillen. — Mox pro ἦντινα Bekk. e Vat. recepit *εἰ τινα*. Vall. *equam*. „Quod praefendum videtur ob verba ὁπότε δὲ μὴ φαίησαν ἐρωτώμενοι, ex quibus non *quam pet*, sed *num quam spem* haberent, Pīsandrum interrogasse probabile fit.“ Poppo.

[τὰς ἀρχὰς ποιῆσαιμεν.] Haec verba absunt a C. E. et vulgo uncia includuntur, quibus ea liberarunt Bekk. Goell. Poppo. Me nondum poenitet eorum, quae contra ea disputavi in ed. nai. Scilicet αἱ ἀρχαὶ et omni tempore paucis contingunt et in omni reipublicae statu: neque idem est, *paucos ad magistratus admittere*, et im-

perium paucorum constituere. Ita enim pro τὰς ἀρχὰς scribendum esse videatur τὴν πολιτείαν. Deinde facile careamus hoc additamento; nam πολιτεύειν vel οἰκεῖν ἐς ὀλίγους locutio est Thucydidea, veluti 2, 37. διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους, ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν. Optativum quidem defendit Poppo loco 1, 27. εἰ μὴ ἐθέλοι ξυμπλῖν, μετέχειν δὲ βούλεται. — Pro βουλευόμεν cum Bekk. ex Vat. scribendum videtur βουλεύσομεν. Quamquam nondum exploratum est, quam late pateat coniunctivi usus post *εἰ* apud Thucydidem. Conferas tamen Popp. I. 1. p. 140.

54. ἐπλίξων. Cass. Aug. Pal. It. Vat. Lugd. Mosq. ἐπεπλίξων, quo numquam hoc sensu utitur Thucydidem, etsi frequens est apud sequiores scriptores. Vid. Duk. et Goell.

Ἰασσον προδοῦναι. Vid. 8, 28.

ἐν τῇ πόλει οὖσαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς, ἀπάσας ἐπελθὼν, καὶ παρακλεινόμενος ὅπως ξυστραφέντες καὶ κοινῇ βουλευόμενοι καταλύσουσι τὸν δῆμον, καὶ τάλλα παρασκευάσας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ὥστε μηκέτι διαμέλλεσθαι, αὐτὸς μετὰ τῶν δέκα ἀνδρῶν τὸν πλοῦν ὡς τὸν Τισσαφέρνην ποιεῖται.

55. Ὁ δὲ Λέων καὶ [ὁ] Διομέδων ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶν, ἀφιγμένοι ἤδη ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, ἐκίπλουν τῇ Ρόδῳ ἐποιήσαντο. καὶ τὰς μὲν ναῦς καταλαμβάνουσιν ἀνειλευμένας τῶν Πελοποννησίων, ἐς δὲ τὴν γῆν ἀπόβαθιν τινα ποιήσασμενοι, καὶ τοὺς προσβοηθήσαντας Ροδίων νικήσαντες μὴ ἀπεχάρησαν ἐς τὴν Χάλκην, καὶ τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν μάλιστα ἢ ἐκ τῆς Κῶ ἐποιοῦντο· εὐφυλακτότερα γὰρ αὐτοῖς ἐγένετο εἶποι ἀπαίροι τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικόν. ἦλθε δ' ἐς τὴν Ρόδον καὶ Ξενοφαντίδας Λάκων παρὰ Πεδάριτον ἐκ Χίου λέγων ὅτι τὸ τεῖχος τῶν Ἀθηναίων ἤδη ἐπιτετέλεσται, καὶ, ἢ μὴ βοηθήσουσι πάσαις ταῖς ναυσὶν, ἀπολείται τὰ ἐν Χίῳ πρᾶγματα. οἱ δὲ διανοοῦντο βοηθήσειν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Πεδάρτιτος αὐτὸς τε καὶ τὸ περὶ αὐτὸν ἐπικουρικὸν ἔχων καὶ τοὺς Χίους πανστρατιᾶ προσβαλὼν τῶν Ἀθηναίων τῷ περὶ τὰς ναῦς ἔφραματι, αἰρεῖ τί τι αὐτοῦ, καὶ νεῶν τινῶν ἀνειλευμένων ἐφρτησεν. ἐπεκβοηθήσαντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τρεψάμενος τοὺς Χίους πρῶτους, νικάται καὶ τὸ ἄλλο τὸ περὶ τὸν Πεδάρτιτον· καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει καὶ τῶν Χίων πολλοί, καὶ ὅσα ἐλήφθη πολλά.

56. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Χίοι ἐκ τῆς γῆς καὶ θαλάσσης ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπολιορκοῦντο, καὶ ὁ λιμὸς αὐτοῖσι ἤ μέγας. οἱ δὲ περὶ τὸν Πείσανδρον Ἀθηναίων πρέσβεις, ἀφαιμένοι ὡς τὸν Τισσαφέρνην, λόγους ποιοῦνται περὶ τῆς ὀμολογίας. Ἀλκιβιάδης δὲ (οὐ γὰρ αὐτῷ πάνυ τὰ ἀπὸ Τισσαφέρνηος βέβαια ἦν, φοβουμένου τοὺς Πελοποννησίους μάλιστα καὶ ἔτι βουλομένου, καθάπερ καὶ ὑπ' ἐκεῖνου ἐδιδάσκειτο, τρεῖν ἀμφοτέρους) τρέπεται ἐπὶ τοιούτῳ εἶδος, ὥστε τὸν Τισσαφέρνην ὡς μέγιστα αἰτοῦντα παρὰ τῶν Ἀθηναίων μὴ ζυφῆναι. δοκεῖ δὲ μοι καὶ ὁ Τισσαφέρνης τὸ αὐτὸ βουλευθῆναι αὐτὸς μὲν διὰ τὸ δέος, ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἐπειδὴ ἑώρα ἐκείνῳ καὶ ὡς οὐ ζυμβασιοντα, δοκεῖν τοῖς Ἀθηναίοις ἐβούλετο μὴ ἀδύνατος εἶναι πείσαι, ἀλλ' ὡς πεπεισμένῳ Τισσαφέρνην καὶ βουλομένῳ προςχωρῆσαι τοὺς Ἀθηναίους μὴ ἱκανὰ δίδόντα ἦντι γὰρ τοσαῦτα ὑπερβάλλων ὁ Ἀλκιβιάδης, λέγων αὐτὸς ὅτι

ξυνωμοσίας-ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς. Erant Athenis, ut in aliis civitatibus liberis, sodalitates quaedam civium, qui mutua inter se operam dabant consequendis magistratibus, et in iudiciis sibi invicem aderam. Vid. Herod. 5, 104. Plutarch. Alcib. c. 13. Nic. c. 11., ubi scias hoc sensu dicuntur. Idem Plutarchus

in Pericle c. 14 extr. εἰταίρειαν οὕτω sensu dicit, quod vocabulum cum Plato de republ. II, p. 365. D. ἀσπυγὴς dicit ἐπὶ γὰρ τὸ λαθάνειν ἐν ἁμοσίᾳ τε καὶ εἰταίρειᾳ συνέμμεν. In Apol. Socr. p. 36. B. ἕρμους τῶν ξυνωμοσιῶν καὶ σίμους τῶν ἐν τῇ πόλει γιγνομένων. Apud Thucydidem sodalitates istas attingit

ιαρόντος Τισσαφέρου, ὥστε τὸ τῶν Ἀθηναίων, καίπερ ἐπὶ τοιοῦτο ἔτι αἰτοίη ξυγγωρούντων, ὅμως αἴτιον γενέσθαι· Ἰω-
 ἴαν τε γὰρ πᾶσαν ἤξιον δίδωσθαι, καὶ αὐτίς νήσους τε τὰς
 πικεμένας καὶ ἄλλα· οἷς οὐκ ἐναντιουμένων τῶν Ἀθηναίων,
 ἔλος ἐν τῇ τρίτῃ ἤδη ξυνόδῳ, δείσας μὴ πάνυ φωραθῆ ἀδύ-
 ατος ὢν, ναῦς ἤξιον εἶν βασιλέα ποιεῖσθαι, καὶ παρακλιῖν
 ἦν ἑαυτῶν γῆν, ὅπη ἂν καὶ ὅσαις ἂν βούληται. ἐνταῦθα δὴ
 οὐκέτι τι, ἀλλ' ἄπορα νομισαντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπὸ τοῦ
 Ἀλκιβιάδου ἐξηκατησθαι, δι' ὀργῆς ἀπελθόντες κομίζονται ἐς
 ἠν Σάμον.

57. Τισσαφέρης δὲ εὐθύς μετὰ ταῦτα, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ
 εἰμῶνι, παρέρχεται ἐς τὴν Καῦνον, βουλόμενος τοὺς Πελο-
 πονησίους πάλιν τε κομίσαι ἐς τὴν Μίλητον, καὶ ξυνηθῆκας
 τι ἄλλας ποιησάμενος, ὡς ἂν δύνηται, τροφήν τε παρέχειν
 καὶ μὴ παντάπασι ἐκπεπολεμησθαι, δεδιώς μὴ, ἦν ἀπορώσι
 πολλαῖς ναυσὶ τῆς τροφῆς, ἢ τοῖς Ἀθηναίοις ἀναγκασθέντες
 ναυμαχεῖν ἠσθηθῶσιν, ἢ, κενωθεισῶν τῶν νεῶν, ἄνευ ἑαυτοῦ
 ἔνηται τοῖς Ἀθηναίοις ἂ βούλονται. ἔτι δὲ ἐφοβεῖτο μάλιστα
 ἢ τῆς τροφῆς ζητήσῃ κορθήσασιν τὴν ἡπειρον. πάντων οὖν
 οὐτὰν λογισμῶ καὶ προνοίᾳ, ὥσπερ ἐβούλετο ἐπανιδουὺν τοὺς
 Ἕλληνας πρὸς ἀλλήλους, μεταπεμφάμενος οὖν τοὺς Πελοπον-
 ησίους, τροφήν τε αυτοῖς δίδωσι, καὶ σπονδὰς τρίτας τάσδε
 κίνδεται.

58. „ΤΡΙΤΩΙ καὶ δεκάτῳ ἔτι Λαρεῖου βασιλεύοντος, ἐφο-
 εύοντος δὲ Ἀλεξίππιδά ἐν Λακεδαίμονι, ξυνηθῆκαι ἐγένοντο ἐν
 Μαιάνδρου πεδίῳ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Τις-
 σαφέρην καὶ Ἰεραμένην καὶ τοὺς Φαρνάκου παῖδας περὶ τῶν
 ασιλέως πραγμάτων καὶ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων.
 ὥραν τὴν βασιλέως, ὅση τῆς Ἀσίας ἐστὶ, βασιλέως εἶναι·
 αὶ περὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ βουλευέτω βασιλεὺς, ὅπως
 οὔλεται. Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ εἶναι ἐπὶ
 ὥραν τὴν βασιλέως ἐπὶ κακῷ μηδενί, μηδὲ βασιλέα ἐπὶ τὴν

ci 3, 82. τὸ ἔταιρικόν. 6, 27 extr.
 60. Cf. Poppo I. 2. p. 31. Boeckh.
 econ. polit. Att. Tom. II. p. 264.

56. τὸ τῶν Ἀθηναίων. Cum
 ekk. τὸ, quod vulgo abest, sed abesse
 equit sine damno sententiae, e Vat.
 eperi. Schol. ὥστε τοὺς Ἀθηναίους
 τίους γενέσθαι τοῦ μὴ συμβῆναι,
 ἵπερ δίδοντας τὰ αἰτούμενα. —
 nullo ante ad verba τοὺς Ἀθηναί-
 ος — δίδοναι repete δοκεῖν ἐβού-
 το.

τὴν ἑαυτῶν γῆν. Pronomen
 etc habet. Nam subjectum verbi
 in est τοὺς Ἀθηναίους. Ceterum
 de annot. in mai. ed. Infinitivos ποι-
 σθαι et παρακλιῖν cum Krüg. p. 369.
 cipe pro ποιησάμενον παρακλιῖν.

THECXB. MIN.

οὐκέτι τι, ἀλλ' ἄπορα νομ.
 Vulgo abest τί. Cum durior sit ellip-
 sis ξυγγορήσαντες, ex praegr. οὐκ
 ἐναντιουμένων Lindavius Spicil. p. 14.
 coniecit οὐκέτι ἀλλ' ἢ ἄπορα. Cf.
 7, 50. 8, 28.

57. ἐκπεπολεμησθαι. Vat.
 Bekk. Goell. ἐκπεπολεμῶσθαι. „quae
 Grammaticorum videtur correctio.“
 Poppo.

πολλαῖς ναυσὶ τῆς τροφῆς.
 De hac constructione vide annot. ad
 1, 5. — κενωθεισῶν τῶν νεῶν.
 Schol. ἀπολιπόντων αὐτὰς τῶν στρα-
 τιωτῶν διὰ τὸ μὴ λαμβάνειν μισθόν.

μεταπεμφάμενος οὖν. Eius-
 modi repetitionis exempla apponit
 Krüg. l. l. p. 5.

Λακεδαιμονίων μηδὲ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ μηδενί. ἦν δὲ τις Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ ἢ ἐπὶ τὴν βασιλέως χάραν, τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κολύειν· καὶ ἦν τις ἐκ τῆς βασιλέως ἢ ἐπὶ κακῷ ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἢ τοὺς ξυμμάχους, βασιλεὺς κωλύετω. τροφήν δὲ ταῖς ναυσὶ ταῖς νῦν παρούσαις Τισσαφέρην παρέχειν κατὰ τὰ ξυγκείμενα, μέχρι ἂν αἱ νῆες αἰ βασιλέως ἔλθωσι· Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὶν αἰ βασιλέως νῆες ἀφικνῶνται, τὰς ἑαυτῶν ναῦς ἦν βούλωνται τρέφειν, ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι· ἦν δὲ παρὰ Τισσαφέρην λαμβάνειν ἐθίλωσι τὴν τροφήν, Τισσαφέρην παρέχειν, Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους τελευτῶντος τοῦ πολέμου τὰ χρήματα Τισσαφέρην ἀποδοῦναι, ὅποσα ἂν λάβωσιν. ἐπὶν δὲ αἰ βασιλέως νῆες ἀφικνῶνται, αἰ τε Λακεδαιμονίων νῆες καὶ αἰ τῶν ξυμμάχων καὶ αἰ βασιλέως κοινῇ τὸν πόλεμον πολεμοῦντων, καθ' ὃ τι ἂν Τισσαφέρην δοκῇ καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις· ἦν δὲ καταλύειν βούλωνται πρὸς Ἀθηναίους, ἐν ὁμοίᾳ καταλύεσθαι.

59. Αἱ μὲν σπονδαὶ αὐταὶ ἐγένοντο. καὶ μετὰ ταῦτα παρασκευάζετο Τισσαφέρην τὰς τε Φοινίσσας ναῦς ἄξων, ὡς περ εἴρητο, καὶ τὰλλα, ὅσα περ ὑπέσχετο· καὶ ἐβούλετο παρασκευάζομενος γοῦν δῆλος εἶναι.

60. Βοιωτοὶ δὲ, τελευτῶντος ἤδη τοῦ χειμῶνος, Ὀρωπίων εἶλον προδοσίαν, Ἀθηναίων ἐμφορουρόντων. ξυνέπραξαν ἐπὶ Ἐρετριῶν τε ἄνδρες καὶ αὐτῶν Ὀρωπίων, ἐπιβουλεύοντες ἀποστασιν τῆς Εὐβοίας· ἐπὶ γὰρ τῇ Ἐρετρῷ τὸ χωρίον ὄν ἀδυνατὰ ἦν, Ἀθηναίων ἐρόντων, μὴ οὐ μεγάλα βλάβειν καὶ Ἐρετριῶν καὶ τὴν ἄλλην Εὐβοίαν. ἔχοντες οὖν ἤδη τὸν Ὀρωπίων ἀφικνοῦνται ἐς Ῥόδον οἱ Ἐρετριῆς, ἐπικαλούμενοι ἐς τὴν Εὐβοίαν τοὺς Πελοποννησίους. οἱ δὲ πρὸς τὴν τῆς Χίου καινομένης βοήθειαν μᾶλλον ὤφθησαν, καὶ ἄραντες πάσαις ταῖς ναυσὶν ἐκ τῆς Ῥόδου ἔπλεον. καὶ γενόμενοι περὶ τὸ Τριώπιον καθορῶσι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς πελαγίας ἀπὸ τῆς Χάλκας πλεούσας· καὶ ὡς οὐδέτεροι ἀλλήλοις ἐπέπλεον, ἀφικνοῦνται οἱ μὲν ἐς τὴν Σάμον οἱ δὲ ἐς τὴν Μίλητον· καὶ ἑώρων οὐκ ἄνευ ναυμαχίας οἷον τε εἶναι ἐς τὴν Χίον βοηθῆσαι. καὶ ὁ γὰρ μὲν ἐτελευτα οὗτος, καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἐτελευτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

61. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, ἅμα τῷ ἦρι εὐθύς ἐρχομένῳ, Δερκυλίδας τε ἀνὴρ Σπαρτιάτης, στρατιῶν ἔχων οὐ πολλήν, παρεπέμφθη περὶ ἐφ' Ἑλλήσποντον, Ἀβυδὸν ἀποστῆσαν, (εἰσὶ δὲ Μιλησίων ἀποικοί,) καὶ οἱ Χίοι, ἐν ὅσῳ αὐτοῖς ὁ Ἀστυνοχος ἠγόρει ὅπως βοηθήσοι, ναυμαχῆσαι πιεζόμενοι τῇ πολιορκίᾳ ἠναγκάσθησαν. ἔτυχον δὲ, ἔτι ἐν Ῥόδῳ ὄντος Ἀστυνοχου, ἐκ τῆς Μιλήτου Λέοντά τε ἀνδρᾶ Σπαρτιάτην, ὃς

58. ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι, i. e. τοὺς ξυμμ. Vid. Blume Progr. Strab. in sua potestate, vel sui iuris esse, et p. 24.

60. τὸν Ὀρωπίων. Vid. Bossa

Ἀντισθένει ἐπιβάτης ξυνηγῆθε, τοῦτον κεκομισμένοι μετὰ τὸν Πεδαρτίου θάνατον ἄρχοντα, καὶ ναῦς δώδεκα, αἱ ἔτυχον φύλακες Μιλήτου οὐσαι, ὧν ἦσαν Θούριαι πέντε καὶ Συρακόσιναι τέσσαρες καὶ μία Ἀναίτις καὶ μία Μιλησία καὶ Λέοντος μία. ἐπεξεληθόντων δὲ τῶν Χίων πανδημῶν, καὶ καταλαβόντων τι ἔρουμνόν χωρίον, καὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἅμα ἕξ καὶ τριάκοντα ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων δύο καὶ τριάκοντα ἀναγαγομένων, ἐναυμάχησαν. καὶ καρτερᾶς γενομένης ναυμαχίας, οὐκ ἔλασσον ἔχοντες ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Χίοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, (ἦδη γὰρ καὶ ὄψῃ ἦν,) ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν.

62. Μετὰ δὲ τοῦτο εὐθύς τοῦ Δερκυλλίδου περὶ ἑκ τῆς Μιλήτου παρεξεληθόντος, Ἄβυδος ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἀφίσταται πρὸς Δερκυλλίδα καὶ Φαρνάβαζον, καὶ Λάμψακος δυοῖν ἡμέραιν ὕστερον. Στρομβιχίδης δ' ἐκ τῆς Χίου, πυνθόμενος, κατὰ τάχος βοηθήσας ναυσὶν Ἀθηναίων τέσσαρσι καὶ εἰκοσίν, ὧν καὶ στρατιώτιδες ἦσαν ὀπλίτας ἄγουσαι, ἐπεξεληθόντων τῶν Λαμψακηῶν μάχῃ κρατήσας, καὶ αὐτοβοῶν Λάμψακον ἀτείχιστον οὐσαν ἐλὼν, καὶ σκευὴ μὲν καὶ ἀνδράποδα ἀρπαγὴν ποιησάμενος, τοὺς δὲ ἐλευθέρους πάλιν κατοικίσας, ἐπ' Ἄβυδον ἦλθε. καὶ ὡς οὔτε προσεχώρουν, οὔτε προσβαλὼν ἐδύνατο εἰλεῖν, εἰς τὸ ἀντιπέρας τῆς Ἀβύδου ἀποπλεύσας Σηστὸν πόλιν τῆς Χερσονήσου, ἣν τότε Μῆδοι εἶχον, καθίστατο φρούριον καὶ φυλακὴν τοῦ παντὸς Ἑλλησπόντου.

63. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Χίοι τε θαλασσοκράτορες μᾶλλον ἐγένοντο, καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ ὁ Ἀστύοχος, πυνθόμενος τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν καὶ τὸν Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς ἀπεληλυθότα, ἐθάρσησε. καὶ παραπλεύσας δυοῖν νεοῖν Ἀστύοχος εἰς Χίον κομίζει αὐτόθεν τὰς ναῦς, καὶ ξυμπάσαις ἦδη ἐπίπλουν ποιεῖται ἐπὶ τὴν Σάμον· καὶ ὡς αὐτῷ διὰ τὸ ἀλλήλοισι ὑπόπτως ἔχειν οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπέπλευσε πάλιν εἰς τὴν Μίλητον. ὑπὸ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἔτι πρότερον ἢ ἐν ταῖς Ἀθήναις δημοκρατία κατελέλυτο. ἐπειδὴ γὰρ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον πρέσβεις παρὰ τοῦ Τισσαφέρνηου εἰς τὴν Σάμον

Gr. §. 32. annot. 5. Poppo I. 2. p. 262.

61. Ἀντισθένει. De hoc vide p. 39.

62. ἦν τότε Μῆδοι. Vulgo *ιστέ*, contra optimos et plerosque *liberos*. Ita τότε interdum usurpatur, ut „tempus respiciatur, quo quae facta sint vel in vulgus notum est, vel b ipso scriptore in praegressis propositum.“ Krüg. I. I. p. 297. Affert eundem in annotationibus plurimos utriusque generis locos, ex quibus 1, 101. 37. satis idoneos iudicō ad rem demonstrandam. Cf. 5, 6. Τότε igitur . I. non designat tempus belli Pelo-

ponesiaci, sed Persici, cum Medi in Europam transiissent.

63. ἀπεληλυθότα, ἐθάρσησε. Participium licet ad Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς pertineat, tamen sequitur alterum nomen. Cf. Matth. Gr. §. 441. c. Eadem fere ratio est verbi ἐθάρσησε. Nam οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ ὁ Ἀστύοχος eodem modo hic iunguntur, ut 3, 33. ὁ Πάγης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. Monuit Krüg. p. 301., ne quis cum Valcken. ad Herodot. 5, 36. post *Μιλήτῳ* colo interpungat.

κατελέλυτο. Hanc lectionem contra Krüg. et Goell., qui vulgatam olim lectionem κατελέλυτο defendunt, bene tuctur Poppo.

ἦλθον, τὰ τε ἐν αὐτῷ τῷ στρατεύματι ἔτι βεβαιότερον κατέλαβον, καὶ αὐτῶν τῶν Σαμίων προὔτρεψαντο τοὺς δυνατοὺς ὥστε πειρᾶσθαι μετὰ σφῶν ὀλιγαρχηθῆναι, καὶ περὶ ἐπαναστάτας αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶνται. καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἄρα οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων κοινολογούμενοι ἐσκεψάντο Ἀλκιβιάδην μὲν, ἐπειδήπερ οὐ βούλεται, ἔαν, (καὶ γὰρ οὐκ ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι ἐς ὀλιγαρχίαν ἔλθειν,) αὐτοὺς δὲ ἐπὶ σφῶν αὐτῶν, ὡς ἤδη καὶ κινδυνεύοντας, ὄραν, ὅτι τρόπῳ μὴ ἀνεθῆσεται τὰ πράγματα, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα ἀντίχειν, καὶ ἐσφῆρειν αὐτοὺς ἐκ τῶν ἰδίων οἰκῶν προθύμως χρήματα καὶ ἦν τι ἄλλο δέη, ὡς οὐκέτι ἄλλοις ἢ σφίσι αὐτοῖς ταλαιπωροῦντας.

64. Παρακλιευσάμενοι οὖν τοιαῦτα τὸν μὲν Πείσανδρον εὐθὺς τότε καὶ τῶν πρέσβειων τοὺς ἡμίσεις ἀπέστειλλον ἐκ οἴκου, πρᾶξοντας τάκει, καὶ εἴρητο αὐτοῖς, τῶν ὑπηκόων πόλειων αἷς ἂν προσίσχασιν, ὀλιγαρχίαν καθιστάναι· τοὺς δ' ἡμίσεις ἐς τὰλλα τὰ ὑπήκοα χωρία ἄλλους ἄλλη διεπέμπον. καὶ Διοτρέφην, ὄντα περὶ Χίον, ἡρημένον δὲ ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης ἄρχειν, ἀπέστειλλον ἐπὶ τὴν ἀρχήν. καὶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Θάσον τὸν δῆμον κατέλυσε. καὶ ἀπελθόντος αὐτοῦ, οἱ Θάσιοι δευτέρῳ μηνὶ μάλιστα τὴν πόλιν ἐτείχιζον, ὡς τῆς μὲν μὴ Ἀθηναίων ἀριστοκρατίας οὐδὲν ἔτι προσδεόμενοι, τὴν δὲ ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἐλευθερίαν ὀσημέραι προσδεχόμενοι. καὶ γὰρ καὶ φυγὴ αὐτῶν ἔξω ἦν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων παρὰ τοῖς Πειλοπονησίοις, καὶ αὐτῇ μετὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιτηδελῶν κατὰ κράτος ἔπρασσε καὶς τε κομίσει καὶ τὴν Θάσον ἀποστήσει. ξυνέβη οὖν αὐτοῖς μάλιστα ἂ ἐβούλοντο, τὴν πόλιν τε ἀνδρῶν ὀρθοῦσθαι, καὶ τὸν ἐναντιωσόμενον δῆμον καταλείψασθαι. περὶ μὲν οὖν τὴν Θάσον τὰναντία τοῖς τὴν ὀλιγαρχίαν καθιστάσι τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο, δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τῶν ὑπηκόων. σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσθαι αἱ πόλεις

προὔτρεψαντο. Quod olim coniectura assecutus eram, ubi cod. Vat. postea confirmatum vidi, recepi cum Bekk. et Poppone. Vulgata lectio προὔτρεψαντων, quam servavit Goellerus, locum pessumdat. — ἐπαναστάτας ad Samios refer, coll. c. 73 init. — Paulo ante καταλαβάνειν etiam adstringere, obligare significare docet Dukerus. Thuc. 4, 86. "Ορχοῖς Λακεδαιμονίων καταλαβάν τὰ τέλη τοῖς μεγίστοις. Cf. 1, 9. ὄρχοις κατελιγμένους. 5, 21. κατελιγμένους τὰς ἐπονδάς. Sententia est: Factionem apud exercitum confirmant, et coniuratos arctioribus quibusdam vinculis inter se adstringunt.

ἐσκεψάντο „si non ortum ex ἐψηφίσαντο, saltem similem vim habet. Cf. Abresch.“ Poppo. Sie er-

kannten, dass sie den Alcibiades aufgeben müssten. — ὅτι τρόπῳ μὴ ἀνεθῆσεται, quomodo res non remitterentur. Nam ἀνίεναι τι est remittere aliquid, negligere. — Πρὸ ἀντίχειν Reisk. coniecit ἀνέχειν. Et sane ἀντίχειν τι „alibi apud Thuc. non legitur, sed hoc verbum aut absolute ponitur aut cum τινί (πολίταις; μεγίστοις 2, 64) et πρὸς τινα in actione perdurandi et resistendi [qua hic videtur accipiendum] construitur.“ Poppo.

64. καὶ φυγὴ αὐτῶν. Schol. Καὶ γὰρ φυγάδες αὐτῶν ἦσαν κατὰ Πειλοπονησίους, πεφευγότες τῶν Ἀθηναίων. Abstractum pro concreto. Alia exempla huius permutationis in eodem vocabulo affert Goell. ad h. l.

καὶ ἄδειαν τῶν πρᾶσσομένων, ἐχώρησαν ἐπὶ τὴν ἀντικρὺς ἔλευθερίαν, τὴν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὑπουλον εὐνομίαν ο' προτιμήσαντες.

65. Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Πείσανδρον, παραπλέοντες τε, ὡς περ ἐδέδοκτο, τοὺς δήμους ἐν ταῖς πόλεσι κατέλυνον, καὶ ἅμα ἔστιν ἀφ' ὧν χωρίων καὶ ὀπίστας ἔχοντες σφίσιν αὐτοῖς ξυμμάχους ἦλθον ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ καταλαμβάνουσι τὰ πλεῖστα τοῖς ἑταίροις προειργασμένα. καὶ γὰρ Ἀνδροκλέα τὴν τινα, τοῦ δήμου μάλιστα προσιτώτα ξυστάντες τινὲς τῶν νεωτέρων κούφα ἀποκτείνουσιν, ὅσπερ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην οὐχ ἥκιστα ἐξήλασε, καὶ αὐτὸν κατ' ἀμφοτέρα, τῆς τε δημαγωγίας ἔνεκα, καὶ οἰόμενοι τῷ Ἀλκιβιάδῃ ὡς κατιόντι καὶ τὸν Τισσαφέρην φίλον ποιήσουσι χαριεῖσθαι, μᾶλλον τι διεφθειραν· καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπιτηδεῖους τῷ αὐτῷ τρόπῳ κούφα ἀνάλωσαν. λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ προειργαστο αὐτοῖς, ὡς οὔτε μισθοφορητέον εἶη ἄλλους ἢ τοὺς στρατευομένους, οὔτε μεδιτέον τῶν πραγμάτων πλειοσιν ἢ πεντακισχιλλοῖς, καὶ τούτοις οἱ ἂν μάλιστα τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ὠφελεῖν οἴοι τε ὄσιν.

66. Ἦν δὲ τοῦτο εὐπρεπὲς πρὸς τοὺς πλείους ἐπεὶ ἔξεν γε τὴν πόλιν οἵπερ καὶ μεθίσταται ἐμελλον. δήμους μέντοι ὄμως ἔτι καὶ βουλὴ ἢ ἀπὸ τοῦ κυάμου ξυνελέγτο, ἐβούλευον δὲ οὐδὲν ὅ τι μὴ τοῖς ξυνεστῶσι δοκοίη, ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τούτων ἦσαν, καὶ τὰ ῥηθησόμενα πρότερον αὐτοῖς προῦ-

Et ut dicitur φεύγειν ὑπό τινος, ita hic iunctum φυγῇ cum ὑπό.

εὐνομίαν. Ex multis iisque bonis libris Bekker. Goell. et Poppo reposuerunt ἀτόνομίαν. Sed vulgatum, quod apud Dion. p. 800. legitur, retinendum duxi, sicut olim defendi. Etiam pro ὑπό cum Dionys. malim scribi ἀπό, quod etiam ex E. et Vat. affertur. — ἀντικρὺς, i. e. φανερώς, recta, ἄλλο, ut 2, 4. Differt ab ἀντικρῷ, quod est ex adverso, 7, 26. Cf. Lobeck. ad Phryn. p. 443 sq. προτιμήσαντες pro προτιμήσασαι, quod Dionys. l. l. reprehendit. Transit de more Thuc. a civitatibus ad cives.

65. μισθοφορητέον. Quod a mercede excludit omnes praeter milites, recte Acacius ad varia μισθοῦ genera traxit, quae senatores, iudices et populus Atheniensis e iudiciis, concionibus et aliis, quae publice agebantur, ferebant (μισθὸς βουλευτικός c. 69., δικαστικός, ἐκκλησιαστικός). Vid. Boeckh. Oec. polit. Tom. I. p. 131. p. 244. 250. 255. Cf. librum meum de antiquitt. Gr. p. 32. — De accusativis ἄλλους et στρατευομένους vid. Matth. Gr. §. 447. 4.

66. εὐπρεπὲς. Schol. πιδανὸν πρὸς τοὺς πολλοὺς. — Verba ἐπεὶ ἔξεν, — ἐμελλον olim sic accipiebam: Ita enim eos certe urbem in potestate habituros, qui quandoque mutaturi erant reipublicae statum, int. quinquies mille cives. Sed „neutiquam quinquies mille cives imperil participes facere meditabantur: quos qui nunc statum popularem evertabant haudquaquam serio eligere cogitabant. Vid. c. 85. 89. 92. 93. 97. Ἐμελλον bis cogitandum est, et ad ἔξεν et ad μεθίσταται. Sensus est hic: speciosum erat hoc commentum, quo plebem inducerent. Administrare enim rem publicam volebant iidem, qui eius formam mutaturi erant.“ Krüg. ad Dion. p. 372. Bekk. ex Vat. Vall. rescripsit μεθίστασαν. Ἐξεν τὴν πόλιν est praesens reipublicae.

ἢ ἀπὸ τοῦ κυάμου. Constat non solum senatores, sed etiam magistratus quosdam Athenis sorte, et quidem per fabas lectos esse. Infra c. 69 extr. οἱ ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταὶ vocantur senatores. Cf. Xenoph. Mem. I, 2, 9. ibique interpr. — προῦσκαπτο cum Buttmanno Gr. max. II. p. 434. scripsi, praeeunte Pop-

σκοπετο. ἀντέλεγέ τε οὐδεις ἔτι τῶν ἄλλων, δεδιώς καὶ ὄρων πολὺ τὸ ξυνεστηκός· εἰ δὲ τις καὶ ἀντείποι, εὐθύς ἐκ τρόπου τινός ἐπιτηδεῖου ἐτεθνήκει· καὶ τῶν δρασάντων οὔτε ζήτησις, οὔτ' εἰ ὑποκτενοῦντο, δικαίωσις ἐγίνετο, ἀλλ' ἡσυχίαν εἶχεν ὁ δῆμος καὶ κατάπληξιν τοιαύτην, ὥστε κέρδος ὁ μὴ πάσχωεν τι βίαιον, εἰ καὶ σιγῇ, ἐνόμιζε. καὶ τὸ ξυνεστηκός πολὺ πλεον ἡγούμενοι εἶναι ἢ ὅσον ἐτύγχανεν ὄν, ἡσδῶντο ταῖς γνώμαῖς· καὶ ἐξευρεῖν αὐτὸ ἀδύνατοι ὄντες διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως καὶ [διὰ] τὴν ἀλλήλων ἀγνωσίαν οὐκ εἶχον. κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ προσολοφύρασθαι τινι ἀγανακτῆσαντα, ὥστε ἀμύνασθαι ἐπιβουλεύσαντα, ἀδύνατον ἦν· ἢ γὰρ ἀγνώτα ἂν εὗρεν ᾧ ἐρεῖ, ἢ γνώριμον ἄπιστον. ἀλλήλοις γὰρ ἄπαντες ὑπόπτως πρὸς ἤσαν οἱ τοῦ δήμου, ὡς μετέχοντά τινα τῶν γιγνομένων. ἐνήσαν γὰρ καὶ οὓς οὐκ ἂν ποτέ τις φέτο ἐς ὀλιγαρχίαν τραπέσθαι· καὶ τὸ ἄπιστον οὗτοι μέγιστον πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐποίησαν, καὶ πλείστα ἐς τὴν τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ἀφέλησαν, βέβαιον τὴν ἀπιστίαν τῷ δήμῳ πρὸς ἑαυτὸν καταστήσαντες.

67. Ἐν τούτῳ οὖν τῷ καιρῷ οἱ περὶ τὸν Πεισανδρον ἐλθόντες εὐθύς τῶν λοιπῶν εἶχοντο. καὶ πρῶτον μὲν τὸν δῆμον συλλέξαντες εἶπον γνώμην δέκα ἀνδρας ἐλέσθαι ξυγγραφέας αὐτοκράτορας, τούτους δὲ ξυγγραψάντας γνώμην ἐξευκεῖν ἐς τὸν δῆμον ἐς ἡμέραν ῥητὴν, καθ' ὃ τι ἄριστα ἢ πόλις οἰκῆσεται. ἔπειτα, ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐφήμε, ξυνέκλησαν τὴν ἐκκλησίαν ἐς τὸν Κολωνόν· (ἔστι δὲ ἱερὸν Ποσειδῶνος ἔξω πόλεως, ἀπέχον σταδίους μάλιστα δέκα) καὶ ἐξηνεγκαν οἱ ξυγγραφῆς ἄλλο μὲν οὐδὲν, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἐξεῖναι μὲν Ἀθηναίων ἀνατρέπειν γνώμην ἣν ἂν τις βούληται· ἣν δὲ τις τὸν εἰπόν-

pone, quia praes. et imperf. huius verbi apud Atticos est σκοπέω et ἐσκοπόνω, fut. σκέψομαι, aor. ἐσκεψάμην, perf. ἐσκεμμαι. — δικαίωσις, Schol. Suidas, Phavorinus, Zonaras, Harpocration κολάσις interpretantur et Thucydidi tribuunt. Dionysius, qui vocem ut poeticam damnat p. 794., ea ipse usus est. Cf. Horat. Serm. II, 1, 84. ius est iudiciumque.

καὶ [διὰ] τὴν ἀλλήλων ἀγνωσίαν. Vulgo τὴν unciis inclusum est, et abest a codd. nonnullis. Optimi tamen servant. Ita „καὶ ante διὰ valeat etiam.“ Poppo,

προσολοφύρασθαι τινι, i. e. apud aliquem. Horat. Epod. 11, 12. Querebar applorans tibi. — ὡς μετέχοντά τινα, pro μετέχοντός τινός. Fit hoc nonnumquam, ubi ὡς accusativo additum est. Vid. Matth. §. 568. 3. Poppo I. 1. p. 129.

67. ἐς τὸν Κολωνόν. Ordinariae conciones erant in foro, in Puyce,

in Theatro Bacchi; extra ordinem nonnumquam in Piraeo, vel in Colono habebantur. Vid. libellum meum de antiquo. p. 32. Lexiarchi cavebant, ne aut peregrini civesve capite demnuti vel aerario debentes, accederent, aut reliqui cives temere abessent. Nam servi publici, Scythae dicti, saepe rubricato congregatae multitudinis globos in comitium compellebant. Vid. Schoemann. de comit. Athen. p. 63 sq. „Hinc fortasse ξυνέκλησαν dixit, cuius interpretamentum ξυνέλεξαν [quod olim vulgabatur] est.“ Goell. — ἔξω πόλεως, abiecto articulo codicum auctoritate scripti. Vid. ad 1, 10.

ἀνατρέπειν. Vulgo (Bekk. Goell. et Poppo) ἀντεπειν. Illud est in Cass. Aug. Cl. Pal. It. Cam. Gr. C. E. Valla interpretatur refellere. Conicias ἀντεπειν, quia c. 69 init. dicit οὐδὲν ἀντεπόντος. Alterutrum horum pro interpretatione haberi possit; sed ἀντεπειν nulla explicatione eget. Base-

τα ἢ γράφηται παρανόμων, ἢ ἄλλω τῷ τρόπῳ βλάβῃ, μεγάλας ζημίας ἐπέθεισαν. ἐνταῦθα δὴ λαμπρῶς ἐλέγετο ἤδη μήτε ἀρχὴν ἄρχειν μηδεμίαν ἔτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου, μήτε μισθοφορεῖν· προέδρους τε ἐλέσθαι πέντε ἄνδρας, τούτους δὲ ἐλέσθαι ἑκατόν, καὶ τῶν ἑκατόν ἕκαστον πρὸς ἑαυτὸν τρεῖς· ἐλθόντας δὲ αὐτοὺς τετρακοσίους ὄντας ἐς τὸ βουλευτήριον ἄρχειν ὅπη ἂν ἄριστα γινώσκωσιν, αὐτοκράτορας, καὶ τοὺς πεντακισχιλίους δὲ ξυλλέγειν, ὁπόταν αὐτοῖς δοκῇ.

68. Ἐν δὲ ὁ μὲν τὴν γνώμην ταύτην εἰκὼν Πείσανδρος, καὶ τὰλλα ἐκ τοῦ προφανοῦς προθυμώτατα ξυγκαταλύσας τὸν δῆμον· ὁ μέντοι ἅπαν τὸ πρᾶγμα ξυνοθεῖς, ὅτῳ τρόπῳ κατέστη ἐς τοῦτο, καὶ ἐκ πλείστον ἐπιμεληθεὶς Ἀντιφῶν ἦν, ἀνὴρ Ἀθηναίων τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀρετῇ τε οὐδενὸς ὕστερος, καὶ κρατιστὸς ἐνθυμηθῆναι γενόμενος, καὶ ἂ [ἂν] γνώμῃ εἰπεῖν, καὶ ἐς μὲν δῆμον οὐ παριῶν οὐδ' ἐς ἄλλον ἀγῶνα ἐκούσιος οὐδένα, ἀλλ' ὑπόπτως τῷ πλήθει διὰ δόξαν δεινότητος διακείμενος, τοὺς μέντοι ἀγωνιζομένους καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ ἐν δήμῳ πλείστα εἰς ἀνὴρ, ὅστις ξυμβουλευσαίτο τι, δυνάμενος ὠφελεῖν. καὶ αὐτὸς τε, ἐπειδὴ τὰ τῶν τετρακοσίων ἐν ὕστερῳ μεταπεδόντα ὑπὸ τοῦ δήμου ἑκακοῦτο, ἄριστα φαίνεται τῶν μέγροι ἐμοῦ ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτιαθεὶς, ὡς ξυγκατέστησε, θανάτου δίκην ἀπολογησάμενος. παρῆσχε δὲ καὶ Φρύνιχος ἑαν-

rus probat vulgatum, *palam dicere explicans*. Sententia est, in praesens refellere licuisse, quicquid cuique liberit; sed postea actionem intendere latori legis gravissimis poenis vetitum erat.

ἢ γράφηται παρανόμων. Apud Athenienses *πράνομα* rogasse arguebatur non solum is, qui legem legi veteri necdum sublatae repugnante tulerat, sed etiam is, qui vel in parte aut capite novae legis quidquam posuerat contra ea, quae veterem auctoritatem haberent. Nam si quid horum neglexerat legis lator, aut si quid proprii sui paucorumve commodi causa, quod reipublicae indecorum vel noxium esset, posuerat, eum intra anni spatium accusare poterat quisquis vellet. Causa erat publica, *γραφὴ παρανόμων*. Vid. Wolf. Prol. in Demosth. Lept. p. 132 sqq. Hoc igitur periculo, quod alias non depulerat populi suffragium, quo rogatio perlata erat, rogatorem nunc liberabant decemviri illi, suae ipsorum securitati et saluti maxime prospicientes.

ἐλέσθαι ἑκατόν. Ex Cass. Aug. Pal. It. Vat. Cam. Gr. Mosqu. Suid. ἄνδρας addunt Bekk. Goell. et Poppo, hic quidem uncis inclusum. — πρὸς

ἑαυτὸν recte vulgato πρὸς ἑαυτῷ praefert Poppo, ne centum illi viri, ut ceteros trecentos, sic se quoque ipsi delegisse videantur, sed ad se cooptasse, sibi adiunxisse. — Mox in καὶ τοὺς πεντακ. δὲ valef καὶ — δέ, interposito aliquo voc., atque etiam, et vero. Thuc. 1, 132. καὶ ἦν δὲ ὀβ- τως. 4, 24. καὶ αὐτοὶ δέ. 6, 71. καὶ χρήματα δὲ ἅμα. 7, 56. καὶ ἦν δὲ ἄξιος. Unde fortasse emendatio pe- tenda est cap. 68. vulgatae lectionis καὶ αὐτὸς τε, ut τε, quod nihil ha- bet, quo referatur, in δέ mutetur.

68. ἂ [ἂν] γνώμῃ. Vid. Poppo I. 1 p. 145. — διὰ δόξαν δεινότη- τος, ob famam summam in oranda efficacitatis. — Verba ὅστις ξυμ- βουλ. v. i. ad ἀγωνιζομένους perti- nent, quicumque eum consulbant, Vid. Malth. Gr. §. 475.

καὶ αὐτὸς τε. Vid. ad cap. 67. — Mox mira in codd. Cass. Aug. Cl. Pal. It. Vat. Reg. Cam. (eiusque Schol.) I. Ar. Chr. Dan. reperitur scripturae discrepantia post ἐπειδὴ. Addunt enim inter hanc vocem et τετρακοσίων haec verba: μετέστη ἢ δημοκρατία καὶ ἐς ἀγῶνας μετέστη μετὰ τῶν. Ex quibus verba καὶ ἐς ἀγῶνας κατέστη, cum exquisitiora sint quam ut a Schol.

τῶν πάντων διαφερόντως προθυμότατον ἐς τὴν ὀλιγαρχίαν, δεδιὸς τὸν Ἀλκιβιάδην, καὶ ἐπιστάμενος εἰδὼτα αὐτὸν ὅσα ἐν τῇ Σάρφῃ πρὸς τὸν Ἀστυόχον ἔπραξε, νομίζων οὐκ ἂν ποτε αὐτὸν κατὰ τὸ εἶδος ὑπ' ὀλιγαρχίας καταλθεῖν· πολὺ τε πρὸς τὰ δευρὰ, ἐπειδήπερ ὑπέστη, φερεγγυαίτατος ἐφάνη. καὶ Θηραμένης δ' τοῦ Ἄγνωνος, ἐν τοῖς ξυγκαταλύουσι τὸν δῆμον πρῶτος ἦν, ἀνὴρ οὔτε εἰπεῖν οὔτε γνῶναι ἀδύνατος. ὥστε ἀπ' ἀνδρῶν πολλῶν καὶ ξυνετῶν πραχθὲν τὸ ἔργον οὐκ ἀπεικότως, καίπερ μέγα ὄν, προὐχώρησε. χαλεπὸν γάρ ἦν τὸν Ἀθηναίων δῆμον ἔχει ἑκατοστῶ μαλιστα, ἐπειδὴ οἱ τύραννοι καταλάβησαν, ἐλευθερίας παῦσαι, καὶ οὐ μόνον μὴ ὑπήκοον ὄντα, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ χρόνου τούτου αὐτὸν ἄλλων ἄρχειν εἰσθότα.

69. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία, οὐδενὸς ἀντειπόντος, ἀλλὰ κυρῶσασα ταῦτα διελύθη, τοὺς τετρακοσίους τρόπων τοιῶδε ὕστερον ἤδη ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσήγαγον. ἦσαν δ' Ἀθηναῖοι πάντες ἀσὶ οἱ μὲν ἐπὶ τείχει, οἱ δ' ἐν τάξει, τῶν ἐν Δεκελείᾳ πολεμίων ἑνεκα, ἐφ' ὅπλοις. τῇ οὖν ἡμέρᾳ ἐκάληγ' τοὺς μὲν μὴ ξυνειδότας εἶσαν, ὡςπερ εἰσθόσαν, ἀπειθεῖν· τοῖς δ' ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ εἴρητο ἡσυχῇ, μὴ ἐπ' αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις, ἀλλ' ἀποθεῖν, περιμένειν, καὶ, ἢν τις ἐπιστῆται τοῖς ποιουμένοις, λαβόντας τὰ ὄπλα μὴ ἐπιτρέπειν. ἦσαν δὲ καὶ Ἄνδροιοι καὶ Τηνιοὶ καὶ Καρυστίων τριακόσιοι καὶ Ἀλγινητῶν τῶν ἐποίκων, οὓς οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεμψαν οἰκήσοντας, ἐπ' αὐτὸ τούτῳ ἤκοντες ἐν τοῖς ἑαντῶν ὅπλοις, οἷς ταῦτα προείρητο. τούτων δὲ διατεταγμένων οὕτως, ἐλθόντες οἱ τετρακόσιοι, μετὰ Ἐπιφίδιον ἀφανοῦς ἕκαστος, καὶ οἱ εἰκοσὶ καὶ ἑκατὸν μετ' αὐτῶν Ἕλληνες νεανίσκοι, οἷς ἐχρῶντο, εἴ τί που δέοι χειροουργεῖν, ἐπέστησαν τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς οὓσιν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐξίεναι λαβοῦσι τὸν μισθόν. ἔφερον δὲ αὐτοῖς τοῦ ὑπολοίπου χρόνου παντὸς αὐτοὶ, καὶ ἐξιούσιν εἰδίδοσαν.

70. Ὡς δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἢ τε βουλῇ οὐδὲν ἀντεικόντα ὑπέξῆλθε, καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται οὐδὲν ἐνεωτέριζον, ἀλλ'

profecta videantur, ita probat Krüg. ad Dion. p. 374., ut post ἑκαοστό ponantur.

ἑκατοστῶ μαλιστα. Anno 411. ante Chr. nat. Hippias Athenis eiectus eiusdem aerae a. 510.

69. ἦσαν δ' Ἀθηναῖοι. „Δ' ob praeced. τρόπων τοιῶδε abesse malis. Cf. 3, 20. 52. 8, 104.“ Poppo. Uncis circumscripsit Bekk. — ἐφ' ὅπλοις, in statione, in praesidiis. — ἐπεμψαν οἰκήσοντας. Vid. 2, 27.

Ἕλληνες. Hanc vocem ignorant Cl. Vat. C. Reg. Cam. Gr. Sed Was-sius eam additam a Scriptore putat,

quia Scythae fere erant servi publici. Cf. Krüg. l. l. p. 376 seq. — χειροουργεῖν, Schol. διαχειρισάσθαι τινα καὶ ἀναιρεῖν.

τοῦ ὑπολοίπου χρόνου. Itelligo in reliquum anni tempus, in reliquam temporis partem. Nondum enim annus totus, in quem senatores sorte lecti erant, elapsus erat; nihilominus integra solvebatur merces. In etiam Boeckh. l. l. Tom. I. p. 250. Ius cum intelléxit, cui interpretationi frustra repugnat Krüg. l. l. p. 377., qui interpretatur „mercedem praestati temporis adhuc senatoribus debitas.“

εὐχαζον, οἱ δὲ τετρακόσιοι, ἐξελλόντες ἐς τὸ βουλευτήριον ὅτε μὲν προτάσεις τε σφῶν αὐτῶν ἀπεκλήρωσαν, καί, ὅσα ρὸς τοὺς θεοὺς, εὐχαῖς καὶ θυσίαις καθιστάμενοι ἐς τὴν ἀρῆν ἔχρησαντο· ὕστερον δὲ πολὺ μεταλλάξαντες τῆς τοῦ δήμου ιουκρίσεως, πλὴν τοὺς φεύγοντας οὐ κατήγον τοῦ Ἀλκιβιάδου νεκα, τὰ δὲ ἄλλα ἐνεμον κατὰ κράτος τὴν πόλιν. καὶ ἀνδρας ἔτινας ἀπέκτειναν οὐ πολλοὺς, οἱ ἐδόκουν ἐπιτήδευοι εἶναι πεφαιρεθῆναι, καὶ ἄλλους ἔδησαν, τοὺς δὲ καὶ μετεστήσαντο. ρὸς τε Ἄγιον τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα, ὄντα ἐν τῇ Δεκελείᾳ, ἐπεκηρυκτέοντο, λέγοντες διαλλαγῆναι βούλεσθαι, καὶ εἰς εἶδος εἶναι, αὐτὸν σφίσι, καὶ οὐκέτι τῷ ἀπίστῳ δήμῳ, μᾶλλον γηχωρεῖν.

71. Ὁ δὲ νομίζων τὴν πόλιν οὐχ ἡδυσχάζειν, οὐδὲ εὐθύς ὕτω τὸν δῆμον τὴν παλαιὰν ἐλευθερίαν παραδώσειν, εἴ τε στρατιὰν πολλὴν ἴδοι σφῶν, οὐκ ἂν ἡσυχάσειν, οὐδὲ ἐν τῷ κρόντι πάντι πιστεύων μὴ οὐκέτι ταράσσεσθαι αὐτούς, οἷς μὲν ἀπὸ τῶν τετρακοσίων ἐλθούσων οὐδὲν ξυμβατικῶν πεκρίνατο, προςμεταπεμφόμενος δὲ ἐκ Πελοποννήσου στρατιὰν πολλὴν, οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ αὐτὸς τῇ ἐκ τῆς Δεκελείας φρουρᾷ μετὰ τῶν ἐλθόντων κατέβη πρὸς αὐτὰ τὰ τεῖχη τῶν Ἀθηναίων, ἐπίστας ἢ παραχθέντας αὐτούς μᾶλλον ἂν χειρωθῆναι σφίσι ἢ βούλοσθαι, ἢ καὶ αὐτοβοεῖ ἂν διὰ τὸν ἐνλοθέν πε καὶ ἔξωθεν κατὰ τὸ εἶδος γενησόμενον θόρον. τῶν γὰρ μακρῶν τευχῶν, διὰ τὴν κατ' αὐτὰ ἐρημίαν, λήψεως οὐκ ἂν ἀμαρτεῖν. ὡς δὲ προςέμιξε τε ἔγγυς, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μὲν ἔρδοθεν οὐδ' ὀπωστειοῦν ἐκίνησαν, τοὺς δὲ ἰσπίτας ἐκπέμπαντες καὶ μέρος τι τῶν ὀπλιτῶν καὶ φιλῶν καὶ τοξοτῶν, ἰσθρας κατέβαλον αὐτῶν διὰ τὸ ἔγγυς προςελθεῖν, καὶ ὄπλων τῶν καὶ νεκρῶν ἐκράτησαν, οὕτω δὴ γνοὺς ἀπήγαγε πάλιν τὴν στρατιάν. καὶ αὐτὸς μὲν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κατὰ χώραν ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἔμνον· τοὺς δ' ἐπελθόντας, ὀλίγας τινὰς ἡμέ-

70. οἱ δὲ τετρακόσιοι. Δέ m. C. et nos olim delendum censuius. Bekk. et Goell. uncis incluseunt. Certe ab his verbis apodosis incipit, quod perraro a Thuc. admisum invenias, nec nisi post parenthesis longiorem. Sed vid. 1, 11. 2, 65. bique annot.

εὐχαῖς καὶ θυσίαις — ἐχρησ. haec sacra vocabantur εἰσιτήρια, quae aciebant primo anni die qui senatorum munus suscipiebant. — πλὴν τοὺς φεύγοντας οὐ κατήγον, praeterquam (quod) exules non restitueant. Etiam Latini quod post praeterquam interdum omittunt. Vid. Plin. l. N. 20, 10. „Urinam cient utilisime, praeterquam vesicam exulcerant.“ — Mox μετεστήσαντο est ad suas partes traserunt.

71. εἴ τε στρατιάν πολλήν ἴδοι σφῶν. Portus σφῶν ad Lacedaemonios refert, contra Thuc. mentem. Neque enim magnus erat Lacedaemoniorum apud Decelem exercitus, quippe quem Agis, priusquam Athenis appropinquaret, arcessendis ex Peloponneso magnis copiis (προςμεταπεμφόμενος — στρατιάν πολλήν) augendum esse duxerit, neque superiores hostium copiae animos ad resistendum turbandumve excitant et intendunt, sed contra potius remissiones reddunt. Quare σφῶν ad Atheniensium exercitum multo maiorem, quam ut a paucis optinatibus hosti commoda concedi sinat, referendum est. — ἢ βούλοσθαι, recte interpretatur Schol. ὡς αὐτοὶ βούλοσθαι οἱ Πελοποννήσιοι.

ρας ἐν τῇ γῇ μέναντας, ἀπέπεμψεν ἐκ' οἴκου. μετὰ δὲ τοῦτο παρά τε τὸν Ἄγιον ἐπρεσβεύοντο οἱ τετρακόσιοι οὐδὲν ἤδουσαν, καὶ ἐκείνου μᾶλλον ἤδη προσδεχομένου καὶ παραινούντος, ἐκπέμπουσιν καὶ ἐς τὴν Λακεδαιμόνα περὶ ξυμβάσεως πρῶτον, βουλόμενοι διαλλαγῆναι.

72. Πέμπουσιν δὲ καὶ ἐς τὴν Σάμον δέκα ἄνδρας, παραμυθησομένους τὸ στρατόπεδον, καὶ διδάζοντας ὡς οὐκ εἰς βλάβην τῆς πόλεως καὶ τῶν πολιτῶν ἢ ὀλιγαρχία κατέστη, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ξυμπάντων πραγμάτων, πεντακισχίλιοι τε ὄνα εἶεν, καὶ οὐ τετρακόσιοι μόνον, οἱ πράσσοντες· καίτοι οὐκ ἴσως ἄθνησιν διὰ τὰς στρατίας καὶ τὴν ὑπερόριον ἀστυλιαν ἐς οὐδὲν πρῶτα οὕτω μέγα ἐλθεῖν βουλευσόντας, ἐν ᾧ πεντακισχιλίους ξυνελθεῖν. καὶ τὰλλα ἐπιστείλαντες τὰ κριπύοντα εἰπεῖν, ἀπέπεμψαν αὐτοὺς εὐθύς μετὰ τὴν αὐτῶν κατάστασιν, δειλόντες μὴ, ὅπερ ἐγένετο, ναυτικός ὄχλος οὔτε αὐτοὺς μένειν ἐν τῷ ὀλιγαρχικῷ κόσμῳ ἐθέλη, σφῶς τε μὴ, ἐκείθεν ἀρξάμενον τοῦ κακοῦ, μεταστήσωσιν.

73. Ἐν γὰρ τῇ Σάμῳ ἐνωστέρηζοτο ἤδη τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν, καὶ ξυνέβη τοιαῦτα γενέσθαι ὑπὸ αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον ὅναπερ οἱ τετρακόσιοι ξυνέστασαν. οἱ γὰρ τότε τῶν Σαμίων ἐπαναστάντες τοῖς δυνατοῖς καὶ ὄντες δῆμος, μεταβαλλόμενοι αὐθις καὶ πεισθέντες ὑπὸ τε τοῦ Πεισάνδρου, ὅτι ἤθε, καὶ τῶν ἐν τῇ Σάμῳ ξυνεστῶτων Ἀθηναίων, ἐγένοντο αἱ ἐς τριακοσίους ξυνωμόται, καὶ ἔμεινον τοῖς ἄλλοις ὡς δῆμος ὄντι ἐπιθήσασθαι. καὶ Ἐπερόβολόν τε τινὰ τῶν Ἀθηναίων, μαχθηρὸν ἄνθρωπον, ὡστρακισμένον οὐ διὰ δυνάμεως καὶ ἀξιώματος φόβον, ἀλλὰ διὰ πονηρίαν καὶ αἰσχρότητα τῆς πόλεως, ἀποκτείνουσι μετὰ Χαρμίνου τε, ἐνὸς τῶν στρατηγῶν, καὶ τιῶν τῶν παρὰ σφίσις Ἀθηναίων, πῶσιν διδόντες αὐτοῖς, καὶ ἄλλα μετ' αὐτῶν τοιαῦτα ξυνέπραξαν, τοῖς τε κλεισίσις ἐμνηστο ἐπιπέθεσθαι. οἱ δὲ, αἰσθόμενοι, τῶν τε στρατηγῶν λίοντι καὶ Διομέδοντι (οὗτοι γὰρ οὐκ ἐκόντες, διὰ τὸ τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ δήμου, ἔφερον τὴν ὀλιγαρχίαν) τὸ μέλλον σημαινέουσι, καὶ Θρασυβούλῳ καὶ Θρασύλλῳ, τῷ μὲν τριηραρχοῦντι, τῷ δὲ ὀπλιτεύοντι, καὶ ἄλλοις οἱ ἐδόκουν ἀεὶ μάλιστα ἐντατιοῦσθαι τοῖς ξυνεστῶσι· καὶ οὐκ ἤξιον περιιδεῖν αὐτοῖς

72. ἐς οὐδὲν πρῶτα — ξυνελθεῖν. Negant optimates, propter bella et pacis negotia Atheniensium in exteris regionibus de ulla re quamvis gravi quinque mille cives ad consultationem convenisse. ἐν ᾧ ξυνελθεῖν idem est quod ὡστὰς ἐν αὐτῷ ξυνελθεῖν. Abundantia quaedam sermonis est, cum suffecerit scripsisse περὶ οὐδενὸς οὕτω μεγάλου πράγματος βουλεύσαι, ἐν ᾧ πεντακισχιλίους ξυνελθεῖν. De infinit. pronomiai relativo iuncto vid. ad 2, 102.

73. οἱ γὰρ τότε τῶν Σαμίων

ἐπαναστάντες. Vid. c. 21. a de voc. τότε ad c. 62.

Ἐπερόβολον. Homo erat plebeius, λυγροποιός et λυγροκάλης, sed turbulentissimus demagogus, eoque nomine ab Aristophane aliisque comicis saepe notatus. De eo vid. Pitarich. Alcib. c. 13. Aristoph. Nab. 57. Perizon. ad Aelian. 12, 43. „Referunt antiqui, hunc postremum ostracismo eiectionem esse.“ Goell., qui plura testimonia affert ex Aristophanis Scholasticis. — μετὰ Χαρμίνου, „societate, auxilio et consilio Charmini

ἄς τε διαφθαρέντας, καὶ Σάμον Ἀθηναίους ἀλλοτριωθεῖσαν, ἣν μόνον ἡ ἀρχὴ αὐτοῖς ἐς τοῦτο ξυνέμεινεν. οἱ δὲ, ἀκούοντες, τῶν τε στρατιωτῶν ἕνα ἕκαστον μετῆσαν μὴ ἐπιτρέψιν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Παράλους, ἄνδρας Ἀθηναίους τε ἰ ἐλευθέρους πάντας ἐν τῇ νηϊ πλέοντας, καὶ ἀεὶ δήποτε ἰγαστοῖα, καὶ μὴ παρούση, ἐπιχειμένους· ὃ τε Λέων καὶ ὁ ἰομέδων αὐτοῖς ναῦς τινὰς, ὅποτα ποι πλέοιεν, κατέλειπον ἰλακας. ὥστε, ἐπειδὴ αὐτοῖς ἐπετίθεντο οἱ τριακόσιοι, βοηθησάντων πάντων τούτων, μάλιστα δὲ τῶν Παράλων, περιεγένοντο τῶν Σαμίων πλείονες. καὶ τριάκοντα μὲν τινὰς ἀπέκτειναν. ἰν τριακοσίων, τρεῖς δὲ τοὺς αἰτιωτάτους φυγῇ ἐξῆμιασαν· ἰς δ' ἄλλοις οὐ μνησικακοῦντες, δημοκρατούμενοι τὸ λοιπὸν νεπολλίτευον.

74. Τὴν δὲ Πάραλον ναῦν καὶ Χαιρέαν ἐπ' αὐτῆς τὸν ρηεστράτου, ἄνδρα Ἀθηναῖον, γενόμενον ἐς τὴν μετάστασιν ρόθυμον, ἀποπέμπουσιν οἱ τε Σάμιοι καὶ οἱ στρατιῶται κατὰ ἰχος ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγενημένα· οὐ γὰρ δεσάν πω τοὺς τετρακοσίους ἄρχοντας. καὶ καταπλευσάντων ἰτῶν, εὐθέως τῶν μὲν Παράλων τινὰς οἱ τετρακόσιοι, δύο τρεῖς, ἰθῆσαν, τοὺς δὲ ἄλλους ἀφελόμενοι τὴν ναῦν, καὶ μεμβιβάσαντες ἐς ἄλλην στρατιῶτιν ναῦν, ἰταξαν φρουρεῖν περὶ ἰβιοιαν. ὁ δὲ Χαιρέας, εὐθύς διαλαθὼν πως, ὡς εἶδε τὰ παύντα, πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἰλθὼν, ἀγγέλλει τοῖς στρατιώταις ἰ τὸ μείζον πάντα δεινώσας τὰ ἐκ τῶν Ἀθηναίων, ὡς πληαῖς τε πάντας ζῆμιουσι, καὶ ἀντειπεῖν ἰστιν οὐδὲν πρὸς τοὺς ἰοντας τὴν πολιτείαν, καὶ ὅτι αὐτῶν καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες βρίζονται, καὶ διανοοῦνται, ὅπόσοι [τε] ἐν Σάμῳ στρατεύον· ἰ μὴ ὄντες τῆς σφετέρας γνώμης, τούτων πάντων τοὺς προσκοντας λαβόντες εἰρξέειν, ἰνα, ἣν μὴ ἰπακούσωσι, τεθνήκωσι· ἰ ἀ ἄλλα πολλὰ ἐπικαταψευδόμενος ἰλεγεν.

75. Οἱ δ' ἀκούσαντες ἐπὶ τοὺς τὴν ὀλιγαρχίαν μάλιστα οἰήσαντας καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τοὺς μετασχόντας τὸ μὲν πρῶον ἰρωμησαν βάλλειν· ἰπειτα μέντοι ἰπὸ τῶν διὰ μέσου κωυθέντες, καὶ διδαχθέντες μὴ, τῶν πολεμίων ἀντιπρῶρων ἐγ· ἰς ἐφορμούντων, ἀπολέσωσι τὰ πράγματα, ἰπαύσαντο. μετὰ ἰς τοῦτο λαμπρῶς ἣδη ἐς δημοκρατίαν βουλόμενοι μεταστῆσαι ἰ ἐν τῇ Σάμῳ ὃ τε Θρασύβουλος ὁ τοῦ Λύκου καὶ Θράσυλος, (οὗτοι γὰρ μάλιστα προειστήμεσαν τῆς μεταβολῆς,) ἰρκω-

ic. 3, 66. 5, 29. 82. 6, 28. et 79.“
duk.

Παράλους. Vid. annot. ad 3, 83.
74. ἐς τὴν μετάστασιν. Schol.
s τὸ καταλύσαι τὴν ὀλιγαρχίαν.

τὰ ἐκ τῶν Ἀθηναίων. K. m.
arg. Steph. Bekk. Goell. Poppo Ἀθη·
ἰων. Mihi vulgata lectio verior vide·
ur, quia difficilior est. Confusio est
luarum locutionum, τὰ τῶν Ἀθηναίων
κ τὰ ἐξ Ἀθηῶν. Et similiter alibi,

Scriptor noster, ut 2, 86. ἀπὸ τῶν
Ἀθηναίων. — Mox τε post ὅπόσοι
cum Vat. eiecerunt Bekk. Goell. Poppo.
Pro λαβόντες in Reg. C. I. K. m. Ar.
Chr. marg. Steph. reperitur λαβόντας,
unde leviter suspecta fiunt verba καὶ
διανοοῦνται. Cf. annot. in mai. ed.

75. ἰπὸ τῶν διὰ μέσου, i. e.
qui a partium studio alieni erant.
Sic 4, 83. ἰτοιμος ἰν Βρασιῶα μὲς ἰ
δ· ἰκαστῇ ἐπιτρέψειν.

σαν πάντας τοὺς στρατιώτας τοὺς μεγίστους ὄρκους, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ἢ μὴν δημοκρατήσεσθαι τε καὶ ὁμονοήσειν, καὶ τὸν πρὸς Πελοποννησίους πόλεμον προθύμως διολίσειν, καὶ τοῖς τετρακοσίοις πολέμιοι τε ἔσεσθαι καὶ οὐδὲν ἐπικηρυκῆσεσθαι. ξυνώμνησαν δὲ καὶ Σαμίων πάντας τὸν αὐτὸν ὄρκον οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τὰ πράγματα πάντα καὶ τὰ ἀπορησόμενα ἐκ τῶν κινδύνων ξυνεκοινώσαντο οἱ στρατιῶται τοῖς Σαμίοις, νομίζοντες οὔτε ἐκείνοις ἀποστροφῆν στρατηγίας οὔτε σφίσιν εἶναι, ἀλλ' ἐάν τε οἱ τετρακόσιοι κρατήσων, ἐάν τε οἱ ἐκ Μιλήτου πολέμιοι, διαφθαρήσεσθαι.

76. Ἐς φιλονεικίαν τε καθέστασαν τὸν χρόνον τοῦτοι, οἱ μὲν τὴν πόλιν ἀναγκάζοντες δημοκρατεῖσθαι, οἱ δὲ τὸ στρατόπεδον ὀλιγαρχεῖσθαι. ἐποίησαν δὲ καὶ ἐκκλήσιαν εὐθύς αἱ στρατιῶται, ἐν ἣ τούτους μὲν προτέρους στρατηγούς, καὶ εἰ τινῶν τριηράρχων ὑπετόπεινον, ἔπαυσαν, ἄλλους δὲ ἀνθίστατο καὶ τριηράρχους καὶ στρατηγούς, ἃν Θρασύβουλος τε καὶ Θρασύλλος ὑπήρχον. καὶ παλαινοὶς ἄλλας τε ἐποιούτω ἐσφίσιν αὐτοῖς ἀνιστάμενοι, καὶ ὡς οὐ δεῖ ἀθνημῆν, ὅτι ἡ πόλις αὐτῶν ἀφέστηκε· τοὺς γὰρ ἐλάσσους ἀπὸ σφῶν τῶν κλιόνων καὶ ἐς πάντα ποριωτέρων μεθεστάναι. ἐχόντων γὰρ σφῶν τὸ πᾶν ναυτικόν, τὰς ἄλλας πόλεις, ἃν ἄρχουσι, ἀνεγκάσειν τὰ χρήματα ὁμοίως διδόναι καὶ εἰ ἐκείθεν ὠρμῶντα πόλιν τε γὰρ σφίσιν ὑπάρχειν Σάμον οὐκ ἀσθενῆ, ἀλλ' ἢ παρ' ἐλάχιστον δὴ ἦλθε τὸ τῶν Ἀθηναίων κράτος τῆς θαλάσσης, ὅτε ἐπολέμησαν, ἀφελῆσθαι, τοὺς τε πολεμίους ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἀμύνεσθαι οὐπερ καὶ πρότερον. καὶ δυνατώτεροι εἶναι σφεῖς, ἔχοντες τὰς ναῦς, πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια τῶν ἐν τῇ πόλει. καὶ δι' αὐτούς τε ἐν τῇ Σάμῳ προκαθημῆντος

δημοκρατήσεσθαι. Bekk. cum Aug. Pal. It. Vat. δημοκρατηθήσεσθαι. Fut. medii loco passivi etiam c. 48. legitur, ut monet Poppo.

ἐάν τε οἱ ἐκ Μιλ. Vulgo ἔν. Illud solus. Vat. prae-buit ex Thucydidis more, cui 4, 46. ἐάν redditum, et haud dubie reddendum 6, 13 et 18, quibus solis locis adhuc residet ἔν pro ἐάν vel ἦν. Cf. Poppo l. 1. p. 230.

76. ὑπετόπεινον. Sic Pal. It. Vat. Bekk. Goell. Poppo. Cf. 5, 35. Vulgo ὑπάπτεινον. — ἀνιστάμενοι, ad dicendum surgentes.

τὰς ἄλλας πόλεις. Praeter Cl. Cam. Mosqu., qui certe non nominantur, plurimi codd. τὴ post τὰς inserunt, quod Poppo recepit, verbis πόλιν τε γὰρ — οὐπερ καὶ πρότερον in parenthesis redactis, ut καί, quod sequitur parenthesis, ad τὴ referatur. Sed mihi parum sibi respondere et non diversa inter se esse videntur haec τὰς τε ἄλλας πόλεις ἀναγκά-

σειν — καὶ δυνατώτεροι εἶναι σφεῖς, pro quo expectes καὶ αὐτοὺς δυνατώτερους εἶναι πορίζεσθαι ut taceam ἔχοντες τὰς ναῦς molestum sic repetitum esse. Ceterum genitium absol. ἐχόντων — σφῶν pro accusativo subiecti sunt. Vid. Poppo l. 1. p. 119. et quae annotavi ad 2, 83. — ὁμοίως — καὶ αεque ac. — ἐπιθήσειν, Athenis. — Pro vulgato ὠρμῶντο nunc ex Vat. Cl. Lugd. marg. Stephani editum ὠρμῶντο. — ὅτι ἐπεπολέμησαν respicit ad bellum supra narratum 1, 115 sqq. Cf. Platarch. Pericl. c. 28 extr., qui nostrum locum commemorat.

καὶ δι' αὐτούς τε. Cum particula τε non habeat quo referatur, olim conieci legendum — καὶ δι' ἴδ. ad c. 67. Sed sunt qui atque etiam, et quoque interpretentur, nescio si vere. Ita etiam 1, 9. lectio καὶ ἰσχυρῶς τε defenditur. — προκαθημῆντος praetuli vulg. προκα-

ἢ πρότερον αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔξπλου, καὶ ἐν ἐς τοσοῦτον καταστήσονται, μὴ βουλομένων σφίσι πάλιν ἢ πολιτεῖαν ἀποδοῦναι, ὥστε αὐτοὶ καὶ δυνατώτεροι εἶναι ἔργειν ἐκείνους τῆς θαλάσσης ἢ ὑπ' ἐκείνων εἰργεσθαι. βραχὺ τι εἶναι καὶ οὐδενὸς ἄξιον, ὃ πρὸς τὸ περιγίγνεσθαι τῶν πλεμίων ἢ πόλις σφίσι χρήσιμος ἦν· καὶ οὐδὲν ἀπολαλέκεναι, ὅ γε μήτε ἀργύριον ἔτι εἶχον πέμπειν, ἀλλ' αὐτοὶ ἐπορίζοντο στρατιῶται, μήτε βούλευμα χρηστὸν, οὐπερ ἔνεκα πόλις στρατοπέδων κρατεῖ· ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις τοὺς μὲν ἡμαρτηκέαι, τοὺς πατρίους νόμους καταλύσαντας, αὐτοὶ δὲ σώζειν καὶ αἰώνους περιράσσεσθαι προσαναγκάζειν· ὥστε οὐδὲ τούτους, οἷον ἂν βουλευοίεν τι χρηστὸν, παρὰ σφίσι χεῖρους εἶναι. Ἀλκιβιάδην τε, ἣν αὐτῷ ἄδειάν τε καὶ κάθοδον ποιήσωσιν, ἄσμεον τὴν παρὰ βασιλέως ξυμμαχίαν παρέξειν· τὸ τε μέγιστον, ἢ πάντων σφάλλονται, εἶναι αὐτοῖς τοσοῦτον ἔχουσι ναυτιδὸν πολλὰς τὰς ἀποχωρήσεις, ἐν αἷς καὶ πόλεις καὶ γῆν εὐήσουσι.

77. Τοιαῦτα ἐν ἀλλήλοις ἐκκλησιάσαντες καὶ παραθαροῦναι σφᾶς αὐτούς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου παρεσκευάζοντο οὐδὲν ἦσσαν. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες ἐς τὴν ἴαμον, οἱ δέκα πρεσβεύται, ὡς ταῦτα ἐν τῇ Ἀθήλῳ ἤδη ὄντες σθάνοντο, ἡσύχαζον [αὐτοῦ].

floriantur enim milites, se illis, qui thenis essent, praesidio apud Samum esse et hostem ibi tenuisse, ut Atheniensibus usque liceret Piraeo uti. aequae illud πρό in προαδημ. ad thenienses qui Athenis remanserant referendum. Iidem indicantur pronomen αὐτούς, ut recte docuit Duker. Verba καὶ τῶν — εἰργεσθαι sic explicat Schol.: Καὶ ὅτι τῶν, εἰ μὴ οὐλοῦνται ἀποδοῦναι τὴν δημοκρατίαν αὐτοῖς οἱ τετρακόσιοι, ἐν τούτῳ δυνάμει αὐτοὶ καθεστᾶσιν, ὥστε οὐδὲ τὴν πόλιν κατέχοντας εἰργεῖν δύνασθαι τῆς θαλάττης αὐτοὶ μᾶλλον περὶ ὑπ' ἐκείνων εἰργεσθαι. Subiectionem igitur verbi καταστήσονται esse videtur, οἱ ἐν Σάμῳ, intellexit, quo confirmatur codd. scriptura βουλομένων pro vulgato βουλομένοι. Eadem enim, licet καταστήσονται ad optantes Athenis versantes referas, et ut Bekk. ex Vat. pro τοσοῦτον legas μούτον, ferri potest. Vid. ad 2, 83, ceterum ab oratione obliqua ad rectam nullo abruptum transit Scriptor.

ὃ πρὸς τὸ περιγίγνεσθαι. ass. Aug. It. Vat. Mosqu. Bekk. Goell. pro ὃ pro ὅ. Nostrum et recte dicitur, et difficilior est.

ὅ γε μήτε. Cum infinitivi ἀπο-

λαλέκεναι subiectum sit σφεῖς, quodammodo offendit, quod οἷ γε ad Athenienses urbanos referendum est. Est enim accipiendum, quasi εἷ γε οἱ ἐν τῇ πόλει scriptum sit. Sed relativum recte habet, relatum ad οὐδὲν, quo vocabulo intelliguntur optimates illi. Quare exempla eiusmodi, qualia congressi ad 2, 44. (Cf. Matth. §. 481. Not. 2.) cum hac structura comparari nequeunt. — Mox αὐτοὶ δὲ ante σώζειν, quod olim commendaveram, praebet Vat. Olim legebatur αὐτούς, quod per se quidem non damnum (vid. 7, 48.), sed tamen suspectum est, quia nominativus accusativis interpositus facile in accusativum mutari potuit. — προσαναγκάζειν. Schol. ἀπὸ κοινοῦ τὸ σώζειν, i. e. se vero patria instituta servare, et conaturus esse illos cogere, ut etiam ipsi servarent. — Statim pro οἷπερ plurimam libri ὅπερ, quo spreto verba οἷπερ — χρηστὸν Poppo interpretatur τοὺς χρηστοὺς ξυμβούλους.

77. οἱ δέκα πρεσβεύται. De articulo, quem πλεονάζειν putabat Hudson., vid. Matth. §. 276. (277. a. et §. 279. annot. 3.). — πρεσβεύται autem hic et c. 86. pro usitatioribus σφεῖς. Vid. Buttm. Gr. max. Vol. I.

ἀπ' ἐκκλησίας ἔπεισε τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν, καὶ φησαμένων αὐτῶν Ἀλκιβιάδῃ κάθοδον καὶ ἄδειαν, πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρην κατήγευ ἐς τὴν Σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην, νομίζων μόνην σωτηρίαν, εἰ Τισσαφέρην αὐτοῖς μεταστρέψει ἀπὸ Πελοποννησίων. γενομένης δὲ ἐκκλησίας, τὴν τε ἰδίαν ἐπιφορὰν τῆς φυγῆς ἐπητιάσατο καὶ ἀνωλοφύρατο ὁ Ἀλκιβιάδης· καὶ περὶ [τῶν] πολιτικῶν πολλὰ εἰπὼν ἐς ἐλπίδας γε αὐτοῦ· οὐ μικρὰς τῶν μελλόντων καθίστη, καὶ ὑπερβάλλων ἐμεγάλισται τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν παρὰ τῷ Τισσαφέρει, ἵνα οἱ τε οἰκιστὴν τὴν ὀλιγαρχίαν ἔχοντες φοβοῖντο αὐτὸν, καὶ μᾶλλον αἱ ἐπινοήματα διαλυθῆεν, καὶ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τιμωριώτερον τε αὐτῶν ἄγοισιν, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πλείον θαρσοῖεν, οἱ τε πολέμιοι τῷ Τισσαφέρει ὡς μάλιστα διαβάλλοιντο, καὶ [ἀπὸ] τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλπίδων ἐκπίπτειν. ὑπισχεσέτο δ' οὖν τάδε μέγιστα ἐκκομπῶν ὁ Ἀλκιβιάδης, ὡς Τισσαφέρην αὐτῷ ὑπέδειξαι μὴν, ἕως ἂν τι τῶν ἑαυτοῦ λείπηται, ἢν Ἀθηναῖοι πιστεύῃ, μὴ ἀπορήσειν αὐτοὺς τροφῆς, οὐδ' ἦν δέξῃ τελευτῶντα τὴν ἑαυτοῦ στρωμνὴν ἐξαγγυρῶσαι, τὰς τε ἐν Ἀσπένδῳ ἦδη οὐδας Φοινίκων ναυς κομίζειν Ἀθηναίους, καὶ οὐ Πελοποννησίου· πιστεύσαι δ' ἂν μόνως Ἀθηναίους, εἰ σῶς αὐτὸς καταλείψῃ αὐτῷ ἀναδέξαιτο.

82. Οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτά τε καὶ ἄλλα πολλὰ στρατιῶν τε αὐτὸν εὐθύς εἴλοντο μετὰ τῶν προτέρων, καὶ τὰ ἔργα πάντα ἀνέτιθεσαν· τὴν τε παραντίκα ἐλπίδα ἐκείνη τῆς ἑσπερας σωτηρίας καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων τιμωρίας οὐδέποτε ἂν ἠλλάξαντο· καὶ ἔτοιμοι ἦδη ἦσαν κατὰ τὸ ἀντίκτα τοῦ παρόντος πολέμου ἐκ τῶν λεχθέντων καταφρονεῖν, πλὴν α

finito ἔπεισε iungenda videantur. Nam Schol. ea interpretatur ἐν ἐκκλησίᾳ, et Duk. affert locum c. 79. καὶ δόξαν αὐτοῖς ἀπὸ βουδοῦ ὡςτε διανομηθεῖν. Neque probabile est, diversas conciones significari, alteram, qua ipse Thrasylbulus sententiam suam confirmaverit voluntate militum explorata ac non aliena cognita, alteram, qua iisdem rem persuaserit. Itaque cum Popp. statuas Scriptorem a participio γενομένου transire ad καὶ ἔπεισε. Cf. idem I. 1. p. 273. Quare καὶ unciis inclusi, et virgulam post ἐκκλησίας exprunxi.

τῷ Τισσαφέρει — διαβάλλοιστο. Διαβάλλεσθαι τινι est interdum odio habere. Sic c. 83. διαβέβληντο accipiendum cum Thom. M. p. 209. διαβέβλημένως εἶχον πρὸς αὐτὸν, κακὸν αὐτὸν ἠγοῦντο. Nostro loco ea significato confirmatur sequenti μμείσθαι. — Paullo ante τιμωριώτερον ἄγειν idem est quod τιμῆσθαι. Similes locutiones congressit

Lobeck. ad Phryn. p. 418 sq. — In verbis ἀπὸ τῶν ὑπαρχουσῶν propositio accessit ex Cass. Aug. Pal. & Vat. (Lugd.) Mosqu. „Cuius tamen structurae exemplum desideramus, si interea ἐκπίπτειν ἀπὸ ἐλπίδος in Graece non magis dicamus, quam Latine a spe exoidere, quamquam frequens est a spe (sive de spe) dēdere, ut hic Valla scripsit.“ Popp.

πιστεύῃ. Vat. Bekk. Goell. Popp. πιστεύσῃ Illud est si confidat, ut si fiduciam conceperit, ut Poppo distinguit. Quare non video, cur in libro parendum sit. — Mox pro ἔξοι γυρῶσαι veteres edd. cum plerumque libris ἐξαγγυρῶσαι, Vat. ἐξαγγυρῶσαι. Illud Grammatici veteres defendunt, et Codd. Reg. (Lugd.) Cas. Gr. marg. Steph. — ἀναδέξαιτο Schol. εἰ ἀνασώθεις Ἀλκιβιάδης ἔσω ἀνάδοχος γένοιτο, i. e. si saluus in patriam reversus eret fieret Tissapherni. Etiam apud H-

κι τὸν Πειραιᾶ. ὁ δὲ τὸ μὲν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν τοὺς ἐγ-
ντέρω πολέμους ὑπολιπόντας καὶ πάνν δικώλυσα, πολλῶν
πειγομένων τὰ δὲ τοῦ πολέμου πρῶτον ἔφη, ἐπειδὴ καὶ στρα-
τηγὸς ἦρητο, πλεύσας ὡς Τισσαφέρην πρῶξεν. καὶ ἀπο τα-
ης τῆς ἐκκλησίας εὐδὺς ὄχητο, ἵνα δοκῇ πάντα μετ' ἐκείνου
οἰνοῦσθαι, καὶ ἅμα βουλόμενος αὐτῷ τιμιώτερός τε εἶναι καὶ
υδελκνυσθαι ὅτι καὶ στρατηγὸς ἤδη ἦρηται, καὶ εὖ καὶ κακῶς
λὸς τε ἐστὶν αὐτὸν ἤδη ποιεῖν. ξυνέβαινε δὲ τῷ Ἀλκιβιάδῳ
ᾧ μὲν Τισσαφέρνει τοὺς Ἀθηναίους φοβεῖν, ἐκείνοισι δὲ τὸν
Τισσαφέρην.

83. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐν τῇ Μιλήτῳ κινδανόμενοι
ἦν Ἀλκιβιάδου καθοδόν, καὶ πρότερον τῷ Τισσαφέρνει ἀπὸ
τοῦντες, κολλῶ δὴ μᾶλλον ἔτι διεβέβλητο. ξυνηχέθη γὰρ
πτοῖς κατὰ τὸν ἐπὶ τὴν Μίλητον [τῶν] Ἀθηναίων ἐπίστανον,
ὅς οὐκ ἠθέλησαν ἀνταναγαρόντες ναυμαγήσαι, πολλῶν ἔς τὴν
μισθοδοσίαν τὸν Τισσαφέρην ἀρρώστειον γινόμενον καὶ ἔς
ὁ μισεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν πρότερον ἔτι τούτων διὰ τὴν Ἀλκι-
βιάδην ἐπιδεδωκέναι. καὶ ξυνιστάμενοι πρὸς ἀλλήλους, διαπε-
σαι πρότερον, οἱ στρατιῶται ἀνελογίζοντο, καὶ τιμὰς καὶ τῶν
ἄλλων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων, καὶ οὐ μόνον τὸ στρατιω-
τικόν, ὡς οὔτε μισθὸν ἐντελῆ πάποτε λάβοιεν, τὸ τε διδόμε-
νον βραχὺ, καὶ οὐδὲ τοῦτο ξυνεχῶς· καὶ εἰ μὴ τις ἢ διανα-
γαγήσει, ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν τροφήν ἔξειν, ἀπολείψειν τοὺς
ἄνθρωπος τὰς ναῦς. πάντων τε Ἀστυόχου εἶναι αἴτιον, ἐπι-
φέροντα ὄργας Τισσαφέρνει διὰ ἴδια κέρδη.

84. Ὅντων δ' αὐτῶν ἐν τοιοῦτῳ ἀναλογισμῷ, ξυνηχέθη
αὶ τοιόσδε τις θόρυβος περὶ τὸν Ἀστυόχον. τῶν γὰρ Συρα-
κοσίων καὶ Θουρίων ὅσφ μάλιστα καὶ ἐλεύθεροι ἦσαν τὸ πλῆ-
θος [οἱ ναῦται,] τοσοῦτῳ καὶ θρασυτάτα προσπεσόντες τὸν μι-
σθὸν ἀπήτουν. ὁ δὲ αὐθαδέστερόν τε τι ἀπεκρίνατο, καὶ ἠπει-
ησε, καὶ τῷ γε Λωριεῖ ξυναγορεύοντι τοῖς ἑαυτοῦ ναῦταις
αὶ ἐπανήρατο τὴν βακτηρίαν. τὸ δὲ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν
ὅς εἶδον, ὅλα δὴ ναῦται, ὠρμησαν ἐκτραγόντες ἐπὶ τὸν Ἀστυό-

odotum ἀναδέχεσθαι legitur pro ὑπε-
ρβαίνεισθαι.

83. διεβέβλητο. Vid. annot. ad
81. — Mox pro καὶ ante τὸν ἐπὶ
τὴν Μίλητον ex Dukeri coniectura cum
Joell. et Poppone dedi κατὰ, Bekk.
et min. ed. μετὰ exhibuit. Καὶ et
μετὰ saepissime confunduntur. Quam-
quam ad sententiam paulo aptius vi-
detur μετὰ.

εἰ μὴ τις ἢ διαναγαγήσει.
Significant Astyochochum imperatorem
num, quem quo minus nomine desi-
nent, impedit indignatio. Vide de
hoc usu voc. τῆς quae monui ad Eurip.
hoen. v. 457. et 894. Cf. Matth. Gr.
487. 3. — ἢ ἀπαλλάξεται.
chol. ἦγον ἀποστῆται ἐς τόπον

84. — De structura pronomini rel-
lativi cum infinit. ξῆσθαι vid. ad 2, 102.

84. τὴν βακτηρίαν. Monet Duker.,
morem baculi gestandi Lacedae-
monii ducibus fuisse; num etiam ce-
terorum Graecorum ducibus hoc sive
gestamen sive insigne fuerit, incertum
esse dicit, De Lacedaemoniorum more
ablegat nos ad Theophrasti Charact.
c. 5. et ad Plutarch. Themist. c. 11.,
ubi de Euribiade in Themistoclem ἐπα-
ραμένον δὲ τὴν βακτηρίαν ὡς κατὰ-
ξοντος legitur.

ἐκτραγόντες. Sic Cass. Aug. Pal.
It. Vat. F. ἐκτραγόντες Lugd. ἐκτρα-
γόντες Mosq. Vulgo edit. ἐκτραγόντες.
„Εκτραγόντες quidem non spernendum
(cf. Aristoph. Plut. v. 428.), sed ἐκρη-

χον, ὡς τε βάλλειν. ὁ δὲ προῖδων καταφεύγει ἐπὶ βαρῶν τινα. οὐ μέντοι ἐβλήθη γε, ἀλλὰ διελύθησαν ἀπ' ἀλλήλων. ἔλαβον δὲ καὶ τὸ ἐν Μιλήτῳ ἐνωκοδομημένον τοῦ Τισσαφέρνηους φρουρίου οἱ Μιλήσιοι, λάθρα ἐπιπεσόντες, καὶ τοὺς ἐνόοντας φύλακας αὐτοῦ ἐκβάλλουσι. ξυνεδέκει δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις ταῦτα, καὶ οὐχ ἥμισυα τοῖς Συρακοσίοις. ὁ μέντοι Ἀγλας οὔτε ἠρέσκετο αὐτοῖς, ἔφη τε χρῆναι Τισσαφέρνην καὶ δουλεύειν Μιλησίους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ βασιλείῳ τὰ μέτρια, καὶ ἐπιθεραπεύειν, ἕως ἂν τὸν πόλεμον εὖ θῶνται. οἱ δὲ Μιλήσιοι ὠργίζοντό τε αὐτῷ, καὶ διὰ ταῦτα καὶ [δι'] ἄλλα τοιούτοτροπα καὶ νόσῳ ὕστερον ἀποθανόντα αὐτὸν οὐκ εἶσαν θάψαι οὐδ' ἐβούλοντο οἱ παρόντες τῶν Λακεδαιμονίων.

85. Κατὰ δὴ τοιαύτην διαφορὰν ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων πρὸς τὸν Ἀστυόχον καὶ τὸν Τισσαφέρνην, Μίνδαρος διάδοχος τῆς Ἀστυόχου ναυαρχίας ἐκ Λακεδαιμονος ἐπῆλθε, καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχήν· ὁ δὲ Ἀστυόχος ἀπέκλει ξυνέκემψε δὲ καὶ Τισσαφέρνης αὐτῷ πρεσβευτήν τῶν παρ' ἐαυτοῦ, Γαυλίτην ὄνομα, Κῆρα δίγλωσσον, κατηγοροῦσα τῶν τε Μιλησίων περὶ τοῦ φρουρίου, καὶ περὶ αὐτοῦ ἄρα ἀπολογησόμενον, εἰδὼς τοὺς τε Μιλησίους πορευομένους ἐπὶ καταβολῇ τῇ αὐτοῦ μάλιστα, καὶ τὸν Ἐρμοκράτην μετ' αὐτῶν. ὃς ἐμελλε τὸν Τισσαφέρνην ἀποφαίνειν φθειρόντα τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα μετὰ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐκαμφοτερίζοντα. ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἦν αὐτῷ αἰεὶ ποτε περὶ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀποδόσεως· καὶ τὰ τελευταῖα, φηρόντος ἐκ Συρακοσῶν τοῦ Ἐρμοκράτους, καὶ ἐτέρων ἠμόντων ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν Μίλητον στρατηγῶν, Ποτάμιδος καὶ Μύσκωνος καὶ Δημάρχου, ἐπέκειτο ὁ Τισσαφέρνης φηγάδι ὄντι ἤδη τῷ Ἐρμοκράτῃ πολλῷ ἔτι πᾶλλον, καὶ κατηγορεῖ ἄλλα τε καὶ ὡς χρήματα ποτὲ αἰτήσας αὐτὸν καὶ οὐ τυχῶν τὴν ἔχθραν οἱ προδοίτο· ὁ μὲν οὖν Ἀστυόχος καὶ οἱ Μιλήσιοι καὶ ὁ Ἐρμοκράτης ἀπέκλεισαν ἐς τὴν Λακεδαιμόνα· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης διεβεβήκει πάλιν ἤδη παρὰ τοῦ Τισσαφέρνηους ἐς τὴν Σάμον.

86. Καὶ οἱ ἐκ τῆς Δήλου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πρεσβευταί, οὓς τότε ἐκαμψαν παραμυθησομένους καὶ ἀναδιδάξοντας τοὺς ἐν τῇ Σάμῳ, ἀφικνοῦνται παρόντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ ἐκκλησίας γένομένης, λέγειν ἔπεχειρον. οἱ δὲ στρατιῶται τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἠθέλον ἀκούειν, ἀλλ' ἀποκτείνειν ἐβόων τοὺς τὸν δῆμον καταλύοντας· ἔπειτα μέντοι μόλις ἠσυχάσαντες ἦσαν. οἱ δ' ἀπήγγελλον ὡς οὔτε ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς πόλεως ἢ μετὰστασις γένοιτο, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ, οὐδ' ἵνα τοῖς πολεμίοις

γνοσθαι quoque dicitur de eo, qui verbis aliquem aggreditur, graviter increpat (cf. Herodot. 6, 129.), et est omnino nostrum *losbrechen*.“ Pöppo,

85. Κῆρα δίγλωσσον. Cares non solum Graeca intelligebant, sed ea etiam Persis interpretabantur, quare

plerumque interpretum munere fugebantur. Vid. Valck. ad Herod. 8, 133. ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτόν, in Tissaphernem. Vid. supra c. 29. d. c. 45 med. Krüg. l. l. p. 321.

86. οὐδ' ἵνα. Aperte Pöppo οὐδ' ἵνα conicit, ut ad prius οὔτε posita τῶν τε referatur. Urbis perniciis,

παράδοσθῃ· ἐξείναι γὰρ, ὅτι ἰσέβαλον, ἤδη σφῶν ἀρχόντων, τοῦτο ποιῆσαι· τῶν τε πεντακισχιλίων ὅτι πάντες ἐν τῷ μέρει μεθ' ἑξουσιν, οἳ τε οἰκείοι αὐτῶν οὐδ' ὑβρίζονται, ὥσπερ Χαιρέας διαβάλλον ἀπήγγειλεν, οὔτε κακὸν ἔχουσιν οὐδὲν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς σφετέροις αὐτῶν ἕκαστοι κατὰ χώραν μένουσιν. ἄλλα τε πολλὰ εἰπόντων, οὐδὲν μᾶλλον ἐσήκουον, ἀλλ' ἐχαλέπαινον· καὶ γνώμας ἄλλοι ἄλλας ἔλεγον, μάλιστα δὲ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν· καὶ ἰδοὺκε Ἀλκιβιάδης πρῶτος τότε καὶ οὐθενὸς ἔλασον τὴν πόλιν ἀφελῆσαι· ὠρημένων γὰρ τῶν ἐν Σάμῳ Ἀθηναίων πλεῖν ἐπὶ σφᾶς αὐτοὺς, ἐν ᾧ σαφέστατα Ἰωνίαν καὶ Ἑλλήσποντον εὐθὺς εἶχον οἱ πολέμιοι, κωλύτης γενέσθαι· καὶ ἐν τῷ τότε ἄλλος μὲν οὐδ' ἂν εἰς ἱκανὸς ἐγένετο κατασχεῖν τὸν ὄχλον, ἐκείνος δὲ τοῦ τ' ἐπίκλου ἔκασσε, καὶ τοὺς ἰδία τοῖς πρέσβεισιν ὀργιζομένους λαιδορῶν ἀπέτρειπε. αὐτὸς δὲ ἀποκρινάμενος αὐτοῖς ἀπέπεμπεν, ὅτι τοὺς μὲν πεντακισχιλίους οὐ κωλύει ἔχειν, τοὺς μὲντοι τετρακοσίους ἐκέλευεν ἀπαλλάσσειν αὐτοὺς, καὶ καθιστάναι τὴν βουλὴν ὥσπερ καὶ πρότερον, τοὺς πεντακοσίους· εἰ δὲ ἐς εὐτέλειάν τι ζυγγέμνηται, ὥστε τοὺς στρατευομένους μᾶλλον ἔχειν τροφήν, κἂν ἐκαινεῖν. καὶ τᾶλλα ἐκέλευεν ἀντέχειν, καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις. πρὸς μὲν γὰρ σφᾶς αὐτοὺς, ὠλομένης τῆς πόλεως, πολλὴν ἔλπιδά εἶναι καὶ ξυμβῆναι· εἰ δὲ ἀπαξ τὸ ἔτερον σφαλῆσεται, ἢ τὸ ἐν Σάμῳ, ἢ ἐκεῖνοι, οὐδὲ, ὅτῳ διαλλαγῆσεται τις, εἶτε ἔσσεσθαι· παρήσαν δὲ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, ἐπαγγελλόμενοι τῷ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων δήμῳ ὥστε βοηθεῖν· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἐταίνεσας αὐτοὺς, καὶ εἰπὼν, ὅταν τις καλῆ, παρῆναι, οὕτως ἀπέπεμπεν. ἀφίκοντο δὲ οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Παράλων, οἳ τότε ἐτάχθησαν ἐν τῇ στρατιῶντι· τῆ ὑπὸ τῶν τετρακοσίων περιελθεῖν Εὐβοίαν, καὶ ἄγοντες Ἀθηναίων ἐς Λακεδαιμόνα ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμπτοὺς πρέσβεις, Αἰσποδίαν καὶ Ἀριστοφῶντα καὶ Μελησίαν, [οἱ] ἐπειδὴ ἐγένοντο πλεόντες κατ' Ἄργος, τοὺς μὲν πρέσβεις συλλαβόντες τοῖς Ἀργείοις παρέδωκαν, ὡς τῶν οὐχ ἤμισθα καταλυσάντων τὸν δήμον ὄντας, αὐτοὶ δὲ οὐκέτι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀφίκοντο, ἀλλ' ἄγοντες ἐκ ταῦ Ἄργους ἐς τὴν Σάμον τοὺς πρέσβεις ἀφικνοῦνται ἢ περ εἶχον τροφῆν.

87. Τῆ δ' αὐτοῦ θέρουσι Τισσαφέρνης, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν ᾧ μάλιστα διὰ τε τᾶλλα καὶ τὴν Ἀλκιβιάδου καθόδον ἤχοντο αὐτῷ οἱ Πελοποννήσιοι ὡς φανερώς ἤδη ἀττικίζοντι, βουλιόμενος, ὡς ἰδοὺκε δὴ, ἀπολύεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὰς διαβολὰς, παρεσκευάζετο πορεύεσθαι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας ναῦς ἐς Ἀσπενδόν, καὶ τὸν Ἀλκίαν ξυμπορευέσθαι ἐκέλευε· τῇ δὲ στρατιᾷ προεταξέειν ἑσθὴ Ταμῶν ἑαυτοῦ ὑπαρχόν, ὥστε τροφῆν, ἐν ᾧσιν αὐτὸς ἀπῆ, δίδοναι. λέγεται δὲ οὐ κατὰ ταῦτο, οὐδὲ διότιον εἶδέναι, τίτι γνώμη παρήλασε ἐς τὴν Ἀσπεν-

ait, et proditio minus bene opponitur, quia illa cum hac cohaeret.

οὐδ' ἂν εἰς ἱκανός. Bekk. et

Poppo ex Cass. Aug. Pal. It. Vat. F. Mosq. οὐδεὶς δ' ἔκ.

οἳ τότε ἐτάχθησαν. Vid. c. 74.

δον, καὶ παραλῶν οὐκ ἦγε τὰς ναῦς. οὗ μὲν γὰρ αἱ Φοινίκαι νῆες ἑκτὰ καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν μᾶλλον Ἀσπένδον ἀφίκοντο, σαφές ἐστι· διότι δὲ οὐκ ἦλθον, πολλοὶ εἰκάζεται· οἱ μὲν γὰρ, ἵνα διατριβὴ ἀπελθῶν, ὥσπερ καὶ διενοήθη, τὰ τῶν Πελοποννησίων· (τροφὴν γούν οὐδὲν βέλτιον, ἀλλὰ καὶ χεῖρον ὁ Ταμῶς, ὃ προσεταχθῆ, παρεῖχεν) οἱ δὲ, ἵνα τοὺς Φοινίκας προφαγῶν ἐς τὴν Ἀσπένδον ἐκχορηγίσαιτο ἀφείδ· (καὶ γὰρ ὡς αὐτοῖς οὐδὲν ἐμελλε χρῆσεσθαι) ἄλλοι δ' ὡς καταβοῆς ἕνεκα τῆς ἐς Λακεδαιμόνα, τὸ λέγεσθαι ὡς οὐκ ἀδικεῖ, ἀλλὰ καὶ σαφές οἴχεται ἐπὶ τὰς ναῦς ἀληθῶς πεπληρωμένας· ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ σαφέστατον εἶναι τριβῆς ἕνεκα καὶ ἀνακαυχῆς τῶν Ἑλληνικῶν τὸ ναυτικόν· οὐκ ἀγαγεῖν, φθαρῶς μὲν, ἐν ὅσῳ παρῆμι· ἐκείσε καὶ διεμῆλεν, ἀνισώσεως δὲ, ὅπως μηδέτερον προσθέμενος ἰσχυροτέρου ποιήσῃ· ἐκεῖ εἴγε ἐβουλήθη διαπολεμῆσαι, ἐπιφανῆς δῆλον οὐκ ἐνδοικστῶς· κομισίας γὰρ ἂν Λακεδαιμονίοις τὴν νίκην κατὰ τὸ εἶκος ἔδωκεν, οἱ γὰρ καὶ ἐν τῷ παρόντι ἀντιπάλως μᾶλλον ἢ ὑποδεστώτως τῷ ναυτικῷ ἀνδρώμῳ· καταφορᾷ δὲ μάλιστα καὶ ἦν εἶπε πρόφασιν οὐ κομισίας τὰς ναῦς, ἔφη γὰρ αὐτὰς ἐλάσσους ἢ ὅσας βασιλεὺς ἔταξε συλλεγῆναι· ὁ δὲ χάριν ἂν δῆλον ἐν τούτῳ μείζω ἐτι ἔσχεν, οὐτε ἀγαλῶσας πολλὰ τῶν βασιλέως, τὰ τε αὐτὰ ἀπ' ἐλασσόνων πράξας· ἐς δ' οὖν τὴν Ἀσπένδον, ἦντι δὴ γνώμη, ὁ Τισσαφέρης ἀφικνεῖται, καὶ τοῖς Φοινίξιν συγγίγνεται· καὶ οἱ Πελοποννησιοὶ ἐπεμφαν ὡς ἐπὶ τὰς ναῦς, κελυσαντος αὐτοῦ, Φίλιππον ἄνδρα Λακεδαιμόνιον δύο τριήρεσι·

88. Ἀλικυβιάδης δὲ ἐπειδὴ καὶ τὸν Τισσαφέρην ἦσθετο παριόντα ἐπὶ τῆς Ἀσπένδου, ἐπλεῖ καὶ αὐτὸς λαβὼν τριεκαίδεκα ναῦς, ὑποσχόμενος τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ ἀσφαλῆ καὶ μεγάλην χάριν· ἢ γὰρ αὐτὸς ἄξιον Ἀθηναίοις τὰς Φοινίκας ναῦς, ἢ Πελοποννησίοις γὰρ κωλύσειν ἐλθεῖν· εἰδώς, αἷς εἶκος, ἐκ

87. οἱ μὲν γὰρ. Ex εἰκάζεται subaudi εἰκάζουσι vel εἰκάζον. — ἵνα διατριβῆ, ut cunctando attereret. Vid. ad c. 78. — ἐκχορηγίσαιτο ἀφείδ, ut pecunias Phoenicibus extorqueret, postquam dimisisset. Poppo I. 1. p. 163. dubitanter coniecit ἀφείδ, dimittendo. ἐκχορηγίσαιτο ἀφείδ est ἀργύριον πρόσσεσθαι.

ἄλλοι δ' ὡς καταβοῆς ἕνεκα. Subaudi παρήλθεν ἐς τὴν Ἀσπένδον. Nam etsi Thucydides paullo superius ostendit, se demonstraturam causas non quidem cum Tissaphernes Aspendum profectus sit, sed cur, licet eo abierit, nares tamen inde non adveniant (διότι οὐκ ἦλθον); tamen etiam ea assert, quae alii de illius consilio, quod in illo itinere suscipiendo secutus sit, coniecerint. Brevius sic pergere poterat ἄλλοι δ' ὅπως λέγεται

ὡς οὐκ ἀδικεῖ. — τὸ λέγεσθαι est ut dicere tur. Bekk. ex It. Val. scripsit τὸ λέγεσθαι, quod significaret quia dicebatur. Ceterum ἀδικεῖ, ut φησιν, vim habet perpetuatis, ut sit nefaria agere, iniustum esse.

τριβῆς ἕνεκα. Τριβῆν h. l. attritum significare, demonstrat quod adhaerit voci τριβῆς. Cf. ad 7, 48. Item ἀνισώσεως ἀνακαυχῆς referendum. — προσθέμενος, durch seinen Zutritt. — ἐπιφανῆς δῆλον οὐκ ἐνδοικστῶς sc. αὐτὸν διαπολεμῆσαι αὐτ. Ita ad ἐπιφανῆς subaudiendum ἐστὶ. Nam ut bellum coniecit voluerit, profectus manifestus est, ipsum id sine dubio conficere potuisse. Poppo, qui ἐπιφανῆς extra structuram positum putat, ut οἶμαι, ἢ ἕθ' ὅτι, supplet διαπολεμῆσαι αὐτ.

πλειονος τὴν Τισσαφρόνους γνάμην, ὅτι οὐκ ἔξεν ἔμελλε, καὶ βουλόμενος αὐτὸν τοῖς Πελοποννησίοις ἐς τὴν αὐτοῦ καὶ Ἀθηναίων φιλίαν ὡς μάλιστα διαβάλλειν, ἕπως μᾶλλον δι' αὐτὸ σφίσι ἀναγκάστοιτο προσχωρεῖν. καὶ ὁ μὲν, ἄρας, εὐθύ τῆς Φασηλίδος καὶ Καύνου ἄνω τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο.

89. Οἱ δὲ ἐκ τῆς Σάμου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες πρέσβεις ἐπειδὴ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπήγγειλαν τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὡς κελεύει τε ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις, ἐλπίδας τε ὅτι πολλὰς ἔχει κἀκείνοις τὸ στρατεύμα διαλλάξειν καὶ Πελοποννησίων περιίσεσθαι, ἀχθόμενους καὶ πρότερον τοὺς πολλοὺς τῶν μετεχόντων τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ ἤδεως ἂν ἀπαλλαγέντας πῆ ἀσφαλῶς τοῦ πράγματος, πολλῶ δὴ μᾶλλον ἐπέβησαν. καὶ ξυνίσταντό τε ἤδη, καὶ τὰ πράγματα διεμέφοντο, ἔχοντες ἡγεμόνας τῶν πάνυ στρατηγῶν τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀρχαῖς ὄντων, οἶον Θηραμένην τε τὸν Ἀγνωνος καὶ Ἀριστοκράτην τὸν Σκελλίου, καὶ ἄλλους, οἱ μετέσχον μὲν ἐν πρώτοις τῶν πραγμάτων, φοβούμενοι δὲ, ἀδεῶς ἔφασαν, τό τε ἐν τῇ Σάμῳ στρατεύμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην σπουδῇ πάνυ, οὓς τε ἐς τὴν Λακεδαιμόνα πρεσβευομένους ἔπεμπον, μὴ τι ἄνευ τῶν πλειόνων κακὸν δράσωσι τὴν πόλιν, οὐ τὸ ἀπαλλάξαιεν τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν, ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλοὺς ἔργω καὶ μὴ ὀνόματι χρῆναι ἀποδεικνύναι, καὶ τὴν πολιτείαν ἰσαιτέραν καθιστάναι. ἦν δὲ τοῦτο μὲν σῆμα πολιτικὸν τοῦ λόγου αὐτοῖς, κατ' ἰδίᾳ δὲ

88. ἐς τὴν αὐτοῦ — φιλίαν. „Nomen cum praepositione εἰς adiectum verbis διαβάλλειν, λοιδορεῖν et similem vim habentibus notat rem, quae alicui invidiam facere, vel vitium aliudve quid, quod alicui exprobrari potest. Herodian. 4, 12. εἰς ἀναδρῖαν καὶ θήλειαν νόσον διεβάλλειν. Plutarch. Apophthegm. p. 308. λοιδοροῦσθαι ὑπὸ τινος εἰς τὴν δευροδίαν τοῦ στόματος.“ Duk. — Quid differat εἰδύ ab εἰδύς apud Atticos scriptores docet Phrynichus p. 144. ed. Lobeck. Ceterum „non apparet, cur, cum Phaselidem attingere nisi Caunum praetervectus non potuerit, Thucydides Phaselidem ante Caunum posuerit.“ Goell.

89. οὐ μετέσχον μὲν — καθιστάναι. Locum admodum vixatum, praesentibus Goell. et Popp., exhibui ad vestigia codicum et Schol. constitutum. Sed eum nondum persanatum existimo. Neque enim verba ἀδεῶς ἔφασαν, sic posita, apte ad οὐ τὸ ἀπαλλάξαιεν — καθιστάναι referri possunt, neque φοβούμενοι δὲ τοσάμοδε cohaeret cum verbis τό τε στρατεύμα — τὴν πόλιν. Quare, cum in C. E. et in marg. Gr.

ἀδεῶς δὲ legatur, verba sic transponenda esse conicio ἀδεῶς δὲ ἔφασαν, φοβούμενοι τό τε ἐν τῇ Σάμῳ στρατεύμα cet. Nam ita tantum ea exit sententia, quam his verbis Goell. expressit: fuerunt oligarchae, qui imprimis quidem rerum particeps erant, sed metuentes serio plane exercitum, qui Sami erat, et Alcibiadem et legatos, quos Lacedaemonem miserunt, ne civitatem iniussu maioris oligarchiarum partis aliquo malo afficerent, non futebantur quidem, se liberos fieri cupere pauciorum dominatu, sed libere profitebantur, quinque mille viros se, non nomine constituendos esse, et aequabiliores republicae statum ordinandum. — Vulgo legitur φοβούμενοι δὲ αἰς ἔφασαν, et verba σπουδῇ πάνυ absurdum, et τοὺς pro οὓς, et ἀπαλλάξαιεν pro ἀπαλλάξαιεν (cf. Thuc. 1, 91. 8, 84.) legitur. — ἄνευ τῶν πλειόνων, sine consensu maioris numeri quadringentorum, vel ceterorum et quinque mille virorum. — Scilicet metuebant Theramenes, ceterique optimates, ne legati illi suomet-proptio consilio cum Spartanis transirent. — ἰσαιτέ-

φιλοτιμίας οἱ πολλοὶ αὐτῶν τῷ τοιούτῳ προσέκειντο, ἐν ᾧ περ καὶ μάλιστα ὀλιγαρχία ἐκ δημοκρατίας γενομένη ἀκόλλεται· πάντες γὰρ αὐθιγηρόν ἀξιούσιν οὐχ ὅπως ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρῶτος αὐτὸς ἕκαστος εἶναι· ἐκ δὲ δημοκρατίας αἰρέσεως γιγνομένης, ῥᾶν τὰ ἀποβαίνοντα ὡς οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἐλασσούμενός τις φέρεται. σαφέστατα δ' αὐτοὺς ἐπέηρε τὰ ἐν τῇ Σάμῳ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἰσχυρὰ ὄντα, καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐκ ἐδόκει μόνιμον τὸ τῆς ὀλιγαρχίας ἕσθαι, ἠγωνίζετο οὖν εἰς ἕκαστος αὐτὸς πρῶτος προστάτης τοῦ δήμου γενέσθαι.

90. Οἱ δὲ τῶν τετρακοσίων μάλιστα ἐναντιοὶ ὄντες τῷ τοιούτῳ εἶδει καὶ προσετώτες, Φρύνιχός τε, ὃς καὶ στρατηγῆσας ἐν τῇ Σάμῳ [ποτὲ] τῷ Ἀλκιβιάδῃ τότε διηνέχθη, καὶ Ἀφίσταρχος, ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐκ κλειστου ἐναντιὸς τῷ δήμῳ, καὶ Πεισανδρος καὶ Ἀντιφῶν καὶ ἄλλοι οἱ δυνατωτάτοι, πρότερόν τε, ἐκεῖ τάχιστα κατέστησαν, καὶ ἐπειδὴ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ σφῶν ἐς δημοκρατίαν ἀπέστη, πρέσβεις τε ἀπέστειλλον σφῶν ἐς τὴν Λακεδαιμόνα, καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν προϋθιμούντο, καὶ τὸ ἐν τῇ Ἡετιωνείᾳ καλουμένην τείχος ἐποιούντο· πολλῶ τε μᾶλλον ἔτι, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐκ τῆς Σάμου πρέσβεις σφῶν ἤλθον, ὁρῶντες τοὺς τε πολλοὺς καὶ σφῶν τοὺς δοκοῦντας πρότερον πιστοὺς εἶναι μεταβαλλομένους, καὶ ἀπέστειλαν μὲν Ἀντιφῶντα καὶ Φρύνιχον καὶ ἄλλους δέκα κατὰ τάχος, φοβούμενοι καὶ τὰ αὐτοῦ καὶ τὰ ἐκ τῆς Σάμου, ἐπιστείλαντες παντὶ τρόπῳ, ὅστις καὶ ὅπως οὖν ἀνεκτός, ξυναλλαγῆναι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. ἀποδοῖμον δὲ ἔτι προθυμότερον τὸ ἐν τῇ Ἡετιωνείᾳ τείχος. ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη αὕτη, ὡς ἔφη Θηραμένης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, οὐχ ἵνα τοὺς ἐν Σάμῳ, ἦν βία ἐπιπλέωσι, μὴ δέξωνται ἐς τὸν Πειραιᾶ, ἀλλ' ἵνα τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὅταν βούλωνται, καὶ ναυοὶ καὶ περὶ δέξωνται. χηλὴ γὰρ ἔστι τοῦ Πειραιῶς ἡ Ἡετιωνεία, καὶ παρ' αὐτῆς ἐσθῆς ὁ ἔσπλους ἐστίν. ἐτειχίζετο οὖν οὕτω ξὺν τῷ πρότερον πρὸς ἡπειρον ὑπάρχοντι τείχει, ὥστε, καθεζομένων ἐς αὐτὸν ἀνθρώπων ὀλίγων, ἄρχειν τοῦ γε ἔσπλου. ἐκ' αὐτὸν γὰρ τὸν

σαν. Attica comparativi forma. Vid. Battm. Gr. S. 65. ann. 6. — σχῆμα πολιτικόν, praetextus (πρόσχημα) a republica sumptus. Articulum aliquot libri ante σχῆμα male inserunt. — οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων, ἀλλὰ κρείσσονων. Il autem videntur intelligendi non οἱ αἰρεθίντες, sed οἱ αἰρεθίντες, i. e. ὁ δῆμος. Certe hoc cum praepositione ἀπὸ unius congruit, quae cum φέρεται coniungi potest, cum ἐλασσούμενος non potest, sed ita ἕκαστος requireretur. — ἐκ δημοκρατίας αἰρ. γενομένης, i. e. ad democratiae rationem.

90. ποτὲ — τότε διηνέχθη. Ποτὲ, quod a quibusdam coodd. abest, ex interpretatione sequentis τότε certum

esse putat Krüg. ad Dion. p. 297. — Mox prius σφῶν pertinet ad ἀπέστη. — προϋθιμούντο. Sic 5, 17. προϋθιμήθη τὴν ξύμβασιν. Ibid. c. 89. et 8, 1. Annotavit Duk. — πολλῶ τε μᾶλλον ἔτι subaudi ταῦτα ἐποιούντο, vel mente repetit πρέσβεις ἀπέστειλλον.

χηλὴ. Vid. ad 1, 63. Hoc loco non videtur diversa a promontoria, ἄκρη. Duo enim erant promontoria, quae introitum Piraei defendebant, quorum alterum, quod ad septentriorem versus est, Ketlonia vocabatur.

καθεζομένων ἐς αὐτὸν ἀνθρ. ὀλίγων. Gentivi absoluti pro accusativis subiecti. Vid. annot. ad 2, 81. — αὐτό pro αὐτόν ex (Lugd.)

ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος, στενοῦ ἄντος, τὸν ἕτερον πύργον ἔτελευτα τὸ τε παλαιὸν τὸ πρὸς ἤπειρον καὶ τὸ καινὸν τὸ ἐν-
τὸς τοῦ τείχους τειχιζόμενον πρὸς θάλασσαν. διφθοροῦσαν
δὲ καὶ στοάν, ἤπερ ἦν μεγίστη καὶ ἐγγύτατα τούτου εὐθύς
ἐχομένη ἐν τῷ Πειραιεῖ, καὶ ἤρχον αὐτοὶ αὐτῆς, ἐς ἣν καὶ
τὸν σίτον ἠνάγκαζον πάντας τὸν ὑπάρχοντά τε καὶ τὸν ἐσπλέ-
οντα ἐξαιρεῖσθαι, καὶ ἐντεῦθεν προαιρούντας πωλεῖν.

91. Ταῦτ' οὖν ἐκ πλειονός τε ὁ Θηραμένης διεθροῖε, καὶ
ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμονος πρέσβεις οὐδὲν πράξαντες ἀνεχώ-
ρησαν τοῖς ξυμκασί ξυμβατικῶν, φάσκων κινδυνεύσειν τὸ
τείχος τοῦτο καὶ τὴν πόλιν διαφθεῖραι. ἅμα γὰρ καὶ ἐκ τῆς
Πελοποννήσου ἐτίγγανον, Εὐβοίαν ἐπικαλουμένων, κατὰ τὸν
αὐτὸν χρόνον τοῦτον δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες, ὧν ἦσαν
καὶ ἐκ Τάραντος καὶ [ἐκ] Λοκρῶν Ἰταλιώτιδες καὶ Σικελικαί
τινες, ὁμοῦσαι ἤδη ἐπὶ Λᾶ τῆς Λακωνικῆς, καὶ παρασκευαζόμε-
ναι τὸν ἐς τὴν Εὐβοίαν πλοῦν· (ἤρχε δὲ αὐτῶν Ἀγησανδρίδας
Ἀγησανδρῶν Σπαρτιάτης) ὡς ἔφη Θηραμένης οὐκ Εὐβοίᾳ
μᾶλλον ἢ τοῖς τειχιζούσι τὴν Ἡετιώνειαν προσπλεῖν, καὶ, εἰ
μὴ τις ἤδη φυλάσσεται, λήσειν διαφθαρέντας. ἦν δὲ τι καὶ τοι-
ούτον ἀπὸ τῶν τὴν κατηγορίαν ἐχόντων, καὶ οὐ πάνυ διαβολὴ
μόνον τοῦ λόγου. ἐκείνοι γὰρ μάλιστα μὲν ἐβούλοντο ὀλιγαρχ-
χοῦμενοι ἄρχειν καὶ τῶν ξυμμάχων, εἰ δὲ μὴ, τὰς τε ναῦς καὶ
τὰ τεῖχη ἔχοντες αὐτονομεῖσθαι· ἐξαιρούμενοι δὲ καὶ τού-
του, μὴ οὖν ὑπὸ τοῦ δήμου γε αὐθις γενομένου αὐτοὶ
πρὸ τῶν ἄλλων μάλιστα διαφθαρῆναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολε-
μίους ἐξαγαγόμενοι ἀνευ τειχῶν καὶ νεῶν ξυμβῆναι καὶ ὅπως-
οὖν τὰ τῆς πόλεως ἔχειν, εἰ τοῖς γε σώμασι σφῶν ἄδεια ἔσται.

Mosq. primus recepit Bekk., quomodo
iam Aem. Portus coniecerat. Sed ad
vulgatum autem licet subaudire τειχι-
σμον, ut 2, 47. ἢ νόσος — λεγόμε-
νον (νόσημα).

καὶ τὸ καινὸν τὸ ἐντὸς τοῦ
τείχους, nimirum τοῦ παλαιοῦ. Vat.
τὸ ἐντὸς τὸ καινὸν τεῖχος, quod mi-
ror Popponem praetulisse, cum illud
multo sit concinnius. Neque intelligo,
quod dicit in vulgata lectione non τοῦ
τείχους, sed τοῦ παλαιοῦ dicendum
fuisse, cur id tam necessarium esse
putet, cum aliquoties de muro τῷ πρὸς
ἤπειρον, neque de ullo alio sermo fue-
rit. — ἐγγύτατα τούτου, int.
τοῦ φθοροῦμένου τείχους, i. e. τῆς
Ἡετιωνείας. Statim ἐξαιρεῖσθαι
est exponere, efferre. Vid. 8, 28 init.
ἐβούλοντο πλεῖσαι ἐπὶ τὰ σκεῦῃ αὐ-
τῶν ἐξελθόντο. Ceterum solus Vat. ἐσπλέ-
οντα pro vulg. ἐπιπλέοντα.

91. τοῖς ξυμκασί, universo popu-
lo Atheniensi, non solis oligarchis.
Cum his enim pacisci non recusabant

Lacedaemonii, at populo sive populari
factioni fidem non habebant. — Ab
initio capitis vulgo legebatur ἐκ πλει-
ονος χρόνον. Nostrum primus Bekk.
e Vat. reposuit.

ἐπὶ Λᾶ τῆς Λακων. Nomen
Λᾶ accessit ex Vat. (It. ἐπὶ Λαί),
vulgo abest. „At primum ita non ἐπὶ
τῆς Λακωνικῆς, sed ἐν τῇ Λακωνικῇ
dicendum erat. Deinde Λᾶ hic et
c. 92. non potuit temere oriri.“ Poppo.
„Laem oppidum Laconicae commemo-
rat Pausanias III, 24, 5. τὰ δὲ ἐν δε-
ξιᾷ Γυθίου Λᾶς ἐστὶ θάλασσης μὲν
δέκα στάδια, Γυθίου δὲ τεσσαράκον-
τα ἀπέχουσα. De eodem oppido vid.
Eustath. ad Hom. II. β', 585. et Strab.
p. 560. Alm.“ Geell.

ἀπὸ τῶν τὴν κατηγορίαν
ἐχόντων, i. e. oligarcharum. Nam
ἔχειν saepe est habere sive praebere
causam alicuius rei, et quasi παρό-
χειν, die Veranlassung geben. Vid.
annot. ad 1, 9.

92. Διόπερ και το τείχος τουτο, και πυλίδας έχον και ἐσόδους και ἐπειραγωγὰς τῶν πολεμίων, ἐτείχιζόν τε προθύμως, και φθῆναι ἐβούλοντο ἐξεργασάμενοι. πρότερον μὲν οὖν και ὀλίγους τε και κρύφα μᾶλλον τὰ λεγόμενα ἦν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Φρύνιχος ἦκων ἐκ τῆς ἐς Λακεδαιμονα πρεσβείας, πληγείς ὑπ' ἀνδρός τῶν περιπόλων τινός ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ πληθούσῃ, και οὐ πολὺ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου ἀπελθὼν, ἀπέθανε παραχρῆμα, και ὁ μὲν κατάξας διέφυγεν, ὁ δὲ ξυνεργός, Ἀργεῖος ἀνδρωπος, ληφθεὶς και βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν τετρακοσίων οὐδενός ὄνομα [τοῦ] κελεύσαντος εἶπεν, οὐδὲ ἄλλο τι ἢ ὅτι εἰδείη πολλοὺς ἀνθρώπους και ἐς τοῦ περιπόλου ἀρχου και ἄλλοσε και' οἰκίας ξυνιόντας· τότε δὴ, οὐδενός γεγενημένου ἀπ' αὐτοῦ νωτέρου, και ὁ Θηραμένης ἤδη θρασύτερον και Ἀριστοκράτης, και ὅσοι ἄλλοι τῶν τετρακοσίων αὐτῶν και τῶν ἔξωθεν ἦσαν ὁμογνώμονες, ἦσαν ἐπὶ τὰ πράγματα. ἅμα γὰρ και ἀπὸ τῆς Λᾶς αἱ νῆες ἤδη περιπεπλευκυῖαι και ὀρμιδάμεναι ἐς τὴν Ἐπιδαυρον τὴν Ἀθηναιαν καταδεδραμήκεισαν, και οὐκ ἔφη ὁ Θηραμένης εἰκὸς εἶναι ἐκ' Εὐβοιαν πλεύσας αὐτὰς ἐς Ἀθηναιαν κατακολλίσει και πάλιν ἐν Ἐπιδαύρῳ ὀρμῆν, εἰ μὴ παρακληθεῖσαι ἦκοιεν, ἐφ' οἷσπερ και αὐτός αἰεὶ κατηγόρει· οὐκέτι οὖν οἷόν τε εἶναι ἡσυχάζειν. τέλος δὲ, κολλῶν και στασιωτικῶν λόγων και ὑποψιῶν προσγενομένων, και ἔργῳ ἤδη ἤκοντο τῶν πραγμάτων. οἱ γὰρ ἐν τῷ Πειραιεῖ τὸ τῆς Ἡετιωνείας τείχος ὀκλίται οἰκοδομοῦντες, ἐν οἷς και Ἀριστοκράτης ἦν ταξιαρχῶν και τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν ἔχων, ξυλλαμβάνονσιν Ἀλεξικλέα, στρατηγὸν ὄντα ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας και μάλιστα πρὸς τοὺς ἐταίρους τετραμμένον, και ἐς οἰκίαν ἀγαγόντες εἰζέξαν. ξυνεπελάβοντο δὲ αὐτοῖς ἅμα και ἄλλοι και Ἐρμων τις τῶν περιπόλων τῶν Μουνυχιασι τεταγμένων ἄρχων· τὸ δὲ μέγιστον, τῶν ὀκλιτῶν τὸ στίφος ταῦτα ἐβούλετο. ὡς δὲ ἐσηγγέλθη τοῖς τετρακοσίοις, (ἔτυχον δὲ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ξυγκαθήμενοι) εὐθύς, πλὴν ὄσοις μὴ βουλομένοις ταῦτα ἦν, ἔτοιμοι ἦσαν ἐς τὰ ὅπλα ἵκναι, και τῷ Θηραμένει και τοῖς μετ' αὐτοῦ ἠκέλιουν. ὁ δὲ ἀπολογούμενος ἔτοιμος ἔφη εἶναι ξυναφαιρησόμε-

92. τὰ λεγόμενα, int. ἐπὸ τοῦ Θηραμένους. Initio cautior erat in calumniando, ne ceteros optimates contra se excitaret. — ἀπέθανε παραχρῆμα. „Quae Plutarch. Alcib. c. 25. de Phrynichi morte refert, ea ex Thucydide hausit, ita tamen ut corruerit. Ac primum eodem errore, quo Schol. ad Aristoph. Lys. 818. ita loquitur, ac si Phrynichus ob ea, quae in Samo molitus erat, proditiōnis condemnatus fuerit, non propterea, quod statum paucorum instituerit et Lacedaemona legatus Peloponnesios arcessiverit. Deinde percussorem eius εἶνα τῶν περιπόλων Ἐρμωνα appellat, cum Thuc. περιπόλον quidem percussorem

dicat, sed non Hermonem, quem eodem loco τῶν περιπόλων τῶν Μουνυχιασι τεταγμένων ἄρχοντα vocat, qui hostiarum conatus adiuerit.“ Krüg. ad Dion. p. 384. — [τοῦ] post οὐδενός ὄνομα praebent quidem Cass. Aug. Pal. It. Vat. F. (Lugd.) Mosqu. Tur. Bekk. Goell. Poppo. Sed propter οὐδενός quodammodo suspectum est.

ἀπὸ τῆς Λᾶς. Sic e Pal. It. Vat. (in quo est Λᾶς) primus edidit Bekk. Vid. ad c. 91. Vulgo ἀπὸ τῆς Λακεδαιμονίας, quod esse debebat Λακεδικῆς.

μὴ βουλομένοις ταῦτα, i. e. τὰ τῆς ὀλιγαρχίας, τὸ ὀλιγαρχεῖσθαι. — ξυναφαιρησόμενος, τὸν

ος λέναι ἤδη. καὶ παραλαβὼν ἓνα τῶν στρατηγῶν, ὅστις ἦν
 ὑπὸ ὁμογνώμων, ἐχώρει ἐς τὸν Πειραιᾶ. ἐβόηθει δὲ καὶ Ἀρι-
 σταρχος καὶ τῶν ἱππέων νεανίσκοι. ἦν δὲ θόρυβος πολὺς καὶ
 κλητικὸς· οἳ τε γὰρ ἐν τῷ ἄστει ἤδη ᾤοντο τὸν τε Πει-
 ραιᾶ κατελιῆφθαι, καὶ τὸν ξυνηλημμένον τεθνάναι, οἳ τε ἐν
 ᾧ Πειραιεὶ τοὺς ἐκ τοῦ ἄστεος ὅσον οὐπῶ ἐπὶ σφᾶς πα-
 εῖναι. μόγις δὲ, τῶν τε πρεσβυτέρων διακωλύοντων τοὺς ἐν τῷ
 ἄστει διαδρόντας καὶ ἐπὶ τὰ ὄπλα φερομένους, καὶ Θουκυδί-
 δου τοῦ Φαρσαλίον, τοῦ προξένου τῆς πόλεως, παρόντος καὶ
 τροφύμως ἐμποδῶν τε ἐκάστοις γιγνομένου καὶ ἐπιβουμένου
 ἡ, ἐπεδρουόντων ἐγγὺς τῶν πολεμίων, ἀπολέσαι τὴν πατρίδα,
 σύχασάν τε καὶ σφῶν αὐτῶν ἀπέσχοντο. καὶ ὁ μὲν Θηραμέ-
 νης ἔλθων ἐς τὸν Πειραιᾶ, (ἦν δὲ καὶ αὐτὸς στρατηγός,) ὅσον
 ἐπὶ βοῆς ἔνεκα, ἀργίζετο τοῖς ὀπλίταις· ὁ δὲ Ἀρισταρχος καὶ
 οἱ ἐναντιοὶ τῷ ἀληθεὶ ἐγαλέπαινον. οἳ δὲ ὀπλίται ὁμοίως τε
 χῶρον οἱ πλείστοι τῷ ἔργῳ, καὶ οὐ μεταμέλοντο, καὶ τὸν
 Θηραμένην ἠρώτων, εἰ δοκεῖ αὐτῷ ἐπ' ἀγαθῷ τὸ τεῖχος οἰκο-
 νομεῖσθαι, καὶ εἰ ἄμεινον εἶναι καθαιρεθῆναι. ὁ δὲ, εἶπερ καὶ
 κείνοις δοκεῖ καθαιρεῖν, καὶ ἑαυτῷ ἔφη ξυνδοκεῖν. καὶ ἐν-
 εὔθειν εὐθὺς ἀναβάντες οἳ τε ὀπλίται καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τοῦ
 Πειραιῶς ἀνθρώπων κατέσκαπτον τὸ τεῖχος. ἦν δὲ πρὸς τὸν
 ἄλλον ἢ παράκλησις ὡς χρῆ, ὅστις τοὺς πεντακισχιλίους βού-
 λεται ἄρχειν ἀντὶ τῶν τετρακοσίων, λέναι ἐπὶ τὸ ἔργον. ἐπεκρύ-
 ποντο γὰρ ὅμως ἔτι τῶν πεντακισχιλίων τῷ ὀνόματι, μὴ
 ἄντικρος, δῆμον ὅστις βούλεται ἄρχειν ὀνομάζειν, φοβούμε-
 νοι μὴ τῷ ὄντι ᾧσι, καὶ πρὸς τινα εἰπὼν τίς τι ἀγνοῖα σφα-
 λῆ. καὶ οἱ τετρακοσίοι διὰ τοῦτο οὐκ ἠθέλον τοὺς πεντακισ-
 χίλους οὔτε εἶναι, οὔτε μὴ ὄντας δήλους εἶναι, τὸ μὲν κα-
 ταστῆσαι μετόχους τοσοῦτους ἄντικρος ἂν δῆμον ἠγοούμενοι, τὸ
 β' αὐ ἀφανῆς φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξεν.

Ἀλεξιλέα. — ὅστις ἦν αὐτῷ
 ὁμογνώμων. Vat. ὅς, quod rece-
 dit Bekk. ὅστις pro ὅς dici docet
 Matth. Gr. ed. 2. p. 906.

ὅσον ἀπὸ βοῆς ἔνεκα. Eadem
 verba leguntur apud Xenophontem Hist.
 Gr. II, 4, 31. Schol. cod. Cass. et
 Aug. haec habent: ἦγον ἀπὸ βοῆς,
 ἡ οὐκ ἀληθῆς, quae vera est ho-
 rum verborum interpretatio, dicitur cau-
 sa. Etiam nostrates duabus praepo-
 sitionibus utuntur non raro, e. c. von
 Rechts wegen, von Amts wegen.
 Plato de Legg. 3. p. 701. D. τίνος
 ἢ χάριν ἔνεκα, quem locum attulit
 Goell. — Mox ex aliquot codd. (Cl.
 D. marg. Steph. et Cass. Tus.) et Vall.,
 qui re vera habet, scripsi τῷ ἀλη-
 θεῖ, cuius loco vulgo (Bekk. Goell.
 Poppo) τῷ πλήθει, quod sive iungas
 cum οἱ ἐναντιοὶ sive cum ἐγαλέπαι-

νον, minus aptum est quam nostrum,
 quia verba ὅσον ἀπὸ βοῆς ἔνεκα aegre
 carent illa oppositione. Cf. etiam Schol.
 ad h. l., qui habet γράφεται, τῷ ἀλη-
 θεῖ ἐγαλέπαινον. Goelleri causa, qui
 contendit dicendum esse τὸ ἀληθές,
 non τῷ ἀληθεῖ, affero Platonis Apol.
 c. 16. p. 28. D. locum: οὕτω γὰρ
 ἔχει, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀλη-
 θεῖα. ibid. c. 26. p. 36. D. κατὰ τὴν
 ἀξίαν τῇ ἀληθείᾳ τιμᾶσθαι. — Mox
 ad καὶ εἰ subaudi δοκεῖ.

μὴ ἄντικρος δῆμον — ὄνο-
 μάζειν. Vocabulum δῆμον bis co-
 gitandum est, et pendent haec ex ἐπε-
 κρύπτοντο. — μὴ τῷ ὄντι ᾧσι.
 Schol. φοβούμενοι μὴ τις εἰπὼν ὅτι
 ἀρῆγεται δημοκρατίας πρὸς τινα, ὅς
 ἐστι τῶν πεντακισχιλίων, ἀγνοῶν ὅτι
 ἐστὶν εἰς ἐκείνων, ἐν κινδύνῳ γένη-
 ται. Ergo ad ᾧσι subaudi τῶν πεν-

93. Τῆ δ' ὑστέρῳ αἱ μὲν τετρακόσιοι ἐς τὸ βουλευτήριον ὄμως καὶ τεθοροβημένοι ξυνελθόντο· οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ ὄπλιται τὸν τε Ἀλεξικλέα, ὃν ξυνέλαβον, ἀφέντες καὶ τὸ τείχισμα καθελόντες, ἐς τὸ πρὸς τῇ Μουνυχίᾳ Διονυσιακὸν [τὸ ἐν τῷ Πειραιεῖ] θέατρον ἔλθόντες, καὶ θέμενοι τὰ ὄπλα, ἐξεκκλησιάσαν [τε], καὶ δόξαν αὐτοῖς εὐθύς ἐχώρουν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ ἔθεντο [αὐτοῦ] ἐν τῷ Ἀνακείῳ τὰ ὄπλα. ἔλθόντες δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων τινὲς ἤρημένοι πρὸς αὐτοὺς, ἀνήρ ἀνδρὶ διελέγοντό τε, καὶ ἔπειθον οὓς ἴδοιεν ἀνθρώπους ἐπιεικείς, αὐτοὺς τε ἠσυχάζειν καὶ τοὺς ἄλλους παρακατέχειν, λέγοντες τοὺς τε πεντακισχιλίους ἀποφανεῖν, καὶ ἐκ τούτων ἐν μέρει, ἢ ἂν τοῖς πεντακισχιλίους δοκῇ, τοὺς τετρακοσίους ἔσεισθαι, τίως δὲ τὴν πόλιν μηδενὶ τρόπῳ διαφείρειν, μηδ' ἐς τοὺς πολεμίου ἀνάσσει. τὸ δὲ πᾶν πλήθος τῶν ὀπλιτῶν, ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς πολλοὺς λόγων γιγνομένων, ἡκίωτερον ἦν ἢ πρότερον, καὶ ἐφοβαῖτο μάλιστα περὶ τοῦ παντὸς πολιτικοῦ. ξυνεχώρησάν τε ὄσπερ ἐς ἡμέραν ῥητὴν ἐκκλησίαν ποιῆσαι ἐν τῷ Διονυσίῳ περὶ ὁμονοίας.

94. Ἐπειδὴ δὲ ἐπῆλθεν ἡ ἐν Διονύσου ἐκκλησία καὶ ὅσον οὐ ξυνειλεγμένοι ἦσαν, ἀγγέλλονται αἱ δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες καὶ ὁ Ἀγησανδρίδας ἀπὸ τῶν Μεγαρέων τὴν Σαλαμίνα παραπλεῖν· καὶ πᾶς τις τῶν πολλῶν αὐτὸ τοῦτο ἐνόμιζεν εἶναι τὸ πάλαι λεγόμενον ὑπὸ Θηραμένους καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ὡς ἐς τὸ τείχισμα ἔπλευσεν αἱ νῆες, καὶ χρησίμως ἐδόκει καταπεπτακέναι. ὁ δὲ Ἀγησανδρίδας τάχα μὲν τι καὶ ἀπὸ ξυγκειμένου λόγου περὶ τὴν Ἐπίδαυρον καὶ ταύτη ἀνεστρέφετο, ἀκόσ δὲ αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν παρόντα στασιασμὸν τῶν Ἀθηναίων, δι' ἐλπίδος ὡς κἂν ἐς δεῖον παραγένοιτο, ταύτη ἀνέχειν. οἱ δ' αὖ Ἀθηναῖοι, ὡς ἠγγέλθη αὐτοῖς, εὐθύς ὄρο-

τακισχιλίων, sicut ad τὸ ἀφανές, οἰτινές εἰσι τῶν πεντακισχιλίων.

93. ὄμως καὶ τεθοροβημένοι, l. e. καίπερ τεθοροβημένοι ὄμως. Exempla congescit Matth. Gr. §. 566. 3. — Post Διονυσιακὸν Cass. Aug. Pal. It. Vat. F. Mosqu. Vall. et inter uncōs Goell. Popp. inserunt τὸ ἐν τῷ Πειραιεῖ, quod tuetur Krüg. ad Dien. p. 386. Et Xenophon quidem Hist. Gr. II, 4, 32. dicit καταδίωξαν πρὸς τὸ ἐν Πειραιεῖ θέατρον. At Lysias c. Agorat. c. 7. ὅτι ἡ ἐκκλησία Μουνυχιασιν ἐν τῷ θεάτρῳ ἐγένετο. Non verisimile est duo in tanta vicinia theatra fuisse, sed videtur unum, inter hos duos locos situm, modo huic modo illi accensitum fuisse. Cf. Duk. ad h. l. Schneid. ad Xen. Hellen. p. 101. — Statim ἐξεκκλησίασαν pro ἐξεκκλησίασαν Bekk. et Goell. cum I., probantibus Buttmanno Gr. max. Vol. I. p. 344. et Krüg. l. l.

scripserunt. Cf. Lobeck. ad Phryg. p. 155. Alii ἐξεκκλησίασαν ab ἐκκλησίασιν distinguunt ita, ut simplex dicant esse ordinariis comitibus interesse, compositum extra locum solitum comitia habere, ut ἐκκαθεύδειν apud Xen. Hist. Gr. II, 4. Sic Schneider. in Lex., qui praeter hunc locum ἐξεκκλησίασαν assertet ex Xen. Hist. Gr. V, 3, 16. Cf. Schoemann. de Comit. Athen. p. 57. In re adhuc dubia vulgatum reliquit. Ceterum τί ἐν statim αὐτοῦ abest a Cass. Aug. It. Pal. In Cass. tamen a correctore adscripta sunt haec vocabula. Ἀνακείων est templum Dioscororum, Castoris ac Polluciae.

ἐν τῷ Διονυσίῳ, τῷ ἐν τῷ ἄστυ, ubi plerumque comitia habebatur. Cf. Pollux VIII, 133.

94. δι' ἐλπίδος, int. ὄσπερ. — ταύτη, περὶ τὴν Σαλαμίνα. — ἀνέχειν idem esse quod paullo ante ἀνεστρέφεται monet Bauer.

ἰφ ἐς τὸν Πειραιᾶ πανδημῆι ἐχώρουν, ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου μίσητος [ἦ] ἀπὸ τῶν πολέμιων οὐχ ἐκᾶς, ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι ὄντος. καὶ οἱ μὲν ἐς τὰς παρούσας ναῦς ἐξέβαινον, οἱ δὲ ἄλλας καθεῖλον, οἱ δὲ τιμῆς ἐπὶ τὰ πλεῖστα καὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος παρεβόηθον.

95. Αἱ δὲ τῶν Πελοποννησίων νῆες, παραπλεύσασαι καὶ περιβαλοῦσαι Σούνιον, ὁρμίζονται μεταξὺ Θορικοῦ τε καὶ Πρασιῶν ὕστερον δὲ ἀφικνοῦνται ἐς Ὠρωπὸν. Ἀθηναῖοι δὲ αὐτὰ τάχος καὶ ἀξυγκροτήτοις πληρώμασιν ἀναγκασθέντες χρήσασθαι, οἷα πόλεως τε στασιαζούσης, καὶ περὶ τοῦ μεγίστου βουλόμενοι ἐν τάχει βοηθῆσαι, (Εὐβοία γὰρ αὐτοῖς, ἀποκεκλυμένης τῆς Ἀττικῆς, πάντα ἦν.) πέμπουσι Θυμοχάρην στρατηγὸν καὶ ναῦς ἐς Ἐρετριαν. ἂν ἀφικομένων, ξὺν ταῖς πρότερον ἐν Εὐβοίᾳ οὖσαις ἕξ καὶ τριάκοντα ἐγένοντο. καὶ εὐθὺς ναυμαχεῖν ἤναγκάζοντο. ὁ γὰρ Ἀγησανδρίδας ἀριστοποιήσασθενος ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ ἀνήγαγε τὰς ναῦς. ἀπέχει δὲ μάλιστα ὁ Ὠρωπὸς τῆς τῶν Ἐρετριῶν πόλεως θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα σταδίους. ὡς οὖν ἐπέπλει, εὐθὺς ἐπλήθουν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς ναῦς, οἰόμενοι σφίσι παρὰ ταῖς ναυαῖς τοὺς στρατιώτας εἶναι. οἱ δὲ ἐνυγον οὐκ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀριστον ἐπισιτιζόμενοι, (οὐδὲν γὰρ ἐπωλεῖτο ἀπὸ προνομίας τῶν Ἐρετριῶν,) ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐπ' ἐσχάτα τοῦ ἄστεος οἰκιῶν, ὅπως, σχολῇ πληρουμένων, φθάσειαν οἱ πολέμιοι προσπεδόντες, καὶ ἐξανασσειαν τοὺς Ἀθηναίους οὕτως, ὅπως τύχοιεν, ἀνάγεσθαι. σημεῖον δὲ αὐτοῖς ἐς τὸν Ὠρωπὸν ἐκ τῆς Ἐρετρίας, ὅποτε χρῆ ἀνάγεσθαι, ἦρθη. διὰ τοιαύτης δὲ παρασκευῆς οἱ Ἀθηναῖοι ἀναγόμενοι καὶ ναυμαχῆσαντες ὑπὲρ τοῦ λιμένος τῶν Ἐρετριῶν, ὀλίγον μὲν τινα χρόνον ὅμως καὶ ἀντέσχον. ἔπειτα ἐς φυγὴν τραπόμενοι καταδιώκονται ἐς τὴν γῆν. καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἐρετριῶν ὡς φίλλαν καταφεύγουσι, χαλεπώτατα ἔπραξαν, φρονεούμενοι ὑπ' αὐτῶν. οἱ δὲ ἐς τὸ ἐπιτελεῖσθαι τὸ ἐν τῇ Ἐρετρίᾳ, ὃ εἶχον αὐτοῖς, περιγίγνονται, καὶ ὅσοι ἐς Χαλκίδα ἀφικνοῦνται τῶν νεῶν. λαβόντες δὲ οἱ

ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου — ὄντος. Sententiam loci haud dubie corrupti hanc esse debere perspexit Acacius: „*maius intestino certamine ab hostibus bellum non longe, sed ad portum adesse rati.* Quare ἢ sciendum censeo, praecunte Schol. Duk. οὐ post πολέμου excidisse, Goell. τοῦ pro ἢ legendum esse putat.

95. ἀξυγκρότητα πληρώματα sunt nautae incompositi, non exercitati neque ad opera navalia usu subacti. Contrarium συγκεκορημένος, ut ἴσχυος συγκεκορημένη apud Lucian. ἕξ ἀπάτας κηροταμένιοι ἄνδρες apud Theocritum XV, 49. — Εὐβοία αὐτοῖς — πάντα ἦν, omnem spem

in Euboea sola positam habebant. Sic πάντα εἶναι τινα dicuntur qui in summa auctoritate et existimatione sunt, qui omnia apud aliquem possunt, a quibus omnia exspectat.

διὰ τοιαύτης δὲ παρασκευῆς. Vulgo διὰ τοιαύτην — παρασκευῆς. Illud, quod boni libri praebent, intelligas in einer solchen *Verfassung*. Sic 4, 8 extr. (τοῦ χωρίου) δι' ὀλίγης παρασκευῆς κατεληγμένον, quem locum apposuit Krüg. l. l. p. 295. — ἀναγόμενοι Vat. Ceteri ἀναγόμενοι, quod tuetur Krüg. ibid. — Inferius τε post ὕστερον Εὐβοίαν offendit, nisi transitum a participio ad verbum finitum esse status.

Πηλοποννησίοι δύο καὶ ἑκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἄνδρας τοὺς μὲν ἀποκτείναντες, τοὺς δὲ ζωγροῦσαντες, τροπαίον ἔστησαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον Εὐβοίαν τε ἅπασαν ἀποστήσαντες, πλὴν Ὀρεοῦ, (ταύτην δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι εἶχον,) καὶ τὰλλα τὰ περὶ αὐτὴν καθίσταντο.

96. Τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ὡς ἦλθε τὰ περὶ τὴν Εὐβοίαν γεγενημένα, ἐκπληξίς μεγίστη δὴ τῶν πρὶν παρέστη. οὔτε γὰρ ἢ ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορὰ, καίπερ μεγάλη τότε δόξασα εἶναι, οὔτε ἄλλο οὐδὲν πω οὕτως ἐφόβησεν. ὅπου γὰρ, στρατοπέδου τε τοῦ ἐν Σάμῳ ἀφροστηκός, ἄλλωυ τε νεῶν οὐκ οὐσῶν οὐδὲ τῶν ἐσβησομένων, αὐτῶν [τε] στασιαζόντων, καὶ ἄθλον ὄν, ὁπότε σφίσι αὐτοῖς ἐνδοξάξουσι, τοσαύτη ἢ ξυμφορὰ ἐπεγεγινήτο, ἐν ἣ ναῦς τε καὶ, τὸ μέγιστον, Εὐβοίαν ἀπολωλέκεισαν, ἐξ ἧς πλείω ἢ τῆς Ἀττικῆς ἀφειλούντο, πῶς οὐκ εἰκότως ἠθύμουν; μάλιστα δ' αὐτοὺς καὶ δι' ἐγγυτάτου ἔθορῦβει, εἰ οἱ πολέμιοι τολμήσουσι νενικηκότες εὐθύς σφῶν ἐπὶ τὸν Πειραῖᾶ ἔρημον ὄντα νεῶν πλείν· καὶ ὅσον οὐκ ἦδη ἐνόμιζον αὐτοὺς παρεῖναι· ὅπερ ἂν, εἰ τολμηρότεροι ἦσαν, ῥαδίως ἂν ἐποιήσαν, καὶ ἢ διέστησαν ἂν ἐπι μᾶλλον τὴν πόλιν ἐφορμοῦντες, ἢ ἐπολιόρκουν μένοντες, καὶ τὰς ἀπ' Ἰωνίας ναῦς ἠνάγκαζαν ἂν, καίπερ πολεμίας οὐδας τῇ ὀλιγαρχίᾳ, τοῖς σφετέροις οικείοις καὶ τῇ ξυμπάσῃ πόλει βοηθήσαι· καὶ ἐν τούτῳ Ἑλλήσποντός τε ἂν ἦν αὐτοῖς καὶ Ἰωνία καὶ αἱ νῆσοι καὶ τὰ μέχρι Εὐβοίας, καὶ, ὡς εἰπεῖν, ἢ Ἀθηναίων ἀρχὴ πᾶσα. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις πάντων δὴ ξυμφορῶτατοι προσπολεμῆσαι ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς. διάφοροι γὰρ πλείστον ὄντες τὸν τρόπον, οἱ μὲν ὀξεῖς, οἱ δὲ βραδεῖς, καὶ οἱ μὲν ἐπιχειροῦνται, οἱ δὲ ἄτολμοι, ἄλλως τε καὶ ναυτικῇ ἀρχῇ πλείστα ἀφείλουν. ἔδειξαν δὲ οἱ Συρακόσιοι· μάλιστα γὰρ ὁμοίωτροποι γεγόμενοι ἄριστα καὶ προσεπολέμησαν.

97. Ἐπὶ δ' οὖν τοῖς ἠγγεγμένοις οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς τε εἰκοσιν ὅμως ἐπλήρουν, καὶ ἐκκλησίαν ξυνέλεγον, μίαν μὲν εὐθύς τότε πρῶτον ἐς τὴν Πύκνα καλουμένην, οὐκὲρ καὶ ἄλλοτε εἰώθεισαν· ἐν ἧς καὶ τοὺς τετρακοσίους καταπαύσαντες

96. ἀπὸ τῶν [τε] στασιαζόντων. Τίς ὁμ Aug. It. in Cass. inter versus scriptum. Recte; ut his et sequentibus verbis causa enuntiatur, quare naves conscendere recusaturi sint milites. — ἐνδοξάξαι interpretantur confingere, consurgere inter se.

ἢ ἐπολιόρκουν, repete ἂν ex praegressis. Quod Bekk. et Goell. inserunt et ante ἐπολιόρκουν nulla codd. fide nititur.

οἱ μὲν ὀξεῖς — ἄτολμοι. Explicatius hanc morum discrepantiam persequitur 1, 70 et 84. — Dativum ναυτικῇ ἀρχῇ iunge cum ἀφείλουν;

cum verbum ἀφείλω et dativum et accusativum admittat. Vid. Matth. Gr. §. 391. Vat. ἐν ἀρχῇ ναυτ. Valla: in gubernanda classe plurimum Atheniensibus profuere.

97. ἐς τὴν Πύκνα. Sic libri optimi pro Πύκνα. Nostrum veteribus Atticis vindicat Buttmana. Gr. max. I. p. 237. med. p. 91. Loca erat iuxta arcem, ubi pierumque caeciones Atheniensium habebantur, maxime αἱ κρηταὶ ἐκκλησίαι. Vid. annot. ad c. 67: — ὅπλα παρέχουσαι. i. e. ὀπλιτεύειν soli ditiores poterat Pauperes levi armatura erant vel nave-

οἷς περικαισχυλλοῖς ἐψηφίσαντο τὰ προήλικα παραδοῦναι· ναὶ δὲ αὐτῶν ἀπόβη· καὶ ὅπλα προέχονται· καὶ μισθὸν ἠδένα, φέρειν μηδεμιᾷ ἀρχῇ· εἰ δὲ μὴ, ἐκάρατον ἐποιήσαντο. γίνονται δὲ καὶ ἄλλαι ὑστερον πικραὶ ἐκκλησίαι, ἀφ' ὧν καὶ ομοθίτας καὶ τὰλλα ἐψηφίσαντο ἐς τὴν πολιτείαν, καὶ οὐκ ἦν τα δὴ τὸν πρώτον χρόνον ἐπὶ γε ἐμοῦ Ἀθηναῖοι φαίνονται ὑπολειπόμενοι· μετρία γὰρ ἦ τε ἐς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς ὀλλοὺς ξυγκρασίς ἔγένετο, καὶ ἐκ παρηργῶν τῶν πραγμάτων ενομέτερον τοῦτο πρώτον ἀνήνεγκε τὴν πόλιν, ἐψηφίσαντο δὲ αἱ Ἀλκιβιάδην καὶ ἄλλους μετ' αὐτοῦ, κατεῖραι, καὶ παρὰ τὴν κείνου καὶ παρὰ τὴν ἐν Σάμῳ στρατοπέδου πέμψαντες, διεκετύοντο ἀντάπτεσθαι τῶν πραγμάτων.

98. Ἐν δὲ τῇ μεταβολῇ ταύτῃ εὐθύς οἱ μὲν περὶ τῶν Τεισαφάρον καὶ Ἀλεξιμά, καὶ ὅσοι ἦσαν τῆς ὀλιγαρχίας μάιστα, καταέχρονται ἐς τὴν Δεκλείαν· Ἀριστάρχος δὲ αὐτῶν ἀποβῆ· (ἔτι γὰρ καὶ στρατηγῶν) λαβὼν κατὰ τάχος κατόπιν ἑαυτῶν βαρβαρωτάτους ἐχώρει πρὸς τὴν Οἰνόνην, ἣν δὲ ἰθνηλαίαν ἐν μεθόριον τῆς Βοιωτίας τείχος· ἐκολιόρχουν δ' ὑπὸ διαξυμοφορίᾳ ἐσίειν ἐκ τῆς Οἰνόνης γενομένην ἀνδρῶν κ Δεκλείας ἀνεπαρουντῶν διαφθορᾶς οἱ Κορινθιοὶ ἐπέβλητο ἠδὲν, προσπαροκαλίσαντες τοὺς Βαιωτοὺς, κωρολαγησάμενος ἑν αὐτοῖς ὁ Ἀριστάρχος ἀπατᾷ τοὺς ἐν τῇ Οἰνόνῃ, λέγων ὡς καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει τὰλλα ξυμβέβηκας Ἀσπιδαιμονίοις, ἀσπιδαιμονίους δὲ Βοιωτοῖς τὸ χωρίον παραδοῦναι· ἐπὶ ταῦτοις γὰρ ξυμβεβῆσθαι, οἱ δὲ πείθεντες ὡς ἀνδρὶ στρατηγῷ, καὶ οὐκ ἴσαστες οὐδὲν διὰ τὸ πολιορκεῖσθαι, ὑπάσπονδοι ἐπέχρονται οὐτῶ μὲν τῇ τῷ ἠδὲν Οἰνόνην λησθεῖσαν Βοιωτοὶ κατέλαβον, καὶ ἦ ἐν ταῖς Ἀθήναις ὀλιγαρχία καὶ σκιάς ἐπαύσατο.

99. Ἐπὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ Πελοποννήσιοι, ὡς τροφῆν τε ρυδαίς ἐδίδοσαν ὑπὸ Τισσαφέρνηος τότε, ὅτε ἐπὶ τῇ Ἀσπιδαιμονίᾳ παρῆναι τροσταθέντων, καὶ αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρνηος ἑώσ, που ἦσαν, ἧς τε Φίλιππος ὁ συμπεμφθεὶς αὐτῷ ἐπέστειλεν Μινδαρῶν τῷ ναύαρχῳ, καὶ ἄλλος, Ἰπποκράτης, ἀνὴρ Σπαρτιατῆς, καὶ ὧν ἐν Φασηλίδι, ὅτι οὕτως αἱ νῆες παρεβόησαν, ταῦτα τε ἀδικοῦντο ὑπὸ Τισσαφέρνηος, Φαρνάβζος τε ἐκκατεῖτο αὐτοὺς, καὶ ἦν πρόθυμος, κομίσας τὰς ναῦς, καὶ αὐτὸς

em militiam exercebant. — ἐπὶ γε μὴ οὐ, πῶς quidem memora.

98. τοῖς δὲ ταῖς τῶν ἀσπιδαιμονίων. Sic dicebantur Athenis servi publici, qui lexicirchis et aliis magistratibus praesto erant. Vid. Pollux VIII, 104, et Boeckh. de pecora. pol. Ath. l. p. 222. Erant fere barbari, unde etiam Sisyphae dicti. Cf. annot. ad c. 67. — διαφθορᾶς. Verba sic iunge die ξυμοφορίᾳ — γενομένην διαφθορᾶς ἀνδρῶν ἐκ Δεκ. ἀνεπαρουντων.

99. οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ Πελο-

ποννήσιοι. Nominativus οἱ Πελοποννήσιοι non habere quod sibi assumat verbum. Sed Scriptor post multa interiecta membra in illius locum substituit alium nominativum ὁ Μινδαρῶν, quare ante οὕτω δὴ minus plane interpuncti. — Verba καὶ αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρνηος ἑώσ, που ἦσαν ἀτέπε quasi scriptum esset οὕτως αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρνηος, duplici negatione. Vid. interpr. ad Soph. Ajac. v. 628. — κομίσας τὰς ναῦς, int. τὰς τῶν Πε-

τάς λοιπὰς ἐκ πόλεις τῆς ἐαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι τῶν Ἀθηναίων, ὅσκιον καὶ ὁ Τισσαφέρης, ἐκλίπων αἰών τι σήσειν ἀπ' αὐτοῦ· οὕτω δὲ ὁ Μίνδαρος πολλῶν κόσμων καὶ ἀπὸ παραγγέλματος αἰφνιδίου, ὅπως λάθοι τοὺς ἐν Σάμῳ, ἄρας ἀπὸ τῆς Μιλήτου ναυδὶ τριδὶ καὶ ἑβδομήκοντα, ἐκλει ἐπὶ τὸν Ἑλλησπόντον. (πρότερον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ αἰεὶ τῶδε ἐκαταδεκα ἐς αὐτὸν νῆας ἐπέπλευσαν, καὶ τῆς Χερσονήσου τι μέρος κατέδραμον.) χυμιασθεὶς δὲ ἀνέμων καὶ ἀναγκασθεὶς καταλαθεῖ ἐς τὴν Ἰκαρον, καὶ μένων ἐν αὐτῇ ὑπὸ ἀπλοίας πέντε ἢ ἕξ ἡμέρας ἀφικνεῖται ἐς τὴν Χίον.

100. Ὁ δὲ Θρασύλλος ἐκ τῆς Σάμου, ἐπιυδὴ ἐκύθητο αὐτὸν ἐκ τῆς Μιλήτου ἀπηρότα, ἐκλει καὶ αὐτὸς ναυσὶν εὐδὸς πέντε καὶ πενήκοντα, ἐκτειγόμενος, μὴ φθάσῃ ἐς τὸν Ἑλλησπόντον ἐςπλευσάς. αἰσθόμενος δὲ ὅτι ἐν τῇ Χίῳ εἴη, καὶ νομίσας αὐτὸν καθέξιν αὐτοῦ, σκοποὺς μὲν κατέστησάτο καὶ ἐν τῇ Λέσβῳ καὶ ἐν τῇ ἀνακίρας ἠκείσῳ, εἰ ἄρα ποῦ κοινοῖτο αἱ νῆες, ὅπως μὴ λάθοιεν· αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Μηθύμναν παραπλεύσας ἀλφειὰ τε καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια παρασκευάζειν ἐκέλευεν, ὡς, ἢν πλείων χρόνος γιγνηταί, ἐκ τῆς Λέσβου τοὺς ἐπικλοὺς τῇ Χίῳ ποιησόμενος. αἴμω δὲ, Ἐρεσον γὰρ τῆς Λέσβου ἀφιστήκει, ἐβόηκετο ἐπ' αὐτῆν πλεύσας, εἰ δύναίτο, ἐξελθεῖν. Μηθυμναίων γὰρ οὐδ' οἱ ἀδυνατώτατοι φυγάδες, διακομίσαντες ἐκ τε τῆς Κύρης προσεταιριστοὺς ὀκλίτας ὡς πενήκοντα, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἠκείρου μισθωσάμενοι, ξύμπασιον ἐς τριηκοσίους, Ἀναξάνδρου Θηβαίου κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἡγορήσαντο, προσέβαλον πρώτῃ Μηθύμνῃ· καὶ ἀκούσουσθῆντες τῆς πείρας διὰ τοὺς ἐκ τῆς Μυτιλήνης Ἀθηναίων φρουροὺς προελθόντας, αὐτοῖς ἔξω πᾶσιν ἀκασθέντες καὶ διὰ τοῦ ὄρους κωμισθέντες ἀριστάσι τῆν Ἐρεσον. πλεύσας οὖν ὁ Θρασύλλος ἐπ' αὐτῆν πᾶσαι τὰς ναυδὶ διανοεῖτο προσβολὴν ποιήσειν. προαφηγόμενος δὲ αὐτοῖς ἦν καὶ Θρασύβουλος πέντε ναυσὶν ἐκ τῆς Σάμου, ὅτι ἠγγέλθη αὐτοῖς ἢ τῶν φυγάδων αὐτῆ διαβασίς· ὅσπερ ἔσας δὲ ἐπὶ τὴν Ἐρεσον ἐφώρμιε ἰλθάν. προσήνουντο δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου τινὲς δύο νῆες ἐπ' οἷον ἀνακομιζόμεναι καὶ [αἱ] Μηθυμναίας· καὶ αἱ πᾶσαι νῆες περῆσαν ἐπὶ καὶ ἑβήκοντα, ἀπ' αὐτῶν τῷ στρατεύματι παρεσκευάσθητο ὡς κατὰ κράτος μηχαναῖς τε καὶ κανὶ τρόσῳ, ἢν δύνανται, αἰρήσοντες τὴν Ἐρεσον.

101. Ὁ δὲ Μίνδαρος ἐν τούτῳ καὶ αἱ ἐκ τῆς Χίου τῶν Πελαγονησίων νῆες, ἐπισπεισάμεναι ὅσιν ἡμέραις, καὶ λαβόντες παρὰ τῶν Χίων τοὺς τεσσαρακοσάς· ἑκαστος Χίος, τῆ

λοποννησίων. — ἀπ' αὐτοῦ, l. c. ἀπὸ τῶν ἀποστῆσαι τὰς πόλεις.

100. τοῦ εἰσεῖν, Schol. ἐπιδραμοῖσιν.

κατὰ τὸ ξυγγενὲς. De hac consanguinitate Boeotorum cum Aedlenibus vid. 8, 2. 7, 57. — Μὲν κ' ὅ α'

φίγμιος, int. τοῦ Θρασύλλου ὅσπερ ἔσας, (sc. Thrasylbulus) respicit ad Eresii defectionem.

101. τοὺς τεσσαρακοσάς· ἑκαστος Χίος. Schol. ἀρχαία νομισμὰτα ἐπιχώρια. Portus ita dictus putabat hunc nummum, quod esset quadragesima pars nummi alicuius re-

ῥητη διὰ ταχέων ἀπαρρυσιν ἐκ τῆς Κλον οὐ πελάγρια, ἵνα
 κη περιτύχῃσι ταῖς ἐν τῇ Ἐρέσω ναυσίν, ἀλλὰ ἐν ἀριστερᾷ
 τῆν Λέσβον ἔχοντες ἔκλειον ἐπὶ τὴν ἠπειρον. καὶ προσβαλόντες
 τῆς Φωκαίδος ἐς τὸν ἐν Κρατερίοις λιμένα καὶ ἀριστοποιησά-
 ιενοι, παραπλεύσαντες τὴν Κυμαίαν δεικνοποιοῦνται ἐν Ἀρ-
 γεννούσαις τῆς ἠπειρου, ἐν τῷ ἀντιπέρας τῆς Μυτιλήνης. ἐν-
 εὔθειν δὲ ἐτι πολλῆς νυκτὸς παραπλεύσαντες, καὶ ἀφικόμενοι
 τῆς ἠπειρου ἐς Ἀρματοῦντα καταντικρὺ Μηθύμνης, ἀριστο-
 ποιησάμενοι, διὰ ταχέων παραπλεύσαντες Λέκτον καὶ Ἀάρι-
 σταν καὶ Ἀμαξιτὸν καὶ τὰ ταύτη χωρία, ἀφικνοῦνται ἐς Ρο-
 ρεῖον ἤδη τοῦ Ἑλλήσποντου, πρῶτον μὲςων νυκτῶν εἰσι
 αἰ τῶν νεῶν καὶ ἐς Σίγειον κατήσαν καὶ ἄλλοτε τῶν ταύτη
 ὄρωλον.

102. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Σηοτᾷ δυοῖν θεούσαις εἰκοσί
 ναυσίν ὄντες, ὡς αὐτοῖς οἱ τε φρονεῖται ἔσημαινον, καὶ
 ἰσθάνοντο τὰ πυρὰ ξαίφνης πολλὰ ἐν τῇ πολεμῆ φανέντα,
 γινώσκοντι ἐκπλεύουσι οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ τῆς αὐτῆς ταύ-
 τῆς νυκτὸς ὡς εἶχον τάχους ὑπομίζαντες τῇ Χερσονήσῳ, πα-
 ρεπλεον ἐπ' Ἐλαιούντος, βουλόμενοι ἐκπλεύσαι ἐς τὴν εὐρυχω-
 ρίαν, τὰς τῶν πολεμίων ναῦς. καὶ τὰς μὲν ἐν Ἀβύδῳ ἐκατ-
 δεκα ναῦς ἔλαθον, προειρημένης φυλακῆς τῷ φίλιῳ ἐπιπλω-
 ῖπως αὐτῶν ἀνακῶς ἔξουσιν, τὴν ἐκπλέωσι. τὰς δὲ μετὰ τοῦ
 Μινδάρου ἅμα τῇ ἔφ κακιδόντες, τὴν δίωξιν εὐδύς ποιοῦμενοι,

is ignoti. — Forman. ὄντιε. tuetar
 Buttman. Gr. max. Vol. I. p. 282.

οὐ πελάγρια. Negatio οὐ ex
 oniectura nostra accessit, quam pro-
 avit Krüg. l. l. p. 306., receperunt
 Goell. et Poppe.

ἐν Ἀργεννούσαις τῆς ἠπει-
 ρου. Pro vulgato Ἀργεννούσαις codd.
 ass. Aug. Pal. It. Ἀργεννούσαις, Vat.
 Ἀργεννούσαις. Verba τῆς ἠπειρου,
 germana sunt, de quo dubitat cum
 Krüg. Goeller., nihil aliud possunt si-
 nificare quam „Argimōis Insulis ex
 diverso positum cognomine fuisse in
 continentia oppidum, quemadmodum
 Sybotis insulis opposita
 erant.“ Krüg. Quam ipsam sen-
 tentiam confirmare Popponi l. 1. p. 448.
 identur Scholia ad Aristoph. Ran.
 33. et 710. Contra Diodorus 13,
 7. hoc oppidum in insulas transfert.
 — Mox post παραπλεύσαντες, Cass.
 ug. It. Vat. Reg. K. m. Ar. Chr. ad-
 unt τὴν Κυμαίαν, quod e praegres-
 s irrepsisse suspicatur Krüg. l. l.,
 oppo autem ex τὴν Κανάλαν corrup-
 tum putat. — Λέκτον, promonto-

rium. Idem. Hom. Il. 5., 284. Her-
 dot; 9, 114.

102. φρονεῖται. Vid. ad 2, 94.
 — ὑπομίζαντες τῇ Χερσ. Schol.
 ἔγγισαντες, i. e. oram Chersonesi le-
 gentes. — Elaeus oppidum est Cher-
 sonesi ad Hellepontū additum. — ἐν-
 πεπλεῖσαι. Schol. ἀντι τοῦ ἐκπλε-
 σαντες διαφρεῖν. „Frustra quaevisi
 quo hunc loquendi morem comproba-
 rem.“ Goell. Itaque „dubites an vir-
 gula ponenda sit post εὐρυχωρίαν, ut
 τὰς — ναῦς ad κακιδόντες pertineat, et
 Poppe.

προειρημένης φυλακῆς τῷ
 φίλι. ἐπ. Schol. interpretatur: καίτοι
 προειρημένον τοῖς ἐν τῇ Ἀβύδῳ ἐπὶ
 τοῦ φίλιον ἐπιπλω, (ἐπὶ τῷ Μινδάρου)
 τῶν πολεμίων τοῦ μετὰ Μινδάρου
 ὅπως παραφυλάττωσι τοὺς Ἀθηναί-
 ους, πλεῖν τοῦ μη καθῆναι αὐτοὺς ἐκ-
 πλεύσαντας. — εἰνακῶς, ἐπιμελῶς,
 προνοητικῶς.

τὴν δίωξιν εὐδύς ποιοῦμε-
 να. Cum δίωξιν ποιῆσθαι non pos-
 sit esse fugere, sed idem sit quod δι-
 ώκειν, ποιοῦμενοι corruptum esse
 patet. Coniectio olim ποιοῦμένων, Krüg.

οὐ φθάνουσι πᾶσαι, ἀλλ' αἱ μὲν πλείους ἐπὶ τῆς Ἰμβροῦ καὶ Ἀθήνων διέφυγον, τήσασθαι δὲ τῶν νεῶν αἱ ὕσονται κλέουσαι καταλαμβάνονται παρὰ τὸν Ἐλαιούντα. καὶ μίαν μὲν ἔκοιλασαν κατὰ τὸ ἱερόν τοῦ Πρωτειαίου αὐτοῖς ἀνδράσι λαβάνουσι, δύο δὲ ἑτέρας ἄνευ τῶν ἀνδρῶν· τὴν δὲ μίαν πρὸς τῇ Ἰμβρῷ κενὴν κατακαίουσι.

103. Μετὰ δὲ τοῦτο ταῖς τε ἐξ Ἀβύδου ξυμμιγείσασαι καὶ ταῖς ἄλλαις, ξυμμάσασαι δὲ καὶ ὀδοήκοντα, πολιορκήσαντες Ἐλαιούντα ταύτην τὴν ἡμέραν, ὡς οὐ προσεχώρει, ἀπέκλευσαν ἐξ Ἀβύδου, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ψευθεύοντες τῶν σκοπῶν, καὶ οὐκ ἂν οἴομενοι σφᾶς λαθεῖν τὸν παράκλον τῶν πολεμίων νῆσιν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ταχομαχοῦντες, ὡς ἦσθοντο, εὐθύς ἀπολιπόντες τὴν Ἐρεσον κατὰ τάχος ἐβοήθουν ἐς τὸν Ἐλλησποπόντον· καὶ δύο τε ναῦς τῶν Πελοποννησίων αἰφούσιν, αἱ πρὸς τὸ πύλαγος τότε θρασύτερον ἐν τῇ διώξει ἀπάρασαι περιέπυσον αὐτοῖς, καὶ ἡμέρα ὕστερον ἀφικόμενοι ὀρμίζονται ἐς τὸν Ἐλαιούντα, καὶ τὰς ἐκ τῆς Ἰμβροῦ, ὅσαι κατέφυγον, κομίζονται, καὶ ἐς τὴν ναυμαχίαν πέντε ἡμέρας παρεσκευάζοντο.

104. Μετὰ δὲ τοῦτο ἐνανμάχουν τρώσκω τωφῶδε. οἱ Ἀθηναῖοι παρέπλεον ἐπὶ κέρως ταξάμενοι παρ' αὐτὴν τὴν γῆν ἐπὶ τῆς Σηστοῦ· οἱ δὲ Πελοποννησίοι, ἀισθόμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου, ἀντανῆγον καὶ αὐτοί. καὶ ὡς ἔγνωσαν ναυμαχίησθαι, παρέτεινον τὸ κέρως, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι παρὰ τὴν Χερσόνησον ἀρχάμενοι ἀπὸ Ἰθάκου μέχρι Ἀφθιανῶν, νῆες δὲ καὶ ἔβροκοντα, οἱ δ' αὖ Πελοποννησίοι ἀπὸ Ἀβύδου μέχρι Λαοδάνας, νῆες ὅπῃ καὶ ὀδοήκοντα· κέρως δὲ τοῖς μὲν Πελοποννησίοις εἶχον τὸ μὲν δεξιὸν Συρακόσιδι, τὸ δ' ἕτερον αὐτῆς Μίνδαρος καὶ τῶν νεῶν αἱ ἄριστα κλέουσαι, Ἀθηναῖοι δὲ τῷ μὲν ἀριστερῶν Θράσυλλος, ὁ δὲ Θρασύβουλος τὸ δεξιόν· οἱ δὲ ἄλλα στρατηγοὶ ὡς ἕκαστοι διετάξαντο. ἐπειρομένων δὲ τῶν Πειλοποννησίων πρότερόν τε ξυμμίξαι, καὶ κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων ὑπερχόντες αὐτοὶ τῷ πρῶτον ἀποκλήσασθαι τοῦ ἔργου αὐτοὺς ἔκπλου, εἰ δύναντο, κατὰ δὲ τὸ μέσον ἐξῶσαι πρὸς τὴν γῆν οὐχ ἕκασ οὐσαν, οἱ Ἀθηναῖοι γνόντες, ἢ μὲν ἐπέβουλον ἀποφράσασθαι αὐτοὺς οἱ ἐναντίοι, ἀντεπεξήγον, καὶ περιέπυσον τῷ πλῶ· τὸ δ' εὐάντημον αὐτοῖς ὑπερβεβλήκει ἦδη τὴν ἄκραν, ἣ Κυνὸς σῆμα καλεῖται· τῷ δὲ μέσῳ, τοιούτου ξυμβαίνοντος, ἀσθενέσι καὶ διεσπασμέναις ταῖς ναυσὶ καθίσταται, ἄλλως τε καὶ ἐλάσσοι χρωμένοι τὸ πλῆθος, καὶ τοῦ χωρίου τοῦ περὶ τὸ Κυνὸς σῆμα ὀξείαν καὶ γωνιωδῆ τὴν περιβολὴν ἔσθοντος, ὅρα τὰ ἐν τῷ ἐπέκεινα αὐτοῦ γιγνόμενα μὴ κάτοπτα εἶναι

ad Dion. p. 819. ποιούμενον. — Ἰμβρὸς κ. soli Cl. Vat. praebent. Ceteri ἡσίων.

104. ἐπὶ κέρως. Vid. annot. ad 2, 90.

ὑπερχόντες αὐτοί. Expectes ὑπερχόντων αὐτῶν, quia praecedit ἐπειρομένον. Sed perspicuita-

tis causa, ut videtur, nominativum adhibuit, qui aptus est sequenti et dicitur, si verba sic iungantur, et δύναντο, si verba sic iungantur, et δύναντο, ἀποκλήσασθαι μὲν ἕκαστος τὸς Ἀθηναῖους κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῶν ὑπερχόντες αὐτοὶ τῷ πρῶτον, ἐξῶσαι δὲ κατὰ τὸ μέσον πρὸς τὴν γῆν.

105. Προσπεσόντες οὖν οἱ Πελοποννησίοι κατὰ τὸ μέσον ἔξωσαν τὰς ἐς τὸ ξηρὸν τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐς τὴν ἦν ἐπεξέβησαν, τῷ ἔργῳ πολὺ περισχόντες, ἀμύναι δὲ τῷ μέρει οὐδ' οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὑπὸ πλεῖστους τῶν ἐπικειμένων νεῶν ἐδύναντο, οὐδ' οἱ περὶ τὸν Θράσυλλον ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου· ἀφανές τε γὰρ ἦν διὰ τὴν ἄκραν τὸ Κυνὸς σῆμα, καὶ ἅμα οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ λάσθους ἐπιτεταγμένοι εἴργον αὐτούς, πρὶν οἱ Πελοποννησίοι διὰ τὸ κρατήσαντες ἀδεῶς ἄλλοι ἄλλην ναῦν διώκοντες ἤρξαντο μέρος τινὶ σφῶν ἀτακτότεροι γενέσθαι· γνόντες δὲ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον, τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπερούσας, πανσάμενοι τῆς ἐπεξαγωγῆς ἤδη τοῦ κέρους καὶ παναστρέφαντες, εὐθύς ἠμύναντό τε καὶ τρέπουσι· καὶ τὰς κατὰ τὸ νικήσαν τῶν Πελοποννησίων μέρος ὑπολαβόντες πελανημένας ἔκοπτόν τε, καὶ ἐς φόβον τὰς πλείους ἀμαχίαν καθίστασαν. οἱ τε Συρακόσιοι ἐτύγγανον καὶ αὐτοὶ ἤδη τοῖς περὶ τὸν Θράσυλλον ἐνδεδωκότες καὶ μᾶλλον ἐς φηγὴν ὀρμήαντες, ἐκσιδὴ καὶ τοὺς ἄλλους ἐώρων.

106. Γαρηνημένης δὲ τῆς τροπῆς, καὶ καταφυγόντων τῶν Πελοποννησίων πρὸς τὸν Μείδιον μάλιστα ποταμὸν τὸ πρῶτον, ἵστερον δὲ ἐς Ἀβυδὸν, ναῦς μὲν ὀλίγας ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι, στενὸς γὰρ ὦν ὁ Ἑλλήσποντος βραχέως τὰς ἀποφυγὰς τοῖς ἐναντίοις παρεῖχε, τὴν μὲντοι νίκην ταύτην τῆς ναυμαχίας ἐκαιροτάτην δὴ ἔσχον. φοβούμενοι γὰρ τίως τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικὸν διὰ τὰ κατὰ βραχὺ σφάλματα καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορὰν, ἀπηλλαγῆσαν τοῦ σφῆς τε αὐτοὺς καταμέμφεσθαι καὶ τοὺς πολεμίους ἐπιείκειον τοῖς ἐς τὰ ναυτικὰ νομίζειν. ναῦς μὲντοι τῶν ἐναντίων λαμβάνουσι Χίως μὲν πικτῶ, Κορινθίας δὲ πέντε, Ἀμφρακιώτιδας δὲ δύο καὶ Βοιωτίας δύο, Λεσναδίων δὲ καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Συρακοσίων καὶ Παλληνίων μίαν ἐκάστῳ· αὐτοὶ δὲ πεντεκαίδεκα ναῦς ἐπολλύασι. στήσαντες δὲ τροπαῖον ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ οὐ τοῦ Κυνὸς σήμα, καὶ τὰ ναυάγια προσαγαγόμενοι, καὶ [τοὺς] νεκροὺς τοῖς ἐναντίοις ὑποσπόνδους ἀποδόντες, ἀπέστειλαν καὶ ἐς τὰς Ἀθή-

105. διώκοντες. Vulgo διώκων. Illud exhibent Cass. Aug. It. Vat. et accepit cum Goell. Popp. Ita διὰ τὸ κρατήσαντες est committitio duarum loquendi rationum, cum proprie dicendum fuerit aut διὰ τὸ κρατῆσαι, aut κρατήσαντες, omissis verbis διὰ τὰ. Id. annot. ad 4, 63.

τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπερούσας. Cum Porto interpretes plerique omnes ἐπερούσας interpretantur cursum inhibentes. Sed ita minus aptum videtur quod sequitur ἠμύναντο. Scholasticus videtur explicare τὰς ἐπικειμένας ναῦς sive ἐπεδρυνούσας. Ad

γνόντες, posita post Θρασύβ. virgula, subaudies τοῦτο, τὸ ἀτακτότερος γενέσθαι τοὺς Πελ. Sic cap. 104. οἱ Ἀθηναῖοι γνόντες, et alibi saepe. — Μοχ τὸ νικήσαν est τὸ μέρος. — ὑπολαβόντες Schol. διέξαμνοι.

106. Μείδιον. Sic nunc ex Cass. Aug. Pal. It. Vat. editum. Vulgo Πύδιον. Nec Pydium nec Midium aliunde notus est. Vid. Poppo I. 2. 438. Quando Cyzicus ab Atheniensibus desciverit, non legimus apud Thucyd. Diodorus narrat 18, 40. Monuit Goell.

καὶ ἀνείπιστον. Hoc καὶ referendum videtur ad illud, quod sequi-

νας τριήρη ἄγγυλον τῆς νίκης. οἱ δὲ, ἀφικόμενης τῆς ναῦς, καὶ ἀνέλπιστον τὴν εὐτυχίαν ἀκούσαντες ἐπὶ τε ταῖς περὶ τὴν Εὐβοίαν ἄρτι ξυμφοραῖς καὶ κατὰ τὴν στάσιν γεγενημέναις πολὺ ἐπιβήσθησαν, καὶ ἐνόμισαν σφίσιν ἔτι δυνατὰ εἶναι τὰ πράγματα, ἣν προθύμως ἀντιλαμβάνονται, περιγενέσθαι.

107. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ἡμέρα τετάρτη ὑπὸ σκοπῆς ἐπισκευάσαντες τὰς ναῦς οἱ ἐν [τῇ] Σηπειῶ Ἀθηναῖοι ἔπλεον ἐπὶ Κύζικον ἀφεστηκυῖαν· καὶ κατιδόντες κατὰ Ἀρχάριον καὶ Πρίαπον τὰς ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ὀκτώ ναῦς ὀρθόσας, ἐπικλεύσαντες καὶ μάχην κρατήσαντες τοὺς ἐν τῇ γῆ, Ἐλαβον τὰς ναῦς. ἀφικόμενοι δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Κύζικον ἀτείχιστον οὖσαν προσηγάργοντο πάλιν, καὶ χρήματα ἀνέκραξαν. ἔπλευσαν δὲ ἐν τούτῳ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐκ τῆς Ἀβύδου ἐπὶ τὸν Ἐλαιούντα, καὶ τῶν σφετέρων νεῶν τῶν αἰχμαλώτων ὄσαι ἦσαν ὑγιεῖς ἐκομισάντο, (τὰς δὲ ἄλλας Ἐλαιούσιοι κατέκασσαν), καὶ εἰς τὴν Εὐβοίαν ἀπίκρυψαν Ἰπποκράτην καὶ Ἐπικλέα κομιοῦντας τὰς ἐκείθεν ναῦς.

108. Κατέπλευσε δὲ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους καὶ ὁ Ἀλικυβιάδης ταῖς τριῶν καὶ δέκα ναυσὶν ἀπὸ τῆς Κάνου καὶ Φασήιδος εἰς τὴν Σάμον, ἀγγέλλων ὅτι τὰς τε Φοισίδας ναῦς ἀποτρέψαι Πελοποννησίοις ὄγχε μὴ ἴλθῃν, καὶ τὸν Τισσαφέρην ὅτι φίλον πεποιθῆκε μᾶλλον Ἀθηναίους ἢ πρότερον. καὶ πληρώσας ναῦς ἐννία πρὸς αἷς εἶχεν, Ἀλικαρνασσίας τε πολλὰ γρήματα ἐξέκραξε, καὶ Κῶν ἐτείχε. ταῦτα δὲ πράξας, [καὶ] ἄρχοντα ἐν τῇ Κῶ καταστήσας, πρὸς τὸ μετόπισθον ἦδη εἰς τὴν Σάμον κατέπλευσε. καὶ ὁ Τισσαφέρης ἀπὸ τῆς Ἀσπιδου, ὡς ἐκύθητο τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐκ τῆς Μιλήτου εἰς τὸν Ἑλλήσκοπον περικλυκίας, ἀναξυῖξας ἤλαττεν ἐπὶ τῆς Ἰωνίας. ὄντων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ Ἑλληνιστῶ, Ἀντάνδριοι (εἰσὶ δὲ Αἰολῆς) παρακομισάμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου περὶ διὰ τῆς Ἰδης τοῦ ὄρους ὀπίπτεας ἐσηγάγοντο εἰς τὴν πόλιν, ὅπδ' Ἀρσάκου τοῦ Πέρσου, Τισσαφέρηνας ὑπάρχει, ἀδικούμενοι, βρεπερ καὶ Δηλοῦς τοὺς Ἀτραμύντιον οὐκῆστας, ὅτι ὑπ' Ἀθηναίων Δηλοῦς καθάρσεως ἔνεκα ἀνέστησας, ἔχθραν προσποιησάμενος ἄδηλον, καὶ ἐπαγγέλλας στρατιᾶν αὐτῶν τοῖς βελτίστοις, ἐξαγαγὼν ὡς ἐπὶ φιλίᾳ καὶ ξυμμαχίᾳ, τηρήσας ἀριστοποιουμένους καὶ περιστήσας τοὺς ἑαυτοῦ πετηκύντισ. φοβούμενοι οὖν αὐτὸν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον, μήποτε καὶ περὶ σφᾶς τι παρανομήσῃ, καὶ ἄλλα ἐπιβάλλοντος αὐτοῦ

tur ante ἐνόμισαν. — οἱ δέ, int. οἱ Ἀθηναῖοι, ex τὰς Ἀθήνας. — Paulo post σφίσι τὰ πράγματα περιγενέσθαι pro σφῶν τὰ πράγ. περ.

108. ταῖς τριῶν καὶ δέκα. Tot enim secum duxerat. Vid. c. 88. — Paulo inferius καὶ ἄρχοντα praebet Vat. καὶ etiam I. Lugd., sed non plane necessarium esse monet Poppo.

— ἀναξυῖξας. Schol. ἑκασταῖς ψαγ. „At valet castris motis.“ Poppo.

ὀπίπτεας, sc. τῶν Πελοποννησίων. De Dellis Atramyttium habitantibus iam legimus supra 5, 1., ubi item scribitur Ἀτραμύντιον, ut hic It. — ἔχθραν προσποιησάμενος ἄδηλον simulato odio in scio quem, vel simulans sibi hostes esse, quos non nominabat.

ἃ φέρειν οὐκ ἠδύναντο, ἐκβάλλουσι τοὺς φρουροὺς αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως.

109. Ὁ δὲ Τισσαφέρνης αἰσθόμενος καὶ τοῦτο τῶν Πελοποννησίων τὸ ἔργον, καὶ οὐ μόνον τὸ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ Κνίδῳ, (καὶ ἐνταῦθα γὰρ αὐτοῦ ἐξεπετώκεισαν οἱ φρουροί,) διαβεβλήσθαι τε νομίσας αὐτοὺς σφόδρα, καὶ δεισας μὴ καὶ ἄλλο τι ἐπιβλάπτωσι, καὶ ἅμα ἀχθόμενος εἰ Φαρνάβαζος ἐξ ἐλάσσονος χρόνου καὶ θαπάνης δεξάμενος αὐτοὺς κατορθώσει τι μᾶλλον τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, πορεύεσθαι διανοεῖτο πρὸς αὐτοὺς ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπως μέμνηται τε τῶν περὶ τὴν Ἀλεξανδρον γεγενημένων, καὶ τὰς διαβολὰς καὶ περὶ τῶν Φοινισσῶν νεῶν καὶ τῶν ἄλλων ὡς εὐκρεπέστατα ἀπολογησεται. καὶ ἀφικόμενος πρῶτον ἐς Ἐφεσον θυσίαν ἐποιήσατο τῇ Ἀρτέμιδι. [ὅταν δὲ μετὰ τοῦτο τὸ θέρος χειμῶν τελευτήσῃ, ἐν καὶ εἰκοστὸν ἔτος πληροῦται.]

109. διαβεβλήσθαι — αὐτοῖς. Vulgo αὐτοῖς. Vid. ad c. 81. Nostrum paullo difficilius: putans eos valde infensus esse. Vulgata significat existimans se se maximum eorum odium incurrites.

διαβολὰς. Addunt ἀπόσθαι. Cl. Reg. F. Lugd. m. Ar. Chr. Dan.

marg. Steph. et a man. rec. Aug. haud dubie ex interpretatione. Nam accus. τὰς διαβολὰς pendere potest ex ἀπολογησεται, quod qui infringere consuetur Pappo ad h. E., ipse affert c. 68. θανάτου δίκην ἀπολογησεται. ἔται — πληροῦται. Haec verba omittit I. Ab aliena manu ea esse adscripta, consentiunt Critici.

D E S C R I P T I O
SYRACUSARUM,

ex Goelleri Thucydidis editione. T. II. p. 102 sqq. desumpta.

Partes urbis Syracusarum fuere quinque: *Ortygia*, *Acradina*, *Tyca*, *Neapolis*, *Epipolae*. [Thucydidis aetate duae tantum erant priores, vel tres, ut Letronno videtur in *Essai critique sur la topographie de Syracuse*, Paris 1812, qui Tycam iam tunc satis magnum aedificiorum numerum habuisse putat.] Primum *Insula* sive *Ortygia* ab Corinthiis, duce Archia, communiri habitarique coepta est; mox *Acradina* etiam in continenti adiecta incolisque frequentata. Urbs sita erat in planitie, quae in mare protenditur, formamque habet peninsulae duplici sinu conclusae. *Thuc.* 6, 90. init. ibique *Schol.* Illam peninsulam adiacet *Ortygia*, quae iam capit reliquias urbis quondam maximae Graecarum. Secundum *Strabonem* ambitus urbis florentis fuit centum octoginta ferme stadiorum. Ambitus *Ortygiae*, quae hodie sola habitatur, secundum *Swinburn*. T. III. p. 377. bis mille ferme passuum est. Illa insula cum primum coloniae Corinthiorum sufficisset, in decursu aetatis ita multitudo hominum aucta est, ut in continentem Siciliam aedificia continuare cogerentur. Antiquissimis temporibus vallo lapideo iuncta erat, quod sive terrarum motu destructum, sive undarum vi perruptum est. Abhinc valli loco ponte continebatur. Rursus e ruderibus illius pontis et aedificiorum finitimorum vallum confectum est, quod hodieque perstare dicitur. *Ortygia Nasos* appellatur et *Insula*; *Ars* quoque et *Urbs* et peninsula audit, nempe prout vel lingua terrae cum continenti iungit, vel agger ille interclusus fuit. Munita erat antiquissimis iam temporibus; *Dionysius* tyrannus novo muro inter ipsam et *Acradinam*, item circa totam insulam ducto prope inextinguibilem reddidit.

Acradina orientem versus mari alluebatur; a tractu septentrionali portus erat *Trogili*; occasum versus fines habebat *Tycam*

Neapolin; a tractu australi ad portum magnum et Insulam pernebat. Tyca et Temenite Acradina moenibus seiungebatur. Partem quoque ad mare sitam egregie natura rupibus muniverat, nas fluctus alluunt. — *Epipolarum* nomen est loco praerupto, occasum versus porrecto, ad urbem usque declivi, qui ita ei immittet, ut introrsus omnia pateant. Altissima Epipolarum pars pleaque collibus eminet, quorum praecipui sunt *Labdalum* et *Euryelus*. Labdalum in ipsa extrema Epipolarum crepidine Megara versus spectabat. Per Euryelum, extremo occasum versus colle situm, ad Epipolas fuit ascensus. Hodie appellant *Belvedere*. Epipolas et post Dionysii tyranni tempora non fuisse admodum habitatas, inde apparet, quod Marcellus in hac urbis partem castra metatus est, cum captis Tyca et Neapoli in Acradinam non statim posset intrare et difficile ei esset, milites diripienda urbe arceret, si eas per suburbia illa dispersisset. In circuitu Epipolarum prope Labdalo *Leutimias* fuerunt. Tractus inter Epipolas, Tycam, Acradinam et regionem Anapi situs *Temenites* dicebatur, a luco pollinis sic appellatus. Eadem fuit pars urbis post Thucydidiam tempora *Neapolis* dicta. Per Temenitem et portas Acradinas in Acradinam transitus erat; inde a Temenite ad Anapum et Olymnum via per portas Temenitides patebat. — *Tyca*, quae nomen habet a fauce Fortunae, pars urbis erat Acradinae, Temeniti Epipolisque contigua; inde per Hexapyla aditus patebat ad plagam occidentalem septemtrionalem.

Portus Syracensis fuerunt tres: *Portus Trogus*, ad littus Acradinae septemtrionibus subiectum; *Portus minor* sive *Laccius*, hodie *Marmoreus*, extra urbis moenia, Acradinam inter et Ortyiam. Denique *Portus magnus* erat, qui intra continentem terram se insinuat ambitu octoginta ferme stadiorum. [Ita Strabo VI. 417. B., quem redarguunt recentiores, quinquies vel sexies mille passuum ambitum facientes.] Ostium magni portus fuit octo tantum stadiorum. Thuc. 7, 59. Catena firmissima seriori quoque aetate aditus ad portum interclusus est, ut intelligitur e routine. Strateg. I, 5, 6. Portum magnum circumnavigans, praerectus ab Ortygia, cuius ad fontem Arethusam escensio erat parte insulae ea, quae in magnum portum vergit, venit ad angulum fretuli Ortygiae, quem Syracusani palis obstruxerant, quo est, dum Athenienses acrius insequerentur, reciperent. Thuc. 7, 25. Ultra Acradinam littus ad occasum vergit, deinde ad austrum, hinc rursus occasum versus flectitur ad ostium Anapiensis. Huius ostium et parvam littoris prominentiam praerectus in sinum devenis recta ori portus obiacentem, quem τὸ οἶλον καὶ τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος Thucydides 7, 52 appellat. Prominentiam illam littoris χηλὴν dicit cap. 53., quo nomine hic non significari videtur agger arte factus, sed naturalis sinuatio. τὸ μυχῶ in sinum paulo ampliorem devenis, hodie dictum Marina di Melocca. [Utrum ille μυχός an hic sinus *Dascon* nomen est, disceptant Goeller. et Poppo T. II. 513. 516. Ille tamen

concedit, Dasconem et *μυρόν* unum eundemque solum esse videri.] Littus australe terminatur promontorio *Plemmyrio* (hodie Massa d' Olivera), dum propius ad Ortygiam accedit, portusque aditum coarctat. Id duae parvae insulae adiacent, mare maior Ionium spectans (hodie San Martiano), minor intra portum sita (hodie il Castelluccio). In alterutra harum insularum tropaea crexerunt Athenienses: Thuc. 7, 23. Plemmyrium a Nicia communis est, utpote com meatui recipiendo aptissimum. Tria ibi castella extruxit, Thuc. 7, 4, quorum maximum occasum spectans (7, 23) omnem belli apparatus victusque copiam continebat, ubi omnis exercitus consedit, navibus ad radicem promontorii stationem habentibus.

Anapus, cui paullo supra ostium rivus Cyane miscetur, in portum magnum incurrit. Intra Cyanen et ostium, decem ab urbe stadiis ponte iungebatur, per quem ab urbe ad Olympiam et Polichnen via Helorina ducebatur, quae Heloro profecta oram usque maritimam legens procurrebat ad fluvium Casyparia (Thuc. 7, 80), tum oceanum versus usque ad radices Olympii vergens trans Anapum per portas Temenitides in urbem ducebat. Praeter ripam Anapi pratum fuit, quo Syracusani militum caesum agere consueverant, Thuc. 6, 96. 97. Hoc partim ruderibus abdidicorum, partim flumine et rupibus munitam fraude bellica per otium et sine sanguine Nicias occupavit, ponte pone se destructo ac qua facillime ab hoste potuisset impugnari, vallo ducto. Thuc. 6, 63—67. Plut. Vit. Nic. c. 16.

Inter Anapum et urbem praeter rupes Epipolarum et moenia Temenitis palus *Lysimelia* fuit, quae naturali quodam aggere divisa altera parte ad flumen Anapum, altera ad littus maris pertinebat. Memoratur etiam stagnum *Syraco*, unde urbs nomen accepisse fertur; quae an pars tantum magnae paludis, an ipsa alio nomine Lysimelia fuerit, dubitatur. Certe nonnisi serioris aetatis scriptores, velut Vibius Sequester, Stephanus Byzant., Scymnus Chius *Λύμνην Συρακῶν* commemorant. Apud Thucydidem etiam nomen *ἔλος*, palus 6, 101. legitur, cuius pars aliqua lutosa et solida erat ita, ut lignis substratis transiri posset. Haec palus Popponi l. l. p. 517. videtur illa seriorum Syraco. Ex vicinia vero stagni illius et paludis magna horum locorum semper insalubritas erat, de qua vid. Liv. 24, 26. 33. 25, 23. Quare morbus etiam exercitum Atheniensium invasit, id quod Niciam commovere debebat, ut quam primum Sicilia excederet; sed cum superstitio retinuit. Vid. Diod. 13, 12. 14, 70. Plut. Vit. Nic. c. 22. 23. Thuc. 7, 50. Tametsi coelum Syracusanum gratissimum amoenissimumque fuit, teste Cicerone in Verr. II. 5. c. 10.

Ab Anapo austrum versus mediocri collis altitudine est, praecipue fluvio imminens, reliquis partibus lente assurgens. In hoc

colle vicus *Polichne* situs fuit, et prope eum nobile Jovis templum, unde ipse collis nomen Olympii accepit. In eo tabulae servabantur, quibus nomina cunctorum civium inscripta erant. Plutarch. Nic. c. 16.

Epipolis Athenienses potiti (Thuc. 6, 96. 97.), castello Labdalo exstructo, ad Tycam descendentes murorum ambitum celeriter aedificarunt (6, 98.) Confecta inde a *Κορυμφῶ* usque ad magnum portum circummunitione (7, 2. 4), iam non multum aberat, quin murum septentrionem versus inde a Trogilo ductum absolverent (6, 99. 101.). *Κορυμφῶς* fuit pars crepidinis Epipolarum praeruptissima, Teimeniti propemodum contigua (Thuc. 6, 101. 103.). Ab hac parte urbs fuit munitissima, teste Plutarcho Vit. Timol. c. 21.

TABVLA CHRONOLOGICA BERVM MAXIME MEMORABILIVM.

B. P.	Olymp.	ante Chr.		
	347 ante 1 Olymp.	1124	Boeoti Arna eieci terram Cadmeidem incolant 1, 12.	
	327 a. 1. Ol. paucis annis ante 28 a. 1. Ol.	1104	Dorientes cum Heraclidis Peloponnesum occu- pant 1, 12.	
	11, 3	804	Lycurgus rempublicam Lacedaemoniorum legi- bus constituit 1, 18. (Alii circa a. 880 fa- ctum dicunt.)	
	11, 3	733	Naxus, prima Graecorum in Sicilia colonia, condita 6, 3.	
	11, 4	732	Syracusae conditae 6, 3.	
	29, 1	664	Antiquissima pugna navalis 1, 13.	
	67, 2	510	Hippius Athenis eiectus 1, 18. 6, 59.	
	72, 3	490	Pugna Marathonica 1, 18. 6, 59.	
	75, 1	480	Xerxis expeditio contra Graeciam 1, 14.	
	75, 2	479	Persae e Graecia expulsi 1, 89.	
	75, 2	477	Munitio Pisaei absoluta 1, 93.	
	77, 3	469	Pugna navalis et terrestris apud Eurymode- tem 1, 100.	
	78, 3	465	Terrae motus in Laconica 1, 101.	
	80, 2	457	Athenis muri longi inchoantur 1, 107. Pugna Tanagrensis 1, 108.	
	82, 4	456	Proelium ad Oenophyta 1, 108.	
	82, 4	449	Cimonis obitus 1, 112.	
	83, 2	446	Euboea ab Atheniensibus desciscit 1, 114.	
	83, 2	445	Foedus inter Athenienses et Peloponnesios pa- ctum post Euboeam receptam 1, 87. 115. 2, 1.	
14 ante B. Pel. init.	5	86, 1	436	Epidamnii Corinthiorum opem implorant 1, 25.
ante B. P. init.	4	86, 2	485	Corcyraeorum victoria 1, 29.
a. B. P.	1	87, 4	432	Secunda pugna navalis inter Corcyraeos et Co- rinthios 1, 49.
a. B. P.				Potidaea deficit ab Athen. 1, 58.

B. P.	Olymp.	ante Chr.	
1	87, 1	431	Thebani Plataeam clam opprimunt 2, 2.
1	87, 2	431	Prima Laeadaemoniorum inuasio in Atticam, duce Archidamo 2, 19.
2	87, 2	430	Pestis Athenis grassari incipit 2, 47.
3	87, 3	429	Peloponnesiorum expeditio aduersus Plataeam 2, 71 seqq.
			Eorundem et Ambraciotarum aduersus Acarnaniam expeditio 2, 80 seqq.
			Sitalces, Odrysarum rex, contra Perdiccam et Chalcidenses in Macedoniam exercitum aduuet 2, 95 seqq.
4	88, 1	428	Lesbus deficit ab Atheniensibus 3, 2.
4	88, 1	427	Plataeenses CCXII murum Peloponnesiorum transgressi evadunt Athenas 3, 20 seqq.
5	88, 1	427	Lesbus in Atheniensium potestatem redit 3, 28. Plataea Laeadaemoniis traditur 3, 52. Seditioes Corcyram vexant 3, 70 seqq. — Prior Atheniensium in Siciliam expeditio 3, 86.
6	88, 2	426	Demosthenis in Aetolos expeditio et clades 3, 95 seqq.
6	88, 3	426	Ambraciotarum expeditio aduersus Argos Amphilocheicum et clades 3, 105 seqq.
7	88, 3	425	Athenienses Pylum in Messenia sitam muniunt 4, 4.
7	88, 4	425	Spartani CCXCII vivi in insula Sphacteria ab Atheniensibus capiuntur 4, 38.
8	88, 4	424	Oythera ab Atheniensibus occupata 4, 54.
8	89, 1	424	Sicilienses inter se pacem instaurant 4, 65. Megarensium longi muri per proditionem ab Atheniensibus capiuntur 4, 66 seqq. item Nisaea 4, 69.
			Brasidas per Thessaliam in Thraciam transit 4, 78. Clades Atheniensium apud Delium 4, 89 seqq.
			Amphipolitani Brasidam recipiunt 4, 107. Torone proditione capta 4, 112.
9	89, 1	423	Induciae pactae inter Athenienses et Laeadaemonios 4, 117.
	m. Elaphebol. die XIV.	¶ Mart.	Scione sponte ad Brasidam deficit biduo post 4, 120.
10	89, 3	422	Pugna apud Amphipolin, qua et Cleon et Brasidas occiduntur 5, 10.
11	89, 3	421	Pax in quinquaginta annos facta inter Athenienses et Laeadaemonios 5, 17.
12	89, 4	420	Foedus inter Athenienses, Argivos, Mantinenses et Kleos 5, 47.
14	90, 2	418	Laeadaemonii bellum Argivis inferunt 5, 57.
14	90, 3	418	Pugna inter Argivos et Laeadaemonios, duce Agide 5, 66 seqq.
			Pax inter Argivos et Laeadaemonios 5, 77. deinde etiam societas 5, 79.

νας τριήρη ἄγγελον τῆς νίκης· οἱ δὲ, ἀφικομένης τῆς νυκτός, καὶ ἀνέλπιστον τὴν εὐτυχίαν ἀκούσαντες ἐπὶ τε ταῖς περὶ τῆς Εὐβοίας ἄρτι ξυμφοραῖς καὶ κατὰ τὴν στάσιν γεγενημέναις πολὺ ἐπεφρόσθησαν, καὶ ἐνόμισαν σφίσιν εἶτι δυνατὰ εἶναι τὰ πράγματα, ἣν προθύμως ἀντιλαμβάνονται, περιγενέσθαι.

107. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ἡμέρα τετάρτη ὑπὸ σπουδῆς ἐπισκευάσαντες τὰς ναῦς οἱ ἐν [τῇ] Σηστῷ Ἀθηναῖοι ἔκλειον ἐπὶ Κύζικον ἀφειστηκυῖαν· καὶ κατιδόντες κατὰ Ἀράμιον καὶ Πρίακον τὰς ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ὀκτὼ ναῦς ὁμοίας, ἐκίπλευσαντες καὶ μάχη κρατήσαντες τοὺς ἐν τῇ γῆ, ἔκλειον τὰς ναῦς. ἀφικόμενοι δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Κύζικον ἀτειχιστοὺς οὖσαν προσηγάργοντο κάλιν, καὶ χρήματα ἀνέκραξαν. ἔκλειον δὲ ἐν τούτῳ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐκ τῆς Ἀβύδου ἐπὶ τὸν Ἐλαιούντα, καὶ τῶν σφετέρων νεῶν τῶν αἰχμαλώτων ὄσαι ἦσαν ὑγιεῖς ἐκομίσαντο, (τὰς δὲ ἄλλας Ἐλαιούσιοι κατέκασαν), καὶ εἰς τὴν Εὐβοίαν ἀπέπεμψαν Ἰπποκράτην καὶ Ἐπικλέα κομιστάς τὰς ἐκείθεν ναῦς.

108. Κατέκλεισε δὲ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦτους καὶ ὁ Ἀλικιβιάδης ταῖς τριῖσι καὶ δέκα ναυσὶν ἀπὸ τῆς Κόνου καὶ Φασήλιδος εἰς τὴν Σάμον, ἀγγέλλων· ὅτι τὰς τε Φοινίκας ναῦς ἀποτρέψει Πελοποννησίοις ὥστε μὴ ἔλθεῖν, καὶ τὸν Τισσαφέρην ὅτι φίλον πεποιήκει μᾶλλον Ἀθηναίους ἢ πρότερον, καὶ κληρώσας ναῦς ἐνύδα πρὸς αἰς εἶχεν, Ἀλικαρνεσώτας τε πολλὰ χρήματα ἐξέκραξε, καὶ Κῶν ἐτείχισε. ταῦτα δὲ πράξας, [καὶ] ἄρχοντα ἐν τῇ Κῷ καταστήσας, πρὸς τὸ μετόπισθον ἦλθεν εἰς τὴν Σάμον κατέκλεισε. καὶ ὁ Τισσαφέρης ἀπὸ τῆς Ἀβύδου, ὡς ἐπέθετο τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐκ τῆς Μιλήτου εἰς τὸν Ἐλλήσποντον πελαγονικίας, ἀναξυύξας ἤλαυνεν εἰς τῆς Ἰωνίας. ὄντων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ Ἐλλήσποντῳ, Ἀντάνδριοι (εἰσὶ δὲ Αἰολῆς) παρακομιζόμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου περὶ διὰ τῆς Ἰδῆς τοῦ ὄρους ὀπλίτας ἐσηγάγοντο εἰς τὴν πόλιν, ὑπὸ Ἀρσάκιον τοῦ Πέρσου, Τισσαφέρηνους ὑπάρχοντες, ὅτι ὑπ' Ἀθηναίων ἄλλου καθάρσεως ἔνεκα ἀνέστησαν, ἔχθραν προσκοιησάμενος ἄδελον, καὶ ἐπαγγελίας στρατιᾶν αὐτῶν τοῖς βελτίστοις, ἐξαγαγῶν ὡς ἐπὶ φίλα καὶ ξυμμαχία, τῆς ῥήσας ἀριστοποιουμένους καὶ περιστήσας τοὺς ἑαυτοῦ μετηκύντις. φοβούμενοι οὖν αὐτὸν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον, μήποτε καὶ περὶ σφᾶς τι παρανομήσῃ, καὶ ἄλλα ἐπιβάλλοντος αὐτοῦ

tur ante ἐνόμισαν. — οἱ δ' ἐ, int. οἱ Ἀθηναῖοι, ex τὰς Ἀθήνας. — Paulo post σφίσι τὰ πράγματα περιγενέσθαι pro σφῶν τὰ πράγ. περ.

108. ταῖς τριῖσι καὶ δέκα. Tot enim secum duxerat. Vid. c. 38. — Paulo inferius καὶ ἄρχοντα praebet Vat. καὶ etiam I. Lugd., sed non plane necessarium esse monet Poppo.

— ἀναξυύξας. Schol. ἐκασταφίας. „At valet castris motis.“ Poppo. ὀπλίτας, sc. τῶν Πελοποννησίων. De Dellis Atramyttium habitantibus iam legimus supra 5, 1. ubi item scribitur Ἀτραμύττειον, ut ibi It. — ἔχθραν προσκοιησάμενος ἄδελον simulato odio in scio quem, vel simulans sibi hostes quos non nominabat.

INDEX NOMINVM ET RERVM.

- A.**
- Abdera**, Thraciae urbs 2, 97.
Abrynychus 1, 91.
Abydus, in Hellesponto sita 3, 62.
Acamantis tribus Athenis 4, 118.
Acanthus Lacedaemonius 5, 19. **Acanthus** Aegjiorum colonia in Thracia 4, 84.
Acarmanja 2, 102. **Acarmanes** optimi funditores 2, 81. **Atheniensium** socii 2, 68. **Ambraciotas** vincunt 3, 108.
Acesium, Siciliae fl. 4, 25.
Achaja Atheniensibus sociata 1, 111. **Peloponnesiis** reddita c. 115. **Achaei** Phthiotae 8, 3. **Achaei** universale Graecorum nomen 1, 3.
Achernae, Atticae pagus 2, 19.
Achelous fl. 2, 102.
Acheron Thesprotiae fl. 1, 46. **Acherusia** palus ibid.
Achilles 1, 3.
Acorae urbs Siciliae 6, 5.
Acracum Lepae 7, 78.
Acragas urbs et fl. Siciliae 6, 4.
Acrothoi urbs in Atho sita 4, 109.
Actaeae civitates 4, 52.
Acta regio 4, 109.
Aetium agri Anactorii 1, 29.
Admetus 1, 136.
Aeantides Lampsacenus 6, 59.
Aegaeum mare 1, 98.
Aegaleos mons Atticae 2, 19.
Aegina ab Atheniensibus oppugnata 1, 105. iisdem per deditionem tradita ib. 108. **Aeginetae** classe olim valuerunt 1, 14. ex Aegina expulsi 2, 27. **Thyream** incolunt, qua capta ab Atheniensibus trucidantur omnes 4, 57.
Aegitium Aetoliae 3, 97.
Aegyptus 1, 104. 109 seqq.
Aenianes 5, 51.
Aenus urbs Thraciae 4, 28. **Aenii** Aeoles sunt 7, 57.
Aeolis regio Aetoliae 3, 102. **Aeoles Asiatici** Atheniensium vectigales 7, 57. a Boeotis oriundi ibid.
Aeoli insulae 3, 115.
Aesimides nauarchus Corcyraeorum 1, 47.
Aeson legatus Argivorum 5, 40.
Aethacenses 1, 101.
Aethiopia 2, 48.
Aetna mons Siciliae 3, 116.
Aetoli 3, 94 sqq.
Agamemnonis imperium 1, 9.
Agatharchidas, dux Corinth. 2, 83.
Agatharchus, Syracus. 7, 25, 70.
Agessander legatus Laced. 1, 139.
Agessippidas Laced. 5, 56.
Agis Archidami fil. rex Laced. 3, 89. et dux ibid. et 4, 2, 5, 54, 57. **Argivos** inclusos e manibus dimittit ib. 59 seq. ob id accusatur c. 63. **Iterum** in Argivos proficiscitur c. 65. eosque vincit c. 72 sq. **Deceleam** communit 7, 19.
Agnon s. Hagno, Atheniensium dux 1, 117. 2, 58. 95. **Amphipolia** condit 4, 102. cf. 5, 11.
Agraea 3, 106.
Agrianes 2, 96.
Agrygentum conditum 6, 4. **seditione** laborat 7, 46. bello Syracusano medios se gerunt 7, 33. 58.
Albus, murus tertia pars Memphidis 1, 104.
Alcetas archon Athenis 5, 19. 25.
Alcamenes 8, 5. 8. 10.
Alcibiades Cliniae fil. 5, 43. **Lacedae-**

- moniorum legatos deludit c. 45. eius in Peloponnesum expeditio c. 52. et in Argos c. 84. expeditionem in Siciliam urget 6, 15. eius ingenium, vita, mores ib. et 16. accusatur de Hermis violatis c. 28. ad causam dicendam revocatur c. 53. capite damnatur ob desertum iudicium c. 61. exsul Spartas Lacadaemonios ad bellum Atheniensibus inferendum excitat c. 88 seq. in Chium mittitur 8, 11. Peloponnesiis suspectus ad Tissaphernem se confert c. 45. reditum in patriam sibi struit c. 47 sqq. reditus ei decernitur c. 81. 97. et summa rerum committitur c. 82.
- Alcidas nauarchus** Laced. 3, 16. 26. 31 sqq. redit c. 69. adversus Corcyram navigat c. 76. triumvir coloniae Heracleam deducendae c. 92.
- Alcinadas vel Alcidas** 5, 19 cf. c. 24.
- Alcibi fanum** 3, 70.
- Alciphron Argivus** 5, 59.
- Alcmaeon Amphiarai fil.** 2, 102.
- Alcmaeonidae** 6, 59.
- Alexander pater Perdiccae** 1, 57. 137. 2, 99.
- Alexarchus dux Corinthiorum** 7, 19.
- Alexicles** 8, 92. 98.
- Alexippides ephorus** Laced. 3, 58.
- Alicyaei** 7, 32.
- Alyzia**, opp. Acarnaniae 7, 31.
- Almopia** 2, 99.
- Alpe** 2, 26.
- Ambracia Corinthiorum colonia** 2, 30.
- Ambraciotes auxilium ferunt Corinthiis contra Corcyraeos** 1, 27. bellum inferunt Amphiloehis 2, 68. et Acarnanibus c. 80 sq. et iterum 8, 105. ab Acarnanibus vincuntur c. 108. Syracusanis auxilia dant 7, 56. Ambracius sinus 1, 55.
- Aminades** 2, 67.
- Aminias** 4, 132.
- Aminocles Corinthius Samis quatuor nares facit** 1, 13.
- Ammeas** 3, 22.
- Amorges a Persarum rege deficit** 8, 5. a Peloponnesiis captus Tissapherni traditur c. 28.
- Ampelidas** 5, 22.
- Amphiarai pater Amphiloehis** 2, 68. et Alcmaeonis c. 102.
- Amphias** 4, 119.
- Amphiloehia ab Amphilocho condita** 2, 68.
- Amphipolis urbs Thraciae** 1, 100. 4, 102. Brasidae se dedit c. 106.
- Amphissenses** 3, 101.
- Amyclaeum templum** 5, 18. 23.
- Amyntas Philippi fil.** 2, 95. 100.
- Amyntaeus** 1, 112.
- Anaceum templum Castoris et Pollucis** 8, 93.
- Anactorium ubi situm** 1, 55. capitur a Corinthiis ibid. recuperatur ab Atheniensibus et Acarnanibus 4, 49.
- Anaea** 3, 32. 4; 75. 8, 19. Anaxitae Lysiclem Atheniensem interficiunt 8, 19.
- Anapus Acarnaniae fl.** 2, 32. Siciliae fl. 6, 96. 7, 78.
- Anaxarchus Thebanus** 8, 100.
- Anaxilas Rheginorum tyr.** 6, 5.
- Andocides nauarchus Athen.** 1, 51.
- Androcles** 8, 65.
- Androcratis fanum** 3, 24.
- Andromenes** 5, 42.
- Androstenes Aroas, Olympionices** 5, 49.
- Andrus insula** 2, 55. Atheniensibus socia et tributaria 4, 42. 7, 57.
- Aneristus** 2, 67.
- Antandrus urbs Aetolica** 4, 52. 75. 3, 108.
- Anthemus, unctis, urbs et regio Macedoniae** 2, 99. 100.
- Anthena Cynurii agri opp.** 5, 41.
- Anthippus** Laced. 5, 19. 24.
- Anticles** 1, 117.
- Antimenidas** Laced. 5, 42.
- Antiochus Orestarum rex** 2, 80.
- Antiphemus Gelse conditor** 6, 4.
- Antiphon orator** 8, 68. auctor mutae status popularis ib.
- Antissa Lesbii opp.** 3, 18. 23. 3, 23.
- Antisthenes Spartanus** 3, 39. 61.
- Aphrodisia** 4, 56.
- Aphytis, urbs Chalcid.** 1, 64.
- Apidanus Thessaliae fl.** 4, 78.
- Apodoti, gens Aetolica** 3, 94.
- Apollinis Archaetas ars** 6, 8. Pythii ara a Pisistrato dedicata 6, 54. templum in Actio 1, 29. apud Leucadios 3, 94. apud Triopium 3, 35. prope Naupactum 2, 91. Apollinis Pythii templum 2, 15. 5, 53. Apollinis oraculum 2, 102. Ap. Malactis festum 3, 3. Apollini Delis consecrata Rhenea 1, 18. 3, 104.
- Apollonia, Corinth. colonia** 1, 26.
- Arcades** 1, 9. 7, 57.
- Archedice, Hippiae filia** 6, 59.
- Archelatus Maced. rex** 2, 100.
- Archestratus** 1, 59; 8, 74.
- Archestomus** 1, 29.
- Archias Cantabrigensis** 4, 25. Corinthius; Syracusarum conditor 6, 3.
- Archidamus, Laced. rex** 1, 79. dur

- triam expeditionem in Atticam 2,
 10 sqq. c. 47. 8, 1, et adversus
 Plataeam 2, 71.
 Archonides Siculorum rex 7, 1.
 Archontes 1, 126.
 Arcturi ortus 2, 78.
 Argilus, Thraciae opp. 5, 18. Argi-
 lit, Aedilium coloni, ad Brasidam
 deficient 4, 103. Argilli cuiusdam
 commento proditur Pausanias 1, 132.
 Arginum, Ioniae promontorium 8, 34.
 Arginusae insulae 8, 101.
 Argos oppugnant Lacedaemonii 5, 57.
 constituitur ibi oligarchia 5, 81.
 Iunonis templum confagrat 4, 133.
 Argos Amphiloichicum 2, 68. Argi-
 vi foedus ineunt cum Atheniensibus
 1, 102. principatum Peloponne-
 nes affectant 5, 28. cum Mantineis
 societatem ineunt c. 29. et cum Eleis
 c. 31. et cum Atheniensibus c. 46. popu-
 lari imperio reguntur c. 44. bellum
 gerunt cum Epidauriis c. 58. inclusi a
 Laced. Agidis beneficio evadunt c. 59.
 vincuntur a Laced. c. 73. pacem acci-
 piunt a Laced. c. 76. et foedera
 ineunt c. 77. 79. bellum renovatur
 c. 83. 116. 6, 7. Argivi antiquum
 Graecorum nomen commune 1, 3.
 Ariarhides 4, 91.
 Aristagoras Milesius 4, 102.
 Aristarchus 8, 90. 92. 98.
 Aristaeus Pellidae fil. 1, 29. Ad-
 mentis fil. 1, 60. Corinthius 2, 67.
 Aristaeus Lacedaemonius 4, 132.
 Aristides 5, 18. Aristides Archippi
 fil. 4, 50. Arist. Lysimachis fil. 1,
 91. Arist. Atheniensium dux 4, 75.
 Aristocles frater Plistoanactis 5, 16.
 Aristocles polemarchus Laced. 5, 71.
 in exilium pulsus c. 72.
 Aristocretes Athen. 5, 19. cf. c. 24.
 ubi scribitur Aristocrates.
 Aristocrates 8, 89. cf. 5, 24.
 Aristogiton Athen. 1, 20. 6, 54.
 Ariston 7, 89.
 Aristonous Larissaeus 2, 22. Aristo-
 nous Agrigenti conditor 5, 4.
 Aristophon 8, 86.
 Aristoteles 8, 105.
 Arna Thessaliae urbs 1, 12. Arnae
 in agro Chalcidensi sitae 4, 103.
 Arnissa Maced. opp. 4, 123.
 Arrhiana 8, 104.
 Arrhibaeus Lyncestarum rex 4, 79.
 83. 124.
 Arsaces Tissaphernis praef. 8, 106.
 Artabanus Pharnacis fil. 1, 129.
 Artaphernes Persa 4, 50.
 Artas 7, 33.
 Artaxerxes Persarum rex 1, 104. 137.
 4, 50.
 Artemisium 3, 54. Artemisius mensis
 5, 19.
 Artynae Argivorum magistratus 5, 47.
 Asine Laconicae opp. 4, 54. 6, 93.
 Messeniae opp. 4, 13.
 Asopius 8, 7.
 Asopus Boeotiae fl. 2, 5.
 Aspensus Pamphylliae urbs 8, 81. 87.
 Assinarus Siciliae fl. 7, 84.
 Astacus Acarnaniae urbs 2, 30. 83. 102.
 Astymachus 3, 52.
 Astyocheus Laced. navarchus 8, 20.
 23. 31. 33. 38. 50. 84 sqq.
 Atalanta insula 2, 82. 3, 89. 5, 18.
 At. urbs Maced. 2, 100.
 Athenae post barbaros fugatos instauratae
 1, 89 sqq. quomodo ad tantam
 magnitudinem pervenerint c. 98
 sqq. earum thesaurus, copiae mili-
 tares, ambitus, muri 2, 13. peste
 laborant c. 47. Atheniensium inge-
 nium et mores 1, 70. 2, 36 sqq. 7,
 48. Boeotos et Locros subigunt 1,
 108. ad Coroneam victi Boeotiam
 amittunt c. 113. Euboeam sub-
 igunt c. 114. cum Peloponnesis tri-
 cemalia foedera percipiunt c. 115.
 bellum gerunt cum Samis c. 116
 sqq. classem in Lesbum mittunt 3,
 3 sqq. et in Sicil. c. 86 sqq. ite-
 rum 4, 2. Pylum occupant 4, 4.
 et Cythera c. 53. et Thyream c. 57.
 longos muros Megarensium capiunt
 c. 68. inducias faciunt cum Lace-
 daemoniis c. 117. ad Amphipolim a
 Brasida fugantur 5, 10. foedera
 ineunt cum Laced. c. 13. 23. foedus
 faciunt cum Argivis et eorum
 sociis c. 47. in Melum classem mit-
 tunt c. 84 sqq. in Siciliam magnam
 expeditionem suscipiunt 6, 1. res
 in Sicilia gestae c. 62 sqq. novam
 classem in Sicil. mittunt 7, 20. vin-
 cuntur a Syracus. c. 40 sqq. 52. sq.
 eorum socii in bello Syracus. c. 57.
 ultimum pugnae discrimen ineunt
 c. 70 sq. miserabilis eorum disces-
 sus c. 75 sqq. sociorum defectio 8,
 2. expeditionem suscipiunt adver-
 sus Miletum et Chium c. 80. libertate
 privantur c. 68. opprimunt
 optimates in Samo c. 73. Euboeam
 amittunt c. 96. vincunt Peloponne-
 sios c. 106.
 Athenaeus 4, 119. 122.
 Athenagoras Syrac. 6, 35.
 Athletae 1, 6.
 Athos mons 4, 109.

Atintanes Epiri populus 2, 80.
Atramyteum Asiae opp. 5, 1, 8, 108.
Atrous 1, 9.
Attica ab iisdem incolis semper habitata 1, 2. in Ioniam mittit colonias ibid. quomodo olim culta 2, 15. invaditur 1, 114. 2, 10 sqq. c. 47. 3, 1. c. 26. 4, 2, 7, 19.
Aulon 4, 103. Aliud huius nominis oppidum, in Elide situm, est apud Xenoph. Hell. III, 2, 25.
Autocles 4, 53. 119.
Axius Maced. fl. 2, 99.

B.

Bacchi templum in Limnis 2, 15.
Barbari, 1, 8. 18.
Battus Corinthius 4, 48.
Bellum Peloponnesiacum quantum 1, 1, 23. eius causae 1, 24. 56. 66. 88. initium 2, 1. apparatus ex utraque parte 2, 7. primus eius annus absolutus 2, 47. secundus c. 70. tertius c. 103. quartus 3, 25. quintus c. 88. sextus c. 116. septimus 4, 51. octavus c. 116. nonus c. 135. decimus 5, 24. undecimus c. 89. duodecimus c. 51. decimus tertius c. 56. decimus quartus c. 81. quintus decimus c. 83. sextus decimus 6, 7. septimus decimus c. 93. duodevicesimus 7, 18. undevicesimus 8, 6. vicesimus c. 60. vicesimus primus c. 109. eius duratio 5, 26. per aestates et hiemes a Thucydide descriptum 2, 1. 5, 20, 26.
Berrhoea Maced. opp. 1, 61.
Bisaltia Macedoniae regio 2, 99. 4, 109.
Bithyni Thraeces 4, 75.
Boeoti ex Arna eieci 1, 12. Cadmeidem occupant ibid. victi ad Oenophyta 1, 108. liberati c. 113. vincunt Athenienses ad Delium 4, 96. cum Laedaeonibus societatem ineunt 5, 40. Syracusanis auxilia mittunt 7, 19. eorum quatuor consilia 5, 38. et undecim magistratus, Boeotarchae dicti 2, 2. 4, 91. 5, 37. consanguinei Aeolensium 7, 57. cf. 3, 2. Phocensibus centermini 3, 95.
Boeum Doridis opp. 1, 107.
Belbe, palus in Mygdonia 1, 58. 4, 103.
Boliasus 3, 24.
Bomienses 3, 96.
Boriades 3, 100.
Bottia 2, 99.

Bottiaea 2, 100. **Bottiaei** 1, 52. 2, 79. 99.
Brasidas Methonen servat 2, 25. Alcidas consiliarius 3, 69. ad Pylum rem strenue gerit 4, 11. 12. Megarensibus succurrit c. 70. sqq. Thesaliam pertransit c. 78. eius laus c. 84. 108. 5, 7. in Lyncestas expeditio 4, 83. Acantho bellum infert c. 84. Argilum occupat c. 103. et Amphipolim c. 106. Toronem c. 112. ad eum deficit Scione c. 120. et Menda c. 128. alteram in Lyncestas expeditionem suscipit c. 124. deseritur a Perdicca c. 125. Cleoni castra opponit ad Cerdylum 5, 6. victor in proelio cadit c. 10. honorifice sepelitur c. 11.
Brauro, Pittaci regis Edonum arx, quem necat 4, 107.
Bricinniae, arx in agro Leontino 5, 4.
Brillessus mons Atticae 2, 23.
Bromiscus urbs Thraciae 4, 103.
Bucolion Arcad. opp. 4, 134.
Budorum propugnaculum in Salamis 2, 94. 3, 51.
Bupharas 4, 118.
Byzantium 1, 94. 128. cf. 1, 115. 117.

C.

Cacyparis Sici. fl. 7, 80.
Cadmeis regio Boeotiae 1, 12.
Caedae locus in Laconica 1, 134.
Caecianus Italiae fl. 3, 108.
Calex Bithyniae fl. 4, 75.
Callias Calliadis fil. 1, 61. 63. Hyperochidae fil. 6, 55.
Callicrates Corinth. 1, 29.
Callienses Aetolica gens 3, 96.
Calligitus Megarensis 3, 6. 39.
Callirrhoeus fons Athenis 2, 15.
Calydon 3, 102.
Camarinae 3, 86. 4, 25. 6, 5. 88.
Cambyses Cyri fil. 1, 13.
Camirus urbs Rhodi 3, 44.
Canastrium 4, 110.
Carcinus 2, 23.
Cardamyla 3, 24.
Caria 1, 116. 2, 9. **Cares** 1, 8.
Carnea festum Laced. 5, 54. 75. 76.
Carnus mensis 5, 54.
Carthaginienses 1, 13.
Caryae 5, 55.
Carystii 1, 98. 7, 57.
Casmeneae Sici. opp. 6, 5.
Catana 6, 8. **Catanaci** sub Acta incolunt 3, 116. in Atheniensem potestatem redacti 6, 51.
Cauloniatie, Italiae regio 7, 25.

- Caunus 1, 116. 8, 89, 42. 87.
 Cecropia 2, 19.
 Cecrops 2, 15.
 Cecryphales 1, 105.
 Cenaecum Kuboese prom. 3, 93.
 Cenchrea 4, 42. 44. Cenchreae 8, 10. 20.
 Centripa Sicul. opp. 6, 94. 7, 82.
 Cephalenia ins. 2, 30.
 Ceramicus 6, 57.
 Cercine mons 2, 98.
 Cerdylum 5, 6. 10.
 Ceryces (Κίρυνες) 8, 58.
 Cestrine Epiri regio 1, 46.
 Chaereas 8, 74. 86.
 Chaeronea 1, 113. 4, 76.
 Chalcis insula 8, 41. 44. 55.
 Chalcedon 4, 75.
 Chalcidensis classis Laced. praefectas 8, 8. 11 sqq. 24.
 Chalcis, Corinth. urbs 1, 168. Kuboese urbs 7, 29. cf. 1, 15. 6, 76.
 Chalcidenses in Thracia 1, 58. 2, 79. 5, 81.
 Chaones 2, 68. 80 sq.
 Charadrus locus prope Argos, ubi de causis militaribus cognoscunt 8, 60.
 Charicles 7, 20. 26.
 Charmirus 8, 80. 42. 73.
 Charoeades 8, 86, 90.
 Charymbdis 4, 24.
 Chersonesus Thraciae 1, 11. Peloponnesi 4, 42.
 Chimerium Thesprotidis prom. 1, 30. 46.
 Chionis Laced. 5, 24.
 Chius 8, 88. 40. Chii 4, 51. 8, 14. 24 sqq. 45. 55.
 Choerades insulae 7, 83.
 Chromon Messenias 8, 98.
 Chrysis Iunonis sacerdos Argis 2, 2. 4, 133.
 Cilices 1, 112.
 Cimon pater Lacedaemonii 1, 45. Cimon Miltiadi fil. c. 98. 100. 112.
 Cithaeron 2, 75. 8, 24.
 Citium Cypri urbs 1, 112.
 Clarus insula 8, 83.
 Clazomenae 8, 14. 23.
 Cleandridas Gylippi pater 6, 93. cf. Plut. Pericl. c. 22.
 Clearchus Rhamphiae fil. 8, 8. 39.
 Clearides 4, 132. 5, 6 sqq. 21.
 Cleipides 8, 8.
 Cleobulus ephorus Laced. 5, 36 sqq.
 Cleomedes 5, 84.
 Cleomenes rex 1, 126. Cleomenes Pausaniae regis patruus 3, 26.
 Cleon 8, 36. eius ingenium, mores et facultas ibid. et 4, 21 sq. Pylum cum exercitu proficiscitur 4, 28 sqq. in Thraciam copias ducit 5, 2. ad Amphipolia victus caeditur c. 10.
 Cleonae urbs ad Athon 4, 109. in Argivo agro 6, 95.
 Cleopompus 2, 26. 88.
 Cnemus Spartanus 2, 66. 80. 83.
 Cnidus 8, 85. 42.
 Coloniae agri Troiani 1, 131.
 Colonus in Attica 8, 67.
 Colophon 8, 34.
 Conon 7, 81.
 Copaeenses 4, 93.
 Corcyra 1, 24. 25. 36. 37. 44. 68. Corcyraeorum bellum cum Epidamnii 1, 26. mari Corinthios vincunt c. 29. societatem ab Atheniensibus petunt c. 31. et impetrant c. 45. vincunt a Corinthiis c. 50. eorum discordiae 3, 70 sqq.
 Corinthus 1, 13. Corinthii Epidamnios in fidem recipiunt c. 25. eorum in Corcyraeos odium ibid. bellum contra Corcyraeos 1, 27 sqq. instauratum c. 31. sqq. auxilium mittunt Potidaeatis c. 60. Athenienses vincunt c. 62. aequo Marte pugnant c. 105. gravissimam cladem accipiunt ib. et 106. proelio navali a Phormione superantur 2, 84. ab Atheniensibus vincuntur 4, 43. tumultum in Peloponneso excitant 5, 27 sqq. societatem faciunt cum Eleis et Argivis c. 81. Syracusanis supplicias ferunt 6, 93. 7, 17.
 Coronea 1, 113. Coronaei 4, 93.
 Coronta Acarnaniae opp. 2, 102.
 Cortyta 4, 56.
 Corycus 8, 14. 38 sqq.
 Coryphasium 4, 3. 118. 5, 18.
 Cos 8, 41.
 Cranii Cephaleniae 2, 80. 83. 5, 35. 56.
 Cranonii 2, 22.
 Crataemenes 6, 4.
 Craterii Phocaidis 8, 101.
 Crenae Acarnaniae opp. 3, 105.
 Crestonia 2, 99. 100. Crestonica gens 4, 109.
 Creta 3, 69. Cretenses 7, 57. Creticum mare 4, 53. 5, 110.
 Crissaeus sinus 1, 107.
 Crocylium Aetol. opp. 8, 96.
 Croesus 1, 16.
 Crommyon in agro Corinthio 4, 42. 44.
 Crotoniatae 7, 35.
 Crusis regio 2, 79.
 Cuma Aeolica 3, 31. 8, 81. 100. Cumae, urbs Chalcidica in Italia 6, 4.
 Cyclades insulae 1, 4.

Cyclops 6, 2.
Cydonia urbs Cretae 2, 85.
Cyllene 1, 80. 2, 84. 6, 88.
Cylois 1, 126.
Cynes 2, 102.
Cynossema prom. 8, 104 sq.
Cynarius ager 4, 56. 5, 41.
Cyprus 1, 94. 1, 112.
Cypselia castellum 5, 33.
Cyrene 1, 110.
Cyrrhus 2, 100.
Cyrus pater Cambysis 1, 13. 16. *Cyrus*, *Darii filius*, 2, 65.
Cythera insula 4, 53 sq. 7, 26.
Cytherodices 4, 53.
Cytinium 1, 107.
Cynicus 8, 107.

D.

Daitus Laced. 5, 19.
Damagetas Laced. *ibid.*
Damagon Laced. 8, 92.
Damotimus 4, 119.
Danai Graecorum nomen apud epicos 1, 3.
Daphnus 8, 23. 31.
Dardanum 8, 104.
Darius Persarum rex, Cambysae successor 1, 14. 16. 6, 59. *Darius Artaxerxis fil.* 8, 5. 18. 37.
Daricus stater 8, 28.
Daseon Camarinae conditor 6, 5.
Daseon Syracus. castell. 6, 66.
Dascyllis provincia 1, 129.
Daulis in agro Phocensi 2, 29.
Declea Atticae opp. 6, 93. 7, 18 sq. 27.
Delium in Agro Tanagraeo 4, 76. 90. 100.
Delphi 1, 112. 4, 134. *Delphicum templum* 1, 112. *Delphica vates* 5, 16.
Delphinium in Chio 8, 88.
Delus 1, 8. 96. 2, 8. 3, 104. *Delii* 5, 1. 32. 8, 108.
Demaratus Athen. 6, 105.
Demarchus Syrac. 8, 85.
Demodocus 4, 75.
Demosthenes 8, 91. *Aetolis bellum infert* 94 sqq. *totius socialis exercitus dux electus* c. 107. *res ab eo gestae ib. et sqq. et circa Pylum* 4, 8 sqq. *et circa Megara* c. 66 sqq. *et in bello Syracusano* 7, 16 sqq. *Syracusanis discedit* c. 75. *cum suis se dedit Syracusanis* c. 82. *et ab illis interficitur* c. 86.
Demoteles 4, 25.
Dercylidas 8, 61.

Derdas 1, 57. 59.
Dersaei 2, 101.
Deucalion 1, 3.
Diana Ephesia 3, 104. 8, 109.
Diasis 1, 126.
Dictidienses in monte Atho 5, 35. 82. *Vid. annot. ad* 5, 35.
Didyme insula 3, 88.
Diemporus 2, 2.
Dii Thraciae gens 2, 96. 7, 27.
Ditirephes Athen. 7, 29.
Diniadas 8, 22.
Diodotus Athen. 8, 41.
Diomedon Athen. dux 8, 19. 20. 24. 54. 55.
Diomilus Andrius 6, 96. 97.
Dium Maced. opp. 4, 78. *Dium ad Athon* c. 109.
Dionysia 5, 20. 23. *Dionysiacum Theatrum* 8, 98.
Diotimus Athen. 1, 45.
Diotrephes Athen. 8, 64.
Diphilus Athen. 7, 84.
Doberus urbs Paenonica 2, 98. 100.
Dolopia 2, 102. *Dolopes* 1, 98.
Dorcis Laced. 1, 95.
Dorienses Peloponnesum tenent 1, 12. *Lacedaemonem occupant* c. 18. *Lacedaemoniorum metropolis* c. 107. 8, 92. *Asiatici Caribus finitimi* 2, 9. *Omnes Ionum perpetui hostes* 6, 83.
Doriens Rhodius Olympionices 3, 1. *Thurinarum navium praef.* 8, 35. 84.
Dorus 4, 78.
Drabescus Edonicum opp. 1, 99. 4. 102.
Drimyssa insula 8, 31.
Droi Thracis 2, 101.
Dryopes 7, 57.
Dryosephalae 3, 24.
Dyme Achaiae opp. 2, 84.

E.

Eccritus Spart. 7, 19.
Echecratidas rex Thessal. 1, 111.
Echinades insulae 2, 102.
Edoni vel Edones 1, 100. 2, 99. 4. 102. 109.
Eetionea 8, 90. 92.
Egesta urbs Elymorum 6, 2. 6. 46.
Eion (Ἠίων, G. Ἠίονος) urbs in Strymonis ostio sita 1, 98. 4, 58. 102. 106. *urbs, ut videtur, Pieria* 4, 7. *Vid. Poppo l. 2. p. 350 sq. d. Schol. ad* 1, 98.
Elaeatis Thesprotidis pars 1, 46.
Elaeus 8, 102. 107.
Elaphebolion mensis 4, 118. 5, 19.

Eleus insula 8, 26.
 Eleusis 1, 114. Eleusinii contra
 Erechtheum bellum gerunt 2, 15.
 Eleusinium templum c. 17.
 Elimiotae Maced. populus 2, 99.
 Elis 2, 25. 66. Elei 5, 31. 47.
 Ellomenum 3, 94.
 Elymi in Sicil. 6, 2.
 Embatus Erythraeae 3, 29.
 Empedias Laced. 5, 19.
 Endius ephorus Spart. 8, 6. 12. 5,
 44.
 Enipeus Thessal. fl. 4, 78.
 Enneacrucos fons 2, 15.
 Entimus Cret. Gelae conditor 6, 4.
 Eordi 2, 99.
 Ephesia 3, 104.
 Ephori Laced. 1, 87. 131.
 Ephyra Thesprot. opp. 1, 46. Vid.
 Strab. 8, 3.
 Epicydidas Laced. 5, 12.
 Epidamnus 1, 24 sqq. 29.
 Epidaurus Argis finitima 2, 56. 5,
 53 sq. 56. 75: Epidaurii 1, 27. 105.
 Epidaurus Limera, Laconicae opp.
 4, 56. 6, 105. 7, 26.
 Epipolae 6, 75. 96. 7, 43.
 Epitadas 4, 8. 31. 38.
 Epitelidas 4, 182.
 Erae urbs 8, 19.
 Erasimides Corinthius 7, 7.
 Erechtheus ~~rex~~ Athen. 2, 15.
 Eresus Lesbii urbs ab Athen. deficit 3,
 18. 35. iterum deficit 8, 23. 100.
 Eretrienes cum Chalcidensibus bel-
 lum gerunt 1, 15. tributarii Athen.
 7, 57. eorum urbs 8, 95.
 Erineum Doricum 1, 107. Achaicum
 7, 34.
 Erineus Sicil. fl. 7, 80. 82.
 Erythrae Boeotiae 3, 24.
 Erythraea Ioniae 3, 33. cf. 8, 14.
 Eryx urbs Sicil. 6, 2. 46.
 Eryxidaidas 4, 119.
 Eteonicus Laced. 8, 23.
 Etrusci Athenienses iuvant 6, 88. 103.
 7, 53.
 Eualas Spart. 8, 22.
 Euarchus Astaci tyr. 2, 30. 83. Euar-
 chus alius 6, 3.
 Euboea ab Athen. deficit 1, 114. ite-
 rum deficit 8, 5. 95.
 Eubulus 8, 23.
 Eucles dux Athen. 4, 104. dux Syrac.
 6, 103.
 Eucledes Himeras conditor 6, 5.
 Euctemon 8, 30.
 Eudemus 7, 69.
 Evenus fl. Aetol. 2, 83.
 Euesperitae 7, 50.

Euction dux Athen. 7, 9.
 Eumachus 2, 33.
 Eumenidum arae 1, 126.
 Eumolpidae 8, 53.
 Eumolpus cum Erechtheo bellum gerit
 2, 15.
 Eupalium Locridis urbs 3, 96. 102.
 Euphamidas 2, 33. 4, 119.
 Euphemus, Athen. legatus 6, 75. 81.
 Eupolpidas 3, 20.
 Euripus Euboeae 7, 29. 30.
 Europus Macedoniae opp. 2, 100.
 Eurybatus Corcyraeorum dux 1, 47.
 Euryelus 6, 97. 7, 43.
 Eurylochus Spart. 3, 100. 102. 109.
 Eurmachus 2, 2. 5.
 Eurymedon Ciliciae fl. 1, 100.
 Eurymedon Athen. dux 3, 80. 91. in
 Siciliam mittitur 4, 2. 46. ob re-
 ditum e Sicilia multatur c. 65. ite-
 rum in Siciliam mittitur 7, 16 sqq.
 cadit in proelio c. 52.
 Eurytheus rex Mycenarum 1, 9.
 Eurytanes 3, 94.
 Eustrophus Laced. 5, 40.
 Euthydemus Athen. 5, 19. 24. dux
 bello Syracus. 7, 16: 69.
 Euxinus pontus 2, 97.
 Exequiae bello caesis ab Athen. fa-
 ctae 2, 84.

F.

Ferrum gestandi mos quando in Grae-
 cia deserit 1, 6.
 Fossa regis Persarum 4, 109.
 Fretum Siculum 4, 24.
 Funeris oratio Periclis 2, 85.

G.

Galepsus 4, 107. 5, 6.
 Gauletes 8, 85.
 Gela Sicil. fl. et urbs 6, 4.
 Geleatis 6, 64.
 Gelo rex Syrac. ibid.
 Geloi Agrigentum condunt 6, 4. Sy-
 racusanis opem ferunt 7, 33. ubi
 habitent 7, 58.
 Gerastius mensis Laced. 4, 119.
 Geraestus Euboeae 3, 3.
 Geranea in isthmo et agro Megarensi
 sita 1, 105. 108. 4, 70.
 Getae Scythias finitimi, cultu similes
 2, 96.
 Gigonus, 1, 61.
 Glauce in agro Mycalesio 8, 79.
 Glaucos 1, 51.

Gongylas Eretriensis 1, 123. dux Corinth. 7, 2.
 Gortynia, 2, 100.
 Graeci 2, 96.
 Gylippus Laced. praef. 6, 93. 7, 1. 5 sqq. 8, 18. cf. Plut. Pericl. c. 22. Lys. c. 16.
 Gyronii Thessal. 2, 22.

H.

Haemus mons Thraciae 2, 96.
 Hagno vid. sub Agnon.
 Halex fl. 3, 99.
 Haliae 1, 105. cf. 2, 56.
 Haliartii 4, 93.
 Halicarnassus 3, 42.
 Halys fl. 1, 16.
 Hamaxitus 3, 101.
 Harmatus 3, 101.
 Harmodius 6, 54. 56. cf. 1, 20.
 Harpagium 3, 107.
 Hebrus Thraciae fl. 2; 96.
 Hegesandrides 3, 91. 94.
 Hegesippidas Laced. 5, 52.
 Helena 1, 9.
 Helixus Megarensis 3, 86.
 Hellenicus historicus 1, 97.
 Hellas 1, 3.
 Hellen ibid.
 Hellenotamiae 1, 96.
 Hellespontus 1, 89. 3, 62.
 Helorina via 6, 70. 7, 80.
 Helos opp. 4, 54. Helotes, etiam Messenii vocati, a Laced. deficientes Ithomen recesserunt 1, 101 sq. timentur a Laced. 4, 80. eorum 2000 clam tolluntur ibid. sub Brasida militantes libertate donantur 5, 34. cf. 4, 26.
 Heraclae in Trachinio agro, 3, 92. 4, 73. 5, 51 sq.
 Heraclidae Eurystheum interficiunt 1, 9. Peloponnesum tenent 1, 12.
 Heraclides dux Syrac. 6, 73. 103.
 Heraeenses 5, 67.
 Hermae Atheniensium 6, 27. 53.
 Hermacondas Thebanus 3, 5.
 Hermionensis ager 2, 56. triremis 1, 123.
 Hermocrates pacem Siciliensibus suadet 4, 59. vir prudens et fortis 6, 72. cf. c. 83. dux creatus a Syrac. 6, 73. eius commentum 7, 73. in exsilium a Syracus. mittitur 3, 85.
 Hermon 3, 92.
 Hesiodus 3, 96.
 Hesiil, 3, 101.
 Hestiaeenses 1, 114. 7, 57.
 Hestiodorus 2, 70.

Hiera insula 3, 88.
 Hierenses gens Meliensis in Thessalia 3, 92.
 Hieramenes 3, 58.
 Hierophon 3, 105.
 Himera 6, 5. 62.
 Himeraeum iuxta Amphipolin 7, 9.
 Hippagretes munus praefecti apud Laced. 4, 38.
 Hipparchus Hippiae et Thessali frater 1, 20. 6, 54. 56 sq.
 Hippas pater Pisistrati 6, 54. Pisistrati fil. natu maximus 1, 20. 6, 54 sq. imperio spoliatus ad Aeantidem ex profectus c. 59. Hippas Arcadum dux 3, 34.
 Hippocles Menippi fil. 3, 13.
 Hippoclus Lampsacenus tyrannus 6, 59.
 Hippocrates Atheniensis. dux 4, 66. quas res gesserit circa Megara c. 67 sqq. Delium communit c. 90. in proelio cum Boeotis commisso caesus c. 101.
 Hippocrates Gelae tyr. 6, 5. Hippocrates Spart. 3, 35. 99.
 Hippolochidas 4, 78.
 Hipponicus 3, 91.
 Hipponoidas Laced. 5, 71.
 Homerus 1, 3. 9. 10. eius versus citantur 3, 104.
 Hyacinthia Laced. festum 5, 23.
 Hyaei 3, 101.
 Hybla Siciliae opp. 6, 62. Hyblaei 6, 94.
 Hyblon rex Siculus 6, 4.
 Hyccara oppidum Sicanicum 6, 62.
 Hyllas fl. Italiae 7, 35.
 Hyllicus portus 3, 72. 81.
 Hyperbolus Atheniensis 3, 73.
 Hyperochidas 6, 55.
 Hysiae 3, 24.

I.

Iapygia prom. 6, 30. 44. 7, 33.
 Iasus Ioniae opp. 3, 28. 29. Iasicus sinus c. 26.
 Iberia 6, 2. Iberi ib. et 6, 90.
 Icarus insula 3, 29. 8, 99.
 Ichthys prom. 2, 25.
 Ida 4, 52. 8, 108.
 Idacus 3, 104.
 Idomene Macedoniae opp. 2, 100. Idomene Amphiloehiae collis 3, 112. 113. Idomeneae vocatur.
 Iegas (corruptum, hand dubie nomen) Sicalorum munitio 7, 2.
 Ielysus Rhodi urbs 3, 44.
 Illyrii 1, 26. 4, 124.
 Imbrii 3, 5. 4, 23.

Inarus Afrorum rex 1, 104. 110.
 Inessa 3, 103. Inessaei 6, 94.
 Iolans 1, 62.
 Iolcius Athen. 5, 19.
 Iones Atheniensium coloni et consanguinei 1, 2. 12. 95. 2, 15. 3, 86. 4, 61. Cyri temporibus magnam classem sibi compararunt, 1, 13. a Cyro subacti 1, 16. a Persis ad Athenienses deficiunt 1, 95. perpetui Doriensium hostes 6, 82. Ionum in Delo conventus 3, 104.
 Ionius sinus 1, 24.
 Iptenses 3, 101.
 Isarchidas 1, 29.
 Ischagoras Laced. 4, 139. 5, 21.
 Isocrates dux Corinth. 2, 83.
 Ister fl. 2, 96.
 Isthmia 8, 10.
 Isthmionius Athen. 5, 19.
 Istone mons 3, 85. 4, 46.
 Italia unde dicta 6, 2. eius pleraque oppida a Peloponnesiis condita 1, 12. cum quibusdam civitatibus agit Phaeax Athen. de amicitia 5, 5.
 Italus Siculorum rex 6, 2.
 Itamanes 3, 34.
 Ithome Messeniae opp. 1, 101 sqq.
 Itonenses Italiae populus 5, 5.
 Itys 2, 29.
 Iuanis templum 1, 24. 3, 68. 4, 183.
 promontorium 5, 75.
 Iupiter Ithometa 1, 103. Meilichius 1, 126. Eleutherus 2, 71. Nemaeus 3, 96. Olympius 5, 31. 50. Eius templum 2, 15. 3, 14.
L
 Labdalum 6, 97.
 Lacedaemon qualis urbs 1, 10. tyrannidis semper imminis c. 18. servis abundat 3, 40. Lacedaemonii duas Peloponnesi partes colunt 1, 10. Eorum cultus quas c. 6. plerosque tyrannos e Graecia sustulerunt c. 18. eandem reipubl. formam servarunt ibid. quomodo sociis imperarint c. 19. voce, non calculis suffragia dant c. 87. eorum reges quot calculis utantur in suffragiis ferendis 1, 20. eorum ad bellum Pelop. apparatus 2, 7. et socii c. 9. Heracleam coloniam deducunt 3, 92. exercitus ordo 5, 67. ad tiblicium cantum incedunt ad proelium 5, 70. Lacedaemoniorum ingenium 1, 69. 70. 84. 3, 96. breviloquentia 4, 17. diversa ab Atheniensibus disciplina 2, 37 sq. pere-

grinas pellunt 2, 39. omnia in republ. occulta habent 5, 68. Carneis a militia abstinent 5, 54. 75. 76. item propter terrae motum 1, 101. 3, 89. 5, 50.
 Lacedaemonius 1, 45.
 Laches Melanopi fil. 3, 86. 90. 103. 115. 6, 1. 6. 75.
 Laches Athen. 5, 19. 24.
 Lacon 3, 52.
 Lada insula Mileto adiacens 3, 17. 24.
 Laespodias dux Athen. 6, 105. 8, 86.
 Laestrygones 6, 2.
 Lamachus dux Athen. in Sicilia 4, 75. 6, 8. 49. 101. Lamachus Athen. 5, 19. 24.
 Lapis condit Trotilum 6, 4.
 Lamphilus vel Laphilus Laced. 5, 19. 24.
 Lampon Athen. ibid.
 Lampascus 1, 138. 3, 62.
 Landicea in Orestide sita 4, 134.
 Larchus 3, 101. cf. 2, 22.
 Larius mons Atticae 2, 55. 5, 91.
 Leaci 2, 96.
 Learchus 2, 67.
 Lebedus 8, 19.
 Lectus 8, 101.
 Lecythus 4, 113. 115. 116.
 Lemnus ins. Atheniensibus subiecta 1, 115. morbo afflicta 2, 47. cf. 4, 109. 3, 102. Lemnus 3, 5. 4, 28. 5, 8. 7, 57.
 Leocorium fanum Athenis 4, 20. 6, 57.
 Leocrates 1, 102.
 Leon Laced. 3, 92. pater Pedariti 3, 28. Leon dux Athen. 8, 23 sq. 55.
 Leon dux Spart. 3, 61. Leon vicus 6, 97.
 Leontini a Chaëcidensibus conditi 6, 3. 79. cum Syracusanis bellum gerunt 3, 26. ex seditione eorum potentissimi Syracusanis migrant 5, 4. Atheniensium cognati 6, 50.
 Leotychides rex Laced. 1, 89.
 Lepas Acraeum 7, 78.
 Lepreum 5, 31. 34. 49.
 Lerus ins. 3, 27.
 Lesbos ab Athen. defest 3, 2. recepta 3, 51. iterum defectionem parat 3, 5. a Chiis tentata 3, 22. Lesbii a Laced. in societatem recepti 3, 15. qua poena ab Atheniensibus affecti 3, 50.
 Leucas urbs ubi sita 3, 94. cf. 2, 30. Corinthiorum colonia 1, 30. Leucadii 1, 27. 2, 80. Leucadius isthmus 4, 8.

- Leucimna Corcyrae* prom. 1, 30. 47. 8, 79.
Leuconium 8, 24.
Leucon Telchios pars Memphidis 1, 104.
Leuctra 5, 54.
Libya 2, 48. *Libyes* 1, 104.
Lichas Laced. 5, 50. *Laedaeomoni-
rum legatus* 5, 22, 8, 39. *Argivorum
hospes* 5, 76. cum *Tissapherne* ob
foedus contendit 8, 43. 52. moritur
c. 84. cf. *Plut. Cim.* 10.
Ligydes 6, 2.
Limnae locus Athenis 2, 15. *Limnaea,
pagus Acarnaniae*, 2, 80. 3, 106.
Lindii, locus in Sicil. 6, 4.
Lindus, urbs Rhodi 8, 44.
Lipara, una ex Aeoli insulis 3, 83. *Lip-
paraei Cnidiorum coloni* ibid.
Lithotomiae 7, 86. 87.
Locri Ozolae 1, 5. *Naupactum* occu-
pant c. 103. *Athen. socii* 3, 95. *Ae-
tolorum finitimi* ibid. *Locri Opuntii*
1, 108. 2, 32. 3, 89. *Locri Epize-
phyrii* 7, 1. eorum odium in *Rhegmos*
4, 1. 24. *Athenienses* aqua et appulsu
arcent 6, 44. *Peloponnesis auxilia*
mittunt 8, 91.
Loryma 8, 43.
Lycacum 5, 16. 54.
Lycia 8, 41.
Lycophron dux Corinth. 4, 43 sq.
Lyncus 4, 83. 124. 129. 132. *Lynce-
stae* 2, 99. 4, 83. 124.
Lysicles Athen. 3, 19.
Lysimelia palus 7, 53.
Lysistratus Olympias 4, 110.
- M.
- Macarius Spart.* 3, 100. 109.
Macedonia 1, 58 sqq. eius *descriptio*
2, 99 sq.
Machaerophori Thraeces 2, 96. 98.
Machon dux Corinth. 2, 83.
Masandrius campus 3, 19.
Maedi 2, 98.
Maenalia 5, 64.
Magnesia Themistocli data 1, 138.
Magnetes 2, 101.
Malea Lesbi prom. 3, 4. 6. *Pelopon-
nesi* prom. 4, 54. 8, 39.
Malocentis Apollinis festum 3, 8.
Mantineia 5, 55. 6, 16. *Mantinienses* 3,
107. 108 sq. cum *Tegeatis* acie pu-
gnant 4, 134. cum *Argivis* societa-
tem haerent 5, 29. cum *Laced.* bel-
lum gerunt 5, 33. ad *Laced. societa-
tem* redeunt 5, 81. mercede militunt
7, 57.
Marathonia pugna 1, 18. 2, 34. 3, 59.
- Marathusa* 8, 31.
Marea urbs Aegypti 1, 104.
Massilia 1. 13.
Mecyberna 5, 39. cf. 5, 18.
Medeon 3, 106.
Medi 1, 18. 89.
Megabates 1, 129.
Megabazus Persa 1, 109.
Megabyzus Zopyri fil. 1, 109. *Herodot.*
3, 160.
Megara 1, 103. tentata ab *Athen.* 4,
67. conservata a *Brasida* 4, 70. oli-
garchia ibi constituta quamdiu de-
raverit 4, 74. *Ager Megarensis* que-
tannis ab *Athen.* vastatur 2, 31 sq.
4, 66 sq. *Megarensis* 1, 27. 67. 103.
114. 4, 66. 74. 109. *Megara Sici-
liae urbs* 6, 4. 94. *Hyblaea dicta*
6, 4.
Melichii Iovis festum 1, 125.
Melaei 5, 5.
Melanrides Laced. 3, 6.
Melanthus Laced. 3, 5.
Meleas Laced. 3, 5.
Melesander dux Athen. 2, 69.
Melesias 8, 86.
Melaeippus legatus Laced. 1, 139. *Dis-
criti fil.* 2, 12.
Melienses 3, 92. 5, 51. *Meliacus sinus*
3, 96. 4, 100.
Melitia Achaiae in Thessalia 4, 78.
Melus ins. 2, 9. 5, 84. *Melii Laced.*
coloni ibid. classe infesta ab *Athe-
niensibus* petantur 3, 91. eorum ce-
loquium cum *Athen. legatis* 5, 85 sqq.
vallo circumdantur c. 114. et expe-
nantur c. 116.
Memphis 1, 104.
Menander Athen. dux 7, 16. 43. 69.
Menas Laced. 5, 19. 24.
Menda in Pallene sita 4, 123. 129. 130.
Mendaei ibid. *Mendaeorum colonia*
Eion in Pieria sita 4, 7. *Vid. Eion.*
Mendesium Nili coran 1, 110.
Menecolus Camarinae conditor, 6, 5.
Menecrates 4, 119.
Menedaeus 3, 100. 109.
Menon Pharsalius 2, 22.
Messana Siciliae 6, 5. quomodo sita 4,
1. 6, 48. *Atheniensibus* data 3, 90.
ab his deficit 4, 1. a *Locrensis* ten-
netur 5, 5. ab *Atheniensibus* frustra
tentatur 6, 74. *Messeni Naxii* bel-
lum inferunt 4, 25 sq.
Messapia gens 7, 83. *Massapii* 3, 101.
Messenis in agro Laconico 4, 41. *Mes-
senii e Pelopon.* a *Laced.* pelluntur
1, 101. 103. ab *Atheniens.* *Naupac-
ti* locantur 1, 103. *Phoen* capiunt

2, 25. agrum Lacon. infestant 4, 41.
 Metagenes 5, 19. 24.
 Metapontium 7, 33. Metapontini ibid. et c. 57.
 Methone in agro Lacon. 2, 25. Methone inter Epidaurum et Troezenem 4, 45. Methone urbs Macedoniae finitima 6, 7. Methonaei 4, 129.
 Methydrium Arcadiae 5, 58.
 Methymna urbs Lesbi 3, 2. Methymnaei 3, 18. 6, 85. 7, 57. 8, 100.
 Metropolis urbs Amphilechia 3, 107.
 Mictades nauarchus 1, 47.
 Miletus ab Athen. deficit 3, 17. 25. 30. Milesii bellum gerunt cum Samiis 1, 115. Argivos superant 8, 25. castellum a Tissapherne exstructum capiunt 3, 84.
 Milichius Iupiter 1, 126.
 Mimas 8, 34.
 Mindarus nauarchus Laced. 8, 85. 99. 104.
 Minervae Chalcoecae templum 1, 134. Minervae signum in arce Athenarum 2, 13. eius fauam in Lecytha 4, 116.
 Minoa insula 3, 51. 4, 67. 118.
 Mios 1, 4.
 Molossi 2, 80.
 Molycrium Locridis opp. Rhio adversum 2, 84. cf. c. 86.
 Morgantina 4, 65. urbs Morgantia Liv. 24, 39.
 Motya 6, 2.
 Munychia 2, 13. 8, 92. 98.
 Mycale 1, 89. 8, 79.
 Mycalessus Boeotiae urbs 7, 29.,
 Mycenae 1, 10.
 Myconus ins. 3, 29.
 Mygdonia 2, 99. 100. Mygdonius ager 1, 58.
 Mylae Messaniorum opp. 3, 90.
 Myletidae 6, 5.
 Myonenses Locri 3, 101.
 Myonesus 3, 32.
 Myrcinus urbs Edonensis 4, 107.
 Myronides dux Athen. 1, 105. 108. 4, 95.
 Myrrhina Hippiae coniux 6, 55.
 Myrtilus Athen. 5, 19. 24.
 Myscon Syrac. 3, 85.
 Mytilene deficit 3, 2. obsidetur c. 6 et 18. deditur c. 28. Atheniensium de ea crudele decretum c. 36. 49. rursus deficit 8, 22. recipitur c. 23. Mytilenaei 3, 8 sqq. Methymnam adoriuntur c. 18. quomodo ab Atheniensibus tractati c. 49. 50.
 Myus 3, 19.

N.

Naucrides Plataeensis 2, 2.
 Naupactus a Locris Ozolis occupata 1, 103. ab Athen. capta et Messeniis incolenda data ibid. Cf. 1, 103. 2, 69. 3, 102.
 Naxos ins. 1, 98. 187. Naxos urbs Chalcidica in Sicilia 4, 25. 6, 3. Naxii 6, 50. 7, 57.
 Neapolis Africae 7, 50.
 Nemea 3, 96. 5, 58 sq.
 Neptuno navis consecrata post victoriam 2, 84.
 Nericus Leucadis 3, 7.
 Nestus fl. 2, 96.
 Nicanor Chaonum dux 2, 80.
 Nicias Atheniensis Nicerati fil. 3, 91. Minoam insulam capit 3, 51. Melum frustra oppugnat 3, 91. Corinthios acie vincit 4, 43 sq. Cythera capit 4, 54. et Mendam 4, 130. foederis et pacis cum Laced. auctor 5, 43. 46. cf. 7, 86. bellum Syracus. dissuadet 6, 9. Syracusanos acie vincit et obsidet c. 69 sqq. cunctatus adoriri Syracusas in contemptum venit 7, 42. Syracusis discedere recusat c. 48. postea discedit c. 75. Gylippo se dedit c. 85. interficitur c. 86. eius religio et prodigiorum observatio 7, 50. 77. 86. et laus c. 86. Cf. Plutarchi iudicium de ratione, qua Thucydides Niciam descripsit in Nic. c. 1. Nicias Cretensis 2, 85.
 Nicolaus Laced. 2, 67.
 Nicomachus Phocensis 4, 89.
 Nicomedes 1, 107.
 Nicom Thebanus 7, 19.
 Niconidas 4, 78.
 Nicostratus 3, 75. 4, 119. 130. 5, 61.
 Nisaea Megarensium portus et navale 1, 114. 2, 31. 93. 4, 21. 66. 69. 5, 17.
 Nisi sacellum 4, 118.
 Notium Colophoniorum 3, 34.
 Nymphodorus 2, 29.

O.

Odomanti 2, 101. 5, 6.
 Odryae 2, 29. 96 sq.
 Oeanthenses 3, 101.
 Oeneon Locridis 3, 95. 102.
 Oeniadae Acanthiae opp. 1, 111. 2, 102. 3, 7. 114. 4, 77.
 Oenoë Atticae 2, 18. 3, 98.
 Oenophyta Boeotiae 1, 108. 4, 95.
 Oenussae ins. 8, 24.
 Oesyne 4, 107.

- Octaei 3, 92. 8, 3.
 Olophyxus 4, 109.
 Olorus pater Thucydidis 4, 104.
 Olpae castellum in Amphilochia 3, 105.
 vel Olpae c. 107. 111. 118. Olpaei,
 pagus Locrorum 3, 101.
 Olympia 3, 8. Olympia celebrata 1.
 126. Olympiaca foedera 5, 49.
 Olympium 6, 64. 65. 70. 75: 7, 37.
 Olympus mons 4, 78.
 Olynthus 1, 63. 2, 79. 4, 123. 5, 89.
 Omophagi 3, 94.
 Onasimus 4, 119.
 Oneus mons in agro Corinth. 4, 44.
 Onomacles dux Athen. 8, 25.
 Ophionenses 3, 94.
 Opici 6, 2. Opicus ager c. 4.
 Opus 2, 32. Opuntii vid. Locri.
 Oraculum Delphicum 1, 25. 28. 103.
 118. 123. 126. 134. 2, 17. 54. 102.
 3, 96. 4, 118. 5, 32.
 Orchomenus Boeotiae 1, 113. 3, 87. 4,
 76. Orchomenus Arcadiae 5, 61.
 Orestae in Epiro 2, 80.
 Orestes Thessalus 1, 111.
 Orestis Arcadiae 4, 134. Orestium
 Maenaliae 5, 64.
 Oreus Euboeae 3, 95.
 Orneae in agro Argivo 6, 7.
 Orobia Euboeae 3, 89.
 Oroedus rex 2, 80.
 Oropus 2, 23. 3, 91. 4, 96. 8, 60. 95.
 Oropia 4, 91. Oropii 2, 23.
 Oscius fl. Thraeciae 2, 96.
 Ostracismus Athen. 1, 135.
 Ozolae, Locri 1, 5.
- P.
- Paches dux Athen. 3, 18. 23. 34 sq. in
 iudicio se confodit, teste Plut. Nic.
 c. 6.
 Pacones 2, 96. 98.
 Pagondas Boeotarchus Thebanus 4,
 92. 96.
 Palaerenses 2, 89.
 Pale Cephalleniae, unde Palenses 1,
 27. 2, 30.
 Pallene 1, 56. 64. 4, 116. 120. 129.
 Pammilus Megarensis 6, 4.
 Pamphylia 1, 100.
 Panactum Atticae castellum 5, 3. 42.
 Panai 2, 101.
 Panaerus 4, 78.
 Panathenaea magna 5, 47. 6; 56. Pa-
 nathenaea pompa 1, 20. 6, 56.
 Pandion rex Athen. 2, 29.
 Pangaeus mons 2, 99.
 Panormus Achaicus 2, 86. Panormus
 Sicil. 6, 2. Panormus agri Milesii 8, 24.
 Pantacias fl. Sicil. 6, 4.
 Paralus vel Paralius ager Atticae 2,
 55 sq. Paralus navis 3, 38. 77. Pa-
 rali dicti, qui in illa nave vehen-
 tur 8, 73 sq.
 Paralli Melienses 3, 92.
 Paranaei in Epiro 2, 80.
 Parii 4, 104.
 Parnes mons Atticae 2, 23. 4, 96.
 Parrhasii Arcades 5, 33. "
 Pasitellidas dux Laced. 5, 3.
 Patrae urbs Achaiae 2, 83. 84. Pa-
 trenses 5, 52.
 Pausanias Cleombroti fil. Graecorum
 dux 1, 94 sq. accusatur et absolvi-
 tur 1, 128. Kerxis benevolentiam
 sibi conciliare studet ibid. et sqq.
 superbus et insolens c. 130. Byzan-
 tio ab Atheniens. pulsus c. 131. ab
 Argilio quodam defertur c. 131 sqq.
 fame moritur c. 134. ubi sepultus
 fuerit ibid. — Pausanias Plistoan-
 ctis fil. rex Laced. 3, 26. Pausanias
 Macedo 1, 61.
 Pedaritus Laced. 8, 28. 33. 40. 55.
 Pegae in agro Megarensium 1, 103.
 107. 111. 115. 4, 21.
 Pela ins. Clazomenis adiacens 8, 31.
 Pelasga gens 1, 8. Pelasgicum locus
 Athenis 2, 17. Pelasgici Tyneni
 vid. Tyrzeni.
 Pella Macedoniae 2, 99. 100.
 Pellenenses Achaiae 2, 9. 4, 120. 8, 3.
 Pelops 1, 9.
 Peloponnesus 1, 9. 10. 12. Peloponne-
 sii Dorienses origine 6, 82. quo et
 quando colonias emisert 1, 12. is-
 opes et agrestes 1, 141. Peloponne-
 siacum bellum vid. Bellum.
 Peloris Siciliae prom. 4, 25.
 Peparethus ins. 3, 89.
 Peraebia Thessaliae 4, 78.
 Perdicas Alexandri fil. Macedonum
 rex 1, 57. 2, 29. 99. pater Arche-
 lai 2, 100. societatem init cum Athen.
 1, 61. deficit paullo post c. 62. per
 Sitalcen Atheni. conciliatur 2, 29. ei
 bellum infert Sitalces 2, 95 sq. so-
 rorem Seuthae in matrimonium dat
 c. 101. copias ex Peloponneso ad se
 evocat 4, 79: eum Athen. hostem
 denuntiant c. 82. eius cum Brasida
 expeditiones in Arrhibaeum et Lyn-
 cestas c. 83 sq. et 124 sqq. compe-
 sitionem facit cum Athen. c. 132. ite-
 rum Athen. hostis declaratur 5, 83.
 eiusque regionem infestant Athen.
 6, 7.
 Pericles Xanthippi fil. 1, 111. Euboeam

- subigit 1, 114. et Samum c. 116. eius genus maternum c. 127. potentia ibid. et c. 139. prudentia 2, 13. 22. 65.
- Perieres Zancleae conditor 6, 4.
- Peripolium 3, 99.
- Persae 2, 97. 4, 86.
- Persidae Pelopidis inferiores 1, 9.
- Pestis Athen. gravissima 2, 47. iterum vehementer grassatur 3, 87. quot Athēniensium millia absumpsit 2, 58. 3, 87.
- Petra agri Rhegini 7, 35.
- Phacium 4, 78.
- Phaeaces 1, 25.
- Phaeax 5, 4.
- Phaedimus Laced. 5, 42.
- Phaenias sacerdos Iunonis 4, 133.
- Phaenippus 4, 118.
- Phagres 2, 99.
- Phalerum 1, 107. Phalericus murus 2, 13.
- Phalius Epidamni conditor 1, 24.
- Phanae 8, 24.
- Phanoteus 2, 70.
- Phanotis 4, 76. Est autem Phanoteus Phocidis urbs 4, 89.
- Pharnabazus Pharnabazi fil. 8, 6. 80. 109. pater Pharnacis 2, 67.
- Pharnaces Pharnabazi fil. 2, 67. 5, 1. pater Artabazi 1, 129.
- Pharsalus Thessaliae 1, 111. 4, 78. Pharsalii 2, 22.
- Pharus 1, 104.
- Phaseis, 2, 69. 8, 88. 89.
- Pheraei 2, 22.
- Phia Eleorum 7, 81.
- Philippus frater Perdiccae 1, 57. 59. 2, 95. Philippus Laced. 8, 87. 99.
- Philocharidas 4, 119. 5, 19. 24. 44.
- Philocrates 5, 116.
- Philoctetes 1, 10.
- Phlius 4, 133. 5, 57. 58. Phliasii 1, 27. ager Phliasius 6, 105.
- Phocaea 8, 31. Phocacenses 1, 13.
- Phocae locus in agro Leontino 5, 4.
- Phomis 1, 108. Phocensus 1, 107. 112. 3, 95. 6, 2.
- Phoenice 2, 69. Phoenices 1, 8. 6, 2. eorum classis 1, 16. 100. 110. 116. 8, 46. 81. 87. 109.
- Phoenicus portus 8, 84.
- Phormio dux Athen. 1, 64 sq. c. 117. 2, 29. 68. 80 sqq. 102.
- Photius Chaonum dux 2, 80.
- Phrygia locus Att. 2, 22.
- Phrynichus dux Athen. 8, 25. 27 sq. c. 48 sqq. 68. 90. 92.
- Phrynis perioecus 8, 6.
- Phthiotia 1, 3. Phthiotae Achaei 8, 3.
- Phyrcus munitio Eleorum 5, 49.
- Physca 2, 99.
- Phytia Acarnaniae 8, 16.
- Pieria 2, 99. 100. Piores et Piericus sinus 2, 99.
- Pierius mons Thess. 5, 13.
- Pindus mons 2, 102.
- Piraeus, portus Athen. 1, 52. 98. 107. eius cum Munychia ambitus 2, 13. tentatur a Pelop. 2, 93.
- Piraeus portus Corinth. 8, 10.
- Piraica regio in Atticae finibus 2, 23.
- Pirasii vel Pyrasii Thessaliae 2, 22.
- Pisander Athen. 8, 49. 53. 65. 68. 98.
- Pisistratus tyr. 1, 20. 6, 54 sq. Delum lustrat 3, 104. Pisistratidae 6, 53 sq.
- Pisathnes 1, 115. 3, 31.
- Pitanates cohors nulla apud Laced. 1, 20.
- Pithias Corcyraeus 3, 70.
- Pittacus Edonum rex 4, 107.
- Plataea a Thebanis occupata 2, 2. quantum distet a Thebis c. 5. eam obsident Laced. c. 75 sqq. condita a Thebanis 3, 61. ab iisdem evertitur funditus c. 68. Plataeenses socii Athen. 2, 2. 3, 68. Thebanos invadunt 2, 3. Peloponnesiis se dedere recusant c. 74. eorum strategemata c. 75. pars noctu erumpit 3, 20 sqq. se dedunt Laced. 3, 52. captivi interficiuntur c. 68. Scionem habitandam ab Athen. accipiunt 5, 32.
- Plemmyrium prom. Sicil. 7, 4. 22. 24.
- Pleuron 3, 102.
- Plistarchus 1, 132.
- Plistoanax Pausaniae regis fil. rex Laced. 1, 107. 114. in exsilium eiectus 2, 21. revocatus 5, 16. 83. 75. idem pater Pausaniae regis 3, 26., cui, dum pater in exsilio erat, Cleomenes patrus tutor erat.
- Plistolas ephorus Laced. 5, 19. 25.
- Pnyx 8, 97.
- Polichna in agro Troiano 8, 14. 23. Polichnitae Cretenses 2, 85.
- Polis vicus Hyaeorum 3, 101.
- Polles rex Odomantum 5, 6.
- Pollis Argivus 2, 67.
- Polyanthes Corinthius 7, 34.
- Polycrates Sami tyr. 1, 13. 3, 104.
- Polydamidas Laced. 4, 123. 129.
- Polymedes Larissaeus 2, 22.
- Potamis Syrac. 8, 85.
- Potidaea 1, 56. quantum distet ab Olyntho c. 63. obsidetur ab Athen. c. 64. 2, 58. eius deditio 2, 70. a Brasida frustra tentatur 4, 135. Potidaeatae

- Corinth. coloni 1, 56. Doricenses
 c. 124.
 Potidania Aetoliae 8, 96.
 Prasiae agri Lacon. op. 2, 56. 6, 105.
 7, 18. Prasiae in Attica 8, 95.
 Priapus urbs Asiae in Hellespontu 8,
 107.
 Priene 1, 115.
 Procles dux Athen. 8, 91. 98. Procles
 Athen. 5, 19. 24.
 Proce Pandionis filia 2, 29.
 Pronnae. Cephaleniae 2, 80.
 Propylaea arcis Athen. 2, 18.
 Proschion Aetoliae 8, 102. 106.
 Prospertis ins. 1, 109.
 Prote ins. 4, 18.
 Proteas Athen. dux 1, 45. 2, 23.
 Protesilal delubrum 8, 102.
 Proverbia 5, 16. 65.
 Proxenus Capatonis fil. 3, 103.
 Prytanus Athen. 4, 118. 5, 47. 6, 14.
 8, 70.
 Pteleon haud dubie Messeniae urbs 5,
 18. Cf. Hom. Il. β , 594. castellum
 in Brythraea 8, 24. 81.
 Ptoeodorus exsul Thieb. 4, 76.
 Ptychia ins. 4, 46.
 Pydus fl. 8, 106.
 Pydna 1, 61. 187.
 Pylus ubi sita 4, 8. 41. munitur ab
 Athen. 4, 9. res ad Pylum gestae
 c. 9 sqq. Laedaemoniorum clades
 ibi accepta qualis 5, 14. Messenios
 e Pylo educunt Athen. 5, 85.
 Pyrrha urbs Lesb. 3, 18. 25. 85. 8, 23.
 Pystilus conditor Agrigenti 5, 4.
 Pythangelus 2, 2.
 Pythen. Corinth. 6, 104. 7, 1. 70.
 Pythia 5, 1. Pythium oraculum 1, 103.
 Pythius Apollo 5, 53.
 Pythodorus archon Athen. 2, 2. Py-
 thod. Isochoi fil. Athen. dux 3, 115.
 6, 105. in exsilium elicitur 4, 65.
- Q.
- Quadringentorum apud Athen. domina-
 tio 8, 63 sqq. imperio deliciuntur
 c. 97.
 Quingentorum senatus olim Athenis
 erat 8, 86.
- R.
- Reges Laced. in bello summam pote-
 statem habent 5, 66. duo erant c.
 75. in carcerem ab ephoris duci pos-
 sunt 1, 181.
 Respublica Athen. describitur 2, 87.
 quando optima eius forma fuerit 8,
97. Resp. Laced. quibus vitis labo-
 ret 1, 141.
 Ramphias Laced. 1, 189.
 Rhegium Ital. opp. 3, 86. 4, 1. Rhe-
 gium Ital. prom. 4, 24. 6, 44. Rhe-
 gini 8, 86. Chalcidenses sunt 6, 44.
 79. bello Syracusano neutris socii 6,
 44. eorum ager vastatur a Locris 4,
 1. 24. eorum tyrannus Amaxilas 6, 5.
 Rhenea ins. 1, 18. 3, 104.
 Rhiti aquarum alvei in Attica 2, 19.
 Rhitus 4, 42.
 Rhium prom. Achaiae 2, 86. 92. 5, 52.
 Rhium Molyricum 84 et 86. i. q.
 Molycrium.
 Rhodope mons Thraciae 2, 96.
 Rhodus ins. 8, 44. 57.
 Rhoetium Mysiae opp. 4, 52. 8, 101.
 Rhypticus ager 7, 34.
- S.
- Sabyllithus 2, 80.
 Sacon Himerae conditor 6, 5.
 Sacrum bellum a Laced. susceptum 1,
 112.
 Sadocus Sitalcae fil. 2, 29. 67.
 Salaethus Laced. 8, 25. 35 sq.
 Salamis Cypri urbs 1, 112. Salamis
 ins. 1, 73. Salamina navis Athen.
 8, 33. 77. 6, 53.
 Salynthius Agraeorum rex 3, 111. 4, 77.
 Samaei Cephaleniae 2, 80.
 Saminthus 5, 58.
 Samos 1, 115 sqq. 8, 73. 76. 79. Sa-
 mii ab Athen. deficient 1, 40 sq. cum
 Milesiis bellum gerunt 1, 115 sq. e
 Zaneta eliciuntur 6, 5. eorum iudicio
 ob dominatus mutationem 8, 21. 73.
 Sandius collis 3, 19.
 Sane 4, 109. Sanaei 5, 118.
 Sardes 1, 115.
 Sargeus Sicyonius 7, 19.
 Scandea Cytheriorum urbs 4, 54.
 Scione 4, 120. 133. 5, 32. Scionei
 Pellenenses ex Pelop. oriundi 4, 120.
 Brasidam, ut Graeciae liberatorem,
 aurea corona donant 4, 121. ab
 Athen. crudeliter tractati 5, 32.
 Sciritae Laced. 5, 67. 68. Sciritis re-
 gio 5, 33.
 Scironides dux Athen. 8, 25. 54.
 Scirphonas Thebanus 7, 80.
 Scolus urbs 5, 18.
 Scomius mons Thraciae 2, 96.
 Scyllaeum prom. 5, 53.
 Scyrus ins. 1, 98.
 Scytale Laced. 1, 181.
 Scythae 2, 96 sq.

- Salinus 6, 4, 7, 50. Salinuntii 6, 6, 7, 57, 8, 58.
 Sepeliendi mos apud Cares et Phoenices 1, 8. apud Athen. 2, 34. nefas in agro Attico sepelire proditiōnis reos 1, 138. sepulturae eorum, qui in proeliis ceciderant, cura 1, 50.
 Sermylli 1, 65, 5, 18.
 Nervorum multitudo apud Athen. 7, 27. apud Chios 8, 40.
 Testus 1, 89, 8, 62.
 Teuthes 2, 97, 101, 4, 101.
 Sicania 6, 2. Sicani ibid.
 Sicanus fl. Iberiae ibid.
 Sicanus Syracus. 6, 73, 7, 46, 50, 70.
 Sicilia a Siculis Italiae incolis ita appellata 6, 2. eius magnitudo 6, 1. incolae 6, 2 sqq. a continente distantia 4, 24, 6, 1. ei bellum cur intulerint Athen. 4, 60 sq. 6, 24, 33, 90, 7, 66. Siculi ex Italia in Siciliam traicere 6, 2. compositionem inter se faciunt Hermocratis suavis 4, 58, 65. alii Syracusanis, alii Athen. se iungunt 6, 88, 7, 32. Siculum fretum 4, 24. Sicilienses vel Siceliotae 7, 32.
 Sicyon 1, 111, 5, 81. Sicyonii 1, 108, 111, 4, 101.
 Sidussa 8, 24.
 Sigeum 8, 101.
 Simonides dux Athen. 4, 7.
 Simus unus e Himerae conditoribus 6, 5.
 Singaei 5, 18. Quare urbis nomen videtur fuisse Singe, non Singos, certe ap. Thucyd.
 Sinti 2, 98.
 Siphae 4, 76, 89.
 Sitalces Thracum rex, Athen. socius 2, 29. Macedonibus bellum infert 2, 95. cum exercitu domum redit 2, 101. a Triballis acie victus occumbit 4, 101. eius regnum et potentia 2, 96 sq.
 Socrates Antigēnis fil. 2, 23.
 Solis defectus 1, 23, 2, 23, 4, 52.
 Sollium Acarnaniae urbs 2, 80, 3, 95, 5, 30.
 Solois 6, 2.
 Solygia vicus 4, 42, 43, Solygius colles 4, 42.
 Sophocles Sostratidae fil. 3, 115. in Sicil. missus 4, 2. Corcyram tendit c. 3. Coreyraeos exules captos plebi tradit 4, 46. ab Athen. exsilio punitur 4, 65.
 Spardocus pater Sauthae 2, 101.
 Sparta vid. Lacedaemon.
 Spartolus urbs Bottica 2, 79, 5, 18.
 Sphacteria ins. 4, 8, 14, 26, 29, 31 sqq. cives Lacedaemonii in ea capti post restitutionem quomodo a Lacedaem. tractati 5, 34.
 Stagirus Andriorum colonia 4, 88.
 Stater Phocaeus 4, 52. Dericus 8, 28.
 Stesagoras 1, 116.
 Stenelaidas ephorus Laced. 1, 85.
 Stipendium peditem et equitem apud Graecos 5, 47. stipendium ab Athen. suis datum 3, 17, 8, 45. stipendium Thracum mercenariorum 7, 27. stipendium a Tissapherne Peloponnesiis datum 8, 29, 45. stipendium magistratibus apud Athen. datum 8, 69. cf. 97.
 Stratonice soror Perdiccae et uxor Sauthae 2, 101.
 Stratus Acarnaniae urbs 2, 80, 102.
 Stratii 2, 81, 82.
 Strombichides dux Athen. 8, 15, 30, 62 sqq.
 Strongyla, una ex Aeoli insulis 3, 88.
 Strophacus 4, 78.
 Strymon fl. 1, 100, 2, 96, 99.
 Styphon 4, 38.
 Styrenses 7, 57.
 Sunium 7, 28, 8, 4.
 Sybaris fl. 7, 95.
 Sybota portus Thesprotidis 1, 50, 3, 76. Sybota insulae 1, 47. portus in iisdem 1, 52, 54.
 Syca vel Tyca pars Syracusarum 6, 98.
 Syma ins. 8, 41, 42.
 Symaethus fl. Sicil. 6, 65.
 Syracusae conditae ab Archia Corinth. 6, 3. intestinis dissensionibus saepe afflictas 6, 38. obsessas ab Athen. 6, 99 sqq. Syracusani cum Leontinis bellum gerunt 3, 86. pugnant cum Athen. et vincuntur 4, 24, 25. se contra Athen. instruunt 6, 45 sqq. fundantur c. 70. urbem manunt c. 75. rursus pugnant cum Athen. et superantur c. 97 sq. obsessi murum Atheniensibus obiciunt c. 99 sqq. 7, 4. de compositione cum Nicia agere coeperunt 6, 103. rem navalem praeparant contra Athen. 7, 21. Athenienses terra marique adoriuntur c. 22. mari succumbunt c. 23. naves in Italiam mittunt c. 25. eorum auxilia a Siculis caeduntur c. 32. iterum terra marique aggrediuntur Athen. c. 37. eosque superant c. 41. ob insperatum successum animis eriguntur c. 46. ad Athen. invadendos rursus se praeparant c. 50. eos discessu prohibere

- statuunt c. 51. proelio fundunt c. 58. socii eorum et auxiliiarii c. 57. ultimo proelio se parant c. 65. dimittant c. 71. sq. vincunt c. 72. Athenienses discessuros quo strategemate deceperint c. 73. eos ab itinere morantur c. 78. fugientes insequuntur c. 81. quomodo tractarint Athen. captivos c. 87. Peloponnesiis auxilia contra Athen. mittunt 8, 26, 105.
- T.**
- Tarentus** Lacon. prom. 1, 128. 183. 7, 19.
- Tages** Persa 8, 16.
- Tamus** 8, 31. 87.
- Tanagra** Boeotiae 1, 108. 3, 91.
- Tantalus** dux Laced. 4, 57.
- Tarentum** 6, 44. 104.
- Taulantii** Illyrica gens 1, 24.
- Taurus** 4, 119.
- Tegea** urbs potens in Pelop. 5, 32. ab Argivis obsessa 5, 64. Tegeatae cum Mantineis pugnant 4, 134.
- Tellias** dux Syrac. 6, 103.
- Tellis** Laced. 5, 19. 24.
- Temenidae** 2, 99.
- Temenites** locus prope Syracusas, postea urbis pars, 6, 75. 100. Temenitis prom. 7, 8.
- Templum** Apollinis 1, 29. 2, 91. 3, 94. 7, 26. Apoll. Amyclaei. 5, 18. 23. Ap. Pythii 2, 15. 4, 118. 5, 53. 6, 54. Bacchi 2, 15. 3, 81. 8, 93. Castoris et Pollucis 3, 75. 4, 110. 8, 93. Dianae 6, 44. Eleusinium 2, 17. Herculis 5, 64. 66. Iovis Nemeaei 3, 96. Iovis Olympii 2, 15. Iunonis 1, 24. 3, 68. 75. 79. 81. 4, 183. 5, 75. Mercurii 7, 29. Neptuni 1, 128. 4, 118. Protesilai 8, 102. Telluris 2, 15. Thesi 6, 61. Veneris in Eryce 6, 45. templa morbo Attico profanata 2, 52.
- Tenedii** 3, 2. 7, 57.
- Tenii** 8, 69.
- Teos** urbs 8, 16. 20. Teii 3, 32. 7, 57.
- Teres** pater Sitalcae 2, 29.
- Tereus** rex Thracum, Procnis maritus 2, 29.
- Terias** fl. 6, 50. 94.
- Terinaeus** sinus 6, 104.
- Terra** a mari absorpta circa Orobias 8, 89. terrae motus Spartaee 1, 123. terrae motus maximi tempore belli Pelop. 1, 23. 8, 87. 89. 4, 52. 5, 45. 50. 8, 6.
- Tesseracostae** Chiae 8, 101.
- Tessera** militaris 7, 44.
- Tenglussa** ins. 8, 42.
- Tentiapius** Eleus 8, 29 sq.
- Thalamii** 4, 32.
- Thapsus** peninsula 6, 97. 99. oppidum in ea situm 6, 4.
- Tharyps** Molossorum rex 2, 80.
- Thasus** ins. 1, 100. ubi sita 4, 104. in Thaso res gestae 8, 64 sq. Thasi ab Athen. deficient 1, 100. se dedunt c. 101. urbem muris cingunt 3, 64. eorum metalla 1, 100.
- Theaenetus** vates Plataeensis 3, 20.
- Theagenes** Megarensis 1, 126. Theagenes Atheniensis 5, 19. 24.
- Theatrum** Dionysiacum 8, 93.
- Thebae** 1, 90. 2, 5. Thebani Plataeae noctu ingrediuntur 2, 2 sqq. idque foederum tempore 3, 56. merita sua in Graeciam ostendant c. 62. mures Thepiensium diruunt 4, 133.
- Themistocles** rei navalis studii auctor Athen. 1, 14. 74. 93. dux prudentissimus 1, 74. vafrum eius consilium ad aedificandos urbis mures 1, 90 sqq. per ostracismum patria pulsus Argis habitat 1, 135. a Laced. accusatus Corcyram profugit c. 135. varii casus et pericula, in quae incidit ibid. et seq. cap. eius ad regem Persarum litterae c. 137. eius eorum amplissimum, mors et monumentum c. 138.
- Theogenes** Athen. 4, 27. conf. Thegenes.
- Thera** una ex Cycladibus ins. 2, 9.
- Theramenes** Laced. 8, 26. 36. 33. 43. Theram. Athen. 8, 68 sq. 89 sq.
- Therma** Maced. 1, 29. 61.
- Thermon** Spart. 8, 11.
- Thermopylae** 2, 101. 3, 92. 4, 36.
- Thesaurus** Atheniensis. 2, 13.
- Theseus** rempublicam Athen. constituit 2, 15. eius templum 6, 61.
- Thespienses** 4, 93. 96. 133. 6, 95. eorum ager 4, 76.
- Thesprotis** 1, 46. Thesproti 2, 80.
- Thessalia** 4, 78. Thessali ex Arne Beotos efficiunt 1, 12. Athen. foederati 102. 107. 2, 22. paucorum dominatu potius quam statu populari utuntur 4, 78.
- Thessalus** Pisistrati fil. 1, 20. 6, 55.
- Thoricus** 8, 95.

Thracia 1, 100. 2, 96. 4, 101. Thra-
ces suis legibus vivunt 2, 29. 96.
98. accipere potius quam dare con-
sueverunt 2, 97. barbari et avidi
caedis 7, 29. eorum res gestae in
Maced. 2, 100.
Thraciae portae ad Amphipolin 5, 10.
Thrasylus Lyci fil. 8, 75. democra-
tiae studiosus 8, 73. 75. Alcibiadem
ab exsilio reducit 8, 81. Pelop. in
Hellesponto navali proelio vincit 8,
105 sqq.
Thrasycles Athen. 5, 19. 24.
Thrasylus Argivus 5, 59. 60. Thra-
syllus Athen. 8, 73. 75. 105.
Thrasymelidas Spart. 4, 11.
Thriasii campi 1, 114. 2, 19.
Thronium Locridis 2, 26.
Thucides 6, 3.
Thucydides Olori fil. 4, 104. quando,
in quem finem et quomodo conscrip-
serit bellum Pelop. 1, 1. 20. 21.
22. 23. 5, 20. 26. peste correptus
2, 48. auri fodinas in Thracia pos-
sidet 4, 105. Athen. circa Fhasum
praefectus 4, 104. Amphipolin defen-
surus tardus venit 4, 106. Eionem
contra Brasidam defendit c. 107. vit-
tam per viginti annos in exsilio tra-
duxit 5, 26. — Thucydides alius,
Milesiae fil., Agnonis et Phormionis
collega 1, 117. Thucydides Pharsa-
lius, et hospes Athen. 8, 92.
Thuria Italiae urbs 6, 61. 7, 33. Thu-
rii 7, 35. Thuriatis ibid.
Thuriatae in agro Lacon. 1, 101.
Thyamis fl. 1, 46.
Thyamus mons 3, 106.
Thymocharis 8, 95.
Thyrea 4, 56 sq. 5, 41. Thyreaticus
ager 2, 27. cf. Herodot. 1, 82.
Thyssus urbs 4, 109. 5, 85.
Tichium Aetoliae 3, 96.
Tichiusa agri Milesii 8, 26. 28.
Tilataei 2, 96.
Timagoras Cyzicenus 8, 6. 39. Tima-
goras Tegeates 2, 67.
Timanor 1, 29.
Timocrates Laced. 2, 85. 92.
Timoxenus 2, 33.
Tinnabula in urbium custodiis cir-
cumferri solita 4, 135.
Tisamenus Trachinius 3, 92.
Tisander Apodotus 3, 100.
Tisias 5, 84.
Tissaphernes Asiae maritimae praefec-
tus 8, 5. foedera cum Pelop. init
8, 17. 86. 57. ad Miletum vincitur

ab Athen. c. 25.
munit c. 29. Alcasum praesidio
pendium Lacedaemidis suasu sti-
pennit c. 45. 46. in promissum
Pelop. redire studet c. 45. etiam cum
invehuntur classarii mil. in eum
c. 78. cur classem Phoenicia ad Pe-
lop. non adduxerit c. 81. 87.

Tlepolemus 1, 117.
Tolmides Athen. dux 1, 108. 113.
Tolophonii 3, 101.
Tolophus Ophionensis 3, 100.
Tomeus mons 4, 118.
Torona urbs Chalcidica 4, 110 sq. 5, 3.
Torylaus 4, 78.
Trachinii 3, 92.
Tragia ins. 1, 116.
Treres 2, 96.
Triballi 2, 96. 4, 101.
Tributum quantum Athen. a sociis quo-
tannis recipiebant 2, 13. tributum
primum Graecis ab Athen. imposi-
tum, quantum 1, 96. ab Aristide de-
scriptum 5, 18. Tributum, quod Seu-
thae Odrysarum regi pendebatur 2,
97.
Trinacria antiquum Sicil. nomen 6, 2.
Triopium prom. 8, 35. 60.
Tripodiscus agri Megar. 4, 70.
Tritaeenses 3, 101.
Troas 1, 131.
Troezen 1, 115. 4, 118. Troezenii 1,
27. 2, 56.
Trogilus unus e tribus Syracus. por-
tibus 6, 4. 99. 7, 2.
Troiana expeditio 1, 9 sqq. Troiani
post urbem captam Siciliam appulsi
ibi sedes posuerunt 6, 2.
Trotilum vel Trotilus, opp. Sicil. 6, 4.
Tyca vid. Syca.
Tydeus Ion 8, 38.
Tyndareus 1, 9.
Tyranni in Graecia 1, 17. a Laced.
sublati c. 18. tyrannides quando et
quomodo constitutae c. 13. tyrannis
Pisistratidarum qualis 6, 53 sqq.
Tyrseni Pelasgici Lemnum et Athenas
olim incoluerunt 4, 109. Tyrseni cum
Athen. militant in Sicil. 7, 53 sq. si-
nus Tyrsenicus 6, 62.

V.

Ulysses 4, 24.
Urinatores 4, 26.
Vulcanus in Hiera aerarium exercere
creditus 8, 88.

X.

Xenares *rus* 5, 86. Laced. 5, 51.
 Xenoclid *us*, 46. 8, 114.
 Xenon *ebanus* 7, 19.
 Xenop *atidas* Laced. 8, 55.
 Xenop *on* Euripidis fil. 2, 79.
 Xen *us* 1, 14. 129. 4, 50.

Z.

Zacynthus ins. 2, 66. Zacynthii Ach
 rum coloni ibid. Athen. socii in
 Sic. 7, 57.
 Zancle urbs Siciliae 6, 4. 5.
 Zeuxidas Lacedaemonius 5, 19. 2

EMENDANDA.

- Aliquoties in prioribus paginis me invito scriptam est *εἰλλα* pro:
 item *εὐ*, *εἰ* pro *εὐ* *εἰ* sine diastole.
 P. 37. v. 9. post *εἰλλοι* virgula excedit; eadem p. 78. v. pen-
 ὄτι delenda.
 P. 48. in annot. col. sinistr. v. 10. pro *praesta*. lege *praestat*.
 P. 96. v. 24. scribe *Θυγαῖτις*.
 P. 122. in not. extr. lege *inscribitur* pro *insertur*.
 P. 128. v. 16. *ἐννεμηρηάμενοι* sine *ι* subscr.
 P. 129. v. 11. scribe *περισσάει*.
 P. 295. v. 4. ante verba *καὶ οἱ* excedit punctum.
 P. 341. in annot. columna sinistra versu penult. pro 13. leg. *ἢ*
 P. 377. v. 19. scribe *ἀμαθίστατοι ἔσσι*, ut p. 409. v. 23. *ἢ*
εἰ ἔστι. Tametsi etiam p. 424. v. 21. legitur, ut vulgo, *ἢ ὅ ἢ εἰ ἔστι*
 P. 381. in annot. col. dextra v. 9. pro *ac* sic lege *ac si*.
 P. 391. in annot. col. dextra v. 16. pro *argum. huius libri scri*
editionis.
 P. 404. in annot. col. sinistr. v. ult. post „Vulgatam“ adde *αἰ*
 P. 408. in annot. col. sin. v. ult. pro *te* leg. *et*.
 P. 495. in annot. col. sin. v. 7. pro *utrumque* lege *utrunque*.
 P. 528. in annot. col. sin. v. 23. pro *μυσιῶσαι* lege *μισιῶσαι*,
 ante pro *Nostro loco* lege *Illo loco*.

in est salla

p. 78. v. 7

lege prae

er.

m. it. pro 13 le

p. 409. v. 5

alio, et qd n

lege ac a.

n. Amicus hinc

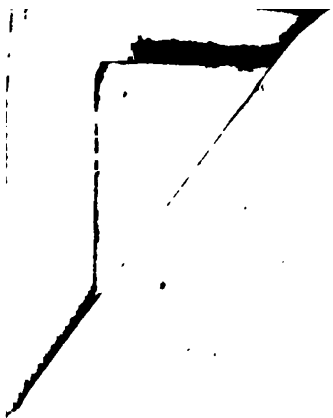
gatum adle

ei.

ege utamque

lege pichit

T

